AZ ERDŐ VI. ÉVFOLYAM 1912.

AZ ERDŐ

VI. ÉVFOLYAM

1912.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ak: 3288

AZ ERDŐ

erdészeti és vadászati szaklap, kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

1912. év. Megjelenik minden hónap 1-sö és 15-ik napján. VI. évfolyam.

Előfizetési ára egész évre 4 korona.

Szerkeszti: BALOGH ERNŐ m. kir. erdőtanácsos.

Tulajdonos és kiadó
az
ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018

Szerkesztőség: Budapest, V., Zoltán-utcza 16. szám. (Telefon 34—40.)

Kiadóhivatal: Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. sz. (Telefon 37—22.)

BUDAPEST
1912

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

TARTALOM.

I. Szerzők.

Oldal

—*a.* —z. Erdészeti gyakorló-iskolák Szerbiában ... 51
Bachó János: A rózsahegyi fűtőpintézet ... 137
Balogh Ernő: A fegyveradóról ... 45
« « A földmívelésügyi minisztérium 1913. évi költségvetése ... 288
« « A nyugdíjtörvény-javaslat ... 271
« « Az erdőőrök családi mivoltáról és családadójáról ... 63
« « Milyen eb nevezhető vadászati szempontból kóbor ebnek? ... 313
« « Törvényjavaslat a családi pótlékról ... 149
Bársony István: A mai puskáról ... 230, 240, 256
Béky Albert: Bükkvágások mazsáiról és maradékfáiról ... 213
Bészter Kálmán: Fiatalosok gondozása hegyes vidéken ... 57
bl.: Baromfiak fonálférge ... 186
bl.: Házinyúltenyésztés külföldön ... 316
bl.: Hibás keltetőgéppel való elbánás módja ... 50
bl.: Kacsafiókák felnevelése ... 207
bl.: Mézgafolyás gyógyítása ... 20
bl.: Őszi baraczkfák nyári gondozása ... 194
bl.: Pulykafiókák felnevelése ... 50
bl.: Tojáseltartás legegyszerűbb módja ... 50
Csergő Venczel: A rajzásról ... 125
« « Méhészetről ... 49, 80, 97, 157
Divald Béla: A közép- és magashegységi erdeink mesterséges felujításánál tapasztalható hibákról ... 1
dr. Takarékosság törvénye a természetben ... 324
Dorugy József: Az erdősítési munkálatok vezetéséről ... 59
Enesei Dorner Béla: Foltos lóherés javítása ... 145
« « « Homokos, szikes talaj mívelése ... 115
« « « Tőzegásás és tőzegtalaj értékesítése ... 116
F. L. A faúzlet helyzetéről ... 31
G. K.: Erdőmunkások nyugdíjbiztosítása ... 316
Goál Károly: Nyugdíjcsoportba való átlépés ... 157
« « Nyugdíjpótlás ... 183
« « Temetkezési segélybiztosítás ... 113
« « Új nyugdíjbiztosítási mód ... 95
Gegesi Kiss Ernő: Az istállótrágya kezeléséről és a trágyázásról ... 6, 17
« « « Istállózás küszöbén ... 302
Gy. K.: A borz ... 192
« « A hód ... 204
« « Gyümölcspálinkák erjesztése ... 260
« « Róka-csapdák ... 290
« « Vadászat és téli sport ... 15
Gyulai Gy. Károly: A fogolyállomány szaporításáról ... 47
« « « A szalonkaidényről ... 77
—*h.:* A nyugdíjtörvényjavaslat a pénzügyi bizottságban ... 312
—*h.:* Czobolyvadászat Szibériában ... 300
J.-né: A fehér olasz tyúk és sárga orpington-kakas ivadékai ... 99
Jaczkovics Miklósné: A gyógynövények használói ... 246
« « Kis pulykák etetése ... 126
« « Kotlóstyúk megválasztása ... 158
Kuán Károly: Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége (1774—1841) ... 105, 121, 133, 165
Kolozs József: A csemetekerti munkálatokról ... 25, 41
« « A fenyőszálfavágások kidolgozásáról ... 225, 237, 253, 269
Kukuljević József dr.: A talajbetegségekről ... 244
« « « Állatok csontlágyulása ... 116
« « « Állatok izomesűzáról ... 328
« « « Istállózás küszöbén ... 278
« « « Kutyák fülbántalmai és azok kezelése ... 96, 248
« « « Kutyák üzületi csüza ... 294
« « « Kutyák rákbetegsége ... 85
« « « Kutyák táplálása ... 69
« « « Sertések köhögése ... 23
« « « Tehenek felfúvódása ... 161
« « « Tehenek pokla ... 69
« « « Tehenek tejcsepegése ... 161
Oldal
Kukuljević József dr.: Tehén pofáján és gégéjén levő daganat gyógyítása ... 22
« « « Tinók sebfertőzése ... 210
« « « Vadászati reformtörekvések Németországban ... 65
« « « Vérvizelés ... 145
« « « Vizsla ujjainak száma ... 53
« « « Vizslák farkának csonkítása ... 53
Limszky Károly: A zborói leánytapintézet ... 152
Puksa Endre: Egyszerű csíráztatási mód ... 76
Szlávik Nándor: A cserkészetről ... 32
« « A meddőség, illetve az elvetélés oka a fő- és özvadnál ... 169
« « « Állatbőrök kezelése ... 327
Tomasovszky Imre: Az erdőaltiszt védkerületi teendői 13, 29, 43, 60, 91, 111, 177, 201, 214, 285, 297, 309, 321
V. S.: A feketerigó ... 181
V. S.: Az erdő apró lényei ... 217
V. S.: Pusztuló fák ... 258
—*y.* —*y.:* A csemetekerti munkálatokról ... 73
—*y.* —*y.:* A magyar erdőgazdaság történetéről ... 189
Zsarolyáni Márton Sándor: Kopár, vízmosásos és futóhomokos területek ... 89
Zsurka Karácsony: A babona és a róka ... 219

II. Szerző neve nélkül megjelent közlemények.

A burgonya czélszerű eltartása ... 66
A családi pótlék és a nyugdíjtörvény módosítása ... 142
A családi pótlékról ... 184
Adjunk konyhasót a teheneknek ... 260
A dohányzásról ... 292
A fagylalt eredete ... 197
A fázásról és megfagyásról ... 303
A fiáker eredete ... 280
A folyóvizek hőfokáról ... 197
A fütyülés egészséges ... 100
A gyümölcsfák sortávolsága ... 81
A házigomba irtása ... 197
A hereszóna mint erőtápszer a sertésnél ... 141
A japán uralkodóház vagyona ... 280
A korpa mint baromfieleség ... 34
A leggyorsabb vonat ... 280
A lovak dobogása ... 34
A magyarok szaporodása ... 329
A műtrágyák hatásáról ... 34
A növények magterméshozama ... 233
A nyelvek régisége ... 22
A nyugdíjtörvény ... 329
A paizstetvek kártételei ... 66
A rózsahegyi fűtőpintézet tanulóiról ... 219
Aszalt kukoricza ... 208
A szédülés magyarázata ... 67
A szyriai erdők ... 22
A tyúkszem ... 197
A tyúkszem gyógyítása ... 8
A zöldtakarmányozásról ... 184
Az állatok korhatára ... 246
Az emberek színe ... 67
Az «Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége» közgyülése ... 219
Az erdők és a jégesőképződés ... 208
Az «Országos Erdészeti Egyesület» 1911. évi közgyülése ... 4
Az ugarolásról ... 208
Az új nyugdíjtörvény ... 34, 184, 261
Állandó és nagy jövedelmet biztosító foglalkozás ... 35
Állat-barométer ... 142
Állépések a nyugdíjcsoportba ... 185, 232, 261
Balesetbiztosítás ... 303
Baromfiak ivóvízzel való ellátása télen ... 66
Baromfikeltetőgépek ...

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Oldal

Berozsdásodott csavar kivétele ... 8
Béky Albert-féle «Számtan» elfogyott ... 280
Biztosítás ... 35, 51, 81
Borsó-, sárgarépa- és czéklatermelési kisérletek ... 21
Burgonya etetése ... 34
Cserebaromfi-kiosztás ... 99
Dohos gabona kezelése ... 33
Drágasági pótlék ... 261
Előzetes jel a szúp- és körömfájás fellépésére ... 260
Erdőaltisztziet jutalmazása ... 127
Erdőőri és vadőri szakvizsgák eredménye ... 300
Erdőőrök és vadőrök jutalmazása ... 95
Ezüstlakodalom és eljegyzés ... 233
Éneklőmadarak hangjának elvesztése ... 143
Evkönyv az erdészeti és vadászati altiszti személyzet részére 232
Fajbaromfiak kiosztása ... 196
Faragó Béla árjegyzéke ... 280
Faszén a vízi szárnyasoknak ... 141
Fák múzeuma ... 142
Fenyőillat ... 208
Fürdőkedvezmény ... 67
Gépkocsivezető erdőőrök ... 232
Gyümölcsfák gondozása ... 158
Gyümölcsfák termőképességének tartama ... 246
Gyümölcs-kukaczok ... 141
Haláleseti segély ... 172, 185, 317
Halálozás ... 8, 172, 209, 219, 261, 317
Halászati tanfolyam erdőőrök részére ... 158
Házőrző ebek gondozása ... 184
Hogyan költi ki a strucez a tojásait ... 143
Hótöréses gyümölcsfák kezelése ... 51
Időjelzés 8, 22, 35, 52, 68, 81, 100, 113, 128, 143, 157, 172, 185, 197, 220, 233, 247, 281, 292, 304, 317, 330
Irtsuk a gyomokat ... 141
Japán erdei ... 21
Jég eltartása ... 21
Juhtúró ... 141
Jutalmazás ... 67
Kitüntetés ... 7, 21, 253
Koronaérték kötelező használata ... 99
Könyvismertetés: «A fakereskedelmi kölcsámítás elmélete» 185
« « «A magyar büntetőtörvények és szabályok magyarázatokkal és jegyzetekkel» ... 292
« «A nyelvmester karrière» ... 329
« « «Fakereskedelmi czímtár» ... 52
« *Földes János:* «Az erdő, annak művelése, hasznai, védelme és rendezése» ... 51
« «Kertésznaptár az 1912. szökőévre» ... 35
« «Mezőgazdasági Kalauz» ... 329
« «Országos Méhész Zsebnaptár 1912. évre» 81
« *Tassonyi:* «A ki a párját keresi» ... 292
Köszönetnyilvánítás ... 7
Kutyák átlagárai ... 280
Lapunk mult évi tiszta jövedelme ... 279
Lassan — gyorsan ... 261
Megjutalmazott erdészeti altisztek ... 185
Méhészeti kiállítás ... 171
Méhtartás joga ... 158
Mész a zöldséges pinczében ... 33
Mézelő növények ... 51
Mibe kerül egy modern tigrisvadászat ... 209
Nedves talajt kedvelő tobozosok ... 67
Nemesfűztelepek berendezése ... 316
Névváltoztatás ... 303
Nyugdíjbiztosítás ... 8, 67, 142, 172, 196, 232, 261, 279, 292, 303, 317, 329
Nyulak által megrongált fák kezelése ... 21
Oszibaraczkfák termesztése ... 98
Pipa tengericsutkából ... 8
Porczellánragasztó ... 262
Pomeraniai lúd beszerzési forrása ... 186
Püspökladányi Első Temetkezési Egylet felszámolása ... 113
Rózsalevelek felhasználása ... 197
Rozsdafoltok fehérneműből ... 262
Ruhák keményítése ... 67
Szerkesztői üzenetek ... 328
Tehenek fejése és takarmányozása ... 316
Tintafa ... 208
Törökország erdőgazdasága ... 329
Uborkás- és káposztáshordók tisztítása ... 196
Udvarhelyvármegyei erdőőri személyzet nyugdíjbiztosítása 245
Uj kisérleti telepek létesítése ... 35
Uj lövedék vadászfegyverekhez ... 206
Vadon termő gyógynövények gyüjtési leírása ... 128
Végzetes szerencsétlenség ... 128
Virágzó ágak télen ... 8

III. Hivatalos közlemények.

Oldal

Adómentes czukor méhek etetésére ... 247
A kincstári erdőlegények nősülési engedélye ügyében ... 317
A kopár-, futóhomok- és vízmosásos területeken teljesített erdősítések költségeinek fedezésére adományozott állami pénzsegélyek kiosztása ... 100
Az erdősítési jutalmak kiosztása ... 8
Előfizetési díjak nyugtázása 22, 52, 85, 116, 144, 173, 197, 221, 248, 281, 304, 330
Erdőőröknek községi szolgálmányok alól való mentessége ... 100
Felhívás kitüntetésekre és jutalmazásokra ... 247
Hasznos madarak védelme ügyében ... 172
Házilag eszközölt tűzifatermelés nem iparszerű foglalkozás 159
Hirdetési kedvezmény beszüntetése «Az Erdő» című lapnál 171
Hirdetmény az 1912. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében ... 220
Hirdetmény állami facsemeték adományozása tárgyában ... 262
Kopók és egyéb hajtóebek tartásának betiltása ... 159
Meghivó az «Országos Erdészeti Egyesület» közgyülésére ... 318
Pályázat erdősítési jutalmakra ... 172
Pályázati hirdetés a vadászerdői erdőőri szakiskolai továbbképző tanfolyamára való felvételek ügyében ... 160
Pályázati hirdetés az erdőőri szakiskolák tanulóinak felvétele ügyében ... 159
Rétek okszerű művelése ... 83
Segéderdőmérnökök földilletménye, valamint az erdőlegények és segéderdőőrök földváltsága ... 262
Vadaszati alkalmazottak feleskedése és nyilvántartása ... 82
Változások az erdészeti szolgálat köréből 9, 22, 36, 52, 68, 83, 101, 113, 128, 143, 161, 173, 185, 197, 209, 220, 233, 263, 281, 292, 304, 318, 330

IV. Tárczák.

Dánielné-Lengyel Laura: A csatavesztés ... 298
« « « Az anya levele ... 150
Huszka István: Nyugatról keletre ... 14
K. Koró Benő: Tibald Muki esete ... 74
Kovássy Elemér: Kajcsás ... 26
M. Hrabovszky Julia: Klára ... 190, 202, 214, 226, 238, 254
Pollermann Artur dr.: A rótszakállú ember ... 27
Steukáné-Bapcsányi Vera: A majom ... 2
« « « Két kemény kő ... 310
Szabó Miklós: Egy vénkisasszony naplójából ... 90
« « « Kalucsni Leander ... 270
Szalagyi Emilné: Itt van a tél ... 178
Urhegyi Jenő: Elhagyatva ... 134
« « Lemondás ... 42
V. S. Az erdőben ... 58
V. S. Milliomosok karácsonya ... 322
Zsoldos László: Alszik a tábor ... 166
« « Az affektáló Csimpi ... 286

V. Közérdekű szerkesztői üzenetek.

Amerikai elnökválasztás ... 174
Anyakönyvvezető költségfelszámítása ... 36
Apaállat fenntartási költségei ... 305
Automobilok jelzései ... 294
Állami alkalmazottak adója ... 36
Állami alkalmazottak végkielégítése ... 10
Állami fa- és fémipari szakiskola tanulói ... 248
Állami kezelésbe vett erdők őrzése ... 36
Állatfejgipszöntvények beszerzési forrása ... 22
Állatok csontlágyulása ... 116
Állatpréparáló intézetek ... 163
Baromfiak fonálférge ... 186
Baromfiak tetüje ... 22
Baromfi lelövése kertben ... 11
Betegség esetén járt a fizetés ... 10
Büntetéspénzek hovafordítása ... 222, 234
Családi pótlékról ... 294
Csapda beszerzési forrása ... 306
Cselédadó fizetése ... 305
Cselédeknek szolgálatból való elbocsájtása ... 36
Diezel: «Az apró vad vadászata» czímű mű beszerzési forrása ... 318
Díjnokok járandósága ... 36
Dorongfa-választékok ... 115
Ebadó fizetése ... 53, 129, 221
Egyenruházó ... 23
Elveszett szakiskolai és szakvizsga-bizonyítványok pótlása 54
Erdei kihágásoknál nincs visszaesés ... 84
Erdei rovatos napló vezetése ... 101
Erdei vasút építési munkálatai ... 10
Erdőkezelési járulék ... 264
Erdőlegények és segéderdőőrök családi pótléka ... 264

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Oldal

Erdőlegények és segéderdőőrök földjárandósága ... 264
Erdőlegények (kincstáriak) járandóságai ... 54
Erdőőri szakiskolai minősítés ... 234
Erdőőri szakvizsga letétele ... 84, 129, 305
Erdőőr — közbiztonsági közeg ... 102, 187, 221
Erdőőrök címe ... 23
Erdőőrök egyenruhája ... 23, 102
Erdőőrök eltiltása vadászfegyver viselésétől ... 36, 186
Erdőőrök fegyveradómentessége ... 130, 175, 264
Erdőőrök joga vadászokkal szemben ... 102
Erdőőrök községi közmunkája ... 10
Erdőőrök legeltetési jogosultsága ... 264
Erdőőrök útadója ... 10, 187
Erdőőrök vadászatjegy-adómentessége ... 186
Erdőszolgák vadászfegyver viselésének betiltása ... 199
Erdőtisztek minősítése ... 101
Éjjeli őri teendők ... 10
Élő vadak befogása és eladása ... 222
Épület- és műszerfa árak ... 23
Faárak ... 282
Fajbaromfiak kiosztása ... 234
Fajnyulak beszerzése ... 146
Fáczánok részére búvóhely készítése ... 129
Fegyelmi büntetések ... 223
Fegyveradóról ... 264
Fegyverelkobzásnál eljárás ... 53
Fegyvertartási igazolvány ... 222
Flaubert-fegyver adója ... 222, 281
Fokozatos előléptetés megvonása ... 223
Foltos lóherés javítása ... 145
Fővadaknak tilalmi időben való lövése ... 222
Galandféreg ... 186
Gazdasági eseléd felmondása ... 69, 174, 294
Gépjárművek jelzései ... 294
Haltenyésztési anyagok beszerzési forrása ... 37
Hangyabáb (hangyatojás) gyűjtése ... 144
Házbéradó fizetése ... 10
Házinyulak májbetegsége ... 199
Házkutatásról ... 221
Héekékről ... 305
Homokos, szikes talaj mívelése ... 115
Járási erdőőrök családi pótléka ... 305
Járási erdőőrök fizetéskiegészítése ... 234
Járási erdőőrök helyzete ... 209, 222, 264
Járási erdőőrök mezőőri szolgálata ... 69
Katonai beszállásolások ... 223
Katonai gyógyszerészek házassági óvadéka ... 282
Katonai szolgálat beszámítása a nyugdíjba ... 209, 264
Kertészknaptár beszerzési forrása ... 84
Kék rózsa ... 162
Kihágások után megállapított pénzbüntetések hovafordítása ... 222, 234
Kóbor ebek lelövése ... 69, 102
Kőrisfa-árak ... 84
Közalapítványi erdőőrök javadalmazása ... 102
Községi éjjeli őri teendők ... 10
Községi közmunka lerovása ... 10
Kutyák fülgyulladása ... 248
Kutyák galandférge ... 186
Kutyák izületi csúza ... 294
Kutyák mérgezése ... 174
Kutyák párzása és vemhessége ... 145
Kutyák rákbetegsége ... 85
Kutyák táplálása ... 69
Legeltetés gyakorlása ... 186
Legeltetési jogosultság ... 222, 264
Ló sántítása ... 174
Lovak agybántalma ... 115
Lődíjak dúvadért ... 222
Löveldözés a község belterületén ... 11

Oldal

Madarakat ismertető művek ... 37
Medző tehén visszaadása ... 161
Mezőőr minősítése ... 281
Mezőőr tartási költségei ... 281
Méhészeti tanfolyam ... 101, 102
Mikor büntett a lopás ... 84
Nyalatók és sózók készítése ... 129
Nyájőrző kutyák a vadászterületen ... 102
Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár nyugdíjcsoportja ... 221
Országos Magyar Vadászati Védegylet helyisége ... 234
Ózek táplálása ... 129
Ózvegyek útadója és közmunkája ... 187
Párbajozásról ... 222, 294
Pénzbüntetések hovafordítása ... 222, 234
Pisztráng beszerzési forrása ... 222
Pulyka hízlalása ... 281
Revolverért adót nem kell fizetni ... 222
Rétborona beszerzése ... 146
Robbantásról ... 263
Róka-csapda beszerzési forrása ... 306
Sertések kőhögése ... 23
Sérült gyümölcsfák kezelése ... 161
Sózók és nyalatók készítése ... 129
Szabályszerűnél kedvezőbb nyugdíj ... 145
Szarvasbőr kidolgozása ... 331
Szárnyas vad tollainak felhasználása ... 115
Személyi pótlékról ... 115
Szeszfőző tanfolyam ... 305
Szeszgyártásról szóló művek ... 305
Talpfa-árak ... 264
Tehenek felfúvódása ... 161
Tehenek kullancsainak eltávolítása ... 145
Tehenek pokla ... 69
Tehenek tejcsepegése ... 161
Tehenek vemhessége ... 161
Tehenek vérvizelése ... 145
Tehén pofáján és gégéjén daganat ... 22
Tehén tőgyén levő szemölcs gyógyítása ... 174
Tengerészeti hajósuhancz-iskola ... 163
Tinók sebfertőzése ... 210
Tőzegásás és tőzegtalaj értékesítése ... 116
Tőzeglemezek beszerzési forrása ... 23
Universum köböző ... 37, 84, 129
Uradalmi alkalmazottaknak felmondás ... 69
Útadó fizetése ... 10, 187
Útbiztosi minősítés ... 222
Vadbőrök árai ... 305
Vadászati adómentesség ... 36
Vadászati alkalmazottak felesketése és nyilvántartása ... 162, 281
Vadászati jövedéki kihágás elévülése ... 36
Vadászati kihágóval kiegyezés ... 10
Vadászcselédek fegyveradómentessége ... 130
Vadászcselédekről ... 36, 186
Vadászfegyver elkobozása ... 69
Vadászfegyver viselésének betiltása ... 36, 199
Vadaszkutyák elfogása ... 69
Vadászkutyák lelövése ... 69
Vadbőrök kikészítésével foglalkozó czégek ... 318
Vadőri vizsga feltételei ... 144
Vadőri vizsgát szakvizsgázott erdőőrnek nem kell tenni ... 37
Vadőrök fegyveradómentessége ... 130, 144
Vadőrök felesketése ... 145
Vasútépítési munkálatok ... 10
Vármegyei erdőőrök családi pótléka ... 221
Végkielégítés az állami alkalmazottaknak ... 10
Vérvizelésről ... 145
Vívásról ... 222
Vizsla ujjainak száma ... 53
Vizslák farkának csonkítása ... 53

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 1. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi január 1.

AZ ERDŐ

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betünél kisebb betüfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iroi tiszteletdijban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhivás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megujítása iránt mielőbb intézkedni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

Közép- és magashegységi erdeink mesterséges felujításánál tapasztalható hibákról. (Divald Béla.)
Az «Országos Erdészeti Egyesület» 1911. évi közgyülése.
Az istállótrágya kezeléséről és a trágyázásról. (Gegesi Kiss Ernő.)
Különfélék: Kitüntetés. — Köszönetnyilvánítás. — Nyugdijbiztositás. — Halálozás. — Virágzó ágak télen. — A tyúkszem gyógyitása. — Berozsdásodott csavar kivétele. — Pipa tengericsutkából. — Időjelzés.
Hivatalos közlemények: Az erdősítési jutalmak kiosztása.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. A majom. (Steukáné-Bapcsányi Vera.)

A közép- és magashegységi erdeink mesterséges felujításánál tapasztalható hibákról.

Irta: *Divald Béla*, m. kir. erdőtanácsos.

Az «Erdészeti Lapok» 1909. évi I. füzetében Muzsnay Géza, akkor erdészeti főiskolai tanár, jelenleg m. kir. erdőtanácsos és a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal főnöke, e czimü czikkét olvasva, szükségesnek tartom azt e lapok hasábjain ismertetni.

Szükségesnek tartom pedig ezt azért, mert az abban előadottak az erdőgazdaságra nézve oly fontosak, hogy azt mindenkinek, de legfőképen nékünk erdészeknek meg kell szivlelnünk.

Muzsnay Géza a közép és magas hegység mesterséges felujításánál észlelt hibát főképen két körülménynek tulajdonitja:

1. Hogy vágásterületeink túlságosan nagy kiterjedésüek és

2. hogy az ültetésnél gyenge csemetével dolgozunk.

Az első hibában nem szenvednek a fokozatos felujító vágás rendszerében kezelt erdők, mint például a vezetésemre bizott erdőgondnokság erdei, melynek 9600 k. hold kiterjedésü területén évente több, 30—40 apró vágás van.

Ez a belterjes erdőgazdaság szempontjából a leghelyesebb is, mert meg van az az előnye, hogy a vágások az egész erdőgondnokság területén szétszórva lévén elhelyezve, a körülfekvő községekben, úgy a kézi, mint a fuvar-munkaerő foglalkoztatva lesz és ezáltal a nép bizonyos jóléthez jut, a mi viszont az erdőgondnokságra is nagyfontosságú, mert így nem kell idegenből jóval drágább munka- és fuvarerőt hozni s a nép sem szorul annyira a falopásra. Nagy előnye továbbá a kisvágásoknak az, hogy a mesterséges felujításokhoz szükséges munkaerő ugyszólván a helyszinéről, tehát onnan kerül ki, a hol a munkások már évek hosszú sora óta az ültetés, vetés, vágástisztitás mesterségébe begyakorolták magukat.

A mesterséges felujítás második hibája az, hogy az *ültetésnél gyenge csemetével* dolgozunk. Bizony be kell vallanunk, hogy ezen a gyermekbetegségen mindannyian átestünk. Átestünk, mert hiszen erdőgazdaságunk csak nemrég vetette le magleveleit.

Valljuk meg, hogy még rövid 15 évvel ezelőtt is benne voltunk a német és cseh erdészektől látott erdei és fekete fenyőültetés divatjában és a mikor arra ébredtünk, hogy ez nem helyes, rátértünk csaknem mindenütt a luczfenyő ültetésére és csak akkor, a mikor láttuk, hogy a déli oldalokon ültetett luczosok folyton senyvednek, mig végre kiszáradnak, ébredtünk annak a tudatára, hogy a természet nem ismer ugrást, miért is bölcs mérséklettel és nagy körültekintéssel kell ezeket a faneméket elplántálni ős honos fáink közé, hogy a behozott idegen megszokja környezetét, a hazaiak pedig nemesbbedjenek és a közös tápláló anyát mindig jókarban tartsák, hogy annak emlőjén érett fává fejlődhessenek.

Ilyen körülmények közt ne csodálkozzunk tehát, ha csemeteink nevelésében is csak kisérleteztünk és büszkeségünket a kefe-sürü csemetékben találtuk s ne csodálkozzunk, ha akkor, a mikor az erdőgazda az erdőmivelésre fordítandó összegekben oly fukar volt, versenyeztünk, hogy minél kisebb területen, minél nagyobb menynyiségü csemetét neveljünk és az iskolázást csak lopva,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

félve tettük. Pedig csak ezekkel, a mi lopva, félve iskolázott csemetéinkkel eszközölt erdősítések azok, a miken most, mint fiatalosokban gyönyörködhetünk.

Azóta persze nagyot fordult a világ! Ma már a kisbirtokos is nagy súlyt helyez arra, hogy szakközege jó csemetét neveljen s meg is követelheti, hogy erőteljes csemetével végezze az erdősítési munkálatokat. Ma a magánerdőbirtokos is, ha idehaza nem tud megfelelő erős csemetét kapni, külföldről szerzi azt be, hogy a gyenge csemete okozta költséges ismétléseket, pótlásokat elkerülje.

De nemcsak a Muzsnay Géza által felsorolt hibák azok, a mik, ha a helyes fanemet megválasztottuk, erdeink mesterséges felújításának sikerét koczkáztatják, hanem az is, hogy *rosszul ültetünk*.

Rosszul ültetünk, mert rossz a szerszámunk. Már pedig a közmondás is azt tartja, hogy jó szerszám fele munka. Ez áll egyrészről, de másrészről jó szerszám használata mellett a siker is biztosabb.

Ezen a vidéken az erdőmivelési munkák, nevezetesen az ültetés, az irtó vagy közönséges kapával történik. Az irtó kapával az ültető munkás a csemete helyét kijelöli, a földet megporhanyítja és az ültetőlyukat is elkészíti és ebbe belehelyezi a csemetét.

Igen ám, csakhogy sem az irtó, sem a közönséges kapával nem képes a munkás olyan gödröt ásni, mint a minőt épen az erős és zömök csemete megkiván, mert ha ás és a föld porhanyó, akkor a lyuk beomlik; ha lelkiismeretes a munkás, akkor a földet kikaparja, de mivel ezzel időt veszít, a legtöbb nem teszi, hanem igyekszik a többi után, nehogy a felügyelő erdőőr mint lassú munkást megbélyegezze. Ilyenkor aztán a csemeték gyökerei nem jutnak abba a természetes helyzetbe, a miben voltak. A gyökfő nagy része kimarad, különösen akkor, ha a földet le nem döngölik, a mi az ültetés sikerét teszi kétessé úgy, hogy az erdősítés 40—50%-a kipusztul, daczára az erőteljes csemetének, s daczára a felügyelet szorgoskodásának, mert a hanyag munkás, hogy hibája, hogy t. i. elég mély lyukat nem ásott, fel ne tünjék, a csemete gyökfőjét földdel feltölti; ez a feltöltés azután az első esőnél ellapul és a gyökfő a gyökerek egy részével együtt, a felszínre kerül.

Ezt az általános bajt elkerülendő, a helyes munkafelosztás szempontjából, itt az ültetési műveletet három részre osztjuk. Elül mennek hárman, a kik az ültető helyet elkészitik s a földet felporhanyitják; utánuk jön egy férfi a *Vadas* «Erdőmivelestan» czimü könyvének 446. lapján leirt *Wartenberg*-féle ültetővassal, ez készíti az ültető-gödröket; utána jön két ültető nő a csemetékkel. Ezek a csemetéket a lyukakba helyezik és az előkészített porhanyó földet a gyökérzetre szórják, a csemetét megrázzák, hogy az apróföld a gyökerekhez érjen, azután hogy a föld ki ne száradjon, a csemetét két lába közé véve, letapossa úgy, hogy a czipője sarkától egy kis gödröcske támadjon, a mi a gyümölcsfák ültetésénél alkalmazott tányérkát helyettesíti. A csemete gyökfője mellett a legkisebb légköri csapadék is behatol a gyökerekhez.

Az ekként ültetett csemetéknek 75—80% megfogamzott, daczára annak, hogy 1904. óta, a mióta így ültetünk, állandóan abnormális, nyáron legtöbbnyire száraz időjárásunk volt.

Figyelmen kívül nem hagyva azt a körülményt sem,

TÁRCZA.

A majom.

Irta: *Steukáné-Bapcsányi Vera.*

Már az első találkozásnál összekülönböztek, a mi azonban nem gátolta őket abban, hogy következő alkalommal újból ne keressék egymás társaságát. Mégis csak valami igaznak kell abban lennie, hogy az ellentétek vonzzák egymást; annyi bizonyos, hogy a hol Sárdy Éva megjelent, oda Halász Pistát, a nemrég kinevezett fiatal akadémiai tanárt, holt biztosan várhatták.

Kezdetben a leány anyja nem törődött a fiatalok évődésével, később azonban, mikor a társaság figyelme is feléjük fordult, bántani kezdte leánya szokatlan harczias modora. Különben sem helyeselte soha leányának a szociális és természettudományok világrendjét felforgató müvek iránt táplált nagy előszeretetét, legutóbbi időben meg már szinte túlságba is vitte ezt a leány. Egy reggel például ott találta asztalán Haeckel jenai tanár egyik könyvét. Azon a helyen, a hol a szerző azt a hirhedt, Cambridge-ben, a nemzetközi zoologiai kongresszuson tartott beszédjét leirja, leányának Lourdesban megszentelt rózsafüzére olvasójegy gyanánt jelezte, hogy hol hagyta abba elalvás előtt az olvasást. Ájtatos lelkének legmélyéből megbotránkozott a rózsafüzérnek ilyetén való megszentségtelenitésén. Valami összefüggést sejtett leányának mostani harczias hangulata s ezen — nézete szerint — erkölcsrontó könyvek között.

— Éva, kérlek, mi veszekedni valód van örökké Halásszsal?

— Azok mind nagyon épületes és szörnyen tudományos dolgok, a min nem tudunk megegyezni.

— De éppen azért nem leánynak valók ezek.

— Meglehet, — vonogatta vállát a leány. — Én csak apa elméletét védelmezem, az ő álláspontját foglalom el a vitákban, a mely nem fér össze Halász lehetetlenségig ultramodern elveivel.

— Ezek megvitatása nem tartozik reád, nem veszi ki jól magát és nem is értesz hozzá.

— Ohó, anyuskám, nagyon lebecsülsz. Tudod, hogy én vagyok apám famulusa, s így nem csoda, hogy az ő bölcsességéből közben valami rám is ragadt s e téren többet tudok más leánynál.

— Sajnos, hogy így van, — dorgálta tovább az anyja. — Még majd azt hiszik, hogy tüntetni akarsz

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hogy az erdőgondnokság talaja köves, kögörgeteges trachyt, megemlítem, hogy az utánpótlások leginkább a dél, délkelet és nyugati oldalokon válnak szükségessé. A talajnak ilyen természeténél fogva a Wartenberg-féle vassal nem szorítjuk a földet a csemetéhez.

Az ültetésnél egy napszámosra rendszerint 250 drb. csemetét szoktak számítani; ezt a mennyiséget ezen a köves, kögörgeteges talajon nem birtuk elérni.

Az irtó és közönséges kapával történt ültetésnél egy munkásra nagy átlagban 230 drb. csemete esett, míg a fent ecsetelt ültetési mód mellett egy napszámos csak 218 drb. csemetét volt képes elültetni. Ha a csemetéhez a Wartenberg-féle vassal odaszoritanánk a talajt, akkor jobb eredményt lehetne elérni, de viszont, ha a csekély 12 drb. csemete-különbséget összehasonlítjuk az elért sikerrel, úgy itt az ültetővassal eszközölt erdőmívelésnek kell előnyt adnunk.

Hogy az ilymódon foganatosított ültetés előnye jobb talajon fokozódik, azt fejtegetnem nem kell.

A negyedik hibája a mesterséges felújításoknak az, hogy a már megfogamzott erdősítést magára hagyjuk és többé vele nem törődünk. Kétszeres ez a hiba a fénykereső faneméknél.

Nézzünk csak be egy 4—5 éves mesterséges úton telepített tölgy vagy luczfenyő fiatalosba. Nem azt fogjuk-e látni, hogy a csemete nyurga, a fűtől és egyéb gyomtól el van nyomva; a küzdelem nyomait magán viseli minden csemete. Pedig minő kevés, minő kis költséggel lehetne a csemetén segíteni.

Tavaszszal az erdősítések befejezése után, vagy közben is, ha a mult évi erdősítés mellett elmegyünk, a munkáscsoportot rajvonalba felállítjuk és végigmegyünk az ilyen fű és gyomlepte erdőrészleteken és felszabadítjuk az elnyomott egyedeket. Ha ezt az eljárást a második évben is folytatjuk, a mikor a csemete az átültetés baját már kiheverte, akkor magára hagyhatjuk addig, a míg nem tapasztaljuk, hogy a szomszédos és talán tenyészteni nem czélzott fanemek nem nyomják, nem veszik el fent az éltető napsugarat, lent pedig az anyaföld tápláló erejét. Ekkor hozzálátunk a tisztításhoz.

A fentiekből levonhatjuk azt a következtetést, hogy nem elég jól ültetnünk, hanem ha ennek eleget tettünk, úgy, mint a jó kertész, ápolnunk is kell a zsenge csemetét, mert csak így nevelhetjük fel értékes fává.

Nem áll tehát az a mondás, hogy az erdő magától nő, hanem azt ápolni kell.

A mesterséges felújítások sikeréhez nagyban hozzá járulna, ha az erdőbirtokosok úgy, mint azt dr. Osztroluczky Miklós főispán erdőbirtokán láttam, azokat az erdőaltiszteket és munkásokat, a kik munkájukat lelkiismeretesen, jól végezték, az eredmény mérvéhez képest erdőmívelési jutalomban részesítenék és a megjutalmazott erdőaltisztek neveit e lapok nyilvánosságra hoznák.

Hiába hivatkozunk szigorú rendeletekre, hiába hivatkozunk kötelességtudásra, az alkalmazott munkájának sikeres elvégzése megjutalmazást kíván; ezt földmívelésügyi kormányunk az évente kiadott erdősítési jutalmakkal a magánbirtokok sikeres erdősítésénél meg is teszi, de igen üdvös és czélravezető lenne, ha ezt az intézményt a kincstári erdészeti altiszti személyzetre is kiterjesztené.

---

tudásoddal s egészen gyűlöletessé teszed magadat Halász előtt.

— Eh mit, bánom is én mint vélekedik felőlem Halász! — pattant fel ingerülten a leány. — Ki nem állhatom az önhitt embereket s ezt az elbizakodott tudós urat különösen nem szenvedhetem. Olyan fennen beszél, mintha átélte volna a világ valamennyi korszakát s ott lett volna annak minden átalakulásánál. Azt mondta tegnap, hogy könyvet ír, e napokban befejezi s nekem fogja ajánlani. Jaj, mama, ha ezt csakugyan megteszi, én... én többé szóba nem állok vele... Tudod, mi lesz a czíme ennek a könyvnek? «Az ember származása és az ethika». E művében oltárt emel bálványozott mestereinek: Lamarck, Carneri, Darwinnak s tudom is én még hány más istentagadónak. Azok elméletei és saját kutatásai nyomán megdönthetetlenül bizonyítja, hogy a majmoktól származunk.

— No, azért nem kell ilyen zavart arczot vágnod, — kaczagott a leány, — persze, hogy nem úgy érti, a hogyan te magyarázod. Mert lásd, másképp hangzik az ilyen elmélet egy vén megcsontosodott tudóstól, a kinek fejtegetései alatt önkéntelenül azt a benyomást szerezzük, hogy részben tükörbe vetett pillantásaira alapítja nézeteit s kivel a tudományos akadémia ülésein kivül nem találkozunk; de ha ezt egy társaságunkbeli, különben igen derék és minden szépért és jóért lelkesedő egyén mondja, csoda-e, ha fellázad esztétikai érzésünk e túlhajtott felfogás ellen s minden tudásunkat összeszedve tiltakozunk ellene?

Ilyen előzmények után méltán elcsodálkozhatott Éva mamája, midőn egy napon, nem is sokkal a fent jelzett párbeszéd után, déli féltizenkét órakor látogatóruhában beállított Halász Pista.

Más körülmények között önagysága ismerte volna a látogatás jelentőségét, így azonban kétszer is elmondatta jövetele okát.

— Éva kezét akarja? — szörnyülködött, megfeledkezve a szokásos udvarias formáról. — De hisz ez lehetetlen! Hogy gondol ön vele élni, mikor nem tudnak meglenni egymás közelében, hogy szóharczra ne kerüljön a sor.

— Csak ez a baj? — nevetett Halász megkönnyebbülten. — Ez nem aggaszt.

— De hát mit szól hozzá Éva? Tudom, ez ellen is tiltakozni fog, mint önnek minden nézete ellen.

— Most az egyszer alig, — biztosította őt Halász sugárzó arczczal. — Egyébként méltóztassék töle magától megkérdezni. — Mikor Éva, hogy minden kételyt

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» 1911. évi közgyűlése.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» deczember hó 17-én tartotta meg Budapesten, az egyesületi székházban 1911. évi rendes közgyűlését, kálnoki Bedő Albert dr. nyug. államtitkár, egyesületi alelnök vezetése alatt.

Az alelnök megnyitván a közgyűlést, meleg szavakkal emlékezett meg az egyesületnek 1911. évi május hó 24-én elhunyt nagytekintélyű és érdemekben gazdag elnökéről: Bánffy Dezső báróról s bejelentette, hogy a megboldogult özvegyének a halálaeset alkalmából az egyesület küldöttség útján fejezte ki részvétét, az elhunyt ravatalára koszorút helyezett, a gyászszertartáson testüleg részt vett, a családhoz részvét-iratot intézett és külön gyászjelentést adott ki. A közgyűlés elhunyt nagynevű elnökének érdemeit jegyzőkönyvileg örökítette meg.

Ezután elnöklő alelnök a hatóságok, testületek, városok stb. képviselőit üdvözölte. A földmivelésügyi miniszter úr képviseletében Bartóky József államtitkár úr jelent meg, kit a szép számban egybegyűlt tagok zajos ováczióban részesítettek.

Majd Bund Károly egyesületi titkár olvasta fel az egyesület 1911. évi működéséről szóló jelentését, és javaslatára a közgyűlés elhatározta, hogy az Országos Erdészeti Egyesület 40 éves fennállásának emlekére 1906. évben létesített jubiláris alapitványt, elhunyt elnökéről: Báró Bánffy Dezső-alapitványnak nevezi el. Megemlékezett a titkár jelentésében az osztrák erdészeti egyesület mult évi látogatásáról s ezzel kapcsolatban arról, hogy osztrák kollégáink a Magyarországon látott dolgokról igen elismerőleg nyilatkoztak, továbbá, hogy a statusrendezés ügyében felirt a földmivelésügyi miniszter úrhoz, hogy a városi erdőtisztek anyagi és erkölcsi helyzetének javitása érdekében a belügyminiszter úrhoz fordult, honnan bizonyos tekintetekben kedvező válasz érkezett. Felterjesztéssel fordult a földmivelésügyi miniszter úrhoz az iránt, hogy a faeladások eredményei az egyesület hivatalos közlönyében, az Erdészeti Lapokban közzététessenek, hogy ezáltal a faárak alakulásáról mindenki tájékozást szerezhessen. Megemlítette, hogy az «Erdészeti Lapok» 1911. évben ünnepelte 50 éves jubileumát, hogy özvegyeknek és árváknak mennyi segély osztatott ki, stb.

Ezután a tárgysorzat második pontja értelmében az elnök, két alelnök, tizenhárom választmányi tag és a számadásvizsgáló-bizottság megválasztására került a sor, a mely titkos szavazás útján ejtetett meg. A szavazatok összeszámláltatván, megállapittatott, hogy összesen 134 szavazat érkezett be s *elnökké: vizeki Tallián Béla* valóságos belső titkos tanácsos, nagybirtokos, az Országos Erdészeti Egyesület alapitó tagja, volt m. kir. földmivelésügyi miniszter, *I. alelnökké:* kálnoki Bedő Albert dr. nyug államtitkár, *II. alelnökké:* Horváth Sándor miniszteri tanácsos, eddigi alelnökök választattak meg. *Választmányi tagok lettek:* Almásy Andor nyug. m. kir. erdőigazgató; Csupor István primás-uradalmi erdőmester; Gaul Károly a technologiai iparmúzeum igazgatója; Gesztes Lajos egri érsekségi erdőmester, a borsod-gömör-hevesmegyei erdészeti egyesület elnöke; Hoffmann Antal uradalmi erdőfelügyelő; Laitner Elek miniszteri tanácsos; Muzsnay Géza m. kir. erdőtanácsos; Szabó József m. kir. erdőtanácsos; Téglás Károly miniszteri tanácsos; Tomcsányi Gyula nyug. miniszteri tanácsos, Török Sándor m. kir. erdőtanácsos; Vuk

---

eloszlasson, a gyűlölt ember melléhez simulva, bizonyitá Halász szavait, anyja e közel kétezer éves jellemző szavakkal hagyta magukra:

— Én mosom kezeimet...

Persze, már azért sem hagyhatták abba az évődést, mert ez legpompásabb alkalmat nyujtott újból és ismételten bebizonyitani, a különböző nézetek daczára mily csodálatosan egyformán édes mindkettőjük csókja és mindig forró az ölelés. E vitákban Éva most határozottan fölénybe jutott. A tudós tanár úr valamennyi jól épitett sánczait bevette az ellenfél egy meleg csókjával és puha karjának ölelésével s mi tagadás, a legyőzetésnek ez a módja kiválóan inyére volt Halásznak, annyira, hogy kollégái már holmi szelid papucsuralmat is emlegettek.

— Azért egyszer Évának mégis bebizonyitom igazamat, — fogadkozott Halász.

Ez az alkalom nem késett soká. Az idén ugyanis Budapesten tartották meg a természettudományi társulatok nemzetközi kongresszusukat s részünkről Halászt is, mint e téren egyik szaktekintélyt, előadásra jelölték. Éva, apja társaságában, a karzaton foglalt helyet. A terem zsufolásig megtelt díszes és előkelő közönséggel; voltak köztük laikusok, a kik puszta kiváncsiságból megjelentek, hogy lássák a különböző nemzetek kiváló elméit.

Midőn Halász az emelvényre lépett, egy pillanatig elfogulatlanul megállott s mialatt orrcsipetőjét megigazította, mosolygón nézett fel a karzatra, tekintetével feleségét keresve. Aztán beszélni kezdett; nyugodtan és tárgyilagosan fejtegetve elméletét és kutatásainak eredményét. A mi Évát azelőtt annyira bántotta, azok a borotvaélesen meghatározott eszmék, itt egészen másképhangzottak s habár nem fogadhatta el nézeteit, mégis végtelenül jól esett a figyelem, a melylyel e tudományosan bölcs emberek hallgatták és jegyezgették találó észrevételeit. Boldog és büszke volt párjára.

Midőn úgy éjféltájt Halász hazajött az ülést követő bankettről s pezsgőtől kissé mámorosan, bolondos kedvében karjaiba zárta álmos feleségét, diadalmasan kérdé tőle:

— Nos, kicsi feleség, meggyőztelek végre, hogy az ember csakugyan a majomtól származik?

— Arról nem győztél meg, hanem arról igen, hogy azzá válhat például így bankett után... — válaszolt az asszony.

Halász meglepetésében egy szelid káromkodást foj-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Gyula fakereskedő és Zselénszky Róbert gróf nagybirtokos. *A számadásvizsgáló bizottságba* beválasztattak: elnökké: Szalai Ernő m. kir. közalap. erdőtanácsos, tagjaivá: Balogh Ernő m. kir. erdőtanácsos, Gruber Gyula m. kir. főerdőmérnök, Marsovszky Ede székesfővárosi főerdész és Térfi Béla m. kir. erdőtanácsos; póttagokul pedig: Barsy Richárd m. kir. főerdőmérnök és Dezsényi Jenő kir. alerdőfelügyelő.

A választás eredményének kihirdetésekor a közgyűlés zajosan megéljenezte új elnökét. Mivel Tallián Béla a családjában előfordult gyászeset miatt a közgyűlésen személyesen nem jelenhetett meg, elnökké történt megválasztatásáról táviratilag értesíttetett és annak elfogadására felkéretett.

A közgyűlés ezután elfogadta az igazgató-választmánynak az 1910. évi zárszámadások megvizsgálásáról és az 1912. évi költségvetés megállapításáról szóló jelentését, valamint a Deák Ferencz-alapítvány 1912. évi kamatainak hovafordításáról szóló javaslatát.

Majd szólásra emelkedett Téglás Károly miniszteri tanácsos, a ki báró Bánffy Dezső volt egyesületi elnök felett tartott emlékbeszédet.

Téglás Károly miniszteri tanácsos rövid bevezető után áttekintést nyújtott Bánffy Dezső bárónak élettörténetén. Gyermekkorától kezdve vázolta jellemének, egyéni tulajdonságainak és a már érett férfi egész lelkét eltöltő nemzeti ideáljának kialakulását azzal a czélzattal, hogy Bánffy markáns egyéniségét és nagyra hivatott kiváló tulajdonságait kidomboritsa. E czélból különösen diákéveiről és főispáni működéséről emlékezett meg behatóbban, mint Bánffynak amaz életszakairól, a melyek jellemének, egyéni képességeinek és nagyrahivatottságának alapvető tanulságait szolgáltatják.

Folytatólag ecsetelte Bánffy Dezső bárónak, mint erdőgazdának tevékenységét, a miből már kezdetben kicsillant, hogy Bánffy Dezső báró az erdőgazdaság jelentőségét nagyrabecsülte. Százezreket áldozott azért, hogy erdeit megszabaditsa a rendszeres gazdaságot gátló birtokközösségektől, mert helyes gazdasági érzékkel és böles előrelátással tudta, hogy a ma fölöslegéből e czélra elvont áldozat, az ütődoknak bőséges kamatozást fog hozni és tiszta altruista érzése nem engedte arra a sokkal megszokottabb álláspontra, hogy saját hasznai kedvéért lepusztitott erdőket hagyjon utódaira.

Messzetekintő előrelátásának és kiváló gazdasági érzékének több jeles példáját adta Bánffy Dezső báró főispáni és kormánybiztosi működése idején is. Két vármegyéjében rövid idő alatt rendet és jólétet teremtett. A volt Besztercze-Naszód vidékhez tartozó községek erdeit az ő tevékeny közreműködésével alkotott 1900. évi XIX. t.-cz. alapján állami kezelésbe vette és a községeknek saját szükségleteik szempontjából feleslegben álló több, mint 200,000 kat. hold erdejét közös gazdaságba egyesitve, olyan gazdaság alapját vetette meg, a mely négy év alatt kifizette a községek 1.000,000 korona adósságát, milliókat forditott a köz javát szolgáló hasznos beruházásokra és a községeknek, a melyek saját gazdálkodásuk idején erdeik anyagi hasznát alig látták, évről-évre 100,000-eket tevő osztalékot juttatott.

E törvény igen tanulságos példa arra, mennyire igazuk van azoknak, a kik gazdasági vonatkozású törvényeinkben a magánjogi elvek túltengő uralma helyett a nemzeti és szocziális tartalommal gazdagitott gazdasági közérdeket kivánják állitani és hogy mennyire tévednek azok, a nálunk még ma is nagy számmal levő közgazdászok, a kik az erdőgazdaság ama jelentőségét,

---

tott magába, azután kerülte e témát annál is inkább, mert ezután tudományos vitáknál sokkal érdekesebb beszédtárgyuk lett.

Midőn a nagy esemény megtörtént és Éva halványan a kiállott szenvedéstől párnái között pihent, zavar és aggodalom szállta meg lelkét. Az imént mutatták meg neki már csipkék és szallagok közé pólyált gyermekét s azóta nem tud szabadulni kínos zavarától. Hiszen szivének egész melegével vonzódik e tehetetlen csöpp emberkéhez, de képzeletében még sem ilyennek festette magának. Nagyon csalódva érezte magát. Ez a rút, rákvörös lármás kis jószág, homályosan pislogó, kifejezéstelen szemeivel, gyér hajával és csunya ráncokba szedett, gyűrött vörös képével, a maga tehetetlen rútságában valóban sokkal inkább hasonlit egy rőt kis majomhoz, mint Murillo bájos gyermekképeihez, a milyennek Éva majd saját gyermekét képzelte. Esztétikai érzéke birokra kelt a természetes anyai érzéssel. Hát férjében, ki mint tudós, mindent a kutató szemével néz, mennyivel inkább kell ennek a vörös kis csodának azt az érzést felköltenie, mikor ő, az édes anya nem bir szabadulni e benyomástól. Mily rettenetes, hogy férje saját gyermekében bebizonyithatja neki Darwin elméletét.

Mikor Halász haza érkezett, úgy borult le ágya elé, szivéhez szoritotta lecsüngő kezét, sápadt arczát csókjaival boritotta s meghatottságában érthetetlen gügyögő szavakat mormogott, aztán boldog büszkeséggel kapta karjaiba fiát.

— Nézd csak, Éva, milyen hatalmas ficzkó, milyen erős és derék legény!

— Csak olyan ... olyan nagyon rút szegényke, olyan mint ... mint egy valóságos majom ... — suttogta Éva zavartan.

— Az Istenért, Éva, hogy mondhatsz ilyet? — kiáltott fel Halász őszintén megbotránkozva. — Nézz ide, hát láttál-e valaha ennél szebb újszülött gyermeket, mint a mi kicsiny angyalunk? Nézd, édes, a csöpp száját meg a szemét, egészen a tied, Éva, és ez a szép selymes haj, ez is olyan mint a tied, te drága szép kicsi mamám! Hanem a homloka és orra, igen, az tökéletesen az enyém!

S meghatott arczán a legnemesebb és legfenségesebb emberi érzéssel: a szülő boldogságával és szeretetével óvatosan megcsókolta gyermeke vörös arczát.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a melyet az hazánk anyagi és erkölcsi erőforrásainak biztosítása tekintetében képvisel, lekicsinyelik.

Bánffy Dezső báró tehát teljes mértékben rászolgált arra a bizalomra, a melylyel az Országos Erdészeti Egyesület 1885-ben alelnökévé, 1898-ban pedig elnökévé választotta és mindvégig meleg ragaszkodással becsülte.

E téren szerzett érdemeiről is meleg szavakkal emlékezett meg Téglás Károly Bánffyról, rámutatva arra, hogy Bánffy Dezső bárót tulajdonképen annak a jelentőségnek felismerése vezette az Országos Erdészeti Egyesület körébe, a melyet nemzeti ideálja megvalósítása tekintetében a magyar erdőgazdaságnak és erdőgazdáknak tulajdonított.

Követendő példaként állította a Bánffy Dezső tiszta, erős jellemét, munka- és hazaszeretetét, vas szorgalmát, szívós kitartását és rendíthetlen hitét a magyar erdészek elé és kifejezte aziránti bizalmát, hogy Bánffy Dezsőnek a magyar erdőgazdaság érdekében kifejtett eredményes tevékenysége közéletünk érdeklődő nagyságai körében is hovatovább élénkülő visszhangot talál.

A mindvégig érdekfeszítő és remek szónoklattal előadott beszédet a közgyűlés perczekig tapsolta és éljenezte, az előadót pedig számosan üdvözölték gyönyörű beszédéért.

A közgyűlés elhatározta, hogy az emlékbeszédet a Bánffy-család tagjainak megküldi.

Miután még a jövő évi közgyűlés helyének megállapítása és a beérkezett két indítvány javaslattétel végett az igazgató-választmánynak adatott ki, a közgyűlés berekesztetett.

A közgyűlést társasebéd követte, a melyen mintegy 140 egyesületi tag vett részt.

Az első felköszöntőt Bedő Albert I. alelnök mondta a királyra, melyet az egybegyűltek állva hallgattak végig. Majd Horváth Sándor II. alelnök emelkedett szólásra és hosszabb beszédben méltatta az újonan megválasztott elnöknek, Tallián Bélának közéleti szereplését és az ő éltetésével végezte szavait. Ezeken kívül még számos felköszöntő hangzott el, részint gróf Serényi Béla földmivelésügyi miniszterre, részint Bartóky József földmivelésügyi államtitkárra, a ki viszont az erdőtiszteket, egy későbbi beszédében pedig az erdőmérnökgyakornokokat köszöntötte fel, továbbá Bedő Albert és Horváth Sándor alelnökökre, Lászlóffy Gábor, Téglás Károly és Sóltz Gyula miniszteri tanácsosokra, az új választmányi tagokra, Bund Károly egyesületi titkárra és azokra a 25 éves jubileumukat ünneplő erdőtisztekre, a kik 25 év előtt végezték az erdészeti főiskolát s a kik a közgyűlés alkalmából találkozóra szintén összejöttek. A társasebéd mindvégig lelkes hangulatban folyt le.

Az istállótrágya kezeléséről és a trágyázásról.

Irta: *Gegesi Kiss Ernő.*

A gazdaságban tenyésztett állatok táplálékát a növények adják, s a természet bölcs intézkedése folytán, a mit az állatok a magukba felvett táplálékból megemészteni, feldolgozni nem képesek s mint feleslegest kilöknek testükből, foglalja magában azokat a legfontosabb alkatrészeket, a melyek a növények életéhez, testüknek felépítéséhez és gyarapodásához okvetlenül szükségesek.

Az állati ürülék és vizelet képezi az állati trágyát; ennek más anyagokkal — az alommal — való összeérlelési terméke az *istállótrágya*.

Meg ma is, a műtrágyák meglehetős elterjedésének korában, mezőgazdasági növényeinknek legfőbb trágyája az istállótrágya s az is lesz még nagyon hosszú időig, nem csak azért, mert a növényélethez szükséges legfőbb alkatrészeket magában egyesíti, de azért is, mert készpénzbe nem kerül. A gazdaságban minden esetre szükséges állatokat tartani s ezek termelik azt.

Nagy kincs az istállótrágya, lévén a gazdasági növénytermelésnél nélkülözhetetlen, nem csak azért, mert a növények tápanyagát tartalmazza, hanem azért is, mert ez a szántóföldek fizikai tulajdonságait is a növénytermelésre előnyösen megváltoztatni alkalmas.

Ez okból megbecsülendő, okszerűen kezelendő s a benne levő növényi tápanyagok, az értékesökkenéstől minden módon megóvandók.

Sajnos, többször láttam erdőtisztek, altisztek (illetményföldesek) udvarán is a trágyának rossz, helytelen, sőt egyáltalán nem kezelését. Hallottam a panaszt, hogy az illetményföldek úgy kisoványodtak, hogy a művelést sem érdemlik meg, trágya pedig nincs a feljavításukra. Ez a körülmény adatta kezembe a tollat leirni azt, a mit nézetem szerint minden gazdasággal foglalkozó embernek a trágya kezeléséről mint minimumot okvetlenül tudnia kell s kétszeresen kell tudnia most, a mikor a rémségesen duló drágaság miatt mindenből jövedelmet kell csinálni s minden talpalatnyi földből ki kell venni a lehető legnagyobb hasznot.

Az alábbiakban a kérdésnek tisztán csak gyakorlati oldalát fogom tárgyalni s kerülök minden elméletet és «tudományoskodást».

*

A trágyakezelésnek az a czélja, hogy az állati ürülék- és vizeletben lévő, a növényi életre fontossággal biró minden cseppfolyó és légnemű alkatrészt lehetőség szerint megkössünk, s ha ez sikerült, azt meg is tartsuk s elpazarlás nélkül juttassuk oda, a hol azoknak a tulajdonképeni rendeltetési helyük van, a termőföldbe!

E czélt a következő módon érhetjük el:

1. *Almozzunk megfelelőleg.*

Az almozásnak az a rendeltetése, hogy állatainknak tiszta, puha s lehetőleg meleg fekvőhelyet biztosítson, s e mellett minél több cseppfolyós trágyaalkatrészt vegyen fel magába, továbbá, hogy maga az alom is elkorhadó anyagával a trágyamennyiséget szaporítsa, úgy azonban, hogy ez által a trágya minősége ne romoljon, s végül hogy az alom, elkorhadása után a földbe kerülvén, annak porlékonyságát, hajcsövességét fokozza.

Almozásra vidékenként s a szerint, hogy a szalmára etetési szempontból nincs-e a gazdának elkerülhetetlenül szüksége, szalmát, homokot, falombot, mohát, fűrészport, s ma már itt-ott a tőzeget szokták használni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ezen anyagok közül e czélra a legalkalmasabb a tőzeg, mert aránylag ennek legnagyobb a nedvességfelvevő képessége, sőt számos gáznemű, de a trágyaérték és az istálló levegőjének tisztasága szempontjából fontos anyagot is képes magába felvenni. Ez okból tehát ott, a hol az olcsón beszerezhető, már pedig hazánkban nagyon sok helyütt fordulnak elő nagy kiterjedésű tőzegtelepek, ezt használják almozásra.

Másodsorban alkalmas almozásra, már csak a gazdaságban való előfordulása miatt is, a szalma, mely különben csövességénél fogva térfogatához képest szintén nagymennyiségű nedvességet képes felvenni. A szalma azonban úgy a mint a cséplőgépből kikerült, lehetőleg ne használtassék fel, mert hosszú lévén, az állatok pihenés és forgolódás közben könnyen kirúgják maguk alól, s így éppen a csipők, térdek, csánkok, lapoczkák, szóval a testnek a fekvés alatt leginkább megnyomott részei maradnak alom nélkül. De különben is eltekintve attól, hogy a hosszú szalma nehezen kezelhető, az egészben alomnak vetett szalmaszálnak csöve csak az egyik végén nyitott, másik végén a gabona feje által zárt lévén, nem képes a szál egész hosszába felvenni a nedvességet. E szerint főleg a kevés gabonaneműt termő hegyvidéken a szalmának almozásra egészben való használata nemcsak nem czélszerű, de nem is gazdaságos.

Ezen okokból almozás előtt a szalmát szecskázzuk meg. Minél rövidebbre szecskázzuk azt, annál inkább meg fog felelni az abból készített alom fenti hivatásának s annál rövidebb idő alatt érik össze a szalma a trágyatelepen az állati trágyával, s így annál jobb lesz az istállótrágya.

Ma, a mikor egy, akár tíz kisebb gazda szükségletét is kielégítő, s az állatok takarmányelőkészítésénél amúgy is nélkülözhetlen kézi szecskavágó, melyen óránként 1—2 métermázsa szálas takarmány vágható fel, 50—60 koronáért szerezhető be, igazán saját lényeges hasznát löki el magától az a gazda, a ki ilyet nem vásárol, s ha van neki, az alomszalmát meg nem szecskázza.

A szalmával való almozásnál különösen azok részére, a kiknél a szalma nagyobb értéket képvisel, megjegyzem, hogy alomváltoztatáskor az állatok (ló, szarvasmarha) derekán hátul eső almot lökjük ki, s a mi az elejük alatt volt, azt húzzuk a hátuljuk alá és az így elül csupaszon maradt fekvőhelyre vessük a friss szalmát. Ez által sok szalmát takaríthatunk meg s elérjük azt is, hogy száraz, tehát nehezebben elkorhadó szalma nem fog trágyatelepünkre kerülni s nem késlelteti ott a trágya beérését.

A falomb s moha, miután kevés nedvességet képesek magukba felvenni s nehezen korhadnak el, csak szükségből használhatók alomnak. Korhadásukat az által siettethetjük, ha a trágyatelepre rétegenként diónagyságú darabokból álló oltatlan meszet hintünk.

A fűrészpor ott, a hol a közelben fafeldolgozó ipartelepek vannak s olcsón lehet hozzájutni, czélszerűen használható fel szarvasmarháknál és lovaknál is almozásra, főleg ha annak elkerülésére, hogy a fűrészpor az állatok szőrébe be ne ragadjon, arra vékonyan szalmát hintünk. Sertések — különösen hízók — alá mindig czélszerűen almozhatunk fűrészporral, vagy homokkal is.

Az almozásnál tartom szükségesnek elmondani, hogy ott, a hol az olcsó — czukorgyárak mellett — igen czélszerű, ha az alom (szalma) alá az istálló hidlására kiszáradt mészliszapot, vagy ott, a hol olcsón szerezhető be, gipszport hintünk. Ez által nemcsak a trágya értéke fokozódik, hanem mivel a mész és gipsz is nedvesedő állapotában igen sok légnemű, bűzös anyagot képes magába venni, ez nem csak az istálló levegőjét teszi az állatokra nézve egészségesebbé, de a növényekre rendkivül fontos igen sok — különben kárbaveszö — nitrogén kerül bele a trágyába, növelvén annak nagyban az értékét.

2. *Az alom által fel nem fogott vizeletet és trágyalevet ne engedjük az istálló aljában s azon kivül szétfolyni, elszivárogni, hanem gyüjtsük össze és használjuk fel czélszerűen.* (Vége következik.)

Különfélék.

Kitüntetés. Szép kitüntetés érte Gubár Imre nyolczvan éves aggastyánt, a Kóburg herczegi uradalom volt erdőőrét. Ferdinánd bolgár király tüntette ki öreg alkalmazottját sajátkezűen aláirt arczképével és a bolgár nemzeti érdemrend koronás ezüstkeresztjével. A bolgár király titkári hivatalától Gubár Imre a következő levelet kapta:

Gubár Imre úrnak, volt Kóburg herczegi erdőőrnek, Borsodnádasd. Mai postával küldöm az Ön részére a bolgárok királya, I. Ferdinánd Ő Felsége által legkegyelmesebben adományozott, sajátkezű aláirással ellátott fényképét és a bolgár nemzeti érdemrend koronás ezüstkeresztjét. A felséges úr ezt a szép két ajándékot Önnek emlékül küldi. Helyezze a felség arczképét illő helyre, hogy mindig emlékeztesse jóságos urára. A rendjelet viselje becsülettel, minden olyan alkalomkor, a hol méltó helyet talál. A rendjelről az okmányt később fogja kézhez kapni. Mindkét tárgy átvételének elismerését kérem hozzám beküldeni. Tisztelettel: ifj. Hykisch Antal s. k., a bolgár király ő felsége titkára.

Köszönetnyilvánítás. Egyszerűségében is megható levelet kaptunk, melyet bátran követendő példa gyanánt állithatunk mindenki elé. A levél szóról-szóra így hangzik: «A nagytekintetű Országos Erdészeti Egyesület hivatalának — Budapest. Én alázattal alulirott Ő cs. és kir. Fensége Frigyes főherczeg úr bellyei uradalmában 47 évig az erdésztnél mint altiszt szolgáltam; Ő Fenségét és fenséges magas családját áldja meg a Mindenható. F. é. október 1-től nyugdijba léptem és számtalan köszönetemet fejezem ki a még élő fellebbvalóimnak: Mayer Emil jószágkormányzó úrnak Pozsony, Höcker Ágoston jószágigazgató úrnak Főherczeglak, Dokupil Adolf erdőfelügyelő úrnak Főherczeglak,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fischer-Colbrie Emil erdőfelügyelő úrnak Magyaróvár, Mahr Károly főerdész úrnak Vörösmart, Háring Vilmos főerdész úrnak Bellye, Vázsonyi Henrik erdész úrnak Pélmonostor, Pfenningberger Felix erdész úrnak Karapancsa, Moldvay Vilmos erdész úrnak Főherczeglak, Majerszky István erdész úrnak Tökös, Schaller Kálmán erdész úrnak Izabellaföld, Nehr Béla segéderdész úrnak Bellye. A kik pedig már meghaltak, azoknak adjon a Mindenható örök nyugalmat.

«Az Erdő» lapról deczember végével köszönettel lemondok, mert szemeim az olvasáshoz gyengék. Alázattal kérem, ezt «Az Erdő» lapban közölni kegyeskednék; ha fizetés jár érte, kérem engem értesiteni, és én posta útján el fogom küldeni. Alázatos szolgája *Salamon István* s. k. ny. főerdőtéd Bellyén.»

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cseléd segélypénztárnál Durus János a Józsefé és Butura Demeter Szolnok-Doboka vármegyei hatósági erdőőrök a rendes tagok első csoportjában balesetre és nyugdijra biztosittattak.

Halálozás. A rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaság erdőhivatalánál alkalmazott Molitorisz István erdőőrt Telepen, a mult hónapban szolgálata közben végzetes szerencsétlenség érte. Az erőteljes, 44 éves férfiúnak fafelmérés közben, egy ledönteni szándékolt 26 méteres tölgyfa a fejére dült s azt valósággal kettéhasította. Az elhunytat özvegye és négy árvája gyászolja. Nyugodjék békében.

Virágzó ágak télen. Január végén vágjunk mogyoró, orgona, őszibaraczk, cseresznye, kecskefüz, vörösgyürű, kökény, vadgesztenye vagy aranyeső ágat, tegyük vizzel telt pohárban fütött helyiségbe. A vizet minden 3—4 nap cseréljük ki s az ágakat vizzel naponként permetezzük be. 4—8 hét mulva az ágak kivirítanak. Leghamarább indul virágzásnak a mogyoró, a kecskefüz, azután az orgona, a kökeny és a cseresznye; a vadgesztenye és az aranyeső a legkésőbb. Ne gondoljuk azonban, hogy azok az ágak, a miket hamarább metszettünk és helyeztünk el, hamarább is virágzanak. A tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy az októberben metszett ágak még kivirágzásuk előtt elpusztulnak, s hogy a deczemberben vágott ágaknak a kivirágzáshoz több időre van szükségük, mint azoknak az ágaknak, a miket januárban vágtunk. Ebből azt következtethetjük, hogy nem kizárólag a meleg-hiány az oka annak, hogy a tenyészet télen szünetel, hanem, hogy a növényszervezetnél épen olyan szükséges az időszakonkénti működési szünetelés, mint az emberi és állati szervezetnél az alvásban jelentkező pihenés. A kisérletek is e mellett szólnak, a mennyiben azt tapasztalták, hogy azok a burgonyagumók, a miket mindjárt a termesztés után a virágcserepekben csiráztatnak, jóval később csiráznak, mint azok, a melyeket előzőleg négy hétig pinczében hevertetnek.

A tyúkszem gyógyítása. Lefekvés előtt áztassuk ki lábunkat meleg vízben, azután húzzunk rá kifacsart vizes pamutharisnyát, e fölé pedig szárazat s így feküdjünk az ágyba. Felkeléskor mossuk le lábunkat langyos vizzel, s töröljük meg. Ezzel az eljárással, ha azt több napon át folytatjuk, a bőrkeményedés és a tyúkszem teljesen megpuhul annyira, hogy az utóbbit minden eszköz nélkül gyökerestől eltávolithatjuk, kiszakithatjuk. Kissé körülményes ez az eljárás, de a ki az örökösen kinzó tyúkszemfájdalmaktól szabadulni akar, az ettől a kis fáradságtól ne riadjon vissza.

Berozsdásodott csavar kivétele. Öntsünk petroleumot, vagy terpentint a rozsdás csavarra úgy, hogy az a csavarmenetek közé szivárogjon; ha a csavart azután gyengén felmelegitjük, a petroleum, vagy a terpentin a rozsdát feloldja, s a csavar könnyen kicsavarható.

Pipa tengericsutkából. Az északamerikai Egyesült-Államokban a tengeri minden részét kihasználják s azokból a legkülönbözőbb tárgyakat készitik. Készül a tengeriből gummi, csizma és robbantószer, ételek édesitésére szirup és gyenge fogazatúak részére könnyű pipa. A pipa készitésére Missouri államban terem a megfelelő fajta tengeri, a melynek csöve, illetve csutkája nagy és vastag. Az Egyesült-Államok csutkapipája ebből az államból kerül ki, Missouri tajtékpipa czimen. 1910-ben 7 gyár foglalkozott készitésével, összesen 26.455,584 darab pipát készitve. Általában 14 darab pipa súlya 1 font, tehát a gyártott mennyiség súlya 1.888,248 font, a melynek szállitásához 94 közönséges vasúti teherkocsi szükséges. A pipa szemre nézve elég csinos; a tengeri szemének helye jól meglátszik rajta, ámbár külseje és belseje simitott és gyengén sárgára festett. Fedele nincs, szára egyenes és rövid. Legnagyobb előnye olcsósága mellett a könnyűsége, ezért főleg idősebb munkások szivnak belőle.

Időjelzés. A «Meteor» f. évi január hóra a következő időjelzést teszi közzé:

Január havának változási napjai 3—4—9—10—11—14—16—18—20—21—27—28—29-re esnek, a melyek közül legerősebb hatásúak a bolygók részéről a 4-iki csapadékos, a 14-iki hideg, viharos, a 18-iki változó és a 28-iki hideg jelleggel.

Hivatalos közlemények.

115,443. 1911.
I. A. 1.

Az erdősítési jutalmak kiosztása.

A földmivelésügyi miniszter a kopár területeken az 1906. évben önként teljesitett erdősitésekért 1911. évi deczember havában itélte oda a kitűzött jutalmakat és pedig:

1. A két 1000 koronás I-sö rendü nagy jutalmat a csikvármegyei *magánjavak igazgató tanácsának* a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Gyergyófelsőtölgyes község I-ső határrészében létesített 107·10 kat. holdnyi és a nagykükülővármegyei *Zsiberk* községnek az általa a saját határában létesített 25·84 kat. holdnyi erdősítésért;

2. A két 800 koronás II-od rendű nagy jutalmat a nagykükülővármegyei *Oláhtyukos* községnek, az általa létesített 34·16 kat. holdnyi- és a nagykükülővármegyei *Mese* községnek az általa létesített 26·4 kat. holdnyi erdősítésért;

3. A két 500 koronás I-ső rendű elismerő jutalom egyikét a nagykükülővármegyei *Keresd* községnek 19·20 kat. holdnyi, másikát pedig *Musset Ferencz* zalaszentbalázsi birtokosnak 20·0 kat. holdnyi erdősítésért.

Keresd község a jutalomdíjon kivül még 100 kor. erdősítési pénzsegélyben is részesült.

A versenyben részt vett nagybirtokosok közül özv. báró Bornemissza Andrásné szül. Teleky Polyxena grófnő a kolozsvármegyei Oroszfája község határában létesített 37·0 kat. holdnyi erdősítésért, gróf Esterházy Miklós Móricz a komáromvármegyei Ószár község határában létesített 12·80 kat. holdnyi erdősítésért, Kláber Mór a kecskeméti Kláber-telepen létesített 31·70 kat. holdnyi erdősítésért és végül gróf Károlyi József a szatmárvármegyei Szaniszló község határában létesített 22·70 kat. holdnyi erdősítésért elismerésül egy-egy hazai festő- és szobrász-művész által készített művészies kivitelü festményt, illetőleg bronzszobor-művet kaptak.

Borovszky Károly gazdasági statisztikai felügyelő és Zboray Gyula gyógyszerész budapesti lakosok pedig a miniszter elismerésének kifejezése mellett egyenkint 400—400 kor. pénzjutalomban részesültek, azon önzetlen és dicséretet érdemlő tevékenységükért, hogy idegen területen, — a birtokos beleegyezésével ugyan, de a saját költségükön 30 kat. holdnyi elkopárosodott legelőterületet elég sikeresen erdősítettek be.

Azok az alkalmazottak pedig, a kik a versenyre bocsátott erdősítések létesítése és gondozása körül érdemeket szereztek, szintén megfelelő pénzjutalomban részesültek; nevezetesen:

Balogh Boldizsár urad. főerdész, *Szöllösy József* urad. intéző és *Kenény Kálmán* urad. intéző egyenkint 300—300 kor.;

Engi Elek és *Engi József* urad. gazdatisztek egyenkint 200—200 kor.;

Weisz Gyula vidéki erdész 140 kor.;

Puskás Gyula urad. főerdőőr 120 kor.;

Hartmann Simon és *Gärtner János* járási erdőőrök, valamint *Müller Márton* községi biró egyenkint 100—100 kor.;

Wirirszky Albert, *Ghyrdea Elek*, *Depner János* és *Hartmann György* erdőszolgák, valamint *Schmidt Mihály* községi kisbiró egyenkint 80—80 kor.;

Sebők József gazd. munkavezető és *Mundra Mihály* mezei őr egyenkint 60—60 kor. s végül

Rosala János, *Thoma György* és *Fratilla János* községi előljárósági tagok egyenkint 40—40 kor. pénzjutalommal tüntettettek ki.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti altiszti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Konok Tamás* m. kir. főerdőmérnököt Lippáról Budapestre helyezte át s szolgálattételre a vezetése alatt álló miniszterium erdészeti (I. B.) főosztályába osztotta be.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Diószeghy Lajos* m. kir. erdőmérnököt szolgálattételre beosztotta az ungvári m. kir. állami erdőhivatalhoz; továbbá áthelyezte *Heincz János* m. kir. erdőmérnökjelöltet Ungvárra (erdőgondnoknak), *Seemayer Bálog* m. kir. erdőmérnökjelöltet Szerdahelyre (erdőgondnoknak), *Kovács Pál* m. kir. főerdőmérnököt Pécsre (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a brassói m. kir. állami erdőhivatal kerületében (Feketehalom székhelyével) egy új m. kir. járási erdőgondnokságot állitott fel s ezzel kapcsolatban áthelyezte *Schuster András* m. kir. erdőmérnököt Feketehalomra (erdőgondnoknak), *Horváti Ferencz* m. kir. főerdőmérnököt Ujvidékre (erdőgondnoknak), végül *Murakőzy Pál* m. kir. erdőmérnökgyakornokot Nagyváradra (az ottani m. kir. állami erdőhivatalhoz).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az eperjesi m. kir. állami erdőhivatal kerületében (Eperjes székhelyével) egy új m. kir. járási erdőgondnokságot szervezett; s ezzel egyidejüleg megbizta *Fekete Béla* m. kir. erdőmérnököt az eperjesvidéki felső m. kir. járási erdőgondnokság vezetésével, *Szeleznyák Péter* m. kir. erdőmérnökjelöltet pedig a Nagyszöllősön székelő m. kir. járási erdőgondnokság vezetésével; továbbá áthelyezte *Petricsek István* m. kir. segéderdőmérnököt Zsarnóczára, az ottani m. kir. erdőhivatalhoz (központi szolgálattételre).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a dévai m. kir. állami erdőhivatal kerületében (Puj és Vajdahunyad székhelyével) két új m. kir. járási erdőgondnokságot állitott fel s ezzel kapcsolatban áthelyezte *Zathureczky Nándor* m. kir. segéderdőmérnököt Alsókubinból Pujra (erdőgondnoknak) és *Fröhlich György* m. kir. segéderdőmérnököt Dévától Vajdahunyadra (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a rimaszombati m. kir. állami erdőhivatal kerületében (Nagyrőcze székhelyével) egy új m. kir. járási erdőgondnokságot állitott fel s ezzel kapcsolatban áthelyezte *Vagács Sándor* m. kir. segéderdőmérnököt Nagyrőczére (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a dési m. kir. állami erdőhivatal kerületében (Magyarlápos székhelyével) egy új m. kir. járási erdőgondnokságot állitott fel s ezzel kapcsolatosan *Juron Bernát* m. kir. segéderdő-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mérnököt áthelyezte Magyarláposra (erdőgondnoknak); továbbá megbizta *Neumann Jenő* m. kir. segéderdőmérnököt a Désen székelő betlenvidéki erdőgondnokság vezetésével, *Német Pál* m. kir. erdőmérnökgyakornokot pedig a Désen székelő Nagyilonda vidéki m. kir. járási erdőgondnokság teendőinek ellátásával.

*

A szászsebesi m. kir. erdőhivatal főnöke Csányi János m. kir. erdőőrt m. kir. főerdőőrré, Zatureczky Ferencz I. oszt. erdőlegényt m. kir. erdőőrré, Mihu János II. oszt. erdőlegényt I. oszt. m. kir. erdőlegénynyé, Papp Aftenie napibéres segédőrt pedig II. oszt. m. kir. erdőlegénynyé nevezte ki.

*

Az orsovai m. kir. erdőhivatal főnöke Gósa Dénes és Kodreán Lajos I. oszt. m. kir. segéderdőőröket, valamint Fenesán Döme, Pragyilla József és Paics Márton I. oszt. m. kir. erdőlegényeket m. kir. erdőőrökké, — ifj. Csokerlia János II. oszt. m. kir. erdőlegényt, Ketrineszku Miklós és Csokerlia György II. oszt., m. kir. segéderdőőröket I. oszt. m. kir. erdőlegényekké, — Incze Antal II. oszt. m. kir. segéderdőőrt és Mártha István II. oszt. m. kir. erdőlegényt I. oszt. m. kir. segéderdőőrökké, — továbbá Almási József, Alonti Simon és Bacsilla Flóris napibéres kisegítőket II. oszt. m. kir. erdőlegényekké, — végül Mártha Sebők és Zareszku Gruja napibéres kisegítőket II. oszt. m. kir. segéderdőőrökké nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

O. S. Erdei vasút építéséhez mindenekelőtt előmunkálati engedélyt kell kérni. Kizárólag magánhasználatra szolgáló, más vasutat, vagy vizutat nem érintő, saját vagy előre megszerzett területen vezetendő vasutakra az előmunkálati engedélyt az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjétől, más esetekben pedig a kereskedelemügyi miniszter úrtól kell kérni. A kérvényben a vasút czélja és rendszere, valamint a vonal vezetése leirandó. A kérvényhez 1:75,000-es katonai térkép mellékelendő, melybe a vonalat vörös színnel be kell rajzolni s kilométerenként szelvényezni.

Kézi vagy állati erőre berendezett erdei vasutak építéséhez, ha az idegen területet, vízfolyásokat, közutakat nem érint, nem szükséges építőengedélyért a hatósághoz folyamodni, hanem az építést egyszerűen az alispáni hivatalnak tudomásvétel végett be kell jelenteni; ha azonban a tervezett vasút idegen területeket, vízfolyást, közutakat szel át, úgy a vasút építő engedélyeért az alispáni hivatalhoz kell folyamodni. Gőz- vagy villanyos erőre berendezett vasutak építési engedélyét pedig a kereskedelemügyi miniszter úrtól kell kérni. Bárhova fordul építési engedélyért, a kérvényhez a következő mellékletek csatolandók:

1. Az alépítési helyszinrajz 1:2880 mértékben. 2. Az építési hosszszelvény, a hossz 1:2880, a magasság 1:288 mértékben. 3. Irány és lejtőviszony-kimutatás. 4. Hidak és átereszték tervei. 5. Járóművek tervei. 6. Sin és sínkapcsolók rajzai. 7. Talpfa elosztó-terv. 8. A pályatest keresztszelvénye. 9. A vonal műszaki leirása. A tervek 2—2 példányban készítendők 34 cm. magas és 21 cm. széles papiroson.

A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

V. A. A vadászterület tulajdonosának jogában áll a vadászati kihágást elkövetővel kiegyezni abban az esetben, ha a kihágó nem követett el egyúttal jövedéki kihágást is. De ha az illető jövedéki kihágást is követett el, például vadászjegy nélkül vadászott, vagy tilos időben lőtt vadat, úgy okvetlenül följelentendő.

K. Gy. Névtelen levelekre nem szoktunk ugyan válaszolni, de kivételesen értesítjük, hogy kérdése különben is olyan, a melyre ezen a szűkre szabott helyen kielégítő választ úgy se tudnánk adni. Nézze meg valamelyik rendőrkapitányi hivatalban a belügyminiszter úrnak a gépjárművekre vonatkozólag kiadott 57,000/910 számú szabályrendeletét, abban mindenre részletes felvilágosítást talál.

T. P. 1. Az erdőőrök az 1890. évi I. t.-cz. 49. §-ának *i)* pontja értelmében nem tartoznak községi közmunkát természetben leróni. 2. A hol a községi éjjeli őri teendőket nem erre a czélra külön felfogadott és fizetett egyének, hanem maguk a községi lakosok felváltva végzik, ott ez a teljesítmény a közmunka jellegével bir. Minthogy pedig az 1890. évi I. törvényczikk 49. §-ának *i)* pontja értelmében az erdőőrök saját személyükre nézve a közmunka kötelezettsége alól fel vannak mentve: ennélfogva nézetünk szerint öntől sem lehet jogosan megkívánni azt, hogy éjjeli-őri szolgálatot teljesítsen. 3. Házbéradót mindenütt a háztulajdonos tartozik fizetni, hacsak erre nézve a lakásbérleti szerződésben nincs ön és a háztulajdonos között külön kikötés.

G. T. Trebinje. K. I. czíme Szabadbattyán (Fehérmegye), D. P. czíme pedig Keléd, u. p. Jánosháza-(Vasmegye).

V. F. Köszönő és hálálkodó sorai igen jól estek s örülünk, hogy tanácsunkat megfogadta és hogy az előbb sikerre vezetett, mintsem remélte volna. Mi szívesen adunk előfizetőinknek bármily ügyben tanácsot és nyújtunk felvilágosítást, mert hiszen lapunk leginkább az erdészeti és vadászati altiszteknek részére készül, és az ő érdeküket van hivatva szolgálni, s ezért mivel tudjuk, hogy a legtöbbször elhagyatott helyen élő altisztnek nincs hova tanácsért fordulnia, természetesnek is találjuk, ha tőlünk kér ügyes-bajos dolgaiban felvilágítást. Ön azt irja, hogy kért, kérvényezett, de mindenütt rideg elutasításban részesült. Ez bizony olyan esetekben, mint az öné volt, mikor t. i. önnek volt igaza, elég sajnálatos dolog, de hát ne csodálkozzék rajta, mert a paragrafusok tömkelegén bizony nagyon nehéz eligazodni. A mint az ön esete is mutatja, a kinek igaza van, az úgy is mindig győzedelmeskedik. Jókivánatait őszintén viszonozzuk.

J. J. 1. Útadót csak ott tartozik fizetni, a hol a birtoka van és pedig a birtoka után; az állása után azonban nem tartozik útadót fizetni s ha ilyet önre az állása után is kivetettek volna, az ellen felebbezzen. 2. Belga óriás nyulakat a «Házinyultenyésztők Országos Szövetsége»-nél Budapest (Csillaghegy), vagy Altmayer Ferencznél Temesvár (Kossuth-tér 1. szám) szerezhet be.

M. 1. Hogy betegség esetén a fizetés mennyi ideig jár, arra nézve — tudomásunk szerint — szabály nincs; minthogy pedig a szolgálati szabályok 96. §-a kimondja, hogy az állami tisztviselők, altisztek és szolgák fizetése — a fegyelmi büntetés esetét kivéve — le nem szállítható, ebből következik, hogy betegség esetén az állami alkalmazottak járandóságát leszállítani, vagy beszüntetni nem lehet és nem is szabad. Ezt különben nem is szüntetik be sehol sem. 2. Végkielégítésre az az állami alkalmazott tarthat igényt, a ki 10 szolgálati évvel még nem bir, de testi vagy lelki fogyatkozás miatt hivatalos kötelessége teljesítésére véglegesen, vagy legalább tartósan képtelenné vált. A végkielégítés bezárólag öt beszámítható szolgálati évig a beszámítható javadalmazás (fizetés és személyi pótlék) egy évi összegével, öt éven túl, egészen tíz évig pedig, két évi összegével állapittatik meg. 3. A III. tanítóképezdei osztály egyik középiskolai osztálylyal sem egyenrangú, de körülbelül a VII-ik osztálynak felel meg.

K. D B. Sajnálatunkra nem közölhetjük; tárczákkal különben is túlságos bőven el vagyunk látva; kérünk inkább valamilyen erdészeti szakczikket.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

K. I. 1. A m. kir. belügyminiszter úr 1907. évi 6732. számú határozatában mondotta ki azt, hogy a ki a kertjének veteményében kárt tevő csirkéket lelövi, tiltott lövöldözés miatt nem büntethető. 2. A község belterületén, vagy annak közvetlen közelében az 1879. évi XL. t.-cz. 115. §-a értelmében semmiféle fegyverrel sem szabad lövöldözni.

V. M. Előfizetése már 1911. évi junius hó végével lejárt. A lap egyik példányát beszüntettük.

H. L. 1. A címszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. 2. Előfizetése már 1911. évi márczius végével lejárt. 3. Azt, hogy önnek két pár szarvasagancsa van eladó 10 illetve 15 koronáért, legjobb lesz lapunkban hirdetni, azért azonban fizetnie kell. 4. Olyan egyenruhát használhat, a milyet önnek az uradalom megenged.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

28 éves erőteljes erdőőr, ki több évig faipar vállalatnál volt erdőkezelő, jelenleg pedig magánuradalmi erdőőr, jó dúvadirtó, irodai munkálatokban jártas, beszél magyarul, románul, keveset németül, más uradalomba hasonló állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (1.)

HIRDETÉSEK

Báró Bánffy Ferencz apanagyfalusi (Szolnok-Doboka vm.) gazdaságában mintegy 5 q **amerikai dió** (hámozott állapotban) eladó. Ára vevő szákjában szamosvölgyi vasút Bethlen állomásra szállítva 100 kg-ként 30 (harmincz) korona. (2. III. 2.)

1911. évi 4435. sz.

Pályázat

egy famesteri, egy, esetleg kettő főerdőőri, egy, esetleg kettő erdőőri, esetleg kettő erdőlegényi, illetve segéderdőőri állásra.

Egy famesteri (I. oszt. altiszt), egy, esetleg kettő főerdőőri (I. oszt. altiszt), előléptetés esetén kettő erdőőri (II. oszt. altiszt), előléptetés esetén kettő erdőlegényi, esetleg segéderdőőri állásra az államanyszerű illetményekkel pályázatot hirdetek.

A famesteri állásra pályázók okmányilag igazolni tartoznak az építészet, rajzolás és költségvetés szerkesztés körül szerzett gyakorlati jártasságukat.

A főerdőőri stb. állásra pályázók az erdőtörvény 37. §-ában körülírt szakképzettséget, az állami erdészet szolgálatába újonnan belépni kivánók ezen felül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, avagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítványnyal tartoznak igazolni, valamint életkorukról, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokat tartoznak kérvényükhöz csatolni.

A sajátkezüleg irt kérvények alulirt m. kir. erdőhivatalhoz 1912. évi január hó 27-ig nyújtandók be.

Szászsebes, 1911. évi deczember hó 9-én.

(3.) *M. kir. erdőhivatal.*

5175/1911. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az ungvári m. kir. főerdőhivatal kerületében megüresedett kettő (2) m. kir. főerdőőri (I. oszt. erdőaltiszti) és egy (1) I. oszt. m. kir. segéderdőőri állásra fokozatos előléptetés esetén: kettő (2) m. kir. erdőőri (II. oszt. erdőaltiszti), esetleg kettő (2) I. oszt. m. kir. erdőlegényi illetve kettő (2) II. oszt. m. kir. erdőlegényi, esetleg három (3) I. oszt. m. kir. segéderdőőri, illetve három (3) II. oszt. m. kir. segéderdőőri állásra az államanyszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Az altiszti állásokra folyamodók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37-ában követelt szakképzettségüket, az állami erdészeti szolgálatba újonnan belépni kivánók ezen felül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy m. kir. honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, életkorukat anyakönyvi kivonattal, illetőségüket községi bizonyítványnyal, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismeretüket és katonai (honvéd) kötelezettségüket megfelelő bizonyítványokkal igazolni tartoznak.

Az ilyen módon felszerelt és sajátkezüleg irt kérvények az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz *1912. évi január hó 10-éig* és pedig az állami szolgálatban állók felettes hatóságuk útján nyújtandók be.

Az erdőlegényi állásokért pályázók nőtlenségi állapotukat is kimutatni tartoznak.

Ungvár, 1911. évi deczember hó 9-én.

(4.) *M. kir. főerdőhivatal.*

1911. évi 7382. sz.

Termelt fenyőhaszonfa-eladás.

A mihályteleki erdőgondnokságnál termelt 1836 drb fenyőszőlőkaró, 2505 drb fenyőgyümölcskaró, 10439 folyóméter fenyőrudfa, és 2459·08 m³ fenyőhaszonfa hét eladási csoportra megosztva zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok 1912. évi január hó 8-án déli 12 óráig nyújtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál, és január hó 9-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

A faanyagok és kikiálltási árak részletes kimutatása, árverési feltételek, ajánlati űrlap és boríték alulírott erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Beszterczebánya, 1911. évi deczember hóban

(5.) *M. kir. erdőigazgatóság.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

131,561/1911. I. B-1. sz.

Termelt fenyőhaszonfa-eladás.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatalhoz tartozó körmöczbányai m. kir. erdőgondnokság «Kunosvágás—Hotterbrunn» A. gazd. oszt. III. vágássor 4., 8., 9. és 10. erdőrészleteiben termelt s az utak mentén lévő erdei rakodókra kihozott 2000 drb gömbölyű fenyőkaró, 4260 drb fenyő erdei lécz, 5439 drb fenyőrúdfa és 227·23 m^3 fenyő haszonfa zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok, melyek legkésőbb 1912. évi január hó 12-én délután 5 óráig nyújtandók be a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál, január hó 13-án délelőtt 10½ órakor fognak Körmöczbányán az erdőgondnokság irodájában nyilvánosan felbontatni.

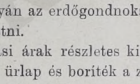
A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, árverési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál és a körmöczbányai m. kir. erdőgondnokságnál szerezhetők be.

Budapest, 1911. évi decz. hóban.

(6.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

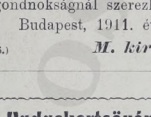
Vadaskertsövények

a legjobb drótanyagból, továbbá kertsövények, tennispályák, baromfiudvarok

Alpenländische Drahtindustrie

(1—9.)

Ferd. Jergitsch' Söhne

WIEN,

V 1, Wienstrasse 45, Telephon 9583, Graz, Göstinger Maut und Klagenfurt Postfach 263.

195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve a legközelebb eső irodából.

Jegyzéke

azoknak az **erdészeti szakmunkáknak,** melyek az «Az Erdő»-re egész évre egyszerre, vagy bár részletekben, de egy évnél már hosszabb idő óta előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. sz.) az alábbi **kedvezményes áron** rendelhetők meg:

Bölcsházi Belházy Emil: **Az erdőrendezéstan kézikönyve.** Ára 6 K.

Béky Albert: **Számtan erdészeti altisztek részére.** Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

Fekete Lajos: **A tölgy és tenyésztése.** Ára 4 K.

" " **Erdőrendezéstan.** Ára 9 K.

" " **Erdőértékszámítástan.** Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)

" " **Erdészeti nyereségszámítástan.** Ára 3 K.

" " **A szálaló erdők berendezése.** Ára 90 f.

Fekete L. és Mágocsi Dietz S.: **Erdészeti növénytan.** (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.

Fekete L. és Sóltz Gyula **Erdőbecslés tan.** Ára 6 K. (II. kiad.)

Földes János: **A legelőerdők.** Ára 1 K 60 f. 55 f. portó beküldése esetén bérmentve.

Gaul Károly: **Hazánk házi faipara.** Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Gellért József: **A bükk-tüzifa romlása s az ellene való védekezés.** Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: **Erdészeti zsebnaptár.** Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: **Erdészeti géptan.** Ára 4 K.

Márton Sándor: **A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása.** Ára 4 K 80 f.

Péch Dezső: **A külföldi fanemek megtelepítése.** Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Pohl János: **Tangenstáblázatok.** Ára 1 K.

Sobó Jenő: **Erdészeti építéstan. I. R. (1. és 2. kötet) Középítéstan;** egy-egy kötet ára 11 K 20 f. **II. R. Út-, vasút- és hídépítéstan,** ára 12 K.

Tagányi Károly: **Magyar erdészeti oklevéltár.** 3. kötet. Ára 20 K.

Tomcsányi Gusztáv: **Erdei facsemeték nevelése.** Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Vadas Jenő: **Erdőmivelés tan.** Ára 7 K.

Erdészeti Rendeletek Tára: 1894. (XL.) évfolyam ára 60 f. 1893—94. (XIII—XIV.) évfolyam. Ára 1 K 20 f. 1895. (XV.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1901—03. (XXI—XXIII.) évfolyam ára 3 K. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
A nem említett évfolyamok elfogytak.

Ő felsége nagy fénynyomatú arczképe. Ára 7 K.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: **A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leirása.** 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földmivelésügyi ministerium.)

Bedő Albert dr.: **Az erdőőr** vagy **Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben.** Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: **A vadászati ismeretek kézikönyve.** (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzve 9 K., kötve 13 K.)

Bund Károly: **Értekezések az erdőrendezés köréből.** Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cséti Ottó: **Általános földmérés tan.** Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: **Az erdők berendezése.** Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: **Népszerű erdészeti növénytan.** I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tűlevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházas növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: **Erdészeti talajtan.** Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Szécsi Zsigmond: **Az erdőhasználattan kézikönyve.** Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)

Téglás Károly: **Erdővédelemtan.** Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)

Tomasovszky Imre: **Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeletek Tára». I—XXIV. évfolyamaihoz.** Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: **A bükkfa korhadása és konzerválása.** Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-utca.)

Vadas Jenő: **A selmecbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője.** Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmeczbányán.)

Vadas Jenő: **Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése.** Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapesten, Muzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtáblák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnál.)

Erdei rovatos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.

Termési táblák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezősége, Jolsva, Gömör-megye.)

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 2. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi január 15.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betünél kisebb betüfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhivás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megujítása iránt mielőbb intézkedni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
Vadászat és téli sport. (Gy. K.)
Az istállótrágya kezeléséről és a trágyázásról. (Gegesi Kiss Ernő.)
Gazdasági tanácsadó: Mézgafolyás gyógyítása. (bl.) — Borsó-, sárgarépa- és czékla-termelési kisérletek. — Nyulak által megrongált fák kezelése. — Jég eltartása.
Különfélék: Kitüntetés. — Japán erdei. — A szyriai erdők. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Nyugatról keletre. (Huszka István.)

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.*

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. erdőmérnök.

Bevezető.

Az üzemi szolgálattételre beosztott erdőaltisztnek teendőit rendszerint az illető védkerület helyi, különleges körülményei határozzák meg. A mint a védkerületben a kihasználás, gyérítés, melléktermékek nyerése és szállítása, az erdősítés, csemetenevelés, építkezés, erdőrendezés, stb. más műszaki munka teljesítése szükséges, a szerint az erdőaltisztnek is más és más a munkaköre és kötelessége. Ezeket a teendőket az erdőaltiszt csak védkerületének pontos s részletes ismerete mellett tudja elvégezni.

A védkerületet ellátó erdőaltisztnek első teendője tehát az legyen, hogy *védkerületének helyi és a szolgálatra legfontosabb viszonyait* mielőbb megismerje. Ilyenek a következők: a védkerület nagysága, határai, uralkodó főfanemei, az alkalmazott üzemmódok, a gazdasági terv beosztása (vágássorozatok, tagok, erdőrészletek szerint) s helyi elnevezései, az illető vidéken szokásos erdei választékok nemei, a szállítási, ipari, kereskedelmi, közlekedési, népességi stb. viszonyok, az erdőbirtokhoz kötött jogok s terhek stb. Az ezekre vonatkozó tudnivalók a védkerület átadása alkalmával mindenkor megadatnak; az esetleg nem közöltek ismertetése végett forduljon az erdőaltiszt mindig főnökéhez, az erdőgondnokhoz. Ha ezekkel tisztában van, a védkerület *helyi teendői* könnyen elvégezhetők.

Vannak a védkerületekben olyan teendők, a melyek végezése ugyszólván az ország minden erdőgazdasági védkerületeiben majdnem egyezők. Ezek az ú. n. *általános védkerületi teendők*, melyeknek lelkiismeretes és gondos teljesítése nélkül az erdőaltiszt csak félszolgálatot végez. Ezekre nézve is mindenkor felettes erdőgondnokától kell kikérnie a szükséges rendelkezéseket azért, mert elvégzésük — a helyi szokások és körülmények szerint — más- és másképen alakulhatnak. Nagyobb részükre a korábbi szolgálati könyvek, az erdőaltiszt társainak útbaigazításai, majd egyéb, de lehetőleg mindig szolgálati úton szerzett értesülések fognak felvilágositásokat nyujtani.

Az *általános védkerületi teendők megismerésére azért törekedjünk*, mert *azok ismerete mellett* mindenkor kedvvel fogjuk járni a védkerületet, szolgálatunk közben unatkozni sohasem fogunk, azoknak folytonos szem előtt tartásával tapasztalataink öregbednek, szolgálatunk teljesítéséhez bizonyos fokú gyakorlottságot szerzünk, a mi nemcsak szolgálatunkat könnyiti meg, de szabad időt nyerünk újabbi tapasztalatok szerzésére, a mivel ismét előljáróink bizalmát és becsülését szerezzük meg.

Az alábbiakban mindazt közöljük, a mit egy, a védkerületét lelkiismeretesen és gondosan ellátni óhajtó erdőaltisztnek szolgálata teljesítése közben — eltekintve a fentebb említett helyi teendőktől — *folyton szem előtt tartania s teljesítenie kell.*

A védkerülettel biró *erdőaltisztnek általános teendői kétfélék*, ú. m.:

A) A *külső szolgálat végezésével járó teendők* és

B) a külső szolgálat alapján végezendő *irásbeli teendők*.

Minthogy e teendők mindegyike gondos megfigye-

* Ennek a czikksorozatnak a közlését lapunk 1909. évi 12. számában kezdtük meg. Mivel közbejött akadályok miatt azt nem folytathattuk, azért a czikksorozatot most újból elülről kezdve hozzuk. *Szerk.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lést, alapos körültekintést s komoly munkálatot tételez fel s továbbá, mert e teendők sokoldalúságánál fogva teljes általános útmutatást adni — úgyszólván — lehetetlen, *a következőkben csakis olyan általános védkerületi teendők végezéséhez szükséges vezérfonalat adunk, melyek a védkerületben gyakrabban fordulnak elő.* A többi, itt nem közölt teendőre nézve az erdőaltiszt forduljon minden egyes alkalommal főnökéhez, a ki a szükséges felvilágosításokat s útasításokat meg fogja adni.

I. Rész. A külső szolgálat teendői.

Ide sorolhatók a következő teendők:

I. Fejezet. A birtokhatár védelmi szolgálata.
II. Fejezet. Az erdő védelmi szolgálata.
III. Fejezet. Az erdő fő- és előhaszonvételei körüli szolgálat.
IV. Fejezet. Az erdő mellékhaszonvételei körüli szolgálat.
V. Fejezet. Az erdő terményei árusítása körüli szolgálat.
VI. Fejezet. Az erdőművelés körüli szolgálat.
VII. Fejezet. Madárvédelmi, halászati és vadászati szolgálat.
VIII. Fejezet. A védkerületben előforduló száraz- s vízi építkezések és az erdőrendezőségi munkálatok körüli szolgálat.
IX. Fejezet. Egyéb más, a védkerületben előforduló teendők körüli szolgálat.

II. Rész. Írásbeli teendők.

X. Fejezet. Ide tartoznak: 1. *a szolgálati könyv* vezetése; 2. *a jelentések tétele*; 3. *határidős beadványok jegyzékének* vezetése; 4. *bérjegyzékek* szerkesztése; 5. *havi jelentések* készítése; 6. *rendeletgyűjtemény* vezetése; 7. *erdőterményárjegyzék kivonat*; 8. *favágatási tervkivonat*; 9. *erdőművelési tervkivonat*; 10. *legeltethető erdőrészletek kimutatásának*-, 11. *leltári tárgyak kimutatásának* és végül 12. *a szerződések nyilvántartásának* készítése.

Megismerkedvén az *általános teendők* czimeivel, az alábbiakban mindazon legszükségesebb tudnivalókat fogjuk felsorolni, melyek az erdőaltiszt tájékozására és szolgálatának kifogástalan ellátására szükségesek. Ezekre azért van nagy szükség, mert — legtöbb esetben — főnökétől messze lakván, sokszor jöhet olyan helyzetbe, mikor egyes ügyekben önállóan s gyorsan kell rendelkeznie s helytelenül teljesített szolgálata által nemcsak magának, de elöljáróinak is időt rabló s felesleges munkákat okozhat.

I. Rész. A külső szolgálat teendői.

I. Fejezet. A birtokhatár védelmi szolgálata.

Az erdőbirtok határainak ismerete azért fontos az erdőaltisztre nézve, mivel működési köre csakis az erdőbirtok határain belülre terjed. Mint általánosan ismeretes, az erdőbirtokot éppen úgy, mint a mezőgazdasági birtokot (szántóföld, rét, legelő) elhatároljuk, illetve annak határait *határjelekkel* megjelöljük azért, hogy a birtok kiterjedése s határa mások által is könnyen és biztosan észrevehető s megállapítható legyen.

Az erdőbirtok határai rendszerint kétfélék, úgymint: *természetesek* és *mesterségesek*. *Természetes határul* szolgálnak a folyók, nagyobb patakok, hegygerinczek,

TÁRCZA.

Nyugatról keletre.

Algir.

Már vijjogva kóvályognak fölöttünk a parti sirályok, már hozza a szél a Sahara selyem homokját, már könnyebben hasítja hajónk vasorra a környező tajtékos vizet.

Szárazföld mellett járunk. Minden mértfölddel közelebb jutunk a vén, ködös Európához. Nincs a hajón egyetlen ember sem, a ki nem örülne annak a gondolatnak, hogy huszonnyolcz napi tengeri rabság után czivilizált, lakott vidékekre érünk s hogy a sílány hajókoszttól elrontott gyomroknak végre friss, szárazföldi eledelekben lesz részük.

Hanem a legnagyobb boldogság mégis csak az, mikor arra gondol a tiszt, matróz egyaránt, hogy nemsokára viszontlátja otthon levő családját: feleségét, gyermekeit vagy szüleit. Naphosszat egyébről sem folyik a szó, mint a megérkezés boldog pillanatáról. Mindenik másképen szinezi ki fantáziájában a jól ismert képet, hiszen nem első eset, hogy ily hosszú útról érkeznek haza. A beszélgetést egy fiatal hajósuhancz zavarja meg, a ki így sóhajt fel: Hej! Sokszor kell még addig végigsúrolni a födélzetet, míg meglátjuk Istria partjait.

És ebben igaza van. Hajón tudniillik a födélzetmosás olyan elmaradhatatlan momentum, mint a szárazföldi lakos életében a mindennapi mosakodás. Ezt még vasárnap is el kell végezni s a hét ünnepnapjának csak délutánja szabad.

Olyankor aztán előkerül a rongyos nadrág, a foltozni való ruhadarab s a durva matrózkezekben megvillan a tű. És míg serényen húzzák az öltéseket, gondolatuk ott kalandozik valahol a dalmát partvidék egy kis házikójában, a hol az asszony ellátva a gyerekeket, tollat, tintát vesz elő és verébfejnagyságú betűkkel veti papirra: Édes apjukom...

Egyik-másik az öthetes levelet szedi elő és ki tudja, hányadszor böngészi végig a girbe-gurba sorokat. Este pedig, mikor a hold hosszú, fehér fénycsóvát szór a mozdulatlan vízfölület hátára s a csillagok miriádjai bámulják magukat a világ legnagyobb tükrében, előkerül a vékonynyakú mandolin s a jóhangú olasz legények ajkán fölcsendül a dal. Kis ideig ott tolongnak, szállingóznak a hanghullámok körülöttünk, majd szertefoszolva elenyésznek a messzeségben.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

közlekedési (állami, vármegyei, viczinális) útak, feltünő sziklák, vizicsatornák, hidak, vasúti vonalak, mélyebb vízszakadékok stb. *Mesterséges határjelekül* határhalmokat, határdombokat, határárkokat, határoszlopokat, határköveket, nyiladékokat s néhol sodronykerítéseket alkalmazunk.

Olyan fontosabb pontokon, hol két vagy három határvonal találkozik, két vagy három *határhalmot* készítünk, rendszerint 1·0 m. magas és 1·5 m. alsó átmérőjü, nagyobb kövekből összerakott kúpalakú formában.

Szomszédos erdő- és mezőgazdasági birtokok határára, a kisebb töréspontokon s alárendeltebb helyeken (magántulajdont képező mezőgazdasági belzetek, rétek s legelők szélein) *határdombokat* szokás készíteni. Szokásos méretei ezek: alsó átmérője 1·5 m., magassága 0·8 m., kúpalakúlag lesz építve s a határdomb külseje moha- vagy gyephantborítással láttatik el. A határdomb közepébe rendszerint 1·6 m. hosszú, 16—20 cm. vastag karót teszünk akképen, hogy az oszlopnak alsó 0·4 m. része a földbe bocsájtatik, 0·4 m. része pedig a határdomb kúpalakú tömegéből kilátszik.* A karó kiálló részét megfaragjuk s a megfaragott helyre a határdomb számát az e czélra szolgáló vasakkal rásüttetjük, avagy csak egyszerüen olajos krétával ráírjuk. (Folyt. köv.)

Vadászat és téli sport.

Ha a vadászeszközök szaporodása a kultura haladtával abban az arányban fog a korral lépést tartani, mint a legutóbbi évtizedekben, a nagy franczia meseíró, Verne fantáziája sem lesz majd elegendő, a különböző vadászati tárgyak osztályozásához. Egyik találmány nyomon követi a másikat, egyik javított szerkezet kiszoritja helyéből a másikat. Ha ma valaki pompás találmánynyal lepi meg a vadászvilágot, holnap már egy tökéletesebbnek állított, komplikált találmány kerül a reklám dobjára. Persze a vadászvilág területe már csak állatobjektumai változatosságánál fogva is rengeteg nagy lévén, az összes találmányok és újítások valamennyije be nem válhatik; egy részük tehát letünik a szereplés teréről, hogy helyet adjon a valójában gyakorlati értékü vívmányoknak. Utóbbiakért nem szabad elzárkóznunk mindattól, a mi éppen reklámra kerül. Nem áll az, hogy a kipróbált réginél jobbat nem kapunk. A vadászat terén is az ósdiság kénytelen tért nyitni a praktikus haladásnak.

Ha szemlét tartunk mai vadászfegyvereink, eszközeink s általában vadászfelszerelésünk körében s a meglevőket összehasonlítjuk a multakban ismertekkel: elámulunk a különbségen. A lőtechnika haladása bámulatos; mindamellett az emberek leleményessége egyebekben sem maradt a gyakorlati értékü vadászeszközök feltalálása mögött.

A vadászati felszerelési czikkek két részre csoportosithatók: olyanokra, melyek mint új találmányok szerepelnek s olyanokra, melyek már ismertek voltak ugyan, úgyszólván ősidők óta, de nem lévén tökéletesitve, általánosan el nem terjedhettek. Utóbbi csoportba sorozható a szki, norvég eredetü neve szerint *sí*, magyarul hótalp, a mely ma széltében-hosszában szerepel vadászeszközként.

* Az oszlopnak gödrébe üveget, szenet, cserépdarabokat stb. tétetünk, hogy annak helye — rosszakaratú károsítás esetén is — biztosan fel legyen található. *Szerző.*

Egy éjszaka éppen rajtam lévén az őrségezés sora, fönn sétálok a hajóhídon, mikor a távolban fölcsillan Gibraltár húsz tengeri mértföldet befogó világító tornya, a «Trafalgar». Négy órakor boldogan sietek kabinomba; holnap áteveszünk a Földközi-tengerbe.

Reggel, a mikor kibujtam a födélzetre, már magasan járt a nap. Gyujtó sugarai csillogva törtek meg az erődítmény fényes ágyúcsövein. Itt vagyunk a Földközitenger csodálatraméltó kapujánál, mely valaha szárazföld volt és két világrészt kapcsolt össze. Ma nélkülözhetetlen tengeri átjáró, melynek európai oldalát az angolok birják és hatalmas erősséget létesitettek rajta. Ágyúinak ásító torka állandóan a bejáratra van irányitva, hogy a kellő pillanatban lehetetlenné tegyék a rajta való közlekedést.

Lassan mögöttünk marad a kiugró sziklafal, estére pedig híre-hamva sincs az egésznek. Most már könnyü előre haladnunk a két part között, melyeket éjjel a sürün előbukkanó világító tornyok tesznek láthatóvá. Olyanok ezek a forgatható fényközpontok, mint egyszemü óriásoknak le-lecsukódó szemei.

Három napra rá, hogy Gibraltárt elhagytuk, megérkezünk Észak-Afrika legnagyobb és legszebb városának kikötőjébe. A franciák szeretik kis Párisnak nevezni az anyaországgal szemben fekvő Algirt. És valóban meg is illeti ez a jelző, mert kisebbitett kiadásban egészen olyan, mint Franczia-ország fővárosa. Hanem micsoda törhetetlen szorgalom és vasakarat kellett ahhoz, hogy itt a rettentő homoksivatag szélén ilyen kis földi paradicsomot tudjanak létrehozni! Mert az egykori homokpuszták helyén most fényes palotasorok diszelegnek, a tevecsordák által szántott barázdákon villamos kocsik száguldanak és a hajdani vérszomjas beduin, arab és egyéb nyakas afrikai törzsek jelenleg mind alázatos alattvalói a bőkezű franczia köztársaságnak.

Utczáin járkálva megtaláljuk mindazt az előrehaladott pompát és fényüzést, a mi az európai városnak egyik főnevezetessége. Sőt olyan különlegességekben van itt részünk, a melyekkel a mi vénhedt világrészünk egyetlen városa sem dicsekedhetik. Az egyik kirakatban például oroszlán-, tigris- és kigyóbőrök vannak kifeszitve, nem messze tőle egy csemegeüzlet óriás plakátokon hirdeti friss strucztojásait. A régiségkereskedésekben annyi az arab kard, pisztoly, handzsár és más fegyvernem, hogy velük egész ármádiát lehetne fölszerelni. Szóval sok itt a megtekintésre érdemes.

Forgalma Londonéval vetekszik. A levegőt betölti az utczai kalmárok kiabálása, a villamosok csilingelése,

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A szki északról került hozzánk. A skandináv népek közül a norvégek, svédek és lappok ősidők óta használják. Tőlük átvették a dánok, grönlandiak s a finnek is.

Újabb időben, mióta Skandinávia vadászterületei hozzáférhetőbbekké lettek s Középeurópa népei sürübben fölkeresik azokat, mi is megismerkedtünk a szkivel, a mely azonban nálunk, egy-két sportoló leszámításával, alig tudott nagyobb tért hódítani. Viszont az Alpok vidékein, főleg Svájczban és Tirolban, nagy népszerűségnek örvend már s ott a vadászember is nagyobb hasznát veszi, a mint mi is vehetnők, a kik a Tátravidék s általában a magasabb kárpáti tájak leszámításával, enyhébb éghajlatunk s kivált évtizedek óta csodásan enyhe teleink mellett a szki-sportot úgyszólván nélkülözni vagyunk kénytelenek.

A Tátra vidékein kívül, szki-sportra alkalmas területekként, hazánk hegyvidékei közül, leginkább a máramarosi, fogarasi, szebeni, gyalui és hunyadmegyei havasok területe jöhet számításba, a hol némely évben elég terünk nyílik a szki-sportra.

Skandinávia jávorcserkészetre induló vadászai, Finnország medveüzői, síkföldeik rengetegeiben s újabban az Alpok zergevadászai is, szki-felszerelés nélkül ki sem vonulnak vadászatra.

Még a legedzettebb vadásznak is, minden időkben gondot és fáradságot okoz a nagyobb vadászterületek bejárása, szemléje és ellenőrzése télszakában, a midőn hólepel és jégmezők borítják a tájat s az utakat hozzáférhetetlenné teszik.

A koresolya és szánkó-sport közt középutat képviselő szki-sport volna hivatva tél szakában segítségünkre lenni Alföldeinkre eső vadászterületeinkről itt nem szólok, miután azokat téli havazások idején szánkával is bejárhatjuk, ellenben a Kárpátok hegyvidékeinek valóban érdekes vadászterületeit, a milyeneket nagyobb terjedelemben találunk Liptóban, Beregben, Máramarosban, Besztercze-Naszódban, Hunyadban, Alsófehérben, Csíkben, Fogarasban stb., ha tél szakában mindenütt megközelíteni kívánjuk, legkönnyebben szkivel fogunk czélt érni.

Hegyvidéki uradalmak személyzetének módjában áll ekként, telek idején is szakadatlan összeköttetést fenntartani a vadászterületek legtávolabb eső pontjaival is. Ilyesmi egy-egy vadászterületnél kétségtelenül fontos körülmény, hiszen a téli idénynek minden egyes hónapja jelentős külső kötelemeket ró a vadász és erdészszemélyzetre, a minek, alkalmas közlekedési eszközök hiányában, hótól elzárt utak mellett megfelelni nem vagyunk képesek.

A szki főelőnye abban áll, hogy a vele jól begyakorolt egyén pár óra alatt rengeteg területet képes kevés megerőltetéssel bejárni és így a téli rövid napokat is kihasználni.

A vadak etetése szigorúbb telek idején nagy feladatot ró a személyzetre. A hol pl. 30—40,000 holdas erdőségekről, vagy még nagyobb területekről van szó, ott a szki használatával az uradalmak személyzetét sok fölösleges fáradságtól lehet megkímélni.

Legtöbb hegyvidéki vadászterületeinken ma is a vadőri és erdőőri személyzet, úttalan szakadékokon, öles hóban kénytelen nagyobb telek idején kínosan tovaványszorogni, hogy kötelmeinek valahogyan megfelelhessen. Alig tesz 3—4 kilométernyi utat, már teljesen

---

az automobilok túlkölcse és a tevehajcsárok hosszú, elnyujtott kiáltása, melylyel türelmes állataikat gyorsabb menésre ösztökélik. Sok kellemetlenséget okoznak a kis igazhivő czipőtisztítók. Ezekből minden sarkon van kettő s akár kell, akár nem, neki esnek az ember czipőjének, egy perez alatt ragyogóra fényesítik s aztán tartják a markukat...

Sétatereim és a galeriás házak alatt egy tömeggé vegyülnek a fehér burnuszos, olajbarna arczú beduinok, a turbános törökök, a göndörhajú négerek és a hegyes szakállú, elegáns franczíák. A legutolsó divat szerint öltözött hölgyeknél feltünőbbek az orrukig betakart arabs nők, kik a divat istennőjének azzal hódolnak, hogy meztelen lábukra lakkczipőt húznak. A vékony fehér leplen áttetszik arczuknak rózsapiros bőre, szemeik vesszedelmesen csillognak s vallásuk szigorú tilalmát nem igen tartják be, tudniillik, hogy «pillantásodat hitetlen kutyára ne vesd».

Nagy a változatosság templomokban is. A sokféle keresztény templom közül élesen kirí a mohamedánok fehér márványból épült félholdas mecsetje, mely már az öbölből észrevehető. Szépsége mellett nagy az olcsósága is ennek a városnak. A török gyümölcsárusok egy frankért kínálják kosarát a mandarinnak és datolyának, két frankért pedig a legelegánsabb hotelben is megebédelhetünk.

Szemlélődéseimet azonban hamar abba kell hagynom, mert este elhagyjuk a kikötőt. Még egy utolsó bucsúpillantást vetek a galeriás házak felé, aztán bárkába szállok s nemsokára fönn vagyok a hajón. Boldog tudatával annak, hogy olyan várost láttam, melynek párja kevés van a földön, hagyom el e helyet. A nap vérvörös korongja éppen akkor merül a tenger vizébe, mikor kifordulunk a nyilt oczeánra, de az afrikai szél még utánunk szórja a mecset tornyán imádkozó dervis tompa kiáltását: Allah kerim... Allah akbar...

Malta.

Borongós, hideg éjszakába fordult a derűs napsugarakkal bearanyozott szeptemberi alkony. Megfeszült árbóczköteleken fájdalmasan sír az északi szél s ettől a szomorúan szép őszi éjszakától megittasult lelkemnek úgy tetszik, mintha anyagtalan testű túlvilági lények zengenék gyászdalaikat a virágfakasztó, szerelmes nyár fönséges ravatalán...

Aztán az egyhangúan búgó ének elragadja megbokrosodott fantáziám a feneketlen kékvizű oczeánról, túl az irdatlan kopár karsztokon egész az aranykalászos

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kimerül. Mily eredmény ez a három kilométernyi út ott, a hol több ezer holdas területek bejárásáról és ellenőrzéséről van szó?

Persze szki és szki között különbség van, éppen úgy, mint őseink sonkacsontból gyártott korcsolyája s a Halifax és Kolumbus korcsolyák között. Mindenesetre, csakis megbizható helyről s a gyakorlatban kipróbált szkiket kell beszereznünk, nem pedig holmi csuszkáló talpakat.

Az egyszerű szerkezetű ó-norvég szkivel czélt érni alig fogunk; azok még gyakorlottabb lábak alatt is, szétválási igyekezetet mutatnak s e mellett a havat a talpak alá gomolyitják. Mindamellett a norvégszki alapszerkezete irányadó marad, persze azt azután számtalan szabadalmi találmánynyal immár javitgatják, úgy, hogy a gyakorlott szki-mester, ha a szédülés nem bántja, a legmeredekebb lejtőkön is nehézség nélkül fog biztos egyensúlyban tovasiklani.

A fődolog, hogy talpunk szilárdan beleilleszkedjen a szki-talpak megfelelő mélyedéseibe. E czélból a szki-talpakat hajlitható aczélszerkezettel szokták ellátni, melynek elmés konstrukcziója mellett még le is térdelhetünk. A szerkezet a láb nagyságához mérten szabályozható úgy, hogy azt bárki használhatja.

Az aczélszerkezetű szkikkel gyors fordulatokat tehetünk a nélkül, hogy fennakadnánk. Az ilyen szerkezetet kiegészíti egy kis fékező, mely megakadályozza azt, hogy visszafelé csúszszunk, vagy éppen hátracssünk.

Norvégián, Anglián és Amerikán kivül ma már Bajorországban is gyártják a leirt szisztémával ellátott szkiket.

A szki használatának elsajátitása nem okoz leküzdhetlen nehézséget. A korcsolyázásnál kétségtelenül sokkalta könnyebb s kevésbbé veszélyes, úgy, hogy e sportot idősebbkorúak is hamarosan elsajátithatják s így képesek lesznek, aránylag rövid idő alatt nagy távolságokat csekély fáradsággal megtenni.

A szkiben gyakorlott ember kétségkivül sok élvezetet talál az ilyen testedző, egészséges és kellemes téli sportban. Számtalan éltesebb vadászembert, a hosszas gyaloglás fáradalmai visszatartanak a vadászattól. Ha netán vállalkozik a szki-sportra, a melynél a vállravetett fegyver akadályt alig képez, élvezetet fog ebben találni a nélkül, hogy kimerültséget érezne. Persze szeles, viharos napokon szkivel sem fogunk oly gyorsan előrehaladni, mint csöndes, szélmentes időben. *Gy. K.*

Az istállótrágya kezeléséről és a trágyázásról.

Irta: *Gegesi Kiss Ernő.* (Vége.)

A trágyalé nagy fontosságát az a növényélettani tény bizonyitja, hogy a növények táplálékaikat csak cseppfolyós és légnemű állapotban képesek felvenni. Légnemű táplálékok felvételére szolgáló szervei a növényeknek — mint tudjuk — a levelek. E téren tehát megtettük kötelességünket, ha a levelek épségére ügyelünk, s azokat az elgombásodás, fodrosodás s más levélbetegségektől megóvjuk, mert ha épek a levelek, úgy a levegőben bőségesen előforduló kellő légnemű táplálékot minden külső beavatkozás nélkül maguk is képesek felvenni.

A cseppfolyós tápanyagok felvételét a gyökerek eszközlik, s hogy mily fontosak e tápanyagok a növényekre, ezt az bizonyitja, hogy például a jáczint vagy tulipán

---

magyar tengerig, hol a természet szintén most készül a nagy temetésre. Lelki szemeimmel látom a hosszú fehér országútat, melynek két oldalán már letarolva fekszenek a virágtalan mezők, amott a kis erdőben pedig hallgatagon meredtek égfelé a lombjukvesztett ákáczok. Köröttük a földön hatalmas, süppedős szőnyeg képződött a lepergő sárgult falevelekből.

De hirtelen fölrezzenek merengéseimből. A hajó orrának irányában mozgó fénypont ötlik a szemembe, egy közelgő hajó árbóczlámpájának imbolygó sugara. Kisvártatva kődobásnyira érünk egymás mellé és a szomszéd hajó parancsnoka megkezdi a jelbeszédet a Morsegéppel. Szignalizál. Az el-elalvó és újból meggyulladó apró villanykörte elmondja, hogy hajójuk olasz nemzetiségű, Palermóból jön, Tuniszba megy. Aztán felőlünk kérdezősködik, mire parancsnokunk kötelességszerűen megadja a választ; azzal halad tovább ki-ki a maga útján. Az éj folyamán még sok hajólámpa bukkan föl és tünik tova a csillagtalan sötét éjszakában.

A Földközi-tenger legforgalmasabb útvonalán haladunk egy jelentős és élénk kereskedelmi sziget fővárosa felé. A térképen csak alig látható kis ponttal van jelezve Malta, a valóságban azonban egy nagy kiterjedésű kopár szigetdarabot találunk itt beékelve az óczeán közepébe. A napnak még csak halvány szemöldöke emelkedik a viz szine fölé, mikor lassított sebességgel beevezünk a szűk, csatornaszerű öblbe és hosszú tekergőzés után elfoglaljuk a még szabadon levő helyet két hatalmas óczeánjáró között. Hogy a meredek lejtőkön épült, fehérfalu hegyi város tényleg nagy kereskedelmet fejt ki, azt legjobban bizonyitja az a sürű árbóczerdő, mely a mesterséges mólókkal ellátott öblben gyökeredzik.

Őrzik is az angolok ezt a kis szigetet, mintha minden egyes röge szinaranyból volna. A nagy flottának jelentekeny része állandóan öblében horgonyoz, köztük egy admirális hajóval, melynek árbóczán tengernagyi trikolort lenget a szél. A bejárat jobb- és baloldalán egy-egy csatahajó áll teljes hadi készenlétben, aláfütött kazánokkal. A várfalak lőréseiből fényes ágyúcsövek kandikálnak elő, és ha egy idegen pánczélos alkotmány ellenséges szándékkal közeledne a szigethez, ásító torkukból halálos golyózáport bocsátanának rá, mely rögtön fenékre küldené az alkalmatlankodót.

A város különben hatalmas erődítmény benyomását kelti. A lépesőzetes utczákon tengerészek, szárazföldi katonák és katonai őrjáratok czirkálnak, a levegőt trombita-harsogás és a czélbalőni tanuló csapatok puskaropogása tölti be. Az őrségváltás mindig nagy katonai

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hagymája egy üveg vízben, ha abba néhány csepp trágyalé is öntetett, képes nem csak kihajtani dús leveleit, de virágzik s magot is hoz, a mint azt a földnélküli növényhajtató üvegekben elhelyezett ilyen növényhagymáknál láthatjuk.

Rendkivül nagy fontosságú tehát az, hogy a jóformán kész növényi táplálékot képező trágyaléből semmi se menjen kárba, hanem az egy elzárható helyen legyen összegyüjtve annyival is inkább, mert mindenféle emberi és állati betegségek csiráinak terjesztője, az udvaron és utczán szétfolyó trágyalé.

Hogy a trágyalé szét ne folyhasson, el ne szivároghasson, ehhez nem elég a jó és bő almozás, hanem e czélnak megfelelőleg kell az istálló aljának épitve lenni. Eltekintve a költségesebb épitkezésektől, melyekre ez alkalommal kiterjeszkedni nem czélom, kétféle berendezést tartok — mert mindkettő szokásos — megemlitendőnek. Az egyik berendezés szerint a vizelet felül, nyilt csatornán, a másik szerint pedig alul, zárt csatornán vezettetik el és ki az istállóból. E kettő azután kombinálható is.

A nyilt vezetéknél szabadon az állás felszinén folyik el a vizelet az állatok faránál levő szintén nyilt vezetékbe, mely az istálló falazatán keresztül a trágyatelepbe nyilik. A zárt vezetésnél a hidlásközökön keresztül szivárog a folyadék a hidlás alá s innen megy le az állatok faránál levő, de szintén a hidlás alatt elhelyezett csatornába s innen az előbbi módon ki a trágyatelepbe.

A kettőt kombinálhatjuk úgy, hogy az állatok alatt legyen nyilt vezeték, maga a főcsatorna azonban az állatok faránál legyen leszoritott, de azért felszedhető deszkákkal hosszában befedve. Ez esetben ez a főcsatorna lehet mélyebb és szélesebb, mig a tisztán csak nyilt vezetésnél ez nem engedhető meg, mert a rajta keresztül járó állatok patája a mélyebb csatornába könnyen beleszorulhat. A nyilt vezetésnél az állatok álláshelye szivós agyaggal döngölendő le, természetesen hátrafelé kellő eséssel. Ugyancsak ebből az anyagból képezendő ki az állatok faránál a nyilt csatorna is. Utóbbinak kellő esés adandó az istállók azon fala felé, a hol a lé a trágyatelepbe folyik ki. Ha nincs meg a kellő esés, czélunkat nem érük el, s a lé az istállóban gyülemlik meg, illetőleg szivárog el. Természetes, hogy az e czélra felhasználandó agyagot ledöngölés előtt vízzel úgy át kell gyúrni, hogy az lehetőleg teljesen vizáthatlan legyen. A ledöngölés után az agyagot hagynunk kell, hogy megszáradjon; a képződő repedések utándöngölendők.

Az igy kidolgozott istállóalj azonban nem állandó, nem tartós, s ezért az agyag időnként, ha átivódott már, a mit az istálló levegőjének rosszaságából vehetünk észre, kihordandó s újjal helyettesitendő. Az igy készült istállóaljnak az az igen nagy előnye van, hogy az állatok patáira rugalmasságánál fogva nem káros s igy vékonyabb alom is elégséges. Hátránya azonban, hogy időnként megújitandó, s hogy a legjobb kezelés mellett is megrepedezik; szóval állandó gondozást igényel. Igen czélszerű tehát, ha az istálló alja 6—8 cm vastagon, de különben fentiek szem előtt tartása mellett, betonból képeztetik s abból készitjük az állatok faránál levő főcsatornát is, mely ha nyilt, nem szabad mélyebbnek lennie 10 cm-nél s keresztmetszetében (V) a zárójelben levő alaknak megfelelőleg háromszöget kell, hogy képezzen. Ha betonból készült az istálló alja, úgy czélszerű a főcsatornát a tetejébe szoritott, de szükség esetén fölszedhető vastag deszkával lefedni.

Ez esetben a csatorna keresztmetszete téglaalakú

---

pompával megy végbe s a zenekar élén ott üvölt, sivit, tánczol az utcza rövidnadrágos népe. A tiszta, rendezett és jómódú angol városrészszel nagy ellentétben áll az olaszok rendezetlen, piszkos, penetráns illatú negyede. Ezek az élénk temperamentumú szicziliaiak mindent a ház előtt végeznek, az öltözködéstől egész az ágybafekvésig. Életük nevezetesebb momentumainak szintere az utcza, még családi ügyeiket is itt intézik el.

Megkönnyebbült, jóleső érzéssel lépek át a nagy, ivelt kapu alatt, mely a határt jelzi olaszok és angolok között. Az utóbbiak csak akkor lépnek ebbe a piszokfészekbe, ha elkerülhetetlenül szükséges, mig a taliánok egyáltalán nem keresik föl az angol negyedet. Úgylátszik a rendnek és tisztaságnak még a látásától is irtóznak.

A városnak gyönyörű középületei vannak. Különösen szép a tengerészeti palota, a szinház, a postaépület és az anglikán egyház gót stilű temploma. Fejlődött iparágaik mindegyikének hatalmas gyárai vannak üzemben. Legnevezetesebb köztük a dohány-, szalámi-, czigarettahüvely- és hajógyár, melyeknek készitményeit a Földközitenger minden kikötővárosába viszik szét a kereskedelmi hajók. A dohányosoknak valóságos Eldoradója ez a sziget, mert az egyiptomi dohányt vám nélkül hozzák be és földolgozva néhány fillérért szivja a maltai azt a czigarettát, melyért a budapesti lakos 16—20 fillért fizet. Azonkivül gazdag kőszénbányatelepek is vannak a szigeten s a hosszabb útra induló hajók itt töltik meg gyomrukat a fekete táplálékkal.

A nap áldáz erővel tűz a lapos tetejü házakra s a hölgyek, hogy ne kelljen állandóan napernyőt tartaniok, a ruhával konstruálták azt össze. Fejük fölött hajlitott drótvázakon fehér kelme van kifeszitve, mely vállaikon nyugszik. Úgy néznek ki ezzel a fehér karikával a fejük fölött, mint földre szállott glóriás angyalok... Csak az arczuk egy kicsit barna hozzá.

Estére kelve fölszedjük sátorfánkat, azaz a horgonyt és istenhozzádot mondunk a szürke falaknak, meg a füstölgő gyárkéményeknek. Éppen akkor haladunk el a tengernagyi hajó mellett, mikor a Bordmusik egy vig indulóra gyujt; az admirális vacsorához ül...

Éjjel egy óra. Ágyamban fekszem, de álom nem jö szemeimre. A hajótesthez csapódó hullámok lágy, ritmikus zenéje csodás dolgokat regél a nemsokára viszontlátott magyar tengerpartról...

Huszka István.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

legyen s a méretek is lehetnek nagyobbak: minden irányban 40—50 cm. Ez különösen az olyan istállóknál indokolt, a hol két sor állat farral áll egymás felé s több vizeletet kell egy csatornán elvezetni.

A betonból készült istállóaljnál legyen a felszín mindenesetre jó mélyen kockázott, illetve rovátkolt, hogy azon az állatok el ne csússzanak, hanem megtudjanak rajta kőrmeikkel kapaszkodni.

A betonaljnak az a hátránya, hogy hideg, kemény és így több almozást kiván, mint az agyag! Nagy előnye, hogy állandó, kényelmes, könnyen kezelhető, tisztán tartható s fenntartási költsége alig kerül valamibe, végül pedig ma már, a mikor a cement olcsó, nem is drága!

A trágyalé zárt vezetése ott alkalmazandó, a hol az istállóban fából vagy vastag deszkából készült «hídlást» akarunk egy vagy más okból állásul használni.

Alapjában ép úgy készítendő, mint fentebb leírtam, azzal a különbséggel mégis, hogy az agyagdöngöletre vagy a betonrétegre, mely ez esetben nem kell már, hogy rovátkolt legyen, még fahídlásokat teszünk. Természetes, hogy itt a hídlás s a menedékesen döngölt agyag- vagy cementréteg között üres térnek kell lenni, hogy a vizelet szabadon folyhasson le a hídlás alatt.

Előnye, hogy állandóbb az agyagból készült nyílt vezetéknél s nem oly kemény és hideg, mint a beton. Lényeges hátránya azonban, hogy míg a nyílt vezetés mellett az állások könnyen s állandóan tisztán tarthatók s így dugulás nem állhat be, addig itt ez gyakran előfordul, a mikor azután a hídlást mindig fel kell bontani, a mi alkalmatlan s sok munkával jár!

Így vagy úgy történjék a levezetés, arra kell minden esetben törekednünk, hogy a vizelet szét ne folyhasson, el ne szivárogjon s hogy az istállóban meg ne álljon, ott a levegőt ne rontsa; hanem lehető rövid úton és gyorsan, a megfagyás lehetőségének kizárásával, mert az eldugulás télen sok munkát okozna, közvetlenül a trágyatelepbe s ezen át, a mit a trágyatelepen levő trágya magába fel nem vesz, a *trágyalékútba* folyjon!

3. *Az istállóból naponta kihányt trágyát kezeljük úgy, hogy az minél tömöttebb legyen, minél kisebb helyet foglaljon el, felülete legyen lehetőleg kicsiny s a nap, szél és eső behatásának minél kevésbbé legyen kitéve; mert csak így érhetjük el, hogy az lehető rövid idő alatt beérjék s a nap és szél ki ne szárítsa, az esővíz pedig ki ne lúgozza értékes alkatrészeit.*

Hogy az előbbi czélnak megfelelhessünk, elkerülhetlenül szükséges, hogy *trágyatelepet* létesítsünk.

Igaza van annak, a ki ezt a tételt felállította: «*Gazda, mutasd meg a trágyatelepedet s megmondom, milyen gazda vagy!*»

Egy számos marhára 4 m.² területű trágyatelepet kell számítanunk, feltételezve, hogy a trágyát évenként kétszer — őszszel és tavaszszal — hordjuk ki. (Számos marha alatt egy 500 kgr. súlyú állat értendő. Ha tehát 2 vagy 3 darab növendék állatunk súlya adja ki az 500 kgr.-ot, úgy ezekre együtt számítandó a 4 m.² terület stb.)

A trágyatelepnek lehetőleg az istállóhoz közel kell lennie, hogy a trágya oda való szállítása minél kevesebb munkát adjon s hogy a trágyalé az istállóból minél rövidebb úton át juthasson a telepbe. Legczélszerűbb, ha a telep, közvetlen az istálló mellett van, úgy, hogy annak egyik falát az istálló alapfalazata képezze. Az istálló ide fekvő oldalára egy befelé nyiló ajtó vágandó, hogy az istállóban, idetaszítva a trágyát, az ezen az ajtónyíláson keresztül közvetlenül s lehetőleg rövid idő alatt — a mi télen az istálló kihűlése miatt fontos dolog — a telepre legyen kilökhető. A telep derékszögű négyszöget, a helyzethez képest négyzetet vagy téglányt képezzen. Készítése a következő: Beásunk a föld színétől lefelé a kimért alapterületnek megfelelőleg 80 cm. mély gödröt. Ennek fenekét s oldalait vízáthatlanná teszszük 20—20 cm. vastag, az előbb leírott módon elkészített agyagdöngölettel az oldalaknál föl, egészen az élő föld szintjéig, ez után a gödör felső határvonalai mellé az élő föld szintje fölé jól összeeresztett vastag deszkából 60 cm. magas kerítést csinálunk. A telep feneke az istálló falától ellenkező irányban olyan eséssel látandó el, hogy az istállóból a telepbe folyó s a trágya által fel nem szívott lé lefolyhasson. A telepen kivül közvetlen az istálló falával párhuzamos oldala mellé egy használt petroleumos hordót ásunk le s a telepnek a hordó felőli falán deszkával bélelt nyilást hagyunk, hogy a felesleges lé e hordóba, mely lefedendő, folyhasson. Ez a hordó képezi a *trágyalékutat*.

Ez a legegyszerűbb trágyatelep. Hátránya, hogy az agyag több-kevesebb idő alatt áteresztí magán a trágyalét, a hordó pedig elkorhad s mindkettő újjal pótlandó. Előnye, hogy — ott, a hol agyag van — olcsó!

Sokkal czélszerűbb, ha a telep fenekét lapos kővel, oldalát pedig 40—45 cm. vastag tégla, vagy a mi még jobb, kőfallal rakjuk ki, mely falazat a föld szintén felül 60 cm., a telep fenekétől számítva tehát 120 cm. magas legyen. A fenék és a falazat belső oldala, s a befelé menedékesen építendő teteje, czementtel hézagolandó, illetve a faltetők legalább 10 cm. befelé eséssel betonréteggel boritandók.

A falazat tetejének azért kell befelé eséssel birnia, hogy az esővíz a trágyát ne ki, hanem befelé mossa!

A hordó helyett lehet egy minden oldalán 1·5 m. méretű négyoldalú koczkaszerű gödröt ásni s az 20 cm. vastagon úgy az oldalain, mint fenekén betonozandó, felül a fedőlap részére padka hagyásával, melyre a vastag deszkafedél úgy legyen ráhelyezhető, hogy az a földből ki ne álljon s rajta akár rakott szekérrel is járni lehessen.

Egy ilyen, például 8 m. hosszú és 6 m. széles, vagyis 48 m.² alapterületű trágyatelep nálunk 200 koronából anyaggal együtt elkészíthető!

A trágyatelep lehetőleg három oldalán (a negyedik az istálló oldala mellett van) a trágya kényelmesebb kihordása végett szekérrel megközelíthető legyen. A hol csak lehet, czélszerű a telep mellé, annak beárnyékolása czéljából nehány magastörzsü és dús lombozatú fát ültetni!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A trágyát a telepnek csak egyik felébe kezdjük rakni s rakás közben igyekezzünk azt döngölni s marhákkal is tapostatni. Mikor a telep falának tetejét így elértük, azonfelül se ereszszük ki a trágyát a falra, hanem csak a fal belső vonalának megfelelőleg haladjunk a trágyarakással felfelé. Ez által elérjük azt, hogy a baromfi nem birja a trágyát kifelé kaparni s az eső ha mossa, a lé, — a fal teteje befelé menedékes lévén, — csak be a telepbe folyhat s így nem vész az kárba.

A mikor a jól letaposott, ledöngölt trágya rakásolásával olyan magasságot értünk el, hogy már magasabbra felhányni azt igen nagy munkába kerülne, akkor 30—40 cm. vastagon földeljük azt le s kezdjük a rakást a telep másik felében. A leföldeléssel a rövid idő alatti teljes beérést biztosítjuk s a rakás tetején a föld is az azt átjáró s általa felfogott gőzöktől trágyává válik.

Mikor a telep második felében elértük a trágyarakással az első felébeni leföldelt trágya magasságát, akkor azt is földeljük le, az elsőt pedig, a mely addig beérett, hordjuk ki és rakjuk az istállóból a trágyát a telep így megürült első felébe s így tovább!

Időnkint s különösen tartós szárazságkor és a leföldelés előtt nyissuk fel a trágyalékút fedelét s annak tartalmát egy a kútba állítható s e czélra készült kézi szivattyúval, (kapható a Mezőgazdák szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-utcza 31. sz.) vagy pedig egy rúdra alkalmazott edénynyel öntözzük a trágyára.

Hogy mikor van a trágya beérve, s mikor nem túlérett még, mikor van benne elég nedvesség s mikor nem túl nedves, vagy túlszáradt, ezt leirni nehéz; erre a gyakorlat tanit meg bennünket. De szolgáljon tájékozásul az, hogy a jó trágyának általában kapával könnyen vághatónak, ép szalmaszálak nélkülinek, sárgásbarna színűnek, zsiros tapintatúnak s nem folyékonynak, de mégis nedvességgel átitatottnak kell lennie. A túl nedves, már-már folyékony trágyának kihordása nehéz, a túl száraz pedig már elvesztette tápértékét!

*

Most még csak egy pár szót tartok szükségesnek elmondani a trágyának a kihordásáról, a földeken való elteregetéséről és alászántásáról, szóval magáról *a trágyázásról.*

A főelv az, hogy a megkezdett trágyarakás mielőbb oda kerüljön, a hol hivatását kell teljesítenie, vagyis nem a földre, hanem be a földbe!

Ha felesleges trágyalevünk van, azt legczélszerűbben rétjeink trágyázására használhatjuk fel, hova az télen akkor hordandó ki, a mikor a földet hóréteg borítja s egyenlő mennyiségű vizzel higitva a havon öntözendő el, úgy a mint azt e lapok mult évi 21. számában elmondottam.

Igyekezzünk mindig olyankor hordani ki a trágyát, a mikor azt nyomban alá is szánthatjuk. Rendkivül helytelen eljárás az, ha a trágyát kihordáskor lehányjuk a földre kupaczokba s csak napok, sokszor hetek mulva, mikor már a nap, szél és eső azt elrontotta, teritjük el! *A trágyát a hordáskor már a szekérről terítsük el.* Ez által elkerüljük a bujafoltok (melyeken megdül a termény) keletkezését. *A mint a föld végére értünk a hordás és egyidejű trágyateregetéssel, szántsuk be azonnal a trágyát a földbe.*

Csak így tudjuk annak teljes termékenyítő képességét átadni földünknek!

Abban az esetben, ha bármi okból nem tehetnők meg, hogy a kihordáskor a trágyát elteregessük s alá is szántsuk, rakjuk azt a föld végén lehetőleg egy tömött és szabályos alakú, jól megtaposott csomóba s mihelyt tehetjük, azonnal teregessük s szántsuk be. Ha azonban jól számitottuk ki trágyatelepünk nagyságát, ez az eset elő nem fordulhat. *Általában azt tartsuk szem előtt, hogy a trágya csak két helyen van jól elhelyezve: a jól épített és gondozott trágyatelepen és a barázda alatt!*

Végül ne feledjük, hogy *csak sok és jó trágya eredményez sok gabonát, sok takarmányt és jó állatot és csak ezek töltik meg a gazda pénztárczáját kékhasú bankókkal.*

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Mézgafolyás gyógyitása. A csontmagvúak: a kajszin- és őszibaraczk, meggy, szilva és mandula, mindegyike tartalmaz gummi arabikumhoz hasonló anyagot, a mit közönségesen mézgának nevezünk. Ezt a mézgát a fa más táplálóanyagokkal együtt szintén a földből veszi föl, mely azután a nedváramlattal széjjelvitetvén, szintén a fa táplálására szolgál.

Ha úgy nyár elején hirtelen nagy szárazság áll be és a fák vizet nem kapnak, a nedvkeringés tetemesen csökken, minek folytán a fának mézgatartalma megsűrűsödik és a széjjelágazásoknál, a hol a nedvkeringést vezető csatornák különben is szükebbek, beáll a nedvtorlódás, a melynek nyomása alatt a kéreg megreped s ezen a repedésen ömlik ki a mézga, melynek különben a fa táplálására kellene szolgálnia. Ha ez a nedvtorlódás nagymérvű, úgy beállhat az úgynevezett gutaütés, a melynél noha csak ritkábban, az egész fa el szokott pusztulni.

A só kisebb mérvü bajnál hatásos szer, mert mint táplálóanyag a fa nedvkeringését meggyorsitja, minek következtében mindig kevesebb és kevesebb mézga ömlik ki és a seb lassanként beforr. A bajnak elejét vehetjük az által, ha minden évben sózzuk a fákat. Igaz, hogy ez pénzbe kerül, de az egészséges fa megérdemli a kiadást és vissza is fizeti, míg a beteg fa nem terem, sőt legszebb korában el is pusztulhat.

A mézgásodás gyógyitásmódja a következő: Minden 2—6 éves fához félkilogramm konyha- vagy marhasót kell venni és az egész mennyiséget meleg vízben feloldani; azután a só feloldásához szükségelt víz beszámitásával még annyi vizzel felhigítjuk, hogy minden fa tövére 15 liter sós viz jusson. A fa töve körül, oly távolságban, a milyen széles a fa koronája, körben 20 cm. mély árkot húzunk s abba öntjük a 15 liter sóoldatot.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Egy gyümölcsfa-tulajdonos ezt a gyógymódot még a következőkép toldotta meg: Az árkot nem húzta mindjárt be, két napig csak lombbal takarta be, mely idő alatt még kétszer meglocsolta az árkokat tiszta vízzel, hogy a föld által megszűrt sósvízből netán még visszamaradt sót a víz levigye a gyökérhez s csak azután húzta be teljesen az árkokat. Ezt a műveletet lombfakadás előtt végezte és megismételte ezt július első felében, azzal a különbséggel, hogy ekkor csak negyedkiló sót vett egy-egy fához.

Az eredmény szemmelláthatólag fog már augusztusban mutatkozni, a mézgafolyás szűnésében és a fák rohamos növekedésében.

Őszre a mézgafolyás teljesen meg fog szűnni és a sebek is többnyire be fognak forrni.

Mivel nagyobb szükségletnél a konyhasó és marhasó ára közti különbözet nagy, helyes ehhez marhasót beszerezni. *(bl.)*

Borsó-, sárgarépa- és czékla-termelési kisérletek. A budapesti kertészeti tanintézet minden évben egy-egy konyhakerti növénynyel és annak fajtáival termelési kisérleteket végez, hogy megismerje az egyes fajták tulajdonságát, megállapítsa terméshozamát és értékét. A mult évben huszonkét borsófélével, ugyanennyi sárgarépával és tizenötféle czékla-fajtával kisérleteztek. A borsók közül legjobbnak bizonyultak: a grádusz, telefon, non plus ultra, javított I. Vilmos császár és a telegráf. A sárgarépák, illetőleg karották közül kiváltak a párisi, az aranysárga, duvicki, tompa szívnélküli, a hollandi korai s a javított nantesi. A czéklafélékből legjobb minőségűeknek találták a non plus ultrát, az egyiptomi lapos kereket, a viktóriát és kolumbiát. Tömeges termelésre a kolumbiát, az egyiptomi lapos kereket és a legkorábbi sötétvörőst ajánlja az intézet.

Nyulak által megrongált fák kezelése. Azok a fák, a melyeknek kérgét télvíz idején a nyulak megrágják, rendszerint azért pusztulnak el, mert megmentésükre semmit sem teszünk. Pedig ezek a sebek aránylag igen könnyen heggednek, mert a nyúl lapos metszőfoga a növesztő szövetet (kámbiumot) sohasem pusztítja el teljesen s mindig marad belőle annyi, a mennyi a nedvkeringéshez szükséges. A nyúlrágással okozott sebek kezelése igen egyszerű. A sebek szélén a kérget éles késsel simára vágjuk, magát a sebet pedig szalmamentes marhatrágya és agyag-keverékkel bekenjük. Hogy a sebeket a kiszáradástól megóvjuk, a bekent törzs- vagy ágrészt rongygyal kell bekötni. Ilyen kezeléssel 3—5 év alatt a legveszedelmesebb sebek is tökéletesen beheggednek.

Jég eltartása. Ott, a hol jégverem nincs, a jég eltartására a következő módot ajánljuk. Válaszszunk egy olyan helyet, a mely állandóan árnyékban van, például egy épület északi oldalán. Ott a jég tömegének megfelelő nagyságban 30—40 cm. vastag durva kavics-alapot készítünk s erre 20 cm. vastagságban szalmát vagy nádat terítünk szét. Erre az alapra halmozzuk azután a kisebb darabokra tört jeget. Az egészet bőségesen befödjük szalmával vagy náddal s bedeszkázzuk.

A jéggarmada kavics-alapzata alatt gerendákkal befödött gödröt is készíthetünk s kívülről a gödörhöz vezetőleg egy nyílást hagyunk, a mit azután szalmával erősen betömünk. Ez a gödör igen jó hűvös helyet biztosit, a mit nyáron át ételek-italok behűtésére és eltartására czélszerűen felhasználhatunk.

A jégnek ilyen eltartása mellett főleg arra kell ügyelnünk, hogy a jégdarabok a felrakásolásnál minél jobban egymáshoz simuljanak.

Különfélék.

Kitüntetés. Fényes kitüntetés érte *Tallián Béla* országgyülési képviselőt, az «Országos Erdészeti Egyesület» új elnökét, a mennyiben a király úgy neki, mint törvényes utódainak a magyar bárói méltóságot és az örökös főrendiházi tagság jogát adományozta. Az erről szóló legfelső kézirat, mely a «Budapesti Közlöny» f. é. január hó 3-iki számában jelent meg így szól:

«Magyar miniszteriumunk előterjesztésére Tallián Béla belső titkos tanácsosom, országgyülési képviselőnek és törvényes utódainak, az 1885. évi VII. törvényczikk 2. §-ának *c)* pontja értelmében díjmentesen a magyar bárói méltóságot és úgy neki, mint törvényes utódainak egyszersmind az örökös főrendiházi tagság jogát adományozom.

Kelt Bécsben, 1911. évi deczember 13-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.»

Vizeki Tallián Béla 1851-ben született, mint Tallián András negyvennyolczas honvédezredes fia. Tanulmányai befejeztével Temesmegyében tiszteletbeli aljegyző lett, majd főszolgabiró, alispán, 1886-ban pedig Somogymegye főispánja. Később Békés- és Csongrádmegyében is főispáni méltóságot töltött be; az utóbbi helyen mint kormánybiztos is működött. Országgyülési képviselővé 1896-ban választották meg első izben szabadelvű programm alapján és 1903-ig a képviselőház alelnöki tisztét viselte. Ez állásában kapta meg a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot; 1902-ben királyi biztosa volt a szerb egyházi kongresszusnak, 1903-ban pedig elvállalta Tisza István gróf kabinetjében a földmivelésügyi tárczát. A kormánynyal együtt 1905-ben lemondott tárczájáról. Az országgyülésnek azóta is szakadatlanul tagja, mint a törökkanizsai kerület képviselője. Az «Országos Erdészeti Egyesület» elnökévé az 1911. évi deczember hó 17-iki közgyülésen választatott meg.

Japán erdei. A japán erdők 7.281,795 holdnyi területet borítanak. Ma már sok helyen rendszeres gazdálkodás folyik s a fatermelés is kezdetét vette. Előbb csak a szomszéd államokba szállították a japán fát, most azonban már az összes nyugateurópai kikötőkben találkozunk japán tölgyfával, melyet modern felszerelésű

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fürésztelepeken dolgoznak fel. Miután Japánban a kőszéntüzelést nem ismerik, fával, illetve faszénnel fűtenek. Ennek következménye, hogy nagyon sok, egyéb czélra alkalmas fát tüzelésre használnak fel. Nagy mennyiségben található Japánban a cyprusfa, melyből mindennemű bútort s dísztárgyakat készítenek.

A szyriai erdők (Ázsia) nagyon elhanyagolt állapotban vannak és rendszeres üzemtervek hiányában attól kell tartani, hogy azokat lassanként teljesen kiirtják. Beirut (Szyria fővárosa) közelében még nagyobb nyárfa-állományok vannak, melyeknek fáját építési és tüzelési czélokra használják fel. Kisebb mennyiségben egyes vidékeken fenyőfát is találni.

Időjelzés. A «Meteor» f. évi január hó 2-ik felére a következő időjelzést teszi közzé:

Január hó 2-ik felének változási napjai 16—18—20—21—27—28—29-re esnek. A 14-iki hideg viharos jellegű változási nap után a 18-iki változó, a 28-iki pedig ismét hideg jellegű változást igér.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti altiszti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter Egyed György m. kir. erdőmérnökjeloltet áthelyezte Szászrégenből Bánffyhunyadra (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a zágrábi kir. erdőigazgatóság kerületében alkalmazott Frkovics Tivadar kir. főerdőőrt állandó nyugalomba helyezte.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1911. évi** decz**e**mber hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Földmív. min. hd. 67·85, 58·20, Eld. 1·80, Faragó Béla hd. 37·52, Segesvári erdőgond. hd. 8·15, Csabonyi erdőgond. hd. 8·35, Királyhalmi szakiskola hd. 24·03, Liptójnyári szakiskola hd. 24·43, Bulcsi urad. hd. 12·55, Jánossy László hd. 12·60, Lukács Károly —·20 fill., Papp Albert —·22 fill., Gaal József 4·20, Kiss József —·20 fill., Deliblati birtokkez. 16·—, Sramkó Lajos 5·—, Vinkovcei főerdőhiv. hd. 36·20, Rimabrezói erdőhiv. 16.—, Glozer József 6·—, Reisz Károly —·40 fill., Gencsy Imre —·40 fill., Frigyes főherczegi urad. 60·—, Körmöczbánya város 12·—, Farkas Géza 6·20, Soproni adóhiv. hd. 21·95, Eperjesi adóhiv. hd. 18·45, Szabó József 8.—.

1 koronát fizettek: Székely István, Tóth József, Ziegelhoffer Arnold, Rácz Viktor, Cseh József, Saári Mihály, Jónás István, Somogyi Péter, Szabó Zoltán, Pelenczei József, Rácz Mamir.

2 koronát fizettek: Misuta Ferencz, Droppa József, ifj. Cseh Vilmos, Nyevizsánszky János, Wunder Lajos, Bozsányi Jenő, ifj. Berár János, Ernyey Károly, Melczer Róbert, Bánely Sándor, Kocsis Lajos, Stenczinger Sándor, Plauder Lajos, Rédl Ede, Varga Antal, Domonkos Ferencz, Ladányi Frigyes, Latzkovits Albert, Mólnos Ferencz, Papp Ferencz, Takács János, Engli Vilmos, Máthé Ferencz, Pasztorek Antal, Vadkerty Menyhért, Wadl József, Kisfaludy János, Kövesdi Sáva, Szecsődi Sándor, Vörös Ferencz, Deák Ferencz, Patai Ferencz, Prófét Andor, Hodi Menyhért, Kozma Géza, Pesti Ferencz, Tomeszku Keresztély, Boldizsár András, Comsa Aurél, Eordőgh István, Gróza István, Lányi András, Naszlady Sándor, Orbán Imre, Rosenberger János, Szomora József, Bencze Vincze, Fábry János, Gudász Péter, Hollósy Árpád, Hajdics János, Martin János, Miklai Pál, Proskovetz Lajos, Schofhauser János.

3 koronát fizettek: Bodógh János, Schreiber Lajos.

4 koronát fizettek: Stift György, Szaltzer Lajos, Oraviczián Elek, Tomcsala István, Gencsy Imre, Zsoldos Lajos, Bilinkovics József, Csiky Dénes, Eberhard József, Fonalka József, Kőváry László, Lehoczky István, Stach Sándor, Fadl István, Czvengrosh András, Deliman György, Soltész Sándor, Zier Árpád, Bella János, Brabetz Rezső, Dolyos Mihály, Körmendy János, Krupinszky László, Krecsun Iván, Torcs János, Szamosköry Bálint, Argyelan Tanasie, Árvaváraljai közb. erdőgond., Miklóirtási püsp. erdőgond., Steinkugler Rajmund, Mazur János, Udvardy József, Bózner Gyula, Busik István, Csalogovits Arnold, Györki József, Cserni Sándor, Hinfner György, Horváth Ferencz, Iványi Géza, Jánossy László, Köteles Ferencz, Lachmann Lajos, Nagyváradi püsp. erdőgond., Novák Mihály, Rusznyák Sándor, Teró Péter, Varga József, Vittanovai urad. erdőgond., Voin Mihály, Bolesz János, Ecker István, Esterházy hg. sáskai erdőgond., Fischer-Colbrie Emil, Marián Mihály, ifj. Marián Lázár, Pölöskei József, Szathmáry Sándor, Tökera János, Egri főkapitalan. Kiricsi János, Romándy Géza, Balla János, Galaczán Pál, Kiss István, Lahner Frigyes, Lőrincz Márton, Puncsiu János, Schmidt Béla, Balogh Ferencz, Bangócs János, Bucsina János, Farkas Viktor, Fazekas Sándor, Konszky József, Lenkay Lajos, Nemsúr Jenő, Novottny László, Soltz Gyula, gróf Széchényi István urad., Tótsóvári erdőhiv., Varga János.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

S. M. Kérdésében említett daganat a tehén pofáján és a gégefőn a leirás után itélve actinomykoticus daganat, mely (sugárgomba) a takarmány útján került az állat tápcsatornájába, ott a nyálkahártyát megsértve a kötőszövetbe hatolt és daganatot képez. Mindenesetre fontos a rendszeres és gondos kezelés, még pedig 3—5 %-os jodkenőcscsel, ezzel naponta 3-szor, reggel, délben, este jól be kell dörzsölni a daganatot, a szőrt előbb a daganat helyén lenyirni és minden ismételt bekenés *előtt* a daganatot langyos szappanosvízzel lemosni.

Bekenés után pedig a daganatra meleg pépes borogatást (lenmag, kendermagfőzet, mályva vagy szénamurva főzet, meleg vízben áztatott korpa) egy kendőbe kell tenni és azt a daganatra erősíteni. Ha a daganat kifakad, úgy a képződött genynyet ki kell szorgalmasan nyomogatni és a sebnyilást valamilyen fertőtlenitő oldattal fecskendezni, és ügyelni, hogy a sebnyilás be ne hegedjen, míg a genny mind ki nem ürült. Ha nem fakadna fel és megpuhul, fel kell vágatni állatorvossal. A daganat terjedését ily kezeléssel meg kell akadályozni, mert ha tovább terjed az állat megfulladhat, avagy a csontra terjed át és azt teszi tönkre. Ha a daganat kifakadt, úgy tanácsos mogyoró nagyságú arsen darabot a sebbe tenni és bekötni, akkor az az ott lévő gennyedési folyamatot gyorsítja és az elhalt részeket kilöki onnan. *Dr. Kukuljevič József.*

P. J. Állatfejgipszöntvényeket Szikla-Szilágyi állatpraeparáló-intézetében, Budapest, VII., Amazon-uteza 13. szám alatt kaphat.

Á. Sz. A baromfiak tetüje hasonlit az emberi fejtetühöz, csakhogy ennél nagyobb, karcsúbb és kormos színü. Rendkivül szapora és vérszopó állat, melynek ezrei néhány hét alatt beteggé, senyvedővé tehetik az egész állományunkat, mely szután egyenként, páronként lassan elhull.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Védekezni ellene a tiszta ól és az ólnak 2—3 hétben egyszer való meszelésével lehet. Igen jó az ól padlózatának, porondjának fahamuval való gyakori beszórása is. A tetves baromfiakat pedig (különösen a tyúkok és pulykák szoktak rendkívül elteteved ni) azonnal, a hogy ezen élősdieket rajtuk észreveszszük, tollazatuk közt jól be kell rovarporozni s rozmaringos táblaolajjal az állatok egész testét bekenni. Ettől aztán még a serkék is mind elpusztulnak.

N. L. Rovargyűjteményhe való tőzeg (turfa) lemezeket és rovartűket Calderoni mű- és tanszervállalat r. t.-nál Budapest, IV., Váczi-uteza 50. szám alatt kap.

Sz. I. 1. Ilyen egyoldalú informáczió alapján nem tudunk önnek tanácsot adni, mert azt se tudjuk, hogy volt-e önnek az uradalommal szerződése és hogy ez a szerződés mit tartalmaz. Legjobb, ha ügyvédtől kér tanácsot. 2. Állásközvetítéssel mi nem foglakozunk s sajnálatunkra nem is tudunk önnek állást szerezni. Hirdetését azonban díjmentesen közöljük. 3. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

S. S. Sárosvármegyében az épület- és műszerfa tőára értékosztályok szerint nagy átlagban a következő:

Tölgy:	16—20 cm. középátmérőig m³.-kint			6—7	kor.
	21—30	«	«	11—12	«
	31—40	«	«	16—47	«
	41—50	«	«	21—22	«
	51—60	«	«	29—30	«
	61 cm és azon felüli	«	«	36—37	«
Erdei fenyő:	12—19 cm. középátmérőig m³.-kint			3—6	kor.
	20—28	«	«	5—8	«
	29 cm. és azon felüli	«	«	7—12	«

Vörös fenyő 30%-kal drágább, mint az erdei fenyő. A tölgy kéreggel, a fenyő pedig kéreg nélkül mérve értendő. Tölgynél a 4 méternél hosszabb, egyenes növésű ágtalan példányok 15%-kal, a 8 méternél hosszabbak pedig 25%-kal drágábbak.

St. S. A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. Előfizetése ez évi junius hó végéig rendezve van.

K. F. Ha önt az uradalom főerdészszé nevezte ki, úgy ezt a czímet jogosan használhatja úgy hivatalosan, mint a magánéletben is. Egyenruhát olyat hordhat, a milyent az uradalom engedélyez; legjobb, ha ezt a birtokossal megbeszéli s a megállapodáshoz képest rendeli meg az egyenruhát; azt talán mondanunk is felesleges, hogy a sapkán a magyar czímert, vagy magyar koronát használni nem szabad; e helyett a birtokos czímerét vagy monogrammját lehet a sapkára varratni. A levélben említett 10 filléres bélyeg nem volt a levélhez mellékelve; ez azonban nem baj.

K. Gy. P. Hirdetését díjmentesen közöljük.

P. M. Vigasztalódjék, mert eddig még a kincstári erdőőrök sem kaptak sem családi, sem drágasági pótlékot. Ha tőlünk függne, adnánk mi önöknek is, de sajnos, mi nem tudunk az önök anyagi helyzetén javítani. Ha a vármegyénél az altisztek és szolgák kaptak valamelyes segélyt, úgy álljanak össze önök is és kérjenek a megyétől segélyt, vagy fizetésemelést.

Cs. J. A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. Előfizetése a beküldött 4 koronával junius végéig rendezve van.

H. I. Egy grófi uradalomban könnyű lesz az ön részére olyan foglalkozást találni, a hol feladatát teljesítheti és a mellett a szükséghez képest szemét is kímélheti. Ilyen körülmények között végkielégítés vagy ingyenes évjáradék iránti követeléssel fellépni nem volna méltányos. A kenyéradó nem tagadta meg azt, a mit igért és a mivel tartozik s így nincs oka arra, hogy a bírósághoz forduljon. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Sz. F.

Bazini előfizető. A feltett rövid kérdésből vajmi nehéz megállapítani sertései köhögésének az okát. Tekintve, hogy kérdésében fiatal sertésekről tesz említést, nagyon valószínű, hogy a köhögés meghűléstől származik, mely esetben mást nem tehet, minthogy sertéseit meleg helyen az istálló elkerített részében tartja és csak teljesen száraz szép időben engedi ki. Másrészt tekintve azt, hogy többen köhögnek, nagyon valószínű, hogy sertésvészről van szó; ezt természetesen csak direkt vizsgálat alapján lehetne megállapítani, mely esetben serumojtással segíthet a bajon, ez pedig elég költséges. Legjobban ajánlanám a község előljáróságának bejelenteni, hogy sertései ismeretlen betegségben betegedtek meg, gyanúja van sertésvészre és kéri az előljáróságot, hogy azt az illetékes m. kir. állatorvosnak jelentse be; ezt azonban ön is megtehiti és akkor az állatorvos hivatalból fogja őket teljesen díjtalanul megvizsgálni és a betegséget megállapítani.

Dr. Kukuljevič József.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Erdőőri állást keres 39 éves, róm. kath. szakvizsgázott erdőőr és kiszolgált csendőr, ki jó bizonyítványokkal rendelkezik, az erdészet és vadászatban 9 évi jártassága van; beszél magyarul, németül és horvátul; állását bármikor elfoglalhatja. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (2.)

Állást keres négy középiskolát, erdőőri szakiskolát végzett és a szakvizsgát jó sikerrel letett 26 éves, nőtlen egyén. Vadászat, erdészet, valamint fáczántenyésztésben gyakorlata van. Katonai kötelezettségnek mint szakaszvezető eleget tett. Hollósy Árpád, Vágkeresztúr-Apaj (Pozsony megye). (3.)

34 éves, erőteljes, kiscsaládú római kath. erdőőr, ki több évi gyakorlattal és jó bizonyítványokkal rendelkezik, az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letette; jelenleg grófi uradalomnál van alkalmazásban, folyó év bármelyik havának elsejére állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (4.)

Azonnali belépésre erdőőri állást keres 26 éves, nős, kiscsaládú, szakiskolát végzett és szakvizsgázott erdőőr, ki jó bizonyítványokkal és gyakorlattal bír. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (5.)

HIRDETÉSEK

Báró Bánffy Ferencz apanagyfalusi (Szolnok-Doboka vm.) gazdaságában mintegy 5 q **amerikai dió** (hámozott állapotban) eladó. Ára vevő zsákjában szamosvölgyi vasút Bethlen állomásra szállítva 100 kg-ként 30 (harminez) korona. (2. III. 3.)

1911. évi 4448. sz.

Fenyőrönkőfa eladása.

A szászsebesi m. kir. erdőhivatal utólagos jóváhagyás fenntartásával az alkenyéri kincstári faraktárban lévő 1910. évi termelésű és oda folyó év őszén leúsztatott vegyes minőségű II-od rendű (ép, selejtes és törött) fenyőrönkőknek és rönkvégeknek eladása iránt 1912. évi január hó 29. napján a helyszinén d. e. 9 órakor írásbeli ajánlattal kapcsolatos szóbeli árverést tart és pedig különkülön.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. Rönkökre.

Kikiáltási ár:

1. 1727·50 m³ 25 cm. és ennél vastagabb felső átmérőjű rönkök utáni m³-ként ... 11 K 50 f.
2. 502·86 m³ 24 cm.-ig terjedő felső átmérőjű rönkök után m³-ként ... 8 K 50 f.
3. 393·61 m³ törött és 3·8 m-nél rövidebb rönkök után tekintet nélkül a vastagságra ... 7 K — f.

Összesen 26,895 K 83 f.

II. Zsindelytermelésre alkalmas rönkvégekre.

189·63 ürm³, ürm³-ként ... 6 K — f.

Összesen 1137 K 78 f.

III. Tüzifára alkalmas rönkvégekre.

94·26 ürm³, ürm³-ként ... 3 K 50 f.

Összesen 329 K 91 f.

Bánatpénz I-re 3000 kor., II-ra 120 kor., III-ra 35 kor. Részletes árverési és eladási feltételek a szászsebesi m. kir. erdőhivatalnál és a kudsiri erdőgondnokság irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szászsebes, 1911. évi deczember hóban.

(3.) ***M. kir. erdőhivatal.***

Özv. Pileszky Vilmosnénak, Cirókaófalu, Zemplén vm. **igen szép vadászgyűjteménye** (fegyverállvány, szarvas- és őzagancsok) eladó. Értekezhetni ott. (4. III. 1.)

Pályázati hirdetmény.

Alsófehér vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága a lemondás folytán megüresedett Verespataki, esetleg Abrudfalva lakhelylyel rendszeresített verespataki, a nagyenyedi lakhelylyel rendszeresített nagyenyed-alvidéki (most Nagyenyed-Marosújvár), továbbá Tövis lakhelylyel létesítendő üj tövisi, vagy esetleg az áthelyezés folytán megüresedő magyarigeni, Gyulafehérvár lakhelylyel létesítendő gyulafehérvári, Sárd lakhelylyel létesítendő sárdi, Maroskarna lakhelylyel létesítendő maroskarnai és Fenes, esetleg Zalatna lakhelylyel létesítendő fenesi járási erdőőri állásokra pályázatot hirdet.

Javadalmazás:

Kezdő fizetés 600 kor., mely öt évenként 100 koronával emelkedik 1000 koronáig. Utazási átalány 200 kor. Lakbér 120 kor. Tüzifaátalány 60 kor. Irodai átalány 10 kor. Az általa felfedezett és felhajtott kártérítésekből 10% rész és hajtópénz. Erdőkihágási tárgyaláson való megjelenésért 2 kor. élelmezési díj és kilométerenként 20 fillér fuvardij.

A pályázóktól az 1879: XXXI. t.-cz. 37. §-ában foglaltak és a szakvizsga letételén kívül az oláh nyelvnek szóbeli tudása is megkivántatik. Szakvizsgával nem bírók pályázata csak abban az esetben vétetik figyelembe, ha szakvizsgás pályázó nem jelentkezik elegendő számban, kiknek megválasztásuk esetére a szakvizsga letételéig törzsfizetésük 90%-a fizettetik ki.

A kellőleg felszerelt pályázati kérések 1912. évi január hó 26-ig Alsófehér vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához nyújtandók be. Megválasztott állását a megválasztásról vett értesítés keltétől számított egy hónapon belül köteles elfoglalni.

Nagyenyed, 1912. évi január hó 8-án.

(5.) ***Br. Bánffy Kázmér,*** elnök.

1392/1911. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alulirt kir. közalap. erdőgondnokságnál megüresedett erdőlegényi állásra 500 kor. szegődménydij, 100 korona lakpénz, vagy természetbeni lakás és 12 ürm³ I. oszt. dorongtüzifailletménynyel pályázat nyittatik.

Ezen állásra pályázók felhivatnak, hogy az erdőőri szolgálatra alkalmas, ép, erős testalkatukat, különösen jól látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyitványnyal, valamint életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal és erkölcsi bizonyitványnyal, nemkülönben tanulmányaikat és a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való birását igazoló okmányokkal felszerelt, sajátkezüleg irt és a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszteriumba czimzett kérvényeiket 1912. évi február hó 15-ig ezen erdőgondnoksághoz nyújtsák be.

Megjegyeztetik azonban, hogy a pályázóktól azok nőtlen volta megkivántatik és hogy katonai kötelezettségüknek eleget tettek.

Erdőőri szakiskolát végzett, esetleg erdőőri szakvizsgabizonyitványnyal rendelkező, szépirású egyének előnyben részesülnek.

Érszeg (Krassószörény megye), 1912. évi január hó 8-án.

(6.) ***A kir. közalapitványi erdőgondnokság.***

141/1912. sz.

Pályázat.

Nagyméltóságú gróf Csáky Albin úr prakfalvi uradalmában, Szepes megyében, nagy-kunczalvi lakhelylyel betöltendő egy főerdőőri állás.

Az állás illetményei: 800 kor. évi fizetés, három évi kifogásolhatlan szolgálat után 1000 kor., egyszobás szabad lakás, 36 ürméter tüzifa házhoz szállitva, 60 kor. ruhaátalány, 3 hold rét és szántóilletmény, 2 tehénre való legelőjogosultság, a főerdőőr által bejelentett és befizetett erdei károkból egy harmadrész.

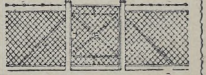
Sajátkezüleg irt pályázati kérvények a prakfalvi uradalmi erdőhivatalhoz február hó 29-ig nyújtandók be. A pályázati kérvényben az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban felsorolt kellékek igazolandók. A pályázónak a magyar és tót nyelvet szóban és irásban birnia kell.

Az állás 1912. évi április hó 1-én elfoglalandó.

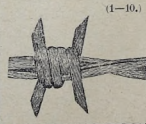
Nagykunczalfu, 1912. évi január hó 9-én.

(7. III. 1.) ***Farkas Pál,*** urad. erdőmester.

Vadaskertsövények
a legjobb drótanyagból, továbbá
kertsövények, tennispályák,
baromfiudvarok

Alpenländische Drahtindustrie
(1—10.)
Ferd. Jergitsch'Söhne
WIEN,
V ₁, Wienstrasse 45, Telephon 9583,
Graz, Göstinger Maut und
Klagenfurt Postfach 263.
195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve a legközelebbi ssö irodából.

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

©OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Fenntartó: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 3. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi február 1.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betünél kisebb betüfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iroi tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni

TARTALOM.

A csemetekerti munkálatokról. (Kolozs József.)
Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
A faüzlet helyzetéről (F. L.)
A cserkészetről. (Szlávik Nándor.)
Gazdasági tanácsadó: Dohos gabona kezelése. — Mész a zöldséges pinczében. — A műtrágyák hatásáról. — A lovak dobogása. — Burgonya etetése. — A korpa mint baromfieleség.
Különfélék: Az új nyugdijtörvényről. — Biztosítás. — Uj kisérleti telepek létesítése. — Allandó és nagy jövedelmet biztositó foglalkozás. — Könyvismertetés: Kertész-naptár az 1912. szökőévre. (Tomasovszky Imre.) — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Kajefás. (Kovássy Elemér.) — A rőtszakállú ember. (Pollermann Artúr dr.)

A csemetekerti munkálatokról.

Irta: *Kolozs József* m. kir. főerdőmérnök.

Köztudomású, hogy az erdőmivelési munkálatoknak a gyakorlatban való szakszerű, helyes foganatositása csak mintegy egy évtizeddel ezelőtt vette kezdetét.

Régen bizony nem igen fordittottak nagy gondot arra, hogy tulajdonképen mi módon nevelhetünk jó, kiültetésre alkalmas csemetéket, mi módon müveljük meg szakszerüen a csemetekerteket stb.

Ültettünk jól-rosszul, többnyire kis, csenevész csemetékkel és ehhez képest az ültetés is hol eléggé, hol kevésbbé, hol meg egyáltalában nem sikerült és az ültetésekre forditott nagy költségek is kárba vesztek.

Megtanultuk a csemetekert-telepitést, tanultunk vetésről, ültetésről stb., de a mint tudjuk, a gyakorlati életben nem igen értünk el — bárha nem is felületességből, hanem legtöbbször az elméleti és gyakorlati elveknek helytelen összeegyeztetése folytán — sikert.

Lassan-lassan ment csak át a köztudatba, hogy az erdész-embernek legfontosabb feladatát, már nemzetgazdasági szempontból is, az erdő létesitése képezi.

Újabban mindinkább jelennek meg a szaklapokban erdőmivelésre vonatkozó czikkek.

Örvendetes jelenség ez, mert hisz e téren mindig akad valami újabb, megszivlelésre méltó dolog, minek a gyakorlati életben való felhasználása a kivánt sikert van hivatva biztositani.

Régebben akkor volt örömünk, ha a csemetekertekben szép, *sürü* vetést láttunk.

Erre mondtuk aztán nagy büszkén, hogy a vetés *sikerült*.

Bizony nem igen gondoltunk arra, hogy ebből a sürü, szép vetésből sílány, rossz csemetéket fogunk kapni!

A tapasztalat azt mutatta, hogy csak jó, erős csemetékkel érhetünk el az ültetésnél eredményt.

Miután tehát a sürü vetésből nem kaptunk jó csemetéket, ritkábban vetettünk.

Ekkor aztán megtörtént, hogy a mértéket nem találva el, kevés csemetét kaptunk, és később, különösen a kedvezőtlen időjárás, fagy stb. miatt ez a kevés csemete is elpusztult és volt kertünk — csemete nélkül.

Vetettünk ezután most már eléggé sürüen és a kikelt, esetleg még mindig túlsürü csemetebokrokat *ritkítottuk*.

Ezzel elértük azt, hogy a hároméves csemeteknél egy-egy sorban átlag 50—60 darab csemetét neveltünk, de ezek a csemeték most már szépek, nagyok és a mi főodalog, zömökek, tehát kiültetésre alkalmasak voltak.

Vagy vegyük például a csemetekertek talajának javitását.

Javitottuk-e vajjon régebben szakszerüen a talajt? Bizonyára nem.

Ma már a rendes trágyázáson, kivül komposzttal, hamuval, sőt műtrágyával is javítjuk a talajt, és a csemetekertek egy részét: egynegyedét, egyötödét évenkint *ugarnak* hagyjuk vissza oly czélból, hogy a talaj termőképessége ki ne merülhessen.

És igy tovább, minden téren örvendetes javulás tapasztalható évről-évre.

Nagy, elévülhetetlen érdemei vannak e tekintetben, különösen a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületében, néhai *Tomcsányi Gusztáv* miniszteri tanácsosnak, a ki az úgynevezett *csemetetörzskönyvek* felfektetése által biztos alapját vetette meg a csemetenevelés és általában véve az erdőmivelés sikeres keresztülvitelének.

Ezeket a csemetetörzskönyveket részletesebben egy külön czikkben fogom ismertetni.

Ezek előrebocsátása után áttérek a csemetekerti munkálatokra.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Miként már említettem volt, jó, erőteljes, kiültetésre alkalmas csemetéket csakis jó talajú, jól gondozott csemetekertekben nevelhetünk.

A csemetekertek talaját a rendes trágyázáson kivül *komposzttal* is kell javítanunk.

A *komposzt*, Tomcsányi Gusztáv «*Erdei facsemeték nevelése*» című műve szerint, a legczélszerűbben a következő képen készíthető el:

A komposztrakásba a gyomot rétegesen rakjuk erdei alommal, gyephantokkal, azonfelül fürészport, istállótrágyát, hamut keverünk közzéje és minden 15 cm. vastag réteget *égetett mészszel* hintünk be, hogy hamarabb menjen végbe a gyomok korhadása.

Az ilyképen kúpalakban összerakott komposztrakást azután *gyökereivel kifelé fordított* gyephantokkal borítjuk be s a kúp tetején egy mélyedést készítünk, hogy az esővíz abba behatolhasson.

A komposztrakást három hét mulva átrakjuk, átforgatjuk és újból felállítva, gyephantokkal ismét berakjuk, befedjük.

Ezt háromszor kell ismételni. Az égetett mészszel készített komposztrakást az ugarra helyezzük el és *egy év mulva* felhasználhatjuk.

Gyommagvakat ne helyezzünk el a komposztrakásokban, nehogy a komposztrakás szétteregetése alkalmával ezek a földbe kerülve, a csemetekertet begyomosítsák.

A csemetekertek talaját Máramarosban, a kincstári erdőigazgatóság területében, legújabban műtrágyával is szoktuk javítani.

Az erre vonatkozó kisérletek most vannak folyamatban.

Ezen kisérletek eredményével szintén egy másik czikkemben szándékozom majd foglalkozni.

A csemetekertek talajának megművelése őszszel befejezendő, úgy hogy a következő év tavaszán az ugarnak hagyott terület bevetése akadálytalanul foganatosítható legyen.

A vetést a kellő időben, magashegységi erdőgondnokságokban legczélszerűbben május elején eszközöltessük.

Tapasztalatból állíthatom, hogy magashegységi csemetekertekben azonnal a hó elolvadása után, tehát áprilisban nem czélszerű vetni, mivel a mag, a még teljesen hideg földbe kerülve, nem csirázik ki jól.

Kerületemben, a felsővisói m. kir. erdőgondnokságban, az 1910. évi vetés éppen az igen korán teljesített vetés miatt nem sikerült eléggé.

Hároméves csemetékkel való ültetés mellett a kertet négy egyenlő részre osztjuk és egy-egy évben a kertnek minden körülmények között csak az egy korosztálynak megfelelő részét, és pedig a megelőző évben ugarnak hagyott táblákat szabad és kell bevetni, míg a csemeték kiszedése folytán megüresedett táblákat ugarnak kell hagyni.

A vetést vagy a Fekete-féle, vagy pedig a Hacker-féle géppel eszközöljük.

A Hacker-féle géppel való vetés esetén a vetésbarázdákat a horonynyomó léczczel készítjük el, melylyel egyszerre több barázda készíthető.

Ügyeljünk arra, hogy a vetésbarázdák mindig egy *egyenes vonalba* essenek, mert esztétikai (szépészeti) szempontból is kifogásolható az, ha a csemetesorok nem haladnak végig egyenesen az összes táblákon keresztül.

TÁRCZA.

Kajefás.

Irta: *Kovássy Elemér.*

«Kajefás» híres kutya volt,
Nagyapám vadászkutyája.
Hajtásban e vén kopónak
Messze földön nem volt párja.
Az étvágya?... Mesés vala,
Hogyha tehette hát lopott.
E pákozkodása miatt
Számtalanszor ki is kapott.
Im, hogy egyik alkalommal
Vadászni ment öregapám,
Kajefás csaholt előtte
Szaladva a Tisza hidján,
S az erdőben fel is vere
Szerencsésen nem egy vadat,
De az éhes nagy gyomrába'
Nem volt estig semmi falat.
Visszajövőben nagyapám
Mózsi zsidóhoz betére
Vörös borra, de nem sokra,
Csupán csak egy meszelykére.
És mig Mózsi a bort hozta
S nagyapámmal beszélgetett
Kajefásunk kapta magát
S megfalta mind a sóletet.
Mózsiné «áj-váj»-t kiáltott,
S majd elájult ijedtében:
‚Mit eszik ő szép Mózsija
Holnap, azaz szombat délben?'
«Fizessen az úr, de rüktün,
Nogy khárt csinált a khotyája!»
— Fizessen az öreg harang, —
Felelte nagyapám rája.
Szóból szó lett és Kajefás
Zálogul Mózsinál maradt.
Kaparta szegény keményen
Az ajtót s a vályogfalat.
E közben az öregapám
A Tisza-hídra érkezett,
S kürtjébe fujta erősen
A kutyáját hivó jelet.
Nem telt bele három percz se,
Kajefás szaladt nagy fujva.
Örömében bakot ugrott,
Mintha akadt volna nyulra.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A vetésre, illetve a vetésbarázdák készítésére nézve a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületében a következő utasítás szerint kell eljárni:

A vetésbarázdáknak léczczel való kinyomásánál ügyelni kell arra, hogy a vetőhornyok elég *mélyek* legyenek.

Ha a vetőhornyok nem eléggé mélyek, a hornyokra terített laza földtakaró a sorközök megülepedése után kidomborodik az ágyakból. Ezt a kimagasló földréteget azután a nap kiszárítja, a szél elhordja, vagy az eső elmossa, úgy hogy vagy a mag marad takaratlanul, vagy pedig a már kikelt csemeték dőlnek ki.

A megmaradt csemeték nem gyökereznek le elég mélyen, úgy hogy a fagy úgyszólván évről-évre jelentékeny károkat okoz, a széles vetőpásztán szétszórt csemeték visszahelyezése pedig nagyon nehezen megy.

A vetőhornyoknak nem szabad nagyon *széleseknek* lenniök.

A gyomlálás alkalmával — kivált a nedvesebb időjárású vagy bujább talajú csemetekertekben — a széles hornyokban szétszórva kibujt apró csemeték közül a munkások a gyomlálás alkalmával sokat kitépnek.

A vetésbarázdák készítésénél négy darab összefogott, összeszegezett öt méter hosszú horonynyomó lécz alkalmazandó. Ezek egyszerre négy ágyat érnek át.

A távolság sorköztől sorközig 25 cm., a melyből 8 cm-t a két páros horony vesz el.

A hornyok mélysége 2 cm., tehát jóval mélyebb, mint az eddigi hornyoké s mivel az ékalakúlag benyomuló lécz a földet nemcsak lefelé, de oldalt is tömöríti, a hornyok valószinüleg állandóbbak lesznek, mint az eddig használt keretekkel készített hornyok.

A keret az ágyakra zsinór mentén akként helyezendő, hogy a legszélső horony az ágy szélétől mintegy 10—12 cm-nyire legyen; a többi horony kiszorításánál a már kész hornyok szolgálnak zsinórmértékül.

Miután ezen léczekkel készített hornyok mélyebbek, a mag takarására használt földréteg is magasabb lesz.

A mag ennek folytán valamivel később kél ugyan ki, de viszont a csemeték nem lesznek annyira kitéve a fagy által való kihúzás és a kimosás veszélyének, mivel gyökérzetük mélyebbre fog hatolni.

Végül a soros nevelés mellett a ritkítás mérve is könnyebben lesz betartható és ellenőrizhető s a nagyon gyakori és rossz benyomást keltő foltos, hézagos kikelés is ritkábban fog előfordulni.

Tapasztalat és az erre vonatkozó csemetetörzskönyvi utasítás szerint a fenyőféléknél arra kell törekedni, hogy a géppel vagy horonynyomó léczczel létesített vetésbarázdában a kiültethető korban a lúcznál és jegenyefenyőnél, valamint a kétéves korban való átiskolázásra szánt havasi fenyőnél a második év végén 60—80 darab, illetve erdei és feketefenyőnél 80—100 darab teljesen használható, zömök csemete maradjon.

Ezt úgy érhetjük el, ha az 1 méter hosszú vetésbarázdába a jóminőségű magból körülbelül a következő mennyiségű magot vetjük el:

Lúczfenyőből 350 szemet, vörösfenyőből 500 szemet, erdei fenyőből 350 szemet, feketefenyőből 350 szemet, jegenyefenyőből 500 szemet, havasi fenyőből 200 szemet.

Jegenyefenyőnél legczélszerübben úgy járunk el, hogy az 500 szem magot kiolvasva megmérjük s ugyanilyen súlyu magmennyiséggel vetünk azután tovább, miáltal

---

De im' mi Isten csodája
Van hatalmas, izmos nyakán?
Már messziről találgatja,
Látva őt az öregapám.
Képzeljék, a hü Kajefás
Nagyapámhoz hogy érkezett?
Kitörte az üvegtáblát,
S nyakán volt az ablak-keret!...

A rőtszakállú ember.

Irta: *Pollermann Artur* dr.

A Great Street 112. számú ház pinczéjébe, az «Atlantice Bar»-ba járt naponta este hat órakor a munka befejezése után egy rőtszakállú ember. Mire a gyár hatalmas kürtje elvégezte búgását és jelezte a napi munkaidő végét, már magára vette sárgás-szürke kabátját a rőtszakállú. A kapus barátságosan köszöntötte, mint régi ismerőst... Ő pedig ment egyenesen a barba.

A nevét pontosan senki sem tudta. Már öt év óta dolgozott a gyárban és a vele egyidőben alkalmazottak mind elszéledtek mellőle. A fizetését kiadták a nélkül, hogy nevén szólították volna. A gyárban magában pedig nem törődnek senkinek a nevével: a munkájáról ismerik és értékelik az embert. Az egyén mint egyén számít csak, annak hasznavehető tulajdonságai szerint.

A titok, a mely a rőtszakállú nevét övezte, még érdekesebbé tette alakját a gyárbeliek előtt. Magas termet, széles vállak, egyenes tartás messze kiemelték a többi munkás közül. Mikor reggel kattogni kezdtek a gépek, a száz meg száz transmissziós kerék a legkülönbözőbb sebességgel forgott s a hatalmas szíjak nagyokat csattogtak: a rőtszakállú ott állt már a helyén. Arczáról leritt az öntudat, megduzzadt izmairól az akarat. És dolgozott estig, hogy nem is voltak képesek utólérni. Hatalmas kezei közt megszorult a tüzes vasat fogó harapó és a kalapácsa ütésétől vékonyra lapultak az izzó fémdarabok. A többi csodálta... Bámulták a hallgatását. Napokon át nem szólt senkihez se. Némán lépett oda ahhoz, a kinek szüksége volt a segítségére. Azután visszament és végezte a maga dolgát tovább. És estére készen volt a kiadott munkával pontosan és kifogástalanul. A mérnökök minden új munkásnak a rőtszakállút mutatták mintakép gyanánt.

Estefelé járt az idő. Lassan dolgoztak mindenütt. A vasrúdra fűzött vedrekben tűzvörösen hullámzott a megolvasztott ércz...

Egy hosszabb és két rövidebb búgás!...

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

elkerüljük azt, hogy a szemeket folyton meg kelljen olvasni.

A megállapított magszám mellett jó csirázó képességű magból 100 m.²-re kell mintegy:

Lúcz fenyőnél	60%	csirázóképességű	magból	1 kgr.
Vörösfenyőnél	40%	«	«	2 «
Erdei fenyőnél	60%	«	«	1 «
Feketefenyőnél	60%	«	«	3 «
Jegenyefenyőnél	40%	«	«	10 «
Havasi fenyőnél	60%	«	«	15 «

A vetés után az elvetett mag porhanyós földdel betakarandó; ezenkivül még czélszerű, különösen ott, hol sok a madár (pinty), a bevetett területet fenyőgalyakkal is letakarni. Ezzel elérjük azt, hogy a magvakat a víz nem mossa ki, a madarak nem férnek oly könnyen a maghoz és azonfelül a galyakról leszáradt és lehullott fenyőtűk részben trágyázzák is a talajt és megakadályoztatik a dudva és gyom tulságos és korai elterjedése is.

A takarás azonban ne legyen tulsűrű és ügyelni kell arra is, hogy a fenyőgalyakat idejében távolitsuk el a vetésről.

Lúczfenyőnél stb. a mag befedéséhez mindig porhanyós, könnyű földet kell használni, mert a kötött föld, ha megkérgesedik, a gyenge csemeték kibuvását hátráltatja, sőt meg is akadályozza.

Teljesen könnyű földet azonban mégsem czélszerű a takarásnál használni, mert ezt viszont a szél könnyen elsodorhatja és igy megtörténhetik, hogy a mag takaró nélkül marad.

A mag betakarása után a földet kissé le kell nyomkodni, hogy az eső a magot ki ne mossa.

Száraz időjárás esetén a vetést okvetetlenül öntözzessük meg.

Lúcz-, erdei-, fekete- és vörösfenyő-magot tavaszszal vessünk, jegenyefenyő-magot pedig őszszel.

A havasi fenyőmagot, az előző év őszén történt elvermelés után, a következő év tavaszán vessük el.

Ez az elvermelési mód Tomcsányi Gusztáv «*Erdei facsemeték nevelése*» czimű művében a következőképpen van leirva: «A friss magot télire beföldeljük, nehogy azonban e közben egerek férjenek hozzá, a magot jó lesz átlyuggatott ládákba, homokkal vagy porhanyós földdel 3—4 cm.-nyi vastag rétegekben váltakozva elhelyezni s tetejére mohát tenni s szintén átlyuggatott deszkafedéllel, vagy még jobban, drótrácscsal lezárni s azután a ládát földbe helyezni oly mélyre, hogy teteje a földdel szineljen.»

A mag ily módon elhelyezve, nagy része az első tavaszon igen jól kicsirázik.

Legczélszerűbb a ládába beföldelés végett elhelyezett magot a havasi fenyő csemetekert közelében, lehetőleg az illető védkerületi erdőőr lakásának kertjébe tétetni, hogy tavaszszal, mihelyt a vetés ideje elérkezik, a mag azonnal elvethető legyen.

A vetés sikere állandóan figyelemmel kisérendő.

Az esetleg nem sikerült vetések mikénti pótlásáról, a csemetekertek gyomlálásáról, a túlsűrű csemetesorok ritkitásáról és a csemeték átiskolázásáról már előző czikkemben * emlékeztem volt meg. (Vége következik.)

* Lásd: «Az Erdő» 1911. évfolyam 3. számában «Az erdőmívelési munkálatokról általában, különös tekintettel a csemetenevelésre» czimű közleményt.

Mint valami varázsütésre, kiesett a kezekből a szerszám... Majd többször egymás után szakgatottan: egy hosszabb s két rövidebb búgás: a vészjel!...

Az emberek megzavarodtak. Egyik a másikon át, tasztitva, lökve egymást, kiméletlen erővel rohantak meg a kijáratot. Fékevesztett dulakodás, rémes orditozás, szörnyűséges jajszók töltötték meg a termeket... Még harmadszor sem kezdett búgni a vészjel, mikor néhány rövidet pislákolva kialudtak az ívlámpák... Valahol már megszakadt a vezeték...

A félelem most teljes lett. A lángbaborult tető bibor világa teljesen elvette az emberek eszét. Fejetlen összevisszaságban rohantak le a vaslépcsőkön... A magas, kopár tűzfal oldalán lefutó vaslépcső éleseket nyikorgott a rajta rohanó tömeg alatt. Fedetlen fejü asszonyok kuszált hajjal sikonganak... Csak egy-egy angol vagy egy mérnök csittitják a tömeget... Lentről pedig a széles szócsöveken át orditva nyugalomra biztatják az embereket... Nem használ, rohannak mint a megdagadt ár...

És mire leért az eszeveszett nép, elaludt a tűz. A tetőre illesztett záporkészülék eloltotta. Csak itt-ott maradt az ég felé nyuló néhány meztelen, halványan izzó vasgerenda... A gyár udvarán szepegve nézték a munkások. Csendben, fegyelmezetten, csak a gőzfecskendő zakatolt és a tetőről sipolt néha le egy-egy tűzoltó...

Egyszerre a második emeleti kijáratban megjelent a rőtszakállú ember... A fáklyafüst sürű felhőitől nem lehetett egyebet látni, mint a sapkátlan fejét...

Lassan, óvatos léptekkel haladt a vaslépcsőn lefelé; mire leért az első emeletre, megállt. Szorosabbra öleli a magával hozott terhet. Nem látszik belőle más, mint a karjára omlott széles, szőke hajcsomó... A tömeg izgatottan tódul a lépcső alá. Még néhány fok, de már száz torok kérdi:

— Ki az?!... Kit hozol?!...

A rőtszakállú nem felel... Óvatosan lépi le a hátralévő lépcsőket.

— Betty, a vizes leány, — szólt tört angol nyelven. — Süket szegény és aludt. Lehoztam, mert ott veszett volna.

A nép megszégyenülve ámul. Az asszonyok megrohanják, kikapják a kezéből és körülcsókolják a kis leányt.

Mire szétoszlottak, a rőtszakállú ott baktatott ki egymagában az utolsók közt a kapun.

Majd egészen megtelt már a bar. A nagy nemzetközi munkássereg tarka alakjai zürzavaros anyanyelvükkel zajossá tették. A szigorú gyári fegyelemhez nem

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. erdőmérnök.

(Folytatás.)

Határárkokat rendszerint ott készítünk, a hol a határdombok készítéséhez szükséges kőanyag hiányzik. A határárkok többnyire 2—3 m. hosszban, 0·8—1·0 m. szélességben és 0·6—0·9 m. mélységgel készülnek. Hogy készítésüknél költséget kíméljünk, lehet a határvonal irányában 2—3 m. hosszú közöket kihagyni.

A *határoszlopok* építési anyaga a *kő* és a *fa*. A kőből készült határoszlopok előnye a tartósság. Újabban készítik a *faragott határkőoszlopokat* is, melyeknek a földből kiálló 20—30 cm.-re lefaragott egyik oldalukon az erdőbirtokos nevének kezdőbetűi, pl. *M. K.* (magyar királyi), másik oldalukon pedig az illető határdombnak folyószáma szokott bevésetni.

A *nyiladékok* 4—6 m. szélesek, de méretük 12 m. is lehet; ezek inkább a síkasági erdőtestekben nyernek alkalmazást, hol részint az erdőbirtok elhatárolására, részint pedig a gazdasági felosztásra rendeltetvék. A nyiladékokon keletkezett cserjéket időnkint ki kell vágatni.

Az erdőbirtokok elhatárolására alkalmaztatnak kivétlesen még a sodronykerítések is, melyek tulajdonképeni feladata az, hogy a szarvasoknak, vaddisznóknak s más, esetleg nagy költséggel megtelepített nemes vadaknak (pl. mufflon, dámvad, korzikai kecske stb.) a szomszédos gazdasági földekre való kiváltását s az általuk okozandó károsítást, illetve azok elszéledését megakadályozzák. Erdővédelmi czélokat ezek az ú. n. *erdőkerítések* nem szolgálnak, mivel gyakorlati hasznuk alig van, a mennyiben az erdőkárosítók átbujnak, átmászanak rajtuk s a lopott termékeket a drótok között könnyen átdobhatják, sőt magát a sodronyt is megrongálhatják és ellophatják.

A *sodronykerítések* akként készülnek, hogy az egymástól 3·0—4·0 m. távolságra állított 3·0—3·5 m. magas, 15—25 cm. vastag oszlopokra, — melyeket 1·0 m. mélyen a földbe ásunk — a földtől kezdve 15—20 cm. közökben egymás fölé, többnyire tüskékkel ellátott sodronyt feszítünk ki. Olyan helyeken, a hol a sodronykerítéseket nyulak s más apró vadak rágásai s kártételei ellen alkalmazzuk (pl. erdősítéseknél és csemetekerteknél), ott az oszlopokra a talajtól számított 1·0 m. magasságig 46 mm-es lyukbőségű, 2·5—3·0 mm. vastag sodronyfonatot (hálót) alkalmazunk s e fölé 10—15—20 cm-es közökben tüskés vashuzalokat feszítünk ki. A vashuzalokat tartósság kedvéért be szokták kátrányozni, de lehet ónozott huzalokat is kapni, a melyek a rozsdásodásnak tovább ellenállnak.

Nagyobb költséget igénylő mesterséges határjeleket csak oly birtokhatárokon szokás készíteni, *a hol az érdekelt birtokosok között a határügy rendeztetett*, illetve, a hol a határjelek az elhatárolt birtokok tulajdonosainak tudtával s beleegyezésével s a fennálló törvények rendelkezéseinek figyelembevételével, tehát *törvényesen állíttatnak fel*.

A *határállandósítási munkálatot* a következő teendők előzik meg: Az erdőbirtok határai a vonatkozó telekkönyvi, kataszteri, birtokrendezési, vagy más a birtoklást megállapító, hitelesített térkép alapján az erdőmérnök által a természetben kitüzetnek s *ideiglenes*

---

szokott európainak egyedüli vigasza esténkint a gyári bar. A whisky és a grog, a likőrök, halak, a pihenés, a társalgás már az első alkalom óta oda vonják az európai munkást. Csak a khinai teszi meg, hogy hetenkint csupán egyszer látogat el a barba: eliszsza a keresetét és a jövő kiutalásig haza jár esténkint, a néha két órajárásra is eső khinai negyedbe. Ott együtt eszi meg honfitársaival a piszkos rizslébe mártott kenyeret.

Az «Atlantic»-ban még mindig a három nap előtt történt tűzről folyt a szó. Az olasz kolonia legidősebbike már harmadszor beszéli el közkívánatra a menekülés borzalmait és nem felejti el többször is megemlíteni, hogy van egy pár ember, a ki neki köszönheti az életét. Az elfogyasztott whisky számaival nő megmentetteinek száma is. A franczia heves kézmozdulataival magyarázza a lemászás akadályait a szomszéd asztal németjeinek. És mikor a vége felé érnek, elhallgat valamennyi és oda néz mind a pult mellett egy magas barszéken ülő rőtszakállú emberre... A tűz óta még nagyobb hős. A bámulatnál csak a titokzatosság nagyobb, a mi nemzetségét fedi.

Közvetlen mögötte, a pult végén a kerek asztal mellett öten ültek. Öt magyar. Az egyikük tegnap érkezett és megviselte egy kicsit a hosszú utazás. Mégis rózsás az arcza, fényes barna a haja, sima a homloka; a többié fakó, halvány, ránczos.

Beszél. A négy másik hallgatja.

Milyen szép odahaza minden. Épp arattak, mikor eljött. Még most is látja a keresztek mögött a nap vörös tányérját és hallja az esti pihenő nótáit; a toronyba még mindig az öreg harangozó jár harangozni és a hajnali misén ott ül a százéves koldusasszony mindig, pontosan a templom küszöbén; a jegyző kertjében az idén is ott fészkelt a fülemile. És milyen szép piros az idén a pipacs!...

Megiszik egy grogot. A szokatlan ital megköhögteti egy kicsit, aztán folytatja:

— És a Kovácsnét is eltemették, oda át a szomszédban. Meg a kis fiát is... egy napon. Igen, azt, a kinek az ura vagy öt éve megszökött a falu pénzével. Épp Szentistvánkor. Úgy mondják, itt van az is valahol Amerikában.

Elhallgattak.

Senki sem vette észre, hogy a rőtszakállú kezéből kiesett a kés, a mivel a kenyeret vágta; az sem tünt fel senkinek, mikor sápadtan támolygott ki a barból, csak a kiszolgáló csóválta a fejét azon, hogy most nem itta ki egészen a poharát...

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

elkerüljük azt, hogy a szemeket folyton meg kelljen olvasni.

A megállapított magszám mellett jó csirázó képességű magból 100 m.²-re kell mintegy:

Lúcz fenyőnél	60%	csirázóképességű	magból	1 kgr.
Vörösfenyőnél	40%	«	«	2 «
Erdei fenyőnél	60%	«	«	1 «
Feketefenyőnél	60%	«	«	3 «
Jegenyefenyőnél	40%	«	«	10 «
Havasi fenyőnél	60%	«	«	15 «

A vetés után az elvetett mag porhanyós földdel betakarandó; ezenkivül még czélszerű, különösen ott, hol sok a madár (pinty), a bevetett területet fenyőgalyakkal is letakarni. Ezzel elérjük azt, hogy a magvakat a víz nem mossa ki, a madarak nem férnek oly könnyen a maghoz és azonfelül a galyakról leszáradt és lehullott fenyőtűk részben trágyázzák is a talajt és megakadályoztatik a dudva és gyom tulságos és korai elterjedése is.

A takarás azonban ne legyen tulsűrű és ügyelni kell arra is, hogy a fenyőgalyakat idejében távolítsuk el a vetésről.

Lúczfenyőnél stb. a mag befedéséhez mindig porhanyós, könnyű földet kell használni, mert a kötött föld, ha megkérgesedik, a gyenge csemeték kibuvását hátráltatja, sőt meg is akadályozza.

Teljesen könnyű földet azonban mégsem czélszerű a takarásnál használni, mert ezt viszont a szél könnyen elsodorhatja és így megtörténhetik, hogy a mag takaró nélkül marad.

A mag betakarása után a földet kissé le kell nyomkodni, hogy az eső a magot ki ne mossa.

Száraz időjárás esetén a vetést okvetetlenül öntöztessük meg.

Lúcz-, erdei-, fekete- és vörösfenyő-magot tavaszszal vessünk, jegenyefenyő-magot pedig őszszel.

A havasi fenyőmagot, az előző év őszén történt elvermelés után, a következő év tavaszán vessük el.

Ez az elvermelési mód Tomcsányi Gusztáv «*Erdei facsemeték nevelése*» czimű művében a következőképpen van leírva: «A friss magot télire beföldeljük, nehogy azonban e közben egerek férjenek hozzá, a magot jó lesz átlyuggatott ládákba, homokkal vagy porhanyós földdel 3—4 cm.-nyi vastag rétegekben váltakozva elhelyezni s tetejére mohát tenni s szintén átlyuggatott deszkafedéllel, vagy még jobban, drótrácscsal lezárni s azután a ládát földbe helyezni oly mélyre, hogy teteje a földdel szineljen.»

A mag ily módon elhelyezve, nagy része az első tavaszon igen jól kicsirázik.

Legczélszerűbb a ládába beföldelés végett elhelyezett magot a havasi fenyő csemetekert közelében, lehetőleg az illető védkerületi erdőőr lakásának kertjébe tétetni, hogy tavaszszal, mihelyt a vetés ideje elérkezik, a mag azonnal elvethető legyen.

A vetés sikere állandóan figyelemmel kisérendő.

Az esetleg nem sikerült vetések mikénti pótlásáról, a csemetekertek gyomlálásáról, a túlsűrű csemetesorok ritkításáról és a csemeték átiskolázásáról már előző czikkemben* emlékeztem volt meg. (Vége következik.)

* Lásd: «Az Erdő» 1911. évfolyam 3. számában «Az erdőmivelési munkálatokról általában, különös tekintettel a csemetenevelésre» czimű közleményt.

Mint valami varázsütésre, kiesett a kezekből a szerszám... Majd többször egymás után szakgatottan: egy hosszabb s két rövidebb búgás: a vészjel!...

Az emberek megzavarodtak. Egyik a másikon át, taszitva, lökve egymást, kiméletlen erővel rohanták meg a kijáratot. Fékevesztett dulakodás, rémes orditozás, szörnyűséges jajszók töltötték meg a termeket... Még harmadszor sem kezdett búgni a vészjel, mikor néhány rövidet pislákolva kialudtak az ivlámpák... Valahol már megszakadt a vezeték...

A félelem most teljes lett. A lángbaborult tető bibor világa teljesen elvette az emberek eszét. Fejetlen összevisszaságban rohantak le a vaslépcsőkön... A magas, kopár tűzfal oldalán lefutó vaslépcső éleseket nyikorgott a rajta rohanó tömeg alatt. Fedetlen fejű asszonyok kuszált hajjal sikonganak... Csak egy-egy angol vagy egy mérnök csittitják a tömeget... Lentről pedig a széles szócsöveken át orditva nyugalomra biztatják az embereket... Nem használ, rohannak mint a megdagadt ár...

És mire leért az eszeveszett nép, elaludt a tűz. A tetőre illesztett záporkészülék eloltotta. Csak itt-ott maradt az ég felé nyuló néhány meztelen, halványan izzó vasgerenda... A gyár udvarán szepegve nézték a munkások. Csendben, fegyelmezetten, csak a gőzfecskendő zakatolt és a tetőről sipolt néha le egy-egy tűzoltó...

Egyszerre a második emeleti kijáratban megjelent a rőtszakállú ember... A fáklyafüst sürü felhőitől nem lehetett egyebet látni, mint a sapkátlan fejét...

Lassan, óvatos léptekkel haladt a vaslépcsőn lefelé; mire leért az első emeletre, megállt. Szorosabbra öleli a magával hozott terhet. Nem látszik belőle más, mint a karjára omlott széles, szőke hajcsomó... A tömeg izgatottan tódul a lépcső alá. Még néhány fok, de már száz torok kérdi:

— Ki az?!... Kit hozol?!...

A rőtszakállú nem felel... Óvatosan lépi le a hátralévő lépcsőket.

— Betty, a vizes leány, — szólt tört angol nyelven. — Süket szegény és aludt. Lehoztam, mert ott veszett volna.

A nép megszégyenülve ámul. Az asszonyok megrohanják, kikapják a kezéből és körülcsókolják a kis leányt.

Mire szétoszlottak, a rőtszakállú ott baktatott ki egymagában az utolsók közt a kapun.

Majd egészen megtelt már a bar. A nagy nemzetközi munkássereg tarka alakjai zürzavaros anyanyelvükkel zajossá tették. A szigorú gyári fegyelemhez nem

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. erdőmérnök.

(Folytatás.)

Határárkokat rendszerint ott készítünk, a hol a határdombok készítéséhez szükséges kőanyag hiányzik. A határárkok többnyire 2—3 m. hosszban, 0·8—1·0 m. szélességben és 0·6—0·9 m. mélységgel készülnek. Hogy készítésüknél költséget kíméljünk, lehet a határvonal irányában 2—3 m. hosszú közöket kihagyni.

A *határoszlopok* építési anyaga a *kő* és a *fa*. A kőből készült határoszlopok előnye a tartósság. Újabban készítik a *faragott határkőoszlopokat* is, melyeknek a földből kiálló 20—30 cm.-re lefaragott egyik oldalukon az erdőbirtokos nevének kezdőbetűi, pl. *M. K.* (magyar királyi), másik oldalukon pedig az illető határdombnak folyószáma szokott bevésetni.

A *nyiladékok* 4—6 m. szélesek, de méretük 12 m. is lehet; ezek inkább a siksági erdőtestekben nyernek alkalmazást, hol részint az erdőbirtok elhatárolására, részint pedig a gazdasági felosztásra rendeltetvék. A nyiladékokon keletkezett cserjéket időnkint ki kell vágatni.

Az erdőbirtokok elhatárolására alkalmaztatnak kivétlesen még a sodronykerítések is, melyek tulajdonképeni feladata az, hogy a szarvasoknak, vaddisznóknak s más, esetleg nagy költséggel megtelepitett nemes vadaknak (pl. mufflon, dámvad, korzikai kecske stb.) a szomszédos gazdasági földekre való kiváltását s az általuk okozandó károsítást, illetve azok elszéledését megakadályozzák. Erdővédelmi czélokat ezek az ú. n. *erdőkerítések* nem szolgálnak, mivel gyakorlati hasznuk alig van, a mennyiben az erdőkárosítók átbujnak, átmászoknak rajtuk s a lopott termékeket a drótok között könnyen átdobhatják, sőt magát a sodronyt is megrongálhatják és ellophatják.

A *sodronykerítések* akként készülnek, hogy az egymástól 3·0—4·0 m. távolságra állított 3·0—3·5 m. magas, 15—25 cm. vastag oszlopokra, — melyeket 1·0 m. mélyen a földbe ásunk — a földtől kezdve 15—20 cm. közökben egymás fölé, többnyire tüskékkel ellátott sodronyt feszítünk ki. Olyan helyeken, a hol a sodronykerítéseket nyulak s más apró vadak rágásai s kártételei ellen alkalmazzuk (pl. erdősítéseknél és csemetekerteknél), ott az oszlopokra a talajtól számított 1·0 m. magasságig 46 mm-es lyukbőségű, 2·5—3·0 mm. vastag sodronyfonatot (hálót) alkalkmazunk s e fölé 10—15—20 cm-es közökben tüskés vashuzalokat feszítünk ki. A vashuzalokat tartósság kedvéért be szokták kátrányozni, de lehet ónozott huzalokat is kapni, a melyek a rozsdásodásnak tovább ellenállnak.

Nagyobb költséget igénylő mesterséges határjeleket csak oly birtokhatárokon szokás készíteni, *a hol az érdekelt birtokosok között a határügy rendeztetett*, illetve, a hol a határjelek az elhatárolt birtokok tulajdonosainak tudtával s beleegyezésével s a fennálló törvények rendelkezéseinek figyelembevételével, tehát *törvényesen állíttatnak fel*.

A *határállandósítási munkálatot* a következő teendők előzik meg: Az erdőbirtok határai a vonatkozó telekkönyvi, kataszteri, birtokrendezési, vagy más a birtoklást megállapító, hitelesített térkép alapján az erdőmérnök által a természetben kitüzetnek s *ideiglenes*

---

szokott európainak egyedüli vigasza esténkint a gyári bar. A whisky és a grog, a likőrök, halak, a pihenés, a társalgás már az első alkalom óta oda vonják az európai munkást. Csak a khinai teszi meg, hogy hetenkint csupán egyszer látogat el a barba: eliszsza a keresetét és a jövő kiutalásig haza jár esténkint, a néha két órajárásra is eső khinai negyedbe. Ott együtt eszi meg honfitársaival a piszkos rizslébe mártott kenyeret.

Az «Atlantic»-ban még mindig a három nap előtt történt tűzről folyt a szó. Az olasz kolonia legidősebbike már harmadszor beszéli el közkivánatra a menekülés borzalmait és nem felejti el többször is megemlíteni, hogy van egy pár ember, a ki neki köszönheti az életét. Az elfogyasztott whisky számaival nő megmentetteinek száma is. A franczia heves kézmozdulataival magyarázza a lemászás akadályait a szomszéd asztal németjeinek. És mikor a vége felé érnek, elhallgat valamennyi és oda néz mind a pult mellett egy magas barszéken ülő rőtszakállú emberre... A tűz óta még nagyobb hős. A bámulatnál csak a titokzatosság nagyobb, a mi nemzetségét fedi.

Közvetlen mögötte, a pult végén a kerek asztal mellett öten ültek. Öt magyar. Az egyikük tegnap érkezett és megviselte egy kicsit a hosszú utazás. Mégis rózsás az arcza, fényes barna a haja, sima a homloka; a többié fakó, halvány, ránczos.

Beszél. A négy másik hallgatja.

Milyen szép odahaza minden. Épp arattak, mikor eljött. Még most is látja a keresztek mögött a nap vörös tányérját és hallja az esti pihenő nótáit; a toronyba még mindig az öreg harangozó jár harangozni és a hajnali misén ott ül a százéves koldusasszony mindig, pontosan a templom küszöbén; a jegyző kertjében az idén is ott fészkelt a fülemile. És milyen szép piros az idén a pipacs!...

Megiszik egy grogot. A szokatlan ital megköhögteti egy kicsit, aztán folytatja:

— És a Kovácsnét is eltemették, oda át a szomszédban. Meg a kis fiát is... egy napon. Igen, azt, a kinek az ura vagy öt éve megszökött a falu pénzével. Épp Szentistvánkor. Úgy mondják, itt van az is valahol Amerikában.

Elhallgattak.

Senki sem vette észre, hogy a rőtszakállú kezéből kiesett a kés, a mivel a kenyeret vágta; az sem tünt fel senkinek, mikor sápadtan támolygott ki a barból, csak a kiszolgáló csóválta a fejét azon, hogy most nem itta ki egészen a poharát...

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

(többnyire kis) *határdombocskákkal* megjelöltetnek, melyeknek közepébe az illető pont számával ellátott karócskát teszünk. Ha a birtok határai ideiglenesen kitüzettek, akkor azok *bizottsági bejárásához* az érdekelt szomszéd-birtokosok meghivatnak, s ha sikerül a *békés úton való megegyezés*, akkor az eljárásról *jegyzőkönyv* vétetik fel, azt az érdekeltekkel aláiratjuk s a tényállást hitelesittetjük. *A kifogásolt határkérdésekben a biróság közbenjöttét kell igénybe vennünk.*

A mikor a kifogásolt határkérdések birói itélettel tisztáztattak, kezdetét veszi *a birtokhatár állandósítási munkálata*, azaz az érdekelt birtokosok által, avagy netalán birósági itélettel megállapított arányban viselendő költséggel a *határjelek készítése.*

A birtokhatárok helyei s azok számozása az erdőaltiszt *védkerületi térképén* rendszerint ki vannak tüntetve s igy azoknak a természetben való megtalálása annál is inkább könnyű, mert e határjelek — mint az az államkincstári szolgálatban történni szokott — a «Szolgálati könyv»-ben vezetett «Leltári tárgyak nyilvántartása» alapján adatnak át a védkerület hivatalos átadása alkalmával.

A fentebbiekből tehát láthatjuk, hogy a határjelek sokszor igen nagy fáradsággal egybekötött, költséges munkálatok alapján készülnek. Ezért a határjeleket szolgálat közben állandóan szem előtt kell tartani, azoknak helyeit időszakonkint be kell járni, azok helyzetét s állapotát lelkiismeretesen megvizsgálni s a netalán rajtuk észlelt hiányokat, rongálásokat, azok szétdobását, vagy megsemmisitését azonnal be kell a főnöknek jelenteni, egyúttal — a mennyire lehetséges s ha a bünnyomok engedik — a tettes kilétét ki kell puhatolni. Az ilyen határvédelmi szolgálat közben vizsgáljuk meg a határ irányában fekvő s a felügyeletünkre bizott védkerülethez tartozó erdőbirtok szélein levő fatörzseket, mert ezeket a fákat szokták az érdekeltek legtöbbször bevagdalni, megfaragni, kérgüket megsérteni s esetleg meggyűrüzni azért, hogy azok mielőbb kiszáradván s elpusztulván, a határvonal kétségessé váljon. A határjelek rosszakaratú megkárosításának az erdőgondnoksághoz való bejelentése alkalmával a károsítás értéke is megközelitőleg megemlitendő.

Olyan birtokhatároknál, melyek határjelei közös költséggel készültek, leghelyesebb, ha az érdekelt birtokosok közegei *évenkint többször* (lehetőleg a tavaszi munkák és a legeltetés megkezdése előtt és őszszel a gazdasági munkák s legeltetés befejezte után) *közösen járják be a birtokhatárokat* s az esetleg mutatkozó hiányokat együttesen állapitják meg, s ha netalán olyan kisebb károsításokra akadnának, melyek a helyszinen, körülményesebb munka nélkül pótolhatók (pl. ha a karók számai le vannak faragva, vagy ha a karók a határdombokból ki vannak dobva stb.), akkor e hiányokat igyekezzünk azonnal rendbehozni.

A hol *országhatár* képezi a védkerület határát, ott az országhatárra megállapított «Felügyeleti szabályok» az irányadók, melyekre nézve a szükséges utasításokat a főnöktől veendjük.

Ha a határvédelmi szolgálat teljesítése közben azt találjuk, hogy egyik vagy másik határjelnek újjal való kicserélése szükséges, úgy erről az illető határjel számának pontos feljegyzésével tegyünk jelentést az erdőgondnokságnak.

A határvédelmi szolgálat rendkivül fontos, s mert buzgó és lelkiismeretes teljesítése által az erdőbirtok foglalásoktól, bekaszálásoktól s más efajta birtokháboritástól megóvatik s ez által az illető erdőbirtokos is sokszor évekig tartó, hosszas helyszini tárgyalásokkal kapcsolatos és költséges perlekedéstől s perektől megkiméltetik, igyekezzünk ebbeli teendőinket a legnagyobb lelkiismeretességgel végezni.

II. Fejezet. Az erdő védelmi szolgálata.

Az erdőt érhető károsítások háromfélék lehetnek, ú. m. *az elemi csapások*, továbbá *az állatok-* és *az emberek* által okozott károk.

Az *elemi csapások* által okozott károsítások egyrészt szélvihar, szélvész, hónyomás, zuzmaratörés, fagy, föld-, kő- és hóomlás (lavina), jégeső stb. alakjában jelentkeznek, másrészt pedig a nap heve, a tűz és viz pusztitása; végül a futóhomok is rendkivüli károkat okozhat.

A mit ezekre nézve az erdőaltisztnek tudnia kell, azt a *dr. Bedő Albert* nyug. földmivelésügyi államtitkár «*Erdőőr*» czimű s immáron 8-ik kiadásban közkézen forgó könyvében megtalálhatja.

Ezekre a károkra nézve általános vezérfonalul az szolgáljon, hogy annak nagyságáról, kiterjedéséről és mérvéről *személyesen, a helyszinén* szerzendők meg a kellő adatok s csak ezeknek *biztos és a valóságnak megfelelő felvétele után* teendő meg a részletes jelentés. Ez azért szükséges, mivel ezek ismerete nélkül az erdőgondnok előzetes tájékozása — addig is, a mig a helyszinén megjelenhet — továbbá a foganatositandó munkálatokhoz esetleg sürgősen kirendelendő munkásszemélyzet teendőinek megállapitása lehetetlen.

A védkerületi altiszthez nézve legfontosabbak azok a károsítások s rongálások, melyek részint az állatvilág különféle egyedei, részint pedig az emberek által okoztatnak. Ez okból jelen fejezet tárgyalása is két részre oszlik, ú. m.:

α) *Védelem az állatok által* és

β) *védelem az emberek által okozható károk ellen.*

Ezekre a károkra azért kell rendkivül ügyelnünk, mivel a gondjainkra és őrizetünkre bizott védkerületnek főleg faállományát, erdősitését érheti a legtöbb baj, s ha némely kárositást idejében, *a kezdetén* nem veszünk észre, akkor az erdőbirtokosnak esetleg ezrekre menő kára keletkezik s sokszor még a szomszéd erdőbirtokosok erdősége is veszélyeztetik (pl. tűzvész, avagy rovarfalás stb. esetében). Szolgáljanak tehát az alábbiak útmutatóul s mindenkori figyelmeztetésül az ebbeli teendőkre nézve.

α) *Védelem az állatok által okozható károsítások ellen.**

(Folytatása következik.)

* Az ezen czim alatt tárgyaltak sorrendje és adatai *Téglás Károly: «Erdővédelemtan»* czimű művéből vétettek. *Szerző.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A faüzlet helyzetéről.

Oly fellendülésre, a minőt most a magyar fakereskedelemben lehet észlelni, még nem volt eset. A faárak úgyszólván napról-napra emelkednek, mert a fürészek, noha éjjelt nappallá téve, szakadatlanul dolgoznak, nem képesek annyi fát szállitani, a mennyire szükség van. A kereskedők, csakhogy fához jussanak, önként többet kinálnak az árúért, mint a mennyit a termelők érte kérnek. A kartellek természetesen igyekszenek a jó üzletmenetet kihasználni s az árakat úgy állapították meg, hogy például az erdélyi lúczfenyő köblábja * ma már 2·10 koronába kerül. Hogy ez hova fog vezetni, senki sem tudja. Addig míg Budapesten és a vidéken élénk építkezés folyik, visszaesés nem fog beállni, a mint azonban a kereslet — bármely okból — kisebb lesz, az árak ismét a normális magasságra fognak lemorzsolódni.

Most, hogy árúban nagy hiány van, a vidéki fakereskedelem a gyengébb fél, mert a mikor a kereslet a kinálattal lépést tartott, a kereskedők az árú minőségét illetőleg nagyobb igényekkel léphettek fel, míg most a termelő azt szállítja, a mi neki tetszik. Így tehát a kereskedő drága pénzért az eddiginél silányabb árút kap. A mai faárak mellett a kereskedő szinte szégyelve mondja meg vevőjének az árakat, a mikor például egy köblábnyi deszkáért 2·20 K-t kell kérnie; e mellett a haszon azonban kisebb, mint régente volt.

Természetes, hogy a mikor a belföldön oly jó árakat fizetnek, a ki csak teheti, belföldi méretű árút készit. Németország, Ausztria, a mely azelőtt évente több millió koronányi fát vásárolt tőlünk, most Galicziában, Boszniában és Romániában szerzi be szükségletét. Kivitelünk megcsappant, a termelés megnövekedett, tehát az eddiginél nagyobb mennyiségű fa áll a belföld rendelkezésére; de mindez kevés, úgy, hogy a határszéleken importált árút fogyasztanak. A bécsi piaczot úgyszólván teljesen elvesztettük, mert ott nem tudják a mi áraink megfizetni s inkább a gyengébb minőségű alpesi és galicziai fát dolgozzák fel.

A keményfapiaczon hasonlóan nagy élénkség uralkodik, úgy mint a puhafaüzletben. Mindennemű keményfát könnyen lehet eladni s az elérhető árak igen kedvezők. A szlavoniai tölgyfa maholnap már ritkaságszámba megy, mert a régi tölgyesek, melyek a szlavoniai tölgyfa jó hirét az egész világpiaczon megalapították, már kimerültek. A határőrvidéki beruházási alap egyelőre semmit sem adhat el; a vagyonközségek fáját pedig oly heves harcz folyik, hogy egy legutóbb tartott árverésen a becsáraknál mintegy 120%-kal többet kináltak. Természetes, hogy a szlavoniai tölgyfa áremelkedése a magyar tölgyfa árára is kedvező hatást gyakorolt. Ennek tulajdonitandó, hogy több magyarországi tölgyerdő, melyre a legutóbbi két év alatt hiába tartottak árverést, most, ha szerény túlfizetéssel is, de vevőre talál. Így az utóbbi hetekben kelt el a huszti közbirtokosság $1^1/_4$ milliós tölgyerdeje is.

* Egy m.³-ben 31·67 köbláb van.

Tölgyfürész árút úgy a bel-, mint a külföldi czégek szivesen vásárolnak; különösen a waggongyárak veszik a nagyméretű árút, melyért magas árakat fizetnek. A gömbfa főleg Németországba kerül, melyet ott fűrészelnek fel, mert a fürészárúra aránytalanul nagy vám van kivetve.

A parketta kereslete szintén rendkivül nagy s árút alig lehet kapni; természetes tehát, hogy ez a czikk is megdrágult. Nemrégen Oroszországból hoztak néhány waggonrakomány orosz parkettát, de az orosz szállítók megbizhatatlanoknak bizonyultak.

A dongaüzlet valamikor egyik legfontosabb ága volt a fakereskedelemnek. A mióta a tölgyfa annyira megdrágult, a dongatermelés folyton csökken s ma már csak elenyésző csekély töredéke a régebbi termelésnek. A behozatal e czikkben oly nagy, hogy Kőbányán például amerikai tölgydongát dolgoznak fel, a mely daczára a nagy távolságnak, olcsóbb, mint az itt termelt árú.

Tölgytalpfát ezidőszerint csak ott készitenek, a hol az elkerülhetetlen, mert e czikknek most olyan rossz az ára, hogy nem érdemes termelni. Az államvasutak szállitóinak még mindig vannak régebbi készleteik, melyek napról-napra vesztik értéküket.

Bükkfában is jelentékenyen javult a helyzet, úgy, hogy most már ez az üzletág is a rendes mederbe terelődött. Megrendelés van elég, a termelők kartellben vannak, a mely az árakat úgy állapitotta meg, hogy a bükkfatermelést jövedelmezővé tette. E czikkben jelentékeny kivitelünk van Olaszországba, Spanyolországba, sőt Oroszországba is. Újabban Amerikából is érkeznek rendelések, különösen hajlitott fabutorléczekre.

A tüzifa jó árak mellett kel el; a waggonhiány az árak megszilárdulását előmozditja. Faszénért is a normális árakat fizetik.

A nagybani forgalomban a következő árak érvényesek:

Keményfa:

	korona	
I-a szlavoniai tölgyrönk	100—110	m.³-kint.
I-a magyar tölgyrönk	60— 70	«
I-a szlavoniai tölgyfurnirrönk	160—170	«
I-a szlavoniai tölgyboulesok	165—175	«
I-a magyar tölgyboulesok	120—135	«
I-a szlavoniai tölgyfríz, széles	115—120	«
I-a magyar tölgyfríz, széles	100—105	«
I-a szlavoniai tölgyfríz, keskeny	105—110	«
I-a magyar tölgyfríz, keskeny	95—100	«
Széleztlen tölgyfapalló szlavoniai	115—120	«
Széleztlen tölgyfapalló magyar	90— 95	«
ab rakodóállomás.		
I-a párisi árú	140—150	«
II-a párisi árú	115—120	«
Quartier, I. oszt.	180—230	«
Quartier, II. oszt.	170—180	«
ab Fiume.		
I-a kőrisrönk	50— 65	«
I-a jávorrönk	50— 60	«
I-a szilfarönk	40— 70	«
I-a kőris-fürészárú	90—105	«
I-a jávor-fürészárú	70— 80	«
I-a szil-fürészárú	80— 95	«
ab rakodóállomás.		
I-a bükk-fürészárú	42— 48	«
Bükkfríz, széles	46— 50	«
Bükkfríz, keskeny	40— 45	«
ab Budapest.		

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Erdélyi lúcfenyő:

Vastags.	Széless.	U. F.	M. F.	B. F.	F. III.	T. III.	IV.
2/4''	6—12''	230	210	200	180	170	150
3/4''	6''-ig	190	170	160	140	130	125
	7—12''	220	200	190	170	160	140
4/4'' és	7''-ig	190	170	160	130	120	115
5/4''	8—12''	210	190	180	160	150	130
6/4'' és	7''-ig	200	180	170	130	120	115
feljebb	8—12''	220	200	190	160	150	130
gyalult deszka		200	180	170	140		

ládadeszka (hosszú) 1/4'' 3''/100 f. 4''/115 f. 5''/130 f.

Az árak köblábankint Budapest-józsefvárosi paritással értendők az 1910. deczember 4-én hozott, Brassó feladóállomástól számitandó fuvarparitásra vonatkozó határozat érvényben hagyásával.

Felsőmagyarországi fenyő:

	U. F. árúk.	
2/4''	6''—12''	200
3/4''	7''—12''	190
4/4'' és 5/4''	8''—12''	180
4/4'' és 5/4''	5''— 7''	160
3/4''	4''— 6''	160
gyalult anyag		180

6/4'' és 8/4'' vastag 10 fillérrel köblábanként drágább mint 4/4'' és 5/4''

	U. T. árúk.	
2/4''	6''—12''	180
3/4''	7''—12''	170
7/8''	8''—12''	164
4/4''—8/4''	8''—12''	160
3/4''	4''— 6''	136
4/4''	5''— 7''	130
ládadeszkák (hosszú)		126

3/100. 4/115, 5/130, 6/138, 7/148

50 mm. álláspalló törés s rothadásm.	8''—11''	150
50 mm. álláspalló törés s rothadásm.	9''—11''	152
8/4'' lécz és czollzárlécz 4/4'' □-ig		146
7/4'' lécz és mill. zárlécz 100/100 mm.-ig		150
csapos gerenda minimális ára		K 33,50 pr. m³.
fürészelt fák minimális ára lista szer.		K 52.— pr. m³.

Az árak Budapest-józsefvárosi paritással köblábankint értendők.

A II. oszt. F. árúk az U. T. jelű árúkra megszabott áraknál olcsóbban el nem adhatók.

Bükkfa:

Gőzölt árú	ára eddig	ezentúl
13—17 mm. vastag	71	75
20 « «	66	70
27 « «	—	66
28—45 « «	63	67
50—53 « «	63	67
60—130 « «	66	70
Gőzöletlen árú		
13—17 mm. vastag	69	72
20 « «	64	67
27 « «	—	63
28—45 « «	61	64
50—53 « «	61	65
60—120 « «	64	67 kor.

köbméterenkint ab Budapest.

Megjegyzés. A közleményben használt és a nyugateurópai fapiaczokon ismert jelzések magyarázata a következő:

U. F. (Unsortirte Fichte) = osztályozatlan lúcfenyő.

M. F. (Messerfallende Fichte) = lúcfenyőárú, a mint a fürészfogak alól kikerül.

B. F. = II. osztályu lúcfenyő.

F. III. = III. osztályu lúcfenyő.

T. III. = III. osztályu jegenyefenyő.

IV. = IV. osztályu silányárú.

F. = (Fichte) lúcfenyő.

U. T. = (Unsortirte Tanne) osztályozatlan jegenyefenyő.

Boules = szélezetlen pallók.

Friz = a parkétta nyersanyaga.

Zollzárlécz = hüvelykméretben készült zárlécz.

Hosszú ládadeszka; a ládadeszka zöme a rövid anyagból kerül ki, a hosszú ládadeszka nagyobb méretü deszka.

F. L.

A cserkészetről.

Cserkészet alatt az erdőben séta közben elénk bukanó vadnak elejtését értjük. Ez annyiban különbözik a többi szokásos vadászati módtól, hogy cserkészeten rendszerint csak az előre kiszemelt vadat ejtjük el, a többit azonban nem zavarjuk fel nyugalmából.

Mielőtt még a fővadra a tilalmi idő megszünnék és kezdetét venné azoknak lelövése, minden hivatásos vadásznak tájékozódva kell lennie a felől, hogy hány állandó és lelövésre érett, erős fővad található a vadászterületén.

Már márczius hónapban, a mikor ellenőrző körutunkat végezzük, figyeljük meg jól a szemünk elé kerülő vadat, hogy gyengébb-e, erősebb-e az; azután készítsünk a vadászterületről vázrajzot, abba rajzoljuk bele az utakat, cserkész-utakat, tisztásokat stb. Tavaszszal, mig a melegebb időjárás kezdetét nem vette, minden vad megtartja rendes tartózkodási helyét és csapását úgy annyira, hogy nagyon könnyen reá találhatunk, többnyire mindig ugyanazon a helyen.

A vadnak a megjelenési helyét a vadászterületi vázrajzon jelöljük meg s irjuk oda a megjelenés idejét is. Ama vadét, a melyik megjelenik ugyan, vagyis többször került szemünk elé egy bizonyos helyen és időben, de el is maradt, annak a jegye alá vonalat húzunk, a melyik pedig egyszer itt, másszor másutt mutatkozik, de azért állandó vadunk, annak a jele mellé kérdőjelet tegyünk; az erősebb agancsárok jeleinél még egy szines jegyet is alkalmazhatunk; ha a megfigyeléseket és bejegyzéseket lelkiismeretes pontossággal jegyezzük fel, úgy a cserkész-idény megnyiltával kész átnézetünk lesz a lelőhető vadállományról s igy sok keserűségtől, bosszúságtól és haszontalan fáradtságtól lesz a vadász megkimélve.

A tűlevelü erdőkben a vadnak a fák aljában nem igen van legelője vagy éppen semmi sincs; ilyen helyen kénytelen a vad a vágásokba, rétekre és más gazdasági mivelés alatt álló földekre kijárni. Az erős bakok otthonosak úgy a sarj, mint a szálerdőben, nemkülönben az erdő szélein a sürűkben, s lépten-nyomon találkozunk karvastagságú, kérgétől megfosztott, megsértett fiatal fákkal, a hol agancsáról a czafatott igyekezett letisztítani, azonfelül találunk számtalan helyet, a hol a rőtvad is az ő aczélkemény csülkeivel a gyepes hantot feltépte. Nyirkos, nedves, fűvel benőtt árkok, vízmosásos oldalak, kisebb erdei tisztások, régi vágások szederindával benőve, hova csak nagy nehezen hatolhatunk be, folyók medrei, stb. olyan helyek, a melyeken nagy előszeretettel húzódik meg a rőtvad.

Ilyen vagy ehhez hasonló területen csak pár héttel

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a lelövési idő megnyilta előtt vizsgáljuk át a területet csendben, körültekintéssel és elővigyázattal. Az ilyen kora tavaszi előkészületek hálásak, mert ha hamarjában szükségünk lenne egy bakra, nem kell a számtalan kilométer hosszú cserkész-utakat összejárnunk.

A lelkiismeretes s kötelességtudó vadásznak ismernie kell az egész fővad-állományt nem- és darabszám szerint.

A cserkészet vezetőnek, ha az uraságát vagy annak vendégét kiséri, órspontossággal kell tudnia azt, hogy hol és milyen időtájban fogja a kivánt vadat feltalálni.

Kora hajnalban vagy az esteli szürkület beállta előtt minden vad a ritkásabb szálerdőket vagy az erdei tisztásokon termett fűvet keresi fel, hogy ott napi élelmét megtalálja.

Megtörténik — különösen rigyetés, üzekedési idő alkalmával, — hogy a vad átvált a szomszédos pagonyba, vagy onnan hozzánk; ezt csak a nyomokról ismerhetjük fel.

Ismernünk kell ezért a vad nyomát is. Akadhat e lap olvasói között, a ki a talált nyomról nem tudja megállapítani a vad nemét s annak kifejlettségét, ezért a gyakorlatban szerzett tapasztalataimat ismertetem.

A zárt csülöknyom szélessége, a bemélyedéstől számítva és a különböző életkorú vad lépésének a hossza, ha az nem megriasztva, hanem a maga passziójából járkál, a következő:

A vad megnevezése	Szélessége a csülök- vagy körömnek		Hossza a lépésének hátvélyekben mérve
	első	hátulsó	
	párisi vonalakban		
Nyári borjúnál	14·5	13·5	12—
Gyenge tehénnél	20·1	18·5	15·—
Nyársasnál	21·—	19·5	17·3
Villás- és öregtehénnél	22·5	20·5	18·5
Hatosnál	23·5	21·5	19·—
Nyolcasnál	24·5	22·5	19·5
Tizesnél	25·5	23·5	21·5
Tizenkettősnél	27·—	24·5	22·—
Tizennégyesnél	28·5	25·5	22·5
Tizenhatosnál	30·—	27·—	23·—
Őszi borjúnál	16·—	15·—	13·—
Őznél:			
Nyáron gyenge vadnál	11·—	10·1	11·5
Öreg sutánál	11·5	10·3	13·1
Öreg baknál	12·—	11·—	14·—
Vaddisznónál:			
Süldő nyáron	10·3	10·1	9·3
Süldő ősszel, télen	13·5	12·5	10·3
Süldő idősebb nyáron	16·5	15·5	11·1
Süldő idősebb télen	18·5	17·—	11·5
2 éves emse nyáron	20·5	18·5	12·—
2 éves emse télen	22·1	20·—	12·5
3 éves kan	24·—	21·5	13·1
Kifejlett sertésnél	25·—	23·5	14·1
Nagy, erős vadkannál	26·5	24·5	17·—

Az átváltó vadakról úgy győződhetünk meg, hogyha az egyes pagonyrészeket körüljárva, az abból ki-, illetve abba beváltott vad nyomát összegezzük; így megtudjuk, nyertünk-e vagy vesztettünk vadállományunkban.

A szarvas, dámvad, őz és vaddisznók nyomait egymástól megkülönböztetni mindenki csak gyakorlat utján tanulhatja meg.

A ki a vadászat misteriumában, annak széles kört felölelő tudományába akar hatolni s a ki ezt a valóban szép kedvtelést és férfias, testet-lelket egyaránt edző, nemesítő sportot komoly oldaláról is ismerni kivánja, annak tanulnia kell, tanulnia szakadatlanul, mert napnap után ujabb és ujabb dolgok kerülnek elő, a mik a vadászvilágot nemcsak közelről érdeklik, hanem úgyszólván annak kiegészítő részét képezik.

A vadászat mestersége is tudomány és feltétlenül megköveteli a szakképzettséget ez is.

Tanulni, dolgozni sohasem szégyen.

Szlávik Nándor,
nyug. urad. főerdész.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Dohos gabona kezelése. Cseréptető alatt a gabona, kivált ha sokáig nem forgatják, a saját kipárolgása, illetve beszáradása folytán beleszorult gőztől könnyen megdohosodik. Ezen az állapotoń könnyen segitünk, ha a szemes eleség métermázsája után egynegyed kiló jól kiszitált száraz fürészport keverünk közéje s azt vele jól összelapátoljuk, azután pedig a gabonát megázoljuk, hogy a fürészpor a penészgombákat róla letörülje s magára szedje. Ekkor aztán a gabonát megrostáljuk, mire a szél belőle a fürészport a rosz szaggal együtt kiveszi. A malmok ezt a kezelést maguk végzik, persze jó haszon mellett, mert az ilyen hibás búzát olcsó áron összeveszik s kevés munkával megint helyrehozzák. Ha az ilyen búzát vagy rozsot vetőmagnak akarjuk felhasználni, ajánlatos mészporral összekeverni és azt belőle utólag kirostálni. A mészpor a gabonafélén mégnyirkosodik, miután a levegőből nedvességet szí magába s így ott lassan elégve a fertőtlenitést teljes sikerrel végzi. Hamburgban, a hol sok, útközben megdohosodott amerikai gabona van raktáron, külön ügynökök vadásznak az ilyen dohosan érkezett tengerentúli gabonára és néha fényes üzleteket kötnek a maguk csekély szagtalanítási miveletükkel.

Mész a zöldséges pinczében. A zöldséges pinczében néha elszaporodnak a csigák, a melyek azonkivül, hogy utálatosak, még össze-vissza rágdossák és piszkitják is a zöldséget. Ezeknek életföltételük a nedves levegő, tehát ettől kell megfosztani őket s így elszaporodásuknak könnyen gátat vethetünk; ezt pedig úgy érjük el, ha a pinczének a zöldség felraktározásával el nem foglalt részein jókora réteg oltatlan meszet hintünk el. A mész a nedvességet mohón magába szivja s utóbb annyira kiszáritja a levegőt, hogy a nedvességhez szokott csigák nem jól érzik ott magukat s elvonulnak. Jó módszer a mész-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szórás általában a nedves pinczék szárítására is s mert egyben olcsó, megérdemli a figyelmet annál is inkább, mivel a mész anyaga efféle használat után is alkalmas marad a meszelésre vagy földtrágyázásra. Csak aztán valahogy eszünkbe ne jusson az ilyen meszet permetezéshez is használni, mert e czélra lassú elégése folytán mindenkép alkalmatlan volna.

A műtrágyák hatásáról. Balhiedelem az, hogy a műtrágyát nem szabad abbahagyni, mert akkor istállótrágyázással nem lehet többé az előbbi által kizsarolt földet termésbe hozni. A dolog másként áll. Először is sokféle műtrágya van. A főbbek: a foszfor, a káli, a nitrogén és a mész. A foszfortrágyázás, legyen az szuperfoszfát, vagy Thomassalak, soha kimerültséget nem okoz. Nem adhatunk belőle elégszer. Így van ez a kálival is a homokon. A nitrogéntrágyák közül a chilisalétrom egyoldalú alkalmazása okozhat ugyan kimerülést, annyiban, a mennyiben kényszeríti a földet, hogy mozgosítható foszfor és kálikészleteit a salétromozott terméseknek átadja. Ha ellenben — és ez a helyes — a salétromot egybekapcsoljuk foszfor és kálitrágyázással, akkor ez a kimerítő hatás teljesen elmarad. A következtetés tehát az, hogyha salétromozunk, kapcsoljuk össze mindig foszforsavazással. A mész és gipsz is feltáró trágyák. Mozgosítják a földnek nitrogénfoszfor-sav és kálikészletét. Németország mindenütt meszezi a földeket. Talaja mészben szegényebb is mint a mienk. A németbirodalmi gazdasági egylet röpiratokban buzdítja a gazdákat a meszezésre, de hozzáteszi, hogy egyidejűleg a nitrogén, a foszforsav és a kálitrágyázást a világért el ne mulaszszák, mert különben a föld hosszú időre kimerül és nehéz ismét termésbe hozni. A ki jól tud a műtrágyázással bánni, az nagy haszonnal alkalmazhatja.

A lovak dobogása. Ha a lovak éjjel lábaikkal dobognak, ennek oka az, hogy a lábak alsórészein csiklandozó érzésük támad, a mi a bőrben levő tetvektől vagy piszoktól eredhet. Ha a ló nappal vizen ment át, akkor rendszerint piszok tapad a lábához, a mi azután csiklandozza. Azonban ez a csiklandozó érzés akkor is támadhat, ha nincs tisztátalanság a ló lábán. Ez esetben a hosszabb szőröket a ló lábáról le kell nyírni, a lábakat esténként szappanos vízzel vagy 2%-os lysololdattal megtisztítani, azután pedig ¼ óráig kefével szárazra dörzsölni. Kezelés után a szappan- vagy lysolmaradékot tiszta, langyos vízzel teljesen lemossuk.

Burgonya etetése. Burgonyát mosatlan állapotban soha se etessünk, felaprózatlanul is csak akkor, ha nagyon apró. A felaprózás elmulasztása a burgonya takarmányértékét nem emeli és azzal a veszedelemmel jár, hogy a mohón nyelő állatnak, a mint ez különösen a falánk sertéseknél gyakran előfordul, a torkán akad és az állat életét veszélyezteti. A mosatlan burgonya pedig különböző betegségek terjesztőjévé válhatik. Ezért nem kell sajnálni a csekély fáradságot, melyet a burgonya megmosása és felaprózása igényel. A felaprózott burgonyának más takarmányfélékkel való keverése is könnyebb, a mi pedig a burgonyatakarmányozásnál nagy fontossággal bír.

A korpa mint baromfieleség. A korpa nem nagy megbecsültetésben részesül a baromfiudvaron, pedig megvan az a jó tulajdonsága, hogy kedvezően befolyásolja a csont- és tollképődést, s a többi takarmányfélékhez viszonyítva nem lévén drága, könnyen vegyíthető bele az eleségbe.

Különfélék.

Az új nyugdíjtörvényről. A képviselőháznak folyó évi január hó 16-án tartott ülésén, melyen a pénzügyminiszterium 1912. évi költségvetése volt tárgyalás alatt, Lukács László pénzügyminiszter úr, az új nyugdíjtörvényt illetőleg hozzá intézett kérdésre a következő választ adta: «. . . a nyugdíjtörvény készen van s mihelyt a viszonyok megengedik, szándékozom azt a törvényhozás elé terjeszteni. (Általános helyeslés.) S a mit az állam anyagi viszonyai között tenni lehet, szándékozunk megtenni, hogy az özvegyek, árvák s általában mindazok, a kik a nyugdíjtörvény körébe tartoznak, a jelenleginél sokkal kedvezőbb helyzetbe jussanak. (Általános helyeslés.)»

Habár az új nyugdíjtörvény tervezetét még nem ismerjük, azt mégis sikerült megtudnunk, hogy az erdészeti altisztekre jelenleg fennálló az a sérelmes rendelkezés, mely az erdészeti altisztek nyugdíját 10—10 évi szolgálat után állapítja meg, az új nyugdíjtörvényből teljesen kimarad, s az új törvénytervezet szerint az erdészeti altisztek is ugyanolyan elbánásban fognak részesülni, mint a többi állami alkalmazottak, tudniillik nyugdíjuk minden évi szolgálat után fog emelkedni. Sőt azt is beszélik — ezt azonban a legnagyobb fentartással közöljük — hogy az erdészeti és bányászati altisztek, mint a kik rendkívül terhes szolgálatot teljesítenek, már 30 évi állami szolgálat után megkapnák teljes fizetésüket nyugdíjképen. Ezt a magunk részéről teljesen megokoltnak és méltányosnak találnánk, azonban kötve hiszszük, hogy az valóra váljék; pedig az erdészeti altisztek, a kik életveszedelmek közt és egészségük koczkáztatása mellett, télben, hóban, fagyban, esőben, sárban, kánikulában, ködben 30 éven át járják a hegyeket, bizony rászolgálnak arra, hogy kedvezőbb elbánásban részesüljenek mint azok az altisztek, a kik kényelmes munkát végeznek.

A törvénytervezet a lakbérnyugdíjra vonatkozóan állítólag aként intézkedik, hogy az állami alkalmazottak nyugdíjazás esetén az ugyanazon rangosztálynak megfelelő budapesti lakbér ötven százalékát fogják kapni. Ez az intézkedés igen üdvös és helyes, mert megszünteti azokat a sérelmeket, a melyek egyébként a fővárosi s vidéki állami alkalmazottak nyugdíjkülönbözete révén keletkeztek volna. A lakbérnyugdíjat azon-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ban az állam nem adja ingyen, hanem az alkalmazottak aktiv szolgálati idejük alatt fizetésüknek három százalékát fogják arra befizetni. A kormánynak ez a szociális gondoskodása tehát csak eleinte igényel anyagi áldozatot, később azonban már nem kerül pénzbe, mert a fiatalok előre fizetik, a mit valaha kapnak, a kik pedig nyugdíjazásuk előtt meghalnak, azok — ha csak nem lesz a javaslatban a családtagok részére való visszatérítésre külön intézkedés — ráfizetnek a lakbér nyugdíjra. Bármily kivánatos s üdvös is tehát az új nyugdíjtörvény, egyelőre nyomasztóbbá teszi ugyan az állami alkalmazottak helyzetét, mert csekély fizetésükből még lakbérnyugdíjra is fognak tőlük jelentékeny levonásokat eszközölni, de ezt szivesen megfizeti mindenki, ha tudja, hogy öreg napjaira, a mikor már nem tud dolgozni, gondtalan megélhetése biztosítva van. Ezen is lehetne azonban segíteni, még pedig úgy, ha a kormány a tervezett családi pótlék helyett fizetésrendezést adna az állami alkalmazottaknak, a melyből mindenki részesülne s így a lakbérnyugdíjra levonandó rész is fedezetet találna.

Az új nyugdíjtörvény szerint állítólag meg fog szünni a kinevezés és előléptetés esetén eddig levont, úgynevezett szolgálati díj is, a mely a magasabb illetménynek harminczhárom százalékát tette ki.

Biztosítás. Pap Gábor csikvármegyei hatósági erdőszolga az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár rendes tagjainak IV. csoportjában segélyre biztosíttatott.

Uj kisérleti telepek létesítése. Az *O. M. G. E.* (Országos Magyar Gazdasági Egyesület) az ország 20 különböző nevesebb bortermő vidékén, tetemes anyagi áldozatok árán, szőlőműtrágyázási kisérleti telepeket létesít, még pedig egyidőben úgy hegyi, mint homoki bortermő vidékek szőlőiben. A kisérleti telepek kijelölésével és a szőlő műtrágyázási munkálatok keresztülvitelével az O. M. G. E. a műtrágyázás egyik elméleti és gyakorlati szakemberét, *Gyulai Károly* szakelőadót bizta meg, a ki lapunknak is régi munkatársa.

Az O. M. G. E. kisérleti telepein a szakelőadó ezúttal a szőlőnek szuperfoszfáttal és kálival való műtrágyázását foganatosította.

A kiszemelt szőlőkisérleti telepek sorában, nevesebb bortermő vidékeink közül: a Tokaj-Hegyalja, a Badacsony, Arad-Magyarád-Ménes-Hegyalja, Mór-Neszmély, Pécs, Villány, Nógrád és Bihar bortermő hegyvidékei, a homoki szőlőterületek sorából pedig Kecskemét, Szeged, Pest-Gyál, Nyirség és a Hajdúság bortermő vidékei szerepelnek.

Az eddigi kisérleti telepek kiegészítéseként az O.M.G.E., folyó év tavaszától kezdődőleg, kalászos és kapás növényekkel is folytatni fogja egy országos szakbizottság ellenőrzése mellett létesítendő kisérleti telepei számának szaporitását.

A további kisérletek keresztülviteléhez, a magyarországi Műtrágyát Értékesítő Szövetkezetek is, jelentékeny, 15,000 koronányi összeggel járultak hozzá.

Állandó és nagy jövedelmet biztosító foglalkozás: a pulyka, a lúd és a kacsa okszerű tenyésztése. De a még nem okszerű és czélirányos tenyésztés is, a mai óriási baromfi- és tojásárak mellett igen szép bevételt biztosit. Hazánkban, a hol minden talpalatnyi föld alkalmas a baromfitenyésztésre még mindig nem ismérik azokat a fogásokat és útmutatásokat, a melyekkel külföldön e baromfitenyésztést nemcsak általánositották, de a legjobban jövedelmező foglalkozások közé emelték.

Nálunk a pulyka-, a lúd- és a kacsatenyésztés még mindig nem érte el azt az *általános felkarolást, a melyet a termékei után való nagy és állandó kereslet indokolttá tenne.*

A földmivelésügyi miniszter úr külön is felhivta a közönséget a pulyka-, lúd- és kacsatenyésztés nagyobbmérvű gyakorlására. Két legújabb szakmunkának, a «*Pulykatenyésztés*» és a «*Lúd- és Kacsatenyésztés*»-nek jutányosabb áron való megszerezhetésével óhajtanánk az ezek tenyésztése iránti kedvet felélesztení és ezért felkérésünkre e szakmunkák szerzője: *Hreblay Emil* m. kir. gazdasági felügyelő *Eperjesen*, elhatározta, hogy ezt a *két szakkönyvet 8 korona helyett olvasóinknak 3 korona beküldése után bérmentve küldi meg.* Ajánljuk mindazoknak, kiknek baromfitenyésztésre alkalmas helyük van, ezen gyakorlati képes szakkönyvek beszerzését; *ezekből a hasznothajtó, piaczi árút adó baromfi tenyésztését, hizlalását és értékesítését mindenki jól megtanulhatja.*

Könyvismertetés. «*Kertésznaptár az 1912. szökőévre.*» Ilyen czimmel hézagot pótoló, 144 oldalra terjedő s különösen a kertészettel foglalkozók részére hasznos mű jelent meg e napokban *Szász Nándor*, a budapesti m. kir. kertészeti tanintézet titkárának és *Kuthy Béla* miniszteriumi tisztviselőnek tollából.

A művecskének — naptári s egyéb kisebb közérdeki táblázatokat magában foglaló részén kivül — főleg az ú. n. «*Kertészeti munkanaptár*» czimü része becses, melyben hónaponkénti részletezéssel a disz-, gyümölcskertekben, faiskolákban és szőlőkben az év minden hónapjában szükséges tennivalókra kapunk hasznos tanácsokat s útbaigazitásokat. «*Szakközlemények*» czimü részében pedig a kerti vetemények értékesítésére, a gyümölcsfákkal való bánásmódra, a kerti termények aszalására, a méhészkedésre, az állami faiskolákra stb. nézve tájékoztat a mű.

Kertészkedéssel s kerti vetemények termesztésével és általában a konyhakertészettel foglalkozó erdőaltisztek a naptárnak, mely ezentúl évenkint is fog megjelenni, jó hasznát vehetik. Ára: 44 fillér és a «Kertész Naptár» kiadóhivatalában, Budapest, VI., Gróf Zichy Jenő-utcza 3. sz. alatt rendelhető meg. *Tomasovszky Imre.*

Időjelzés. A «Meteor» f. évi február hóra a következő időjelzést teszi közzé:

Február havának változási napjai: 1—6—9—11—15—16—18—23—24—25-ikére esnek, melyek közül

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

legerősebb hatásuak a bolygók részéről: 1. csapadékos hideg, 6. enyhült, 11. hideg száraz, 16. enyhébb, 23. hideg, 25. erősen szeles jelleggel.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti altiszti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter Sobó Sándor m. kir. erdőmérnökgyakornokot Liptóújvárról Apatinba helyezte át.

*

A gróf Zóltovszky Szaniszló és Zsigmond testvérekféle erdőhivatal Faller Károly uradalmi erdészt saját kérelmére állásától fölmentette és helyében Farkas Elek erdőhivatali segédet erdészszé kinevezte.

*

A tótsóvári m. kir. erdőhivatal főnöke Nagy László és Szuhár Turek János erdőőröket m. kir. főerdőőrökké, Graichman Jenő, Gábor László és Paumer Béla I. oszt. m. kir. erdőlegényeket és Csernyan Imre I. oszt. m. kir. segéderdőőrt m. kir. erdőőrökké, Kashiár Emil és Hlapek János II. oszt. m. kir. erdőlegényeket és Szanilla János II. oszt. m. kir. segéderdőőrt I. oszt. m. kir. erdőlegényekké, Gurszky Gyula II. oszt. m. kir segéderdőőrt I. oszt. m. kir. segéderdőőrré, Zsurilla Lajos, Takács Lajos és Gliga Miklós II. oszt. segéderdőőröket, Fenyus István és Turman István napibéres kisegitő erdőőröket II. oszt. m. kir. erdőlegényekké, Pretory Jenő, Jedinák Lajos és Magyari Árpád napibéres kisegitő erdőőröket pedig II. oszt. m. kir. segéderdőőrökké nevezte ki.

*

A nagybányai m. kir. főerdőhivatal főnöke Kovács Imre erdőőrt főerdőőrré, Márton József és Blázs Miklós I. o. erdőlegényeket erdőőrökké, Nagy Pált és Lebedi Gyulát I. oszt. erdőlegényekké, Fila Józsefet pedig II. oszt. erdőlegénynyé nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

V. A. Az 1883. évi XXIII. t. cz. 6. §-a szerint vadászati adó alól mentesek a vadászterület tulajdonosainak, vagy bérlőinek szolgálatában álló vadászcselédek, a vadak gondozására és vadászterületek őrzésére alkalmazott cselédek, a mező-, szőlő- és erdőgazdaságnál alkalmazott csőszök, pásztorok és erdőkerülők, a hatóságilag felesketett erdőőrök, stb. azon a vadászterületen, a melyen alkalmazva vannak. Ha önt a szomszédos uradalom a vadászterületének a gondozásával megbizta, ön — nézetünk szerint — ezen megbizatás által az illető uradalomnak a vadászcselédjévé vált s mint ilyen, vadászati és fegyveradó nélkül vadászhatott abban az esetben, ha vadászcselédi minősége a hatósághoz be volt jelentve s az 1876. évi XXIII. t. cz. 69. §-a értelmében cseléd könyvvel el volt látva. Miután vadászcselédi minősége — mint irja — a hatóságnak bejelentve nem volt, lehet, hogy kihágás miatt el fogják önt marasztalni, vagyis az 1883. évi XXIII. t. cz. 42. § ának *b)* pontja értelmében 40 koronától 200 koronáig terjedő pénzbirsággal fogják büntetni. Ha a tett elkövetésétől számitandó hat hónap alatt a kir. adófelügyelő a jövedéki vizsgálatot meg nem indítja, a jövedéki kihágás elévül.

K. I. 1. Az 1876. évi XIII. t. c. 61. §-a értelmében a birtokosnak jogában áll az alkalmazottját (külső cselédjét) minden indokolás és ok nélkül kéthónapi felmondással a szolgálatból elbocsátani. Ha a nyugdíjra vonatkozólag külön szerződéses megállapodás nincs, a birtokos nem köteles a cselédnek nyugdíjat fizetni. — 2. Máskor, ha kérdez tőlünk valamit, irja ki a nevét egészen, mert névtelen levelekre és olyanokra, a kik nem előfizetőink, nem válaszolunk.

L. J. Fia, a ki hat gimnáziumot és a tanitóképzőt elvégezte, az állami és kincstári erdőhivataloknál legfeljebb mint díjnok nyerhet alkalmazást s ennél többre nem is viheti. Miután a díjnokok szolgálatuk első évében vidéken 2 K 10 f, azontúl 2 K 50 f, öt évi szolgálat után 3 K, tiz évi szolgálat után 3 K 50 f, tizenöt évi szolgálat után 4 K, a szolgálat huszadik évétől kezdve pedig 4 K 50 f napidíjat kapnak, ennélfogva egyáltalán nem ajánljuk, hogy fiát, a ki tanitóképzőt is végzett erre a pályára adja.

Cs. J. A czímszalag kiigazitása iránt intézkedtünk. Előfizetése ez évi junius hó végéig rendezve van.

G. A. A közbirtokossági erdők vadászterületének a bérlője a közbirtokossági erdőőrt eltilthatja a sörétes fegyver viselésétől, sőt ha az egyszerű tilalom nem használ, a fegyvert a szolgabirói hivatal útján el is koboztathatja. Azt is jogosan megteheti, hogy a közbirtokossági erdőőrt egy vadorrel ellenőrizteti; ebben semmi becsületsértés sincs.

H. J. Azt hiszszük, hogy az anyakönyvvezető követelése nem jogos, mert olyan törvényt vagy szabályt, a mely a megtörtént házasságnak hirlapokban való közzétételét elrendelné, nem ismerünk és mert az anyakönyvvezető az 1906. évi 80,000. számú belügyminiszteri rendelet értelmében a hadkötelezettség alatt álló egyének házasságát, katonai nyilvántartás czéljából, hivatalból tartozik a katonai hatóságnak bejelenteni. Ha az anyakönyvvezető ragaszkodnék a felszámitott költségek megfizetéséhez, úgy emeljen a főszolgabirónál panaszt, ott majd megmondják, hogy tartozik-e és mennyit fizetni.

E. J. Ha ön a «kijelölési munkálatok» alatt az 1898. évi XIX. t.-cz. alapján állami kezelésbe vendő erdők és kopár területek összeirását érti, úgy értesitjük, hogy ez már 1898. és 1899. években megtörtént és hogy az erdőtiszti személyzet is már 1899. évben kineveztetett. Miután az ekként állami kezelésbe vett erdők és kopárterületek őrzéséről az emlitett törvényczikk értelmében maguk a birtokosok tartoznak gondoskodni, azért altiszti személyzetet az állam ezekre a birtokokra nem is nevezett ki. A mult év folyamán a kopár területek újból összeirattak abból a czélból, hogy azok, egy külön megalkotandó törvény alapján állami költségen befásíttassanak. Az erre vonatkozó törvénytervezet most lévén előkészités alatt, azt, hogy e czélból fognak-e erdőtiszti és altiszti állásokat szervezni, még nem tudhatjuk. De ha ilyen állások szerveztetni fognak, azok javadalmazása minden valószinűség szerint ugyanaz lesz, mint a mennyi a már állami szolgálatban álló erdőtiszteké és altiszteké.

D. J. Erdősitési munkálatokról küldhet czikket s ha az jó lesz, úgy a közelebbi számokban közölni is fogjuk.

L. L. Állami adót és országos betegápolási pótadót ön eddig is bizonyára fizetett, de nem közvetlenül a községi pénztárba, hanem azt a főerdőhivatal vonta le havi részletekben az ön fizetéséből. Az 1893. évi IV. t. cz. 15. §-a értelmében az állami tisztviselőkre, altiszteke rés szolgákra fizetésük után községi pótadó nem vethető ki s ilyet az állami alkalmazottak nem tartoznak fizetni. A községi pótadó kivetése ellen forduljon a vármegye közigazgatási bizottságához. Egyáltalán nem értjük, hogy a község milyen alapon vetett ki az erdőgondnok úrra és önre is adókat és állított ki adókönyveket, mikor az 1883. évi

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

XLIV. t. cz. 40. §-a értelmében az állami alkalmazottak adója tizenkét egyenlő havi részletekben, fizetési levonások útján fizetendő. Hogy ezeket a fizetési levonásokat csak a főerdőhivatal eszközölheti, az magától értetődik. Legjobb lesz tehát az úgy tisztázása és a községi pótadó törültetése végett, az erdőgondnokság útján a főerdőhivatalhoz fordulni. Egyben figyelmeztetjük, hogy jövőben, ha tanácsért fordul hozzánk, ne rakja tele a levelét rossz viczczekkel; mi ezekre nem vagyunk kíváncsiak.

G. F. 1. Két év előtti orvosi és községi bizonyítványunyal nem lehet pályázni, mert két év óta úgy egészségi állapota, mint erkölcsi magaviselete is alaposan megváltozhatott. Minden kérvényhez legújabb keletű bizonyítványok csatolandók. 2. Annak, hogy egy uradalmi erdőőrt — ha a szükséges kellékeket igazolja, — a kincstárhoz erdőőrré kinevezzenek, nincs semmi akadálya ugyan, de mivel minden hivatalnál van több olyan erdőlegény és segéderdőőr, a ki már hosszabb idő óta teljesít a kincstárnál szolgálatot s a ki maga is várja már az erdőőri kinevezést, belátható, hogy nem volna méltányos, ha ez utóbbiak mellőzésével egy magánuradalmi erdőőrt neveznének ki erdőőrré. Ezt az erdőhivatalok — egészen helyesen — nem is szokták tenni, mert hiszen akkor a már szolgálatban álló erdőlegények és segéderdőőrök soha se juthatnának előre. Az a körülmény, hogy az illető már régebben állami szolgálatban volt, a kinevezésénél figyelembe nem jöhet. 3. Az erdőőri szakvizsga-bizonyítvány vadászati szempontból ugyanolyan értékkel bir, mint a vadőri szakvizsga-bizonyítvány, vagyis a ki az erdőőri szakvizsgát letette, annak nem kell külön vadőri vizsgát is tennie.

B. J. 1. A hiányzó lapokat megküldtük. 2. Olyan könyv, mely az összes madarak leírását, életmódját, ismertető jeleit, tartózkodásukat stb. tartalmazza, a következő: *Brehm Alfréd*: «Állatok világa» czímű 10 kötetes művének a madarakat tárgyaló két kötete, melyek külön-külön is, kötetenként 18 K.-ért kaphatók a «Pátria» r.-t. könyvkereskedésében Budapest (Üllői-út 25. sz.); vagy pedig *Chernel István*: «Magyarország madarai» czímű kétkötetes műve, mely a m. kir. Természettudományi társulatnál Budapest (VIII., Eszterházy-utcza 16. szám) 40 koronáért kapható. Ez utóbbi művet a természettudományi társulat tagjai vászonkötésben 18 K.-ért kapják.

Á. R. Magyar begyes galambot kap: Mészáros igazgatónál — Csongrád, vagy a «Vadászat és állatvilág» kiadóhivatalánál — Budapest, (IV., Aradi-utcza 14. szám).

B. Gy. 1. Hirdetését csak módosítva közölhetjük. 2. A pestmegyei erdészeti altiszti üresedéseket a lapunkban megjelenő hirdetésekből tudhatja meg.

K. A. 1. A hiányzó lapot elküldtük. 2. Kérjen a «Pátria» r. t. könyvkereskedéséből, Budapest, (IX., Üllői-út 25. sz.) gazdasági szakkönyvekről árjegyzéket, abban több ebidomitási és vadászati művet talál, a melyek közül válogathat.

H. K. Kiss Ernő és Társa szerszám-raktára Budapest, VII., Erzsébet-körút 17. szám alatt van.

P. L. Kramer Jenő «Universum» köböző. Kapható: Károlyi György könyvkereskedőnél Budapest, (IV., Dorottya-utcza 10. sz.); ára 7 kor.

R. J. Haltenyésztési és halkölttőházi felszerelési czikkeket Huzella M. fegyverkereskedőnél Budapest, (IV., Váczi-utcza 28. sz.) vagy Zubek Bertalan és Társa halászati felszerelési üzletében Budapest, (IV., Múzeum-körút 29. sz.) kaphat.

B. J. Ha okmányait sürgetés daczára sem kapná vissza, akkor emeljen panaszt a földmívelésügyi miniszter úrnál. — A lapot egy ideig még küldjük. — Hirdetését közöljük. — A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Cs. J. 1. czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. 2. Ön tényleg 2 két koronát fizetett s tévedésből nyugtáztuk a befizetését azok között, a kik csak 1 koronát fizettek. Pótlólag a másik 1 koronát is nyugtázni fogjuk. 3. A helianthussra vonatkozólag bővebb információért forduljon Szlávik Nándor nyug. főerdész úrhoz Túrterebes (Ugocsa megye); levelében hivatkozzék reánk. 4. A vetőgépre vonatkozólag lapunk következő számában válaszolunk.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Állást keres négy középiskolát, erdőőri szakiskolát végzett és a szakvizsgát jó sikerrel letett 26 éves, nőtlen egyén. Vadászat, erdészet, valamint fáczántenyésztésben gyakorlata van. Katonai kötelezettségnek mint szakaszvezető eleget tett. Hollósy Árpád, Vágkeresztúr-Apaj (Pozsony megye). (3.)

34 éves, erőteljes, kiscsaládú római kath. erdőőr, ki több évi gyakorlattal és jó bizonyítványokkal rendelkezik, az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letette; jelenleg grófi uradalomnál van alkalmazásban, folyó év bármelyik havának elsejére állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (4.)

35 éves r. k., kiscsaládú, nős, erőteljes, szakvizsgázott erdőőr, ki több évig nagyobb uradalmakban mint vadász és erdőőr volt alkalmazva s jelenleg állás nélkül van, azonnali belépésre állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (6.)

Cserélni óhajt egy II. oszt. erdőaltiszt, ki a budyaházai erdőhivatal kerületében van alkalmazva, Pest megye bármely kerületében működő hasonrangú kollégájával. Czíme: Bálint György, m .kir. erdőőr Tereselpatak, u. p. Nyéresháza, Máramaros megye. (7.)

34 éves, családos egyén, a fő- és apróvadtenyésztésben, nyilt vadászterület okszerű kezelésében, úgyszintén az erdőüzemnél, valamint a csemetekert-kezelésben, irodai teendők végzésében, ragadozó s dúvadak pusztításában vssakkal, s mérgezéssel való eljárásban teljesen jártas, bő tapasztalatokkal, s jó gyakorlati bizonyítványokkal rendelkezik, azonnali esetleg április hóra való belépésre állást keres. Czíme: Burián Jenő, Pápa, Szent Ilonai-utcza 16. szám. (8.)

HIRDETÉSEK

Özv. Pileszky Vilmosnénak, Cirókaófalu, Zemplén vm. **igen szép vadászgyűjteménye** (fegyverállvány, szarvas- és őzagancsok) eladó. Értekezhetni ott. (2. III. 2.)

141/1912. sz.

Pályázat.

Nagyméltóságú gróf Csáky Albin úr prakfalvi uradalmában, Szepes megyében, nagy-kunczfalvi lakhelylyel betöltendő egy főerdőőri állás.

Az állás illetményei: 800 kor. évi fizetés, három évi kifogásolhatlan szolgálat után 1000 kor., egyszobás szabad

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lakás, 36 ürméter tüzifa házhoz szállítva, 60 kor. ruhaátalány, 3 hold rét és szántóilletmény, 2 tehénre való legelőjogosultság, a főerdőőr által bejelentett és befizetett erdei károkból egy harmadrész.

Sajátkezüleg irt pályázati kérvények a prakfalvi uradalmi erdőhivatalhoz február hó 29-ig nyújtandók be. A pályázati kérvényben az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban felsorolt kellékek igazolandók. A pályázónak a magyar és tót nyelvet szóban és irásban birnia kell.

Az állás 1912. évi április hó 1-én elfoglalandó.

Nagykunczfalu, 1912. évi január hó 9-én.

(3. III. 2.) ***Farkas Pál,*** urad. erdőmester.

Azonnali belépésre nagy uradalomnál

erdész kerestetik,

ki a magyar és tót nyelvet birja, vadóvás és fakezelésben jártas. Kérvények bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek W. E. 9206 alatt Annoncen-Expedition Rudolf Mosse Wien I. küldendők. (4. II. 1.)

1912. évi 272. sz.

Pályázati hirdetmény.

A vinkovczei kir. főerdőhivatal kerületében kettő II-od osztályú erdészeti altiszti (erdőőri) állásra pályázat nyittatik.

Altisztté csak az nevezhető ki, a ki:

1. feddhetlen előéletű,
2. a ki 24. életévét betöltötte,
3. az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letette,
4. a ki a hivatalos nyelvet szóban és irásban teljesen birja,
5. a ki ép és erős testalkatú, jó látó-, beszélő- és hallóképességgel bir, a mi pedig járási vagy honvédorvos által kiállított bizonyítványnyal igazolandó.

A felsorolt okmányokkal felszerelt, sajátkezüleg irt kérvények legkésőbb folyó évi február hó végéig az alulirott kir. főerdőhivatalhoz nyújtandók be.

Vinkovcze, 1912. évi január hó 9-én.

(5.) ***M. kir. főerdőhivatal.***

Pályázat erdőőri állásra.

A lőcsei m. kir. állami erdőhivatal kerületét képező Szepes vármegyében az «Erdőőrzési Szervezet» szerint Lőcse és Szepesváralja székhelylyel rendszeresített 2 (kettő) III-ad osztályú járási erdőőri állásra pályázatot hirdetek.

Évi fizetés 600 kor., lakpénz 100 kor.

A kinevezett és alkalmazott járási erdőőr kinevezése folytán tagjává lesz a jóváhagyott «Erdőőrzési Szervezettel» kapcsolatosan képezett *Vármegyei erdőőri nyugdíjintézetnek* s azonkivül az «Országos gazdasági munkás- és cselédsegélypénztár» első csoportbeli rendes tagjául is beiratik egy tagsági könyv váltása mellett, mely után a befizetendő tagsági díjat az erdőőrzési alap fizeti.

Az erdőőri állásokra a 24 évet betöltött, de negyven évnél nem idősebb pályázók felhivatnak, hogy: magyar állampolgári minőségüket és családi állapotukat, feddhetlen előéletüket, a 24 éves életkor betöltését, az erdőőri szakvizsgálat letételét, valamint szellemi és testi épségüket, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket igazoló:

a) illetőségi bizonyítványnyal,
b) hatósági erkölcsi bizonyítványnyal,
c) születési anyakönyvi kivonattal,
d) erdőőri szakvizsgálati bizonyítványnyal,
e) hatósági orvosi bizonyítványnyal, s végül
f) esetleg eddigi szolgálatukat igazoló bizonyítványnyal

felszerelt, szabályszerűen bélyegezett és Szepes vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához czimzett, sajátkezüleg irt folyamodványukat a *lőcsei m. kir. állami erdőhivatalnál legkésőbb folyó évi márczius hó 1-ig nyújtsák be.*

Azok a pályázók, kik a magyar nyelvnek szóban és irásban való tudásán kivül, a német és a tót nyelv tudását is igazolják, előnyben részesülnek.

A kinevezendő erdőőr állását 1912. évi április hó 1-ig elfoglalni köteles.

Lőcse, 1912. évi január hó 13-án.

(6.) ***M. kir. állami erdőhivatal.***

173/1912. sz.

Pályázati hirdetmény.

A gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületében elhalálozás folytán megüresedett kettő I. oszt. erdőaltiszti (főerdőőri), illetőleg előléptetés esetén kettő II. oszt. erdőaltiszti (erdőőri), esetleg kettő I. oszt. erdőlegényi, esetleg kettő II. oszt. erdőlegényi állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

A pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépők ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vagy megyei főorvos, vagy pedig m. kir. hondvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, valamint életkorukról, illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismeretükről és katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket ez évi márczius hó 5-ig a gödöllői m. kir. erdőhivatalhoz és pedig az állami szolgálatban állók felettes hatóságuk, magánosok pedig az illetékes politikai közigazgatási hatóság útján nyujtsák be.

Az erdőlegényi állásra pályázók azt is kötelesek igazolni, hogy nőtlenek.

Gödöllő, 1912. évi január hó 22-én.

(9.) ***M. kir. erdőhivatal.***

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Csinos, magastermetű, főerdőőr leánya 1000 forint hozománynyal, ismeretség hiányában ez úton férjhez menne csinos arczú, magastermetű, barna főerdőőr vagy erdőőrhöz. Leveleket «Szép Jágerné» czímre brassói főpostára postrestante. (8.)

130,702. I. B-1. 1911. sz.

Bükkműfa-eladás vasúti kocsikba berakott állapotban.

A beszterczebányai erdőigazgatóság 1912—1916. évi bükkműfa-termése termelve, kihozva és vasúti kocsiba berakva zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

I. csoport. A zólyomi és erdőbádonyi erdőgondnokságnál évente termelendő mintegy 200—700 m³ bükkműfa.

Kikiáltási ár m³-kint Zólyom vasúti állomáson 19 kor.

Bánatpénz 2000 korona.

II. csoport. A beszterczebányai, zólyomlipcsei, luczatői, garamszentandrási, jeczenyei, garampéterii és rezsőparti erdőgondnokságnál termelendő mintegy 300—800 m³ bükkműfa.

Kikiáltási ár köbméterenként:

Zólyombrézói vasúti állomáson	15 kor.	28 fill.
Garamhidvég «	« 15 kor.	68 fill.
Luczató «	« 15 kor.	98 fill.
Beszterczebánya «	« 19 kor.	00 fill.

Bánatpénz 3000 korona.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi február hó 12-én déli 12 óráig nyujtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és február hó 13-án délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boriték a beszterczebányai erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi január hóban.

(10.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

131,562. I. B-1. 1911. sz.

Bükkműfa eladása vasúti kocsikba rakva, illetve fűrészhez szállítva.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal 1912—1916. évi bükkműfa-termése a következő csoportok szerint megosztva, zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra kerül:

I. csoport. A garamberzenczei vasúti állomáson, vasúti kocsikba rakva szolgáltatandó évi mintegy 600—1000 m³ bükkműfa.

Kikiáltási ár köbméterenként 15 korona 30 fillér.

Bánatpénz 1500 korona.

II. csoport. A Geletnek, Szklenó fürdő és Szénásfalú, Vihnye-Peszerény vasúti állomásokon vasúti kocsikba rakva évente szolgáltatandó mintegy 250—500 m³ bükkműfa.

Kikiáltási ár köbméterenként 14 korona 50 fillér

Bánatpénz 800 korona.

III. csoport. A gyertyánfai fűrészhez szállítva szolgáltatandó évi mintegy 1200—2000 m³ bükkműfa. Ezen csoporttal 200 korona évi bér mellett a gyertyánfai fürész bérlete kapcsolatos.

Kikiáltási ár köbméterenként 11 korona.

Bánatpénz 2200 korona.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi február 12-én délután 5 óráig nyujtandók be Zsarnóczán az erdőhivatalnál, a hol is azok 1912. évi február hó 13-án délelőtt 10 órakor az erdőhivatalnál nyilvánosan fognak felbontatni.

Árverési és szerződési föltételek, ajánlati űrlap és boriték a zsarnóczai erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi január hóban.

(11.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

42/1912. sz.

Pályázati hirdetmény.

A csikszeredai m. kir. állami erdőhivatal kerületében új szervezés folytán betöltendő öt (5) főerdőőri, tiz (10) elsőosztályú erdőőri, tizenhat (16) másodosztályú erdőőri, negyvenegy (41) elsőosztályú erdőszolgai és negyvenkettő (42) másodosztályú erdőszolgai állás.

1. Évi bérfizetés főerdőőröknél	1000	kor.
« « I. oszt. erdőőröknél	800	«
« « II. « «	600	«
« « I. « erdőszolgáknál	500	«
« « II. « «	400	«
2. « lakbér főerdőőröknél és erdőőröknél	80	«
« « erdőszolgáknál (esetleg természetbeni lakás).	30	«
3. « faillétmény főerdőőröknél és erdőőröknél	60	«
« « erdőszolgáknál	40	«
4. « irodaátalány főerdőőröknél és erdőőröknél	6	«
5. « lótartási átalány 16 erdőőrnél	240	«
6. Két ötödéves korpótlék főerdőőröknél és erdőőröknél	100	«
« « « szakvizsgázott erdőszolgáknál	60	«

Mivel nyugdíjalap ezidőszerint még nincs, az alkalmazott és alkalmazandó erdőőri személyzet összes tagjai az «Országos gazdasági munkás- és cselédsegélypénztár» tagjaivá 10 kor. 40 fill. évi tagsági díjjal a vármegyei erdőőri alap terhén beiratnak.

Pályázóktól megkivántatik:

1. az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettség,
2. feddhetlen élet,
3. legalább 24 éves, de 35-nél nem magasabb életkor,
4. ép szellemi és testi erő, különösen erős testalkat, jó látó-, halló- és beszélőképesség,
5. magyar állampolgárság,
6. a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való tökéletes birása,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

7. illetőségük, esetleg eddigi alkalmaztatásuk, nyelvismereteik és katonai (honvéd) kötelezettségük igazolása.

Ezen adatok hiteles okmányokkal igazolandók.

A pályázati kérvények Csik vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához intézendők és a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatalhoz legkésőbb 1912. év márczius hó 1-ig nyujtandók be.

Az állások betöltése április hó előtt nem foganatosittatik.

A kinevezett egyének csak egy évi kifogástalan próbaszolgálat után véglegesittetnek.

A régi szervezet alapján e vármegyében jelenleg is szolgálatban levő erdőőrök és erdőszolgák kérvényeiket felettes erdőgondnokságaik útján terjesztik be okmányok nélkül az erdőhivatalhoz. Ezek a kérvények az illetőnek kifogástalan szolgálata esetén a kinevezéseknél elsősorban vétetnek figyelembe.

Csikszereda, 1912. évi január hó.

(12.) *M. kir. állami erdőhivatal.*

Pályázat erdőőri állásra.

A kegyestanitórend uradalmában (Somogy megye) Szentmiklóspuszta lakhelylyel, esetleges változások vagy áthelyezések fenntartásával és egy próbaév kikötésével, egy erdőőri állás betöltendő lévén, pályázni kivánók felhivatnak, hogy szakvizsgálati és eddigi szolgálatukat igazoló bizonyitványaik, valamint életkorukat feltüntető anyakönyvi kivonattal felszerelt kérvényeiket nagyságos és főtisztelendő dr. Vámos Károly uradalmi jószágkormányzó úrhoz intézve az uradalom főerdészi hivatalához Somogytaszárra, legkésőbb február 28-ig küldjék be.

Javadalom: Természetbeni lakás, 200 kor. készpénz, 5 q búza, 10 q elegyes vagy rozs, 10 ürm. hasáb- és 8 ürm. ágtüzifa, 2000 □-öl tengeriföld, 100 □-öl kertiföld, 100 □-öl kenderföld, 400 □-öl rét, 1 db. tehén, 1 db. növendékmarha, 2 göbe és 4 süldősertés legeltetése, 3 q szalma és 23 kilogr. konyhasó.

Az állás folyó évi április hó 24-én foglalandó el.

Somogytaszár, 1912. évi január 25.

(13.) *Ódor Ignácz,* uradalmi főerdész.

Pályázati hirdetmény.

Az állami kezelésbe vett községi erdőknél, Nagy-Küküllő vármegyében, Szásztyukos község székhelylyel megüresedett II-od oszt. erdőőri állásra pályázat hirdettetik. Évi fizetés 600 K, lakáspénz 120 K, tüzifaváltság 80 K, legelőváltság 24 K. Pályázó életkorát, feddhetlen előéletét, az erdőőri szakvizsga letételét, eddigi alkalmazását és egészségi állapotát igazolni köteles. Sajátkezüleg irt és a közigazgatási erdészeti bizottsághoz czimzett bélyeges kérvények 1912. évi február hó 15-ig a segesvári m. kir. állami erdőhivatalnál okvetlen benyujtandók.

Segesvár, 1912. évi január hó 24-én.

(14.) *M. kir. állami erdőhivatal.*

131,482/1911. I. B-1.

Fenyőrönkőfa eladása fűrészrakodón, fűrésztelepbérlettel.

A szászsebesi m. kir. erdőhivatalhoz tartozó kudsiri m. kir. erdőgondnokságból a kincstár által az alkenyéri fűrészrakodóra az 1912—1916. években leusztatandó s évenként mintegy 15,000 köbméterrel előirányzott fenyőrönkőfa az alkenyéri kincstári gőzfürész bérletével kapcsolatban zárt irásbeli ajánlatok útján eladásra kerül.

Az ajánlatok legkésőbben *1912. évi február hó 26-án délután 5 óráig* nyujtandók be a szászsebesi m. kir. erdőhivatalhoz, a hol is azok a következő napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Kikiáltási árak köbméterenkint:

a) a legalább 3·80 m hosszú és 25 cm-nél vastagabb középátmérőjü rönkök után 18 (tizennyolcz) korona;

b) a legalább 3·80 m hosszú és 26 cm-nél kisebb középátmérőjü rönkök után 12 (tizenkettő) korona 50 (ötven) fillér;

c) a 3·80 m-nél rövidebb rönkök után vastagságra való tekintet nélkül 11 (tizenegy) korona 50 (ötven) fillér.

A gőzfürész után 4000 korona évi haszonbér fizetendő.

Bánatbenz 15,000 korona.

Az ajánlat a kikiáltási árakkal szemben mind a három választék után egy és ugyanazon százalékban teendő.

Az árverési és szerződési feltételek, ajánlati ürlapok és borítékok a szászsebesi m. kir. erdőhivatalnál díjmentesen megszerezhetők.

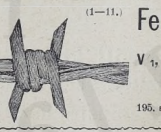
Budapest, 1912. évi január hóban.

(15.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Vadaskertsövények
a legjobb drótanyagból, továbbá
kertsövények, tennispályák,
baromfiudvarok

Alpenländische Drahtindustrie
(1—11.)
Ferd. Jergitsch' Söhne
WIEN,
V 1, Wienstrasse 45, Telephon 9583,
Graz, Göstinger Maut und
Klagenfurt Postfach 263.
195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve a legközelebb eső irodából.

Magas csiraképességü
erdei magvakat
szállit jutányosan
Böhmerwälder
Waldsamen-Klenganstalt
Gesellschaft m. b. H.
Budweis. (7. XII. 1.) **Cseherdő.**

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 4. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi február 15.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betünél kisebb betüfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iróidíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A csemetekerti munkálatokról. (Kolozs József.)
Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
A fegyveradóról. (Balogh Ernő.)
A fogolyállomány szaporitásáról. (Gyulai Gy. Károly.)
Méhészetről. (Csergő Venczel.)
Gazdasági tanácsadó: Hibás keltető géppel való elbánás módja. (bl.) — Tojáseltartás legegyszerűbb módja. (bl.) — Pulykafiókok felnevelése. (bl.) — Mézelő növények. — Hótöréses gyümölcsfák kezelése.
Különfélék: Erdészeti gyakorló iskolák Szerbiában. (—a—z—). — Biztositások. — Könyvismertetés. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Lemondás. (Urhegyi Jenő.)

A csemetekerti munkálatokról.

Irta: *Kolozs József* m. kir. főerdőmérnök.

(Vége.)

Ez alkalommal egy új csemetekerti munkálatról, az úgynevezett *mohatakarásról* akarok említést tenni.

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületéhez tartozó erdőgondnokságokban már három év óta teszünk kisérleteket az ágyak sorközeinek mohával való betakarásával és pedig olyképpen, hogy a csemetekertekben felváltva egy ágy sorközeit mohával takarjuk le, míg a másik ágy sorközei takaratlanul maradnak azért, hogy a mohával takart ágyakban lévő csemeték növekedése, színe, minősége stb. összehasonlitható legyen a mohával nem takart ágyak sorközeinek csemetéivel.

Fődolog ezeknél a munkálatoknál az, hogy mindig jóminőségü, nedves réti mohát használjunk.

A mohatakarásnak mindig egészen a vetésbarázdák széléig, illetve a csemeték *gyökérfőjéig* kell érnie.

Hogy az idővel kiszáradó mohát a szél el ne vihesse, azt erdei hasitott léczczel letakartatjuk.

Mielőtt a mohát leraknók, a sorközöket meggyomláltatjuk és kissé megkapáltatjuk.

Minden egyes gyomlálás alkalmával a mohatakarót leszedetjük, leszedés után a sorközöket kitiszttatjuk, kigyomláltatjuk, megkapáltatjuk és gyomlálás után az új mohatakarót azonnal újból letétetjük.

Igy haladunk ezzel a munkával ágyról-ágyra.

Addig, míg egy-egy ágy kigyomlálásával, megkapálásával és újbóli betakarásával el nem készültünk, a másik ágyról a mohatakarót le nem vétetjük.

A mohatakarót a friss vetésnél a vetés után azonnal, az 1 és 2 éves csemeteknél pedig a hó elolvadása után kell elhelyezni.

A mohával takart ágyakat azonban még a jegenyefenyőnél sem szabad beárnyékolni.

Bár a mohatakarással végzett kisérletek még folyamatban vannak és ellene itt-ott észrevételek is tétetnek, határozott előnyeül máris megállapitható, hogy:

1. A sorközöknek mohával állandóan való betakarása a legtöbb esetben, különösen a rossz talajú csemetekertekben úgy a hosszusági, mint a tömegnövekvést elősegíti.

2. A mohatakaró állandóan száraz időjáráskor a talaj teljes kiszáradását és megkérgesedését, megrepedezését megakadályozza.

3. A talajt üdén tartja.

4. A betakart sorközöket a gyom sokkal kevésbbé lepi el, mint a mohával be nem takartakat.

A kisérletek, mint említém, még folyamatban vannak s különösen arra nézve terjednek ki, hogy:

a) A friss vetésnél átlag soronkint hány csemete kél ki a mohával takart és hány a takaratlan ágyakban?

b) Mekkora az 1 éves csemeték átlagos magassága a mohával takart és mekkora a takaratlan ágyakban?

c) Mekkora a 2 és 3 éves csemetéken az utolsó évi hajtás, külön a mohával takart és külön a takaratlan ágyakban?

d) Megfigyeljük azt is, nem igényelnek-e a takaratlan ágyak több gyomlálást, mint azok, a melyek mohával vannak takarva? Mennyi az igy előálló munkamegtakaritás 100 m.²-enkint?

Ezzel szemben mennyi a takarásból származó munkatöbbület 100 m.²-enkint?

e) Végül megfigyelendők a csemeték alakjában, színében, oldalágak képződésében stb. mutatkozó különbségek is.

Miután az erre vonatkozó adatgyűjtés még nem ért véget, a kisérletek eredménye csak később lesz közölhető

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Jelen czikkem befejezéseül még a csemetekertekben időnkint előforduló egyes fontosabb károsításokról akarok említést tenni.

A hangyák, pajód, lótetű, egér, vakond által okozott károk gyorsan szembe tünnek és ellenök az óvóintézkedéseket azonnal meg kell tenni.

Vannak azonban igen gyakran előforduló olynemű károsítások is, melyeknek okaira a szakember is csak nehezen jöhet rá.

Ilyenek a csemeték megsárgulását, elcsenevészesedését okozó különféle rovarok, férgek, tetvek által okozott károk.

Ilyen esetekben sokszor csak hosszú idő mulva jön rá az ember, hogy tulajdonképpen mi is okozza a kertekben a kárt és mi módon védekezzünk ellene?

Így például jegenyefenyő-csemetekertekben járva, egyszerre csak azt veszszük észre, hogy a csemetéknek legfrissebb csúcshajtása kezd elszáradni; azután később fokozatosan a többi tűk is vörösödni kezdenek, míg végül a csemeték teljesen elpusztulnak.

Kihúzva egy-egy ily elszáradt csemetét, a kárt okozó tetveket a gyökérzeten megtalálhatjuk.

Színük majdnem fehér és igen kicsinyek.

Ez a tetű az úgynevezett *jegenyefenyő-gyökértetű* (Pemphigus poschingeri).

Roppant gyorsan szaporodik és egy egész csemetekertet, sőt még a közelben fekvő csemetekertek jegenyefenyő-csemetéit is képes tönkre tenni.

A védelem ellenük csak abban állhat, hogy a megtámadott csemetéket idejekorán, még mielőtt nagyobb területen pusztíthatott volna a tetű, kiszedetjük és elégetjük.

Ha azonban a gyökértetű fellépését későn vettük észre és a baj már nagyon elharapózott, a fertőzött területen az összes csemetéket ki kell emeltetni és elégettetni. Az ilyen fertőzött területen néhány éven át jegenyefenyőt nem szabad telepíteni.

Az olyan kertekből, a melyekben a jegenyefenyőgyökértetű fellépett és már bizonyos mérvű pusztítást vitt véghez, a még épen maradt csemetéket semmi esetre se iskoláztassuk át más kertekbe, mert így a tetűt oda is biztosan áthurczoljuk.

A csemeték kiemelése folytán üresen maradó területeket legczélszerűbb a következő évben ugarnak hagyni, azután pedig lúczfenyővel és nem jegenyefenyővel bevetni.

Nagy károkat okozhat a csemetekertekben a fagy is.

A fagy által okozott károk meggátlása vagy legalább is csökkentése végett a sorközöket őszszel mohával takartassuk le.

Tavaszszal pedig a fagy által esetleg mégis kihúzott csemetéket azonnal nyomkodtassuk be ahhoz értő, ügyes, megbizható munkásokkal.

Ügyelni kell arra is, hogy különösen vaddús vidéken a vadak a csemetekertekben kárt ne okozhassanak.

E czélból a kertek kerítései megfelelő magasra építendők és azok jókarban tartásáról állandóan gondoskodjunk.

A csemetekerteket lehetőleg oly helyeken létesítsük, a hol azok állandó felügyelet alatt lehetnek, tehát közel az erdőőri lakásokhoz, továbbá közel az utakhoz, mert arra is gondot kell fordítani, hogy a kiemelt csemeténk az ültetési helyekre való szállítása ne kerüljön nagy költségbe.

TÁRCZA.

Lemondás.

Irta: *Urbegyi Jenő.*

A szép asszonyokra rendszerint — de csak a női nem — irigykedni szoktak, míg a férfiak részéről áhitatos hódolat illeti. Így volt ez Csajághy Gézánénál is. De míg egyeseket ez elbizakodottá tesz, addig Csajághyné nem is törődött vele. Pedig lett volna rá oka, mert valóban vénuszi szépség volt. Bájosan telt idomainak arányait ízléses öltözéke csak emelte. Gyönyörű nagy szemei mint két drágakő ragyogtak s hosszú fekete szempillái szinte árnyékot vetettek alabástrom arczára. Olyan arcz volt, melyet elég egyszer látni, hogy soha el nem mosódó képet hagyjon a szivekben.

Egész lénye bizonyos unottságot árult el, a mit értethetővé tesz, hogy szépsége, fiatalsága daczára oly férfiúhoz volt lánczolva, kit nem szeretett s kinek csak a szülői szeretetnek engedve, nyujtotta kezét. Úgyszólván megvásárolta őt a tönk szélén álló szülőktől s ez által még gyűlöletesebbé lett neje előtt. S a mint nőtt gyűlölete férje iránt, úgy nőtt szerelme a másik iránt, kit ifjú szivének egész melegével szeretett, s kivel megoszlani az életet — ha csak egy kis kunyhóban is — a legnagyobb boldogság lett volna.

De hiába, a sors nem így akarta! Oh hányszor átkozta a kegyetlen sorsot, mikor keserű könnyek között átvirrasztott éjszakákon majd megőrült a fájdalomtól s csak akkor volt boldog, mikor a jótékony álom megkönyörült rajta s álmában kedvesét ölelte.

Szomorú egyhangúságban multak napjai, midőn egy délben férje lépett szobájába:

— Ha nincs valami más terve délutánra, akkor együtt kimehetnénk az erdőbe.

— Tudja, hogy nem szeretek sehova se menni, miért kérdi tehát?

— Az új szolgabiró tiszteletére a fiatalság valami májális-félét rendez, s mivel az előkelő családok mind ott lesznek, szeretném, ha maga is megjelenne.

— És ki az új szolgabiró?

— Ternyey Béla! Csodálkozom, hogy maga, Margit, ezt még nem tudja, holott már két napja itt van s ilyen kis városban ugyancsak gyors szárnya van minden új hírnek.

Margit alabástrom arcza egy árnyalattal mintha még fehérebb lett volna, keble hevesen kezdett hullámozni s a legnagyobb önuralmat kellett magára erőszakolni, de hangjának reszketése mégis elárulta belső felindulását.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Különös gond fordítandó továbbá arra is, hogy a csemetekertek közelében víz legyen, hogy nagy szárazság idején, midőn arra okvetetlenül szükség van, az öntözésről is gondoskodhassunk.

Tartsuk végül állandóan szem előtt, hogy mindenképpen arra kell törekednünk, hogy szakszerű kezelés által kitűnő minőségű csemetéket neveljünk, — mert *csak jó csemetékkel létesíthetünk — jó erdőt!*

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. erdőmérnök.

(Folytatás.)

Az állatvilág különféle fajai által okozott károsítások közül legfontosabbak azok, melyek

A) a kártékony emlősök;

B) a kártékony madarak s végül

C) a kártékony rovarok által okoztatnak.

A) *A kártékony emlősök* közül a házi, a vadászat tárgyát képező s végül a kisebb erdei emlősök érdemelnek említést.

1. *A házi emlősök* közül a *kecskék, juhok, lovak, szarvasmarhák* és *sertések* említendők meg. Ezek általában a fiatal növényrészek, fiatal hajtások, farügyek lerágása, összetördelése s a talajban mélyre nem nyúló gyökerek megsértése, megbolygatása, a csemeték letaposása és letörése, a talaj meglazítása, illetve keményre való taposása által károsak az erdőre. Az általuk okozott kár mindig a legelő állatok számától, az időjárástól (száraz, nedves), a fanemektől, a legeltetés idejétől s annak tartamától s végül az illető erdőrész domborzati és talajbeli (meredek hegyoldalak, laza és tömött talaj) viszonyaitól függ. Általános szabályul tekintsük, hogy *a kora tavaszi és késő őszi legeltetéstől védelmezzük az erdőt*, mivel előbbi esetben a fű még nem bujt ki, utóbbi esetben pedig már elszáradt s így a legelő állatok a farügyekre s vékony hajtásokra vannak szorulva.

Különösen a *tilalmazott területekre* ügyeljünk, melyek ú. n. *tilalmi táblákkal* szerelendők fel. Ilyenek elsősorban az *erdőkulturák* s majd a *fiatalosok*.

Az *erdei legeltetést* kisérjük állandóan figyelemmel; hogy ezt tehessük, a «*Legeltetésre előírott területek kimutatásá*»-t szolgálat közben hordozzuk állandóan magunknál s a legeltetésre előírt erdőrészletek határait a legeltetés megkezdése előtt a pásztoroknak mutassuk meg s ha szükséges, azok határfáit meszeléssel is jelöltessük meg.

Különösen *az éjjeli legeltetés* az, a mivel egyesek igen sok kárt okoznak, miért is legczélszerűbb, ha ez betiltatik. De ha mégis erdőkezelési szempontokból (erdei szállítás igás jószággal, különösen forró nyáron) meg volna engedve, hogy a fuvarosok *éjjelre «hálóra»* kimenjenek, a legszigorúbb felügyelet gyakorlandó s a legszigorúbb rendszabályok alkalmazandók a fuvarosokkal szemben.*

* A tilosban talált legelő állatokat tartozik az erdőaltiszt a tilalmasból kihajtani s a legeltetési kihágást feljegyezni. Ha a kihágás megállapítása czéljából a kárban talált állatokat az erdőőr kénytelen lefoglalni, és ha azok a birtokosnak egyezség folytán nem adattak vissza, az állatokat az erdőaltiszt legfeljebb 48 órán belül a községi elöljáróságnak *jegyzőkönyv mellett* átadni köteles. *Szerző.*

— Tudja, . . . hogy . . . engem . . . nem érdekel . . . semmi.

— Margit, talán rosszul van, hogy oly akadozva beszél? Szóljon kérem, s azonnal csengetek szobalányának.

— Nem, nem, köszönöm! Elmulik mindjárt, csak egy kis szédülés.

— Tehát akkor öt órára érte jövök.

— Kérem.

A férj megcsókolta neje kezét s távozott; oly hidegen beszéltek egymással, mintha nem is férj és feleség, hanem két idegen volnának.

Alig csukódott be Csajághy után az ajtó, Margit keblébe nyult, kivett onnét egy kis medaillont, szenvedélyesen ajkaihoz szorította s fájdalmas zokogással borult a kerevetre.

*

A majálison Ternyey Bélát bemutatták Csajághyéknak, ki másnapra bejelentette náluk látogatását. Csajághy sajnálkozását fejezte ki, hogy elmulaszthatatlan teendői miatt nem lehet otthon, de azért megigértette vele eljövetelét, biztositva, hogy felesége részéről ép oly szives fogadtatásban fog részesülni, mintha ő is otthon lenne. Ternyey köszönetét fejezte ki s azzal elváltak.

Másnap Margit egyszerű, de ízléses ruhában a zongorán valami ábrándos, mélabús dalt játszva várta vendégét. Nem soká kellett várakoznia, mert az ajtó megnyilt s belépett Ternyey.

Margit felkelt, pár lépést tett előre, Ternyey pedig tiszteletteljesen csókolta meg az eléje nyujtott kis kezet. Jó ideig álltak némán, szemlesütve, míg végre Margit felvetve gyönyörű, könnyben uszó szemeit, szemrehányó hangon kérdé:

— Miért jött ide, Béla? Miért akar még boldogtalanabbá tenni?

— Nem, Margit, én azt nem akarom, sőt úgy vélem, közellétem tudata talán tűrhetőbbé teszi szomorú sorsát. Tudom hogy szeret, mert maga nem szokott szavával játszani, sem pedig szerelmének tárgyát — mint kis gyermek játékszerét — változtatni; és éppen ezért szemrehányást sem teszek, sőt csodálom azt a szülők iránti önfeláldozó szeretetet, mely képes volt a szív hangjait elnémítani. Csak azért jöttem, hogy közelében lehessek és várjak . . . Várni fogok! S ha már őszhajú, roskatag ember leszek, akkor is várok. És ha a sors úgy akarja, hogy maga előbb találja meg boldogságát, nem itt a földön, de ott fenn az égben, akkor én sietni fogok, hogy a maga szeplőtelen becsületéhez árny se férkőzhessék; e ház küszöbét többé át nem lé-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

2. *A vadászat tárgyát képező emlősök* közül a *szarvas, dámvad, őz, vaddisznó, medve, mezei és üregi nyulak* ártalmasak. Az általuk okozott károk olyannyira ismeretesek, hogy azok bővebb leirását mellőzzük. Mindnyájan a fák kérgén, héján, gyökerén okozandó *káregsebek* előidézése által károsak, mivel a káregsebek által az erdei fák betegekké lesznek s bennük részint a káros rovarok, részint a farontó gombák telepednek meg.

Ha nagyobbmérvű *vadkárokat* veszünk észre, igyekezzünk a károsított területet bejárni, a károsítás nagyságáról személyesen meggyőződni s azt, hogy melyik emlős okozza a kárt, kideriteni s minderről tegyünk tüzetes jelentést. A további teendőkre, illetve a károk csökkentésére nézve az erdőgondnok adja meg a szükséges utasításokat.

A vadkárok csökkentésére a vadnak mesterséges takarmányozását (szénával, vadgesztenyével, tölgy- és bükkmakkal stb. való etetését), sózók készitését, értékes fiatalosoknak bekeritését s végül a fiatal hajtásoknak büzös vagy más anyagokkal (pl. Hyloservinnel) való bekenését ajánlják.

3. *A kisebb erdei emlősök* közül igen sok kárt tehetnek a *mókus, a pele, az egerek és a poczkok*. Ezek közül a *mókus* igen kártékony, a mennyiben a fenyvesekben a fiatal hajtásokat és rügyeket leharapja s a sudar kérgét lerágja, miáltal gyakran csúcsszáradást idéz elő. Ellene a kilövés a legbiztosabb védelem.

A *pele* károsításai csak újabban figyeltetettek meg. Voltak ugyanis olyan évek, mikor nagyon elszaporodott s az általa okozott károsítás szembetünő és feltünő lett, a mennyiben egész *foltok száraltak ki a fenyvesekben*. A pele által okozott kár abban nyilvánul, hogy a fiatal fák kérgét 1 mm. keskeny csikokban lerágja és a fácskák növőcsúcsait és fiatal hajtásait is rendkivül rontja rágásaival. Ezeknek a sérüléseknek természetes következménye az, hogy a fiatal fácskák tönkremennek s kiszáradnak. Ellene a *kilövéssel* s a pele*fogással* védekezhetünk. A pelefogásra nézve a következő eljárás ajánlatos. «Kisebb láda egyik oldalának a közepére készitsünk 5 cm. átmérőjü lyukat, vegyük ezt körül befelé csonkakúpszerűleg irányuló hegyes drótcsúcsokkal úgy, — a mint ezeket az egérfogók tetején készitik — hogy a drótcsúcsok között legföllebb 2·5 cm. átmérőjü kerek nyilás maradjon. Tegyünk a ládába zamatos gyümölcsöt s ássuk úgy a földbe, hogy a lyuk felül földszintesen álljon.»*

Az *egér és a poczkok különféle fajai* az őszi vetésekben a magvak felfalása, a csemeték kérgének, hajtásainak, gyökereinek s csúcsrügyeinek lerágása által lévén károsak, mérgezéssel igyekezzünk azokat pusztitani.

B) *A kártékony madarak* által okozott károsítások — mint azt tudjuk — csak a csemetekertekben és erdei vetésekben nyilvánulnak. Rendszerint a *seregesen vonuló madarak (vadgalambok, pintyek* stb.) okoznak károkat. Ellenük a csemetekertekben árnyékoló gyékényekkel, rácsokkal vagy galyaknak a vetőbarázdákra való lerakásával védekezünk. Kárt okozhatnak még a *cserszajkók* (mátyások), *a császármadarak, a nyirfajdok és süketfajdok*. Ezek ellen a kilövést alkalmazzuk; mindazonáltal tekintettel *arra a rendkivüli nagy haszonra, a mit e madarak a káros rovarok pusztitásával nyújta-*

* L. bővebben a «Természet» c. lap 1901. évf. XIV. sz. füzetében *dr. Lovassy Sándor «A magyarországi pelékről»* szóló közleményét. — *Szerző.*

---

pem, sem magával nem találkozom. Isten engem úgy segéljen!

Lesütött szemekkel, lassú léptekkel hagyta el a szobát.

Margit pedig letérdelt a Szent Szűz képe előtt s örömkönnyek közt sóhajtott fel:

— Oh hála neked, hogy ő olyan, mint a milyennek ismertem!

*

Hetek multak s Margit mind szomorúbb és halványabb lett. Csak szemei vörösek a sok sirástól és álmatlanul töltött éjszakáktól.

Egy napon férje kereste fel szobájában. Szokatlan gyöngédséggel fogta meg a kezét s maga mellé ültette a pamlagra. Margitot ez annyira meglepte, hogy szinte öntudatlanul, gépiesen engedelmeskedett.

— Margit, — szólitá meg férje kissé megindult hangon, — maga derék, becsületes asszony, ki sem tettetni, sem hazudni nem tud. Azért kérem, hallgasson meg, s aztán válaszoljon úgy, a mint szive súgja.

Itt egy kis szünetet tartott, mintha gondolatait akarná rendezni, majd folytatá:

— Heteken át megfigyeltem magát s régi gyanum bizonyossá vált. Maga szereti Ternyeit!

Margit szólni akart, de férje hirtelen közbevágott:

— Kérem, hallgasson meg türelemmel! Arról is meggyőződtem, hogy maga a legbecsületesebb asszony, ki a hitvesi hűségről soha sem feledkezett meg, csak szobáiba zárkózva élt szerelmének és szenvedésének. E szenvedést én okoztam magának az által, hogy boldogságának útját álltam! Nos a becsületességet és szenvedést jutalmazni is akarom; mondja kérem, nagyon szereti Ternyeyt?

Margit égfelé emelt könnyes szemekkel mintegy önkivületben rebegte:

— Nagyon szeretem!

— Akkor hát, — folytatá férje felállva, teljesen elérzékenyülve, — mivel én vettem el boldogságát, ezennel visszaadom! Ön szabad! Legyen oly boldog, mint megérdemli! Isten áldja meg!

Margit eleinte nem hitt füleinek, csak mikor férjét nyugodt elhatározással távozni látta, futott utána, térdre esve elkapta annak kezét, csókjaival elhalmozva, könnyei közt csak annyit tudott rebegni:

— Köszönöm, köszönöm!

Csajághy pedig félrefordítá fejét és... sirt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nak, a madarak kilövése csak a legritkább és elkerülhetetlen esetekben alkalmazandó.

C) *Kártékony rovarok.* Úgy lombos-, mint fenyveserdőségeink legfélelmesebb ellenségei a rovarok osztályából kerülnek ki. Az erdőben járó-kelő s a természet szépségeiben gyönyörködő ember nem is sejti, hogy az erdő látszólagos csendjében mintegy 1000 fajta rovar él, melyek rendkívül gyorsan szaporodnak s egyik-másik fajtájuk néha hihetetlen pusztításokat visz véghez az állományokban. *Az általuk okozott kár kezdetben kicsiny, a baj sokáig lappang, míg végül az óriási kárral szemben tehetetlen az ember.* (Folytatása következik.)

A fegyveradóról.

(Egyúttal felelet *B. J.*-nek.)

Az 1879. évi XXXI. t.-cz. (Erdőtörvény) 38. §-a értelmében hatóságilag felesketett erdőőrök vadászfegyvereinek megadóztatása körül még most is tapogatóznak a közigazgatási hatóságok s habár a földmívelésügyi miniszterium egyes felmerült esetekben mindig szigorúan ragaszkodott ahhoz az elvi álláspontjához, hogy a felesketett erdőőrök szolgálati czélokra két darab fegyvert tarthatnak adómentesen, a melyek közül az egyik sörétes, vagyis vadászfegyver is lehet, még mindig fordulnak elő olyan esetek, a mikor a közigazgatási hatóságok nemcsak hogy megadóztatják a vadászfegyvert, hanem még el is koboztatják azt, sőt elkoboztatják azt akkor is, midőn az illető erdőőrnek nincs is hátultöltő golyós fegyvere (Werndl karabély), hanem szolgálati czélokra, mint egyúttal a vadászterület gondozója is, csupán csak egy darab sörétes vadászfegyvert tart.

Hogy olvasóink a közigazgatási hatóságoknak ezen jogtalan és sérelmes határozatai ellen felebbezéssel élhessenek, közöljük nemcsak a m. kir. földmívelésügyi miniszter úrnak a hatóságilag felesketett erdőőrök fegyvereinek adómentessége ügyében kiadott körrendeletét, hanem a m. kir. közigazgatási bíróságnak egy felmerült esetből kifolyólag ez ügyben hozott ítéletét is.

A m. kir. földmívelésügyi miniszterium körrendelete a következő:

«6755—891. szám.

Körrendelet valamennyi m. kir. kincstári erdőhatósághoz, kir. erdőfelügyelőséghez és az állami kezelés alá vett községi erdőket kezelő m. kir. erdőhatóságokhoz.

(A felesketett erdőőrök szolgálati fegyvereinek adómentessége tárgyában.)

Azon felmerült kérdés alkalmából, hogy a felesketett erdőőrök az 1883. évi XXIII. t.-cz. 5. §-ának *g)* pontja értelmében csak egy, vagy egynél több fegyvernek adómentes tartására vannak-e feljogosítva? a m. kir. pénzügyminiszter úr idei 2491. sz. intézményével akként határozott, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 38. §-a értelmében felesketett erdőtisztek és erdőőrök szolgálati czélokra 2 (kettő) darab fegyvert adómentesen tarthatnak, kettőnél több fegyver után azonban adómentesség nem jár.

Budapest, 1891. évi május hó 31-én.

A miniszter megbízásából:

Bedő Albert s. k.
miniszteri tanácsos.»

A földmívelésügyi miniszter urat ezen körrendeletének a kibocsájtásánál egyrészt az az intenczió vezérelte, hogy abban az esetben, ha az idő legváltozatosabb viszontagságai közben teljesített szolgálat alkalmával a védszemélyzet napi használatában álló fegyverében kár állana be, az erdőőr tartalékfegyver birtokában is legyen, nehogy a szolgálatának erélyes és pontos gyakorlásához már személyi biztonság tekintetéből is okvetlen szükséges védelmi eszközt a szolgálat kárára, akár csak rövid ideig is nélkülözni kényteleníttessék, másrészt pedig kimondható volt a két darab szolgálati fegyver adómentes tarthatása azért is, mert az 1883. évi XXIII. t.-cz. 5. §-ának *g)* pontja a hatóságilag felesketett erdőőrök által adómentesen tartható fegyverek számát és szerkezetét nem határozza meg.

A földmívelésügyi miniszter úrnak 1895. évi 72086. szám alatt kiadott szabályrendelete értelmében, az erdőtörvény 17. §-ában megnevezett birtokosok erdeinél alkalmazott erdőőrök részére rendes szolgálati fegyver gyanánt a hátultöltő (Werndl) karabély állapíttatott meg; ezzel azonban az illető erdőőrök nem tiltattak el attól, hogy a karabély mellett vadászatra is alkalmas fegyvert tarthassanak. Minthogy ez a szabályrendelet a magánerdőknél (az erdőtörvény 17. §-a alá *nem* tartozó erdőknél) alkalmazott erdőőröket a golyósfegyver viselésére nemcsak hogy egyáltalán nem kötelezi, hanem a golyósfegyver használatát bizonyos előfeltételek mellett engedi csak meg, önként értetődik, hogy ez utóbbi erdőőrök szolgálati czélokra olyan fegyvert, tehát sörétes fegyvert is tarthatnak adómentesen, a milyen fegyvert részükre a birtokos ad, vagy engedélyez.

Az erdőőrök rendszerint nemcsak az erdők őrzésével, hanem egyszersmind a vadászterületek felügyeletével és a kártékony és ragadozó vadak pusztításával is meg vannak bízva, a kincstári erdőőröknek pedig ez utóbbi feladat teljesítése egyenesen szigorú kötelességükké van téve; ennélfogva s minthogy erre a czélra a kizárólag golyólövésre használható karabély nem alkalmas, a szolgálat érdeke is azt kívánja, hogy az erdőőrök sörétes fegyvert is tarthassanak.

Éppen erre való tekintettel a földmívelésügyi miniszter úr egyes esetekben még az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdőbirtokokon alkalmazott erdőőröket is felmentette a fentebb említett szabályzatban előírt karabély beszerzése alól és megengedte, hogy addig, a míg a birtokos a vadászati jogot erdeiben maga gyakorolja, az erdőőrök szolgálati czélokra sörétes fegyvert használjanak.

Ilyen fegyvereknek a megadóztatása, vagy éppen elkobzása tehát minden tekintetben jogtalan és sérelmes.

A m. kir. közigazgatási bíróság egy felmerült esetből kifolyólag a következő ítéletet hozta:

«12740/1909. P. szám.

Ő Felsége a király nevében a magyar királyi közigazgatási bíróság

D. J. .... lakosnak, felesketett erdőőrnek fegyveradóügyét, melyben a .... m. kir. pénzügyigazgatóság 1907. évi január hó 27. napján 20624. szám alatt s a .... vármegyei közigazgatási

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

bizottság 1907. évi április hó 9. napján 697. szám alatt határozott, ez a bíróság pedig 1907. évi deczember hó 6-án 14325. P. szám alatt itéletet hozott, a nevezett fél által beadott ujrafelvételi panasz folytán 1909. évi szeptember hó 1. napján tartott nyilvános ülésben tárgyalás alá vevén, következőleg

Itélt:

A m. kir. közigazgatási bíróság az ujrafelvételi kérelemnek helyet ád és fenti számu és keletü itéletet hatályon kivül helyezi, a panasznak szintén helyet ád s a panaszolt 4 korona fegyveradót törölletni rendeli.

Indokok:

Az ujrafelvételi kérelem a m. kir. pénzügyminiszternek 1898. évi 59385. szám alatt kelt s a lőcsei kir. pénzügyigazgatósághoz intézett rendeletére van fektetve, melyről ügyfélnek előbb tudomása nem lévén, a főeljárás folyamában azt nem használhatta, miért is az ujrafelvételi kérelemnek az 1896. évi XXVI. t.-cz. 139. §-a értelmében helyet kellett adni.

A panasznak szintén hely volt adandó, mert a most jelzett pénzügyminiszteri rendeletből és a m. kir. földmivelésügyi miniszternek 1908. évi julius hó 23-án 27196. szám alatt kelt átiratából az tünik ki, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 40. §-a értelmében felesketett erdőőrök két szolgálati fegyvert is tarthatnak és hogy az egyik fegyver sörétes vadászfegyver is lehet, miből kifolyólag panaszos felesketett erdőőrnek a tulajdonát képező s a hivatalos golyós fegyveren (karabélyon) kivül tartott második, vadászatra is alkalmas fegyverét szintén szolgálati fegyvernek kell tekinteni, mely az 1883. évi XXIII. t.-cz. 5. §-ának *g)* pontja értelmében fegyveradó alól mentes.

Annyival inkább így kellett határozni, mert a most idézett törvényhely az erdőőrök által adómentesen tartható fegyverek számát nem határozza meg és így a törvényesség szempontjából nem esbetik kifogás alá az az eljárás, hogy a szolgálati fegyverek száma és minősége kormányhatósági rendelettel szabályoztatott.

A bíróság e határozat két példányát a .... vármegyei közigazgatási bizottságnak 1908. évi október hó 31. napján 2660. szám alatt kelt jelentése mellékleteivel együtt foganatosítás végett azzal a meghagyással adja ki, hogy az egyik példányt panaszlónak kézbesíttesse.

Kelt Budapesten, a magyar kir. közigazgatási bíróságnak 1909. évi szeptember hó 1-sö napján tartott üléséből.

Szilassy s. k. másodelnök. *Benedek* s. k. előadó.«

Egy másik felmerült esetből kifolyólag a közigazgatási bíróság a mult év folyamán 3559/1911. P. szám alatt egy a fentebbi itéletével ellenkező itéletet hozott s kimondotta, hogy a hatóságilag felesketett erdőőrnek csupán a szolgálati (golyós karabély) fegyvere adómentes, míg a vadászati czélokra szolgáló sörétes fegyvere adóköteles.

A közigazgatási bíróságnak ezt az ujabban hozott itéletét nem közöljük, mert az nézetünk szerint téves alapon hozatott s úgy látszik, hogy ennek az utóbb felmerült esetnek az elbirálója és tárgyalója nem birt tudomással arról, hogy a földmivelésügyi miniszter úr a pénzügyminiszter úrral egyetértőleg (a mit a belügyminiszter úr is magáévá tett) az erdőtörvény 38. §-a alapján felesketett erdőőrök részére szolgálati czélokra *két darab* fegyver adómentes tartását engedte meg, s nem birt tudomással arról sem, hogy az 1895. évi 72086. számu földmivelésügyi szabályrendelet, mely az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdőbirtokokon alkalmazott erdőőrök szolgálati fegyvere gyanánt a hátultöltő karabélyt állapítja meg, a magán erdőknél alkalmazott erdőőrökre nem vonatkozik s így ez utóbbiak a közigazgatási hatóságok részéről nem is kötelezhetők golyós fegyver tartására s végül nem birt tudomással arról sem, hogy a közigazgatási bíróság egy teljesen analog esetben már állást foglalt.

Félreértések elkerülése végett — s miután erre nézve is többször intéztetett hozzánk kérdés — itt mindjárt megjegyezzük azt is, hogy habár az elül idézett földmivelésügyi miniszteri rendelet és közigazgatási bírósági itélet meg is engedi a hatóságilag felesketett erdőőröknek a sörétes fegyver adómentes tartását, ebből nem következik az, hogy a birtokos, vagy a vadászterület bérlője is köteles volna az erdőőröknek a sörétes fegyver használatát vagy tartását megengedni. Ha a birtokos, vagy a vadászterület bérlője veszélyeztetve látná vadállományát, vagy olyan erdőőr van a birtokon alkalmazva, a kiben nem bizik meg, úgy az illetőt a sörétes fegyver tartásától eltilthatja, sőt szükség esetén a vadászfegyvert el is koboztathatja.

Ott azonban, a hol a birtokos, vagy a vadászterület bérlője a hatóságilag felesketett erdőőrnek a sörétes fegyver tartását megengedi, ott az ilyen fegyver is (egy darab) adómentesen tartható.

Ha a közigazgatási hatóságok az ilyen fegyverre adót vetnének ki, vagy annak elkobozását rendelnék el, a közigazgatási bizottságnak ilyen határozata ellen a közigazgatási bíróságról szóló 1896. évi XXVI. t.-cz. 81. §-a értelmében a közigazgatási bíróságnál lehet panaszt emelni.

A közigazgatási bírósághoz intézett panaszt, a sérelmes határozat vételétől számitandó *15 napon belül, két példányban* annál a hatóságnál kell benyujtani, a mely hatóságnak az intézkedését magunkra nézve sérelmesnek találjuk. A panasziratnak magában kell foglalnia: 1. a bepanaszolt hatóság megnevezését, a mely ellen a panasz intézve van; 2. a sérelmes intézkedésre vagy határozatra való hivatkozást; 3. a tényállás és az ennek igazolására szolgáló bizonyitékok rövid leirását; 4. a panasz tárgyát képező intézkedés vagy határozat sérelmes részeinek megjelölését; 5. a jogalap kitüntetését és 6. a kérés szabatos kifejezését.

A jogalap kitüntetésében hivatkozni lehet a földmivelésügyi miniszter úrnak a két fegyver tarthatására vonatkozó rendeletére, de főleg és különösen a közigazgatási bíróságnak ez ügyben hozott 1909. évi 12740. P. számu itéletére.

A ki a panasz beadására megállapított határidőt elmulasztotta, az a közigazgatási bíróságról szóló 1896. évi XXVI. t.-cz. 139. §-a értelmében ujrafelvételi panaszszal fordulhat a közigazgatási bírósághoz abban az esetben, ha a főügy jogérvényes eldöntése után olyan, a kérdés érdemére nézve döntő bizonyitékok birtokába jut, a melyeket a főeljárás folyamán önhibáján kivül nem használhatott. Az ujrafelvételi panaszt a főeljárás folyamában keletkezett véghatározat kézbesitésétől számitott egy éven belül a közigazgatási bíróságnál kell benyujtani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ilyen a kérdés érdemére nézve döntő bizonyítékul szolgálhat a közigazgatási bíróságnak fentebb egész terjedelmében közölt 1909. évi 12740. P. számu itélete, a melyről olvasóinknak eddig valószinüleg nem volt tudomása s így azt a főeljárás folyamán önhibájukon kívül nem is használhatták.

Azt hiszszük egyébiránt, hogy abban az esetben, ha olvasóink a közigazgatási hatóságokat figyelmessé teszik a közigazgatási bíróságnak ez ügyben hozott itéletére, úgy minden további eljárás nélkül meg fogják engedni a sörétes vadászfegyverek adómentes tartását.

Balogh Ernő.

A fogolyállomány szaporításáról.

Irta: *Gyulai Gy. Károly.*

Hazánkban ott is, a hol nagyobb területek mellett a fogolyállománynál mesés eredményeket lehetne elérni, sok a mulasztás; a hol pedig arra kiváló gondot akarnának fordítani, megesik néha, hogy ellenkező eredményeket érnek el. Kutassuk kissé az utóbbi jelenség okait.

Akárhány uradalomban kaszálások alkalmával, mindenesetre a legjobb szándéktól vezéreltetve kiadják az utasítást, hogy a foglyok fészkeit kímélni kell s így körülkaszált szigetekként meghagyják azokat a helyeket, a hol fogolycsaládra bukkantak. Más helyen, a kaszálás megkezdése előtt kimegy a vadász s kijelöli póznákkal s egyéb jelzőeszközökkel azokat a helyeket, melyeket kímélni kíván. Ez utakon meg is vannak győződve arról, hogy az elkülönített védhelyen a fogoly nyugodtan folytatni fogja a költés és fínevelés megkezdett munkáját. Nem ismeri a szárnyasok életét az, a ki csupán ilyen intézkedésekkel akarja a fogolynemzedéket biztosítani.

A tapasztalás beigazolta, hogy a fogoly éppen az ilyen jelzéseket és egyéb elkülönítéseket nem örömest veszi s így a helyett, hogy méltányolni tudná a jó igyekezetet, sietve otthagyja a megjelölt helyeket s tojásai is ott vesznek. A tarlóktól elütő egy-egy ilyen fogolysziget az emlős és szárnyas világ ragadozóinak figyelmét is fölkeltik s így az elszigetelt fogoly mindenféle rablónépségnek esik csakhamar áldozatává, ha ugyan idejekorán maga nem gondoskodik biztonságba helyezkedéséről.

Ha kaszálások, aratások után egy-egy meghagyott ilyen szigeten szemlét tartunk, széthányt fészkeknél és tojáshéjnál egyebet aligha fogunk találni.

Néhol vásott kölykök tizedelik az elkülönített ilyen területek tojáskészletét. Franciaországban a fogolytojásokat a falu népe rendszeresen ellopkodja úgy, hogy a legnagyobb vadászterületek sem képesek állományuknál csak tűrhető eredményeket is felmutatni. Miután birságolásokkal czélt nem érnek, közhirré tették azt, hogy minden beszolgáltatott fogolytojásért tyúktojást adnak cserébe. A csereajánlat bevált, úgy annyira, hogy Franciaország fogolyállománya ma már megint szép fejlődésnek indult.

Ha vadászterületeinken a nyári munkálatokkor megzavart foglyok fészkét és utónemzedékét biztosítani kívánjuk, a mondottnál más módszerhez kell fordulnunk. Területeinket nyugodtan lekaszáltathatjuk s a talált fogolytojáskészletet aztán alkalmas házi kotló alá is adhatjuk. A kiköltést bármelyik kotló el fogja végezni, bár a könnyű testű és finomabb alkatú selyemtyúkokon és egyes törpébb fajtákon kívül, nem mindegyik tyúkfajta alkalmas a kikelt foglyok megfelelő gondozására.

A netán összegyűjtött fogolytojáskészletet, a talált fészkek szerint lehetőleg külön-külön kotló alá kell tenni, miután a fogolytyúkok sem kotlottak valamenynyien pontosan egy időben.

Ha azt akarjuk elérni, hogy az egy kotló alá helyezett tojások csibéi egy időben kerüljenek napvilágra, nagy körültekintéssel kell eljárnunk.

A költést, ha a mondottakon kívül egyéb alkalmas fajtánk nem áll rendelkezésre, olyan jérczére kell bízni, a mely aránylag könnyű testalkata mellett finom tollazatú s nem gatyás.

Legjobban megfelel az ismert tyúkfajták közül e czélra a már említett selyemtyúk, a melynek finom tollazatú fajtái, a házi csibénél kisebb testű fogolycsibénél teljesen meg fognak felelni. E mellett a selyemtyúk erélyes kotló is, a mely a rendetlen apró sereg közt kellő fegyelmet tud tartani; ráadásul pedig oly annyira szelid, hogy költéskor akárhányszor fölemelhetjük a nélkül, hogy zavarásunkra izgalomba jönne.

A kotló alá helyezett fogolytojásokat alacsonyra, majdnem a föld szintjével egy vonalban kell a kotló alá helyezni. Fészekaljnak legalkalmasabb a nem túlságosra mélyített kosárfenék. Deszka, vagy egyéb szokatlan alakú alkotmányok, a legkezesebb tyúk előtt is idegenszerűek. A fészekalj formájánál az ovális, vagyis tojásdad alakzat a czélszerűbb, miután e mellett a tojások is megfelelően elhelyezhetők a tyúk alá s nem gurulnak egy középpont felé, mint egyes köralakú kosaraknál.

A kosárfenék éppen csak annyira mélyitendő, hogy a tojások ne gördüljenek egymás alá, hanem rendben sorakozzanak egymás mellé. Mihelyt a tojások közül az egyik jobban kiemelkedik, a kotló kényelmetlennek fogja ezt találni, elhelyezkedési igyekezetében pedig a tojásokat könnyen összetöri. A fészket szénával vagy szalmával kibélelni nem czélszerű, az ilyesmi hamar átnedvesedik, bomlásnak indul s ilyenkor a kotlóval együtt a zsenge nemzedék is hamar megtelik élősdifélével. Legczélszerűbb fészekaljazó a puha száraz moha, a mely lekötve tartja a nedvességet, s e mellett meleg marad. A szalmába a kotló lábaival is könnyen belekapad s ilyenkor kárt tehet a tojásokban, míg mohaaljnál az ilyesmi elő nem fordulhat.

Egy-egy tyúk alá 24 fogolytojást is lehet tenni. A fogolytojások a tyúktojásnál kisebbek lévén, a kiköltésükhöz szükséges meleget hamarább kibocsátják az alatt, míg a kotló szükségletei czéljából a költést rövidebb ideig néha abbanhagyni kénytelen. Az apró tojások így könnyen kihülhetnek s bár a tojás csírára ez

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lényegesebb befolyást nem gyakorol, mégis gyöngébb lesz a nemzedék és sokáig el fog vesződni a héj feltörésével. Útbaigazítást nekünk úgyszólván maga a fogolyanya ad; valahányszor ugyanis a fogolykotló künn a szabad mezőkön a fészekből távozni kénytelen, a tojásokat holmi giz-gazneművel óvatosan letakargatja, nehogy azok időközben kihüljenek. A távozó házi tyúkot is, ha eredményt akarunk vele érni, ellenőriznünk kell s így mihelyt a fészekből távozik, a tojásokat mohával letakargatjuk. A visszatérő kotló gyöngéden szét fogja hányni a mohát s nyugodtan folytatja a költést.

A kotló ellátásáról lelkiismeretesen kell gondoskodni. Víz, eleség legyen mindig bőven és közelben, egyben kavicsos, homokos agyag is, hogy a kotló megtalálja mindazt, a mire szüksége van. Friss zöld eleség is mindig szükséges. Zöldségfélék közé főtt húsdarabkákat is vegyíthetünk. Szemes eleségből a dara, árpa, zab és gabonaneműek ajánlatosabbak; tengerit adni nem czélszerű, miután a tengeri fokozza a szomjuságot, ettől pedig a kotló nyugtalanabb lesz és gyakrabban megy vizet inni.

Miután az élősdiféle a kotlóhely körül hamarosan tanyát üthet, a környéket időszakonként némi kénporral vegyített hamuval kell behinteni.

Közvetlenül a kikelés előtt, a fészek melegét fokozni lehet, ám az ilyen hőfejlesztésnél nedves meleget kell nyujtani; a költés utolsó stádiumában a kotló állapota amúgy is lázas, gondoskodni kell tehát arról, hogy a száraz hideget nedves meleg váltsa fel. Sokan a tojásokat langyos vízzel permetezik. Ennél már czélszerűbb a földet a fészek alatt langyos vízzel megöntözni.

A kikelt csibéket a kotlóval együtt tiszta, tágas ketreczbe teszszük s az egész családot széltől védett, napos helyre viszszük. A fenék nélküli ketreczet puszta földre kell helyezni, hogy ott a kotló s az apró csibék kényük-kedvük szerint kapargálhassanak.

A kis foglyok az első napon fázva, simulva fognak a kotló szárnyai alá húzódni. Első napon eleségükről gondoskodni felesleges, legfeljebb a kotlót kell megfelelően ellátni, ez aztán a rendelkezésre álló földterületen csakhamar ritka buzgalommal fog a csibék számára férget keresni. A ketreczalj füvesebb területeit rövidre kell nyírni, hogy az apróságok szabadabban mozoghassanak.

Mihelyt a csibék a kotló elé szórt eleségből maguk is szemelgetni kezdenek, hozzálátunk a rendszeresebb etetéshez. Reggel 6—7 óra tájban kiszórhatjuk az első adagot, alkonyat táján pedig az utolsót. 14 nap elteltével az adagolások számát csökkenteni lehet; ha eddig pl. naponta négyszer adtunk eleséget, most legfeljebb reggel, délben és este kell a csibéket ellátni. Az eleséget cserép- vagy faedénybe helyezhetjük, miután a talajra szórt eleség egy része kárba vesz s a nyirkos földön rövid idő alatt bomlásnak indul, a mitől a fogolycsibék is könnyen bélbajokat kapnak. Az etetés adagjait mérsékeltebbre kell szabni, túl bő táplálás mellett a foglyok is elvesztik étvágyukat s nem fejlődnek rendesen. Kevesebb eleség mellett, természetadta szokásukhoz hiven hozzá fognak aztán látni a rovarok és férgek felkutatásához is. Ez a tápszerféle sokkalta inkább biztosítja fejlődésüket, mint bárminő egyéb legjobb minőségű táplálék. Egyszóval etetésük inkább pótolja, kiegészíti mindazt, a mit a szárnyas maga keres.

Az apró foglyokat, a fáczáncsibékhez hasonlóan, sok helyt tejbe kevert tojássárgájával táplálják. Ez egyrészt nem természetes tápszer, másrészt a tej és a tojás hamar bomlásnak indul. Viszont a kikelés legelső napjaiban a tojássárga erősitő tápszer, ha t. i. azt lisztlel elkeverten könnyen meggyúrják, kisütik s morzsákban a foglyok elé teszik. Első napokra ez a legkipróbáltabb tápanyag. 8 nap leteltével a tojássárga helyett apróra vagdalt húsdarabkákat is vegyíthetünk a morzsák közé. Legkönnyebben emésztik a házinyulak gyenge húsát. Ám a húseleséggel óvatosan kell bánni; ket hét multán abba is hagyhatjuk azt, s most már hangyatojásokat szórhatunk elébük. Igaz, hogy a hangyatojás aránylag drága eleség s be sem szerezhető mindenütt, mégis egyetlen tápszer mellett sem fejlődnek a foglyok oly gyorsan, mint épen a hangyatojás mellett. A hol bőségesen kapnak hangyatojást, ott egyéb tápszerre rá sem hederitenek.

A hangyatojáshoz szokott fogoly esős idők beálltával egyebet sem tesz, minthogy mindenütt hangyatojásféle után kutat. Keresgélő útjai közben aztán hovatovább mindinkább el-elmaradozik a kotlótól. A hangyatojással a csenevészebb állományt gyorsan talpra lehet állítani. A hol hangyatojáshoz jutni nehézségekbe ütközik, ott a legyek is jó szolgálatokat tesznek. Anglia fogolytenyésztő-telepein a fogolycsibét szárított legyekkel etetik. A szárított legyeket nagyobb tömegben madáreleség-kereskedőnél lehet beszerezni. Legtöbbet Mexikó exportál, a honnan «mucibus» név alatt kerülnek forgalomba.

Ha a ketreczből kiszabadult csibék területéhez szántóföldeink közel esnek, a fogolynevelés czéljához is hamarosan közelebb juthatunk.

Vizet nem minden tenyésztelep ad a foglyoknak; azt tartják, hogy a fűszálak harmatja elég nedvanyagot szolgáltat nekik. Miután, kivált a ketreczben a kotló vizellátásáról is gondoskodni kell, a vizet teljesen nem mellőzhetjük; a miből aztán a csibék is szorgalmasan szürcsölgetnek. Mindamellett czélszerűbb, kivált ha az időjárás állandóan száraz, naponként a telep füves területét egyszer-kétszer meglocsolgatni.

Az eléggé megerősödött csibéket aztán pár hét leteltével kiszállíthatjuk a szabad állomány közé, a hol azokat nyugodtan sorsukra is bizhatjuk. Ha a kitelepített sarjadék talán még nem is eléggé fejlett, mindig akad odakünn egy-egy fogolycsapat, a mely oltalmába veszi az atyafiságos jövevényeket. Megesik azonban olykor, hogy egy ilyen apátlan-anyátlan csapat az összetartozandóság tudatának hiányában, szabadjára bocsájtva átcsap más területekre. Ezzel tehát számolni kell, hiszen a fölnevelt állomány amúgy sem vált szeliddé s így még kevésbbé lesz az, ha sorsára bizzuk. Hogy tehát elkalandozásaiknak valamennyire útját vágjuk s fárad-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sággal nevelt állományunkat biztosíthassuk, azokat nyolczhetes korukban visszük szabad területre, még pedig az így fölnevelt állományt kisebb csoportokra osztva úgy, hogy a künn levő fogolycsapatok valamennyiének juttassunk belőlük néhányat. Bizonyára együtt fognak azok maradni a többiekkel.

Ilyen módon mindenkor biztosíthatjuk fogolyállományunknak nemcsak fennmaradását, hanem egyes szükebbre szabott területek mellett annak megfelelő arányú gyarapodását is.

Méhészetről.

Vidéken, falun és városban, hivataloskodás, földmívelés, vagy bármi más foglalkozás mellett, az igyekvő, szorgalmas ember keres és talál is valami mellékes munkát, a mi hoz is valamit a konyhára.

Hazánk némely arra alkalmas részein selyemhernyótenyésztéssel bibelődnek, más helyen gyógynövényeket gyűjtenek és abból pénzelnek, de mégis a méhészet az, a mi leginkább el van terjedve.

Akadunk méhészetre még a havasi tájakon is, pedig ott a tavasz csak májussal köszönt be s így a hordás, mézgyűjtés alig pár hétig tart.

E kedves és hasznos foglalkozás tehát elég népszerű, de még tizannyi méhcsalád volna tartható sikerrel.

Hogy mégis többen nem méhészkednek, ez, úgy hiszem, annak tulajdonítható, hogy kevesen ismernek olyan méhlakást, a mely minden tekintetben alkalmas volna a nép fia részére, tudniillik, a mely olcsó legyen, kezelése egyszerűen történjék s azt bárki könnyűszerrel megtanulhatná látásból, vagy leírásból.

Én ismerek és a legnagyobb sikerrel használok is néhány év óta ilyen méhlakot.

Ezt akarom megismertetni.

Az én szűkebb hazám, a Székelyföld, annak is a legmagasabban fekvő pontja: a szép Gyergyó, körülövezve végnélküli havasfejű fenyvesekkel, hol — mint ként az ez évben is történt — a 25–30 fokos hideg hetekig tart, a nyár pedig rövid és hűvös.

Úgy gondolom, ha itt e mostoha viszonyok között bevált, annál inkább sikeresebben lehet használni ott, a hol a méhészetre kedvezőbb az éghajlat.

Tudjuk, hogy a népnél használatos méhlakás többnyire a kürtő-alakú deszkaköpű, vagy szalmából, nádból, vesszőből font, felül hegyes kas, melyeken a kijáró alul van.

Ezeknél a mézszüret akként történik, hogy a gazda a méhcsaládot kénesfüsttel lefojtja, vagyis a kamatért, a tőkét megsemmisíti s kap ezen rabló-méhészkedés fejében néhány kiló tisztátalan, az egészségre ártalmas mézet s valami kevés viaszt.

Ennél az ósdi eljárásnál még sulyosabb hiba az, hogy többnyire a legnehezebb, tehát a legjobb családok kerülnek vágóhídra.

Így természetesen a könnyebb súlyú családok maradnak meg, melyek vagy mézben, vagy népességben szegények s azért ezek egyrésze rendszerint a tavaszt meg sem éri.

Ha figyelemre méltatjuk az országos kimutatást, úgy találjuk, hogy a méhcsaládok $^2/_3$-része a fennebb említett régi módi parasztkasokban van.

Ezért nem lehet csodálkozni, ha a méhészetben, e nemzetgazdaságilag fontos téren semmi gyarapodás nincs.

S nem is fog lenni, a míg meg nem ismerik és használatba nem veszik az eziőszerint legczélszerűbb méhlakást: a népkast vagy népkaptárt.

Ez a, Boczonádi-féle szalmakas, melyen a kijáró felül van.

Van olyan szalmakas is forgalomban, melyen a kijáró alul fekszik, de ez sem jobb a kürtő-alakú deszkaköpűnél.

Azért az ilyent senki, még ha ingyen kapja, se fogadja el.

A felsőkijárós szalmakas azért jó, mert abban a méhek kitünően telelnek s aztán alája keretekkel felszerelt ládát lehet tenni.

A ládán ajtó van s ha a kas megtelt és a méhek lehúzódnak a ládába, a kereteket beépitik, mézzel megkordják, ezen az ajtón a keretek nemcsak könnyűszerrel kiszedhetők, de egész bátran el is vehetők, mert a telette levő kasban marad annyi méz, mely a következő nyárig elég a család élelmére.

Természetesen, a kiszedéssel lehet várni őszig, mikor már a méhek felhúzódtak a kasba.

Ha pedig a hordás alatt kellene a telt kereteket kiszedni, egy kis füst segítségével a méheket fel lehet a kasba hajtani.

Ilyen szerencsés esetben, azonnal más kereteket, lehetőleg tartalék-lépeket kell beadni, mivel még azt is telehordhatják őszig.

A mi vidékünket a méhészetre nézve nem tartják valami elsőrendünek s mégis volt olyan nyár, mikor kétszer szüreteltünk, vagyis húsz keret szép, fehér lépesmézet kaptunk egy család után.

Ez hatvan kiló mézet jelent, melynek értéke, ha mint lépesméz kerül eladásra, legkevesebb százhúsz korona.

A méhészkedés érdekesebb, kevesebb munkával jár s mégis jobban fizet, ha keretes Boczonádi-kaptárokat használunk; ez azonban költségesebb befektetés.

A kinek módjában van, helyesen cselekszik, ha ilyeneket szerez be. Méhszín nélkül is használható.

Részemről a kezdőknek, a népnek, a Boczonádi-szalmakast ajánlom; ennek sem kell méhszín.

A kertben, árnyas helyen bárhol felállítható, még a ház végében, az eresz alatt is jó helyen van, csak valami fedélfélével legyen védve, eső és hó ellen.

Télire nem kell helyéről elmozditani, sem betakargatni; legfennebb a kijáró nyilást czélszerű — az öntudatos méhész által rég sutbadobott — Hanemann-rácsesal bekötni, hogy az egerek ellen védve legyen.

Mégis jó állapotban érik meg a tavaszt.

A ki komolyan gondol a méhészkedésre, a «Méhé-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szet» szerkesztőjénél, Újpesten, Széchenyi-utcza 7. sz. alatt kérje a mutatványszámot és pedig az idei első számot. Ebben mindenféle méhlakás, méhészeti eszköz rajzban látható s meg van mindennek az ára is jelölve.

Közeledik a tavasz. A méhészek örömmel várják megnyilatkozását. Jó lesz idejében beszerezni a méhlakásokat.

Jövő alkalommal a méhészkedéshez szükséges tudnivalókat fogom részletesen ismertetni. A magyar mézről jó hírneve van s ha tiz annyi termeltetnék, annak is volna vevője.

De ha csak azt éri el a gazda, hogy a mézért, mely a czukrot pótolja, nem kell a boltba mennie, már az is szép eredmény, különösen nagy családú embernél.

Csergő Venczel.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil, m. kir. gazdasági felügyelő.

Hibás keltetőgéppel való elbánás módja. Minden keltetőgépnél előfordul egy-két hiba vagy baleset, de azért az egész keltetőrendszert elitélni nem lehet, sőt nem is szabad. Sokszor a legszárazabb fából készült keltetőgép is megdongásodik, sőt, ha nedves, vizpáradás helyiségben tartjuk és ott kezeljük, meg is reped.

A «Prairie State» keltetőgépnél és a «Cyphersnél» még sokkal több nehézség volt, mint a «Teleki»-féle gyártmánynál és innen ered az, hogy a Geittner és Rausch-czég a «Prairie State» amerikai lámpásos keltetőgép eddigi forgalmazója már teljesen felhagyott ezzel a gyártmánynyal való kereskedéssel és a Teleki-féle gépet rendeli nagyobb számban mint valaha. A «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete», mely a Cyphers gépnek külön könyvben is csinált reklámot, a mult év tavaszán szintén megkezdte már a Teleki-féle keltetőgéprendelést.

Mindkét amerikai gép ugyanannyi tojásra épen kétszer olyan drága, mint a Teleki-féle. Kezelésük, fűtésük négyszer annyiba is kerül. A Teleki-féle gépen oly keveset lehet nyerni, hogy még senkisem próbálta utánozni. Ha egy csapot, vagy szelepet nem egészen zárnak be, vagy a vizet mellé töltik, akkor a gép alatt tócsa keletkezik. Ilyent gyakran lehet tapasztalni. Kellő vigyázat után ez megszünik. Különben azért van a géphez egy viztál mellékelve, hogy a szelep csöve alá tegyük és akkor ez a tál fogja fel az esetleges csepegést, mely azonban ki van zárva, ha jól elzárjuk a csapot.

A mennyiben a gép valamely részén valami hiba volna és francó megkapja a gyár, a hibát szivesen helyrehozzák vagy a gépet kicserélik.

Így például, ha a hőmérőben nem bizik valaki, azonnal küld a gyár vagy az eladó helyette mást. A hőmérőt nem a gyár csinálja, Magyarországban nem is tudnak ilyent csinálni, a legszakavatottabb kezekből kerül ki, mégis fordulhat elő hibás közöttük.

Ha a fedelen valami asztalosmunka volna végzendő és az erről szóló számlát a fél beküldi, a gyár azt örömest egyenliti ki. A keltetéshez azonban nem csak jó gép kell, hanem türelmes kezelés is, e nélkül nem bujik ki a beléje tett tojásból egy csibe sem, ép úgy mint a kotló alól sem, ha az nem türelmes. Helyes bánásmód mellett a keltetőgép jól fog működni. *(bl.)*

Tojáseltartás legegyszerűbb módja. A legismertebb tojáseltartási mód és a mely magánházakban a legajánlatosabb is, a vizüveggel való eltartás. Egy liter vizüveget 20 liter forralt vizzel össze keverünk és ezzel az oldattal a cserép- vagy faedényekben elhelyezett tojásokat akként öntjük le, hogy azok az oldattal teljesen be legyenek fedve. Ebben a tojások hat hónapig eltarthatók és épen úgy használhatók fel, mint a frissek, mert izük csak igen kevéssé változik. Ha az ekként eltartott tojásokat egészben megakarjuk főzni, akkor a héjat előbb tűvel a légbuborék helyén át kell szürni, mert a vizüveg betömi a pórusokat és a tojás főzés közben megreped. *(bl.)*

Pulykafiókok felnevelése. Néhány éve kisérleteztem a fehér pulyka tenyésztésével s a kikelt fiókákat tengeri darával etettem, mely idő alatt vizet nem adtam nekik. Mivel azonban így tartva őket a keltetés után sok szokott elpusztulni, nem tudom, nem volna-e jobb vizet is adni nekik, vagy esetleg más táplálóbbal nevelni. Talán a túlnagy elhullásnak elejét lehetne ezzel venni. Tehénturót egyáltalán nem adtam nekik. *S. J.-né.*

Felelet: Hogy a kis pulykafiókák vizet nem kaptak, az igen nagy baj és több mint valószinű, hogy a szegény állatkák szomjúság okozta kinok közt pusztultak el. Igen csodálkozunk azon, hogy ilyen felnevelési eljárást tetszett eddig követni, a midőn pár koronáért igen jó baromfitenyésztési szakkönyvek kaphatók már ma (Pátria könyvkereskedés, Budapest IX., Üllői-út 25.). A falusi vénasszonyok adta tanács azonban sokszor épen az uriasszonyoknál nagyobb hitelre talál, mint a gyakorlati tenyésztők szaktanácsa, de hogy amaz mit ér, épen az Ön esete is fényes bizonyiték erre. Jobb lett volna mielőtt a kisérletezésbe bele ment volna, elolvasni 1—2 szakkönyvet és egy szaklapot megrendelni — a helyett — hogy az öreg gazdasszonytól szerezte a szakismereteket.

Ezt csak az azután kisérletezők kedvéért mondtuk el, és semmiképen sem akart szemrehányás lenni, mivel ezt Ön nem érdemelné meg, mert belátta, hogy szaktanács nélkül nem boldogul és ezért fordult hozzánk.

Én pulykafiókjaimat kikelés utáni 24 órán túl — addig semmit sem kapnak enni, inni, sőt ki se veszem őket fészkükből, a hová kikelés után összegyűjtöttem őket — a következő keverékkel tartom. Leforrázok lisztből kiszitált tengeri darát, azt összekeverem apróra vágott csalánnal, salátával avagy takarmányrépalevéllel és ½ résznyi friss tehénturóval. E keverékhez 1—2 kanál erős paprikaport adok és az egész keveréket alkalmas és pléhhel burkolt etetővályukba helyezem és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a csibék elé teszem. A mennyit megbírnak enni, míg a vályutól félrehuzódnak etetem őket, azután friss aludttejet adok nekik inni és úgy a maradék ételt, mint italt elviszem és nagy pulykákkal etetem fel.

A vályukat pedig azonnal tisztára mosom. Így etetem pulykafiókáimat reggel 8, déli 12 és délutáni 4 órakor. Soha semmi baj nem fordul elő, mert fő a pontos etetési idő betartása és a tisztaság. De hány tenyésztőnél van ez meg; nemcsak a baromfietetésnél és nevelésnél nincs meg, de a nép saját gyermekeit sem gondozza úgy, a miként kell. Azért pusztulnak azok is szegénykék nyakra-főre.

Ha még részletesebb tudnivalók iránt érdeklődik, hozassa meg *Hreblay Emil* gazdasági felügyelő *«Pulykatenyésztés»* című művét, melyet lapunk olvasói 1 K. 50 fill. kedvezményes áron kapnak. Megrendelhető a szerzőnél Eperjesen. *(bl.)*

Mézelő növények. *Fák és cserjék:* Húsos som, virágzik február—márciusban. Mogyoró-félék, virágzik február—márciusban. Fűz-félék, virágzik márczius—április-ban. Nyár-félék, virágzik április—májusban. Ribiszke-félék, virágzik április—májusban. Juhar-félék, virágzik májusban. Vadgesztenye, virágzik májusban. Hárs-félék, virágzik junius—juliusban. Szil-félék, virágzik junius—juliusban. Málna- és szeder-félék, virágzik junius—juliusban. Vadszőlő, virágzik junius—juliusban. Áfonya, virágzik őszszel.

Áttelelő növények: Kökörcsin, virágzik áprilisban. Kerti zsázsa, virágzik április—májusban. Káposzta-félék, virágzik májusban. Repcze, virágzik májusban. Haraszt-félék, virágzik május—juniusban. Zsálya-félék, virágzik május—juliusban. Harangvirág, virágzik junius—augusztusban. Here-félék, virágzik julius—szeptemben. Balta czim, virágzik kizárólag szeptemberben. Sárma (Ornithogallum), virágzik őszszel.

Egyévi növények: Rezeda, virágzik május—szeptemberben. Szagos müge, virágzik junius—juliusban. Tök, virágzik juniustól—októberig. Mák-félék, virágzik junius—juliusban. Bab, virágzik juniustól—októberig. Pohánka, tatárka, virágzik julius—augusztusban. Naprafórgó, virágzik juliustól—októberig. Kapor, virágzik augusztus—szeptemberben. Phacelia, virágzik egész nyáron. Fájvirág (ne nyúlj hozzám). virágzik augusztustól—októberig.

Hótöréses gyümölcsfák kezelése. A hótörés által megsérült gyümölcsfákat gondosan meg kell tisztogatni. A nagyobb ágakat a törés alatt simára le kell vágni, de úgy, hogy ez által ágcsonkok ne keletkezzenek. Az ágak lefürészelése, vagy levágása után a seb széleit simára kell metszeni és a netalán beszakadozott kérget is éles késsel simára vágni, s azután a vágáslapot megmelegített kátránynyal vékonyan bekenni. Ha a törési helyeket le nem simítjuk, vagy a vágáslapot nem kezeljük helyesen, úgy pár év alatt biztosan törzs- vagy bélkorhadás áll be s a fa a téli hidegnek és újabb hótörésnek még kevésbbé fog tudni ellentállani. Fiatal, hótörés által megsérült gyümölcsfáknál ügyeljünk arra is, hogy a netalán kitört vezérágat pótoljuk, és pedig úgy, hogy egy e czélra megfelelőnek vélt oldalágat, a fa koronájának lehetőleg a közepébe, fölfelé irányítva bekötünk, vagy pedig egy megfelelő, közel a középen álló visszavágott ágba egy erőteljes nemes ágat beoltunk, vagy beszemezünk.

Különfélék.

Erdészeti gyakorlóiskolák Szerbiában. A szerbiai «Sumarszki glasznik» (Erdészeti híradó) jelentése szerint az ottani erdészeti gyakorlóiskola ebben az évben is megnyílt. Az oktatás kerete azonban kibővíttetett, mert az eddigi egy tanfolyam helyett egy alsó és egy felső tanfolyam nyittatott.

Az utóbbira 25 olyan állami erdőőr vétetett fel, a kik már legalább öt évig szolgáltak s a kik ez idő alatt — mint legjobbak és legtisztességesebbek — kitüntek.

Ezen a tanfolyamon a résztvevők úgy a műszaki, mint az adminisztratív teendőkben oly fokú kiképzésben részesülnek, hogy majd a kör- és alerdészek munkakörének egy bizonyos részét átvehessék. Azok, a kik különös készültségre tesznek szert, a tanfolyam befejezése után az egyes erdőhivataloknál mint műszaki díjnokok lesznek alkalmazva, az új erdőtörvény pedig lehetővé fogja tenni, hogy alerdészi állásokat is betölthessenek.

Ennek a felsőbb tanfolyamnak a megnyitását egyrészt az erdészeti személyzetben mutatkozó nagy hiány, másrészt pedig az egyes erdőrayonoknak roppant nagy kiterjedése tette szükségessé.

Az alsóbb tanfolyamra az egyes erdőhivataloknál már legalább három hónap óta szolgálatban állók közül 58 résztvevő lett kiválogatva. Ennek a tanfolyamnak a czélja a szűkebb értelemben vett erdőőri (erdővédelmi) teendők végzésére alkalmas altiszteknek a kiképzése.

—*a.*—*z.*—

Biztosítások. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál a következő biztosítások köttettek: Lup Adám, Hunyad vármegyei erdőőr, a rendes tagok III. csoportjában 2-szeres tagsággal haláleseti segélyre; Nagy János, járási erdőőr, Szarvas M., járási főerdőőr, Szilágyi Palkó, járási erdőőr és Fekete József, járási főerdőőr, valamennyi Bács-Bodrog vármegye szolgálatában, a rendes tagok IV. csoportjában 4—4-szeres tagsággal segélyre biztosíttattak.

Könyvismertetés. *Az erdő, annak művelése, hasznai, védelme és rendezése.* Írta *Földes János*, m. kir. erdőtanácsos. A «Köztelek Olcsó Könyvtára» III. évfolyamának 9. és 10. füzete. 28 ábrával. Ára 1 korona. Ha az erdőgazdálkodásban nagy átlagban észlelhető is az örvendetes haladás, a fejlődésnek, a nagyobb hasznosításnak még tág tere nyilik ma is. Épen azért az erdészeti szakismereteknek a fejlesztésére a legszélesebb körben szükség van, annál is inkább, mert a gazdák erdészeti ismeretei a legtöbb esetben hiányosak. Ez a füzet szak-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szerűségénél, gyakorlati irányánál és sikeres kidolgozásánál fogva alkalmas arra, hogy a kisgazdaközönség körében terjeszsze az okszerű erdészet ismereteit, de hasznos szolgálatokat tehet az intelligens gazdák erdészeti szaktudásának fejlesztése terén is. A füzet tartalmát illetőleg tájékozást nyujthatnak a fontosabb fejezeteknek alábbi címei: Erdeink kiterjedése és eloszlása; Erdőt alkotó fanemek; Az erdőalakok; Az erdők felújítása és ápolása; Az erdő használata; A mezőgazdaságot gyámolító mellékhasználati tárgyak; Leginkább ipari czélokra szolgáló mellékhasználati tárgyak; Egyéb mellékhasználati tárgyak; Az erdő védelme; Az erdő rendezése; Az erdő közvetett hasznai. Megrendelhető a «Pátria» részv.-társ. könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-út 25. szám.

Fakereskedelmi czímtár. Szerkesztette és kiadta: *Fodor Lipót*, szakíró. Ára 8 korona. Ez a 12 ívre terjedő, úgy erdészeti, mint fakereskedelmi szempontból hézagpótló és figyelemreméltó mű a magyar, horvátszlavon és bosznai fatermelők, fanagykereskedők, detailfakereskedők, faügynökök, talpfa- és faszéntermelők, hordó-, bot-, parketta-, hajlított bútor-, fagyapot- és gyufagyárak czímeit tartalmazza. Ebből a műből a termelő képet alkothat a fogyasztókról, a fogyasztó pedig a beszerzési forrásokról. Szerző a mű bevezetéseképen közöl néhány adatot Magyarország erdészeti és fakereskedelmi viszonyairól, a fakülkereskedelemről és az 1911. évi faárakról. Megrendelhető a mű szerkesztőségénél és kiadóhivatalánál, Budapest, VII., Jósika-utcza 2. szám.

Időjelzés. A «Meteor» f. évi február hó második felére a következő időjelzést teszi közzé:

A 14—16-iki enyhe jellegű változási napok szeles jellegüket továbbra is fenntartani igyeknek, úgy, hogy a hidegebb jelleg leginkább csak a 23-iki változási nap hatáskörében fog érvényesülni, a midőn szeles, majd 25-ike körül erősen csapadékos időt várhatunk, mely e hó végét is hivatva van kitölteni. Február havának hátralévő változási napjai 15—16—18—23—24—25-re esnek.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti altiszti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Benkovits Pál m. kir. erdőőrt a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületéből a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületébe helyezte át.

*

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal főnöke Prácska Emil, Jenitsek József és Wnuck István m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké, Sándor István, Maruska Rezső, Pleuka Ágoston I. oszt. m. kir. erdőlegényeket és Rendla Pál I. oszt. m. kir. segéderdőőrt m. kir. erdőőrökké, Huszár József, Farbák Emil és Zsurilla Béla II. oszt. m. kir. erdőlegényeket I. oszt. m. kir. erdőlegényekké, Gálla Géza II. oszt. m. kir. segéderdőőrt I. oszt. m. kir. segéderdőőrré, Toma János napibérest II. oszt. segéderdőőrré, Novák József, Ambrózy László napibéreseket és Lampert Bálint végzett erdőőri szakiskolai tanulót II. oszt. erdőlegényekké nevezte ki, illetőleg léptette elő.

*

A gróf Hadik-Barkóczy hitbizományi uradalmak erdőhivatalánál alkalmazott Hidvéghy György alerdész erdészszé neveztetett ki.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a sušaki kir. erdőhivatal kerületében alkalmazott Vukmirovics János kir. főerdőőrt állandó nyugalomba helyezte.

*

Az ungvári m. kir. főerdőhivatal főnöke Wappel József és Kraftsik Adolf II. oszt. m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké, Matyóka István és Horváth Béla I. oszt. m. kir. erdőlegényeket m. kir. erdőőrökké, Leck István és Pfau Jenő II. oszt. m. kir. erdőlegényeket I. oszt. m. kir. erdőlegényekké, Gebrián György és Szedlák János II. oszt. m. kir. segéderdőőröket II. oszt. m. kir. erdőlegényekké, Szolyanik László II. oszt. m. kir. segéderdőőrt I. oszt. m. kir. segéderdőőrré, Karapa József, Tyiorán István és Sztán András kincstári alkalmazottakat pedig II. oszt. m. kir. segéderdőőrökké nevezte ki, illetve léptette elő.

*

A szászsebesi m. kir. erdőhivatal főnöke Aczberger Imre nagybányai m. kir. főerdőőrt m. kir. főerdőőrré, Pojenár Miklós m. kir. segéderdőőrt m. kir. erdőőrré, Krupitzer Frigyes II. oszt. segéderdőőrt I. oszt. m. kir. segéderdőőrré, ifjú Szarvas István szakvizsgázott napibéres segéderdőőrt pedig II. oszt. m. kir. segéderdőőrré nevezte ki.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1912. évi január hóban** a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Breznóbánya város 12·—, Báró Bohus urad. hd. 21·75, Brassó város hd. 19·95, Nadrági vasipar társulat hd. 24·55, Nagybányai főerdőhiv. 160·—, Németh István 2·40, Osztrák államvasút 64·80, Brassó város 12·—, Zsarnóczai erdőhiv. hd. 34·75, Földmív. min. hd. 15·55, Divényi urad. erdőfelügy. 12·—, Fingerlosz István 5·—, Szászy József 8·—, Lippai főerdőhiv. 368·—, Selmeczi kísérleti áll. 8·—, Zágrábi erdőig. 20·—, Apatini erdőhiv. 148·—, Jergitsch F. hd. 40·50, Tótsóvári erdőhiv. hd. 21·25, Vinkovczei főerdőhiv. 64·—, Zsarnóczai erdőhiv. 236·—, Biharsályi erdőgond. 6·—, Kolozsvári erdőig. 400·—, Molnár Lajos 8·—, Ungvári főerdőhiv. 196·—, M.-Szigeti erdőig. 392·—, Orsovai erdőhiv. 136·—, Tótsóvári erdőhiv. 308·—, Liptóújvári főerdőhiv. 296·—, Nagybányai főerdőhiv. hd. 33·40, Markos Béla hd. 4·75, Liptóújvári főerdőhiv. hd. 41·15, Pécsváros, 10·80, Szászsebesi erdőhiv. 288·— Balteán Miklós —·40 fill., Gödöllői erdőhiv. 156·—, Janith Sándor hd. 18·—, Szászsebesi erdőhiv. hd. 24·85, Ungvári főerdőhiv. hd. 27·95, Rusznyák János 1·20, Beszterczei adóhiv. 20·—, Kistapolcsányi erdőhiv. 28·—, Mosse Rudolf hd. 14·40, Schmuck Károly 4·10, Budapest főváros 20·—, Dostal Ede hd. 24·—, Báró Bánffy-család urad. 64·—, Ferenczffy Emil hd. 8·—, Sáros vm. 40·—, Hirt Anikó hd. 2·—, Nászta János —·40, Bustyaházai erdőhiv. 300·—, Trencséni adóhiv. hd. 70·73, Beszterczebányai

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

erdőig. 380·—, Báró Bánffy Ferencz hd. 10·75, Lippai főerdőhiv. hd. 36·15, Sistaroveczi erdőgond. —·60, Hirt Anikó —·20, Fogaras vm. 152·—, Vas vm. 40·—.

1 koronát fizettek: Erdőfi István, Horváth Mózes, Kokaly Imre, Miskovits Péter, Szoboszlai Károly, Tomasevics Svetozár, Wiszkocs József, Ambrus József, Warinszky Miksa, Bárdos János, Erdősi József, Miksa József, Stier János, Kertész László, Darázs István, Divéky József. Schaller Gyula, Mező Károly, Kiss Gyula, Nigrin József, Cseh József, Pöcz János.

2 koronát fizettek: Bódogh Ferencz, Kósza Mihály, Saliga József, Ströbl József. Szabó Mihály (festő), Széles Gábor. Takács János, Vadkerty Menyhért, Antal Imre, Csokerlia György, Gábris József, Holdos Ferencz, Kalota Jenő, Nezdei György, Mirk János, Simontsits Adolf, Szalay Lajos, Szémann Péter, Tamási József, Vrbokai István, Bóna András, Farkas István, Kaszás János, Merreider István, Pohl József, Pózna Rezső, Varga Mihály, Várjon Géza, Bakos János, Koczé János, Kulics Győző, Matisa István, Somorjai István, Szabó András, Varga Imre, Jeszám József, Bedő Ferencz, Belyák Pál, Farkas Izsák, Kacsanovszky J. A., Kicsiny Tivadar, Naesa György, Parma János, Rutska Tivadar, Ziegelhoffer Lajos, Zsoldos József, Dobry József, Galántai Ferencz, Gyertyánfy Kálmán, Imre János, Lutter Sándor, Molnár Orbán, Pál János, Bekes Dezső, Buzi József, Incze Antal, Kaiser János, Matkovics Vilmos, Szobó György, Szabó Ignácz, Vig András, Volosin József, Winter Gusztáv, Bakos Vendel, Hollosi István, Lichner Pál, Szakács Ferencz, Bolcsó Barna, Fekete József, Kottek Antal, Lázár József, Mezey Károly, Schleer János, Szőke Gyula, Sztopa Sándor, Veress Ferencz, Virlics Gyula, Barna Jenő, Esztel József, Horváth András, Pilvein Cziprián, Sztelek Norbert, Hidvéghy György, Skolnik Károly, Urbán István, Bakony György, Burger János, Keszthelyi Gábor, Prie János, Sebestyén János, Vaszil László, Buvári Ferencz, Gaál Benő, Méhes Ágoston, Sorbán Károly, Cservenyák György, Gajda János, Gubriánszky János, Oros János, Evetovics Dániel, Havas Imre, Stummer István, Varga József, Tóth Vilmos, Bálint Áron, Kovács Ignácz, Hollschwander Mátyás, Skalla Károly, Stadler József, Szabó József, Tamás Mihály.

3 koronát fizetett: Hadik István.

4 koronát fizettek: Borbás Mihály, Faragó Béla, Geiger Sándor, Geng Márton, Kotta János, Nádossy Kálmán, Nyikita József, Pitonyák Jakab, Terray Gyula, Vépi hitbizomány, Weszely Károly Aladár, Béldi György, Bózner István, Csicskó Jakab, Fónai Mihály, Francz Antal, Gallasz András, Horváth Károly, Kiss Sándor, Novák Mihály, Markos Béla, Pékh József, Pergyik József, Polgár József, Richter József, Szeitler Ferencz, Ács Géza, Löw Jenő, Lukácska József, Rónai Antal, Szabadszállás község, Benczkó József, Boldizsár István, Gombola Pál, Dérföldi hgi. erdőgond., Erdős Károly, Frey Henrik, Gasparecz Lajos, Gáspár János, Hagovszky József, Heydrich Károly, Horváth Lajos, Huszár Pál, Kovács Gyula, Mihály Ferencz, Novák János, Péch Kálmán, Sárga Dezső, Susáki erdőhiv., Székely Pál, Szmetán Mihály, Barthos Gyula, Béky Albert, Békeffy Miklós, Gróf Degenfeld S. erdőgond., Dobsina város, Esterházy hgi erdőgond., Eberling Gyula, Ferenczy Pál, Filipovitz Antal, Greisinger András, Hersmanek Sándor, Horák József, Juhász Mihály, Károly György, Kerekes Károly, Kócsy János, Krausz Ferencz, Mayer Gyula, Mick Dezső, Püspöknádasdi erdőgond., Redl Károly, Tenkei püsp. erdőgond., Weydauer Antal, Gróf Zedtwitz erdőhiv. Aleksán Miklós, Bandys Ferencz, Gáspár Dániel, Kiss János, Kovács György, Lokotár Miklós, Schudich Nándor, Csoma Ferencz, Tomassek Miklós, Zoltovszky urad., Almási László, Bartha Béla, Bende Mihály, Bohus Károly, Faragó Béla, Farkas Elek, Ferenczi Péter, Fiskál Károly, Garajszky Pál, Hesz Ágoston, Koncsatu Tamás, Körmöczi Illés, Kraffszky Ferencz, Krátky Lajos, Lahonyai Imre, Noll Ignácz, Pápa-ugodi hitbiz. Teodorovics Ferencz, Teszársz Győző, Virányi János, Zagyvai erdőhiv., Dalnoky Károly, Esterházy hg. lékai erdőgond., Farkas Pál, Puskás Gyula, Demeter Ábi, Holeos József, Hubay Zsigmond, Kósa József, Lux Samu, Szakolcza város, Gróf Széchényi Andor, Tiszóczky József, Zsurka Karácsony, Feruska István, M. Jánossy Ottó, Lonkay Antal, Murányi Károly, Simonyi János, Somogyi Ipoly, Takács Pál, Witt Sándor, Kizmann József, Koller József, de Pottere Gerard, Schindler István, Schönenberger Gáspár, Danis Lajos, Hajabács Károly, Hajduk László, Stiedl András Szabó István, Zaborszky Gyula, Janith Sándor, Jakubovits János, Pintér Sándor, Selmeczi főiskola, Donya József, Kolléga László, P.-Szentgyörgy város, Somfai István, Szabédi kisérlettelep, Urbán Gyula, Csizmadia György, Győry Géza, Martin János, Prohább Bálint, Sydó Dániel, ifj. Vedres István, Fisli István, Köteles Ferencz, Maller László, Wind Mátyás, Kotta Sándor, Máté Ferencz, Pomothy János, Szoncsek Ernő, Csornai prép. urad., Dés város, Fábián Béla, Magos Dániel, Nagy Géza, Stégmeier Ödön, Báró Bohus L. gazd., Fassanek Pál, Kádár Imre, Zathureczky Géza, Újbánya város. Zakamenei közb. erdőgond., Gróf Esterházy hitb. erdőhiv., Fejes István, Herrmann János, König János, Lakatos Ferencz, Léhn János, Prosszek József, Zsurnovszky József, Roszkopf János, Balogh Károly, Werner Ferencz, Bardivoszky János, Bocsát Valér, Prokl Rezső, Tomcsányi Gyula.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

Cs. 1. A 18 és 20 körim váltakozása az ugyanazon anyától származó utódoknál arra vezethető vissza, hogy egyik ivadékban jobban öröklti át az anya a fajtajelleget, mint a másikban. A vizsláknál a hátsó lábakon lévő vendégujj a körömmel a tiszta fajtajelleg, vagyis az a legtökéletesebb fajtajellegű vizsla, a melynek 20 körme van. Lehetséges, hogy valamelyik párzásnál egy nem teljesen tiszta apaállat használtatott és erre ütnek vissza a 18 körmű utódok.

A vizslánál fajtajellegű a hosszúkás fej, az enyhén domború homlok, a nem nagyon hosszú arczorr, mely elételé keskenyedik és tompa, tehát az ön által felemlített esetekben az a tisztább jellegű, a melynek koponyája alacsonyabb.

2. A tiszta fajta az, a melynek 20 körme van.

3. Vizslakutyánál csak a rövidszőrűeknek a farkát szokás lecsonkitani; a három hónapos kor miatt a kutyák farka lecsonkítható, azonban a jelenlegi időszak erre nem alkalmas, mert a seb megfagyhat és farokelhalást, üszkösödést idézhet elő. Ezzel jó lesz tavaszig, a melegebb idő beáltáig várni; a csonkítás által képzett sebet tanophennal kell behinteni; ez gyors száradást idéz elő és a vérzést is elállítja.

Ugyanez a megjegyzés vonatkozik a herélésre is, a hol még nagyobb óvatosságra van szükség, mert a sebfertőzés folytán könnyen hashártyagyuladás léphet fel. A herélést a magam részéről nem ajánlom, mert az a kutya szimatját és mozgékonyságát befolyásolja.

5. A vadak felkeresését és megállását nézetem szerint a farok nem befolyásolja. *Dr. Kuljevcic József.*

6. Előfizetése mult év végével lejárván, kérjük annak mielőbbi megujítását.

Sz. Z. Hirdetését díjmentesen közöljük.

B. J. Az ebadóra nézve minden vármegye maga alkot szabályrendeletet s azért az minden megyében más is lehet. Nézze meg ezt a szabályrendeletet valamelyik jegyzői hivatalban, abból megtudhatja, hogy mennyit kell fizetnie. A 10 fillért bevételeztük.

G. L. Fehér, óriási angol emdeni libát kaphat Reitter Oszkár főkapitány fajbaromfi gazdaságában Nagybecskerek, vagy dr. Gyertyánffy Lászlóné fajbaromfi tenyészetében Gyér, (Torontálmegye). Az 5 fillért a lap javára bevételeztük.

B. J. Olvassa el lapunk mai számában a fegyveradóról irt közleményünket s ha a fegyverét már elkobozták volna, adja be

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mielőbb az alispánnál a közigazgatási bírósághoz intézett panaszát, vagy újrafelvételi panaszát. Lehet különben az is, hogy ha az alispán úrnak megmutatja a közigazgatási bíróságnak egy ilyen ügyben hozott és említett közleményünkben egész terjedelmében közölt ítéletét, úgy minden további nélkül visszakapja a fegyverét. Ha azonban nem kapná vissza, úgy járjon el akképen, a mint közleményünkben megírtuk.

Cs. J. Kérjen vetőgépeket tárgyaló képes árjegyzéket a M. kir. államvasutak gépgyárától — Budapest (V., Váczi-körút 32. szám), vagy Clayton és Schuttleworth czégtől — Budapest (VI., Váczi-körút 63. szám); ezekben a gépek minősége és ára pontosan le van írva.

Z. R. P. Elveszett vagy megsemmisült szakiskolai és szakvizsga bizonyítványainak pótlása, illetőleg egy másodlati példány kiállítása végett forduljon ahhoz az erdőőri szakiskola igazgatóságához, a melynél végzett és a melynél az erdőőri szakvizsgát letette. Ha a szakvizsgát valamelyik kir. erdőfelügyelőségnél tette le, akkor utóbbi bizonyítvány-másodlatát onnan kérje. Mindkét helyről a további eljárásra nézve meg fogja kapni a szükséges útbaigazításokat. Az erre vonatkozó rendeletet és eljárást megtalálja az «Erdészeti Rendeletek Tára» 1907. évfolyam 72. oldalán.

B. J. Újabban forgalomba hozott ákáczmagvetőgépről nincs tudomásunk.

Zerge. Előfizetése a beküldött 4 koronával ez évi szeptember hó végéig rendezve van.

Erdőfüle. 1. Áthelyezését nem követelheti, hanem legfeljebb kérheti. 2. A nyugdíjra vonatkozó kérdését nem értjük. 3. Kérjen szkire vonatkozó árjegyzéket Plöckl és Haas-czégtől Budapest, (VI., Andrássy-út 13. sz.) vagy Seffer Antal czégtől, (Budapest, (IV., Károly-utcza 12. sz.) vagy Zubek Bertalan és Társa fegyvereskedőtől Budapest, (IV., Múzeum-körút 29. szám).

Cs. B. A lapok megküldése iránt intézkedtünk.

H. J. A kérvényt Fülöp Szász Coburg Gothai herczeg Ő Fensége uradalmi erdőigazgatóságához Jólsva (Gömörmegye) kell benyújtani és pedig jobb, ha azt felettes hivatala útján nyújtja be, mert így okmányait is biztosabban és rövidebb idő alatt visszakapja. Az okmányokat lehet hiteles másolatban is mellékelni. Hogy a kérvényt mivel okolja meg, azt önnek kell tudnia, mi ezt nem tudhatjuk. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

G. K. A kérdezett állásokra a pályázati hirdetmény még nem iratott ki.

L. B. A kinczstárnál az erdőlegénynek, tekintet nélkül arra, hogy hol van alkalmazva, évi 600 és 700 K. fizetése, természetbeni lakása, vagy lakpénze, 12 ürm.[3] tüzifajárandósága és évi 60 K. ruhaátalánya van.

1866. Nézzen utána a vármegyénél, hogy ügye milyen stádiumban van s ott sürgesse a dolgot.

St. S. Lapunk mai számában a könyvek jegyzékében megtalálja azt, a mit kérdezett.

K. J. Más tanácsot nem adhatunk mint azt, hogy abban az esetben, ha a pályázati hirdetményben előírt feltételeknek meg tud felelni, nyújtsa be a kérvényét.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Állást keres négy középiskolát, erdőőri szakiskolát végzett és a szakvizsgát jó sikerrel letett 26 éves, nőtlen egyén. Vadászat, erdészet, valamint fáczántenyésztésben gyakorlata van. Katonai kötelezettségnek mint szakaszvezető eleget tett. Hollósy Árpád, Vágkeresztúr-Apaj (Pozsony megye). (3.)

34 éves, erőteljes, kiscsaládú római kath. erdőőr, ki több évi gyakorlattal és jó bizonyítványokkal rendelkezik, az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letette; jelenleg grófi uradalomnál van alkalmazásban, folyó év bármelyik havának elsejére állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (4.)

Cserélni óhajt egy II. oszt. erdőaltiszt, ki a bustyaházai erdőhivatal területében van alkalmazva, Pest megye bármely területében működő hasonrangú kollégájával. Czíme: Bálint György, m. kir. erdőőr Tereselpatak, u. p. Nyéresháza, Máramaros megye. (7.)

Azonnali belépésre állást keres 29 éves, nős, középiskolát és szakiskolát végzett egyén, ki úgy az erdészet mint a vadtenyésztés (fáczántenyésztés) s irodai munkákban tökéletesen jártas. Nagy uradalmakban 9 évig volt alkalmazva. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (9.)

26 éves nőtlen erdőhivatali segéd, ki négy év óta nagyobb urad. erdőhivatal irodai munkálatait önállóan végzi, a vadtenyésztéshez és erdészethez jól ért, jó szakiskolai és szakvizsga-bizonyítványnyal bir, uradalomnál pagonykezelői, vagy irodai állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (10.)

Kiscsaládú 26 éves, róm. kath., nős, erőteljes, szakvizsgázott erdőőr, ki jelenleg grófi uradalomban van alkalmazva, az erdészeti és irodai teendőkben, valamint a fő- és apróvad okszerű tenyésztésében és a dúvadak irtásában jártas, jó bizonyítványokkal rendelkezik, pagonyerdészi, vagy vadászi állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (11.)

HIRDETÉSEK

Özv. Pileszky Vilmosnénak, Cirókaófalu, Zemplén vm. **igen szép vadászgyűjteménye** (fegyverállvány, szarvas- és őzagancsok) eladó. Értekezhetni ott. (2. III. 3.)

141/1912. sz.

Pályázat.

Nagyméltóságú gróf Csáky Albin úr prakfalvi uradalmában, Szepes megyében, nagy-kuncz falvi lakhelylyel betöltendő egy főerdőőri álllás.

Az állás illetményei: 800 kor. évi fizetés, három évi kifogásolhatlan szolgálat után 1000 kor., egyszobás szabad lakás, 36 ürméter tüzifa házhoz szállítva, 60 kor. ruhaátalány, 3 hold rét és szántóilletmény, 2 tehénre való legelőjogosultság, a főerdőőr által bejelentett és befizetett erdei károkból egy harmadrész.

Sajátkezüleg irt pályázati kérvények a prakfalvi uradalmi erdőhivatalhoz február hó 29-ig nyújtandók be. A pályázati kérvényben az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban felsorolt kellékek igazolandók. A pályázónak a magyar és tót nyelvet szóban és irásban birnia kell.

Az állás 1912. évi április hó 1-én elfoglalandó.

Nagykuncz falu, 1912. évi január hó 9-én.

(3.III.3.) ***Farkas Pál,*** urad. erdőmester.

1912. évi 378. sz.

Pályázati hirdetmény.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál megüresedett (1) egy erdőőri (II. oszt. altiszt), illetve előléptetés esetén (1) egy erdőlegényi, esetleg segéderdőőri állásra pályázat nyittatik.

A II. osztályú altiszti állással 600 korona fizetés és 100 korona személyi pótlék, továbbá természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerű lakbér, 3 k. hold

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

földilletmény, illetve annak hiányában holdanként 10 korona földváltság és 24 ürm³ saját szükségletre felhasználható házhoz szállított tüzifajárandóság; az erdőlegényi, esetleg segéderdőőri állással 600 korona szegődményben, természetbeni lakás vagy annak hiányában törvényszerű lakbér és saját szükségletre felhasználható házhoz szállított 12 ürm³ tüzifajárandóság van összekötve.

Az ezen állásokra pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában megkívánt szakképzettségüket, az államerdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, életkorukat anyakönyvi kivonattal, illetőségüket és családi állapotukat községi bizonyítvánnyal, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismeretüket és katonai kötelezettségük lerovását megfelelő hiteles bizonyítványokkal tartoznak igazolni. Az ilyen módon felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeik 1912. évi márczius hó 15-ig a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál nyujtandók be.

Zsarnócza, 1912. évi január hó 29-én.

(7.) ***M. kir. erdőhivatal.***

Azonnali belépésre nagy uradalomnál

erdész kerestetik,

ki a magyar és tót nyelvet birja, vadóvás és fakezelésben jártas. Kérvények bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek W. E. 9206 alatt Annoncen-Expedition Rudolf Mosse Wien I. küldendők. (4. II. 2.)

1912. sz.

Pályázati hirdetmény.

Klenócz nagyközségnél megüresedett erdőőri állásra pályázat hirdettetik.

Az erdőőr évi illetménye 498 korona évi fizetés, 190 korona lakbér, 4 ürm³ bükk hasábfa beszállítva, 8954 □-öles rét, 7688 □-öles erdei kaszáló, 152 □-öles kenderföld, 2 drb. szarvasmarha legeltetése és az erdei kihágások után befolyt kár és kártérítési összeg $^1/_3$ része.

Pályázni szándékozók sajátkezüleg irt s megfelelően felszerelt kérvényeiket legkésőbb f. évi február hó végéig alulirott községi előljáróságnál bemutatni kötelesek.

A választás Klenócz községházánál f. évi márczius hó 9-én d. e. 9 órakor lesz megejtve.

Csakis szakképzett egyének pályázati kérvényei lesznek figyelembe véve.

Klenócz, 1912. évi január hó 30-án.

Bihari, (8.) ***Monerol János,***
jegyző. biró.

280/1912. sz.

Kitermelt tölgyrönkő-eladás.

A lugosi m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében 1912. évi február hó 20-án délelőtt 10 órakor zárt irásbeli versenytárgyalás útján eladás alá bocsájtatik a facsádi (facseti) vasúti állomás melletti, és kitérő vágánynyal ellátott kincstári faraktárban mintegy:

97·05 m³	21—30 cm.	közepvastagságú
391·81 m³	31—40 cm.	«
259·68 m³	41—50 cm.	«
87·49 m³	51—60 cm.	«
22·32 m³	60 cm. felüli	«

vagyis összesen mintegy 858·35 m³ kérgezett tölgyrönkő.

Kikiáltási ár: köbméterenként 31 korona.

Bánatpénz: 5000 korona, *mely az ajánlattal együtt folyó évi február hó 19-én délután 5 óráig az erdőigazgatósághoz beküldendő avagy beadandó.*

Az árverési és szerződési feltételek a lugosi erdőigazgatóságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, avagy kívánatra megküldetnek.

Az ajánlatokhoz használandó ürlapok (ajánlat, boriték) az erdőigazgatóságnál díjtalanul kaphatók.

Lugos, 1912. évi január hó 20-án.

(9.) ***M. kir. erdőigazgatóság.***

Nyitrazsámbokréti járás főszolgabirája.

342/1912. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nyitra vármegye állami kezelésbe vett községi és más erdők s kopárterületek védelménél Alsóvesztény székhellyel megüresedett XXIV. számú védkerületi erdőőri állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állás: évi 400 kor. fizetés, 80 kor. lakbér, 80 kor. utiátalány és 40 kor. tüzifaváltsággal összesen 600 kor. évi javadalmazással van egybekötve, a mely a beosztott nyolcz birtokos vagy urb. községek pénztárai által megfelelő előleges havi részletekben szolgáltatik ki.

Pályázhatnak oly magyar honpolgárok, kik a magyar nyelvet szóban és irásban tökéletesen, a tót nyelvet legalább szóban birják, ép, erős testalkatúak, a mit hatósági orvosi bizonyitványnyal igazolni tartoznak, s az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt szakképzettséggel birnak.

A kellően felszerelt és sajátkezüleg irt kérvények f. évi február hó 20-ig a privigyei m. kir. járási erdőgondnoksághoz nyújtandók be. A határidőn túl beérkező, vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

A választás határidejéül a f. évi február hava 28-ik napjának d. e. 10. óráját hivatalomba tűzöm ki.

A megválasztott erdőőr állását márczius hó 1-én tartozik elfoglalni.

Nyitrazsámbokrét, 1912. évi január hó 27-én.

A főszolgabiró helyett

(11.) ***Hieliczky.***

Jegyzéke

azoknak az **erdészeti szakmunkáknak**, melyek az «Az Erdő»-re egész évre egyszerre, vagy bár részletekben, de egy évnél már hosszabb idő óta előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. sz.) az alábbi **kedvezményes áron** rendelhetők meg:

Bölcsházi Belházy Emil: **Az erdőrendezéstan kézikönyve.** Ára 6 K.

Béky Albert: **Számtan erdészeti altisztek részére.** Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

Fekete Lajos: **A tölgy és tenyésztése.** Ára 4 K.

« « **Erdőrendezéstan.** Ára 9 K.

« « **Erdőértékszámítástan.** Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)

« « **Erdészeti nyereségszámítástan.** Ára 3 K.

« « **A szálaló erdők berendezése.** Ára 90 f.

Fekete L. és Mágócsi Dietz S.: **Erdészeti növénytan.** (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.

Fekete L. és Sóltz Gyula: **Erdőbecslés tan.** Ára 6 K. (II. kiad.)

Földes János: **A legelőerdők.** Ára 1 K 60 f. 55 f. portó beküldése esetén bérmentve.

Gaul Károly: **Hazánk házi faipara.** Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Gellért József: **A bükk-tüzifa romlása s az ellene való védekezés.** Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: **Erdészeti zsebnaptár.** Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: **Erdészeti géptan.** Ára 4 K.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Márton Sándor: **A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása.** Ára 4 K 80 f.

Péch Dezső: **A külföldi fanemek megtelepítése.** Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Pohl Jenő: **Tangenstáblázatok.** Ára 1 K.

Sobé Jenő: **Erdészeti építéstan. I. R. (1. és 2. kötet) Középítéstan:** egy-egy kötet ára 11 K 20 f. **II. R. Út-, vasút- és hídépítéstan,** ára 12 K.

Tagányi Károly: **Magyar erdészeti oklevéltár.** 3. kötet Ára 20 K.

Tomcsányi Gusztáv: **Erdei facsemeték nevelése.** Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Vadas Jenő: **Erdőműveléstan.** Ára 7 K.

Erdészeti Rendeletek Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1893—94. (XIII—XIV.) évfolyam. Ára 1 K 20 f. 1895. (XV.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1901—03. (XXI—XXIII.) évfolyam ára 3 K. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
A nem említett évfolyamok elfogyták.

Ő felsége nagy fénynyomatú arczképe. Ára 7 K.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: **A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leirása.** 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földmivelésügyi ministerium.)

Bedő Albert dr.: **Az erdőőr** vagy **Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben.** Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: **A vadászati ismeretek kézikönyve.** (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzve 9 K., kötve 13 K.)

Bund Károly: **Értekezések az erdőrendezés köréből.** Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cséti Ottó: **Általános földméréstan.** Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: **Az erdők berendezése.** Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: **Népszerű erdészeti növénytan.** I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tűlevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházas növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: **Erdészeti talajtan.** Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Szécsi Zsigmond: **Az erdőhasználattan kézikönyve.** Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)

Téglás Károly: **Erdővédelemtan.** Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)

Tomasovszky Imre: **Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeletek Tára». I—XXIV. évfolyamaihoz.** Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: **A bükkfa korhadása és konzerválása.** Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-utca.)

Vadas Jenő: **A selmecbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője.** Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmeczbányán.)

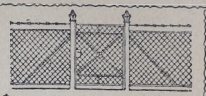
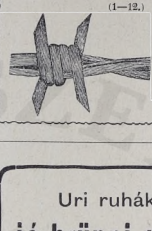
Vadas Jenő: **Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése.** Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapesten, Muzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtáblák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnál.)

Erdei rovatos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.

Termési táblák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezősége, Jolsva, Gömör-megye.)

Magas csiraképességű
erdei magvakat
szállít jutányosan
Böhmerwälder
Waldsamen-Klenganstalt
Gesellschaft m. b. H.
Budweis. (5. XII. 2.) **Cseherdő.**

Vadaskertsövények
a legjobb drótanyagból, továbbá
kertsövények, tennispályák,
baromfiudvarok

Alpenländische Drahtindustrie
(1—12.)

Ferd. Jergitsch' Söhne
WIEN,
V 1, Wienstrasse 45, Telephon 9583,
Graz, Göstinger Maut und
Klagenfurt Postfach 263.
195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve a legközelebb eső irodából.

Uri ruhák készítéséhez való
jó brünni posztót és Lodent
legjutányosabb gyári árakon szállít
Etzler és Dostal, Brünn
Schwedengasse 5/z.
Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.
A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnynyel jár.
Dús mintagyűjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.
(10.VI.1.)

Faiskolaterület 100 hold.
Kitünő minőségü tülevelü és lomblevelü
Erdészeti magvak.
Facsemeték.
Gyümölcsmagvak.
Tölgymakk kocsányos és kocsánytalan.
Bükkmag.
Gazdasági- és fűmagvak.
Fűmagkeverékek.
Sorfák.
Díszfenyők.
Díszbokrok.
Gyümölcsfák és vadonczok.
Rózsák legnemesebb fajokban.
Remis-csemeték.
Helianti és
Csicsóka vadetetésre.
Mag- és csemeteárjegyzék megjelent!
Árajánlattal szívesen szolgálok.
FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. szállító
ZALAEGERSZEG. (6.IV.1.)

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 5. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi március 1.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszerdés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Szerkesztő:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni

TARTALOM.

Fiatalosok gondozása hegyes vidéken. (Bészler Kálmán.)
Az erdősítési munkálatok vezetéséről. (Durugy József.)
Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
Az erdőőrök cselédi mivoltáról és cseléd adójáról. (Balogh Ernő.)
Vadászati reformtörekvések Németországban. (Dr. Kukuljevič József.)
Gazdasági tanácsadó: Baromfikeltető gépek. — A paizstetvek kártételei. — A burgonya czélszerű eltartása.
Különfélék: Nedves talajt kedvelő tobozosok. — Nyugdíjbiztosítás. — Fürdőkedvezmény. — Jutalmazás. — Az emberek színe. — Ruhák keményítése. — A szédülés magyarázata. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Az erdőben. (V. S.)

Fiatalosok gondozása hegyes vidéken.

Irta *Bészler Kálmán*, m. kir. főerdőmérnök.

A felvidéken telepített fiatalosok során végig tekintve, nem is kell nagyon messze a multba visszamennünk, hogy azt a régi módszert lássuk, a hol a kezelés, az ültetéssel befejezettnek tekintette az erdőmívelés feladatát.

Ma már azonban nemcsak szakfolyóirataink hasábjain, de a gyakorlatban is örömmel tapasztaljuk, hogy a kezelés nem elégszik meg a csemeték földbe tételével, de figyelemmel kiséri azoknak további sorsát is.

Nem is lehet ez egy valódi kezelőnél másként; mert ugyan melyiknek nem fáj a szive, látván tavaszszal azt az ezer meg ezer szegény kis csemetét, melyet az epilobium, szeder, málna és a többi haszontalan jövevény a hó segítségével a földre nyom és tönkre tesz, s ha nem is öli meg épen egészen, de három-négy éven keresztül a földre görbítve kínozza, elveszi előle a napfényt, esőt s végül is szükségessé teszi a drága és eredményeiben mind kevesebb sikerrel biztató pótültetést.

Ha tárgyilagosan és igazságosan gondolkozunk, nem lehet elődeinket egészen elitélnünk azért, hogy már régen el nem kezdték a fiatalosoknak ideje korán való felszabadítását és gondozását, mert a régi hátralékokkal felszaporodott nagy területű ültetések gondozása, a csekély anyagi eszközök mellett csaknem lehetetlen volt.

Ma már azonban tapasztalatból tudjuk, hogy ha nagy is az áldozat, a fiatalos gondozása egyáltalán nem rosz befektetés, mert az ismétlések, pótlások elmaradása bőven kárpótolja a nagyobb kiadást is.

A hol pedig az anyagiak is rendelkezésre állanak, bűn volna azt fel nem használni akkor, midőn a fiatalosoknak ideje korán való gondozása nem is olyan túl nagy pénzösszeget követel s az is megtérül a gyorsabb növekvés és a későbbi gondozás kevesebb költsége révén.

Gyakorlatból beszélek s így nyugodtan állíthatom, hogy közepes viszonyok között egy hold két éves ültetés *tavaszi* felszabadításához elég 3—4 korona.

Mert mi itt a teendő? Csak az, hogy egy felügyelő (az ültetés nagyságához arányló munkaerővel, de legczélszerűbben) 4—6 munkással végig megy a fiatalosón és erős sarlóval a lenyomott csemetét felszabadítja. Különösen szükséges ez csalán és lapuval benőtt helyeken és pedig rögtön a hó elolvadása után vagyis addig, a míg a lapu alatt hólében fekvő csemete meg nem penészedett, mert ezután már hiába való ez a munka, mivel a csemete tűi kezdenek barnulni, lehullanak s a csemete elpusztul.

Nagyobb költségbe kerül ugyan, de egyúttal sokkal nagyobb eredmény is érhető el az *őszi* felszabadítással.

Nagyobb a költség azért, mert őszszel sem a munkás, sem a felügyelő nem tudja biztosan megállapítani, hogy a csemetét környező gyomok közül melyik fog a csemetére feküdni s így felesleges munkát is végez, de hasznosabb azért, mert nemcsak az esetleg lenyomott csemete lesz felszabadítva, hanem egyáltalán az elnyomás veszélye lesz elhárítva.

Ez a munka (közepes viszonyokat véve figyelembe) 5—6 napszámot igényel holdanként.

Itt sem jó sok munkást együtt alkalmazni, mert ez a munka nagy felügyeletet igényel, nemcsak azért, mert a munkás kellő felügyelet nélkül vele született lustaságánál fogva kevesebbet dolgozik, de roszul is dolgozik s ezzel a munka kellő eredményét teszi kétessé.

Legjobb 12—14 emberes csoportokban dolgozni s egy ilyen csoporthoz két felügyelőt alkalmazni. Ilyen beosztás mellett meglehet követelni, hogy a felügyelő minden egyes felszabadított csemetét lásson és az eset-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

leges hibákért felelősségre vonható, s nem védheti magát azzal, hogy nem volt ideje mindenütt ott lenni.

Ennél a munkánál elegendő azt az utasítást adni, hogy minden csemete egy méter körzetben körültakarítandó, mert a két éves gyomok magassága alig nagyobb az egy méternél s így a csemete az elnyomás veszélyétől meg lesz védve.

A hol a fiatalosokban csak epilobium, sás, szeder, málna s bodza van, ott elég ha a munkás erős sarlóval van felszerelve, mert ezeket a jó sarló elvágja s így a munka gyorsan megy vele.

Másként kell azonban ott eljárni, a hol gyomfák is fordulnak elő.

Rendesen kitakarított vágásterületeken két év alatt nem igen verődik fel más, mint a kecskefűz, mogyoró; de úgy ezeket, mint a többi lombfák vékonyabb hajtását elnyesi az erős sarló; ha azonban már vastagabb papéldányok is fordulnak elő a területen, úgy kénytelenek vagyunk kaczort a munkás kezébe adni; ez esetben a munka valamivel drágább.

Az őszi felszabadítás ideje október vége, november eleje, mert ebben az időben a nép nyári munkája be lévén fejezve, rendesen olcsó pénzen elég munkaerő áll rendelkezésre.

Erre a munkára különben nem nehéz munkást kapni, mert tiszta s könnyű munka lévén, nagyobb gyermekek, leányok és asszonyok is szívesen s örömmel vállalkoznak rá.

Milyen szép tér nyílik itt arra, hogy az altisztek kimutassák a csemetenevelés iránti érzéküket és tehetségüket! Hiszen minden ültetés kinézése változik a talaj hajlása, meredeksége, kövérsége, vizenyőssége stb. szerint. A kövér helyeken több lévén a gyom, nagyobb a munka; másutt, a hol a talaj köves csak át kell haladni.

A vastag, de nem magas növésű gyomot nem kell bántani, mert nem árt. A munkás figyelme ilyenekre ki nem terjed, pedig ettől függ a munka olcsósága vagy drágasága.

Itt látszik aztán meg az altiszt vagy felügyelő ügyes, körültekintő vezetése, mert ha belátás nélkül mindent lekaszaboltat, a munka drága; ha pedig túlhajtott takarékosságból sietteti a munkát, és a csemetére káros gyomot is állva hagyja, akkor veszélyezteti a munka eredményét.

Azt hiszem, hogy ha egy ültetésben 10 éves koráig tehetségünk és időnk szerint két-három ilyen felszabadítást végezünk: (rendes jó ültetést feltételezve) a 10-ik évben legalább 50 %-os ültetésben fogunk gyönyörködni, a mi pedig a holdankénti 2500 drbos ültetés mellett teljesen kielégítő.

Nem merném azonban a gyomos fiatalosoknak legeltetés által való felszabadítását ajánlani.

Nemrégiben olvastam az egyik szaklapban, hogy egy kollégánk, begyomosodott vágásban nagyobb csapat juh legeltetése után egyetlen kitaposott csemetét sem látott. Azt hiszem, hogyha pápaszemet tett volna, másként látta volna a dolgot; nekem épen ellenkező tapasztalatom van, mert a nagy, füves, gyomos vágásban a juh nem széled el, hanem egymás után megy és ezen a csapáson aztán elpusztít mindent, míg a vágás többi részén állva marad a gyom; vagyis a czél nincs elérve.

Nagynevű erdőgazdáink nem ok nélkül feszítették meg minden erejüket, hogy a szertelen legeltetés okozta károkat kiküszöböljék s most, mikor fáradságukat siker

TÁRCZA.

Az erdőben.

— Henry Lavedan elbeszélése. —

Éj volt, sötét éj, s az ég fekete, mint egy barátcsuha, mikor Laine abbé a roussy-i keresztútnál a Solinèresbe vezető útra fordult be, mely majdnem szakadatlan az orleansi erdőn vitt keresztül.

Ebben a pillanatban Holofernes — ez volt a taligát húzó kis csacsi neve, melyen az abbé ült — úgy tett, mintha meg akarna állni.

A szekérből jövő atyai jósággal hangzó nógatásokra az állat újra fölvette apró ügető lépteit, miközben füleit megrázta (a mit fényes nappal világosan lehetett volna látni).

Ebben a trappban — ebben az istenfélő trappban, a mint a gonosz nyelvek azon a helyen gúnyosan szokták néha mondani — Holofernes képes volt nagy távolságokat hagyni maga mögött. Kis hegyes patkói órákig dolgoztak szünetlen. Erős és egyúttal engedelmes volt, mint olyan csacsik, a melyeket nem vernek, gazdája még sohasem éreztette vele az ostort, egyszerűen azért, mert nem volt neki, s beérte egy jó szóval, vagy a gyeplő szelid megrángatásával, ha akaratát érthetőleg akarta kifejezni. Ezen este azonban, egy fülledt, viharterhes, csillagtalan és holdvilág nélküli juniusi estén, az abbé szerette volna csacsijának, költőileg szólva, a «szél szárnyait» kölcsönözni, mert lomhának találta s folyvást biztatva ösztökélte, mivel mérföldnyi út állt előtte, s bár már több mint egy órája volt úton, az útnak még felét sem tette meg.

Lespris, a chauvigny-i küldöncz (e helyen működött ugyanis Laine abbé már tíz éve mint lelkipásztor), ez este jött meg heti útjából s este kilencz óra tájban hirül hozta a lelkésznek, hogy Doradouxné, a vasuti pályaőr felesége, aligha fogja túlélni az éjszakát. No igen, és hogy nagyon fájna neki, ha meghalna, mielőtt bűnei alól feloldoztatott s az utolsó kenetet fölvette volna.

Laine abbé tüstént felöltözött és Holofernes, a ki egyébiránt szokva volt éjjeli pihenése ama megzavarásaihoz, melyeket neki a halotti szentségek okoztak, legszebb álmait volt kénytelen megszakítani.

Miután a taligába befogtak, az abbé egyenesen a templomba ment s szinte tapogatózva egy gyertya világa mellett, magához vette a tarkára festett oltárszekrényből

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

koronázta, nem szabad nekünk merő próbálkozásból koczkáztatni azt a nagy eredményt, hogy a már köztudatba is átment káros legeltetést újra bevezessük. Szinte hallom, hogy a felelet erre az, hogy nem is a szertelen legeltetést ajánlotta az illető. Igen, de hol a határ? Hol van az a kezelő, a ki felelősséget merne vállalni azért a roszakaratú juhászért, a kinek nincs mit koczkáztatnia? Hol van az a védszemélyzet, a melyik meggyőzné a mindennapos ellenőrzést; ha pedig ezt megtenni nem tudjuk, úgy ismét a régi slendriánsághoz tértünk vissza.

A marhával való legeltetésről, — hegyes vidékről szólván, — nem irok semmit, mert ezt jó lélekkel nemcsak erdészember, de laikus sem ajánlhatja.

Egyszerű, közismert dolgok ezek, de azért nem hiszem, hogy felesleges munkát végeztem, mert úgy tapasztaltam, hogy sokan épen a költségeket nagyobbaknak gondolván, nem mertek a csemeték felszabadításához hozzáfogni, pedig körültekintő munka mellett nem is kerül az olyan sokba.

Probatum est!

Az erdősítési munkálatok vezetéséről.

Nem az erdőnevelés módjáról óhajtok megemlékezni, mert azt Kolozs József főerdőmérnök úr e lapok mult évi 10. számában oly nagy tudással és magas szakértelemmel irta meg, hogy annak követése minden havasi altisztnek hasznára válhatik, hanem a munka rendjét és vezetését kivánom szerény tapasztalataim alapján ismertetni, hogy ezáltal minél több fölösleges kiadást és időt takaritsunk meg.

A munkásoknak jó bánásmód és szakszerű kioktatás mellett igyekezzünk kedvet adni arra, hogy bármikor és bármilyen munkára kaphatók legyenek, hogy a kelljen mindig új, tapasztalatlan egyének kioktatásával a munkát megdrágítani.

A munka megkezdését megelőzőleg a munkások toborzására kiküldött altiszt hirdesse ki a községekben az engedélyezett napszámbérek minimumát, a maximumát azonban ne, hogy abban az esetben, ha a legkisebb napszámbérért nem hajlandók a munkások munkába állani, lehessen velük alkudozni, vagy egyes ügyesebb, szorgalmasabb munkásnak esetleg valamivel többet igérni.

A szerszámokat a munkás saját kezébe kell átadni s ezekről nyilvántartást vezetni.

A munkába való beállítás alkalmával minden munkafelügyelő a maga 20 emberét a lehető leggyorsabban ossza be egymástól a kellő távolságra úgy, hogy egy pásztában, a hol esetleg 200—300 ember is dolgozik, a munka megkezdése ne egy óra mulva, hanem 8—10 perez alatt történjen meg.

A pászta vitelénél a szerint a mint az erdősítendő terület tisztább vagy sok benne a galy és hulladékfa, a munkások hol szétválnak, hol pedig az akadályok miatt összébb szorulnak. Ilyenkor az altisztek többnyire jobbra vagy balra huzódást vezényelnek, mire a munkások nagy nehezen megindulnak a kijelölt irány felé, a minek többnyire az az eredménye, hogy még jobban összegabalyodnak úgy, hogy a felügyelőknek nagy fáradságába kerül, mig ujra rendbe hozzák a pásztát. Ha ez csak félórát is vett igénybe, ez a félóra időveszteség 300 munkásnál 15 napszámbér kárt jelent.

---

a szentelt ostyát s mindazt, a mire szüksége volt, hogy a szent úrvacsorát feladja.

Ebben a késő éjjeli órában, negyed tizkor, a faluban minden gyermek aludt már. S bár Lacabasse, a sekrestyés állhatatosan ajánlkozott, hogy elkiséri a papot s viszi utána a szentelt olajat és segit neki tisztjében, a lelkész nem akarta elfogadni Lacabasse ajánlkozását, a ki már hetvenegy év terhét viselte hátán s a sekrestyés minden rábeszélése és cselédje sötét előérzetei daczára megmaradt a mellett, hogy egyedül megy Doradoux asszonyhoz s azt mondta, hogy semmi veszély nem fenyegeti, mert az orleansi erdőnek nincs rossz híre.

Hát a jó Isten? Nincs az vele az úton? Tehát nincs mitől tartani. Szorosan maga mellé tette az összehajtott miseingbe gondosan becsomagolt bádogdobozt, melyben a szentelt ostya volt, s kezébe fogva a gyeplőt, halk ima mormolása közt neki indult az éjszakának. Sokszor felkiáltott egy-egy miatyánk közben: «gyi!». Egy lámpás, melyet elindulásnál sebtiben tüzött ki a taliga egyik rúdjára, ép annyira vetette fényét, hogy megakadályozza, nehogy az abbé az út mentén kétfelől végigvonuló árokba dőljön. Némely pillanatban azt gondolta a lelkész, hogy e nélkül a világosság nélkül már régóta az árokban heverne, olyan nagy volt a sötétség.

Éppen a Loup Pendu-i (Akasztott farkas) bozótost hagyta maga mögött, a mikor háta mögött az út baloldalán lépések neszét vélte hallani.

E pillanatban Holofernes egyszerre megállt.

Az abbé, a ki teljes életében egyébre se gondolt, mint a halálra, nem ismerte a félelmet s Hamlettel együtt (a kit különben nem ismert) azt szokta mondani, hogy a Mindenható akarata nélkül egy veréb sem esik le a fáról, ellenben saját bűneinket tekintette legrettenetesebb gyilkosainknak a földön s gyarlóságunkat a legnagyobb veszedelemnek. Tehát a legkevésbbé sem ijedt meg s nyugodtan kérdezte:

— Van valaki ott?

— Van, — felelt egy férfihang a sötétből.

— Bizonyosan eltévesztette az utat? — kérdezte a lelkész tovább.

— Igen, és Thiezy felé igyekszem, — szólt a hang.

— Akkor hát szálljon fel gyorsan, én is oda megyek.

Néhány pillanat telt el, aztán a taliga nyikorgott s megindult a felkapaszkodottnak súlyos terhe alatt, az abbé pedig érezte, hogy az ember egészen melléje telepedett.

Miután ez elfoglalta helyét, az abbé, a mennyire a sötétség engedte, természetesen csak homályosan, szem-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Tapasztalatom szerint ilyenkor czélszerűbb az egyes csoportokat nem bolygatni, hanem onnan, a hol a munkások az akadályok miatt összeszorultak s így igen sűrűn ültetnének, egy-két munkást elvonni és olyan helyre beosztani, a hol a munkások ritkábban állanak vagy a hol azt a pászta kiegészítése megkívánja. Ez alig okoz számbavehető időveszteséget.

A munkások állandó oktatásával egyrészt alkalmas embereket nevelünk önmagunknak, másrészt elérjük azt, hogy a tanultakat saját gazdaságukban is felhasználják.

A munkásokkal jól bánjon az erdőaltiszt. Adja meg nekik az előírt pihenési időt s ne zaklassa őket ok nélkül.

Durugy József,
m. kir. erdőaltiszt.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. erdőmérnök.

(Folytatás.)

Az erdővédelmi szolgálat legfontosabb teendőinek egyike tehát *az erdőkáros rovaroknak szemmel tartása.*

Ezért szolgálat közben kisérjük éber szemmel *az erdőállomány külsejét* s ha fonnyadni, száradni kezdő tüneteket, avagy kisebbszerű sebeket, kéreghullást, vagy a tűk, vagy a lombozat sárgulását vagy falisztet veszünk észre egyik-másik fán, vizsgáljuk meg annak okát s ha a baj eredetét nem sikerülne megállapítani, vegyünk belőle vizsgálati anyagot s tegyünk jelentést. Járjunk tehát nyilt szemekkel az erdőn. Igaz, hogy az ilyen módon való vizsgálatokhoz és kutatásokhoz bizonyos fokú gyakorlat kell, de a lelkiismeretes erdőaltiszt azt hamar elsajátítja, vagy megszerzi.

Az erdőkáros rovarok ismertetése közleményünk keretén kívül esvén, itt csak arról lesz szó, hogyan kell az erdőkáros rovarok jelenlétét, s az általuk okozott károkat megállapítani? s mi a teendő akkor, ha nagyobb mérvű rovarkárt találunk?

Az erdőkáros rovarok egy része a fenyvesek fáját s leveleit rontja, másik része pedig a fenyőfák és lomblevelű fák gyökereit rágja s végül vannak olyanok is, melyek csak a lomblevelűek fáját, avagy leveleit pusztítják. Ebből önként következik, hogy *az erdőkáros rovarokat, illetve az általuk okozott károkat a fáknak* (esetleg cserjéknek) *gyökerén, törzsén és levelein találjuk meg.* Ha valamely erdőkáros rovar által beteggé, sinylődővé tett faegyedet megvizsgálunk, azon nemcsak a rovar károsítási munkáját észlelhetjük, hanem esetleg magára a rovarra is ráakadhatunk. Az alábbi *kérdőpontok** szolgáljanak útmutatásul arra nézve, hogy miként kell az erdőkáros rovarok ügyében a megfigyeléseket eszközölni és ennek alapján a szükséges jelentést megtenni.

1. Miféle rovar okozza a kárt (bogár, hernyó, kukacz stb.)?

2. Miféle fát vagy cserjét s annak melyik részét rongálja a kártékony rovar?

3. Hol, mikor és minő időben lépett fel a baj?

4. Mekkora nagyságú területen vehető észre a károsítás?

5. Körülbelül hány százalék veszteséget okozott vagy fog előreláthatólag okozni a csemetekertben vagy faterméshen?

* Ezek a kérdőpontok a m. kir. földmívelési miniszter úr 1902. évi 5477. sz. körrendeletéből vétettek. *Szerző.*

ügyre vette a férfi arczvonásait. Egy munkás volt, egy férfi a népből, arczán az elszántság és konokság kifejezésével. A férfi szintén az abbéra szegezte merev, kemény tekintetét.

— Ni-ni, — jegyezte meg, — maga pap? No hajtson!

Kiköpött, s a kis szekér tovább gurult. Egy-két pillanatig mindketten hallgattak. Végre megszólalt az abbé:

— Nem jó idő erdei sétára.

— Bizony nem. Nem is szólva arról, hogy nem tanácsos...

— Miért, barátom?

— Az útonállók miatt. Vagy nem hisz az útonállókban?

— Nem nagyon. De azért vannak; elég szomorú, de vannak, a kik...

Ismét csendesség lőn.

— Nem éppen mintha kivánesi volnék, de hova megy, tisztelendő úr, ebben a késő időben, a helyett, hogy aludnék? — kérdezte az ember.

— Egy haldoklónak viszem az utolsó vigasztalást.

— Mindjárt gondoltam. S messze van az a haldokló?

— Valamivel innen Thiezy-n. A pályafelvigyázónő, Doradoux asszony. Ismeri?

— Nem.

— Tán nem idevaló?

— Nem.

— Nem is a környékről?

— Nem.

— Csak átutazóban?

— Úgy van, tisztelendő úr, átutazóban.

Elhallgattak. Éppen jobbról hagyták el a ballaudes-i tavat, melyet ugyan nem lehetett látni, de melynek fekvését a lelkész, ki az erdő minden zege-zugát ismerte, jól tudta s a chilleurs-i útra jutottak, hol a nehezen lihegő csacsi lépésbe ment át, a midőn az idegen hihetetlen gyorsasággal a vadsággal a papra vetette magát s a támasz nélküli fapadról, melyen ült, hátulról a szekérfenékre lökte, a hol leteperte.

Árnyéka sem volt semmi küzdelemnek, az aggastyán nem kiáltott, nem szólt egy szót sem. Csak rövid, siket zuhanás hallszott a sötétségben, alig topogtak a lábak is a deszkán. S aztán semmi több, csak a bevégzett cselekedet, az elkövetett bűn szörnyű némasága, csönd, a mely mintha megbánást érezne. A támadó, késével fegyverkezve, még nem sujtott az áldozatára, legyűrve tartotta térde alatt, karját fölemelve a gonosz tettre, de még habozott megölni a tehetetlent, ki őt éjnek idején gyanutlanul szedte föl az útról.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

6. Minek tulajdonítják ott a kártékony rovarnak nagymérvű jelentkezését (rendellenes időjárás, használati vagy művelésmód)?

7. Történt-e eddig már valami a baj leküzdésére vagy csökkentésére? ha igen, minő módon és eredménynyel? Meg volt-e akadályozva az erdei legeltetés?

8. Észlelték-e ott a kártékony rovart máskor is? ha igen, mikor? mekkora volt az akkor okozott kár? mit tettek ellene és minő eredménynyel?

9. Ismeri-e ott a nép az illető kártékony rovart? és miféle néven?

10. Egyéb észrevételek.

Igen czélszerű, sőt kívánatos is, *a kártékony rovarból több darabot gyűjteni.* A lepkéket és hernyókat, valamint a bogarakat is kis dobozban akként kell elhelyezni, hogy később is felismerhetők s meghatározhatók legyenek. *A megrongált gyökér, ág és kéregből is több jellegzetes és a kárt szembetünően mutató darabka gyűjtendő* s gondosan becsomagolva, vagy az irásbeli jelentéshez csatolandó, vagy szóbeli jelentéstelkor átadandó.

Minthogy nagyobb védkerülettel bíró erdőaltisztek másnemű elfoglaltságuk miatt védkerületeiket egészében gyakrabban nem járhatják be, ajánlatos, hogy portyázásaik közben a védkerület magasabban fekvő és a völgyekre kilátást nyújtó gerinczeiről, hegyesúcsairól — esetleg távcsővel — gondosan vizsgálják meg az erdőállományok szinezetét s ha valahol sárgulni, vörösödni kezdő, gyanús foltokat vesznek észre, azt lehetőleg mielőbb keressék fel s gondosan vizsgálják meg, hogy az esetleg jelentkező bajok még csirájukban legyenek elfojthatók. Ezenkívül terjesszse ki megfigyeléseit arra is, vajjon a rovarok nem repülnek-e tömegesebben? nem rajzanak-e? mint ez például a tűlevelű fanemek vágásaiban a szunál, főleg délelőtt 11 és délután 2 óra között észlelhető.

Az ilyen és hasonló megfigyelések eredménye a végzett egyéb munkálatokkal együtt beirandó a «Szolgálati könyv»-be. Az «Emlékezet utáni» bemondásokat, beirásokat és jelentéseket mindig kerülni kell, mert azok legtöbbnyire megbízhatatlanok.

β) *Védelem az emberek által okozható károk ellen.*

Az erdőben az emberek által okozott károk különfélék, a szerint, a mint azok vagy az erdőbirtok határait jelölő határjelek, határkövek, határdombok megrongálásában vagy az erdőbirtok beosztását jelző gazdasági berendezések, oszlopok, épitmények, nyiladékok s más efféle tárgyak megkárosításában vagy az erdőállományok élő és száraz faanyagának s mellékterményeinek eltulajdonításában vagy az erdőtestben folytatott különféle üzemek menetének (mint pl. szén-, mészégetés, hamuzsirfőzés, gyantanyerés, koromkészítés stb.) rosszakaratú megakadályozásában vagy tilos utak nyitásában, tilalmas legeltetésben, tilos tűzrakásban, tilos halászat és vadászatban stb. nyilvánulnak. A károk sokszor meggondolatlanságból, boszuból és pajzánságból is keletkeznek, minők a faegyedek megfaragása, meggyürüzése, meghajkolása; vágássorozat, tag és erdőrészletek számainak lefaragása, utak, hegyszakadékok, felhagyott bányaaknák, véderdők, erdősítések stb. mellett felállított intő s figyelmeztető táblák eldobása, megsemmisitése vagy tiltott helyeken való legeltetés stb.

Mindezen s más hasonló károk megakadályozása s az elkövetett károk tetteseinek kipuhatolása s a felettes erdőgondnokokhoz való lelkiismeretes bejelentése: az

---

Ekkor egyszerre borzasztó ordítás támadt, rettenetes orkánja a panaszkitörésnek, mely mintha a tizennyolcz kilométer hosszú erdőt segélyül és tanúul akarta volna hivni, Holofernes kezdett el iá-zni. A mikor a gyilkos meghallotta ezt a rémületes és az erdő csöndje által megtízszerezett ordítást, melyet az első pillanatban nem birt megmagyarázni magának, leejtette a kést és talpára ugrott. A csacsi hallgatott. A férfi még mindig ijedten figyelt, a midőn egy nyugodt hang szólalt meg a kocsiderékból és az kérdezte:

— Van gyufája?

— Minek? — válaszolt az daczosan.

— Gyujtson egy pár gyufát, hogy megtaláljam, a mit elvesztettem.

Tántorogva, mint egy részeg, és lefegyverezve a lelkész jámbor hősiességétől, a férfi néhány félbetört gyufát húzott ki zsebéből, a czombjához dörzsölte, a gyufa lángra kapott s világánál látta a lelkészt négykézláb fekve a taligán, a mint a földről valamit fölvett.

Aztán fölemelkedve s újra letelepedve a padra, kezét a lámpás üvege elé tartotta, mely egy közönséges kis fakeresztet világitott meg, aztán a nélkül, hogy hangjában a legkisebb változás lett volna észrevehető, megszólalt:

— Ez az a kereszt, melyet mindig övemben hordok, hallottam leesni és nagyon sajnáltam volna elveszíteni, mert igen nagy becsben tartom. Gyi, te lusta jószág!

— Mit szeret úgy azon a játékszeren, azon a semmin? — kérdezte az idegen rosszul leplezett zavarral pillanatnyi hallgatás után.

— Hogy mit, barátom? Mindjárt megmondom. Ezt a kis keresztet, a mit itt lát, — s ismét a lámpa felé tartotta, — tizenhét ember csókolta a halál pillanatában, olyanok, a kik szomorú halált haltak, olyan halált, a mit fogadok, hogy nem talál ki...

— Tűztől? vagy talán kolerától?

— Még sokkal rosszabb.

— Rosszabb, mint a kolera?

— Bizony az... a kiket... a kiket lenyaktiloztak.

— Lenyak... az ördögbe is! — És ismét perczekig halgattak mindketten.

Az ég sem volt már oly fekete; egy darabka tiszta égbolton néhány csillag kószált tévetegen s a lelkész lassan és ünnepélyesen beszélni kezdett a maga gyöntatói hangján, nem is mutatva úgy, mintha közvetlenül szomszédjához intézné szavait.

— Igen, barátom, tizenheten, a kiknek halálát, a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

erdőaltiszt feladata. E czél elérése végett annyiszor járjuk be a védkerületet, a mennyiszer egyéb teendőink megengedik s különösen arra törekedjünk, hogy védkerületünk bejárása olyan időben történjék, a mikor a környékbeli lakosság azt nem is gondolja. Ha több izben sikerül a károsítókat más és más időben meglepni, az erdőkárosítók óvatosabbak lesznek s ennek folyományaképpen a károsítások is kevesbedni fognak.

Az erdőnek emberek elleni védelme két részre osztható, ú. m.:

1. A haszonélvezeti jognak és

2. Az erdei termékeknek és berendezéseknek a védelmére.

1. A haszonélvezeti jog védelme. Minthogy egyes erdőbirtokok még a korábbi időkből származó *szolgálmányokkal* vannak terhelve, minők pl. a *faizási, legeltetési, makkoltatási és atomszedési szolgalmak*, vagy némely erdőkben a *jogosultságok egyes utak, marhacsapások, italók stb. használatára* vonatkoznak, vagy végül egyes *erdei mellékhaszonvételek gyakorlására* jogositanak, pl. kőtermelés, fű- és legelőhasználat s egyéb termékszedés stb., arra kell törekednünk,hogy mielőbb biztos tudomást szerezzünk arról, hogy az említett jogok *minő mértékben, minő időben, mely helyeken, minő feltételek alatt és kik által gyakorolhatók.*

Minden arra nem illetékes egyén által s meg nem engedett eszközökkel, helyeken, időben és mennyiségben gyakorolt jogosultság az erdőbirtok megkárosítását jelenti, s ennélfogva azok megakadályozására a törvényes lépések megteendők. (L. Erdőtörvény 108. §.)

2. Az erdei termékek és berendezések védelme. Az erdei termékek és berendezések *lopásoknak, károsításoknak és veszélyes cselekmények vagy mulasztások* által előidézhető veszélyeknek vannak kitéve. Az 1879. évi XXXI. t.-cz. *(Erdőtörvény)* 90—99. §-ai az *erdei lopás*ról, 100—108. §-ai az *erdei kártételek*ről s végül 109—114. §-ai a veszélyes *cselekményekről és mulasztások*ról s a 115. és 116. §-ai a *kivételes intézkedések*ről szólanak. A törvény eme szakaszainak a rendelkezését tudnunk kell, mert csakis ezek ismerete mellett tudjuk az emberek elleni védelmi szolgálatot lelkiismeretesen s pontosan teljesíteni és az általuk okozott s részünkről felfedezett károkat a törvény alapján az «Erdei rovatos napló»-ba helyesen bevezetni.

Az *erdei lopásról* szóló szakaszok (Erdőtörvény 90—99. §.) ismertetik, hogy az erdőből miféle anyagok lophatók el. Ilyenek: élő fa, levágott s fel nem dolgozott fa, hagyásfa, fölfa, magfa, 10 évesnél fiatalabb csemete, lopás közben ritkás vagy zárt erdőben hézag készítése, sarjadzás végett meghagyott tuskó, élőfa galyainak letörése, levágása s ellopása, élőfa kérgének lehasítása s ellopása; elszáradt vagy széltörött fa, ág, galy vagy tuskó ellopása; élettelen fa kérgének ellopása; lehántott fakéreg ellopása, száraz vagy zöld falevelek vagy mohok ellopása; gubacs, tölgy, bükk, fenyő és más erdei mag, erdei gyümölcs, gomba, korhadék, föld, agyag, tőzeg, mész, gyephant, fagyökér, fű vagy más erdei termék ellopása s végül gyanta, terpentin, nyir, juharlé, fanedv ellopása stb.

Az *erdei kártételek* (Erdőtörvény 100—108. §.) *a legeltetési kihágások és különféle károsítások* elkövetése által keletkeznek, minők: élőfának le- vagy bevágása, megfűrása, rovatozása, gyűrűzése, jelzése, lehámozása, fűrészelése, gyökerek feltakarása, gyantanyilások fel-

---

mint mondottam... az ilyet nem felejti az, a ki a La Roquette-börtönnek volt gyóntatója.

— Maga? Maga volt a nagy ketreczben? A fiúk mellett?

— Biz' úgy. Tizenegy évig.

— Mit? Mit? Oh akkor bocsásson meg, szent atyám, milyen barom vagyok, hogy...

De az abbé úgy tett, mintha nem is hallaná s folytatta elbeszélését.

— Emlékszem e szegény fiúkra... Gameze... Adriennot... Chanlot...

— Chanlot, a ki a fogorvos szakácsnőjét ölte meg?

— Igen.

— Ismertem, együtt szolgáltunk a 78-dik gyalogezrednél.

— Meggyónt, nagyon bátran mult ki... A vérpad előtt mindenkitől alázattal bocsánatot kért. Voltak, a kik sírtak. Igen, Chanlot derekasan viselte magát abban a pillanatban. És a többi mind... a kis Pál... Saulmonie... mind megcsókolták ezt a keresztet... nem is soká kérették magokat... azt mondhatnám róla: a könnyű halál keresztje... azért tartok oly sokat felőle.

Az idegennek pár perczig a lélegzetét is hallani lehetett. Végre minden bátorságát összeszedve, szólt:

— Nem tudom, lelki atyám, talán mert megtudtam, hogy odabent volt, vagy pedig mert egészen el vagyok fogódva... de olyan érzésem van, mint a bűnbánat... a miért az iménti nem viseltem magam tisztességesen.

A lelkész nem engedte, hogy folytassa.

— Jó, jó... ne beszéljünk többet arról. Igaz, hogy nem nagyon szép volt... de elmult... Hát mi baj van, szegény gyermekem, mi? Nagy zavarok, úgy-e?... Az élet nehéz... nincs munka... az ember belelovalja magát... s aztán egy este elveszíti a fejét... mindez csak azért, mert éjjel van... ostobaság, semmi egyéb. Hagyjuk ezt a rossz emberekre, a semmirekellőkre... De maga, a ki jó nevelésben részesült, a ki annak idején tanulta a katekizmust...

— Rég volt az...

— No lássa... meg aztán katonaviselt ember, a mennykőbe! Milyen szép az!... Lássa, én annyira szeretem a katonákat, hogy ha nem mentem volna papnöveldébe, most bizonyosan kaszárnyában volnék. Hát igen, a mint mondottam... Nem... ez mind nem komoly dolog. Kellemetlenségei vannak... mindjárt gondoltam... Tudom én, mi az... Mindnyájunknak kijutott belőle... Holnap egy pohár bor mellett mindent

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vagy tovább szakítása, hasonló, de másnemű megrongálások; előfa galyainak vagy ágainak letörése, levágása s megvagdalása; továbbá a levágott fáknak vagy más erdei terméknek, kerítésnek, ároknak, medernek, partnak, töltésnek, hídnak, áteresznek, útnak, ergettyűnek vagy csúsztatónak, vízfogónak vagy a faúsztatásra szolgáló más eszközöknek, tilalmi táblának, jelző vagy útmutató póznának, a távolsági vagy bármely más az erdőművelés vagy használat czéljából alkalmazott jelnek vagy műveknek megrongálása, úgyszintén szénégetésre vagy ölbe rakott fáknak szétbontása; továbbá földnek, ércznek, kőszénnek, kőnek, gyepnek vagy más talajalkatrészeknek ásása, avagy az erdőbe kőnek s más a talajra nézve kártékony anyagoknak a hordása stb.

(Folytatása következik.)

Az erdőőrök cselédi mivoltáról és cseléd-adójáról.

Lapunk mult évi 13-ik számában ismertettük a hatásköri bíróságnak azt a határozatát, a melylyel egy felmerült esetből kifolyólag kimondotta, hogy az erdőőr vagy erdőszolga, tekintet nélkül arra, vajjon az erdőőri szakvizsgát és esküt letette-e, gazdasági cselédnek tekintendő és bérkövetelésének elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A hatásköri bíróságnak ezt a határozatát lapunk mult évi 14-ik számában kritika tárgyává tettük s rámutattunk arra, hogy ez a határozat — nézetünk szerint — nem birhat általános érvényű jelleggel s az a kincstári és közalapítványi erdészeti *altisztekre* nem vonatkozhatik, mert ez utóbbiak bérköveteléseiknek, illetőleg helyesebben járandóságaik és illetményeik következtében az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §-a értelmében a m. kir. közigazgatási bíróság hatáskörébe tartoznak. Ennek a törvénynek 83. §-a ugyanis világosan és minden kétséget kizáró módon kimondja, hogy: «az állami tisztviselőknek, *altisztéknek és szolgáknak* az 1893. évi IV. t.-cz. szerint járó illetményekre való igényéből eredő kérdések, valamint ezen igényből folyólag az államkincstárral szemben támasztott követelések felett az idézett törvény 16. §-a alapján a m. kir. közigazgatási bíróság dönt».

Hogy pedig a kincstári és közalapítványi erdőőrök *altisztek* és nem cselédek, az következik a szolgálati szabályok gyűjteménye 2. §-ából, a mely azt mondja, hogy: «*Altiszt* az az egyén, ki rendes fizetés vagy zsold mellett a kormány, vagy kinevezési joggal felruházott királyi hatóság által állandó állami szolgálatba kineveztetik vagy felfogadtatik, hivatalos esküt tesz, de az államtisztviselők számára megállapított fizetési osztályok egyikébe sem tartozik».

A hatásköri bíróságnak fentemlített határozatából kifolyólag felmerült már most az a kérdés, hogy az erdőőrök és erdőszolgák mennyiben veendők mint gazdasági cselédek, az országos gazdasági munkás- és cseléd-segélypénztárba való felvétel czéljából az összeírásnál figyelembe; mert ha általánosságban kimondatik, hogy az erdőőr gazdasági cselédnek tekintendő, akkor mint ilyent, be kell iratni az országos gazdasági munkás- és cseléd-segélypénztárba.

Egy ilyen felmerült esetből kifolyólag a m. kir. földmivelésügyi miniszter úr 1911. évi 40375. szám alatt a következő rendeletet adta ki az apatini m. kir. erdőhivatalnak:

---

el fog mondani, és mindent rendbe fogunk hozni, a mennyire lehet... Most, a mint tudja, Thiczybe megyek, hogy a pályafelvigyázónőnek, Doradoux asszonynak az utolsó kenetet... Elkisér odáig?

A férfi csak mormogott:

— Nem tagadhatom meg, hogy vele menjek.

— Helyes. Ha aztán végeztünk, mindketten visszajövünk Chauvignyba, az éjet a paplakban fogja tölteni, reggel aztán mise után majd beszélünk a dologról. Jó?

— Nem bánom, — ismételte az idegen, — megteszek mindent, a mit akar.

A mint egy negyedórával később beléptek az egyetlen szobába, mely a pályaőrné lakását képezte, még az ágyhoz sem kellett közeledniök, melyen Doradoux asszony halványan és mozdulatlanul feküdt, mindjárt tudták, hogy utolsó perczeit éli. Már a küszöbön odasúgta az idegen:

— Ez sem áll többet talpra, a'már bizonyos.

Aztán az abbé sürgősen hozzálátott, hogy egy szomszédnő segélyével, a ki azért jött, hogy a haldokló fölött virrasszon, előkészitse az utolsó áldozást.

Mialatt kibontogatta papi ingét s a bádogdobozt, melyben a szentelt ostya volt, az asztalra helyezte két gyertya közé, ott állt az idegen s mord tekintetét megindultan járatta a szoba kopasz falain, a szerény butorokron, az alkofon, melyben a haldokló feküdt, vonásain leirhatlan béke és nyugalom kifejezésével.

Egy szögletben egy szalmaszéken feküdt matrózkalapja fekete lakkból, mellette az összegöngyölt piros jelzőzászló pléh tokjában.

Sem erre, sem arra nem lesz többé szüksége a szegény asszonynak. A zászló látása, melynek piros szine kissé kilátszott a tokból, a boldogtalan embert meghatotta és fölizgatta. Emlékeztette arra a másik, az igazi zászlóra a 78-asoknál, a mely alatt élete tisztes korában annyit menetelt.

Ezalatt a lelkész a szokásos imák után fölnyitotta a bádogdobozt. Az ostya, melyet alig látszott mutatni, most fehéren tündökölt ujjai közt, hótiszta világa betöltötte az egész szobát.

A lelkész megfordult s végtelen szánalommal nézett az idegen arczába.

Aztán az ágyhoz lépett. Abban a pillanatban, midőn az Isten kenyerét a beteg ajkaira tette, melyeknek alig volt erejök azt bevenni. Doradoux asszony, a pályafelvigyázónő, félmeztelen karját egész hosszában kinyujtotta, mintha azt mutatná: ott... ott... szabad az út!

V. S.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

«Az 1900. évi XVI. t.-cz. 8. §-ában körülírt kötelező biztosítás alá csak azon erdőőrök, erdővédek és erdőszolgák esnek, a kik valamely *magánegyén* javára szerződésileg megállapított bér mellett legalább egy hónapon át folytonos szolgálatokat teljesitenek és ennélfogva a gazdasági cselédnek az 1907. évi XLV. t.-cz. 1. §-ában meghatározott fogalma alá sorolandók. Azon erdőőrök (erdővédek) és erdőszolgák pedig, a kik szolgálati szempontokból *külön törvényes szabályoknak* vannak alávetve, nem tartoznak az 1900. évi XVI. t.-cz. alá és ezen okból a gazdasági cselédeknek összeirásánál figyelmen kivül hagyandók.»

Örömünkre szolgál, hogy a földmivelésügyi miniszter úr ez ügyben elfoglalt álláspontunkat, hogy tudniillik a hatásköri bíróságnak fenti határozata a kincstári és közalapitványi erdőőrökre (erdészeti altisztekre) nem vonatkozhatik, magáévá tette, a mennyiben fenti rendeletében kimondotta, hogy azok az erdőőrök és erdőszolgák, a kik szolgálati szempontból *külön törvényes szabályoknak vannak alávetve*, vagyis a kik nem a gazdasági cselédekre vonatkozó 1907. évi XLV. t.-cz. alapján, hanem az 1893. évi IV. t.-cz. vagy más törvényes szabály alapján állanak szolgálatba és illetve kapják járandóságaikat, gazdasági cselédnek nem minősithetők s mint ilyenek a gazdasági cselédek összeirásánál mellőzendők.

A kincstári és közalapitványi birtokon alkalmazott erdőőrök altiszti mivolta e szerint tisztázva van.

A magánbirtokon alkalmazott erdőőrök közjogi helyzetének tisztázása azonban már sokkal nehezebb feladatot képez s csaknem leküzdhetetlen akadályokba ütközik. Ugyanis az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó birtokon kivül is vannak olyan uradalmak, a hol az erdőőri személyzet viszonyai teljesen rendezettek, a hol a személyzet külön szolgálati szabályzattal van ellátva, a hol munkaképtelenség esetén nyugellátásban részesülnek s a hol az erdészeti altisztek ugyanazzal a képesitéssel és minősitéssel birnak, mint az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó birtokosok erdőőrei; de viszont vannak olyan uradalmak is, a melyek erdeik őrzésére olyan erdőőröket (erdőkerülőket) tartanak, a kik talán még irni és olvasni sem tudnak, a kiknek tehát gazdasági cselédi minőségét kétségbevonni alig lehet.

Az altiszti minőséget az erdőőri szakvizsga letételéhez fűzni, vagyis kimondani azt, hogy a ki az erdőőri szakvizsgát letette, az nem gazdasági cseléd, hanem altiszt, nehézségbe ütközik azért, mert a birtokosokat nem lehet korlátozni abban, hogy határozottan és kimondottan gazdasági cselédi állásra is ne alkalmazhassanak olyan egyént, a ki az erdőőri szakvizsgát letette, s viszont a szakvizsgázott erdőőröket se lehet visszatartani attól, hogy ne vállalhassanak el esetleg gazdasági cselédi állást.

De nem lehet az altiszti minőséget a közigazgatási eskütől sem függővé tenni, mert hiszen az erdőtörvény 38. §-a megengedi, hogy minden erdőbirtokos hatóságilag felesekthesse erdőőrét, ha az illető az erdőőri szakvizsgát nem is tette le, hanem csupán feddhetlen előéletü és életének 24-ik évét betöltötte.

Végül azt se lehet határvonalul felállitani, hogy csupán az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó birtokosok erdeinél alkalmazott erdőőröket illeti meg az altiszti elnevezés, vagyis, hogy ezek nem gazdasági cselédek, mert mint fentebb is emlitettük, vannak olyan erdőbirtokok is, a melyek nem tartoznak ugyan az erdőtörvény 17. §-ának hatálya alá, de a hol az erdőőri személyzet anyagi, közjogi, társadalmi stb. helyzete sokkal rendezettebb, mint például egy a 17. §. alá tartozó volt úrbéresek tulajdonát képező erdőnél alkalmazott erdőőr helyzete; előbbieket tehát ez utóbbiakkal szemben kedvezőtlenebb elbánásban részesiteni nem volna jogos, méltányos és igazságos.

Ezek a körülmények azok, a melyek a magánbirtokosok szolgálatában álló erdőőrök közjogi helyzetének tisztázását megnehezitik és úgyszólván lehetetlenné teszik; pedig nagyon kivánatos volna, ha itt is világos helyzetet lehetne teremteni.

A magánszolgálatban álló erdészeti altisztek azonban azt a helyzetet, hogy őket a közigazgatási hatóságok cselédeknek minősitik, előnyösen használhatják fel az adófizetés szempontjából, a mennyiben a cselédek az 1875. évi XXIX. t.-cz. 2. §-ának 1 *a)* pontja értelmében csak I. osztályú kereseti adóval róhatók meg, a melyet a törvény 11. §-a értelmében a munkaadó tartozik megfizetni, jogában állván azonban a munkaadónak az általa befizetett adót az illető béréből levonni.

Erre nézve a közigazgatási bíróságnak is van egy határozata, a melyet esetleges felhasználás végett egész terjedelmében közlünk:

«12845/1901 P. szám. *Határozat.* A m. kir. közigazgatási bíróság a panasznak helyt ad, kimondja, hogy panaszló főkáptalannak ny-i erdőőre az 1875. évi XXIX. törvényczikk 2. §-ának 1 *a)* pontja alá tartozó cseléd s ehhez képest a 7. § *a)* pontja szerint rovandó meg I. osztályú kereseti adóval, hogy továbbá az ezen erdőőr által lakott ház gazdasági cselédlak, s igy állandó adómentességben részesül. *Indokok:* Panaszló főkáptalan azt kéri, hogy Ny. községben lakó erdőőre után az I. osztályú kereseti adó az 1875. évi XXIX. törvényczikk 7. §-ának ne *d)*, hanem *a)* pontja szerint rovassék ki, — hogy továbbá az ezen erdőőr által lakott házosztályadója irassék le, mert az mint gazdasági cselédlak állandó mentességet élvez. A panasznak mindkét irányban helyt kellett adni, mert az erdőőr, akár az 1876. évi XIII. törvényczikkben foglalt cseléd törvény, nevezetesen annak 1., 3. s 59. §-ai, akár az 1879. évi XXXI. törvényczikkben foglalt erdőtörvény vétessék tekintetbe, másnak, mint külső gazdasági cselédnek nem minősithető, és mert ennek következtében az általa lakott épület, mint cselédlak, állandó adómentességben részesül, a mint ezt a m. kir. pénzügyminiszter a kincstári erdőőrök lakásaira nézve 1897. évi márczius hó 25-én 19485. szám alatt kelt, az azon évi «Pénzügyi Közlöny» 10. számában megjelent körrendeletében ki is mondja.»

Az erdőőri lakások adómentességére nézve már ko-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

rábbi időből is van a közigazgatási bíróságnak egy határozata, a mikor is 5159/1895. szám alatt kimondotta, hogy az «Erdőőr lakása — éppen úgy, mint a gazdasági vagy cselédlakás — házadó alá nem esik».

Miután az ország legtöbb helyén a gazdasági cselédek adója évi 2 korona s csak a nagyobb helyeken évi 4 korona, míg a IV. osztályú kereseti adó a fizetés arányában emelkedik, ennélfogva érdemes a IV. osztályú kereseti adó kivetése ellen fellebbezni és az I. osztályú kereseti adó kivetését kérni.

Lapunk egyik szorgalmas olvasója csak nemrégiben értesített bennünket arról, hogy Biharvármegye közigazgatási bizottsága 1911. évi julius hó 5-ikén tartott ülésén két uradalmi erdőőr kereseti adójának törlését szintén elrendelte azzal az indokolással, hogy a közigazgatási bíróságnak fentebb közölt határozata szerint az erdőőr az I. osztályú kereseti adó kivetése szempontjából mezőgazdasági cselédnek tekintendő. Ezen az alapon lapunk említett olvasója, a ki uradalmi főerdőőr, szintén fellebbezett a reá kirótt IV. osztályú kereseti adó kivetése ellen, de fellebbezésére addig határozatot még nem kapott. *Balogh Ernő.*

Vadászati reformtörekvések Németországban.

Még néhány évszázad előtt Európa s Amerika őserdei rengeteg vadat rejtettek áthatolhatatlan sűrűségű bokraik tömkelegében. A vadászok száma is jóval kisebb volt, mint ma. Hajdanában egy-egy várúr óriási vadászterülettel birt, a melynek vadjait csakis ő pusztíthatta kénye-kedve szerint. De bármilyen szenvedélylyel űzte is a vadat, az a sűrűségben biztos menhelyet lelt, a hol legalább az ivadéka nőhetett fel békében, zavartalanul.

A kultura haladása nyomán elpusztultak lassanként az őserdők, hogy a modern erdészet elvei szerint kezelt szebbnél-szebb szál erdőknek engedjék át a helyet. A vad elvesztette legjobb buvóhelyeit s ezzel szemben hihetetlenül megnövekedett a vadászok száma. Csak természetes tehát, hogy a vad aggasztó módon fogyott. Az illetékes tényezők erre megalkották a vadászati törvényt, a mely kétségkivül hozzájárult a rablógazdaság korlátozásához, de mégsem elég. Mert bár kérlelhetetlen szigorúsággal üldözi a vadorzót s bünteti a tilalmi időt nem respektáló vadászt, nem gondoskodik arról, hogy az állatvilág egyik-másik fajtája a végpusztulás elé ne nézzen.

Amerikában s ujabban Németországban is ú. n. rezervált területeket határoznak meg, mely egy-egy vidék legjellemzőbb sajátságait foglalja magában. A rezervált területeken nem szabad sem az állat-, sem a növényvilág természetes fejlődésébe beavatkozni. Ott tilos a vadászat, tilos a növénygyűjtés. Az utolsó bölények is Amerika óriási rezervált területein, a Yellowstone-parkban élnek.

De mit ér mindez, ha a szabad területeken végveszedelem fenyegeti a vadállományt, még pedig a tanulatlan vadász részéről, a ki talán csak tudatlanságból helyrehozhatatlan rést üt az állatvilágban.

Mert bármily kivánatos is a dúvad számbeli korlátozása, mégsem volna szabad azt teljesen kiirtani, mert ez megbillentené a természet egyensúlyát, a mi nagyon is az egészséges fejlődés rovására megy. A természetbúvárok nagyon jól tudják, hogy a természetes kiválasztódás folytán csakis azok az egyedek érik el ivarérettségüket s azok nevelhetnek utódot, a melyek a legügyesebbek a létért való küzdelemben. Ha már most a ragadozó vadnak irmagvát sem hagyjuk meg, minden csenevész egyed egész sereg, legtöbbször ugyancsak csenevész, satnya utódot nevel. Már pedig többet ér néhány délczeg vad egy vézna, satnya falkánál. Sok vadász e mellett nem ismeri a vadat s egész jóhiszeműleg azt is elejti, a mit kimélnie kellene. Kiméletlenül lepuffantja a fegyvere csöve elé kerülő állatot, legyen az bármilyen ritka s mint értékes vadászzsákmányt kitömeti.

Mindez szóba került Stuttgartban a II. madárvédelmi kongresszuson, a mely megbízta *gróf Wilamowitz-Moellendorfot* és *dr. Guenther Konrádot*, a freiburgi egyetem magántanárát, hogy egy bizottságot alakitsanak s dolgozzák ki a vadászati törvény megreformálásának módozatait.

Javaslataik a következők: A minthogy nem lehet muzeumigazgató az, a ki nem ért a művészethez, nem lehet gépész az, a ki nem ért a gépekhez, azonképen ne lehessen vadász az, a ki nem ért hozzá. Ha joggal követelhetünk az automobilvezetőtől vizsgát, miért ne követelhetnénk a vadásztól is? A jelöltnek elsősorban be kellene bizonyitani, hogy ért a fegyver kezeléséhez. Másodsorban ismernie kell az erdő vadjait, azok életmódját és a törvényes intézkedéseket. Mit ér az, hogy az ölyvet védi a törvény, ha a vadász nem tudja megkülönböztetni más ragadozó madaraktól, vagy egyáltalán nem tudja, hogy az a törvény védelme alatt áll. Ezt a vizsgát egy főiskolai tanár előtt kellene letenni. Mert a kinek vadászterülete van, vagy olyat bérel, annak arra is jut pénze, hogy a legközelebbi egyetemre vagy más természettudományokkal foglalkozó iskolába utazzék s ott megszerezze a szükséges előképzettséget.

Szigorúan meg kell követelni, hogy a kitömők csak abban az esetben tömhessék ki a védelem alatt álló madarakat, ha erre megbizójuk külön rendőrségi igazolványt mutat fel.

Darvak, hattyúk s más ilyenféle ritka vendégek nem trophäák, azokat nem szabad lelőni. Az igazi vadász nem durrant le mindent, a mi a puskája elé kerül, hanem adandó alkalommal tud parancsolni a vadászszenvedélynek. A vadászat akkor *nemes* sport, ha nem sülyed le egyszerű lövészetté. Feltünő állatokat sohasem szabadna céltáblának használni lőgyakorlatok alkalmával. Mindezt fel kellene tüntetni a vadászati jegy hátlapján, a védelem alatt álló madarak névjegyzékével együtt. Még helyesebb lenne ezeket a sarkalatos tételeket egy olcsó, pár fillérért beszerezhető könyvecskében egybegyűjteni.

A vadász ismerje meg az erdő vadjait s azok saját

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ságait, ez nemesíti a kedélyét, de ha a vadásznak csak az a czélja, hogy mennél több vadat ejtsen el, akkor ez a tervnélküli öldöklés eldurvítja kedélyét.

Az állam határozza meg az egyes vadászterületeken elejthető vadak számát. Így nem fordulhatna elő az az eset, hogy a vadászterület bérlője, ha, jó budapestiesen mondva, «kistájgerolták», ellövi az egész állományt, hogy kárpótolja magát a veszteségeért vagy hogy utódján bosszút álljon. A vadállománynak nem szabad két egyén egymásközti vitatkozását megkeserülnie. Ezért meg kellene (hozzávetőleg) határozni a vad számát az átvétel alkalmával.

A bérlet utolsó évében nem volna szabad a vadat kilőni.

A bizottság vezetői végül felkérik a szakembereket, hogy javaslataikkal vagy véleményükkel keressék fel, hogy a reformjavaslat minél tökéletesebb legyen.

Dr. Kukuljević József.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil, m. kir. gazdasági felügyelő.

Baromfikeltetőgépek. Lapunkban többször megemlékeztünk a keltetőgépekről, ismertettük a velük való bánásmódot s gyakorlati előnyüket. Ilyen keltetőgép beszerzésére jó alkalom kínálkozik most, a mikor a Baromfitenyésztők Országos Egyesülete 30 darab keltetőgépet vásárolt s ezeket 60%-os kedvezményes áron adja el olyan tenyésztőknek, a kik társadalmi poziciójuknál és a mesterséges keltetésre, valamint csibenevelésre alkalmas viszonyaiknál fogva hivatva vannak a géppel való keltetés terjesztői lenni. A beszerzési ár 40%-át a földmívelésügyi kormány viseli. Az ez iránti kérvények a Baromfitenyésztők Országos Egyesületéhez (Budapest, IX., Üllői-út 25. szám) intézendők. Előnyben részesülnek, a kik vidéken a községekben társadalmi vezetőszerepet visznek: így a különböző társadalmi szervezetek funkcionáriusai a papok, tanítók, jegyzők stb. A kérvényezés legvégső határideje márczius 10. Az árjegyzéki ár 165 K s ennek 60%-a, vagyis 117 korona egy összegben fizetendő a tenyésztő által, a kit azontúl semmi más nem terhel, csak a szállítás költségei.

A paizstetvek kártételei. Minden gyümölcsfán másfajta paizstetű szokott élni, mind a mellett életmódjuk és kártételük miképen nagyjából megegyező és így ellenük a védekezés módjai is egyezőek.

Legkedveltebb gyümölcsfáinkon az apróbb paizstetvek közül a sárga, a piros és a kagylós paizstetű főként az almán, a körtén és a szilván élősködik. A mióta Amerika gyümölcskivitelének tetemes százaléka Európa piacza felé irányul, korántsem kívánatos jövevényként megismerkedtünk a már említett paizstetveken kívül az Amerika gyümölcsészetében ugyancsak nagyarányú pusztítást okozó San-José-paizstetűvel is.

A gyümölcsökön jelentkező bárminemű paizstetvek ellen alaposan kell védekeznünk. A már fellépett paizstetűirtásának a tavasz az időpontja. Normális évszakok idején, hazánk mérsékelt klimája mellett, a paizstetvek irtásának időpontja általában a tavasz végére és a nyár elejére esik, viszont a rendkívül korán beköszöntött meleg tavaszi időjárás a növényzet gyorsabb fejlődése mellett valamivel előbbre tolja a védekezés időpontját, a mely különben akkor szokott bekövetkezni, ha a paizstetvek nőstény teljes nagyságát elérte, vagyis egyidejüleg paizsfelülete megkeményedett. Ilyenkor a fertőzött gyümölcsfák gallyait lenyesegetjük s ott a helyszínén feltüzeljük.

Értékesebb gyümölcsfákról, sőt a szőlőről is, a paizstetveket megfelelő kefével, esetleg tengericsutkával szokták lehorzsolgatni. A lehorzsolás, általában pedig a tetvek lefejtésének bármelyik művelete közben megtörténik, hogy egyes paizstetűpéldányok, tojások, peték a földre szórodhatnak. Hogy ezek többé életre ne keljenek, a tetvek leszedése után a fertőzött gyümölcsfa környékét gondosan bekapáljuk; egyben közvetlenül a kapálás előtt a fát és alatta a talajt szappanosvízzel alaposan meglocsoljuk, vagy bepermetezzük. E czélra elegendő egy hektoliternyi víz, a mihez 5—6 kg. feláprózott háziszappant veszünk.

A paizstetvek ellen való védekezés néha már ősz szakában kezdetét veszi azzal, hogy a telelésre berendezkedő paizstetvek által ellepett gyümölcsfák ágait, sőt a fa törzsét és derekát petróleum-emulzióval alaposan lemossuk. Az ilyen emulzió egy részéhez 10—12 rész állott vizet adunk.

A finomabb gyümölcstermő fákon a paizstetűt a korompenész nevén ismert gomba egyidejű fellépte miatt is irtanunk kell. A paizstetűféle ugyanis temérdek ürüléket választ ki, ennek nyomán a gyümölcsfákon fellép aztán a káros mészharmat, a mely az ismert kormószerű, szennyes és ártalmas korompenészt termeli.

A paizstetvek legkivált fiatal gyümölcsfákon tesznek nagy arányú károkat. Minél simább a fa kérge, annál könnyebben pusztíthatja azt a paizstetű.

Fiatalabb gyümölcsfákon fellépett paizstetvek ellen a védekezés módja a következő:

A fertőzött felületekről ószszel, avagy legkésőbb tavasz beálltával tompa késsel, vagy surolókefével gondosan lehorzsoljuk a paizstetveket, azután pedig a fát petróleum-emulziós vízzel alaposan lemossuk.

Egyébként a paizstetűfélék mikénti irtására a m. kir. földmívelésügyi miniszterium külön utasításokat dijtalanul bocsát az érdeklődők rendelkezésére.

A burgonya czélszerű eltartása. A burgonyánál a legjobb eltartási mód az, hogy a burgonya ne csirázzék. A csirázási folyamat, az élet ébredése, különféle tényezőtől függ, leginkább nedvességtől és melegségtől. Ha tehát ezt a kettőt a burgonyától távol tartani akarjuk, elsősorban e két tényezővel kell számolnunk, azokat lehetőleg kiküszöbölni vagy hatásukat csökkenteni. A kokszládába rakott burgonya alul friss levegőt kap, míg a meleg levegő felül elszáll s ezzel együtt elpárolog a nedvesség s a vízpára, mely a leve-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

göben foglaltatik. Ha tehát oly ládába, a melyben alul koksz van, egy méter magasságnyira burgonyát rakunk, a burgonya sokáig eltartható. A koksz mogyorónagyságú darabokra törhető, a kokszréteg magassága 20 cm. lehet. Erre a burgonyát rárakjuk egy méter magasságban. Az így elraktározott burgonya egy évig elálló. A kokszból kifejlődő kénessav a csírázási folyamatot hátráltatja s épen ebben rejlik a burgonya tartóssága.

Különfélék.

Nedves talajt kedvelő tobozosok. A tobozosok közt is vannak olyanok, a melyek a nedves, mocsaras talajt kedvelik s ilyenekben díszlenek jól. Ilyen kiválóan mocsári növény a virginiai *Taxodium distichum* (L.) és a *Fehér czédrus* (Cupressus thyoides L., Chamæcyparis sphæroidea Spach.) Mindkettő nedves talajban, tó-, patak- és folyampartokon díszlik jól s ezért nagyobb, védettebb parkokban, a hol nedves helyek is vannak, pl. mesterséges tavak partjain, vagy szigeteken, előszeretettel ültetik.

A Taxodium elsőrendű fa, szép egyenes törzszsel, vörösbarna, repedezett kéreggel. Megnő 35—40 méter magasra és 4 méter vastagságra is. Levelei világoszöldek, lágyak, tompahegyűek, 7—18 mm. hosszuak, sűrűn, kétsorban állanak s őszszel az őket tartó ágacskával együtt lehullanak. Toboza 2·5—4 cm. vastag. Hazája az amerikai Egyesült-Államok déli és délkeleti vidéke. Dél-Európában is jól tenyészik, de nálunk a nagy telet nem birja ki; a budapesti botanikus kertben is sokszor elfagy, de azért a városligeti hattyúszigeten egy idősebb fa található. Nedves talajban a Taxodium gumós gyökereket fejleszt, a melyek a talajból sokszor 30 cm.-nyire is kiállanak. Ezeknek a gumóknak néha nagyobb a fatömege, mint magának a törzsnek és gyakran oly sűrűn állanak egymás mellett, hogy még a füvet se lehet közöttük kisarlózni. A száraz talajon álló Taxodium nem fejleszt ilyen gumókat. Fája tömött, szilárd, tartós s a levegőn vöröses szint vesz fel.

A fehér czédrus nálunk kevéssé ismert, 25 m. magasságig megnövő fa, laza, szürkészöld lombozattal. Fája értékes haszonfát szolgáltat, de csak nedves talajon s különösen vízparton díszlik jól. Fája könnyű, puha, illatos s a levegőn világos-vörösesen színeződik. Hazája Észak-Amerika, de valószínüleg nálunk is, nedves parkokban, előnyösen volna tenyészthető.

Nyugdíjbiztosítás. Szép Károly szepesvármegyei hatósági erdőőr és Holly István pozsonyvármegyei községi erdőőr az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár rendes tagjainak I. csoportjában balesetre és nyugdíjra biztosíttatott.

Fürdőkedvezmény. Buziás gyógyfürdő igazgatósága a földmivelésügyi miniszterium fennhatósága alá tartozó tisztviselők, altisztek és szolgáknak, nemkülönben azok családtagjainak az 1912. évi elő- és utófürdőidényben és pedig május hó 15-től junius hó 15-ig és augusztus hó 20-tól szeptember hó végéig a fürdők árából — a mórfürdők kivételével — valamint az igazgatósághoz tartozó lakások árából 30 (harminez) % kedvezményt nyujt.

A kedvezményt igénybe venni kivánók tartoznak személyazonosságukat közvetlen hivatalfőnökük vagy előljárójuk által kiállított hivatalos bizonylattal (esetleg vasuti arczképes igazolványnyal) igazolni.

Jutalmazás. A m. kir. földmivelésügyi miniszter úr a lugosi erdőigazgatóság kerületében alkalmazott Zsigó Károly és Hübl Ádám m. kir. főerdőőröket a facsádi erdőgondnokság vágásainak házilagos kitermelése és a facsádi faraktár kezelése körül szerzett érdemeik elismeréseül, egyenkint 80 korona jutalomban részesitette.

Az emberek színe. Érdekes hit van elterjedve némely néger törzs között. Réges-régen — így mondja a legenda — az emberek mind feketék voltak. Jött azonban egy nagy vízözön, mely kipusztította az emberiséget, úgy, hogy csak hárman maradtak életben. Egy ízben megjelent előttük az Isten és rámutatva egy nyitott kútra, megparancsolta, hogy ugorjanak bele. Az egyik rögtön követte a parancsot és beleugorva a kútba, megtisztulva, fehér bőrrel került ki belőle. Erre a másik is bátorságot vett magának és beleugrott a kútba, de a viz már zavaros volt és nem tisztulhatott meg teljesen, úgy, hogy barna bőrrel került ki a kútból. Most már a harmadik is megbánta habozását és a kútba ugrott, de a viz már oly zavaros és piszkos volt, hogy a bőr fekete maradt továbbra is. Ezt a népmondát a Johnson—Jeffries-féle boxverseny alkalmából elevenitették fel. A győztes Johnson tudvalevően néger.

Ruhák keményítése. A fehérneműk keményítése egy angol folyóirat szerint már 300 éve divat. Guilheem hollandi úr felesége találta föl. A férj Erzsébet angol királynő udvarában kocsis volt, a feleség pedig a királynő fehérneműit gondozta s keményitő segitségével meg tudta adni nekik azt a kemény gömbölyüséget, melylyel a királyné igen lapos bájait elrejthette, illetőleg előnyösebbnek tüntethette föl. A királynő hálából elhalmozta Guilheemnét minden földi jóval s fehérneműi főfelügyelőjévé nevezte ki. A keményítés szinte esztelen divat lett. Dinghen flamand asszony ebből a tudományból iskolát nyitott s száz koronát kért egy óráért. Később kékítőt is kezdtek használni, de mivel a kékített fehérnemű szürke reflexeket vetett a királynő vörös arczára, halálbüntetés terhe alatt eltiltotta a kékítő használatát.

A szédülés magyarázata. A hegymászók szédülésének, ennek a különleges és félelmes érzésnek okát sokféleképen próbálták már megmagyarázni. A sok föltevés közül talán a legelfogadhatóbb Pflüger német tudósnak magyarázata. Pflüger szerint a szédülésnek oka a félelem egyik alakja. A gyermek, kinek fogalma sincs a mélység veszedelméről, nyugodtan fog a szakadék szélén virágot szedni, a gyakorlott hegymászó, ki számtalanszor kipróbálta már tagjainak erejét, nyugodtan áll a szirtfokon, mert megvan a biztosság érzése. Ha

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

azonban a szédülést nem ismerő ember kiáll a meredek szélére és elgondolja, hogy lezuhan, abban a pillanatban szédülni fog. A szédülős ember azonban nem gondol a lezuhanásra, csak egyszerűen érzi, hogy inai megroskadnak, látása zavaros lesz, kiveri a hideg veríték stb., s e rajta végbemenő változások által okozott hőérzetet, jobb hijján, szédülésnek nevezi. Meglepő, de bizonyossággal megállapítható tény, hogy az ilyen esetek legtöbbjében, valószínűen valamennyiben, ott volt a lezuhanás, de főként a leugrás, az öngyilkosság gondolata. A szédüléshez a mélység látása föltétlenül szükséges, tudata vagy elképzelése nem elegendő. Éjjel vagy ködben a szédülős ember olyan hegymászásra vállalkozhatik, a milyent rendes viszonyok közt soha sem tudna megtenni. A hegyi vezetők a turistának, kit váratlanul szédülés lepett meg, bekötik a szemét és így vezetik le. A szédülés ilyenkor azonnal megszűnik s ezért akarták a hegyi szédülést régebben látással magyarázni.

Időjelzés. A «Meteor» f. évi márczius hóra a következő időjelzést teszi közzé:

Márczius elseje változó, inkább csapadékos jellegűnek igérkezik, de 2—3-ikát követőleg már a derültebb szárazabb jelleg alakul ki, legfeljebb szeles változatokkal, a mi a hó első harmadában tart.

A 10-iki változási nap hozhat némi hősülyedést, a 16-iki ismét enyhébb időjárást, mely változóan tart 22-ig, a midőn újra hősülyedés várható széllel, később csapadékos jelleggel, igen változatos mennyiség és minőségben.

Márczius havának változási napjai 1—2—3—10—13—16—18—20—22—25—28-ra esnek, melyek közül legerősebb hatásúak: az 1-ső csapadékos enyhe, a 10-iki hideg, esetleg viharos, inkább száraz; a 16-iki enyhe; a 22-iki hideg, szeles, csapadékos hó alakban; a 28-iki csapadékos.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti altiszti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati létszámába kinevezte Sperling Viktor okleveles erdészt (Dévára, a m. kir. állami erdőhivatalhoz) m. kir. erdőmérnökjelöltté, továbbá Muresianu Aurél uradalmi erdőmérnökgyakornokot (Sepsiszentgyörgyre, a m. kir. állami erdőhivatalhoz), Szilárd Tivadar végzett erdészeti főiskolai hallgatót (Beszterczebányára, a m. kir. erdőigazgatósághoz) m. kir. erdőmérnökgyakornokokká és Ciganović Vladimir végzett erdészeti főiskolai hallgatót (Vinkovczére, a m. kir. főerdőhivatalhoz) ideiglenes minőségű kir. erdőmérnökgyakornokká, Lengyel Sándor kir. erdőmérnökgyakornokot pedig áthelyezte Vinkovczéről Lugosra (a m. kir. erdőigazgatósághoz).

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Krajcsovits Ferencz m. kir. erdőmérnököt Lippáról Vadászerdőre, Ormós Zsigmond m. kir. erdőmérnököt Vadászerdőről Herkulesfürdőre (erdőgondnoknak), Kőfalusi Győző m. kir. erdőmérnököt Hátmegről Pancsovára (erdőgondnoknak) helyezte át, Lipcsey László m. kir. erdőmérnököt pedig Herkulesfürdőről szolgálattételre a vezetése alatt álló minisztérium erdészeti (I. B.) főosztályába rendelte be.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a lippai m. kir. főerdőhivatal kerületében alkalmazott Bárán Károly m. kir. főerdőőrt állandó nyugalomba helyezte.

*

A beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság főnöke Ringler Antal (Garamhidvég), Belkó Mátyás (Tiszolcz), Sperka József (Misód), Libits László (Beszterczebánya) és Lehoczky János (Budapest) II. oszt. m. kir. altisztteket I. oszt. m. kir. altisztekké, Garzsik Arthur (Havasalja), Kaliszky Gusztáv (Kővíz), Szmida András (Őhegy) és Fukasz Gyula (Háromvíz) I. oszt. m. kir. erdőlegényeket; továbbá Havran József (Feketepatak) II. oszt. m. kir. segéderdőőrt és Kocsis Lajos, szakvizsgázott erdőőrt II. oszt. m. kir. altisztekké, Bevelaqua Imre (Felsőszarvas), Longauer Sándor (Rezsőpart) és Schwarcz Gyula (Erdőbádony) napibéres szakvizsg. erdőőröket, továbbá Fodor István (Benesházára) és Skultéty János szakv. erdőőröket II. oszt. m. kir. erdőlegényekké, Pollák Mihály (Sebesér) itteni napibéres szakv. erdőőrt és Reimann János (Hédel) itteni napibérest II. oszt. m. kir. segéderdőőrökké nevezte ki, Szikora Sándor (Karám), ifj. Szabadi József (Beszterczebánya), Demuth József (Pónik), Spissák Lajos (Garampéteri), Marcsinkó András (Kallós) és Kolpaszky Ignácz (Bulló) II. oszt. m. kir. erdőlegényeket pedig I. oszt. m. kir. erdőlegényekké léptette elő. Végül a zsarnóczai m. kir. erdőhivatoltól áthelyezett Benkovits Pál II. oszt. m. kir. altisztet Kisgaramra a cserpataki erdőgondnoksághoz osztotta be.

*

A nagyváradi l. sz. püspökség erdőhivatala Zsurka Karácsony szakiskolát végzett szakvizsgázott urad. főerdőőrt Bélegről Nagyváradra a központi erdőhivatalhoz; Vura Péter szakvizsgázott I. oszt. urad. erdőőrt Tenkéről Bélegregyre, Sima Mihály szakvizsgázott I. o. erdőőrt Sz.-Száldobágyról Tenkére helyezte át, Simonyi János szakvizsg. II. oszt. urad. erdőőrt 1912 január 1-től I. oszt. erdőőrré nevezte ki s Miklóirtásról Sz.-Száldobágyra, Hotya János szakiskolás szakvizsgázott erdőőrt 1912 január 1-től II. oszt. ideigl. minőségű (1 évi próbaszolgálat) urad. erdőőrré nevezte ki s Miklóirtásra rendelte, Pinterics József szakvizsgázott győri püsp. urad. erdőőrt I. oszt. urad. erdőőrré Tenkére és Hánis Illés szakvizsg. erdőőrt II. oszt. ideigl. minőségű (1 évi próbaszolgálat) erdőőrré B.-Kristyóra nevezte ki.

Ezen kívül 1912. évi január 1-től előléptette Rédl Ferencz és Dóczy István miklóirtási II. oszt. erdőőröket és Tyirla Demeter biharlonkai II. oszt. erdőőrt I. oszt. urad. erdőőrökké.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a címszalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

S. M. A főtt kukoricadara egymagában nem megfelelő táplálék. A kutya már természettől fogva húsevő állat s ha elég könnyen hozzá is szokik a növényi táplálékhoz, kizárólag növényevőt nem lehet belőle csinálni. Igaz, hogy nagyon költséges volna nagyobb kutya részére húst venni, de hulladék u. m. paczal, gyomor, bikák heréi, tehenek borjútartói stb. minden mészárszékben pár fillérért beszerezhetők, csont (akár nagyobb álláté, akár baromfié) szintén akad minden háztartásban. Ebből a hulladékból, s csontokból levest főzünk s abba rozskenyér darabkákat áztatunk, ez aztán olyan táplálék, a mely mindenféle tápanyagot tartalmaz, a mire a kutyának szüksége van. Ha ilyen leves se akadna mindig, akkor úgy is segíthetünk a bajon, hogy a rozskenyérdarabkákat forróvízzel öntjük le s kevés zsírt, pecsenyelevet, vagy tejmaradékot és sót öntünk közéje. Arra azonban vigyázni kell, hogy se a leves, se a tej savanyú ne legyen, a hús vagy hulladék friss legyen, mert a romlott hús megrontja a vadászeb jó szaglását. Porczos csontok rágcsálása is nagyon jót tesz. Azonban kemény marhacsontot ne adjunk a kutyának sohasem. Jó a főzelékmaradék is. Lényeges dolog, hogy a kutya élelme is némileg változatos legyen.

Meg kellene figyelni ezenkívül nem bántják-e a kutyát bélférgek, mert azok minden táplálékot elvonnak a gazdájuktól, úgy, hogy az még a legjobb tartás mellett is szánalmasan sovány. *Dr. Kukuljević József.*

K. J. A tehén poklát a borjazás után legkésőbb 48 órával — ha addig magától el nem távozik — okvetlen ki kell venni. Ezt csakis állatorvos teheti, más könnyen megsértheti az állatot. Állatorvos nélkül legfeljebb azt teheti, hogy langyos, szappanos vízzel próbálja kiirigálni. Lehet, hogy fertőző hüvelyhurut vagy méhbaj forog fenn. Ha az állat addig el nem pusztul, úgy nézesse meg a jövő hó folyamán a tavaszi szemlét teljesítő állatorvossal, a ki ez alkalommal díjtalanul ad tanácsot. *Dr. Kukuljević József.*

N. Á. A levelet továbbítottuk s a czímszalag kiigazítása iránt is intézkedtünk.

G. F. D. Azt a lapot egészen bátran járathatja, abba senkinek semmi beleszólása nincs s attól önt senki el nem tilthatja. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Sz. E. Kérdésére határozott feleletet nem tudunk adni, mert a bíróságok annyiféle döntést hoztak ebben az ügyben, hogy azokból valamilyen direktivát kihámozni vajmi nehéz. Mi önnek adunk igazat s a Curia 1894. évi 1091. számú határozata alapján mi is azt állítjuk, hogy az idegen vadászterületen talált vadászkutyát az erdőőr jogosult volt lelőni, mert a törvény az ebek fajára tekintettel nincs s így a kóborlások, vagy vadászaton talált tacskó sem lehet kivétel. — A marosvásárhelyi kir. itélőtábla 1903 szept. 29-én hozott határozata szerint (lásd: A kir. itélőtáblák felülvizsgálati tanácsainak elvi jelentőségű határozatai, VIII kötet, 443. szám) «kóbornak tekintendő minden olyan eb, mely idegen vadászterületen gazdátlanul, vagy kellő felügyelet nélkül szabadon kószál, vagy vadászik, nincs tehát kivéve a vadászeb sem, mely ép úgy lehet gazdátlan, elhanyagolt és gondozatlan, mint bármely másfajú eb». — Viszont azonban a kassai kir. itélőtáblának 1902. évi junius 30-án hozott határozata szerint (lásd: ugyanott, VI. kötet, 357. szám.) «valamely idomított és gondozás nyomait viselő vadászeb csupán annálfogva, mert gazdájától annak jogos és jogosult módon való vadászása esetén kívül jutott idegen területre, kóbor kutyává nem válik.»

Sz. I. Elsősorban is önnek a kutyát, miután az a gazdája társaságában volt, tehát a Curia 1906. évi 496. számú itélete szerint nem volt kóbor eb, lelőnie nem lett volna szabad, de ha már lelőtte és a kutya gazdája kártérítésért nem perelte be, úgy nézetünk szerint a hullát önnek kell eltemettetnie. Ha ön egy kóbor ebet lőtt volna le, a melynek a gazdáját nem ismeri, akkor ezt önnek kellett volna eltemettetni; nézetünk szerint a jelen esetben is így kell eljárnia.

G. G. Bizony a kincstári erdőőrök helyzete nem valami rózsás, de hát idővel az is javulni fog. Czikkét nem közölhetjük.

B. I. Kérdései olyanok, a melyre csak ügyvéd adhat kielégítő feleletet. Az ügynek ilyen rövidre szabott ismertetése alapján mi még csak véleményt se nyilváníthatunk. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Zs. K. Értesítését köszönettel vettük s mint láthatja, azt fel is használtuk.

P. Gy. A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. Előfizetése junius hó végén jár le.

Sz. I. 1. Előfizetése a beküldött 2 koronával márczius végéig rendezve van. 2. Forduljon az «Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár» központi igazgatóságához, Budapest (V., Alkotmány-utcza 16. szám.); ennek ismertetését postán már megküldtük.

K. L. Előfizetése már mult évi junius hó végével lejárt; szíveskedjék azt mielőbb megujítani, mert különben kénytelenek leszünk a lap küldését beszüntetni.

H. Gy. 1 A fegyver elkobozása és a büntetés teljesen jogos volt, mert csak önnek jár a fegyver után adómentesség, de nem egyúttal a fiának is. Bizonyára nem is önt büntették meg, hanem a fiát. Ha a fia vadászni akar, akkor neki nemcsak fegyveradót kell fizetni, hanem vadászjegyet is kell váltani, sőt a fegyveradót a fiának még akkor is meg kell fizetni, ha ő az ön adómentes fegyverével vadászik. 2. Ha az a fegyver, a mivel a fia vadászott, az öné volt, akkor ezt jelentse be az illetékes hatóságnál s emeljen igényt a fegyverre; így ha azt ön jogosan tartotta, vagyis két fegyverénél nem volt több fegyvere, valószínűleg vissza is fogja kapni. 3. Olvassa el még egyszer a fegyveradóról írt közleményünket, mert ott elég világosan meg van mondva, hogy ki hány adómentes fegyvert tarthat. Ha esetleg nem tud eligazodni, úgy magyaráztassa meg magának, mert most se tudunk egyebet mondani, mint a mit ott mondtunk. 4. Miután azt nem írta meg, hogy miért indittottak ön ellen fegyelmi eljárást, így nem is szólhatunk a dologhoz.

D. J. Közelebbit mi sem tudunk; kérjen az illető hirdetési irodától felvilágosítást. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

B. F. 1. A járási erdőőrt mezőőri szolgálatra alkalmazni csak a vármegye közigazgatási erdészeti bizottságának az engedélyével lehet. 2. Ha ön az erdőőri szolgálati és fegyelmi szabályok szerint csupán erdőőri teendők végzésére van felfogadva, akkor mezőőri szolgálatra akarata ellenére, vagy külön díjazás nélkül nem kötelező. Az erre vonatkozó szabályzatot a vármegyénél megnézheti. 3. A mezőőrnek külön esküt kell tenni.

T. J. Hirdetését díjtalanul közöljük.

N. G. A hiányzó lapokat megküldtük. Hirdetését kétszer közöljük. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

S. L. Ilyen dolgok — sajnos — sok helyütt előfordulnak, de ezen változtatni nem igen lehet. Ha az uradalomban szolgálati és fegyelmi szabályok nincsenek, úgy az uradalom akár minden ok nélkül is felmondhat az alkalmazottnak. A hiányzó lapokat megküldtük.

B. J. A gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1907. évi XLV. törvényczikk 5. §-a értelmében a szóbelileg kötött szerződés is érvényes, s a 41. §. értelmében a gazda halálával a szerződés nem szünik meg, hanem az a jogutódokat a folyó gazdasági év végéig kötelezi. Miután ön írásbeli szerződéssel egy évi próbaszolgálatra vétetett fel, ez az egy év pedig 1911. évi szeptember hónapban lejárt, ennélfogva a szerződés utolsó pontja értelmében az uradalom csak ez évi augusztus 1-én mondhatott volna fel, november 1-re. Csakhogy az idézett törvényczikk 42. §-ában felsorolt esetekben a gazdának jogában áll egy hónapi felmondással a szerződést bármikor megszüntetni. Miután pedig az az eset, a mivel ön vádolva van

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

beleszorítható a 42. §-ban felsorolt esetek valamelyikébe, ennélfogva azt tanácsoljuk, hogy nyugodjék bele a három hónapi felmondásba s keressen másutt alkalmazást, mert ha most nagy költséggel ki is tudná *esetleg* járni azt, hogy továbbra is szolgálatban maradjon, ezzel czélt nem fog érni, mert az uradalom augusztusban, november 1-re minden ok és indokolás nélkül is felmondhat s ezt az előzmények után bizonyosan meg is fogja tenni, s akkor ön épen télvíz idején marad állás nélkül, a mikor úgy is nehéz állást szerezni. Ezt annyival is inkább tanácsoljuk, mert — mint írja — ön a gróf úr ellen rágalmazás miatt panaszt emelt. Ezt elég helytelenül tette, mert ez egygyel több ok arra, hogy önt az uradalom a szolgálatból elbocsássa. Sem ön, sem a felesége semmiféle kártérítésre igényt nem tarthatnak. Ha tanácsunkat nem akarja megfogadni, akkor a szerződés jogtalan felbontása miatt emeljen panaszt a főszolgabirónál; ennek elutasító határozata ellen másodfokban az alispán úrhoz, harmadfokban pedig a földmívelésügyi miniszter úrhoz lehet felebbezni. Arról pedig ne is ábrándozzék, hogy az uradalmakat kényszeríteni lehessen arra, hogy önt november 1-én túl is alkalmazza, mert egy gazda sem kötelezhető arra, hogy olyan cselédet tartson, a ki neki nem tetszik. Ön is bizonyára felmondana az olyan cselédjének, a ki önnek bármi okból nem tetszik.

Sch. J. A táczántenyésztésről szóló czikke sajnálatunkra nem közölhető.

Cs. J. Az 1879. évi XXXI. törvényczikk (Erdőtörvény) jelenleg is teljes egészében érvényben van. Azokat a döntvényeket, itéleteket és határozatokat, a melyeket egyes felmerült vitás kérdésekben a közigazgatási bíróság hozott, megtalálhatja «A m. kir. közigazgatási bíróság döntvényei és elvi jelentőségű határozatai» czímű folyóiratban, melyből eddig 15 évfolyam jelent meg, s a mely évfolyamonként a folyóirat szerkesztőségénél (Budapest I., Úri-utcza 49. szám) 4 koronáért kapható.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Azonnali belépésre állást keres 29 éves, nős, középiskolát és szakiskolát végzett egyén, ki úgy az erdészet mint a vadtenyésztés (fáczántenyésztés) s irodai munkákban tökéletesen jártas. Nagy uradalmakban 9 évig volt alkalmazva. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (9.)

Józanéletű, 30 éves, ref. vallású, kiscsaládú szakvizsgázott erdőőr, a ki az apróvad tenyésztésében, a vizsla idomításban, a dúvadak irtásában és a mezőgazdaságban is jártas, katonai kötelezettségének mint altiszt eleget tett, alvidéken állást keres. Nyelvtudása magyar. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (12.)

49 éves r. kath., kiscsaládú, erőteljes, magyarul és tótul beszélő, szakvizsgázott erdőaltiszt, a ki úgy irodai, mint erdei teendőkben teljesen jártas, a földméréshez is ért, keres április 1-re megfelelő állást; faraktárba is elmenne, vagy pedig cserélne állást. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (13.)

Állást keres 28 éves, nős, kiscsaládú, az erdészet és vadászat minden ágában jártas, kitünő szakvizsga és dicséretes egyéb bizonyítványokkal rendelkező erdőőr. Beszél magyarul és keveset tótul. Az állást bármikor elfoglalhatja. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (14.)

28 éves uradalmi vadász (szakiskolával és kitünő szakvizsgával) pagonykezelői, vagy irodai állást keres. Magánuradalmak kegyes pártfogását kéri. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (15.)

HIRDETÉSEK

Pályázati hirdetmény.

A Krassói erdőrészvénytársaság istvánhegyi erdőgondnokságánál üresedésben lévő erdőőri állásra pályázat hirdettetik.

Kellékek a következők:

1. erdőőri szakvizsga, 2. a magyar nyelven kívül a román nyelvnek szóbeli bírása, 3. ép, egészséges, erős testalkat, 4. az erdőkihasználás házi kezelésében való némi jártasság.

Járandóság: Kezdőfizetés 80 kor. havonta, szabadlakás, fűtés, 20 q széna, a bejelentett és befizetett erdőkárokból $^1/_3$ rész.

Istvánhegy, u. p. Kavarán (Krassó-Szörény vm.). (6.)

Pályázati hirdetmény.

Főméltóságú herczeg Odescalchi Gézáné rubói uradalmában — rubói állomással — üresedésben levő erdőőri állás az alább részletezett évi szegődménybér mellett azonnal betöltendő:

Évi szegődménybér 400 kor., egy téli és egy nyári öltöny (egyenruha), téli felső-kabát két évenként 1 drb és 1 pár bergsteiger, természetbeni lakás, hozzá 1700 □-öl kert, tehénól, sertés- és baromfiól és pincze, száraz dorongtüzifa, házhoz fuvarozva, 3 katasztrói szántóföld használata, 2 drb tehén, 2—4 drb növendék szarvasmarha legeltetés, 40 q jó minőségű hegyi széna házhoz szállítva, az uradalomban szokásos lódij és a szabályszerű hajtópénzek.

A sajátkezüleg irt kérvények, a kifogástalan erkölcsös magaviseletről tanuskodó és a többi szükséges okmányokkal együtt (erdőőri vizsga-bizonyitvány okvetlenül nem szükséges). Krasznatanya, u. p. Koskócz, Zemplén m. alulirotthoz küldendők be.

(7.) *Fonalka József*, urad. erdész.

32580/1912. I. B.-1. sz.

Termelt fenyő épületi és műszerfa, hántott fenyőműhasáb (cellulose-fa), fenyőhasáb és dorongfa-eladás.

A liptóujvári főerdőhivatalnál az oszadai, teplicskai és vichodnai erdőgondnokságokban termelt és rakodókra kihozott fenyő épületi és műszerfa, fenyőműhasáb és fenyőhasáb és dorongfa zárt irásbeli ajánlatok útján eladásra kerül.

Ajánlatok az egyes eladási csoportok összes faanyagára tehetők csoportonkint, vagy pedig több csoportra is egy ajánlaton.

Az ajánlatok, — melyek legkésőbben 1912. évi márczius hó 6-án délután 5 óráig nyujtandók be Liptóujváron a m. kir. főerdőhivatalnál — márczius hó 7-én

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

délelőtt 10 órakor fognak a főerdőhivatal helyiségében nyilvánosan felbontatni.

Az eladásra bocsátott faanyagok részletezését, kikiáltási árait feltüntető egybeállítás, árverési feltételek az ajánlati űrlap és boriték a liptóujvári főerdőhivatalnál díjmentesen beszerezhetők.

Budapest, 1912. évi február havában.

(9.) *Földmívelésügyi miniszter.*

K. V. 9232/2465. ex. 1912. sz.

Pályázat erdőőri állásra.

Az alsó-kaboli görög keleti szerb zárda tulajdonát képező erdőben üresedésbe jött erdőőri állásra pályázat nyittatik.

Ezen erdőőri állás javadalma: évi 860 (nyolczszázhatvan) kor. készpénzfizetés, szabad lakás, avagy 240 kor. lakbér és egy hold földilletmény. Felhivatnak mindazon 35 éven aluli szakvizsgázott erdőőrök, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy okmányaikkal (szakvizsgai-bizonyitványok, keresztlevél stb.) felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket legkésőbb 1912 márczius hó 15-ig az alulirt czimre küldjék be. A megválasztandó pályázó állását legkésőbb folyó évi április hó 1-én elfoglalni köteles.

Megjegyeztetik, hogy pályázótól a szerb nyelv teljes ismerete föltétlenül megkivántatik.

Karlócza, 1912 február hó 17-én.

(8.) *A gör. kel. szerb nemzeti-egyházi kongresszusi választmány.*

33160. I. B/1. 1912. sz.

Bükkműfa eladása vasúti kocsikba rakva, illetve fűrészhez szállítva.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal 1912—1916. évi bükkműfa termése a következő csoportok szerint megosztva, zárt irásbeli ajánlatok útján eladásra kerül:

I. csoport. A garamberzenczei vasúti állomáson vasúti kocsikba rakva szolgáltatandó évi mintegy 600—1000 köbm. bükkműfa.

Kikiáltási ár köbméterenként 15 kor. 30 fill.

Bánatpénz 1500 kor.

II. csoport. A geletnek szklenó-fürdő és szénásfalu, vihnye-poszerény vasúti állomásokon vasúti kocsikba rakva évente szolgáltatandó mintegy 250—500 köbm. bükkműfa.

Kikiáltási ár köbméterenként 14 kor. 50 fill.

Bánatpénz 800 kor.

III. csoport. A gyertyánfai fürészhez szállitva szolgáltatandó évi mintegy 1200—2000 köbm. bükkműfa. Ezen csoporttal 200 kor. évi bér mellett a gyertyánfai fürész bérlete kapcsolatos.

Kikiáltási ár köbméterenkint 11 kor.

Bánatpénz 2200 kor.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi márczius 11-én délután 5 óráig nyujtandók be Zsarnóczán az erdőhivatalnál, a hol is azok 1912. évi márczius hó 12-én délelőtt 10 órakor az erdőhivatalnál nyilvánosan fognak felbontatni.

Árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boriték a zsarnóczai erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi február hóban.

(11.) *M. kir. földmívelésügyi miniszter.*

421/1911/12. sz.

Pályázati hirdetmény.

Főm. Pappenheim Siegfried gróf és grófné bujáki uradalmában megüresedett két erdőőri állásra azonnali, vagy április. 1-ére való belépéssel pályázat hirdettetik.

Az állással egybekötött javadalmazás a következő:

1. készpénzfizetés 1 évre 160 kor., 2. 3 q tiszta búza, 3. 9 q rozs, 4. tüzifa 20 ürm³ II. o. h. ha a faluban lakik, 10 ürm³ ha az erdőn, de emellett hulladék fából szabad tüzelő, 5. 1 hold tengeri és 1 hold árpaföld, 6. 1 tehén, 1 borjútartás, melyre kap nyáron legelőt, télen 25 q szénát, 10 q árpaszalmát és a földjén termelt tengeriszárat, 7. 2 drb öreg sertéstartás és annak 1 éves koráig való ivadékainak téli nyári legelő, 8. lakás kerttel, 9. uradalmi szabályos lődij, 10. minden évre 1 öltöző szövet-ruha, 1 pár harisnyaszár és 1 kalap. Minden 3 évre 1 téli kabát, 11. faeladásoknál talpalóban való részesedés, mely kitesz évenkint 40—50 koronát.

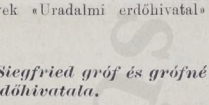
Pályázhatnak szakvizsgázott erdőőrök, előnyben részesülnek, kik a német nyelvet legalább szóban teljesen birják.

Sajátkezüleg irt kérvények «Uradalmi erdőhivatal» czimre küldendők.

Buják, 1912 febr. 21.

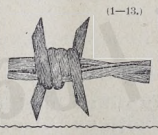
(10.) *Pappenheim Siegfried gróf és grófné erdőhivatala.*

Vadaskertsövények
a legjobb drótanyagból, továbbá
kertsövények, tennispályák,
baromfiudvarok

Alpenländische Drahtindustrie

(1—13.)

Ferd. Jergitsch' Söhne
WIEN,
V/1, Wienstrasse 45, Telephon 9583,
Graz, Göstinger Maut und
Klagenfurt Postfach 263.
195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve a legközelebb eső irodából.

Helianthus Salsifis
200 klgrm, kilogrammonkint 1 kor. árban eladó.
Fáczánkerti Gazdaság, u. p. Tolna, Tolna megye.
(13. II. 1.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ajánlkozás. Gazdaság minden ágában jártas és fáczán-tenyésztésben teljesen gyakorlott, 38 éves, magyar, családos vadőr hasonló minőségben állást keres. Czím: Juhász Mihály, vadőr, Bánkút, Arad megye. (12.)

Faiskolaterület 100 hold.

Kitünő minőségü tűlevelü és lomblevelü

Erdészeti magvak. Facsemeték.

Gyümölcsmagvak.
Tölgymakk kocsányos és kocsánytalan.
Bükkmag.
Gazdasági- és fűmagvak.
Fűmagkeverékek.
Sorfák.
Díszfenyők.
Díszbokrok.
Gyümölcsfák és vadonczok.
Rózsák legnemesebb fajokban.
Remis-csemeték.
Helianti és
Csicsóka vadetetésre.

Mag- és csemeteárjegyzék megjelent!

Árajánlattal szivesen szolgálok.

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. szállító
ZALAEGERSZEG. (3. IV. 2.)

Magas csiraképességü
erdei magvakat
szállít jutányosan
Böhmerwälder Waldsamen-Klenganstalt
Gesellschaft m. b. H.
Budweis. (2. XII. 3.) **Cseherdő.**

Uri ruhák készítéséhez való
jó brünni posztót és Lodent
legjutányosabb gyári árakon szállit
Etzler és Dostal, Brünn
Schwedengasse 5/z.
Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.
A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnynyel jár.
Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.
(4. VI. 2.)

Akácz- és gledicsia-magvak!

Kitünő csiraképes tölgymakkok!

STAINER GYULA
cs. és kir. udvari szállító
Magyar Magpergető Gyárai
KÖRMEND
(Vas megye)
Ajánl:

Elismert megbízható minőségü, szavatolt csiraképességü

Tűlevelü- Lomblevelü- Gyümölcs- magvakat saját s a legmodernebb gépekkel berendezett magpergető gyáramban kipergetve.

Fűmagkeveréket szavatolt utolsó termés. — Minden talajnak megfelelő összeállításban.

Exotikus lomblevelü Exotikus tűlevelü magvak csakis kipróbált, megbízható minőségben.

Továbbá mindennemü
diszfák és cserjék magvait
szintén szavatolt utolsó terméső s feltétlen sikert biztositó minőségben. (5. VI. 1.)

Tű- és lomblevelü
facsemeteket
minden fajban, korban és nagyságban, csakis válogatott, jó gyökérzettel biró példányokban.

Továbbá
gyümölcsvadonczot, dísz- és sorfákat
kifogástalan minőségben
és
dísztenyőket és cserjéket
az elképzelhető legszebb formában.

Idei termésü fenyőmagvak!

Tűlevelű-lomblevelű csemeték! Díszfák!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 6. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi március 15.

Előfizetési ár:
Egész évre ... 4 K.
Fél évre ... 2 K.
Negyed évre ... 1 K.
Egyes szám ... 20 f.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iróii tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A csemetekerti munkálatokról. (—y —y).
Egyszerű csíráztatási mód. (Puksa Endre.)
A szalonkaidényről. (Gy. Gy. K.)
Gazdasági tanácsadó: Méhészetről. (Csergő Venczel.) — A gyümölcsfák sortávolsága.
Különfélék: Országos Méhészeti Zsebnaptár 1912. évre. — Biztosítás. — Időjelzés.
Hivatalos közlemények: A vadászati alkalmazottak felesketése és nyilvántartása ügyében. — Rétek okszerű mívelése tárgyában.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Tárcza. Tibald Muka esete (M. Koró Benő.)

A csemetekerti munkálatokról.

Lapunk olvasóinak egy és más csemetekerti dolog iránt fölkelthető érdeklődését időszerűnek vélem a fent kitett czim alatt még továbbra is felszínen tartani; sőt meggyőződésem, hogy altisztjeink gyakorlati irányú ismeretszerzésének tárgyai közt a csemetekerti munkálatok kiváltképen olyanok, hogy azokat sohasem lehet elegendő mértékben fejtegetni, nem lehet azokat elég gyakran szóba hozni, annál is inkább nem, mert hazánknak erdőgazdasági viszonyai igen változatosak lévén, a munkálatok módjára és természetére nézve a törekvő gyakorlat itt is, ott is helyes eredményeket tud a mi tanulságunkra felmutatni.

E czélt óhajtom czikkem kereteben én is szolgálni; előbb azonban igen tisztelt Kolozs kollégámnak lapunk előző számaiban megjelent ugyanezen czímű közleményére, illetve ennek bekezdő soraira volna rövid észrevételem, előre kijelentvén, hogy a mint magam a legnagyobb érdeklődéssel olvasom ismeretterjesztő közleményét, úgy arról is meg vagyok győződve, hogy lapunk olvasói közt egy se lesz, a kinek figyelmét a közlemény tanulságai le ne kötötték volna.

Én csak a bekezdő sorok nagyon általánosított kijelentései ellen akarom az egy évtized előtti *mult* időket megvédelmezni, rövidesen rámutatva arra, hogy nem egy nagybirtokot ismerünk, a hol már vágható és közel vágható korú, vagy a hol erőteljes középkorú erdőségek ma elő bizonyságai a multakban végzett szakszerű erdőfelújítások sikereinek; lapozgattam sok évtized előtt írt régi utasításoknak, előirányzatoknak és törzskönyveknek ma már szakadozó lapjait, a melyek az erdők felújítására, csemeték nevelésére, a fanemek elegyítésére vonatkozólag tartalmaztak az erdészeti személyzethez szóló kioktató rendelkezéseket. A hol ezek nyitott lelkekre találtak (mert csak a fül oda nem lett volna elég), ott a régi időkben is, meg azóta is sikerrel szorgoskodtak erdészeink az *«erdőmívelési munkálatoknak a gyakorlatban való szakszerű helyes foganatosítása»* körül és cselekszik ma is, meg fogják a jövőben is. Viszont azonban az emberi gyarlóságoknak, a kényszeredett munkálkodásnak és egyéb egyéni fogyatékosságoknak a multból származó tanujelei visznek magukkal a jelenből is bűnjeleket a jövőbe s az erdőmívelési feladatok közül nem egy helyen bukkanunk a legnagyobb közönynyel türt eredménytelenségre még ma is; úgy, hogy minden tőlünk kitelhető módon közremunkáljunk az újkori erdőgazdaság életszervét képező erdőmívelés helyes irányelveinek megvalósításán.

Nagy építmény ez; és sokféle az alkotó része. Mindenkünk segithet rajta emelni: ki egy darab, ki egy sor téglával s mi egymással...

Ezúttal a csemetekerti fenyőmagvetésnek a görgényszentimrei erdőőri szakiskolánál alkalmazott módját kívánom az alábbiakban lapunk olvasóinak röviden elmondani.

A kereken 15 kat. hold terjedelmű csemetekert a tanulók gyakorlati oktatásán kivül arra szolgál, hogy az erdőőri szakiskolának keves mennyiségű (mintegy 15,000 darab) különféle fajú csemeteszükségletén felül idegen erdőbirtokosoknak a földmívelésügyi kormány által fásítási czélokra kiosztandó csemetekészleteket neveljen. Minthogy azonban talaja igen kötött agyag, a kopárságok fásítására olyannyira keresett ákáczcsemeték nevelésére a legkevésbbé alkalmas és inkább másféle lombafanemeknek, kiváltképen a *tölgy-fajoknak*, meg a fenyőfélék közül inkább a fekete és erdei fenyőnek való; mert az apró magcsemetéjű lúczfélék a vízállásosabb foltokon hamar kipusztulnak, a felfagyás ellen alig védhetők meg, s nyáron a lótetű tesz bennök igen nagy károkat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1. kép.

Jelenlegi csemetekészleteinkből a folyó tavaszszal kiadásra kerülő fenyők közül a kétéves feketefenyő mutatja a legszebb fejlődést, s ez volt a negyedholdas táblák közt a legmintaszerűbb. Sikerét egyéb tényező között az alkalmazott vetésmód megfelelő és czélszerű voltának tulajdonítom.

A mint már említém, csemetekertünk talaja tavaszszal a fenyőfélékkel megkezdődő vetés idején túlságos kötöttségénél fogva legtöbbször olyan szivajkós, rögös, hogy felszinén finomabb munkára való lazább földréteget előállitani lehetetlen.

Az ilyen talajon még a tolókás magvető horonynyomója is felmondja a szolgálatot, nem is szólva a kapával, vagy más efféle szerszámmal való sorvágásról, melynek legnagyobb hátránya az, hogy a magot lehetetlen egyenletesen takarni. A kötött göröngyös agyagföld máskülönben sem alkalmas a takarásra, s e helyett rostált komposztföldet használunk. Azért tehát, hogy a talaj megmunkálásától némileg függetlenitsük a vetés munkáját, a következőképen járunk el.

A lehető legegyenletesebbre gereblyézett táblát 40 cm-es közökkel egyméteres szélességű ágyakra osztjuk, a melyek végig futnak a táblán. 28 ily ágy fér el egy negyed holdon. A vetést hosszmenti sorokban végezzük (l. 1. kép); igy a csemeték kezelése is könnyebb és a tábla is tetszetősebb képet mutat. A magot a tolókás magvetővel, de nem annak léczével nyomott horonyba, hanem deszkákból készített rámának a közeibe a *föld színére* szórjuk. A 2 méter hosszú, 12 cm. széles és 1 cm. vastagságú öt szál deszkát egymástól 10 cm-es közökben párhuzamosan fektetve, a két végükre egyméteres lécdarabot szegezünk s ez a «vető ráma» (lásd 2. kép). Ilyen vetőrámát lehetőleg annyit készítünk, hogy ne csak egy, hanem két-három ágyat végig tudjunk rakni velük.

A zsinór mellett egyenes vonalban elhelyezett rámák közeit a tolókás magvetővel egy ember is igen gyorsan bevetheti és nyomában megfelelő számú munkás végzi a takarást. És főleg ez a munka az, a mely miatt a rámákat alkalmazzuk. A mint ugyanis a magvető a rámáról lekerül és átmegy a következőre, a kosarakban előkészített takaróföldet rászorjuk a rámára, egy

TÁRCZA.

Tibald Muki esete.

Tibald Muki egyszer berugott. Tibald Muki ezt máskor is megtehette volna, mert lenn Erdélyben a vén Tibaldnak olyan zuhogva öntötte a nyolczszáz holdas birtok a pénzt, mint a megeresztett zsilip a vizet. Az ökörcsorda meg a czimereknek akkora mennyiségét produkálta, hogy Nagymagyarországnak aligha lesz olyan miniszterelnöke, a ki az arra rászolgált sör-, bőr-, enyv- és egyéb gyárosoknak több czimert tudna osztogatni. Mukinak ezenképen lett volna mit apritgatni a pezsgőbe, de a fiatalember csódamód tökéletlen volt az apritgatásban. Majdnem gyámoltalan volt. Pedig szép szál termete, jó karban tartott férfias arcza, a miniszteriumban elfoglalt fogalmazói állása szinte arra képesitették, hogy daliásan igyék, mint egy szerelmes huszárhadnagy, elállitsa a lányok és asszonyok lélegzetét, s virtuskodjon, hódítson, zúzzon, törjön és muzsikáltassa magát, mint egy kicsapongó antik isten.

Ehhez a sokféle tudomanyhoz bizony keveset értett Tibald Muki. Pontosan, mint a müncheni óra, végezte a maga szürke foglalatosságait. Bejárogatott a hivatalába fogalmazni, aztán hóban, fagyban megsétáltatta rugalmas, egészséges formáját a Dunaparton, elkalandozván a viz felett csendes fényű szemeivel. Olykor lopva, bátortalanul egy-egy női kalap alá surrant a tekintete, vagy szivdobogva kapta fel fejét, ha egy illatos női tünemény meleg parfümje rezegtette meg az orrczimpáit. Úgy tett, mint a tisztásra verődött szarvasbika, ha az erdei levegőt a gyilkos puskapor szaga profanizálta: szimatolt, a magasba emelte pompás fejét, aztán huss! visszacsörtetett az ágbogas sürüségbe.

Ilyenkor a gyermekes félelem riasztotta meg. Nem mert. Nem volt bátorsága szembenézni a sürüségben — fátyol alatt — lappangó ellenséggel. Félt, hogy ha összetűz, összecsapódik a szeme egy ilyen rávillanó női tekintettel, azt ő nagyon, nagyon megsinyli, elveszti a nyugalmát, összeroppan, összeomlik, mint egy megvert gyámoltalan gyermek. Azt pedig meg nem tette volna Krözusnak egy takarékkönyvéért se, hogy utána menjen annak a nőnek, szemtelenül, vagy alázatosan, hogy a korzógladiátorok szokásaként megszólítsa, vagy egy kivert, de hűséges kutya csendes nyöszörgésével reménytelenül kövesse. Inkább számüzte magát; az utóbbi időkben már csak az Országház melletti rakparton járta a néma versenyt a Duna habjaival. De itt is azon kapta rajta magát, hogy hosszan, szinte szomorúan kiséri a tekintetével az arra vetődő magános nőket. Elhatározta, hogy szakít a külvilággal.

Bolondos ötletének támogatóul jött éppen valami bonyolult katasztri tanulmány, a mibe hivatali fölebbvalójának egy kicsit megkábult a feje.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

léczdarabbal végig simítjuk s a lekerülő fölös földet átszórjuk az ezalatt szintén már bevetett következő rámára. A lesimított rámát felszedjük s átrakjuk a szomszédos bevetendő ágyra. Mihelyt az egész ágyat bevetettük, betakartuk s a rámákat elszedtük, a takaró földszalagot végig hengereljük. A milyen egyszerű az egész munka, olyan jó előnyei vannak.

A tolókás magvetővel, a pontosan szabályozható magmennyiséget 10 cm. széles pásztában a lehető legegyenletesebb szórással vetjük; ezt a mag minőségéhez szabott és a deszka vastagságával mérhető magasan vagy vastagon betakarjuk. Nem szólva a még ezután következő nélkülözhetetlen lehengerelésről, csak a két előbbeni munkára mint olyanra akarok rámutatni, a mely a magvetés két sarkalatos tételének és követelményeinek teljes mértékben megfelel. Ezek t. i. *az egyenletes szórás és a megfelelő takarás.*

A lúczfenyőre a vetés után mindjárt rárakjuk a léczrácsos árnyalókat, míg a fekete és erdei fenyő el van ezek nélkül. Mihelyt a 13—14-ik napon a takaró föld repedezni, itt-ott a szikleveleket süvegformára összefogó magburok előbujni kezd, beállítjuk a madárkergető gyereket, a ki e mellett gyomlálgatva, a lótetűfogó fazekakat és a lótetűmeneteket vizsgálgatva őrzi a vetéseket.

Befejezésül — egy kis statisztikai ismertetőül — közlöm a feketefenyő vetésének munkaköltségét: Az egy negyedholdas tábla felásása gereblyézéssel együtt belekerült 22 napszámba 30 korona értékben; az ágyakra való osztás, a vetés, takarás és a takaró föld odaszállítása hengereléssel 20 napszámba 24 korona értékben. Felhasználtatott 50 kg. feketefenyőmag á 3 K 10 f = 155 K. Az összes költség tehát 209 K volt. Az év őszén 1·9 millió egyéves csemetét számláltunk a táblán s így 1000 darabnak a *telepítési* költsége 11 fillérbe került.

2. kép.

A 28 ágyban volt négy sorjával 112 sor, egyenként 37·5 m. hosszúságú, összesen 4200 folyóméter bevetett pászta, a melyen folyóméterenként 10 cm. szélesség mellett 450 csemete találtatott. Ez a sürüség szükséges volt arra, hogy a csemeték az első év veszedelmeit kiállhassák, s az itteni rendkivül nagymérvű felfagyástól ne szenvedjenek. Második évükben a negyedrészre kiolióztattak s az 543,000 darab kétéves csemetekészlet

---

— Kedves öcsém, — szólott Tibaldnak, — vedd csak a kezedbe ezt a bábeli históriát. Ebből csak te tudsz kiokoskodni. Tiszta a fejed, nélküled blamáljuk magunkat.

Tibald készségesen hozzálátott a tanulmányhoz.

Ha néha a kemény munkában megtorpanva éjfél felé forró, szédülő homlokát az ablakhoz szorította és fáradt szemével lekalandozott a főváros gázfényes alsó utcáira, kívülről nézve olyan lehetett, mint egy bebörtönzött herczeg, a kinek mulnak az évei, puha arczát ellepi az őszitő szakáll s lelke, mely a fényt, az életet, az asszonyi tekintet melegét esdi, elrevesedik a börtöne levegőjében.

Egyszer arra ébredt, hogy beteg. Mozdulatlanul feküdt ágyában, mint egy ezeréves mumia. A nemes vad kiállott. Azt hitte, öreg lett, nagyon öreg, ki elszamárkodta a fiatalságát meddőn, csókok, puha asszonyi kézszorítások nélkül. Az arcza belesápadt a szenvedésbe. Várt, várt, egyszer aztán, mikor súlyos fájdalommal nehezedett rá az a hiedelem, hogy komolyan, végzetesen beteg, hazautazott az apjához.

*

Az öreg Tibald lógó bajuszú, jovíális úr volt. Edzett, mint egy hullámpaskolta sziklatömb a tenger közepén.

— Nyápicz ember, — mordult rá olykor tréfásan a fiára, — hozatok neked egy üvegkalitkát, mint a milyennel a gróji sajtot födik le. Ott nem esik bántódásod.

Az öreg nem egyszer legyámoltalanozta a fiát. Nem volt inyére ez a semmiféle betegség. Egy darabig türte, de egy nap aztán kirukkolt:

— Elég volt, fiam. Itt a csizma, húzd fel, beállsz ispánnak. Kimégy az őszi szántásokhoz. Szagold a göröngy szagát, ha egyébhez nem értesz, de ne gubbassz itt egész nap a zsöllyében. Érted?

Tibald Muki szó nélkül felhúzta a csizmákat. Kiment a szántókra. Haza se jött estig. Másnap szintúgy, aztán harmadnap, negyednap is hátratett kezekkel rótta a sáros barázdákat, néha a szava is megjött, kezdett belekonyítani a gazdaságba.

Ötödnap vendegek jöttek; a tófalusi bérlő, a ki hírét vette, hogy az öreg Tibald valami új gazdasági gépeket hozatott. Kiváncsi lévén azok mivoltára, áthajtatott az öreghez, magával hozván a lányát, egy szőke, Pestetjárt bőszavú, de szellemes teremtést. Vele majd megtanácskozza, hogy mit érnek a gépek s czélszerü-e bevezetni? Mert a lány szinte akadémikus módra értett az ökonomiához.

Az öreg Tibald örömmel fogadta a szomszédokat.

— Püfőgnek már a gépek a tarlón, — mondta büszkén, — megnézheti.

Nyomban ki is hajtattak a mezőre. Útközben az öreg

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ma már legnagyobb részében kiültetésre alkalmas szépen fejlett példányokból áll. —*y* —*y*.

Egyszerű csiráztatási mód.

Irta: *Puksa Endre*, m. kir. segéderdőmérnök.

Kisebb, szemes famagvak csiráztatása teljesen megbizható eredménynyel végezhető az alábbi egyszerű eljárás szerint.

Égetett, de nem zománczozott (15—17 cm. átmérőjű) agyagtányérba, illetve *közönséges virágcserépaljba*, melyet előzőleg vízbe helyezünk, hogy falai teljesen átivódjanak, meszes vízben kétszer-háromszor átmosott, lehetőleg aprószemű, nedves homokot teszünk, úgy, hogy a homok a tányért színig kitöltse. Kissé lenyomkodva a homokot, tetejét elsimítjuk. Azután a sima homokfelületen, annak középpontjából kiágazólag kés fokával 10 sugarat vonunk. Az igy készített keskeny barázdákba befektetjük egyik lapos oldalukra a csiráztatandó magvakat, egy-egy barázdába 10-et, összesen tehát 100-at, oly mélyen, hogy csak felső lapjuk legyen szabadon. A homok felületét, hogy a magvak 3 oldalról teljesen be legyenek ágyazva a homokba, újból el kell egyengetnünk.

Ezután az előbb leirt csiráztató tányérnál, illetve virágcserépaljnál egy (3—5 cm.-rel) nagyobb átmérőjű virágcserépaljat veszünk, melyet csak félig töltünk meg nedves homokkal s ebbe mintegy belefúrjuk a kisebb csiráztató tányért, úgy, hogy ez utóbbi alulról is, oldalról is homokkal legyen körülvéve.

A csiráztatásnak fennebb leirt módon eszközölt előkészítése után a kisebb virágcserépaljat, illetve a csiráztató tányérkát közönséges zöld üveglappal letakarjuk és a csiráztatót a magvak gyorsabb csirázása érdekében egyenletesen állandó meleg helyre teszszük. Ott a szükséges nedvesség megóvása végett a két tányér közti homokgyűrűt napjában vízzel kell öntöznünk.

*

Az előbb mondottakból is kitetszőleg a csirázás feltételei: a nedvesség, a levegő mérsékelt hozzájárulása, sötétség és meleg e csiráztatási módnál biztositva vannak, illetve könnyen biztosithatók.

A nedvességet, illetve a homok állandó nyirkosságát megadja a gondos öntözés. A levegő az érdes és többékevésbbé hullámos peremü tányérba a ráhelyezett üveglap alatt csak mérsékelten juthat a magvakhoz s e mellett a homok szabadon szellőzik. A sötétséget már a közönséges üveg zöldes szine is megadja bizonyos mértékben. Abban az esetben, ha ez nem volna elegendő, a csiráztató készülék a szoba egyik sötétebb részében könnyen elhelyezhető. A szükséges, állandóan egyenletes meleg biztositása sem ütközik nehézségbe.

A csiráztató tányért megtöltő homoknak mészvizben való átmosása főként a csirázás folyamatának gyorsitása érdekében végzendő. A homokmosás alkalmával ugyanis a mész a homokszemcsékhez tapad, innen a homok nyirkával a magvakhoz is hozzáférkőzik. Nem

---

el nem mulasztotta volna, hogy évődve megkérdezze a lánytól:

— A kisasszony ért ezekhez a paraszti dolgokhoz?

— Tavaszra már fel is mondok a gazdatisztemnek, — nevetett a bérlő.

Az öreg Tibald hitetlenül rángatott egyet a bajuszán.

— Nohát, az valóságos terno. Csak nekem is volna ilyen lányom. Mert fiam az van. De az bogarászik a réten, a helyett, hogy a munkára ügyelne. Ott van ni, — mutatott a szántó felé, — az a fiam, ni, látják? Ácsorog, mint egy madárijesztő. Észre se vesz... Hát hadd mulasson.

A két öreg leszállott a kocsiról és a tanya felé tartott. A lány kiváncsian kémlelt a szántó felé, a hol a fiatal Tibald alakja nádegyenesen magaslott fel, mint egy pompás virág. A feje fölött egy varjú szárnyalt el, annak lomha repülését követte a tekintetével.

A lányt előfogta a csintalan kiváncsiság. Milyen lehet annak a fiúnak az arcza? Mivel szórakozik itt, ha a szántás untatja?

Leszállott a kocsiról és mosolyogva nekiindult a szántónak. Keskeny czipői kicsuklottak a göröngyökön. Sajgott belé a lába, meg kellett állnia.

Tibald meghallotta a neszt, hátrafordult. Egy darabig merően nézte a lányt. Aztán megindult felé. Közben körülnézett, nem látott senkit. Csak a magános fogat állott az országúton.

— Ha nem csalódom, — mondta a lány közelébe érve, mosolyogva, — az eltévedt csipkerózsa.

A lány vidáman nevetett fel erre a fogadtatásra. Szeme csillogva tapadt a fiatal Tibald arczára:

— Oh be sajnálom, hogy nem az vagyok... Hanem ön... ön talán a herczeg... a ki álmodozva nézi a lomha varjak szárnyalását.

Tibaldnak megvörösödött halovány arcza. Megállt egy szempillanatig a lélegzete is, a mint az ismeretlen lány hirtelen felbukkant arczát nézte s trillázó halk nevetését hallgatta.

— Herczeg? Ön is tévedett! Szürke, sáros csizmájú legény vagyok csak, a ki ügyetlenül kószálok a szántóföldeken a szántógép nyomában. És a parasztok kinevetnek, a föld meg összesároz. Nem törődöm tehát a parasztokkal s nem nézem a földet, hanem a varjakat bámulom.

— Akkor csakugyan herczeg, a ki idegen planétára vetődött, — mondta mosolyogva a lány.

— Ez a planéta elég idegen. Hanem, hogy itt kószálok, annak nem én vagyok az oka... Az apám csizmát húzatott velem. Beállitott parasztnak. Rossz paraszt vagyok...

— Talán mégsem.

— Kérdezze csak meg az apámat.

Az öregek ekkorra már felbukkantak a gazdasági épületek mögül.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

egyéb ezen eljárás tehát, mint a vegyi uton való csiráztatás egy módja, melynél a csirázást gyorsító vegyi hatás gyenge ugyan, de állandó.

A mészvízben való homokmosás másodlagos czélja a homoknak az iszaptól, illetve az iszapban könnyen keletkező penésztől leendő megtisztítása.

Hogy az ismertetett eljárás megbizhatóságát megállapítsam, ugyanazon lúczfenyőmagból több csiráztatási próbát vettem. Ezek egyik részét az előbb leirt mód szerint, másik részét a nálunk leginkább elterjedt Stainer-féle csiráztatóban csiráztattam, vagyis parallel csiráztatásokat végeztem azonos viszonyok mellett, még pedig több izben.

A csiráztatások eredménye a következő volt:

1. A csirázás az agyagtányérban már az 5., 6. napon megindult, a Stainer-féle csiráztatóban a legtöbbször 1 nappal később.

2. Előbbiben egyenletesebb volt és hamarább fejeződött be.

3. A csirázás átlagos ideje mindkettőnél egyre-másra 8 nap.

4. A csirázási százalék rendesen az agyagtányérok magvainál volt jobb.

Mindezekre nem helyezek nagyobb súlyt. Megeshetett és pedig többször is, hogy az agyagtányérba véletlenül frissebb és erőteljesebb magvak kerültek, mint a Stainer-féle csiráztatók agyaglapjaiba, a mi igen könnyen létrehozhatta a látszólagos csekély arányú előnyöket. De ezek figyelembe vétele nélkül is, legalább is egyenlőnek minősíthetem a csiráztatás eredményét a Stainer-féle csiráztató eredményével, s a módszert, mint ilyet, annyival is inkább merem a szaktársak figyelmébe ajánlani, mert utóbbival szemben vannak határozott jó oldalai is. Ezek pedig:

hogy az egyszerű agyagtányérok, illetve közönséges virágcserépaljak beszerzése bárkinél is könnyű, — hogy törés esetén, a mi nem egyszer idejéből szoritja ki a csiráztatót, gyorsan pótolható, — igy a megkezdett csiráztatás kevés fennakadással folytatható és a mi a fő, hogy olcsó.

Ezekkel szemben jelentéktelen hátránya a csiráztatási eljárásnak, hogy a csiráztató előkészitése több munkát igényel.

A szalonkaidényről.

Irta: *Gyulai Gy. Károly.*

A szalonkák tavaszi megjötte állandó érdeklődés tárgyát képezi. Ez idén is csak úgy, mint rég idők óta, aggódó reménykedéssel várjuk-lessük őket, hogy egyben ki tudja hányszor ismételgessük magunkban azt a kérdést: vajjon milyen is lesz az idei szalonkahúzás? A kérdésre csak úgy jóslatszerűen, még a legtapasztaltabb ornitológus sem képes kielégitő feleletet adni. Igy tehát csupán a multakban megfigyelt egyes észleleteink egybevetéséből, legfőként pedig a tavaszi húzást megelőző év nyarának, őszének, valamint a tél időjárásának mikéntjéből vonhatunk némi következtetéseket.

Az öreg Tibald már messziről hadonászott, integetett.

— Ni-ni, az én ügyetlen fiókám!

*

A bérlő a gépeket pompásaknak találta. Az öreg Tibald a nagy dicséretnek örvendezve, át is engedett egyet a bérlőnek. Hamarosan megalkudtak, a minek az lett a vége, hogy pompás ebéd csinálódott, a melyre ott marasztaltattak a vendégek is. Az öreg Tibald előállott az ő nehéz, szilaj borával, a miből maga is ritkán kóstolgatott, mert ereklyének tartogatta.

Ebéd végeztével a két öreg nagyokat fujva füstből, szuszból, eldicsérgették még egymás termését, lovát, jószágát.

A lány és a fiatal Tibald a nagy pöfékelés elől a másik szobába menekültek. A lány arcza kivirágzott, szeme megmélyült s évődve nézett bele olykor a fiatalember szemébe.

Derűs hangja megvillanyozta a levegőt. Tibald csodálkozva figyelte, vele mosolygott, de tartózkodó szükszavúságából nem tudott kilépni.

Búcsuzásnál, mikor az öregek még egy pillanatra az istállóba is benéztek, a lány megjegyezte:

— Ön a smokingot felcserélte a bőrkabáttal, a lakkczipőjét a csizmával. Tudja-e, mi leányok ilyenkor mire gondolunk? Hogy az a férfi, a ki igy begubózodott, mint egy jóllakott, meddő hernyó, az éjszakázás, az ital s a szerelem betege. Igy van?

— Sohase szerettem, sohase ittam, egy meddő dologtalan éjszakát se töltöttem el, — felelte csendesen a fiatalember.

— Ejha! — nevetett a lány, — be furcsa szerzet! Ritka példány. Sohasem dorbézolt, sohasem ivott, mint egy szürke könyvelő? Most már értem a gubó-históriát. A moly fél a napvilágtól. Bocsásson meg, hogy kizakkantam a rejtekéből.

Tibald felelni akart. Az öregek akkor már visszaérkeztek, a lány pedig egy könnyű lépéssel fenn termett a bakon és a kezébe vette a gyeplőt. A következő perczben már csak fehér fátyolát látta Tibald az országút menti akáczok között meglebegni.

*

Egy hét mulva a fiú, apja küldetésében átkocsizott Tófalura a bérlőhöz. A gépek körül akadt valami megszemlélni való. Az öreget nem találta otthon. Kihajtatott a tanyára. Ott a lány fogadta. Tibald előadta jövetele czélját. Egy gazdatiszt elvezette a gépekhez, ott megadta neki a kellő felvilágositást. Aztán Tibald visszaült a kocsiba és szótlanul megemelte a kalapját.

— Kérem, vigyen be a faluba, — szólott a lány a távozni akaró férfihoz.

Tibald udvariasan mutatott helyet neki a könnyű csézában.

Az út egy jórészét szótlanul tették meg. A lánynak

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A szalonka tavaszi megjelenésénél csak úgy, mint őszi tovavonulásánál, az időjárás miképpen kétségtelenül a legdöntőbb tényezők egyike. A szalonka vándormadár, s mint ilyen, utjait az uralkodó szeleknek, tehát az időjárásnak is kénytelen alárendelni. Főként a tél végén uralkodó szelek és viharok azok, a melyek útjait nagyban befolyásolhatják és kényszeritik rövidebb-hosszabb időre terjedő kényszerpihenőket is tartani.

A szalonkák érkezését nem csupán a hátrányos időjárás befolyásolja, hanem fejtörést ad a vadásznak és ornitológusnak egyaránt az a közismert titokzatosság is, a mely a szalonkák életét és azzal együtt vándorútvonalai beosztását bizonyos homályba burkolja. Mig egyéb vándormadarak tavaszi és őszi vándorlásaik vonalát átlagos pontossággal meg tudták immár állapitani, addig a szalonkák útvonalának tüzetesebb meghatározása, Rossiten és Helgoland világhirű madárbiologiai állomásain sem sikerült eddigelé. Mégis fáradságos megfigyelések eredményeként tudásunk a szalonkák útjairól a multakhoz képest valamivel kimeritőbb, a mennyiben több olyan földrajzi fekvésű pont, a hol a szalonkák tavasz-őszi vándorutaikban egy-egy állomást tartanak, valamint téli és nyári tartózkodási helyeik legtöbbje is ma már ismeretes. Mind a mellett, a mit a szalonkák tavaszi érkezésének közelebbi időpontja felől tudunk, sok tekintetben hézagos. Igy nevezetesen legtöbbet tapogatózunk abban, hogy mi lehet az oka annak, hogy a szalonkák, elterőleg egyéb szárnyasoktól, vándorútvonalaik betartásában megbizhatatlanok? A szalonkák kiváló látó- és tájékozódó képessége megadhatja erre a magyarázatot. Mig ugyanis egyéb fejletlenebb érzékszervekkel biró vándormadárfélék, hogy el ne tévedjenek, kénytelenek utirányul mindig a folyók völgyeit választani, addig a szalonka bámulatos éles érzékei birtokában, képes röptében sokkalta nagyobb területeket áttekinteni s azok fölött nagyobb látókört nyerni, mint bármely egyéb szárnyas. E tág látóköre teszi lehetővé, hogy vonulásaiban olyan utakat válasszon, a melyeket még hirtelen beálló kritikus időváltozások esetén is betarthat. Egyszóval azokat a vonalakat választja, a melyeket éles érzékeivel éppen legmegfelelőbbeknek talál. Ily módon korántsincs oly igen meghatározott vonalakhoz kötve, mint egyéb vándormadárféléink.

A vezetőt persze a szalonka sem nélkülözheti; különösen nem az őszi vonulás idején, a midőn fiatalabbjaik, a tapasztalatlanok, az idősebbek vezetésére szorulnak. A böles természet rendjénél fogva ez már igy van megállapitva; ez alól a szalonka sem képezhet kivételt.

A szalonka messzemenő, sőt talán egyéb szárnyasnál is több szülői gondossággal költi, ápolja, eteti, neveli, sőt oktatja fiait. Föl nem tehető tehát, hogy ifjú nemzedékét éppen a legkritikusabb időszakban, t. i. az őszi vándorut idején teljesen magára hagyná. Viszont a tavaszi érkezésre idősebbé és igy tapasztaltabbá vált tavalyi szalonka már elég fejlett érzékü ahhoz, hogy tavaszi húzásokhoz a nagy utakra szülői útbaigazítás nélkül is vállalkozni tudjon.

Enyhe tavaszi estéken látszólag csakis kettesével

---

egyszer aztán könnyed mosoly jelent meg az ajkán. Szelid iróniával kérdezte:

— Mi ujság a gubóban?

— Élünk csendesen.

— Nem únja ezt a szürke, örökös egyformaságot?

— Szeretnék rajta változtatni, de nem lehet.

— Egy férfi mindent elérhet.

— Hát mit tegyek?

— Istenem... — mondta vontatottan a lány és a levegőbe bámult, — maga tudja a legjobban, mi változtatna a helyzetén. Talán egy kedélyes férfitársaság és egy kis pezsgő.

— Nem értek hozzá, nem iszom, nem is akarok inni.

Hazaérve leszálltak a kocsiról. Tibald megállott a tornácz lépcsőin, s ott várta meg a lányt, a mig visszatér. Valami sohasem érzett melegség ömlött el a lelkén, a mig a lány hangját hallgatta.

Esteledett már, a mikor búcsuzkodtak. Mikor Tibald a forró és puha női kéz szoritását érezte, meleg hullám torlódott a fejébe. Hirtelen lehajolt és megcsókolta a lány kezét.

A lánynak elkomolyodott az arcza:

— Játék ez, Tibald?

— Az első női kéz, a mely megbabonázott. Meg kellett csókolnom.

A lány a levegőbe nézett. Halkan mondta:

— A remete megszólalt...

— Már nem vagyok remete. Nyugtalan, törni, zúzni akaró keresztes lovag vagyok.

A lány nevetett. Habozva mondta:

— Szeretném látni.

— Mit tegyek? Mi a jutalmam? — kérdezte fojtott hangon a férfi; a lány az ajtóig hátrált. Onnan leszólt Tibaldnak:

— Törjön össze... egy tükröt a marosvári kávéházban és igyék meg öt üveg pezsgőt. Akkor megcsókolhatja a kezemet mégegyszer.

Tibald egy mozdulatot tett a lány felé.

— Hohó, — nevetett a jókedvű, kipirult lány, — majd csak akkor, ha elhozta nekem a tükör összetört darabjait. S ha majd megitta a pezsgőt...

Tibald különös hangulatban hajtatott ki a tófalui udvarházból. Gyávának érezte magát.

Másnap délután ismét beállított Tófalura. Az arcza halovány volt, bizonytalan léptekkel ment fel a lépcsőn. A kezében egy fehér batyut tartott. A lány elé érve a batyut letette a földre. A szeme majd lecsukódott, lerítt róla a nagy kábultság. Zavarodottan mondta:

— Elhoztam... elhoztam a tükörcserepeket. Én törtem össze a marosvári kávéházban. És... öt üveg pezsgőt ittam...

A halványság és bágyadtság megszépitette az arczát. Röstelte a gyöngeségét, futni szeretett volna.

Indulni készült, hiába marasztalták. A lány a lép-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

találkozunk velük a pagonyok szélén. Ez korántsem jelenti azt, hogy délvidéki utjukból a szalonkák csupán kettesével-hármasával vonultak volna északnak, addig is, a mig kárpátadriai tájaink erdőségei közé érkezhettek, szerelmeskedni, párosodni, hogy azután folytonos enyelgések közben vonuljanak tovább a távolabb fekvő északi tájakra. A szalonka vonulási iránya egyéb vándorszárnyasfélének is utmutatóul szolgál. Igazolja ezt a szalonkák megjelölte nyomán jelentkező nagyszámú egyéb szárnyasfaj érkezte.

Délről érkező szalonkáinknak csak elenyészően csekély része találja kárpátaljai országunkat megbizható nyári otthonnak. Vajmi kevés ügyet vetnek ők arra, hogy milyen óhajtva várjuk őket és mennyire kedveljük ittlétüket! Rendszerint rövid ittidőzés után tovább vonulnak északra, a honnan aztán, részben megint csak hazánkon át vonulnak enyhébb éghajlat alá.

Európában legfőként Oroszország és Finnország az a hely, a hova hazánkon s a Balkán államokon át tavasz végével tovább szoktak huzódni.

Oroszország rengeteg erdőségei s az azokat környező buja növényzetű nyirkos, tehát féregdús erdőszegélyek, létköreiknek leginkább kedveznek.

A gyér népességű orosz tájakon vadász sem zaklatja őket oly konokul, mint egyebütt és igy szeptember haváig rendesen ott is tanyáznak.

Tartózkodási vonaluk Oroszországban a Dnyeszter menti erdőségektől kezdve, felhuzódik a legészakibb fekvésű tundra tájakig.

A közelmult évek csapadékban szegényebb esztendőiben, hazánk kisebb-nagyobb állóvizei, de még inkább az erdőket is tápláló vizerek úgyszólván teljesen kiapadtak; az erdei szalonka, a mely vékony, hosszú csőrénél és csodálatosan éles látásánál fogva egyenesen rá van utalva arra, hogy tápszerét a homályos erdők nyirkos, könnyű talajának féregvilága között keresse, szerfelett megsinylette a szárazabb éveket. Az erdők talaja pár év előtt kőkemény volt. Az idei csapadékdús tél aztán megint kedvezett e tekintetben a szalonkák igényeinek; olyan években, a midőn a férgek elegendő tápnédv hiányában kipusztulnak, vagy lejebb a földbe furódnak oly mélységekig, a melyekbe a hosszú szalonkacsőr sem képes behatolni, a szalonkáknak amúgy is évek óta felpanaszolt csekély száma a szokottnál is csekélyebb szokott lenni. A szárazabb évek tehát kétségtelenül nyomot hagynak a szalonkák számában is.

A normális téli évszakok után, ha a tavasz abnormisan kedvezőtlenné nem válik, számíthatunk mindenkor jelentkezésükre. Ha ellenben csapadékbő, enyhe tavasz helyett száraz, zord, szelekkel kellemetlenkedő kikelet szokott beköszönteni, szalonkáinkból nem sokat fogunk látni, miután azok vándorútjaikban olyan tájakat iparkodnak felkeresni, a hol meleget, nyirkosabb puha erdőtalajt s igy féregben dúsabb helyeket találnak. A mennyiben hazánk képes nekik tavaszkor mindezt nyujtani, a viszontlátás örömeiben bővebben lehet részünk. Ellenesetben szalonkalesek idején leginkább a

---

csőkig kisérte, ott szótlanul nyujtotta neki a kezét. A férfi gyöngéden megfogta a piciny ujjakat. Habozott.

— Megcsókolhatom? — kérdezte hosszú szünet után.

A lánynak erősen fénylett a szeme. Bólintott: igen.

Tibald lehajolt és ajkát gyöngéden az illatos ujjakhoz értette. A lány nem vonta el aztán se. A férfi újra lehajolt. Aztán újra. Sokszor egymás után megcsókolta.

— Azt hittem, kinevet. Fájt volna nagyon. Nem kerültem volna a szeme elé többet.

— Hát most gyakrabban eljön?

— Eljövök.

Újra megcsókolta a filigrán női kezet. Mikor felemelte a fejét, hogy a leány szemétől is búcsut vegyen, észrevette, hogy azok le vannak csukódva. Óvatosan fölemelkedett és száját odaszorította a lecsukódott pillákhoz... A következő pillanatban pedig a mosolygó leány szívdobogva vergődött a karjai között.

*

Tibald Muki, az eset után másfél évvel, egyszer igy szólt a feleségéhez:

— Kedvesem, ma engedelmeddel a pártkörben vacsorázom.

— Félek, — felelte az asszony, — hogy kedved támad benézni egy kávéházba is. Aztán azok a tükrök egy idő óta nagyon csábítók.

Tibald nevetve csókolta meg az asszony kezét:

— Sohse féltsd tőlem a tükröket. Nem értek én a duhajkodáshoz.

— Hát a marosvári tatárjárás, tükörbeverés?

Tibald jóizüen elnevette magát:

— Ha megigéred, hogy nem válsz el tőlem, elmondom az szinigazságot.

— Csak nem csaptál be?

— Bizony becsaptalak. Mikor tudtomra adtad azt a súlyos feltételt, inamba szállott a bátorság. Hogyan nyeljek le én öt üveg pezsgőt, hogyan állitsak be én oda a kávéházba csendes nyárspolgárok közé, hogy beverjem az egyetlen tükröt, melyet azonkivül a pénztárosnő elvirult teste védett a bántalmazástól? Cselhez folyamodtam. Leakasztottam a szobám faláról az aranykeretes tükröt, melyet még a nagyanyám hozott a házhoz. Kivittem a hátsó udvarra és ott lopva, óvatosan belerúgtam a czipőm sarkával. Darabokra tört. Aztán lelopóztam a pinczébe és ott halálmegvetéssel egy csap alá tartottam a számat. Kilelt a hideg a borzalomtól. Belesápadtam az erőltetett nyelésbe. Mikor készen voltam, kocsira raktam a tükörcserepeket és áthajtattam hozzátok. Az úton azt hittem, legurul a fejem a vállamról. Beteg voltam. De aztán megorvosolt a te csókod... Látod, ilyen duhaj legény a te férjed.

K. Kovó Benő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Földközi-tengermellék nimródjai fognak minálunk bővebb vadászélvezetekben részesülni.

Érthető ezek után, hogy az erdei szalonka a csapadékdúsabb s így nyirkosabb erdővidékeket legörömestebb látogatja, míg a homokos, vízszegény, csekély csapadékú területeket teljesen mellőzi. Évi vadlelövési statisztikánk adatai szerint, évente legtöbb erdei szalonka kerül aggatóra az erdőkben dús s egyben vízrajzilag is kedvezőbb helyzetű: Somogy, Baranya, Vas, Zemplén, Szeben, Háromszék és Nagy-Küküllő megyékben. E megyék csapadékmennyisége maximális, vízrajzi, erdő- és talajviszonyai, az erdei szalonkák létfeltételeit illetőleg is teljesen kielégítőek, míg ugyancsak a hivatkozott statisztika szerint: Békés, Csanád, Hajdu és Szabolcs megyék a szalonkát és a szalonkavadászt kielégíteni nem képesek.

Szalonkahúzások idején hirtelen bekövetkező abnormisan kedvezőtlen időjárás mellett is kedvező szalonkahúzásokban lehet olykor részünk; csakhogy az ilyesmi ritka kivétel s gyorsan muló olyan jelenség, a mely korántsem válik a szalonka összállomány javára, mert ilyen esetekben rendszerint borzalmas fergeteg kényszeritette a szalonkákat egymás mellé tömörülten s egymás társaságában kölcsönös oltalmat keresni.

Gazdasági tanácsadó.

Méhészetről. Erdő, mező, kert fái, növényei és virágai, mérhetlen kinccsel rejtegetnek édes nedvükben, vagyis nektárjukban, melyet a méhek, nemzetgazdaságunk e fáradhatatlan munkásai gyűjtenek össze s ezzel államháztartásunk vagyonát néhány millió koronával gazdagítják.

A mi feladatunk csupán munkásságuk czélszerű irányítása, hogy minél több nektár váljék aranynyá.

Ez a törekvés buzditja tevékenységre méhészeink nagy táborát; e czélból támogatja anyagilag és erkölcsileg is az államhatalom a méhészetet.

Valamikor régen virágzó volt a méhészet mindenfelé s így hazánkban is, akkor t. i., mikor a méz volt az egyedüli édesitő szer és a viasz az iparban, különösen a világításnál nagyobb arányban nyert alkalmazást.

Később a nádméz és a czukor, a méz általános használatát háttérbe szorította, a viasz feldolgozását pedig a stearin kis térre utalta, s ez okból a méhészet nemcsak nagyot hanyatlott, de évtizedek óta sem bir jelentőségre vergődni, sőt fájdalommal kell tapasztalnunk, hogy mostanában még nagyobb veszedelem fenyegeti.

Ez a hamis méz és műviasz nagymérvű gyártása.

Sajnálattal lehet megállapitani, hogy a múlt év igen kedvezett a hamisitványok gyártóinak, a mennyiben a gyönge mézszüret miatt forgalmuk nagyobb arányokat öltött.

Ezt kellő biztonsággal abból a körülményből lehet megállapitani, hogy bár kevés méz termeltetett az egész országban, méz- és viaszhiány még sem mutatkozik.

A hamisított mézet és viaszt felismerni nehéz. Ezt csak vegyi úton lehet határozottan megállapitani. Azonban, mivel a valódi méz pergetés után pár hétre ikrás lesz s aztán rövid időn belül megkeményedik, minden folyékony méz, főleg télen és tavaszszal, gyanus.

A hamisított méz egészségtelen. A műviasz használata káros, a gyógyászatban pedig veszélyes. Műlépnek épen nem való. A mosztikások által eladásra kinált viasz nagyobb része hamis.

A gör. kath. egyházakban a viaszgyertya nagy szerepet játszik, s e czélra Erdélyből vaggonszámra viszik ki Romániába a műviaszt.

Ezek tudatában leghelyesebb a mézet és viaszt ismert méhésztől szerezni be.

Az üzletekben kapható méz és viasz is igen gyakran hamisitvány.

A méhészkedés régi; már az ókorban van ennek nyoma.

Nekünk mégis úgy tetszik, hogy ez idő szerint gyermekkorát éli. A sokféle kaptár és rendszer miatt a lázas forrongás egyre tart.

Minden méhész saját méhlakását hiszi a legjobbnak és a többit — bár azzal kisérletet nem tett — rosznak tartja. De bárminként is álljon a dolog, több évi tapasztalat után egyet határozottan meg lehet állapitani, azt, hogy az alsó kijáró-nyilású méhlakás a múlté.

De az is egészen bizonyos, hogy az országos kiskaptároknál és az ezzel kapcsolatos okszerűnek nevezett, de valójában oktalan Haneman rácsos rendszernél jobb is van.

Mégis ámulattal kell nap-nap után látnunk, hogy valami félreértés vagy inkább megnemértés folytán ez az ósdi rendszer nyer felsőbb helyen támogatást; az is beigazolást nyert, több évi alapos kisérlet után, hogy a felsőnyilású nagy méhlakásokban jobban — úgyszólván minden veszteség nélkül — telelnek a méhcsaládok és kevesebb munkával több hasznot hajtanak. Általában a felső kijáró-nyilás a méhlakásokon korszakalkotó vívmány, melyért lángeszű feltalálóját országos elismerés illeti.

A Kolozsváron megjelenő «Méhészeti Közlöny»-ben olvastam, hogy egy méhész az őszszel 1800 koronát költött czukorra, hogy mézben szegény családjait felsegitse, telelőképessé tegye.

Nincs ugyan megemlítve, milyen kaptárokban vannak a megszorult méhcsaládok, de valószinűleg országos kiskaptárokról van szó, mert azon a vidéken ezek vannak elterjedve és az efféle kaptárok jutottak ez évben is nyomorúságba.

A felsőnyilású Boczonádi méhlakásokban ilyen eset nem hiszem, hogy történt volna az egész országban, sőt bár rosz év vala az elmult, Boczonádi hívei várakozáson felüli bő mézszürethez jutottak. Ez eléggé biztató mindenkire, legyen az kezdő vagy régi méhész.

A kik multkori ajánlatomra Újpestről meghozatták a «Méhészet» czimü lapot és megszerezték a «Méhek élete» czimü becses könyvet, azok ezekből a méhészkedés helyes fogásait megismerik. Csak azt jegyzem meg,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hogy a könyvet nem elég egyszer-kétszer átolvasni, hanem alaposan át kell tanulmányozni és minden műveletet pontosan úgy teljesíteni, miként ott írva van; sokan vannak azonban, a kik — mint magam is — más rendszerű kaptárokkal is birnak.

Ezeket természetesen mindjárt félretenni nem igen lehet. Az ilyen kaptároknál — annak már hat éve — megkisérlettem a mennyire lehetett a Boczonádi rendszert alkalmazni, s ez mondhatom, hogy nagyszerűen sikerült.

Hogy ez a művelet miben áll, azt majd később, annak idejében ismertetni fogom. Egyelőre csak azt ajánlom, hogy a kezdők már most jó előre foglaljanak le a szomszédos méhészektől néhány rajt, hogy azokat felsőnyílású kasba vagy kaptárba lakoltathassák.

A régi méhész pedig szaporulatát szintén efféle méhlakásokba tegye. Legczélszerűbb ilyen módon áttérni a Boczonádi rendszerre.

Át lehet ugyan lakoltatni a méhcsaládot bármilyen köpüből, kasból vagy kaptárból, de ez fáradságos dolog és koczkázattal jár; ezért jobbnak tartom a fentebbi eljárást.

Sokakat visszatart a méhészkedéstől a méhektől való félelem, s nem ok nélkül, mert a méhszúrás élénk fájdalmat, sőt daganatot is okoz.

Kezdetben én is irtóztam a méhektől s csak jó távolról gyönyörködtem röpködésükben, mig arczvédő és kesztyűre szert tettem. A mikor pedig egyszer ezekkel a védelmi eszközökkel felszerelten, egy rajzásra kész népes család ajtaját felnyitottam és a kiömlő méhek ezrei elleptek s valami résen börömhöz férköztek, nemcsak megszalasztottak, de alaposan össze is szurkáltak. Ez bizony rosszúl esett akkor, de most mégis örömmel gondolok vissza, mivel ez volt az én «vérkeresztségem».

Azóta többé nem féltem, látván, hogy abba belehalni nem lehet. Sőt azóta arczvédő és kesztyű nélkül bibelődöm kedves bogaraimmal; most is kapok ugyan néha szúrást, de fel sem veszem. Különben van a méhszúrásra egy igen egyszerű és biztos szer: a veréshagyma. A fullánk rögtöni kihúzása után azzal, vagy csak a szára nedvével be kell a szúrás helyét dörzsölni s a fájdalom azonnal megszünik, a daganat pedig elmarad.

Sokféle szert ajánlanak, de ez valamennyinél jobb, pénzbe sem kerül s mindig kéznél van, a mennyiben a méhes közes közelében mindenütt lehet egy hagyma ágyat telepiteni. *Csergő Venczel.*

A gyümölcsfák sortávolsága. A gyümölcsfa fejlődésénél, gyarapodásánál korántsem alárendelt jelentőségű körülmény az, hogy az egyes gyümölcsfákat egymástól minő távolságban ültessük el. Általában a gyümölcsfák úgynevezett tápszivó gyökerei nem sokkal terjednek túl a fa koronájának csurgókerületén. Ennek következtében a gyümölcsfák trágyázásánál, újabban kivált azok mindenkép eredményesnek bevált műtrágyázásánál is, a foszforsavas trágyákat akár szuperfoszfátról, akár pedig Thomassalakról legyen is szó, a kálisóval és a salétromos trágyával együtt, a csurgó körvonala alá eső barázdába szokták elszórni, a hol a tápszivó gyökerek leghamarább ráakadhatnak az oldodó trágyák útján nyert tápanyagokra. Mivel azonban ezek a tápszivó gyökerek legtöbbször a korona csurgó távolságán kivül is elhuzódnak, czélszerű a gyümölcsfákat oly módon ültetni, hogy a teljesen kifejlődött terebélyes fák lombozata idővel össze ne érhessen, mert ha a szomszédos fák koronája közvetlenül egymást éri, ez annak a jele, hogy a szomszédos fák tápszivó gyökerei is találkoznak egymással, igy tehát egymás rovására táplálkoznak.

Az egyes gyümölcsfajok gyökérelágazása nem egyforma; gyümölcsösök létesítésénél tehát erre a körülményre is figyelmet kell fordítanunk, annyival is inkább, mivel a lomb sürüsége és terjedelme ily módon különböző terebélyességi fokokat mutat. Az alma- és a körtefát mintegy 10 méter, a szilvafát és a meggyfát 5—6 méter, a cseresznyefát pedig 8—9 méter távolságban szokták elültetni.

Különfélék.

Országos Méhész Zsebnaptár 1912. évre. Szerkeszti: *Szilassy Zoltán*, orsz. képviselő, az Országos Magyar Méhészeti Egyesület ügyvezető alelnöke. 176 lap. Ára *1 kor. 50 fillér.* A fenti czim alatt egy hézagpótló munka jelent meg, a melyben a gyakorlati méhészkedő mindennapi foglalkozásában előforduló kérdésekre adott felvilágositásokon kivül a legkiválóbb méhészeti szakirók tollából eredő hasznos méhészeti közlemények foglaltatnak. A méhészeti tudomány, a gyakorlati ismeretek, a társadalmi mozgalmak és a kormányzati intézkedések hasznos tárháza ez a csinos kis könyv, mely hivatva van a hazai méhészek körében elterjedt hasonló külföldi munkákat pótolni. A szerkesztő buzgalma, párosulva kiváló munkatársai szakavatottságával, a magyar méhészeti irodalomnak valóban egyik igazán kiváló és hasznos munkáját alkották meg, a mely hivatva van éppen a kezdő méhészt utbaigazitani, valamint a már régebben méhészkedőknek jó tanácsokat nyujtani. A számos képpel ellátott, csinos vászonkötésü könyv minden könyvkereskedésben megszerezhető.

Biztosítás. Hollósy István, udvarhelyvármegyei erdőőr az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár rendes tagjainak IV. csoportjában kétszeres tagságán felül még kétszeresen biztosittatott segélyre.

Időjelzés. A «Meteor» f. évi márczius hó második felére a következő időjelzést teszi közzé:

Márczius hó második felének változási napjai: 16—18—20—22—25—28-ra esnek. Ezek közül legerősebb hatásúak a 16-iki enyhe, a 22-iki hideg, szeles, csapadékos hó alakban, a 28-iki csapadékos.

Arra a kérdésre, lesz-e az idén kárt okozó tavaszi fagy, a «Meteor» azt mondja, hogy a bolygók részéről azok

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a napok, a melyeken, vagy a melyek körül hősülyedés állhat be: április 6- és 19-ike, május 4—14—16- és 27-ike.

Április 6-ika hatása nem nagyon erős, a 19-ikit pedig enyhíti a 15- és 17-iki bolygó együttállásból várható hőemelkedés.

A május 4-iki elég félelmes lenne, de Jupiter ezen együttállása, ha éreztetni is fogja hatását, az csak csekélyebb mérvű leend.

A május 14-ikit a 15-iki gyengíti, a 27-ikit pedig Venus bolygó hatása nem fogja engedni, hogy pusztitóbban kifejlődjék.

Ezen napok körül várhatunk tehát lehülést, de az azok körül beálló és mérséklőleg ható bolygó együttállások elég kedvezők arra, hogy az idén valami nagyobb fagykárokban ne legyen részünk.

Hivatalos közlemények.

19.426.
II—2. 1911. szám.

Körrendelet valamennyi törvényhatóságnak.

(A vadászati alkalmazottak felesketése és nyilvántartása ügyében.)

Több oldalon felmerült kétségek eloszlatása végett a belügy- és a pénzügyminiszter urakkal egyetértőleg értesitem, hogy a vadászterületek őrizetére és a vadállomány gondozására felfogadott egyének közül a fegyveradóról és vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. 6. §-ának *b)* pontja alá tartozóknak, tehát *vadászcselédeknek* csak oly egyének tekinthetők, kik a hivatali elődöm által a belügyminiszter urral egyetértőleg kiadott 1893. évi 40,086. sz. utasítás szerinti vadőri vizsgát le nem tették.

Ezzel kapcsolatban rendelem, hogy azok a vadászati alkalmazottak, kik a vadőri vizsgát letették, ennélfogva cselédeknek nem tekinthetők, szolgálatba lépésük alkalmával a vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 41. §-a rendelkezéseinek figyelembevétele mellett hatóságilag felesketendők, minek megtörténte e törvényszakasz *c)* pontja értelmében részükre az *A)* alatti minta szerint kiszolgáltatandó hivatalos bizonyitványban kifejezendő.

Amennyiben pedig oly vadászati alkalmazottak lennének szolgálatban, a kik — noha nem vadászcselédek — ez idő szerint még nincsenek felesketve, utasitom, hogy azoknak az illetékes hatóság által leendő felesketéséről haladéktalanul gondoskodjék.

Jelen rendeletem hatálya nem terjed ki azon vadászcselédekre vagy vadászati alkalmazottakra, a kik már jelen rendeletem keltét megelőző időben lettek felesketve, jóllehet, a vadőri vizsgát eddigelé esetleg le sem tették.

Egyöntetű eljárás végett ezen vadászati alkalmazottak (vadőrök, vadászati felvigyázók, felügyelők és intézők stb.) eskü letételéhez a *B)* alatti csatolt minta szerinti «Eskületételi jegyzőkönyv» szövege használandó. Az eskü a főszolgabiró (polgármester, Budapesten a kerületi elöljáróság) előtt teendő le, minek megtörténte után az eskületételi jegyzőkönyv aláiratván, iktatói számmal ellátandó s irattárba helyezendő.

Felhivom továbbá, hogy a vadászati alkalmazottakról, a főszolgabirák (székesfővárosi kerületi elöljárók, törvényhatósági joggal felruházott városi rendőrkapitányok, vagy a tanács által megbizott tisztviselők és rendezett tanácsú városok polgármesterei) által a *C)* alatti minta szerint pontos nyilvántartást vezettessen, kötelességévé tévén az eként felesketett és hatóságilag nyilvántartott vadőröknek, hogy szolgálatuk közben az általam egyidejüleg kiadott «Felesketett vadőr» felirású bádogjelvényt felesketésük után azonnal, legkésőbb három nap alatt az illetékes m. kir. adóhivataltól beszerezzék s azt szolgálatuk közben külső kabátjuk baloldalára tűzve, szembetünő helyen viseljék és ezzel magukat az eskübizonyitványok előmutatása nélkül is felismerhetővé tegyék.

Megjegyzem, hogy ezen rendeletem életbelépte előtt felesketett vadőrök részére a vadőri jelvény viselése ezentul szintén kötelező, miért is gondoskodjék arról, hogy az érdekeltek (vadászterület tulajdonosok) megfelelőleg értesittessenek és hogy a vadőri jelvények régebbi eskütételük igazolása esetében ily vadőrök részére is kiszolgáltassanak.

A vadőri jelvényt jogosulatlanul viselni tilos.

Intézkedtem, hogy a vadőri jelvények a m. kir. adóhivataloknak megfelelő számban szétosztassanak és hogy azok a jelvényeket az eskübizonyitványokkal felruházott vadőröknek darabonkint 1 K vételár ellenében kiszolgáltassák. Ha a felesketett vadőr szolgálatától megválik és hasonló szolgálatot 2 hónap leforgása alatt el nem vállal, úgy eskübizonyitványát, mint vadőri jelvényét, az utóbbit minden kártalanitás nélkül szolgálatadójának a szolgálatból való kilépésével egyidejüleg beszolgáltatni köteles. Az igy bevont jelvény és bizonyitvány a hatóságnak 15 napon belül átadandó, mely azokat megsemmisiti.

Ha azonban a vadőr 2 hónap leforgása alatt más szolgálatadónál, vagy más állomáshelyen új szolgálatot vállal, úgy a beállott változás a szolgálatadó által az illetékes hatósághoz három nap alatt bejelentendő, mely által ez egyrészt a nyilvántartásban, másrészt a bizonyitványban feltüntetendő s ha az állomáshelyeken beállott változás oly természetű, hogy ezáltal a vadászati alkalmazott (vadőr, vadászati felvigyázó, intéző) más főszolgabirói járás (kerület, város) területén nyerne alkalmazást, úgy e körülmény a nyilvántartásba mindkét érdekelt hatóság által feljegyzendő.

A ki a vadőri jelvényt az előirt időre be nem szerzi, azt szolgálata közben nem viseli, valamint az, a ki azt jogosulatlanul viseli, avagy a vadőri jelvényt és eskübizonyitványt a jelen rendelet ellenére megtartja, végül az, a ki a beszolgáltatott vadőri jelvényt és eskübizonyitványt a hatóságnak 15 napon belül át nem adja és a szolgálatba lépő vadőrt három nap alatt be nem jelenti, kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

Az 1879. évi XL. t.-cz. 1. §-a értelmében kihágásnak nyilvánított ezen rendőri rendelkezések és tilalmak megszegése miatt az eljárás a rendőri büntető bíróság-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ként eljáró közigazgatási hatóságnak (a székesfőváros területén a ker. előljáróság, vidéken a polgármester, illetve rendőrkapitány vagy főszolgabíró) hatáskörébe tartozik.

Harmadfokban a belügyminiszter bíráskodik.

Az eskübizonyítványoknak elvesztése esetén a felesketett vadőrökről vezetendő «Nyilvántartás» illetve «Eskületételi jegyzőkönyv» adatai alapján új másolati példány állítandó ki, ennek kiszolgáltatása azonban csak az eredetinek a hasonló okiratokra nézve fennálló szabályok szerint eszközölt semmisnek nyilvánítása után történhetik meg.

Végül értesitem, hogy a mennyiben egyes vadászterületek őrizetével, védelmével, felügyeletével stb. oly egyének lennének megbizva, a kik az 1879. évi XXXI. t.-cz. 31. §-ában körülirt erdőtiszti vagy erdőőri esküt letették s ebbeli minőségben tényleg szolgálatot teljesitenek, a vadőri eskü letételére nem bocsáthatók s ennélfogva a vadőrök nyilvántartásába sem vezetendők s a vadőri jelvény viselésére sem kötelezendők.

Budapest, 1912 február 1. *Gróf Serényi* s. k.

*

____ szám. 19,426. / 911. II. 2. F. M. sz. rend.-hez *A)* minta.

Bizonyítvány,

melynek alapján igazolom, hogy

_____ *i lakos ezidőszerint*

_____

szolgálatában álló vadőr (vadászati felügyelő, -intéző) az 1883. évi XX. t.-cz. 41. §-ában s illetőleg a földmivelésügyi m. kir. miniszternek 1911. évi 19,426. számu rendeletében között eskü a mai napon előttem letette.

Kelt _____

(P. H.)

Jelen bizonyítványt a vadőr szolgálat teljesitése közben magával hordani köteles. A szolgálatadó személyében, valamint az alkalmaztatás minőségében és helyében beállott időszaki változások az *illetékes* hatóságnak mindenkor bejelentendők s a hatóságok által ennek megtörténte a bizonyítvány hátlapján feljegyzendő.

*

19,426. / 911. II. 2. F. M. sz. rend.-hez *B)* minta.

Eskületételi jegyzőkönyv.

Én _____ *esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy a gondviselésemre bizott vadászterületre, annak vadállományára s összes berendezéseire szorgalommal és föltétlen hüséggel felvigyázok és azokat minden kártól tőlem telhetőleg megvédelmezem; hogy azokat, kik a vadászterületet, annak vadállományát és berendezéseit megkárositani megkisérlik, vagy tettleg megkárositják, személyválogatás nélkül, késedelem nélkül feljelentem és bevallom; ártatlanra soha semmit reá nem fogok, a vadászterületet, vagy szolgálatomat előljáróm tudta és beleegyezése, avagy mellőzhetetlen szükség nélkül el nem hagyom s mindarról, a mi gondviselésemre bizatik, minden időben számot adok. Isten engem úgy segéljen.*

Kelt ____ *19__ év* ____ *hó* __ *n.*

Előttünk:

_____ _____

_____

19,426. / 911. II. 2. F. M. sz. rend.-hez *C)* minta.

Nyilvántartás

vármegye,

járásában alkalmazott felesketett vadőrökről (vadászati felügyelők, intézők stb.).

Sorszám	A bejelentés kelte	Az eskületételi jegyzőkönyv lapszáma	A felesketett vadőr (vadászati felügyelő, intéző) neve	születési éve	születési helye	A szolgálatadó neve	Az őrzésre (felügyeletre) bizott terület megjelölése	A szolgálatból való távozás napja	Jegyzet

34,300. / IV. 3. 1912. szám.

Rétek okszerű mívelése tárgyában.

Az ország rétjei megfelelő gondozás hiányában nem szolgáltatnak kielégítő terméseredményeket, pedig az állattenyésztés fejlesztése érdekében kivánatos, hogy a rétek termése okszerű mívelés által jelentékenyen fokoztassék.

Szól ez leginkább a száraz, rossz terméső rétekre, melyek hozama, *feltörés, egy éven át kapás növénynyel való beültetés, azután trágyázás* és megfelelő fümaggal való bevetés által igen jelentékenyen emelhető.

Felhivom t. Czimet közölje az érdekelt gazdaközönséggel, hogy a mennyiben rétjeik javitásával vagy karbahozatalával foglalkozni kivánnak és szaktanácsért hozzám fordulnak, hajlandó vagyok a szükséges szakközegeket kiküldeni, kik megfelelő tanáccsal és munkatervvel szolgálnak.

A munkatervek elkészitését és a helyszini kiszállás költségeit tárczám terhére elvállalom.

Budapest, 1912 márczius 5.

Gróf Serényi.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti altiszti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Braxator Hellmuth kir. segéderdőmérnököt Krasnóról Susakra, Kakódy Dániel kir. segéderdőmérnököt pedig Susakról Krasnóra (erdőgondnoknak) helyezte át.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter kirendelte a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületéből Balás Emil m. kir. segéderdőmérnököt a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola növénytani tanszékéhez kisegitő szolgálattételre.

*

A lippai m. kir. főerdőhivatal főnöke Libus János, Zembrott János, Kradigaty Jefta és Varga Kálmán m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké, Hertelendy Jenő,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Kirchner Imre és Mészáros Lázár I-ső oszt. m. kir. erdőlegényeket, Bottya Sándor, Szeri Ferencz. valamint Tatarek Richárd I. oszt. m. kir. segéderdőőröket m. kir. erdőőrökké, Vadász Károly, Kiss György, Szén Mihály és Lányi István II. oszt. m. kir. erdőlegényeket I. oszt. m. kir. erdőlegényekké, Kirchner Ferencz, Kosotán József és Vertács István II. oszt. m. kir. segéderdőőröket I. oszt. m. kir. segéderdőőrökké, Sztanyila Flóris, Baranyi Imre és Tury Imre szakvizsgázott póterdőőröket II. oszt. m. kir. erdőlegényekké, Májas Adolf, Bölcs István és Bányász Ernő szakvizsgázott póterdőőröket pedig II. oszt. m. kir. segéderdőőrökké nevezte ki.

Továbbá Zengráf József m. kir. erdőőrt a valemárei m. kir. erdőgondnokság területéből saját kérelmére a kalodvai m. kir. erdőgondnoksághoz a «kladoviczai» védkerületbe, Borsos István I. oszt. m. kir. erdőlegényt a pécskai m. kir. erdőgondnokság területéből a valemárei erdőgondnoksághoz a «grössi keleti» védkerületbe, Lányi István I. oszt. m. kir. erdőlegényt a lippai m. kir. erdőgondnokságtól irodai szolgálattétel végett a pécskai erdőgondnoksághoz és Kradigaty Jefta m. kir. főerdőőrt a lugosi m. kir. erdőigazgatóságtól a lippai m. kir. erdőgondnoksághoz helyezte át.

*

A beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság főnöke Sperka József I. oszt. altisztet Misódról (óhegyi erdőg.) Mosódra (luczatói erdőg.), Havran József II. oszt. altisztet Mosódról Kiszlára (jeczenyei erdőg.) helyezte át, Kocsis Lajos ujonnan kinevezett II. oszt. altisztet pedig a misódi védkerület teendőinek ellátásával bizta meg.

*

A beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság főnöke Krébesz József I. oszt. altisztet Borosznóról (garamszentandrási erdőgondnokság) és Garzsik Arthur II. oszt. altisztet Havasaljáról (benesházai erdőgondnokság) Beszterczebányára központi szolgálatra, Krébesz Ede I. oszt. altisztet Beszterczebányáról Borosznóra és Skultéty József II. oszt. altisztet Klementkáról (sziklai erdőgondnokság) Havasaljára helyezte át, Fodor István ujonnan kinevezett II. oszt. erdőlegényt pedig Klementkára osztotta be — utóbbiakat védkerületi szolgálat ellátására.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületében alkalmazott Lótos János m. kir. főerdőőrt állandó nyugalomba helyezte.

*

A vinkovczei kir. főerdőhivatal főnöke Gasics György kir. erdőőrt I. oszt. erdészéti altiszttó, illetve főerdőőrré, Idzsojtics Rókus és Szamardzsics Dusan ideiglenes minőségü napidijas erdőőröket pedig II. oszt. erdészeti altisztekké, illetve kir. erdőőrökké nevezte ki.

*

A beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság főnöke Simsik Mihály I. oszt. altisztet Alsószabadiból (garampéteri erdőgondnokság) Mátyásfalvára (zólyomi erdőgondnokság), Sucha Béla I. oszt. altisztet Mátyásfalváról Vidrásra (karámi erdőgondnokság) és Kőfalusi Vilmos II. oszt. altisztet Vidrásról Alsószabadiba helyezte át mindegyiket a hasonló nevü védkerületi szolgálat ellátására, — továbbá a Skultéty József II. oszt. altisztnek Havasaljára és a Fodor István erdőlegénynek Klementkára való áthelyezésére vonatkozó folyó évi 1414. sz. rendelkezését hatályon kivül helyezve, Skultétyt a klementkai állomáshelyen hagyva, a havasaljai (benesházai erdőgondnokság) védkerület teendőinek ellátásával Fodor István II. oszt. erdőlegényt bizta meg.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczim miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

T. I. Hirdetését díjmentesen közöljük; miután lapunk az erdészeti és vadászati altisztek érdekeit van hivatva szolgálni, ennélfogva ha hirdetése eredménynyel jár, azért semmifele tiszteletdíjjal sem tartozik s ilyet egyáltalán senkitől se fogadunk el.

K. Gy. A «Kertésznaptár az 1912. szökővre» czimü könyvet lapunk ez évi 3-ik számában ismertettük. Megrendelhető a «Kertész-naptár» kiadóhivatalában Budapest (VI., Gróf Zichy Jenő-utcza 3. szám); ára 44 fillér.

G. A. Előfizetése már mult évi junius hó végével lejárt.

V. J. 1. A lap egyik példányát beszüntettük; visszaküldenie nem szükséges. 2. A főszolgabirónak jogában áll minden egyes kihágási eset tárgyalásánál az erdőőrt vallomására megesketni.

Sz. Gy. Erdőőri szakvizsga letételére az nyerhet engedélyt, a ki az elemi népiskolát elvégezte, illetőleg irni, olvasni és a négy közönséges számmüvelet (összeadás, kivonás, szorzás, osztás) szerint számolni tud s ezt, valamint azt, hogy legalább három évig szakadatlanul erdészeti gyakorlati szolgálatban állott, hitelesen igazolni tudja, feddhetlen magaviseletü és 20-ik életévét betöltötte. Ha azt, hogy irni, olvasni és számolni tud, másképen is tudja hitelesen igazolni, akkor iskolai bizonyitványt nem kell a kérvényhez csatolnia.

L. I. főerdőőr. 1. Erdei kihágásoknál sem a büntetőtörvény, sem az erdőtörvény szerint visszaesés nincs s igy erdei kihágásokhál a büntetőtörvény 338. §-a nem is nyerhet alkalmazást. 2. Erdei kihágás semmikor sem ütközik az erdőtörvény 74. §-ába. 3. Az 1878. évi V. törvényczikk (büntetőtörvény) 338. §-a szerint tekintet nélkül az ellopott dolog értékére, büntettet képez a *lopás*, ha azt oly egyén követte el, a ki rablás, zsarolás, lopás, sikkasztás vagy orgazdaság büntette vagy vétsége miatt már két izben meg volt büntetve. Az erdőtörvény 74. §-a szerint az *erdei lopás* is e szerint birálandó el, ha az emlitett körülmények egyike vagy másika fennforog. 4. Hogy az erdőtörvény 98. §-a mikor alkalmaztatik az orgazdára, az magában a 98. §-ban elég világosan meg van mondva; egyebet mi sem tudunk mondani. 5. Ha lapunkat figyelemmel kisérné, úgy az ez évi 4-ik számban a hirdetések közt levő jegyzékben megtalálhatta volna, hogy lapunk előfizetői az Erdészeti Zsebnaptárt 2 korona kedvezményes áron kapják és hogy bármentesítésre 45 fillér küldendő. 6. Olyan hengertábla, a melyben a köbtartalom 30 méter hosszúságig decziméterenkint fel van tüntetve, a Kramer Jenő-féle «Universum» köböző, mely Károlyi György könyvkereskedőnél Budapest (IV., Dorottya-utcza 10. szám) 7 koronáért kapható.

K. F. Alb. Irsa. A kőrisfáért tövön az erdőn nagy átlagban 10—20 cm. középátmérőig köbméterenkint 14—17 koronát, 21—30 cm. középátmérőig pedig köbméterenkint 18—25 koronát lehet kérni. Miután az ottani munkabérviszonyokat nem ismerjük, a kitermelt kőrisfa értékét nem mondhatjuk meg. Legczélszerübb volna néhány fakereskedelmi lapba, valamint az Erdő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szeti Lapokba, esetleg néhány elterjedtebb napilapba is árverési hirdetményt közzétenni. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

G. J. Egyáltalán nem üti meg a közölhetőség mértékét.

R. Semmiféle rendeletre se kell hivatkoznia, hanem a kérvényben részletesen fejtse ki, hogy milyen czélból, minő fanyagra van szüksége s hivatkozással arra, hogy ön állami alkalmazott és hogy csekély javadalmazása van, kérje a faanyagnak ingyenes, esetleg kedvezményes áron való engedélyezését. Hogy kap-e és hány százalékos árkedvezményt, azt mi nem tudhatjuk.

T. J. A katonai alreáliskolákba való felvételekre vonatkozó pályázati hirdetményt a hadügyminiszter úr még nem tette közzé. Levelét nvilvántartjuk s a mint a pályázati hirdetmény meg fog jelenni, a teendőkről vagy levélben, vagy a szerkesztői üzenetek rovatában értesíteni fogjuk. Várjon nyugodt, nem fogunk a dologról megfeledkezni.

Ö. S. Mintán előreláthatólag pár hónapon belül új nyugdíjtörvény lesz, ennélfogva most kérdésére érdemleges választ nem tudunk adni. Hiába adnánk most felvilágosítást, ha azt az új nyugdíjtörvény esetleg megmásítaná. Várja be az új nyugdíjtörvény életbeléptetését és akkor intézzen hozzánk újból kérdést.

P. D. A leírás szerint a kutya baja valószínüleg rák. Erre vall a hosszú idő óta tartó genyedés is. Kutyák gyakran kapnak emlőrákot. A kezelés csak igen kedves, értékes kutyánál érdemes, mert nagy gondot és óvatosságot igényel. Állatorvos közbejötte nélkül lehetetlen boldogulnia vele. Mert főfeltétel a daganat gyökeres kiirtása, de úgy, hogy köröskörül még az egészséges részből is jócskán el legyen távolítja. Nehogy ráksejtek maradjanak vissza. Az egész sebfelületet aztán akár tüzes vassal, akár maró szerrel alaposan ki kell égetni. Még így is megtörténhetik, hogy kiújul. Az operációt csak állatorvos hajthatja végre. Vannak, a kik idegenkednek az operációtól, és különféle erőshatású marófertőtlenítő szereket helyeznek a sebbe, pl. arsenicumot, sublimatot. De ezzel legfeljebb felületes bajnál érhetnek el eredményt, ámbár az én nézetem szerint csakis alapos operáció segíthet itt is. Ha azonban mégsem volna rákos daganatról szó, — a mit csakis az állatorvos állapíthat meg gondos, alapos vizsgálat után, — hanem helytelenül kezelt másféle daganatról, akkor is sebészi beavatkozásra van szükség, másképen teljes gyógyulást el sem tudok képzelni.

Feltétlenül ajánlom azonban a legnagyobb óvatosságot az ápolásnál, mert a rákot esetleg az ápoló is megkaphatja. A községekben tartandó tavaszi szemlén a kir. állatorvos a községben elővezetett állatot díjtalanul tartozik megvizsgálni, a kórt megállapítani s tanácsot adni. A további kezelést azonban meg kell fizetni. *Dr. Kukuljević József.*

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1912. évi február hóban** a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Bulcsi urad. —·70 fill., Érszegi közalap. erdőgond. hd. 32·05, földmív. min. hd. 141·35, Kosán Péter 5·—, Kovács Sándor 3·20, Molnár Lajos 8·—, Ódor Ignácz hd. 18·75, Skorkovszky Prokop hd. 15·43, Abrudfalvi erdőgond. —·40, Gödöllői erdőhiv. hd. 24·65, Zala várm. 63.78, Besztercebányai erdőig. hd. 30·65, Nádasdladányi urad. 16·—, özv. Pileczkyné hd. 6·—, Sipőcz Adolf 5·—, Farkas Pál hd. 43·80, Klenócz község hd. 22·75, Juhász Mihály hd. 1·—, Zsámbokréti főszolgabiróí hiv. 23·95, Vallás min. 21·15, földmív. min. hd. 86·—, Hussy E. —·50, Sátoraljaújhelyi adóhiv. hd. 27·45, Zsarnóczai erdőhiv. hd. 24·35.

1 koronát fizettek: Széll Mihály, Gázsy Willibald, Böhm István, Sas József, Juhász István, Torma István, Oláh Jenő.

2 koronát fizettek: Chiba Béla, Csulei János, Fetz Lajos, Nagy Árpád, Csomoss István, Dimény Béla, Bakk Ferencz, Bezák József, Briza Bohumil, Czápa Traján, Forgács Mihály, Király Máté, Horváth János, Kozák Tivadar, Pálfy Rudolf, Rottár József, Márta Sebők, Czere Sándor, Pap Áftmie, Szunyogh István, Bugly Pál, Karát István, Bódogh János, Fehér József, Miller András, Fábián Lajos, Ötvös Sándor, Fodor István, Debreczeni András, Paulin Vilmos, Csató Lajos, Nagy József, Tompa István, Prokop Andor.

4 koronát fizettek: Kováts Sándor, Plauder Lajos, Bánik György, Dóczi István, Gressó Lajos, Hornyek Ferencz, Kecskés László, Stefurovszky István, Czipszer Antal, Farkas József, Holczbauer József, Páska János, Váncsa Simon, György Alajos, Kluger Antal, Marián Lázár, Fogaras András, Csik Imre, Csizmarovics János, Webel Elek, Bamir Sándor, Gerencsér Géza, Mayer György, Simonffy János, Farnos Gergely, Kovács János, Kassa város, Wenczel János, Jászói prép. erdőhiv., Zsigó Kálmán, Greisiger Márton, Ongerth Márton, Ptacsek Rezső.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Józanéletű, 30 éves, ref. vallású, kiscsaládú szakvizsgázott erdőőr, a ki az apróvad tenyésztésében, a vizsladidomitásban, a dúvadak irtásában és a mezőgazdaságban is jártas, katonai kötelezettségének mint altiszt eleget tett, alvidéken állást keres. Nyelvtudása magyar. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (12.)

Állást keres 28 éves, nős, kiscsaládú, az erdészet és vadászat minden ágában jártas, kitünő szakvizsga és dicséretes egyéb bizonyitványokkal rendelkező erdőőr. Beszél magyarul és keveset tótul. Az állást bármikor elfoglalhatja. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (14.)

Állást keres április vagy május 1-re, javakorban levő, ép, erős, a szakvizsgát jó eredménynyel letett erdőőr, ki nagy uradalmakban mint fővadász volt alkalmazva s jelenleg mint fővadász egy erdélyi uradalomban szolgál. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (16.)

Azonnali belépésre erdőőri állást keres 29 éves, nős, erőteljes református egyén, a ki több évi gyakorlattal bir, az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letette, a magyar nyelven kívül a román és német nyelvet szóban birja és katonai kötelezettségének mint altiszt eleget tett. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (17.)

Urad. erd. segéd állást cserélne hasonló minősítvényü kollégájával. Fizetésem 960 kor., lakás (butorozott szoba), fütés, világitás, lódij stb. Négy középiskola és erd. szakiskola megkivántatik. Czíme Schwarcz J., Iharosberény, Somogy m. Esetleg kevesebb fizetéssel is megelégszem. (18.)

HIRDETÉSEK

1599/1912. sz.

Pályázat.

Az alulírott magyar kir. erdőigazgatóság kerületében üresedésben levő három I. o. altiszti, előléptetés esetén három II. o. altiszti, illetőleg három I. o., esetleg három II. o. erdőlegényi, illetve egy I. o., esetleg egy II. o. segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban körülirt szakképzettségüket igazoló bizonylattal felszerelt, az államerdészet szolgálatába ujonnan belépni

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kívánók ezenfelül ép, egészséges testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő-, és hallóképességüket igazoló s kincst. erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, továbbá eddigi alkalmazásukról, nyelvismeretükről, életkoruk és illetőségükről tanuskodó bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezűleg írt kérvényüket 1912. év április hó 1-ig az alulírt erdőigazgatósághoz nyujtsák be.

Máramarossziget, 1912 február 25.

(8.) *M. kir. erdőigazgatóság.*

481/1912. sz.

Gabona-eladás.

Az apatini m. kir. erdőhivatal irodájában 1912. évi márczius hó 19-én délelőtt 10 órakor az alább felsorolt gabonanemüek eladására csupán zárt irásbeli ajánlatok útján versenytárgyalás fog tartatni.

Az árverés alá kerülő minden egyes tárgyra a zárt irásbeli ajánlatok külön-külön állitandók ki és ivenkint 1 kor. értékü okmánybélyeggel látandók el. A megvenni szándékolt tárgy pontosan megjelölendő és a megajánlott métermázsánkinti vételár számokkal és betükkel kiirandó. Kijelentendő továbbá, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Az apatini m. kir. erdőhivatalhoz czimzett és a boriték czimlapján a megvenni szándékolt tárgy jelzésével és a benyujtó nevével és lakhelyével ellátott irásbeli ajánlatokhoz a megajánlott összeg 10 %-a mint bánatpénz csatolandó. Az irásbeli ajánlatok az apatini m. kir. erdőhivatalnál a versenytárgyalási nap délelőtt 10 óráig benyujtandók.

Távirati, utó, feltételes, olvashatatlan, vagy az előbbiek szerint hiányosan kiállított irásbeli ajánlatok el nem fogadtatnak, illetve nem tárgyaltatnak. Továbbá fenntartja magának a kir. kincstár azt a jogát, hogy az ajánlatok között szabadon választhassa elfogadásra azt, a melyet, tekintet nélkül az ajánlat magasságára, saját belátása szerint legmegfelelőbbnek talál, vagy hogy az összes ajánlatokat visszautasithassa.

I. Buza.

1.	Az apatini	magtárban	620 q
2.	A monostorszegi	«	1500 q
3.	A palánkai	«	565 q

II. Zab.

4.	Az apatini	magtárban	312 q
5.	A monostorszegi	«	2160 q
6.	A palánkai	«	315 q

III. Bab.

7.	Az apatini Sechstl nevü	magtárban	64 q
8.	A monostorszegi	«	226 q
9.	A palánkai	«	12 q

Apatinban, 1912. évi február hóban.

(9.) *M. kir. erdőhivatal.*

990/1912. sz.

Pályázati hirdetmény.

A bustyaházai m. kir. erdőhivatal kerületében nyugdijazás folytán megüresedett két főerdőőri (I. o. altiszti) és egy erdőőri (II. o. altiszti), illetve kinevezés esetén három és új rendszeresités folytán egy, összesen tehát négy erdőőri (II. o. altiszti), folytatólagos kinevezés esetén négy I., illetve négy II. o. erdőlegényi állásra pályázat nyittatik.

Az I. o. altiszti állással 800 kor. fizetés és 200 kor. személyi pótlék, a II. o. altiszti állással 600 kor. fizetés és 100 korona személyi pótlék, továbbá természetbeni lakás, annak hiányában szabályszerű lakbér és egyéb rendszeresitett illetmények, az erdőlegényi állással pedig 700, illetve 600 korona szegődménydij, természetbeni lakás, annak hiányában szabályszerű lakbér és egyéb rendszeresített illetmények élvezete van egybekötve.

Ezen állásokra pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt szakképzettségüket, az állami szolgálatba újonnan belépni kivánók ezenkivül ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket kincstári erdészeti orvos, vagy vármegyei tiszti orvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, életkorukat és illetőségüket anyakönyvi kivonattal, a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való birását és azt, hogy katonai kötelezettségüknek miként tettek eleget, megfelelő bizonyítványokkal igazolni tartoznak.

Az igy felszerelt és sajátkezüleg irt kérvények a bustyaházai m. kir. erdőhivatalhoz czimezve folyó évi április hó 10-ig, az állami szolgálatban állók részéről felettes hatóságuk, a nem állami szolgálatban állók pedig az illetékes közigazgatási hatóság útján nyujtandók be.

Bustyaháza, 1912. évi márczius hó.

(10.) *M. kir. erdőhivatal.*

788/1912. sz.

Pályázati hirdetmény.

A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületében megüresedett egy (1) I. oszt. erdészeti altiszti, előléptetés esetén egy (1) II. oszt. erdészeti altiszti, esetleg egy (1) I. vagy II. oszt. erdőlegényi, vagy segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Az I. oszt. altiszti állás javadalmazása évi 800 kor. fizetés, 200 kor. személyi pótlék, a II. oszt. altiszti állás javadalmazása évi 600 kor. fizetés, 100 kor. személyi pótlék, továbbá természetbeni lakás, vagy ennek hiányában törvényszerű lakbér, valamint az egyéb rendszeresitett mellékilletmények.

Az I. oszt. erdőlegényi vagy segéderdőőri állás javadalmazása évi 700 kor., a II. oszt. erdőlegényi vagy segéderdőőri állás javadalmazása pedig évi 600 kor. szegődménydij, továbbá természetbeni lakás, vagy ennek hiányában a törvényszerű lakbér és egyéb rendszeresitett mellékilletmények.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban követelt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba újonnan belépni kívánók ezenfelül ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, továbbá életkorukról és illetékességükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, végül pedig eddigi szolgálatukat és annak eredményét, nemkülönben a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való teljes birását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket előljáró hatóságaik, esetleg az illető járás politikai hatósága útján 1912. évi április hó 15-ig alulirott m. kir. főerdőhivatalnál nyújtsák be.

Az erdőlegényi és segéderdőőri állásokért pályázók nőtlenségi állapotukat is kimutatni tartoznak.

Lippa, 1912. évi február hó 28-án.

(11.) *M. kir. főerdőhivatal.*

33,940. I. B-1. 1912. sz.

Termelt bükkműfa-eladás.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatalhoz tartozó garamrévi erdőgondnokság kerületében termelt, a termelés helyén lecsusztatott és kéreggel együtt méretezett 277·99 tömörköbméter bükkműfa — három eladási csoportra megosztva — zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok, melyek legkésőbben 1912. évi márczius hó 26-án délutáni 5 óráig nyújtandók be Zsarnóczán a m. kir. erdőhivatalnál, márczius hó 27-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőhivatal tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési és szerződési feltételek, a faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati ürlapok és boriték a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi márczius hó 7-én.

(13.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

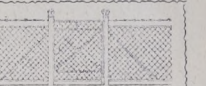
Azonnali belépésre nagy erdőiparnál **két erdővéd** kerestetik.

Pályázhatnak oly 30—35 évnél nem idősebb, ép és egészséges egyének, kiknek az erdőkihasználási munkákban már több évi gyakorlatuk van. A magyar vagy német és tót nyelv birása megkivántatik, a román nyelv birása előnyt nyujt.

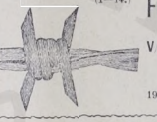
Javadalmazás évi 960 korona készpénz, szabad lakás és fütés.

Sajátkezüleg irt ajánlatok, bizonyitványmásolatokkal felszerelve, melyek vissza nem küldetnek, legkésőbb f. hó 23-áig Ring L. erdész, Józsa, Ung m. czimére küldendők. (14.)

Vadaskertsövények
a legjobb drótanyagból, továbbá
kertsövények, tennispályák, baromfiudvarok

Alpenländische Drahtindustrie

(1—14.)

Ferd. Jergitsch' Söhne
WIEN,
V/1, Wienstrasse 45, Telephon 9583.
Graz, Göstinger Maut und
Klagenfurt Postfach 263.
195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve a legközelebb eső irodából.

Uri és női divatszöveteket
ajánl a kivitelt ház
POSZTÓ **Skorkovský Prokop és fia** **ZEFIR**
Humpolec, Csehország.
Minták kivánatra franko. Jutányos árak. — Esetleg az uri öltönyöket el is készitteljük. (2.V.1.)

Helianthus Salsifis
200 klgrm. kilogrammonkint 1 kor. árban eladó.
Fáczánkerti Gazdaság, u. p. Tolna, Tolna megye.
(7. II. 2.)

Egy fillért se áldozzon a méhészetre,
míg el nem olvassa
A MÉHEK ÉLETE
czimü könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leirását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a czélt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; csinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.
Müépek, keretlécek, kaptárak, kasok és mindennemü méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatványszámot ingyen és bérmentve küld
a «Méhészet» kiadóhivatala
Ujpest, Széchenyi-utcza 7. sz.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Magas csiraképességű
erdei magvakat
szállít jutányosan
Böhmerwälder
Waldsamen-Klenganstalt
Gesellschaft m. b. H.
Budweis. (3. XII. 4.) **Cseherdő.**

Uri ruhák készítéséhez való
jó brünni posztót és Lodent
legjutányosabb gyári árakon szállít
Etzler és Dostal, Brünn
Schwedengasse 5/z.
Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.
A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnyeket jár.
Dús mintagyűjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.
(5. VI. 3.)

Faiskolaterület 100 hold.
Kitünő minőségű tülevelű és lomblevelű
Erdészeti magvak.
Facsemeték.
Gyümölcsmagvak.
Tölgymakk kocsányos és kocsánytalan.
Bükkmag.
Gazdasági- és fűmagvak.
Fűmagkeverékek.
Sorfák.
Díszfenyők.
Díszbokrok.
Gyümölcsfák és vadonczok.
Rózsák legnemesebb fajokban.
Remis-csemeték.
Helianti és
Csicsóka vadetetésre.
Mag- és csemeteárjegyzék megjelent!
Árajánlattal szívesen szolgálok.
FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. szállító
ZALAEGERSZEG. (4. IV. 3.)

HIRDETÉSEK felvételnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.

Akácz- és gledicsia-magvak!

Kitünő csiraképes tölgymakkok!

STAINER GYULA
cs. és kir. udvari szállító
Magyar Magpergető Gyárai
KÖRMEND
(Vas megye)
Ajánl:

Elismert megbízható minőségű, szavatolt csiraképességű
Tülevelű- Lomblevelű- Gyümölcs- magvakat saját s a legmodernebb gépekkel berendezett magpergető gyáramban kipergetve.
Fűmagkeveréket szavatolt utolsó termés. — Minden talajnak megfelelő összeállításban.
Exotikus lomblevelű Exotikus tülevelű magvak csakis kipróbált, megbízható minőségben.
Továbbá mindennemű
díszfák és cserjék magvait
szintén szavatolt utolsó terméső s feltétlen sikert biztosító minőségben. (6. VI. 2.)

Tű- és lomblevelű
facsemeteket
minden fajban, korban és nagyságban, csakis válogatott, jó gyökérzettel bíró példányokban.
Továbbá
gyümölcsvadonczot, dísz- és sorfákat
kifogástalan minőségben és
díszfenyőket és cserjéket
az elképzelhető legszebb formában.

Idei termésű fenyőmagvak!

Tülevelű-lomblevelű csemeték! Díszfák!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár az Országos Erdészeti Egyesület a Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 7. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi április 1.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az állásközlemények és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni

Előfizetési felhivás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megujitása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

Kopár-, vízmosásos- és futóhomokos területek. (Zsarolyáni Márton Sándor.)
Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
Új nyugdíjbiztositási mód. (Gaál Károly.)
Erdőőrök és vadőrök jutalmazása.
Kutyák fülbántalmai és azok kezelése. (Dr. Kukuljevič József.)
Gazdasági tanácsadó: Méhészet. (Csergő Venczel.) — Őszibarack termesztése. — A fehér olasz tyúk és sárga orpington kakas ivadékai. (J.-né.)
Különfélék: A koronaérték kötelező használata. — Cserebaromfikiosztás. — A fütyülés egészséges. — Időjelzés.
Hivatalos közlemények: Községi erdőőröknek a községi szolgálmányok alóli való mentessége ügyében. — A kopár-, futóhomok- és vízmosásos területeken teljesitett erdősítések költségeinek fedezésére adományozott állami segélyek kiosztása.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Egy vénkisasszony naplójából. (Szabó Miklós.)

Kopár, vízmosásos és futóhomokos területek.

Irta: zsarolyáni *Márton Sándor*, m. kir. erdőtanácsos.

A nemzeteknek vagyona a termőföldből, bányákból, közlekedési vonalakból (vasút, kocsiút, víziút) épületekből, stb.-ből áll.

Ezek közül főleg hazánkban első helyet foglalja el a termőföld. Ha ez kevesbedik : apad a nemzeti vagyon ; ha gyarapitjuk a termőföldet, nemzetünk vagyona szaporodik, még pedig oly vagyonnal, a mely kellő müvelés mellett nem csak el nem fogy, hanem nemzedékről-nemzedékre átszáll.

Világosan következik ebből tehát, hogy az, a ki a czimben jelzett területeket termővé változtatja, nemzetünket erősiti. És mivel az erdészetnek e tekintetben kiválóan elsőrendű szerepe van és a foganatosításban az erdőaltiszteknek és erdőőröknek sikert megvalósító közreműködésre tág terük nyilik és ezzel ők Magyarország jövő erejének megszilárditásában hasznos tényezőkként jelentkezhetnek : nem lesz meddő munka, ha a kopár-, vízmosásos- és futóhomokos területeknek termővé változtatását czélzó intézkedéseket «Az Erdő» hasábjain röviden vázolom.

*

A fentjelzett czélt kivánja szolgálni a 34,209/1911. F. M. szám alatt kibocsátott utasitás, a midőn kimondja, hogy a «kopár stb. területeknek visszahódítását a gazdasági kultura számára» biztositani kell s nem eléggé méltányolható sikerrel foganatositni akarja.

E nagy czél s annak jelentősége áthatja az utasitásnak összeállitóját, a ki a szép ügyhöz méltó következetességgel tárgyalja az ügyet. Ugyanez jelentkezik az utasitást életbeléptető 35,203/1911. F. M. számu rendeletben is.

Törvényes kiindulás alapjai az utasitásnak

a) az 1879. évi XXXI. t.-cz. (erdőtörvény) 165. §-a, mely az oly kopár területeknek beerdősitését rendeli el, mely területek a természeti káros hatásoknak (szélvész, hegyomlás, görgetegek, vízmosás, futóhomok) meggátlása végett beerdősitendők ;

b) az 1894. évi XII. t.-cz. (a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről) 14. §-a, mely a korlátolt forgalmu birtokokon, az erdőn kivül más müvelési ágra okszerűen nem használható, tehát feltétlen erdőtalajoknak befásitását rendeli el ;

c) az 1894. évi XII. t.-cz. 13. §-a, mely a káros vízmosásoknak befásitását teszi kötelezővé ;

d) az 1885. évi XXIII. t.-cz. (vízjog) 55. §-a, mely szerint a vizmosások, avagy ezeknek keletkezése megfelelő intézkedésekkel megakadályozandó.

E törvényes alapokhoz képest a hasznossá tétel iránt való eljárás megindítható :

1. *b)* és *c)* alapján külön-külön,
2. más esetben az *a)* szerint.

Az eljárást, mely ezentul minden esetben a kir. erdőfelügyelőségnél fog összpontosulni s nélküle egy lépés sem tehető, nem szabad túlhajtott mértékben, de oly módon kell foganatosittatni, hogy a czél «lépésről-lépésre és sikeres előhaladással» eléressék.

Az eszközök ennél a czél eléresénél *a)* a birtokos

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

földtulajdonosoknak meggyőzése a czél hasznossága felől,

b) állami támogatás kilátásba helyezése,

c) a hol előzők nem használnak, a nemzeti vagyonosodás érdekében a megfelelő rendelkezéseknek megtétele.

A foganatosítás a czél elérésére legtöbb esetben fásítással, ritkább esetben gyepesítéssel, különböző védőművek (gátak, fonások, homokkötésnél szélfogó sövény, szalma, tőrek, trágya odahordással stb.) és munkálatokkal fog történni.

Az most már a főkérdés ezen ismertetésemnek czélja szerint, hogy melyek az erdőaltisztek teendői e tekintetben.

Első teendő, hogy ha valaki valamely kopár, kopárrá válni kezdő, vízmosásos, vagy vízmosásnak kitett, nyilt futóhomok avagy ilyenné átalakulni induló területet talál, igyekezzék arról a következő adatokat megszerezni, t. i. hogy a terület mily határban fekszik, mi a dülő neve, kié a terület, hozzávetőleg mily nagy s esetleg mily kataszt. helyrajzi számokkal van a kataszternél a terület jelölve s mindezeket közvetlen főnökének jelentse be.

Második feladat az, hogy a területnek birtokosaival, avagy birtokosával igyekezzék érintkezésbe lépni és szép szerivel törekedjék vele megértetni, hogy mennyivel hasznosabb volna, ha a ma kevés, vagy éppen semmit sem termő terület hasznothajtóvá válnék.

Ez a birtokos érdeke s ez a nemzeté is és ezért igyekezzék reá beszélni, hogy ha a birtokos a javításhoz hozzájárul, közhasznú tevékenységet fog kifejteni, a melyet az állam is támogat, mig ellenkezése csak ellenszenvet ébreszt és minden részről kellemetlenséggel jár.

Ki kell fejteni a birtokos előtt, hogy a közhasznú munkát az állam támogatja:

1. ingyen szaktanácsadással és a munkálat vezetésére állami közegnek ingyenes kiküldésével;

2. ingyen csemeteadományozással s a birtokos csak ennek szállítási költségeit viseli;

3. ingyen csemete kiosztással, úgy, hogy ennek szállítási költségeit is az állam fedezi;

4. kat. holdankénti pénzsegélylyel, mely vagy

a) a fásítás s javítás megtörténte után vehető fel a birtokos által, vagy

b) a munkálatok megkezdése előtt lesz utalványozva a birtokosnak, vagy

c) a nagyobb műszaki munkálatok költségeinek fedezésére lesz folyósítva az állam részéről

d) avagy a segély közérdekű munkálatok esetén, ezeknek államköltségen állami közegek által való foganatosításából fog állni.

Harmadik és legfontosabb a foganatosításnál való részvétel, még pedig oly módon, hogy a munkálat nem elsietve, hanem kellő gondossággal történjék.

E munkálatok állhatnak a terület határvonalainak állandó megjelöléséből, melyeket a felmérés előtt vagy után kell teljesíteni. Legczélszerűbb ugyan előzőleg megjelölni, de nem éppen szükséges.

Ha előre lesz megjelölve, az legyen a főszabály, hogy nem kell mindenik törés, vagy méréspontot megjelölni, hanem csak a főbbeket és elég, ha körülbelül 40—50 ölre egymástól (csak erős töréseknél 25—30 ölre) határdombok készíttetnek s ezek közül minden 3—5-ikbe egy számozott jó erős karó lesz téve. Utólagos megjelölés esetén, az eljáró tisztviselő jelöli ki, hogy mely ponton s miként jelölendő meg a határvonal.

A másik része e feladatnak a javítás elérésére kitűzött munkálatok foganatosítása (ültetés, fonott gátak készítése, gyepesítés stb.), melyhez a csemeték elküldésénél az erőteljeseknek kiválogatása, a fásításnál az

TÁRCZA.

Egy vénkisasszony naplójából.

Irta: *Szabó Miklós.*

November 2.

Tegnap új szobaurat kaptunk.

Takács Ferenczet hivják.

Nem szép. Az orrán keresztül beszél és nagyon választékosan öltözik. Azonkivül nevetségesen komoly. Nálamnál sokkalta fiatalabbnak látszik...

Általában az az impresszión, hogy nem váltja valóra a hozzáfüzött reményeket. Bár a mama azt mondja, hogy alkalmasabb és biztosabb férjjelöltet még sohasem látott... Majd elválik!

November 3.

Ma érkeztek meg a csomagjai. Mama és én segítettünk neki kipakkolni. Anyuska néhányszor diszkréten magunkra hagyott... Pedig én sohasem helyeseltem ezt a gőzerővel való vőlegényfogást. Elvégre a férfiaknak is van magukhoz való eszük és könnyen észrevehetik az ilyesmit. (Talán ezért is szökött meg oly rövid idő alatt annyi szobaurunk?)

Egyébként úgy látszik, hogy Takács úr nem olyan zsánerü ember, mint az eddigi szobaurak voltak. Azok már a kipakkolásnál szerelmet vallottak és két napi ostrom után már rendesen meg is csókoltak. Egy héttel később pláne tegeztek is...

Takács úr az egész kipakkolás alatt hideg maradt. Egykedvüen megolvasta az ingeket, zsebkendőket, harisnyákat, törülközőket s a többi, (feltünően sok könyve van) és bámulatos rendszeretettel berakta azokat a szekrénybe.

Mikor befejeztük a pakkolást, nekem csak ennyit mondott:

— Köszönöm, kisasszony!

Őszintén szólva, nagyon utálatos embernek találom Takács urat.

November 9.

Még mindig semmi eredmény. Takács úr nagyon komolyan viselkedik.

A mama kezd kijönni a sodrából és minden más-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ültetés s dugványozás stb. helyes, pontos (és nem gyors) elvégeztetése t. i. megmutatás, tanítás, tanácsadás, buzdítás lesz a siker érdekében teendő.

Nem könnyű feladatok ezek sokszor. Sok keserűséget, fáradságot kell több esetben elszenvedni. De ne legyen senkisem pattogó, lármázó, hanem béketürős s jó szóval dolgozó. Erélye ne szavakban, hanem tettben nyilvánuljon, melyet higgadt fellépéssel, határozott magatartással s a czélt szolgáló kitartással párosítson, a kicsinyességeket ellenben tartsa magától távol.

Ha mindezek daczára ellenállásra talál, ne fenyegetődzék, hanem adja elő, hogy esküje köti a történteknek felettesei előtt való hű előadására s kötelességérzetét sem gúny, sem harag, sem fenyegetés elnyomni nem fogja, hanem mindent meg tesz, a mi tőle telik.

Így dolgozva, meg lesz mindenkiben a kötelesség teljesítés nemes önérzete, az ezen alapuló nyugodt lelkiismeret s midőn mindezeket siker követi, el lesz érve a czél s bátran elmondhatja, hogy Hazánk anyagi jólétének előrehaladásához, erőihez mérten hozzájárult.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

A veszélyes cselekmények és mulasztások közé sorolhatnak a következő esetek (Erdőtörvény 109—114. §.): erdőben tüzelésre megszabott törvényes utasításoknak és rendeleteknek a be nem tartása, a tűznek felügyelet nélkül való hagyása, a tűzveszélynek kikerülésére szükséges és a létezett viszonyok közt eszközölhetővé vált intézkedés elmulasztása; erdőben elhagyott tűz eloltásának, erdőégés bejelentésének elmulasztása, erdőégés oltásánál felhivás daczára való nem segédkezés; továbbá: *jogtalanul vagy engedély nélkül* az erdőben engedélyezett helyen kivül ergettyűnek (csúsztatónak) készítése, mésznek vagy szénnek égetése, szuroknak, hamuzsírnak, kátránynak főzése, korom készítése, fürész vagy egyéb gödör és farakodó vagy dolgozó hely vagy műhely felállítása, szerszám vagy egyéb használatra szánt fa faragása vagy más hasonló munka teljesítése, gondatlanságból erdőégés okozása, erdőben engedély nélküli járás-kelés kocsival, marhának tilos úton való hajtása, engedély nélkül új út törése, vagy hat évesnél fiatalabb utánnövések közti járás-kelés, a közutakon kívül s az erdőtulajdon biztonsága szempontjából való aggályos tartózkodás s gondatlanságból bár tűz gerjesztésére jogot nyert üzemek által az erdőben tűzvész előidézése (pl. mész-, szénégetésnél, szurok- és kátrányfőzésnél, koromkészítésnél és hamunyerésnél) stb.

Végül a *«kivételes intézkedések»* az erdőtermékek beszerzési helyét igazoló faeladási igazolványoknak kötelező használatára vonatkozólag (az Erdőtörvény 115. és 116. §.) tartalmaznak szigorú rendelkezéseket.

Az erdőaltisztnek egyik fontos teendőjét képezi az erdei lopásokat, az erdei kártételeket, a veszélyes cselekményeket és mulasztásokat a rendelkezésére álló eszközökkel, de mindig a törvények által megengedett módokon *megakadályozni s azok elkövetőit kinyomozni s illetőleg tetten érni* s a kihágásokat az erre vonatkozó miniszteri utasítás gondos és lelkiismeretes betartásával lehetőleg még a helyszinén «Az erdei kihágási napló»-jába bevezetni s főnökének az eseteket bejelenteni. Ha az erdőkárok tetteseinek kinyomozásához másnemű intézkedésekre (pl. csendőrség, községi elöljáróság igénybevétele stb.) lenne szükség, akkor minden esetben a főnök rendeletét kérjük ki.

A mi a *házkutatást* illeti, itt főleg arra ügyeljen az erdőaltiszt, hogy azt egymagában vagy altisztjárásával sohase tartsa meg, hanem ha az már kikerülhetetlen,

---

dik nap tészta-ebédet készit. Te Takács úrnak úgy látszik mindegy. Eszi türelmesen a tésztát és hallgat.

Nekem meg éppen csak hogy köszön.

— Hogy van, kisasszony? Mit álmodott, kisasszony? — ennyi az egész, a mit elvétve kérdez tőlem.

Egyszóval nagyon unalmas fráter. Többé szóba sem állok vele.

November 11.

Semmi!

A mama fuldokol a dühtől. S ma megint tészta volt ebédre... Takács úr későn jött haza a hivatalból (a kataszternél dolgozik), nagyon gyorsan evett és rögtön visszavonult a szobájába. Engem alig vett észre... Igazán kiváncsi vagyok, mit tud egész délután csinálni egymagában?

No, de majd végére járok én ennek is!

November 12.

A cselédet valami ürügy alatt elküldtem ma hazulról és én takarítottam Takács úr szobájában. Sorra kinyitogattam a fiókokat. Egész garmada illatos levelet találtam. Megnéztem az aláirást, valamennyit egy és ugyanaz a kéz irta. A legutolsó október 10-ikéről volt keltezve. Úgy látszik, szakitottak... Szegény ember, tehát ezért olyan szomorú! Sajnálom szegényt.

November 13.

Tudja Isten, tegnap óta kezd érdekelni ez az ember. Talán azért, mert a mama megint szekirozott, hogy nem vagyok képes eredményt elérni. Ügyetlen vagyok. Csak azért is meg fogom mutatni...

November 14.

Ma érdekes dolgot tudtam meg véletlenül. Kezembe került a «Várdombi Gyorsfutár» vasárnapi száma és persze mindjárt a tárczát kezdtem olvasni benne. De majd elejtettem az ujságot meglepetésemben. A tárczát Takács úr irta. Nagyon szomorú história volt. Egy szerelmes ifjúról szólt, a kit imádottjának hideg közönye visszariaszt attól, hogy lángoló szerelmét megvallja s a kétségbeesés végre is öngyilkosságba kergeti a szerencsétlen ifjut. Igazán mondom, lelkifurdalásokat kezdtem érezni. Biztos, hogy reám czélzott a tárczában szegény Takács úr. Holnaptól kezdve barátságosabb leszek hozzá.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

akkor *minden esetben* a községi elöljáróság közreműködésével tegye azt, nehogy ebbeli eljárása által magánlaksértést kövessen el. A házkutatás megtartásának eljárási szabályait illetőleg — ha ezekkel nem lenne tisztában — főnökétől kérdezze meg.*

A fegyverhasználat tekintetében a legnagyobb elővigyázatra és óvatosságra van szükség. E tekintetben *állandóan tartsuk szem előtt a m. kir. földmívelésügyi Miniszter úr 1895. évi 72,086. számú és «Az erdőőrök fegyverviselési, fegyverhasználati és fegyelmi szabályai»-ra vonatkozó rendeletét.***

Miután a tapasztalás azt igazolta, hogy komoly, nyugodt, békességes, de a mellett szigorú viselkedés az erdőkártevők nagy részénél a kellő és jó eredményeket hozza létre, az erdőkárok tettenérése alkalmával tanusítsunk mindig igazságos, szigorú s gorombaságot kerülő fellépést, mert ez egyrészről tekintélyünket fogja emelni, de másrészt a hivatalos eljárás komolyságát is növelni fogja.

Általában becsületesen, tisztességesen és lelkiismeretesen teljesített szolgálattal, nemkülönben mindenkori példás, józan és komoly magaviselettel fogjuk az állásunknak megfelelő közbecsülést megszerezni.

III. Fejezet. Az erdő fő- és előhaszonvételei körüli szolgálat.

Azokat a jövedelmeket, a melyeket az erdő birtokosának nyujt: *erdei haszonvételek*nek nevezzük. Ha ezeket a haszonvételeket az erdő fatermése, illetve az erdő legfőbb használatának a tárgya, a fa képezi, akkor ezeket a fában nyert használatokat: *erdei főhaszonvételek*nek mondjuk. Ezt a haszonvételt megelőzi az erdőállományok elszáradt, elnyomott és túlszárnyalt faegyedeinek időnként tisztító vágások és gyérítések, vagyis az úgynevezett *előhaszonvétel* útján való kihasználása. Minden egyéb olyan haszonvétel, mely az erdőből származik ugyan, de a faanyagokon kívül termelhető, illetőleg nyerhető, *erdei mellékhaszonvételt* képez.

Hogy az erdő fő-, elő- és mellékhaszonvételei az egyes erdőgazdaságokból minő időben, minő helyen, mily nagy területen és mily mértékig nyerhetők, erre vonatkozólag a gazdasági terv rendelkezései, előirásai az irányadók. Rendszeresen kezelt, nagyobb erdőgazdaságokban az erdőaltiszt az e tekintetben szükséges tudnivalókat az erdőgondnoktól kapja meg, a ki őt a használatok foganatosításának módjaira nézve mindig a kellő felvilágositásokkal ellátja.

Az erdei fő-, elő- és mellékhaszonvételek nyerésének módjai az illető vidékek viszonyai s igényei szerint alakulnak ugyan, mindazonáltal vannak olyan általános jellegű teendők is az említett haszonvételek foganatosítása körül, a miket az erdőaltisztnek a munkálatok megkezdése előtt s a helyi viszonyok tüzetes ismerete nélkül is tudnia kell. Az erdei üzem helyes vezetése, annak kellő felügyelete s az erdőbirtokos anyagi érdekei megkivánják azt, hogy az erdőaltiszt ezeknek az általános teendők ismeretének a birtokába jusson.

Az alábbiakban tehát az erdei fő- és előhasználatok körüli szolgálat általános teendőit körvonalozzuk.

A) *Az erdei főhaszonvételek körüli szolgálat.*

Minthogy az erdei főhaszonvétel tárgyát a fa képezi, ebből folyólag a főhaszonvételek körüli szolgálatnak mindama szolgálati teendők tudására kell szoritkoznia, a mik a fa termelésénél, a fának különféle értékesitési módjánál, a fának szárazon és vizen való szállításánál

* Lásd bővebben: *Lászlóffy István* vármegyei tb. főjegyzőnek «Az erdőszemélyzet által foganatosítandó házkutatásoknál követendő eljárás» czimű, «*Az Erdő*» 1907. évfolyam 12. számában megjelent közleményét.

** Ezek a szabályok az «*Erdőőr*» nyolczadik kiadásában közölve vannak. *Szerző.*

November 15.

Ma bevittem hozzá az emlékkönyvemet és megkértem, hogy irjon bele néhány sort.

Reám nézett szomorú szemeivel és komolyan mondta:

— Nem foglalkozom én ilyen dolgokkal, kisasszony. Aligha fog sikerülni...

— Takács úr nagyon szerény, — mondtam és megmutattam neki a tegnapi tárczát.

Nevetett... (Most láttam először nevetni. Nagyon szép fehér fogai vannak.)

— Ezek után hiába is tagadnám, — mondta és kivette kezemből a könyvet. Irni kezdett. Gyorsan irt és gondolkozás nélkül. Én a vállain keresztül hajoltam és úgy gyönyörködtem férfias vonásaiban. Leheletem az arczát czirógatta és láttam, miként önti el egyszerre a vér... Letette a tollat. Rám nézett. Aztán hirtelen átkarolt és megcsókolta a számat...

A mama azt mondta, hogy ilyen esetben pirulva ki kell futni a szobából. De én nem voltam képes erre. Én visszacsókoltam Takács urat.

És még most sem bántam meg, hogy igy cselekedtem. Ezt irta az emlékkönyvembe:

Az élet: szerelem —
A szerelem sokszor: halál!

Istenem, milyen mélyen szántó gondolatok két rövidke sorban! Kezdek szerelmes lenni Takács úrba. (Ebben azonban még nem vagyok egészen bizonyos. A többi szobaúrral is igy voltam eleinte.)

November 16.

Elmondtam mamának a tegnap történteket. A kezdettel nagyon meg van elégedve. Persze azt nem mondtam meg, hogy én is visszacsókoltam Takács urat...

Ma kitünő ebéd volt; a mi természetes is a történtek után. Hiába, a mama minden lehetőt elkövet a leánya boldogságáért...

Takács úr szemmelláthatólag kellemesen volt meglepetve éjszínűen evett. A levesnél ugyan még egy szót sem szólt, de a gombamártásnál már rám mosolygott, a pecsenyénél pedig rátette a lábát az enyémre s végre

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

s végül a fának a raktárakban való eladásánál felmerülnek.

1. A fa termelése.

Ez alatt azoknak a munkálatoknak az összességét értjük, a melyek a fának döntésénél, az ezt követő gallyazási-, kérgezési-, kupolási-, megfordítási-, lebocsátási stb. munkálatainál; továbbá a választékok képezésénél, a faanyagoknak az erdei utakhoz, rakpartokhoz való közelítésénél, felrakásolásánál (máglyázásoknál) s végül a termelt faanyagok leltározásánál (számbavételénél) előfordulnak.

a) A fának döntése. Az Alföldön, valamint dombos vidékeken és az alacsony és közép hegységi erdőkben a fa döntésének ideje rendesen a tél. Télen tudvalevőleg a fadöntéshez szükséges napszámerőt könnyebben kaphatni s a napszámbér is olyankor valamivel olcsóbb. Fenyvesekben a fának döntése rendesen a tavasz beálltával, a nedvkeringés idején kezdődik. Sarjerdőkben a téli döntést azért kell kerülni, nehogy a hó miatt magas tuskók keletkezzenek. A sarjerdőkben a döntés általában a hó elmenetele után a tavasz kezdetéig foganatosítandó. Az elárasztásnak kitett tölgyfa-sarjerdőket télen kell vágni. Cserhántásra berendezett tölgysarjerdőkben a döntést a rügyfakadás után azonnal megkezdjük. A gyéritéseket akkor czélszerű eszközölni, ha vágásaink döntése befejeztetett. A tisztító vágások legelhelyesebben s leginkább július hó folyamán kezdetnek meg s végeztetnek, mert az értéktelen s a tenyésztés tárgyát nem képező lombfanemek tuskóinak visszaszerző képessége ebben a hóban rendszerint a legkisebb.

A fa döntésének módjai munkások és vidékek szerint (vagy csak fejszével, vagy fejszével és fűrészszel, vagy esetleg az irtás alkalmazásával stb.) változnak. A fadöntési munkálatok alkalmával az erdőaltisztnek arra kell törekednie, hogy a munkások a fákat a kitűzött s kijelölt vágásokban mindig abba az irányba döntsék, a mely mellett azok további kidolgozása, csúsztatása, közelítése akadálytalanul vihető keresztül s illetőleg úgy, hogy a fa döntését követő legallyazási-, kérgezési-, hosztolási-, fordítási-, kúpolási munkálatok a korhadt, beteges törzsrészek kifűrészelése s az ezt követő csúsztatási vagy közelítő munkálatok mindennemű fennakadás nélkül legyenek eszközölhetők. Ezen irány meghatározásánál tehát a legnagyobb körültekintéssel kell eljárni. A törzseket mélyen s aképpen kell levágni, hogy a visszamaradó tuskók minél alacsonyabbak legyenek. Erre vonatkozólag általánosan elfogadott szabály az, hogy a hegy felőli oldalon mérve, a tuskó ne legyen magasabb, mint a milyen átmérővel az illető törzs a vágáslapon bír.

A fadöntésnél ügyeljünk arra is, hogy a döntési munkálatok ideje alatt lehetőleg minden szerencsétlenséget elkerüljünk, a mit leginkább azáltal érhetünk el, ha szolgálatunk közben s a munkálatok megindításakor s azoknak állandó ellenőrzésekor a munkások figyelmét mindig felhívjuk arra, hogy ők a döntésnek induló törzs tuskójától kissé oldalt álljanak, az eső törzs mögé sohase fussanak s végül szélviharok, zivatarok keletkezésekor a törzsek döntését azonnal szüntessük be. A fennakadt törzsek döntésénél ezek az elővigyázati rendszabályok lehetőleg megkétszerezendők.

b) A döntést rendszerint a gallyazási- és kérgezési munkálat követi.

A *legallyazást* főleg fenyvesekben gondosan kell teljesíteni, hol újabban egyes erdőgazdaságokban 9—10 cm. felső átmérőig szokás a törzseket lekérgezni; úgyszintén fenyvesekben — rovarkárok elejének vétele végett — a tuskókat is lekérgezik. A legallyazás alkalmával a törzsekről a kidudorodások, ágesapok, kinövések stb. szintén levágandók, nehogy azok a csúsztatást akadályozzák. Lúczfenyvesekben ott, hol a kéreg értékesít-

---

a krémes piténél sikerült letaposnia a tyúkszememet. Biztos, hogy szeret!

Mama azt mondta, mikor referáltam neki:

— Hja, lassú víz partot mos.

Aztán hozzátette:

— Csak addig üsd a vasat, a míg meleg.

Őszintén szólva, nem értem az összefüggést. De azt hiszem, a mama maga sem érti...

November 19.

Már tegezzük egymást. Nem hittem volna, hogy ez a komoly, csöndes ember így tud áradozni. Ilyen kacskaringós szerelmi vallomást még egyik szobaúrtól sem hallottam...

Hiába, a ki költő, az költő!

Nagyon boldog vagyok.

November 22.

Mindennap puszizkodással töltjük a délutánokat. Most már holtbizonyos, hogy a bolondulásig szerelmes vagyok Feribe.

De ő is énbelém!

November 23.

Feri ma kíváncsi volt a harisnyakötőmre. Nem akartam megmutatni neki; de erőszakkal megnézte a kiállhatatlan...

Mamának ezt nem is merem megmondani.

November 24.

Feri ma újra szemtelenkedett... Nem is ellenkeztem. Úgyis hiába lett volna!...

Istenem, nem merek a mama szemeibe nézni...

November 25.

Mama időszerűnek látta közbelépni az ő csalhatatlannak képzelt módszerével. Egész ebéd alatt a házasélet gyönyöreiről, a családi tűzhely melegségéről és a legényélet egyhangúságáról beszélt Ferinek. Feri szótlanul evett... Délután megmutattuk neki a stafirungomat és mama bizalmasan elmondta, hogy mennyi lesz a hozományom, ha ő és a papa — meghalnak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hető, a lúczfenyők kérgét 1·26 m. hosszú táblákban szokás lehántani s a lehántott táblákat a törzs mellé kérges felökkel felfelé odátámasztani, hogy a kéreg a nedvességtől óva legyen.

c) Ha a törzseknek legallyazása és lekérgezése már megtörtént, következik a törzsek *lekápolása* (lecsúcsozása) s azután a törzsek *megfordítása* s a megfordított helyről a *kéregnek letisztítása*. Ezeket a munkálatokat fenyvesekben ősz elején szoktuk elvégeztetni. A menynyire csak lehetséges, az erdőaltiszt arra törekedjék, hogy nagy csúcsok a vágásokban ne maradjanak vissza, mert ezek — mint ismeretes — néhol az erdősítési munkálatok végzése elé nagy akadályokat gördítenek.

d) Az előrosolt munkálatok után kerül sorra *az erdei választékolási munka.*

Az erdei választékok termelésénél mindig az illető vidék fakereskedelmi viszonyai lévén az irányadók, főtörekvésünket arra kell fordítanunk, hogy csakis oly választékokat termeljünk, a melyek első sorban az illető vidék lakossága szükségletének s az adott körülmények között a fakereskedelem helyi követelményeinek legjobban megfelelnek. Ezek kielégítése után távolabb eső fapiaczok szükségletének fedezéséről is lehet szó.

Minthogy az erdei választékok ismerete az erdőaltisztre nézve igen fontos, az alábbiakban a faválasztékokra vonatkozólag szolgáljanak tájékozásul a következők.

A faanyagoknak a különböző czélokra való felhasználása s alkalmazása szerint a *főbb faválasztékok** a következők: 1. Az építőfa (épületfa); 2. a műfa; 3. a mezőgazdaságifa, s végül 4. a tüzifa.

1. *Az építőfa vagy épületi fa.* Ehhez a csoporthoz a tulajdonképpeni építkezésekre-, fűrészáru-, vasúti talpfa-, bánya- és hajófa termelésére alkalmas faanyagot soroljuk. A különféle építkezéseknél (lakóházak, melléképületek, hidak, czölöpök, vizépítmények stb.) a gömbölyű, vagy faragott állapotban alkalmazott faanyag képezi az épületi fát. Erre a czélra leginkább a fenyőfélék és a tölgy alkalmaztatnak. *Fűrészárut* képeznek a különféle deszkák, fűrészelt gerendák, a szarufák, léczek, borítólemezek stb. E czélra első sorban a fenyőfélék, de a lombfák is alkalmasak. *Vasuti faanyag* alatt a vasuti talpfák különböző fajtáit értjük, mely czélra a tölgy, ákácz, vörös és erdei fenyő s impregnálással (telítéssel) a bükk is alkalmaztatik. A *bányafa* körébe a különféle méretű bányatámfák, oszlopok, keretfák, rudak stb. tartoznak. A különféle kompok, dereglyék, csónakok, bárkák, hajók építési czéljaira pedig az úgynevezett *hajófa* szolgál, melyeknél az egyszer görbült *C*, a kétszer görbült *S*, s végül az *L* alakú könyökfák a legfontosabb építési anyagok. Ezeken kívül hajóépítésre szolgálnak még az árbóczfák és a vitorlarudak is, a mely czélokra főleg a lúcz-, az erdei- és a vörösfenyőt szokták alkalmazni.

2. *A műfa* elnevezési köréhez az asztalosok, szekérés kocsigyártók, az esztergályosok, a faragott és hasított árúk, nemkülönben a lemezáruk czéljaira alkalmas faanyagot számítjuk. Asztalosok részére a tölgy, szil, kőris, juhar, cseresznye, dió, bükk, vörös-, havasi-, lúcz- és jegenyefenyő stb. jók. Kocsigyártók részére a kőris, szil, ákácz, nyir, gyertyán, tölgy, bükk, juhar stb. megfelelők. Esztergályos munkákhoz a juhar, alma, körte, gyertyán, barkócza, berkenye; faragott árúkra a nyár, hárs, nyir, dió, bükk, fenyőfélék; hasított árúkra pedig a tölgy, fenyő, bükk stb. s végül lemezárúkra (kivált dobozoknak, szitakáváknak stb.) a lúcz-, jegenyefenyő s a bükk legkitünőbb. (Folytatása következik.)

* L. bővebben: *Fekete Lajos* «A vágásra érett erdő kihasználása» czímű művének 6. s következő lapjait. *Szerző.*

Feri mindent megdicsért és kezet csókolt a mamának. Jó jel!

Most már biztos, hogy férjhez megyek.

November 26.

Feri a kaszinóban töltötte a délutánt. Azt mondta, választmányi ülésen kell résztvennie... Nem is veszem rossz néven tőle. Elvégre egy ilyen okos fiúnak mindenütt szerepelnie kell.

De azért nagyon unatkoztam nélküle.

November 27.

Papától megtudtam, hogy Feri nem is választmányi tag a kaszinóban.

Nagyon összevesztem vele e miatt; de egy csókkal kibékített a hunczut...

Hiába, nem tudok haragudni reá!

November 28.

Mama négy nap óta folyton a házasélet örömeiről beszél. Feri nagyon fanyar ábrázattal hallgatja. Nem szeretem ezt a gyorsaságot. Nagyon szomorú tapasztalataim vannak a multból...

November 29.

Feri nagyon megváltozott. Egész délután hallgatagon ült mellettem és csak egyetlen egyszer csókolt meg.

— Miért vagy olyan hideg? — kérdeztem tőle. — Bánt valami?

— Epelázam van! — mondta szárazon és még egyszer megcsókolt.

Nem tudom milyen betegség lehet az «epeláz», de nagyon fájhatott szegénykének, mert olyan savanyú arczot vágott, mintha vaczkort evett volna.

November 30.

Ma biztos, hogy nyugtalan álmaim lesznek. Mióta szobaurakat tartunk, hónap végén nekem mindig nyugtalan álmaim szoktak lenni...

Deczember 1.

Feri megszökött az éjjel. Ő is olyan alávaló, mint a többiek voltak! Nem hittem volna egy költőről...

Mama káromkodik és azt mondja, nem vállal több szobaurat.

Tehát nem megyek férjhez soha?!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Új nyugdíjbiztosítási mód.

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárról szóló 1900. évi XVI. és 1902. évi XIV. t.-czikkek kiegészítésére vonatkozó, a m. kir. földmívelésügyi miniszteriumnak 1912. évi 1500 eln. sz. rendeletével folyó évi márczius hó 1-ével életbeléptetett 1912. évi VIII. t.-cz. a nyugdíjbiztosításnak egy új, az eddiginél sokkal kedvezőbb formáját állítja fel, mely legalább 10 évi tagság után 65 éves korban minden embernek megadja a nyugdíjat, a belépést pedig nemcsak a 35 éven aluli, hanem akárminő idősebb embereknek is megengedi s ez által elháritja azt a legfőbb akadályt, mely eddig a nyugdíjbiztosítás kellő elterjedését gátolta.

A gyakorlati tapasztalat azt mutatta, hogy a rokkantság esetére való biztosítás elterjedésének két főakadálya volt.

Az egyik főakadály az volt, hogy ebbe a biztosításba a régebbi törvényes szabályok szerint csak 35 évesnél fiatalabb embereket lehetett felvenni. Ezt az akadályt az 1912. évi VIII. t.-cz. elháritja, amennyiben kimondja, hogy az új nyugdíbiztosításba bárminő korú embereket is fel lehet venni.

A másik főakadály az volt, hogy a tagnak csakis igazolt rokkantság esetére biztosított segélyt, a mi igen bizonytalan állapot volt. Ezt a bizonytalanságot is megszünteti az új törvény, kimondván, hogy a rokkantsági biztosítást aggkori ellátással köti össze s hogy a biztosítottnál 65 évés korában nem keresi azt, vajjon tud-e még dolgozni vagy sem, hanem a tag a maga nyugdíját feltétlenül megkapja. Például:

1. Ha valaki 25 éves korában véteti fel magát az új nyugdíjcsoport tagjai sorába és 50 éves korában, vagyis 25 évi tagság után *rokkanttá* válik, évi nyugdíj fejében kap $25 \times 6 = 150$ koronát.

Ha ugyanez a tag *teljes munkabirásában* megéri a 65. életévét, feltétlenül megkapja nyugdíját, mely 40 évi tagsága alapján évenkint $40 \times 6 = 240$ koronát fog tenni.

2. Ha valaki 40 éves korában véteti fel magát a tagok sorába és 60 éves korában, vagyis 20 évi tagság után *rokkanttá* válik, évi nyugdíj fejében kap $20 \times 6 = 120$ koronát.

Ha ugyanez a tag *teljes munkabirásában* megéri 65. életévét, feltétlenül megkapja nyugdíját, mely 25 évi tagsága alapján évenkint $25 \times 6 = 150$ koronát fog tenni.

3. Ha valaki 60 éves korában véteti fel magát a tagok sorába, az, ha 70. életévét eléri, vagyis 10 évi várakozási idő eltelte után feltétlenül megkapja nyugdíjul az évi $10 \times 6 = 60$ koronát.

Az új nyugdíjcsoportnak tagja lehet minden 14 éven felüli férfi és nő, akárhány éves is, a kinek főkeresete a gazdasági munka.

Felvétel végett lakóhelyén a községi előljáróságnál (városi tanácsnál, helyibizottsági intézőnél) kell jelentkezni.

Felvételi díj 1 korona. Évi tagsági díj 10 kor., mely utóbbi nyugdíjazásig fizetendő.

A tagokat megillető segélyek a következők: *nyugdíj* legalább 10 évi tagság után, *65 éves korban mindenesetre*, de előbb is, ha végleg munkaképtelenné vált. A teljes nyugdíj 40 évi tagság után évi 240 korona, rövidebb ideig tartó tagság után aránylagosan kevesebb. *Halálseti segély*, egy évi nyugdíj egy összegben. Ha 14 éven aluli árva maradt, már 2 évi tagság után is legalább 100 korona egy összegben.

Baleseti segélyek: ingyen gyógyítás, ezenkívül egy hétnél tovább tartó munkaképtelenség idejére 70 napon felül napi 1 korona, azontúl havi járadék, még pedig ha teljesen nyomorék maradt, úgy, hogy semmit sem tud dolgozni: évi 240 korona, ha tud valamit dolgozni, akkor aránylagosan kevesebb: baleset miatti halál esetén a család kap 400 koronát; ha három 14 éven aluli árva maradt, kap 500 koronát; ha négy 14 éven aluli árva maradt, kap 600 koronát; ha öt 14 éven aluli árva maradt, kap 700 koronát; ha hat vagy több 14 éven aluli árva maradt, 800 koronát kap egy összegben.

Nincs kétségünk a felől, hogy mihelyt a rendelkezések köztudomásra jutnak, az új, messzemenő kedvezmények, különösen pedig az, hogy a legidősebb emberek is belépheznek, bizonyára mielőbb meg fogják nyerni a nyugdíjbiztosítás számára mindazokat, a kik átérezni képesek a jövőről való gondoskodás fontosságát.

Gaál Károly.

Erdőőrök és vadőrök jutalmazása.

Az Országos Magyar Vadászati Védegylet igazgatósága folyó évi január hó 4-ikén tartott ülésében tárgyalta az egyesület jutalmazási felhivására beérkezett 16 kérvényt és ajánlatot. A gyülés összesen 1050 K pénzjutalmat, továbbá 9 ezüst és 6 bronz éremmel való kitüntetést engedélyezett az alábbi részletezéssel:

1. Sántha Gyulának, a szőnyi vadásztársulat vadőrének, a vadtenyésztés körüli sikereiért és a vadorzókkal szemben tanusitott kötelességhű viselkedésért, a vadásztársaság meleg ajánlatára 50 K pénzjutalom engedélyeztetett;

2. Dénes Daninak, a gróf Korniss-féle urad. vad- és erdőőrének, a vadorzók hosszú éveken keresztül való fáradhatatlan üldözése és azokkal szemben tanusitott bátor és kötelességhű viselkedéséért, a szentbenedeki uradalmi erdőgondnokság meleg ajánlatára 50 K pénzjutalom és az egyleti ezüst érem engedélyeztetett;

3. Ács Gézának, a Semsey-féle semsei uradalom vadászának, a vadtenyésztés és a kártékony vad pusztítása körüli sikereiért, különösen pedig a vadorzók erélyes üldözése és azokkal szemben tanusított bátor és kötelességhű viselkedéséért, miközben egy alkalommal könynyebb természetű lősebet is kapott; az uradalomnak meleg ajánlatára 50 K pénzjutalom és az egyleti ezüst érem engedélyeztetett;

4. Gere Antal közalapítványi erdőőrnek, az apróvad tenyésztése, a fővad gondozása és óvása, valamint a duvadpusztítás körüli érdemeiért, különösen pedig vadorzókkal szemben, életveszélyes megtámadtatás közben

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

is tanusított bátor és kötelességhű viselkedésért, a padragi közalapítványi terület vadászati jogbérlőjének: dr. Navratil Dezső egyetemi m. tanárnak meleg ajánlatára 100 K pénzjutalom és az egyleti ezüst érem engedélyeztetett;

5. Metzger Ágoston Budapest székesfővárosi mezőőrnek, Vér János dányi felesketett vadőrnek és Kolparszky Gyula székesfővárosi erdőőrnek, vadorzók erélyes és sikeres üldözéseért, továbbá nyulhurkok eltávolítása körül (Metzger), duvadak pusztítása és a mérgezés körül (Vér), foglyok és fáczánok tenyésztése körül (Kolparszky) elért sikereiért: a Budapest-vidéki vadásztársaság meleg ajánlatára, egyenként 50 K pénzjutalom és külön-külön mindegyik részére az egyleti bronz érem engedélyeztetett;

6. Chalupeczky Jánosnak, a br. Inkey-féle raszinjai uradalom erdésze és vadászatrendezőjének, a hurokrakók és a vadorzóknak, a uradalmi jószágigazgatóság részletes kimutatásával igazolt buzgó és sikeres üldözéseért 50 K pénzjutalom és az egyleti ezüst érem engedélyeztetett;

7. Veréb Andrásnak, Makó Józsefnek és Rozgonyi Istvánnak, a gróf Hadik-Barkóczy-féle hitbizományi uradalom felesketett erdőőreinek, vadorzók életveszélyes üldözése és elfogása közben tanusított bátor kötelességteljesítésért, a telkibányai uradalmi birtok kezelő erdőtisztjének, a varannói uradalmi erdőhivatal által igazolt bejelentésére: egyenként és külön-külön mindegyik részére az egyleti bronz érem engedélyeztetett;

8. Szalánczy Györgynek, Czárán János seprősi földbirtokos vadőrének, hosszú szolgálat közben tanusított hűséges, lelkiismeretes és fáradhatatlan kötelességteljesítésért, a vadorzók buzgó és önfeláldozó üldözéseért, miközben kétizben megsebesült s házát is kétszer felgyujtották: szolgálatadójának meleg ajánlatára 100 K pénzjutalom és az egyleti ezüst érem engedélyeztetett;

9. Molnár András hidasligeti m. kir. főerdőőrnek és Harbács György hidasligeti m. kir. erdőőrnek, a vadvédelem körül és főleg a vadorzókkal szemben tanusított erélyes és eredményes viselkedésért, a vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskola igazgatójának ajánlatára különkülön 50 K pénzjutalom s ezenkivül Molnár András részére még az egyleti ezüst érem is engedélyeztetett;

10. Bodó Dénes madéfalvai lakosnak, a duvadirtás körül évtizedeken keresztül kifejtett fáradhatatlan buzgalmáért és páratlanul álló sikereiért, miközben hatóságilag igazolva egyebek között 207 farkast és 31 hiúzt pusztított el egymaga: Csikvármegye alispánjának előterjesztésére 100 K pénzjutalom és az egyleti ezüst érem engedélyeztetett;

11. Berberszki Zsivonak, a nagybecskereki vadász- és vadvédő-egylet felesketett vadőrének, a vadorzók éveken keresztül, életének koczkáztatásával folytatott fáradhatatlan, bátor és önfeláldozó üldözéséért, a nevezett vadász- és vadvédő-egyletnek 29 darab ítélettel támogatott meleg ajánlatára 100 K pénzjutalom és az egyleti ezüst érem engedélyeztetett;

12. Csiglinszky Károlynak, gróf Keglevich Gyula szolmolnoki vadászbérletén alkalmazott felesketett vadőrnek, a ki hosszabb szolgálata alatt a vadóvás terén kiváló sikereket ért el, a vadorzók lankadatlan és életveszélyes üldözése és elfogása közben pedig bátor és önfeláldozó viselkedésével magát több izben kitüntette: szolgálatadójának meleg ajánlatára 100 K pénzjutalom és az egyleti ezüst érem engedélyeztetett;

13. Egy privátdetektivnek, a ki a nyugatmagyarországi vadászterületeken évek óta nagymérvben üzött fogoly- és fáczántojások lopkodóinak kinyomozása, üldözése és feljelentése körül nagy buzgalommal és eredménynyel fáradozott: gróf Károlyi Lajos nagybirtokos kezeihez 100 K pénzjutalom engedélyeztetett.

Ezek után megbizta a gyűlés a titkárt, hogy a jelen alkalommal való felhasználásra és későbbi szükségletre 25 darab ezüst és 25 darab bronz érmet készittessen.

Kutyák fülbántalmai és azok kezelése.

(Egyúttal felelet V. A.-nak.)

Kutyák füleiben gyakran nagyon felszaporodik a fülzsir, a melyhez hozzátapadnak a bőrről folyton hámló apró pikkelyek s a por. Ezektől a fülzsir megkeményedik s gyakran borsónagyságú golyókat alkot. A kemény fülzsir állandóan izgatja a fület; a kutya szabadulni óhajt tőle s ezt olyan formán akarja elérni, hogy fejét rázza, füle tövét kaparja. De hiába, a fülzsir nem hull ki, ellenben ide-oda mozog s még jobban izgatja a fül belsejét. A folytonos dörzsölés következtében gyulladás, majd gennyedés, fülfolyás következik.

Kezelése egyszerű: közönséges, tompavégű gummi fülfecskendő segélyével langyos sodabicarbonás vízzel kifecskendezzük a fület. A sóda elszappanosítja a fülzsirt legalább részben, úgy, hogy a zsirgolyó kisebb lesz s a kifecskendezés alkalmával a viz magával ragadja. Azonban ez nem történik meg mindig már az első fecskendezés alkalmával. Rendszerint az első alkalommal csak meglazul a zsirgolyó s a második fecskendezés alkalmával távozik el. Most aztán az ekként megtisztított fülbe belenézve látjuk, hogy az gyulladt, duzzadt, sőt néha gennyes. Ha gennyes a füljárat, akkor naponként háromszor ki kell fecskendezni hyperollal, még pedig 1 gramm hyperolt számitva 60 gramm vízre. A hyperol habzik, mihelyt a gennyedező felületre ér. Néhány napi kezelés után a gyulladás megszünik. De a kezelés tartamára a kutya füleit háromszögletű kendő segélyével le kell kötni, hogy ne rázhassa (l. a képet). Ha a fül belseje csak gyulladt, de még nem gennyes, akkor elég naponként egy fecskendezés langyos sódabicarbonás vagy szappanos vízzel s utána puderezés 10 gramm bórsavporból és 30 gramm keményitőporból álló keverékkel. De a füleket ez esetben is rögziteni kell.

De más okból is rázhatja a kutya füleit. Gyakran megtörténik, hogy a kutya fülein kívül a porczos részeken apró repedések, kis gennyedő göbök támadnak; a kutya a heves viszketést kaparással akarja enyhiteni s csak még jobban elmérgesiti a bajt. Könnyű esetben elégséges a sebet 0·5 gr. Jodoform és 1 gr. tanninból

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

álló porral, vagy tannophennel behinteni, esetleg 5%-os pokolkőoldattal ecsetelni. A füleket ez esetben is fel kell kötni.

Sokkal sulyosabb jellegű baj, ha a fül hegye forró tapintatú, pikkelyes, utóbb berepedezik, nedvedzik, a porczon kimaródások mutatkoznak, majd vérzékeny sarjadzások borítják a fül hegyét. A kutya a heves viszketést nem állja, vakaródzik s nemcsak magát, hanem környezetét is telefecskendezi vérrel. Itt csak a sebes rész kiégetése segit tüzes vassal, vagy edző kenőcscsel, pl. 30 gr. unquent. mercuriale és 4 gr. hydrarg. praecipitatum. Legradikálisabb módszer a fül csonkitása a sebészet szabályai szerint.

Akkor is vakarják a kutyák füleiket, ha az erdőben, bozótban kullancs akad a bundájukba. A kullancsot könnyű eltávolitani, ha egy csepp olajat vagy benzint öntenek rá, attól ellankadnak a szívószervei s az állat

lehull a földre, ha ellenben csak ki akarják huzgálni, bennmaradnak a szivókák, a melyek gyulladást, gennyedést okozhatnak.

Vannak erdők, a hol feltünő sok a kullancs. Különösen az olyan erdőben van sok, a melyikben sok a mókus, róka, borz. Főleg azokon a helyeken tanyázik szivesen a kullancs és álczája, a hol a vad gyakran megfordul, pl. a váltón.

Másféle élősködő is bánthatja a kutyát, pl. az atka, ez mélyen behatol a szőrtüszőbe s ott gennyedést okoz. Könnyen kitapintható, apró csomókat képez, ezeket ki kell nyomkodni, a kutyát meleg vízzel, zöld szappannal, kefével, jól megmosni s a *beteg helyeket* dohánylével vagy valamilyen kátránynyal bekenni. De ezek a szerek csak a felnőtt állatot pusztítják el, petéinek nem ártanak, azért az eljárást 1 hét mulva 1—2-szer ismételni kell.

Látatlanban természetesen nem tudom megitélni, hogy az adott esetben mi a kutya vakaródzásának, fejrázogatásának az oka. Némileg gondos megfigyelés után azonban könnyen megállapithatja a baj okát. Legvalószinübbnek tartom az elsősorban említett esetet, mindazonáltal minden eshetőséget felemlitettem. A mellékelt vázlat a kutya fülének a bekötési módját tünteti fel.

Dr. Kukuljević József.

Gazdasági tanácsadó.

Méhészet. A «Magyar földműves-naptárá»-ban van egy rovat: a gazdasági tanácsadó. Ez minden hónapra alkalomszerűleg tanácsot ad a gazdálkodás minden ágára nézve, így a méhészetre is. Ennek a méhészek nem sok hasznát veszik s nem is ajánlatos, hogy valamennyit azon módon kövessék. A többi között nem ad helyes tanácsot, mikor a méhészeket arra utasítja, hogy január, február, márcziusban a gyenge családokat higitott mézzel, vagy czukorral etessék és azon felül a kaptárba a fiasitás részére búzalisztet tegyenek. Ez nem helyes, mert lisztet a kaptárba tenni, nem szabad soha.

Ad ugyan némelyik méhész lisztet méheinek, de inkább kukoricza- vagy rozslisztet, megpörkölve, kevés czukorpor és paprikával keverve s azt is a szabadban a méhes közelében arra alkalmas edényben. Más különben a jó méhész egyáltalán nem etet semmivel, mert az erős család arra nem szorul, gyenge családot pedig nem tür meg méhesében, mert tapasztalásból tudja, hogy egy erős család többet ér, tiz gyenge családnál. Ezért már őszszel egyesiti a gyenge családokat, s annyi mézet hagy a kaptárban, a mely a jövő hordásig elég. Nem helyes a tanács azért sem, mert január-, február-, márcziusban az időjárás hideg s ezért higitott mézzel etetni nem lehet, sőt veszedelmes kisérlet is. Ezekben a hónapokban, ha már kell, inkább lépeszmézzel segitjük a családokat és az egyik oldalán felhorzsolt lépesmézet a fiasitás közelébe teszszük.

Ugyanazt kell cselekednie minden méhésznek, ha a tavaszi átvizsgáláskor kevés mézkészletre akad. Ha pedig akkor keményre czukrosodott lépesmézre talál, tanácsos azt más alkalmas kerettel kicserélni. De ha ezzel nem rendelkezik és ha az idő is felmelegedett, felforralt vízzel higitott mézet is adhat egy egészen tiszta lépbe öntve, langyosan, és pedig a jegeczesedett mézeskeret mellé akasztva, hogy módjában legyen azt felhigitani. Ez egyúttal az itatásra is a legalkalmasabb.

Általában az itatást a kaptárban, a fentebbi módon legczélszerűbb eszközölni. Természetesen fenti tanácsom az országos alsónyilású méhlakásokra vonatkozik. A felsőnyilású kaptárok népe etetésre, itatásra, felsegitésre nem igen szorul; én legalább efélével nem vesződöm.

A tisztulási kirepülés a méhészetben igen fontos mozzanat. Minden méhész kisérje ezt figyelemmel. Vidékünkön az általános kirepülés márczius 9-ikén történt. Az általános kifejezést azért használom, mert ezen a napon valamennyi család megmozdult, tehát az eddig nyugalomban levő alsónyilású kiskaptárok népe is.

A Boczonádi kaptárok lakói már február 7-én megtisztultak s 27-én ismételve vigan röpködtek. Hogy az ilyen korai kirepülés, megtisztulás mit jelent, azt minden méhész tudja. Már ez az egy dolog is eléggé bizonyitja a felsőkijáró nyilás előnyös voltát. De még inkább becsessé teszi ezt az ezzel járó jó telelés eredménye, a mit ez évben is örömmel tapasztaltunk.

Sajnosan kell megjegyeznem, hogy az alsónyilású kiskaptárokban most is több volt a hulla, de volt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

penészeslép is bőven. Az ablakok pedig annyira be voltak dagadva, hogy alig lehetett kifeszíteni. Természetesen az ilyen munka rázkódtatással jár. E miatt a méhek felzúdulnak és támadnak. Leghelyesebb ilyenkor abba hagyni a munkát s várni, míg lecsendesednek. Ha később is mérgesek, vagy halaszthatatlan munkát kell elvégezni, füsttel le lehet őket csendesíteni. Ennél a munkánál a dohányos ember előnyben van, a mennyiben rágyújt és egy-két bodor füstöt közéjük fuj. A ki pedig olyan szerencsés, hogy még ettől az egy gyarlóságtól is mentes, vagyis nem él nikotin-füsttel, az füstölőül használjon korhadt fát. Sokféle füstölő anyag és gép van ugyan az árjegyzékekben ajánlva, de én ezt tartom legszélszerűbbnek.

A füstölő anyag nem is kerül pénzbe s csak egy füles cserépedény, valami csészefélе kell hozzá, a mibe az égő szenet és korhadtfát beteszszük.

Minden nagyobbb műveletnél ez a méhes közelében a földön füstölöghet is aztán ha szeszélyes családra akadunk, segítségével nyugodtan végezhetjük dolgunkat.

Megjegyzem, hogy a Boczonádi kaptárok méhei, csodálatosan sokkal szelidebbek. Ezeknél csak a méz elvételekor kell füstölni. A tisztulási kirepülés, kaptárok kitakarítása már mindenütt megtörtént. E munka közben a család állapotáról is tájékozást szerzett minden méhész.

Ismételten megjegyzem, hogy gyönge családdal bajlódni, nem érdemes. Azért ha most tavaszszal is találunk ilyent, a gyümölcsfák virágzása előtt kell a méztért is megnyitni. Mielőtt azonban erről szólanék, megjegyzem, hogy a felsőnyilású kaptároknál a méztér alul van, az e felett levő húsz keret, a költőtér s semmiféle választódeszka, vagy Hanemann rács nincs.

Ezért ebben méztérbe való eresztésről szó sincs, nem lehet, legföljebb, ha üres volna a méztér, tiz keret tartalék lépet, (heresejtesnek egynek sem szabad lenni), vagy ha tartaléklép nincs, műlépes egész keretet rakunk be.

Az alsónyilású méhlakásoknál a méztér felül van, mit vékony deszka fedő választ el az alul levő húsz kerettől, a mi a költőteret képezi.

Már ezeknél a kaptároknál van elég dolog, mert a méztér megnyitásához a fedődeszkácskákat egészben vagy részben el kell távolitani és azok helyett Hanemann rácsot kell tenni, hogy a királyné ne tudjon a méztérbe feljutni.

A munkásoknak ezen a rácson kell terhükkel átbujkálni, hogy a mézteret megtöltsék.

Ha figyelemmel kisérjük a méheket, a mikor a mezőről fáradtan hazaszállanak, szánalommal látjuk, hogy mily tétovázva keresik a rácson az alkalmas nyilást s mily bajjal küzdik át azon magukat, a mi bizony néha nyomorékká s további munkára képtelenné teszi, egész biztosan állíthatjuk, hogy ez az akadályverseny sok időveszteséget okoz. Nem lehet tehát csodálkozni, ha ilyen méhészkedés mellett, szűk esztendőről lehet hallani.

A mint multkori czikkemben említettem, az én méhesemben is van néhány alsónyilású kis kaptár, mert ezektől egyszerre megszabadulni nem lehet, de ezeknél a méhlakásoknál is — már a mennyire lehetett — a Boczonádi rendszert alkalmaztam és pedig szép sikerrel, a következőképen:

A költőteret befedő deszkák közül egyet elől feszítek föl (megszámozva félre teszem, hogy ősszal, mikor vissza helyezem, biztosan reá találjak,) és ezzel meg van nyitva a méztér. A költőtérből s mézeskereteket a méztérbe rakom, ezek helyébe, úgy a méztér kiegészítésére tartalék lépeket, vagy egész műlépes kereteket rakok be végig. Ezen a nagy nyiláson a munkások gyorsan elérik a méztért. A királynénak is szabad útja van, de ha a költőtérben van bőven petézésre üres lép ritkán megy föl.

De ha a királyné a méztérben be is petéz pár keretet, az nem hátrányos, mert mihelyt a fiasítás kikel, azonnal mézzel telik meg.

Természetesen ezen a módon szüzlépes mézet termelni tervszerüleg nem lehet, de azért akad így is elég szép lépesméz s inkább a sok méz és sok szép tartalék lép a fő dolog, a mi pedig biztosan elérhető.

Arra azonban ügyeljen minden méhész, hogy heresejtes keret ne kerüljön a méztérbe. Én heresejtes lépeket egyáltalán nem tartok. Tapasztalás szerint a lépek szélein, a keretek között mindig kerül annyi here, a mennyi elégséges.

Az okszerű méhésznek sem sikerül mindig a szüzlépesméz termelés, mert megesik gyakran, hogy a Hanemann rács ellenére, a királyné feljut a méztérbe s akkor ott nem méz, hanem here lesz olyan nagy tömegben, mely még a költőtérben levő mézet is mind feléli s ezzel az évi mérleget teljesen megrontja.

Csergő Venczel.

Őszibaraczk termesztése. Az őszibaraczknak kertünkből sohasem volna szabad hiányoznia, egyrészt, mert termesztése nem nehéz és sok gondozást sem igényel, másrészt pedig, mert piaczon sohasem kaphatunk olyan szép őszibaraczkot, mint a minőt magunk termeszthetünk. Még ha a természeti viszonyok az őszibaraczk-termesztésre nem is a legkedvezőbbek, — a talajt mindig képesek vagyunk úgy előkészíteni és megjavítani, hogy kifogástalan gyümölcsöt szolgáltasson.

Az őszibaraczk erőteljes, mély, meleg és meszes talajt kiván, a melynek sem túl nedvesnek, sem túl száraznak lennie nem szabad. A hely, a hová őszibaraczkot ültetünk, legyen védett, napnak erősen kitett, árnyéktól teljesen mentes; közelben terebélyes lombozatú fának állnia nem szabad. Ügyelnünk kell arra is, hogy egy méter mélységig talajviz ne legyen az ültetés helyén, mert különben minden fáradságunk kárba vész. A talajt megjavithatjuk, ha az ültető gödör földjéhez minden fánál 8 kg. meszet, 4 kg. fahamut (vagy 1 kg. kainitot), 2 kg. Thomas-lisztet és mentől több komposztrágyát keverünk.

Az őszibaraczk nevelhető magas törzszsel, bokoralakban és rácsozatra futtatva. Minden magastörzsű és bokoralakú fa körülbelül 9 négyzetméter területet kiván. Legajánlatosabb a bokoralakú őszibaraczk, mert

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ez igényel a legkevesebb gondozást, s a nyesése is épen csak a korona megritkítására szorítkozik.

A ki azonban sok szeretettel és kedvvel kertészkedik, a kinek sok ideje van, vagy a ki csak kis területtel — mondjuk egy alkalmas szabad falfelülettel rendelkezik, a mit jövedelmezően akar kihasználni, — az az őszibaraczkot rácsozatra futtatva termeszsze. Ennél a termesztési módnál rácsozatra van szükségünk, a mit fal vagy kerítés mellé állítunk fel, sőt egészen szabadon is, pl. útnak a szegélyére, — ügyelve azonban arra, hogy a rácsozat délnyugat, délkelet, vagy dél felé nézzen; ott, a hol szabad választásunk lehet, — a délnyugati fekvést keressük. A rácsozat megfelelő erősségű oszlopok közé egymástól 50 cm. távolságban vízszintesen kifeszített $2^1/_2$ mm. vastag horganyozott drótsorból áll, a mire ferdén haladó vékony léczek vannak vékony dróttal hálószerűen ráerősítve. A rácsozat felállítása előtt a talajt a rácsozat mentén 120 cm. szélességben 70 cm. mélységre rigolirozzuk (megforgatjuk), azután a fent ismertetett módon megjavítjuk.

A fejlődő őszibaraczkot különböző alakban szokták a rácsozatra vezetni, legajánlatosabb azonban, ha a főbb ágakat egyszerűen legyező alakban szétteritve futtatjuk és erősítjük a rácsozatra, a vékony ágakat pedig vízszintesen kötözzük le. A kötözéshez háncsot, raffiát használunk. A kötéseket nyáron át többször meg kell vizsgálni, nehogy a fába bevágódjanak.

Ha a rácsozat egy épület falának támaszkodik, úgy czélszerű a falat fehérre meszelni, mivel a fehérre meszelt fal tökéletesebben veti vissza a napsugarakat és meleget, ez pedig a baraczkfa termékenységére és élettartamára igen kedvező hatással van.

Téli gondozást a magastörzsű és bokoralakú őszibaraczk nem igényel; ha télen át szabadon hagyjuk, ellenállóbb lesz. A rácsozatra futtatott őszibaraczkot is csak a nagy hideg ellen kell védeni; ezt a legczélszerűbben úgy érjük el, ha zsákvászonnal, fenyőgalylyakkal vagy náddal a baraczkfát betakarjuk.

Az őszibaraczkot néha bizonyos fajta gombabetegség támadja meg, mely a levelek összesodrozódását és később elhalását okozza. Ez ellen úgy védekezünk, hogy a megtámadott leveleket levagdossuk, elégetjük s a fát télen 3 százalékos káliumszulfid-oldattal bepermetezzük. Az őszibaraczknál a mézga-folyás is beteges állapotot jelent, a mit megszüntethetünk, ha a megtámadott helyet tavaszszal 20—25 százalékos karbolineum-oldattal beecseteljük. A levéltetvek elpusztítása czéljából az ellepett hajtásokat erősen szappanos vízbe vagy Quassia-kéreg kivonatába kell mártani.

Tenyésztésre a következő őszibaraczk fajokat ajánljuk: *Korai Alexander* (érik julius közepén), *Amsden* (érik julius közepétől augusztus elejéig), *Korai Rivers* (érik augusztus második felében), *Nagy Mignonne* (érik szeptember elején), *Gyümölcskertek királynője* (érik szeptember végén). Magas törzsre és bokoralakra különösen alkalmas a *Korai Beatrix* és a *Vörös Magdaléna*.

A fehér olasz tyúk és sárga orpington kakas ivadékai. «Az Erdő» mult évi első számában ismertettem a fehér olasz kakas és sárga orpington tyúk keresztezéséből származó ivadékok előnyeit.

A mult év nyarán, ellenkező párosítással, vagyis a sárga orpington kakas és fehér olasz tyúk keresztezésével kisérleteztem.

E párosítás útján keletkezett baromfi nagyon bevált, mivel úgy törzsre, mint tollazatra rendkívül szép. Halványsárga, sőt van köztük egy-kettő fehér tollú is, de a tollazat helyenkint sárga pettyekkel fedve. Most mellőzöm a tollazat leirását, s csupán azt említem fel, hogy ebből a keresztezésből származó tyúkfajtának a tojóképessége bámulatos.

A májusi csibékből 12 jérczét és egy kakast hagytam meg. Nagy meglepetésemre már deczember elején hozzáfogtak a jérczék a tojáslerakáshoz. Abban a hónapban egy-egy tyúk 15—19 tojást rakott s most februárban is nagy szorgalommal fogtak hozzá a tojáslerakáshoz.

A tojás valamivel kisebb az orpington tyúkénál, de héjának a színe épen olyan sötétsárga. A ki ezt a tyúkfajtát beszerezni kivánja, igyekezzék márczíusi csibéket venni, mert ezek már októberben kezdik meg a tojáslerakást. Ha az idén is sikerül a márczíusi csibéket fölnevelnem, ismét beszámolok annak eredményéről.

Addig is rendkivül ajánlhatom e fajta beszerzését, mivel úgy húsra, mint tojóképességre nagyon szapora.*

J.-né.

Különfélék.

A koronaérték kötelező használata. A pénzügyminiszter a koronaértéknek a kereskedelmi és ipari forgalomban való kötelező használatáról a következő rendeletet bocsátotta ki: Az egyes pénzforgalmi eszközök szaporításáról szóló 1912. évi XXI. törvénycikk 7. szakasza a következőképen rendelkezik: «A magyar szent korona országainak egész területén a kereskedők és az iparosok a közönséggel szemben csak a koronaértékben való számitást használhatják. Tilos ennélfogva más, mint a koronaértékben való számitás használata ajánlatokban, számlákban, jegyzékekben, számadásokban, árjegyzékekben, hirdetésekben s a nyilvánosságnak szánt egyéb közleményekben, továbbá kirakatokban, üzlethelyiségekben, kiállitásokon, vásárokon és hasonló alkalmakkor. A ki a tilalom ellen vét, kihágást követ el s az illetékes kir. járásbiróság által 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.» Felhivom a törvényhatóságokat, hogy a törvény eme rendelkezéseire az érdekeltek figyelmét az egyes városok és községek útján a szokásos módon közzéteendő hirdetménynyel külön is azonnal felhivják.

Cserebaromfikiosztás. A kistestű magyar baromfifajta feljavitására a földmivelésügyi kormány már évek

* Venni szándékozók forduljanak Jaczkovics Miklósnéhoz, — Nagyláz (Ung megye). *Szerk.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

óta nemes baromfitörzsek kiosztásával óhajt segíteni. Kiosztanak: orpingtonokat, plimutokat, magyar kendermagos kakasokat, pekingi gácsereket, emdeni gunárokat és bronz-pulykákat. A kiosztás őszszel történik. A becseréléskor kakasért és gácsérért 1—1 koronát, gunárért 2 koronát és pulykáért 3 koronát kell fizetni. A fajbaromfiak kiosztását illető kéréseket a földmívelésügyi kormányhoz címezve, a gazdasági felügyelőknél kell beadni.

A fütyülés egészséges. A fütyülés igen jó hatással van a tüdőre s így nagyon ajánlatos, ha minél többször gyakoroljuk, mondja egy franczia orvos. A gyermeket nem igen kell tanítani a fütyülésre, megtanulja magától is. Ez nem azt jelenti, hogy a fütyülés gyerekjáték. Vannak ugyanis olyan ügyes emberek, a kik a fütyülést művészi szinvonalra emelték. Az ilyen fütyülést bizony tanulni kell, még pedig hosszasan. A fütyülő ember bámulatos könnyen idomítja a hangját. Minden nehézség nélkül áttérhet basszus szólóról tenorra vagy egyéb hangnemre, utánozhatja a madarak hangját s minden dalt a legnagyobb könnyűséggel előadhat. A fütyülő emberek közt — s ez a franczia doktor legérdekesebb, mert leghasznosabb megfigyelése — nagyon ritkán fordul elő torokbaj vagy tüdőgyulladás.

Időjelzés. A «Meteor» f. évi április hóra a következő időjelzést teszi közzé:

Április havának változási napjai 1—6—9—10—15—17—19—22—24- és 28-ra esnek, melyek közül az 1—6—15—19 és 22 a legerősebb hatásúak. Elseje változó, leginkább szeles jellegű idővel, részben csapadékkal; a 6-iki hősülyedéssel, melyet leginkább a 15-iki fog enyhébbé tenni; a 19-iki hidegebb jellegű; a 28-iki pedig szeles, csapadékos változásokkal.

Hivatalos közlemények.

M. kir. belügyminiszter.
5287/912. szám.

Szeben vármegye közönségének,
Nagyszeben.

(P. J. községi erdőőrnek a községi szolgálmányok alól való mentessége ügyében.)

A vármegye közönsége 1911. évi junius hó 6-án tartott közgyülésében, egyebek között jóváhagyta Szakadát község képviselőtestületének 35/910. szám alatt hozott azt a határozatát, a melylyel a község képviselőtestülete P. J. községi erdőőrnek a községi szolgálmányok alól való mentességét megtagadta.

A vármegye közönségének ezt a határozatát, P. J. erdőőr felebbezése következtében felülbirálván, azt a földmívelésügyi miniszter úrral egyetértőleg az alapjául szolgáló képviselőtestületi határozattal együtt megsemmisítem.

Mert a községi erdőőrök, mint községi alkalmazottak az 1890. évi I. t.-cz. 49. §-ának *h)* pontja szerint úgy a kézi, mint az igás közmunka alól fel vannak mentve, miből folyólag kétségtelen, hogy a községi lakosok által, az 1886. évi XXII. t.-cz. 133. §. alapján teljesítendő természetbeni községi közmunka kötelezettség alól is mentesek.

Minthogy Szakadát községnek a községi szolgálmányok teljesítése tárgyában alkotott és bemutatott 2/1908. kgy. számu szabályrendeletének úgyszintén a vármegye közönsége hivatkozott határozata szerint Ujegyház és Cikendál községek hasontárgyú szabályrendeletei a már hivatkozott törvényhelyek rendelkezéseivel ellentétes intézkedéseket tartalmaznak, ezen intézkedésekre a vármegye közönsége figyelmét nyomatékosan felhivom és az 1886. évi XXII. t.-cz. 28. §-ának harmadik bekezdése alapján arra utasítom, hogy a nevezett községek képviselőtestületeit előzetesen meghallgatva, a szabályrendeletek törvényellenes intézkedéseinek megváltoztatása iránt, saját hatáskörében intézkedjék.

Budapest, 1912 márczius hó 9-én.

A miniszter rendeletéből:
Diószeghy János, s. k.
miniszteri titkár.

*

A kopár-, futóhomok- és vízmosásos területeken teljesített erdősítések költségeinek fedezésére adományozott állami pénzsegélyek kiosztása.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter az évről-évre szokásos módon azokat az anyagilag szorultabb helyzetben levő birtokosokat, a kik közgazdasági érdekből befásitandó kopár-, futóhomok- és vízmosásos területeiken az 1911. év folyamán sikeresen erdősítettek, állami pénzsegélyben részesitette.

Összesen 904 birtokos részére mintegy 3605 k. h. kiterjedésű kopár területen teljesített erdősítések után 127.038 korona állami pénzsegély utalványoztatott ki.

Ezen állami pénzsegély kiosztása az alábbi módozatok mellett történt:

1. A mult év elején kiutalványoztatott 364 birtokos részére 1304.6 k. h. kopár terület beerdősítésére 40,713 korona oly feltétellel, hogy az erre különösen rászorult birtokosok a kiutalt államsegélyt a beerdősítés sikeres teljesítésének a kezelő m. kir. erdőtiszt részéről történt igazolása után azonnal felvehették.

Hasonlóképen a mult év elején 258 birtokos részére 1427.3 k. h. beerdősítésére 65,354 korona utalványoztatott ki közvetlenül az illető kezelő erdőtiszt kezéhez abból a czélból, hogy ezek az erdősítések a kezelő erdőtiszt közvetlen vezetése és felügyelete mellett foganatosíttassanak.

Végül a folyó év elején 20,971 korona pénzsegély osztatott ki utólagosan 282 olyan birtokos között, kik az 1911. év folyamán 873.6 k. h. kiterjedésű kopárterületet önként sikerrel beerdősítettek s a kiknek az államsegély adományozása az erdősítések sikeres létesítése esetére már az 1911. év elején kilátásba helyeztetett.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti altiszti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére Szalai Ernő közalapítványi erdőtanácsost közalapítványi főerdőtanácsossá kinevezem.

Kelt Bécsben, 1912. évi márczius 15-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Gróf Zichy János s. k.

*

A Személyem körüli minisztérium ideiglenes vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Szeitler Ferencz uradalmi főerdésznek, sok évi hű szolgálata elismeréseül, a koronás arany érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1912. évi február hó 28-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a delibláti kincstári birtoknál alkalmazott Bednárcsek István napidíjas erdőőrt, jelenlegi állomáshelyén való meghagyása mellett, m. kir. erdőőrré nevezte ki.

*

A gödöllői m. kir. erdőhivatal főnöke kinevezte Pinzinger János II. oszt. erdőaltisztet I. oszt. erdőaltisztté Babatra, Tóth József II. oszt. erdőaltisztet I. oszt. altisztté, Török Károlyt és Bertók Lajost II. oszt. erdőaltisztekké, ifj. Papp István és Király Sándor II. oszt. erdőlegényeket I. oszt. erdőlegényekké, Maszlagi Géza és Viszkocs József szakvizsgás erdőőröket pedig II. oszt. erdőlegényekké. Továbbá áthelyezte Kállay Dezső I. oszt. erdőaltisztet Budakesziről Galgamácsára, de-la-Casse Ignácz I. oszt. erdőaltisztet Budakesziről Valkóra, Till Gusztáv II. oszt. erdőaltisztet Babatról Budakeszire, Frantsik József I. oszt. erdőaltisztet Galgamácsáról Gödöllőre, Bujtás József segéderdőőrt Haraszthíl Babatra, Plecker Alfonz II. oszt. m. kir. erdőaltisztet Gödöllőről Besnyőre, Ottó Ferencz II. oszt. m. kir. erdőaltisztet Valkóról Budakeszire, Gavra János I. oszt. m. kir. erdőaltisztet Perbálról Budakeszire, Szántó Károly II. oszt. m. kir. erdőaltisztet pedig Budakesziről Budaörsre.

*

A liptótjvári m. kir. főerdőhivatal főnöke kinevezte I. oszt. erdészeti altiszteket: Proksa Györgyöt és Szomora Jánost; I. oszt. erdőlegényekké: Csellár Sándort és Migra Edét; I. oszt. segéderdőőrökké: Harhovszky Bélát és Németh Mihályt; II. oszt. altisztekké: Kurcsa János I. oszt. erdőlegényt a fenyőházai, Toma Győzőt a vichodnai erdőgondnoksághoz, Janszki János és Juhász Lajos I. oszt. segéderdőőröket központi szolgálathoz; II. osztályú erdőlegénynyé: Kropacsek Lajost a fenyőházai erdőgondnoksághoz; II. oszt. segéderdőőrré ugyanoda Pisny Ottót, központi szolgálathoz pedig Szikela Mihályt.

*

Az apatini m. kir. erdőhivatal főnöke a szolgálat érdekében Kúti János m. kir. erdőőrt Küllődről Berdarits-Szlatinába, Rothländer György m. kir. erdőlegényt Berdarits-Szlatináról Monostorszegre, és Benedek János m. kir. erdőlegényt Monostorszegről Palánkára helyezte át.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Horvát Béla m. kir. erdőtanácsost, sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálatainak elismerése mellett — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Parragh Béla m. kir. főerdőmérnököt Sopronból Balassagyarmatra erdőgondnoknak, Páliffy Mihály m. kir. segéderdőmérnököt pedig Balassagyarmatról Beregszászra a m. kir. állami erdő hivatalhoz helyezte át.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a kolozsvári erdőigazgatóság kerületéhez tartozó mocsári erdőgondnokságban alkalmazott Vetzán Demeter m. kir. főerdőőrnek a negyen évi hű szolgálatokért járó díszérmet adományozta.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a vinkovczei főerdőhivatal kerületében alkalmazott Gopics Antal kir. főerdőőrt állandó nyugalomba helyezte.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne fordoljanak hozzánk.

S. I. Kisköszeg. Előfizetése már múlt évi junius hó végével lejárván, kérjük annak mielőbbi megújítását.

K. Gy. Bedő Albert dr. «Az erdőőr» czímű műve az Országos Erdészeti Egyesületnél — Budapest (V., Alkotmány-utcza 6. szám) 6 koronáért kapható; bérmentesítésére 55 fillér küldendő.

B. S. 1. Olvassa el lapunk ez évi 5-ik számában «Az erdőőrök cselédi mivoltáról és cselédadójáról» irt közleményünket, abból látni fogja, hogy a cselédek után I. oszt. kereseti adó fizetendő. 2. Az erdőtörvény 41. §-a értelmében, a törvény 17. §-ában megnevezett birtokosok főleskatett erdőőrei, a mennyiben az erdőőri szakvizsgát is letették, kötelesek erdei rovatos naplót vezetni. 3. Miután nem irta meg, hogy milyen fajta vizslát óhajt beszerezni, így nem tudunk czímet ajánlani. Megjegyezzük egyébként, hogy tiszta fajta vizsla, még kölyök korában is 80—100, sőt több koronába is kerül. 4. Az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdőbirtokosok erdőtisztjeinek nem kell okvetlenül a selmeczbányai erdészeti főiskolát elvégezniök, lehet nekik külföldön is végezniök, de az erdészeti államvizsgát Budapesten kell letenniök. 5. Az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó birtokosok erdőőrül csak olyan egyént alkalmazhatnak, a ki az erdőőri szakvizsgát letette. 6. Olvassa el az erdőtörvényt, akkor majd megtudja, hogy a 17. § alá tartozó birtokosok mire vannak kötelezve. 7. Ezt a kérdését nem értjük. 8. Hogy kiknek a birtokai tartoznak az erdőtörvény 17. §-a alá, azt nézze meg a törvényben. Egyáltalában nem értjük, hogy erdőőr létére hogyan fordulhat hozzánk olyan kérdésekkel, a mit minden erdőőrnek tudnia kellene. Hozassa meg az Országos Erdészeti Egyesülettől — Budapest, (V., Alkotmány-utcza 6. szám) az Erdészeti Zsebnaptárt (ára lapunk előfizetőinek, bérmentes küldéssel 2 K 45 f.) abban nagyon sok hasznos dolgon kívül benne van az erdő- és a vadászati-törvény is s azokat tanulja meg. 9. Olvassa el lapunk czímében jobb oldalt a 2-ik pontot, ott látni fogja, hogy lapunk előfizetőinek az álláskereslet és kinálat rovata díjtalanul áll rendelkezésre. 10. Ha elolvassa az 1. alatt említett közleményünket, abból erre a kérdésére is megkapja a feleletet. Ha már előfizet a lapunkra, legalább olvassa is el a közleményeket; ha ezt megtette volna, úgy most három kérdéssel kevesebbet kellett volna hozzánk intéznie. 11. Fehér és sárga orpington tojásokat Rácz Ödönné fajbaromfitenyészetében — Kőbánya (Kada-utcza 31. szám), vagy Boros Emil nagybérlőnél — Iván (Sopron megye) rendelhet. 12. Miután nem tudjuk, hogy mit ért «Trikni» alatt, így nem is tudunk erre a kérdésére feleletet adni. 13. Törvény elé állíthatja. 14. Forduljon valamelyik könyvkereskedőhöz, az majd megmondja. 15. Semmilyen sincs előírva.

F. K. 1. A gödöllői állami méhészeti gazdaságban az idén földmíves gazdák részére négy 18—18 napra terjedő méhészeti tan-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

folyam fog tartatni; és pedig május 2—19-ig, május 22-től junius 8-ig, junius 12—29-ig és julius 3—20-ig. Az egykoronás bélyeggel és a községi elöljáróság ajánlatával ellátott folyamodványt a m. kir. földmivelésügyi miniszter úrhoz czímezve, legkésőbb egy hónappal a látogatni szándékolt tanfolyam kezdete előtt kell benyújtani, s meg kell jelölni a kérvényben az államvasutaknak azt az állomását is, a honnan folyamodó az utazást megkezdi. 2. Előfizetése már mult évi márczius hó végével lejárt. Szives kedjék azt mielőbb megújítani, mert különben kénytelenek leszünk a lap további küldését beszüntetni.

V. A. Kérdésére lapunk más helyén, a «Kutyák fülbántalmai és azok kezelése» czímű közleményünkben találja meg a feleletet.

Barsfüss. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

Sz. G. A vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 16. §-ának második bekezdése szerint a vadászatra jogosítottakon kívül senkinek sem szabad a vadászati területre bármifajú ebeket bocsájtani; kivétetnek a nyájőrök, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függeszteni, mely első lábaik térdein alul öt centiméter távolságra lóg alá. A törvénynek ebből a rendelkezéséből következik, hogy nyájőrző kutyát — a mi különben sem tekinthető kóbor ebnek — ha az nehezékkel van ellátva, lelőni nem szabad.

G. W. Hirdetését kétszer díjmentesen közöljük. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

J. Gy. Forduljon valamelyik honvédségi irodához, ott legjobban meg fogják tudni mondani, hogy miképen kell eljárni.

Kontár. A földmivelésügyi miniszterium kiadásában megjelent «A méhészetről» czímű könyvet lelkészek, községi jegyzők és tanítók, ha ez iránt egyszerű levélben, vagy akár levelezőlapon a m. kir. földmivelésügyi miniszterium könyvtárához fordulnak, ingyen kapják meg. Miután ebből a műből néhány felesleges példánynyal mi is rendelkezünk, ha óhajtja, szivesen küldünk önnek ingyen egy példányt.

K. I. 1. A selmeczbányai erdészeti főiskolára csak gimnáziumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítványnyal lehet beiratkozni, kereskedelmi érettségivel azonban nem. 2. A földmivelésügyi miniszteriumban erdészeti altiszti állás szervezve nincs s azért oda nem is juthat be. Van ugyan néhány erdészeti altiszt szolgálattételre a miniszteriumba berendelve, csakhogy ezek már állami szolgálatban voltak, a mikor berendeltettek.

N. L. Előfizetése a beküldött 4 koronával ez év végéig rendezve van.

B. Gy. 1. A közalapítványi erdőőrök ugyanolyan javadalmazást kapnak mint a kincstáriak. 2. A kincstártól a közalapítványhoz ki lehet nevezni s kincstári szolgálata, ha közvetlenül, megszakítás nélkül lép át a közalapítványhoz, a nyugdíjba beszámíttatik. 3. Pályázat útján juthat át: ha lesz pályázat kiírva, folyamodjék.

O. M. Az erdőőri szakiskolákba való felvételre vonatkozó pályázati hirdetményt a földmivelésügyi miniszter úr még nem írta ki. Kisérje lapunkat figyelemmel s a májusi vagy juniusi számok egyikében meg fogja majd találni az erre vonatkozó hirdetményt s abból mindenre felvilágosítást fog nyerni. A 10 fillért lapunk javára bevételeztük.

Sz. Gy. Méhészeti tanfolyam erdőőrök részére eddig még nincs kiírva, a miből azt következtetjük, hogy az idén nem is lesz. Olvassa el a fentebb F. K.-nak szóló üzenetünket s folyamodjék az ott említett tanfolyamok egyikére.

V. A. Az erdőtörvény 38. §-a szerint feleskedett erdőőr csak a gondjaira bizott területen tekinthető közbiztonsági közegnek s így a reá nézve idegen vadászterületen vadászó egyént a vadász-jegy előmutatására nem szólíthatja fel. Így határozott a m. kir. belügyminiszter úr 1891. évi 65. szám alatt Barsvármegye közönségéhez intézett rendeletében, a hol is kimondotta, hogy vadászati kihágásoknál tüzetesen megállapítandó az, hogy az illető erdőőr a kérdéses terület vadászati felügyeletével szabályszerűleg meg volt-e bízva.

XXX. O. A kincstári erdészeti altisztek által viselendő egyenruházat ügyében kiadott 1884. évi 42,306. számú földmivelésügyi miniszteri szabályzat értelmében az erdőlegények az egyenruhát minden jelvény nélkül viselhetik. Ebben a szabályzatban segéderdőőrökről és napibéresekről nincs ugyan említés téve, de mivel a segéderdőőrök is kapnak egyenruháátalányt, ebből következik, hogy azt ők is jogosan viselhetik. Hogy az erdőőrök közül kik viselhetnek három-makkos tölgylevelet, erre nézve jó lenne az erdőhivatal útján a földmivelésügyi miniszter úrhoz kérdést intézni s ezt az ügyet tisztázni, mert a szabályzatban különbség van téve I. II. III. és IV. osztályú erdőőr között, holott ez a különbség az 1904. évi I., illetőleg az 1906. évi IX. törvényczikkel már megszünt s jelenleg csak I. és II. osztályú altiszt, vagyis főerdőőr és erdőőr van.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Erdővéd, jelenleg nagyobb uradalomban erdész, 33 éves, róm. kath., nős, kiscsaládú, a német, magyar és tót nyelvet szóbelileg teljesen, irásban meglehetősen birja, az erdészet és vadászatban jártas, a fáczántenyésztésben több évi gyakorlattal bir, megfelelő állást keres. Elvállalna kisebb erdőkezelést is. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (16.)

40 éves erőteljes, nős r. kath., szakiskolát végzett erdőaltiszt, a ki eddig 16 éven át kisebb erdőbirtokot önállóan kezelt, irodai munkálatokban jártas, jó bizonyítványokkal bir, magyarul, tótul és németül tud, hasonló, vagy más erdőaltiszti állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (20.)

HIRDETÉSEK

Termelt fenyőhaszonfa-eladás. 42,332/1912. I. B-1. sz. A mihályteleki erdőgondnokságnál termelt 6986·19 m³ fenyőhaszonfa négy eladási csoportra megosztva, úgyszintén a zólyomlipcsei erdőgondnokságnál termelt 3399·18 m³ fenyőhaszonfa és 19,050 drb fenyőszőlőkaró tizenegy eladási csoportra megosztva zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok 1912. évi április hó 4-én déli 12 óráig nyújtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és 1912. évi április hó 5-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Az árverési feltételek, az eladásra kerülő faanyagok és azok kikiáltási árainak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boríték a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi márczius hó 9-én.

(6.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázat erdőőri állásra. A lőcsei m. kir. állami erdőhivatal kerületét képező Szepes vármegyében az «Erdőőrzési Szervezet» szerint Szepesváralja székhelylyel rendszeresített III-ad osztályú járási erdőőri állásra pályázatot hirdetek.

Évi fizetés 600 korona, lakpénz 100 korona.

A kinevezett és alkalmazott járási erdőőr kinevezése folytán tagjává lesz a jóváhagyott «Erdőőrzési Szervezettel» kapcsolatosan képezett *vármegyei erdőőri nyugdíjintézetnek* s azonkívül az «Országos gazdasági munkás- és cselédsegélypénztár» első csoportbeli rendes tagjául is beiratik egy tagsági könyv váltása mellett, mely után a befizetendő tagsági díjat az erdőőrzési alap fizeti.

Az erdőőri állásra a 24 évet betöltött, de negyven évnél nem idősebb pályázók felhivatnak, hogy magyar állampolgári minőségüket és családi állapotukat, feddhetlen előéletüket, a 24 éves életkor betöltését, az erdőőri szakvizsgálat letételét, valamint szellemi és testi épségüket, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket igazoló:

a) illetőségi bizonyítványnyal,
b) hatósági erkölcsi bizonyítványnyal,
c) születési anyakönyvi kivonattal,
d) erdőőri szakvizsgálati bizonyítványnyal,
e) hatósági orvosi bizonyítványnyal s végül
f) esetleg eddigi szolgálatukat igazoló bizonyítványnyal felszerelt, szabályszerűen bélyegzett és Szepes vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához czímzett, sajátkezűleg irt folyamodványukat *a lőcsei m. kir. állami erdőhivatalnál legkésőbb folyó évi április hó 8-áig nyújtsák be.*

Azok a pályázók, kik a magyar nyelvnek szóban és irásban való tudásán kívül a német és tót nyelv tudását is igazolják, előnyben részesülnek.

A kinevezendő erdőőr állását 1912. évi május hó 1-ig elfoglalni köteles.

Lőcse, 1912. évi márczius hó 18-án.

(7.) ***M. kir. állami erdőhivatal.***

Pályázati hirdetmény. 4438/1912. tan. szám. Brassó szab. kir. város erdőgazdaságánál egy II. oszt. erdőőri állás kerül betöltésre. Évi fizetés 800 korona, 15% drágasági pótlék, igény a városi szervezeti szabályrendelet 116. §-ában megállapitott korpótlékra, 12 kor. évi csizmaátalány, 24 ürméter bükkdorongfa, természetbeni lakás és ruházat.

A drágasági pótlék és ruházat azonban csak a megtörtént véglegesítés után lesz folyósitva.

A kinevezés egy évre ideiglenesen történik, a melyre kielégitő szolgálattétel után a véglegesítés következik.

Az erdőőri szakvizsgát letett pályázók felhivatnak, hogy sajátkezűleg irt, egykoronás bélyeggel ellátott pályázati kérvényüket, nyelvismereteik felemlítése mellett, az erdőőri szakvizsga, egy erkölcsi, egy szolgálati és egy főorvosi bizonyítványnyal felszerelve Brassó szab. kir. város erdőhivatalánál Brassóban, legkésőbb 1912. évi április hó 30-ig nyújtsák be.

Brassó, 1912. évi márczius hó 13-án.

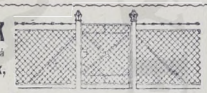
(9.) ***A városi erdőhivatal.***

Fajtojások! Hófehér orpington, Hófehér Wiandotte (amerikai kitünő téli tojók), Fekete Langsan, Kendermagos Plymut tyúktojások és Hófehér óriás pekingi kacsatojások darabja 60 fillér. Rázásmentes faládacsomagolás ingyen. (8.)

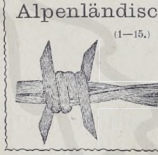
REITTER OSZKÁR főkapitánynál Nagybecskereken kapható. Hazai és külföldi 21 kiállításon első kitüntetés. Állami aranyérem.

Vadaskertsövények
a legjobb drótanyagból, továbbá
kertsövények, tennispályák,
baromfiudvarok

Alpenländische Drahtindustrie

(1—15.)

Ferd. Jergitsch' Söhne
WIEN,
IV/1, Pressgasse 29, Telephon 4144,
Graz, Göstinger Maut und
Klagenfurt Postfach 263.
195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve a legközelebb eső irodából.

Egy fillért se áldozzon a méhészetre, míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

czímü könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leirását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a czélt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; csinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.

Műlépek, keretléczek, kaptárak, kasok és mindennemű méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatványszámot ingyen és bérmentve küld

a «Méhészet» kiadóhivatala
Ujpest, Széchenyi-utcza 7. sz.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Magas csiraképességű
erdei magvakat
szállít jutányosan
Böhmerwälder
Waldsamen-Klenganstalt
Gesellschaft m. b. H.
Budweis. (2. XII. 5.) **Cseherdő.**

Faiskolaterület 100 hold.
Kitünő minőségű tűlevelű és lomblevelű
Erdészeti magvak.
Facsemeték.
Gyümölcsmagvak.
Tölgymakk kocsányos és kocsánytalan.
Bükkmag.
Gazdasági- és fűmagvak.
Fűmagkeverékek.
Sorfák.
Díszfenyők.
Díszbokrok.
Gyümölcsfák és vadonczok.
Rózsák legnemesebb fajokban.
Remis-csemeték.
Helianti és
Csicsóka vadetetésre.
Mag- és csemeteárjegyzék megjelent!
Árajánlattal szívesen szolgálok.
FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. szállító
ZALAEGERSZEG. (3. IV. 4.)

Uri ruhák készítéséhez való
jó brünni posztót és Lodent
legjutányosabb gyári árakon szállít
Etzler és Dostal, Brünn
Schwedengasse 5/z.
Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.
A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.
Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.
(4. VI 4.)

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.

Akácz- és gledicsia-magvak!

Kitünő csiraképes tölgymakkok!

STAINER GYULA
cs. és kir. udvari szállító
Magyar Magpergető Gyárai
KÖRMEND
(Vas megye)
Ajánl:

Elismert megbízható minőségű, szavatolt csiraképességű

Tűlevelű- Lomblevelű- Gyümölcs- magvakat saját s a legmodernebb gépekkel berendezett magpergető gyáramban kipergetve.

Fűmagkeveréket szavatolt utolsó termés. — Minden talajnak megfelelő összeállításban.

Exotikus lomblevelű Exotikus tűlevelű magvak csakis kipróbált, megbízható minőségben.

Továbbá mindennemű
díszfák és cserjék magvait
szintén szavatolt utolsó terméső s feltétlen sikert biztosító minőségben. (5. VI. 3.)

Tű- és lomblevelű
facsemeteket
minden fajban, korban és nagyságban, csakis válogatott, jó gyökérzettel bíró példányokban.
Továbbá
gyümölcsvadonczot, dísz- és sorfákat
kifogástalan minőségben
és
díszfenyőket és cserjéket
az elképzelhető legszebb formában.

Idei termésű fenyőmagvak!

Tűlevelű-lomblevelű csemeték! Díszfák!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 8. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi április 15.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhivás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megujítása iránt mielőbb intézkedni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége. (Kaán Károly).
Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
Különfélék: Temetkezési segélybiztosítás. — Püspökladányi Első Temetkezési Egylet felszámolása. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Előfizetési díjak nyugtázása.

Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége. (1774—1841.)

Adalék a magyar erdőgazdaság történetéhez.

Irta: *Kaán Károly.*

(Az «Erdészeti Lapok» után.)

Előszó.

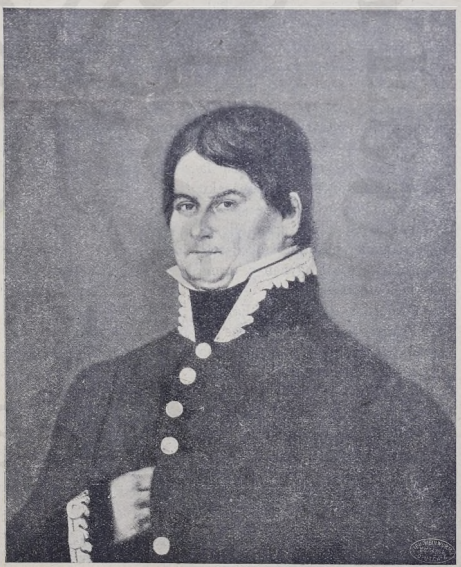
Magyarország erdőgazdaságáról rendszerint azt állitják, hogy újabb keletű, következésképen számottevő multja nincsen.

Ez a tanulmány szolgáljon bizonyságául annak, hogy Magyarország erdőgazdaságának évszázados a multja és hogy volt annak idején is olyan müvelője, a kinek munkái és azok eredményei fontos gazdasági kérdésekben ma is okulásunkra szolgálhatnak; egyénisége pedig megérdemli azt, hogy emlékét a legnagyobb kegyelettel őrizzük.

Ha a szives olvasó a tanulmány elolvasása után e kijelentésekkel egyetért, tanulmányom, mely nagyrészt önálló kutatások eredménye, czélját elérte.

Az adatok beszerzésénél segitségemre volt kartársaimnak és barátaimnak ez úton mondok köszönetet.

Különös hálámat nyilvánitom pedig Decrett József második nevelt leánya és rokona, néhai Gasparetzné Fodor Flóra leányának, Gasparetz Flóra úrhölgynek, a ki átérezve annak a föladatnak a jelentőségét, a melyet magam elé tűztem, a Decrett Józsefet illető családi iratokat, valamint olajfestményű képét készséggel bocsátotta rendelkezésemre, módot nyujtva ezzel nekem ahhoz,

Decrett József kir. kamarai erdőmester 1774—1841.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hogy Decrett József életrajzát megírhassam és képmását e munkámhoz fűzhessem.[1]

I. Bevezetés.

A turóczi határ közelében eredő hermándi patak, a liptói határszélről induló óhegyi patakkal Olmányfalva fölött egyesülve, Beszterecze[2] név alatt még 7 kilométer hosszú vonalban halad, míg Beszterczebányán a Garamba ömlik.[3]

Az Olmányfalva fölött kettészakadó völgynek Hermánd felé eső vízkörnyékén ma Beszterczebánya szab. kir. város, Óhegy felé eső vízkörnyékén pedig a kir. kincstár erdőbirtoka, az óhegyi m. kír. erdőgondnokság terül el.

Elsőt hermándi, a másikat óhegyi völgynek nevezik.

Olmányfalvától fölfelé az óhegyi völgy még szélesebb réteket zár magába s csak Óhegy fölött szűkül össze, a hol már a völgy mészhegyei bizarr formában, meredek sziklafalakkal, sziklakúpokkal és oszlopokkal tarkítva törnek elő. Látványos sziklaalakulásokban különben a hermándi völgy is gazdag.

A vadregényes óhegyi völgy az ú. n. stureczi korcsmánál ér véget, a hol is kettéválik. Egyik fölöttébb keskeny ága a stureczi szoros a hágóval, másika pedig Dóval-Koritnyicza irányában halad.

E hegyvidéknek az erdőgazdasági művelésre alkalmas, bár elég meredek és magas oldalait a völgy alsó részében bükkel és kevés luczczal elegyes vagy elegyetlen és sűrű záródású jegenyefenyvesek alkotják. A felső részeken a kincstári birtokon a bükk már jobban elegyül a jegenyefenyő közé, a városi birtokon pedig számottevő területen elegyetlen bükkösök is vannak.

A többnyire 60—100 éves faállományok feltűnően szépek és különösen alkalmasaknak mutatkoztak arra, hogy a nehéz terep daczára, ott az okszerű gyérítési eljárásokat és a schwarzwaldi szálaló vágásos haszonfagazdasághoz hasonló fokozatos használatokat alkalmazzunk, s ezzel egyben a természetes fölújítás föltételeit is biztosítsuk.

Mindezen gazdasági eljárások bevezetése végett s az alkalmazásukhoz kívánatos szállítóeszközök létesítésének kérdései miatt és úgy is mint a gazdaság felügyeletével megbízott ellenőrködő, sokat kerestem föl ezt a hegyvidéket; nagyon sokat jártam oldalait. Járásaimkelésem közben minden alkalommal sokat tűnődtem e szép faállományok eredetén. Sokat tűnődtem egyben azon is, hogy a rendszeres erdőgazdasági művelésre nem alkalmas, ma védő erdőként szereplő és sok száz holdra terjedő területek sziklatömbökkel sűrűn tarkított bizarr oldalaira a jegenyefenyő és bükk közé hogyan került az erdeifenyő, lúcz- és vörösfenyő?

Mi sem szólt ugyanis a mellett, hogy a fafajok ott őseredeti helyükön lennének; de talán még kevésbé volt hihető, hogy emberi közreműködéssel kerültek volna oda.

Egy véletlen s annak folyományai azután sok tünődésemnek véget vetettek és megadta nem egy kérdésre a kimerítő, de egyben meglepő választ!

Előkerült ugyanis egy terjedelmes füzet, mely az óhegyi mai kincstári erdőgondnokságnak és a vele szomszédos mai városi erdőbirtoknak az 1809., illetve 1811—1836. évekre vonatkozó erdőművelési költségszámadásait tartalmazta.[1] Ebből a füzetből azután megállapíthattam, hogy egyik-másik hegyoldal erdőállománya mesterséges úton létesült. Sőt megállapíthattam belőle azt is, hogy mely hegyoldalt hány és milyen fajta csemetével ültettek be; vagy hány mérő vagy font és milyen famaggal vetették be. Mennyi napszámost és mennyi költséget fordítottak reá és hogyan hívták az erdőőrt, a ki közreműködött a munkánál. A füzet első lapjára egy útmutatás van ragasztva, a melyet Decrett József, a mult század elején Beszterczebányán működött kamarai erdőmester írt az erdőművelési munka és költségszámadás, egyben nyilvántartó vezetéséhez.

Magát ezt a statisztikus nyilvántartást meglepő adataival, már az első pillanattól érdekesnek találtam. Becsét még emelte előttem az a körülmény, hogy az Decrett József nevével és munkásságával van kapcsolatban.

Decrett József nevét ugyanis a beszterczebányai erdőigazgatóság irattárában őrzött, a feketegarami teleprendezésről készített s a telepes erdőmunkások minden jogait és kötelességeit s a telepes viszony teljes rendezését magában foglaló nagyszabású munkái után, továbbá a zólyommegyei nagyarányú kincstári birtokon talált irtványok birtokjogi viszonyainak rendezésére irányuló és számos kötetre rugó jegyzőkönyvekből, valamint névaláírásával ellátott és az irattárban rendelkezésre maradt sok egyéb iratból jól ismertem.

Különben Tomcsányi Gyula «A garammenti kincstári erdőkben alkalmazott szállítási rendszer» czímű munkájában is megemlékezett Decrett Józsefről. Az ott adott szűkebb keretben vázolja ugyanis Decrett élettörténetét és méltatja egy és más irányban kifejtett és eddig ismertté lett tevékenységét.[2]

A fentebb említett érdekes lelet, mely fontos gazdasági kérdések megvilágításához egy évszázadra visszamenőleg nyujt pontos adatokat, már ezért is, de Decrett neve révén is értékessé lett előttem és arra sarkalt,

[1] Decrett József olajfestésű eredeti képmását, mely ekként tulajdonomba jutott, az Országos Erdészeti Egyesületnek ajánlottam föl, mely azt birtokába és őrizetébe fogadta.

[2] Bisztricza.

[3] Ezen a beszterczei völgyön vonul a budapest-krakkói államút, a mely az óhegyi patak mentén s a stureczi vadregényes hágón át jut Liptó megyébe, onnét pedig Galicziába. A stureczi hágó az Alacsony-Tátra és a Fátra-hegység választóvonala s érintkező „pontja“: mindkét hegylánczra természeti szépségeinek. Görgey Artur télvíz idején Körmöczbánya felől az úgynevezett ezüstúton jutva Beszterczebányára, innét Lengyelországba ezen a hágón át tette meg seregével a stratégiailag örökre nevezetes visszavonuló útját.

[1] Egy felvigyázónál találtam, a ki a füzet még üres utolsó lapjaira napszámosok jegyzékét tervezte vezetni.

[2] Ebben a rövid, alig 3 nyomtatott oldalra terjedő életrajzban többféle tévedés van, a mi bizonyára az akkor rendelkezésre állott adatok hiányosságában leli magyarázatát.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hogy egyéb, e korbeli iratokat, a lelethez hasonlóan érdekes adatokat keressek.

És nem hiába! Kutatásaim során ugyanis előkerült egy kötetbe foglalt sorozata a mult évszázad elejéről kelt és Decrett József kamarai erdőmester névaláírásával kiadott érdekes erdőgazdasági szabályzatoknak. Utasítások ezek, a melyek az óhegyi erdőgondnokságban a természetes erdőfelújítással kapcsolatban üzött házilagos gazdasági eljárásokra, mesterséges erdőtelepítésre, kopárfásításokra, fahasználatokra és egyáltalán az óhegyi erdőgazdaság szolgálatának ellátására vonatkoztak.

Az erdőgazdaság szinte minden teendőjét felölelő ez a nagyértékü szabályzatgyüjtemény Decrett József müve. A gazdasági viszonyokat és teendőket részleteiben ismerő, széles látókörü és mélytudású elméjének terméke.

A részletes előírások olyan tárháza ez, a minővel sok tekintetben a kincstári erdőgazdaság ma sem rendelkezik.

Olyan utasításokat is tartalmaz ez a gyüjtemény, a melyek a mai erdőgazdaságban is teljesen helytállók s a melyek ma is teljes mértékben követésre méltók és érdemesek.

Ezek az utasítások kiegészítve a 25 évről szóló és előbb említett erdőmüvelési költségnyilvántartóval, nekem nemcsak teljes felvilágosítással szolgáltak a fenn említett erdőállományok jó részének eredetéről, de fölöttébb érdekes és kétségbe nem vonható olyan tanulságok levezetésére nyujtottak alkalmat, a melyek az e vidéki erdőgazdaság üzésénél minden időkre irány- és mértékadóknak kell lenniök.

Ez a lelet beigazolja azt is, hogy a magyar erdőgazdaság a nemzeti ébredés idején bizonyos helyeken nem is hitt fejlődési fokon volt s hogy e fejlődés teljesen megakadt akkor, a mikor a nemzet fiai kardot ránttottak, hogy hazájuk szabadságát kivívják. Sőt beigazolja azt is, hogy az elnyomatás szomorú ideje alatt az erdőgazdasági fejlődésben egy hatalmas és olyan visszaesés következett be, a mely ott csak a legutóbbi 6—7 év óta, tehát közel 60 év után nyert végleges kiegyenlitést, mert csak most jutnak érvényre azok az örökbecsü gazdasági elvek, a melyek szolgálatában ott Decrett József buzgósága révén az erdőgazdaság már 80—100 évvel ezelőtt is állott s a melyek helyességét és okszerüségét a meglelt okmányok s a rendelkezésünkre maradt faállományok kétségbevonhatlanul beigazolják.

De ez a lelet egyben fölöttébb érdekes tanulmányi tárgyul is avatja az óhegyi erdőgondnokság területéhez tartozó faállományokat, mint a mult század elején alkalmazott, de csak most ismertté vált gazdasági eljárások százados eredményének ma is élő és világos bizonyitékul szolgáló dokumentumait.

Ilyen értékes adatok birtokában, megvilágitva láttam Decrett munkásságának sokoldalúságát és jelentőségének arányait. Elhatároztam ezért, hogy a magyar erdőgazdaság e kétségkivül nagy alakját kiemelem a feledés homályából. Megirom élettörténetét és tanulmány tárgyává teszem erdőgazdasági tevékenységét.

II. Származása és élettörténete.

A Decrett-család legnagyobb valószinüség szerint a XVI. század második felében került Magyarországba és telepedett meg Zólyom vármegye Dobrocs nevü kincstári munkástelepén.

Zólyom vármegyének a Fekete-Garam völgyében fekvő munkástelepei ugyanis a XVI. század második felében Ferdinánd és illetve Miksa királyok alatt keletkeztek. Ez időben ugyanis királyi intézkedésre nagyrészt a Salzkammergutból telepitettek a Garam e lakatlan mellék völgyébe erdőmunkásokat, a kik hivatva voltak a beszterczebányai és környékebeli kohók fa- és faszénszükségletének biztositására fát termelni, usztatóberendezéseket létesiteni s a beszterczebányai és zólyomlipcsei gerebek részére fát leusztatni.

Nem tartjuk valószinünek, hogy e telepek egész törzslakossága salzkammerguti németekből telt volna ki, mert másként a telepek teljes elszlávosodása oly hamarosan nem következett volna el.[1] Ide a garamvölgyi szláv lakosságból is hoztak bizonyára telepeseket a durvább munkák végzésére; mig a salzkammergutiak bizonyára az usztatócsatornák, favizgyüjtők s más viziberendezések épitésére s arra voltak hivatva, hogy a rendszeres fatermelő munkát, a facsusztatók alkalmazását, a facsusztatás eljárásait stb. bevezessék.

A Salzkammergutból való telepitést okmányok is igazolják. Kamarai rendeletek gondoskodtak ugyanis arról, hogy a telepitett munkások oly bánásmódban részesüljenek, a mely biztositsa e messze vidéken való megmaradásukat és ne vegye el kedvöket az állandó megtelepedéstől.

A feketegaramvölgyi Dobrocs, Zólyomjánosi, Fajtó, Karám, Medvés stb. telepeken lakó erdőmunkások közül azok, a kik ma is a Stulreiter, Daxner, Girtl, Schön stb. neveket használják, ezek leszármazottai. Ép igy kétségtelenül a Decrett-ek is; a kiknek eredeti telepedési helye Dobrocs volt, hol ma is a legnagyobb számban élnek.

Itt élt Decrett József apja, János[2] is. Jóravaló erdőmunkásnak kellett lennie, mert csak megbizhatósága és ügyessége révén juthatott erdőfelvigyázói, majd gerebőri minőségbe.

Hasonló nevü családból nősült is. A nejével, Decrett Máriával kötött frigyéből négy gyermeke származott, a kik közül József az elsőszülött; azután Zsuzsanna, majd János, végül Rebeka következtek sorrendben.

Decrett József 1774 julius hó 12-én született Dobrocson. Keresztvizre Breznóbányán tartották.

[1] A máramarosmegyei német kincstári munkások mind a mai napig fenntartották nyelvüket.

[2] Tomcsányi Gyula »A garammenti kincstári erdőkben alkalmazott szállítási rendszer ismertetése« czimü munkájában Decrett József apját Mátének nevezi. A Decrett József leszármazottaitól szerzett családi iratok között egy pontos genealógiai levelezést találtam, amelyben Decrett József apja János néven szerepel. Különben a beszerzett anyakönyvi kivonatok szerint is János volt Decrett József apjának keresztneve.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A szülői házban csak hatéves koráig nevelkedik, a mikor is (1780-ban) gondos apja a kis fiút, szemefényét Breznóbányára adja iskolába, a hol a négy elemi osztályon kívül a piaristáknál a négyosztályú algimnáziumot is elvégeztette vele.

Az egyszerű erdőmunkásból lett fölvigyázó okosságára vall, hogy gyermekét abban az időben (1780—1787) nyolcz évig taníttatta. De bizonyára jól is tanult a kis József, ha a szerény javadalmazású édesapja ilyen hosszú időn át, valószínűleg nagy önmegtagadás mellett, aránylag sokat áldozott neveltetésére.

A piaristák gimnáziumát 1787 augusztus végén hagyta el a 13 éves fiú s egy hónap multán már Beszterczebányán az erdőhivatalnál találjuk díjtalan alkalmazásban. Figyelmes lett-e a tehetséges és ügyes fiúra Lahner Ferencz, az akkori beszterczebányai erdőmester, a kit Decrett későbbi irataiban a «bölcsbelátású és okos» jelzőkkel illet, vagy az apját, a jóraváló Decrett Jánost akarta-e jutalmazni fia alkalmazásával, — bajos volna megállapítanunk. Tényvaló, hogy a hivatalos körök már kezdettől jóindulattal karolták föl Decrett József sorsát; mit az is igazol, hogy a selmeczbányai főbányagrófi hivatal még ugyanaz év (1787) decz. hó 12-én kelt rendeletével állandó kincstári alkalmazásba fogadja és a kincstári uradalmak fölvétele érdekében akkor Zólyom megyében eszközölt földmérési munkákhoz (Josephinisches Grundausmappirungs-Geschäft) díjas kezelőként (besoldeter Manipulant) osztotta be.

Ennél a munkálatnál nyert azután alkalmazást mindaddig, a míg ez a munkálat valószínűleg befejeztetett és 1790 január végével tényleg beszüntetve lett.

Az ügyes és megbízható fiúnak jó hasznát vehették e munkálatoknál, mert maga Decrett is azt jegyzi föl, hogy e két évet meghaladott idő alatt bőséges alkalma nyilott ahhoz, hogy a földmérés és területszámítás technikus eljárásait elsajátítsa.

Mély nyomokat is hagyhattak Decrett lelkében e két esztendő tapasztalatai, a melyeket — mint látni fogjuk — a kincstári erdőbirtok javára értékesen tudott hasznosítani.

A fiú iránt oly jóindulatú Lahner erdőmester, e munkálat megszűnte után Decrettet Dobrocsra rendelte és apja mellé osztotta be, a hol az usztatásra előkészített tűzifa fölvételénél, majd tavaszszal a tűzifausztatásnál, később pedig más munkáknál nyert alkalmazást fölvigyázói minőségben.

Még ez esztendőben (1790) a kamarai intézőség (Kammerverwaltung)* Liptó megyébe, Boczára küldötte Decrettet, hogy az ott súlyosan megbetegedett segéderdőőr, Helcz Imre teendőit ellássa. Itt napi 15 krajczár bér mellett 1791 február haváig szolgált.

Ezen idő alatt halt meg váratlanul édes atyja, a ki úgy látszik ez idő tájt már özvegy ember volt. Decrett ugyanis nemcsak arról panaszkodik későbbi irataiban, hogy az elég nagy távolság és behavazott utak miatt apjának temetésén részt nem vehetett, hanem fölemlíti azt is, hogy neki, a 16 éves fiúnak kellett ezen időktől kezdve és többnyire a távolból gyámkodnia árva testvérei fölött és kellett azok gondját viselnie. Megjegyzi különben ugyanitt, hogy Isten kegyelméből és segítségével föl is nevelte őket, s a szülei után maradt kis vagyont úgy osztotta meg közöttük, hogy azzal azok mindegyike meg volt elégedve.

Boczán különben csak négy hónapig maradt Decrett. A selmeczbányai főbányagrófi hivatal ugyanis* segéd-erdőőri minőségben és ugyancsak 15 kr. napibér mellett Gömör megybe, Tiszolczra helyezte. Itt a következő (1792) évben heti 45 kr. külön bér ellenében, Dvorszky nevű társának szolgálatát is el kellett látnia. Sőt a tiszolczi két éves szolgálata alatt őt az erdőközi tűzifa fölvételéhez és a tűzifausztatásnak felügyeletéhez is kirendelték.

1793-ban segéderdőőri minőségben Breznóbányára az erdőbirói hivatalba helyezték, a honnét azután a közeli Dobrocson lakó árva testvéreit gyakrabban meglátogathatta és azok gondját is könnyebben viselhette.

Breznóbányán nyolcz évig szolgált; de csak az áthelyeztetése utáni ötödik évre (1798-ban) jutott valóságos erdőőri javadalmazásba. Molkersdorffer erdőbíró mellett az erdőgazdasági számadások egybeállításán dolgozott és egyéb irodai teendőket végzett. Különben breznóbányai szolgálata alatt három év tavaszán hosszabb-rövidebb ideig tartó kiküldetéssel a közeli Benesházán, a már túlöreg Urbany nevű famester mellett is segédkezett az ott házilag üzött tutajozási és tűzifausztatási munkálatok körül; három éven át pedig időközönként a Fekete-Garam völgyében, tehát szülőföldjén és annak közelében teljesített kisegítő szolgálatokat.

A breznóbányai erdőbíró mellett eltöltött nyolcz év alatt Decrettnek — mint maga is írja — alkalma nyilott ahhoz, hogy magát az erdőgazdaság úgy külső, mint belső, tehát irodai teendőibe begyakorolja. Főnöke erre elégséges alkalmat nyujtott neki; sőt valószínű, hogy buzdította is az éleseszű és munkás Decrett-et, hogy magát tovább képezze.

Buzdításra-e, vagy magától, de bizonyos, hogy Decrett ez időtájt nagy odaadással igyekezett magát az erdőgazdaság elméleti ismereteiben is kiképezni. Meghozatta Burgsdorf híressé vált vaskos erdészeti munkáját s egyéb erdőgazdasági vonatkozású könyvön kívül főleg azt tanulmányozta behatóan.

Felsőbbsége honorálta is a jóraváló ifjú törekvését, munkásságát és képességeit, mert 1800 juliusában Beszterczebányára alerdészszé neveztetett ki.

Beszterczebányán ebben a minőségben négy évet töltött. Ez idő alatt alkalma nyilott elméleti ismeretei továbbfejlesztésére, de arra is, hogy magát a gyakorlati erdőgazdaságban és a hivatali teendőkben továbbképezze és emellett jóravalóságát és rátermettségét is beigazolja.

Decrett munkásságát nem elégítik ki itt a reáruházott föladatok. Elvégezi ezeken felül főerdésze összes erdőgazdasági számadásait és egyéb irodai munkáját és

* Október hó 21-én kelt 2123/1790. számú rendeletével.

* 1791. évi márczius hó 2-án kelt 830. számú rendeletével.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

elkészíti még a szomszédos kerület eszményi térképét (Ideál-Karte) is.

Ilyen tevékenység láttán azután a főerdészi kerület egyharmadának, a kordéházai, tajói és szelcsei erdőrészek gazdaságának ellátását is reábízták.

Beszterczebányán való tartózkodása alatt 1802 februárjában, 28 éves korában megnősül és elveszi az erdőközi (mihálytelki) kohógondnok mostoha leányát, Haberl Teréz Katalint.

1807-ben erdészi minőségben Erdőközre (Mihálytelekre) rendelik s a rendes gazdasági teendőkön kívül csakhamar megbízzák az ottani új fürész- és erdőtisztilak építésével. Alig készül el ezekkel az építményekkel, egy év és három hónapi ott tartózkodás után a selmeczbányai főbányagrófi hivatal 1805. évi október hó 9-én kelt rendeletével ideiglenes főerdészi minőségben Beszterczebányára helyezi át.

Itt azután csakhamar egy megtisztelő megbizatás érte. A mikor ugyanis a napoleoni hadak Wien felé közeledtek, s azok betörésétől tartani lehetett, onnan nagymennyiségű arany- és ezüstértékeket szállítottak titokban Beszterczebányára és helyeztek itt biztonságba. Ezt a kincset a már akkor föltétlen megbízhatóságáról ismert Decrettre bízták oly utasitással, hogy annak őrizetére erdőmunkásokból csapatot szervezzen.

Óhegyi és a kincstárhoz hű felsőgaramvidéki telepesmunkásokból maga válogatotta össze és szervezte e czélra 100 emberből álló csapatát.

Később pedig, nem sokkal az auszterliczi nagy csata előtt, a mikor ez az őrszolgálat a változott körülmények folytán jelentőségéből veszített, csapatával az ellenség mozdulatainak figyelemben tartására és kémszolgálatok teljesítésére rendelték.

Ilyen minőségben egészen Auszterlitzig jutott el.

A nagy ütközet után megszüntek efféle megbizatásai és Decrettet ismét kizárólag az erdészet szolgálatában látjuk.

Rendes hivatali teendőin fölül 1807. év nyarán az óhegyi és ürvölgyi irtványok fölvételét eszközölte és azok használatát szabályozta.

E nyáron különben a helyettes főerdészi minőségben töltött 21 hónap után* az udvari kamara őt véglegesen kinevezte főerdészszé.

Ilyen minőségben azonban csak két hónapig szolgált már Beszterczebányán, mert szeptember hó utolsó hetében meghalt Molkersdorffer breznóbányai erdőbiró (Waldbereiter) s e fontos állás azonnali helyettesítésére Decrett főerdészt rendelték.

Négy hónapig működött itt helyettesi minőségben, a mikor a selmeczbányai főbányagrófi hivatal 1808. évi január hó 27-én 361. szám alatt kelt leirata szerint I. Ferencz király őt az újonnan alakított budai udvari kamara kerületében Breznóbányára végleges minőségben m. kir. erdőbirává kinevezte.

Férfikora legszebb idejében és munkaereje teljében jutott Decrett e jelentékeny állásba, a melyben azután — 34 éves korától 41 éves koráig — 6½ évet a legnagyobb tevékenységben töltött el.

Az ezen idő alatt kifejtett munkásságát alább külön fejezetben méltatom. Itt csak azt említem föl, hogy breznóbányai erdőbirává történt kineveztetésétől kezdődik Decrett életének az a jelentőségteljes része, a mely alatt kifejtett munkásságával nevét a magyar erdőgazdaság történetében örök emlékezetűvé tette.

Szeleskörü munkásságát és az erdőgazdaság helyzetének javitására irányuló nemes törekvéseit felsőbbsége is elismerte. Duschek Ferencz budai főerdőfelügyelő, a ki a beszterczebányai kamarai erdőhivatal kerületébe tartozó erdőket először 1807-ben, majd 1809-ben és úgy látszik 1812-ben is bejárta, az útjáról szóló és 1813-ban előterjesztett jelentésében, nagy elismeréssel emlékezik meg Decrett József tevékenységéről s a több tekintetben elhanyagolt gazdasági állapotok javitására irányuló azon sokoldalú törekvéseiről, a melyek a felsőbbség nagyobb támogatására érdemesek.

Ez az előterjesztés bizonyára hozzájárult ahhoz, hogy akkor, a mikor 1814-ben a beszterczebányai kamarai erdőmesteri állomás megürült, arra Decrett József erdőbirót szemelték ki.

A selmeczbányai főbányagrófi hivatal 1814. évi február hó 25-én kelt 939. sz. rendeletével értesitette arról, hogy I. Ferencz király őt erdőmesterré s a beszterczebányai kamarai erdőhivatal főnökévé nevezte ki.

A vasszorgalmú, határt nem ismerő ügybuzgóságú s az idők során nagy gyakorlati és elméleti képzettségre szert tett Decrett Józsefből tehát 41 éves korában erdőmester s a bányakamarai erdőhivatal főnöke lesz. Vezetője lesz annak a 150,000 kat. holdat meghaladó erdőbirtok gazdaságának, mely a mai beszterczebányai kir. erdőigazgatóság egész területét, s ezenfölül a 2,000 kat. holdra tehető azokat a birtokrészeket foglalta magában, a melyek később Beszterczebánya és Breznóbánya szab. kir. városok, valamint Libetbánya nagyközség részére kihasítva lettek.

Decrettre új minőségében nagy munka várt!

Duschek Ferencz budai főerdőfelügyelőnek útjáról irt jelentéséből tudjuk, hogy a beszterczebányai kamarai erdők eddigelé nagyobbrészt minden terv és szabályszerű gazdálkodásra való tekintet nélkül használtattak s hogy azok gazdaságának ellátása és szolgálata kevés kivétellel elhanyagolt volt.

Decrettre hárult a föladat, hogy a kamarai erdőket a további foglalás elől megvédje, hogy a rendszertelen használatok és egyéb kezdetleges eljárások helyett az erdőbirtokon rendet teremtsen és olyan szabályokat érvényesitsen, a melyek a gazdaságot okszerű irányba terelik, annak belterjességét fokozzák s a jövőnek szép és egészséges faállományokat biztositani képesek.

A nagy erdőbirtok gazdaságának vezetése, szinte minden arra termett és Decrett intenczióit átértő segitség nélkül, kivált kezdetben aránytalanul igénybe vette minden idejét és tevékenységét.

A hogy azután az uradalmat megismerte és annak középponti igazgatását is valamennyire rendbe hozta,

* A főbányagrófi hivatal 1807. évi julius hó 29-én kelt 3517. számú rendelete szerint.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hozzálátott azoknak az alapvető és gazdaságtörténelmileg annyira jelentős reformoknak tervezéséhez és végrehajtásához, a melyekről a következő fejezetben részletesen szólok s a melyeken hosszú szolgálata végéig oly odaadó buzgósággal fáradozott.

Decrett gazdaságtörténelmileg annyira nevezetes és örökbecsű munkássága tényleg nem lankadt el egész szolgálata végéig. Mégis, a mikor 1837-ben 50-ik szolgálati évét betöltötte, kérte nyugdíjaztatását.*

A 13 éves korától kincstári alkalmazásban állott 63 éves ember visszavonulni kivánt, hogy a félszázados tevékenység fáradalmai után nyugodt és gondtalan életet élhessen s hogy pár év előtt megtámadott, de vizgyógymóddal helyreállított egészségét nyugodtabb életmód mellett kellően megőrizni, magát jobban ápolni képes legyen.

Decrett néhai nevelt leánya nekem közvetített elbeszéléseiből arról értesültem, hogy őt szolgálata végén sok keserűség érte; a miben talán az utolsó években a felsőbbségénél bekövetkezett személyváltozások folytán azok az egyéniségek részesitették, a kik intenczióit megérteni, érdeme szerint méltányolni nem tudták.

Ezt a másodkézből vett értesülést pozitivumként ugyan egyáltalán nem tekinthetem, a teljesség kedvéért fölemlíteni mégis jónak láttam. Hozzá kell azonban füznöm, hogy sem az egykori ügyiratokban, sem Decrett följegyzéseiben erre nézve semmiféle nyomot nem találtam! Ha tényleg érte keserűség, Decrett edzett lelke, mely őt 50 éves szolgálata alatt munkára sarkalta, elég erős és elég nemes volt arra, hogy magába tudja zárni a keserűségeket is!

Nem tudtam megállapitani azt sem, hogy nyugalomba vonulása alkalmából érte-e őt kitüntetés?

Egy kis kézikönyvből azonban, a melybe teendőit jegyezte föl és a melyben kiadásait tartotta nyilván, azt állapitottam meg, hogy már 1838-ban útra készült, hogy királyi kihallgatásra menjen; útja azonban ebben az esztendőben ismeretlen okokból elmaradt.

1839 tavaszán azután megvalósithatta ezt a szándékát s ezzel kapcsolatban azt a tervét is, hogy házáját megismerendő, egy nagyobbszabású utat tegyen.

1838 április hó 23-án indult el nejével kocsin Bécs felé, a hová Pozsonyon át 27-én érkezett meg.

Itt tisztelgett az udvari kamaránál, meglátogatta ismerőseit és terve szerint bizonyára megjelent királyi kihallgatáson is.

Bécsben junius hó 1-ig, tehát hosszasabban időzött, szórakozva színházak, múzeumok stb. látogatásával. Tett kirándulásokat, s egy ilyen útján fölkereste Máriabrunnt is, a hol akkortájt tudvalevőleg az erdészeti akadémia volt.

Junius hó 1-én Pozsonyba utazott, a hol pár napot időzve Budapestre tért.

Innét azután junius hó 14-én indult országjáró útjára!

Hajón Mehádiág ment a Dunán. Innét Orsován, Lugoson át Dévára, majd Vajdahunyadra. Azt, hogy hol és mennyi ideig tartózkodott, talán mellőzhetem.

Kelet felé azután Vajdahunyad volt a legszélsőbb állomása, a hol több ismerőse lehetett, vagy pihenés czéljából maradt egy héten át.

Innét azután Aradon, majd Temesváron át utazott és Makón, Félegyházán át augusztus 13-án Budapestre ért vissza.

Budapesten ismét töltött pár napot s csak azután utazott Esztergomon át Korpona irányában Beszterczebányára, a hova augusztus hó 22-én ért.

Ez a kerek négy hónapon át tartott és az akkori közlekedési viszonyok mellett nagyon is fárasztó út[1] bizonyithat Decrett még akkor is nagy szivóssága és akaratereje mellett. De jellemzi ez az út tudásvágyát és kollegialis érzületét is, mert bár a fél országot bejutazta, az útirányt ez alkalomra akként választotta meg, hogy a magyarországi kincstári erdőbirtok tekintélyes részét megismerje s a kincstári erdészetnél és bányászatnál alkalmazásban álló tisztártársait és kollegáit, valamint hosszú szolgálata alatt szerzett egyéb ismerőseit és barátait meglátogassa, mielőtt a közélettől visszavonul.

Mert Decrett búcsúzott ez alkalommal. Búcsúzott királyától, búcsúzott az udvari kamarától, mint sok éven át volt felsőbbségétől; búcsúzott a budai kamarától és búcsúzott Bécsben, Budapesten és az országban szerte lakó kollégáitól, barátaitól, ismerőseitől. Búcsúzott mindenkitől, mert ez a nagyenergiájú, tapasztalatokban gazdag és nagytudásu lélek ezután már valóban végleg visszavonul minden nyilvános szerepléstől.

Megtakarított garasain Beszterczebányán, a mai Bethlen Gábor-utczában szerzett házában visszavonultan éli további napjait.

A vizgyógymódért rajong; ezt tanulmányozza könyvekből és ezt alkalmazza gyakorlatilag már évek óta önmagán. S mert tétlenségben élni nem tud, könyvet ir a hidegviz gyógyitó hatásáról; czime[2] szerint is «számos idevágó munka és saját tapasztalatai alapján».

A 43 irott oldalra terjedő és 1840-ben befejezett kis munka szerint ő már 1834. év óta, tehát hat éve használja a hideg vizet teste ápolásához; s mint irja, kipróbált gyógymódja részben helyreállitotta már megtámadott, sőt megbontott egészségét.

Alig tette azonban Decrett mindezt papirra, a mikor 1840 decemberében megbetegedett.

A rendelkezésemre jutott abban a kis könyvecskében, a melybe teendőit és kiadásait jegyezte föl, 1840 november hó 26-ika után már csak egy deczemberi följegyzés van, a kelet megjelölése nélkül.

Azután végleg megszünnek a kis könyv adatai. Nem akad már dolga annak az itatópapirnak sem, mely az ettől az időtől eltelt hatvankilencz év óta ma is ott hever a könyvecskébe tintával irt jegyzetek utolsói mellett.

Decrett ágyba kerül, hogy onnét többé föl ne keljen!

* 1837 szeptember hó 1-ével nyugdíjazták (1873. évi 3032. szám alatt).

[1] Költséges is volt, mert pontos jegyzetei szerint 1634 forintot költött ez útjára.

[2] Anwendung und Gebrauch des frischen und kalten Wassers nach Inhalt der mehreren Wasserbücher und auf mehrjähriger eigene Erfahrung gegründet und aufgestellt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Erősen meghülhetett, mert tüdőgyulladásba esik.

Január hó 6-án már oly rosszul érzi magát, hogy végrendelkezik. Kubáth Károlynak, a beszterczebányai ezüstkohó gondnokának mondja tollba végakaratát. Tanukként Budatinszky György beszterczebányai káptalani nagyprépost és Weisz Nep. János őrkanonok vannak jelen. Ezek azután átveszik az eredeti végrendeletet, hogy a nagybeteg kívánsága szerint a székeskáptalannak adják át megőrzés végett.

Ezután már Decrett állapota mind rosszabbra fajul. Az erős szervezet nem tud megküzdeni a kórral, mely nálánál erősebb.

Január 18-án bekövetkeznek végórái. Tilles plébános ellátja az utolsókenettel... és ennekutána nemes lelke elhagyja porhüvelyét!

Kiszenvedett...

Halálát özvegye, született Haberl Teréz Katalin, a kivel harminczkilencz éven át élt boldog házasságban; fogadott leánya: Fazoldné Gejda Ágnes, az ennek férjhezmenetele után felnevelt rokonleány: Gasparetz Flóra és kiterjedt rokonság gyászolta, melynek minden tagja jóakaróját és legtöbbje jóltevőjét vesztette a boldogultban.

Az a szerető és nemes szív ugyanis, a mely a parasztsorból való 16 éves fiút a korán árvaságra jutott testvérei fölnevelésére sarkalta, a később fontos eszmék szolgálatába szegődött és annyi nehézséggel megküzdött nagy műveltségű és magas állású férfiúban egyforma érzelmekkel dobogott, annak haláláig. Nem változott meg tehát akkor sem, a mikor a beszterczebányai hatalmas uradalom erdőgazdaságának élére került. Tekintélyes állása daczára sohasem szégyelte alacsony sorban maradt rokonságát; sőt a hol csak szüksége jelentkezett, nem mulasztotta el, hogy erkölcsi és anyagi támasza legyen.

A már többször említett kis könyvecske, a melybe élete utolsó két évében napi teendőit és kiadásait jegyezte föl, igazolja, hogy rokonait még nyugdíjas, tehát szükesebb körülményei között is segítette. Különösen támogatta pedig János öcscse Éva leányát Huszár Illésnét és illetve annak férjét, a Petőfi- és Deák-szobor nagynevű megalkotójának, Huszár Adolfnak* a Beszterczebányához közel fekvő Olmányfalván lakott szüleit, a kikkel alacsony soruk és szűkes körülményeik daczára sokat érintkezett.

Végrendeletében is megemlékezik testvérei gyermekeiről. Gondoskodott arról, hogy megtakarított garasaiból valamely kevés nekik is jusson. Sőt elrendelte végrendeletében azt is, hogy alapítványként 50 forint biztos helyre tétessék le és annak minden éves kamatai szülőföldje, Dobrocs-telep népiskolai tanítója részére utaltassék ki, a Decrett-családból származó gyermekeknek az írás és olvasásban való oktatása czimén.*

A megboldogultat január 20-án temették el. Mint a város kiváló polgárát, a helyi szokásnak megfelelően azzal tisztelték meg, hogy nem a temetkezésre rendszerint használt délutáni órákban, hanem délelőtt 10 órakor vitték utolsó útjára, a melynél a gyászszertartást maga a káptalan nagyprépostja, Budatinszky György végezte megfelelő segédlettel.

Kartársai, barátai és tisztelői, hatóságok és egyesületek képviselői megható részvéttel csatlakoztak a gyászoló családhoz és kisérték a fenkölt lélek hült testemeit nyugvó helyére.

Ma is ott pihen a beszterczebányai róm. kath. temetőben. Sírhelyét egy vaskereszt jelöli meg. Mintha csak azt a vasakaratot és kitartást jelképezné, mely ezt a fenkölt jellemű férfiút hosszú időkön át olyan nemes és eredménydús tevékenységben tartotta.

(Vége következik.)

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

3. *Mezőgazdasági fa* alatt mindazon faanyagot értjük, mely a mezőgazdaság czéljaira szolgáló kútágasok, kerítésoszlopok, rudak, czölöpök, szőlő-, komló- és babkarók, kerítéskarók, sövényvesszők, ekék, taligák, jármok, vályuk, lapátok, villák, gereblyék stb. készítésére alkalmas.

4. Végül *tüzifa* alatt a fenti választékok termelése után fennmaradó s minőségénél fogva csakis tüzelésre alkalmas faanyagot értünk. Jelenleg az ország több vidékén — sajnos — kereslet hiján kénytelenek vagyunk sokszor a más czélokra is alkalmas faanyagot tüzifaként értékesíteni. A tüzifa minősége szerint lehet: hasáb-, dorong-, rőzse-, tuskó- és gyökérfa.

c) Ha az erdei választékok megállapíttattak s azok kitermeltettek, *a termelt anyagot közelíteni* (illetőleg e munkával kapcsolatosan a szükség szerint leeregetni, lebocsátani, csúsztatni) *s összerakni szükséges.* Az építőfát, a műfát, a mezőgazdasági fát s végül a tüzifát egymástól külön kell rakni s összegyűjteni, hogy azoknak számbavétele s további elszállítása könnyen eszközölhető legyen. A termelt választékokat rendesen az

* Miután Huszár Adolf származását életrajzíri helytelenül mutatják ki, jónak láttam a pontos anyakönyvi adatok alapján a Decrett-családfáját összeállítani, kezdve Decrett József szüleivel és befejezve azt Huszár Adolf szobrászszal a következőkben:

Decrett János és Mária

- *József*, szül. 1774 VII—11, neje Haberl Teréz Katalin
- Zsuzsanna, szül. 1775 X—30, férje Chudik János
- János, szül. 1777 XII—24, neje Komár Zsuzsanna
- Rebeka, szül. 1778 XII—24, férje Komár
  - József, szül. 1803 III—11
  - Zsuzsanna, szül. 1813 XII—29, férje Spissák
  - János, szül. 1804 V—27
  - Éva, szül. 1816 XII—27, férje Huszár Illés
  - Mária, szül. 1811 III—18, férje Korbanka
  - Petronella
    - Katalin, szül. 1838 XI—1
    - Mária, szül. 1840 VIII—20
    - *Adolf* szül. 1842 V—18, Jakabfalván (Zólyom m.)

* Ennek az alapítványnak a hollétéről tudomást szereznem nem sikerült.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

erdei utak szélére, erdei tisztásokra, csúsztatók felső végeihez, nyiladékokhoz stb. szoktuk közeliteni. A közelítésnél s az azzal kapcsolatos egyéb munkálatoknál mindig arra törekedjünk, hogy az egyes választékok a lehetőség szerint együvé gyüjtessenek, mert igy azok leltározása, a munkásokkal való leszámolás, nemkülönben azoknak értékesítésítése sokkal könnyebben eszközölhető.

f) Ha a termelt választékok összegyüjtettek, hozzáfoghatunk azok leltározásához, illetőleg számbavételéhez. Ez a munkálat — mint azt az erdőaltiszt jól tudja — abból áll, hogy az illető faválasztékok minden egyes darabját megszámoztatjuk, méreteit felvesszszük s az úgynevezett «Felvételi jegyzék»-be bevezetjük. Minden egyes máglya, farakás, tüzifasarang stb. külön számot kap s a benne levő választékokat — a tüzifa kivételével — mindig a legnagyobb gonddal méretezzük. Munkálat közben a folyószámozásra, a hosszúsági- és középátmérői adatok helyességére, pontosságára s azok feljegyzésére kiváló gondot fordítsunk; hogy a méretek felvételénél hibák ne csúszszanak be, a mérőszalag és átmérő helyességéről naponkint mérővesszővel való utánméretezéssel győződjünk meg. Nedves, esős időben a vászonmérőszalaggal való méretezést kerüljük; ha a mérés sürgős volna, e helyett a rudakkal való mérést alkalmazzuk.

Az egyes választékok pontos és lelkiismeretes leltározása után, ha a munkálat vállalatba volt adva, a nyert adatok segélyével a munkások bérjegyzéke elkészíthető s a leszámolás velük megejthető. Kincstári erdőgazdaságokban az ilyen felmérési munkát az úgynevezett ellenőri-átvételek s ellenőri felülvizsgálatok szokták követni.

2. *A fának értékesítési módjai.*

A vágások faanyagának értékesítése általában háromféle módon történhet és pedig 1. a mikor a *vágások tövön* adatnak el; 2. a mikor a vágások hozamát *házilag* az erdőbirtokos maga termeli s olyan helyekre, a hol a nyers anyagot már értékesíteni lehet, maga hozza ki s a *faanyagokat kitermelt állapotban* értékesíti s végül 3. a mikor a vágások hozamát az erdőbirtokos maga termeli ki s a termelt faanyagokat fűrészárúvá dolgozza fel s a *fűrészárút értékesíti.*

1. *A vágásoknak tövön való eladása,* a fahozamok értékesítési módjainak legkezdetlegesebbike. Eddig ez csak oly vidékeken nyert alkalmazást, a hol a szállító eszközök hiányosak voltak s az illető erdőgazdaság a forgalmi eszközöktől távol feküdt.

Ilyen esetben az erdőaltisztnek csak az a feladata, hogy az erdőgondnok által a természetben kijelölt vágások határainak épségben tartásáról a munkálatok tartama alatt gondoskodjék.

Ez az értékesítési mód a tarvágásos rendszerrel lévén kapcsolatos, miután ezzel a rendszerrel az újabbi erdőgazdasági irányzat már felhagyott s jelentősége is csak nagyon alárendelt, ennélfogva ennek bővebb tárgyalását mellőzzük. Ha azonban mégis valamely erdőgazdaságban ez az értékesítési mód alkalmazást nyerne, az erdőaltiszt főnökétől amúgy is megkapja a szükséges utasításokat.

2. A fahozamok értékesítésének újabban nagy elterjedésnek örvendő s az erdőgazdaságokra kiváló előnyöket biztosító módja az, a mikor a vágások hozamát maga az erdőbirtokos termeli ki s a faanyagokat termelt állapotban értékesíti.

Ezek a munkálatok vagy házilagos kezeléssel, vagy pedig vállalat útján végezhetők el.

a) Kiválóan fontos szerep végzésére van hivatva az erdőaltiszt akkor, a mikor az erdőbirtokos házikezelést űz, illetve, a mikor a fatermést házilagosan saját maga készítteti elő, hozatja ki az erdőből s azt termelt állapotban értékesíti.

A kiváló sikereket s gazdasági eredményeket biztosító házikezelés czéljáról s fontosságáról tehát az erdőaltisztnek azért kell bővebben tájékozódnia, hogy maga is felismervén annak az erdőgazdaságokra ható előnyeit, az azzal kapcsolatos munkálatokat — az erdőgazdaság kitűzött czéljának megfelelően tudja vezetni.

A házikezelésnek szociális szempontból is nagy jelentősége van, mert általa az illető vidék lakossága anyagilag megerősíttetik s a vidék munkaereje állandóvá tétetik. A faanyagok házilagos kitermelése, vagyis röviden kifejezve, a házikezelés abban áll, hogy a nyers terményeket az erdőbirtokos maga termelteti ki s addig a helyig szállíttatja, a hol a nyers anyagokat már értékesíteni lehet. Ezáltal a fogyasztóközönségnek mód és alkalom adatik arra, hogy nyers faanyagszükségletét közvetlenül a termelőnél szerezhesse be, miáltal az eddig a közvetítőnek jutott hasznot a kisiparos a maga megerősítésére fordíthatja.

A házilagos fatermelésnél és kihozásnál az erdőaltiszt mindazon erdei munkálatokat vezeti és irányítja, a melyek a vágások faanyagának kitermelésével s kihozásával kapcsolatosak. A szerint tehát, a mint az illető erdőgazdaságokban bizonyos méretű épületi- és műszerfának, műhasábnak, kemény vagy lágy tüzifának, lúczfenyő- vagy tölgykéregnek, kereskedelmi árúkra alkalmas rönköknek, különféle hasitványoknak, vasúti talpfának, hordódongáknak, keréktalpaknak, küllőknek, nyeleknek, gazdasági szerszámfának stb. termelése a főczél, az erdőaltiszt teendője is más. A házilagos fatermelésnél tehát legjobb tudásunkkal s szorgalmunkkal arra törekedjünk, hogy a védkerületben az egyes választékok termelése és kihozása a czélnak megfelelően és a lehetőség szerint a legkisebb fapazarlással, illetve fapadékkal, az illető választék kellékeinek megfelelően s a legolcsóbban történjék.

b) Ha a vágások fahozamának kihasználását és kihozását az erdőbirtokos vállalat útján végezteti, akkor az erdőaltisztnek munkakörét a különféle vállalati stb. szerződésekben foglalt kikötések szabják meg, mire nézve a szerződések gondosan áttanulmányozandók.

3. Végül előfordulhat az is, hogy egynémely erdőgazdaságban a vágások fahozamát maga az erdőbirtokos nemcsak kitermeli, de a kitermelt s általa ki-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hozott faanyagot maga dolgoztatja fel fűrészárúvá és a kész fűrészárút értékesíti. Miután ilyen esetekben más és más méretű fűrészárúk szoktak előállíttatni s ehhez képest az erdőaltiszt amúgy is a helyi viszonyokhoz alkalmazkodik, nincs szükség arra, hogy ennek az értékesítési módnak a részletes leirását adjuk.

(Folytatása következik.)

Különfélék.

Temetkezési segélybiztosítás. A haláleseti biztosítás az, a melyre a magyar népben megvan egy a korábbi nemzedéktől örökölt, tehát már meggyökeresedett hajlandóság. Ezt bizonyitják a vidékenkint nagy számban fennálló temetkezési egyletek, a melyeknek tagjai sorában számos erdészeti altiszt is helyet foglal. Ez egyletek azonban, miként a tapasztalat mutatta, azzal a szervezettel, a melylyel általában létesülni szoktak, nem képesek az elébük kitűzött czél megvalósítására, hanem rövidebb-hosszabb ideig tartó működés után úgyszólván kivétel nélkül felszámolás alá kerülnek s igy azoknak épen legrégibb tagjai rövidülnek meg. Ez volt egyik oka annak, hogy az 1902. évi XIV. t.-czikk megalkotásakor a törvényhozás megadta a lehetőséget arra, hogy az egyletek az Országos Gazdasági Munkás- és Cseledsegélypenztárba beolvasztassanak.

Az 1912. évi VIII. t.-cz. harmadik csoportbeli rendes tagságot megnyitja az 51—60. év közötti egyéneknek is, életkoruknak megfelelően oly összegű segélyt biztositván haláluk esetére, a mely az illetők igényeinek megfelel. Eddig ezen csoportba csak 50 éves korig lehetett tagokat felvenni.

Ez a legolcsóbb rendes csoport haláleset biztosítására megnyittatik tehát azon korban levő egyének előtt is, a mely kor a temetkezési egyletek tagjai zömének megfelel s a mely körülmény a temetkezési egyletek átvételét megkönnyiti, továbbá lehetővé teszi, hogy azok az 50—60 éves egyének, a kik nem akarnak évi tiz korona tagsági dijat fizetni s igy maguknak nyugdijat, haláleseti és baleseti segélyeket biztositani, a kikben tehát csupán a haláleseti segélybiztosítására van meg a hajlandóság, ezt a czélt, a melyet a temetkezési egylet kebelében elérni nem tudtak, megvalósithatják az Országos Gazdasági Munkás- és Cseledsegélypénztár harmadik rendes csoportjába való belépés útján, olyan alacsony tagsági dij mellett, mely jóval csekélyebb a vidéki temetkezési egyletek által szedett dijak átlagánál.

A rendes tagok III., vagyis temetkezési csoportjába beléphet bárki (férfi és nő) 14 évestől 60 éves korig. A felvételi dij 2 korona. Ebben a csoportban legfeljebb két tagsági könyv váltható; s igy kétszeres haláleseti segély biztositható. A második tagsági könyvért 1 korona kiállitási dij fizetendő. Az évi tagsági dij 2 korona 60 fillér, a mi mindenkor a nyerendő tagsági könyvekben foglalt, már megfelelően előkészitett postatakarékpénztári befizetési lapokkal fizetendő le. A tagsági dij életfogytiglan fizetendő.

A halálozási segély — legalább két évi tagság után, ha pedig ezen várakozási idő mellőzése orvosi bizonyitvány csatolása mellett kéretik — azonnal esedékes s a szerint, hogy hány éves volt az illető, a mikor a tagok sorába beiratkozott, a következőképen van megállapitva:

14—20	éves korig	200 K,	21—25	éves korig	170 K,
26—30	« «	150 K,	31—35	« «	125 K,
36—40	« «	100 K,	41—45	« «	80 K,
46—50	« «	60 K,	51—55	« «	50 K,

56—60 éves korig 40 K.

Annál nagyobb tehát a haláleseti segély, minél fiatalabb korban véteti fel magát az illető a tagok sorába.

Gaal Károly.

Püspökladányi Első Temetkezési Egylet felszámolása. A m. kir. belügyminisztériumnak 1911. évi 107,883. szám alatt kelt felszámolási rendelete és a m. kir. földmüvelésügyi miniszteriumnak 1911. évi 108,433. számú engedélye alapján a felszámolt Püspökladányi Első Temetkezési Egylet az 1902 évi XIV. t.-cz. 27. §-a értelmében az Országos Gazdasági Munkás- és Cseledsegélypénztár által átvétetvén, a 665 átvett egyleti tag részére az illetők életkora, tagsági ideje és befizetett járuléka arányában haláleseti segélykötvények adattak ki, felmentvén őket minden további fizetés alól.

Az emlitett kötvényekkel biztositott segélyeket az illető tag elhunyta után a hátramaradottak részéről benyujtandó bélyegmentes haláleseti anyakönyvi kivonatok alapján fizeti ki az Országos Gazdasági Munkás- és Cseledsegélypénztár.

Időjelzés. A «Meteor» f. évi április hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: Április hó második felének változási napjai 15—17—19—22—24 és 28-ra esnek. Ezek közül legerősebb hatásúak 15—19 és 22; a 15-iki enyhe, a 19-iki ujra hidegebb, a 22-iki pedig szeles, csapadékos változatokkal. A meleg tavaszi időjárás fejlődése a 15-iki változási naptól várható, melyet Szaturnusznak 19-én bekövetkező együttállása valószinüleg nem fog nagyobb mérvben hátrányosan befolyásolni. A 22-iki széles csapadékos változás után április hó vége meleg tavaszi napokat igér.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni sziveskedjenek.)

Földmivelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére a magyarországi kincstári erdőknél Téglás Károly miniszteri tanácsosi czimmel és jelleggel felruházott főerdőtanácsost miniszteri tanácsossá, az állami kezelésbe vett községi erdők kezelésénél: Bodor Gyula és Derzsi Gábor erdőtanácsosokat, a magyarországi kincstári erdők kezelésénél: Ritter Károly, Ormai Kálmán, Bekény Aladár, Ocsárd Károly, Kozma István, Szabó József, Kovács Gábor, Kaán Károly és Muzsnay Géza erdőtanácsosokat, a horvát szlavonországi kincstári erdőknél pedig: Bokor Róbert főerdőtanácsosi czimmel és jelleggel felruházott erdőtanácsost főerdő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tanácsosokká kinevezem, továbbá az erdőfelügyelőségi szolgálati ágazatnál Laukó Sándor, Sziklai Emil, Zachár István, Szentimrey Dániel és Biró János erdőfelügyelőknek a főerdőtanácsosi címet és jelleget díjmentesen, Eránosz Antal János alerdőfelügyelőnek pedig az erdőfelügyelői címet és jelleget; az állami kezelésbe vett községi erdők kezelésénél Sümegh Ignácz, Nádas Béla, Pékh József, Jávorszky Albert, Fás Gyula, Környei Ferencz, Somoghy Lajos és Ratkovszky Károly erdőtanácsosoknak a főerdőtanácsosi címet és jelleget díjmentesen, Kiss Ernő, Tóth Miklós, Dezső Zsigmond, Szántner János, Korzenszky Antal, Szécsi Imre és Gruber Gyula főerdőmérnököknek az erdőtanácsosi címet és jelleget díjmentesen, Demény Lajos, Svoboda Mihály, Tomka Jenő, Szabó Kálmán, Schmidt Ferencz és Papp Béla erdőmérnököknek pedig a főerdőmérnöki címet és jelleget; a magyarországi kincstári erdők kezelésénél Chrenóczy Nagy Antal, Emericzy Győző, Nemes Károly és Temesváry Béla erdőtanácsosoknak a főerdőtanácsosi címet és jelleget díjmentesen, Merényi Gyula és Földes János erdőtanácsosoknak a főerdőtanácsosi címet díjmentesen, ifj. Körös László, Hubert Aladár, Kaufmann Béla, Gréger Géza és Fekete János főerdőmérnökökhez az erdőtanácsosi címet és jelleget díjmentesen, Jancsó Gyula, Sikó Áron, Szántó Zenó, Enyedi János, Vollnhofer Pál, Weisz Ferencz, Paul Péter, Beyer Jenő, Fritz Rezső, Kostialik János és Lipcsey László erdőmérnököknek pedig a főerdőmérnöki címet és jelleget, végül a horvát-szlavonországi kincstári erdők kezelésénél Ulreich Gyula erdőtanácsosnak a főerdőtanácsosi címet és jelleget díjmentesen, Marton György és Kacsanovszky József főerdőmérnököknek az erdőtanácsosi címet és jelleget díjmentesen, Jakab István és Zwickelsdorfer János erdőmérnököknek pedig a főerdőmérnöki címet és jelleget adományozom.

Kelt Bécsben, 1912. évi márczius hó 30-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Gróf Serényi Béla s. k.

*

A Személyem körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbizott magyar miniszterelnökim előterjesztésére Hammer Károly főerdőtanácsosnak, saját kérelmére történt állandó nyugalomba helyezése alkalmából, az erdészeti közszolgálat terén kifejtett hasznos szolgálatai elismeréséül Ferencz József-rendem tiszti keresztjét adományozom.

Kelt Bécsben, 1912. évi márczius hó 30-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Ő cs. és apostoli királyi Felségének Wienben, folyó évi február hó 28-án kelt legfelső engedélye alapján, Hammer Károly m. kir. főerdőtanácsost sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálatainak teljes elismerése mellett — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter kinevezte az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati létszámában az *erdőfelügyelőségek szolgálati* ágazatához Czillinger János kir. alerdőfelügyelőt a IX. fizetési osztályból a VIII. fizetési osztályba, ifj. Szabó Kálmán m. kir. segéderdőmérnököt pedig a IX. fizetési osztályba kir. alerdőfelügyelőkké; *az állami kezelésbe vett községi stb. erdők szolgálati ágazatához* Kallivoda Andor és Almássy István erdőtanácsosi czímmel és jelleggel felruházott m. kir. főerdőmérnököket, továbbá dr. Hammersberg Géza kir. alerdőfelügyelőt, valamint Bodó Károly, Horváti Ferencz, Murakőzy János, Bárdos József, Hibbján János m. kir. főerdőmérnököket a VII. fizetési osztályba m. kir. erdőtanácsosokká, Köllő Pál főerdőmérnöki czímmel és jelleggel felruházott m. kir. erdőmérnököt, valamint Popovits Ottó, Halász Géza, Lator István, Pfauser Lajos, Lollok József, Miklós Lajos, Vajda Ákos és Sipos Mihály m. kir. erdőmérnököket a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdőmérnökökké, Zachár László, Juron Bernát, Simonek Gotthárd, Novák György, Kuka József, Arnaut Miklós, Lakner Lajos, Ihrig Vilmos és Franczisczy Vilmos m. kir. segéderdőmérnököket a IX. fizetési osztályba m. kir. erdőmérnökökké; *az erdőőri szakiskolák szolgálati ágazatához:* Krajcsovits Ferencz m. kir. erdőmérnököt a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdőmérnökké; *a magyarországi kincstári erdők szolgálati ágazatához:* Murányi Károly, Rajtsán János, Gründl Gyula, Kovács Aladár, Pálka Gyula, Pájer István, Martián Livius, Szabó Ferencz, Balogh Ernő és Térfi Béla erdőtanácsosi czímmel és jelleggel felruházott m. kir. főerdőmérnököket, valamint Glós László, Rend Domokos, Hoós Ernő, Jákó Jenő, Lonkay Antal, Sugár Károly és Szokoloczy József m. kir. főerdőmérnököket a VII. fizetési osztályba m. kir. erdőtanácsosokká, Kolozs József, Ressel István és Biró Zoltán főerdőmérnöki czímmel és jelleggel felruházott m. kir. erdőmérnököket, valamint Szepesi Gusztáv, Hoffmann Brunó, Vaitzik Emil, Ranku Miladin, Tomasovszky Imre, Sebők Ernő, Seenger Lajos, Iszapi Gyula, Ziegler Mihály, Chabada Géza, Hámon József, Oszterlamm Ernő és Ajtay Jenő m. kir. erdőmérnököket a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdőmérnökökké, Toperczer Árpád, Röhrich Ernő, Kacsó András, Hayden Gyula, Letz Lajos, id. Szabó Kálmán, Schmuck Hugó, Szalóky Sándor, Bózer Jenő, Günther Frigyes, Kohout János, Terray Gyula, Petricsek Adolf, Zachár Mihály, Krause Dezső, Jávorszky Zoltán, Muttnyanszky Jenő és Rónai György m. kir. segéderdőmérnököket a IX. fizetési osztályba m. kir. erdőmérnökökké; Lintia Valér m. kir. segéderdőmérnököt és főiskolai tanársegédet pedig a IX. fizetési osztályba m. kir. erdőmérnökké és főiskolai adjunktussá; *a horvát-szlavonországi kincstári erdők* szolgálati ágazatához: Lehoczky György erdőtanácsosi czímmel és jelleggel felruházott kir. főerdőmérnököt a VII. fizetési osztályba kir. erdőtanácsossá, Suszter Rezső, Bogsch Árpád és Stromszky László kir. erdőmérnököket a VIII. fizetési osztályba kir. főerdőmérnökökké, Ott Károly, Horváth Sándor, Ambrózy Román, Stojanovics Illés és Solc Szvetozár kir. segéderdőmérnököket a IX. fizetési osztályba kir. erdőmérnökökké; *végül az összesített rangsorozati létszámban* Kozony József, Bechine Ferencz, Keiner Rezső, Adriányi Pál, Früstök István, Bernard József, Kolecsányi László, Jurán Miksa, Pécsi Ottó, Braxatoris Zoltán, ifj. Briestyanszky Endre, Surjánszky Kálmán, Paczner Károly, Debreczeny András, Früstök László, Bachmann Ottó, Jurkovich János, Kóváry György, Kriváchy Andor, Ilykovits László, Szilvay József, Jonásch Kornél, Orosz Zoltán, Magyar János, Egyed György, Groszmann Imre, Csernecsky Károly, Dénes Zoltán, Katona István, Hering Albert, Takács János, Zseleznyák Péter, Heincz János, Vorák Sándor, Fábián János, Szilágyi Ernő, Berecz János, Jamnik István, Márics Antal, Alberti János, Fiedler Jenő, Blickhardt József, Seemayer Bódog, Kellényi Armand, Bárány Károly, Barabási József, Lorge Emil, Schwanczer Gusztáv, Barsi Nándor, Fail Ernő, Krause Ágoston, Molesányi Gábor, Maróthy Emil, Valics János, Borbély Sámuel, Totth László, Modrovich Ferencz, Gösswein Lajos, Szy Dénes és Német Pál m. kir. erdőmérnökjelölteket a X. fizetési osztályba m. kir. segéderdőmérnökökké.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a bustyaházai m. kir. erdőhivatal kerületében alkalmazott Paulyuk György m. kir. főerdőőrt — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

*

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal főnöke Huszár József és Farbák Emil m. kir. erdőlegényeket m. kir. erdőőrökké, Sztancsek István napibérest segéderdőőrré, Fleskó János és Paczelt Gyula napibéreseket m. kir. erdőlegényekké nevezte ki. Továbbá Sztollár János és Novák József II. oszt. erdőlegényeket I. oszt erdőlegényekké, Toma János II. oszt. segéderdőőrt pedig I. oszt. segéderdőőrré léptette elő.

*

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal főnöke Krébesz Géza m. kir. erdőőrt Kövesmocsárról Selmeczbányára (a faraktáröri ál-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lásra), Knobloch János m. kir. főerdőőrt Garamrévről Kövesmocsárra, Lalkovits István m. kir. erdőőrt Újbányáról Garamrévre (irodai szolgálatra), végül Huszár József m. kir. erdőlegényt az erdőhivatal központjából Újbányára helyezte át.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a címszalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

V. F. Leírásából biztosan csak annyit állapíthatók meg, hogy agytünetről van szó. Mivel azonban többféle agybetegség válthat ki ilyen tüneteket, határozott választ nem adhatok. Mindenesetre komoly megbetegedés forog fenn. De a leírás nem elég pontos. Nem írta meg, hogy a ló miként viselkedik a környezetével szemben, érdeklődik-e, vagy pedig tompán, kedvetlenül álldogál-e? Füleinek játéka összhangban van-e, illetve, hogy a két fül egyhehangzóan s indokoltan mozog-e? A szem bogara összehúzódik-e ha fény éri s kitágul-e ha sötétség éri. Ez épen olyan fontos, mint a szívverés s a lélegzés szaporasága. Fontos az is, hogy nem esett-e át a ló a közelmúltban valamilyen fertőző betegségen. Figyel-e a ló a megszólításra s engedelmeskedik-e. S az egyes rohamok közt eleven-e? Nem esett-e el az állat, avagy nem érte-e a fejét ütés, rágás vagy másféle inzultus, rázkódtatás. Kérdés, hogy étzékeny-e az állat, tűri-e, hogy a fülébe nyuljanak, a pártájára lépjenek. Talán ha ezekre a kérdésekre pontos választ ad én is jobban eligazodhatom, ámbár így láttatlanban bajos biztos diagnozist csinálni, főleg ily esetben, a mikor megfigyelésre is szükségünk van. S még akkor is a legnehezebb feladatok egyike a helyes diagnozis megállapítása. Mert az agytünetek akkor is mutatkoznak, ha a kemény vagy lágy agyburok sérült meg, ha tályog van az agyban, végül belső agyvízkór esetén, s kiállott súlyos fertőző betegségek után.

Az összes felsorolt bajok esetén azonban az étvágy rossz. A betegek vagy egyáltalán nem esznek, úgy, hogy mesterségesen kell őket táplálni, vagy esznek egy keveset, de csak mintegy álomban, úgy, hogy sokszor rágás közben elalszanak s a félig megrágott szénacsomó félig kilóg a szájukból, ha aztán egy idő mulva magukhoz térnek, folytatják a rágást, mintha félbe se hagyták volna.

Lehet a kérdéses bántalomnak más oka is, pl. mérgezés szeszesz vagy bódító anyagokkal vagy rossz szerszám, a mely a vivőereket leszorítja s így bővérűséget okoz az agyban.

Így láttatlanban más tanácsot nem adhatok, minthogy vizsgálja meg a takarmányt nincsenek e benne bódító hatású mérges növények s vizsgálja meg a szerszámot nem szoros-e, nem nyomja-e valahol. Ha pedig előfogja a lovat a betegség, vagy még helyesebb ha a roham előjeleit észleli, tegyen a ló fejére hideg borogatást, változtassa azt szorgalmasan, vagy öntözgesse a ló fejét öntözőkannából hideg vízzel. Belsőleg pedig adjon $^1/_2$ kg. keserűsót $1^1/_2$ liter vízben feloldva, a mely levezeti a fejtől a vért.

Á. R. Magyar begyes galambot kaphat Szirbik Ferenczné, Makó (Tulipán-utcza) Csanád megye, vagy Mititzky Istvánnál, Debreczen, Homokkert (Domahidy-utcza 1 szám).

G. F. A kérdezettek czíme a következő: T. I. Topánfalva; K. Gy. Gárdony-puszta, u. p. Balassagyarmat.

Sz. Z. Miután előfizetése márczius hó végével lejárt, ennélfogva 3 koronát kell beküldenie, hogy előfizetése ez év végéig rendezve legyen.

Á. Gy. Ha ön 1902. évi márczius hó 1-én neveztetett ki erdőőrré, akkor a földmívelésügyi miniszter úr 1905. évi augusztus hó 26-án kelt 51,406. szám alatt kiadott körrendelete értelmében, magasabb összegű személyi pótléka 1907. évi márczius hó 1-től, újabb személyi pótléka pedig 1902. évi márczius hó 1-től teendő folyóvá. Tegye a fenti körrendeletre figyelmessé felettes hivatalát s kérje személyi pótlékainak fentiek értelmében való utalványozását. Ha ez eredményre nem vezetne, ugy forduljon kérelmével — felettes hivatala útján — a földmívelésügyi miniszter úrhoz.

Zs. L. Az erdőlegények és segéderdőőrök földjárandóságának kiszolgáltatási ügye most van tárgyalás alatt s az erre vonatkozó rendelkezés rövid időn belül ki fog adatni.

V. S. 1. Szárnyas vadak tollait ágynemüben fel lehet használni. 2. A vármegyei erdőőri nyugdíjszabályzat most van jóváhagyás alatt.

R. J. Szives figyelme és jóakarata igen jól esett, de küldeményét kénytelenek voltunk visszaküldeni, mert lapunk szerkesztője senkitől sem fogad el ajándékot; a szerkesztőnek az a legkedvesebb jutalma, ha önök szeretettel várják és olvassák a lapot s követik a jó tanácsokat.

L. F. Az erdőőri szakiskolákba való felvételekre vonatkozó pályázati hirdetmény annak idején lapunkban is benn lesz s abból a szükséges tudnivalókat megtudhatja.

P. R. 1. Olvassa el lapunk ez évi 5-ik számában a B. J.-nek szóló szerkesztői üzenetet, abból látni fogja, hogy az ön ügye milyen törvény alá esik, és hogy hol kell sérelmei ellen orvoslást keresnie. 2. Hirdetését kétszer díjmentesen közöljük.

E. Gy. Dorongfa alatt fel nem hasított olyan gömbölyű fa értendő, melynek vastagsága a vékonyabb végén 5—14 cm. Ezt szokták aztán még vékony és vastag dorongfára osztályozni; előbbinek mérete a vékonyabb végén (az erdészeti segédtáblák szerint) 5—10 cm., utóbbié pedig 10—15 cm. Az I. és II. osztályú megkülönböztetés nem a dorongfa méreteire, hanem minőségére vonatkozik. Így az I. oszt. dorongfának egyenesnek és egészségesnek kell lennie, míg a II. osztályú már lehet kissé görbébb, ágcsonkos, stb. A korhadt dorongfa, *selejtes dorongfa* név alatt kerül forgalomba.

Cs. I. Miután előfizetése már mult év végén lejárt, állásköreslete vonatkozó hirdetését csak akkor közöljük, ha hajlandó az érte járó hirdetési díjat megfizetni. Szíveskedjék e tekintetben nyilatkozni, vagy pedig előfizetését megújtani és arról bennünket értesíteni.

F. R. *(Kérdés:* Szikes talajú, sovány, homokos agyag szántóföldembe, melyen csapadékos időjárás alkalmával — ha nem is felszínre, de a felszín alatt egy ekenyomnyira emelkedik a talaj víz — takarmányrépát szeretnék vetni, illetve termeszteni. Hallottam valamit az ily talaj meszezéséről, hogy t. i. az ezzel jóvá tehető.

Méltóztassék nekem «Az Erdő» a legközelebbi számában megüzenni, hogy mily eljárás mellett volna a fent jelzett talaj répatermesztésre alkalmassá tehető. Istállótrágyával való trágyázás nincs módomban. Közel a szántóföldhöz van egy acetylen világító-telep, honnét elhasznált karbidot kaphatnék. Mész helyett alkalmazható volna ez? Ha igen, mily mennyiségben kellene azt a területre hordani. Szívesen műtrágyaznék is. Nem tudom azonban az oda legmegfelelőbb műtrágyát. Méltóztatnának azt is tudatni, hogy melyik műtrágya lenne a legalkalmasabb és mily mértékben és hogyan szórandó az ki. Továbbá a föld mikor és hányszor szántandó? A vetés mikor eszközlendő? A szükséges műtrágya hol szerezhető be?)

Válasz. Homokos, szikes talaj művelése.

Ha Tóváros Komárom megyében van, Tata város mellett, akkor kötve hiszem, hogy ott «szik» lenne, mert a vidéket alaposan ismerem, inkább hiszem, hogy iszapolt finom agyag lesz az. Ez azonban most nem sokat határoz, mivel a kérdésből kivehetőleg a talaj *homokos is*, tehát nem túlkötött. Ha a talaj összes föld lett szántva, és most tavasszal porhanyóra van, vagy lehet megművelni, és ha az altalajvíz nem oly magas, hogy a répa gyökerétig el ér, úgy meg lehet kísérelni a takarmányrépa művelést, de csak akkor, ha a talajt t. kérdésttevő *megtrágyázni* tudja. A répa ugyanis nemcsak jól porhanyított, apróra elmüvelt talajt kiván, hanem elég tekintélyes trágyamennyiséget is.

Ha istállótrágyája nincs, úgy fordulhat a műtrágyához is, így a Thomas salakhoz (kat. holdanként 2. q) a 40 %-os

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kálisóhoz (k. holdanként 70 klg) és a chili salétromhoz (k. holdanként 2 részletben 50 klg). Az előbbi kettőt jobb lett volna már összel elszórni és befogasolni vagy sekélyen beszántani, de lehet most a tavasszal is, a Chilit ellenben csak akkor kell adni, ha a répa kikelt, a második részletet pedig a második levélpár kifejlődése után, de csak *földszórva* fejtrágyának. Meszezni csak ott érdemes, a hol a talaj gazdag tápanyagokban, mert a mész egy *ostor*, mely a lusta talajt korbácsolja és nagyobb tevékenységre serkenti, tehát csak ott van hatása, a hol van *mit* ostorozni. Ha a talaj sovány, úgy a meszezésnek nincs értelme. A műtrágyák után csak a III-ik évben lehet meszezni, ha már azok hatása gyöngülni szokott. Ellenben igen jó hatása lesz az említett *calciumcarbidnak* (mely szén és mész vegyülléke) akkor, ha a földet istállótrágyával megtrágyázza, és a *következő* évben a carbidot reáhordja és beszántja. A mészből k. holdanként 20—40 q. legkevesebb szükséges. A műtrágyázás a mai kor legmodernebb gazdasági tudománya, és a természállások emelésére a leghatalmasabb emeltyű, de csak bizonyos theoretikus ismeretet után érdemes ahoz hozzányúlni, mivel érteni kell hozzá.

Méltóztassék reám hivatkozva irni *Odry Pál* a berlini káli syndikátus magyarországi tájékoztató iroda főnökének Budapest, József körút 31. b.) czimre, és kérni tőle *«a kereskedelmi trágyák gyártása és használata»* czimü könyvet, talán *díjtalanul* megküldi, abból az egész kérdést megismeri, és miután 78 kép is van a könyvben, így érdekes olvasmányul is szolgál az a műtrágyák beszerzésére is ád *Odry úr* tanácsot, sőt talán ád kisérletezésre is néhány zsák *ingyen* műtrágyát.

enesei *Dorner Béla.*

F. R. *Kérdés:* Egy erősen vizenyős s eddig rossz kaszálóul szolgáló területet erdősítvén be éger csemetével, ott több méter mély tőzegtelepre akadtam.

Tisztelettel kérem a tekintetes Szerkesztőséget, sziveskedjék becses lapjában megüzenni, hogy: jövedelmező-e a tőzeg kiaknázása annyira, hogy azt érdemes lenne kiszedni? Ha igen, mily eljárás volna ott alkalmazandó a kiaknázásnál? Ha nem volna ez érdemes, vezet-e eredményre annak égerrel való befásítása? Fog-e ott az éger diszleni? Szerény véleményem szerint — mivel termőföld egyáltalában nincs, hanem a gyep gyökerei alatt közvetlen a tőzeg van — kétes az eredmény.

Felelet. Tőzegásás és tőzegtalaj értékesítése.

A tőzeg kiásása és akár tőzegalomnak akár tüzelőnek való eladása csak ott fizeti ki magát, a hol *faszegény* a vidék, tehát a téglákban kiásott, a levegőn kiszáritott tőzeget el lehet adni tüzifa helyett, vagy a hol kevés az alomszalma (pl. hegyvidéken hol kevés gabonát termelnek) tehát a tőzeget alomnak megveszik. Miután a kézimunka drága, a tőzegásáshoz, szárításhoz, szállításhoz gépek, állványok stb. kellenek, az alomtőzeg szétterítéséhez pedig szintén gép kell. így ezen vállalat csak ott fizeti ki magát, a hol nagyobb területet foglal el a tőzeg (pl. Hanságban, az ecsedi lápon stb.); tehát a költséges berendezés beállítása érdemes.

A tőzegtalajt égerfával való beültetéssel szintén lehet hasznositani, de ez csak olyan talajra való, hol a tőzeg ki van ásva (ki van termelve) tehát ott még füvet sem lehet tenyészteni.

A tőzegtalajon egészen jól lehet rétet vagy legelőt létesiteni, de ott feltétlenül *trágyázni* kell, és a túlsók nedvességet levezetni, hogy a savanyú füvek helyett, a nemesebb, édesebb füvek telepedhessenek le. A *tőzeg ugyanis olyan szegény növényi tápanyagokban*, hogy rajta csak a silányabb füvek tudnak megélni, melyek megelégszenek a legcsekélyebb tápanyag quantummal is. Ha tehát nemesebb, táplálóbb, jobb füveket akarunk betelepiteni, akkor a talajt meg kell trágyázni, hogy azokat fönntartani képes legyen.

A tőzegen Németországban és Dániában stb. igen szép eredményeket értek el vizlecsapolással és műtrágyázással sőt *Cserháti Sándor* a magyar óvári gazd. akadémia boldogult tanára is a Fertőtó vidékén a hansági tőzegmezőkön. A tőzegen szintén foszforsav, káli és nitrogén tápanyagok adása szükséges, olyan mértékben, mint azt az előbbi válaszomban elmondottam. Különben nemsokára megjelenik a *«Kaszáló és legelőjavitás»* czimü könyv, melyben ezen kérdés kimeritően van tárgyalva. Ha beszerezni óhajtja, úgy *kedvezményes áron* bocsájtom rendelkezésére, mivel a könyv drága lesz, (9 korona) és a bolti áron való beszerzése kissé költséges lenne.

enesei *Dorner Béla.*

H. I. Száraz években a gyengébb talajon termő takarmányfélék szegények az úgynevezett ásványsókban. Főleg a mészben és a phosphorsavban áll be könnyen hiány, mert a vizhiány folytán a talajban meglevő — amúgy is kevés — ásványsók nem oldódhattak s nem szivódhattak fel. Az ilyen sókban szegény takarmány etetése súlyos zavarokat okoz az állatok szervezetében, főleg akkor ha még e mellett sok burgonyát, répát etetünk, a melyek szintén kevés sót, de annál több vizet tartalmaznak. Már pedig a szervezet ezeket a sókat sehogysem nélkülözheti, mert még a teljesen felnőtt állat csontállománya is lassú, de állandó felszívódásnak van kitéve s ezt a felszívódó csontszövetet a táplálékban bevitt ásványi sók vannak hivatva pótolni, úgy, hogy a csontszövet is folytonosan felújul. Ha már most a táplálék sókban szegény, akkor a természet nem tudja teljesen pótolni a felszívódó csontszövetet s a csontállomány lassankint gyengül, a mészsók mindinkább kioldódnak belőle s a csont meglágyul. Még hamarább bekövetkezik ez, ha az állat vemhes s a magzat felépítése már magában véve is sok sót von el az anya szervezetétől, amit az nem képes pótolni. Ugyszintén hamarabb betegszik meg a jó fejős tehén is, mert a tejképződés is nagymérvű só elvonással jár. Ezért látjuk, hogy egy koszton élő állatok közül a vemhes és jó fejős tehenek megbetegszenek, míg az ökrök egészségesek maradnak.

A csontlágyulást elcinte nehéz felismerni, s rendszerint csak nehány hónap multva mutatkoznak látható jelei: A beteg állat sokat fekszik, nehezen kel fel, feszesen mozog, sántit, szóval mutatja, hogy fájdalma van. A lábakon kezdetben semmiféle daganatot vagy elváltozást sem látni. Később a csonthártyák is ellágyulnak s az állatok csontjai ropognak, különösen felkelés közben. A sántítás mind feltünőbbé válik. Itt már segiteni kell a bajon, mert ha a segitség késik, a lágyulás tovább tart, a csontok könnyen törnek, elgörbülnek s az állat egészen elértéktelenedik.

A tünetekből itélve az Ön tehene is csontlágyulásban szenved. Ha még nincsenek elgörbülések, akkor még reményünk van teljes gyógyulásra. A kezelés nem okoz sok fáradságot. Mindössze pótolni kell azt, ami a takarmányban hiányzik: az ásványsókat. Ha van hüvelyes vetemény, adjon belőle a tehénnek; (ilyenek a bab, borsó) de már darát, korpát vagy olajos magvakat, pl. repcze, vagy lenmagot ne adjon. Ezenkivül pedig minden etetésnél, de legalább kétszer naponta 30—80 gr. *praeparált csontliszlet* hintsen egy kevés konyhasóval elkeverve a takarmányra. (Ha adhat hüvelyest akkor kevesebb pl. 30—40 gr. is clég, de ha nem adhat vagy csak keveset, akkor feltétlenül adjon 70—80 grammot). Ha a tehenet nem feji ki egészen s a tejhozamot ennek következtében csökkenti vagy esetleg ha teheti egészen elapasztja s a tehenet nem folyatja fel újra, míg fel nem gyógyult, ez a betegséget nagyon kedvezően befolyásolja, az hamarosan meg fog szünni. Igen jó hatással volna, ha napjában egyszer olajban oldott phosphorsavat is be tudna adni; receptje a következő:

Rp. Acid phosphoric.
grmta 0·10
Olei secoris Atelli
grmta 100·0
Mds. 10 adagban beadni
naponta egy adagot.

Dr. Kukuljević Józsel.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1912. évi márczius hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Nagytapolcsányi főszolgabirói hiv. hd. 26·75, Pónik község 57·85, földmiv. min. 1812·—, Karlóczai szerb zárda hd. 19·15,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Dési adóhiv. 36·—, Nagyenyedi adóhiv. hd. 46·23, Szamosköry Bálint —·80 fill., Vlassics László 3·20, Lukács Károly 20 fillér, földmiv. min. hd. 88·25, Vinkoveci főerdőhiv. hd. 18·35, Fonalka József hd. 19·15, Mányay Imre hd. 24·55, Kunffy Károly hd. 16·55, Reitter Oszkár hd. 20·—, Vadkerty Menyhért —·50 fill., Matuska István hd. 7·48.

1 koronát fizettek: Ritli István, Misuta Ferencz, Lancsarics Ferencz, Varga Imre, Lehnert Miklós, Toplicskai erdőgond., Andruschek Imre, Kővári István, Hrabár Antal, Rusz György, Miksa József, Sáári Mihály, Hajdany Ferencz.

2 koronát fizettek: Elekes János, Marosics Pál, Fuchs Pál, Györke József, Fodor József, Pálhegyi Pál, Seemann Norbert, Szappanos Gábor, Ondrik Mihály, Pálovits János, Csóka József, ifj. Sperlágh József, Schleier Ferencz, Ress Mihály, Buócz Gyula, Ujvári Sándor, Csiba Béla, Korkis Mihály, Szathmáry Ferencz, Redli Ferencz.

3 koronát fizettek: Rozgonyi István, Szabó József, Véber János, Boicz Nesztor.

4 koronát fizettek: Krems Ferencz, Lipkovics János, Mótz István, Buzás József, Karlóczai zárdai erdőgond., Danielovits Győző, Pap Ferencz, Vasdinyey József, Nagyváradi püsp. béli erdőgond. Schweiger János, Ábraháin Balázs, Manusov Mihály, Nagy Lajos, Jellinek Andor, Berta István, Széll József, Vécsei Lajos, Szpevák Miksa, Paucsek Péter, Sinka István, Tóthfalussy Samu, Bogár Balázs, Podmaniczky Rezső, Eleőd Józsa.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Erdővéd, jelenleg nagyobb uradalomban erdész, 33 éves, róm. kath., nős, kiscsaládú, a német, magyar és tót nyelvet szóbelileg teljesen, irásban meglehetősen birja, az erdészet és vadászatban jártas, a fáczántenyésztésben több évi gyakorlattal bir, megfelelő állást keres. Elvállalna kisebb erdőkezelést is. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (19.)

40 éves erőteljes, nős r. kath., szakiskolát végzett erdőaltiszt, a ki eddig 16 éven át kisebb erdőbirtokot önállóan kezelt, irodai munkálatokban jártas, jó bizonyítványokkal bir, magyarul, tótul és németül tud, hasonló, vagy más erdőaltiszti állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (20.)

Azonnali belépésre állást keres szakiskolát végzett, 22 éves egyén, ki a csemetekert kezelésében, valamint a vadászatban és az összes erdei munkálatokban jártas. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (21.)

Állást keres két középiskolát, erdőori szakiskolát végzett és a szakvizsgát jó sikerrel letett 26 éves nőtlen egyén. Erdészet, vadászat, valamint térképmásolásban gyakorlata van. Katonai kötelezettségének mint cs. és kir. szakaszvezető eleget tett. Ifj. Sperlágh József, Újbeszterce-Veselény (Trencsén vármegye). (22.)

Szakvizsgázott erdőőr, középkorú, kiscsaládú, róm. kath., a német, tót és román nyelvet teljesen birja, anyanyelve magyar, az erdészet és vadászatban jártas, a fáczános és a magas vad körüli szolgálatot teljesen érti, május 1-ére vagy bármikori belépésre állást keres. Jelenleg mint fővadász van alkalmazva. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (23.)

HIRDETÉSEK

Méhkasokat gyékényből szállítok. Közönséges kúpkas 1 kor. Igen nagy felső lyukas 1 kor. 50 fillér. Átmeneti 2 kor. 40 fill. A két utóbbi Hanemann-rácscsal ellátva. Matuska István, Nagykároly. (6.IV.1.)

Bükk- és egyéb fatörzsek eladása. 42,464. I. B-3. 1912. sz. A pitomačai kir. erdőgondnokságnak I. vágássorozat 6. tag 62. erdőrészletében kijelölt és az 1912—1916. évek alatt a vevő által és költségén kihasználandó mintegy 15,380 m^3 bükk- és mintegy 203 m^3 egyéb törzsfatömegre becsült törzseknek a tövön való eladása tárgyában 1912. évi április hó 22-én délelőtt 11 órakor a zágrábi kir. erdőigazgatóságnál kizárólag zárt irásbeli ajánlatok alapján versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár 31,480 korona.

Az árverési és szerződési feltételek megtekinthetők Budapesten, a földmivelésügyi m. kir. miniszterium I. B-3. erdészeti ügyosztályában (V. ker., Zoltán-utcza 16 III. emelet), továbbá Zágrábban a kir. erdőigazgatóságnál és Pitomačán a kir. erdőgondnokságnál, de kivánatra postán is megküldetnek.

Budapest, 1912. év márczius havában.

(7.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

Az alulirott hitbizományi uradalomnál azonnali belépésre **kerestetik egy szakvizsgázott erdőőr.**

Javadalmazása egy évre 600 korona készpénz havi utólagos részletekben, két szoba, konyha, kamarából álló szabad lakás, szükséges tüzifa házhoz szállitva, konyhakert a lakás mellett, első évben egy drb, azután két drb tehénnek az egy éves bornyával való szabad legeltetése és annak téli tartására szükséges széna, az uradalom által haszonbérbe adandó kisebb földrészletek nél elsőbbség, az általa bejelentett és befolyt erdei kihágásokból 10%. A román nyelv tudása szükséges. Az ügyes rajzolók vagy a felmérésben jártasak előnyben részesülnek, esetleg nagyobb fizetésre tarthatnak igényt.

Csákigorbó, 1912 márczius 30.

(8.) ***Turcsa Tivadar,*** hitbizományi erdőmester.

Pályázati hirdetmény. 214/1912. sz. A znióvárai kir. közalapitványi erdőgondnokságnál megüresedett turóczremetei és znió-papirmalmi kettő (2) kir. közalap. erdőőri, valamint az erdőgondnoksági irodai kir. közalap. erdőlegényi állásra pályázat nyittatik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az erdőőri állással 600 kor. évi fizetés és 100 kor. személyi pótlék, továbbá természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerű lakbér, két kat. hold földilletmény, illetve annak hiányában holdanként 20 korona földváltság, szabályszerű legeltetési illetmény, vagy e helyett 28 korona váltság, 18 ürm³ saját szükségletre felhasználható, házhoz szállított I. oszt. dorong kemény tüzifajárandóság és az 1912. évben esetleg folyósítandó 100 korona egyenruhaátalány, — az erdőlegényi állással 600 kor. évi segédmunkadíj, természetbeni lakás, vagy ennek hiányában törvényszerű lakbér, 12 ürm³ saját szükségletre felhasználható, házhoz szállított I. oszt. dorong kemény tüzifajárandóság és az 1912. évben esetleg folyósítandó 60 korona egyenruhaáltalány van összekötve.

Az ezen állásokra pályázók életkorukat anyakönyvi kivonattal, illetőségüket és családi állapotukat községi bizonyítványnyal, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismeretüket és katonai kötelezettségük mikénti lerovását megfelelő hiteles bizonyítványokkal, a kir. közalap. szolgálatba újonnan belépni kívánók és az államerdészet szolgálatában nem állók még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- halló- és beszélőképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, ezenfelül az erdőőri állásokra pályázók még az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában megkivánt szakképzettségüket is tartoznak igazolni.

Az erdőlegényi állásra pályázóktól megkivántatik a nőtlen állapot és ezen állás betöltésénél azok, kik az erdőőri szakiskolát végezték, esetleg erdőőri szakvizsgabizonyítvánnyal rendelkeznek és szép írással bírnak, előnyben részesülnek.

Az ily módon felszerelt és sajátkezűleg írt kérvények a nagyméltóságú vallás és közoktatási m. kir. Miniszteriumhoz czimezve, a znióváraljai kir. közalap. erdőgondnoksághoz folyó évi május hó 15-ig nyújtandók be.

Znióváralja, 1912. évi márczius hó 28-án.

(10.II.1.) ***A kir. közalapítványi erdőgondnokság.***

Pályázat erdőőri állásra. A kassai püspökségnél — Borsodharsány székhelylyel — egy erdőőri állás van üresedésben, mely állás javadalmazása: természetbeni lakás, készpénz 300 kor., buza 24 véka, rozs 48 véka, főzelék 4 véka, só 25 kg., tüzifa 16 méter, föld 2 magyar hold, marhatartás 2 drb, melyhez kasáló van az erdőn. Fejszepénz kb. 150—200 korona.

Próbaidő egy év.

Ezen állásra pályázhatnak római katholikus vallású, nős, 30 évesnél nem idősebb, katona-kötelezettségüknek eleget tett erdőőri szakiskolát végzett egyének, kik eddigi működésüket igazoló okmányaikkal vagy azok hiteles másolatával felszerelt kérvényeiket április 27-ig alanti czimre küldjék. Az állás f. év május 15-én feltétlenül elfoglalandó.

1912 márczius 27.

Kassai püspökségi uradalom felügyelősége.

(11.) Hejcze, Abaúj megye.

Pályázati hirdetmény. 386/1912. közig. szám. Pónik község (Zólyom megye) erdőőri állásra pályázatot hirdet.

Az erdőőri állás javadalmazása évi 800 kor., négyszer ismétlődő ötödéves 50 kor. korpótlék, 20 ürm³ tüzifa befuvarozva és megfelelő lakás vagy lakásbér.

A Pónik község előljáróságához czímzett kérvények 1912. évi május hó 1-ig benyújtandók.

A sajátkezűleg írt és egykoronás bélyeggel felszerelt kérvényekhez csatolandók:

1. születési bizonyítvány vagy e helyett katonai igazolvány, 2. erkölcsi bizonyítvány, 3. erdőőri szakvizsgai bizonyítvány, 4. orvosi bizonyítvány, 5. eddigi szolgálatra vonatkozó bizonyítvány.

A pályázónak magyarul értenie kell. A tót nyelv birása kívánatos.

A megválasztott állását 1912. évi június hó 1-ig köteles elfoglalni.

Pónik, 1912. évi április hó 4-én.

(12.) ***A községi előljáróság.***

Betöltendő erdészgyakornoki állás. Járandóság: 1230 kor. fizetés, lódíjrészesedés, ruházat, tüzifa és egy butorozott szoba. Feltételek: nőtlen, erdőőri szakvizsga, a magyar és német nyelv birása szóban és írásban, józanság, jó magaviselet, lelkes erdész és vadász, jó ajánlatok. Erdész fia előnyben részesül. Szolgálatbalépés 1912 május 15-én. Bizonyítványmásolatok küldendők.

Grófi urad. erdőhivatal.

(13.) Zseliz, Bars megye.

Pályázati hirdetmény. 1912. évi 1782. szám. A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületében megüresedett hat erdőőri (II. oszt. altiszt) és egy, illetve előléptetés esetén hét II. oszt. erdőlegényi állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

A II. oszt. altiszti állás javadalmazása évi 600 kor. fizetés, 100 kor. személyi pótlék, továbbá természetbeni lakás, vagy ennek hiányában a törvényszerű lakbér, valamint az egyéb rendszeresített mellékilletmények.

A II. oszt. erdőlegényi állás javadalmazása évi 600 kor. segédmunkadíj, továbbá természetbeni lakás, vagy ennek hiányában a törvényszerű lakbér és egyéb rendszeresített mellékilletmények.

Az erdőőri állásra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az állami erdészeti szolgálatba újonnan belépni kívánók ezenfelül ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, továbbá életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, végül pedig katonai kötelezettségüket, valamint eddigi szolgálatukat és annak eredményét, nemkülönben a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes birását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezűleg írt kérvényüket

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

előljáró hatóságaik, illetve magánosok az illetékes közigazgatási hatóság útján, 1912. évi május hó 30-ig ezen m. kir. erdőigazgatóságnál nyújtsák be.

Az erdőlegényi állásokért pályázók nőtlenségi állapotukat is kimutatni tartoznak.

Kolozsvár, 1912. évi márczius hó 30-án.

(14.) ***M. kir. erdőigazgatóság.***

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Jegyzéke

azoknak az **erdészeti szakmunkáknak,** melyek az «Az Erdő»-re egész évre egyszerre, vagy bár részletekben, de egy évnél már hosszabb idő óta előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. sz.) az alábbi **kedvezményes áron** rendelhetők meg:

Bölcsházi Belházy Emil: **Az erdőrendezéstan kézikönyve.** Ára 6 K.

Béky Albert: **Számtan erdészeti altisztek részére.** Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

Fekete Lajos: **A tölgy és tenyésztése.** Ára 4 K.

„ „ **Erdőrendezéstan.** Ára 9 K.

„ „ **Erdőértékszámítástan.** Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)

„ „ **Erdészeti nyereségszámítástan.** Ára 3 K.

„ „ **A szálaló erdők berendezése.** Ára 90 f.

Fekete L. és Mágócsi Dietz S.: **Erdészeti növénytan.** (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.

Fekete L. és Sóltz Gyula **Erdőbecslestan.** Ára 6 K. (II. kiad.)

Földes János: **A legelőerdők.** Ára 1 K 60 f. 55 f. portó beküldése esetén bérmentve.

Gaul Károly: **Hazánk háziu faipara.** Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Gellért József: **A bükk-tüzifa romlása s az ellene való védekezés.** Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: **Erdészeti zsebnaptár.** Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: **Erdészeti géptan.** Ára 4 K.

Márton Sándor: **A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása.** Ára 4 K 80 f.

Péch Dezső: **A külföldi fanemek megtelepítése.** Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Pohl János: **Tangenstáblázatok.** Ára 1 K.

Sobó Jenő: **Erdészeti építestan. I. R. (1. és 2. kötet) Középítéstan;** egy-egy kötet ára 11 K 20 f. **II. R. Út-, vasút- és hídépítéstan,** ára 12 K.

Tagányi Károly: **Magyar erdészeti oklevéltár.** 3. kötet Ára 20 K.

Tomcsányi Gusztáv: **Erdei facsemeték nevelése.** Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Vadas Jenő: **Erdőmívelestan.** Ára 7 K.

Erdészeti Rendeletek Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1893—94. (XIII—XIV.) évfolyam. Ára 1 K 20 f. 1895. (XV.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1901—03. (XXI—XXIII.) évfolyam ára 3 K. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

A nem említett évfolyamok elfogytak.

Ő felsége nagy fénynyomatú arczképe. Ára 7 K.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: **A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leirása.** 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földmivelésügyi miniszterium.)

Bedő Albert dr.: **Az erdőőr vagy Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben.** Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: **A vadászati ismeretek kézikönyve.** (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzve 9 K., kötve 13 K.)

Bund Károly: **Értekezések az erdőrendezés köréből.** Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cséti Ottó: **Általános földméréstan.** Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: **Az erdők berendezése.** Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: **Népszerű erdészeti növénytan.** I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tűlevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházas növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: **Erdészeti talajtan.** Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Szécsi Zsigmond: **Az erdőhasználattan kézikönyve.** Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)

Téglás Károly: **Erdővédelemtan.** Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)

Tomasovszky imre: **Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeletek Tára». I—XXIV. évfolyamaihoz.** Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: **A bükkfa korhadása és konzerválása.** Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-utca.)

Vadas Jenő: **A selmecbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője.** Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmeczbányán.)

Vadas Jenő: **Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése.** Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapesten, Muzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtáblák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnál.)

Erdei rovatos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.

Termési táblák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezősége, Jolsva, Gömör-megye.)

Fajtojások! **Hófehér orpington, Hófehér Wiandotte** (amerikai kitünő téli tojók), **Fekete Langsan, Kendermagos Plymut** tyúktojások és **Hófehér óriás pekingi kacsa**tojások darabja **60 fillér.** Rázásmentes faládacsomagolás **ingyen.** (9.IV.2.)

REITTER OSZKÁR főkapitánynál **Nagybecskereken** kapható.

Hazai és külföldi 21 kiállításon első kitüntetés. **Állami aranyérem.**

POSZTÓ Uri és női divatszöveteket ajánl a kiviteli ház **Skorkovský Prokop és fia Humpolec, Csehország.** **ZEFIR**

Minták kívánatra frankó. Jutányos árak. — Esetleg az uri öltönyöket el is készíttetjük. (4.V.2.)

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő és lapunk rovatvezetője által irt

baromfi- és házinyultenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók III. kiadás ára 1.— K
2. Baromfitenyésztés I. „ „ 5.— „
3. Tyuktenyésztés II. „ „ 3.— „
4. Pulykatenyésztés II. „ „ 3.— „
5. Lud- és kacsatenyésztés I. „ „ 3.— „
6. Baromfiak hizlalása II. „ „ 1.50 „
7. Baromfitermékek értékesítése „ 2.— „
8. Az ezüst szőrmenyul tenyésztése és értékesítése. I. kiadás „ 2.— „

*E nyolcz munka a «**Baromfitenyésztés**» heti szaklap kiadóhivatalában* **Kolozsvár** *Ferencz József-u. 5. II. 8. az* **erdészeti** *altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve* **fele árban** *kapható.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Egy fillért se áldozzon a méhészetre, míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

című könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leírását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a czélt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; csinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.

Műlépek, keretlécek, kaptárak, kasok és mindennemű méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatványszámot ingyen és bérmentve küld

a «Méhészet» kiadóhivatala
Ujpest, Széchenyi-utcza 7. sz.

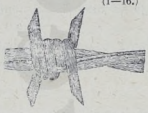
Magas csiraképességű erdei magvakat
szállít jutányosan
Böhmerwälder Waldsamen-Klenganstalt
Gesellschaft m. b. H.
Budweis. (2. XII. 6.) **Cseherdő.**

Vadaskertsövények
a legjobb drótanyagból, továbbá
kertsövények, tennispályák, baromfiudvarok

Alpenländische Drahtindustrie

(1—16.)

Ferd. Jergitsch' Söhne
WIEN.
IV/1, Pressgasse 29, Telephon 4144,
Graz, Göstinger Maut und
Klagenfurt Postfach 263.
195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve a legközelebb eső irodából.

Uri ruhák készítéséhez való
jó brünni posztót és Lodent
legjutányosabb gyári árakon szállít
Etzler és Dostal, Brünn
Schwedengasse 5/z.
Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.
A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnyeivel jár.
Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.
(3. VI 5.)

Akácz- és gledicsia-magvak!

Kitünő csiraképes tölgymakkok!

STAINER GYULA
cs. és kir. udvari szállító
Magyar Magpergető Gyárai
KÖRMEND
(Vas megye)
Ajánl:

Elismert megbízható minőségű, szavatolt csiraképességű

Túlevelű-Lomblevelű-Gyümölcs- magvakat saját s a legmodernebb gépekkel berendezett magpergető gyáramban kipergetve.

Fűmagkeveréket szavatolt utolsó termés. — Minden talajnak megfelelő összeállításban.

Exotikus lomblevelű Exotikus tűlevelű magvak csakis kipróbált, megbízható minőségben.

Továbbá mindennemű
díszfák és cserjék magvait
szintén szavatolt utolsó termésű s feltétlen sikert biztosító minőségben. (5. VI. 4.)

Tű- és lomblevelű
facsemeték
minden fajban, korban és nagyságban, csakis válogatott, jó gyökérzettel biró példányokban.

Továbbá
gyümölcsvadonczot, dísz- és sorfákat
kifogástalan minőségben
és
díszfenyőket és cserjéket
az elképzelhető legszebb formában.

Idei termésű fenyőmagvak!

Tűlevelű-lomblevelű csemeték! Díszfák!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam — 9. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi május 1.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasáos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iróli tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége. (Kaán Károly.)
Gazdasági tanácsadó: A rajzásról. (Csergő Venczel.) — Kis pulykák etetése. (Jaczkovicsné.)
Különfélék: Erdőalkalmazottak jutalmazása. — Vadon termő gyógynövények gyűjtési leírása. — Végzetes szerencsétlenség. — Hibaigazítás. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.

Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége. (1774—1841.)

Adalék a magyar erdőgazdaság történetéhez.

Irta: *Kaán Károly.* (Folytatás.)

(Az «Erdészeti Lapok» után.)

III. Erdőgazdasági tevékenységének méltatása.

A XVIII. század vége felé, a mikor már a nyugat országai mindjobban fölkarolják az erdőgazdaság kultuszát, nálunk is mutatkoznak jelenségek, a melyek egy jobb jövő előjeleit sejtetik.

Eszterházy Ferencz gróf és Scultéti Ferdinánd ellenjegyzése mellett Mária Terézia királynő 1769 deczember hó 22-én kelt elhatározásával kiadja terjedelmes rendelését «a fáknak és erdőknek neveléséről és megtartásáról».

Nevezetes királyi «rendelés». Fölhivja az ország figyelmét az erdők föntartásának jelentőségére. Kitanitja az erdők okszerű használatára, felújitására, azok nevelésére és gondozására.

Nagy értéket az iratnak éppen az ád, hogy legfelsőbb helyről, királyi székből először hirdetik Magyarországon, hogy «mely nagy és hasznos dolog légyen az, ha az erdők mindenkori jó és virágzó állapotban tartatnak; káros ellenben és fölöttébb ártalmas, ha minden különbség nélkül vágattatván, elpusztulnak».

Az erdők és a bennük üzendő gazdaság jelentőségének a legfelsőbb helyről való hirdetése csak megerősíti a nyugat állami erdőgazdaságai tevékenységéről hazánkban szállongó hireket, és fokozza a német erdészeti irók egymásután megjelenő és akkortájt már hazánkban is olvasott munkáinak érdekességét és fontosságát.

Hozzájárult mindehhez az erdőnek akkor még mindenféle szolgalmakkal és az úrbéri viszonyból eredő terhekkel lenyügözött és egyébként is elhanyagolt állapota, valamint hozzájárult a bekövetkezendő országos fahiánytól való indokolatlan félelem;* a mi különben szinte minden nemzet gazdasági életében megállapitható jelenség és előhirnöke az erdőgazdasági fejlődés megindultának.

A vázolt körülmények között nem csoda, hogy e tájt a kormányhatalom már hazánkban is állandóan programmon tartja az erdők föntartásának elősegitését, azok konzerválásának biztositását és az erdőgazdasági érdekek istápolását!

Kormányintézkedés alapján már 1780 körül kezdetét vette a kincstári uradalmak felvétele, térképek szerkesztése és az erdőállományok becslése.**

Az 1770-ben Selmeczbányán létesitett bányászati akadémián 1807-ben erdészeti tanszéket szerveznek és azt a jeles Wilkenssel töltik be.

Szerveznek 1807-ben négy országos főerdőfelügyelői állást, hogy az erdők fentartásához fűzött fontos államgazdasági érdekeknek érvényt szerezzenek.

Az ekként hazánkban először ébredező erdészet tavaszi szellője Decrett fogékony lelkére is nagy hatással volt, és mindenesetre jelentékeny befolyást gyakorolt arra, hogy a 14 éves korától az erdőgazdaság szolgálatában nevelkedett fiatalember mohó érdeklődéssel olvassa a német erdőgazdasági munkákat és ez úton magának jeles ismereteket szerezzen.

Munkásságának tanuságos eredményei igazolják, hogy Decrett József mint autodidakta fogékony eszével és szivós kitartásával kiválóan kiképezte magát. Nem csoda tehát, hogy a mikor az erdészet fejlesztésének szolgálatában a kormánytevékenység is megindult és ehhez alkalmas erőket kerestek, az intéző körök figyelmét Decrett József kiváló egyénisége nem kerülhette el.

Az új éra szinte első választottja Decrett József, a

* A budai helytartótanács 1755-ben elrendelte, hogy a bányavárosok mocsaras és nedves helyeken fűzfákat ültessenek és ezzel elejét vegyék az előreláthatólag bekövetkezendő fűzifahiánynak.

** Ennél a munkálatnál nyert alkalmazást Decrett is, a mikor a kincstári szolgálatba állott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kit 1807-ben a breznóbányai erdőbirói állásban ideiglenesen alkalmaznak, 1808 februárban pedig oda őt már véglegesen kinevezi I. Ferencz király.

Fellebbvalói megtisztelő bizalmából a gyakorlati szolgálatban eltöltött 20 év bőséges tapasztalatával és a magánszorgalomból oly nagy tudásvágygyal elsajátított szép elméleti ismeretek birtokában jutott Decrett e tekintélyes állásba.

Tőle munkát és sikereket vártak; az ő vasakarata és tetterős lelke munkára vágyott!

Alkotni, teremteni kivánt, a mihez az a birtok, a melyet gondjaira biztak s a melyet ő hosszú idők során oly behatóan és részleteiben megismert, bőséges alkalmat is nyujtott.

Decrett életéből az állam szolgálatában addig eltöltött, bár éppen nem meddő 20 év inkább a tanulás és tapasztalatszerzés idejére esik, mig a breznóbányai erdőbirói állásba jutástól a szolgálata végéig eltelt 30 esztendő annak az eredményekben gazdag tevékenységnek ideje, mely különösen érdemes a méltatásra!

Munkásságának kellő megértéséhez és helyes méltánylásához ki kell azonban emelnünk mindenekelőtt, hogy a mai beszterczebányai erdőgazdasági uradalom egész területén és így az annak felső részét alkotó, úgynevezett breznóbányai kerületben is, az erdők épp oly, sőt állíthatjuk, hogy elhanyagoltabb állapotban voltak akkor, a mikor Decrett József 1807-ben a breznóbányai erdőbirói állásra került, mint a milyen elhanyagolt volt az erdők ügye egyebütt, széltében az országnak.

A breznóbányai akkori kamarai uradalom területén a bányászat és vele kapcsolatban a kohók üzeme visszafejlődésben lévén, ez a körülmény a bányászat szolgálatában állott erdőgazdaságban is éreztette nyomasztó és káros kihatását.

Ennek az egyéb gazdasági és politikai viszonyok miatt is kedvezőtlenül befolyásolt, erősen dekadens állapotnak káros jelei nemcsak az uradalmi szolgálat hiányos ellátásában, de az egész uradalom területén egyéb körülmények megnyilvánulásában is észlelhetők voltak.

Rendszertelen fahasználatok, nagy fapazarlással. Elhanyagolt vágások, a melyekben még magfákat is alig hagytak és a melyekben a túlhajtott legeltetés az erdők természetes felújulásának útját állta, mert a jogosultak és jogosulatlanok aránytalan számban tartott marhája mindent tönkretett. Sok helyütt már kopárosodó vágások, a pásztorok tüzétől elpusztított hegyoldalak. Az erdők egyébként tele foglalásokkal, jogtalan irtásokkal.

Ez a képe a másfélszázezer holdas beszterczebányai kamarai uradalomnak a XIX. század elején. Akkor tehát, a mikor már a kormányhatalom is felismerte az erdőgazdaság nemzetháztartási jelentőségét és törekvése az erdők konzerválására és a bennük üzendő gazdaság fejlesztésére irányult.

Megállapította különben az uradalom ezt az elhanyagoltságát az ott 1807-ben eljárt ú. n. Majláth-Drevenák-féle királyi kiküldött bizottság is, melyben már erdészeti szakértő is szerepelt Duschek Ferencz budai főerdőfelügyelő személyében.

Ez a bizottság jelentésében többek között az erdők fölmérésének s a birtokviszonyok rendezésének, a legeltetés megfelelő korlátok közé szorításának és szabályozásának s az erdők konzerválásának szükségét hangoztatta és mindenesetre az első inicziativát szolgáltatta ahhoz, hogy ez az uradalom a gazdasági fejlődés útjára tereltessék.

Decrett Józsefnek a bizottság eljárása után pár hóval breznóbányai erdőbirává történt kinevezése ezzel a királyi bizottsági erdőbejárással bizonyára szoros kapcsolatban van.

Decrett József megértette feladatát. Fáradságot nem ismerő munkakedvvel és lelkesedéssel látott a reá váró feladatok megoldásához.

A folyó hivatalos ügyek ellátásán kivül első feladatának tekintette, hogy rendezze a felügyeletére bizott birtokon az irtások és foglalások ügyét s ezzel az erdők konzerválásához s a birtokállomány biztosításához az első lépést megtegye.

El is végezte ezt a munkát az akkori erdőközi, feketegarami, kisgarami és olaszkai erdészségek területében.* Mintegy 38.000 hold erdőbirtokon eszközölte a fölvételt, mely abból állt, hogy vázlatos térképeket készített a foglalásokról s azokat birlalóikkal jegyzőkönyvileg letárgyalta.

A jegyzőkönyvek hatalmas köteteinek egész sorozata tanusága ma is annak a nagy munkának, melyet Decrett az állami birtok jogviszonyainak rendezése érdekében oly odaadó buzgósággal es ma is például szolgálni hivatott pontossággal kifejtett.

Nagy lelkesedéssel és különös előszeretettel fogott a telepesmunkás-kérdés rendezéséhez, a mely ennek a birtoknak akkor már rákfenéjévé kezdett lenni.

Mint telepes favágómunkás-család sarja, ismerte ezt az ügyet, annak teljesen elhanyagolt és kuszált voltát. Ismerte annak úgy a munkásságra, mint az uradalomra káros és tarthatatlan kialakulásait. Egyfelől emberi érzése és igazságszeretete, másfelől az erdőgazdaság iránt való lelkesedése megerősítette lelkében az évszázadok alatt teljesen elfajult állapotok tarthatatlanságát.

A kincstári munkástelepek viszonyaiban kialakult akkori zilált állapotnak vázolására elég talán felemlítenünk, hogy azoknak a kincstári mezőföldeknek a használatát, a melyek arra voltak hivatva, hogy a munkásoknak bérpótlékul szolgáljanak, a hosszú idők során egyes jobbmódúak a szegényebbektől megváltották. Az újabb generácziók földekhez meg egyáltalán nem tudtak jutni másként, csak irtások és foglalások révén, tehát tiltott utakon.

Egyes jobbmódúak csordákat hajtottak a legelőkre, a szegényebbek pedig kiszorultak, mert egyáltalán nem maradt legelőjük. Az érdekeikben ellenfelek azután nem egyszer bosszúból egymásra gyújtották az erdőt, föl-

* A mai mihálytelki, dobrocsi, karámi, sziklai, kisgarami, cserpataki és rezsőparti erdőgondnokságok és Breznóbánya szab. kir. város erdőbirtoka.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

perzselték a hegyoldalakat. Mások pedig kiméletlenül legelették a vágásokat s a nyájaik és csordáik útján üzött féktelen garázdálkodásaikkal kizárták azt, hogy e hegyvidéknek az erdő felújulásakor annyira kívánatos nyugalma meg legyen.

Az erdő, főleg a telepekhez közelebb fekvő részeiben a pusztulás képét mutatta, a munkásnép számottevő részének igényei pedig kielégítve egyáltalán nem voltak.

Meglazult e mellett a munkások között a fegyelem; s mert a művek üzeme nagyon is alászállt s igy tüzelőfára és faszénre sem volt oly nagy arányokban szükség, nagyon megapadt az erdei munka s igy keresethez sem jutott a telepek lakossága.

Decrett ezért fölmérte a feketegarami és cserpataki összes kincstári mezőgazdasági földeket, azokról pontos térképeket készített. Kiszámította ezután területüket s a szolgálati idő arányában megállapitott kulcs alapján fölosztotta azokat a kincstári munkástelepek lakói között.

Egybeállított igen alapos részletes törzskönyvet is, és megszerkesztette a munkástelepek lakói föld-, marhatartásbeli és egyéb járandóságainak szabályzatát, a melyhez azután a föbányagrófi hivatal is hozzájárult és a melyet az udvari kamara 1811. évi 4945. számú rendeletével jóvá is hagyott.

Megszerkesztette végül a telepes erdőmunkások szolgálati és szervezeti szabályzatát és azt is előterjesztette felsőbbségének.

Hogy pedig mindez milyen alapvető, nagy és nehéz munka volt, igazolhatja már az az egy körülmény is, hogy az ez időtől eltelt kerek száz esztendő óta Decrett megállapításain, a melyek, mint később látni fogjuk, az uradalom kincstári telepesmunkásaira nézve általánositva lettek, mind a mai napig nem változtattak.

Sokat tett az erdők használatának szabályozása és belterjesebbé fejlesztése érdekében is.

Az akkori erdőközi erdészség kerületében* bevezette a gyéritési eljárást, az ú. n. kasszenitéssel** kapcsolatban, hogy a fiatal faállományok záródása folytán életképtelenné váló törzseket értékesithesse!

Már ekkor, tehát breznóbányai erdőbiró korában nagy munkásságot, soha el nem hervadó érdemeket szerzett Decrett az erdőfelújitás, valamint a kopárfásitás körül kifejtett tevékenységével.

Részlet az óhegyi m. kir. erdőgondnokság Medvésdülő (Medvedza) nevű jegenyefenyveséből, a melyet Decrett József idejében ujitottak föl.

A mint már vázoltuk, az egész uradalmat igen elhanyagolt állapotban találta az 1807-ben ott eljárt Majláth-Drevenák féle királyi bizottság.

Bizonyára a bizottságban szakértőként résztvett Duschek főerdőfelügyelő közbenjárása folytán ennek a királyi bizottságnak javaslatára rendelte el az udvari kamara, hogy az uradalomban még nem ismert és nem alkalmazott mesterséges erdőtelepítéssel tegyenek kisérleteket s ez úton a nagy területeken letarolt, tönkrelegeltetett, sőt legtöbbnyire le is égett és ijesztően kopárosodó hegyoldalak betelepítése, a rosszul végrehajtott és ezért nem sikerült természetes felújítások pótlása, valamint a széltörések miatt vagy más okokból eszközölt tarvágások felújítása biztositható legyen. Költségeket is folyósithattak mindjárt e czélra, mert már 1809-ben, tehát a királyi bizottság eljárása után alig $1^1/_2$ évvel kisérletek folynak az uradalomban a mesterséges erdőtelepités körül.

*

* A mai mihálytelki erdőgondnokság és a breznóbányai városi erdőbirtok.

** Kasszenitésnek nevezik e vidéken ma is azt a szenitő eljárást, a mikor nem állandóbb szenitő helyeken és nem ürméterekben termelt fából egybeállított rakásokban égetnek szenet, hanem hosszabb-rövidebb tört részekből ott készítenek kisebb szenitő rakást, a hol ilyen anyag rendelkezésre áll.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Bizonyára a rendelkezésre állott, aránylag kevés költség és a sürgős felújításra váró területek nagysága miatt, és mert az kezdetben egyszerűbbnek is látszott, először a vetéssel próbálkoznak.

Az uradalomban az elmult őszön gyüjtött lúczfenyő és a budai főerdőfelügyelőség részéről küldött vörösfenyőmaggal kezdik a kisérleteket. A breznóbányai kerületben maga Decrett József erdőbiró, Steiner erdőközi erdészszel és Kabszay famesterrel végzi a próbákat, a beszterczebányai kerületben pedig Zapotil és Mastalircz erdészek hajtják végre a kisérleteket.

Arra nézve, hogy mily arányban és mily költségekkel végezték e munkát, az akkori időből reánk maradt következő egybeállítás szolgálhat fölvilágositással:

Az 1809-ben végzett erdőtelepitési kisérletek adatai.

Tételszám	Az erdőtelepitési kisérlet helye		Az erdőtelepitési kisérletet végrehajtotta	A kisérlet végrehajtásának ideje		Vetéshez felhasználtatott szárnyatlan		A betelepitett terület	A felmerült költségek					
	erdőgondnokság	erdőrész				lúcz. font	vörösf. font	□-öl	a mag értéke		a munka költsége		összesen	
				év	hó	— magból			K	f	K	f	K	f
1.	Olmányfalva	Lelekova	Zapotil erdész	1809	ápr.	221	—	1600	28	88	6	—	49	40
						—	5		14	60				
2.	Olmányfalva	Lelekova	Zapotil erdész	1809	»	110	—	800	14	40	2	24	16	64
3.	Óhegy	Na druhej strani	Mastalircz erdész	1809	»	68	—	570	22	40	—	—	—	—
							2							
4.	Benesháza	A nagy Benyuszka eleje	Decrett erdőbiró Kabszay famester	1809	»	102	—	2130	20	24	28	96	49	20
5.	Mihálytelek	Pod lipou	Decrett erdőbiró Steiner erdész	1809	»	25	—	500	4	60	6	60	11	20

Az első kisérletek eredményéről följegyzések nem maradtak reánk. Csak azt tudjuk, hogy a további években is végeztek ilyen kisérletező munkát, de még mindig elég szerény keretben.

Decrett lelkesedett a mesterséges erdőtelepitésért, mert lelkesedett a gondolatért, hogy az uradalom tönkrejutott hegyoldalait ekként még sikerül visszaadnia az erdei tenyészetnek. Jóindulatú szándékainak végrehajtásában sok nehézséggel kellett megküzdenie; mindez azonban nem tompitotta lelkesedését, sőt megedzette kitartását.

1812-ben, tehát éppen most száz esztendeje, bő magtermő év következett be s ezzel egy kedvező alkalom kinálkozott ahhoz, hogy aránylag kevés költséggel nagyobbszabású s a kerületére számottevőbb munkát végezhessen e téren és ezzel a tulajdonképpeni kopárfásitás nagyjelentőségű munkáját megkezdje.

Megszerezte valahogy a kivánt hitelt és gyűjtetett is több mint 2400 mérő lucfenyőtobozt. Nem volt azonban embere, aki a gyűjtött tobozanyag továbbkezelésében és a mag pergetésében gyakorlati jártassággal birt volna.

Burgsdorf munkája után maga elméletben ismerte ugyan az eljárást, mégis, mert a gyakorlati végrehajtást más irányú elfoglaltsága mellett egyedül nem végezhette és mert úgy értesült, hogy Körmöczbányán már volna egy magpergető, odaküldötte Steiner mihálytelki erdészt, hogy azt megtekintse és az ott követett eljárásokról tájékozást szerezzen.

Már ez év telén fölállitja az első magpergetőt s megszerzi a magpergetéshez szükséges eszközöket. Tavaszon (1813) és nyáron át azután a nap természetes melegével elvégzi a pergetést s rostálással mintegy 250 mérő szárnyatlan luczmagot termel s nagy gonddal és körültekintéssel, de másfelől lelkesedéssel lát a mesterséges erdőtelepités első nagyobbszabású munkájához.

Nem szegték ugyanis kedvét és lelkesedését az eddig fölmerült nehézségek és az a körülmény sem, hogy közvetlen fölebbvaló hatósága, a beszterczebányai bányakamarai erdőhivatal, selmeczbányai főbányagrófi hivatal e tekintetben addig sem támogatásban, sem útmutatásban nem részesitette.

Maga irja, hogy: «sem föllebbvalóim, sem alárendeltjeim ez irányban járatosak nem lévén, több erdészeti munkából gyüjtött alapelvek és eltanult elméletek alapján s a budai főerdőfelügyelőség jóakaró irányitása és támogatása mellett kezdettem meg a mesterséges erdőtelepitést».

A gyüjtött és kipergetett magot nagyobbrészt a mai rezsőparti erdőgondnokság sebeséri völgyében, több mint 20 év óta lepusztitva álló hegyoldalakon, a munkálathoz kirendelt Zünke és Petykó nevü végzett erdészeti akadémiai hallgatók igénybevétele mellett, mint maga irja: «bizonyos aggodalom és sokféle kisérletezés után» vettette el.

Ezzel a munkával tehát megkezdette Decrett a kopárfásitást és az erdők rekonstrukcióját a beszterczebányai uradalomban, a mely téren azután, mint látni fogjuk, elévülhetetlen érdemeket szerzett.

Nem érdektelen itt leszögeznünk, hogy Magyarországon ez az első, okmányokkal is igazolható tevékenység a kopárok mesterséges fásitása körül. Ennek a körülménynek a megállapitása pedig annál kevésbbé lehet érdektelen, mert mint közismeretü, a földmivelési kormányzat éppen mostanság nagyarányú akcziót kiván megindítani a kopárok befásitása érdekében. Azt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a munkát kívánja tehát nagyszabású kormánytevékenységgé kifejleszteni, a mit éppen most 100 esztendeje annyi lelkesedéssel Decrett József kezdett meg.

Ugyanebben az esztendőben (1813-ban) létesítette az első csemetekerteket és azokban azután luczfenyő-, valamint a Duschek Ferencz főerdőfelügyelő közbenjárása folytán Tirolból került magból vörösfenyő-, majd később ezenkívül jegenyefenyő-, juhar-, kőris-, hárs- és bükkcsemetéket nevelt.

A történeti igazság kedvéért nem lesz itt érdektelen följegyeznünk azt sem, hogy Decrettnek a fennebb leírt és foltvetéssel végrehajtott első nagyobbszabású mesterséges erdőtelepítése nem sikerült a kívánt módon.

A fölöttébb kedvező csíraképességű magból ugyanis túlsok kelt ki a foltokban; úgy, hogy azokat azután gyomlálással ritkíttatta meg.

Ez a félsiker sem vette el a kedvét, sőt azokra a további próbálgatásokra sarkalta, a melyek révén többek között a magvetés terén is oly páratlan sikereket ért el.

Duschek Ferencz főerdőfelügyelő élénk figyelemmel kísérte Decrett tevékenységét és munkássága elismerésreméltó eredményeit. Ott járt az uradalomban 1909-ben, majd 1912-ben s módjában volt párhuzamot vonni annak többi részében és a Decrett kerületében kifejtett tevékenység eredményei között.

Módjában volt azonban megállapítania azt is, hogy sem a beszterczebányai erdőhivatal, sem a bányakamarai előljáróság egyáltalán nem igyekeznek a nagyon elhanyagolt erdőgazdaság állapotán javítani s hogy ilyen körülmények között az uradalomban 1807-ben eljárt Majláth-Drevenák-féle királyi bizottság javaslatai érvényre nem jutnak, végrehajtva nem lesznek s Decrett törekvései és legjobb indulatú szándékai is nagyobbrészt megtörnek fölebbvalói ósdi felfogásán, de még inkább nemtörődömségén.

Ezért azután a mikor 1813-ban beszámolt a beszterczebányai bányakamarai uradalomban tett utazása tapasztalatairól, leplezetlenül reámutatott arra, hogy az erdők állapotát és az azokban üzött gazdaságot egyáltalán nem találta rendben. Reámutatott arra, hogy az erdők legtöbb helyütt minden terv és a szabályszerű gazdálkodásra való tekintet nélkül egészen önkényesen használtatnak, miért is elengedhetetlenül szükségesnek jelezte, hogy ennek a rendszertelen eljárásnak az erdők fölmérésével és okszerű gazdasági módok behozatalával most már az uradalom egész területén vége vettessék. Kívánatosnak jelezte azért, hogy ne a művek közelében és a völgyek elején vágassanak és pusztíttassanak az erdők, hanem hogy a völgyek mélyén elterülő érintetlen faállományok is használatra kerüljenek.

Mindezek biztosítása érdekében két völgybe, a kővízi és sebeséri völgyekbe erdei munkások telepítését javasolja és feltétlenül szükségesnek jelzi vízgyűjtők építését.

(Vége következik.)

Gazdasági tanácsadó.

A rajzásról. A rajzás a méhészet költészete. A míg a méhek életében a legérdekesebb jelenség a rajzás, a méhészet foglalatosságai között a legkedvesebb, de egyúttal a legtöbb leleményességet igénylő munka, a raj befogása. Minden méhész türelmetlen reménykedéssel várja, még az is, a ki nem óhajtja méhállományát tovább fejleszteni; hát még annak a kezdőnek, a ki ettől várja boldogulását, milyen nagy örömet okoz!

A rajzás a déli részeken már májusban megindul. A hegyes vidékeken később; nálunk junius közepén veszi kezdetét és eltart julius végéig. A rajzás kellő határok között a méhállomány értékének emelését eredményezi.

A méhészek nagy sulyt fektetnek a rajzásra, miért is a természetes rajzás mellett, — mit a nép nyelvén eresztésnek neveznek, — a mesterséges rajoztatást is űzik, vagyis műrajokat is készítenek.

Tapasztalat szerint a természetes raj jobb s mert befogása sem jár valami nagy munkával, se különös mesterfogások nem kellenek ahhoz, legtöbb méhész e mellett marad csak azért is, mert a műraj sok babrálást és alapos tudást igényel s mégsem sikerül mindig.

Különben is a népszerű és vonzó méhészet költészete ennél a csodálatos szaporodásnál nyilatkozik meg teljes szépségében, akkor, mikor a raj lázas rohanással, ujjongó zsongás között száll a magasba s ott a fák koronája felett, a korlátlan térben, csapongó kedvvel kering néha 20—30 perczig, addig, míg az előőrsök alkalmas helyet találnak a leszállásra. Ez olyan gyönyörködtető és szokatlan édes zajjal jár, hogy arra figyelmessé lesz a méhész, ha nincs is jelen, vagy közelben.

A jó méhész ilyenkor szemmel kiséri a raj keringését és bevárja nyugodtan a megszállást; egyúttal megjegyzi azt a kaptárt, a melyből a raj kivonult. A kező méhészt rendesen izgalomba hozza a rajzás s ősi szokás szerint elővesz csengőt, kolompot, fecskendezi vízzel, szórja homokkal a szerte szállingózó méheket, mert ezzel véli megakadályozni a raj megszökését. Ez pedig felesleges munka, sőt helytelen és sok esetben elriasztó ósdi fogás, mivel a raj nem szökik meg soha, hanem biztosan leszáll valami közeli fára, vagy más tárgyra.

A raj inkább a befogás után szokott elillanni akkor, ha a nap hevének ki van téve, vagy ha a méhlakás nem tiszta.

A raj befogásának sokféle módja van; hogy melyiket alkalmazzuk, az a megszállott raj alakjától és helyzetétől függ. Leggyakoribb az az eset, mikor a raj fára, illetve annak ágára fürt alakban települ meg. Ez a legkedvezőbb s befogása is a legkönnyebb akkor, ha mindjárt létráról is kézzel felérjük. Ilyen esetben a rajbefogó ládát bal kezünkbe tartva, a raj alá viszszük, jobb kezünkkel pedig az ágat egy erős fogással olyan módon rázzuk meg, hogy a raj a ládába hulljon.

Ha ez sikerült és a királyné is ott van, akkor a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ládát boritsuk le egy deszkalapra, ott a fa árnyas oldalán úgy, hogy az egyik szélén kissé feltámasztott láda nyilásán a még szétrepkedő raj minden tagja behuzódhasson. A raj elszállításával nem kell sokáig várni, hanem mihelyt megcsendesedett, azonnal viszszük a méhesbe, hogy a már előzetesen kitisztított és tartalék lépekkel, vagy lépkezdéses keretekkel felszerelt kaptárba belakoljuk, a mi akként történik, hogy a ládikát a csúcsával párszor a földhöz koppantjuk, mire az egy gomolyba hulló méheket a rajfogó garatra öntjük, honnan rövid idő mulva behuzódnak a kaptárba, mikor is az ablakot és ajtót felteszszük és békében hagyjuk pár napig. Ha ekkor egy csomóba huzódva találjuk őket, ez annak a jele, hogy a raj rendben van.

Azonban nem mindig megy ilyen simán a rajbefogás, de bárhová is száll meg, a gyakorlott méhész feltalálja magát. Legtöbb nehézséget okoz talán az, ha magas fa tetején van a raj. Ilyenkor legtöbben a rajután felmásznak a fára. Képzelhető, hogy ez milyen fáradsággal jár, pedig van egy egyszerű eljárás, mely feleslegessé teszi az ilyen nyaktörő vállalkozást.

Azért, ha a méhes közelében magas fák vannak, tanácsos tartani nehány különböző hosszuságú könnyű farudat. Ezek közül azt veszszük elő, a mely felér a megszállott rajhoz. A karó végére zsinórból készült hurokkal kevés sulyú ládikát, vagy dobozt erősitünk, melyet előzetesen belül és a szélein bekenegetünk mézzel s azonfelül a doboz belsejébe egy lépdarabot szegezünk. Most aztán a ládát a raj alá emeljük olyformán, hogy a ládika a rajcsomó alsó részét érintse. Ha ez sikerül, a méz illatára a raj megmozdul és rövid idő mulva az egész a ládában, vagy a ládán lesz meghuzódva. Ekkor csendesen leeresztjük a ládát és a hurkot meglazitva, a zsinórnál fogva a raj kezünkben van, mit vihetünk a méhesbe, hogy belakoljuk olyan módon, miként fennebb emlitettük.

Ha egy család több rajt is ereszt, úgy rendesen tönkremegy a család, de a rajok sem lesznek életképesek; ezért csak egy rajt szabad elfogadni, mit legkönnyebben úgy érhetünk el, ha a megrajzott családot helyéről elmozdítjuk és máshova teszszük, a rajt pedig a megrajzott helyére visszük.

Ekkor az öreg méhek mind a rajhoz kerülnek, a megrajzott család pedig fiatal népével nem gondol további rajzásra.

Műrajt sokféleképpen készítenek. Ezek között ismerek olyan eljárást, mely a természetes rajzást leginkább megközeliti. Ez a következő.

A főhordás közeledtével, a rajzásra készülő népes család összes keretéit szedjük ki s keressük meg a királynét.

Azt a keretet, a melyiken a királyné van, tegyük félre.

Az összes többi keretet népestől vigyük egy távolabb fekvő kaptárba és az eddigi rendet megtartva, rakjuk be a kereteket oda valamennyit, a hiányt pedig pótoljuk tartalék lépekkel, vagy egész műlépes keretekkel, mire az ablakot és ajtót felteszszük.

A megüresitett kaptárba tegyük vissza a félretett királynés keretet; előbb azonban győződjünk meg a királyné ottlétéről; ezen keret után rakjunk be annyi lépkezdéses keretet, a mennyivel a kaptár megtelik. Ide fog szállani az idős méhek egész serege s ezzel a természetes rajhoz hasonló műraj kész.

Az ezen művelet által szaporodott családnál van az összes fiasitás, mézkészlet, fiatal méhek, herék és anyabölcsők, miből rövid időn királynét kap.

Rajzásra legjobb a nép kezén levő köpü, vagy kas, ezek között legczélszerübb a Boczonádi szalmakas. De az országos kis kaptárak is sok rajt adnak. A Boczonádi-kaptárt is lehet rajoztatni, ha úgy kezeljük. Általánosságban a Boczonádi-kaptár 111 liter ürtartalmával inkább mégis méztermelésre van szánva.

El is lehetne bátran nevezni mézbányának. És ez nem túlzás, ha figyelemmel kisérjük a mérlegen álló kaptárak eredményeit és ha én is tudtul adom mindeneknek, a kiket illet, az elmult év sikerét tiszta valóságban.

A többi között volt olyan két Boczonádi-kaptáram, melynek méztere kétszer telt meg, tehát a két kaptárból nyertem 40 keret mézet, a mi, mivel egy keret súlya 3 kilogramm, 120 kilogramm mézet jelent. Ezekben a kaptárakban tartaléklépek voltak. Ez történt azon a vidéken, melyet a leggyöngébb méhlegelőnek tart minden emberfia és történt az Urnak 1911-ik esztendejében, mikor az egész ország hangos volt a méhészek panaszától s mikor az inségre jutott családokat etetéssel tartották életben. Egyedül csak Boczonádi hivei nem zugolódtak, hanem hálával és szeretettel gondoltak a feltaláló nagymesterre. *Csergő Venczel,*
földbirtokos.

Kis pulykák etetése. Tavaszszal lassan bár, de népesedik a baromfiudvar. Legfeltünőbb az aprójószág közt a pulykafiók. Kopasz nyakával s örökösen csipogó hangjával kitünik a többi közül. Elégedetlenkedik örökké s ad is gondot a háziasszonynak, úgy telhetetlenségével, mint kényességével.

Az apró, fürjhöz hasonló fiókákat 10—11 hétig nagy gonddal kell nevelni. Esőtől, széltől, meg a csipős csalántól is ugyancsak kell óvni. Mikor a fiókák a tojásból kibujtak s már egy naposak, ajánlatos tejbe áztatott zsemlyét avagy fehér kenyeret adni nekik s ügyelni kell arra is, hogy mindig friss ivóviz legyen előttük. A hol feleslegben van a túró-savó, azt is lehet adni, mert ettől a könnyen emészthető eledeltől gyorsan nő a kis pulyka. De a nélkül is fel lehet őket nevelni, ha ügyelünk az élelemnél arra, hogy az könnyen emészthető legyen. Mikor már a pulykafiókák egy hetesek, cziczkórót (egérfarkkóró) kell apróra felvágni és tengeri liszttel elkeverni, három hetes korukban lehet búzát vagy tengerit apróra megdarálni s a liszt helyett ezzel meghinteni a felvagdalt egérfarkot. A csalánt a baromfiudvarból és a kertből szorgosan ki kell irtani. Mert, ha ez a kényes kis állat megégeti csupasz lábait, abba vagy belepusztul, vagy ha meg is marad, soká sinyli e bajt s nagyon elmarad a fejlődésben. A mikor észreveszszük, hogy a kis pulykák lábaikat csalánnal megégették, szor-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gosan locsolgassuk azokat pálinkával. A pálinka ugyanis zsibbasztólag hat a beteg részre s így enyhíti a fájdalmat. Különben jó naponta (a míg megerősödnek) kétszer is a kis pulykák lábait közönséges pálinkába áztatni. Éjjelre, a míg aprók, ládában tartjuk őket, a melynek aljára minden nap friss keserü laput teregetünk. Nappal szellőztetni kell a ládát, künn a napon, mert a baromfi is csak úgy nő és fejlődik gyorsan, ha a tisztaságra és az etetésre nagy gondot fordítunk. *Jaczkovicsné.*

Különfélék.

Erdőaltisztek jutalmazása. A m. kir. földmivelésügyi miniszter úr az 1911. évi erdőgazdasági üzem előbbrevitele, valamint részben a haltenyésztés érdekében kifejtett eredményes munkásságuk elismeréséül a következő erdészeti altiszteket részesítette pénzbeli jutalomban, és pedig:

a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság területében: Szmida János, Havran János, Garami József, Fukasz János, Schrötter Emil, Stubna János, Gazsó János, Herchl János, Dvorszky Károly és Lichner János főerdőőröket egyenkint 80 K, — Babják Vendel, Horváth István, Mundrák György, Misztrik István erdőőröket és Herchl István erdőlegényt egyenkint 50 K, — Tomajka Mátyás főerdőőrt 40 K, — Baczusán Mihály, Szászik Ignácz erdőőröket, valamint ifj. Reimann János erdőlegényt egyenkint 30 K;

a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság területében: Ilosvay Dezső, Szálka József, Preineszberger Antal, Málnási István, Teleházy Ede, Rácz Imre főerdőőröket, Zahoránszky Sándor, Dombos Lipót, Mike Pál és Wolf Rezső erdőőröket egyenkint 80 K, — Erdős Ignácz, Gondos Alajos, Mező Mihály, Krivecsky György, Juhász József, Grúber József, Janovszky János főerdőőröket, Dombach János erdőőrt, Zimán Rezső és Schmidt Gusztáv erdőlegényeket egyenkint 50 K, — Kerekes Károly, Pataki Ferencz és Nagy Sándor m. kir. erdőőröket pedig egyenkint 30 K;

a lugosi m. kir. erdőigazgatóság területében: Mezey Dániel, Gyertyánffy Kálmán, Lugosán Miklós, Brankó Döme főerdőőröket és Balteán Miklós erdőőrt egyenkint 80 K, — Matuska József, Pfister Károly és Bohus Károly erdőőröket pedig egyenkint 50 K;

a liptóújvári m. kir. főerdőhivatal területében: Novotny József, Kropacsek Lajos főerdőőröket, Szomora János és Novotny Antal erdőőröket egyenkint 80 K, — Fröhlich Gyula, Ambró József, Rőczei János, Derekas Sándor, Völgyi János, Mihalics József főerdőőröket, Pisnyi Gusztáv, Jurcsák Gusztáv, Barényi Géza erdőőröket egyenkint 50 K, — Lerner Ernő és Pallay Ede erdőőröket pedig egyenkint 30 K;

az ungvári m. kir. főerdőhivatal területében: Sznoha Vilmos, Pap Lajos főerdőőröket és Pécskai Demeter erdőőrt egyenkint 80 K, — Aszalay Gyula, Polyák Tamás erdőőröket, valamint Szedlák János és Stefurovszky István erdőlegényeket pedig egyenkint 50 K;

a nagybányai m. kir. főerdőhivatal területében: Beregi József főerdőőrt 80 K, — Babó József, Bodenlosz Ferencz, Maár Lajos, Bujna Mihály és Magos Ferencz erdőőröket egyenkint 50 K;

a lippai m. kir. főerdőhivatal területében: Dudás György és Bálint Gyula főerdőőröket egyenkint 80 K, — Rónay Károly, Bölcs József, Baumann Andor, Zembrott János főerdőőröket, Grosniczky Antal erdőőrt, Baranyi Imre és Kiss György erdőlegényeket, valamint Májas Adolf segéderdőőrt egyenkint 50 K;

a tótsóvári m. kir. erdőhivatal területében: Varga István, Pretósy Dezső és Forgács János főerdőőröket egyenkint 80 K, — Karaba János, Ringer József, Paumer János és Hornyánszky Ede főerdőőröket, Sas Lajos, Ráhl Ferencz, Lehoczky Győző és Kaisz Ödön erdőőröket, valamint Szász Gábor erdőlegényt egyenkint 50 K;

a gödöllői m. kir. erdőhivatal területében: Laczkó István, Bálint Lajos, Tóth József, Frantsik József és Menyhart Pál főerdőőröket, valamint Tóth József, Ottó Ferencz és Szücs József erdőőröket egyenkint 50 K;

a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal területében: Azór Alajos, Korbélyi János és Prikrill János főerdőőröket egyenkint 80 K, — Kolpaszky József, Sávolt József, Mazur Dániel, Rendla Pál és Tonhauser Antal erdőőröket egyenkint 50 K, — Sátán Imre erdőőrt és Farbák Emil erdőlegényt pedig egyenkint 30 K;

a bustyaházai m. kir. erdőhivatal területében: Reisenbüchler József, Paulyuk József és Szopkó Ferencz famestereknek, Sterczl Jakab, Eib Gusztáv, id. Mármarosy Gyula és Tajnel János főerdőőröket egyenkint 80 K, — Markocsány Ferencz, Zsigó Imre, Bornemissza Sámuel és Abkorovics József főerdőőröket, valamint Berniczky János, Holczberger Henrik, Sebők Vilmos és Balog Kálmán erdőőröket egyenkint 50 K, — Rehorcsuk Jakab erdőőrt 40 K, — Görög József és Preineszberger Ignácz erdőőröket pedig egyenkint 30 K;

a szászsebesi m. kir. erdőhivatal területében: Barb János főerdőőrt 80 K, — Kroisz Ferencz és Kalmár Menyhért főerdőőröket, továbbá Berindán Vilmos, Kubán János, Paszku János, Schmidt Pál és Tamás Mátyás erdőőröket, valamint Varga Miklós erdőlegényt egyenkint 50 K;

az orsovai m. kir. erdőhivatal területében: Kimpián Illés, Damseszku János, Csokerlia János, Csurell Illés főerdőőröket, Burák Sándor, Pislea Flóris, Mlezyva József, Frumozu Szilárd, Blázs Tivadar erdőőröket és Incze Antal segéderdőőrt egyenkint 50 K;

a zágrábi kir. erdőigazgatóság területében: Tkalčević Markó és Delost Antal főerdőőröket egyenkint 80 K, — Trebović Rade és Komadina Milos főerdőőröket pedig egyenkint 50 K;

a vinkovczei kir. főerdőhivatal területében: Bokič Stanko főerdőőrt 80 K, — Jelič Márk főerdőőrt, valamint Petrovszky Miklós és Nagy György erdőőröket pedig egyenkint 50 K;

a sušaki kir. erdőhivatal területében: Delics Vujo és Frančetič Antal főerdőőröket egyenkint 80 K, —

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Csocsics János, Vikelič Máté és Anič Márk erdőőröket pedig egyenkint 50 K.

Vadon termő gyógynövények gyűjtési leírása. Fischer Izidor, gyógynövénykereskedő Zalaegerszegen, több gyógynövény mikénti gyűjtésére és kezelésére vonatkozólag utasitást adott ki, melyet az érdeklődőknek kivánatra ingyen és bérmentve megküld. Minthogy a czég a gyógynövényeket bármily mennyiségben meg is veszi, ajánljuk az utasitás megszerzését olvasóink figyelmébe.

Végzetes szerencsétlenség. Hoppár Mihály, Pallini báró Inkei Pál iharosi erdőhivatalánál alkalmazott erdőőr, április hó 10-én délután szolgálatának teljesítése közben az uradalmi irtásterületen a munkások között járt, s valószinüleg elfáradván, leült egy fekvő nyirfatörzsre s úgy nézte a tőle néhány lépésnyire dolgozó favágókat; töltött fegyvere mellette feküdt a nyirfatörzsön keresztül, csövével előre. Mikor az erdőőr fel akart kelni, oly szerencsétlenül támaszkodott fegyverére, hogy annak egyik kakasát rányomta a nyirfa törzsre, minek következtében fegyvere elsült s a lövedék az erdőőr hasába furódott. Az alig néhány lépésnyire dolgozó munkások azonnal segitségére siettek, de a szerencsétlen néhány percz múlva kiszenvedett. A megboldogultat kit özvegyén és négy kis árváján kivül nagyszámú rokonság gyászol, az iharosi temetőben helyezték örök nyugalomra.

Az özvegy az uradalomtól nyugdijat kap.

Hibaigazítás. Lapunk ez évi 7-ik számában a 98-ik oldal első hasábjában, felülről a 28-ik sorban «*a gyümölcsfák virágzása előtt*» szavak után a következő pár szó kimaradt: «*egyesíteni kell más jó családdal. Ekkor . . .*»

Értelemzavar elkerülése végett kérjük olvasóinkat, hogy ezt a pár szót az illető helyen irják be.

Időjelzés. A «Meteor» f. évi május hóra a következő időjelzést teszi közzé: Május havának változási napjai 1—4—7—9—14—15—16—19—21—23—27—31-re esnek. Számuk elég sok, hosszabb időközök nélkül s igy május hó elég változatos időjárásúnak mutatkozik. A hó első napjai enyhébb és száraz jellegűek; zavarólag fog azonban hatni a 4-iki változási nap hőcsökkenéssel, mely a terményekre rossz hatású, követőleg azonban állandóbb, enyhébb jellegű időt várhatunk, melyet Szaturnusznak 14-én bekövetkező együttállása a Nappal zavarhatná meg erősebben, ha nem következnek 15- és 16-án Merkur és Vénus együttállása, mely már melegebb jellegű. Elővigyázat a gazdák részéről ezen napok körül kivánatos. A 19-iki csapadékos, a 21-iki szeles, a 27-iki zivataros jellegű, a 31-iki pedig lehülést, sőt pásztás jégesőt is hozhat. Legerősebb hatású változási napok: a 4-iki hűvös hideg, a 14-iki szintén hideg, a 15-iki meleg, a 16-iki hűvös, a 19-iki csapadékos, a 21-iki szeles, a 31-iki hűvös zivataros jelleggel.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Ormai Kálmán m. kir. főerdőtanácsost Bustyaházáról Lippára, Temesváry Béla főerdőtanácsosi czímmel és jelleggel felruházott m. kir. erdőtanácsot pedig Zsarnóczáról Bustyaházára s megbizta előbbit a lippai m. kir. főerdőhivatal, utóbbit pedig a bustyaházai m. kir. erdőhivatal vezetésével.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Miskolczy János m. kir. erdőtanácsost a hegyvidéki miniszteri kirendeltségtől a máramarossziget i m. kir. erdőigazgatóság központi szolgálatához, Biró Zoltán m. kir. főerdőmérnököt pedig a máramarossziget i erdőigazgatóságtól az orsovai m. kir. erdőhivatal központi szolgálatához.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Szilágyi Bertalan m. kir. erdőtanácsost Zsarnóczáról Désre (erdőgondnoknak), Jákó Jenő m. kir. erdőtanácsost Vajdahunyadról Zsarnóczára (ellenőrködőnek), Szalagyi Emil m. kir. főerdőmérnököt Oszadáról Vajdahunyadra (erdőgondnoknak), Glock Géza m. kir. segéderdőmérnököt pedig Liptóujvárról Oszadára (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Molnár Károly m. kir. erdőtanácsost Zalatnáról Facsádra (padurányi erdőgondnoknak), Letz Lajos m. kir. erdőmérnököt Tiszabogdányból Zalatnára (erdőgondnoknak) és Bránszky László m. kir. segéderdőmérnököt Máramarosszigetről Tiszabogdányba (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Biró Lajos m. kir. főerdőmérnököt Galadnabányáról Abrudfalvára, Vaitzik Ede m. kir. erdőmérnököt Szikláról Galadnabányára, Velics Rezső m. kir. segéderdőmérnököt pedig Beszterczebányáról Szikrára.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Belházy Gyula m. kir. főerdőmérnököt Karámról Óaszonyrétre (erdőgondnoknak), Papp Gusztáv m. kir. segéderdőmérnököt pedig Selmeczbányáról Karámra (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Oszterlamm Ernő m. kir. főerdőmérnököt Facsádról Lippára (ellenőrködőnek), Síkó Áron főerdőmérnöki czímmel és jelleggel felruházott m. kir. erdőmérnököt Dorgosról Lippára (erdőgondnoknak), Cseleji József m. kir. segéderdőmérnököt pedig Lugosról Dorgosra (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Huszár Kornél m. kir. erdőmérnököt Beneházáról Breznóbányára a fizető ellenőri állásra, Töperczer Oszkár m. kir. segéderdőmérnököt pedig Zsarnóczáról Beneházára s megbizta a vaczoki m. kir. erdőgondnokság vezetésével.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Haderdány András m. kir. erdőmérnököt Szvarinból Nagybocskóra (pénztári ellenőrnek).

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Rusznyák Győző m. kir. segéderdőmérnököt Máramarosszigetről Nagybocskóra (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Kriváchy Andor m. kir. segéderdőmérnököt Beszterczebányáról és Molesányi Gábor m. kir. segéderdőmérnököt Máramaros-Szigetről kölcsönösen áthelyezte.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Loványi Heribert m. kir. segéderdőmérnököt Liptóújvárról Teplicskára (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Surjánszky Kálmán m. kir. segéderdőmérnököt Szászcsebesről Zalatnára az ottani m. kir. erdőgondnoksághoz.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Szilágyi Ernő m. kir. segéderdőmérnököt az ungvári m. kir. főerdőhivataltól a selmeczbányai m. kir. központi erdészeti kísérleti állomáshoz helyezte át.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati látszámába kinevezte Borka László végzett erdészeti főiskolai hallgatót (Zsarnóczára a m. kir. erdőhivatalhoz) id. min. m. kir. erdőmérnökgyakornokká.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter az orsovai m. kir. erdőhivatal területében Fankovich János m. kir. főerdőőrt a temesszlatinai m. kir. erdőgondnokságtól az orsovai m. kir. erdőgondnoksághoz helyezte át.

*

A liptóújvári m. kir. főerdőhivatal főnöke Habala József m. kir. erdőőrt a fehérpataki védkerületből (teplicskai e. g.) a felsőboczai védkerületbe (maluzsinai e. g.), Toma Győző erdőőrt Teplicskáról a háromforrási védkerületbe, Váradi Bélát Felső-Boczáról Teplicskára, Muzsik Rezső segéderdőőrt Feketevágról a fehérpataki védkerületbe. továbbá Richter Mór főerdőőrt és Barényi Géza erdőőrt közép-Revuczáról Oszadára és viszont, végül Janszky János erdőőrt Liptóújvárról Oszadára helyezte át s megbízta őket az illető védkerületek teendőinek az ellátásával.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

K. S. 1. Az özek részére készítendő nyalatók és sózók agyag- és sókeveréke közé nem igen szükséges más anyagot bele keverni, mert a sózóknál a főczél az, hogy az őz minél többször sóhoz jusson.

Szoktak néha ibolyagyökér-port belekeverni, de ennek nem sok gyakorlati értéke van.

Legczélszerűbb csak jó sárga agyagot összekeverni sóval és azt egy megfelelő vályuba vagy négyzetes alakú és egy négyzetméter felületű deszka-ládába begyúrni úgy, hogy az agyag kissé magasabban álljon, mint a vályu, illetve a láda.

A keverési arány $^3/_4$ rész agyag, $^1/_4$ rész só, vagyis 24—25 kg. agyaghoz 7—8 kg. só kell.

A só lehet marhasó is, mert az olcsóbb. A sózók készítéséről bővebb leírást talál lapunk 1908. évi 22-ik és 1909. évi 15-ik számában.

Az őznek mesterséges táplálásához különleges dolgok nem szükségesek, hanem gondoskodunk arról, hogy az erdőben az általa kedvelt táplálék úgy télen, mint nyáron meglegyen. Nevezetesen az erdő elszórt tisztásain kevés luczerna, répa, jó réti fű stb.-ről kell gondoskodni a nyári etetés czéljaira, télen pedig szárított herét, szénát kell az özek által leginkább kedvelt tartózkodási helyen kirakni. Erre különben legjobb útmutatást ad maga a gyakorlat. Olvassa el lapunk 1910. évi 5-ik számában a fővadak ellátásáról írt közleményt.

2. A fáczánok részére létesíteni szándékolt búvóhelyek készítésére bármikép gyorsan növő cserje alkalmas, ha az illető cserje az illető talajon jól tenyészik. Meg kell tehát vizsgálni, hogy a búvóhely létesítésére kiszemelt területekhez hasonló talajon az ottani erdőben mely cserjék díszlenek, nőnek a legjobban s azokat kell a búvóhely létesítésére használni.

Minél vegyesebb fanemekből létesítjük a búvóhelyet (remiset) annál megfelelőbb, mert így kettős czélt érünk el, először azt, hogy a különféle fanemű cserjék egyike vagy másika biztosan jól tenyészik, másodszor pedig azt, hogy a későbbi időben a cserjék termései, bogyói különböző időben szolgáltatják a fáczán kedvelt táplálékát.

A vesszős fagyal a legjobb, de a vörös gyűrű, som, boróka, spartium vagyis nyulrekettye is igen jó. Szóval bármily cserje, a mi az illető talajon jól tenyészik, megfelel.

S. L. kezdő. Eltekintve attól, hogy leírása tárczának túlságosan rövid, azt nem közölhetjük, mert semmi érdekes, vagy új dolog nincs benne és mert nem üti meg a közölhetőség mértékét. Ön egyebek közt pl. azt írja, . . . «Már éppen elakarok lépni (talán: menni ?) leshelyemről, midőn tőlem szintén jobb ról (talán: jobbra ?) egy hatalmas kan bozontos fejét pillantottam meg, mely mereven bámult reám (a kannak a feje bámult ?). Minthogy szelem igen jó lévén (talán: minthogy jó szelem volt ?) s mozdulatlanul állottam, úgy látszik, nem vett észre . . . Már vagy három perczig néztünk farkas szemet stb.» Hogyan lehetséges az, hogy önt a kan nem vette észre s mégis mereven bámult önre s vagy három perczig néztek farkasszemet ? Ilyen, s ehhez hasonló dolgok vonulnak végig a leirason. Miután tudni kívánta, hogy ezikkét miért nem közöljük, kénytelenek voltunk abból szemelvényeket bemutatni, hogy igazunkat önmaga is belássa.

B. Gy. A közalapítványi erdészeti altiszti állásokra vonatkozó pályázati hirdetmények — mint azt lapunk előbbi számában is láthatta — lapunkban meg szoktak jelenni. Hogy minden pályázati hirdetményt megküldenek-e nekünk, arról mi nem állhatunk jót, de csaknem biztosra veszszük, hogy igen, mert hiszen ilyen pályázati hirdetmények közzétételére a mi lapunk a legmegfelelőbb.

J. Gy. Előfizetése a beküldött 1 koronával ez évi junius hó végéig rendezve van. A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. A kért könyvet elküldtük.

K. I. Olyan köbtáblát vagy hengertáblát, melyből a köbtartalom minden centiméter hosszúság után ki volna olvasható, nem ismerünk s valószínűnek tartjuk, hogy nincs is, mert 1—1 cm. hosszúsági különbözetnek oly csekély köbtartalom-többlet felel meg, hogy azt egész bátran figyelmen kívül lehet hagyni. Például: egy 6 m. hosszú 40 cm. középátmérőjű rönkő köbtartalma 0·754 m^3; egy ugyanolyan középátmérőjű, de 6·1 m. hosszú rönkő köbtartalma 0·767 m^3; vagyis a jelen esetben 10 cm. hosszkülönbözetre 0·013 m^3 esik, a melyből 1 cm. hosszra 0·0013 m^3 jut. Ez oly csekélység, a mi figyelembe nem jöhet. Olyan köbözö tábla, a melyből a köbtartalmat deciméter hosszúságonként lehet kiolvasni, a Kramer Jenő-féle «Universum» köbözö, mely Károlyi György könyvkereskedőnél Budapest, IV., Dorottya-utcza 10. szám, vászonkötésben 7 koronáért kapható.

N. L. Somogy vármegyében a kincstárnak nincs erdőbirtoka s így nem tudjuk.

H. B. Az ebadóra vonatkozólag minden vármegyének külön szabályrendelete van, melyeket mi nem ismerhetünk. Nézze meg ezt a szabályrendeletet a legközelebbi jegyzői hivatalban s abból megtudhatja, hogy a kivetés jogos volt-e.

K. J. A kir. erdőfelügyelőségnél leteendő erdőőri szakvizsga engedélyezése iránti kérvényhez a következő okmányokat kell mellékelni: 1. iskolai bizonyítvány, 2. bizonyítvány arról, hogy 3 évig szakadatlanul erdészeti gyakorlati szolgálatban állott, 3. erkölcsi bizonyítvány, 4. keresztlevél. A hatósági eskübizonyítványra nincs szükség ugyan, de ha az megvan, azt is mellékelheti.

B. J. Hirdetését, mint lapunk előfizetőjének, díjmentesen közöljük.

A. J. A felméréseknél való segédkezés az erdészeti altisztre nézve egyáltalán nem dehonesztáló dolog.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. A. A fegyveradóról és a vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. 6. §-a értelmében a vadászcselédek, vadászati alkalmazottak, erdőőrök, vadőrök stb., csak azon a vadászterületen mentesek a vadászati adó alól, a *melyen alkalmazva vannak*, más vadászterületeken azonban a vadászatot még a vadászati törvény korlátai között is, csak a vadászati adó lefizetése mellett gyakorolhatják. Ha ön a szomszédos vadászterület felügyeletével is meg van bízva, akkor ezt a körülményt az idézett törvénycikkb. 31., 33. és 34. §-ai értelmében, valamint a földmívelésügyi miniszter úrnak a vadászati alkalmazottak feleskedése és nyilvántartása ügyében kiadott, s lapunk ez évi 6-ik számában közölt körrendelete értelmében a szolgabiróságnál be kell jelenteni.

V. A. Forduljon Zubek Bertalan és Társa vadászati felszerelési czikkek czéghez, Budapest (IV., Múzeum-körút 29. szám).

J. M.-né. Előbbi czikke elkésve érkezett s így azt — miután már idejét múlta — most nem közölhetjük, de eltettük és a jövő tavaszszal hozzuk.

K. Gy. Czikke bevált, de mivel éppen most folyik lapunkban ennek ismertetése, azt ezúttal nem közölhetjük. Idővel hozni fogjuk.

U. J. A német szolgálati bizonyítványok hitelesített magyar fordításával folyamodhatik erdőőri szakvizsga-engedélyért s ugyanezekkel a bizonyítványokkal állást is kaphat. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Azonnali belépésre állást keres szakiskolát végzett, 22 éves egyén, ki a csemetekert kezelésében, valamint a vadászatban és az összes erdei munkálatokban jártas. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (21.)

Szakvizsgázott erdőőr, középkorú, kiscsaládú, róm. kath., a német, tót és román nyelvet teljesen birja, anyanyelve magyar, az erdészet és vadászatban jártas, a fáczános és a magas vad körüli szolgálatot teljesen érti, május 1-ére vagy bármikori belépésre állást keres. Jelenleg mint fővadász van alkalmazva. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (23.)

40 éves róm. kath., nős, kiscsaládú, erőteljes erdőőr, több évi gyakorlattal és jó bizonyítványokkal, négy középiskolát és gazdasági szakiskolát végzett, az erdőőri szakvizsgát letette, magyarul és tótul, valamint némileg németül is tud, azonnali belépésre állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (24.)

Szakiskolát kitünően végzett, szakvizsgát jó sikerrel letett, nős, róm. kath., 37 éves, kitünő lövő, erélyes, katonai kötelezettségének mint huszár-őrmester eleget tett egyén, uradalomba erdészi vagy vadászi állást keres. Czíme Lukács Károly, Domaháza (Borsod m.)

HIRDETÉSEK

Méhkasokat gyékényből szállítok. Közönséges kúpkas 1 kor. Igen nagy felső lyukas 1 kor. 50 fillér. Átmeneti 2 kor. 40 fill. A két utóbbi Hanemann-ráccsal ellátva. Matuska István, Nagykároly. (5.IV.2.)

Pályázati hirdetmény. 214/1912. sz. A znióváraljai kir. közalapítványi erdőgondnokságnál megüresedett turóczremetei és znió-papirmalmi kettő (2) kir. közalap. erdőőri, valamint az erdőgondnoksági irodai kir. közalap. erdőlegényi állásra pályázat nyittatik.

Az erdőőri állással 600 kor. évi fizetés és 100 kor. személyi pótlék, továbbá természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerű lakbér, két kat. hold földillemény, illetve annak hiányában holdanként 20 korona földváltság, szabályszerű legeltetési illetmény, vagy e helyett 28 korona váltság, 18 ürm[3] saját szükségletre felhasználható, házhoz szállított I. oszt. dorong kemény tüzifajárandóság és az 1912. évben esetleg folyósitandó 100 korona egyenruhaátalány, — az erdőlegényi állással 600 kor. évi segédmenydíj, természetbeni lakás, vagy ennek hiányában törvényszerű lakbér, 12 ürm[3] saját szükségletre felhasználható, házhoz szállított I. oszt. dorong kemény tüzifajárandóság és az 1912. évben esetleg folyósitandó 60 korona egyenruhaátalány van összekötve.

Az ezen állásokra pályázók életkorukat anyakönyvi kivonattal, illetőségüket és családi állapotukat községi bizonyítványnyal, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismeretüket és katonai kötelezettségük mikénti lerovását megfelelő hiteles bizonyítványokkal, a kir. közalap. szolgálatba újonnan belépni kivánók és az államerdészet szolgálatában nem állók még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- halló- és beszélőképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, ezenfelül az erdőőri állásokra pályázók még az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában megkivánt szakképzettségüket is tartoznak igazolni.

Az erdőlegényi állásra pályázóktól megkivántatik a nőtlen állapot és ezen állás betöltésénél azok, kik az erdőőri szakiskolát végezték, esetleg erdőőri szakvizsgabizonyítványnyal rendelkeznek és szép irással birnak, előnyben részesülnek.

Az ily módon felszerelt és sajátkezüleg irt kérvények a nagyméltóságú vallás és közoktatási m. kir. Miniszteriumhoz czimezve, a znióváraljai kir. közalap. erdőgondnoksághoz folyó évi május hó 15-ig nyújtandók be.

Znióvaralja, 1912. évi márczius hó 28-án.

(7.II.2.) ***A kir. közalapítványi erdőgondnokság.***

Pályázat napidíjas erdőőri állásra. 359/1912. szám. A delibláti m. kir. kincstári birtokkezelőségnél megüresedett napidíjas erdőőri állásra pályázat hirdettetik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati határidő 1912. évi május hó 15-ike.

Javadalmazás (2) kettő kor. napidíj és 300 kor. lótartási átalány.

Valamelyik erdőőri szakiskola sikeres elvégzése, ép, egészséges és erőteljes testalkat, valamint jó magaviselet hiteles bizonyítványokkal igazolandó.

Erdőőri szakvizsgát is tett egyének előnyben részesülnek. Teljesen megfelelő, jó magaviselet és kellő szorgalom mellett végleges kineveztetés kilátásban van.

Kérvények a megjelölt határidőig alulírt birtokkezelőséghez nyujtandók be.

Deliblát, 1912. évi márczius hó 19-én.

(8.) ***M. kir. kincstári birtokkezelőség.***

Pályázat *famesteri, főerdőőri és egy, esetleg két erdőőri, esetleg kettő erdőlegényi, illetve segéderdőőri állásra.* 1912. évi 1384. szám. Pályázatot hirdetek egy famesteri (I. oszt. altiszt), egy főerdőőri (I. oszt. altiszt), előléptetés esetén kettő (2) erdőőri (II. o. altiszt), kettő (2) I. o. erdőlegényi, esetleg segéderdőőri állásra és kettő (2) II. oszt. erdőlegényi, esetleg segéderdőőri állásra.

A famesteri állásra pályázók okmányilag igazolni tartoznak az építészet, rajzolás és költségvetés-szerkesztés körül szerzett gyakorlati jártasságukat.

A főerdőőri stb. állásra pályázók az 1879. évi XXXI. t. cz. 37. §-ában körülirt szakképzettséget, az államerdészet szolgálatába újonnan belépni kivánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári, erdészeti orvos, vármegyei főorvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismeretükről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyitványokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket folyó évi junius hó 1-éig a szászsebesi m. kir. erdőhivatalhoz nyújtsák be.

Szászsebesen, 1912. évi április hó 13-án.

(9.) ***M. kir. erdőhivatal.***

Vékony fenyőhaszonfa-eladás. 1912. évi 2335. szám. A benesházai és vaczoki erdőgondnokságnál termelt 6150 drb fenyőszőlőkaró, 26,009 drb fenyőerdei lécz, 169,016 folyóméter rúdfa és 554·37 m³ egyéb fenyő épület- és műszerfa zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi május hó 6-án déli 12 óráig nyújtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és 1912. évi május hó 7-én fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Az árverési és szerződési feltételek, a faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boriték alulirott erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Beszterczebányán, 1912. évi április hóban.

(10.) ***M. kir. erdőigazgatóság.***

Erdőőr, ki katonai kötelezettségének eleget tett, 35 évnél nem idősebb, irni, olvasni tud, a német nyelvet szóban bírja, csemetekerti munkában jártas, azonnal felvétetik. Javadalmazás 600 korona évi bér, lakás kerttel, 16 m³ tuskó, szántó, rét, 1 öltöny.

(14.) ***Gróf Erdődy Gyula vasvörösvári erdőhivatala.***

Pályázat. A dunaszekcsői «volt urbéres erdőbirtokosság» egy vizsgázott erdőőri állásra pályázatot hirdet azzal, hogy a megválasztandónak az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-a *a), b), c)* pontjaiban felsorolt kellékekkel birnia kell.

Javadalma: 1. évi 800 kor. készpénz, havi utólagos részletekben kiszolgálva, 2. lakbér czimén, míg természetbeni lakása elkészül évi 100 kor., negyedévi utólagos részletekben, 3. egy hold (1000 □-öles) szántóföld haszonélvezete.

Tartozik ezekért a reá bizandó 3 drb egymás mellett fekvő, mintegy 600 kat. hold erdőt teljesen gondozni, miért is nevezett erdőrészek közelében köteles lakni. Sajátkezüleg irott és teljesen felszerelt kérvények alulirott elnökséghez 1912 május 14-ig küldendők. Később érkező pályázat figyelmen kivül hagyatik. Választás 1912 május 16-án tartatik meg.

Megválasztott állását 1912 július 1-én köteles elfoglalni.

(11.) ***A «volt urbéres erdőbirtokosság» elnöksége.***

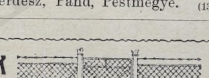
Pályázat erdőaltiszti állásra. Egy kisebb, mezőgazdasággal egybekötött, gőzfürész- és üveggyár faszükségletét ellátó erdőbirtok önálló kezelésével bizatik meg erdőőri iskolát végzett, több évi gyakorlattal biró, erélyes egyén, a ki nős, magyarul és tótul tud.

Javadalmazása: 1560 kor. évi fizetés, háromszobás lakás mellékhelyiségekkel, zöldséges és gyümölcsöskert, egy hold szántóföld, tüzifa, egy uradalmi ló használata, egy drb tehén uradalmi ellátása, az erdei kihágásokból befolyt összeg $^1/_3$-ada és a megállapitott lődij.

Az állás mennél előbb elfoglalandó. Okmányokkal, vagy azok hiteles másolataival felszerelt folyamodványok a következő czimre küldendők:

(12.) ***Rimakokovai Knöpfler Károly, Rimakokova, Gömör vármegye.***

2 éves, nagy szőrű, veres, tiszta fajkan vizslám van eladó, mely jól aportiroz, kevés gyakorlat kell a kint levő kereséshez, kénytelen vagyok eladni, mert jelenlegi állásomban nem engedi az uraság tartani, tehát egész olcsó árban eladó — 25 koronáért, akár személyesen, akár a pénz előre és vasuton azonnal küldöm. Czim Pál János uradalmi erdész, Pánd, Pestmegye. (13.)

Vadaskertsövények

a legjobb drótanyagból, továbbá kertsövények, tennispályák, baromfiudvarok

Alpenländische Drahtindustrie

(1—17.)

Ferd. Jergitsch' Söhne

WIEN,

IV/1, Pressgasse 29, Telephon 4144, Graz, Göstinger Maut und Klagenfurt Postfach 263.

195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve a legközelebb eső irodából.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fajtojások! Hófehér orpington, Hófehér Wiandotte (amerikai kitünő téli tojók), Fekete Langsan, Kendermagos Plymut tyúktojások és Hófehér óriás pekingi kacsatojások darabja 60 fillér. Rázásmentes faládacsomagolás ingyen. (6.IV.3.)

REITTER OSZKÁR főkapitánynál Nagybecskereken kapható.

Hazai és külföldi 21 kiállításon első kitüntetés. Állami aranyérem.

Magas csiraképességű erdei magvakat

szállít jutányosan

Böhmerwälder Waldsamen-Klenganstalt

Gesellschaft m. b. H.

Budweis. (2. XII. 7.) **Cseherdő.**

MEZŐGAZDASÁGI SZEMLE

XXX-ik évfolyam.

Megalapították

Cserháti Sándor és dr. Kossutány Tamás.

A mezőgazdaság és állattenyésztés minden ágával foglalkozó ***illusztrált*** *havi folyóirat, a magyar agrárkultura terjesztésére.*

Szerkesztik

enesei **DORNER BÉLA** kir. gazd. íntéző. — ifj. **RÖSZLER KÁROLY** kir. kísérletügyi adjunctus.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, Üllői-út 25. szám (Pátria nyomda).

Előfizetési ár egy évre ***12 korona.***

Az Erdő előfizetőinek ***8 korona.***

Uri ruhák készítéséhez való

jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári árakon szállít

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dús mintagyűjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(3.VI.6.)

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.

Akácz- és gledicsia-magvak!

Kitünő csiraképes tölgymakkok!

Idei termésű fenyőmagvak!

STAINER GYULA

cs. és kir. udvari szállító

Magyar Magpergető Gyárai

KÖRMEND

(Vas megye)

Ajánl:

Elismert megbízható minőségű, szavatolt csiraképességű

Tűlevelű- Lomblevelű- Gyümölcs- magvakat saját s a legmodernebb gépekkel berendezett magpergető gyáramban kipergetve.

Fűmagkeveréket szavatolt utolsó termés. — Minden talajnak megfelelő összeállításban.

Exotikus lomblevelű Exotikus tűlevelű magvak csakis kipróbált, megbízható minőségben.

Továbbá mindennemű

diszfák és cserjék magvait

szintén szavatolt utolsó termésű s feltétlen sikert biztosító minőségben. (4. VI. 5.)

Tű- és lomblevelű

facsemetéket

minden fajban, korban és nagyságban, csakis válogatott, jó gyökérzettel biró példányokban.

Továbbá

gyümölcsvadonczot, dísz- és sorfákat

kifogástalan minőségben és

díszfenyőket és cserjéket

az elképzelhető legszebb formában.

Tűlevelű-lomblevelű csemeték! Díszfák!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 10. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi május 15.

Előfizetési ár:
Egész évre ___ 4 K.
Fél évre ___ 2 K.
Negyed évre___ 1 K.
Egyes szám __ 20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Előfizetőknek az állásközlés és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iróri tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni

TARTALOM.

Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége. (Kaán Károly.)
Tápintézetek m. kir. erdészeti altisztek és szolgák gyermekei részére. A rózsahegyi fiú-tápintézet. (Bachó János.)
Gazdasági tanácsadó: Irtsuk a gyomokat. — Gyümölcs-kukaczok. — Eszén a vizi szárnyasoknak. — Juhtúró. — A heresséna mint erőtápszer a sertésnél.
Különfélék: Balesetbiztosítás. — Nyugdíjbiztosítás. — A családi pótlék és a nyugdíjtörvény módosítása. — Fák múzeuma. — Énekló madarak hangjának elvesztése. — Hogyan költi ki a struccz a tojásait? — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Elhagyatva. (Urhegyi Jenő.)

Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége. (1774—1841.)

Adalék a magyar erdőgazdaság történetéhez.

Irta: *Kaán Károly.* (Folytatás.)

(Az «Erdészeti Lapok» után.)

A természetes úton föl nem újított s a szertelen legelteléssel tönkresilányított terjedelmes vágásterületek beerdősítését sürgeti és ennek a czélnak a biztosítása érdekében többhelyütt magpergetők létesítését jelzi kívánatosnak.

Kiemeli Decrett kiváló tevékenységét s főleg jóraváló törekvéseit és terveit. Kiemeli azonban azt is, hogy felsőbbsége érdeklődésének és támogatásának hiánya Decrett munkásságát nagyon megbénítja, tevékenységét kellő mértékben érvényesülni nem engedi.

Duschek főerdőfelügyelő előterjesztésének hatása nem maradt el. Erélyes intézkedések tétettek az erdők konzerválása, rendszeres használata és felújításának biztosítása érdekében.

Nem valószínűtlen, hogy az erdőmesteri állás még ez év végén, vagy a következő év legelején ebből az előterjesztésből folyólag ürült meg, de mindenesetre jelentékeny része volt ennek az előterjesztésnek abban, hogy a bányakamarai erdőhivatal élére már 1814 február havában Decrett Józsefet nevezte ki I. Ferencz király.

Az erélyes intézkedések végrehajtása és az annyira kívánatos gazdasági rend megteremtése tehát Decrett Józsefre hárult.

Decrett nem is késik a Majláth-Drevenák-féle királyi bizottság javaslatainak és a Duschek főerdőfelügyelő újabbi jelentésének értelmében kiadott rendeletek intenczióinak megfelelő munkálatok végrehajtásával.

Gondoskodik, hogy az irtványok most már az egész uradalomban összeirassanak, a foglalások birlalóikkal jegyzőkönyvileg rendeztessenek, hogy ekként az egész birtok konzerválásának első föltételét biztosítva, a további rongálásoknak gátat vessen.

Az éveket igénybevevő ezen nagy munka ideje alatt gondoskodik arról is, hogy a használatok a lehetőségig szabályoztassanak s a természetes felújítás érdekeinek szolgálata mellett lehetőleg gazdaságosan hajtassanak végre.

Mindennek okából sokat jár a helyszínén, közvetlen érintkezéssel igyekszik alárendeltjeit az okszerű gazdasági eljárásokba bevezetni. Oktat, nevel, felügyel a munkák végrehajtására, rendelkezik, irányít és mint az erdőügyek lelkes apostola, mindenkit tevékenységre buzdít. Szabályozza a hivatala központi szolgálatát, kifelé időleges rendeletekkel s az intézkedési könyvekbe írt utasításokkal igazgat, de mindenkép előkészíti a talajt a gazdaság végleges és gyökeres megreformálására.

Csak négy évi, az egész uradalomra kiterjedő ilyen előkészítő tevékenység után, 1818-ban jut ahhoz, hogy megkezdhesse azoknak az erdőgazdasági szabályrendeleteknek a szerkesztését és kiadását, a melyek Decrett nagy elméleti és gazdasági tudásáról tesznek tanubizonyságot.

Ezen időtől azután szolgálata végéig szinte szakadatlanul jelennek meg azok a szabályzatok, a melyek alapját vetették meg egy okszerű gazdasági rendszer és fejlődés kialakulásának. Nyugodtan láthat munkához, mert felsőbbsége teljes bizalmát bírja s jóindulatú támogatására számíthat.*

* Serényi János grófról, a ki az 1818—1821. években volt beszterczebányai kamarai elöljáró, okmányokkal igazolhatóan sikerült megállapítanom, hogy lelkesen karolta föl azokat az eszméket, a melyek szolgálatába Decrett szegődött.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Mély bölcseségére és kifejlett nagy gyakorlati érzékére vall az a fölfogása, a melylyel az elhanyagolt állapotban átvett uradalom erdőgazdaságának helyes irányba terelését a birtokhatárok állandósításán kívül egyfelől a birtokterhek és jogosultságok szabályozásának, másfelől a személyzet és főleg az erdőgazdasági teendők végrehajtására hivatott munkások kioktatásának, a reájuk váró teendők és munkák szabályokba foglalásának és a szabályok betartásának előfeltételéhez fűzte.

Mint gyakorlati ember és mint olyan, a ki munkáscsaládból származott, tudta becsülni értékét az erdőmunkás ügyességének és jóravalóságának, de ismerte azokat a feltételeket is, a melyek árán azok jóravalóságát megteremteni, elősegiteni és megtartani lehet.

Tudta, hogy az erdei munkák révén biztositott anyagi boldogulás és a szigorúsággal párosult jólelkű elbánás legfőbb feltétele az erdei munkás jóravalóságának. De tudta azt is, hogy az erdei munkás anyagi boldogulását nem a szertelen állattenyésztés és az ennek kapcsán gyakorolni kívánt korlátlan legeltetés segiti elő, mert ennek alapföltételét az állandó és biztos keresetet nyujtó erdőgazdasági munka alkotja.

Tudta végül azt is, hogy az erdőgazdasági munkást az olyan foglalkozás, mely eltereli rendes élethivatásától, végeredményében dologkerülésre szoktatja és ha pillanatnyilag és látszólag talán anyagi jólétét is segiti elő, végeredményében anyagi romlására vezet.

Ilyen fölfogásból kiindulva, a munkástelepeken nagy arányokban üzött és jogosulatlanul kiterjesztett marhatartás és ebből folyólag majdnem az egész uradalom mérhetlen gazdasági kárával elfajult erdei legeltetés korlátozására 1820-ban az egész hivatal kerületében összeirja a munkások marháinak a számát. Összegyűjti a marhatartás szabályozására eddig kiadott rendeleteket és intézkedik, hogy a marhalétszám minden éves megállapitása mellett az idevonatkozólag érvényben levő s az ügy szabályozására szolgáló rendeletek végrehajtassanak.

1828-ban résztvesz abban a regnikoláris bizottságban, mely a munkástelepeken kivánatossá vált összeirások és helyszini tanulmányok eszközlése végett küldetett ki.

Erről az eljárásról azután egy nagyszabású és a kérdést teljesen felölelő előterjesztésben számolt be, bemutatván egyben a garammenti munkástelepek szervezetének, a munkások javadalmazásának és kötelességeinek szabályozására és a kincstárhoz való viszonyának teljes rendezésére irányuló azt a nagyszabású tervezetet, a melyet azután felsőbbsége el is fogadott s a mely újabb szervezési rendelkezések hiján ma is irányadóul szolgál a kincstári telepes-munkások jogviszonyainak elbirálásánál.

Hogy a szaporátlan, rendszertelen, de emellett nagy fapazarlással is járó s addig kizárólag fejszével végrehajtott fadöntést okszerűbbel cserélje föl, 1825-ben a fürészszel való fadöntés meghonositása érdekében tette meg intézkedéseit. Ennek a czéljának sikere érdekében kieszközölte felsőbbsége engedélyét ahhoz, hogy Stájerországból erdőmunkásokat hozathasson, a kik a zólyommegyei erdőmunkásokat az új döntési módra és a fürész használatára betanitsák.

A ki ismeri az őstermelő munkásnép konzervatizmusát és görcsös ragaszkodását az őseitől reámaradt gazdasági szerszámokkal való foglalkozáshoz és ismeri ellenszenvét a munkája módjában szándékolt minden újitással szemben, az, de csakis az tudja méltányolni az ilyen akczió eredményes voltának jelentőségét.

Kezdetben tényleg nem szivesen, sőt kifejezett ellenszenvvel fogadták a munkások ezt az újitást. Később azonban, a mikor számos próba és versenydön-

TÁRCZA.

Elhagyatva.

Irta: *Urbegyi Jenő.*

Hullanak a fák sárguló levelei, a hideg őszi szél megfosztja a természetet ékességeitől. Minden, minden a mulandóságra emlékeztet. Úgy el tudom nézni a természet haldoklását, könny sem szökik a szemembe, sóhaj sem fakad a keblemből, pedig tudom, hogy még mielőtt az utolsó sárga levél lehullana, a természettel együtt én is meghalok.

És ő?... Vajjon, látva a természet haldoklását, gondol-e az én haldoklásomra? Nem,... nem; hiszen a nagyvilág zajába elmerülve, nincsen ideje arra, hogy csak egy gondolatot is szenteljen az elhagyottnak!

Így beszélt önmagához egy kényelmes kerti székben pihenő ifjú, kinek egész lénye elárulta, hogy bizony nemsokára elindul arra az útra, honnét nincsen visszatérés. Majd fáradtan lecsukódtak szempillái, s csak lázasan pihegő keble mutatta, hogy még él.

A kerti úton egy jóságos arczú öreg asszony jön s egyenesen oda tart, a hol az ifjú pihen. Megállt, hosszasan elnézte beteg fiát, s a mint nézte-nézte, mind sürübben tört elő a visszafojtott könnyek, mig végre szivszaggató zokogássá fejlődött.

Az ifjú a nélkül, hogy felnyitná szemeit, suttogá:

— Hiába sirsz, úgysem hiszek könnyeidnek. Úgy hazudnak azok is, mint te! De meg ha igazak volnának is, most már késő,... késő!

Az utolsó szóknál két könnycsepp tört utat a lecsukott szempillák alól s végiggördült az ifjú sápadt, beesett arczán.

Az anya végigsimitotta fia szétzilált fürteit s beczézve szólitá meg:

— Édes, édes jó fiam, én vagyok itt.

— Te vagy az, jó anyám? Ejnye-ejnye, már megint sírtál? — kérdé szemrehányóan. — Hát olyan nagy beteg vagyok, hogy már siratni kell? Jöjj, jó anyám,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tés után beigazolva látták a fűrészszel való könnyebb és gyorsabb munkát és miután az új eljárásra szabályzatilag is szorítva lettek, ez a döntési mód fokozatosan tért hódított és végre általánosan elterjedt.

Fölöttébb érdekesek és még ma is tanulságosak a fatermelő- és szénégetőmunkák eljárásainak elég terjedelmes szabályzatai. E munkák minden részletére kiterjedő utasítások ezek, a melyek e mellett a munkák rendjének szabályzatait s a munkások kötelességeit is részletesen tartalmazzák.

Ilyesféle utasításokkal a kincstári erdőgazdaság manapság nem rendelkezik, pedig azok czélszerűségét és jelentőségét tagadni nem lehet.

A nyugat országaiban végzett erdőgazdasági tanulmányutam alatt akadtam efféle rendszabályokra, de egyikét sem találtam oly gondos körültekintéssel kidolgozottnak, mint Decrett szabályzatait. A külföldi efféle szabályzatok csak a munkások általános kötelességeit és legfeljebb a munkarendet tartalmazzák, míg ezek az utasítások a munka végrehajtásának módját is részletesen körülirják és egyszerű, de világos szavakkal az erdőgazdaság vezetőjének úgy, mint az erdei munkásnak egyformán szolgálnak részletes útbaigazítással.

Ezen utasítások különös jelentősége Decrettnek az a kiváló ügyessége, a melylyel ő az erdőgazdaság vezetőjétől az utolsó munkásig mindenkivel megértetni tudja azokat a föladatokat, a melyek a gazdaság okszerűségéhez vezetnek.

Az erdőgazdaság minden gyakorlati teendőjével, úgy mint az elmélettel és a messze időkre körvonalozott czélokkal tisztában lévő éles fölfogású elme képes csak a gyakorlatiasság, a czéltudatosság és az okszerűség minden kellékével biró efféle alkotásokra.

Az erdőhasználás legfőbb teendőit magukban foglaló ezen utasításokon kívül ki kell emelnünk a fatermelési előirányzatok megszerkesztésére, a fajelőlésre, a jelölt törzsek becslésére és a termelt anyag fölvételére vonatkozó szabályzatokat, a melyekkel az erdőtiszteknek ezen eljárásukhoz részletes útbaigazításokkal szolgál.

Az erdőfelújítás és illetve erdőtelepítés szolgálatának szabályozása körül Decrett szintén bölcs előrelátással s az adott körülmények mérlegelése mellett tette meg intézkedéseit.

A mikor ugyanis még alárendeltjeit a rendszeres fahasználatokhoz kellett szoktatnia, a mikor nagy térfogatú kopárok és elhanyagolt vágásterületek beerdősítése várt végrehajtásra, tehát sokoldalú és nagy tevékenységre volt szükség ahhoz, hogy az elmult idők lényeges mulasztásai pótoltassanak; és a mikor végül mindeme munkákra személyzetét még begyakorolnia is kellett, csak természetes, hogy nem érvényesíthette mindjárt egy belterjes erdőgazdaság irányelveit! Meg kellett tehát elégednie olyan eljárásokkal, a melyek az adott körülmények között és azoknak megfelelőleg vezettek a gazdasági föladatok megoldására.

Kezdetben helyszíni eljárások kapcsán szóbeli útmutatásokkal és ad hoc kiadott rendeletekkel szabályozza az erdőművelés eljárásait. 1818-ban azonban már szabályzatban intézkedik bizonyos erdőművelési teendőkre nézve.

Igy elrendeli például, hogy a vágásokat maga az erdőtiszt jelölje, alárendeltjei pedig gondoskodjanak egyfelől az iránt, hogy a fahasználatok e jelölés értelmében hajtassanak végre, másfelől pedig, hogy a jegenyefenyves és lomblevelű erdők fokozatos felújító vágásaiban állva hagyandó fapéldányok sértetlenül maradjanak vissza.

Legfeljebb a luczfenyőállományokban enged tarvágásokat, «hogy mind ez által legalább a Mária Terézia-féle erdőrendtartás előirásai érvényesüljenek addig is, a míg más utasítások lesznek kiadhatók a természetes erdőfelújítás érvényesítése érdekében».

ült mellém, odahajtom fejemet a te édes anyai szívedre s aztán beszélgessünk. — Majd sóhajtva tette utána:

— Ki tudja, meddig lehetek még melletted?

— Óh, édes fiam, miért ezek a szomorú gondolatok? Hiszen nem vagy te olyan nagy beteg, most egy kicsit gyöngélkedel, de majd összeszeded magadat s aztán elmegyünk messze, a hol egyedül leszünk s csak egymásnak élve és örülve, még a múlt keserű emlékeit is feledni fogod.

— Igen, ... elmegyek, ... messze, ... nagyon messze, — suttogá lázas ajkakkal az ifjú, — ahol egyedül leszek, ... ahol nem fáj semmi; nem háborgat senki, csak te fogsz naponkint felkeresni, anyám, hogy megöntözd síromon a virágokat s elmondjad, mit most is mindig mondasz: «édes jó fiam!»

Lehet-e parancsolni az anyai szívnek, hogy ne fájjon, mikor érzi, hogy azt veszíti el, a ki legjobban nőtt oda s kit a világon mindennél jobban szeret? Nem! Ő sem tudott többé uralkodni fájdalmán, teljes erővel tört az ki. Vad erőszakkal ölelte szívéhez gyermekét, kerek arczán nem maradt egy parányi hely, melyet csókjával ne borított, könnyével ne áztatott volna.

— Nem! Nem! Én nem engedem, nem akarom, hogy meghalj! — kiáltá kitörő szenvedélylyel. — Legyen átkozott, ki elrabolta lelkedet, hogy megölje a testet is, melynek én adtam életet, s mely egyedül az enyém! Legyen átkozott!...

Az ifjú gyöngéden rátette az átkot szóró ajkra sovány, csontos kezét.

— Ne átkozd őt, édes anyám, hiszen én sem átkozom. Sőt oly jól esik visszagondolnom, mikor utoljára volt itt. Akkor is ősz volt, a nap leáldozóban vérvörösre festette a tájat éppen úgy, mint most. Búcsúzni jött. A kis kerti padon ült, fejem ölében pihent, s ő hizelkedve játszadozott puha kis kezeivel bajamban. Még ő vigasztalt s kért, hogy szeressem s ne feledjem el. «Hiszen csak egy évre válunk el s aztán tied leszek örökre.» Ugy-e, anyám, igy mondta?

Édes anyja szomorúan bólintott fejével, az ifjú pedig most már bágyadtabban, vontatva folytatta:

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Elrendeli ugyanekkor, hogy a fahasználatok a lehetőségig télen foganatosíttassanak; bizonyára a fatartósság biztosítása, de főleg az alátelepedett fiatalos védelme érdekéből, mert egyebütt az iránt is intézkedik, hogy mindazokat, a kik nedvkeringés idejében vágnak vagy eregetnek fát, erdőkártevőkként bírálják el.

Meghagyja, hogy túlkoros papéldányok a vágás terén vissza ne hagyassanak s a gally és ág összehordassék.

És elrendeli, hogy az erdőtisztek különféle magot gyűjtessenek, elvárva, hogy azok elvetését, valamint a csemeteültetést örömmel és odaadással hajtják végre s hogy szorgos utánjárással gondoskodnak a szükséges pótlások biztosításáról.

Utasítja az «erdészségeket», hogy a felújított területeknek a teljes nyugalmát biztosítsák, azokat a legeltetést tilalmazó táblákkal lássák el, megjegyezvén, hogy ott, a hol ilyen tilalmi jelek nincsenek, a legelőkárok be nem jelenthetők, annál kevésbbé büntethetők.

Már ezek is meglepő gazdasági előírások, ha meggondoljuk, hogy ezek Magyarországon, ezelőtt 93 évvel adattak ki s ha hozzáveszszük, hogy a tényleg végrehajtott erdőművelési munkáról a reánk maradt okmányok szerint már akkor, sőt már ezt megelőző 10 évről (1808-tól), tehát több mint 100 esztendő előtti időről gondosan kiállított erdőművelési nyilvántartók, rendszeres erdőművelési költségszámlák készültek, a melyek ma is igazolják, hogy hol, mennyi és milyen fanemű magot, mily területen, mily költséggel és kinek felügyelete mellett vetettek el, illetve csemetét hasonló értelemben mily területen mennyit ültettek.

És nem lehet érdektelen följegyeznünk, hogy Decrett már akkor az elegyes faállományok telepítésére törekedett s hogy a mi nálunk ma is szokatlan — a juharon és hárson kivül — fenyő közé a bükk közbeelegyítéséről is gondoskodott; a mint azt a külföld hegyvidékein manapság az erdőtelepítés szinte elengedhetetlen föltételének tekintik. Tudjuk különben, hogy maga a nagy Gayer is az elegyítéshez a bükköt állította előtérbe, azt az «erdő anyjá»-nak nevezve.

A most ismertetett szabályzat megjelenésétől számított 3 év után, 1821-ben kiadja erdőművelési utasitását, mely a már 1816. évtől kezdve kiadott rendeletekre támaszkodva és utalva egybefoglaltan rendelkezik az erdőművelés eljárásait illetőleg.

Részletesen irja elő az erdőművelési költségelőirányzat egybeállításánál figyelembeveendő körülményeket, általános elvül és zsinórmértékül állítva azt az alapvető szabályt, hogy: «*mesterségesen csak ott újítsuk föl az erdőt, a hol a természet megtagadja a szolgálatot, mert eljárásunk egyébként indokolatlan költségfecsérlés!*»

Jelentős és olyan rendelkezés ez, mely Decrett nagy gazdasági tudása mellett bizonyit s a mely különösen fölhivja a mi érdeklődésünket azokra a ma 80—100 éves, nagyobbrészt látványosan szép erdőállományokra, a melyek Decrett irányitása mellett és gazdasági elvei alapján létesültek.

A szabályzat részletes intézkedéséből fölemlítendőnek tartjuk azt a rendelkezést, mely megkivánja, hogy a tavaszi ültetéshez az ültetőgödrök készítése már az előző őszre irányzandó elő, hogy ekként az ültető gödör a csemete tenyészésére alkalmasabbá legyen tehető. Ezt az eljárást ugyanis manapság már nálunk is itt-ott újból alkalmazzák, a külföldön pedig eléggé általános. Az őszi ültetéssel az ültetőgödör földje átfagy, porhanyóbbá s a csemete életföltételeinek megfelelőbbé válik. Előnye e mellett, hogy az ültetőgödröket őszszel, a mikor több és olcsóbb munkaerőt biztosithatunk és több idővel rendelkezünk, gondosabban állithatjuk elő, tavaszszal pedig készen találjuk, a mikor az ültetéshez gyakran ügyis olyan kevés idő és munkaerő áll rendelkezésünkre.

A szabályzat az erdőművelési tervezetben részletes

— Azóta három ősz mult el s én még mindig úgy szeretem, mint akkor, ... ő pedig elfeledett, elhagyott. És lásd, anyám, én mégsem átkozom, én megbocsájtok neki, mert szeretem s mert ... meghalok. Ha egyszer el találna jönni, ... vezesd ki siromhoz s mondd meg neki, ... hogy én megbocsájtottam.

— Jöjj innen, édes fiam, — unszolá gyöngéden az anya, — bevezetlek a szobába, itt már hideg van.

— Várj, anyám, ... még a nap egészen ... le ... áldozik. Nézd, milyen vörös. — Itt megcsuklott az ifjú hangja s egész testében összerázkódott. — Megyek, anyám, ... megyek, ... hiszen látod, ... hívnak. Csak igérd meg, hogy ezt a kis padot ... nem ... fogja ... senki bántani, mert ... azon ... ő ült utóljára. Innen ... a kertből ... a tubarózsákat ... mind a siromra ültesd ... mert azt ... nagyon ... szeretem.

Elhallgatott. Fölemelkedett székében, üvegesedő szemekkel nézte a leáldozó nap utolsó sugarait. Egyszerre ajka mosolyra nyilt s átszellemült arczczal kiáltott fel:

— Anyám, ... nem vagyok már elhagyatva!

E szavakkal visszahanyatlott székébe s a sokat szenvedett testből elszállt a lélek.

*

Pompásan bútorozott, illatos levegőjü kis szoba. A drága szőnyeggel borított pamlagon karcsú nő hever, hanyagul nyugtatva formás lábait egymáson. Az ajtónál szobalány várakozik úrnője parancsára.

— Mari, nem jött semmi posta?

— Semmi, csak egy gyászjelentés. Tessék, itt van.

Az ifjú nő félve bontotta szét s a mikor elolvasta, elhalványodott, egész testében megremegett s lehanyatlott kezéből kiesett az egyszerű, fekete szegélyü lap. Némán, merev tekintettel bámult a semmiségbe.

— Nagyságos asszony, hét óra, talán kezdhetnénk az öltözködést.

— Igaz, ma estély van! Készítse elő a báli ruhámat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kitüntetését kívánja annak, hogy az erdőtelepítés mely munkálatai irányoztatnak elő a büntetések folytán leszolgálandó napszámokkal, melyek robotnapszámokkal és melyek rendes napszámmunkával, mert a rendes napszámos természetszerűleg megbízhatóbb munkát végez, mint az annakidején igen szerényen díjazott robotmunkás, vagy az, ki erdőkárbüntetésből volt kénytelen minden díj nélkül napszámmunkát végezni.*

(Vége következik.)

Tápintézetek m. kir. erdészeti altisztek és szolgák gyermekei részére.

A m. kir. földmívelésügyi kormány a kincstári erdészeti altisztek és szolgák gyermekei részére tápintézeteket — internátusokat — tart fenn, még pedig a fiuk főképen a kincstári erdészeti altisztek és szolgák — ezeket az intézeteket közelebbről megismerjék. Ezt különösen abból a szempontból tartjuk kívánatosnak, mert a czikkekből annak jutottunk tudomására, hogy az ezidén elhelyezett gyermeklétszámon felül, elhelyezhető a rózsahegyi fiuinternátusban még 11, — a zbori leányinternátusban pedig még 26 gyermek.

Óhajtjuk, hogy a szülők a czikkeket elolvasva egyrészről megismerjék azt a nagyarányú áldozatot, melyet a földmívelésügyi kormány ezen intézetek létesítésével és fenntartásával az erdészeti altiszteknek és szolgáknak hozott és másrészről, hogy bizalmat merítve ezen intézetek iránt, élénken vegyenek részt az 1912/13. tanévre legközelebb kiírandó pályázatokon.

Mi ezen intézetek ügyét szeretetünk egész melegével karoljuk fel és azok állapotáról időnként tájékoztatni fogjuk olvasóinkat.

1. A rózsahegyi fiu-tápintézet.

részére Rózsahegyen (Liptó vármegyében), a leányok részére pedig Zborón (Sáros vármegyében.)

A rózsahegyi intézet e tanévvel működésének 3-ik, a zbori pedig 2-ik évét fogja befejezni; igen szívesen vettük tehát a két intézet igazgatásával megbízott kincstári tisztviselőknek, még pedig Bachó János m. kir. erdőtanácsos, rózsahegyi erdőgondnok és Linszky Károly m. kir. főerdőmérnök zbori erdőgondnok uraknak ezen intézeteket ismertető czikkeit, melyek meleg hangon írják le az intézeteket és beszámolnak azok látogatottságáról.

E czikkek közlését az alábbiakban megkezdjük és lapunk következő számában folytatjuk, hogy olvasóink, —

* Megtudjuk az utasításból, hogy a fölvigyázó napi bére 2·12 kr., a napszámosoké 4³/₄—9¹/₂ kr., a robotnapszámosoké 4 kr., a büntetésbeli napszámok pedig díjtalanok. Egy mérő luczfenyőmag ára 2 frt 46¹/₂ kr., jegenyefenyőmagé 2 frt 54¹/₂ kr., erdeifenyőmagé 4 frt 30¹/₂ kr. Egy font vörösfenyőmagé 1 frt 0·06 kr. Egy mérő tölgymakké, valamint nyirfamagé 55¹/₄ kr., egy mérő bükkmakké 1 frt 23 kr., juharé vagy hársé 1 frt 58³/₄ kr.

I.

A rózsahegyi fiutápintézet.

A gyermekek testi és lelki tulajdonságainak fejlesztése a szülők legszentebb kötelességei közé tartozik.

Az «ép testben ép lélek» elvét azonban különösen az erdészeti alkalmazottak tudják nehezen megvalósítani, mert túlnyomólag az iskoláktól távol, gyakorta a községektől is 25—30 km., sőt még távolabb fekvő erdei házakban laknak s anyagi eszközök hiányában, a törvény által is reájuk rótt kötelességeknek nem tudnak megfelelni. Áll ez különösen azokra az altisztekre, a kiket az Isten nagyobb számu családdal áldott meg; elképzelhető, hogy mennyire sujtva van az ilyen szülő, ha gyermekeit mindjárt a tanittatás kezdetén házon kivül, szülői gondozás nélkül, nagy anyagi áldozatok árán kell neveltetnie.

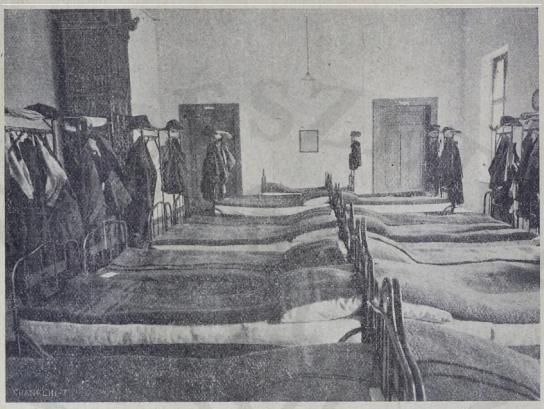
Még sulyosabb azonban a helyzete azoknak az erdészeti altiszteknek és szolgáknak, a kik túlzó nemzetiségi vidékeken laknak s gyermekeikből szintén jó magyar honpolgárokat óhajtanak nevelni s fájdalommal kell látniok, hogy a zsenge gyermeki lélek a pajtás-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

környezet befolyása alatt az atyai szándék ellenére rossz irányú nevelést kap.

Ilyen körülmények között szinte lehetetlen a mai nehéz megélhetési viszonyok között, hogy a túlnyomólag

titkos tanácsos, megismervén az erdészeti altiszti személyzet sanyarú helyzetét, 1908. évben elhatározta egy internátus létesítését, a melyben a földmivelésügyi miniszter hathatós támogatása mellett az erdészeti altisz-

2 Háló-szoba.

3. Fürdő- és mosdószoba.

csakis fizetésére utalt erdészeti altiszti személyzet, gyermekeiből a társadalomnak és a magyar hazának életképes, minden körülmények között helyt álló polgárokat neveljen.

A hol a szükség legnagyobb, ott legközelebb a segítség is. A m. kir. földmivelésügyi kormány volt nagyérdemü minisztere, dr. Darányi Ignácz valóságos belső

tek és szolgák helyzetüknek tekintetbe vételével, gyermekeiket elhelyezhetik.

Alkalmas helyiségnek bizonyult az internátus czéljaira a Rózsahegy város belterületén lévő, korábban m. kir. honvédlaktanya czéljaira szolgáló épület, a mely némi átalakításokkal az internátus czéljaira berendeztetvén, hivatásának az 1909. év őszén átadatott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az internátus Rózsahegy város belterületén a honvéd gyakorlótér mellett, nagy gyümölcsös kert közepén szabadon áll (1. kép iskolába menő gyermekekkel), a kor igényeinek megfelelőleg vízvezetékkel, villanyvilágítással, csatornázással van ellátva s 40 gyermek részére berendezve.

Az internátus a liptóújvári m. kir. főerdőhivatal felügyelete alatt áll s igazgatásával a rózsahegyi m. kir. erdőgondnokság vezetője van megbizva, ki mellett az internátusban bentlakó erdészeti altiszt, mint gondnok és felesége, mint gondnoknő teljesítik a gyermekek feletti közvetlen felügyeletet, azokkal mintegy nagy családot alkotva. A növendékek részére be van rendezve két megfelelő butorzattal ellátott hálószoba, két mosdó- és fürdőhelyiség, nappali szoba és ebédlő. (Ezeket a helyiségeket ábrázolják a 2—5. képek.) Ezenkivül van a tápintézetben két kórszoba és egyéb szükséges helyiség.

Az internátusban a gyermekek teljes ellátás mellett gyöngéd gondozásban, nevelésben, tan- és írószerekben, valamint ingyenes orvosi kezelésben részesülnek és az intézetbe felvett gyermekek Rózsahegy belterületén lévő elemi iskolában nyernek oktatást. A gyermekek eltartásához évenként a szülők következő összeggel járulnak hozzá: I-ső oszt. erdészeti altiszt 120 K, II-od oszt. erdészeti altiszt 100 K és az erdőszolgák 80 koronával. Gróf Serényi Béla m. kir. földmivelésügyi miniszter úr 1910/11. tanévben tiz, 1911/12. tanévben pedig tizenkét gyermek szülőit még ez alól a csekély hozzájárulás alól is teljesen felmentette.

A gyermekek élelmezése házi kezelésben van és a következőképen történik: reggeli 0·3 liter tej és kenyér; 10 órára kenyér; ebéd: leves, hús és főzelék, hetenként kétszer pedig leves és tészta; uzsonnára kenyeret kapnak a gyermekek, végül a vacsora: hetenként egyszer gulyáshús, a többi napokon pedig könnyebb tejbe főtt étel.

Áldásos működését az internátus 1909. év szeptember havában kezdette meg; felvételre 14 gyermek jelentkezett, a kiknek szülői az egyes erdőhatósági kerületek szerint következőképen oszlanak meg:

4. Ebédlő.

Liptóújvári m. kir. főerdőhivatal kerületéből	7
Ungvári m. kir. főerdőhivatal kerületéből	1
Beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság ker.	2
Kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületéből	1
Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületéből	2
Tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületéből	1
Összesen	14

A növendékek a rózsahegyi városi elemi iskolában előmenetelüket illetőleg a következő érdemsorozatot nyerték:

Elemi osztály	Jeles	I-ső rendü	II-od rendü	Összesen	Jegyzet
I.	—	1	1*	2	* Betegsége miatt iskolát mulasztott, ennek folytán egy tantárgyból II-od rendü osztályzatot nyert.
II.	1	3	—	4	
III.	6	1	—	7	
IV.	1	—	—	1	
Összesen	8	5	1	14	

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az 1910/11. tanévre 35 gyermek jelentkezett felvételre, ezek szülői az egyes erdőhatósági kerületek szerint következőképen oszlanak meg:

Liptóújvári magyar királyi főerdőhivatal kerületéből	11
Ungvári magyar királyi főerdőhivatal kerületéből	2
Beszterczebányai magyar királyi erdőigazgatóság kerületéből	1
Kolozsvári magyar királyi erdőigazgatóság kerületéből	2
Máramarosszigeti magyar királyi erdőigazgatóság kerületéből	3
Zsarnóczai magyar királyi erdőhivatal kerületéből	7
Bustyaházai magyar királyi erdőhivatal kerületéből	1
Apatini magyar királyi erdőhivatal kerületéből	3
Tótsóvári magyar királyi erdőhivatal kerületéből	4
Gödöllői magyar királyi erdőhivatal kerületéből	1
Összesen	35

Előmenetelükre nézve következő érdemsorozatot nyerték:

Elemi osztály	Jeles	I-ső rendű	II-od rendű	Összesen	Jegyzet
I.	5	1	—	6	
II.	4	—	—	4	
III.	4	1	—	5	
IV.	8	6	—	14	
Összesen	21	8	—	29	

Az 1911/12. tanévre 29 gyermek jelentkezett felvételre s ezek szülői az egyes erdőhatósági kerületek szerint következőképen oszlanak meg:

Liptóújvári m. kir. főerdőhivatal kerületéből	13
Beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság ker.	2
Máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság ker.	2
Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületéből	7
Tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületéből	3
Apatini m. kir. erdőhivatal kerületéből	2
Összesen	29

5. Tanterem.

A felvett 35 növendék közül 1 felvételre nem jelentkezett, 2 pedig az iskolaköteles kor be nem töltése miatt az iskolába felvehető nem volt.

Az egészségügyi állapot 1910/11. évi tanfolyam alatt, de különösen a tanév elején kedvezőtlen volt, a mennyiben már október hónapban Rózsahegyen vörhenyjárvány lépett fel és a növendékek közül öten betegedtek meg vörhenyben, sőt egyik növendék, daczára a gondos ápolásnak, a járvány áldozatává is lett, két növendéket pedig üdülés végett szülőik kénytelenek voltak az intézetből haza vinni s így a felvett 35 növendék közül a tanévet csak 29 növendék fejezte be.

A tápintézetbe felvett növendékeket az itteni elemi iskolákban szivesen látják és veszik fel, mert a növendékek legnagyobb része magyarul beszél, a mi a magyarosodás szempontjából ezen a nemzetiséglakta vidéken nagyon örvendetes.

Hogy mindezen eléggé nem méltányolható előnyök mellett a tápintézet létszáma nem teljes, annak oka az lehet, hogy a mai nehéz megélhetési viszonyok mellett a tápintézettől távolabb lakó szülők, gyermekeiknek az intézetben való elhelyezését, a felmerülő nagy utazási költségek miatt nem vehetik igénybe. Tekintve azonban azt a körülményt, hogy az intézetben a gyermekek foly-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tonos felügyelet alatt állanak, a szülők érdekében volna, ha gyermekeik részére a tápintézetbe való felvételt nagyobb számban kérnék, mire alkalom fog nyilni a tanév végén kiirandó pályázattal; ez a pályázat és az intézeti «Szabályzat» foglalja magában a felvételi feltételeket; a Szabályzat megszerezhető a rózsahegyi m. kir. kincstári erdőgondnokságnál. *Bachó János,*
m. kir. erdőtanácsos.

Gazdasági tanácsadó.

Irtsuk a gyomokat. A kiadó esőzések után rohamos fejlődésnek indul mindenféle növény, sajnos, nemcsak azok, a melyeknek fejlődését szivesen veszszük, hanem a gyomok is. Gyomnak, gaznak kell tekintenünk minden növényt, a mely akaratunk, kivánságunk ellenére van valamely terményünk között. A rozs is gyom, mikor a buza között van és éppen úgy kell irtani, mint bármely gazt (rozsolás). A gazda sokszor maga gondoskodik róla, hogy a különféle gyomoknak magját már vetéskor maga vigye a földbe. Így milyen gyakori dolog pl. az, hogy a buzából nem tisztítják ki a rozsot, úgy hogy ezt később, mikor már a rozs kihányta a kalászát, külön munkával kell teljesiteni, holott egyszerübb volna, ha a gazda vigyázna arra, hogy ez a két különböző gabona össze ne keverődjék.

Virit most a mezőkön, dülőkön, mesgyéken és a vetések között annyi gaz, hogy csak győzne veluk a gazda megbirkózni! Ez alkalommal különösen a mesgyék, árkok partja és hasonló helyek növényzetére hivjuk fel a figyelmet mint oly helyekre, a melyek jóformán senkihez sem tartoznak és csak akkor akad gazdájuk, ha jó kaszálót igérnek. Ámde éppen az ilyen helyek rengeteg haszontalan gyomot teremnek, a melynek letakarítására nem akad vállalkozó. Így történik azután, hogy a dülők, mesgyék, árokpartok stb. milliószámra érlelik a gazmagvakat, a melyek a szelek szárnyán elterjednek az egész határban.

Most van az ideje, hogy a különböző területeken, a melyek rendszeres művelésben nem részesülnek, a felburjánzott gyomokat irtsuk és másokkal is irtassuk, mielőtt még a sok gyomnövény magot érlelt volna. Ha ezt szigorúan keresztülviszszük, máris sokat tettünk arra, hogy határunkat a gyomoktól mentesitsük.

Gyümölcs-kukaczok. Az alma- és körtében élő kukaczok a Totrix-ponamella és pomanana lepke alakjai. A megtermékenyült anya petéit egyenkint rakja az éretlen alma és körte gyümölcs külső felületére, melyekből 8—10 nap alatt kikelnek a kukaczok és azonnal belefúrják magukat a gyümölcs belsejébe. Négy-öt hét mulva teljesen kifejlődnek és a gyümölcsből kirágván magukat, a törzs kérge alá bujnak, a hol ott lárva alakot vesznek fel. Gyakran a gyümölcscsel a kamarába vagy padlásra kerülnek, a hol azután a gerendák közé húzódva alakulnak át.

Védekezés czéljából szedjük össze a lehullott férges gyümölcsöket és sertésekkel etessük fel. Gondoskodjunk továbbá valami ragadós anyagról, melylyel a lárvákat összefogdossuk. Ilyen czélnak teljesen megfelelő anyag a következő keverék: zöld szappan, gyanta, halzsir, faszurok.

A ragadós anyagot sohasem szabad a fa törzsére kenni, hanem kemény papirosra, melyből süvegeket készitünk és ezek belsejét kenjük ki és állitsuk fel őket. A fák kérgének tavaszszal való lekaparása és mészszel való bekenésével is sok férget elpusztithatunk.

A szilvát és baraczkot is pusztítja egy ehhez hasonló kukacz, a Totrix funebra alakja, mely az érett gyümölcs húsából él és azt fekete porladós tömeggé változtatja át. A kukacz átalakulván, a fa kérge alá vagy a földben bebábozza magát. Itt is az előbbi irtási mód ajánlható.

Faszén a vizi szárnyasoknak. Amerikai beható kisérletekből kiderült, hogy a különben teljesen emészthetetlen faszénpor előnyösen hat a baromfiak, névszerint kivált a kacsák és ludak emésztési munkájára, nevezetesen jelentékenyen fokozza a gyarapodást és hizást. Hatása csak egészségtani, de igy is igen figyelemre méltó. Állatok, melyeknek szenet nem adagoltak, messze elmaradtak a gyarapodásban azok mögött, a melyek az anyagot dara, vagy még előnyösebben por alakban kapták eleségükbe keverve.

Hasonló eredményeket máshol is tapasztaltak, úgy, hogy a faszénadagolást érdemesnek látszik a gyakorlatban általánosabban szokásossá tenni.

Juhtúró. Erdélynek mintegy másfél millió a juhállománya. Ezek főleg a racka és részben a cigája fajtához tartoznak. A jó hegyi legelőkön ősidőktől jól kifejlődött az erdelyi juhnak tejelőképessége. A kolozsvári m. kir. gazdasági főiskolánál eszközölt pontos följegyzések szerint egy darab anyajuh évi átlagos tejszolgáltatása $42^1/_2$ literre rug. Évjáratonként 35—55 liter közt ingadozik a tejelés. A juhokat 110—180 napig szokták fejni, naponta háromszor. A nyert tejet szűrő ruhán keresztül rézüstbe öntik, nyilt tűz fölött megmelegitik és azután oltót tesznek abba, a mi a fiatal bárányok oltógyomrából készül. A tej ettől összefut, a sajtanyag kiválik belőle, a mikor is ruhába teszik, kicsurgatják és kővel lepréselik. Az így nyert túrót további feldolgozás czéljából a sajtodába viszik, a hol a lecsurgatott savóból ordát készítenek fölmelegités utján. Erdélyben háromféle sajtot készítenek, a kaskavalt, a brinzát és a monostori sajtot. Felső-Magyarországban is hasonlóan kezelik a juhtejet és kétféle sajtot készítenek belőle, ú. m. a liptói túrót, a mely utóbbit tehéntúróval nagy mértékben hamisitják és a füstölt ostyepka-sajtot.

A hereszéna mint erőtápszer a sertésnél. A sertéstartásnál és sertéstenyésztésnél nem csupán a zsir, a hájképződésre vagyunk tekintettel, hanem igyekszünk a sertésállomány izom- és csontrendszerét is fejlődöttebbé tenni, a mivel biztositani tudjuk egyben a többi szerv erősbödését, gyarapitását is. A különféle takarmányneműek sorából a sertésetetés terén e tekintetben

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hovatovább jelentősebb szerepe jut ma a hereszénának is, mint nitrogénben és egyéb az állati szervre hasznos tápanyagokban bővelkedő eleségnek. A jó minőségű hereszénát gondosan szecskázva és forrázottan kapja a sertés, rendszerint főtt burgonyával elkeverten; sőt azzal együtt is párolva. Egyéb sertéstápszerféléhez is hozzáadható ugyan a csont- és izomgyarapító hereszéna szecskája, mindamellett a sertés azt a főtt burgonyával elegyesen fogyasztja legörömestebb.

Különfélék.

Balesetbiztosítás. Mult számunkban megemlékeztünk Hoppár Mihály iharosberényi volt uradalmi erdőőr végzetes szerencsétlenségéről. Ez a szomorú eset adja kezünkbe a tollat, hogy a munkaadóknak és alkalmazottaiknak figyelmét a kötelező balesetbiztosításra felhivjuk.

A kötelező balesetbiztosítást az 1900. évi XVI. t.-cz. írja elő, a folyó évi márczius hó 1-én életbe lépett 1912. évi VIII. t.-cz. pedig 100 koronáig terjedhető pénzbüntetést szab ki azon munkaadóra, a ki ezen kötelező balesetbiztosítás alá tartozó alkalmazottját a bejelentés elől eltitkolja, vagy más módon elvonja. Kimondja egyúttal a törvény, hogy a munkaadó ilyen alkalmazottnak éppen olyan baleseti segélyezést tartozik fizetni, mint a minő kijárna akkor, ha az illető biztositva volna.

A kötelező balesetbiztosításért a munkaadó részéről évenkint és fejenkint 120 fillér fizetendő le s ezt a hozzájárulási díjat az alkalmazott bérébe betudni, vagy az alkalmazottat annak megtérítésére kötelezni, 200 koronáig terjedhető büntetés terhe alatt tilos.

Ezen 120 fillér hozzájárulási díj ellenében az illető alkalmazott balesetre és baleseti halálesetre van biztositva, a mely esetek utáni segélyeket lapunk f. évi 7-ik számában már ismertettük.

Szomorú tapasztalataink vannak arról, hogy a kötelező balesetbiztosítás alól igen sokan indokolatlanul kimaradnak s igy a segélyektől is elesnek. Azok, a kik biztosításra bejelenttettek s őket baleset érte, élvezik is az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár részéről a segélyeket. Ezek közül felemlithetjük: Hoffer Fülöp, báró Ambrózy Lajos uradalmi erdőőrét; Csuray István, gróf Széchenyi Andor Pál uradalmi erdőőrét; Barbner Miklós, báró Ambrózy Lajos vadőrét és Fekete János, Jankovich-Bésán Géza örököseinek uradalmi erdőőrét, kik valamennyien lőtt sebek folytán váltak rokkanttá s élvezik az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár nyujtotta havi rokkantsági segélyeket — nyugdijat.

Azonban sok baleset következtében beállott halálesetről is van tudomásunk, a mikor is az elhunytak örökösei 400—400 korona haláleseti segélyt kaptak.

Az új törvény baleset folytán bekövetkezett halál esetén az eddigi 400 koronás segélyt 800 koronáig emeli fel s a szerint, hogy az elhunyt után hány 14 éven aluli árva maradt, kapnak a visszamaradottak kisebb, vagy nagyobb összegű segélyt; de felemeli az eddigi 120 korona évi rokkantsági segélyt is éppen kétszeresre, vagyis évi 240 koronára.

Tudomásunk szerint Hoppár Mihály ügyében is most folynak a tárgyalások, megállapitandó, hogy hány árvája maradt hátra, hogy azok immár az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár részéről az új törvényszabta magasabb haláleseti segélyben legyenek részesithetők.

Nyomatékosan felhivjuk ismételten úgy a munkaadók, mint az alkalmazottak figyelmét a kötelező balesetbiztosításra. *G. K.*

Nyugdíjbiztosítás. Szabó Lajos, Győr vármegyei hatósági erdőőr az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár új nyugdíjcsoportjában nyugdíjra, haláleseti segélyre és balesetre biztosittatott.

A családi pótlék és a nyugdíjtörvény módosítása. A képviselőház f. évi április 29-iki ülésében Lukács László miniszterelnök a családi pótlékra, valamint az új nyugdijtörvényre vonatkozólag a következőket mondotta: «Hogy képet adjak a t. képviselőháznak arról, hogy minő munkálatok várnak elintézésre a t. ház részéről, méltóztassanak megengedni, hogy rövid sorozatát adjam azoknak a főbb törvényjavaslatoknak, a melyek részint készen vannak, részint legközelebb elkészülvén, be fognak terjesztetni. A pénzügyi tárcza részéről a legsürgősebben elintézendő az állami tisztviselők családi pótlékának kérdése. (Élénk éljenzés és taps jobbfelől.) Azután itt van az állami tisztviselők nyugdijtörvényjavaslata. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Továbbá egy sürgős javaslat, a mely az egyenesadóreform életbeléptetését van hivatva előkészíteni; az adóreformnak 1913 január 1-én életbe kell lépnie.»

Teleszky János, az új pénzügyminiszter, szintén nyilatkozott úgy a családi pótlékról, mint a nyugdíjtörvényjavaslatról. Kijelentette, hogy abban a pillanatban, a midőn a képviselőház munkaképessége helyreáll, a legelső törvényjavaslat, a melynek letárgyalását a kormány kérni és sürgetni fogja, a családi pótlékról szóló javaslat lesz. Ezzel a javaslattal egyidejűleg szorgalmazni és kérni fogja a nyugdíjtörvényjavaslat letárgyalását is, mert súlyt fektet arra, hogy ez a két javaslat, minden más kérdést megelőzve, első sorban foglalkoztassa a képviselőházat. A mi a családi pótlékot illeti, erre nézve a javaslat olykép intézkedik, hogy a tisztviselőknek egy gyermek után járna 200 korona, 2—3 gyermek után 400 korona és háromnál több gyermek után 600 korona pótlék. Az altisztek és a szolgák ezeknek az összegeknek a felét kapnák. Ez a hir ellenkezik az eddig kiszivárgott hirekkel. Eddig úgy tudtuk, hogy egy gyermek 200, két gyermek 400, három vagy ennél több gyermek 600 korona pótlékot fog kapni.

Fák múzeuma. Amerika a pénzszerzés tipikus országa, ideális czélokért is lelkesedik s a gazdag milliárdosok jóvoltából a világ legnagyobbszerű tudományos

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

intézetei s leggazdagabb múzeumai és műgyüjteményei az Egyesült-Államok birtokában vannak. Sőt fejlett érzéke van a természet szépségei és csodái iránt, s a világ legnagyobb és legnagyobbszerű parkja, a Yellowstone National Park éppen az északamerikai Egyesült-Államokban van s hatásos törvényes védelemben részesül. A Revue című francia folyóirat egyik utóbbi száma irja, hogy az Egyesült-Államok kebelében fönnálló «Természeti szépségeket fönntartó testület» nagyszabású terv megvalósításába fogott. Olyan múzeumot létesitsen ugyanis, melynek faállományában élő példányban képviselve lesz minden égöv és minden ország valamennyi faneme. A nevezetes famúzeumot a New-York állambeli Letchworth-Parkban állitják fel s kettős czél szolgálatába szegődtetik. Elsősorban értékes szemléltető eszköze lesz a természettudománynak, másodszor népparkul fog szolgálni, mivelhogy a parkba szabad bemenetele lesz mindenkinek. A park korábbi tulajdonosától kapta nevét, a ki 1859-ben szerezte meg vétel útján a pompás birtokot, a melyben Amerika őslakóinak akart örök emléket állitani. Letchworth nagy szenvedelemmel gyüjtögette az indiánusok primitiv eszközeit s földbirtokán olyan épületeket állitott, melyek pontos utánzatai voltak az irókézek s egyéb indiánus törzsek tanácskozó- és lakókunyhóinak. Emlékszobrot állitott továbbá parkjában Mary Semisonnak, a ki egész életét az indiánusok körében töltötte, nyelvük, szervezetük és szokásaik tanulmányozása végett. Letchworth 1910 végén halt meg s birtokát indiánus gyüjteményeivel együtt New-York államra hagyta azzal a kikötéssel, hogy mindig nyilvános park maradjon. Az állam elfogadta az alapitványt s most Letchworth parkjának területén fogják létesiteni a famúzeumot, mely tudományos értékén kivül a világ egyik legszebb tájképe lesz nemzetközi faállományával.

Éneklőmadarak hangjának elvesztése. A kalitkába zárt éneklőmadarak gyakran minden átmenet nélkül elvesztik hangjukat és a kalitkában szomorúan gubbasztanak. Ezt a meg nem felelő táplálék, de legtöbbször a tollaik között és bőrükön tanyázó apró élősködők, tetvek okozzák, melyek az ő vérükből éldegélnek. Ezektől úgy szabadithajuk meg könnyűszerrel, ha a madárka megszokott nyugvóhelyére nádszáldarabokat helyezünk el, melyekbe a férgek éjjelenként szivesen beköltöznek s reggel az igy összegyüjtött élősködőket könnyen elégethetjük. Ha ezen védekezést több napon át megismételjük, a madár ismét visszanyeri életrevalóságát és énekelni kezd. A féreggel telt nádszálakat azonban még virradat előtt el kell távolitanunk, mert a világosság beálltával a férgek ismét visszavándorolnak a madár tollai közé.

Hogyan költi ki a struccz a tojásait? Sok természetrajzi tankönyvben még manapság is azt lphet olvasni, hogy a struccz tojásait kiköltés végett a tropikus napsugarak hatásának teszi ki, vagy azokat ebből a czélból forró homokkal borítja be. Ennek a két állításnak egyike se felel meg a valóságnak, mert hiszen az afrikai izzó napsugár a homokot 60-ról még több fokra is fölheviti, a mely hőfok még a struccztojás csiráját is megöli. Épp ellenkezőleg, úgy áll a dolog, hogy a struccz ilyen körülmények közt tojásait saját testével kénytelen a perzselő napsugarak hatásától megvédeni. A nőstény struccz ezért egész nap a tojásain kotlik, este pedig a hím váltja fel, a melyik éjszaka ül a tojásokon. Ezenfelül pedig a struccznak betakarva kell tartania a fészkét, hogy megvédje azt a tojástolvaj állatok ellen, a milyenek a sivatagban nemcsak a madarak és csuszó-mászó állatok, de a négylábú ragadozók közt is bőven akadnak. A struccz nagyon erős állat, a melyik meg tudja magát védeni és szárnyainak hatalmas csapásaival és veszedelmes rugásaival fészkétől a nagyobb állatokat is el tudja riasztani. A költés idején, különösen a hím struccz nagyon kötekedő és ezért veszedelmes arra nézve, a ki megközeliti.

Időjelzés. A «Meteor» május hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: Május hó második felének változási napjai 14—15—16—19—21—23—27- és 31-re esnek. Legerősebb hatásúak a 14-iki hűvös, a 15-iki meleg, a 16-iki hűvös, a 19-iki csapadékos, a 21-iki szeles, a 31-iki hűvös, esetleg zivataros jelleggel.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni szíveskedjenek.)

A **Személyem körüli miniszterium** ideiglenes vezetésével megbizott magyar miniszterelnökön előterjesztésére Zezulka János főerdőmérnöknek az erdészeti közszolgálat terén szerzett érdemei elismeréséül Ferencz József-rendem lovagkeresztjét adományozom.

Kelt Bécsben, 1912. évi április hó 18-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

*

A **Személyem körüli miniszterium** ideiglenes vezetésével megbizott magyar miniszterelnökön előterjesztésére Tomljenović Iván főerdőőrnek állandó nyugalomba helyezése alkalmával sok évi hű és hasznos szolgálata elismeréséül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1912. évi április hó 3-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

*

A **m. kir. földmivelésügyi miniszter** áthelyezte Pájer István m. kir. erdőtanácsost Beszterczebányáról Budapestre, a vezetése alatt álló m. kir. földmivelésügyi ministerium erdészeti (I. B.) főosztályába, Terényi Sándor m. kir. főerdőmérnököt Pécskáról Lippára, Buhescu Terentius m. kir. főerdőmérnököt Lippáról Beszterczebányára, Medveczky Ernő m. kir. főerdőmérnököt a beszterczebányai m. kir. erdőrendezőségtől az ottani erdőigazgatóság központi szolgálatához, Héjj János István m. kir. segéderdőmérnököt pedig Lippáról Pécskára s Terényi Sándort és Buhescu Terentiust az erdőrendezőség vezetésével-, Medveczky Ernőt az ellenőrködői teendők ellátásával, Héjj Jánost pedig a pécskai m. kir. erdőgondnokság vezetésével bizta meg.

*

A **m. kir. földmivelésügyi miniszter** a szolgálat érdekében áthelyezte Biloveszky Béla m. kir. főerdőmérnököt Budapestre a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

földmívelésügyi miniszterium I. *A)* főosztályához, továbbá Fekete Béla m. kir. erdőmérnököt Kassára erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Polgárdi Béla m. kir. erdőmérnököt Lőcséről Besztercebányára s beosztotta az ottani erdőhivatalhoz, továbbá áthelyezte Kelecsényi Mihály m. kir. segéderdőmérnököt Máramarosszigetről Lőcsére erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte PloténYi Jenő m. kir. segéderdőmérnököt Ungvárról Felkára s ideiglenesen megbizta a tátrai m. kir. erdőgondnokság vezetésével.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a szolgálat érdekében áthelyezte Háger Gyula m. kir. segéderdőmérnököt Sepsiszentgyörgyről Székelyudvarhelyre (erdőgondnoknak), Magyar János m. kir. segéderdőmérnököt Csíkszeredáról Sepsiszentgyörgyre (erdőgondnoknak), és Mamira József m. kir. erdőmérnökjeloltet Kőhalomról Topánfalvára, az ott székelő m. kir. járási erdőgondnoksághoz.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter saját kérelmére áthelyezte Spangel Ernő m. kir. erdőmérnökgyakornokot Besztercére az erdőigazgatósághoz, és Marsalkó Ferencz m. kir. erdőmérnökgyakornokot Lőcsére az állami erdőhivatalhoz.

*

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság főnöke Kőváry Gyula, Wolf Rezső és Gruber József II. oszt. altiszteket I. oszt. altisztekké, Birosz József, Köves Reinhold és Schmidt Gusztáv I. oszt erdőlegényeket II. oszt altisztekké, Orosz György, Szakács Lajos, Illés László II. erdőlegényeket I. oszt. erdőlegényekké, Csepcsényi Kálmán, Lázár György, Pauschner Kálmán erdőkinestári napibéreseket pedig II. oszt. erdőlegényekké nevezte ki.

*

A bustyaházai m. kir. erdőhivatal főnöke Kortvélyesy Sándor és Sebők Vilmos II. osztályu altiszteket I. osztályú altisztekké, Markocsány Károly, Takár Vilmos, Horbász Lajos és Árovits Rudolf erdőlegényeket II. osztályu altisztekké, Traxler Antal, Czepeczauer Rajmund, Traxler Gyula, Kéray Sándor és ifj. Traxler János napibéreseket pedig II. osztályu erdőlegényekké nevezte ki.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1912. évi április hóban** a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Bellatinczi urad. 12·—, Nagy Sándor —·80, Magyar Bükkfaipar rt. hd. 13·15, Zakiczkyi Kocsis —·40, Huber Vendel hd. 4·40, Vallás min. 60·—, Balogh Imre 8·—, Földmív. min. hd. 80·95, Kocsis Károly —·20, Bustyaházai erdőhiv. hd. 32·61, Gróf Breuner erdőhiv. hd. 8·75, Segesvári adóhiv. 156·—, Kassai püsp. urad. felügy. hd. 16·55, Böhmerwälder Klenganstalt hd. 21·—, Brassó város 20·75, M.-szigeti erdőig. hd. 18·95.

1 koronát fizettek: Kacsanovszky József, Pácz Viktor, Szarka István, Vincze János, Knappe G., Warinszky Miksa, Lukács Károly, Jankovich Gyula, Kiss József, Székely István, Divéky József, Czere Sándor, Tomasevics Svetozár.

2 koronát fizettek: Magyar György, Borbély Kanut, Chovanyecz János, Gönczi Sándor, Novák József, Matula József, Kiss Imre, Mihálovics Ádám, Sütő Géza, Horváth Vilmos, Raffay Gergely, Rothländer György, Szabó Lajos, Vajka János, Hartl József, Herczegh Ferencz, Fekete József, Kovács István, Kovács Ferencz.

3 koronát fizettek: Vámos Imre, Pasztorek Antal, Konopacsek Henrik, Bogyár János, Szabó Zoltán.

4 koronát fizettek: Harangozó József, Jalmay Aladár, Kolléga László, Morariu Miklós, Oláh József, Iván György, Olsovszky Károly, Papp Sándor, Jancsik Miklós, Steuka Lajos, Makkay János, Somorja község, Gróf Szapáry Istvánné urad. int., Kelemen József, Ifj. Váncsa Mihály, Erneck János, Schmidt István.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

H. V. A hangyatojás (mely tulajdonképen a hangyának begubózott álczája, vagyis hangyabáb) gyűjtésének legegyszerűbb módja a következő: Felássuk a hangyabolyt vagy fészket és az abban levő hangyákat a bábokkal (hangyatojással) és némi földdel együtt szitába, vagy rostába merjük; a szitának vagy rostának olyan lyukbőségűnek kell lenni, hogy a hangya a lyukakon keresztül eshessen, de a nála valamivel nagyobb báb már nem. A szitából, vagy rostából azután addig rázzuk ki a hangyákat és a földet, míg csak a báb marad a rostában s ezt azután zsákba vagy kosárba öntjük.

Egy másik módja a hangyabáb gyűjtésének az, hogy a hangya fészkét felássuk, melléje pedig egy fehér ruhát terítünk ki, vagy pedig fagalyakat rakunk. A hangyák tojásaikat a felásott fészekből mind ki fogják hordani és a ruhára vagy a galyakra ráerősíteni és ha már mind kihordták, a galyakat vagy a ruhát az azon levő bábokkal elviszszük.

A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk.

Harsány. Hogy az illető a kiszabott büntetést megérdemelte-e, arról ilyen egyoldalú információ után véleményt nem mondhatunk. A bizottságnak jogában állott az illetőt lefokozni és a közigazgatási erdészeti bizottságnak határozata ellen felebbezni nem lehet.

J. K. 1. Fia csak abban az évben vehető fel valamelyik erdőőri szakiskolába, a melyben 17-ik életévét betölti. 2. Ha a fiú az uradalomnál mint erdőlegény vagy mint vadőr rendszeres alkalmazásban van s ebbeli minősége a közigazgatási hatóságnál be van jelentve, akkor vadász- és fegyveradómentességet élvez, különben nem s utóbbi esetben fegyvert még az uradalom engedélyével is csak akkor hordhat, ha a vadászati- és fegyveradót megfizette. 3. Az erdőőri szakvizsgát csak magyarul lehet letenni.

D. M. Álláskeresletre vonatkozó hirdetését közzétettük, de hogy az eredményre fog-e vezetni, azt mi nem tudhatjuk. Lapunkban talál elég erdőlegényi és segéderdőőri állásra vonatkozó pályázati hirdetményt, folyamodjék azok elnyeréséért, mert manapság minden állásra annyi pályázó van, hogy nem igen szükséges megfelelő egyéneket hirdetéseik vagy ajánlkozásaik után keresgélni. Az erdőőri szakiskolákba való felvételre vonatkozó pályázati hirdetményt lapunkban közölni fogjuk s ha a feltételeknek meg fog tudni felelni, oda is folyamodhat.

Szivem tavasza. Nem közölhető.

I. Gy. 1. A küldött fenyőgaly Sima fenyő (Pinus Strobus L.). 2. Az teljesen közömbös, hogy a három évi erdészeti gyakorlati szolgálatot igazoló bizonyítvány mikor kelt; csupán az orvosi és erkölcsi bizonyítványnak kell legújabb keletűnek lenni.

H. V. 1. A vadőrök vizsgája ügyében 1893. évben kiadott 10,036. számú utasítás 2. §-a értelmében a vadőri vizsga letételére azok bocsájthatók, a kik hitelesen igazolni tudják egyebek közt azt, hogy három évig *szakadatlanul* vadászati gyakorlati szolgálatban állottak. Önnek megvan ugyan a három évi gyakorlati szolgálata, de miután azt kétszer is megszakította, a vizsgára engedélyt nem nyerhet. Ha igazolni tudná azt, hogy ez a kétszeri megszakítás nem az ön hibájából keletkezett, úgy talán

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a földmívelésügyi miniszter úr engedélyt ad a vizsga letételére, de az is lehet, hogy az engedélyt nem adja meg. Illés Nándornak «A Vadőr» czímű könyve teljesen megfelel arra, hogy abból a vadőri vizsgára készüljön, de hogy mi a fontosabb részeket megjelöljük, arra nem vállalkozhatunk, mert hiszen a vizsgán olyasmit is kérdezhetnek, a mi kevésbbé fontos; ezért legjobb, ha mindent megtanul. Nem kell a könyvet szóról-szóra betanulni, elég ha minden kérdésre röviden, értelmesen meg tud felelni.

2. Miután önnek vadőri vizsgája nincs, ennélfogva mint vadőr fel nem eskethető. Ön az 1883. évi XXIII. t. cz. 6. §-ának *b)* pontja értelmében vadászeseléknek tekintendő és ebbeli minősége a hatóságnál bejelentendő; mint vadászcseléd vadászati adót nem tartozik fizetni, fegyveradót azonban igen.

P. A. A vérvizelés tényleg csak bizonyos vidékeken fordul elő főleg nedves, mocsaras, erdei legelőkön. Sokáig azt hitték, hogy a szarvasmarhák fenyőfélék rügyeinek s bizonyos gyantás anyagokat tartalmazó növényeknek élvezete után kapják meg. Az újabb kutatások ezt a hitet megdöntötték. Kiderült ugyanis, hogy mindig csak olyan területen lép fel a vérvizelés, a hol sok a *kullancs*. Itt is rendszerint tavaszszal vagy nyáron, télen sohasem fordul elő *új* megbetegedés. Istállózott marha csak akkor betegszik meg, ha kullancsos legelőről származó füvet kap vagy ilyen helyről származó falevéllel almoznak alája. Van ugyan a kullancsnak egy parányi, szabadszemmel nem látható élősködője az úgynevezett Piroplasma s. Pirosoma bigeminum. Ha ez a parányi lény a kullancs útján a szarvasmarha vérébe kerül, akkor megtámadja a vörös vérsejteket, azok szétesnek s az állat vére igen megfogy. A szétesö vörös vérsejtek roncsai a vesék s egyéb szervek ereit elduggják, úgy hogy vérömlések keletkeznek s főleg a vesékben gyuladás keletkezik. A szétesett vörös vérsejtek egy része a vizelettel kiürül. Ez mindig nagyfokú lázzal jár, a hőmérő higanyoszlopa napokig 40—42° között ingadozik. A beteg étvágya megromlik, sokszor sárgaság jelentkezik s végül a betegek egyrésze elhull. Ha a láz lassanként csökken, akkor inkább remélhetjük a gyógyulást, de ha hirtelen száll alá, akkor ez már a közelgő vég előjele. A beteg állatok testéről lehulló érett kullancsok a földön lerakják petéiket (több százat, néha ezret is). A fűben néhány hét múlva kikelnek a petékből az álczák, a melyek a legelésző vagy heverő szarvasmarha testére tapadva teleszívják magukat vérrel s 3—6 nap mulva újból lepottyannak s négy heti nyugvás után nymphákká alakulnak át. A nympha ismét alkalmas állat testén hízik 3—4 napig, majd lehull s nyolcz hét alatt ivarérett kullancs lesz belőle. A kullancs ismét csak szarvasmarha vagy más alkalmas állat testére tapad s annak vérét szívja. Ugyancsak ott párzik is és csak akkor hull le. ha a petéi megértek. Közben persze valamennyi állat vérébe beoltja szívás közben a piroplasmát, a mely nagyitóüveggel mirden vérvizelésben szenvedő állat vérében látható.

A betegséget megakadályozhatja, ha a marhát nem hajtja ki *kullancsos* helyre illetve erdei vagy közelszomszédos *vizenyős helyekre*. Minél jobban telelt ki az állat, annál ellenállóbb, illetve annál könnyebben heveri ki a bajt. A vizenyős területekről a víz lecsapolása s a mocsaras részek kiszárítása a leghathatósabb védelem. Talán módjában áll egy kis alkalmas terület kiszárítása. Egy szakember véleménye szerint a luczernát a kullancs elkerüli, a területet tehát ezzel kellene bevetni. Az istállózott marha, mint említettem, csak kívülről jövő fertőzés esetén betegszik meg. Ha mindez nem áll módjában csökkentheti a fertőzés veszélyét nagyon gondos bőrápolással. Mindennap alapos kefélés, csutakolás, vakarás, minden tekintetben előnyös. A bőrre tapadt kullancsokat lysolos, benzines avagy sósvízzel kell bekenni s akkor lepotyognak. (Az érett kullancsok kedvenez tartózkodási helyei a lágyéktáj, tőgy, végbélnyilás környéke s a czombok belső felülete; az álczák a fejen, a fénysáj, szemhéjak és fülek körül tanyáznak meg a tőgyön.) Egyes gazdák kéthetenkint olajos vízzal permetezik állatjaikat, mert az olajos testen nem marad meg a kullancs.

A már beteg állatot hűs istállóba kell kötni, jól tartani jóminőségű száraz takarmánynyal, burgonyával és répával. Ha hasmenése van nyálkás főzetet, (pl. árpakása vagy zabkásalevest) ha székrekedése van keserűsót kell adni, ha nagyon elesett egy kis feketekávét, borszeszt adhat belsőleg, terpentines vagy kámforos bedörzsölest külsőleg. Jó a következő keverék: Acid carbol, vagy lysol 10·0, Syr. frumenti 100·0, viz 500·0 gr.; ebből óránként egy evőkanállal adható míg a vizelet feltisztul.

Dr. Kukuljević József.

D. Zs. Sorsjegyeit még nem hozták ki.

B. S. 1. Első kérdése — eltekintve attól, hogy azt nem is értjük egészen — oly bonyolult, hogy azt ebben a rovatban elintézni nem lehet. Forduljon vagy az árvaszékhez, vagy egy ügyvédhez tanácsért. — 2. A kutyák évente rendszerint kétszer, februárban és augusztusban párzanak és 63 napig viselősek. — 3. Mit óhajt tudni? azt, hogy milyen fajta vizslák vannak, vagy hogy milyen fajta kutyákat lehet vadászati czélokra használni? Utóbbi esetben jelölje meg azt is, hogy milyen vadászati czélra. — 4. Hirdetését csak akkor közöljük, ha az érte járó 2 kor. díjat a kiadóhivatalnak beküldi. — 5. A 10 fillért a lap javára beveteztük.

G. L. A küldött czikket nem közölhetjük, mert a mi jó benne, az általánosan ismert és tudott dolog, a mi ujat pedig javasol, az legfeljebb a jegenyefenyőre vonatkozhatik, de általánosságban nem volna helyes. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

D. Zs. A nyugdíjtörvény 30. §-a szerint az az állami alkalmazott, a ki a szolgálat teljesítése közben, vagy a szolgálat teljesítése következtében lett teljesen *és nyilván bebizonyíthatólag* szolgálatképtelenné, a miniszterünács határozatával kivételesen nagyobb nyugdíjban részesíthető, mint a mennyi neki szabályszerűleg jár.

A nyugdíjtörvénynek ezt a kivételes rendelkezését a gyakorlat csak akkora az állami alkalmazottakra terjeszti ki, a kik szolgálat teljesítése közben *különöszak* (baleset, megtámadtatás, gyilkosság, tűzvész, villámcsapás, robbanás, zuhanás, zúzódás, leesés, elgázolás, elcsúszás, vágás, szúrás, lövés, stb.) által szenvedett *sérülés* következtében válnak szolgálatképtelenekké. Ilyen esetben is igazolni kell a baleset helyét, idejét és körülményeit, igazolni kell a baleset vaga sérülés mibenlétét, valamint annak már beállott, vagy várható következményeit.

Miután a *meghülés* nem olyan természetű betegség, a melyre nézve minden kétséget kizáró módon igazolni lehetne azt, hogy azt az illető a szolgálat teljesítése közben szerezte, ennélfogva meghülésből kifolyólag beállott szolgálatképtelenség esetére a nyugdíjtörvény említett §-a nem nyerhet alkalmazást.

Sz. Z. *Kérdés.* 1. Van egy 1000 □-öl területü lóherével bevetett területem, mely második éves. A talaj kötött agyag, sovány, trágyázatlan. A here ritka, de miután feltétlen szükségem van reá s istállótrágyával nem rendelkezem, hogy javítsam ez év őszén a talajt, fűvel vagy heramaggal pótoljam-e *őszszel* a herét, hogy kellően sűrű legyen? Mily és mennyi műtrágya kell a területre s hol szerezhetem be legjutányosabban. A here 0·8 sürűségű átlagban kisebb üres foltokkal.

2. Úgy az uradalom tulajdonát képező erdei tisztások, mint a község tulajdonát képező rétek mohos, keveset termő szénát adnak. Itt a rétmüvelésről szó sincs. Az erre czélra készült réti fogassal óhajtanám a réteket javítani, kaphatnánk-e vagy az uradalom ha ez nem a község, a földmívelésügyi miniszter útról fogast ingyen? Ha nem, a jelzett fogas hol szerezhető be és mily áron?

3. Orosz-ezüst fajnyulakat óhajtok tenyészteni, hol szerezhetném ezeket be legjutányosabban. Nem adna-e a miniszterium ingyen? Ha igen, mikor kell a kérvényt a miniszteriumhoz beadni, tavaszszal avagy őszszel?

1. *Válasz. Foltos lóherés javítása.* Miután a lóhere már a harmadik évben ritkulni szokott, így a már most mutatkozó üres foltoknak ismét lóherével való befoltozgatása nem volna helyes, mert hiszen sűrű, egyenletes állású vetést nem lehetne a sok foltozgatás daczára sem elérni. Az üres foltok pedig nem-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

csak azért károsak, mert azok improduktiv területek, tehát *a természátlagot rontják*, hanem azért is, mert oda a gyomok részkelik be magukat, és így a lóherének még előbb ássák meg a sírját, mert azt kiszorítják. A lóherét *tavaszszal* szokás vetni, az őszszel vetett növény a télbe még gyengén megy bele, és kifagy.

Ha a talaj sovány és trágyázatlan, úgy valami dús termést nem lehet várni, mert a lóhere elég igényes a talaj tápanyagai iránt. A ritka állású lóherét tehát tessék nyáron *kiszántani*, és a földet megtrágyázva őszig kétszer megszántani, hogy megporhanyuljon, és ha *takarmányt óhajt rajta termelni*, akkor jó sűrűn elvetni védnövénynek, őszi rozsszal (augusztus végétől szeptember közepéig) és abba vetni tavaszszal a *fűmagkeveréket* (fehér herét, olasz perjét, csomós ebirt, stb.). A rozsot zölden kell föletetni takarmánynak és a tarlóján a fűmag szépen megerősödik úgy, hogy már abban az évben kaszálni lehet.

Ha istállótrágya, vagy trágyalé, vagy emberi árnyékszéktrágyája nincs, úgy tessék a műtrágyákhoz fordulni.

Méltóztassék szándékát közölni és konkrét válaszszal és útbaigazítással szolgálok a továbbiakban.

Most jelent meg a »*Kaszáló és legelőjavítás*« című szakkönyv, melyben a rét és legelőjavítás kérdése bőven van tárgyalva, abból még a laikus is útbaigazítást kap minden kérdésben, tehát a beszerzését — már eltekintve minden prüdériától — azért is ajánlhatom, mert azt hiszem, hogy hasznos és tanulságos könyv és az erdészek és gazdák figyelmét ezen nálunk eléggé elhanyagolt kérdésre reátereli.

Ha drágasága miatt volna valakinél akadály a beszerzése (lévén bolti ára 9·80 korona, de 28 ív 300 ábrával), úgy a *hozzám fordulóknak jutányosabban fogom kiadatni.*

2. *Rétboronás beszerzése.* A földmívelésügyi miniszterium (legelő osztálya) csak községi vagy közbirtokossági legelők és rétek fölavítására folyósít államsegélyt, (tehát a többek között rétboronát is ad), privátoknak — nem, ott csak ingyen szakértőt küld ki a helyszínére.

Megjegyzem azonban, hogy az elhanyagolt rétek megboronálása a láncboronával nem sokat segít a termőképesség emelésére, hanem főleg a *trágyázás*, tehát a talaj gazdagítása.

Ha az említett könyvet elolvassa, úgy ezen kérdésben is *teljes tájékozódást* szerez. Ily szük keretben ezt a kérdést letárgyalni nem lehet.

3. *Fajnyulak beszerzése.* Tenyésznyulak iránt forduljon felvilágosításért Andrássovics Géza kir. gazd. felügyelőhöz (Budapest, földmív. miniszterium), ő szívesen áll bárkinek rendelkezésre ebben a kérdésben. *cnesei Dorner Béla.*

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Egy a liptóújvári m. kir. főerdőhivatal kerületében alkalmazott erdőőr állást cserélni óhajtana a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság, vagy a nagybányai m. kir. főerdőhivatal kerületében alkalmazott kartársával. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (26.)

22 éves ág. ev., nőtlen egyén, az erdőőri szakvizsga letételéhez szükséges gyakorlati ismeretek megszerzése céljából szakvizsgázott erdőőr mellett állást keres. Jelenleg nagyobb uradalomban mint mezőgazdasági munkás és vadász van alkalmazva s kitünő lövő. Beszél magyarul és tótul. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (27.)

Erdővéd, jelenleg nagyobb uradalomban erdész, 25 éves, nőtlen, róm. kath., irodai, valamint erdészeti és vadászati teendőkben több évi gyakorlattal, továbbá kitünő szakiskolai és jó eredményű szakvizsga-bizonyítványnyal bír, megfelelő állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (28.)

51 éves ref., egészséges családos ember vagyok. 21 éve magas hegységi erdők kezelésénél mint erdőaltiszt álltam alkalmazásban. Ezalatt fűrészgyári üzemek mellett az erdőgazdaság és fakereskedéshez szükséges ismereteket is elsajátítottam. Középiskolai bizonyítványnyal, kitünő erdőőri szakvizsgával és sok évi mezőgazdasági gyakorlati bizonyítványnyal rendelkezem. Beszélek magyarul, németül és románul. Jelenlegi véglegesített erdőőri állásomat, mezőgazdasággal összekötött erdészi állással, családi okok miatt fölcserélni óhajtom. Címem a szerkesztőségnél megtudható. (29.)

HIRDETÉSEK

Méhkasokat gyékényből szállítok. Közönséges kúpkas 1 kor. Igen nagy felső lyukas 1 kor. 50 fillér. Átmeneti 2 kor. 40 fill. A két utóbbi Hanemann-rácscsal ellátva. Matuska István, Nagykároly. (5.IV.3.)

Báró Inkey József úr iharosberényi erdészeténél megüresedett **erdészeti írnoki állásra** pályázat hirdtetik.

Évi fizetés 960 korona, butorozott szoba, világítás, fűtés és kiszolgálás.

Pályázhatnak erdőőri szakiskolát végzett nőtlen, erős testalkattal biró egyének, megkivántatik 24 éves kor. Németül irni és olvasni tudók előnyben részesülnek.

Kérvények fényképpel ellátva alulírt uradalmi erdészethez küldendők.

Iharosberény, 1912. évi április hó 27-én.

Pallini báró Inkey József erdőhivatala Iharosberény. (7.)

Pályázati hirdetmény. 101/1912. sz. A nagykövéresi kir. közalap. erdőgondnokságnál megüresedett erdőgondnoksági irodai erdőlegényi állásra pályázat nyittatik.

Javadalmazás: évi 600 kor. szegődményidíj, 120 kor. lakpénz és 12 ürm³ I. oszt. dorong keménytüzifa házhoz szállítva.

Pályázók felhivatnak, hogy életkoruk és illetőségüket tanusító anyakönyvi kivonattal, ép és erős testalkatuk, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket igazoló vármegyei fő- vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, továbbá katonai kötelezettségük mikénti lerovását és nyelvismeretüket igazoló bizonyítványokkal

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

felszerelt, sajátkezüleg írt, a nagyméltóságú vallás- és közoktatási m. kir. Miniszteriumhoz czímzett kérvényüket az alulírott erdőgondnokságnál a f. év május hó 25-ig nyujtsák be.

Ezen állásért csak nőtlen, a magyar nyelvet szóban és irásban tökéletesen biró egyének pályázhatnak.

Erdőőri szakiskolát végzettek előnyben részesülnek.

Kelt Nagykövéres, 1912. évi április hóban.

(8.) *M. kir. közalapítványi erdőgondnokság.*

Pályázat erdőőri állásra. A pannonhalmi Szent Benedekrend tihanyi apátságában 2 (kettő) segéderdőőri állás betöltendő fokozatos előléptetéssel a következő javadalmazással: 100 kor. készpénz, 40 kor. lakbér vagy természetbeni lakás, 40 kor. ruhapénz, 4 q búza, 8 q rozs, 4 q árpa, 3 drb tehén téli tartására 16 q széna, 20 q őszi szalma, 6 q tavaszi szalma, 3 drb tehén nyári legeltetése, 1 m. hold kukoriczaföld, 600 □-öl kert, 20 ürméter I. oszt. dorongtüzifa, az erdei kibágások után befolyt pénz fele, lőpénz és 25 kor. ötödéves korpótlék.

Fiatal, katonai kötelezettségüknek eleget tett s erdőőri szakiskolát végzett erdőőrök előnyben részesülnek. Az állások június 1-én, illetve július 1-én elfoglalandók.

Folyamodványok alulírt erdőhivatalhoz küldendők.

Balatonendréd, 1912. évi április hó 24-én.

(9.) *Tihanyi apáts. erdőhivatal.*

Pályázati hirdetmény. 457. sz. A nagym. vallás- és közokt. m. kir. Miniszterium f. é. 40,755 sz. a. kelt magas rendeletével rendszeresitett irodai I. osztályú erdőlegényi állásra 600 kor. évi fizetés, 120 kor. lakbér és 12 ürm³ I. oszt. vegyes kemény dorongtüzifa illetmények mellett pályázat nyittatik.

Ezen állásra pályázók felhivatnak, hogy ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket kincstári erdészeti orvos vagy vármegyei tiszti orvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított orvosi bizonyitványnyal, életkorukat és illetőségüket születési anyakönyvi kivonattal, végzett tanulmányaikat iskolai bizonyitványnyal, a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való birását és azt, hogy katonai kötelezettségüknek miként tettek eleget, megfelelő bizonyitványokkal igazolják.

Az ily módon felszerelt, sajátkezüleg irt és a nagym. vallás- és közokt. m. kir. Miniszteriumhoz intézett folyamodványok f. évi július hó 1-ig alulírott erdőgondnoksághoz küldendők be.

Nagykövéres, 1912. évi április hó 18-án.

Temesligeti közalap. m. kir. erdőgondnokság.

(10.)

Termelt tölgyhaszonfa-eladás. 2452/1912. sz. A zólyomi és erdőbádonyi erdőgondnokságnál kéregben termelt, de kéreg nélkül mért 2972·34 m³ tölgyhaszonfa 15 eladási csoportra megosztva, zárt irásbeli ajánlatok útján el fog adatni.

Az ajánlatok 1912. évi május hó 20-án déli 12 óráig nyujtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és május hó 21-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési és szerződési feltételek, a faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boriték alulirott erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Beszterczebánya, 1912. évi április hóban.

(11.) *M. kir. erdőigazgatóság.*

Erdőőrt keresek azonnali belépésre. Javadalmazás: évi 400 kor. készpénz, 1 drb szarvasmarha és 1 növendék téli-nyári tarthatása, 2 drb anyasertésnek nyári legelő, 100 □-öl kert és 1200 □-öl tengeriföldhasználat, szabad lakás és tüzelő. Lődij. Ajánlkozások «Erdőgondnokság Dunavecse» kéretnek. (12.)

Egy fillért se áldozzon a méhészetre, míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

czímü könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leirását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a czélt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; csinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.

Mülépek, keretlécek, kaptárak, kasok és mindennemü méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatványszámot ingyen és bérmentve küld

a «Méhészet» kiadóhivatala
Ujpest, Széchenyi-utcza 7. sz.

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek
nélkülözhetetlen segédkönyvek a
Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő és lapunk rovatvezetője által irt

baromfi- és házinyultenyésztési szakmunkák:

1.	Általános tudnivalók	III. kiadás	ára 1.— K
2.	Baromfitenyésztés	I. «	« 5.— «
3.	Tyúktenyésztés	II. «	« 3.— «
4.	Pulykatenyésztés	II. «	« 3.— «
5.	Lud- és kacsatenyésztés	I. «	« 3.— «
6.	Baromfiak hizlalása	II. «	« 1.50 «
7.	Baromfitermékek értékesitése		« 2.— «
8.	Az ezüst szőrmenyul tenyésztése és értékesitése. I. kiadás		« 2.— «

E nyolcz munka a **«Baromfitenyésztés»** *heti szaklap kiadóhivatalában* **Kolozsvár** *Ferencz József-u. 5. II. 8. az* **erdészeti** *altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve* **fele árban** *kapható.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fajtojások! **Hófehér orpington, Hófehér Wiandotte** (amerikai kitünő téli tojók), **Fekete Langsan, Kendermagos Plymut** tyúktojások és **Hófehér óriás pekingi kacsa**tojások darabja **60 fillér.** Rázásmentes faládacsomagolás **ingyen.** (6.IV.4.)

REITTER OSZKÁR főkapitánynál **Nagybecskereken** kapható. Hazai és külföldi 21 kiállításon első kitüntetés. **Állami aranyérem.**

POSZTÓ Uri és női divatszöveteket ajánl a kiviteli ház **Skorkovský Prokop és fia Humpolec, Csehország.** Minták kívánatra frankó. Jutányos árak. — Esetleg az uri öltönyöket el is készíttetjük. (3.V.3.) **ZEFIR**

MEZŐGAZDASÁGI SZEMLE

XXX-ik évfolyam.

Megalapították

Cserháti Sándor és dr. Kossutány Tamás.

A mezőgazdaság és állattenyésztés minden ágával foglalkozó ***illusztrált*** *havi folyóirat, a magyar agrárkultura terjesztésére.*

Szerkesztik

enesei **DORNER BÉLA** kir. gazd. intéző. — ifj. **RÖSZLER KÁROLY** kir. kisérletügyi adjunctus.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, Üllői-út 25. szám (Pátria nyomda).

Előfizetési ár egy évre ***12 korona.***

Az Erdő előfizetőinek ***8 korona.***

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.

Magas csiraképességű erdei magvakat

szállít jutányosan

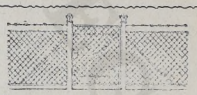
Böhmerwälder Waldsamen-Klenganstalt

Gesellschaft m. b. H.

Budweis. (2. XII. 8.) **Cseherdő.**

Vadaskertsövények

a legjobb drótanyagból, továbbá **kertsövények, tennispályák, baromfiudvarok**

Alpenländische Drahtindustrie

(1—18.)

Ferd. Jergitsch' Söhne

WIEN,

IV/1, Pressgasse 29, Telephon 4144, Graz, Göstinger Maut und Klagenfurt Postfach 263.

195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve a legközelebb eső irodából.

Akácz- és gledicsia-magvak!

Kitünő csiraképes tölgymakkok!

Idei termésű fenyőmagvak!

STAINER GYULA

cs. és kir. udvari szállító

Magyar Magpergető Gyárai

KÖRMEND

(Vas megye)

Ajánl:

Elismert megbízható minőségű, szavatolt csiraképességű

Tűlevelű- Lomblevelű- Gyümölcs- magvakat saját s a legmodernebb gépekkel berendezett magpergető gyáramban kipergetve.

Fűmagkeveréket szavatolt utolsó termés. — Minden talajnak megfelelő összeállításban.

Exotikus lomblevelű Exotikus tűlevelű magvak csakis kipróbált, megbízható minőségben.

Továbbá mindennemű

díszfák és cserjék magvait

szintén szavatolt utolsó terméső s feltétlen sikert biztositó minőségben. (4. VI. 6.)

Tű- és lomblevelű

facsemetéket

minden fajban, korban és nagyságban, csakis válogatott, jó gyökérzettel biró példányokban.

Továbbá

gyümölcsvadonczot, dísz- és sorfákat

kifogástalan minőségben és

díszfenyőket és cserjéket

az elképzelhető legszebb formában.

Tűlevelű-lomblevelű csemeték! Díszfák!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 11. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én 1912. évi junius 1.

Előfizetési ár:
Egész évre ___ 4 K.
Fél évre ___ 2 K.
Negyed évre___ 1 K.
Egyes szám __ 20 f.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedése másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni

TARTALOM.

Törvényjavaslat a családi pótlékról.
Tápintézetek m. kir. erdészeti altisztek és szolgák gyermekei részére. A zborói leány-tápintézet. (Linszky Károly.)
Nyugdíjcsoportba való átlépés. (Gaal Károly.)
Gazdasági tanácsadó: Méhészet. (Csergő Venczel.) — Kotlóstyúk megválasztása. (Jaczkovicsné.) — Gyümölcsfák gondozása.
Különfélék: Halászati tanfolyam erdőőrök számára.— Méhtartás joga. — Időjelzés.
Hivatalos közlemények: Kopók és egyéb hajtó ebek tartásának betiltása. — Házilag eszközölt tüzifatermelés nem iparszerű foglalkozás. — Pályázati hirdetés az erdőőri szakiskolák tanulóinak felvétele ügyében. — Pályázati hirdetés a vadászerdei m. kir. erdőőri szakiskolánál nyitandó egyéves továbbképző tanfolyam tanulóinak felvétele ügyében.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Az anya levele. (Dánielné-Lengyel Laura.)

Törvényjavaslat a családi pótlékról.

Teleszky János pénzügyminiszter úr május 20-án terjesztette be az országgyülés képviselőházához az állami, vármegyei és államvasuti alkalmazottak családi pótlékáról és egyes egyéb intézkedésekről szóló törvényjavaslatot, a melyet a képviselőház pártkülönbség nélkül, óriási lelkesedéssel fogadott. Ennél a lelkesedésnél csak a mi örömünk lehet nagyobb, hogy kilátásunk nyilt végre arra, hogy a jelenlegi tűrhetetlen drágaság enyhítésére némi segítségben részesülünk.

A törvényjavaslat az állami alkalmazottakat két csoportra osztja. Az *első csoportba* tartoznak az állami és vármegyei tisztviselők, államvasuti-, posta-, távirda- és távbeszélő-tisztviselők, tanárok, tanítók, tanítónők stb., a *második csoportba* pedig: 1. az állami kisdedóvónők; 2. az állami hivatalokban, intézeteknél és vállalatoknál, továbbá a vármegyéknél, a m. kir. államvasutaknál, az állami vasgyáraknál és az állami kőszénbányászatnál állandóan alkalmazott díjnokok; 3. az állami és vármegyei altisztek és szolgák; 4. a m. kir. államvasuti alkalmazottak *B)* táblázatába tartozó összes alkalmazottak; 5. az állami vasgyáraknál és az állami kőszénbányászatnál alkalmazott altisztek és szolgák; 6. a posta-, távirda- és távbeszélő-alkalmazottak *C)* táblázatába tartozó összes alkalmazottak; 7. a m. kir. állami rendőrség és a m. kir. határrendőrség őrszemélyzetének, továbbá a m. kir. pénzügyőrség és a m. kir. csendőrség legénységének tagjai, valamint a m. kir. csendőrségnek rangosztályba nem sorozott havidíjasai; 8. az állami hivatalokban, intézeteknél és vállalatoknál, továbbá a vármegyéknél, a m. kir. államvasutaknál, az állami vasgyáraknál és az állami kőszénbányászatnál havibér vagy napibér mellett állandóan alkalmazott kezelőnők, művezetőjeöltek, altisztek és hivatalszolgák; 9. az állami és vármegyei útkaparók.

Családi pótlékra igénye van minden olyan fentebb felsorolt alkalmazottnak, a kinek legalább egy törvényes vagy törvényesített gyermeke van, még pedig az első csoportba tartozó alkalmazottak gyermekeinél a 24-ik, a második csoportba tartozó alkalmazottak gyermekeinél pedig a 16-ik életév betöltéséig.

A családi pótlék a fizetési osztályra, valamint az élvezett javadalmazásra való tekintet nélkül a következőképen állapíttatik meg: *a)* az első csoportba tartozó állami alkalmazottaknál egy gyermek után évi 200 K, két gyermek után évi 400 K, három vagy ennél több gyermek után évi 600 K; *b)* a második csoportba tartozó állami alkalmazottaknál egy gyermek után évi 100 K, két gyermek után évi 200 K, három vagy ennél több gyermek után évi 300 K.

Ha az alkalmazottnak családi viszonyaiban olyan változás áll be, a mely az általa élvezett s a gyermek vagy gyermekek után járó családi pótlék összegének fölemelésére ad igényt, az alkalmazottnak a beállott változás napját követő naptári évnegyedtől kezdve, gyermek születése esetén azonban már attól a naptári évnegyedtől kezdve, a melyben a gyermek született, a magasabb összegű családi pótlékra van igénye. Ha az alkalmazottnak alkalmazásában, vagy családi viszonyaiban olyan változás áll be, a mely az általa élvezett családi pótlék összegének leszállítását vonja maga után, az alkalmazott a beállott változás napját követő naptári évnegyedtől kezdve már csak az alacsonyabb összegű családi pótlékra tarthat igényt.

Igen üdvös a törvényjavaslatnak az az intézkedése, a mely kimondja, hogy abban az esetben, ha a má-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sodik csoportba tartozó alkalmazottnak gyermeke még a tizenhatodik életév betöltése után is folytat kiváló eredménynyel tanulmányokat, a miniszter az ilyen gyermek után is engedélyezhet családi pótlékot, illetőleg a már folyósított családi pótlékot továbbra is engedélyezheti. Ilyen esetekben a családi pótlék csak addig jár, amíg a gyermek tanulmányait befejezi, legfőlebb azonban addig, amíg huszonnégy éves korát betölti. Azt, hogy a fenti határozmányok alapján minő tanulmányok folytatása esetén engedélyezhető családi pótlék, a miniszterium rendeleti úton állapítja meg.

Méltánylást érdemlő körülmények fennforgása esetén és ha azt a vagyoni viszonyok is indokolják, a miniszter családi pótlékot engedélyezhet olyan alkalmazott részére is, a kinek ugyan nincsen a megkívánt föltételeknek megfelelő gyermeke, a ki azonban legalább két, vele közös háztartásban élő és saját jövedelemmel nem bíró családtagot, például agg, keresetképtelen szüleit vagy testvéreket tart el keresményéből. Ilyen esetekben két családtag után olyan összegű családi pótlékot lehet engedélyezni, mint egy gyermek után, három családtag után olyan összegűt, mint két gyermek után és négy vagy ennél több családtag után olyan összegűt, mint három vagy ennél több gyermek után. A föntebb említett családi pótlékot, méltánylást érdemlő körülmények fennforgása esetén és ha azt a vagyoni viszonyok is indokolják, a miniszter olyan alkalmazott részére is engedélyezheti, a ki a megkívánt föltételeknek megfelelő egy vagy két gyermeke után már élvez családi pótlékot s a ki ezeken a gyermekeken kívül még legalább két, vele közös háztartásban élő és saját jövedelemmel nem bíró családtagot tart el keresményéből. Ez a családi pótlék azonban a gyermek vagy a gyermekek után járó családi pótlékkal együtt nem lehet több, mint a három vagy ennél több gyermek után járó családi pótlék. Az olyan alkalmazott tehát, a kinek például két gyermeke van, és ezenkívül még két családtagot tart el, annyi családi pótlékot kaphat, mintha három gyermeke volna.

A családi pótlék a gyermekek után annak a naptári évnegyednek a kezdetétől jár, a melyben a gyermek született. Első ízben való alkalmazás esetén a már meglevő gyermek után a családi pótlék a szolgálat tényleges megkezdésének napját követő naptári évnegyedtől kezdve jár.

A családi pótlékot: az első csoportba tartozó összes alkalmazottaknál, valamint a második csoportnak 1., 3., 4., 5., 6. és 7. pontjai alatt felsorolt alkalmazottaknál, a hova az erdészeti altisztek és szolgák is tartoznak, előzetes negyedévi részletekben, a második csoportnak 2., 8. és 9. pontjai alatt felsorolt alkalmazottaknál pedig utólagos negyedévi részletekben kell folyósítani.

A családi pótlék élvezete megszűnik, ha az alkalmazott 1. illetmények élvezete nélkül szabadságoltatik; 2. nyugalomba helyeztetik vagy végkielégíttetik; 3. a tényleges szolgálat köteléke alól felmentetik a nélkül, hogy részére ellátás megállapíttatott volna; 4. rendes állandó javadalmazása bármely okból teljesen beszüntettetik; 5. a szolgálat kötelékéből jogerős fegyelmi ítélet alapján elbocsáttatik; 6. jogerős bírói ítélettel hivatalvesztésre vagy viselt hivatalának elvesztésére ítéltetik, illetőleg olyan büntetendő cselekmény miatt ítéltetik el jogerősen szabadságvesztésbüntetésre, a melylyel a közhivatalnak vagy szolgálatnak elvesztése, mint törvény szerint következő hatály van egybekötve; 7. meghal. A fentemlített eseteken kívül a gyermek után élvezett családi pótlék akkor is megszűnik: *a)* ha a

TÁRCZA.

Az anya levele.

Irta: *Dánielné-Lengyel Laura.*

— .... Hidd el, édes Gizám, — irta tovább Szakácsné, — a legkétségbeesettebb helyzetben és állapotban vagyok. Hiszen jól van, ... tudom én, hogy az Úr ránk mért próbáit alázatos, engedelmes szívvel kell viselni. De ez a kettős szerencsétlenség egyszerre ... Mind a két gyermekemben csapás ért és mindegyikért egyformán szenvedek.

A leányom, a szegény, jó kis Ilonka, legalább ártatlan a szomorúságban, mit szivemnek okozott. Éppen azért miatta még jobban fáj a szivem ... Hiszen tudod, édes Gizám, hogy Ilonka egy félév óta menyasszonya volt Jávor Balázsnak. Amolyan titkos menyasszonyság, melyről azonban mindenki tudott, csak éppen a nyilvános eljegyzést halasztottuk addigra, míg Ödön bátyám megérkezik.

Te ismered Ödönt s így fölösleges hosszasabban beszélni róla. Tudtuk róla, hogy különös, bogaras ember, kinek indokolatlan és ostoba szeszélyei igazán kínosan lepték meg a családot. Hidd el, édesem, mi nem voltunk igazságtalanok Ödön iránt. Nem vettük neki rossz néven nagy költekezését, kép- és szoborvásárlásait, folytonos világkörüli útjait; végre is, — gondoltuk, — a magáét költi. De örökös alapítványainak, közadakozásainak, pazarló jótékonysági mániájának igazán nem sok értelme van. Végre is nagyszámú, népes rokonsága van s nem a legvirágzóbb anyagi helyzetben, s ilyenkor igazán meggondolhatná, hogy mi a kötelessége velünk, legközelebbi atyafiaival szemben.

Ugyebár, édesem, te jól tudod, hogy nem vagyok szívtelen. De felháborít és haraggal tölt el, hogy az én Ilonkámat boldogtalanságba tudja taszítani egypár ezer korona miatt. Idegen gyermekeket azonban nyaralni, üdülni küld s mindenféle szedett-vedett népségről, törvénytelen lelenczekről gondoskodik saját pénzén, vagy, — a mint az uram helyesen mondja, — azon a pénzen, a mit rokonaitól szükkeblű módon elvon és megtagad.

Itt van az én kis leánykám esete. Éppen csak azt vártuk, hogy Ödön bátyám világkörüli útjáról vissza-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gyermek a meghatározott életkort eléri; *b)* ha a gyermek a családi pótlék megszűnését maga után vonó ellátás élvezetébe jut; *c)* ha a fűgyermek megnősül vagy a leánygyermek férjhez megy; *d)* ha a gyermek meghal; a családtag után engedélyezett családi pótlék pedig akkor is megszűnik *e)* ha a családtag ellátásra, saját jövedelemre vagy vagyonra tesz szert; *f)* ha a családtag megszűnik az alkalmazottal közös háztartásban élni; *g)* ha a családtag meghal; *h)* ha megszűnik az az ok, a mely miatt a családi pótlék engedélyeztetett.

Az előzetes negyedévi részletekben folyósított családi pótlékot annak a naptári évnegyednek a végével kell beszüntetni, a melyben a jogcím a családi pótlékra megszünt. Az utólagos negyedévi részletekben folyósított családi pótlékot a jogcím megszünése esetén azonnal be kell szüntetni s azt már arra a naptári évnegyedre sem lehet kifizetni, a melyben a jogcím a családi pótlékra megszünt.

Az állásától felfüggesztett alkalmazott a családi pótlék élvezetében megmarad.

A gyermek után járó családi pótlékra való igényét, valamint a családtagok után engedélyezhető családi pótlékban való részesítésére irányuló kérését, az alkalmazott közvetlen hivatali főnökének tartozik bejelenteni. Az alkalmazásban, vagy a családi viszonyokban beállott minden olyan változást, a mely az addig élvezett családi pótlék összegének leszállítását vagy fölemelését, illetőleg a családi pótlék teljes megszünését vonja maga után, az alkalmazott szintén azonnal köteles bejelenteni közvetlen hivatali főnökének. Fegyelmi úton megtorolhható vétséget követ el az az alkalmazott, a ki hamis adatok bejelentése által közvetlen hivatali főnökét félrevezeti vagy a félrevezetést megkisérli, továbbá a ki a családi pótlék összegének leszállítását vagy a családi pótlék teljes megszünését maga után vonó változást nem jelenti be, vagy pedig annyira késedelmesen jelenti be, hogy abból az államkincstárra anyagi kár hárulhat. Ha pedig az alkalmazott a gyermek után járó családi pótlékra való igényét, vagy a gyermek után járó családi pótlék összegének felemelését maga után vonó változást jelenti be késedelmesen, a családi pótlék, illetőleg a magasabb összegű családi pótlék a bejelentés napját követő naptári évnegyedtől kezdve jár.

A tizenhatodik életévét betöltött gyermek után engedélyezett családi pótlék minden egyes negyedévi részletének felvétele előtt az alkalmazott igazolni tartozik, hogy gyermeke tanulmányait kiváló eredménynyel folytatja.

A törvény alapján járó vagy engedélyezett családi pótlékok minden állami, törvényhatósági és községi adó alól mentesek, tehát az 1909. évi X. t.-czikk szerint fizetendő jövedelmi adó alá sem esnek.

Hozzávetőleges, előzetes számitások szerint 52,182 tisztviselő 60,082 gyermek után fog egyenkint 200 K családi pótlékban részesülni, a mi 12,016,400 K-át tesz ki, a második csoportba tartozó alkalmazottak közül pedig 114,319 egyén 153,138 gyermek után kap egyenkint 100 K, vagyis összesen 15.313,800 K családi pótlékot. Együttvéve tehát 166,501 állami alkalmazott 213,220 gyermek után 27.000,200 K családi pótlékot fog kapni.

Nagy szépséghibája a törvényjavaslatnak az, hogy a törvény csak a kihirdetése napján fog hatályba lépni s igy az a várakozásunk, hogy a családi pótlékot visszamenőleg január 1-től fogjuk megkapni, nem teljesül. Hogy a törvényjavaslat tárgyalására mikor kerül a sor, azt — a jelen politikai viszonyok közt — megjövendölni igen bajos volna. Reméljük a legjobbat!

---

térjen. Akkor elmondtuk neki, hogy Jávor Balázs életre-halálra szerelmes Ilonkába s hogy feleségül vehesse, ahhoz nem is kell több, csak rendezzük régi adósságait és segítsük át a választás költségein. Tudod, édesem, Jávor Balázs most föl akar lépni az új választáson és ha a nélkülözhetetlen költségeket elő tudja teremteni, biztos, hogy bejut a képviselőházba.

És tudod, mit felelt Ödön bátyám? Hogy ő szivesen segít bennünket mindig, ha gyermekeink boldogulásáról van szó, de olyan embernek, ki az adósság hullámaiba van elmerülve s egy véletlen főnyereménybe helyezi élete reménységét, soha sem adna semmiféle jóravaló leányt. Kiváltképen nem, ha még a véletlenül beüthető főnyeremény sorsjegyét is a menyasszonya pénzén akarja megvásárolni.

Mit szólsz ehhez a lelketlen beszédhez? Ezzel aztán el is volt temetve leányom boldogsága. Mert — mi tagadás — meg kell mondanom, hogy Jávorban is óriási csalódtam. Mikor elmondtam neki Ödön válaszát, — természetesen kimélettel és enyhitve, — egyben figyelmeztettem, hogy nem eszik a levest olyan forrón, a hogyan föltálalják. Ha ő elveszi Ilonkát, Ödön is mindjárt más szemmel nézi a dolgot, részint mert befejezett, megmásíthatatlan ténynyel áll szemben, részben mert Jávor fényes bizonyságát adta önzetlenségének, férfiasságának, szerelmének, mikor vagyon nélkül is a magáéhoz akarta fűzni leányom sorsát, ki szivének drága. Elmondtam Jávornak a mi házasságunk történetét és több más ilyen históriát, a hol a férfiban igenis megvolt a bátorság, a szerelem, a saját erejében való bizodalom és minden vész és vihar ellenére is elvette azt a leányt, a kit szeretett. Hiszen te tudod, édes Gizám, hogy mennyi gond, baj, bú, csalódás ért, ám azért szivem mélyén ma is idealista vagyok és semmi sem fáj nekem annyira, mint a mai, modern ifjúság romlása, züllése. Hát ugyan a mi időnkben hallottak ilyesmit? Itt van egy szép, jólelkű teremtés és elhagyják, kétségbeesésbe taszítják, mert a férfi, ki egy félévig folyton szerelméről szónokolt, gyáva, kislelkű és tehetetlen. Nem bir és nem akar szembeszállni az esetleges küzdelmekkel, viharokkal, mert fél, hogy a drága szivarjairól, vagy a kártyáról le kellene mondania az imádott leány kedvéért. És ezt a próbát a modern ifjú szerelme már el nem birja.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Tápintézetek m. kir. erdészeti altisztek és szolgák gyermekei részére.

II.

A zboróí leánytápintézet.

Már második éve, hogy a zboróí Rákóczi-kastélyban a m. kir. földmívelésügyi kormány által a kincstári erdészeti altisztek és szolgák leánygyermekei részére létesített tápintézet fennáll; úgylátszik azonban, hogy a szülők vagy nem tudnak az intézet létezéséről, vagy pedig idegenkednek leánygyermekeiket a távolfekvő intézetben elhelyezni, félvén egyrészt az út fáradalmaitól, másrészt a kiadások nagyságától, és talán nem is bíznak abban, hogy féltve őrzött gyermekeik gondos felügyelet és ápolásban részesülnek-e.

Hogy kételyeiket eloszlassam, szükségesnek tartom ezen üdvös és jótékony intézetet ismertetni.

Midőn 1907. évben a m. kir. földmívelésügyi kormány a dicső emlékezetű II. Rákóczi Ferencz fejedelmünk hajdani kedvencz tartózkodási helyéül szolgált zboróí Rákóczi-kastélyt és birtokot az erdővásárlási alapból megvásárolta, különféle tervek merültek fel arra nézve, hogy milyen czélra használtassék fel a régi, de még teljesen jó állapotban lévő Rákóczi-kastély.

Darányi Ignácz akkori földmívelésügyi miniszter úr a kérdést — legnagyobb örömünkre — akként oldotta meg, hogy a zboróí kastélynak, az erdészeti altisztek és szolgák leánygyermekei részére, internátus czéljaira való átalakítását, illetve berendezését rendelte el.

Darányi volt földmívelésügyi miniszter úr ugyanis nagy előszeretettel viseltetett különösen a vezetése alatt állott minisztérium ügyköréhez tartozó tisztviselők, altisztek és szolgák iránt, de kiváltképen méltányolta az erdészeti személyzetet és azok működését, mert felismerte ezeknek nagy horderejű és messze jövőre kiható tevékenységét. Tudta, hogy milyen nehéz viszonyok közt kell az erdészeti alkalmazottaknak küzködni, hogy nemcsak saját magukat, hanem még sokszor számos tagból álló családjukat is fenntarthassák s gyermekeiket neveltethessék.

De tudta azt is, hogy különösen az erdészeti altisztek és szolgáknak okoz nagy gondot és nehézséget gyermekeik neveltetése, mert az nemcsak nagy pénzbeli áldozattal jár, hanem sokszor csaknem a lehetetlenséggel is határos, mert nagyon sokan nem községekben, hanem azoktól távol az erdők közt laknak, a honnan gyermekeik a nagy távolságok miatt nem járhatnak iskolába, vagy ha járhatnak is, többnyire csak felekezeti iskolákba, melyekbe még a felvétel is gyakran csak sok utánjárás és nagyobb tandíj fizetése esetén lehetséges. De nagy baj az is, hogy az erdők legnagyobb részben a nemzetiségi vidékeken terülvén el, fájó szívvel látja a szülő, hogy édes magyar hazánk nyelvét gyermekeik nem tudják elsajátítani. Ezeken a bajokon legalább részben segítendő, rendelte el Darányi akkori miniszter úr, hogy a zboróí kastély leány-internátussá rendeztessék be.

A képen látható gyönyörű kastélyon magán változások nem eszközöltettek és az csak a tápintézet igényeinek megfelelő berendezéssel láttatott el.

A vizvezetékkel és villanyos világítással ellátott Rákóczi-kastély egyemeletes épület, a mely L alakban épült; a főépületet gróf Rákóczi László 1659-ben, a mellékszárnyat pedig, a mely az udvari templommal összeépült, gróf Aspremont, Rákóczi Julia unokája 1795-ben építtette.

A földszinten van az igazgató lakása, a tápintézeti ebédlő, konyha, mosókonyha, cselédszobák, kamara, a gépház és a gépész lakása; az emeleten van az intézeti iroda, a házvezetőnő szobája, a nappali és tanulószoba, a hálótermek, fürdőszoba, orvosi rendelő, betegszoba,

---

Azóta szegény kis Ilonkám sír, sorvadozik és én próbálok lelket önteni belé. De nehezen megy, hiszen, mintha nem elég lett volna ez a csapás, a fiam, a tulajdon vérem taszít a kétségbeesésbe.

A fiam ugyanis vőlegény. Minek titkolózzam tovább, mástól úgyis meghallanád. Pár hét mulva talán már az esküvő is meglesz.

Én semmi bizonyosat nem tudok, mert a fiam szerencsétlen megtévelyedése óta nem lakik itthon. Megmondtam neki, hogy vagy-vagy... S ő azt a nőmbert választotta. Mert nem nevezhetem másképen azt a leányt, ki ellopta tőlem fiam szivét s az én jó gyermekemet elidegenítette tőlem.

A fiam belebolondult egy leányba, ki zongoraleczkéket ad reggeltől estig. Négy koronáért óránkint tanít klimpirozni mindenkit, akár a sarki speczerájos gyermekét is. Kádár Ágnes kisasszony, valami szegény postahivatalnok leánya, ki férjéhez két szoba bútort meg egy rossz, ócska zongorát visz hozományul. És ezzel a dús kincscsel aztán boldogulhatnak úgy, a mint tudnak. Édes, jó Gizám, ha tudnád, hogy szenvedek!... És a fiam hajlithatatlan. Ő szereti a leányt és egyébről hallani sem akar. Kötelesség, előrelátás, az élettel, a körülményekkel való számolás, bánja is ő, a rossz fiú, ő csak a maga hóbortos vágyaira, szenvedélyeire hallgat.

De ha van Isten az égben, megveri azt a gonosz nőmbert, ki a legjobb fiút igy elidegenítette szülőitől. És megveri azt az apát, azt az anyát, kik nyugodtan nézték, hogy leányuk e gaz csábítást elkövesse és egy tehetséges, jóraváló fiatal embert örökre lelánczoljon a szegénységbe, a nyomorúságba, a megváltás nélkül való, örökös küzdelembe. Ha van Isten az égben, igazságot szolgáltat a mi bánatba merült szivünknek... A fiamat nem bántom, ő mégis fiam, habár halálra sebezte könnyelműségével szivemet, lelkemet.

Most már megérted, angyalom, hogy miért nem irtam olyan sokáig. Össze voltam törve testileg-lelkileg. Most is csak e szomorú, panaszos sorokat küldheti hozzád szerető

Lujzád.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

és szertár; a nagy széles folyosón a ruhatár, továbbá a vendégszobák és a ragályos betegek részére berendezett szobák. A fedett folyosóról a templom karzatára lehet jutni, a hol az isteni tiszteletek alatt a növendékek foglalnak helyet. Az intézet széljaira szolgál még egy zöldséges kert, a melyet a mult évben telepítettünk. Ebben a kertben a növendékek is egy-egy kis ágyat kapnak; azt maguk művelik meg s bevetik virág- és zöldségféle magvakkal. Ezenkívül rendelkezésükre áll egy játszótér is, a hol szép időben tanulnak, kézimunkával foglalkoznak és játszanak.

A tápintézet most negyven növendékre van berendezve, de ha többen jelentkeznek, úgy 60—70 leányka is kényelmesen elhelyezhető lesz.

A tápintézetbe való felvételre a pályázati hirdetések rendszerint junius—julius havában az erdőhatóságok által minden m. kir. erdőgondnokságnak megküldetnek, azonkívül «Az Erdő»-ben is közöltetni fognak.

Az erdőgondnokságok a pályázati hirdetéseket az altiszti személyzettel közlik s így arról az erdőgondnokságok, valamint lapunk útján is minden érdekelt tudomást szerezhet.

1. A zboróí leány-tápintézet.

2. Fürdőszoba.

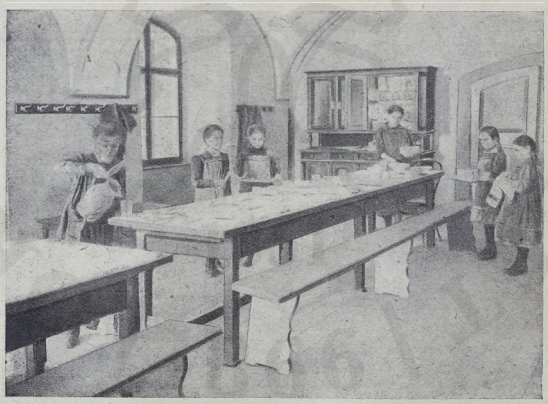
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az intézetbe ez idő szerint csupán olyan erdészeti altisztek és szolgák leánygyermekei vagy árvái vétetnek fel, a kiknek szülei a m. kir. erdőkincstárnál szolgálnak vagy szolgáltak, az iskoláktól nagyobb távolságban mezve, szolgálati úton, vagyis az erdőgondnokság útján nyujtandók be.

A folyamodványhoz a következő mellékletek csatolandók: a gyermeknek *a)* születési bizonyítványa;

3. Egyik hálószoba.

4. Ebédlő.

laknak, vagy más ok miatt leánygyermekeiket magyar nyelvű oktatásban nem részesíthetik, ha a gyermekek hat éves korukat már betöltötték, máskülönben egészségesek s a felettes hatóság (az erdőgondnokság) igazolja azt, hogy a gyermekek, szülőik vagy gyámjaik lakhelyén magyar nyelvű oktatásban nem részesül- hetnek.

A kérvények a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz czi-

b) oltási bizonyítványa; *c)* testi egészségét igazoló kincstári vagy megyei, illetve más közhatósági orvos bizonyítványa. A felvétel ügyében, az erdőhivatal felterjesztése alapján a m. kir. földmivelésügyi miniszter úr dönt.

A gyermekek nevelési és élelmezési költségeihez a szülők a következő összeggel járulnak hozzá:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Erdőszolgák gyermekei és erdészeti altisztek árvái után évi 80 K;

II. oszt. erdészeti altisztek gyermekei után évi 100 K;

szükség esetén évközben is — leszámol a szülővel. Az iskolába való beiratási díj személyenkint 50 fill., a mely a bemutatáskor az intézeti igazgatóságnál fizetendő le.

5. Az internátus kertje.

6. Játszótér.

I. oszt. erdészeti altisztek gyermekei után évi 120 K.

Ezek az összegek 10 havi részletben lesznek az illető fizetéséből, illetve nyugdijából a hivatal által evonva.

Kisebb kiadások (czipő-, ruhajavítás, levelezés stb.) fedezésére a gyermekek bevonulása alkalmával minden gyermek után 5 K az intézeti igazgatóságnál letétbe helyezendő. Ezen összegről az intézet az év végén —

Ha a felvett növendék már előzőleg is járt iskolába, úgy az iskolai értesítőt is el kell hozni.

A növendékek lakás, élelmezés és tanszereken kivül ingyen gyógykezelésben és gyógyszerekben is részesülnek. Orvos helyben van.

A szülők, illetve gyámok a gyermekek felvételéről az illetékes hivatal útján értesíttetnek, az intézet igaz-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gatósága által pedig felhivatnak, hogy mely napon mutassák be gyermekeiket.

Bártfától, a kassa—oderbergi vasút állomásától 10 km távolságban fekszik Zboró. A vasuti állomáson állandóan van bérkocsi, de ha a szülők levelező-lapon fordulnak az intézethez, Zboróról is kaphatnak fuvart, a mi valamivel olcsóbb, mert többen is elférnek rajta és a podgyászt is jobban elhelyezhetik.

Az intézetbe való egyéb feltételeket a pályázati hirdetmény és az intézet Szabályzata foglalja magában. A Szabályzat megszerezhető a zboróri m. kir. erdőgondnokságnál.

Az intézet vezetése a zboróri m. kir. erdőgondnokság vezetője mint igazgató hatáskörébe tartozik.

Az intézet gazdasági ügyeinek ellátására, számviteli teendők, leltár stb. vezetésére egy házvezetőnő, a gyermekek gondozására és állandó felügyeletére pedig egy okleveles óvónő, mint felvigyázónő van alkalmazva.

A gépház kezelésére egy gépész, a főzés és tisztogatáshoz egy főzőnő, két nőcseléd és egy háziszolga van alkalmazva.

A növendékek a közel fekvő állami hat osztályú elemi iskolába járnak, hol három férfi és három női tanító működik.

Hogy a tápintézeti növendékek az iskolában jól elhelyezhetők legyenek, a m. kir. földmivelésügyi minisztérium 52,000 K költséggel egy két tantermes és két tanítói lakással biró uj iskolát épittetett és ezt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak adta át.

Az intézeti házirend állapitja meg a növendékek idejének a beosztását, a melyben gond fordittatik arra is, hogy a tanuláson és kézimunkán kivül elég idő maradjon a szórakozás és játékra is, hogy a növendékek necsak tanuljanak, de egészségük és fejlődésük előmozdítására a szabadban játszhassanak és sétálhassanak.

A köteles iskolai tanulás és kézimunkákon kivül a leánykák különféle slöjd és házimunkával is foglalkoznak, könnyebb háncsmunkát készitenek, harisnyáikat ők maguk javitják, a nagyobbak a ruháikon szükséges kisebb javításokat maguk végzik, czipőt, ruhát takaritani maguknak kell, az ágyak megvetését, lebontását, az étkezéseknél a terítést, ételhordást, evőeszköz és pohártörlést felváltva végzik, hogy igy ezeket a háziteendőket is elsajátitsák s azokban ügyességre tegyenek szert, a mi csak javukra és hasznukra válik. A hálóhelyeken való elhelyezésnél figyelmet fordítunk arra, hogy a testvérek egymás mellé, a kisebbek a nagyobb növendékek, az idegen ajkúak pedig a magyar nyelvüek közé kerüljenek, hogy öltözködésnél, fésülködésnél egymásnak segithessenek és magyarul is hamarabb megtanuljanak. Minden évben volt három-négy növendék, a ki magyarul egy szót sem tudott, de már két-három hónap mulva egészen folyékonyan beszélt magyarul.

Az étrend egyszerű de tápláló, a mit legjobban az bizonyit, hogy a havonkint eszközölt mérések szerint a mult évben a növendékek átlag 3·2 cm-t nőttek és 2·59 kg-ot gyarapodtak. De feltünő az is, hogy a mult 1910—11. tanévben már az intézetben volt növendékek, midőn szeptember hóban ismét bevonultak, — három kivételével — súlyban mind vesztettek, a miből kitünik, hogy különösen a gyermekeknél, nemcsak a bővebb taplálék, mert otthon a szülők gyermekeiknek bizonyára kedvencz ételeikkel kedveskedtek, hanem a rendes időben adott tápláló eledel mozditja elő a testben való gyarapodást és teszi a gyermeket egészségessé és edzetté.

Az 1910—11. tanévben 21 növendék volt a tápintézetben, a következő erdőhatóságok kerületéből:

a tótsóvári erdőhivatal kerületéből	5	növendék
a liptóujvári « «	11	«
a zsarnóczai « «	4	«
a bustyaházai « «	1	«
Összesen:	21	növendék

Az 1911—12. tanévben csak a bustyaházai erdőhivatal kerületéből való egy növendék nem jött vissza, mert lakóhelyén az állami iskola megnyilt és a gyermeke felvételéért szülője nem is folyamodott.

Az 1911—12. tanévben a következő erdőhatóságok kerületében alkalmazott erdészeti altisztek helyezték el gyermekeiket az intézetben:

a tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületéből	8	gyermek
a liptóujvári m. kir. főerdőhivatal «	16	«
a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal «	5	«
a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületéből	4	«
a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületéből	1	«

Összesen 5 erdőhatóság kerületéből 20 szülő 34 gyermeke nyert felvételt.

Ezek közül az állami elemi iskola

I.	osztályába jár	7	növendék
II.	« «	7	«
III.	« «	8	«
IV.	« «	4	«
V.	« «	7	«
VI.	« «	1	«
Összesen:		34	növendék.

A 34 növendék közül gróf Serényi Béla m. kir. földmivelésügyi miniszter úr 14 növendéket ingyenesen vett fel a tápintézetbe, úgy hogy ezek szülei semmit se fizetnek.

Az intézet helyiségei és a gyermekek foglalkozása felől Szabó Lajos, m. kir. segéd-erdőmérnöknek itt bemutatott sikerült fényképei útján tájékozhatva lehetnek olvasóink. Az 1. kép a kastélynak a park felőli oldalát mutatja be; a 2. képen látjuk, a mint a leánykák a fényesen berendezett fürdőszobában mosakodnak és fürödnek; a 3. kép a hálószobák egyikét tárja elénk, a mint az apróságok egymást fésülik és az ágyakat hozzák rendbe; a 4. képen az ebédlőben a terítés körül ügyeskednek; az 5. képen kertészkednek, a 6. képen pedig a játszótéren mulatnak, kézimunkáznak, olvasgatnak, hintáznak, játszanak.

Linszky Károly,
m. kir. főerdőmérnök.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Nyugdíjcsoportba való átlépés.

A mint már lapunk hasábjain többször említettük, az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárra vonatkozó 1912. évi VIII. tcz. nyugdíjcsoport elnevezéssel új tagcsoportot állított fel; ez az elnevezés könnyen megértheto formában jelöli meg azt a főczélt, a melyet e csoport keretében elérni lehet. Azok az alapelvek, a melyeken e nyugdíjbiztosításnak formája felépítheto volt, annyira eltérők voltak az eddigi rokkantsági biztosítástól, hogy új tagcsoport felállítása nélkül ez keresztülvihető nem lett volna.

Az átmeneti intézkedések megadják az eddigi tagoknak a lehetőséget arra, hogy eddigi biztosításukat az új, előnyösebb biztosításra változtathassák át.

Erre az eddigi tagokat kényszeriteni nem lehet. Nincs azonban kétségünk az iránt, hogy különösen az első és második csoportbeli tagok saját jól felfogott érdekükben túlnyomó számmal élni fognak ezzel a kedvezménynyel.

Az átlépés, annak alapul vételével, hogy senkinek több tagsági idő be nem számitható, mint a mennyit az eddigi tagságába való belépése által tényleg eltöltött, akként vitetik keresztül, hogy az első csoportbeli rendes tagok által befizetett minden egész évi díj az új nyugdíjcsoportban egy egész évi díjnak, a második, valamint a negyedik csoportbeli rendes tagok által befizetett minden egész évi díj egy félévi díjnak, végül a harmadik csoportbeli rendes tagok által befizetett minden két egész évi díj egy félévi díjnak számittatik át.

Igaz ugyan, hogy ilyenformán e tagok a multra nézve néhány fillérrel többet rottak le, mint a mennyi tőlük a jövőre követeltetik, de ezen nehány fillérnyi különbözet ellenében a pénztár a multban teljes mértékben viselte a baleseti, valamint a haláleseti biztositás veszélyét, a minek megfelelően azoknál a tagoknál, a kik baleseti segélyekben részesültek, a kifizetett segély nem vétetik levonásba.

A negyedik csoportbeli rendes tagokra nézve pedig magában véve az a körülmény is rendkivüli előnyt képvisel az átszámításnál, hogy eddigi tagságuk a várakozási időbe számittatik be, magasabb nyugdijra szereznek igényt, mint azok az új tagok, a kik ugyanakkor az új nyugdíjcsoportba belépnek.

A régebbi rendes tagcsoportokban többszörös tagsággal birók is csak egyszeres nyugdíjcsoportbeli tagságra irhatók át. Az eddigi többszörös tagságra, vagy az 1902. évi XIV. tcz. 5. §-a értelmében visszamenő tagsági időre lefizetett díjak azon része, mely az eddig tényleg eltöltött tagsági idő számbavétele mellett feleslegként mutatkozik, csakis előre lefizetett tagsági díjként vétetik figyelembe, vagy a tagnak kamat nélkül vissza fizettetik.

Részleges átirást a szabályok nem engednek meg.

Gaál Károly.

Gazdasági tanácsadó.

Méhészet. Közelg a nyár s ezzel a méhész gondja, munkája sokasodik. Egyik fő teendő: a méhes és méhlakások tisztántartása. A pókok sok méhet elpusztitanak; ezért szakadatlanul meg kell semmisiteni a pók hálóját, mert ebben sok méh akad fönn s áldozatul esik.

A méhlakásokból minden héten ki kell söprögetni a hulladékot, hogy a viaszmoly és méhtetű el ne hatalmasodjék. A tisztogatással összesöprött viasztörmeléket és általában minden legkisebb lépdarabot össze kell gyüjteni a viaszolvasztó részére. A meleg napok beálltával a kijárót egész nagyságában szabadon kell hagyni, mert különben a kaptárbeli hőség miatt a nép kihuzódik és fürt- vagy csomó-alakban a méhlakás oldalán napokon keresztül elernyedve hüsöl tétlenül. Ez nagy kárt jelent s azért ezt el kell kerülni, mit legfőképen az által érhetünk el, ha a méhlakásokat árnyas helyen állitjuk föl és a kijárót nagyra szabjuk. A méztért tartaléklépekkel, ennek hiányában pedig egész mülépes keretekkel lássuk el.

Ez esetben a családot a lép épitésétől felmentvén, mézünk lesz több. Tehát a mülépért a pénzt ne sajnáljuk, mert ennek segitségével hamarabb teszünk szert kellő számú tartaléklépre.

Ha a méztérben az utolsó kereten csillog a méz és a sejteket kezdik a méhek befedni, a méztért kiüríthetjük, de azonnal más tartaléklépeket rakjunk be, hogy legyen a szorgalmas kis bogaraknak hova rakni a mézet.

A kipergetett kereteket más családokhoz adjuk, a mikor is czélszerű lágy vízzel azokat megpermetezni. A főhordás ákáczerdős vidékeken, a virágzás alatt, tehát pár hétig szokott tartani s ha az idő kedvező, óriási az eredmény. Erre nézve a mérlegen álló kaptárak napi súlyszaporodásáról közzétett kimutatások majdnem hihetetlen adatokkal szolgálnak. Így egy mérlegen álló Boczonádi-kaptárban szélcsendes időben 7, 8, sőt $9^1/_2$ kilogramm méz gyült össze egy napon.

Természetesen ilyen eredményt hüvös vidékeken elérni nem lehet, mert ott az ákácz gyéren van s az is alig vált ki valami nektárt, miről az által győződtünk meg, hogy a teljes virágpompájában levő ákáczosokra alig száll méh.

A hegyvidéki méhészeknek még sem lehet okuk panaszra, mert ha nincs is rohamos mézhordás, de a helyett állandó és tartós mindaddig, mig a rét virágja kasza alá kerül.

Ezen időn túl is lehet gondoskodni méhlegelőről, ha például «méhibolyát» (Phacelia) vetünk. Ez igen hasznos mézelő növény és bárhol megterem. Vetésétől számitva nyolcz hét mulva virágzik; azért akként kell vetni, hogy akkor kezdjen virágozni, a mikor a hordás máskülönben megesappan. — A méhibolya magját nagyobb magkereskedésben lehet kapni. A rendelésnél jó lesz «Phaceliát» kérni, mivel magyar nevét nem ismerik.

Egy magyarországi előkelő méhész «mézontó fűnek» nevezte el, de nincs általánosan elfogadva. Részemről helyesebbnek tartom a «Méhibolya» nevet, mivel illatos

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

virága nagyon hasonlít színben az ibolyához. Erre a névre én kereszteltem. Ha jól művelt földbe kerül és gyomtól tisztán tartjuk, őszig szüntelenül ellepik a méhek.

Ha a méhes közelében nincs patak vagy tó, állandó itatóról is kell gondoskodni. Mikor pedig a méhek napokig nem tudnak kirepülni a rossz idő miatt, mézes vizet lépre öntve adjunk a kaptárba.

Mézpergető nélkül tartalékjpünk soha sem lesz. Sokba kerül ugyan a mézpergető, de kifizeti magát. Tanácsos olyan pergetőt venni, a melylyel kis és nagy kereteket lehet kiüríteni. Ilyent hozattam én is Ujpestről a «Méhészet» szerkesztőségétől. Könnyű szerrel kezelhető, tiszta munkát végez és mi a fő: még az újon épített lépek is épen kerülnek ki a pergetőből.

Csergő Venczel, földbirtokos.

Kotlóstyúk megválasztása. Sok gazdasszony panaszkodik a miatt, hogy rossz a kotlós, nem akar ülni, rosszul költi ki a tojásokat stb. Mint minden téren, úgy itt is, körültekintéssel kell eljárni. A baromfitenyésztés is odaadást és kitartó szorgalmat kíván, bármily kicsiben is tenyésztjük azt.

A kotlóstyúk megválasztásánál a következőkre kell ügyelni:

1. A megültetendő tyúk ne legyen kétévesnél fiatalabb, de négyévesnél idősebb sem.

2. Olyan nagyságú tyúkot kell ültetni, a mely 19—21 tojást el tud takarni.

3. Óvatosságból az ültetendő tyúkot 24 óráig üres fészken hagyjuk, s ha a fészket nyugodtan üli, akkor a tojásokra is nyugodtan ráültethetjük.

4. Légvonatmentes és csendes helyen kell a fészket elhelyezni.

5. A tyúk féregmentes legyen, mert csak akkor tud nyugodtan ülni, ha rovarok nem bántják.

6. A fészkén ülő kotlósnak friss ivóvizet és könnyen emészthető eleséget (tengeri darát, kölest, búzát stb.) kell adni.

Ha ezeket betartjuk, úgy meg is lesz fáradságunk jutalma.

Jaczkovicsné.

Gyümölcsfák gondozása. A fákat folyton figyelemmel kell kisérnünk, ha azt akarjuk, hogy mindenben megfelelő legyen azok fejlődése és gyümölcshozama. A gyümölcsök egészségére és növekedésére befolyással van többek közt a fa légjárhatósága. Ezért minden oly ágat, mely a fát túlsürűvé tenné, vagy a mely akadályozná a fa belsejéhez való hozzáférhetést, el kell távolítani. A fa korona-ágainak vagy ezek mellékhajtásainak fejlődése sem egyforma. Van rá eset, hogy míg egyik visszamarad, a másik túlerősen növekedik. Ily esetben a gyengébbet, hogy erősebben nőjjön és a többit utólérhesse, jobban visszavágjuk és pedig mindenesetre erőteljes rügynél. A nedvkeringés fokozása miatt, a visszametszett ágrészt függőleges irányba kötjük ki. A visszavágásnál óvakodjunk attól, hogy a vágáslap egyenetlen avagy hasogatott legyen és vizszintes iránynyal birjon. Ilyen vágás mellett az időjárás sok kárt tehet a fában, korhadást és egyéb bajt idézvén elő. A metszési lapnak rézsutosnak és símának kell lennie. Kisebb sebeket oltóviaszszal, nagyobbakat agyag- és kőszénkátrány keverékéből készített kenőcscsel kell bekenni mindaddig, a míg a sebzés teljesen be nem forradt. Az ágkimetszésre legalkalmasabb idő a junius hó. El kell távolítani akkor a száraz és száradásban levő galyrészeket is. Csontmagú gyümölcsfáknál csakis ezek eltávolítására szoritkozzunk, mert a csontárok a sok nyesegetést nem szeretik.

Különfélék.

Halászati tanfolyam erdőőrök számára. Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszter úr a kincstári erdészet kezelésében levő halasvizek jobb mivelése és hatásosabb kihasználása iránt megindított akcziójából kifolyólag a znióváraljai királyi közalapítványi uradalom pisztrángos tógazdaságban a kolozsvári, lugosi, lippai, ungvári, szászsebesi, orsovai és tótsóvári erdőhivatalok kerületéből kiküldött erdőőrök számára nyolcznapos halászati tanfolyamot rendezett. Az oktatás a halasitás összes kérdésére kiterjedt. A tanfolyamot Simonffy Gyula m. kir. segéderdőmérnök vezette.

Méhtartás joga. A belügyminiszter nemrégiben fontos elvi jelentőséggel biró határozatot hozott arra nézve, hogy a birtokos a méhészetéhez tartozó kaptárakat és méhesét a birtoka határán belül hol helyezheti el. Egy városi hatóság, mint mezőrendőri ügyekben elsőfokon eljáró hatóság, arra utasított egy birtokost, hogy méhesét a jelenlegi helyről 60 méterrel tovább helyezze el, mert a méhes mai helyén a méhek a szomszédoknak alkalmatlanságot okoznak. Az ügyet, a mely felülvizsgálatra a földmivelésügyi miniszterhez és onnan a belügyminiszterhez került, ez utóbbi akként intézte el, hogy a közigazgatásilag hozott határozatot megsemmisítette illetékesség hiánya miatt. A megokolásban kimondja a miniszter, hogy az 1899 : XII. tcz. 1. szakasza értelmében birtokát, a törvény korlátai között, mindenki szabadon használhatja. Továbbá a méhtartás a rendes birtokhasználati joghoz tartozik, a melynek az érvényesítésével másoknak okozott károk csak magánjogi úton, a királyi bíróságok előtt érvényesíthetők. A közigazgatási hatóság tehát akkor, a mikor a méhes eltávolítását elrendelte, hatáskörét túllépte s így ezen határozatát meg kellett semmisíteni.

Időjelzés. A «Meteor» junius hóra a következő időjelzést teszi közzé: Junius havának változási napjai: 3—4—8—13—14—16—17—18 - 21—27- és 29-re esnek. Jellegre nézve nagyobbrészt egyöntetűek, melyek e hónapot nem fogják igen változatossá tenni.

Legerősebb hatásúak a 3-iki változó hőmérsék mellett inkább száraz; a 13-iki viharos vagy zivataros; a 16-iki meleg közben kiadóbb csapadék, majd száraz meleg; a 27-iki zivataros vagy viharos szeles és később száraz jelleggel, mely juliusra is átmegy.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Hivatalos közlemények.

23564. II/2. szám.

Az államerdők kezelésének igazgatásával megbizott összes magyarországi erdőigazgatóságoknak, főerdőhivataloknak és erdőhivataloknak, a beszterczei m. kir. erdőigazgatóságnak, a m. kir. erdőőri szakiskoláknak és a vinkovczei kir. főerdőhivatalnak.

(Kopók és egyéb hajtó ebek tartásának betiltása ügyében.)

Több oldalról érkeztek hozzám panaszok, hogy egyes erdészeti alkalmazottak hivatali elődömnek 1885. évi 62321. számu rendeletét figyelmen kivül hagyva, a kezelésük alatt álló vadászterületeken kopókkal is vadásznak.

Minthogy a vadászatnak folyton fokozódó közgazdasági jelentőségére való tekintettel, a hasznos vad tenyésztésének okszerü fejlesztésére s ezzel a kincstári vadászterületek értékének emelésére kiváló sulyt helyezek, s e törekvésem előmozditását első sorban az erdészeti alkalmazottaktól várom; a kopókkal s más hajtó ebekkel üzött vadászat azonban a hasznos vad tenyésztésének érdekeivel általában nem egyeztethető össze: hajtó ebeknek a kezelés alatt álló vadászterületeken való használatát s azoknak ezen vadászterületekre való kivezetését szigoruan megtiltom s e vadászterületeken csakis a sebzett vad keresésére használatos vérebek, továbbá a róka- és borzkotorékok felkutatására alkalmas tacskók és foxterrierek s végül az apróvad vadászatához használt vizslák igénybevételét engedem meg, azzal a kikötéssel azonban, hogy a vérebek csakis a sebzett vad keresésére, a tacskók és foxterrierek csakis a kotorékok felkutatására s a vizslák csakis az apró vad vadászatára használhatók fel.

A rendeletem alóli kivételek engedélyezését indokolt felterjesztések alapján kizárólag magamnak tartom fenn.

Nehogy az erdészeti alkalmazottak e rendeletem áthágása tekintetében indokolatlan gyanusításoknak legyenek kitéve, a kezelése alatt álló ingatlanokon és azok tartozékain a kopóknak és egyéb hajtó ebeknek még házőrző- avagy luxus-ebekként való tartását sem engedhetem meg.

A rendeletem megszegése a sulyos fegyelmi vétségek következményeit vonja maga után.

Budapest, 1912 április 24.

A miniszter helyett:

Kozy,
államtitkár.

*

Házilag eszközölt tüzifatermelés nem iparszerű foglalkozás.

Igy döntött az állami munkásbiztositási hivatal, a midőn 1911. évi junius hó 2-án kelt 6565. számú (16. sz. elvi hat.) határozatában kimondotta, hogy: «Az erdőbirtok tulajdonosának saját erdejében, házilag és kézi erővel folytatott tüzifatermelése az 1907: XIX. t.-cz. 3. §-ának 21. pontjában emlitett és balesetbiztositási kötelezettség alá eső, iparszerü fatermelésnek nem minősithető.»

*

45559. szám.
I. A. 3. — 1912.

Pályázati hirdetés.

(Az erdőőri szakiskolák tanulóinak felvétele ügyében.)

A görgényszentimrei, királyhalmi, liptóújvári és vadászerdei m. kir. erdőőri szakiskolákba a folyó évi *szeptember* havában kezdődő új, kétéves tanfolyamra — részint állami ellátás mellett, részint saját költségen — több tanuló fog felvétetni a következő szabályok szerint:

1. A tanulók felvétele a szakiskolákba pályázat utján történik.

2. A pályázó által sajátkezüleg irt és kellően felszerelt kérvényt *folyó évi julius hó 3-ig ahhoz a szakiskolához kell beküldeni*, melybe a pályázó felvétetni kiván; azt azonban, hogy a kijelöltek melyik szakiskolánál jelentkezhetnek felvételre, a pályázók számához és az egyes szakiskolák tanulóinak megállapított létszámához képest, a pályázók kivánságának lehető figyelembe vételével a szakiskolai igazgatók tanácsának javaslata alapján a m. kir. földmivelésügyi miniszter határozza meg.

[Az egyes m. kir. erdőőri szakiskolákhoz a kérvényeket a következő *helyekre* kell czimezni és pedig: 1. a görgényszentimreihez: Görgényszentimrére; 2. a királyhalmihoz: Királyhalmára (u. p. Szabadka); 3. a liptóújvárihoz: Liptóújvárra; 4. a vadászerdeihez: Vadászerdőre (u. p. Temesvár gyárvaros).]

3. A pályázati határidőn túl beküldött, vagy megfelelően fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

4. A pályázati kérvényben meg kell emliteni, hogy a pályázó melyik szakiskolánál kiván felvétetni és hogy ellátást a szakiskolában saját költségére, vagy az állam költségére kivánja-e s végül, hogy kérvényére a válasz milyen czim alatt s hová (vármegye, utolsó postaállomás) küldessék.

5. A pályázati kérvényhez csatolandó hiteles iratokkal a pályázónak igazolnia kell a következőket; nevezetesen:

a) anyakönyvi kivonattal azt, hogy kora a pályázat naptári évében a 17 évet meghaladja, de a 25 évet még el nem éri. (Kivételnek a «Tanusitvány»-nyal ellátott tovább szolgáló katonai altiszteknek, a kik 28 éves korig folyamodhatnak felvételért.);

b) iskolai bizonyitványnyal azt, hogy legalább az elemi népiskola hatodik (illetőleg valamely középiskola második) osztályát sikeresen elvégezte;

c) kincstári erdészeti, katonai vagy hatósági orvos által kiállított bizonyitványnyal azt, hogy ép, erős, egészséges, munkához és az idő viszontagságaihoz szokott, edzett testalkattal s különösen: jól látó-, halló- és beszélőképességgel bir;

d) hatóság által kiállitott erkölcsi bizonyitványnyal azt, hogy kérvényének benyujtásáig kifogástalan magaviseletet tanusitott;

e) hatóság által kiállitott bizonyitványnyal vagy más irattal azt, hogy katonai kötelezettségben áll-e vagy nem;

f) a ki valamely alkalmazásban áll, gazdájának, vagy gazdája megbizottjának bizonyitványával azt, hogy az alkalmazás mióta tart, mennyi időre s mire terjed;

g) hatóság által kiállított bizonyitványnyal azt, hogy szülei milyen állandó foglalkozást üznek vagy üztek; továbbá: hogy ha szülei látják el, milyen a vagyoni helyzete szüleinek, ha pedig szülőtlen árva, illetőleg ha fenntartásáról saját magának kell gondoskodnia, milyen a vagyoni helyzete önmagának;

h) a ki saját költségén való ellátásra kiván felvétetni, királyi közjegyző előtt kiállított nyilatkozattal azt, hogy az érette járó ellátási költséget: évenkint 330 (Háromszázharmincz) koronát — arra az időre, melyet a szakiskolánál tölt — szülője, gyámja, vagy más hozzátartozója, avagy maga, a szakiskola igazgatójának kezéhez félévi előleges részletekben a kitüzött időre pontosan lefizeti.

6. Azt, hogy a pályázók közül kik jelentkezhetnek felvételre, a szakiskolai igazgatók tanácsának javaslata alapján, a m. kir. földmivelésügyi miniszter állapitja meg.

7. A felvételre való kijelölésnél és illetőleg a felvételre való alkalmasság és érdemesség sorrendjének megállapításánál a kérvényhez csatolt okmányokban foglalt adatokhoz képest elsőbbségben részesülnek:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a) elsősorban azok, a kiknek iskolai előképzettsége nagyobb;

b) másodsorban azok, a kik máris valamely erdőgazdaságnál gyakorlati alkalmazásban vannak vagy voltak;

c) harmadsorban azok, a kik erdőgazdaságnál alkalmazottaknak vagy földmíveseknek, erdő- vagy mezőgazdasági munkásoknak gyermekei vagy árvái.

Azok közül, a kiknek felvételre való alkalmassága és érdemessége a jelzett szempontokból véve egyenlő, elsőbbségben az részesül, a ki saját költségén való ellátásra kíván felvételt tenni.

8. A felvételre kijelöltek kötelesek annál a szakiskolánál, melyhez beosztattak, a szakiskola által velük közölt időben felvételi vizsgálatra jelentkezni.

9. A felvételre jelentkezőket a szakiskola igazgatója elsősorban orvosi vizsgálat alá veti.

A kit a szakiskola orvosa valamely ragályos, vagy a szakiskolai foglalkoztatás mellett könnyen nem gyógyítható betegségben szenvedőnek, vagy hiányos testi szervezetűnek talál: az felvételi vizsgára nem bocsátható.

10. A felvételi vizsgát a szakiskola igazgatója a tanszemélyzettel együtt tartja meg.

A felvételi vizsga annak szigorú megállapítására szolgál, hogy a jelentkező tényleg birtokában van-e legalább azoknak az ismereteknek, a melyek az elemi népiskola VI., illetőleg a középiskolák II. osztályára megállapított követelményeknek megfelelnek.

A ki a felvételi vizsgát ki nem állja, felvételét a szakiskolába csak újabb pályázat alkalmával kérheti.

11. Azokat, a kik a felvételi vizsgát sikeresen leteszik s a szabályzat egyéb feltételeinek is megfelelnek, az igazgató a szakiskolába befogadja s a szakiskolai tanulók törzskönyvébe bevezetteti.

12. A szakiskolába való belépés alkalmával minden tanuló köteles új állapotban magával hozni: 6 inget, 6 alsónadrágot, 6 zsebkendőt, 10 pár kapczát vagy harisnyát, 1 pár — erdőjárásra alkalmas — erős bagaria-csizmát.

A tanulók egyéb ruházatáról, valamint a szükséges tankönyvekről, tanszerekről és eszközökről, nemkülönben a tanulóknak lakással és élelmezéssel való ellátásáról, a szakiskolában töltött idő alatt a tanulókért fizetett ellátási költség fejében, illetőleg az erre szolgáló államköltségvetési hitel terhére a szakiskola gondoskodik; de viszont a szakiskola helyiségeinek, berendezésének és felszerelésének rendbentartása és tisztogatása a tanulók kötelességét képezi.

13. Az állami ellátás ahhoz a feltételhez van kötve, hogy az abban részesülő tanuló a szakiskola tanfolyamát tényleg sikeresen végezze.

Ehhez képest a szakiskolába állami ellátás mellett felvett tanuló — végleges befogadását megelőzőleg — királyi közjegyző előtt kiállított nyilatkozattal biztosítani tartozik azt, hogy a mennyiben a szakiskolából a két évi tanfolyam bevégzése előtt önként kilépne, vagy saját hibájából elbocsáttatnék, abban az esetben érte a szakiskolában töltött időre eső ellátási költséget szülője, gyámja vagy más hozzátartozója, a szakiskola igazgatójának felszólítása után hat héten belül megtéríti.

Ez alól a kötelezettség alól csak azok menthetők fel, a kik hitelesen igazolják, hogy az ellátási költség megtérítéséről egyáltalán nem gondoskodhatnak.

Budapest, 1912. évi május hóban.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

*

45560. szám.
I. A. — 3. 1912.

Pályázati hirdetés.

(A vadászerdei m. kir. erdőőri szakiskolánál nyitandó egyéves továbbképző tanfolyam tanulóinak felvétele ügyében.)

1. Azok számára, a kik az erdőőri szakiskola kétéves tanfolyamának elvégzése és az erdőőri szakvizsga sikeres letétele után az erdészeti műszaki segédszolgálat terén kiterjedtebb ismereteket, teljesebb gyakorlatot és olyan fokú önállóságot kívánnak szerezni, hogy amennyiben magánbirtokosok (az 1879: XXXI. t.-cz. 17. §-ában nem említett birtokosok) cseklyebb terjedelmű erdőbirtokának kezelésével bizatnak meg, az erdészeti műszaki segédszolgálat körébe tartozó teendőkön kivül a birtokosnak vagy megbizottjának irányitása és ellenőrzése mellett az erdőgazdaság olyan teendőit is képesek legyenek teljesíteni, a melyek nagyobb gazdaságokban szakképzett erdőtiszteknek képezik a feladatát, illetőleg a melyeknek teljesítésével az 1879: XXXI. t.-cz. 17. §-ában felsorolt erdőbirtokosok erdeinek kezelésénél kizárólag csak a törvény 36. §-ában meghatározott minősítéssel biró erdőtisztek bizhatók meg: — a vadászerdei m. kir. erdőőri szakiskolánál a folyó évi szeptember hó 1-én egyéves továbbképző tanfolyam nyilik meg.

2. Erre a továbbképző tanfolyamra csak azok jelentkezhetnek, a kik valamelyik m. kir. erdőőri szakiskolán a kétéves tanfolyamot *jó sikerrel* elvégezték; az erdőőri szakvizsgálatot letették és azon legalább *«jó alkalmas»* osztályzatot nyertek.

3. A pályázó által sajátkezüleg irt és kellően felszerelt kérvényt *folyó évi julius hó 10-éig* ahhoz a m. kir. erdőőri szakiskolához kell beküldeni, a melynél a folyamodó az erdőőri szakiskolát végezte.

4. A pályázati határidőn túl beküldött vagy megfelelően fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

5. A pályázati kérvényben meg kell emliteni, hogy a pályázó ellátását a szakiskolában saját költségére, vagy az állam költségére kivánja-e és hogy kérvényére a válasz milyen czim alatt s hová (vármegye, utolsó postaállomás) küldessék.

6. A pályázati kérvényhez csatolandó hiteles iratokkal a pályázónak igazolnia kell a következőket:

a) anyakönyvi kivonattal azt, hogy kora a folyó naptári évben a 30 évet még el nem éri;

b) az illető m. kir. erdőőri szakiskola végbizonyitványával azt, hogy ott a szakiskolai kétéves tanfolyamot *jó sikerrel* elvégezte;

c) erdőőri szakvizsga-bizonyitványnyal azt, hogy az erdőőri szakvizsgálatot letette s azon legalább *«jól alkalmas»* osztályzatot nyert;

d) hatóság által kiállított erkölcsi bizonyitványnyal azt, hogy az erdőőri szakvizsga letétele óta kérvényének benyujtásáig eltelt időt mivel töltötte s ez alatt milyen magaviseletet tanusitott;

e) hatóság által kiállított bizonyitványnyal vagy más irattal azt, hogy katonai kötelezettségben áll-e vagy nem;

f) a ki valamely alkalmazásban áll, gazdájának vagy gazdája megbizottjának bizonyitványával az alkalmazás időtartamát és foglalkozásának munkakörét;

g) hatóság által kiállított bizonyitványnyal azt, hogy ha szülei látják el, milyen a vagyoni helyzete szüleinek; ha pedig szülőtlen árva, illetőleg ha fenntartásáról saját magának kell gondoskodnia, milyen a vagyon helyzete önmagának;

h) a ki saját költségén való ellátásra kiván felvétetni, királyi közjegyző előtt kiállított nyilatkozattal azt, hogy az érette járó ellátási költséget, — évi 330 (Háromszázharmincz) koronát — arra az időre, melyet a szakiskolánál tölt, szülője, gyámja vagy más hozzátartozója, avagy maga, a szakiskola igazgatójának fél évi előleges részletekben a kitűzött időre pontosan lefizeti;

i) a ki állami költségen való ellátásra kiván felvétetni, kir. közjegyző előtt kiállított nyilatkozattal azt, hogy a mennyiben a szakiskolából a tanfolyam befejezte előtt önként kilépne, vagy saját hibájából elbocsáttatnék, abban az esetben érte a szakiskolában töltött időre eső ellátási költséget szülője, gyámja, vagy más hozzátartozója a szakiskola igazgatójának felszólítása után hat héten belül megtéríti.

A kik továbbképző tanfolyamra való felvétel iránt közvetlenül a szakiskola elvégzése után folyamodnak, azoknak a fenti *a), d), e), f)* és *g)* pontok alatt említett iratokat a kérvényhez csatolni nem kell.

7. A tanfolyamra felvett minden tanuló a szakiskolába való belépés alkalmával köteles magával hozni: 6 inget, 6 alsónadrá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

got, 6 zsebkendőt, 10 pár kapcát vagy harisnyát, 1 pár — erdőjárásra alkalmas — erős bagaria csizmát. A tanulók egyéb ruházatáról, valamint a szükséges tankönyvekről, tanszerekről és eszközökről, nemkülönben a tanulóknak lakással és élelmezéssel való ellátásáról, a szakiskolában töltött idő alatt a tanulókért fizetett ellátási költség fejében, illetőleg az erre szolgáló államköltségvetési hitel terhére, a szakiskola gondoskodik; de viszont a szakiskola helyiségeinek, berendezésének és felszerelésének rendbentartása és tisztogatása a tanulók kötelességét képezi.

8. Azokat a tanulókat, a kik a továbbképző tanfolyamra nem közvetlenül a szakiskola elvégzése után vétetnek fel, jelentkezésük alkalmával a szakiskola igazgatója orvosi vizsgálat alá veti. A kit a szakiskola orvosa valamely ragályos, vagy a szakiskolai foglalkoztatás mellett könnyen nem gyógyítható betegségben szenvedőnek vagy hiányos testi szervezetűnek talál: az a szakiskolába nem fogadtatik be.

Budapest, 1912. évi május hó.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Csopey Kornél m. kir. erdőtanácsost Budapestről (a földmívelésügyi minisztérium I. A főosztályából) Sopronba és megbízta az ottani m. kir. állami erdőhivatal vezetésével.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Tótth László m. kir. segéderdőmérnököt a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola erdészeti ágazatánál alkalmazott tisztviselők létszámába az erdőrendezéstani tanszékhez tanársegéddé kinevezte.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Komán Artur m. kir. segéderdőmérnöknek állami szolgálatáról történt lemondását elfogadta.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Bárány Károly m. kir. segéderdőmérnököt Liptóujvárról Vadászerdőre, Lesenyi Ferencz m. kir. erdőmérnökgyakornokot Kolozsvárról Görgényszentimére, Istvánffy József m. kir. erdőmérnökgyakornokot pedig Szászsebesről Királyhalmára az ottani m. kir. külső erdészeti kisérleti állomáshoz.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Siljepčević Illés erdőmérnökjelöltet Zágrábból Máramarossziget re, Litassy István erdőmérnökgyakornokot pedig Máramarosszigetről Zágrábba helyezte át.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a nagybányai m. kir. főerdőhivatal kerületében alkalmazott Szijgyártó Vilmos m. kir. segéderdőőrt állandó nyugalomba helyezte.

*

A lippai m. kir. főerdőhivatal főnöke Gyuri György m. kir. erdőőrt m. kir. főerdőőrré, Borsos István I. oszt. m. kir. erdőlegényt m. kir. erdőőrré, Petőfi Géza II. oszt. m. kir. erdőlegényt I. oszt. m. kir. erdőlegénynyé, Drázsa Miksa szakvizsgázott erdőőrt pedig II. oszt. m. kir. erdőlegénynyé nevezte ki.

Továbbá Bölcs István m. kir. segéderdőőrt az alsódombrói m. kir. erdőgondnokság kerületéből saját kérelmére a máriaradnai m. kir. erdőgondnoksághoz a «radnai» védkerületbe, Durugy József a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületéből áthelyezett erdőőrt a dorgosi m. kir. erdőgondnoksághoz a «Tokáli» védkerületbe, Bálint István erdőőrt a dorgosi m. kir. erdőgondnokság kerületéből a szolgálat érdekében az alsódombrói m. kir. erdőgondnoksághoz az «Alsódombrói» védkerületbe, Bányász Ernő II. oszt. m. kir. segéderdőőrt pedig Lippáról ugyanezen erdőgondnoksághoz a «Garassai» védkerületbe helyezte át.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamáczióikkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

K. G. 1. Az állandó tejcsepegésnek oka a tőgycsatorna záróizmainak elernyedése, a melyek a tej nyomásának nem tudnak ellenállni s mihelyt némi tej összegyülemlett, képtelenek rendesen működni. Oka ennek többféle lehet, de csaknem mindig erőművi behatás következménye; leginkább akkor mutatkozik, ha a tehenet hosszabb ideig fejőkészülékkel (géppel) fejték, mikor is a tejcsatornába dugott csövek nagyon kitágítják azt s az izom ennek következtében elernyed. Helytelen, rossz fejés is előidézhet ilyesmit, ha a tehén tőgyét a fejő egyén csak egypár ujjal czibálja, rángatja. Súlyosabb jellegű tőgygyuladás utókövetkezménye is lehet a baj. Ha nem rendszeresen ugyanazon időben fejik a tehenet, akkor is beállhat ilyesmi. A kezelés nagyon bajos; vannak ugyan gummikarikák, a melyekkel a tőgyet össze lehet szorítani, hogy a tej ki ne folyjon, de azok a gyakorlatban ritkán kerülnek használatba s személyes tapasztalat alapján én sem mondhatok ítéletet róluk. Mást nem tehet, mint hogy az állat tőgyét izomerősítés czéljából vízzel kevert fluiddal vagy borszeszszel dörzsölgeti. Lehet, hogy a következő tejelési időszakban megszűnik a baj, de ez nem nagyon valószínű.

2. A szeptemberben lecsendő tehénen csak szakértő tudja a vemhességet megállapítani. Ha a tehén be van folyatva és fogamzott, úgy május vége felé az állat jobb hasoldalán a magzat mozgását láthatja, vagy lapos tenyérrel érezheti is. Egyébként figyelje meg, üzekedik-e vagy sem. A vemhes állat nem üzekedik s a bikát sem veszi fel.

3. Ha tanúi vannak, a kik hallották, hogy az eladó kijelentette, hogy a tehén szeptember végén ellős és ezért határozottan szavatosságot is vállalt, úgy meddőség esetén tartozik a tehenet visszavenni, sőt joga van eddigi tartási költségeit is felszámítani, de mindezt csak akkor, ha állatorvosi bizonyítványt tud felmutatni. *Dr. Kukuljević József.*

N. J. 1. A felfuvódást a helyesen megválasztott takarmányozás gátolja meg. Felfuvódás esetén czélt érhet a bal horpasz hidegvízzel való sűrű lelocsolásával, csutakolással, az állat elejének magasra állításával, 1½ liter melegvízben oldott keserűsónak szájon át való beadásával; a szúrcsapolást csak gyakorlott egyén próbálja meg. A görcsöket csillapítja a kamilla-tea, (helyenként pipitérnek nevezik), a melybe 3—4 ujj közé fogott s porrá tört kömény- és ánizsmagot főzhet. Jó, sőt feltétlenül szükséges az irrigálás. Irrigator hiányában egy gummicsövet vezethet az állat végbelébe, a melybe egy tölcséren keresztül ömlesztí a vizet. Az állatot árnyékos vagy hűs, télen védett helyen vezetni kell. Lefekődni vagy hemperegnie nem szabad, mert a puffadt gyomor vagy belek könnyen megrepedhetnek hentergés közben. *Dr. Kukuljević József.*

2. Az attól függ, hogy milyen korú és mely gyümölcsnemhez tartozik a kérdéses fa. Csonthéjas termésűn (cseresznye, meggy, baraczk) és diónehezebb segíteni, mint az almán vagy körtén.

Ha a sérülés nincs a kérgen köröskörül, hanem a törzskerületnek legalább ⅓ része ép, akkor lehet kilátás a seb behegedésére. Ezen esetben a sebszéleket éles késsel símára kell metszeni, hogy az ép részekből a hegesztőszövetképződés megindulhjon, a mely a szélekről kezdve a seb központja felé halad és fiatal fáknál nem ritka a teljesen záró új kéregképződés. A sebesült geszt részt is éles késsel tisztára kell kaparni és az egészet agyagból, marhaganajból és kevés mész és állati vérből készült sűrű péppel vastagon be kell kenni. Ezt a műveletet azonban azonnal a sebesülés után kellett volna eszközölni, azonban most is meg lehet kisérelni.

W. R. 1. Olvassa el még egyszer lapunk mult évi 13-ik számában az S. K.-nak szóló szerkesztői üzenetünket s ha figyelemmel átolvassa, látni fogja, hogy a törvényparagrafusra való

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hivatkozásunk nem téves, mert mi nem azt mondtuk, hogy az erdőőrök fegyvere az 1879. évi XXXI. t.-cz. 38. §-a alapján adómentes, hanem azt mondtuk, hogy az említett paragrafus alapján *felesketett* erdőőr fegyvere adómentes. Így intézkedik a törvény 40. §-a, a melyre ön is hivatkozik. 2. A közigazgatási bíróságnak ön által említett 1911. évi 3559. számú ítéletével lapunk ez évi 4-ik számában «*A fegyveradóról*» című czikkünkben részletesen és kimerítően foglalkoztunk. Olvassa azt át figyelemmel s akkor tisztában lesz a dologgal.

Sz. I. A kért lapot megküldtük.

B. M. Más «erdőőri szakkönyvet» mint a Bedő Albert: «Az erdőőr, vagy az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben» czíműt nem ismerünk. Ennek legújabb, VIII. kiadása, az Országos Erdészeti Egyesületnél, Budapest (Alkotmány-utcza 6. sz.) 6 koronáért kapható; bérmentesítésre ezen felül még 55 fillér küldendő.

V. F. A tűz elleni biztosítási díjak igen különbözők, s attól függ, hogy mit akar biztosítani, bútort, fehérneműt, házat, gazdasági terményt stb. A biztosítási díj nagysága attól is függ, hogy a ház szabadon áll-e, mi van benne (pl. gyulékony anyagokkal foglalkozó gyár), szalmával, náddal, zsindelylyel, vagy cseréppel van-e fedve stb. Nagy általánosságban ház és ingóságok biztosítási díja 1000 korona után 1 korona körül szokott lenni. Forduljon az «Első magyar általános biztosító társaság»-hoz Budapest (IV., Vigadó-tér 1. szám), írja meg, hogy mit akar biztosítani s a társaság kérdő-ívet fog önnek küldeni, a mit ha kitöltött, megmondják, hogy mibe kerül a biztosítás.

W. M. A kik az erdőőri szakiskolát még abban az időben végezték, a mikor az erdőőri szakiskoláknál még nem lehetett az erdőőri szakvizsgát letenni (ilyen az ön esete is), azok $^3/_4$ évi gyakorlati szolgálat után az erdőfelügyelőségeknél letehetik a szakvizsgát. Ha önt — a mint írja — az erdőfelügyelőség a mult évben nem engedte vizsgára, akkor az elutasító végzés csatolása mellett forduljon vizsgaengedélyért közvetlenül a földmívelésügyi miniszter úrhoz s kérvényében fejtse ki, hogy ön a szakiskolát még akkor végezte, a mikor a szakiskolánál nem lehetett szakvizsgát tenni. A minisztérium bizonyára meg fogja adni az engedélyt.

L. J. 1. Tacskó-kölykekért forduljon a következő czímekhez: Neder Lajos Törökbecse; Hrabéczy Árpád Debreczen (Széchenyi-utcza 42. sz.); William Preedy—Holics (Nyitra megye); Plébánia hivatal Gesztete (Gömör megye). 2. A Grell-féle rókacsalétket mi nem ismerjük; tegyen vele kisérletet. 3. R. I. czíme: Telkibánya (Abauj-Torna vármegye).

V. A. A vadászati alkalmazottak felesketése és nyilvántartása ügyében kiadott s lapunk ez évi 6-ik számában közölt 1911. évi 19,426. számú földmívelésügyi miniszteri rendelet utolsó bekezdése azt mondja, hogy «a mennyiben egyes vadászterületek őrizetével, védelmével, felügyeletével stb. oly egyének lennének megbizva, a kik az 1879. évi XXXI. t.-cz. 38. §-ában körülírt erdőtiszti vagy erdőőri esküt letették s ebbeli minőségben tényleg szolgálatot teljesítenek, a *vadőri eskü letételére* nem bocsájthatók s ennélfogva a vadőrök *nyilvántartásába* sem vezetendők s a *vadőri jelvény* viselésére sem kötelezendők». Ebből a rendeletből tehát csak az következik, hogy a hatóságilag felesketett erdőőrt nem kell és nem is szabad mint vadőrt is *felesketni*, nem kell a vadőrök nyilvántartójába *bevezetni* és nem kötelezhető a vadőri jelvény *viselésére*. Azt azonban, hogy a vadászterület őrzésével vagy felügyeletével megbizott s az erdőtörvény 38. §-a szerint felesketett erdőőrt a szolgabirósághnál nem kell bejelenteni, a rendelet nem mondja és nem is mondhatja, mert ezt a fegyveradóról és vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. 6., 31., 33. és 34. §-ai kötelezőleg előírják.

Ennek meg is van a magyarázata. Ha például egy az erdőtörvény 38. §-a alapján felesketett kincstári erdőőr a szomszédos uradalom vadászterületének a kezelésével megbizatik, kell, hogy ezt a megbizatását igazolni is tudja, mert különben ha az uradalmi vadászterületen például egy nyulat lő, egy arra járó csendőr joggal elkobozhatja a fegyverét, mint orvvadászét. Ha az ilyen megbizatásokat a szolgabirósághál nem kellene bejelenteni, akkor a hatóságilag felesketett olyan erdőőrök, a kik a gondozásukra bizott erdőterületen kívül még más vadászterületek őrzésével vagy kezelésével is meg vannak bizva, örökös zaklatásoknak és sok hercze-hurczának lennének kitéve.

Szóval ha ön mint hatóságilag felesketett erdőőr a szomszédos vadászterület kezelésével is meg van bizva, ezt a körülményt a szolgabirósághál irásbelileg be *kell* jelenteni. Ha a szolgabiró a bejelentést tudomásul veszi, akkor ön a szomszédos vadászterületen mint *vadőr* szerepel, a nélkül azonban, hogy vadőri esküt tenne, vagy a vadőrök nyilvántartartásába bevezettetnék, vagy a vadőri jelvény viselésére kötelezetnék.

St. R. 1. Az állam azért nem veszi át az összes erdészeti és vadászati személyzetet, mert nem lehet. 2. Azért nem rendel el egyforma egyenruhát, mert a magánbirtokos olyan ruhát adat az alkalmazottjainak, a milyen neki tetszik. 3. Csak az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdőbirtokokon alkalmazott erdőőrök részére van szolgálati fegyver előírva. 4. Csak az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdőknél van a törvénynyel szabályozva, hogy ki lehet erdőőr, más birtokos tarthat olyan erdőőrt is, a kinek nincs meg az erdőőri minősítése. 5. Az uradalom olyan egyenruhát adhat az alkalmazottjának, a milyen neki tetszik, tehát ezüst zsinórt és kardbojtot is. 6. Minimális fizetést megállaptani nem lehet, mert a mint nem kötelezheti önt a miniszter arra, hogy a cselédjének mondjuk például havonta 40 koronát fizessen, úgy nem kötelezheti a birtokosokat sem, hogy mennyit fizessenek erdőőreiknek. 7. Iratkozzék be az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár nyugdíjcsoportjába s akkor az ön nyugdíjügye el lesz intézve. Mindenféle alkalmazottnak nem lehet külön-külön nyugdíjintézetet létesíteni. 8. Olyan könyv, mely az erdészeti alkalmazottak jogait és kötelességeit magában foglalná — nincs. 9. Ha jól esik, járhat feltűzött szuronynyal is. 10. Az erdőtörvény 38. §-a szerint felesketett erdőőr csak szolgálatban tekintendő közbiztonsági közegnek, szolgálaton kívül azonban nem. 11. Hatósági erdőőr az, a ki valamelyik hatóságnál van alkalmazva. 12. A nem kincstári erdőőrök a vasúton csak egész jegygyel utazhatnak. 13. Mindenféle levélre köteles bélyeget ragasztani s a táviratért és telefonért fizetni tartozik. 14. Nem köteles elszállásolni. 15. A kezelése alatt álló erdőre vonatkozólag kérdezzen meg ott a környéken egy erdőtisztet, mert mi így látatlanban még csak megközelítőleg sem tudunk tanácsot adni. 16. Ha az erdő talaja állandó mezőgazdasági művelésre alkalmas, vagyis az erdő nem áll feltétlen erdőtalajon, és nem véderdő, akkor az erdőt ki lehet irtani. 17. A birtokos saját vágásterületein bármilyen állatot legeltethet. 18. A vadászati kikágásra vonatkozólag olvassa el a vadászatról szóló 1883. évi XX. törvénycikket. 19. A fegyverkészítésre, tartásra és árulásra nézve kérdezze meg a szolgabirót. 20. Az erdőőr csak hatósági engedélylyel és hatósági személy jelenlétében tarthat házkutatást. 21. Az erdőőrnek nem áll jogában a tojáskereskedő kocsiját, vagy a handlé batyúját átkutatni.

St. M. Az erdőőri szakiskolákba való felvételre vonatkozó pályázati hirdetményt lapunk mai számában megtalálja. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

S. S. Előfizetése junius hó végén jár le. A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk.

B. N. Kék rózsa a természetben ez idő szerint még nincs; az, a mit a télen egy virágüzlet kirakatában látott, nem egyéb, mint mesterségesen kékes-szürkére festett fehér rózsa. Ilyeneket ön is készíthet a következő módon: Kék anilinfestéket vízben fel kell oldani; az oldatból a virágtartóba öntünk s abba állítjuk a frissen levágott fehér rózsát, a mely hamarosan a virágjába szívja a festő-anyagot s attól megkékül. Csak levágott rózsát lehet így festeni, gyökereset vagyis még gyökéren levőt azonban nem. Van egy virág: a hortensia, a melynek kékszínű változatát úgy állítják elő, hogy a földjét egy liter vízben feloldott 8 gr. timsós vízzel öntözik. Ezt úgy kell végrehajtani, hogy a növényt a cserépből ki kell venni, a gyökerét kimosni és azután tiszta korpafölbe (Moorerde) kell tenni és ott az oldattal öntözni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

K. F. 1. A tengerészeti hajósuhancz-iskolába atyai vagy gyámi beleegyezéssel csak olyan 14—16 éves ifjak vétetnek fel, a kik erős, egészséges testalkattal és némi iskolai előképzettséggel birnak. Két, illetve három évi iskolázás után, a jó eredménynyel vizsgázott növendékek mint altiszttek soroztatnak be a haditengerészet szolgálatába, azzal a kötelezettséggel, hogy minden az iskolában eltöltött év után egy évet tényleg utánszolgálni tartoznak. A suhancz-iskolába a felvétel szeptemberben történik. Hogy fiát, a ki még csak 12 éves, fel veszik-e, azt nem tudjuk. Adjon be felettes hivatala és miniszteriuma útján, orvosi bizonyítványnyal felszerelt kérvényt a cs. és kir. közös hadügyminiszter úrhoz és kiséreljen meg, hogy fiát valamelyik hajósuhancz-iskolába felvegyék.

2. A ruha-molyok ellen hirdetett számtalan szer közül nyugodt lélekkel egyiket se merjük ajánlani. Meglehetősebb szer a molyok ellen a ruhák minél gyakoribb porolása, szellőztetése és tisztántartása. Ha ruháit hetenként 1—2-szer kiporolja, kiszellőzteti, a zsírfoltokat kitisztítja, és a szekrény belsejét erős eczettel minden hónapban kimossa, akkor ruháit nem fogják a molyok bántani.

3. Önt — az ítéletekből kivehetőleg — nem azért büntették meg, mert két fegyvert tartott, hanem azért, mert akkor, a mikor a szolgálatból kilépett, nem jelentette be fegyvereit adó alá. Igaz, hogy erre nyolcz napi határidő van adva, a melyen belül ön már újból szolgálatban volt; így az ítélet meglehetősen furcsa. A közigazgatási bíróságnak azzal az ítéletével, a melyben kimondotta, hogy az erdőőrök csak egy fegyvert tarthatnak adómentesen, lapunk ez évi 4-ik számában részletesen foglalkoztunk, véleményünket kifejtettük és a követendő eljárásra nézve útbaigazítást adtunk. Azt hisszük egyébiránt, hogy a közigazgatási bíróság ezt a határozatát meg fogja változtatni.

D. J. Verse nem közölhető.

Garai. Előfizetése már márczius hó végével lejárt.

V. F. Forduljon dr. Lendl Adolf állatkitömő-intézetéhez, Budapest, II., Donáti-utcza 7. szám, vagy Neubauer Zoltán és Társai természetrajzi preparatóriumához Leibicz (Szepesmegye), vagy az «Első szegedi kitömő-intézet»-hez Szeged, Csemegi-utcza 13.

St. S. Csak álláskeresletre vonatkozó hirdetéseket közlünk díjtalanul. Hirdetését tehát csak akkor közölhetjük, ha az érte járó hirdetési díjat megfizeti.

Ö. F. Arra, hogy mi a banknál az ön ügyében eljárjunk, nem vállalkozunk. A hivatalos nyeremény-jegyzékből azonban azt látjuk, hogy 36,090. számú osztálysorsjegyét nem húzták ki.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

22 éves, katonaviselt, magyarul, németül és románul beszélő egyén, nagyobb erdőparvállalatnál, vagy uradalomnál állandó alkalmazást keres. Ért a tüzifa- és a talpfatermeléshez, szén- és mészégetéshez, valamint a vadászathoz. Czime: Silberstein Mór, Fonóháza, u. p. Rézbánya (Bihar vármegye). (30.)

Erdőőri, vagy vadőri állást keres azonnali belépésre szakvizsgázott erdőőr, ki az erdei teendőkben 15 évi gyakorlattal bir, a vadászati teendőkben és vizsladomitásban teljesen jártas. Czime a szerkesztőségnél megtudható. (31.)

HIRDETÉSEK

Szelid őzek, egy bak és egy suta megvételre kerestetnek. Ajánlatok — az ár megjelölésével — lapunk szerkesztőségéhez (Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz.) küldendők.

Pályázat. 2573/1912. ügyszám. A tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületében nyugdíjazás folytán 2 (kettő) I. oszt. erdőaltiszti és előléptetés esetén 2 (kettő) II. oszt. erdőaltiszti, illetve 2 (kettő) I. oszt. erdőlegényi vagy segéderdőőri, illetve 2 (kettő) II. oszt. erdőlegényi vagy 3 (három) II. oszt. segéderdőőri állásra az államányszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba újonnan belépők ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos vagy vármegyei főorvos, vagy pedig m. kir. honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismeretükről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezüleg írt kérvényüket elöljáró hatóságuk, eddigi állami szolgálatban még nem állók pedig az illetékes politikai hatóságuk útján folyó évi június hó 17-ig a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Tótsóvár, 1912. évi május hó 11-én.

(3.) ***M. kir. kincstári erdőhivatal.***

Sáros vármegye közigazgatási erdészeti bizottságától.

Pályázati hirdetmény. 875/1912. e. a. sz. Alulirott bizottság a Lubotény székhelylyel megüresedett II. oszt. járási erdőőri állásra pályázatot hirdet, az állás azonnal elfoglalandó.

Javadalmazás: évi 500 kor. fizetés, 200 kor. lakpénz, 200 kor. utiátalány, 100 kor. egyenruhaátalány, két tagsági díj az Országos Munkás- és Cselédsegélypénztárban és a szabályszerű mellékilletmények.

Pályázók felhivatnak, hogy teljes szakképzettségüket, feddhetlen előéletüket, életkorukat, ép szellemi és testi erejüket és eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal felszerelt, szabályszerű kérvényüket legkésőbb folyó évi június hó 20-ig alulírott bizottsághoz nyujtsák be.

Eperjesen, 1912 május hó 14-én.

Sáros vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága.

(4.) ***Semsey Boldizsár*** s. k., elnök.

Bükk- és egyéb fatörzsek eladása. 1912—1922. évek alatt a vevő által és költségén kihasználandó mintegy 75,000 m³ bükk- és mintegy 27,000 m³ juhartörzs fatömegre becsült törzseknek a tövön való eladása tárgyában 1912. évi június hó 16-án délelőtt 11 órakor a Tornai Takarékpénztár épületében, Tornán (Abauj) kizárólag írásbeli ajánlatok alapján versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár 200,000 korona.

A szerződési feltételek megtudhatók az alanti erdésznél.

Sebes-Kellemes (Sáros m.), 1912. évi május hó.

(5.) ***Janisch Sándor,*** erdész.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Méhkasokat gyékényből szállítok. Közönséges kúpkas 1 kor. Igen nagy felső lyukas 1 kor. 50 fillér. Átmeneti 2 kor. 40 fill. A két utóbbi Hanemann-rácscsal ellátva. Matuska István, Nagykároly. (2.IV.4.)

Pályázati hirdetmény két erdőőri állásra. 1244/1912. Érend. sz. Alsófehérvármegye közig. erdészeti bizottsága a lemondás folytán megüresedett Nagyenyed lakhelylyel rendszeresített Nagyenyed alvidéki (most Nagyenyed-Marosújvár); továbbá Magyarigen lakhelylyel létesítendő magyarigeni járás erdőőri állásokra pályázatot hirdet.

Javadalmazás: Kezdőfizetés 600 korona, mely öt évenként emelkedik, 1000 koronáig. Utazási átalány 200 korona. Lakbér 120 korona. Tüzifa-átalány 60 korona. Irodai átalány 10 korona. Az általa felfedezett és felhajtott kártérítésekből 10 % rész és hajtópénz. Erdőkihágási tárgyaláson való megjelenésért 2 korona élelmezési díj és kilométerenként 20 fillér fuvardíj.

A pályázóktól az 1879. évi XXXI t.-cz. 37. §-ában foglaltak és a szakvizsga letételén kívül az oláh nyelvnek szóbeli tudása is megkívántatik. Szakvizsgával nem bírók pályázata csak abban az esetben vétetik figyelembe, ha szakvizsgás pályázó nem jelentkezik elegendő számban, kiknek megválasztásuk esetére a szakvizsga letételéig törzsfizetésük 90 %-a fizettetik ki.

A kellőleg felszerelt pályázati kérések 1912. évi június hó 20-ig Alsófehérvármegye közig. erdészeti bizottságához nyujtandók be. Megválasztott állását a megválasztásáról vett értesítés keltétől számított egy hónapon belül köteles elfoglalni.

Nagyenyeden, 1912. évi május hó 28-án.

Alsófehérvármegye közigazgatási erdészeti bizottsága.

(6.) Beteg elnök helyett: ***Szász József,*** főispán.

Jegyzéke

azoknak az **erdészeti szakmunkáknak,** melyek az «Az Erdő»-re egész évre egyszerre, vagy bár részletekben, de egy évnél már hosszabb idő óta előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. sz.) az alábbi **kedvezményes áron** rendelhetők meg:

Bölcsházi Belházy Emil: **Az erdőrendezéstan kézikönyve.** Ára 6 K.

Béky Albert: **Számtan erdészeti altisztek részére.** Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

Fekete Lajos: **A tölgy és tenyésztése.** Ára 4 K.

« « **Erdőrendezéstan.** Ára 9 K.

« « **Erdőértékszámítástan.** Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)

« « **Erdészeti nyereségszámítástan.** Ára 3 K.

« « **A szálaló erdők berendezése.** Ára 90 f.

Fekete L. és Mágocsi Dietz S.: **Erdészeti növénytan.** (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.

Fekete L. és Sátz Gyula **Erdőbecslestan.** Ára 6 K. (II. kiad.)

Földes János: **A legelőerdők.** Ára 1 K 60 f. 55 f. portó beküldése esetén bérmentve.

Gaul Károly: **Hazánk házi faipara.** Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Gellért József: **A bükk-tűzifa romlása s az ellene való védekezés.** Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: **Erdészeti zsebnaptár.** Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: **Erdészeti géptan.** Ára 4 K.

Márton Sándor: **A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása.** Ára 4 K 80 f.

Péch Dezső: **A külföldi fanemek megtelepítése.** Ára 3 K Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Pohl János: **Tangenstáblázatok.** Ára 1 K.

Sobó Jenő: **Erdészeti építestan. I. R. (I. és 2. kötet) Középítéstan;** egy-egy kötet ára 11 K 20 f. **II. R. Út-, vasút- és hídépítestan,** ára 12 K.

Tagányi Károly: **Magyar erdészeti oklevéltár.** 3. kötet Ára 20 K.

Tomcsányi Gusztáv: **Erdei facsemeték nevelése.** Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Tuzson János dr.: **Rendszeres növénytan.** I. általános rész és a virágtalan növények. Ára 8 K.

Vadas Jenő: **Erdőmívelestan.** Ára 7 K.

Vadas Jenő: **Az akáczfa monografiája.** Ára 6 K.

Erdészeti Rendeletek Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. 1908. (XXVIII.) évfolyam ára 1 K. 1909. (XXIX.) évfolyam ára 1 K. 1910—11. (XXX—XXXI.) évfolyam ára 2 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

A nem említett évfolyamok elfogytak.

Ő felsége nagy fénynyomatú arczképe. Ára 7 K.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: **A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leirása.** 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földmivelésügyi ministerium.)

Bedő Albert dr.: **Az erdőőr** vagy **Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben.** Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: **A vadászati ismeretek kézikönyve.** (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzve 9 K., kötve 13 K.)

Bund Károly: **Értekezések az erdőrendezés köréből.** Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cséti Ottó: **Általános földmérestan.** Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: **Az erdők berendezése.** Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: **Népszerű erdészeti növénytan.** I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tőlevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházas növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: **Erdészeti talajtan.** Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Muzsnay Géza: **Erdőrendezésünk fejlesztéséről.** Ára 5 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő. (Kapható szerzőnél Zsarnócza, Bars megye.)

Petricsek Adolf: **A magyar birodalom fontosabb fásnövényeinek mag- és terméshatározója.** Ára 1 K 60 f. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbánya.)

Stark Dezső: **A vadász-vizsla.** Gyakorlati útmutató a vizslanevelés, tanítás, használat és gyógykezeléshez. III. kiadás. Ára 2 K. (Kapható a «Pátria» irodalmi vállalatnál, Budapest, VIII. ker., Üllői-út 25 szám.)

Szécsi Zsigmond: **Az erdőhasználattan kézikönyve.** Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)

Téglás Károly: **Erdővédelemtan.** Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)

Tomasovszky Imre: **Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeletek Tára». I—XXIV. évfolyamaihoz.** Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: **A bükkfa korhadása és konzerválása.** Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-utca.)

Vadas Jenő: **A selmecbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője.** Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmeczbányán.)

Vadas Jenő: **Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése.** Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnál és Kilián Ottó könyvkereskedésében, Budapesten, Muzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtáblák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnál.)

Erdei rovatos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.

Termési táblák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezősége, Jolsva, Gömör-megye.)

Magas csiraképességű
erdei magvakat
szállít jutányosan
Böhmerwälder
Waldsamen-Klenganstalt
Gesellschaft m. b. H.
Budweis. (1. XII. 9.) **Cseherdő.**

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI évfolyam. — 12. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én 1912. évi junius 15.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betünél kisebb betüfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdijban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni

TARTALOM.

Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége. (Kaán Károly.)
A meddőség, illetve az elvetélés oka a fő- és özvadnál. (Szlávik Nándor.)
Különfélék: Értesítés. — Méhészeti kiállitás. — Halálozás. — Haláleseti segély. — Nyugdijbiztositás. — Időjelzés.
Hivatalos közlemények: Hasznos madarak védelme ügyében. — Pályázat erdősitési jutalmakra.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési dijak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Alszik a tábor. (Zsoldos László.)

Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége. (1774—1841.)

Adalék a magyar erdőgazdaság történetéhez.

Irta: *Kaán Károly.* (Vége.)

(Az «Erdészeti Lapok» után.)

Közli a szabályzat az erdei magvak az évbeli árjegyzékét, megjegyezvén, hogy jövőben az erdőmüvelési költségelőirányzat alapjául szolgáló áregységek az erdőhivatoltól tudakolandók meg.

Megkivánja a szabályzat, hogy az előirányzatban részleteztessék, vajjon a beültetett terület bekerítésére élő vagy holt (mesterséges), állandó vagy időleges kerités terveztetik-e?

Részletes előirást szab az erdőmüvelési nyilvántartás és költségszámadás vezetésére nézve; különösen megkövetelvén, hogy minden munkálatot kellően körülirva részletesen tüntessenek ki és hogy minden beerdősített területnek akár több éven kiadott mindennemü költségeiről különszámadást is szerkeszszenek, hogy ekként bizonyos terület mesterséges betelepítésének költségei kellő alapon elbirálhatók legyenek.

Végül különleges útmutatásokkal szolgál az erdőmüvelés végrehajtásához.

Igy pl. meghagyja, hogy az ültetésre szánt cseme-téket mélyebbre ne ültessék, mint a hogy azok abban az anyaföldben állottak, a melyben neveltettek, hogy a cseméte egymástól négy lábra (1 méter 30 czentiméter) ültettessenek stb.

Részlet az óhegyi m. kir. erdőgondnokság Szarvasdülő (Jelenszka) nevü egykor kopár hegyoldalából, melyet Decrett József idejében erdősítettek be.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Érdekes ennek az utasításnak a következő befejező kijelentése is:

«Beláthatja mindenki, hogy az elődök egykori «világos vágásaiban» a mai kopárokon és tisztásokon mennyi fáradságot és türelmet kívánnak, mennyi időt és pénzt követelnek meg a mesterséges erdőtelepítések; miért is nem lehet eléggé ajánlani, hogy a használatra szánt faállományokban a természetes erdőfelújítást czélzó fajelölések az erdőgazdasági alaptételeknek és a faállományok adott körülményeinek megfelelőleg eszközöltessenek.»

Decrettnek ez a kijelentése, valamint az előzőkben emlitett az az alaptétele, hogy mesterségesen csak ott újítsuk föl az erdőt, a hol a természet megtagadja a szolgálatot, világosan megjelöli azt a gazdasági irányt, a melynek alapjait ő olyan mély tudással és annyi előrelátással megvetette.

A természetes erdőfelújitás mint legfőbb gazdasági föltétel szolgálatában szabályozta azután a fahasználatokat is.

A fajelölések és használatok arányaira, azok megismételésének idejére és hasonló egyebekre nézve különös szabályok nem maradtak Decrett után. Úgy látszik minderre nézve gyakorlati útmutatásokat a helyszinén adott. Különben az esetek és körülmények nagyon is sokféle variácziói miatt ma is bajos csak megközelitő precizitással is körvonalaznunk azt, hogy különböző fanemű állományoknál, azok esetleg különböző elegyviszonyai és e mellett különböző talaj- és fekvésbeli körülményei között milyen arányú fahasználatokat eszközöljünk annak a czélnak a szolgálatában, hogy a természetes erdőfelújitás jó sikerét biztositsuk. Ehhez széleskörű gyakorlat és bizonyos helyi tapasztalatok is szükségeltetnek, hogy a siker biztosságával vezethessük a munkálatokat.

A fahasználatok végrehajtására vonatkozó utasításaiból azonban nem lehet érdektelen itt azoknak a rendelkezéseknek a fölsorolása, a melyek a természetes erdőfelújitás érdekeit szolgálják.

Igy elrendeli például, hogyha ott, «a hol már rendszeres gazdaság van bevezetve és természetes erdőfelújitás a czél», a döntés közben valamely fatörzs egy olyanban akad föl, mely meghagyásra volt szánva, úgy addig, a míg az erdőtiszt engedélyt nem ad, nem szabad a másikat dönteni, nehogy a koronazáródásban indokolatlanul is aránytalan megszakitás következzék be.

Már ez a rendelkezés igazolja, hogy a Decret alkalmazta természetes felújitás lényegesen eltér a Mária Terézia-féle rendtartásnak a természetes erdőfelújitásra vonatkozó abbeli kezdetleges intézkedésétől, mely a vágástéren csak bizonyos számú magfák visszahagyását kívánja s a koronazáródás arányaira tekintettel egyáltalán nincs.

A Decrett-féle «rendszeres gazdaság»-ban már a mi fogalmunknak megfelelő természetes erdőfelújitást üznek fokozatos használatok mellett.

Ennek sikeres biztositása érdekében tiltja a legszigorúbban, hogy döntött fatörzset feldolgozatlanul fekve hagyjanak, vagy addig más munkába kezdjenek, a míg az feldolgozva nincs. Nem engedi tehát, hogy a fokozatos felújító vágásokban egyszerre döntsék a használatra jelölt példányokat és csak azután dolgozzák föl a törzseket, mert az ilyen halomradöntés ártana az alátelepedett fiatalosnak.*

* Nem cselekszik ma sem okszerűen végzett használatok mellett.

TÁRCZA.

Alszik a tábor.

(A Halmos Izor által kitüzött tárczapályázaton díjat nyert pályamű.)

Irta: *Zsoldos László.*

Csatatér. A nehéz lovasság, a melyet a két esztendős Bözsike képvisel nagy rátermettséggel, vad csatakiáltással gázol keresztül a szőnyeg virágos mezején szanaszét heverő tetemeken. Lába alatt tompán dobog a berakott padló s itt egy felborult bádogkatona kalimpál utolsót, ott egy épülőfélben volt Richter-féle emeletes házikó (apuczi épitette öt perczczel előbb) omlik halomra csinos robajjal; jobbról a csonka tiroli lány letépett karja mered panaszosan az égnek, balról (alkalmasint az élelmezési csoporthoz tartozó) inczurka cseréptányérok zuhannak le ijedt csörömpöléssel a piczi szekrényről, a melyet végzete szintén a tüzvonalba sodort, míg előtte, tudniillik Bözsike legszemélyesebb nehézlovassága előtt, rémült sikongással rohan a kis kerekes széken ülő beszélő baba (Bözsike tolja), elmés szerkezetének megfelelő méltatlankodással kapkodva föl hol a jobb, hol a balkarját, hogy mám(a) — mám(a), mám(a), mivelhogy az utolsó «a»-t csak félhangon nyekegi.

A háttérben, illetőleg a szoba tulsó sarkában a félelemtől szinte megdermedve áll egy fiatal házaspár. Nem Dobozi és hitvese ők, mert azok nem féltek, hanem Kiticsányi Pista, a korán megkopaszodott nyalka földmivelésügyi miniszteri titkár, meg a felesége. Rettegve hajolnak a közöttük levő fehérfüggönyös gyerekkocsi fölé, mialatt kézzel-lábbal integetve pisszegnek és huhognak, akár a bagoly, az Isten ostorát játszó Bözsike felé.

— Pszt! Bözsike! Fölébred a Maczkó!

Majd (minthogy a körben szaladó csatazaj a csillapító szóra még csak hangosabbá válik) némileg erélyesebben.

— Nem hallgatsz rögtön, Bözsike? Tüstént hivom a bubust!

A bubust azonban a nehézlovasság már ösmeri. A mikor egy zajos estén első izben fenyegették meg vele, nagyon megszeppent és úgy elkezdett üvölteni, hogy el sem csöndesedett addig, a míg apuczi, a kinek különben is elve, hogy nem szabad ijeszteni a gyermeket, töviről-hegyire meg nem magyarázta neki, hogy nincs bubus, és a hol ott van apuczi meg anyuka, ott a jó

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ennek szolgálatában rendeli az erdőmunkásoknak szóló utasításban, hogy fiatalos alátelepedése esetében a használatra jelölt törzset mindig arrafelé döntsék, a hol az a legkevesebb kárt okozza s hogy az esetben, ha vastagabb magfák kerülnek döntésre, ott, a hol már alátelepedés van, ezek döntés előtt fölgallyazandók.

És ennek szolgálatában intézkedik az iránt is, hogy a favágók ott sarangolják a tüzifát, a hol az alátelepedésnek legkevesebb kárt okoznak. Ha tehát út vagy szabad tér van a közelben, hordják ki oda és helyezzék el ott akként az anyagot, hogy az eregetés és elszállítás megkönnyittessék, az alátelepedett fiatalos pedig sérelmet ne szenvedjen.

Decrettnek azonban a fokozatos használatok kapcsán végrehajtott természetes erdőfelújítás olyan erélyes és lelkes propagálása és érvényesítése mellett sem lankadt el munkakedve a mesterséges erdőtelepítésnek s vele a kopárfásításnak minél szélesebb körben való biztosítása körül.

«És nem hallgathatom el — így irja maga, — hogy továbbra is legfőbb tudásomat szenteltem a nemes erdőtelepítésnek; és mint a jó ügy igaz barátja, annak érdekében a lehetőség szerint mindent elkövettem.»

A dolog természetében rejlik, hogy ez a mesterséges erdőtelepítés előbb vázolt elveiből folyólag csakis kopárokra és olyan területek beültetésére vonatkozott, a hol természetes úton az erdőt felújítani nem lehetett.

Rendelkezésünkre áll az alábbi egybeállitás, mely az 1809. évtől, helyesebben 1812-től — mert a tulajdonképpeni erdősítési munkák ekkor kezdődtek — 1826-ig, tehát 13 év alatt végzett mesterséges erdőtelepítési munkák arányaira világot vet és módot nyújt ahhoz, hogy Decrett irányú tevékenységéről magunknak fogalmat alkothassunk.

Az 1809—1826. években végzett erdőtelepítési munkák és azok költségei.

A beerdősített terület		Vetés							Ültetés							Az erre fordított				
		tölgy	bükk	juhar, kőris, hárs	nyír	szárnyatlan vörösfenyő	szárnyas jegenyefenyő	szárnyas lúcfenyő	szárnyas erdeifenyő	tölgy	bükk	juhar, kőris, hárs	vörösfenyő	jegenyefenyő	lúcfenyő	erdeifenyő	napszám	költség a vetésnél		költség az ültetésnél	
hold	□-öl	mérő				font	mérő			darab								K	f	K	f
2782	555	193¼	245¼	37	10½	3750¼	455¼	2105	41⅜₀	200	2000	7920	97052	200	1414016	65740	145666 fizetett és 3756 ingyenes	7676	40	5131	50

kis Bözsikének nem szabad félnie semmitől. Most azután kitört a kelevény. Az okszerűen felvilágositott Bözsike hátat forditván romnak és halottnak, odaállt a gyerekszoba közepére a szülei elé s kis kezét hátul ökölbe szorítva, előre nyujtott nyakkal, mint a mikor csicsereg a madár, nyomban megfelelt a tekintélyevesztett fenyegetődzésre:

— Ninez bubusz. Nem féj Bözite, apiczi ittaa (értsd: ha apuczi itt van).

S hogy nyomatékosan megmutassa, mennyire nem fél a bubustól Bözsike, ha apuczi ott van, nyomban belekezdett a kedvelt énekszámába, hogy:

— Áááá!... (Az első «á»-t közönségesen ordítva s az utána következőket a fülsiketitésig fokozott művészi visitással). Egy álltó helyében azonban most csak a negyedik «á»-ig juthatott el, mert az ötödiknél a titkár már fölkapta az ölébe és gyors iramban átrohanván vele a sötét cbédlőbe («este van, este van, ki ki nyugalomra»), ott lecsapta a szőnyegre, mint a zsákot. Aztán otthagyta. (Hanem előbb meggyujtotta a villamoslámpát, mert — elv nem szabad ijeszteni a gyereket.)

Eső után köpönyeg. Mire az erélyes apa visszatért a gyerekszobába, hajh, már újra élénk volt a kiürített csatatér. A toloncúton visszaszorított lovasság után most a gyerekkocsi fehér függönye mögé rejtőzött tüzérüteg lépett cselekvésbe, sokat igérő férfihangon utánozva az ágyú-bömbölést.

— Fölébresztette Bözsike, — fogadta szemrehányó pillantással az urát a fiatal mama, és kiemelte a kocsiból a javában működő, bepólyázott üteget:

— Csi-i-i-i Maczkó, csi-i-i-i-i . . .

A veszedelmes fegyvernem azonban katonai ridegséggel folytatta a bömbölést. Sőt a jóakaró csitításra azzal felelt, hogy a pólya csücskében fölemelt egy szőkepihés vörös ágyúgolyót, a melyik félperez multán visszahanyatlott; aztán ismét fölemelte (megint visszahanyatlott), és harmadszor, negyedszer, tizedszer is fölemelte, mialatt a golyó szájából szakadatlanul bömbölt a keserves, a rettenetes, a hátborzongató és szivethasogató hang, hogy «eő, eő, eő». (Apáink csecsemősirása tudniillik, hogy «oá, oá, oá» már nem divatos.)

— Micsoda hangverseny! — csapta össze az ajtóban a kezét Kitiesányi. — Soha jobban nem vehettem volna ki a téli szabadságomat!

Mire az asszonyka kicsit sértődötten:

— Éhes szegényke. Megszoptatom.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ha ugyanis az 1812. évtől 1837-ig, vagyis Decrett szolgálata végéig eltelt kerek 25 esztendő első, tehát küzdelmesebb felében, az 1826-ig eltelt 13 év alatt 2782 kat. hold, nagyobbrészt kopárt erdősítettek be mesterséges úton, bizonyossággal állíthatjuk, hogy legalább is 6—8000 kat. holdra tehető az a terület, melyet Decrett egész szolgálata alatt a beszterczebányai kamarai uradalom területén az erdei tenyészetnek visszaszáhódítottak.

Az akkori idők körülményeivel és eszközeivel, nevezetesen az igen szűkös hitelviszonyokkal, robotmunkával, a személyzet, épp úgy, mint a munkásnép hozzáértésének teljes hiányával és sok egyébbel számolva, olyan hatalmas arányú és most világosan megítélhető, teljes sikerű eredmények számbavételével olyan nagyszabású munkateljesítmény ez, a mit csak egy vasakaratú egyéniség és az erdőnek egy fanatikus híve tudott egy perczre sem lankadó negyedszázados tevékenység és teljes odaadás révén biztosítani.

Ezek az adatok élénken igazolhatják, hogy Decrett egész életét, legnagyobb munkakedvét és lelkesedését kötötte az erdők rekonstrukcziójának kérdéséhez.

Fölöttébb érdekes megállapitanunk, hogy még 1815-ben, tehát a mesterséges erdőtelepítés megkezdett munkájának harmadik esztendejében nyilvántartót szerkesztett a mesterséges erdőtelepítés munkája adatainak statisztikus vezetéséhez.

Ennek a nyilvántartónak elejére rövid, száraz vonásokban önéletrajzát fűzte.*

Talán különösnek, az egyéni hiúság megnyilvánulásának tűnik fel Decrett az az eljárása, hogy egy statisztikus nyilvántartó élére önéletrajzát helyezte!?

Eredő oka följegyezve nem lévén, első pillanatra mindenesetre szokatlan eljárás.

Ámde ha elgondoljuk, hogy mennyit fáradott Decrett, a mig folyamatba helyezhette a mesterséges erdőtelepitést, a mig megindithatta ideáljának, élete egyik legszebb föladatának, az erdők rekonstrukcziójának hatalmas munkáját, ha ezzel szemben elképzeljük azt a kétkedést és közönyt, a melylyel szokatlannak látszó akczióját az egész vonalon fogadták és hozzágondoljuk végül, hogy csakis magában, egyéniségében, tudásában és energiájában láthatta egyedüli zálogát megkezdett munkája sikerének: akkor nem hiúságra, de önérzetre vall, hogy a munkateljesitmények hosszú évtizedekre szánt nyilvántartójának élére a maga életrajzát fűzte, igazolni akarva ezzel is, hogy egész egyéni mivoltával és reputácziójával kezeskedik s a késő utódok előtt is szavatol munkája okszerűségéért, indokolt voltáért és biztos sikereiért!

És ne feledjük, hogy nem élete végén és nem az öndicséret hangján, de 41 éves korában, a nagy munka megkezdésének idején, alig hogy a kamarai uradalom erdőgazdaságának vezetését átvette, fűzte a nyilvántartó elé addig lefolyt élete elég szárazon tartott adatait, bezárva azokat a következő kijelentéssel:

«Ezen önéletrajzot azon hozzáadással irom le, hogy én az effélé táblázatos egybeállitás továbbvezetését azoknak az utódaimnak is, a kik nem úgy, mint én, 27 évi szolgálat alatt, hanem nyilvános tanintézetekben tanulják az erdőgazdasági elméleteket s kedvező alkalmuk van ahhoz, hogy magukat ügyes és használható erdőgazdákká neveljék, — melegen ajánlom!

* Ennek a bár csak 1815-ig terjedő önéletrajznak sajátkezű fogalmazványát találtam meg Decrett családi iratai között.

Ez bizonyosan valami varázsige volt, mert a tüzérüteg hirtelen abbahagyta az ágyúzást s a földobált ágyúgolyó mohón tapadt a titkárné duzzadt, hófehér keblére.

A férj megnézte az óráját.

— Rettenetes, már félnyolcz.

Az ifjú anya csöndesen bólintott.

— Csak már cseléd volna! Borzasztó, kérlek, e mellett a két kéneső mellett négy szobát kitakarítani, parkettet kefélni, reggelit, uzsonnát melegíteni és ráadásul még főzni, mosogatni! Kiszaladni a konyhára, hogy nem ég-e oda az étel; visszafutni ide, mert sír a Maczkó, aztán majd a hideg ráz ki, a mikor látom, hogy Bözsike a kis székéről már éppen a gyerekkocsira kapaszkodik, hogy:

— «Ne szi', ki' baba; né piti teme!» és a maszatos kis újjával nagyot bök Maczkónak a szeme felé, miközben csak egy percz és mindenestül fölboritja a kocsit; kint is lenni, bent is lenni és reggeltől estig semmit sem pihenni, csak folytonos izgalomban élni, mert néha igazán azt sem tudom, hogy hol a fejem, és melyikre vigyázzak, Maczkóra-e vagy Bözsikére? Végül pedig még éjszaka is fölébredni miattuk, — nem is hiszed, Pista, hogy már majd összeesem a kimerültségtől.

— Eő, — szólalt meg a pólyában Maczkó és Kiticsányiné abbahagyta a panaszkodást:

— N-nó, kis szentem, kapsz még.

A titkár mogorván dünnyögött valamit.

— Úgy-e megjósoltam, hogy nem kapunk mindenes szakácsnőt? Ide szobaleány kell, fiam, vagy pesztra és külön szakácsnő. Ha mindjárt nyolczvan forintba kerül is havonkint azzal együtt, a mit megesznek.

Az asszony fölvetette a kedves kék szemét az apróságról.

— Mondtam már, lelkem, hogy nekem se' szobalány nem kell, se pesztra. Én a gyereket rá nem bizom cselédre, ha sohasem pihenek is. Jézus Máriám, hogy még leejtse ezt a drágát (s szelid tekintete rajongón simult a karján szuszogó ötödfélhónapos fűcskára); vagy hogy rosszra tanitsa azt a másikat... Csak nem hagytad sötétben, az Istenért? — és ijedten fordult a karosszékben megadással elterpeszkedő férfihoz.

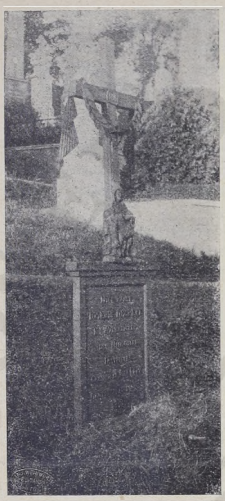
— Nem, nem, meggyujtottam a villanyt, — felelte fáradtan amaz. — S a másik szavával már a pesztra-, meg szobalány-iszonyra válaszolt:

— Mindenes szakácsnőt pedig még ki tudja, mikor kapunk, mert azt egy sem hiszi el neked, hogy nem

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ajánlom, hogy vezessék be adataikat, hogy az egész mű története megmaradjon annak az utókornak, a melynek javára minden erdőgazdának munkálkodnia kell.

Utódaink hálásak lesznek érte, mi meg a sírontúli nyugalmunkat is biztosíthatjuk vele!»

Decrett József sírja a beszterczebányai r. kath. temetőben.

Záró szó.

Nem nehéz megállapítanunk, hogy okszerű haladásunkhoz «kevés csak a jelen», mert az: «a multon épül és az emlékezeten».

Egy őstermelési ág sem azonosíthatja magát oly találóan a költő ezen kijelentésével, mint éppen az erdőgazdaság, mely átlagban is évszázados termelési fordulókkal számol.

Pedig a magyar erdészet egy évszázad előtti multjából kevés, úgyszólván semmi olyan adat nem állott eddig rendelkezésünkre, mely az eljárásainkban kívánatos konzekvenciákhoz pozitiv támaszul szolgálna.

E tekintetben valóban szegények voltunk eddig s gazdaggá csak Decrett József munkássága és sikerei megismerésével leszünk; mert Decrett József tevékenységének évszázados eredményei bőséges teret nyújtanak a kutatónak kiválóan értékes gazdasági következtetések levezetéséhez.

További ilyen kutatások még fényesebb világot fognak vetni Decrett József eredménydús munkásságára. A glória fényével fogják még inkább körülvenni Decrett Józsefnek egyéniségét, a ki régmult idők erdőgazdái között mindenesetre leginkább érdemes arra, hogy a magyar erdészet kiváló alakjaként tiszteljük s emlékét minden időkre kegyeletünkben tartsuk!

A meddőség, illetve az elvetélés oka a fő- és őzvadnál.

Gyakran látunk olyan szarvasteheneket és őzsutákat, a melyek még tenyészképesek ugyan, de nem hoznak borjakat a világra. Ez a dolog ösztökélt engem arra, hogy ennek okát kifürkészszem, annál is inkább,

---

kell a gyereket dajkálni, barátom. És (megtörten horgasztotta le a fejét) addig megőrülünk.

S mintha csak ezt az utóbbi tételt akarta volna bizonyítani, két kezével hirtelen a halántékához kapott, és rémülten ugrott fel a karosszékből:

— Valami zörren! Biztosan Bözsike!

Csakugyan. Bözsike, a ki az ebédlőszekrény ajtajának szerencsés kinyitása után már kilencz tányért és egy mártásos csészét példás rendben kirakosgatott a szőnyegre, most a pecsenyés tálat hámozta ki a szekrény belsejéből; s a jókora edénydarabot végzetes gyöngeségből oly szerencsétlenül zuhantotta rá a kilencz tányérra, hogy egyetlen csörömpöléssel új csatamezőre alakította át a terepet.

Természetes, hogy ekkora rombolásért csupán verés lehetett a jutalom. Nem nagy, egyrészt azért, mivel Kiticsányinak elve volt, hogy nem szabad verni a gyereket s most is csak elvei fönntartásával paskolta meg a kis semmiházit, másrészt pedig és főként abból az okból, hogy az apai tenyér csattogásától teli tüdővel jajveszékelő Bözsike sírás közben hirtelen — kih — kih — köhögni kezdett. A titkár, a kinek erre a hangra egyszerre hideg borzongás futott végig a hátán, előbb rémülten sandított a hideg nyugalommal alvó cserépkályhára s a következő perczben már ölébe kapta a csöpp leánykát és rohant ki vele a szobából:

— Szent Isten, hisz' ez valóságos farkasordító! Meghültél, angyalom? Fázol?

Némi zajjal nyomta meg a gyermekszoba kilincsét.

— Pszt! — integetett eléje az asszony és aggodalmas képpel hajlott a karján immár boldogan szunnyadó tüzérségre.

— Hollyan hideg van benn, mint a farkasordító, — suttogta elváltozott hangon a szelidített apa.

— Hjézusom! — sugta vissza hasonlóképp a mama. — Majd az ura vállán még mindig szepegő apróság felé bicczentett a fejével:

— Haltasd el!

— Táá! — kiáltotta el magát erre a végszóra Bözsike, a mi felnőttek nyelvén tudvalevően tejet jelent.

A titkárné óvatosan belefektette Maczkót a fehérfüggönyös kocsiba.

— Rhingasd még piczit! — suttogta kérőn a nadrágos dadához és lábujjhegyen kisurrant a konyhára megmelegíteni a gyorsforralón a tejet.

Kiticsányi a kislányt a félkarjára kapván, a szaba-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mert kétséges volt előttem az, vajjon a borjuk elhullanak-e vagy pedig ragadozóknak esnek áldozatul.

Igaz, hogy több borju világra jötte első napjaiban, nevezetesen, ha hideg, esős, erősen szeles, zivataros időjárás uralkodik, elhull és hogy a ragadozók is imittamott elpusztítanak egy-kettőt azokból, azonban jó időjárás mellett takarmányban szegény vidéken s a ragadozóktól teljesen tiszta pagonyokban is számtalan sutát és tehenet találni borju nélkül. Így tehát más körülménynek kell itt a dologba belejátszani.

A tehenek felvették a bikát, a suták a bakot és daczára annak, hogy a vemhesség jelei mutatkoztak rajtuk, mégsem ellettek le.

A mechanikai úton előidézett hatás minden neme, mint a dőfés, ugrás, elbukás, elcsuszás, elesés, a nagy ijedelem, a meghűlés, a deres, jeges, jegeczes takarmány fogyasztása, a túlhideg ivóvíz, vagy a sok gázt fejlesztő, avagy nehezen emészthető takarmány, valamint a penészes széna, dohos szemes takarmány, a fagyott, vagy rothadásnak indult takarmány, vagy mérges növények élvezete, stb. mind okozati összefüggésben állanak teheneink korai, időelőtti leellésével, vagy elvetélésével; tudjuk, hogy az ásványi alkatrészeket nélkülöző takarmány teljes szárazsága hátráltatja a méhmagzat kifejlődését és arra káros hatással van.

Ha egy nagyon vemhes anyavadat egy kuvasz űz, a vad eszeveszett sebességgel rohan és ugrik árkon, bokron, vizmosáson, szakadékon, vihar által ledöntött szálfákon, vagy hasonló akadályokon keresztül, a mi nagy megerőltetéssel és erőkifejtéssel jár. Az ilyen természetellenes ugrásoknál a méhmagzat gyakran leszakad és beáll az elvetélés.

Az 1890—1891-iki tél igen kemény és szigoru volt, de ennek daczára egy pagonyban sem takarmányozták eléggé a vadat, a mitől legjobban szenvedett az őz, mely az éhségtől hajtva, az ákáczknak nemcsak galyait rágcsálta le, hanem a karvastagságu és ennél is vastagabb ágak és törzsek kérgét is lerágta. Az őzállomány ebben a pagonyban teljesen kielégitő volt, vagyis elég suta állott tenyésztés czéljából rendelkezésre.

A következő év tavaszán az őz-sutáknak több, mint fele elvetélt, vagy pedig nem ellett, meddő maradt.

Ennek az elfogyasztott nagymennyiségü akáczfakéreg volt az oka, mivel az akáczfakéreg nagymennyiségü mérges anyagot tartalmaz.

Az így szerzett tapasztalatok után a következő télen rendesen és kielégitően lett a vad takarmányozva s ezért hasonló eset nem is történt, vagy legalább nem észleltetett.

A műtrágyával javított réteken s erdei tisztásokon termelt takarmányok használata szintén hátrányosan befolyásolja a szaporodást. Egy réti kaszálló chilisalétrommal lett trágyázva és pedig kora tavaszszal, röviddel a szárnyasok keltetési és a szőrmés vadak leellésének ideje előtt; ennek következménye az lett, hogy sok volt az elvetélés.

A kicsirázott burgonya szintén elősegitője az elvetélésnek.

A mész és a phosphorsav nagy szerepet játszik az első fogamzási és fejlődési állapotnál, valamint az anyában lévő magzat fejlődésénél.

Tehát a takarmányban, a legelőben van a hiba; a mész és phosphorsav hiánya miatt a test nem fejlődhet ki s így elsatnyul.

---

don maradt kezével elkezdte lassan ide-oda tologatni Maczkó kocsiját. Vesztére. Mert Bözsike megpillantván az alvó fiatalembert, akkorát ugrott az apja karján, hogy majd leesett róla, miközben lelkesülten rikkantotta:

— Jáá! Asszi' ki' baba!

A mely hangra Maczkó iziben kinyitotta a szemét; sőt nem érezvén magát az anyjának a karján, a száját is és újult erővel kezdte rá a baba-indulót:

— Eő, eő, eő!

— Nem hallgatsz?! — ripakodott rá a titkár egyszerre mind a két gyerekre s egyúttal Bözsikét is ringázva, dühös topogással ránczigálta előre-hátra a kocsit.

— Megőrülök! — hadarta magában, — megőrülök! Na csak most látna meg valaki! A szent se' venné le rólam a lipótmező-rendet!

Megérkezett a tej; az asszony a markába nyomta a szerencsétlen férfinek a bögrét, a melybe a család hölgyivadéka menten beledugta a pufók arczocskáját; Maczkó pedig pillanat mulva már ismét az édesanyja karján edzette a tüdejét, hogy: «eő, eő, eő»...

— Elaltatom, — szólt elszántan Kitiesányiné. — Te meg altasd el Bözsikét! A tej után mindjárt elnyomja az álom. — S katonás lépésben mérve keresztül-kasul a szőnyeget, rácsendítette Maczkó kedves altató dalát:

— «Dombon van a Kulipingyom csárdá»-ja...

A kisasszony is kihörpintette apja karján a tejet s csakugyan ráhajolt a titkárnak a vállára.

— Áámu (vagyis álmos).

«Huszá-roknak szép lány ül az ölük-ben,
Tiz itcze bor áll előt-tük ü-veg-ben». —

dudolta a saját szerzeményü szövegét elkeseredetten topogva előre-hátra a feleség.

— Nem tidicze! — emelte föl a fejét kigyó módjára az álmos kisasszony, — jelezve, hogy neki nem a tiz itcze bor a nótája, hanem a

— «Nagy Ka-rá-csony éjt-szaká-ja», —

fogott bele nekikényszeredve most Bözsike altató dalába a Lipótmező-rend várományosa:

— «Jézus szü-le-tése nap-ja» —

s mivel az élete párja előre-hátra ropogtatta a magassarkú piros papucsát a berakott padlón, ő viszont körbe kezdett el ügetni («trap-trap») a jövendőbéli veje feleségével.

— «A kis Jé-zus a-rany al-ma,
Szüz Má-ri-a é-des any-ja»...

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Vemhes, ellős anyaállatoknak okvetetlenül szükségük van a phosphorsavas mészre, hogy a bennük lévő magzat fejlődése elősegíttessék; ha e két ásványi alkatrészt kellő adagban vehetik fel, akkor megszűnik az elvetélés és a magzat sem fog elsatnyulni.

Olyan években, a melyekben a növényi élet fejlődését a nagy szárazság gátolja s a növénybe nem szívódhatik fel kellő mennyiségben a phosphorsavas mész, mert ezt a nedvesség hiánya megakadályozza, a mikor tehát a fűtermés nagyon nélkülözi a phosphorsavas meszet, nemcsak gyenge ivadékokat kapunk, hanem a legtöbb rőtvad tehén borju nélkül marad.

Feltünő a meddőség, különösen olyan helyeken, a hol a talaj ásványi alkatrészekben szegény, mint például a homokon.

Az elvetélés nem áll be rendes időközökben és nem is von maga után komplikációt; az elvetélés utáni években már rendes a szaporulat.

Előfordul azonban az is, hogy egy-egy suta vagy tehén egy ideig betegeskedik és csak nagyon lassan szedi magát össze.

Szemtanuja voltam egyszer, hogy egy őzsuta elvetélt s ez után hosszu ideig betegeskedett, lelőni nem akartam, mert nagyon szelid volt s midőn a következő évben sem ellett, már azt hittem, hogy teljesen meddő marad; azonban a második évben két szép gidával szaporitá faját.

Szlávik Nándor,
urad. ny. főerdész.

Különfélék.

Értesítés. Az Országos Erdészeti Egyesület mint az «Az Erdő» czimü lap kiadótulajdonosa ezennel közhirré teszi, hogy 1913. évi január hó 1-jével mindazon hirdetési kedvezményeket, a melyek eddig fennállottak, beszünteti.

E szerint az emlitett időponttól a lapra való előfizetés által pályázatok díjtalan vagy részben díjtalan közzétételére jogot senki sem szerez.

Ez a határozat nem érinti az álláskeresletet és kinálatot rovatát, a mely rövid közlésekre szolgálatadónak és álláskeresőnek egyaránt díjtalanul rendelkezésre áll, de teljes pályázati hirdetmények közzétételére nem használható.

Budapest, 1912. évi junius hó 5-én.

Országos Erdészeti Egyesület.

Méhészeti kiállítás. Az Erdélyrészi Méhész-egyesület, gróf Serenyi Béla földmivelésügyi miniszter úr fővédnöksége alatt, f. é. augusztus hó 18–24-ig Kolozsváron, a Rákóczi-kerti korcsolya csarnokban méhészeti kongresszussal egybekötött országos méhészeti kiállitást rendez.

A kiállítás hat csoportra oszlik; nevezetesen:

I. csoport: élőméhek, méhfajok, méhcsaládok, anyanevelőnépek, benépesitett kasok és kaptárok;

II. csoport: méhlakások (kasok, kaptárok, anyanevelők, dúczok, esetleg pavillonok) és ezek fölszereléséhez tartozó alkotórészek;

III. csoport: méhészeti eszközök, fölszerelések és tárgyak;

Az egyik ide-oda, a másik a czirkuszlovak menetiránya szerint, emez a karácsonyi szent gyermekdalt, a menyecske a duhaj «Kulipingyom csárdájá»-t fújva rogyásig: valóban ez furcsa kis jelenet volt a gyermekszobában.

— Ez már elaludt, — fohászkodott föl Kiticsányiné, s óvatosan, akár csak hímes tojást fogna, visszatette a kocsivánkosára az elcsöndesült tüzérüteget.

— Ez még nem, — lihegte megállás nélkül nyargalva körül a szobában a titkár. — Megőrülünk pesztra nélkül, lelkem, előbb-utóbb megőrülünk pesztra nélkül! — S minden átmenet nélkül rázendítette:

— «Jó-zsef is volt é-des ap-ja,
— — A já-szol-ban ápol-gat-ta»...

Kiticsányiné lábujjhegyen kisurrant a hálószobába tüzet rakni.

— Dehogy is kell nekem pesztra, — pötyögte magában, mialatt megrakta a kályhát, — csak mindenes szakácsnő volna már, hogy ne kellene kimozdulnom mellőlük.

— «A kis Jé-zus arany bá-rány»,

— hangzott a férihang már-már rekedten a gyermekszobából.

— «A-rany csil-lag van a vál-lán».

Egyszer azután az is elcsendesült. A hálószobában már vigan pattogott a tűz és akkor — a te szavadat kérem kölcsön, óh, költő — «mélyen a vár alatt vonult egy kis csapat. Olyan rettegve lép. Most lopja»... — mit? Most lopja be az álmában édesen szuszogó tüzérüteget, meg a gyanutlanul szunnyadó nehézlovasságot a hálószobába. Nesz nélkül, zajtalanul nyitják ki az ajtót s néma csöndben fektetik le, külön-külön, fehér vaságyacskájukba a két apróságot. Még egy pillantást vetnek rájuk s loppal, igazán, akár csak a tolvajok, kisurrannak a homályos szobából a kivilágított ebédlőbe.

Ott aztán, a mikor az asszony a hevenyében megteritett asztalon föltálalja a hideg vacsorát, a mit Kiticsányi még délután hozott föl a boltból, dehogy is volna türelmük meleg vacsorára várni, akkor — odakint félkilenczet kondit a toronyóra — férj és feleség tekintete hirtelen egybefonódik s bágyadt, fáradt szemükből kivillanó boldog mosollyal egyszerre röppen el az ajkukról a mindent összefoglaló, mindent-mindent megértető büvös kabala:

— Alszik a tábor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

IV. csoport: a méhek termékei (méz és viasz); pörgetett méz üvegekben és bödönökben (kicsinyben és nagyban), lépesméz, boxes; viasz, értékesítési czélra és formákba öntve;

V. csoport: a méz és viasz háztartási és ipari földolgozása. Mézeskalácsok, egyéb mézessütemények és más mézeskészítmények, méz-szesz, meth, mézeczet, mézlimonád; műlép, viaszalakok, viaszgyertya vásári és méhészeti czélokra, stb.;

VI. csoport: méhészeti szakirodalom, preparátumok, tervek, rajzok, képek, stb. kiállítása.

A kik a kiállításon valamit kiállítani akarnak, azok kérjenek a méhészeti kongresszus irodájától (Kolozsvár) bejelentő-ívet. A kiállításra vonatkozó bejelentéseket a kongresszus irodája julius 30-ig fogad el.

Halálozás. Pálhegyi Pál m. kir. s. erdőőr életének 38-ik, boldog házasságának 10-ik évében Fogarason junius hó 2-án este 11 órakor hosszas és súlyos szenvedés után jobblétre szenderült. A korán elhunyt szaktársat özvegye és kiterjedt rokonság gyászolja. Nyugodjék békében!

Haláleseti segély. Spinánczy Pál, báró Wodiáner Mór kaposvári uradalmában volt mint erdőőr alkalmazva. Ez év márczius havában szolgálat közben fegyvere elsült s a löveg az oldalába furódott, a mely baleset következtében nevezett az Arad vármegyei közkórban elhunyt. A boldogult az 1900. évi XVI. t.-cz. 8. §-a alapján a kötelező balesetbiztosítás szerint volt biztosítva. Az özvegyet a kötelező balesetbiztosítás szerint 400 korona segély illette meg, a mely összeget az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár május hó 27-én a marosi járás főszolgabirája utján kifizette.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár által az 1912. évi VIII. t.-czikk alkotta új nyugdijcsoportba felvétettek: Magos Ferencz m. kir. erdőaltiszt, Zsoldos Lajos uradalmi vadőr és Nagy Sándor Fehér vármegyei hatósági erdőőr. Régi tagságukból az új nyugdijcsoportba átirattak: Horváth János uradalmi fővadász, Kajtár János uradalmi erdőőr, Kirkovics János Sopron vármegyei hatósági erdőőr, Batorek József és Belony Imre a báró Popper-féle uradalom erdőőrei. Kok Márton és Kristály Mihály Csik vármegyei erdőszolgák és Maráczi József uradalmi erdőőr az új nyugdijcsoportban nyugdíjra, haláleseti segélyre és balesetre biztosíttattak.

Időjelzés. A «Meteor» junius hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: Junius második felének változási napjai 16—17—18 - 21—27- és 29-re esnek. Jellegre nézve legerősebb hatású a 16-iki változási nap, mely meleg, inkább csapadékos, esetleg szeles időt hoz, melyet követőleg erősen fejlődő meleg várható, állandó jelleggel. A 27-iki viharos, zivataros időt hozhat s jégeső sincs kizárva. Ezt követőleg ismét állandóbb meleg, száraz jellegű idő várható.

Hivatalos közlemények.

16,946. szám.
XI—3.

Körrendelet valamennyi törvényhatóságnak.

(Hasznos madarak védelme ügyében.)

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-czikk 57. és 58. §§-ai, illetőleg a mezőgazdaságra hasznos madarak védelme végett Párisban 1902. évi márczius hó 19-én kötött nemzetközi egyezmény, valamint az ennek függelékét képező két jegyzék beczikkelyezésére vonatkozó 1906. évi. I. t.-czikk alapján rendelem, hogy hivatali elődömnek a mezőgazdaságra hasznos állatok oltalmazása érdekében 1901. évi márczius hó 18-án kelt 24,655/VII. 1., valamint az 1906. évi november hó 16-án 80,644/I. B. 3. szám alatt kiadott körrendeleteiben felsoroltak közé még a következő madárfajok is felvétessenek és ezen körrendeletek határozmányai szerint védelmeztessenek; még pedig:

gazdasági hasznáért a Gyöngybagoly vagy Lángbagoly — Strix flammea L.;

mint pusztulófélben levő természeti ritkaságok a:

1. Nemes kócsag — Ardea alba L.;
2. Fattyú kócsag vagy Kis kócsag — Ardea garzetta L.;
3. Üstökös gém vagy Hajas gém — Ardea ralloides Scop.;
4. Batla vagy Fekete ibisz — Plegadis falcinellus L.;
5. Kanalas gém — Platalea leucerodia L.

Budapesten, 1912. évi április hó 26-án.

Gróf Serényi s. k.

*

45,561.
1912. szám.

Pályázat erdősítési jutalmakra.

Az erdőtörvény (1879. évi XXXI. t.-czikk) 165. §-ában körülirt kopárvízmosásos és futóhomokterületeken ez évben létesitendő, közgazdasági jelentőséggel biró erdősítések megjutalmazására az országos erdei alapból tizenegy (11) nagy jutalmat, tiz (10) elsőrendű és kilencz (9) másodrendű elismerő jutalmat tűzök ki, u. m.:

három egyenként 1000 koronás nagy jutalmat, (kettőt készpénzben, egyet dísztárgyban),

négy egyenként 800 koronás nagy jutalmat, (kettőt készpénzben, kettőt dísztárgyban),

négy egyenként 600 koronás nagy jutalmat, (kettőt készpénzben, kettőt dísztárgyban),

öt egyenként 500 koronás elsőrendű elismerő jutalmat, (hármat készpénzben, kettőt dísztárgyban),

öt egyenként 400 koronás elsőrendű elismerő jutalmat, (hármat készpénzben, kettőt dísztárgyban),

öt egyenként 300 koronás másodrendű elismerő jutalmat, (hármat készpénzben, kettőt dísztárgyban),

és négy egyenként 200 koronás másodrendű elismerő jutalmat, (hármat készpénzben, egyet dísztárgyban).

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ezen jutalmakért az érdekelt birtokosok (bérlők) azon erdősítéseikkel versenyezhetnek, a melyeket az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ában körülírt kopár-, vizmosásos, vagy futóhomokterületeken általánosságban véve állami pénzsegély igénybevétele nélkül — kivételes esetekben azonban, midőn a birtokos a munkálatokat különös gondossággal és sikerrel, rendkívül nehéz viszonyok között teljesítette s azokkal fontos közérdeket sokszorta nagyobb mértékben elégített ki, mint a mennyire saját érdekeit előmozdította — állami segély igénybevétele esetén is a folyó év tavaszán vagy őszén foganatosítottak.

Megkívántatik azonban, hogy:

a) az 1000 koronás nagy jutalmakra versenyző erdősítések egy tagban legalább 25 kat. hold terjedelműek,

b) a 800 és 600 koronás nagy jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 25 kat. hold terjedelműek,

c) az 500 és 400 koronás elsőrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 10 kat. hold terjedelműek, és végül

d) a 300—200 koronás másodrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 5 kat. hold terjedelműek legyenek.

A pályázó birtokos a versenyre bocsátott erdősítést az első munkálatoktól kezdve a jutalom odaítélésének idejéig állandóan gondozni, a szükséges pótlásokat foganatosítani s a létrejövő erdőt az 1879. évi XXXI t.-cz. 2., illetve 4. §-ai szerint erdőként fentartani és kezelni tartozik.

A versenyre bocsátott erdősítések az 1917-ik évben fognak a helyszínén megbiráltatni. A jutalmak kiosztásánál az erdősítések sikere és közgazdasági jelentősége, az erdősítésnél felmerült nehézségek és az erdősítésre fordított költségek fognak irányadóul szolgálni, de a pénzjutalmak kiosztásánál figyelembe vétetnek ezek mellett a birtokos vagyoni viszonyai is.

A pályázó birtokos a jutalomra csak akkor tarthat igényt, ha a versenyre bocsátott és a jutalomra érdemesnek ítélt erdősítés a jutalom odaítélésének idejében is birtokában lesz.

Az odaítélt pénzjutalom egy harmadrésze az erdősítést teljesítő kezelő erdőtisztet (gazdatisztet vagy bérlőt) fogja illetni. A dísztárgyat nyert birtokosok azon alkalmazottai pedig, — kik a jutalmazott erdősítések teljesítése körül kiváló érdemet szereztek, — érdemük szerint külön pénzjutalomban fognak részesülni.

A folyó év tavaszán teljesített erdősítéseket legkésőbb folyó évi julius hó végéig, a folyó év őszén teljesített erdősítéseket pedig legkésőbb folyó évi deczember hó 25-ig kell a birtokosnak a közigazgatási erdészeti bizottságnál vagy a kir. erdőfelügyelőségnél pályázatra bejelenteni.

Pályázhat a feltételeknek megfelelő erdősítésekkel az erdősített teljesítő erdő- vagy gazdatiszt, valamint a beerdősített terület bérlője is, de pályázati kérelméhez mellékelni kell a birtokos írásbeli nyilatkozatát, melyben az kijelenti, hogy a pályázatban való részvételhez hozzájárul és egyszersmind kötelezi magát, hogy a versenyre bocsátott erdősítést az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. vagy 4. §-iban meghatározott feltételek szerint állandóan erdőként fogja fentartani és kezelni.

A pályázati kérvényben az erdősítés helyét (község, dülő, helyrajzi szám), kiterjedését és az erdősítésre használt fanemeket pontosan meg kell jelölni.

Budapest, 1912. évi május hó.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Lehoczky György kir. erdőtanácsost Sušakról a zágrábi kir. erdőigazgatóság központi szolgálatához. Hohoss János kir. erdőmérnököt Draganeczről Sušakra s megbizta az ottani erdőrendezőség vezetésével, Vassányi Mihály kir. erdőmérnököt Sušakról Vrbanjara, Frommeyer Antal kir. segéderdőmérnököt Jasenakról Draganeczre, Finke Mihály kir. segéderdőmérnököt Kosinjból Jasenakra, Márics Antal kir. segéderdőmérnököt pedig Zágrábból Kosinjba.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Fromm János m. kir. segéderdőmérnököt Liptójuvárról Szvarinba s megbizta az ottani m. kir. erdőgondnokság vezetésével.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a tótsóvári erdőhivatal kerületében alkalmazott Lénárt János m. kir. főerdőőrt, valamint a lippai főerdőhivatal kerületében alkalmazott Kaprucsán János m. kir. erdőőrt állandó nyugalomba helyezte.

*

A szászsebesi m. kir. erdőhivatal főnöke Szilágyi János m. kir. erdőőrt m. kir. főerdőőrré, Rend József, Ben Sándor és Kuteán József I. oszt. m. kir. erdőlegényeket m. kir. erdőőrökké, Rákóczi Imre, Gruber Jenő II. oszt. erdőlegényeket és Csomós István II. oszt. m. kir. segéderdőőrt I. oszt. m. kir. erdőlegényekké, Ilk János napibéres póterdőőrt és Bombola Mihály póterdőőrt II. oszt. m. kir. erdőlegényekké nevezte ki.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1912. évi május hóban** a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Devecseri urad. hd. 20·—, Krassói erdőgond. hd. 12·75, Báró Jósika urad. hd. 14·55, Knöpfler Károly hd. 13·75, Leposa János 4·20, Csíkszeredai adóhiv. hd. 43·73, Kolozsvári erdőig. hd. 29·95, Lippai főerdőhiv. hd. 35·55, Lőcsei adóhiv. hd. 34·95, Zinóvár-aljai erdőgond. hd. 79·35, Mayer József hd. 17·60, földmív. min. hd. 64·10, Gróf Erdődy Gy. erdőhiv. hd. 5·75, Papp Péter 2·67, Tordai adóhiv. hd. 34·35, Lugosi erdőig. 316·—, Nagyköveresi erdőgond. hd. 20·35, Báró Inkey urad. 11·95.

1 koronát fizettek: Tóth József, Erdősi József, Gázsy Wilibald, Sárka János.

2 koronát fizettek: Bernát István, Nobik István, Gilitze Alajos, Pánczél Sándor, Stier János, Csomoss István, Juhász János, Miklai Pál, Danihel Ferencz, Klagyizik József, Kovács János, Longauer József, Silberstein Mór, Molnár János, Orosz György, Virlics Vincze, Vörösz Ferencz, Hatvani János, Bánhorváti erdőkezelőség, Horváth András, Milcsevics István, Dávid János.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

3 koronát fizettek: Grossmann Ferencz, Böhm István, Németh István.

4 koronát fizettek: Máté Ferencz, Németh József, Molnár Sándor, Visky Ferencz, Hegedűs Lajos, Ősi Marosszék havasgazdasága, Orosz Simon, Bogyó-István, Jacsmenik Barna.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

M. A. 1. A ló sántításának okát így látatlanban nem állapíthatom meg s így legnagyobb sajnálatomra más tanácsot nem adhatok, minthogy vizsgáltassa meg állatorvossal. A sántításnak nagyon sokféle oka lehet s a kezelés módja is a szerint változik. Törésen, ficzamodáson kívül sántítást vált ki az izomvagy ínrándulás, rheuma, a patabetegségek, végül a rossz, meg nem felelő vasalás. Ha az állatorvos nagyon távol volna, vétesse le a patkót, nézesse meg a kovácscsal, nincs-e ott véres folt s vasaltasson újra, lehet, hogy a patkó szűk s az szorítja a lábat. De ha a patkolás feltétlenül jó, akkor nem marad más hátra, mint az állatorvosi vizsgálat. *Dr. Kukuljevič József.*

2. A vérvizelésre nézve olvassa el lapunk ez évi 10. számában a *P. A.*-nak szóló szerkesztői üzenetünket.

3. A tehén tőgyén levő szemölcsöt legjobb annak tövében tiszta szőrszállal erősen kötni, de a szőrt ne vágja le egészen rövidre, hanem hagyja a végeit olyan hosszúra, hogy jól meg lehessen fogni. A mint a lekötött szemölcs lassanként sorvadni kezd, a szőrszál is meglazul, ezért gyakrabban utána kell nézni s a szőrszálat mindig meghuzogatni, hogy a szemölcs mindig szorosan legyen lekötve. Ily módon a szemölcs le fog hullani. Helyét — míg az teljesen begyógyul — hintse be 1 rész égetett timsó és 1 rész rizskeményitő porral. A rizskeményitőt áztassa be vízbe, hagyja leülepedni, a vizet öntse le róla s az üledéket szárítsa meg s az égetett timsóporral együtt zúzza meg olyan finomra, mint a liszt. Ha a szemölcs nincs közvetlenül a tejcsatorna alatt, akkor a szemölcs csonkja valószínüleg nem fog a fejésnél zavart okozni. A szemölcsöt levágni nem szabad, mert az esetleg nagymérvű vérzést okozhat.

S. G. Levelében nem tudjuk megállapítani, hogy személyi pótlékát illetőleg történt-e önnel sérelem vagy sem; ha azt hiszi, hogy igen, úgy nyújtson be — felettes hivatala útján — ez iránt kérvényt a földmivelésügyi miniszter úrhoz.

Ilva. A gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1907. évi XLV. törvényczikk 53. §-a értelmében ha az éves cseléd szolgálati idejéből már csak két hónap van hátra, valamint a jogos felmondás eseteiben is, a cseléd kivánatára a gazda köteles elbocsájtó bizonyítványt adni. Ha a gazda a bizonyítványt ki nem adja, az elsőfokú hatóság (főszolgabiró, illetőleg szolgabiró) megfelelő határozata pótolja az elbocsájtó bizonyítványt.

K. Gy. Ha ön mint II. osztályú altiszt 1906. évi julius hó 1-én jutott az évi 1000 K. javadalmazásba s 1912. évi április hó 16-án ugyancsak évi 1000 K. javadalmazással I. osztályú altiszttó neveztetett ki, akkor önnek az 1906. évi 4600 M. E. számú kormányrendelet 39. §-a értelmében 1912. évi május hó 1-től kezdve már évi 1100 K. javadalmazásra van igénye. Figyelmeztesse erre a hivatalt és kérje magasabb járandóságának folyósítását.

St. R. Az ön egyoldalú információja után itélve, helyesen járt el; de hogy a bíróság is — a körülmények mérlegelése és a másik fél meghallgatása után — szintén ezen a nézeten lesz-e, azt már nem tudhatjuk. Arra nézve, hogy a feljelentés megtételére elegendő bizonyítékkal rendelkezik-e, nem nyilatkozhatunk, mert hiába tartjuk mi a bizonyítékot elégnek, ha a bíróság azt bizonyítéknak el nem fogadja s viszont hiába mondanánk azt, hogy a bizonyíték kevés, ha azt a bíróság elegendőnek találja. A 20 fillért a lap javára bevételeztük.

S. I. 1. Sorjegyeit még nem húzták ki. 2. Lapunkat féláron nem adhatjuk, mert annak előfizetési díja úgy is aránytalanul csekély.

A. M. Hogy miként kell az erdőőrnek az erdőkárosítókkal szemben eljárni és milyen körülmények közt használhat az erdőőr fegyvert, azt megtalálhatja *dr. Bedő Albert* az «Erdőőr» czímü müve VIII-ik kiadásának 288. és 316. oldalain.

M. 1. A családi pótlékra vonatkozó törvényjavaslat a járási erdőőrökre nem vonatkozik. 2. Félárú vasúti jegy váltására jogosító igazolványt nem kaphatnak.

L. A. 1. Kutyáknál a sublimat 0·1—0·3 grmnyi adagban halált okozó. Bekövetkezhetik a halál minden különösebb jelenség nélkül egynehány óra alatt a gyomorban és belekben keletkezett maródások folytán a nélkül, hogy a higanymérgezést kisérő tünetek kifejlődhetnének. Ez az eset a hevenyhiganymérgezésre vonatkozik.

Az idült higanymérgezésnél sokféle jelenség mutatkozik, pl. 1. fellép a száj nyálkahártyájának gyulladása, fogak kiesése; 2. gyomorbélhurut véres hasmenés kiséretében; 3. köhögés, genyes orrfolyással, tüdőgyulladás, hörghurut, nehéz légzés, büzös lehellet, ásítás, orrvérzés; 4. bőrkiütés és általános bőrbántalom; 5. hüdések a végtagokon, szédülés, reszketés, ijedősség, lesoványodás és a halál csendes elalvás formájában áll be; 6. általános vérzés a szervekben, orr, száj, ez esetben a halál belső elvérzés alakjában áll be.

2. Az arzénmérgezés tünetei gyomorbélhurut, hányás, nyálzás, véres hasmenés. Itt is idegbénulások mutatkoznak, reszketés, ijedősség, szédelgés. A halál egynehány óra alatt, esetleg egynehány nap alatt bekövetkezik.

3. A mi a kutya fájdalomnélküli kiirtását illeti, ennek legegyszerübb módja a chloroformmal való elaltatás. Ugyanis egy kendőbe vattát teszünk, ezt rákötjük az állat fejére és a vattára addig csöpögtetünk chloroformot, míg az állat el nem alszik, de a vattának állandóan az orrlyukakon kell lenni, mert hamar párolog a chloroform és ha ismét levegő éri az orrlyikakat, úgy a belélegeztetés eredménytelen marad. Azonban ezzel nagyon kell vigyázni, mert ha az ember soká lélegzi be a chloroformot, maga is mérgezést kaphat.

Ha mérgezésre van gyanuja, küldje fel az elhullott kutya gyomrát vegyvizsgálat czéljából a m. kir. állatorvosi főiskolára, Bpest, VII., Rottenbiller-utcza 23—25. *Dr. Kukuljević József.*

Erdőőr. Az északamerikai Egyesült-Államok elnökét négy évre választják, de a négy év letelte után újra megválasztható. A választás nem közvetlen, hanem közvetett szavazás útján aképen történik, hogy az Egyesült-Államokhoz tartozó mind a 45 államban a választói jogosultsággal biró polgárok annyi elnökválasztót választanak, a hány képviselőt és senatort küldenek a kongresszusba. Az így megválasztott elnökválasztók választják azután az elnököt. Az elnökválasztók választása már folyamatban van s nagy a harcz Taft jelenlegi és Roosevelt (olvasd: Ruzvelt) volt elnök között. Ohió államban, a hol az előzetes választás május 21-én volt, Roosevelt pártja 30,000 szónyi többséget nyert. Maga az elnökválasztás novemberben lesz, de hogy melyik napon — miután Amerikában lapunknak még nincs levele.öje — nem tudjuk.

Erdőőr. Czikke nem közölhető; nem azért mintha az abban foglaltakkal sok tekintetben nem értenénk egyet, hanem azért mert az erdészeti és vadászati altisztek szövetsége, ha jól tudjuk, már két vagy három izben nyújtott be a földmivelésügyi miniszter úrhoz kérvényt, melyekben körülbelül azokat kérte, a mire ön most kartársait kérvényezésre buzdítja. Így hát egy újabb felhívás czéltalan volna.

Czikke különben sok tekintetben túl is lő a czélon. Az a javaslata például, hogy a tisztviselő az altisztet «úr» megszólítással illesse, talán kissé túlzott kívánság. A 18 éves hadnagy előtt a továbbszolgáló 35 éves őrmester is csak «őrmester» és nem «őrmester úr», valamint a vasúti kalauz sem «kalauz úr»

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a vasúti tisztviselővel, vagyis felebbvalójával szemben. Biztosra veszszük egyébként, hogy ön se mondja az oda beosztott erdőlegénynek, hogy Kovács úr, hanem csak Kovács, de viszont az erdőlegény azt mondja önnek, hogy G. úr.

Habár mi az «erdőőr» czímzésben semmi dehonesztálót nem találunk, mint hogy nem lealázó a csendőr, a rendőr, a múzeumi őr (erdőtanácsosi és főerdőtanácsosi rangban levő tisztviselő), vagy a koronaőr (az ország egyik legnagyobb méltósága) stb. elnevezés sem, mindannak daczára, miután látjuk, hogy önök ezzel a czímzéssel nincsenek megelégedve, a magunk részéről is pártoljuk ennek megváltoztatására irányuló kérelmüket. Mi azonban az ön által javasolt erdőkezelő és erdőfőkezelő helyett sokkal jobbnak és szebbnek tartanánk az alerdész és erdész elnevezést s mi e mellett foglalunk állást. Ne higyje azonban, hogy ha esetleg meg is adnák önöknek az «úr» titulust s akár a főerdészi czímet is, a fatolvajok előtt nagyobb tekintélye lesz az altisztnek. Sohasem a czím adja meg a tekintélyt, hanem az egyén maga szerez az állásának és saját magának tekintélyt. Az olyan altiszt, a ki részegen megy végig a községen, czimboráskodik mindenkivel, maga is szidalmazza a felebbvalóit, ne ábrándozzék tekintélyről. A csendőrnek sem a szuronya adja meg a tekintélyt, hanem higgadt, komoly magaviselete, zárkozottsága; s mert tud felebbvalóinak a legkisebb ellenvetés nélkül, vakon engedelmeskedni, tud is parancsolni és tud is tekintélyt tartani.

Az erdőőri szakiskolai növendékek nem olyan nagy urak még, hogy őket a tanárok ne tegezhetnék. Az pedig, hogy házi teendőket is kell végezniök, benne van a szakiskolákba való felvételekre vonatkozó pályázati hirdetményben s így a kinek ez nem tetszik, az ne menjen a szakiskolába, mert hiszen szakiskola nélkül is megszerezheti az erdőőri képesítést.

A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk ugyan, de megjegyezzük, hogy ön, úgy látszik, szereti a hangzatos czímeket, mert míg a czikke alá azt írta, hogy «urad. erdőhivatalnok», addig a lapot már «urad. tisztviselő» czímre kívánja küldeni. Vén asszonyoknak való a hiúság, nem meglettkorú férfiaknak!

K. T. Az erdőőri szakiskolákba való felvételekre vonatkozó pályázati hirdetményt lapunk előbbi számában megtalálhatja.

H. I. Ha ön az erdőtörvény 38. §-ában körülírt közigazgatási esküt letette, akkor fegyvere az erdőtörvény 40. §-a értelmében vadászatjegy-adómentes is s így azzal jogosan vadászhat a gondjaira bizott területen. Egyébiránt olvassa el lapunk ez évi 4-ik számában a fegyveradóról írt közleményünket.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

28 éves erdőhivatali írnok (szakiskola és kitünő szakvizsgával) pagonykezelői vagy körvadászi állást keres. Leginkább fővadtenyésztés és cserkészetekben, valamint erdőkezelésben jártas. Magánuradalmak kegyes pártfogását kéri. Czime Sztelek Norbert, Károlyierdőd (Szatmár megye). (32.)

HIRDETÉSEK

Pályázati hirdetmény erdőlegényi állásokra. 1912. évi 1828. szám. A liptóújvári m. kir. főerdőhivatal a kerületében megüresedett három (3) II. oszt. erdőlegényi állásra az állományszerű illetményekkel pályázatot hirdet.

Az állásokkal hatszáz (600) korona szegődménydíj, minden egyes állással természetbeni lakás, avagy ennek hiányában törvényszerű lakbér és egyéb rendszeresitett mellékilletmények (12 ürm³ tüzifa, két hold föld, 60 kor. ruhaátalány) vannak összekötve.

A pályázók ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványokkal, életkorukat anyakönyvi kivonattal, illetőségüket községi bizonyítványnyal, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismereteiket és katonai (honvéd) kötelezettségüket, a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való tökéletes birását, esetleg szakképzettségüket megfelelő hiteles bizonyítványokkal igazolni tartoznak, ezenkívül nőtlenségi állapotukat is kimutatni kötelesek.

Pályázni kivánók az ilyen módon felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeket *1912. évi július hó 10-ig* a liptóújvári m. kir. főerdőhivatalhoz és pedig az állami szolgálatban állók felettes hatóságuk, magánosok pedig az illetékes politikai közigazgatási hatóság útján nyujtsák be.

Liptóújvárott, 1912. évi május hó 26-án.

(3.) ***M. kir. főerdőhivatal.***

Egy drb **kan**, egy drb **szuka fokszi** egy évesek, kitünő rókászok eladók; kan 60 korona, szuka 50 kor. Garai főerdőőr, Fáczánkert, u. p. Tolna. (4.)

Egy négyéves **fél kopófaj kankutya** tartás betiltása miatt eladó; kitünően kitanitva a róka és borz pusztitására, a rókát a lyukban megfojtja és kihúzza, nyulánk termeténél fogva bármely szük rókakotorékba befér. Bővebb felvilágositás végett érdeklődők forduljanak alanti czimhez: Aszalay Gyula, m. kir. erdőaltiszt, Poroskó (Ung megye). (5.)

Pályázati hirdetmény a m. kir. kincstári erdőaltisztek és szolgák fiúgyermekei részére Rózsahegyen (Liptó vm.) létesitett tápintézetbe való felvételre. Ezen tápintézet czélja, hogy a növendékek a rózsahegyi elemi iskolát látogatván, az intézetben lakáson és ellátáson kivül megfelelő felügyeletben részesüljenek.

A felvétel iránt a megnevezett és évi fizetéssel biró alkalmazottak, mint szülők, illetőleg gyámok folyamodhatnak oly esetben, midőn gyermekük, illetőleg gyámoltjuk az iskolától való nagyobb távolság miatt vagy más okból a törvényszabta elemi iskolai oktatásban nem részesülhet.

Az 1 (egy) korona okmánybélyeggel ellátott és szolgálati úton benyujtandó kérvényhez a következő mellékletek csatolandók:

a) születési bizonyítvány, melyből kitünik, hogy a felveendő fiúgyermek legalább hatodik életévét betöltötte,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

b) oltási bizonyítvány,

c) a testi és lelki épséget igazoló kincstári vagy vármegyei, illetve más közhatósági orvosi bizonyítvány,

d) a felettes kincstári erdőhatóság bizonyítványa, melyből kitünik, hogy a gyermek szülője, illetőleg gyámja lakhelyén magyar nyelvű oktatásban nem részesülhet.

Tájékozásul megjegyeztetik, hogy a gyermekek ellátási költségeihez a szülők vagy gyámok által a javadalmazás és szolgálati minőség fokozata szerint évi 80, 100 és 120 korona hozzájárulás fizetendő, mely összegek a szülők vagy gyámok illetményeiből 10 (tiz) havi részletben levonatni fognak.

A kérvények benyujtásának határideje folyó évi július hó 10. napja lévén, folyamodók figyelmeztetnek, hogy kérvényeiket legkésőbben a jelzett napig felettes hatóságukhoz benyujtsák, mert későbben érkező kérvények figyelembe nem vehetők.

A tápintézet szervezetét ismertető, részletes szabályzatról felvilágositás nyerhető minden kincstári erdőhatóságnál.

Liptóújvárott, 1912. évi június hóban.

(6.) ***M. kir. főerdőhivatal.***

Pályázati hirdetmény. 344/1912. szám. Sopron vármegye tekintetes közigazgatási erdészeti bizottságának megbizása alapján kettő védkerületi erdőőri állásra, egyenként 800 korona évi összfizetéssel ezennel pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak az erdőőri állásokra 24 évet betöltött és 35 évnél nem idősebb szakvizsgázott erdőőrök.

A folyamodók kérései sajátkezüleg irandók és 1912. évi június hó 30-ig az alanti hivatalhoz adandók be.

A kérvényekhez csatolandó: 1. erdőőri szakvizsgabizonyitvány, 2. keresztlevél, 3. orvosi bizonyitvány, 4. szolgálati bizonyitvány, 5. erkölcsi bizonyitvány.

A magyar nyelvnek szóban és irásban való tudása elengedhetetlen kellék, a német nyelv tudása pedig előnyt biztosit a pályázónak, azért a folyamodó kérvényében ezen képességét felsorolni köteles.

A mennyiben szakvizsgázott egyén nem pályázik, jó minősitéssel biró kiszolgált katonai altiszttek és csendőrök kérvénye is figyelembe lesz véve.

Sopron, 1912. évi június hó 7-én.

M. kir. állami erdőhivatal:

H. Anderko Ábel,
magyar királyi főerdőmérnök,
(7.) az erdőhivatal ideiglenes vezetője.

Erdőőr kerestetik azonnali vagy július hó 1-re való belépésre. Megkivántatik, hogy fáczántenyésztéshez értsen és nőtlen legyen. A tót nyelvet beszélő előnyben részesül. Szives megkeresések igény-megjelöléssel bizonyitványmásolatokkal felszerelve nagyságos baji Patay Sámuel úr czimére Berettő, p. Bánócz, Zemplén megye kéretnek. (8.II.1.)

Erdőőr. Hosszú bizonyitványokkal biró, lehetőleg nőtlen erdőőrt keresek urasághoz, a ki magasvad-erdőségben már szolgált és otthonos. Bizonyitványokkal felszerelt ajánlatok Dr. Kenedy L. czimére Budapest, II. ker., Oszlop-utcza 5. szám alá küldendők. (9.)

Uri és női divatszöveteket
ajánl a kiviteli ház
POSZTÓ **Skorkovský Prokop és fia** **ZEFIR**
Humpolec, Csehország.
Minták kivánatra frankó. Jutányos árak. — Esetleg az uri öltönyöket el is készittetjük. (2.V.4.)

Egy fillért se áldozzon a méhészetre,
míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

czimü könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leirását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a czélt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; egésznos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.

Müépek, keretléczek, kaptárak, kasok és mindennemü méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatványszámot ingyen és bérmentve küld

a «Méhészet» kiadóhivatala
Ujpest, Széchenyi-utcza 7. sz.

MEZŐGAZDASÁGI SZEMLE

XXX-ik évfolyam.

Megalapitották
Cserháti Sándor és dr. Kossutány Tamás.

A mezőgazdaság és állattenyésztés minden ágával foglalkozó ***illusztrált*** *havi folyóirat, a magyar agrárkultura terjesztésére.*

Szerkesztik
enesei DORNER BÉLA kir. gazd. intéző.
ifj. RÖSZLER KÁROLY kir. kisérletügyi adjunctus.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest, Üllői-út 25. szám (Pátria nyomda).

Előfizetési ár egy évre ***12 korona.***
Az Erdő előfizetőinek 8 korona.

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium.szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évtolyam. — 13. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én 1912. évi julius 1.

Előfizetési ár:
Egész évre ___ 4 K.
Fél évre ___ 2 K.
Negyed évre___ 1 K.
Egyes szám __ 20 f.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betünél kisebb betüfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
A fekete rigó.
Nyugdíjpótlás. (Gaál Károly.)
Gazdasági tanácsadó: A zöldtakarmányozásról. — Házőrző ebek gondozása.
Különfélék: A családi pótlékról. — Az új nyugdíjtörvény. — Megjutalmazott erdészeti altisztek. — Könyvismertetés. — Haláleseti segély. — Átlépések a nyugdíjesoportba. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Itt van a tél. (Szalagyi Emilné.)

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

3. A fának szárazon és vizen való szállítása.

A termelt faválasztékoknak, bizonyos szállító eszközök segitségével a fogyasztási- és értékesitési helyekre való szállitását: faszállításnak nevezzük. Az erdőgazdaságokban a fának szállítása szárazon és vizen szokott eszközöltetni.

A szárazon való szállitás eszközei: az utak; a csúsztatók, csúsztató útak, erdei pályák, a siklók, a sodronykötélpályák s az erdei iparvasutak.

A vizen való szállítás rendszerint úsztatás és tutajozás segitségével történik.

a) Az erdei termények szállítása leggyakrabban erdei utakon történik; ezért érthető, hogy az erdei utak fenntartására hova-tovább nagyobb és nagyobb gond fordittatik. Jó, kellő karban tartott s állandóan gondozott erdei utakon a fuvaros szivesen s olcsóbban is szállit, mert igavonó állatja és szekere nem megy oly hamar tönkre, mint rossz uton s napközti idejének jó részét nem kell lépten-nyomon akadályok legyőzésére s igavonó állatainak folytonos nógatására forditania.

Az erdőüzemeknél alkalmazott erdőaltisztnek tehát szolgálata közben idejének néha tekintélyes részét az erdei utak fentartására s gondozására kell forditania, hogy az erdei utakon a forgalom folytonossága biztositható legyen. A szerint, a mint földutakkal, kavicsolt utakkal, avagy terméskővel vagy fával burkolt utakkal* (dorong-, palló- és rőzseutak), van az erdőaltisztnek dolga, a fenntartási munkálatok is mások.

Útfenntartási munkálatokhoz tartoznak általában: 1. az úttest tisztántartása; 2. a sár lehúzása; 3. az esővíz és csapadékok elvezetése; 4. az útárkok és vizáteresztek tisztántartása; 5. az úttesten levő áteresztőkre, hidakra és partbiztositási művekre való felügyelet; 6. felügyelet az útkorlátokra, kerékvetőkre, kilométeroszlopokra és a távbeszélőberendezésekre; 7. felügyelet az útmenti fasorokra és faültetvényekre; 8. felügyelet az útmenti védőpásztákra; 9. az úttest kikavicsolása s végül 10. az elemi csapások elleni védekezés.

Ezeknek a teendőknek a helyes vezetése, irányitása és felügyelete a védkerületi erdőaltiszt teendőit képezik s azok végezésénél az tartandó szem előtt, hogy e munkálatok mindig a kellő időben teljesittessenek, mert az erdei termékeknek fennakadás nélküli szállítása csakis igy biztositható.

b) A csúsztatók üzeménél mindig arra kell törekedni, hogy azok a csúsztatási munkálatok tartamára használható állapotba helyeztessenek, megfelelő számú csúsztatóőr alkalmaztassék, hogy a csúsztatás alatt a munkások időközönkint a csúsztatókban összegyülemlő forgácsot, földet, kérget, fadarabokat stb. kitakaritsák s a csúsztatási szabályokat pontosan betartsák.

c) A csúsztató utak használatánál a legnagyobb ovatossága van szükség s ezért az öröket a kellő elővigyázati szabályokra állandóan figyelmeztessük.

d) Az erdei pályák, siklók, sodronykötélpályák stb. a legkülönfélébb körülmények között nyervén alkalmazást, azok üzeménél a kellő óvrendszabályok elő vannak irva, miért is azok szigorú betartása felett őrködjünk. Az erdőaltiszt törekedjék arra, hogy ezeknek a szállitási eszközöknek a szerkezetét minél alaposabban megismerje, hogy esetleges üzemzavarok alkalmával az akadályok minden nehézség nélkül elháríthatók legyenek s szerencsétlenségeknek eleje vétessék.

e) Végül az erdei iparvasutakról, mint az erdei ter-

* L. bővebben *Tomasovszky Imre:* «Az erdei utak s azok fenntartása» czimü közleményét «Az Erdő» 1908. évf. 17., 18. és 19. számaiban. *Szerző.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mények legmodernebb szállító berendezéséről is meg kell néhány szóval emlékeznünk. Az épületi és műszerfának szállítása rendszerint forgózsámolyokkal ellátott hosszfa-szállítókocsikban, a kisebb méretű választékok szállítása pedig kisebb vasúti kocsikban történik.

Minthogy a gőz és villámos erdei iparvasútaknak üzemét rendesen utasítások irják elő, azért e tekintetben mindig azok a tennivalók teljesitendők pontosan, a mit az illető engedélyező hatóság által jóváhagyott utasítások előirnak.

Az olyan erdőaltisztnek, a kit az erdei vasúti szolgálathoz állandóan beosztanak, főleg a vasútra vonatkozó forgalmi-, jelzési- és pályafelvigyázói utasításokkal kell tisztában lennie azért, mert csak ezek kellő és pontos ismerete mellett, képes e nemű szolgálatát kifogástalanul ellátni.

f) A vizen való szállításnak egyik fontos módja az úsztatás. Mint ismeretes, csakis fűrészrönköt, hasábfát és néha vastagabb dorongfát szokás úsztatni. Az úsztatásra berendezett csatornák, patakok előzetes bejárása, a netaláni akadályoknak elhárítása, a szükséges javitások és helyreállitások teljesitése, az úsztatandó választékoknak az úsztatásra való helyes előkészítése, az úsztatás tartama alatt a munkásoknak czélszerű beosztása, általában a munkálatokra való gondos felügyelet, utóúsztatás kivitele stb. olyan teendők, a miket az úsztatási üzemnél figyelembe kell venni. Az erdőaltiszt, mint mondani szokás, legyen a «lelke» az úsztatási üzemnek, mert csakis ezáltal lesz képes a felügyeletére bizott üzem sikerességét biztositani.

g) Végül nem csekély gondot s fáradságot okoz helyenkint az erdőaltisztnek a tutajozási üzem. A tutajok helyes befúrási munkálatainak vezetése, a mederszabályozásnak ezerféle teendői, a vizfogók felügyelete, a gátvizek eresztése, árvizek elleni védekezés, tutajok elindítása, elzárások keletkezésének megakadályozása, stb. nagy körültekintést, lelkiismeretet s bő tapasztalatot igényelnek. Hosszas szolgálata alatt az erdőaltisztnek legszebb erkölcsi jutalma az, ha védkerületében a tutajozási üzem mintaszerűen vezettetik s ha az ily nagy körültekintést igénylő, nehéz szolgálati körében a szerencsétlenségek elkerültetnek.

4. A fának raktárban való eladása.

Nagyobb városok, különféle gyárak s fát fogyasztó ipartelepek közelében az erdőbirtokos faraktárakat szokott fenntartani. Ezekbe a raktárakba szállitják be mindazokat a választékokat, a melyeknek értékesítésére alkalom és mód kinálkozik. Ilyen választékokat képezhetnek a bodnárfa, szerszámfa, szőlőkaró, bányafa, zsindelyfa, karók, léczek, rudak, zsindely, vékony műfa, nemkülönben a különféle méretű szálfák és rönkök s végül a tüzifa. Az erdőaltisztekre nézve főleg a tüzifaraktárak fontosak, melyekből a tüzifa részint nagyban, részint kisebb részletekben értékesittetik, részint pedig illetményeseknek adatik ki.

A tüzifaraktárak kezelésénél arra törekedjünk, hogy a tüzifát ászokfára rakassuk, hogy az egyes választékok kellő sürüséggel tömören helyeztessenek el a rakatokba, hogy a rakatok mellső és hátulsó oldalai megüssék a kellő mértéket. Hosszabb pl. 20—25 méteres rakatoknál keresztrakatok is alkalmaztatnak kellő oldaltámasz-

TÁRCZA.

Itt van a tél.

Irta: *Szalagyi Emilné.*

Az augusztusi nap forrón tűz le a földre. A fürdő sétányából üde, bájos arczu leány jön a közeli erdőbe, hogy a nap sugarai ellen védekezzék. Könnyü szalmakalapja, melyből sárga mezei virág kandikál elő, karjára van akasztva.

Merész tekintetü, délczeg ifju kiséri, kivel itt a fürdőben ismerkedett meg. Mindjárt az első találkozásnál hosszabb beszélgetésbe kezdtek s mind a kettő meglepődve látta a másikban, hogy rokonlélekre talált. Eleinte tartózkodva szóltak, de rövid időn belül kimondott szavuk mellett ott volt a lelkük is.

A leány leült egy mohos fatörzsre s a virágokat csokorba kötötte. Az ifju előtte ült a gyeppamlagon és kedvtelve nézegette az apró, fehér ujjacskák munkáját.

— Tudja, milyen név illenék most leginkább magára?

A leány felveti bársonyos tekintetü, barna szemeit, kicsit elgondolkozik, vajjon elárulja-e, hogy odahaza mi a beczéző neve?

— Az én nevem...

— Aranyvirág kisasszony, — szólt közbe hirtelen az ifju.

A leány csodálkozó s egyben meglepődött tekintetet vet feléje. Az ifju pedig magyarázatképen a virágokra mutatva folytatja:

— Ezek a virágok úgy néznek ki, mint az arany. A haja ennek a legsötétebb színárnyalata, önmaga egy üde nyiló virág; ezt összevonva lesz: Aranyvirág. Én ezt a nevet adnám magának.

A leány felkaczag; mintha apró ezüstcsengők csilingelnének, olyan a nevetése.

— Minő szellemi találkozás! A papa születésemtől fogva így hí. Ha hallaná, hogy az a rideg, szigoru ember, milyen melegséggel tudja mondani: Aranyvirágom!

Azután mintegy gondolatait folytatva, mondja:

— Nekem tulajdonképen tetszenek ezek a regénybe illő délutáni jelenetek. Olyan, mint egy régi lovagtörténet. A várkisasszony a lantját pengető lovaggal a hatalmas várkerítésen túl keresi az örök szépet, a boldogsághoz vezető utat. Ha a dőre csalóka álmok nem ütnék ki kezükből a beteljesedés kelyhét, akkor, mikor azt már ajkaikhoz vonták.

Az utolsó szavakat lassan elmélázva mondta. Arczá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tás s a sarangok megerősítése végett. A raktárakban a tüzifarakatok általában 2·1 m. magasságra rakatnak. A tüzifaválasztékok fanemenkint, választékonkint és minőség szerint külön rakásolandók. A sarangok mindegyike számot kap, mely mellett rendesen a sarang ürtartalmának mennyiségét is fel szoktuk tüntetni. Az egyes sarangok között 1—1·5 m. közöket kell hagyni, hogy az egyes rakatokat fuvarral meglehessen közeliteni. A vevőnek a tüzifa nem rakatonkint adandó át, hanem a tüzifát mindenkor ürmértékbe kell rakatni s úgy átadni. Hogy a tüzifaraktárban levő raktári készlet mindig megállapitható s annak mennyisége ellenőrizhető legyen, a raktárt kezelő erdőaltisztnek «sarangjegyzéket» kell állandóan vezetnie, melybe a napi bevételek és kiadások pontosan feljegyzendők. Nagyobb tüzifaraktárakban a sarangjegyzéket a «tüzifanapló» helyettesiti, melynek mikénti vezetésére kérjük ki a szükséges utasitást.

Végül olyan helyeken, a hol a tüzifaválasztékok állandó fogyasztásnak s keresletnek örvendenek, gondoskodni kell arról, hogy a fogyasztás czéljaira szükséges tüzifa állandóan raktáron legyen.

B) *Az erdei előhasználatok körüli szolgálat.*

A modern erdőgazdaság egyik föladata a fölujitott vagy telepitett erdő főterményéből, a fából minél értékesebb választékokat termelni, illetőleg az erdő tiszta jövedelmét fokozni. Ezt a czélt csak úgy érhetjük el, ha a felujitott, illetve megtelepitett erdőt a megéréséig kellőleg gondozzuk, neveljük s ápoljuk.

Az erdőnek gondozási és nevelési munkálataihoz soroltatnak: 1. A csemetések s fiatalosok hézagainak pótlása; 2. a csemetések gyomlálása; 3. a tisztitó vágások; 4. áterdőlések (gyéritések), s végül 5. a fák felnyesése.*

Előhasználatokat tisztitó vágások s főleg áterdőlések (gyéritések, ritkitások) útján nyerhetünk s erre való tekintettel csak az utóbbiakról szólunk e fejezetben bővebben.

A *tisztitó vágások* alkalmazásával a vágásainkban megtelepedett gyomfák és cserjék kiirtását czélozzuk. Az első tisztitó vágás alkalmával a cserjéket s a betolakodott faneméket, nemkülönben a széljainknak meg nem felelő tuskó- és gyökérhajtásokat szoktuk kivágni, melyek a tenyésztendő fanemek csemetéi elől elveszik a tért. A megismételt tisztitás alkalmával a keletkezett sarjakat vágjuk ki. A lágyfaneméket a tenyésztendő állományokból körülgyürüzéssel igyekezzünk kiirtani, mely munkálatot a nedvkeringés alkalmával hajtjuk végre. A tisztitást általában évenkint csak egyszer foganatositjuk.

Az *áterdőlés vagy gyéritès*. A tisztitó vágások segélyével nevelt fiatalosokban a létért való küzdelem csakhamar megindul, mely küzdelem az erdő megéréséig állandóan tart. A gyengébb egyedeket az erősebbek elnyomják, túlszárnyalják, minek természetes következménye azután az, hogy a gyenge a növekedésben visszamarad s végül kiszárad.

Az erdőgazdának tehát nem szabad tétlenül nézni

* L. bővebben *Vadas Jenő:* «Erdőmüveléstan» czimü könyvének 622—649. lapjain. *Szerző.*

---

ról eltünt a pir s a szája szögletében keserü vonás rajzolódott.

Az ifju arcza ellenben ragyogott s a mig beszélt, ez a különös ragyogás mindég erősebb lett.

— Oh, szép az élet, Aranyvirág! Különösen a lovagtörténetbeli várkisasszonyoknak s a lantot pengető lovagoknak gyönyörteljes. Az embernek büszkének, bátornak, erősnek kell lennie. A küzdés az, a mi az életnek derüt, meleget ád. E mellett az enyhe meleg mellett nem hal el szivünkben a vágy, nem hervad el kezünkben a virág. Igen. A nem teljesült álmok adják meg szivünknek az illuziót. Az ád reményt, hogy egyszer mégis valóra válik, a miért érdemes élni.

A leány nem felelt mindjárt. Nehezére esett megtörni a csendet. Érezte, hogy első szavára szétfoszlik körülöttük a káprázat, eltünik az ifju mosolya s az a különös ragyogás az arczán.

— Tudja, hogy a mai nappal végződik a lovagtörténet? — Mondta később és szomoruan nézte a hatást az ifju arczán.

— Miért?

— Holnap érkezik a papa, hogy hazavigyen.

Mindketten eltünődve néztek maguk elé. Jól eső és egyben fájó hullámzása az érzéseknek vett rajtuk erőt. Ott volt előttük az elválás szenvedése, a mi megremegtette egész valójukat.

Fölkeltek, hogy haza menjenek. Az útszéli árkon keresztül keskeny deszka padló volt fektetve. A férfi ment át először s visszafordulva törte meg a csöndet.

— Szabad kérnem? — nyujtsa a kezét!

A leány szótlanul engedelmeskedett s csak a keze remegett egy kissé.

— Itt elválunk, — mondta az útra nézve. — Ma sem kisérhet haza. Szegény nénikém halálra rémülne, ha megtudná, hogy lovagom akadt.

Az ifju bólintott, nem tudva, hogy mit válaszoljon.

Mikor búcsuztak, a férfi megesókolta a leány kezét s hosszan, mindent kifejezően nézett a szemébe.

A leány megremegett s kipirult arczczal, ragyogó tekintettel csak ennyit mondott:

— Mi csütörtökön fogadunk, de ha ön jön, bármikor szivesen látott vendégünk lesz. Ezt megfogom mondani apának is.

E szavak után elváltak. Aranyvirágot atyja néhány nap mulva hazavitte. Egy nap a következő levelet kapta:

«Aranyvirág!

Nem tudom miképen kezdjem, a mit elmondandó vagyok... Szeretném tollamat bemártani folyékony aranyba, hogy még a betük is ragyogjanak s szeret-

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ezt a folytonos küzdelmet, melynek folytán az elnyomott faegyedek egymásután kiszáradnak s kidőlnek, hanem áterdőlés, illetve gyérítés útján a bájnak elébe kell vágni s az életerős egyedeknek a kellő növőteret biztosítani, hogy szép növésű, értékes törzseket nevelhessen.

Ha az erdő fáit figyelmesen vizsgáljuk, úgy azokat növésük, kifejlődésük s alakjuk szerint egymástól könnyen felismerhető osztályokba sorozhatjuk. Ilyen felosztás többféle van. A felosztások leggyakoribbika a következő: 1. *kimagasló fák*, melyeknek koronái igen erősek s a többiek fölött kimagaslanak; 2. *uralkodó törzsek*, melyek az erdő mennyezetének zömét alkotják, lehetőleg egy síkban álló koronájúak; 3. *túlszárnyalt törzsek*, a melyeknek — bár a koronák még eléggé kifejlettek — csakis a csúcsaik szabadok; 4. *elnyomott fák*, melyeknek csúcsa már nem szabad, hanem a szomszédos törzsek koronája alatt van; s végül 5. *elszáradt fák*, melyeknek törzsei már elhaltak, illetve korhadtak.

Ha most a gyérítést foganatosítani kívánjuk, a kiszedendő törzseket gondosan kell kijelölni, a mi bizony nehéz feladat. E czélból az állományt szorgos vizsgálat alá veszszük s a kivágandó fákat nagy körültekintéssel kijelöljük, de sohasem egyszerre, hanem két, esetleg háromszori bejárás után a gyérítés czéljainak megfelelően.

Az első gyérítésnél azokat a fákat kell eltávolítani, a melyek a jó állományok képzését hátrányosan befolyásolják. Ilyenek az ágasbogas, villás, megsérült, beteg, görbenövésű stb. fák; a későbbi gyérítéseknél a szorongó csoportokat bolygatjuk meg s e mellett arra törekszünk, hogy a helyes sűrűség (záródás) és elegyarány is fenntartassék, nehogy a talaj beárnyékolatlanul maradjon s ennek folytán a nap hevének s a szél kártékony hatásainak a talaj kitétessék. Hazai erdőgazdaságunkban szálerdőben rendesen tíz, sarjerdőben pedig minden öt évben szokás a gyérítést végezni.

A gyérítést begyakorolt munkásokkal, szigorú felügyelet mellett kell végezni. Lombfaerdőkben a gyérítésre kerülő fák kejelölése akkor a legjobb, a mikor azok lombosak, mert ekkor könnyebben tudjuk megítélni, hogy hol és milyen mértékben fenyegeti a tenyészteni kívánt fanemeket az elnyomatás veszedelme. A gyérítés az év bármely szakában végezhető, de legczélszerűbb akkor, a mikor más mezei, vagy erdei munka nincs. A kijelölt fiatal egyedeket általában az ősz folyamán szoktuk kivágatni; a kiszállítást pedig rendesen télen s a mennyire lehet, szánkókkal szállíttatjuk ki, hogy a kigyérített fiatalosokban minél kevesebb kárt okozzunk. A gyérítésnél *fiatal és sűrű állományokban* a kaczorok, a töremetsző ollók, sújtókések; rudas erdőkben a balták és könnyebb fejszék; idősebb állományokban pedig a fejsze mellett a fűrészek alkalmaztatnak.

Hazai erdőgazdasági viszonyaink mellett rendesen akkor kezdjük meg a gyérítést, a mikor a kivágott faanyag eladási ára fedezi a gyérítési költségeket.

Hogy milyen nagy előnyei vannak a gyérítésnek, azt mindazok a kisérletek fényesen igazolják, a melyeket a német erdőgazdaságokban végeztek. A gyérítések az állományok legértékesebb fáinak növekvését fokozzák; a faállományok ellenálló képességét a rovarok, a

---

ném lecsalni az Úr legszebb szavu angyalát, hogy őt küldjem szószólónak magához szép Aranyvirág.

Nem tudom, álmatlanok-e Önnek is utolsó találkozásunk óta éjszakái? Én álmodom, nemcsak éjjel, de nappal is, csakhogy ébren álmodom.

Szeretnék elmenni messze, nagyon messze... Itália kék ege alá, Svájcz hatalmas bérczei közé, hogy gyönyörködjem sok szép és új dologban. Azonban egyedül képtelen vagyok már gyönyörködni... Társul, egy egész életre elválaszthatatlan társul keresem azt, a kinél az a szív van, a melyet egész életemen át kerestem.

Azt kérdem Aranyvirág, kitalálta-e, kinél van az a szív? Akarja-e, hogy jöjjek?

Kézcsókkal és üdvözlettel

Beleznay Sándor.»

Aranyvirág válasza Beleznay Sándorhoz.

«.....

Ne haragudjék, hogy nem szólítom meg, de annak, a minek én akarnám, még nem szabad, hidegen pedig, mint más embert szoktam, nem vagyok képes. Maga lett az én életem napsugara... és szegény Aranyvirág idő előtt elhervadna, ha éltető méleg sugara nem világítaná be előtte azt az utat, a melyet a földi életben meg kell járnia.

Szószólója voltam levelének édes apámnál. Elmondtam neki azt is, a mit maga megsem írt. Megmondtam, hogy a boldogság a legnagyobb jó, a miért érdemes eldobni magamtól egy koronát is. Mert menyasszony voltam, eljegyzett menyasszonya, egy őszülő, koravén, jóságos embernek, a dúsgazdag Lozsethy herczegnek, a ki a nevető örökösök előtt velem akarta becsukatni az ajtót.

Örömet akart szerezni a szerető rokonoknak, a kik a pénzsóvárgásban annyira mentek, hogy őrültnek jelentették ki a herczeget, hogy pénzét magukhoz kaparíthassák.

Én most nyitva hagyom az ajtót, visszaadok nekik mindent. Legyenek boldogok, mint a milyen boldog én leszek, ha maga eljön értem.

Szeretettel várom!

Aranyvirág.»

Azután, hogy nem jött a várva-várt ifju, az a boldogtalan gyáva szív nem tudott egyebet, mint könnyeket kicsalni.

Egy napon mégis ez a levél érkezett:

«Aranyvirág!

Egy felfedezést kellenne tennem, de ez oly kínos. ... Nyár derekán köszöntött be az ősz, egyszerre hervadt el a virág s foszlányokra tépődtek a szív

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szél és hó károsításaival szemben növelik; a magtermést és a természetes felújulást elősegítik, a gyérítések nyujtotta favalasztékok értékesítésével fokozzák az erdő jövedelmezőségét, a száraz anyagnak eltávolításával a vidék szegényebb lakosságának olcsó tüzelőanyagot nyujtanak s állományainkban a tűzesetek és a falopások számát csökkentik.

Gyérítés útján babkarókat, komlópóznákat, szőlőkarókat, gyümölcsfakarókat, rudakat, léczeket, erdei léczkerítési anyagot, távíró-, telefonpóznákat, fedélszékhez való szarufákat, kerítésoszlopokat, hevedereket stb., végül a 8—10 cm. átmérőtől kezdve pedig a papapirgyártás czéljaira alkalmas faanyagot termelhetünk.

A gyérítési munkálat fontossága s gyakorlati kivitelének, illetve e kihasználási módnak és a termelt faanyag kiszállításának körülményessége, fentiek alapján megitélhető. Ezt a munkálatot tehát az erdőaltisztnek a legnagyobb lelkiismeretességgel kell teljesiteni, mivel beigazolt tény, hogy a rendszernélküli gyérítés főleg a lúczfenyőállományok további fejlődésére rendkivül káros.

Végül megjegyezzük, hogy a különféle gyérítési eljárások akkor alkalmazhatók legelőnyösebben és legczélszerűbben, ha erdőgazdaságaink állandó jellegű szállítóeszközökkel megfelelően el vannak látva. (Folyt. köv.)

A fekete rigó.

A madárélet megfigyelői már régidő óta tapasztalják, hogy a mi fekete rigónk természete és karaktere alaposan megváltozott. Röviden kifejezve a változás abban áll, hogy a madár lelke függetlenitette magát ősei hagyományaitól s egész életmódjában igyekszik alkalmazkodni Észak- és Közép-Európa havasai föltételeihez.

Nem tudjuk ugyan, mennyiben játszik még bele a jégkorszak befolyása a jelenbe, de azt tudjuk, hogy millió és millió madár még mindig ép úgy adózik a jég remének, mint mikor az még zöld gleczserek alakjában borította havasainkat. Töméntelen sereg madár röpül el tőlünk mindjárt a költés után az első juliusi napokban, habár még sokáig megtalálná élelmét nálunk is. Madarak, a melyeknek az azóta bekövetkezett éghajlatváltozások s Közép-Európa új települési viszonyai baj nélkül engedhetnék meg az áttelelést ott, a hol költöttek, még mindig délre vonulnak az ősz beálltával s ezzel automatice folytatják szülőikkel, fiókáikkal és unokáikkal együtt azt a vándorületet, melyre őseiket Európa jégkorszaka idejében a viszonyok kényszeritették. Így aztán a madarak tulajdonképen kivül élnek azon a koron, melybe beleszülettek. Mintha észre se vették volna, hogy földünk utolsó gleczser-korszaka óta egész más lett s a világviszonyok lényegesen javultak.

Ezen a konzervatizmuson most kezdi túltenni magát a rigó, melynél a vándorösztön azon ingerek következtében, a melyek a jelenkorból támadnak és hatnak állandólag a madár lelkére, egyes állatok eseteiben már teljesen kihalt. Vannak fekete rigók, melyek minden eddigi szokásuk daczára télen sem hagyják el többé azt a helyet, a hol költöttek. Mi lehet vajjon ez ősrégi ösztön kiveszésének oka?

A mennyire sejthetjük, azzal kezdődött a dolog, hogy a költés után előbb csak a nőstény és a fiőka fordítottak hátat nyári hazájuknak. A hímek pár hétig tovább

---

álmai!... Ne várjon reám, mert én nem jöhetek vissza többé soha.

Vajjon megbocsáthatja-e ezt nekem?»

A levág helyett ismét a koravén hercseg jött el.

A leány elgondolkozott: Lehet-e vajjon még neki tavasza? Nem, bizonyosan nem, hisz napsugár urfi itt hagyta Aranyvirágot.

És elmentek Itália kék ege alá, Svájcz hatalmas bérczei közé Aranyvirág és az őszülő Lozsethy herczeg.

*

A virágokkal ékes lépcsőkön sorfalat állottak az itt pihenő betegek, hogy üdvözöljék a gyógyhely védnöknőjét, a szép Lozsethy herczegnét, ki meglátogatni jött őket. Mindenki állva fogadta, csak a délszaki növényekkel díszes nagy előszoba egyik szögletében ült egy férfi, s onnan a zöld levelek mögül nézett a herczegnőre. Fájdalom szorongatta szivét, de a szája most is mosolygni próbált. Keserü s nagyon szomoru mosolygás volt az. Meglátta, hogy a herczegnő mély gyászba öltözötten jött, a férjét, a jó öreg herczeget gyászolja.

A herczegnő mosolygva nézett körül s a mint oda pillantott, megdöbbenéssel nézett a férfire. Az orvos magyarázatképpen mondta:

— Legnagyobb betegünk, testi és lelki beteg.

— Szeretnék vele beszélni, — mondta a herczegnő kiséretéhez fordulva, — menjenek előre, én visszamaradok.

Azután, hogy hozzáért, csak nem jött szó ajkára. Csak nézte, elhomályosult szemmel nézte.

A férfi erősebb volt. Összeszorított szájszéllel állta a nézést. A térde be volt burkolva meleg takaróba, jobb vállára pedig köpeny volt boritva.

— Ön annyira fázik? — kérdezte halkan a herczegnő, — pedig hogy süt az áldott nap.

A férfi rekedt, tompa hangon válaszolt:

— A téli napnak, akármilyen ragyogó, nincs ereje, nem melegit többé. Sugara megcsillan a fehér havon, de az csak káprázat, hideg, hazug csillogás. Nincs már benne semmi, a mit nekünk adhatna.

— Így szórtam szét az üres semmibe lelkem sugarait, ifjúságom szent hitét én is, — mondta a szép herczegnő csöndesen, lehajtott fővel. — Csak azt akartam mondani, hogy mindezért megbocsájtottam. Nincsen harag, keserűség a szivemben s örülök, hogy ezt magának megmondhattam.

— Köszönöm, — és megremegett a férfi hangja is — az örök tél lehelete belesüvitett a legpompázóbb nyárba s egy csomó üde, büszke, fényes ragyogású levelet dobott oda a hervadásnak. A hogy multak az évek, úgy sóhajtottam föl minden év mulásánál: oh szép her-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018..

maradtak otthon. Kettenként, ötönként összeállottak egy csapatba s nap folytán közösen kerestek fel a vadászterületeket, az éj beálltával pedig visszatértek meghitt otthonukba pihenni. Késő novemberig lehetett e kis csapatokat czivakodva és embereket kerülve körülkószálni látni, mihelyt azonban a hideg beállt, nyom nélkül tüntek el a tájról. A fagy tovább üzte őket nőstényeik és fiókáik után.

Ez az eset nagy, magános erdeink karcsú fekete rigójával is. E madár vadócz és emberkerülő természetén az újkor sem sokat változtatott. Nőstényeit és fiókáit augusztus közepétől fogva semmi sem tudja visszatartani, annak ellenére, hogy bogyóknak bővében vannak. Sőt a hímekben is, melyeket pedig a késő nyár és ősz dús teritett asztala tovább tartóztat vissza, mihelyt a levegő beborul olthatatlan vágy támad a déli tájak felé, mely feledteti velök a még mindig bőven rendelkezésükre álló élelmi szereket. Mintha az első fagy visszaidézné emlékezetükben a multat s visszahelyezné őket a jégkorszakba.

Ettől a nehézkes rigófajtól újabban elágazott egy könnyedebb vérű. Föl lehet tételeznünk, hogy az elágazás már századokkal ezelőtt vette kezdetét, a mikor tudniillik a népesség sürüsége észrevehetően kezdett emelkedni s az ember a maga tartózkodási helyét mind kijebb tolta várakba, falvakba, városokba. Oly helyeken, hol eddig erdő és csalit állott, most parkok, temetők, kertek kezdtek terjeszkedni, melyeket a környékbeli rigók szivesen választottak költő és lakóhelyökül csendességük és biztosságuk miatt. Az új lakóhely azonban az állatokat is egészen új táplálkozási módhoz szoktatta hozzá. Közvetlen közelségben volt ez a mezőkhöz és emberekhez, gyümölcsöskertek szomszédságában, különböző konyha- és istállóhulladékok lerakodó helyein, a hol már nem volt oly nehéz a fiókák számára a táplálékot megszerezni, mint a mély tülevelű erdőkben. Ezt a rigók is természetesen észrevették, mert az állatoknak csodálatos érzékük van életfenntartásuk minden könnyebbülése iránt, s különösen azok, melyek a vegyes kosztot kedvelik, igen erősen képesek reagálni étrendjük és ételsoruk minden bővülése iránt.

Így a kerti és mezei rigók is észrevették, hogy az erdőben oly ritkán látható ember, kire azelőtt gyanakodó bizalmatlansággal tekintettek, s a kitől mint idegenszerű jelenségtől hanyatt-homlok menekültek, nem táplál velök szemben ellenséges czélzatokat. Ellenkezőleg, időről időre egy kis morzsát vet feléjök s szivesen türi kertjeiben mint hernyópusztitót. Ennek következménye volt, hogy az állatok hozzászoktak az emberekkel való érintkezéshez s hogy fiókáik is, mikor búcsuztak attól a helytől, hol a napvilágot megpillantották, magokkal vitték azt az ösztönt, hogy később házak közelében tartózkodjanak s rakjanak fészket. Hiszen fiatalságukat kertek és majorok, temetők és utczák közt töltötték, s megtanulták, hogy ott keressék táplálékaikat.

De a hímekre, melyek már az erdőből szokva voltak az első fagyos éjszakák beköszöntéig itthon maradni, az erdőtől való elszokás még más irányban is döntő befolyással birt. Ha beállt a hideg s a jégkorszakra való emlékek felébredtek bennök, kiűzték őket nyári otthonukból. Ott kezdtek ismét a régi erdők után vágyni, hol a fiatalságot töltötték, s a mint a vándorösztön felébredt, ők is elindultak a déli tájak felé.

---

czegné, virulnak-e még az Aranyvirágok? A réten igen, szávával, ezrével, csak a szivünkben fonnyadtak el.

— Vajjon csakugyan elfonnyadtak-e? — kérdezte szeliden a herczegnő és tekintetével kereste a férfi tekintetét.

— Herczegnő! Nincs már bennem semmi, a mit önnek adhatnék. Minden kincsemet elvitte az örök tél. Gonosz, gyilkos kézzel rabolta el tőlem, midőn a legboldogabb voltam.

A herczegnő megdöbbenve nézett rá, ő pedig fáradtan sóhajtott. Halálos szomorúság ült ki az arczára s úgy nézett ki a hideg téli tájra.

A nap éppen lemenőben van. A szél biborszegélyü fehér felhőket kerget maga előtt.

A herczegnő fölállott.

— El kell, hogy higyjem, a mit mondott. Nyujtsa búcsuzóul a kezét.

A férfi halotthalvány lett erre a szóra. Összeszoritott ajka erősen megrándult. Behunyta a szemét, hogy ne lásson semmit, semmit a világból.

— Nem tehetem, — mondta végre nagy erőfeszités után elcsukló hangon.

A herczegnő meglepődött tekintetet vetett feléje. Látszott rajta, hogy valamit nem tud megérteni.

A kiséret visszajött. A férfit egy izmos, erős szolga tovább tolta a széken.

— Ő nagyon szerencsétlen, — mondta a doktor utána nézve. — Sok évvel ezelőtt, mikor az ifjúság lobogó lángjával szemében, mámoros szerelemmel a szivében menyasszonyához indult, egy gépszörnyeteg nyomorékká tette; ott voltam az első segélynyujtásnál. Azóta jó barátok lettünk. Bizony nagyon szomorú eset az, herczegnő. Akkor lett sánta, a jobb karja pedig ott szakadt le a fülke-ajtóban, a mint sietett életét megmenteni.

Valami különös melegség lobbant föl a herczegné szemében. Megfordult, hogy utána menjen. Érezte, hogy az élet adósa a férfinek. Adósa a soha vissza nem térő ifjúsággal, melynek minden le nem szakitott virágját a lába elé szeretné dobni. Hadd pompázzon körülötte üde illatával.

Ellenállhatatlanul támadt föl benne a vágy, hogy ezt megmondja neki s hogy még egyszer édes kábultság ringassa el őket. Napsugár visszajött Aranyvirághoz!

A túláradó ujjongó érzésekre hirtelen tompa ütést érzett a szivében, a mi megállásra kényszeritette.

A szalonban valamelyik szerelmes, ábrándos bakfisch ütötte a zongorát s elmélázva énekelte: «Elmult a tavasz, a nyár is, itt az ősz, közelg a tél . . .»

Nyomasztó, fájdalmas érzés lepte meg.

Mit is akart tulajdonképen most, mikor már itt van az örök tél?

Elbúcsuzott és lassan lement a lépcsőkön.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nukból, többé nem csapongtak délnyugat felé mezőn át falvakat, városokat kerülve, bogyókon és magvakon tengve, hanem a lakott helyeket keresték fel, az emberek közelében szerezték be ennivalóikat s parkok és ültetvények fáin szundikáltak. Ezeken a falvakon, városokon, pusztákon át vivő téli csavargásaikon lassanként tudatára jöttek annak is, hogy nem szorultak rá friss hócsések után a szemétdombok és országútak kapnivalóira, hanem ebben s ebben a kertben, ez vagy amaz ablak előtt ízletes takarmány van kifüggesztve szekrényekben, melyeken osztozkodhatnak a csapatosan odasereglő verebekkel, csizekkel, pintyőkékkel. S valahányszor a szekrény kiürült, mindig újra megtöltötték azt. Nem csoda, ha ily körülmények között a himrigó vonulás közben is lemondott a továbbutazásról s ott maradt, a hol jég és hó daczára is oly pompásan megélhetett.

Az ilyen csavargó élet fekete rigóink közt ma már éppen nem ritka eset. Ez az életmód a rigófaj közt szinte egy közbeeső tipust hozott létre, melyhez már temetői és parki rigóink túlnyomó száma tartozik. Habár ezek a fajták annyiban egészen elfajultak már, a mennyiben késő novemberig a költés helyén maradnak s mind kizárólagosabban az emberi gazdaságok hulladékain táplálkoznak, abban az arányban, a mint a kertek és mezők éléstára kiürül, mégis elszállingóznak az első zord időre vagy hópelyhekre, mert még él és dolgozik bennök a jégkorszak emlékeinek atavisztikus képzete. Csakhogy többé nem vándorolnak már messzire. A legközelebbi nagy városban, hol kényelmes megélés kínálkozik számukra, megállapodnak, még akkor is, ha a fagy és zuzmara nem is hagyott alább, mint azon az északabban fekvő helyen, a melyet egy-két nap előtt elhagytak. S itt maradnak, itt telelnek ki, történjék bármi.

Fölöttébb érdekes figyelemmel kisérni azt a proczeszszust, a mint egy öröklött ösztön fokról-fokra mind inkább elhalványul az új helyzet befolyása alatt s lassanként merő formasággá sülyed le, mert a madarak egész vándorlási komédiája többé nem egyéb, mint üres formaság. Úgyszólván egész etikett náluk ma már az, hogy a tél első kopogtatására egy darabig délfelé vonuljanak, azonban vándorösztönük már a fagy-zónán belül kimerül. Igaz, hogy a hideg fokozódása egy időre megint életre kelthető, úgy hogy az állatok ismét próbát tesznek egy darabig még tovább repülni, de nagyban és egészben ez az új vándorút sem sokkal megy túl a lakott helyek és a választott lakóhely határain.

A fekete rigók egy utolsó tipusa egyáltalán ki sem tér a tél hidege elől. Minél jobban előrehalad az évszak, annál szorosabban környezik meg az embert, annál jobban ragaszkodnak ahhoz, a kinek kertjében költöttek és hízlalták magokat. Ha aztán beáll a hó, feszélyezetlenül repülnek az ablakokhoz kenyérért koldulni. Hó, hideg, ház, város, falu és ember e kis teremtések agyában korábbi tapasztalataikból fólyólag oly eszmetársításba kerültek egymással, hogy már a hópihék kavargása is elég, hogy bennök az ablak alá kitett takarmányláda vagy az udvarokon elhintett kenyér benyomását váltsa ki.

A kerti és városi rigók nőstényeit és fiókáit is már körébe vonta ez a jégkori ösztönükkel ellentétes változás. Még mindig délre szállnak ugyan pontosan, a mint az ősz beáll, de az elindulás terminusát már mind kijebb és kijebb tolják, négy-hat héttel az eddig szokásos terminusokon túl. Mikor már az erdei rigó nőstényе fiókáival együtt már rég búcsut vett, ezek még mindig nyári kvártélyukon táboroznak s csak szeptember közepe táján kezdik a dolgot komolyabban venni. Mivel a hímek emancipácziója is minden valószinűség szerint így kezdődött, azért érdekkel várhatjuk, vajjon eljön-e az idő, mikor a nőstények és fiókák is teljesen függetlenitik magokat a jégkori benyomásoktól.

Hozzátehetjük, hogy vándorösztöneikkel együtt a fekete rigók fészekrakási módja, költési szokásaik, anyai ösztönük is alapos módosuláson ment keresztül, sőt legvégül hagyva éneklési módjuk is sokban változott. De ez a téma aktuálisabb lesz a tavaszszal, mint most.

Nyugdíjpótlás.

«Segits magadon, az Isten is megsegit», mondja a közmondás. Ezen igazság hatása alatt létesittettek az állami tisztviselők, az államrendőrségi stb. társadalmi rétegek nyugdíjpótló intézetei, melyek bevételük egy részét az adminisztráczióra kénytelenek forditani, bármily önzetlenül végezzék is azt tagjaik.

Az 1912 : VIII. t.-cz. az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár keretében egy új nyugdíjcsoportot állitott fel, a melybe csak oly egyének léphetnek be, a kiknek főfoglalkozása a gazdasági munka. Nos tehát az erdészeti alkalmazottak teljes jogosultsággal bírnak s beléphetnek ebbe az új nyugdíjcsoportba s megtakarítják vele esetleg ép nyugdíjpótló intézet megalkotását, s igy gondoskodhatnak valóban sanyarú nyugellátásuk javításáról.

Az államnyujtotta ezen kedvezményt minden egyes erdőaltiszt, vadőr vagy erdőszolga igénybe veheté, bármily szolgálati viszonyban áll; akár az államnál, akár hatósági vagy magánszolgálatban van, mert hiszen tudjuk, hogy sehol sem adnak annyit, hogy a mellett el ne kelne még egy kis pótlás.

Az évi 10 K tagsági díj valóban oly kis összeg, a melyet minden jóravaló egyén ily üdvös czélra könnyen félretehet, vagy nélkülözhet.

Az előnyök, a melyeket az illető magának a belépés által megszerezhet, igen messzemenők, mert a nyugdijcsoportbeli tag nem csak nyugdíjat biztosit magának háromféle eshetőséggel, hanem ugyanazon évdíj ellenében temetkezési segélyt és baleseti biztositást. A nyugdíjcsoportbeli tag a nyugdíjat háromféle eshetőség szerint kaphatja és pedig: ha baleset folytán válik teljesen munkaképtelenné, akkor a teljes évi 240 K nyugdíjat kapja akár már az első félévi tagdíj-befizetés után; ha a 10 évi várakozási idő után válik munkaképtelenné,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

megkapja a tagsági évek szerint járó évi nyugdíjat, és harmadsorban — a mi felette előnyös — ha 65. életévét betöltötte, megkapja a tagsági évei szerint járó évi nyugdíjat akkor is, ha teljesen munkaképes és szolgálatában továbbra is megmarad.

Ezen utóbbi eshetőséggel biztosíthatnak maguknak az illetők — különösen a fiatalok — egy oly mellékjövedelmet, a mit egyébként sehol sem szerezhetnének meg.

Igen ajánlatos tehát, hogy az erdészeti személyzet az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár nyugdíjcsoportjába saját jól felfogott érdekében mielőbb tömegesen belépjen.

Jelentkezni az illetékes községi elöljáróságoknál lehet.

Gaál Károly.

Gazdasági tanácsadó.

A zöldtakarmányozásról. Háziállatainknak legjobb takarmánya a zöldtakarmány, a melyet legszivesebben fogyaszt, legjobban értékesiti és egészségi állapotára is a legkedvezőbb hatással van. Tejelőknél a tejelválasztást is a zöldtakarmánynyal lehet leghathatósabban fokozni. A mostani időszakban leginkább a hereféléket és a baltaczimet szoktuk etetni. A luczerna és a vöröshere ismeretes arról a tulajdonságáról, hogy ha sokat esznek belőle az állatok, vagy ha nedves állapotban, mohón fogyasztják, ha a here vagy luczerna kissé fülledt volt, könnyen fölfuvódást okoz a marhánál és más kérődzőknél, míg a lónál veszedelmes kólikának lehet okozója. E mellett a hereférék túlságosan sok táplálékot tartalmaznak, annyira, hogy a tiszta here vagy luczerna etetése mellett a gazda jobban tartja az állatait, mint kellene, drágábban etet, mint szükséges volna, tehát bizonyos pazarlást követ el.

Ha ezeket a zöldtakarmányokat tisztán etetjük, egyrészt állatainkat a fölpuffadás, kólika és más hasonló betegség veszedelmének tesszük ki, másrészt meg pazarlást követünk el, mert ezekből a drága takarmányokból többet etetünk, mint a mennyire az állatnak jó táplálkozásához szüksége lenne.

Mindkét hibát, bajt elkerülhetjük úgy, hogy ezeket a zöldtakarmányokat megszecskázzuk és szalmaszecskával vagy polyvával keverve etetjük. A here- és luczernaszecskát $^1/_3$—$^1/_4$ rész szalmaszecskával vagy ugyanannyi árpa- vagy zabpolyvával kell elkeverni. Így a zöldtakarmánynak jelentékeny részét megtakaríthatjuk, azt meg lehet száritani szénának és ilyen állapotában egyike lesz legbecsesebb téli takarmányainknak, míg a nyári oktalan és czéltalan zöldtakarmányozás mellett teljesen haszontalanul elpocsékolódott volna.

Házőrző ebek gondozása. Hűséges vadászkisérőnk és házőrzőnk, a mennyiben közvetlenül is az utóbbi feladat jut osztályrészeül, vajmi sok helyen nem részesül abban a gondozásban, a mit állategészségügyi szempontokból az ebeknél is mellőzhetlenül be kellene tartanunk; hiszen személyünk, vagyonunk hűséges éber őréről van itt szó, a mi legalább is megérdemel annyit gazdái részéről, hogy kárpótlásul a megfosztott szabadságért és lánczontartásért, legalább tisztán tartsuk ólját. Azzal, hogy napi élelmezéséről gondoskodunk, csak részben felelünk meg az állattartási kötelezettségeinknek. A szennyes, rozsdás, mocskos tartólánczok, a nem eléggé tisztán tartott etető és itatóvályu valóságos fészkei a káros bakteriumoknak. Ezek a kóros anyagok, különböző ártalmas betegségeket visznek át aztán az ebre s onnan esetleg azokra, a kik az ebbel közvetlenül érintkeznek, játszadoznak.

A deszkákból kezdetlegesen összerótt résein át hideget, csapadékot átbocsátó eból sem felelhet meg az állategészségügyi követelményeknek. A kellően deszkázott, friss alommal megfelelően kibélelt s az ólbejáratot fedő függönynyel fölszerelt ól az, a mely mindenkép elegendő oltalmat is fog nyujtani az ebnek a zord évszak borzalmaival szemben is. Melegebb idők beálltával pedig naponta többször kell friss ivóvizről gondoskodni, annyival is inkább, mivel ilyenkor leggyakrabban fenyegeti az ebet a veszettség betegsége is.

Különfélék.

A családi pótlékról. Lapunk ez évi 11. számában részletesen ismertettük a családi pótlékra vonatkozó törvényjavaslatot s közleményünk végén megjegyeztük, hogy igen bajos megjövendölni azt, hogy a törvényjavaslat tárgyalására mikor kerül a sor.

Örömmel értesítjük lapunk t. olvasóit, hogy ezt a törvényjavaslatot az országgyülésnek képviselőháza is és főrendiháza is már letárgyalta s nem lehetetlen, sőt valószinű, hogy mire jelen soraink megjelennek, a törvényjavaslatot Ő Felsége is már szentesíteni fogja s így abból törvény lesz.

A törvényjavaslaton a képviselőház némi módositást eszközölt; így nevezetesen kimondotta, hogy a törvénynek 1912. évi január 1-től számított *visszaható* hatálya legyen, a mi azt jelenti, hogy az arra jogosultak visszamenőleg, január 1-től fogják a családi pótlékot megkapni, továbbá, hogy családi pótlék a *mostoha* gyermekek után is fog járni és hogy azok az alkalmazottak, a kik a családi pótlékot *utólagos* negyedévi részletekben kapják, megkapják a családi pótlékot addig a napig, a melyen a jogczim a családi pótlékra megszünik.

Reméljük, hogy a mint a törvényjavaslat szentesítve lesz, rövidesen meg fog történni a családi pótlékok kiutalványozása.

Az új nyugdíjtörvény. A családi pótlékról szóló törvényjavaslatnak junius hó 7-én a képviselőház pénzügyi bizottsága részéről történt tárgyalása alkalmával *Teleszky János* pénzügyminiszter úr felemlitette, hogy az új nyugdíjtörvényjavaslat rövid időn belül be lesz nyujtható a képviselőházhoz és hogy a kormány abban a feltevésben, hogy ez a törvényjavaslat még a folyó

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

évben törvényerőre fog emelkedni, ezt is *1912. évi január 1-től számított visszaható erővel* akarja felruházni, mert ez a törvény eredetileg is úgy volt tervezve, hogy 1912. évi január hó 1-én lépjen hatályba.

Ha ez valóra válik, akkor azoknak az állami alkalmazottaknak a nyugdíját, a kik ebben az évben mentek nyugdíjba, valószínűleg revizió alá fogják venni s részükre már az új törvény szerint járó nyugdíjat fogják kiutalványozni, a mi mindenesetre több lesz, mint a mennyi a régi törvény szerint jár.

Megjutalmazott erdészeti altisztek. A m. kir. földmivelésügyi miniszter úr a lugosi erdőigazgatóság kerületéhez tartozó hidasligeti védkerületben alkalmazott Molnár András főerdőőr 150 kor., Harbács György erdőőrt pedig 100 kor. jutalomban részesítette, a nemes vad óvása, nevelése, a ragadozó és dúvadak irtása, valamint a vadorzók eredményes, sokszor életveszélyes üldözése körül kifejtett rendkivüli tevékenységükért.

Ez a két derék altiszt ez évben most harmadszor részesült jutalomban; az év elején ugyanis a házikezelés és az erdősítés terén kifejtett eredményes munkásságukért Molnár András főerdőőr 100 kor., Harbács György erdőőr pedig 80 kor. jutalmat kapott a földmivelésügyi miniszter úrtól, mig az Országos Magyar Vadászati Védegylet a vadvédelem körül, de különösen a vadorzókkal szemben tanusított rendkivül erélyes és eredményes ténykedéséért Molnár András főerdőőrt 50 kor. jutalommal és az egyleti ezüst-éremmel, Harbács György erdőőrt pedig 50 kor. jutalommal tüntette ki.

Könyvismertetés. «*A fakereskedelmi köbszámitás elmélete*». Elméleti és gyakorlati útmutatás a fakereskedelmi köbszámitás elsajátitására. Irta: *Schlesinger Farkas*, Arad. Nélkülözhetetlen mindazoknak, kik fakereskedelmi anyagokkal foglalkoznak és a köbszámitást alaposan elsajátitani kivánják. 2 kor.-ért bérmentes szétküldéssel a Magyar Faipar és Fakereskedelem kiadóhivatalában (Budapest, VI., Podmaniczky-utcza 71.) kaphatók.

Haláleseti segély. Megemlékeztünk már Hoppár Mihály uradalmi erdőőr tragikus elhunytáról. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár által megindított tárgyalás nyomán megállapittatván, hogy az elhunyt három 14 éven aluli árvát hagyott hátra, az özvegy már az 1912. évi VIII. t.-cz. által megszabott magasabb haláleseti segélyben volt részesithető, a melyet előbb nevezett pénztár 500 K-ban, a községi előljáróság utján ki is fizetett. Az elhunyt az 1900. évi XVI. t.-cz. 8. §-a alapján a kötelező balesetbiztositás alá esett.

Átlépések a nyugdíjcsoportba. Az 1912. évi VIII. t.-cz. alkotta nyugdijcsoportba az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár által a következők iratták át: Kozma Géza Somogy vármegyei uradalmi erdőőr, Mikó László járási erdőőr és neje és Jarjabka János hatósági erdőőr.

Időjelzés. A «Meteor» julius hóra a következő időjelzést teszi közzé: Julius havának változási napjai 2—6—7—11—14—15—16—17—21—24—29-re esnek. Legerősebb hatásúak a 11—14—17- és 27-ikiek. A hó első harmada a bolygók részéről inkább száraznak igérkezik, de 19-ike körül erősen csapadékos időt várhatunk, úgy, hogy az állandó nyári meleg csak 17-ikét követőleg fog kifejlődni.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni szíveskedjenek.)

A m. kir. **földmivelésügyi miniszter** Letz Lajos m. kir. erdőmérnököt Tiszabogdányból a vezetése alatt álló miniszterium erdészeti (I. B.) főosztályába rendelte be, Bacsilla Lajos m. kir. segéderdőmérnököt pedig áthelyezte Kolozsvárról Zalatnára erdőgondnoknak.

*

A m. kir. **földmivelésügyi miniszter** a szolgálat érdekében áthelyezte Török János m. kir. segéderdőmérnököt Turóczszentmártonba és beosztotta az ott székelő m. kir. járási erdőgondnoksághoz és áthelyezte Vorák Sándor m. kir. segéderdőmérnököt Turdosinra erdőgondnoknak.

*

A m. kir. **földmivelésügyi miniszter** Cserneczky Károly m. kir. segéderdőmérnököt visszarendelte a görgényszentimrei m. kir. erdőőri szakiskolától a kolozsvári m. kir. erdőigazgatósághoz és Katona István m. kir. segéderdőmérnököt áthelyezte Besztercéről Görgényszentimrére az ottani m. kir. erdőőri szakiskolához.

*

A m. kir. **földmivelésügyi miniszter** áthelyezte Takács János m. kir. segéderdőmérnököt Besztercéről Királyhalomra az ottani m. kir. erdőőri szakiskolához.

*

A m. kir. **földmivelésügyi miniszter** a besztercei m. kir. erdőigazgatóság kerületében áthelyezte Paczner Károly m. kir. segéderdőmérnököt Óradnára erdőgondnoknak.

*

A m. kir. **földmivelésügyi miniszter** áthelyezte Alberti János m. kir. segéderdőmérnököt Fehértemplomból a rimaszombati m. kir. állami erdőhivatal kerületébe Sajóvelezdre és megbizta a Borsod vármegyében újonnan szervezett Bánvölgyi m. kir. erdőgondnokság vezetésével.

*

A m. kir. **földmivelésügyi miniszter** a szolgálat érdekében áthelyezte Déry Károly m. kir. erdőmérnökgyakornokot Váczra, az ott székelő m. kir. járási erdőgondnoksághoz.

*

A m. kir. **földmivelésügyi miniszter** a szolgálat érdekében áthelyezte Török Miklós m. kir. erdőmérnökgyakornokot Rimaszombatba és beosztotta az ott székelő m. kir. járási erdőgondnoksághoz.

*

A m. kir. **földmivelésügyi miniszter** a lugosi m. kir. erdőigazgatóság kerületében alkalmazott Zsuska Sándor m. kir. főerdőőrt — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

*

A **szászsebesi m. kir. erdőhivatal főnöke** Abrugyán Mihály máramarossziget lakos, ács- és kőmivesmestert az erdőhivatalhoz m. kir. famesterré nevezte ki.

*

A **tótsóvári m. kir. erdőhivatal főnöke** Hennel Ágoston és Kaisz Ödön II. oszt. erdőaltiszteket I. oszt. m. kir. erdőaltisztekké, Szász Gábor I. oszt. m. kir. segéderdőőrt és Roskó

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Lajos I. oszt. m. kir. erdőlegényt II. oszt. m. kir. erdőaltiszt-tekké, Takács Lajos II. oszt. m. kir. erdőlegényt I. oszt. m. kir. erdőlegénynyé, Zurilla Lajos II. oszt. m. kir. erdőlegényt I. oszt. m. kir. segéderdőőrré, Pretory Jenő II. oszt. m. kir. segéderdőőrt és Nagy Géza végzett erdőőri szakiskolai növendéket II. oszt. m. kir. erdőlegényekké, Sztanács Árpád és Németh János végzett erdőőri szakiskolai növendékeket pedig II. oszt. m. kir. segéderdőőrökké nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a címszalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

F. I. Pipéi az erdei rét füveiben található *fonálféreg* miatt pusztulnak el. Ez a féreg a szájon át befurakodik a gége és szemfalakba, ott gyulladást okoz és ennek vége a halál. *Ez ellen orvosság nincs.* Legjobb ha felhagy a ludak tenyésztésével. Ezt a leírtak után állítjuk, de csakis boncolás és górcsövi vizsgálattal lehetne megállapítani, hogy a fonálféreg-e az oka a pusztulásnak. A többi felhozott aggályok szintén sulyosak, de ilyen állapottal majdnem mindenütt találkozik az ember, még sem pusztulnak el a pipék. Gyanunk tehát a fű fonálférgeire esik. *(bl.)*

D. J. Pomerániai ludat tudtommal ez idő szerint hazánkban már nem tenyésztenek és pedig azért nem, mert az emdeni lud, mely fehér tollazatú és jobban honosul nálunk, mint a pomerániai, teljesen kiszorította hazánkból. Kapható azonban S. *Marten* baromfitenyésztő-czégnél, Lehrte bei Berlin. *(bl.)*

C. A. Kovácsi. 1. Leveléből nem tudtam pontosan megállapítani fonálféregről avagy galandféregről van-e szó, de a leírás szerint valószínűbb az utóbbi. Jelen esetben ez nem nagy hiba, mert a kezelés majdnem egyenlő. A kis tacskókat koplaltassa meg egy napig, aztán adjon be éhgyomorra ricsinus olajat, 10—15 grmmot, a mi a férgeket kihajtja, házi szerként azonkívül tökkmagot is adhat éh gyomorra 10—15 drb tojás sárgában több napon keresztül avagy ha kéznél van areka-dió úgy azt porrá törve és vajjal keverve pilulát készítsen belőle. Galandféregről a tacskók anyjuk nyalása útján fertőződnek, mert a szőrben tetvek vannak és azok útján fertőződnek. Fonalférgeknél meg a víz, a fű terjeszti a férgeket tehát erre vigyázni kell. A kezelés a fonalférgeknél ugyanaz. Mindenesetre ki kell hajtani a férgeket a belekből, mert az állatok könnyen elpusztulnak. Nagyon ajánlom az anyát többször jól megmosni, ha lehet kátrányszappannal, sőt még meleg időben a kölkeket is és alájuk tiszta almot tenni. *Dr. Kukuljević József.*

2. A 20 fillért a lap javára bevételeztük.

Vadász. Ebben az ügyben igen nehéz tanácsot adni. Abból, hogy önt irodai szolgálatra kívánják beosztani, azt következtetjük, hogy ön az intelligensebb altisztek közé tartozik, a mit különben hozzánk intézett szép leveléből mi is örömmel konstatálunk. Ez a tervezett új beosztás mindenesetre kitüntetésszámba megy ugyan, de önre nézve anyagilag hátrányos lévén, egyúttal érdemtelen büntetésben fog részesülni. Ha vonakodik új beosztását elfogadni, úgy kiteszi magát annak, hogy esetleg más — rosszabb — védkerületbe helyezik át. Megtagadni az engedelmességet természetesen nem lehet s azért más tanácsot nem adhatunk, minthogy helyzetének őszinte feltárásával kérje meg az erdőgondnok és a hivatalfőnök urakat, hogy önt hagyják meg jelenlegi állomáshelyén arra a néhány évre, a mi még köteles szolgálati idejéből hátra van. Abban, hogy a szervezendő irodai altisztekre nézve mit hoz a jövő, ne bizakodjék, mert ki tudja lesznek-e és mikor ilyen irodai altiszti állások szervezve s nagy kérdés, hogy ezek jobban lesznek-e javadalmazva mint a védkerületi altisztek. Mi azt hisszük, hogy ha lesznek is ilyen irodai altiszti állások szervezve, azok javadalmazása nem lesz más, mint a védkerületi altisztéké, s ezek az állások arra fognak szolgálni, hogy a koruknál, vagy betegségüknél, vagy egyéb körülményeknél fogva külső szolgálatra már kevésbbé alkalmas, de a mellett járóval és hasznavehető altisztet ezekre az állásokra elhelyezhessék.

F. J. 1. Az 1879. évi XXXI. t.-cz. (erdőtörvény) 38. §-a szerint felesketett erdőőrök (ilyenek a járási erdőőrök is), a törvény 40. §-a szerint lőfegyvert is viselhetnek s ez a fegyverük vadászatjegy — adómentes. A vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 26. §-a szerint az, a ki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbe van adva, a haszonbérlőnek engedélye nélkül vadászik, vadászati kihágást követ el. Minthogy pedig a belügyminiszter úrnak 1906. évi 2147. számú határozata szerint lőfegyverrel idegen vadászterületre lépni tilos, illetve a ki lőfegyverrel idegen vadászterületre lép, vadászati kihágást követ el, ennélfogva a vadászati bérlő a járási erdőőrt és erdőszolgát, az általa bérelt vadászterületen a *vadászfegyver* viselésétől eltilthatja, a szolgálati *golyósfegyver* viselésétől azonban nem, mert az utóbbira az erdőőrnek és erdőszolgának hivatása teljesítése czéljából szüksége van. 2. Vadőri teendők végzésével olyan egyén is megbízható, a ki a vadőri vizsgát nem tette le. Az ilyen egyén a fegyveradóról és vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. 6. §-ának *c)* pontja értelmében *vadászcselédnek* tekintendő s ebbeli minősége a közigazgatási hatóságnál a törvény 31., 33. és 34. §-ai értelmében bejelentendő. Megjegyezzük, hogy az ilyen alkalmazottaknak az 1888. évi 42,934. számú belügyminiszteri körrendelet értelmében cselédkönyvvel is el kell látva lenni. A vadászcselédek, a földmívelésügyi miniszter úrnak lapunk ez évi 6-ik számában egész terjedelmében közölt 1911. évi 19,426. számú körrendelete értelmében hatóságilag nem eskethetők fel.

J. B. 1. A vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 36. §-a értelmében, a vadászati kihágások után megállapított pénzbüntetések tele mindenkor a feljelentőt illeti; a másik fele pedig azon község szegényeinek a javára esik, melynek határában a kihágás elkövettetett. Ha ön sem az eljárási költséget, sem a büntetés-pénz felét nem kapta meg, úgy a törvény említett §-ára való hivatkozással kérje a szolgabirói hivatalnál annak kifizetését. Ha ez eredményre nem vezetne, forduljon az alispánhoz.

2. Előfizetése 1913. évi junius hó végén jár le.

Sári. Tökéletesen igaza van, hogy az túlhajtott kivánság, hogy az erdészeti altisztet felebbvalója urazza. Lapunk előbbi számában mi is erre az álláspontra helyezkedtünk. Abban is teljesen igazat adunk önnek, hogy sokkal szükségesebb volna az altisztek közjogi helyzetét tisztázni, mintsem a czím és úr kérdéseket teszegetni. Az ön által javasolt országos erdőaltiszti értekezletet mi nem hivhatjuk össze, mert nem akarunk az erdészeti és vadászati altiszti szövetségnek konkurencziát csinálni, pedig bizonyára több eredménynyel járna, ha mi is közbelépnénk. Mi felajánlottuk annak idején az alakulóban volt erdészeti és vadászati altiszti szövetségnek a támogatásunkat, de azt a szövetség vezetősége nem fogadta el. Így kérjük, hogy forduljon ön is a javaslataival a szövetséghez.

R. J. A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cz. 21. §-a értelmében a közös legeltetésre használt birtokoknál a községi képviselőtestület a legeltetés mikénti gyakorlására nézve szabályrendeletet köteles alkotni, melyben a 21. §. *g)* pontja értelmében az is megállapítandó, hogy mely esetekben engedhető meg az, hogy egyesek külön legeltethessenek. Nézze meg ezt a szabályrendeletet a jegyzői hivatalban s ha azt magára nézve sérelmesnek találná, forduljon jogorvoslatért első fokban a főszolgabiróhoz, másodfokban a vármegye alispánjához, harmadfokban pedig a földmívelésügyi miniszter úrhoz.

L. V. Látatlanban nagyon nehéz megfelelő tanácsot adni. Leirása szerint tényleg egy fisztula van jelen, de van ott már erős vadhús-sarjadás is, a mit le kell lapisolni. A sebcsatornát semmi esetre sem szabad begyógyulni hagyni, míg az teljesen ki nem ürült, vagyis míg abban geny van, sőt azt még tágítani kellene, hogy a seb jól kitiszteljen. Nehéz tanácsot adnom, mert már állatorvos kezeli, az látta a helyzetet és így mégis csak ő tud legjobban tanácsot adni. Nincs kizárva, hogy a rúd törése-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kor egy faszilánk hatolt az izomzatba és az okozza a genyedést és a daganatképződést, azt akkor feltétlenül el kell távolítani. Minden esetre kérje meg az állatorvos urat, ha jónak látja fecskendezze ki a sebet 1% hyperololdattal, a mi a genyt feltétlenül kitisztítja és a daganatot — ha abban geny van — lelohasztja. Forduljon csak bizalommal az állatorvos úrhoz, ő tudja legjobban mi a baj oka. Én nem avatkozhatom bele láttatlanul az ő kezelésébe és diagnozisába, de nem is vállalhatnék felelősséget a távolból adott tanácsért. *Dr. Kukuljević József.*

B. J. 1. A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. — 2. Előfizetése ez évi junius hó végével lejárt.

B. S. 1. Már számtalanszor megmondtuk, hogy a hatóságilag feleskedett erdőőr csak a gondjaira bizott területen tekintendő közbiztonsági közegnek s ehhez képest önnek nem állott jogában egy az országúton haladó egyéntől a fegyverét elvenni; az, hogy az illetőnek ott nincs vadászterülete, a fegyver elvételére alapul nem szolgálhat, mert abból a körülményből, hogy valaki az országúton fegyverrel jár, még nem következik, hogy az illető vadászni fog, vagy vadászni volt. 2. Ha az útbiztos a vadászfegyverőért a fegyveradót megfizette, jogosan járhat az országúton fegyverrel, vadásznia azonban természetesen nem szabad. 3. Hogyne volna szabad egy vadászembernek töltött fegyverrel a vállán a vadászterületéig menni! Jóraváló vadász azonban ezt nem teszi, hanem a helyszínén tölti meg a fegyverét. 4. Hogy idegen vadászterületen mi történik, az a szomszédos birtokos erdőőrére nem tartozik. Azt azonban megteheti, hogy a tapasztalt vadászati kihágásra a csendőrséget figyelmezteti. A legtöbb helyen azonban nem veszik ilyen szigorúan a dolgot, hanem elfogadják a hatóságilag feleskedett erdőőr feljelentését, illetve közbelépését is. 5. Kérjen az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztártól, Budapest (V., Alkotmány-utcza 16. szám) tájékoztatót. 6. Olvassa el lapunk ez évi 11. számában a továbbképző tanfolyamra való felvételekre vonatkozó pályázati hirdetményt; annak 6. *b)* pontjából láthatja, hogy csak olyanokat vesznek fel, a kik szakiskolát is végeztek.

R. R. Az 1890. évi I. t.-cz. 25. §-a értelmében az erdőőrök nem tartoznak útadót fizetni. Miután a törvény általánosságban csak erdőőrökről tesz említést, ebből következik, hogy nemcsak a kincstári erdőőrök, de általában az erdőőrök nem tartoznak útadót fizetni. Így döntött különben a közigazgatási bíróság is, a mikor Brassó város erdőőreit az útadó fizetésének kötelezettsége alól felmentette. Ha önre az útadót mégis kirótták, folyamodjék annak törlése iránt a pénzügyigazgatóság útján az adófelszólamlási bizottsághoz (közigazgatási bizottsághoz) s hivatkozzék kérvényében a m. kir. közigazgatási bíróságnak 1906. évi 2034. szám alatt ez ügyben hozott ítéletére, vagy Mosonvármegye közigazgatási bizottságának 1908. évi 959. k. b. szám alatt hozott határozatára, vagy a belügyminiszter úrnak Szebenvármegye közönségéhez intézett 1912. évi 5287. számu rendeletére. Az első lapunk 1908. évfolyamának 44. oldalán, a másodikat 1909. évfolyamának 58. oldalán, utóbbit pedig 1912. évfolyamának 100. oldalán egész terjedelmében megtalálhatja.

Az özvegyek útadót tartoznak ugyan fizetni, de a törvény 49. §-ának *e)* pontja értelmében a nők a *természetbeni* községi közmunka teljesítése alól általában ki vannak véve, kivéve azt az esetet, ha házuknál velük, legyenek hajadonok vagy özvegyek, egy kenyéren élő és munkára alkalmas férfiszéladtag vagy szolga létezik, mely esetben ezek, a megszabott napszámot amazokért teljesítik.

B. A. Örülünk, hogy lapunk 12-ik számában az «Erdőőr»-nek szóló üzenetünket szóvá tette, legalább alkalmunk van ezt a kérdést némileg tisztázni. Mi u. i. azt mondtuk, hogy «az a javaslata például, hogy a tisztviselő az altisztet *úr* megszólítással illesse, talán kissé túlzott kívánság». Elismerjük, hogy itt egy szót kifelejtettünk, mert helyesen azt kellett volna üzennünk, hogy «*ezidőszerint* talán kissé túlzott kívánság». Ha ezt a szót ki nem felejtettük volna, lehet hogy ön is igazat adott volna nekünk. Ha — a mint ön irja — «az altiszti kar a jó magaviseletű szakképzett fűkből lesz kiválogatva és nem fognak a parasztokkal egyetemben korcsmából-korcsmába járni . . . stb.», akkor mi is azt fogjuk mondani, hogy igenis meg *kell* az altisztenek az «úr» czímzést adni; de addig, a míg az altisztek közt — sajnos — sok olyan van, — s ezt talán ön is el fogja ismerni, — a ki még az «altiszt» czímre se méltó s a kik miatt épen önök restelkednek legjobban, *addig* kissé túlzott kívánságnak tartjuk az «úr» megszólítást. Higyje el, hogy mi örülnénk a legjobban, ha az erdészeti altiszti kar olyan egyénekből lenne összeválogatva, mint azt ön kívánja.

Másik üzenetünket bizonyára nem kifogásolta volna, ha ismerte volna a kérdést, a melyre az vonatkozott. «Erdőőr» ugyanis azt mondta, hogy azért nincs az altisztnek *a fatolvajok előtt* tekintélye, mert erdőőr a czíme. Na már ilyen naiv kijelentésre más választ, mint a mit adtunk, nem adhattunk és most se mondhatunk egyebet, mint azt, hogy az egyénnek nem a czíme adja meg a tekintélyét.

A középiskola (gimnázium, reál, stb.) négy alsó osztályában a tanárok tegezik a tanulókat. Minthogy pedig az erdőőri szakiskolába való felvételhez csak az elemi iskola hatodik (illetőleg valamely középiskola második) osztályának elvégzése szükséges, így nem találunk abban semmit, ha még két évig, a míg a szakiskolát elvégezik, tegezik őket. Csodálatos, hogy azon nem ütköznek meg önök, hogy katonáéknál a paraszt káplár tegezi a végzett szakiskolás közlegényt, de az már bántja önöket, hogy a szakiskolákban, tehát jóval fiatalabb korban, tanult, intelligens úri emberek tegezik a fiatal növendékeket.

HIRDETÉSEK

Erdőőr kerestetik azonnali vagy július hó 1-re való belépésre. Megkivántatik, hogy fáczántenyésztéshez értsen és nőtlen legyen. A tót nyelvet beszélő előnyben részesül. Szives megkeresések igény-megjelöléssel, bizonyítványmásolatokkal felszerelve nagyságos baji Patay Sámuel úr czímére Berettó, p. Bánócz, Zemplén megye kéretnek. (1.II.2.)

Uraim! Csinos, magastermetü hugomat férjhez adnám 2800 kor. hozománynyal, csinos, magastermetü, barna főerdőőr vagy erdőőrhöz. Leveleket «Erdészleány» czímre Budapest, főposta restante. (2.)

Szakképzett fiatal erdész, ki az összes erdészeti munkálatokban, önálló felmérésben, rajzolásban stb. jártas, kisebb uradalomban önálló kezelői, esetleg főerdőőri állást keres. Csak magyarul beszél. Czíme: Pataky Béla, Biharsályi. (3.)

Erdőőr nyitramegyei uradalomba azonnali belépésre felvétetik. Erdészeti iskolát végzett, fáczánnevelésben, vadkezelésben s kártékony vad irtásában teljesen jártas egyének küldjék okmánymásolatokkal (melyek vissza nem adatnak) felszerelt ajánlataikat: Sebő Imre úr czímére Budapest, Bálvány-utcza 8. szám. A tót nyelvet birók előnyben részesülnek. (4.III.1.)

Egy darab egy éves **uhu** (fülesbagoly) eladó. Érdeklődők Kabzányi János, m. kir. erdőaltiszt Vychodna (Liptó megye) czímre irjanak. (5.)

47,483. I. B-1. szám. **Vékony fenyőhaszonfaeladás.** A dobrocsi, karámi és cserpataki erdőgondnokságoknál termelt és a kisgarami vasuti állomás melletti rakodóra kihozott 22,678 drb gömbölyű fenyő szőlő- és gyümölcskaró, 14,638 drb erdei lécz, 71,257 folyóméter

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fenyőrúdfa, 848·77 m³ egyéb fenyőhaszonfa, négy eladási csoportra megosztva, zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi július hó 15-én déli 12 óráig nyujtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és 1912. évi július hó 16-án délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Az árverési és szerződési feltételek, a faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boríték az árverező m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapesten, 1912. évi június hóban.

(6.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

Két darab **uhu** eladó. Czím: Fodor József, legelőmester, Alsókubin. (7.)

47,631. I. B-1/1912. szám. **Kavicsszedési jog bérbeadása.** Ungvár város határában az ungvári m. kir. erdőgondnokság kezelésébe tartozó Ung-medrében a m. kir. kincstár jogán gyakorolható burkolókő- és kavicsszedési jog 1912. évi július hó 1-től 1922. évi június hó végéig való 10 évi időtartamra zárt írásbeli versenytárgyalás útján bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár: évenkénti bányabér fejében 1800 kor. és 6000 m³-en felüli anyagok használatánál m³-kint 30 fillér vételár.

Bánatpénz 1000 kor.

Az ajánlatok 1912. évi július hó 9-én déli 12 óráig nyujtandók be Ungvárt a m. kir. főerdőhivatalnál és július hó 10-én délelőtt 10 órakor fognak a főerdőhivatal helyiségében nyilvánosan felbontatni.

Az árverési és szerződési feltételek az ungvári m. kir. főerdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912 június hóban.

(8.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

3245/1912. sz. **Pályázati hirdetmény** a m. kir. kincstári erdőalkalmazottak és szolgák leánygyermekei részére Zboróu (Sáros megye) létesített tápintézetbe való felvételre. Ezen tápintézet czélja, hogy a növendékek a zboróu elemi iskolát látogatván, az intézetben lakáson és ellátáson kívül megfelelő felügyeletben részesüljenek.

A felvétel iránt a megnevezett és évi fizetéssel biró alkalmazottak, mint szülők, illetőleg gyámok folyamodhatnak oly esetben, midőn gyermekük, illetőleg gyámoltjuk az iskolától való nagyobb távolság miatt, vagy más okból a törvényszabta elemi iskolai oktatásban nem részesülhet.

Az 1 (egy) korona okmánybélyeggel ellátott és szolgálati úton benyujtandó kérvényhez a következő mellékletek csatolandók:

a) születési bizonyítvány, melyből kitünik, hogy a fölvenndő leánygyermek legalább hatodik életévét betöltötte:

b) oltási bizonyítvány;

c) a testi és lelki épséget igazoló kincstári vagy vármegyei, illetve más közhatósági orvosi bizonyítvány;

d) a felettes kincstári erdőhatóság bizonyítványa, melyből kitünik, hogy a gyermek szülője, illetőleg gyámja lakhelyén magyarnyelvű oktatásban nem részesülhet.

A kérvényben megemlitendők a következő adatok:

1. A folyamodó neve, állása, lakhelye és az erdőhivatali kerület, a melyben alkalmazva van.

2. A tápintézetbe felvenni kért gyermek neve, kora és hányadik népiskolai osztályt végezte.

3. A folyamodó fizetésének, illetve nyugdijának összege.

4. A felveendő gyermek, valamint testvérei által élvezett összegek, vagy egyéb állandó segélynek összege.

5. A szülő, valamint a gyermek magánvagyona után négy százalékos kamatjövedelem összege.

6. A folyamodó ellátatlan, de otthon nevelt gyermekeinek száma.

7. A folyamodó ellátatlan, de magyar tannyelvű iskola hiányában házon kivül elemi iskolába járó gyermekeinek száma.

8. A felveendő gyermek apátlan, anyátlan, árva-e és vannak-e ellátatlan testvérei?

(Iparostanonczok ellátottaknak tekintendők, úgyszintén más kenyérkereső pályán fizetés vagy ellátás mellett alkalmazott, valamint az erdőőri szakiskolába vagy más intézetbe díjtalan ellátásra felvett gyermek is.)

Tájékozásul megjegyeztetik, hogy a gyermekek ellátási költségeihez a szülők vagy gyámok által, a javadalmazás és szolgálati minőség fokozata szerint évi 80, 100 és 120 kor. hozzájárulás fizetendő, mely összegek a szülők vagy gyámok illetményeiből 10 (tiz) havi részletben fognak levonatni.

Erdőszolgák gyermekei és altisztek árvagyermekei után 80 kor., II. oszt. altisztek gyermekei után 100 kor., az I. oszt. altisztek gyermekei után 120 kor. fizetendő.

Minden növendék részére a következő ruha- és fehérnemű szerzendő be:

két öltözet nyári ruha, két öltözet téli ruha,
egy darab felöltő (vagy kendő),
egy darab téli köpeny,
két darab nyári fejkendő,
két darab téli fejkendő,
két pár czipő,
hat darab ing,
három darab hálóing,
három darab téli (barchet) alsónadrág,
három darab nyári alsószoknya,
három darab téli alsószoknya,
hat darab zsebkendő,
hat pár harisnya,
két darab sötét kötény,
két darab kék kötény,
egy darab fogmosókefe,
egy darab fésű (ritka-fésű),
egy darab porfésű (sürű-fésű).

Ezeket a felszerelési tárgyakat a szülők, illetőleg a gyámok magukkal hozhatják, vagy azok beszerzésével az intézetet bízhatják meg.

Ha e tárgyakról az intézet gondoskodik, akkor a beszerzési ár a tanév folyamán — egyenlő havi részletekben való levonás útján — az intézetnek megtérítendő.

A kisebb kiadások (czipő-, ruhajavitás, levelezés) fedezésére a gyermek bevonulása alkalmával 5 kor. az intézet igazgatóságánál letétbe helyezendő.

Habár valamely gyermek az előző évben fel is volt véve a tápintézetbe, *az újra való felvételéért szintén folyamodni kell.*

A kérvények benyujtásának határideje folyó évi július hó 10-ik napja.

Folyamodók figyelmeztetnek, hogy kérvényeiket legkésőbben ezen napig felettes hatóságukhoz benyujtsák, mert későbben érkező kérvények figyelembe nem vehetők.

A tápintézet szervezetét ismertető, részletes szabályzatról fölvilágositás nyerhető minden kincstári erdőhatóságnál.

Tótsóvár, 1912. évi június hóban.

(9.) ***M. kir. erdőhivatal.***

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 14. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én 1912. évi julius 15.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre _ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységgarral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdijban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A magyar erdőgazdaság történetéről. (—y—y.)
A borz. (Gy. K.)
Gazdasági tanácsadó: Őszibaraczfák nyári gondozása. — (bl.) — Fajbaromfiak kiosztása. — Uborkás és káposztás hordók tisztitása.
Különfélék: Nyugdijbiztosítás. — A fagylalt eredete. — A tyúkszem. — Rózsalevelek felhasználása. — A házigomba irtása. — A folyóvizek hőfokáról. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Klára. (M. Hrabovszky Julia.)

A magyar erdőgazdaság történetéről.

Lapunk utóbbi számaiban Kaán Károlynak «Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége» czim alatt megjelent közleményei teljes figyelmünket lekötő igen érdekes tartalmukkal arra indítanak, hogy — azok kedvéért, a kik érdeklődéssel fogadják, ha mai virágzó erdőgazdaságunknak századokra visszamenő multjával lapunk az említettem közlemény után még egy keveset foglalkozik — az Országos Erdészeti Egyesületnek áldozatkészségéből még az 1896. évben megjelent egyik olyan nagy értékű műről tegyek itt említést, a mely mint régi okiratok gyűjteménye nemcsak történetirói segédforrásként van hivatva beláthatatlan időkön át hasznos szolgálatot teljesiteni, de hazai erdőgazdaságunk történetébe alapos betekintést nyujtva, csaknem a részletekbe menő hűséggel állitja elénk annak képét.

Országos Erdészeti Egyesületünk ugyanis az 1896. évi ezredévi ünneplésből szintén kiveendő emlékhagyó részét: elhatározta, hogy megiratja a magyar erdőgazdaság történetét.

Előbb azonban egybe kellett gyűjtetnie mindazon kiadott vagy kiadatlan okiratokat, a melyek a magyar erdőgazdaság fejlődését a honfoglalástól kezdve az 1867. évig feltüntetik. Ezt a munkát Tagányi Károly hirneves történettudós és a m. kir. országos levéltár fáradhatatlan munkásságú tisztviselője szerkesztette s a czime «*Magyar Erdészeti Oklevéltár*».

A három vaskos kötetre terjedő óriási anyag felöleli mindazokat az okmányokat, a melyek — mint a hazai erdőgazdaságra vonatkozók — az ország minden részéből, az állami-, törvényhatósági és magán-levéltárakból és a bécsi cs. és kir. közös pénzügyminiszteri levéltárból fáradságos kutatás után egybegyüjthetők valának.

Az I. kötet, melyben az okiratok legnagyobb része kivonatosan van bemutatva, egész 1743-ig, a volt temesi bánság erdőmesteri hivatala felállításának idejéig, a régi extenziv erdőgazdálkodás korát jellemző 373 okirattal, a második kötet 307 okirattal 1807-ig, a selmeczbányai erdőakadémia felállításáig, s a 92 okiratot tartalmazó harmadik kötet az 1867-ik évig, a mai Orsz. Erdészeti Egyesület megalakulásáig terjedő időszakok szerint csoportositja az egész anyagot. Minden egyes kötet el van látva az okiratok tartalom-, illetve czimjegyzékével s a III. kötethez fűzött tárgy- és névmutató az egész mű használatának ugyancsak nélkülözhetetlen segédeszköze.

Hogy pedig ez a nagy tudással és nagyon rövid idő alatt megszerkesztett munka hazánk ma már megint kincses erdeinek jövendő történetirója kezében mily nagybecsű forrásul fog szolgálni: legjobban mutatja az a 47 lapra nyomtatott s az egész munkát megismertető szép bevezetés, mely az első kötet elején «*A magyar erdőgazdaság fejlődése*» czimen hazai erdőgazdaságunknak úgyszólván összes megfigyelhető életmozzanatait vázolja és az erdészember őszinte dicséretére méltó szakavatottsággal vezet erdészetünk mindazon fázisán keresztül, a melyek az *ősállapottól* a teljes kifejlettségnek ma már általánosan elismert fokáig egy ezredévet töltenek ki.

Azt hiszem, nem vétek, sem a kiadó, sem a szerkesztő joga ellen, ha lapunk olvasóinak e «*történeti bevezetés*» rövid tartalmát az alábbiakban hozzájuthatóvá teszem.

*

Az erdőgazdálkodásnak is formát adó birtokviszonyok elseje gyanánt «*A primitiv erdőközösséget*» ismerjük meg a bevezetés első fejezetéből, a mely közösség áldatlan uralma alatt hazánk erdőségeinek nagy része kerül pusztulásra. Ennek tudatára jutva, számos község az *osztatlan* birtoklásról az *ideiglenes felosztásra* tért át s az erdőt annyi *egyenlő részre, nyilasra, erdő-*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nyílra osztották, a hány egyenjogú tagja volt a községnek.

Az egyenlőség a későbbi nemesi és telki osztályok szerint osztályokra különült s a rangkisebbek kisebb részben részesedtek. Ez osztásmód utolsó formája az volt, a mikor többé már nem erdőt, hanem — szintén nyilas osztással — fát részeltek.

A közbirtokossági erdőkben e birtoklási formák egyike-másika még máig is fennáll.

Mint az erdők legnagyobb birtokosának: a *királynak erdőgazdasága* (2. fej.) válik ki leghamarább a közös erdőbirtoklásból. A *megyékbe* osztott rengeteg birtok erdeit is a megyeispánok kormányozták s a jövedelem egyharmadát ők kapták. Az erdők közvetlen gondozása a királyi *erdőóvókra* volt bizva, a kiknek a *tíznagy* (decurio) s ezeknek ismét a *száznagy* (centurio) volt közvetlen előljárójuk. Katonai szervezetükre enged következtetni az, hogy nemcsak az erdőkezelés és a még fontosabb vadászat és halászat ügyei képezték feladatukat, hanem különösen az ország szélein határőri szolgálatot is teljesítettek.

Az egyházaknak, főuraknak s később a tatárjárás után betelepített idegeneknek tett adományozások a király rengeteg erdőbirtokának rohamos elfogyását okozták, a mi az Árpádkori erdőóvó szervezet megszüntetését is maga után vonta. Az érdemeket jutalmazó adományozást a főnemesség zsarolása követte, úgy, hogy 1514-ben a már nagyon megfogyott koronajavak el nem idegeníthetését törvénynyel kellett biztosítani.

Ez időtájt azonban az erdőgazdálkodásnak már többféle formája érvényesül s az épület- és tüzifa termelése, a makkoltatás, cserzőanyag termelése, sőt már az erdők fenntartására vetett figyelem azt bizonyítják, hogy az erdészeti kultura szórványos jelentkezése a középkorba nyulik vissza (3. fej.).

Az erdők rendszeres és czéltudatos gondozása mindazáltal csak azután kezd nagyobb jelentőségűvé válni, a midőn a bányászat által is érdekelt koronajavakon a túlságos használat káros következményeitől tartva, az erdő kezelése ahhoz értő erdőtiszti személyzet gondjai alá kerül. Az udvari kamara úgynevezett erdőrendtartásba foglalt utasításokkal rendelkezik a vágások tervezése, kihasználása és a kihasznált területek felujitása felől (4. fej.).

Az erdők fenntartásának ez az igyekezete lassanlassan átszivárog a köztudatba is és egyes községek, különösen azonban városok és egynémely főnemes szintén belátták az erdők kiméléséne szükségét. Sajnos, hogy a háborus idők nagyterjedelmű erdőpusztításaikkal jóformán minden kulturtörekvésnek útját állották.

A modern erdészeti kultura keletkezését (5., 6. fej.) csak a délmagyarországi katonai kormányzatnak az erdőgazdaságba is történt beavatkozása idejétől lehet számitani.

A birtokosokban, kulturában leszegényedett Dél-Magyarország erdeit előbb katonahivatalnokok, majd a temesi bánsági erdőhivatal felállítása után szakemberek kezelik s ezek javaslatain indulva, a hadsereg érdekeire való figyelemmel előbb utasitások adatnak az erdőültetések terjesztésére; mignem a magyar udvari kanczelláriának a bécsi udv. főhadi tanáccsal történt megállapodása után az erdőpusztítások meggátlása végett

TÁRCZA.

Klára.

Irta: *M. Hrabovszky Julia.*

I.

— És most ülj le és beszélj! — mondta Anna, miután szép huga útiköpenyét és kalapját letette az ágyra. — Mit jelent váratlan ideutazásod?

Klára nagyon sápadtan, fáradt tekintettel inkább leroskadt, mint leült az ó-divatú karosszékbe és sötéten felelte:

— Végleg otthagytam Szalkayékat; új állás után kell néznem.

— De hát mi történt? — kérdezte Anna egészen belesápadva e nem várt hir hallatára. — Meg voltál elégedve nagyon... az asszony és az urak is kedveltek...

— Nagyon is, — felelte Klára sajátszerű hangsúlylyal.

— Szalkay Imre merészelt volna?... — kérdezte Anna hirtelen.

Klára csak a szemével intett igent.

— Oh tudtam, féltem ettől! — kiáltott fel Anna felindultan. — Szenvedélyes, szilaj embernek ecsetelték előttem Szalkayt, a felesége pedig beteges, igénytelen... Szalkay Imre beléd szeretett, üldözött a szerelmével...

— Üldözött a szerelmével, — ismételte Klára automatikusan, holdkóros tekintettel nézve maga elé.

— Értem,... nem maradhattál abban a házban, miután Szalkayt visszautasítottad.

Klára lehajtotta a fejét és nem felelt.

— Szegény, szegény Klárám! — folytatá Anna melegen. — Négy éve bolyongsz már idegenek között és mindig, mindig a férfiak úztek ki jó állásodból! Nagyon is szép, nagyon is finom vagy te társalkodónőnek, házvezetőnőnek... És nagyon is büszke, erényes! Isten verje meg azt a rossz uradat, a ki ilyen helyzetbe hozott, — fakadt ki keserűen. — Isten verje meg Szalkay Imrét is, a miért igy visszaélt a helyzettel.

— Ne átkozd őt,... én is hibás vagyok...

— Miben?

— El fogok neked mondani mindent, a teljes valóságot, minden szépités nélkül. Talán el fogsz itélni, talán megvetsz, talán el sem fogod hinni, a mit hallani fogsz. Hiszen én magam is alig tudom elhinni... Sokszor azt hiszem, csak álom,... gonosz álom üzi velem játékát. Én tettem volna ezt? Az én szivemben fért meg annyi ellentétes, szokatlan érzés; annyi édesen fájó, gyönyörteljes szenvedés?

— Klára! — kiáltott fel Anna ijedten. — Te szeretsz!

— Szerettem, — felelte Klára sötéten.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a helytartótanács az összes törvényhatóságokat javaslattételre szólítván fel: az erdők ügye országos közügygyé lett.

1769 decz. 22-én adta ki Mária Terézia Magyarország első erdőrendtartását, a mely 1770-ben az összes törvényhatóságoknak megküldetvén, áldásos következményeivel erdőgazdaságunk fejlődésének korszakos eseményét képezi. Ezt az erdőrendtartást hozza be 1781-ben II. József császár Erdélyben is. Erre az időre esik a birtokkataszter tervezésével a közös erdők használatának szabályozása is és a vármegyék jórészt hasznos tervei alapján utóbb az 1791. évi magyar országgyűlés által kiküldött bizottság programmjának egyik legfontosabb kérdését képezte. Így készült el azután az első igazi erdőtörvény, az 1791. évi LVII. t.-cz., melyben az erdők megóvása először részesül az államhatalom kötelező védelmében. Ez alapon jött létre ugyanakkor Erdélyben az 1791. évi XXX. t.-cz.; majd pedig a magyar 1807. évi XXI. és az erdélyi 1812. évi XXXIV. t.-cz. s ez időkre esik a közalapitványi és egyházi erdőbirtokok gazdasági szabályozása is.

Úgy ezekkel az országos érdekű rendelkezésekkel, valamint az erdők felügyeletének administrativ alapra fektetésével s illetve a főerdőfelügyelőségek fölállításával hazai erdészetünk az ország legnagyobb részében szervezetileg már egységessé s a továbbfejlődésre teljesen életképessé vált.

A gazdálkodási rend javulásának legnagyobb támasza azonban a szakemberek buzgó és törhetetlen működése volt. Nekik köszönhetjük erdészeti szakoktatásunk szervezését; a mely előbb magánkezdeményezésből, majd kormányzati úton, a keszthelyi (1806) és a selmeczbányai (1808) erdészeti tanszék, majd 1817-ben a nagyszebeni erdészeti intézet felállításával már a jelenkor igényeit szolgáló czéllal létesíttetett. A szakembereknek az e század elején már mind érezhetőbbé váló hiánya így csakhamar pótolva lévén, előrelátható volt ama küzdelem kimenetele is, a melyet az erdészetnek a többi gazdasági ágaktól való elválasztásáért és önálló tevékenységre utaltatásáért megvívnia kellett. E tekintetben is az állam, mint a legkiterjedtebb erdőbirtok tulajdonosa járt az utóbbi másoktól is követett jó példával elől s a hazai erdészeti tudomány és irodalom hathatós támogatásával mindinkább érvényesíthette az erdők védelmére irányzott befolyását; az 1848-iki első felelős miniszterium pedig már egy külön erdőtörvény megalkotását tűzte ki feladatául.

A szabadságharcz fellángolt fényes napjának lealkonyodtával beállott reakczió az erdőgazdaság fejlesztésének nemzeti eszközeit is megbénította s az 1857-ben Magyarországra is kiterjesztett osztrák erdőtörvény sok tekintetben üdvös intézkedései az alkotmányos korszak beköszöntéig nem voltak képesek mélyebben meggyökerezni.

Az ezután hatályba léptetett régebbi törvények lanyha végrehajtása szabadabb kezet engedett ismét az erdők rendszertelen kihasználásának, a mit még a kedvezően fejlődő politikai és kereskedelmi viszonyok s talán a törvényhozás közönye együttesen támogattak; elannyira, hogy a társadalmi téren akkor általánosan nyilvánuló hazafias mozgalom az erdők védelmét biztosító erdőtörvény kérdését sem hagyhatta beavatkozás nélkül s a

---

— Szalkayt?

— Mind a kettőt...

— Nem értelek!

— Mindkét Szalkayt, igen,... mert Gábor, az iró, is a birtokon töltötte a nyarat. Hiszen megirtam ezt neked.

— De őrültség, a mit mondasz; nem szerethettél két férfit egyszerre?

— Nem tudtam, melyiket szeretem! Az egyiket az eszemmel és a szivemmel is szeretni véltem, a másikhoz akaratlanul, öntudatlanul vonzott valami megmagyarázhatatlan, nyugtalanító érzés,... a mi izgatta a véremet...

— Te mondod ezt? Te Klára? Hideg, hozzáférhetetlen voltál mindig!

— Az voltam. Hideg, hozzáférhetetlen és nagyon büszke az erényemre. Azt hittem, soha többé szeretni nem fogok, meggyűlöltem az egész férfinemet, mikor a férjem olyan rútul, gyáván megszökött Amerikába és mindenemből kifosztva, támasz nélkül hagyott kis leányommal... Csalódásom jégkéreggel vonta be a szivem, de ez a jég elolvadt a Szalkay-házban... Az a testvérpár megzavart, kiforgatott a valómból, szuggerált... Tehetetlen bábbá váltam velük szemben, ingó nádszál lettem, a mi hol az egyik, hol a másik férfi felé hajlott.

— Mindketten ostromoltak a szerelmükkel?

— Csak Imre ostromolt... Gábor csak barátságot mutatott irántam és mégis a szivem inkább feléje hajlott. Hiszen rajongtam érte már akkor is, mikor csak a müveiből ismertem még! Már az ő csudásan szép könyveiből kiéreztem, hogy rokonlelkek vagyunk, egyformán érzünk, gondolkodunk és ökvetetlenül egybeolvadna a lelkünk, ha a sors véletlenül összehozna. Jórészt miatta fogadtam el Szalkayné mellett az inkább ápolónői, mint társalkodónői állást. Ismerni vágytam őt, az ideálom volt ismeretlenül...

Klára elhallgatott egy pillanatra, azután folytatta:

— A külseje azonnal lebilincselt... Tudnod kell, hogy a Szalkayak nem mindennapi megjelenésü férfiak és alakban, arczban annyira hasonlóak, hogy sokan összetévesztik őket. És mégis nagyon különbözőek ők. Gábor egész lényében kimondhatatlan finomság, bizonyos női lágyság nyilvánul; Imre fellépése csupa erő, férfiasság.

Gábornak a szeme kék, a tekintete kissé réveteg; Imrének zöldesbarna, tüzes szeme van, bátor, merész tekintete szinte perzsel. Imre a pozitiv élvezetek embere, Gábor ideálista. Imre szebb, Gábor érdekesebb. De a hangjuk majdnem teljesen egyforma s a mellékszobából gyakran nem tudtam megkülönböztetni, melyikük beszél.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

midőn a hatvanas években működő erdészeti egyesületnek a hazafias irány lelkes zászlóvivői által történt megmagyarosításával s az *Országos Erdészeti Egyesület* megalakulásával a nemzeti ügy az erdőgazdaság terén is teljes diadalt aratott: ennek az egyesületnek a közlönye az *erdőtörvény* éveket igénylő előkészítésének — azt később meg is alkotó — munkásai sorában a legelsőnek jelentkezett.

*

Így kisér bennünket az *érdekes bevezetés* a magyar erdőgazdaság történetének jelenkoráig, a melynek kezdetét bátran az «Erdészeti Lapok» 1862-ik évi I. évfolyama I. füzetének megjelenésétől számithatjuk. Az «Erdészeti Lapok» megjelenésével testet öltött erdészeti szakirodalmunk vágyva-vágyott magyar igéje s a lapnak évről-évre gyarapodó tartalmából és terjedelméből magyar erdőgazdaságunk jelenkori történelmi irodalmának hiven visszatükröződő képét örvendetes mértékben látjuk kifejlődni. —*y* —*y*.

A borz.

Irta: *Gy. K.*

A borz — Dunántúl ebi borza — vadászterületeinknek igazi remetéje. Az a csodálatosan egyhangú, mogorva, zárkózott élet, a mit elrejtett, titokzatos otthonában folytat, remeteszerű hajlamait leghivebben igazolja. Ember, állat elől egyaránt feltünő félénkséggel és bizalmatlansággal rejtőzködik, húzódik vissza biztos menhelyet nyujtó földalatti váraiba. Kedélyállapota a remeteszerűséggel teljes összhangban áll: bizalmatlan, mogorva, önmagával, másokkal s mindennel elégedetlennek látszik. Éjjeleit unalmas egyhangúságban tölti, mig nappalát teljesen a pihenésnek szánja. Milyen puha és kényelmes is az a fekhely, a hol pihenését tartja!

A vadász jól ismeri a mogorva borzkomát, de családi élete felől még az éles szemü vadász is vajmi keveset tud, miután tényleg vajmi kevés az, a mit a titokzatos és zárkózott természetű borz életéből ellesni lehet. E tekintetben a legélesebb megfigyelési képességgel felruházott vadász is csak ismertebb, nagyon rövidre szabható vonásokat képes a borz felől közölni. Magam se vagyok kivétel, bár egy időben a borzok családi életének s azok titkai kifürkészésének hónapokat szenteltem. Megfigyelésem eredményeit összegezve még igy is aránylag csekély anyag az, a mit életmódja felől elmondhatok.

Önásta oduja a föld mélyében aránylag elég tágas, terjedelmes és nagyon szétágazó. A tulajdonképeni lakásból rendszerint 4—6, néha 8—10 folyosó ágazik szét. A folyosók 20—40 lépésnyi távolságra húzódnak tova. A különböző folyosók közül rendesen csak egykettő van használatban, a többi arra való, hogy az üreget friss levegővel eléggé ellássa, vagy pedig veszedelmek idején menhelyül, vészkijáratul szolgáljon.

A folyosók a tulajdonképeni lakásba, központba torkolnak s a borzüreg központi fekvéséhez s mélységéhez mérten hosszabbak-rövidebbek. A tulajdonképeni lakás körülbelül megfelel egy jókora katlan térfogatának, sőt megegyezik annak alakjával is. Ebben a katlanban tölti borzunk egyhangú életének túlnyomó részét.

Minthogy a kényelemszeretet jellemző vonásai közé tartozik s életét zavartalan nyugalomban szereti tölteni, lakása is ennek megfelelően puha harasztal és finom

---

Gáborral azonnal értettük egymást, mig Imre eleintén, talán a felesége miatt, bizonyos formaszerű udvariassággal bánt velem, nem sok idő mulva azonban, ha egyedül voltunk, elejtett szavakkal, egy kézszoritással, tekintettel értésemre adta, hogy tetszem neki és tetszeni óhajt nekem. Gábor ellenben szinte félve kerülte, hogy barátságos szivélyességének udvarlási szinezete legyen.

Nyiltan kimutatta iránt rokonszenvét, megkülönböztetően nagy tisztelettel bánt velem, mintha nem fizetett társalkodónő, de teljesen egyenrangú lennék vele. Felolvasta nekem irásait, a véleményemet kérte, kereste a társaságomat, de soha, egy perczig sem mutatott iránt barátságnál egyebet. És én mégis reméltem, hogy e barátság alatt szerelem lappang, mert ha két fiatal lény között a barátság, a rokonszenv olyan fokban nyilvánul meg, mint közöttünk, az már nem barátság többé, hanem szerelem.

És néha észrevettem, hogy a szeme fellángol, ha megpillant, a keze megremeg, ha véletlenül az enyémhez ér, a hangja szerelemtől áthatva cseng, úgy hogy már azt hittem: most... most... lehetetlen, hogy a szerelem ki ne pattanjon. De nem; minden a régiben maradt. Egy izben még tovább ment köztünk a dolog. Az eső szakadt és a levegő erősen lehült, benn a szobákban azonban annál tikkasztóbb volt. Csak ketten voltunk a szalonban és az én arczom, talán a beszélgetéstől is, csak úgy lángolt, de Szalkayné hivó hangját hallva, hogy hamarább érjek hozzá, a tornáczon át akartam menni. Már kinyitottam az ajtót és nagyon hüvös levegő csapott be hozzánk, Gábor hirtelen hozzám ugrott, megragadta a karomat: «Ne erre menjen, áthül...» — mondá, de a szava egyszerre elakadt, a karomat azonban nem bocsájtotta el. A vékony batisztot át éreztem forró, lüktető kezének szoritását; a lélegzetem elállt, nem tudtam mozdulni, kővé meredten álltunk mindketten, magam sem tudom, hány másodperczig és mintegy hipnotizálva néztünk egymásra. «Most mindjárt magához ölel és bevallja, hogy szeret» — gondoltam és vártam, bár őrült vágyat éreztem a nyaka köré fonni a karjaimat és megelőzni a vallomását. De mindebből semmi sem történt. Gábor pár pillanat mulva elereszteté a karomat és barátságos jóakarattal intett, hogy ne a hüvös tornáczon, de a szobákon át siessek sógornőjéhez.

Szótlanul távoztam, de egész éjjel töprengtem Gábor rejtélyes magaviselete fölött. Miért hallgat? Túlságos tiszteletből vagy gőgből? Azért-e, mert tiszteletlenül

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mohával van kibélelve. Meleg és puha fekhelyét napközben ritkán szokta elhagyni.

Kényelemszeretete mellett egy másik jellemző és jobb tulajdonsága: bizonyos fokú tisztaság és rendszeretet. Erről aránylag tisztán tartott lakása kétségtelen bizonyítékot szolgáltat.

Tisztaságszeretetében a föld alatt lakó összes egyéb állatoktól lényegesen eltér s hogy a friss levegőre is súlyt helyez, azt a borzkatlanba vezető különböző folyosók igazolják.

Alkonyat beálltával a borz otthagyja kényelmes otthonát s élelem után lát. Már jóval alkonyat előtt nagyokat nyujtózik, meg-megrázza, tisztogatja bundáját, azután pedig valamelyik folyosó felé irányitja útját. A folyosón lassan végig halad s a kijáratnál az orrát óvatosan kidugja, hogy finom szimatjával a helyzetet előbb kikémlelje. Első vizsgálódásainak eredménye ritkán elégíti ki s az első szemle után rendszerint visszahúzódik. Ezt a miveletet többször megismétli s csak ha már teljes bizonyossággal meggyőződött a felől, hogy veszély nem fenyegeti, hagyja oda a biztos otthont.

Élelmében teljesen alkalmazkodik az évszakokhoz. A változatosságra sokat ad, bár korántsem finyás s igy módjában van kedveltebb csemegéit felváltva hol a növény-, hol az állatvilág köréből megszerezni. Gyökerek, káposzta, répafélék, gombák, makk, mindenféle gyümölcs, bogyók, szőlő; az állatok világából pedig madarak és hüllők tojásai, gyikok, kigyók, kisebb szárnyasok; az apróbb emlősök közül patkányok, egerek, cziczkányok, ürgék, vakondok, sőt nyuliak, csigák, giliszták, hernyók tarka változatosságban szerepelnek a borz étlapján.

A darazsak és a vadméhek fészkeit is különös előszeretettel szokta széthányni, hogy a mézkészletet élvezettel felnyalogassa s ha azt elfogyasztotta, a viaszkos sejteket méhestől, darazsastól együtt fölfalja. Fullánkcsipések legkevésbbé sem feszélyezik; vastag bőre és erős szőrméje elegendően megvédik a méhek és darazsak veszedelmes szúrásai ellen.

A borz az erdő- és mezőgazdaságra nézve annyiban hasznothajtó állat, hogy tömérdek kártékony férget is pusztít. Éppen e miatt teljes kiirtása nem éppen jogosult s korántsem helyeselhető. Igaz, hogy a kertekben, szőlőkben kisebb-nagyobb károkat is okoz, de másrészt hasznothajtó működése elvitázhatatlan s igy teljes kipusztitása éppen nem volna indokolt. Kertek- és szőlőkbe zsákmányért irányított éjjeli útjai közepette sokkal több növénypusztító lényt fogyaszt, mint a mennyi kárt okoz azáltal, hogy gyümölcseinkből is dézsmát szedeget.

Valamennyire türhető időjárás mellett az egész éjet szabadban tölti s csak hajnalhasadtával tér otthonába. Ezek az éjjeli vándorútak kora tavaszszal kezdődnek s csak későn, tél beálltával érnek véget. Mihelyt az ősz előrehalad, hozzálát a borzlakás téli berendezéséhez. Első dolga jó meleg fekvőhelyről gondoskodni, mindenekelőtt tehát a régi fekhelyet javitja ki és frissen kibéleli. Ha ezzel elkészült, az idő járása szerint úgy november felé, kezdetét veszi nála az álom és nyugalom ideje, a mi kevés megszakitással február közepéig tart, a mikor újból megkezdi éjjeli kalandozásait.

A téli böjt idején s a téli álom után, vagyis márczius elején, mikor éjjeli kalandozásait újból megkezdi, hája kissé megcsappan, hogy aztán nyár és ősz szakában némelykor olyannyira elhízzon, hogy alagútain is alig képes átvergődni.

---

nem meri, tisztességesen nem akarja szeretni a megszökött váltóhamisító feleségét? Az igaz, hogy szerelmi vallomása nem kötelezné sokra, mert hogy nőül vehessen, előbb ki kellene kutatnunk férjem hollétét, el kellene válnom tőle!

Vagy talán nem is szeret, csupán barátságot érez irántam, ideális, platonikus érzést?... Igen, minden arra mutatott, hogy irántam táplált érzése egyike azoknak a fellengős, fehér szerelmeknek, melyek északi népeknél otthonosak és minőt Szalkay is szerepeltetett egyik regényében. Igy akartam szeretni őt én is, vágy és szenvedély nélkül, tisztán, ideálisztikusan. De nem tudtam; a másik, Imre, elkövetett mindent, hogy a véremet pezsgésbe hozza. Szenvedélyes szavakat sugdosott a fülembe, ha egyedül maradtunk, a tekintete égetett és nekem nem volt erőm őt ridegen elutasítani. Csak immel-ámmal védeköztem, szavaim — hogy itt hagyom a házát, ha fel nem hágy szerelmi ostromával — csak üres fenyegetésként hangzottak, mert mialatt ő beszélt, a szivem remegett a felindulástól, félig lehunyva szemeimet azt képzeltem, Gábor szól hozzám. Hiszen annyira hasonlitottak egymáshoz! És ezek az izgató perczek, a miket remegve, felháborodva töltöttem Imrével, mégis végtelen gyönyört okoztak nekem; valami öntudatlan, eddig nem ismert érzés olyan intenziv erővel hajtott Imre felé, hogy későbben, midőn szobám magányában újra átgondoltam az átélt perczeket, kételyektől gyötörve kérdeztem magamtól: «Hátha mégsem Gábort, de Imrét szereted?! Mert érezned-é másképen azt a nagy felindulást a közelében?»

Rendkivüli felindulásokon mentem keresztül, folytonos izgatottságban éltem; a helyzetem kezdett türhetetlen lenni. Komolyan gondoltam arra, hogy elhagyom a házat.

Gábor, a ki szabad volt, a kinek szerelme nem lett volna megbecstelenitő reám nézve, nem nyilatkozott; Imre pedig mindjobban hevült és én ijedten észleltem magamon ostromainak káros befolyását. Hová tünt a hidegségem, érzéketlenségem? Igaz lenne tehát, hogy bárminő erényesek, erősek is akarunk lenni mi asszonyok, a természet késztető szavát el nem hallgattathatjuk?

Ilyen volt hármunk között a helyzet, mikor egy estén Gábor bejelentette nekem, hogy utazik, földkörüli útra megy. A szivverésem elállt. Mit jelent ez az utazás? Szökni akar előlem, a kisértés elől? Vagy teljesen közönyös irántam? És e perczben önkéntelenül a fülemben csengett. Imrének egykori hozzám intézett megjegyzése: «Gábor egy ideálista, a ki a fellegekben él,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Mihelyt a tavaszi nap a természet erőit új életre kelti, a borz is befejezi téli alvását s hozzálát előbbeni szokott napi és éji életrendjének folytatásához. A mi a táplálkozást illeti, ugyancsak igyekszik a télen át elmulasztottakat pótolni.

Hogy a mogorvaság és önző élet nem puszta rágfogás, azt magányos szakmányútai leginkább igazolják. Soha borz nem megy társaival prédaútra; sőt még párjával sem szakmányol együttesen. Lakását sem osztja meg társaival. A borzanya legszűkebb családját leszámítva, az aránylag terjedelmes borzlakásban más állat számára otthon nem akad. Még az egy oduban lakó borzok is külön laknak, mindeniknek van saját katlanja és külön folyosói, szóval mindegyik külön háztartást «vezet».

A mi a borzpár családi együttlétét illeti, az is aránylag rövid tartamú. A gondos anya rendszerint saját külön otthonában neveli fel 3—5 fiát. A borzapa szülői kötelességével vajmi keveset törődik és saját otthonában különváltan éli továbbra is a maga remeteszerű napjait.

A tisztaságszerető borzanyát szerfelett bántja kicsinyei szurtos állapota; szakadatlanul tisztogatja őket; főként pedig az elődieket következetességgel irtogatja. A mellett a lakás tisztántartására is gondot fordít s a főüreg közvetlen közelében kamrácskát váj s abba ássa az el nem fogyasztható ételmaradékokat, s az üregben felgyülemlő mindennemű egyéb hulladékot, piszkot stb.

A borzanya három hétig szoptatja kölykeit; ezen idő után bőségesen ellátja őket táplálékkal, azután pedig, ha már elég erősek, rövidebb kirándulásokra is viszi őket, hogy így az élelem megszerzésébe beletanuljanak. Lassanként az anyjuk aztán kevesebbet törődik velük, de azért a család a legközelebbi párzási időig együtt marad, mikor is a fiatalok vagy külön tanyát alapítanak, vagy ha nagyobb oduban jöttek a világra, ott maradnak s csupán külön-külön katlanba húzódnak.

Az anyai környezetből kicseppent borzfiak mihamarább megkezdik az éjjeli magányos kószálást, miközben nem kegyelmeznek az útjokban talált kisebb emlősöknek, fáczán- és fogolytojásoknak, a mivel érthető módon magukra zudítják a vadászvilág haragját, a mely így úton-útfélen üldözi a borzokat.

A borz húsát nálunk nem eszik, ellenben Európa egyes vidékein kövéres, elég puha húsát a szegényebb néposztály éppen nem veti meg, sőt füstölt czombjai csemegeként szerepelnek.

A borzpusztitási módok között legismertebb és legáltalánosabb a les, a mely többnyire a borzzsákkal való fogással van egybekötve; továbbá a kiásás, a borz kizavarása tűz és fojtó füst segélyével és a tányérvassal való fogás stb.

Gazdasági tanácsadó.

Őszi baraczkfák nyári gondozása. Az okos ember csak annyi állatot, növényt és fát tart, a mennyit jól elláthat és gondozhat. Nincs visszataszitóbb látvány a sovány, gondozatlan állatnál és a gondozatlan, vadságnak indult kertnél, gyümölcsfáknál. Törvényt kellene erre is hozni, hogy a ki az állatot, fát és növényt kellően nem gondozza, az ne tarthasson ilyent, attól el kell venni azt és másnak kényszer utján eladni.

De az állat, növény, fa is csak akkor hoz szépen

---

neki nem kell sem szerelem, sem asszony, ő csak a könyveiben tud szeretni.»

Szerettem volna Gábornak odakiáltani: «El akarsz menni? De hát nem látod, hogy imádlak, meghalok érted?!» De a büszkeség lezárta az ajkaimat és e közben azt sugta valami: «Olyan biztos vagy abban, hogy ezt a hideg, szeretni nem tudó férfit szereted, nem inkább csak a másikat, a kit szeretned bűn lenne, szeretted-e ő benne?»

Gábor nagyon szivélyesen búcsúzott tőlem, de a szivét jobban elsánczolta előlem, mint valaha. Elutazott és én nagyon szerencsétlennek éreztem magamat. A ház üresnek, kihaltnak tetszett előttem és ezt még fokozta az is, hogy Szalkayné ágyban fekvő beteg lett és én napokig nem mozdulhattam mellőle. Önfeláldozóan ápoltam, minden gondolatomat összpontositani akartam a beteg ágya körül, de ez nem sikerült. Nem tudtam legyőzni sötét gondolataimat, legyőzni az önzánalmat, a mit Gábor hirtelen távozása keltett bennem.

Egy este aztán nem birtam ki tovább. Egész nap sirás fojtogatott; annyira szerencsétlennek éreztem magamat, hogy az ápolónőre bizva Szalkaynét, a betegszoba fülledt levegőjéből kiszöktem a kertbe, hogy ott kisírhassam magamat a lugasban.

Holdvilágos, de borus éj volt, a hold bujkált a felhők között. A virágillattal teli kertben misztikus félhomály uralkodott. Gondolatokba elmélyedve léptem a vadszőlővel befuttatott lugasba, de azonnal ijedten hátráltam: a lugasban Szalkay Imre ült. A felhők közül e pillanatban kibukkant a hold és megvilágította Szalkay bánatos kifejezésű arczát, a min azonban felcsillant az öröm, a mikor engemet megpillantott.

Távozni akartam, de ő szeliden visszatartott és könyörgött, maradnék csak néhány pillanatig, ne hagyjam elveszni a véletlen által nyujtott alkalmat háboritlan beszélgetésünkhöz; beszélnie kell velem. Olyan félve, könyörgőleg szólt, a hangjából eltünt a régi merészség, csak végtelen levertség, tisztelet szólt abból. Habozva álltam és ő nem bocsátva el a kezemet, tovább beszélt. Kért, legyek jó hozzá, ne utasítsam el ridegen. Ha a szenvedélye megijeszt, igyekezni fog uralkodni rajta és olyan ideális, fehér szerelemmel fog majd szeretni, mint Gábor szeretett. Ne vonjam meg tőle a barátságomat, nagy szükége van arra, mert véghetetlenül szerencsétlennek érzi magát. Ne itéljem meg, nem rossz férj ő, de hát felesége-e neki az a folyton beteg, ideges nő, a ki folytonos kiméletet igényel? Nagyon szomorú, örömtelen élete van mellette. A Gondviselés hozott engemet

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kifejlett gyümölcsöt, ha figyelemmel és szeretettel gondoztuk, ellenesetben vagy nem fizet, vagy ha fizet is, abban nincs köszönet.

Egyik híres kertészünk az őszi baraczkfáról beszélve, említi, hogy az őszi baraczkfát megtámadja a levélfodrosodás, ragya, peronospora, liszthartmat, mézgásodás, a hajtásokat pusztító exoaccus deformans, pajzstetvek, cserebogár, ennek álczája, hőség, sárgulás, hernyók, ennek petéi, stb., a melyek nemcsak a fát, ágait, vesszeit, hajtásait, leveleit, de magát a gyümölcsöt is igen gyakran pusztítják. Sokszor a legjobb egészségben vannak őszi baraczkfáink, egyszer csak azt veszszük észre, hogy nemcsak a leveleket és hajtásokat támadta meg a ragya és a liszthartmat, de a gyümölcsöt is; ugyanakkor észlelhetünk gyümölcseinkben apróbb hamvas foltozatokat, melyek a gyümölcs fejlődésével egyidejüleg nagyobbodnak is, sőt elhatalmasodás esetén egészen tönkreteszi a gyümölcsöt, a mi már érés előtt lehullik, vagy visszamarad és fejletlen, élvezhetetlen lesz. Hogy ezt kikerüljük, nem kell bevárnunk, míg a betegség mutatkozik, hanem azt megelőzve, hogy egyáltalán föl se léphessen, meg kell kezdeni a rendes permetezést és porozást.

Először tavaszszal az őszi baraczkfák a mindenféle élő és rajtok látható ellenségtől és piszoktól jól megtisztítandók. Ilyenkor találunk rajtuk pajzstetveket, hernyófészkeket, gyürűspetét, fönt maradt, rászáradt leveleket és romlott gyümölcsöt, stb. ezt mind óvatosan le kell tisztítani és elpusztítani.

Ezt követi a metszés és a száraz ágaktól való tisztogatás, ha ezzel készen vagyunk, a fákat azonnal meg kell permetezni $1^1/_2$—2% bordói keverékkel; ugyanakkor fölássuk a fák alját, kitányérozzuk, hogy készen legyen a szükséges öntözésre és beárnyékolásra.

Elvirágzás után 8—10 nap mulva ismét megpermetezzük a fákat 1%-os bordói keverékkel, ezt követő 12—14 nap mulva még egyszer, ha szükséges $1^1/_2$%-os bordói permetezést alkalmazunk, de ha nem szükséges, akkor quassia-főzettel permetezünk. Közben védekeznünk kell a levélfodrosodás és az exoaccus deformans ellen, mindkét esetben a megtámadott leveleket és hajtásokat el kell távolítani; megjegyzem, hogy fenti permetezések után ha ezen a betegségek föl is lépnek, csak igen kis mértékben észlelhető az. Ezt követik legtöbbször, sőt van úgy, hogy majdnem egyszerre a levéltetvek, ragya és a liszthartmat, azért nem szabad ezt sem bevárni, míg elhatalmasodik, hanem idejében még mielőtt fellépne, védekezni kell ellene, a mit szintén csak permetezéssel tudunk meggátolni úgy, hogy a félbenhagyott harmadik permetezést folytatjuk, de most már gyakrabban vagyis rövidebb időközönként felosztva: quassia-főzet, thanaton (dohánykivonat), valamint a kénporozással és mindennap tiszta vízzel. Az első kettő megóvja a levéltetvek ragyától, második a liszthartmattól, utóbbi pedig a szenny és piszoktól, lankadtságtól és a forróságtól. Igen jó a tányérokat nyáron beárnyékolni, szarvasmarhatrágyával avagy egészen kikenni, kitapasztani és ha szükséges, gyakrabban és jól meg is öntözni. Fenti permetezéseket nem szabad félbehagyni, hanem a következő beosztással kell folytatni: hetenkint kétszer quassia-főzettel, kétszer kénporral, mindig a reggeli időben és mindennap tiszta vízzel mindig a délutáni időben vagyis estefelé, egész nyáron át, vagyis első kettővel a gyümölcs éréséig, a vízzel pedig a gyü-

---

a házába, hogy fényt, derűt adjak az ő elhibázott életének. Engemet sem kimélt a sors, az én életem sem szerencsés, jól tudja ő azt. Miért ne lennénk hát egymás vigaszára? Kinek ártunk azzal? — Vigasz! Oh mennyire rászorultam a vigaszra e perczben! Szalkay szavai felbolygatták megpróbáltatásokon átment lelkem minden fájó érzését és a sírást, a mi egész napon át fojtogatott, nem tudtam többé visszafojtani. Heves zokogásban törtem ki. Szalkay gyengéden maga mellé vont a padra, megnyugtatólag vigasztalt, bátorított, úgy szólt hozzám, mint anya a gyermekéhez. Bizalmatlanságom iránta megszünt, a vállára hajtottam a fejemet és csendesen sírtam tovább. Jól estek ezek a könnyek; mintha elmosták volna lelkem bánatát.

De ez a lirikus hangulat nem sokáig tartott; a delejes hatás, a mit e férfi jelenléte reám mindig gyakorolt, érvényesülni kezdett, Imrében pedig ellágyulásom és a bizalmas együttlét folytán, ismét felülkerekedett, kitört az erővel visszafojtott szenvedély. És nekem nem volt többé erőm őt elhallgattatni; vigaszt kerestem és találtam a karjaiban.

Néhány napon át igazi mámorban éltem. Boldogságunkat nem volt nehéz elrejtenünk. Szalkayné nagy betegen feküdt, a cselédség figyelmét könnyen kijátszottuk. Vakon engedtem át magamat a szenvedélynek, nem igyekeztem mérsékelni azt, sőt inkább mintha annak fokozása által akartam volna elfojtani lelkiismeretem szavát, szégyenemet.

De minden hiába volt. Ijedten tapasztaltam, hogy az első mámor után, a mig Szalkay szerelme mindjobban növekszik irántam, az enyém mindinkább hülni kezd. A hipnózis, a mit reám Imre eddig gyakorolt, a szenvedély kielégítésével megszünt; nagyon józanon, tisztán kezdtem látni a helyzetet és kétségbeejtőnek találtam azt. Erkölcsi émelyt, undorodást kezdtem érezni, mert tiszta életü, tiszta erkölcsü nő voltam egész életemben és nem tudtam magamat beletalálni ebbe a reám nézve lealacsonyító, bünös viszonyba. Pedig még könnyü volt a helyzetem, de mi lesz majd, ha Szalkayné fölgyógyul? Ha tettetni, hazudni, szinlelni leszek kénytelen? És vajjon lehetséges-e, hogy az ilyen viszony tartósan titok maradjon ő és környezete előtt? És ha a dolog kitudódik, minő szégyen reám nézve! Még legalább ha igazán szeretném Szalkayt! De nem... minden igyekezetem mellett sem tudtam őt úgy szeretni, mint reméltem volt. — Négy hét mult el így, szerelem és lelki kinzás között. Szalkayné már lábbadozni kezdett, midőn Gábor egy napon váratlanul megérkezett.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mölcs leszedéséig. Természetesen nem szabad megfeledkezni a fák nyári metszéséről és kikötözéséről sem. A helyes nyári metszéssel a jövő évi gyümölcshozamra dolgozunk és megmentjük fáinkat a tavaszi erős metszéstől, melynek folytán szintén megmentjük fáinkat a mézgásodástól. *(bl.)*

Fajbaromfiak kiosztása. A földmívelésügyi miniszterium az idén is osztat ki fajbaromfiakat. Orpington, plimuth és magyar kendermagos kakasokat, továbbá pekingi gácsérokat, emdeni gunárokat és bronzpulykákat osztanak ki. A kiosztás szeptember végén és október elején történik. Csak fiatal állatokat osztanak ki. Egy kakasért vagy egy gácsérért 1 koronát, egy gunárért 2 koronát, egy pulykáért 3 koronát kell fizetni. A baromfiakért a földmívelésügyi miniszterhez czímzett kérvény a gazdasági egyesülethez vagy a gazdasági felügyelőhöz adandó be. A kérvényre 1 koronás bélyeget kell ragasztani, de egy kérvényben egy községből akárhányan kérhetnek fajbaromfit. A kiosztott baromfiak csak tenyésztésre használhatók. Azt, a ki a tenyésztésre kiosztott fajbaromfit egy éven belül eladja, meghizlalja vagy levágja, szigorúan megbüntetik.

Uborkás- és káposztáshordók tisztítása. Ha elérkezett az idő, midőn az uborkás- és káposztáshordók előkerülnek az éléskamra, pincze vagy padlásról, gyakori az eset, hogy nem lévén gondozva és kellőleg tisztán tartva, elterjed bennük a penész; az ilyen hordók kimosásánál és tisztításánál a gazdasszonyok a legtöbb esetben helytelenül járnak el és a hordókat a helyett, hogy kitisztítanák, inkább elrontják.

Nem szabad a tisztogatást forró vizzel kezdeni (mi pedig rendesen mindennapi dolog), hanem előbb erős, szódás, hideg lúggal kell a hordókat belülről jól kikefélni, kisurolni és többször hideg vízzel jól kiöblíteni. Így kitisztítjuk a hordó falán levő penészt, mely a forró vizzel történt mosás által feloldódnék, behatolna a fába s ezáltal kellemetlen illatot terjesztene a hordóban, a mi a berakandó tartalomra is kártékony hatással lenne. Ha már minden penészt hidegen eltávolítottunk, akkor szabad csak azt kiforrázni és napos helyen jól kiszáritani.

Ha a télre eltett eleség elfogyott belőlük, akkor is a hordókat jól kitisztítva kell eltenni s mig használatba vesszük, többször utánanézni, szükség esetén kitisztítani; a kitisztítást ne akkorra hagyjuk, midőn a hordókat újból használatba vesszük, mert megeshetik, hogy kissé nedvesebb helyen a fa is elkorhad.

Különfélék.

Nyugdíjbiztosítás. Az 1912. évi VIII. t.-cz. által az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár keretében alkotott új nyugdíjesoportba *felvétettek mint új tagok:* Ehrenreiter Miklós, Peidli János és Timár József, veszprémvármegyei erdőőrök; *átiratlak az új nyugdíjesoportba:* Szemann Péter, abaujtornavármegyei járási erdőőr, Sárközy József m. kir. erdőőr, Cséri Pál és Mészáros György, veszprémvármegyei járási erdőőrök, Lukács István városi erdőőr, Kolintyuk József m. kir. főerdőőr, Filipár Zsigmond uradalmi erdőőr és Pogáts Ferencz m. kir. erdőaltiszt. Nevezettek maguknak

---

Mintha két döftek volna a szivembe, mikor őt megpillantottam, a szégyen pirja szökött az arczomba és azt képzeltem: ő leolvassa onnan szégyenemet... De nem, ő nem látott semmit; boldogan mosolygó arczczal, ragyogó szemmel nyujtotta felém kezét. Szemeiben most már nem csupán barátság, de a szerelem lángolt. Hogyan nézett reám! Minő felindulással szoritotta meg a kezemet! De én reszketve, bűnösként sütöttem le a szemeimet, mialatt ő beszélt.

Elmondta, hogy visszajött, mert belátta, nem élhet nélkülem. Sokáig küzdött szerelme ellen, mivel elve és hajlamai ellen volt a házas élet. Azt hitte, az gátolni fogja irói működését, pedig ellenkezőleg, tőlem elszakadva, nem tudott dolgozni többé. Bevallotta, hogy az első pillanattól fogva megszeretett és kért, legyek a felesége.

Mit éreztem a szavai alatt, arról fogalmad sem lehet. Vad fájdalom marczangolta a szivemet, szerettem volna feloditani, a miért ez a boldogság későn jött. Mert mit felelhettem volna Gábornak? Bevallhattam-e neki a történteket? Övé lehettem-e e bűnös titokkal közöttünk? Nem, ilyen alávalóságra nem lennék képes, és nem is tehetném, mert Imre utamat állná. Mit tehettem tehát? Emberfeletti önuralommal hazudnom kellett; azt kellett hazudnom, hogy sohasem szerettem őt szerelemmel, barátságomat félremagyarázta, bocsásson meg és feledjen el! Így kellett szólnom, pedig éreztem, most már tudtam, hogy őt, egyedül őt szerettem mindig és fogom szeretni, a mig élek!

Sohasem fogom elfelejteni megdöbbent, szomorú arczát, azt a végtelenül fájdalmas tekintetet, a mit reám vetett, de egyetlen szót sem válaszolt, egyetlen szemrehányással sem illetett és kiment.

Mindennek vége volt.

Imre, szerencsémre vadászaton volt és csak másnapra várták haza; szabadon cselekedhettem, mert egy pillanatig sem tudtam volna többé ott maradni.

Szalkaynénak veszélyes megbetegedésedet adva ürügyül, összecsomagoltam a legszükségesebbet és néhány óra mulva, a nélkül, hogy Gábort még egyszer láttam volna, a vonatra ültem. Imrének levelet hagytam hátra; minden reményt kizárólag szakitottam vele.

És most itt vagyok! Új állás után kell néznem.

Szeretnék meghalni, de gyáva vagyok megölni magamat. Aztán élnem kell!

Élnem kell a kis leányomért!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

az új nyugdíjcsoportban magasabb nyugdíjat, aggkori ellátást, haláleseti segélyt és baleseti segélyeket biztosítottak.

A fagylalt eredete. A középkorban még nem ismerték a fagylaltot. Feltalálói olasz czukrászok voltak, a kik a XVIII. század elején először állítottak elő mesterséges jeget és havat és ezt azután vaniliával meg más fűszerekkel és czukorral keverve frissítő gyanánt nyujtották a közönségnek. Párisban egy Procopio Culbelli nevű olasz ember készített először fagylaltot, a kinek 1760 körül Párisban nagy kávéháza volt. Az újfajta frissítő csakhamar közkedveltté lett, maga Culbelli pedig a ki a fagylaltot gyümöles- és virágizek hozzákeverésével sokféle változatban állította elő, nagyon meggazdagodott. A fagylalt első nagy diadalai azonban Vatelnek, Condé Lajos szakácsának a korába esnek, a ki tulzott érzékenysége következtében öngyilkosságot követett el, mert egy nagy lakomához a halak nem érkeztek meg idejekorán. A mikor XIV. Lajos a rocroyi győzőt Chantillyban meglátogatta, Vatel olyan ebédet készített, hogy azzal magát XIV. Lajost is bámulatra ragadta. Az ebéd végén pedig minden egyes vendégnek aranyozott ezüsttányéron friss tojást találtak. A tojások megtévesztően hasonlitottak igazi tojásokhoz és csak a mikor fel akarták törni, akkor tünt ki, hogy nem tojások, hanem fagyasztott édességek voltak.

A tyukszem. Ez is aktuális tárgy a mostani nyári időben. Sok embernek rontja el egy-egy apró, de kinos tyukszem a legszebb kirándulást, a szabadban eltöltött legszebb óráit. Pedig elég könnyen megszabadulhatna tőle. Mindenekelőtt meg kell lágyitani az élő husba nyomuló hegyes bőrkúpot. Ezt legegyszerűbben erősen koncentrált szaliczilsavval tehetjük. Leginkább tiz-husz százalékos szaliczilkollódiumot használnak erre a czélra, a melylyel addig ecsetelik naponkint a megkeményedett tömeget, a mig teljesen lágy és fehér lesz és magától leválik. Szaliczilkollódium helyett, szaliczilszappan tapasz is használható. De ekkor gondoskodni kell megfelelő czipőről. Ha a tyukszem nagyon érzékeny, a környezete vörös és gyuladásban van, akkor a kezelés előtt czinkkenőcscsel vagy cinkmull-lal és védő kötelékkel meg kell szüntetni a gyuladást.

Rózsalevelek felhasználása. Erős illatú rózsalevélből olcsó szobaparfümöt állíthatunk elő, ha jól záró edényben összegyüjtjük és minden szóromrétegre néhány csepp tiszta szeszszel elkevert sót szórunk. Ha az edényt hűvös helyen tartjuk, akkor télen rózsaillattal tölthetjük meg szobáinkat, úgy, hogy az edényt egy időre kinyitjuk és a helyiségbe állítjuk.

A házigomba irtása. A házigomba vagy futógomba nagy romboláskat visz végbe épületeink farészein, de különösen a földszintes küszöbök, vakpadlók és nyirkos pinczék gerendái vannak megtámadva és gyorsan elpusztitva a házigomba által. Schilberszky Károly dr. a házigomba irtásáról hosszasabban értekezett a «Természettudományi Közlöny» egyik számában és kiirtására a konyhasót ajánlja. A házigombát konyhasóval egész biztosan ki lehet irtani — irja a jeles tudós — a mi aránylag nem is drága. Telitett, vizes konyhasóoldatot készitünk erre a czélra. A házigombától megrongált farészeket fölszedjük, kellő gondossággal elhordjuk és eltüzeljük. Azután az új deszkákat vagy gerendákat, valamint a velük érintkezésben levő farészeket kétszer-háromszor telitett konyhasóoldattal lemossuk. A hol lehet, permetezzük meg többször konyhasóoldattal a falakat.

A konyhasó házigombairtó hatását véletlenségből ismerték föl, a mint egy házigombától elpusztitott padlót szétszedtek és a szoba azon részében, a hol a sós zsákok állottak, a padlót épen találták, míg a többi tönkre volt téve a házigomba által. Schilberszky dr. a különböző hangzatos czimek alatt forgalomba hozott házigombairtószerektől való őrizkedésre inti a sokszor becsapott közönséget.

A folyóvizek hőfokáról. Újabban több megfigyelést tettek a folyóvizek hőfokáról. A gyorsan folyó vizeknél az volt a megfigyelések eredménye, hogy a viz szélén csaknem olyan hőfokú a viz, mint a közepén, különösen akkor, ha a viz medre mély és egyenletes. A lassúbb folyású vizeknél, ha a part sekélyes, már nagyobb a különbség a viz széle és közepe között, olykor néhány fok. A viz felülete napos időben mindig melegebbnek bizonyult, mint a viz alsó része. Gyorsan folyó vizeknél a forró égöv alatt, a mikor a viz szine a nap hevétől csaknem forró volt, fenekük rendszerint hűvösnek bizonyult. Nyári időben a viz legmagasabb hőfokát délután 3—4 óra tájban éri el, míg télen 2—3 óra közt. Nyáron legnagyobb a különbség ugyanazon viz hőmérséke között a nap felkelte után egy órával, a mikor a nap sugára nem éri a vizet; szintén a délutáni órákban legmagasabb a hőmérséklet. A forró égöv álló vizeinél azt észlelték, hogy a napi hőmérsékkülönbözet gyakran elérte a 20 fokot.

Időjelzés. A «Meteor» julius hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: Julius hó második felének változási napjai 16—17—21—24- és 29-re esnek. Legerősebb hatásúak a 17- és 24-ikiek.

Az állandó nyári meleg teljes kifejlődése leginkább a 17-iki változási napot követőleg várható, melynek segitségére lesz augusztus hónap is, mely ez év legmelegebb havának igérkezik.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter kinevezte az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati létszámában Wehofer Mihály, Mauksinszky Gyula, Ponner Nándor, Daum Alfréd, Schillinger Béla, Jurovich Ottó, Wisnyovszky Ferencz, Sobó Sándor, Hreblay László és Lotterhof Márton erdőmérnökgyakornokokat erdőmérnökjelöltekké.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a lippai főerdőhivatal kerületében alkalmazott Schwarcz József főerdőőrt — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Kotrba Géza m. kir. erdőlegénynt egyszer s mindenkorra szóló végkielégítéssel állandó nyugalomba helyezte.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1912. évi junius hóban** a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Delibláti kincstári birtokkezelőség hd. 13·85, Engli Vilmos hd. 4·75, Jergitsch & Söhne hd. 44·50, Stainer Gyula hd. 288·55, Waschnák Rezső 2·34, Komáromi adóhiv. 16·— Szászsebesi erdőhiv. hd. 22·53, Tihanyi apát. erdőhiv. hd. 14·95, Tóth M. hd. 2·—, Pataky Béla hd. 2·50, Hirt Anikó —·20, dr. Kenedy L. hd. 6·35, Aszalay Gyula hd. 8·35, Faragó Béla hd. 62·72, Földmív. min. 1·80, Pónik község hd. 18·55, Veress Imre 6·—.

1 koronát fizettek: Csokona József, Gyuga János, Juhász István, Lehnert Miklós, Szőll Mihály, Saári Mihály.

2 koronát fizettek: Virtl Jenő, Garai Vendel, Driesz Lajos, Salamon András, Bossányi Jenő, Sztelek Norbert, Karsay László, Klier Andor, Bugly Pál, Mólnos Ferencz, Takács János (Kónyi), Takács János (Gyulay), Jákli Mátyás, Kövesdi Sándor, Kriller József, Práfek András.

3 koronát fizetett: Luse Sámuel.

4 koronát fizettek: Sárközi József, Takács Lajos, Wanson Károly, Kovács Mihály, Mostis István, Schreiber Lajos, Braunsteiner Gyula, Molitorisz István, Kollár János, Rötth László.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

Kiss Kelemen — Liptójuvár. 1. Ön hozzánk intézett levelében kifogásolja «Az Erdő» szerkesztőjének a lap 12-ik számában «Erdőőr»-nek adott azt az üzenetét, hogy az a kívánsága, hogy a felebbvaló az altiszttet urazza, talán kissé túl lő (és nem átlő, a mint ön írja) a czélon. Igazán sajnáljuk, hogy a szerkesztőnek ez a véleménye, de hát ezen bajos segíteni, mert ha valaki kérdéssel fordul a szerkesztőhöz, úgy ő csak a saját véleményét nyilváníthatja, nem pedig az önét, vagy másét. De tekintettel arra, hogy a szolgálati szabályok 81. §-a szerint az «Úr» czím hivatalosan csak a tisztviselőket illeti meg, a szerkesztő más állásponira, mint a mit a szolgálati szabályok rendelnek, nem is helyezkedhetik. Hogy a magánéletben — tehát nem hivatalosan — önt úrnak szólítsák, az tisztán öntől függ és önön múlik.

2. Arra a kijelentésére, hogy a «tiszt az altiszttel van kapcsolatban és nem a szolgával» az a feleletünk, hogy a tiszt egyikkel sincs kapcsolatban, hanem mind a kettő fölött áll és mind a kettővel rendelkezik.

3. Ön azt írja, hogy «mit gondol tulajdonképen a tisztelt Úr! hogy az erdőaltisztek csupán fatolvajokkal érintkeznek?»— Miután ön «a tisztelt Úr» alatt valószínüleg e lapok szerkesztőjét érti, a szerkesztő azt üzeni, hogy ha valaki azt mondja, hogy azért nincs az erdőőrnek a *fatolvajok előtt* tekintélye, mert *erdőőr* a czíme, hát erre más választ mint a mit adott, nem adhatott. Egyébiránt ném nézve olvassa el lapunk előbbi számában a B. A.-nak szóló üzenetünket.

4. Azt írja továbbá, hogy «az erdőaltiszteket nem lehetne tisztviselői munkálatokra alkalmazni rang és fizetés nélkül, mint a legutolsó munkást». Ön is túl lő ezzel a kijelentésével a czélon, mert tudomásunk szerint az erdészeti altiszteknek megvan az altiszti rangjuk, sőt ha nem csalódunk fizetést is kapnak. Hogy rangjuk van, azt levele további részében ön is elismeri, írván a legutóbb kiadott rangsorozati névjegyzékről a következőket:

«Legközelebbi multban történt, hogy a rang fokozatu minősége nem személyre hanem tárgyra vonatkozó minősitést nyerve, kiadatott, mihez tartás végett az altiszti személyzet de csakis a közönséges erdő őröket beleértve a lekicsinyelő közönség nyilvántartasában többek között ez található. N N. pénztár, vagyis anyi értelmező ebben, hogy az illető erdőőr, és pénztári irodában mint alkalmas rendes irnok mint iroda-kezelő évekig müködhett minősége illetve hivatalos elnevezése pedig hogy mindenki könnyen meg érthessen pénztár,' legujabb minősitési táblázat szerint, többek között van még több érdekes elnevézese a kincstári m kir erdő altisztnek egyet megemlitve még a rang sorozatu kimutatásból N. N. I oss. erdő altisz mint tápintezeti gondnok ki van tüntetve, és miért nem mint a fent jelzet «tápintezet» néven, hiszen eleget táplálkozik. Ezzen ferde kitüntetés egy felvidéki hivatalnál létre került.

E szerint jó lesz közhirré tenni hogy nagyobb helyesbités véget minden altiszt alkalmazotat tárgyilag nevezék pl. vasuti raktárnokot raktárnak stb, fura dolgot.»

Abbeli óhajának, hogy ezt «a fura dolgot nagyobb helyesbités végett» közhirré tegyük, mint látja, eleget tettünk.

5. Ha valaki az erdőőri egyenruhát vagy jelvényt jogosulatlanul viseli, azt jelentse fel a közigazgatási hatóságnál, vagy felettes hivatalánál.

6. Levele befejezése előtt azt kérdezi ön tőlünk, hogy «miért használtatik ezzen három különbözetü elnevezés, erdészeti altiszt (erdő őr) erdőőr és vadőr, min menyivel és hogyan különböznek ezek egy mástól és kicsodák azok hol álomászoknok ezek, ha mindnyájan egy fizetés rendezés ben részesülnek, hogy értelmezhető itt a különbség.»

Már többször megüzentük, hogy az «altiszt» elnevezés éppen olyan gyüjtő fogalom, mint például a «tisztviselő» vagy a «katona». Az erdőőr az altisztek csoportjába tartozik. A mint egy erdőmérnökgyakornok, vagy egy államtitkár mondhatja magáról, hogy ő *tisztviselő*, s a mint egy közlegény vagy egy generális mondhatja, hogy ő *katona*, úgy ön is használhatja akár az erdőőr, akár az altiszt elnevezést. Ezek közt tehát különbség nincs. Az erdőőr abban különbözik a vadőrtől, hogy míg az erdőőri szakvizsga-bizonyitvány úgy erdőőri mint vadőri szolgálatra, addig a vadőri vizsga csupán vadőri szolgálatra képesit. Vadőröket rendszerint csak nagyobb uradalmak és vadászterületbérlők szoktak alkalmazni. Azt, hogy «mindnyájan egy fizetésrendezésben részesülnek» nem értjük.

7. Levelére — lapunk t. olvasóinak és az ön tájékoztatása czéljából — még egy megjegyzést kell tennünk. Eddigi szokásunktól eltérőleg az ön nevét kivételesen egészen kiirtuk, egyrészt azért, mert nem is jelezte, hogy milyen betük, vagy czím alatt válaszoljunk, vagy hogy nevét titokban tartsuk, másrészt azért, mert levele olyan hangon van irva, a mi egy magát *úrnak* tartó egyénhez legalább is nem illik, mert hiszen a *valódi urat* mindig az ő finom, előzékeny, udvarias modora jellemzi s ha ruházatáról nem is, de a modoráról mindig fel lehet az urat ismerni; éppen ezért nem követjük önt erre a térre; végül tettük ezt azért, mert ha valamit közhirré óhajt tenni, úgy reméljük van is annyi férfiassága, hogy ezért helyt is áll.

Nekünk könnyebb lett volna az ön udvarias és *úri* modorban irt levelét válasz nélkül hagyni és oda dobni a hova való, t. i. a papirkosárba, de mivel elvünk az, hogy lehetőleg mindenkinek válaszoljunk, azért ezek daczára önnel sem tettünk kivételt.

P. J. 1. A vármegyei alkalmazottak fizetésrendezésére vonatkozó törvény a járási erdőőrökre — sajnos — nem vonatkozik, mert a járási erdőőrök nem vármegyei alkalmazottak, hanem a birtokosok alkalmazottjai. 2. Az erdészeti és vadászati altisztek országos szövetsége Besztercebányán van.

D. K. Legjobb volna, ha ügyvédtől kérne tanácsot, mert mi ebben a dologban nem tudunk megnyugvássa felvilágositást adni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

E. J. 1. Olvassa el lapunk előbbi számában az F. J.-nek szóló üzenetünket, abban kérdésére megtalálja a feleletet, valamint azt is, hogy milyen törvényparagrafusra, illetőleg milyen belügyminiszteri határozatra való hivatkozással kérheti az erdőszolgák vadászfegyverviselésének betiltását. 2. Erdészeti és vadászati altiszteknek országos szövetsége Beszterczebánya. 3. Lapunk ez évi 11-ik számában megtalálja azt a körrendeletet, a melylyel a földmívelésügyi miniszter úr a kincstári erdőknél a kopók és egyéb hajtó ebek tartását megtiltotta. Ebben a rendeletben kifejezetten meg van mondva az is, hogy vérebet, vizslát, tacskót és foxterriert szabad tartani. 4. Kutyák közvetítésére vonatkozó hirdetményt csakis a hirdetési díjak megfizetése mellett közölhetünk.

H. M. Lugos. A segéderdőőrök ruhaátalánya évi 60 K-ban lévén megállapítva, az erdőigazgatóság ennél többet a segéderdőőröknek nem adhat. Ez ellen orvoslás nincs.

B. Gy. Forduljon közvetlenül az Országos Erdészeti Egyesülethez (Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám) s kérjen útbaigazítást, hogy jelen esetben miképen járjon el, mert mi kívánságának — sajnálatunkra — nem tehetünk eleget, miután önt mi sem ismerjük. Esetleg a nyitrai állami erdőhivatal egyik tisztviselője támogatná az ön kívánságát.

H. J. Egyetlen szerv — ez esetben a máj — kóros elváltozásának a leírásából nem lehet a házinyulak elhullásának okát megállapítani. Lehetséges, hogy a nyulak tuberkulotikusak, de valószínűbbnek tartom, hogy élősködők, az ú. n. coccidiumok támadták meg az állományt. Igen gyakori a nyulak septikémiája is, de ezt ez esetben azért nem tartom valószínűnek, mert csak a máj kóros elváltozásáról ír, a többi szervekről nem emlékezik meg, pedig úgy hiszem, hogy feltétlenül észrevette volna a genyedést a tüdőkben vagy a hashártyán is. Orvoslásról sajnos alig lehet szó, csak védekezésről. Ha tuberkulózis az elhullás oka úgy a tenyészállatokat kell kicserélni, vagy ha ezt anyagi okok miatt nem tehetné, legalább azt tegye meg; hogy a tuberkulotikus, de értékes anyák magzatjait közönséges, de egészséges házinyulak alá engedje szopni s anyjuktól állandóan tartsa elkülönítve, mert tapasztalataink szerint a tuberkulózist a magzat nem örökli, csak az arravaló hajlamot, s beteg környezetben feltétlenül elpusztul, míg egészséges helyen esetleg pompásan fejlődik. Nem hinném azonban, hogy ez esetben tuberkulózis szerepelne, mert hirtelen elhullást említ, a mi inkább coccidiosisra vall. Ez ellen nincs még ezidőszerint orvosság. Csak a nagy tisztaság segíthet valamicskét. Minden hullát azonnal meg kell semmisíteni, leghelyesebb ha elégeti. A nyúlketreczet pedig azonnal gondosan kitisztogatja, fertőtleníti, forró lúggal megsikálja vagy mésztejjel szorgalmasan öntözgeti, ha nem fából készült a talaja, ámbár a fának sem árt éppen a meszelés. Az alom legyen mindig tiszta és száraz. Lényeges a jó és bő táplálék is. Jól táplált állatok könnyebben állnak ellent a fertőzésnek s a betegséget is könnyebben kiheverik. Ezért kell a fertőzött állományt egészséges és tápláló takarmányon tartani. Ha teheti zabolja is egy kissé az állományt. Arra is jó lesz ügyelni, hogy a nyulak ketreczéhez vagy kifutójához se kutya, macska se baromfi vagy egyéb állat ne férközhessék, mert ezek az élősködők legjobb közvetítői, s különben is igen sok rokonvonás van egyes baromfibetegségek és a házinyulak betegségei közt, a minagyon is indokolttá teszi a szigorú elkülönítést. *Dr. Kukuljević József.*

M. A. A 4600/1906. M. E. rendelet 10. és 11. §-ai szerint — miután időközben főerdőőrré kineveztetett — az előbbi fizetési pótlékára többé nincs igénye.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Több évi gyakorlattal, jó bizonyítványokkal rendelkező erdőaltiszt magánuradalomban pagonykezelői vagy körvadászi állást keres. Erdőkezelésen és főva dtenyésztésen kívül a mezőgazdaságban is jártas. Czíme Mészáros Tamás, Salánk, Ugocsa m. (33.)

HIRDETÉSEK

Erdőőr nyitramegyei uradalomba azonnali belépésre felvétetik. Erdészeti iskolát végzett, fáczánnevelésben, vadkezelésben s kártékony vad irtásában teljesen jártas egyének küldjék okmánymásolatokkal (melyek vissza nem adatnak) felszerelt ajánlataikat: Sebő Imre úr czímére Budapest, Bálvány-utcza 8. szám. A tót nyelvet birók előnyben részesülnek. (2.III.2.)

610/1912. sz. **Pályázati hirdetmény.** A görgényszentimrei m. kir. erdőőri szakiskolánál szervezett II. oszt. erdészeti altiszti állásra pályázat nyittatik.

Az állás javadalmazása évi 600 kor. fizetés, 100 kor. személyi pótlék és rendszeresített mellékilletmények.

Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettséggel bíró, erdőőri szakiskolát végzett pályázók felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket 1912. évi július hó 31-ig a m. kir. erdőőri szakiskola igazgatóságához nyujtsák be.

Görgényszentimre, 1912 június 30-án.

(3.) *A m. kir. erdőőri szakiskola igazgatója.*

Egy középnagy erdőbirtok vezetésére néhány középiskolát és erdőőri szakiskolát végzett, megbizható, több évi gyakorlattal rendelkező, jó bizonyítványokkal és ajánlatokkal biró, nős, 40 éven aluli munkabiró egyén kerestetik. A szolgálat mielőbb megkezdendő. A kérvények mielőbb a puszta-haraszti tiszttartósághoz intézendők. Puszta-Haraszt, u. p. Vácz, Pest megye. A kérvényhez egyszerű keresztlevél és bizonyítványmásolatok csatolandók, melyek vissza nem adatnak. (4.II.1.)

Szakvizsgázott, lehetőleg szakiskolát végzett, románul is értő, magashegységi szolgálatra alkalmas fiatalkorú erdőőrt azonnali belépésre keres: Kendeffyuradalmak erdőhivatala, Malomvíz, u. p. Kernyesd, Hunyad megye. (5.)

47,754. I. B-1. 1912. sz. **Termelt fenyőhaszonfaeladás.** A szomolnoki m. kir. erdőgondnokság kerületében a folyó évben keletkezett széldöntésekből a kincstár által házilag részben már kitermelt és részben folytatólag termelendő, összesen mintegy 124,000—143,000 köbméter fenyőhaszonfa hat eladási csoportra megosztva és vagy a termelés helyén, vagy állandó közlekedési vonalak mentén fekvő rakodókra kiszállítva, zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra bocsáttatik.

Az írásbeli zárt ajánlatok legkésőbben 1912. évi július hó 29-én déli 12 óráig nyujtandók be a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz, a hol azok a következő napon,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

július hó 30-án délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Ajánlatok bármely alternativa szerint, bármely csoportra tehetők, de minden egyes csoportra külön ajánlatot kell tenni; ugyanazon ajánlati lapon azonban a fenti módon több csoportra is tehető ajánlat

Az árverési és szerződési feltételek, a faanyagok eladási csoportjainak és kikiáltási árainak kimutatása, ajánlati űrlap és boríték a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál megszerezhetők.

Budapest, 1912. évi július hóban.

(6.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

Uri és női divatszöveteket ajánl a kiviteli ház
POSZTÓ **Skorkovský Prokop és fia** **ZEFIR**
Humpolec, Csehország.
Minták kívánatra frankó. Jutányos árak. — Esetleg az uri öltönyöket el is készítetjük. (I.V.5.)

Jegyzéke

azoknak az **erdészeti szakmunkáknak**, melyek az «Az Erdő»-re egész évre egyszerre, vagy bár részletekben, de egy évnél már hosszabb idő óta előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. sz.) az alábbi **kedvezményes áron** rendelhetők meg:

Bölcsházi Belházy Emil: **Az erdőrendezéstan kézikönyve.** Ára 6 K.
Béky Albert: **Számtan erdészeti altisztek részére.** Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
Fekete Lajos: **A tölgy és tenyésztése.** Ára 4 K.
" " **Erdőrendezéstan.** Ára 9 K.
" " **Erdőértékszámítástan.** Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)
" " **Erdészeti nyereségszámítástan.** Ára 3 K.
" " **A szálaló erdők berendezése.** Ára 90 f.
Fekete L. és Mágócsi Dietz S.: **Erdészeti növénytan.** (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.
Fekete L. és Sóltz Gyula: **Erdőbecslestan.** Ára 6 K. (II. kiad.)
Gaul Károly: **Hazánk házi faipara.** Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
Gellért József: **A bükk-tüzifa romlása s az ellene való védekezés.** Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.
Horváth Sándor: **Erdészeti zsebnaptár.** Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
Kövesi Antal: **Erdészeti géptan.** Ára 4 K.
Márton Sándor: **A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása.** Ára 4 K 80 f.
Péch Dezső: **A külföldi fanemek megtelepítése.** Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
Pohl János: **Tangenstáblázatok.** Ára 1 K.
Sobó Jenő: **Erdészeti építéstan. I. R. (1. és 2. kötet) Középítéstan**; egy-egy kötet ára 11 K 20 f. **II. R. Út-, vasút- és hídépítéstan**, ára 12 K.
Tagányi Károly: **Magyar erdészeti oklevéltár.** 3. kötet Ára 20 K.
Tomcsányi Gusztáv: **Erdei facsemeték nevelése.** Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
Tuzson János dr.: **Rendszeres növénytan.** I. általános rész és a virágtalan növények. Ára 8 K.
Vadas Jenő: **Erdőmívelestan.** Ára 7 K.
Vadas Jenő: **Az akácfa monografiája.** Ára 6 K.
Erdészeti Rendeletek Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. 1908. (XXVIII.) évfolyam ára 1 K. 1909. (XXIX.) évfolyam ára 1 K. 1910—11. (XXX—XXXI.) évfolyam ára 2 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
A nem említett évfolyamok elfogytak.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: **A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leirása.** 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földmivelésügyi ministerium.)
Bedő Albert dr.: **Az erdőőr** vagy **Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben.** Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: **A vadászati ismeretek kézikönyve.** (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzve 9 K., kötve 13 K.)
Bund Károly: **Értekezések az erdőrendezés köréből.** Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
Cséti Ottó: **Általános földmérestan.** Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)
Fekete Lajos: **Az erdők berendezése.** Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
Fekete Lajos: **Népszerű erdészeti növénytan.** I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tűlevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházas növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)
Fekete Lajos: **Erdészeti talajtan.** Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)
Muzsnay Géza: **Erdőrendezésünk fejlesztéséről.** Ára 5 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő. (Kapható szerzőnél Zsarnócza, Bars megye.)
Petricsek Adolf: **A magyar birodalom fontosabb fásnövényeinek mag- és terméshatározója.** Ára 1 K 60 f. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbánya.)
Stark Dezső: **A vadász-vizsla.** Gyakorlati útmutató a vizslanevelés, tanítás, használat és gyógykezeléshez. III. kiadás. Ára 2 K. (Kapható a «Pátria» irodalmi vállalatnál, Budapest, VIII. ker., Üllői-út 25 szám.)
Szécsi Zsigmond: **Az erdőhasználattan kézikönyve.** Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)
Téglás Károly: **Erdővédelemtan.** Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)
Tomasovszky Imre: **Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeletek Tára». I—XXIV. évfolyamaihoz.** Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)
Tuzson János dr.: **A bükkfa korhadása és konzerválása.** Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-utca.)
Vadas Jenő: **A selmecbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője.** Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmecbányán.)
Vadas Jenő: **Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése.** Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapesten, Muzeum-körút 2 szám.)
Erdészeti segédtáblák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnál.)
Erdei vonatos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)
Termési táblák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezősége, Jolsva, Gömör-megye.)

MEZŐGAZDASÁGI SZEMLE
XXX-ik évfolyam.
Megalapították
Cserháti Sándor és dr. Kossutány Tamás.
A mezőgazdaság és állattenyesztés minden ágával foglalkozó ***illusztrált*** *havi folyóirat, a magyar agrárkultura terjesztésére.*
Szerkesztik
enesei **DORNER BÉLA** kir. gazd. intéző. ifj. **RÖSZLER KÁROLY** kir. kisérletügyi adjunctus.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest, Üllői-út 25. szám (Pátria nyomda).
Előfizetési ár egy évre ***12 korona.***
Az Erdő előfizetőinek 8 korona.

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 15. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi augusztus 1.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre _ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereset és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iroi tiszteletdijban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
A hód. (Gy. K.)
Új lövedék vadászfegyverekhez.
Gazdasági tanácsadó: Kacsafiókák felnevelése, etetése és gondozása. (bl.) — Az ugarolásról.
Válonfélék: Aszalt kukorica. — Fenyőillat. — Az erdők és a jégesőképződés. — Tintafa. — Mibe kerül egy modern tigrisvadászat. — Halálozás.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Klára. (M. Hrabovszky Julia.)

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

IV. Fejezet. Az erdő mellékhaszonvételei körüli szolgálat.

Emlitettük, hogy mindazok a haszonvételek, a melyeket az erdő legfőbb hozamán, a faanyagon kivül az erdőből nyerünk: képezik az erdei mellékhaszonvételeket. Ilyen haszonvételeket nyújtanak: az erdei s havasi legelő; a fű; a lomb; az alom; a makkoltatás; mezőgazdasági növényeknek a vágásokban való termesztése; az erdei gyümölcsök; a cserző anyagok; a gyanta és terpentin; a tőzeg s a különféle föld- és kőbányák.

Az erdőgazda a faanyagon kivül még mindazokat az anyagokat is kellően hasznositani törekszik, a miket az erdő nyújt, hogy az erdőgazdaságnak sokszor terhes fentartási, kezelési, üzemi s adóköltségeit könnyebben viselni s illetőleg üzeme a jövedelem-többlet segélyével hasznos befektetésekre képes legyen. Az erdei mellékhaszonvételeknek jövedelme az erdőgazdaság czéljainak minél könnyebben való megvalósulását s elérését és a helyi szükségletnek kielégitését szolgálván, azoknak nyerésénél mindenkor bizonyos szabályokat s irányelveket kell betartani, hogy az erdő kihasználása, felújitása, a felújított állományok ápolása, gondozása s nevelése kellőleg biztositható legyen.

Ezeknek a szabályoknak s eljárásoknak gyakorlati megvalósitása az egyes védkerületekben legnagyobbrészt az erdőaltiszt kötelessége lévén, az erdő mellékhaszonvételei körüli szolgálati teendőkről az alábbiak szolgáljanak általános tájékozásul.

Minthogy erdőgazdaságainkban a legeltetés részint az erdőben, részint pedig az erdőbirtokhoz tartozó havasokon és hegyi legelőkön történhetik, a legeltetésre vonatkozó tudnivalókat ezek szerint külön tárgyaljuk.

I. *Az erdei legeltetés.* Általánosan ismeretes, hogy az erdei legeltetés egyike a leggyakoribb erdei mellékhaszonvételeknek. Erre való tekintettel s főleg azon oknál fogva, hogy a rendszer nélkül s helytelenül gyakorolt legeltetés az erdőgazdaságra rendkivül nagy károkkal jár, annak a gyakorlati kivitelénél mindenkor a legnagyobb gonddal s óvatossággal járunk el. Tudvalevő, hogy az erdei legeltetés leggyakrabban az alsóbb néposztályokhoz tartozó pásztorok felügyelete alatt történik, kiknek müveltségi foka a legalacsonyabb fokon állván, nincs érzékük ahhoz, hogy az erdőt megbecsülni, azt a károsításoktól kellőleg megóvni s megvédeni képesek legyenek. Bennük — sajnos — az a tévhit vert erős gyökeret, hogy az erdő magától megnő, nem kell azt kimélni s gondozni. Hogy pedig ezt a tévhitet mennyire cáfolják meg a gyakorlati élet tapasztalatai, elég, ha hazánk egyes vidékein azokra az elkopárosodásnak indult s vizárkokkal keresztül-kasul szeldelt legelőkre s erdőkre tekintünk, a melyek — mint azt az illetők maguk is beismerik — a nagymérvű s rendszertelenül folytatott legeltetés szomorú következményei!

Az erdei legeltetés mérvét a gazdasági tervnek erre vonatkozó része az ú. n. «Részletes mellékhasználati terv» irja elő. A legeltetésre előirt erdőrészletek számait, nevét s kiterjedését az erdőgondnok rendesen közli az erdőaltiszttel s a kincstári szolgálatban pedig ezeket az adatokat be is irja az erdőaltiszt szolgálati könyvébe s ez alapon eszközölhető a legeltetés.

Az erdőtiszt határozza meg a legelőre felveendő állatfajok nemét s darabszámát s ezt közli az érdekelt erdőaltiszttel. Tájékozásul közöljük, hogy 1 drb szarvasmarhának vagy 10 drb juhnak mintegy 13 kat. hold legelhető szálerdő vagy 6·5 kat. hold legelhető sarjerdőterületre van szüksége. Egyenlő korviszonyok mellett 1 drb szarvasmarhával 10 drb juh, vagy 8 drb kecske, vagy 4 drb sertés szokott egyenlőnek vétetni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az erdei legeltetésnél figyelembe veendő tudnivalók a következők:

1. *A legeltethető területek kijelölése.* Mielőtt az erdei legeltetés kezdetét venné, az erdőáltiszt az érdekelteknek a természetben megmutatja azoknak az erdőrészeknek a határait, a melyek legeltethetők lesznek. Helyenkint az a jó szokás is megvan, hogy a legeltetésre kijelölt területek határain a fák mészszel vagy fehér olajfestékkel jelöltetnek meg. Van olyan erdőgazdaság is, a hol a legeltetésre bocsátott területek határai már messziről jól kivehető s feltünő intő figyelmeztető táblákkal, szalmakoszorúkkal vagy csóvákkal stb. láttatnak el. Értékes, nagy költséget igénylő, fiatalosokat, erdősítéseket, vágásokat, kisérleti területeket stb. rendesen rudkeritéssel szoktak körülvenni.

2. *A legeltetés ideje és szabályai.* A legeltetést nyári és őszi idényben szokás gyakorolni. A nyári legeltetési idény április 24-től (Szent-György napjától) szeptember végéig, az őszi idény pedig október 1-től az időjárásnak megfelelően addig szokott tartani, a míg az időjárás nem kényszerit arra, hogy a legeltetést abbahagyjuk.

A legeltetésre rendesen a következő háziállatokat szokás bocsátani: a kecske, a birka, a juh, a szarvasmarha, a ló és a sertés. Ez a sorrend egyúttal azt is jelöli, hogy az egyes állatfajok minő veszélyesek erdőállományainkra. A csemeték, a sarjak rügyeinek, hajtásainak és leveleinek lerágása, az agyagos földnek kenényre taposása, nemkülönben a termőföld felső rétegének felvágása, felkaparása s ezáltal a szél és viz utján leendő elhordásának előkészítése, a gyökereknek megsebzése, a különféle csemeték elgázolása, letörése s a csemetéknek kitúrása stb. azok a károk, a melyek a legeltetés következményeiként jelentkeznek. Ezeken kivül még a fanem, az állományok minősége, a termőföld fekvése, nemkülönben az évszak s az időjárás, végül a legelő állatok száma s a legeltetés tartama mind befolyással vannak a károk nagyságára.

Házi állataink közül a kecske a legkártékonyabb, mert még a magasabb csemeték hajtásait is lerágja s fanemben sem válogat. A birka és juh rendesen az erdősítésekben tesz nagy kárt; a szarvasmarha pedig a már nagyobb fiatalosokat teszi tönkre. A lovak főleg a gyökerek megsebzésével s apró csemeték letiprásával s letörésével tesznek károkat. A sertés csakis akkor okoz károkat, ha nagy számban legel, mikor is a csemeték kitúrása, esetleges lerágása, avagy a makktermés túlságos feletetése nagyfokú lehet. Azt is tudjuk, hogy a fenyőféléket nem oly szivesen rágja le a legelő marha, mint a lombfákat, melyek közül a köris, juhar, bükk, tölgy, gyertyán, kecskefüz stb. vannak a lerágásnak leginkább kitéve. Érdekes, hogy a tölgyet főleg a ló és a juh; az égerfát és nyirt meg a birka, juh és a kecske kedvelik nagyon.

Hogy tehát a fennebb részletezett károsításoknak elejét vegyük, a legeltetés gyakorlásánál a következő szabályokat tartsuk mindenkor szem előtt: a legeltetésre bocsátott területeket állatfajonkint oszszuk fel. Igy pl. a juhoknak a legszárazabb, a sertéseknek pedig a nedves, mocsaras részek jussanak. A szarvasmarhát előbb hajtsuk ki a legelőre, mint a juhokat, mivel tudvalevő, hogy előbbi a szálas füvet, utóbbi meg a rövidebb füvet kedveli. Nyár elején az idősebb, nyár végén pedig a fiatalabb állományokat legeltethetjük. Nagyon korán tavaszszal a szarvasmarha nem hajtandó ki az erdőbe, mert ilyenkor még elegendő fű nem lévén, a marha a

TÁRCZA.

Klára.

Irta: *M. Hrabovszky Julia.*

II.

Szalkaynénak rossz napja volt; folyton idegeskedett, zsémbelt az ebédnél, semmit sem tettek a kedvére. Pedig a kertész a legszebb chrysantemumjait vágta le asztaldisznek, a hófehér damaszton ragyogtak az ezüst evőkészletek, csillogtak a kristályüvegek és még egy bágyadt napsugár is előtört az őszi felhők közül, derült hozva a tölgyfaburkolatú ebédlőbe.

De minden hiába volt! Szalkayné még mindig beteg volt, bár néhány nap óta már lent étkezett az ebédlőben, férje és Gábor sógora társaságában. Jobbanléte azonban csak látszólagos volt, rövid fegyverszünete a szervezetét pusztító halálos kórnak.

Szalkayné ijesztő színben volt. Fonnyadt, lesoványodott arcza díszes, világoskék pongyolájában még sárgábbnak tetszett, vértelen ajkai remegtek a legkisebb fölindulásnál, összeesett alakja viharvert kis madárként lapult meg a magas támlájú széken. És egyre elégedetlenkedett. Hol melege volt és kinyittatta valamennyi ablakot, majd léghuzamot érzett és ismét mindent hermetikusan becsukatott. Az ételek nem ízlettek neki, szidta a szakácsnőt, különösen pedig Marit, az uj házvezetőnőt, a kinek egyedüli hibája az volt, hogy nem tudta feledtetni vele a régit: Klárát.

Szalkay Imre némán hagyta elvonulni feje fölött a vihart; látszólagosan egykedvüen evett, ámbár ajkainak koronkénti ideges rángása elárulta, hogy nagy önuralommal gyűri vissza boszuságát. Gábor, az ő szokott hidegvérével egy-egy csillapító szóval igyekezett sógornőjét megnyugtatni, de a férfiak nyugalma még csak jobban felingerelte az ideges beteg asszonyt és mikor a tésztát felhordták, a mi szerinte teljesen ehetetlen volt, kitört:

— És ha meggondolom, — kiáltott fel siró hangon, — hogy mindezt a sok bosszúságot a te ügyetlenségednek köszönhetem, Imre?

— Az én ügyetlenségemnek? — pattant fel a férj, e váratlan támadás által egy pillanatra a sodrából kihozva.

— Igen . . . a te ügyetlenségednek, — erősitette

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

különféle fák rügyeit, kérgét, levelét kénytelen lerágni, a mitől könnyen megbetegedhetik s elhullhat. A legelő állatoknak egyenkint való legeltetése szigorúan tiltandó s azoknak legeltetése csakis nyájakban, csordákban engedendő meg; nemkülönben eltiltandó az éjjeli legeltetés is. A nyájak, csordák felügyeletére megbízható pásztorok alkalmazandók. Éjjelre az állatok a lehetőség szerint állásokba, kosarakba, esztinákba stb., vagy ha lehet, istállókba hajtandók; az idősebb állatokat csengővel, kolomppal kell ellátni, hogy a csordákat vezethessék. A legelő állatok vizszükségletének fedezéséről mindig a helyi viszonyoknak megfelelően kell gondoskodni.

Ha az erdei legeltetés netalán szerződésen alapulna, fentieken kivül még a szerződéseknek a kikötései is mindig a legpontosabban betartandók!

3. *A legeltetés ellenőrzése.* Fennebbiekből látható, hogy a legeltetés gondos s állandó felügyeletet kiván. Ezért az olyan erdőaltisztnek, a kinek védkerületében az erdei legeltetés állandóan gyakoroltatik, az erdei legelőterületek jókarban való tartásáról s a netalán keletkezhető kártételek megakadályozásáról folyton gondoskodnia kell. Ezt a czélt leginkább a legeltetésnek állandó ellenőrzésével érjük el. Fordítsunk tehát kiváló figyelmet a legeltetési szabályoknak a pásztorok által való pontos betartására s a legeltetésre felvett állatok számának és nemének mindenkori pontos ellenőrzésére, nemkülönben a legeltetéssel karöltve járó teendők szigorú felügyeletére, a zúglegeltetés üldözésére s általában mindazokra a védelmi teendőkre, a mikről már fennebb «Védelem az állatok által okozható károsítások ellen» czímü részben részletesen megemlékeztünk s akkor reméltető, hogy az erdei legeltetés az erdőgazdaság hátrányára nem fog szolgálni, illetőleg túllegeltetés nem fog előfordulni és a túllegeltetés által az erdő állaga sem fában, sem talajban nem fog kárt szenvedni.

II. *A havasi legeltetés.* Magashegységi erdőbirtokokhoz rendesen kisebb-nagyobb kiterjedésü havasok is szoktak tartozni. Minthogy a havasi gazdálkodás újabban országszerte nagyjelentőségüvé vált, szükséges, hogy a havaskezelésről is ismeretekkel birjunk.

Havasi legelő alatt az a magashegységi legelőterület értendő, a mely a fatenyészet felső határán felül terül el. A havasi legelőket általános szokás szerint az előhavasok vagy havasi rétek (1200 méter tengerszin fölötti magasságig); a közép vagy tehén-havasok (1200—2000 m. magasságig), s végül a magas, vagy juh-havasok (2000 m. magasságon felül, az örökös hó határáig, 2400 m.-ig) csoportjaira szokták felosztani.* Az okszerü havasgazdaság a havas termőképességének fentartása mellett a fütermés növekedését s annak kellő módon való kihasználását czélozza. A havasgazdaságnál is egyike a legfőbb szabályoknak az, hogy a havasokra is csak annyi s olyan állat hajtassék fel, mint a mennyit s a minőt a havas hozama, vagyis fütermése megbir s hogy a havasokban bizonyos részekre felosztva történjen a legeltetés. Állandóan használt havasokra «Havas használati szabályzat» készül, melyben a legeltetés sorrendje, a legeltethető állatok faja s száma, továbbá a talajjavításra, a legeltetés módozataira, a fel- és lehajtás idejére, a havason tartott állatoknak kedvezőtlen időjárás, avagy hirtelen keletkezett havazások ideje alatt való takarmányozására, a havasi széna gyűjtésére, az itatóhelyek, a havasi istállók, pásztorlakok épitésére, a

* L. bővebben *Békény Aladár:* «A havasi gazdálkodásról» czímü közleményét (Erdészeti Lapok, 1901. évfolyam. VIII. füzet). *Szerző.*

Szalkayné idegesen — mert ha te akkor, midőn Klára megirta neked, hogy nagy fizetéssel felette előnyös állást talált külföldön, nem titkolódzol előttem, nem hallgatod el a dolgot abbeli félelmedben, hogy felizgatsz, én azonnal olyan fizetést ajánlottam volna Klárának, hogy ő nem külföldre megy, de mihozzánk tér vissza. De persze, te szokás szerint fösvénykedtél, krajczároskodtál és addig gondolkoztál, a mig elkésztünk.

Imre nem felelt. Klára felemlítése úgy hatott rá, mint egy villamos ütés, képtelen lett volna egy szót is szólni, az asszony pedig az elkényeztetett gyermekek panaszos hangján folytatá:

— És a te ügyetlenségednek most én iszom meg a levét. Mert csak én tudom, mit vesztettem Klárában! Úgy olvasott fel, mint senki más, kedvesen zongorázott, a társalgása felvidított, elfelejttette velem a szenvedéseimet. A háztartást páratlanul vezette, az ápolásról nem is szólok . . . mert az már tisztán ideális volt . . . És ezt a kincset nyomorult pár forint miatt vesztettem én el. Pedig hát mire költök én a világon? Járok bálba, társaságba? Kell nekem ruha, utazás? Évenként két pongyola, a doktor és patika, ezek az egyedüli kiadásaim. És mégis nélkülöznöm kell Klárát, mikor ő volt szomorú életemben az egyedüli napfény . . .

— Köszönöm a bókot — felelte Imre önkénytelenül.

— Oh, Istenem! ezzel azt hiszem, semmi sértőt nem mondtam! Hiszen te sohasem vagy itthon! Nem lehetsz a napsugaram, mikor folyton bujkálsz . . . hol a gazdaságban, hol vadászaton, de persze egy beteg asszony unalmas portéka . . . De ne félj, nem leszek már sokáig utadban . . .

— Edith kérlek, ne izgasd magadat hiábavalóan, — kérlelte őt Imre bámulatraméltó önuralommal.

— Persze . . . az igazat nem szereted hallani . . .

— Meghallgatok mindent, ha neked az könnyebbülést okoz, de várj, a mig egyedül leszünk . . . és ha már elrontottad az ebédünket, engedd, hogy Gábor legalább a desszertjét békében fogyaszsza el.

A beteg asszony egy pillanatig megdöbbenve, mintegy megszégyenitve nézett a férjére, de a másik pillanatban már elöntötte őt az indulat. Nem tudta leküzdeni magát; lázasan fénylő tétova szemeiben már ott lappangott a kitörni akaró idegroham, elfehéredett ajkai remegtek és ő felugorva helyéről, reszkető, síró hangon tagolta:

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

rendszeres trágyázás kivitelére, a havason levő kövek összegyűjtésére, a havason előforduló mérges növényeknek s gyomoknak irtására stb. vonatkozó előírások foglaltatnak.

A havasgazdálkodás vagy külön tisztán juhokkal, vagy külön ökrökkel és tinókkal, vagy külön tehenekkel; vagy esetleg juhokkal és szarvasmarhákkal gyakorolható.

Mintaszerűen berendezett havasgazdaságot a m. kir. államkincstár már több havason létesített,* a hol a modern havasgazdálkodás rendszerint tejgazdasággal van összekötve. A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság havasgazdálkodásának kitünő leirását «Az Erdő» 1909. évfolyamának 16., 17., 18. és 19. számaiban (181., 193., 205. és 217. s következő lapokon) *Székely József*, m. kir. erdőtanácsos tollából olvashatjuk. Ebből a közleményből az ottani havasgazdálkodás összes teendőit is megismerjük. A havasokon a legeltetés a m. kir. földmivelésügyi miniszterium által kiadott «Ideiglenes utasitás» alapján történik. A legeltetésre felügyelő pásztorokat a kincstári havasőrök őrizik ellen. A legeltetési idény a havasokon rendszerint junius első hetében kezdődik s ha az időjárás megengedi, a lehetőség szerint szeptember végéig tart. A pásztorok részére a szükséges tüzifa előzetesen kijelöltetik. A pásztorok kutyái kölöncczel láttatnak el. Érdekesen van leirva a havasi tejgazdálkodás menete, melyet egy, a megfelelő szaktanfolyamot végzett sajtmester vezet. A kincstári havasokra tisztán a havasgazdálkodás elmozditása czéljából, újabban kocsival járható s kavicsolt úttesttel biró utak is épittetnek.

Teendőink tehát a havasi legeltetést illetőleg az előadottak nyomán önként érthetők. Szemleutunk alkalmával figyelmünknek mindazokra a körülményekre ki kell terjedni, a mik a havasi legeltetéssel járnak. Mint egyéb teendőnkel, úgy itt is azt ajánljuk, hogy megértve a havaskezelés fontosságát, minden erőnkkel arra törekedjünk, hogy a havasokon a kellő rendet mindenkor fentarthassuk, mert csak ezáltal lesznek elérhetők az amúgy is sok ezer koronába kerülő havasgazdaságnak főleg a kisbirtokosok és a munkásnép jóléte emelése szempontjából kitüzött nemes feladatai. (Folyt. köv.)

* Ilyenek vannak eddigelé a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületében a 300 kat. hold nagyságú «Mencsil» nevü havason (kevelei m. kir. erdőgondnokság); az 500 kat. hold területü «Rohnyeszka» havason (bogdáni m. kir. erdőgondnokság); a 300 kat. hold kiterjedésü «Terentin-Dumen» havason (rahói m. kir. erdőgondnokság); továbbá a bustyaházai m. kir. erdőhivatal kerületében a királymezői alsó erdőgondnoksághoz tartozó s 600 kat. hold kiterjedésü «Kraszna» nevü havason; a németmokrai erdőgondnoksághoz tartozó «Sztenyák» nevü havason stb.

A legeltetés a havasokon rendesen négyes forduló szerint történik. Igy a «Kraszna» nevü havas déli részét (1-ső tag) a felhajtás alkalmával, hol már elegendő fü van, 20—25 napon át legeltetik pásztánkint; ezután a 2-ik tagot járja a jószág szintén 20—25 napig, mire az északra fekvő 3-ik tagra kerül a sor, szintén 20—25 napig s végre a 4-ik és az 1-ső tagon befejezést nyer. *Szerző.*

A hód.

Irta: *Gy. K.*

Habár ez az érdekes vadászobjektum hazánkból ma már kipusztult s emlékét egyes hódjelzős községeken kivül egyéb alig jelzi, azért érdeklődésünket megérdemli, miután vadászására másutt, legkivált pedig Észak-Amerikában van még alkalom.

— Hát akkor maradjatok egyedül! — és az őt visszatartani akaró Gábort eltolva magától, kirohant és becsapta maga után az ajtót.

— Ilyen az én életem! — kiáltott fel Imre, szabad kitörést engedve érzelmeinek és dühösen lecsapva asztalkendőjét, izgatottan fel s alá kezdett járni az ebédlőben.

— Elnézőnek kell lenned, — csillapitotta bátyját Gábor, — a feleséged nagy beteg.

— Tudom . . . és Isten a tanum, mennyire igyekezem türelemmel lenni iránta, de mikor Klárával hozakodik elő . . . elvesztem a hidegvéremet.

Gábor hosszan, fürkészően nézett a bátyjára.

— Edithnek azonban talán mégis igaza van, — mondá nyugodtan — neked minden áron azon kellett volna lenned, hogy Klára visszajöjjön. Ilyen esetben a pénz nem számit.

— Hát te is azt hiszed, — kiáltott fel Imre, kesernően felnevetve, — hogy nyomorult pénzkérdésen mult a dolog! Te is elhitted a mesét, a mit csak azért gondoltam ki, hogy Klára távozását a feleségem előtt indokolhassam?

— De hát akkor miért ment el tulajdonképpen Klára — kérdezte Gábor nagyon komolyan.

— Oh! ha azt tudnám! Ha tudnám! — kiáltotta Imre izgatottan.

— Nem tudod?

— Nem tudom . . . rejtély, megfejthetetlen rejtély ez előttem . . . Hiába töprengek rajta éjjel-nappal, nem tudom kitalálni. Miért? Miért is ment el az az asszony olyan hirtelen, váratlanul? Hiszen nem volt oka elégedetlennek lenni! Ha pedig lett volna, jól tudta, hogy minden áldozatot meghoztam volna érte! — kiáltott fel Imre önfeledten. — Mindent, mindent azért a nőért!

Gábor elsápadt.

— Annyira szeretted őt? — kérdezte tompán.

— Ha szerettem-e! Imádtam! Nem titkolom többé előtted, miután úgy is kitaláltad . . .

— Régóta gyanitottam ezt, — felelte Gábor elborult homlokkal, — de nem hittem, hogy komolyan szeretted őt, érzéki fellobbanásnak, szeszélynek néztem ezt nálad . . .

— Eleintén magam is annak hittem, de aztán, mikor Klára büszkén, hidegen ellentállt, mikor hónapokon át hiába ostromoltam őt szerelmemmel, mikor megösmertem fenkölt, tiszta lelkületét, mikor kezdtem

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Földrészünkön a hód az Elbe folyam vidékén, szigorú védelmi intézkedések mellett, némi számemelkedést mutat. Észak-Amerikában, különösen Kanadában, irtó pusztítások daczára még mindig feles számban vadászszák a nálunk is ismert becses prémjéért.

A hód életmódjának ismertetésénél, közvetlen megfigyelések hiányában, állattani leírásokra vagyunk utalva. Az Egyesült-Államok tőlünk távol esnek, a cseh hegyekben eredő Elbe vidékén pedig oly csekély az állomány s az is annyira nem igazi szabadságban él, hogy a tanulmányozni kívánó ott czélt alig fog érni.

Az emberen kívül a hódnak minden időkben egyéb ellensége is akadt. Ilyenek a zord telek s a pusztító árvizek. Első esetben táplálékhiány, utóbbiban pedig lakásszükség áll be nála. Mint aránylag kényes természetű állat, mindkét csapást nagyon megsinyli.

Kanada vadorzói a szigorú tilalom daczára hálókkal s csapdával szokták törbe ejteni.

Megesett újabb időkben, hogy úgy Kanadában, mint az Elbe vidékén a hódok olyan helyeken jelentkeztek, a hol azelőtt ismeretlenek voltak. A hód életének megfigyelői ezt kedvező tünetnek vették s oda magyarázták, hogy a kipusztultnak vélt hód szaporodni, sőt terjeszkedni kezd. Sajnos, ez valójában kedvezőtlen jelenség volt, mert elterjedése korántsem a hódok szaporodásában lelte magyarázatát, hanem inkább abban, hogy elzavarták őket olyan helyekről, a hol egyébként gyarapodhattak volna, s így kénytelenek voltak más vidékeken alkalmasabb helyeket keresni. A hódot azután az új helyen is csak újabb üldözés várta.

Az Elbe tájékán a vadorzók, a hol csak szerét ejthetik, vidravassal üldözik. Kétségtelen, hogy fapusztításai révén a hód károkat okoz, ámde a hol őket túlszaporodni nem hagyták s csupán a fajfenntartást kívánják biztosítani, ott kártételeik, már csak rendkívül értékes prémjükért is, nem játszanak olyan szerepet, hogy ezért agyonüldözésük jogosult volna.

Eléggé csodálatos, hogy egy, a természettől aránylag rendkívüli tulajdonságokkal felruházott olyan állat, mint a minő a hód, a végpusztulás szélére juthatott. Hiszen az összes rágcsálók között a legerőteljesebb. Életmódjában egyaránt képes alkalmazkodni úgy vizekhez, mint a száraz földhöz. A földet a vakondnál ügyesebben turja, a halat a vidránál ügyesebben fogja, s mégsem képes létfeltételeit oly módon biztosítani, mint egyéb vad. Igaz, hogy a kultura előrehaladtával létfeltételeinek köre, a folyók szabályozása s a hajózás terjedése által, a legszűkebb korlátok közé szorult. Értékes prémje vadász és vadorzó előtt minden időben egyaránt keresett olyan czikk volt, a melynek megszerzése nem járt veszedelemmel s csupán fortélyt és ügyességet igényelt. Érthető tehát a pusztulás oka.

Pusztítása legnagyobb arányú volt a középkorban, midőn a hal farkuszonyára emlékeztető pikkelyes hódfarknak izes húsa a böjti asztalról sohasem hiányozhatott. A középkorban a kámzsás barát a hóddal szemben épen nem volt igazi barát, mert a hód számát rohamosan apasztotta.

Üldözésével Amerikában némileg már azért is abbahagyták, mivel a hódprémet mesterségesen is képesek a csalódásig utánozni. A hód gyógyszeranyaga a castoreum, a mit a hódzacskó nyujt, a mai gyógyászatban szerepet alig játszik, alkatrészeiben pedig ma már vegyileg is előállítható.

Életmódja, szokásai felől az állatisme kimerítően tájékoztat bennünket, úgy hogy vajmi kevés az, a mit

---

kétségbeesni, hogy az ellentállást valaha megtörni tudjam és azért koronként mégis felcsillanni láttam a szemében a szenvedélyt, megremegett, ha a kezét érintettem, akkor . . . akkor . . . teljesen elvesztettem az eszemet. Éreztem, hogy nem muló szeszélyt, de erős szenvedélyt, igazi szerelmet ébresztett bennem ez az asszony. Annyira szerettem . . . De eh! minek mondjam el ezt neked, úgy sem tudnál megérteni.

— Gondolod?

— Te más természetű vagy . . . ideálista, szenvedélytelen és legfeljebb azért szeretsz, hogy regényeidhez hősnőid legyenek . . . Jól is teszed . . . az asszony nem is érdemli meg, hogy igazán szeressük. Hálátlan . . . szívtelen teremtménye az istennek; elhiteti veled, hogy imád, aztán félredob, mint a rongyot, az elhasznált czitromot . . .

— Mondta neked Klára, hogy szeret? — kérdezte Gábor elfojtott hangon.

— Ha mondta-e? . . . Hiszen az enyém lett!

— A ti . . . ed?

Gáborral szédült a világ.

— Az enyém . . . Talán nem helyes, hogy ezt elmondom neked, de nem tehetek másként, szükségem van reád, szükségem van irói éleslátásodra, a mivel a vesékbe látsz és az emberi lelket boncolod. Segíts nekem megvilágítani a helyzetet, mert nem birom ki tovább, beleőrülök ebbe a rejtélybe. Ez az asszony elrabolta a nyugalmamat, álmomat, a menyországból egyszerre taszított le a pokol fenekére.

— De hogyan, mikor történt mindez? A távollétem alatt?

— Alig néhány napra távozásod után, akkor, mikor legkevésbbé hittem, mikor már lemondtam bírhatásának reményéről és csak a barátságát koldultam, hogy egészen el ne veszítsem őt, — oh minő rejtélyes is a női szív! — akkor lett egészen váratlanul az enyém. Pedig távozásod után annyira szomorú, levert volt, hogy őrülten féltékeny voltam reád . . .

— Reám?

— Igen . . . azt hittem, utánad búsul. Tudtam, minő ideális barátságot tartottatok, bár nem hittem abban. Fehér szerelem! Őrültség! Létezhet ilyen természetellenes érzés ép, erőteljes fiatal lények között, ha a szívük máshol lekötve nincs? Csakhogy Klára szíve akkor már az enyém volt . . . barátságát neked, a szerelmét nekem adta! . . .

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

még felemlithetnénk róla. Pusztítása kétségkivül azért nem ölthetett minden időben oly nagy mérveket, mivel szembeötlő rágcsálásaival tüstént elárulta jelenlétét.

Bizonyos fokig átrágott nagyobb fatörzsek dűlésük közben agyon is nyomhatják a hódot; csakhogy ebben számitással él. Favágóinkkal hamarább megesik a szerencsétlenség, mint a hóddal. A hód, ha óvatosan körülrágta a fát, bizonyos vonalon túl abbanhagyja munkáját, bevárja a kedvező szeleket s csakis akkor fogja munkáját befejezni, ha alkalmas szélirány idején ledöntheti fáját. A fadőlés előtt aztán maga kellő időben biztonságba helyezkedik, mielőtt még a szél ereje az ingatag fába kapott volna. Sőt óvatosságában még tovább is megy, mert mielőtt a fatörzset körülrágta volna, a fa körül a talajt kimélyiti, úgy hogy a leomló fatörzs sulyosabb része a mélyedésbe zuhan, ezáltal az esés ereje csökken, e mellett pedig a fa sem szenved sérüléseket s igy a hódlakás széljainak megfelelően feldolgozható.

Egyébként 30 cm. átmérőt meghaladó fához hozzá sem nyul, tehát a becsesebb faanyagot előle féltenünk fölösleges. A legfiatalabb csemetéket sem bántja s csupán a ledöntött fák ágaiból szokta lakása ágkészleteit kiegészíteni.

Egyebekben sem oly borzalmas az a kár, a mit okoz; mert a mig egy 25—30 cm. átmérőjü fának anyagát feldolgozza, hetek telnek el fáradságos munkában. Rágcsáló természeténél fogva kénytelen is folyton e czélra faanyagot keresni, a melyen állandóan elrágódhatik. Ha ezt nem tenné, szakadatlanul növekvő metszőfogai agyarakká fejlődnének. A természet tehát kijelölte számára a vizek mentén azt a területet, a hol létfeltételeit biztosithatja; ezt pedig nincs jogunk tőle megvonni. Elégséges, ha csakis ott vonunk bizonyos korlátokat, a hol érzékeny károkat okoz. Ezt pedig mai állományában, különösen Európát tekintve, a legszigorúbb rosszakarat sem képes ráolvasni.

A mi egyébként az erdőkben szembeötlő kártételeit illeti, e tekintetben a szarvasok, őzek és nyulak nemcsak együttvéve, de külön is több kárt tesznek, mint a hód. A hol mégis bizonyos erdőterületeket megóvni akarnánk előle, az amerikaiak példáját kell követni; ott ugyanis a vizek mentén az erdőt tüskés drótsövénynyel elrekesztik, oly módon, hogy a sövényen kivül a hódlakta vizek mentén meghagynak bizonyos számú fát, a melyek aztán a hód szükségleteinek teljesen megfelelnek.

A mit párzási, szaporodási tüneteí felől tudunk, az kevesebb, mint a mennyit eleink felőle tudtak. A hódok poczkossága hat hétig tart. Az apró hódnemzedék a tavaszi árvizek idején annyira fejlett már, hogy maga is képes a víz veszedelmei elől biztonságba helyezkedni. A fiatalabb hód hangja a csecsemő nyöszörgésére emlékeztet, a mivel már nem egy vadászt vezetett tévútra.

Új lövedék vadászfegyverekhez.

Igen érdekes és figyelemreméltó kisérletek folynak Plojestiben (Románia) egy új lövedékkel, a mely nagyobb vadak lövésére szolgál. A golyó több részből van összeállitva s a cél előtt, előre meghatározható távolságban, részeire oszlik, a nélkül, hogy bármilyen gyujtószerkezettel volna ellátva. A szórás kicsi s ép ez képezi az új golyó főelőnyét hasonló golyókkal szemben. Szükség esetén a golyót úgy is be lehet állitani, hogy egy darabban érje a czéltárgyat.

A golyó több kúpos részből áll, a melyek középrészükön át vannak fúrva s egy törékeny anyagból álló

— És . . . sohasem volt okod az ő szerelmében kételkedni? — kérdezte Gábor lassan, megfontolva ejtve ki minden szót.

— Odaadóbban, szenvedélyesebben asszony már nem szerethet, mint ő szeretett . . . Nem, a szerelmében nem kételkedhettem, de azért mégis valami rejtélyes már akkor is volt a magaviseletében, valami, a mit megérteni nem tudtam. Legboldogabb perczeink közepett, egyszerre, hirtelen valami sötét hangulat szállta meg. Titkolni akarta azt előttem, de nem volt képes. És ilyenkor úgy éreztem, mintha valami veszély fenyegetné a szerelmünket, köztünk állna valami, a minek nevet adni nem tudtam, de éreztem, elválaszt Klárától. Ő az enyém volt, de a lelke ilyen pillanatokban távol volt tőlem. Hol? Kinél? Mi volt az, a mi közénk furakodott? Miféle árny vagy titok?

— Nem kérdezted őt?

— Sőt . . . kértem, könyörögtem neki, mondaná meg, mi bántja. Kitérő feleleteket adott, vagy ha nagyon sürgettem, elbódított a csókjaival. Csak egyszer, egyetlen-egyszer, néhány nappal távozása előtt mondta, hogy szenved, mert lealázva érzi magát, a miért nem szerethetjük egymást nyiltan, fölemelt fővel . . . Ezt értettem, mert én is szenvedtem, hogy csak lopva szerethettem őt, mikor az egész világnak kikiabálni óhajtottam volna a boldogságomat . . . De százszor is megmondtam neki, hogy mindez csak idő kérdése . . . feleségül veszem, ha szabad leszek . . .

— Ezt mondtad neki?

— Ezt, és ha Edith ép és egészséges, rögtön meg is indítottam volna a válópört, de tehettem-e ilyesmit egy beteg asszonynyal szemben, a kinek a napjai meg vannak számlálva? . . . Klára tehát tudta, hogy kétes helyzete nem tarthat sokáig, a feleségem lesz, szeretett . . . mi . . . mi volt hát az, a mi őt hirtelen, váratlanul elűzte a házamból? Miért mondott nekem örök bucsut? Miért szakított meg közöttünk minden összeköttetést? Miért tiltotta meg Annának, hogy hollétét nekem elárulja? Miért rejtőzik előlem konokul? Ez a sok «miért» őrületbe kerget! Gondolkozz, segits megfejtenem e rejtélyt! Jól ismerted Klárát, barátja voltál, talán kifürkészheted, minő titok lappangott e női lélekben . . .

Ijedt arczczal rohant be e pillanatban a szobaleány. Edith nagyon rosszul lett és a férjét hivatta.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szegre felfűzve. A szeget csak a legalsó golyórészbe dugják szilárdan, a többi golyórész nyilása nagyobb a szeg átmérőjénél. Az egyes kúpos részek közé lágy és bizonyos határok között összenyomható anyagot, pl. pamutot helyeznek, úgy hogy a golyók összenyomás által hosszirányban egymáshoz képest összenyomhatók. Ez nagyon lényeges körülmény, mert az összenyomás mértékétől függ a golyó repülés közben való szétválásának távolsága. A szeg felső végét csavaranya zárja el, e csavar segítségével szabályozhatjuk a golyórészek kisebb-nagyobb mértékű viszonylagos összenyomását.

A golyó kilövésére csak vontcsövű fegyver alkalmas. A golyó átmérője kisebb a fegyvercső kaliberénél, úgy hogy a golyórészek nem szorulnak a cső meneteibe; a tengelyük körül való forgást a golyó mögött levő vastag fojtó-dugasztól nyerik.

Meg kell még említeni, hogy a golyórészek közepén levő nyilás kúpalakú; a nyilás nagyobb átmérőjű része felül van. A golyórészek oldalirányban kissé eltólhatók, kivéve persze a legalsót. Ha kilövés előtt a csavaranyával nem szorítjuk egymáshoz a golyórészeket, akkor a golyórészek a kilövés alkalmával — egymáshoz képest nagy mozgási térrel birván — a forgás következtében elmozdulnak, úgy hogy hossztengelyeik iránya nem esik össze a cső hosszirányával. Repülés közben, — a pálya bizonyos részén — a golyórészek központon kivüli (excentrikus) mozgása folytán a súlypontok eltolódnak és az összetartó szeg a reá ható oldalnyomások folytán eltörik. Ezután mindegyik golyórész külön folytatja útját.

Ez az elméleti magyarázat kissé erőltetettnek látszik, a gyakorlat azonban igazolja. Így kitünt a praktikus kisérletek alkalmával, hogy az eltörés helyét, illetve a céltól való távolságát s ezzel a szóródás nagyságát előre meg lehet határozni azáltal, hogy a golyórészeket a csavarral megfelelően szorítjuk egymáshoz. Ha teljes mértékben szoritjuk egymáshoz a részeket, nem lép fel excentricitás s a golyó együtt marad.

Gazdasági tanácsadó.

Kacsafiókák felnevelése, etetése és gondozása. A kacsa igen falánk állat, ennélfogva tenyésztése csak ott járhat haszonnal, a hol takarmányának legalább egy részét maga szerezheti meg. A hol ez nem lehetséges, hanem a kacsákat etetni kell, ott a tenyésztés kedvező pénzügyi eredménye kérdéses, különösen ha nem tenyészanyagnak való, hanem csupán közönséges piaczi árút tenyésztünk.

A piaczra tenyésztő helyesen teszi, ha kacsáinak fejlődését dús etetéssel sietteti, mert ezáltal abba a helyzetbe fog jutni, hogy három hónap alatt kacsái megnőnek, kitollasodnak és piaczra vihetők.

Az ily etetésre igen alkalmas a rizstörmelék főzve és lefölözött tejjel keverve. Jó a gyengébb lóhere, szecska, takarmányrépa vagy burgonyaszelet gőzölve és darával fölkeverve oly sürűvé, hogy a dara ne ázzon át egészen a keverékben, hanem porszerű legyen.

Ezt a keveréket nagyon szeretik a kacsák, ügyelni kell azonban, hogy az etetőályú mellett ott álljon az itatóályú, mivel a kacsa falánkan falván, hamar fulladozni kezd, mikor is innia kell.

Kitünő fejlesztő takarmány a tehéntúró, zöld lóherével, salátával vagy kaporral keverten. Jó a marhatüdő, máj, paczal, lóhús főzve, apróra vágva és korpával keverve. Egyszóval jó minden oly takarmány, mely sok tápláló anyagot tartalmaz és nem drága.

Szalkay Imre kedvetlen arczczal ment a beteghez, Gábor pedig ott maradt az ebédlőben és mikor az ajtó bezárult a távozók mögött, végre, hogy egyedül volt egészen és nem kellett többé emberfölötti önuralommal elrejteni a szivében tomboló vihart, inkább leroskadt, mint leült az ebédlő széles kerevetére és két tenyere közé fogva a fejét, gondolkozott.

Meddig ült ott, gondolkozva, töprengve, maga sem tudta. Az inas kétizben is benyitott ezalatt, hogy leszedje az asztalt, de megpillantva a gondolataiba elmerült irót, csendesen kiosont, mert tudta, hogy a Gábor nagyságos úr a könyveit fundálja ki ilyenkor és nem szabad őt háborgatni.

Mikor Gábor elzsibbadt tagokkal végre felállt és az ablakhoz ment, az őszi táj fölött a korai alkony már bontogatta sötét fátylát. Szürke, szomorú volt a világ odakint, őszi szél söpört végig a nagy gesztenyefasoron, zizegve röpködtek a párás légben a sárga, száraz falevelek.

Hányszor, hányszor sétált ő Klárával e fasorban, mikor még zöldek voltak a lombok, napsugaras a táj és napsugaras volt az ő lelkük is . . . És ő nem ragadta meg akkor a pillanatot, nem igyekezett megnyerni Klára szerelmét, tüntetőleg csak a barátságát akarta.

Úgy kell neki! . . .

És jött Imre . . . és Imre győzött.

Gábor most már tudja, miért nem akart Klára a felesége lenni . . . Imrét szerette.

De vajjon *igazán* szerette-e Imrét? — sugja lelkében egy hang. Gábor nem tudja elhinni. Mert megfutamodik-e az asszony az elől, a ki imádja őt, hozzája akarja fűzni a jövőjét s a kit ő is szeret? Nem . . . és ezerszer nem . . . Klára nem szerethette Imrét . . . csak egy végzetes önámítás, talán egy végzetes pillanat kergette őt e férfi karjaiba . . . és becsületes lelke nem tudta folytatni a hazugságot, azért futamodott meg . . .

S minél inkább gondolkozik Gábor, ez a meggyőződés annál mélyebb gyökeret ver benne.

És a lelkében valami édes-fájdalmas érzésekből összeszőtt sejtés kezd derengeni, a minek nevet adni nem mer . . .

Minek is? Mikor Klára, számára most már így is, úgy is örökre elveszett . . .

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A kacsák nyári takarmányozása főleg a legelésből áll. Ha a legelő dús és a vízben is megtalálják a kacsák a nekik szükséges táplálékot, akkor a kacsákat este sem kell etetni, de ha azok nem telt begygyel jönnek haza, akkor szórjunk nekik egy kis szemet. A kacsák is jó tarlón való meghizás után nyomban eladhatók, mert így kevesebbe kerül a felnevelésük és a tartásuk, a mi nagyon lényeges dolog.

A kacsáknak nyáron legjobb szemes eledel a zab, árpa és tengeri keverten.

A kacsák téli tartása már nehezebb feladat, mert rendkívül falánkok lévén, sokat esznek, a mi sokba kerül.

A kacsákat is naponta 2-szer kell etetni és pedig reggel lágy takarmánynyal, este pedig abrakkal. A lágy takarmány állhat burgonyából, répából vagy tökből vagy e háromnak egyenlő arányú keverékéből, amelyet azután jól összezúzunk, korpával, árpa- vagy tengeridarával megszórunk s erősen és egyenletesen megkeverünk. Ezt a kacsák nagyon szeretik.

Az esti takarmány álljon tengeri-, árpa- és zabkeverékből. Csontliszt, húsrost stb. póttakarmányok is időnként adagolandók.

A kacsákat tisztán kell tartani s állandóan friss és minél több vízzel ellátni.

A kacsák közt, ha meghülnek, torok- és szemfájás szokott fellépni, a mi tekintettel arra, hogy a kacsák ilyenkor enni nem látnak s a nyelés is nehezükre esik, veszedelmes betegség, tehát vigyázni kell arra, hogy ez a baj el ne terjedjen köztük, a mit azzal akadályozhatunk meg, ha a kacsák szemét figyelemmel kísérjük s mihelyt egyiknek-másiknak könnyes a szeme, az óvó- és gyógyítóintézkedéseket azonnal foganatosítjuk. *(bl.)*

Az ugarolásról. Jó talajon és enyhe éghajlat alatt az ugarolás ma már alig nyer alkalmazást; kedvező viszonyok között ugyanis az intenziven üzött kapásnövénytermesztés helyettesíti az ugarolást. Tiszta homoktalajon az ugarolás kétségtelenül nélkülözhető is, sőt inkább káros, mint hasznos; itt köztes ültetéssel pótoljuk azt, a mi a terméterületet beárnyékolja. Ezzel szemben az ugarolás kötött talajon, különösen ha az csekély termőrétegű és rajta kapásnövények ki nem fizetődnek, feltétlenül helyén való, sőt majdnem gazdasági szükségesség. Ha azonfelül ezek a talajok olyan vidéken vannak, a melyeknek éghajlata az őszi vetés korai bevetését teszi szükségessé, az ugarolás mulhatlanul szükséges. Ha az ugar nem lóhereterülettel határos, akkor még kérdés tárgya lehetne, nem volna-e jó az ugarolás évében a területet előzőleg rövid ideig használni és a mezőt csak junius közepén ledönteni és ugarolásnak alávetni. Azonban a legeltetés által elért előny a legtöbb esetben csak látszólagos lesz. A legjobb hasznot nehéz talajon csakis tiszta ugarolással fogjuk elérni. Nyári ugarolás esetén a talaj nyáron sokszor oly kemény, hogy intenzivebb ugarolás nem is vihető keresztül, hacsak nem esik az eső mindig a kellő időben. Ellenben tiszta ugarolásnál a mezőt őszszel döntjük le és egész télen át durva barázdában hagyjuk a levegő hatásának kitéve. A fagy folytán a talaj lazábbá válik és a következő tavaszszal és nyáron az összes munkákat a legjobban végrehajthatjuk, a melyek a mezőt jól előkészítik aztán a vetés felvételére. Hogy a mezőt sohasem szabad nedves állapotban megdolgozni, az természetes. A rossz időben alkalmazott ekebarázdálás az ugarolás hatását teljesen leronthatja.

Különfélék.

Aszalt kukoricza. A gyenge tejes kukoricza igen jó nyári csemege. De tehetünk róla, hogy ezt a kedvelt és tápdús csemegét a tél folyamán is élvezhessük. Ezt pedig a nálunk eddigelé ismeretlen kukoricza-aszalási eljárással érhetjük el, a melynek módja a következő: A már ehető, de nem egészen gyenge, sem nem kemény szemű kukoriczából egy csomót szedve, azt a külső takaróleveleitől — egy sor kivételével — megfosztjuk. Ezt az egy sor takarólevelet azért kell rajta hagynunk, hogy télen megfőzve, édesebb legyen és hogy az aszalás közben megvédje a csövet a legyektől. A megtisztított csövek azután fazékba teendők, öntsünk azután rá vizet és főzzük egy fél óráig jó tűznél. A vizből kiszedve, a csöveket helyezzük egy deszkára és helyezzük ki a napra, vagy sütés után a kenyérsütő kemenczébe, egyenlő, jó erős melegre és e közben forgassuk is meg többször, igyekezve, hogy két-három nap alatt a kukoricza kiszáradjon, mert ha tovább száradna, könnyen megpenészesedhetne. Ha azután jól kiszáradt, tegyük vászonzacskóba és akasszuk ki a padlásra árnyékba, de száraz és szellős helyre. Téli használatkor újra főzni kell, de tegyünk a főző vízbe pár darab czukrot, hogy az aszalás alatt elveszített édességét a kukoricza visszakapja. Így eljárva, a kukoricza jó téli csemegéül használható, a mi ha nem is oly jó talán, mint a friss gyümölcs, de azért élvezhető.

Fenyőillat egyszerű és olcsó módon hozható létre a szobában. Egy liter forró vízbe teakanálnyi terpentinolajat csöpögtetünk. Ha ezt naponta kétszer-háromszor ismételjük, egynémely betegség csiráját ártalmatlanná tehetjük és a szag könnyítőleg és jóltevőleg hat mellbetegekre.

Az erdők és a jégesőképződés. Már a mult században, az ötvenes években figyelték meg Svájczban azt, hogy erdőben dús vidékeken vagy egyáltalán nem szokott jégeső esni, vagy nagyon gyenge mértékben, holott az erdőktől mentes vidékeken a legnagyobb károkat szokták a jégesők előidézni. Ebből okulva, a legveszélyesebb jégjárta területeket újra beerdősítették és ezzel a legjobb sikert érték el. Rösig német erdőmester újabban kutatás tárgyává tette a leírt svájczi tapasztalatokat és arról győződött meg, hogy azok nagyon is alaposak. Megfigyeléseit óriás területeken tette és észleletei hatalmasan igazolták az erdők jótékony befolyását a jégesőképződésre. Rösig szerint ennek az oka az, hogy a légköri villamosság feszültsége különböző az erdős és az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

erdőmentes vidékeken és ez az egyedüli oka a jégesőképződésnél mutatkozó eltérő jelenségeknek.

Tintafa. Indiában sajátságos fajta fa van, a melynek tintafa a neve. E fának legfeltünőbb sajátsága, hogy belseje tele van olyan folyadékkal, a mely igen hasonlatos a tintára. E fa nedvével éppen úgy lehet irni, akár a tintával. A tintafáról levágott ág teljes kényelemmel használható irásra, mert nemcsak a formája tollszár, de még töltőtoll is a belőle szivárgó nedv miatt. Bizonyos idő multán természetesen a levágott ágban elszárad a nedv, ám vízbemártás után rövid időre az ág nedve ismét folyékony lesz. Ekkor azonban az irás szine már nem sötétfekete, hanem világosszürke. Később az ágdarab teljesen elveszti íróképességét és az ember kénytelen egy másikat metszeni a fáról. A fekete nedvnek, a mely az élőfában soha sem szárad ki, chémiai összetételében semmi közös tulajdonsága sincs a tintával.

Mibe kerül egy modern tigrisvadászat? A «Magyarország» egyik számában megjelent közlés szerint: a legnagyobb sikerrel járó tigrisvadászat kétségtelenül az volt, a melyen György angol király, mint a nepáli maharadzsa vendége vett részt. Négy nap alatt 30 tigrist terítettek le. Ez a fényes eredmény azonban óriási költségekkel is járt. Egy amerikai lap kiszámította, hogy ez a négy napig tartó tigrisvadászat mintegy öt millió koronába került. Részleteiben ez a költségvetés igy fest: A tigrisvadászat évente mintegy négy milliójába kerül a maharadzsának. A királyi vadászat előtt három hónappal minden tigrisvadászatot meg kellett szüntetni, úgy, hogy György király vadászatán ezen a réven egy millió koronát lehet számítani. A száz indiai vadász és a 2000 benszülött hajtó, a kik a négy nap alatt szorgoskodtak, mintegy 100.000 koronába kerültek. A 200 bivaly, a melyet a tigriseknek csalétekül elhelyeztek, körülbelül 3200 korona, 20 elefánt, melyet a királyi vadásztársaság részére vásároltak, átlag 40.000 koronába került darabonkint. Hajtóik 40.000 koronát kaptak. Rendkivül sokba került a 160 személyből álló vadásztársaság sátortábora. Erre 1,200.000 koronát lehet számítani. Ehhez járult az Angliából szállított, egy millió értékü mindenféle fölszerelés. Az 1800 főt számláló indiai szolgasereg nem is játszott valami nagy szerepet a számitásban, mert az emberek fejenkint a négy napra nem kaptak többet négy koronánál. A vadászzsákmány preparálása 60.000 koronába került; a vadásztársaság szállitása vonaton és automobilon, a távirati összeköttetés a vadászat alatt és más egyéb «csekélység» több mint 320.000 koronát emésztett föl s ehhez járult még a fejedelmi borravaló, a melyet György király a maharadzsa udvaránál hagyott. Ez mintegy 480.000 koronára rugott. Ebben az összegben körülbelül 4000 személy részesedett. Ha ezeket a tételeket összeadjuk, körülbelül öt millió koronát kapunk végösszegkép.

Halálozás. *Bucsina* János társulati erdőaltiszt f. é. Junius 22-én Palotailván elhunyt. Béke hamvaira.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni szíveskedjenek.)

A m. kir. **földmívelésügyi miniszter** áthelyezte Szaltzer Lajos m. kir. erdőmérnököt Vadászerdőről Liptóújvárra és beosztotta az ottani m. kir. erdőőri szakiskolához, továbbá Maróthy Emil m. kir. segéderdőmérnököt Beszterczéről Vadászerdőre és beosztotta az ottani m. kir. erdőőri szakiskolához.

*

Gróf Breunner örökösei zselizi erdőhivatalánál Heydrich Károly urad. főerdész erdőmesterré, Hoznédl Ferencz pedig erdészsegéddé neveztetett ki.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czimszalagon átjavított lakczim miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

K. I. Miután a miniszteriumban erdészeti altiszti állások szervezve nincsenek, oda közvetlenül, még nagy befolyás mellett sem nevezhető ki. Igaz ugyan, hogy a miniszteriumban van néhány erdészeti altiszt alkalmazva, azonban ezek egyes erdőhatóságoktól lettek a miniszteriumba szolgálattételre berendelve. Ha ön azt hiszi, hogy van olyan befolyásos pártfogója, a ki a miniszteriumba beseghiteti, úgy azt ajánljuk, hogy mindenekelőtt iparkodjék magát valamelyik kincstári erdőhatósághoz kineveztetni s ha ez megtörtént, úgy kérheti a miniszteriumba szolgálattételre való berendeléstét. Hogy ez utóbbi óhaja azután teljesülni fog-e, azt természetesen nem tudhatjuk, azonban ez az egyedüli lehetősége annak, hogy vágyát elérje. Nézetünk szerint azonban önnek czéljai elérésére nem kell okvetlenül Budapestre pályázniа, mert hiszen Beszterczebányán, Máramarosszigeten, Kolozsváron stb., a hol a kincstárnak vannak erdészeti hivatalai, azt szintén elérheti.

P. P. Lapunknak csaknem minden számában talál erdészeti altiszti állásra pályázati hirdetményt. Folyamodjék ezek egyikére s ha a valamelyiket elnyerte, csak akkor hagyja ott jelenlegi szolgálatát. Így azután ha a csendőrségtől történő felmentése után azonnal elfoglalja polgári állami szolgálatát, úgy katonai (csendőrségi) szolgálata a nyugdijba be fog számittatni. Megjegyezzük azonban, hogy ha az erdőőri szakvizsgát még nem tette le, úgy csak segéderdőőrré, vagy erdőlegénynyé nevezhető ki.

P. M. A járási erdőőrök egy részének valóban sanyarú helyzete mindnyájunk előtt ismeretes ugyan, azonban — sajnos — nem áll módunkban ezen segíteni. A járási erdőőröket nem az állam, hanem a birtokosok fizetik s ez az oka annak, hogy a járási erdőőrök az állam részéről családi pótlékban nem részesülhetnek. Az állam, a hol lehet és a mennyire hatáskörében áll, iparkodik a birtokosokra befolyást gyakorolni oly irányban, hogy a járási erdőőrök anyagi helyzetén javítsanak s részükre nyugdijat biztosítsanak, de azt ön is beláthatja, hogy maga az állam másoknak az alkalmazottait anyagilag nem támogathatja. Az, hogy önök anyagi helyzetük javítása érdekében egy külön lapot készítsenek, teljesen czéltalan volna, mert azt a lapot éppen azok nem olvasnák, a kik hivatva volnának az önök helyzetén javítani; azzal pedig, hogy önök egymás közt bajaikat elpanaszolnák, semmit sem javítanának a helyzetükön. De különben is ott van Beszterczebányán az Erdészeti és Vadászati Altiszток Országos Szövetsége, a mely egyebek közt az erdészeti és vadászati altiszток anyagi helyzetének a javítását is czélul tűzte ki s a mely külön lappal is rendelkezik, forduljanak kérelmükkel ahhoz.

Egy végzett szakiskolás. Levelében sok igazat mond, de névtelen levelekre nem szoktunk válaszolni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

S. M. Ha mi nem is írunk minden lapban az önök anyagi helyzete javításának szükségességéről, azért nem szününk meg a legilletékesebb helyen az önök érdekében szót emelni; s ha eddig különösebb eredményt ezen a téren felmutatnunk nem is sikerült, az nem rajtunk s nem is az intéző körök jóakaratahiányán mult, hanem az ország nehéz pénzügyi viszonyaiban leli magyarázatát. Biztos reményünk van azonban, hogy az önök helyzetének a javítására is mihamarabb rá kerül a sor. Persze, a ki e tekintetben vérmes reményeket tárplál, az valószínüleg csalódni fog, mert az ország mostani pénzügyi viszonyai mellett sokat remélni nem lehet. A szövetség ügyeibe beleszólásunk nem lévén, azon, hogy levelét válasz nélkül hagyta, nem áll módunkban segíteni.

T. J. Levelét nem közöljük ugyan, de kívánságához képest megteszszük rá a megjegyzésünket. Örülünk, hogy ön is azt mondja, hogy; «de különben is nem czímből élünk s így egyelőre nekem is az a czélom, hogy ne a czímért, hanem közjogi helyzetünk javításáért törekedjünk.» Tökéletesen igaza van; mert bizony akkor, mikor a bíróságok az erdészeti altiszteket cseléd deknek minősítik, sokkal fontosabb ezt a kérdést rendezni, mint azon vitatkozni, hogy úr-e az erdőőr vagy sem.

E. J. Leírása szerint tinója erős sebfertőzésben szenved és tekintve, hogy ezek a tünetek herélés után jelentkeztek, semmi kétség sem fér ahhoz, hogy a herélés tisztátalanul eszközöltetett. A szomorúság, levertség a nagy láz e mellett szólanak, a mit viszont az említett jó étvágy megmegdönt, mert lázas állat nem eszik, csak sokat iszik. Így azután most nehéz eldönteni, melyik eset áll fenn. A gyakori vizelés is egy sulyosabb belső megbetegedésre utal. Csodálkozom, hogy nem tesz említést a herélési csonk végén keletkezett esetleges nagyobb daganatról, gennyedésről, mert a tisztátalan herélésnek ez okvetlen következménye. A leírt tünetekből határozott kezelési tanácsot nem tudok adni. Minden esetre mosogassa szorgalmasan valamilyen fertőtlenítő folyadékkal a sebet, azt állandóan tartsa tisztán, különösen, hogy a legyek be ne köpjék. Borogassa fertőtlenítő folyadékba mártott vattával vagy ruhával a sebet, az állatot táplálja jól, naponta 3-szor négy órai időközben adhat 3 deci bort forralva és utánna lehütve 2—3 tojást belekeverve, a mi részben a lázat csökkenti, részben az állatot erőben tartja. Ha a sebhelye gennyedésnek indul, úgy azt meg kell operáltatni. Vigyázni kell a sebre nagyon, mert abból egy eves hashártyagyulladás is fejlődhetik és abból az állat nem lábol ki. Ha netalán az állat elhullana, bonczoltassa fel állatorvossal, vétesse fel a boncz-jegyzőkönyvet és akkor kártérítési igényperrel állhat elő a herélővel szemben. *Dr. Kukuljevič József.*

Többeknek lapunk legközelebbi számában fogunk válaszolni, mert a szerkesztő szabadságra utazott.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Vadász, ki jelenleg Magyarország egyik legelőkelőbb uradalmában van, állását változtatni óhajtja. Önálló mesterséges fáczántenyésztő (angol mód). A vadászat minden ágában jártas. Szenvedélyes dúvad-irtó stb. Állását 1913 január 1-én foglalhatja el. Czime a kiadóhivatalban. (34.)

HIRDETÉSEK

Egy középnagy erdőbirtok vezetésére néhány középiskolát és erdőőri szakiskolát végzett, megbízható, több évi gyakorlattal rendelkező, jó bizonyítványokkal és ajánlatokkal biró, nős, 40 éven aluli munkabiró egyén kerestetik. A szolgálat mielőbb megkezdendő. A kérvények mielőbb a puszta-haraszti tiszttartósághoz intézendők. Puszta-Haraszt, u. p. Vácz, Pest megye. A kérvényhez egyszerű keresztlevél és bizonyítványmásolatok csatolandók, melyek vissza nem adatnak. (1.11.2.)

Pályázati hirdetmény. 247/1912. sz. Veszprém vármegye közigazgatási erdészeti bizottságának megbízása folytán egy Veszprém székhellyel rendszeresített, évi 700 kor. törzsfizetéssel, 420 kor. mellékjárandósággal és az «Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélyző Pénztár»-nál történendő nyugdij-biztosítással javadalmazott járási erdőőri állásra pályázat hirdettetik.

Ezen állásra a 24. életévüket betöltött, de 35. évüket túl nem haladott oly egyének pályázhatnak, a kik magyar honosságukat: anyakönyvi kivonattal, alkalmasságukat: orvosi, szolgálati és erkölcsi bizonyítvánnyal, szakképzettségüket pedig: erdőőri szakvizsgálati bizonyitvánnyal igazolják.

Sajátkezüleg irt, kellően okmányolt kérvények 1912. évi augusztus hó 15-ig a veszprémi m. kir. állami erdőhivatalhoz nyujtandók be.

Veszprém, 1912 julius 12.

(2.) *M. kir. állami erdőhivatal.*

Pályázati hirdetmény. 2144/1912. sz. Az apatini m. kir. erdőhivatal kerületében megüresedett egy II. osztályu erdőaltiszti állásra, előléptetés esetén egy első illetve egy másodosztályú erdőlegényi állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Felhivatnak az ezen állásra pályázók, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt szakképzettségét, a m. kir. kincstári erdészet szolgálatába ujonnan belépni kivánók ezen felül még ép erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyitványnyal, valamint az életkorukról, illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyitványokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket 1912. évi augusztus hó 20-ig az apatini m. kir. erdőhivatalnál nyujtsák be.

Apatin, 1912 julius hó 11-én.

(3) *M. kir. erdőhivatal.*

Termelt fenyőhaszonfa-eladás. 48739/1912. sz. A mihályteleki m. kir. erdőgondnokságnál kitermelt és erdei rakodókra kihozott 3501·49 m^3 fenyőhaszonfa, 4026 folyóméter fenyőrúdfa, 1894 darab gömbölyű fenyőgyümölcskaró, 2322 darab gömbölyű fenyő-szőlőkaró és 6 m^3 fenyő-cellulosefa hét eladási csoportra megosztva, zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi augusztus hó 21-én déli 12 óráig nyujtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és augusztus 22-én délelőtt 10 órakor

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési és szerződési feltételek, a faanyagok és kiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boríték az árverező m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi julius hó.

(4.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Fenyőhasáb- és dorongműfa- és tűzifa-eladás. 49,004/1912. sz. A beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság tanácstermében zárt irásbeli ajánlatok útján eladásra kerül:

1. A dobrocsi erdőgondnokság Salling völgyében 102 ürm^3, Palenicsnó völgyében 44 ürm^3, Brotovo völgyében 22 ürm^3, összesen 168 ürm^3 az út és patak mentén, kisebb csoportokban sarangolt fenyő bodnárfa.

Kikiáltási ára ürm^3-ként 6 korona 20 fillér. Bánatpénz 110 korona.

2. A karámi erdőgondnokság Vidrás-völgyében, az út és patakmentén kisebb csoportokban sarangolt 41 ürm^3 fenyőbodnárfa.

Kikiáltási ára ürm^3-ként 6 korona 20 fillér. Bánatpénz 30 korona.

3. A feketebalogi vasúti állomás melletti rakodón levő, ipari czélokra (cellulose gyártásra) alkalmas 4378 ürm^3 usztatott lágy hasáb- és dorongfa.

Kikiáltási ára ürm^3-ként 5 korona 40 fillér. Bánatpénz 2400 korona.

4. A kisgarami vasúti állomás melletti rakodón ipari czélokra (celluloze gyártásra) külön választott 14,241 ürm^3 usztatott lágy hasáb- és dorongfa.

Kikiáltási ár ürm^3-ként 6 korona 20 fillér. Bánatpénz 8900 korona.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi augusztus hó 12-én déli 12 óráig nyujtandók be Beszterczebányán, a m. kir. erdőgondnokságnál és augusztus hó 13-án délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a beszterczebányai erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi julius hóban.

(5.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Báró Wesselényi István őméltósága Szilágy megye nyirsidi birtokán elhalálozás folytán betöltendő

Erdészi állásra

pályázatot hirdetek.

Javadalmazás: 600 korona készpénz, 60 korona sertésváltság, négy drb szarvasmarha nyári legeltetése, két hold tengeriföld, hét—nyolcz szekér széna és sarjútermés erdei tisztásokon, fa eladások után 2% (circa 300 kor.) szabályszerű lődíjak, két szoba, konyha és kamrából álló természetbeni lakás. Pályázhatnak erdőőri szakvizsgával biró oly egyének, kiknek a vadtenyésztés és ápolás körül megfelelő gyakorlatuk van, a magyar nyelvet szóban és irásban, a román nyelvet szóban bírják és egészséges állapotukat orvosi bizonyitványnyal igazolhatják.

Kellően felszerelt folyamodványok alulirotthoz f. évi augusztus 10-ig beadandók.

Kolozsvár, (Egyetem-utcza 7. sz.) 1912. évi julius hóban.

(6) *Nagy László* s. k. erdőtanácsos

Pályázat. 716/1912. sz. A fehértemplom-újmoldovai m. kir. jár. erdőgondnokságnak kezelése alatt álló fehértemplomi vagyonközségi erdőknél megüresedett (2) kettő II-od osztályu erdőőri állásra pályázat nyittatik.

Az állományszerű illetmények a következők:

700 kor. évi bér, 160 kor. évi lakpénz, 60 kor. évi ruhaátalány, 4 kor. évi irodaátalány és 15 ürm^3 bükkhasáb illetmény tüzifa. Az állás nyugdijképes.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt szakképzettséget, ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket hatósági orvos által kiállitott bizonyitványnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyitványokkal felszerelt és Krassó-Szörény vármegye tek. közig. erd. bizottságához czimzett sajátkezüleg irt kérvényeiket 1912. évi szeptember hó 1-ig alulirt m. kir. jár. erdőgondnokságnál nyujtsák be.

Fehértemplom, 1912. évi julius hó 18-án.

(7.) *Magy. kir. jár. erdőgondnokság.*

Pályázati hirdetmény. 8714/1912. sz. Kecskemét th. város 4 erdőőri, 2 erdőlegényi állásra pályázatot hirdet.

Javadalmazás az erdőőrnek 600 korona évi fizetés, mely nyugdij-alapul szolgál, 100 korona ötödéves korpótlék, természetbeni lakás, tüzelőanyag az érvényben levő szabályzat szerint, 2 drb ló, 2 drb tehén, 6 drb sertésnek nyári legelő és 3 kat. hold szántóföld; az erdőlegény illetménye 300 korona fizetés, mely nyugdij-alapul szolgál, természetbeni lakás, tüzelőanyag az érvényben levő szabályzat szerint, 2 drb ló, 2 drb tehén, 2 sertésnek nyári legelő és 12 hold szántóföld használata.

Az erdőőri állásra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37-ik §-ában követelt szakképzettségüket, ép, erős testalkatukat, jó látó- és hallóképességüket, — hatósági, avagy katona-törzsorvos által kiállitott, eddigi alkalmaztatásukat, életkorukat, illetőségüket igazoló megfelelő hiteles bizonyitványnyal felszerelt kérvényüket *1912. évi augusztus hó 15-ig Kecskemét th. város Tanácsához nyujtsák be.*

Az erdőlegényi állásra nem-vizsgázott egyének is pályázhatnak, a kiknek azonban hatósági, avagy katona-törzsorvos által igazolt ép, erős testalkatuaknak kell lenniök, korukat, illetőségüket, esetleg eddigi szolgálatban töltött idejüket hitelesen kell igazolniok.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az erdőlegény üresedés és megfelelő magaviselet esetén erdőőrré léphet elő, ha már az erdőőri szakvizsgát időközben letette.

Az állás november hó 1-én lesz elfoglalandó.

Kecskeméten, a városi tanácsnak 1912. évi julius hó 4-ik napján tartott üléséből.

(9.) *A városi tanács.*

Tüzifa eladása kész állapotban az erdei rakodón. 1912. évi 46,265. I. B—1. sz. Az orsovai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó óasszonyréti (ogradinai) m. kir. erdőgondnokság «*A*» g. o. I. vágásban az 1912., 1913., 1914. és 1915. években a kincstár által termelendő Ujbányán a Karbonáriu patak torkolatához kiszállítandó és ott felrakásolandó évi mintegy két-négyezer ürméter bükktüzifa zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra kerül.

Az ajánlatok legkésőbben 1912. évi augusztus hó 5-ik napjának délutáni 5 óráig nyujtandók be az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz, a hol azok a következő napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Kikiáltási ára az I-ső osztályú tüzifának ürméterenként négy (4) korona 80 fillér, a II-od osztályú tüzifának ürméterenként négy (4) korona 30 fillér.

Bánatpénz: kettőezerötszáz (2500) korona.

Az árverési és szerződési feltételek, ajánlati ürlap és boriték az orsovai m. kir. erdőhivatalnál, valamint az óasszonyréti (ogradinai) m. kir. erdőgondnokságnál tekinthetők, illetve szerezhetők meg.

Budapest, 1912. évi julius hó.

(10.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Hirdetmény. 92,051. II—2. 1912. sz. A folyó évi vadászati idény alatt az *apatini* erdőhivatal kerületében 2 darab szarvasbika, a tótsóvári erdőhivatalhoz tartozó *zborói* vadászterületen 8 darab özbak és 25 darab vaddisznó, a *liptóújvári* főerdőhivatalhoz tartozó *kriváni* vadászterületen 1 darab szarvasbika, 6 darab özbak és 8 darab zergebak, továbbá *Fenyőházán* 10 darab özbak, az ungvári főerdőhivatal kerületében 6 darab szarvasbika, 18 darab özbak, 30 darab vaddisznó, s esetleg 2 darab medve, s végül a tátrai erdőgondnoksághoz tartozó *csorbatói, tarpataki* és *tátralomniczi* vadászterületeken 2 darab szarvasbika, 14 darab özbak és 23 darab zergebak, *cserkészeten* (esetleg lesen vagy hívóval) való vadászatára az illetékes erdőhivatalok és főerdőhivataloknál, illetve a Felkán székelő tátrai erdőgondnokságnál szóval vagy írásban teljesítendő jelentkezések sorrendje szerint a hivatalfőnökök (illetve tátrai erdőgondnok) által előre megállapitandó napokra és területekre az előírt díjak lefizetése ellenében *bárczák* fognak kiszolgáltatni és pedig szarvasbikákra és özbakokra folyó évi szeptember hó 15-ig, zergebakokra, medvékre és vaddisznókra pedig október 15-ig.

Bővebb felvilágositással az emlitett erdőhivatalok, főerdőhivatalok, illetve erdőgondnokság szolgál.

Budapest, 1912 julius 22.

(11.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Termelt tüzifa-eladás. 1912. évi 47,755. szám. A garamrévi m. kir. erdőgondnokság 1912—1914. évi tüzifa-termése két (2) eladási csoportra megosztva, zárt irásbeli ajánlatok útján el fog adatni.

I. csoport: az Újbánya és Rudnó közelében levő erdőrészek tüzifa-termése. Bánatpénz 5000 korona.

II. csoport: a Zsarnócza, Alsóhámor és Garamrév közelében lévő erdők tüzifa-termése. Bánatpénz 5000 K.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi augusztus hó 13-án déli 12 óráig nyujtandók be Zsarnóczán a m. kir. erdőhivatalnál és augusztus hó 14-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőhivatal tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, az árverési és szerződési feltételek, ajánlati ürlap és boriték a zsarnóczai erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi julius hóban.

(12.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Gyufagyártási czélokra legkeresettebb

KANADAI NYÁR

Populus monolifera canadensis

szavatolt fajtiszta, erőteljes

isk. 65—100 cm. magas csemeték ezre 30 korona
« 100—150 « « « « 35 «
« 150—200 « « « « 40 «
2—3 méteres suhángok száza 12 kor., ezre 100 kor.

őszi szállitásra — amig készletem tart.

Kimerítő fajismertetéssel, valamint egyéb erdei facsemetékre és magvakra árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok. (8.—1.)

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.

Egy fillért se áldozzon a méhészetre, míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

czimü könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leirását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a czélt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; csinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.

Műlépek, keretléczek, kaptárak, kasok és mindennemü méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatványszámot ingyen és bérmentve küld

a «Méhészet» kiadóhivatala
Ujpest, Széchenyi-utcza 7. sz.

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 16. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi augusztus 15.

Előfizetési ár:
Egész évre ... 4 K.
Fél évre ... 2 K.
Negyed évre ... 1 K.
Egyes szám ... 20 f.

AZ ERDŐ

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iróri tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Bükkvágások magfáiról és maradékfáiról. (Béky Albert.)
Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
Az erdő apró lényei.
Különfélék: Az Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége közgyűlése. — A rózsahegyi fűtőpintézet tanulóiról. — Halálozás. — Babona és a róka. (Zsurka Karácsony.) — Állati barométer. — Időjelzés.
Hivatalos közlemények: Hirdetmény az 1912. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Klára. (M. Hrabovszky Julia.)

Bükkvágások magfáiról és maradékfáiról.

Irta: *Béky Albert*, m. kir. főerdőmérnök.

Sok helyt meglevő, még kezdetleges viszonyaink között szokás, hogy a bükkfaállományok kihasználása alkalmával nem tarolják le a területet tisztára, hanem 30—50 lépésnyire egymástól erőteljesebb faegyedeket állva hagynak azzal a czélzattal, hogy azok a vágásterületet bevessék, természetes felújulását elősegitsék. Ezeket a fákat általában *magfáknak* hívják.

Az ilyen czéllal meghagyott magfákon kívül visszamaradnak még a vágásban a nagyon ágas-bogas, göcsös és az olyan vékony fák, a melyek feldolgozása a favágónak több fáradságába került volna, illetőleg a melyekből csak 1—2 darab vastag dorong telnék ki, azért pedig a favágó nem tartja érdemesnek azok levágását. Ezek a *maradékfák*.

Tapasztalatom szerint a *magfák* meghagyása nem okszerű, a maradékfákból pedig annyi hátrány, kár származik, hogy azokra még a költséggel járó beavatkozást sem szabad sajnálnunk.

A vágásterületnek magfákról való bevetődése általában vagy meg sem történhetik, mert egyre-másra kidönti azokat a szél még mielőtt makkot termettek volna, vagy inkább csak látszólagos, mert az a kelevény, a mely az anyafák magjából eredettnek mutatkozik, már a vágás megkezdése előtt ott volt, tengődött s csak felszabadításra várt, hogy fejlődhessék.

A szél által ki nem döntött magfák koronája alatt fiatalos nem tud felvergődni. A korona csepegőjén túl levők eleinte vidoran növekszenek, hova-tovább azonban mind elviselhetetlenebb lesz rájok nézve a magfa árnyéka, nyomása; a közelebb levők fokozatosan elmaradnak fejlődésükben, a távolabb állók kifelé görbülve iparkodnak az éltető napsugárhoz jutni.

Ez az állapot elég hamar bekövetkezik. Ha meghagyjuk, akkor a magfák legalább is annyi fiatalt nem engednek felnőni, mint a mennyi róluk valóban nőtt. Ha be akarunk avatkozni, akkor a kihasználásnak útját állja egyrészt az, hogy az aránylag nagy területen szétszórt fákat haszonnal nem igen termelhetjük ki, másrészt pedig az, hogy a termelés és kiszállitással (a favágóknak a fiatalossal szemben meglevő kiméletlenségét sem hagyva figyelmen kívül) a fiatalosban több kárt okoznánk, mint a mennyi az elérhető pénzbeli haszon lenne. Ilyen körülmények között nem marad más hátra, mint a magfáknak körülgyürüzéssel, tehát költséggel való kiszorítása.

A kiszáradt magfák helyén többnyire fölverődik még valamelyes fiatalos (ott tengődött), de ha ez meg is történik, azt a kárt, a melyet a magfák ennek és a környezetben visszamaradt egyedeknek növedékveszteségében az állomány szenvedett, már nem pótolhatja semmi.

Az sem hagyható már manapság számításon kivül, a mi pénzértékben a magfák meghagyásával a vágásban visszamarad. Ha egyik fát a másiktól 50 lépésre hagyjuk meg, akkor megmarad kataszteri holdanként négy fa; 40 lépés távolságnál hat, harminczná pedig 11 darab. Egy fának a köbtartalmát négy ürméterre véve, előbbiek szerint ott hagyunk a vágásban 16, 24 illetőleg 44 ürméter faanyagot. Bizony ennek az árán a területet többnyire mesterségesen, értékesebb fanemekkel is be lehetne ültetni, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy úgy felényi arányban a bükk, magfák nélkül is felújul s csak ennek kiegészítésére kell közremunkálkodnunk.

Mindent egybevetve, nem hiszem, hogy érdemes volna a magfáknak meghagyása.

A *maradékfákkal* szemben még rosszabbul állunk, mert ezektől igazán semmi előnyt vagy hasznot nem

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

várhatunk. Sokan ugyan azt gondolják, hogy a vágásban visszamaradt, egyenként vagy néhány darabos csoportokban álló, úgy 10 cm mellmagassági átmérőjű fácskákból annak idején majd haszon származik; ezek azonban elágasodnak, elgallyasodnak mielőtt az új, fiatal állomány annyira utolérné őket, hogy ez megtörténjék; azután pedig a fiatalost mind nagyobb és nagyobb környezetben (a mint t. i. ágazatuk kifejlődik) csak nyomják a nélkül, hogy maguk értékes fává fejlődnének.

Az idősebb, ágas-bogas, göcsös maradékfáknak a vágásban és fiatalosban létéről az eddigiek után többet mondani feleslegesnek tartom.

Az legyen tehát a törekvésünk, hogy ha bükkösünket tároló vágással használjuk ki, az tarra is legyen vágva. A mit csak lehet, dolgoztassunk fel a favágókkal; ne legyen ott a volt állományból semmiféle maradék. Ha pedig a termelési bérnek e miatt való emelkedése okából, vagy más körülmények miatt mégis maradnának vissza oda nem való faegyedek vagy ilyesféle régebbi vágásainkban ránk maradt volna: gyűrűztessük körül ezeket a maradékokat, hogy száradjanak ki.

A gyűrűzést (a mihez különben a parasztnép tanítás nélkül is jól ért) úgy kell végezni, hogy a fát tenyérnyi szélesen, két ujjnyi mélységre a fatestbe bemélyítve körülvágjuk. A fa 1—3 év alatt kiszárad; előbb gallyai, ágai esnek le, míg maga is kiöl a nélkül, hogy környezetében számottevő kárt okozott volna.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

III. *Az erdei fű.* Az erdei tisztásokon, utak mellett, a vágásokban, a nyiladékokban s erdőkulturáinkban rendszerint igen sok fű terem. Néha úgy az erdősítések, mint az erdővédelem a csemeték beárnyékolása, lenyomása, tűzveszélyek s égerek elszaporodásának elkerülése stb. szempontjából kívánatos és szükséges, hogy a fű egyes helyekről — a mennyire az kivihető — kisarlóztassék. Olyan esetekben, a mikor a csemeték bizonyos tervszerűséggel (pl. hármas- vagy négyes hálózatban, szabályos sorokban) vannak ültetve, a fűnek kisarlózása könnyű. A csemetéket ilyen esetekben a kisarlózás, esetleg kaszálás előtt karókkal jelöljük ki. Olyan területeken, a hol a csemeték sorközei elég távol vannak egymástól, ott a rövid kasza használata is megengedhető. Néhol meg van engedve a fűnek kézzel való szedése (gyűjtése) is. E czélra a nép, nehogy kezét az éles fű elvágja, többnyire elhasznált pléhkanalakat szokott használni.

Az erdei tisztásokon, réteken, nyiladékokon levő fűtermés rendszerint árverésen szokott értékesíttetni, míg a vágások, kulturák, utak melletti fűtermés legtöbb helyen az ú. n. bárczázás útján értékesíttetik.

Az erdei fű használatának ellenőrzésére nagy súlyt helyezzünk s mindazokat, a kik azzal netalán visszaélnének, csemetéket levágnának stb., tiltsuk el ettől a kedvezménytől.

IV. *Az erdei lomb.* Takarmányinség idejében nagy szerepe van a lombtakarmányozásnak, mely abban áll,

TÁRCZA.

Klára.

Irta: *M. Hrabovszky Julia.*

III.

— Erre vitt az utam, hát gondoltam, csak nem megyek el a ház előtt, hogy be ne nézzek egy pillanatra kedves öcsémuramhoz!...

Ezen szavakkal köszöntött be Halapi Gergelyné Szalkay Imrénél, a ki sajátszerűen elmosolyodva fogadta a csupa méz, koránál fiatalabbnak tetsző és nagyon elegánsul kiöltözött asszonyt, mert tudvalevő dolog volt, hogy Halapiné így szokott beköszönteni kedves «öcsémuram»- vagy a «hugomasszony»-nál, a mikor valami házassági terv motoszkált a fejében.

— Máris? — gondolta Szalkay.

Mert Halapiné volt a vármegye házasságszerzője és ez a hivatala busásan jövedelmezett neki. Nem a főispán protekcziója juttatta e zsiros hivatalba; sima, ügyes modora által önmaga kreálta azt magának az értelmes asszony, felhasználva nagyon kiterjedt, előkelő rokoni és ösmerősi körét. És Halapinét ezért a foglalkozásáért nem vetették meg a megyében, ellenkezőleg, csak még jobban felkarolták, mert mindig akadnak főkötő alá igyekvő, türelmetlen leányok, egyedüllétüket unó özvegyek, eladósodott gavallérok, Hymen örömeire vágyó agglegények, a kiknek egy vagy más okból segítőre van szükségük, hogy a házasság révpartját elérjék.

Halapi Gergelyné nagyon tapintatos asszony volt, sohasem rontott be ajtóstól a házba és most is, csak különböző lényegtelen dolgok letárgyalása után vitte ügyesen a beszédet a szép Dórára, a ki alig egy éve hogy özvegy, de már akárhányszor férjhez mehetett volna. Csakhogy Dórának senki sem kell, ő csak annak a felesége szeretne lenni, a ki már évek óta bírja a rokonszenvét.

Szalkay közbeszólás nélkül hagyta Halapi nénit beszélni. Teljesen mindegy volt neki, ezt vagy azt az özvegyet, leányt fogja-e neki ajánlani a bőbeszédű aszszonyság. Egy félóra óta, hogy Halapiné czélja felé igyekezve, egyre beszélt, Imrét csak egy dolog kapta meg, csak az foglalkoztatta a lelkét: «a világ már itt látja az idejét, hogy ő házasságra gondoljon; nem lát abban semmi megbotránkozni valót, semmi kegyelet elleni vétséget!» Pedig még csak hat hét előtt halt meg a felesége! Az igaz, hogy szegény Edith közel három évig volt élő halott és így az emberek az özvegynek a gyászévet valószínűleg már a betegség idejébe beleszá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hogy a különféle fák levágott s megszáríttott leveles gallyait, mint melléktakarmányt, házi állatainkkal feletetjük. A gazda a takarmány pótlására rendszerint télen van rászorulva s ilyenkor állatállományának takarmányozására az erdei lombot is felhasználja. E czélra a fiatal sarjerdők és a középerdők aljfája adják a legjobb lombtakarmányt; úgyszintén a tisztító vágások és gyérítések alkalmával kivett lombfák gallyai is jók erre a czélra. A lombtakarmány termelését mindig nyáron, a lombnak teljes kifejlődése után, leginkább június és július hónapokban eszközöljük. A nyesést rendszerint széles éllel bíró s rövid nyéllel ellátott fejszékkel vagy külön erre a czélra is szolgáló sújtókésekkel, erős kaczorokkal szokás foganatosítani, arra vigyázván főleg, hogy a nyesés mindig alulról felfelé történjék. A lenyesett és levágott gallyakat kévékbe kötteljük s arra törekszünk, hogy azok meg ne penészedjenek, hanem a levegő a kévék belsejét kellőleg érhesse. Az ilyen kévék rendszerint 30—40 cm. vastagságúak szoktak lenni. A kévéket azután hazavitetjük s boglyákba rakva kezeljük, télen pedig állatainkat az erdei lombbal is takarmányozzuk.

Tehenek részére a kőris, szil, kecskefűz, a juhar, ákácz s bükk lombja; lovak részére főleg a tölgy; kecskék és juhok részére pedig az összes lombfafélék megfelelők.

Minthogy a lombtakarmánytermelésnek rendszerint növedékveszteség a következménye, a lombtakarmány évenkénti rendszeres gyűjtését mellőzni kell s csakis a legindokoltabb esetekben, tudniillik takarmányinség idején engedhető az meg, mikor is a nyesésnél, a gyűjtésnél arra kell törekedni, hogy minél kisebb károk okoz-tassanak.

V. *Az erdei alom.* A mezőgazda az istállóban általában szalmával, tengeri szárral, náddal, sással, kiselejtezett szénával, polyvával, egyes helyeken fűrészporral, vagy kivételesen fagyapottal, sőt tőzeggel is szokta az almozást végezni. Hazánk igen sok részén azonban az előrolt anyagok hiányozván, a gazda az erdei almot száraz lomb- és tűleveleket, mohát, gyomot stb. is szívesen használja almozásra.

Ezek közül az alomfajták közül a gally és gyomalom használata abban áll, hogy a vágásokban döntött fenyőfa galyait, avagy a csak tüzifára alkalmas fák alsó gallyait, vagy pedig az erdeinkben nagy számban előforduló különféle páfrányok, áfonya és hangafélék stb. fajtáit gyűjtik össze s használják az almozás czéljaira. A vágásokban döntött törzsek gallyainak, nemkülönben a különféle erdei gyomoknak almozás czéljaira való felhasználása az erdőgazdaságra nézve károsnak nem jár.

A moha és lombalomnak gyűjtése azonban rendkívül káros erdeinkre, főleg abban az esetekben, a mikor az erdeink értékes takarója többször gereblyéztetik le s gyűjtetik össze. A talajtakaró elvitele a talajnak a szél által való kikezdését, elfúvását, a talajnak s az azon levő növényzetnek kiszáradását idézi elő, a gereblyézés által pedig a gyökerek is megsértetnek s illetőleg a különféle gombabetegségek keletkezésének út nyittatik s végül a lombtakaró (levéltakaró) elvitele által az erdő a részére szükséges humuszanyagoktól megfosztatván, ennek következménye a fa növekedésének visszamaradása, elsatnyulása, kiszáradása s végül az elkopárosodás bekövetkezése.

Mindezekre való tekintettel erdei almot nem szabad

---

mitották. Mert hej! sietni kellett! Szalkay Imre minden tekintetben prima-partie a megyében; nagyon kapós lesz és... szemesé a világ! A ki siet, előnyben van...

Dóra! Mintha egy rég elhangzott szerelmi akkord csendült volna fel Szalkay Imre lelkében. Rég elfeledte ő azt már, de lám, a szép asszony még gondol arra! Abban az időben az ő ura is élt még; Edith betegeskedésének kezdetén történt, egy negyvennyolcz óráig egyhuzamban tartott névnapi czécző alkalmával. Dóra férje a kártyaszobában kergette a szerencsét (mert e jó úr, ha nem kártyázott, hát ivott, ha nem ivott, hát kártyázott), a feleségének pedig Imre udvarolgatott csupa időtöltésből. Egészen tisztességes flirt volt az közöttük, egyikük se gondolt mellette semmi rosszra, de hogy-hogy történt, a sok pezsgő szállt-e a fejébe Szalkaynak, vagy a szép asszony hófehér vállaitól lett-e mámoros, elég az hozzá, hogy úgy hajnal felé egy alkalmas pillanatban Imre nagyon szenvedélyes csókot nyomott arra a hófehér vállra.

Nem hitte, hogy Dóra olyan komolyan fogja venni a dolgot. De az asszony egészen elfehéredett, aztán hirtelen bíborvörös lett az arcza és a felháborodástól könnybelábbadt szemmel megsértve szólt: «Mivel jogosítottam fel erre?... Kinek néz engem?» Nagyon szép és nagyon imponáló volt e pillanatban és Imre zavartan, a pillanat hatása alatt dadogta: «Bocsásson meg... de szeretem Dóra, szeretem!»

Ez az érv — mint legtöbb esetben — most is hatott, mert a szép Dóra most már nem haragosan, inkább szomorúan mondta: «Nem kellett volna ezt megmondania, nem kellett volna...» és aztán könyörgőleg folytatá: «Igérje meg, hogy kerülni fog ezentúl... mindkettőnkre nézve jobb lesz így...»

Szalkay megigérte és megtartotta a szavát. Koronként még eszébe jutott Dóra, aztán jött Klára... és ez a kis epizód teljesen feledve lett. Most azonban, hogy mindketten szabadok lettek, a szép Dóra sietett magának Szalkayt biztositani.

De Halapiné ez egyszer hiába igyekezett, a halacska nem akadt a horgára. Imre nagyon kereken kijelentette, hogy ő reá senki se számítson és köszöni Halapi néni szives fáradozását.

Halapi Gergelyné hosszú orral távozott és nem álmodta, hogy az ő szempontjából sikertelen látogatásának minő hordereje volt. Mert igen... a jó asszony csacsogása elhatározásra birta az eddig habozó Imrét: a világnak igaza van: a boldogságot nem jó halogatni. Három évi kínszenvedés egy nagybeteg asszony oldalán feljogosítja a férfit, hogy siessen magát kárpótolni. Sietni fog... megkeresi Klárát... Mert hiába, bár-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gyűjteni a véderdőkben, köves, sziklás helyeken, meredek hegyoldalokon s végül futóhomokon álló erdőkben.

Az alomgyűjtést tehát lehetőleg kerülni kell. Mindazonáltal vannak olyan kivételes esetek, a mikor leginkább kényszerűségből s szükség parancsolta helyzetből kifolyólag annak gyűjtését nem kerülhetjük el. Ilyen esetekben zsinórmértékül szolgáljanak a következők: a száraz lombot, tűleveleket az utakról, árkokból kell fagereblyével kigereblyézni, leginkább középkorú erdőkben, a mennyire lehetséges, pásztánkint, foltonkint gyűjtsük össze a lombalmot az északnak fekvő, nem meredek hegyoldalokon s őszszel olyan időben, a mikor a lombnak egy része még a fán van, hogy a lehulló anyag még a talaj takarójául szolgáljon s az elvitt lombalmot némileg pótolja. A fák gyökérzetének megsértését kerülni kell.

A gyomalom gyűjtése, a száraz fűnek kitépése, sarlózása, esetleg lekaszálása s összegereblyézése útján nyerhető.

A gallyalom főleg a fenyvesek vágásaiban, legczélszerűbben a törzsek döntése s legallyazása után nyerhető.

Az erdei alom gyűjtését erdeinkre gyakorolt káros hatása miatt csakis a legritkább esetekben engedjük meg. Azokban a kivételes esetekben tehát, a mikor ennek az erdei mellékhasználatnak a gyakorlása megengedtetik, az erdei alom gyűjtésének fennebb említett szabályait a legszigorúbban tartassuk be.

VI. *A makkoltatás.* Ez egyike a leggyakoribb erdei mellékhaszonvételeknek s abból áll, hogy a tölgy- és bükkállományok makktermését sertésekkel etetjük fel. Ismeretes, hogy szórványos, fél s végül teljes makktermés szokott előfordulni a szerint, a mint tölgyeseinkben s bükköseinkben bő, vagy csak mintegy féltermésszerű a makk s végül, ha csak egyes fákon mutatkozik az. A mikor alig van makktermés, azt meddőnek mondjuk. Tapasztalat szerint majdnem minden hatodik évben szokott teljes makktermés lenni. Az elég idős, úgynevezett makkos erdők adják a legjobb makktermést.

Mielőtt ez a mellékhasználat igénybevétetnék, felbecsüljük a makktermés nagyságát, a mi úgy történik, hogy az egész állományt bejárjuk, az egyes törzsek makktermését alaposan megtekintjük s egy, az átlagos makktermést képviselő fát döntetvén, róla a makktermést leszedetjük, azt literekkel megmérjük s erre vonatkoztatjuk azután az egész állomány termését. Ha valakinek a makktermés felbecslésében nagy gyakorlata van, akkor azt szembecsléssel is eszközölheti.

Azt tartják, hogy bő terméskor a tölgyesek 3—5 métermázsa (körülbelül 5—7 hektoliter), a bükkösök pedig 2·5—4 métermázsa (5—9 hektoliter) makkot teremnek katasteri holdankint. Egy sertésre, hogy meghízzék, mintegy 14—15 métermázsa makk szükséges, vagyis teljes makktermésnél átlagosan 4 kat. hold tölgyest vagy bükköst számítanak egy felnőtt sertésre.

A makkoltatás vagy házilag, vagy bérletszerűleg értékesíthető. A makkoltatást úgy kell végrehajtani, hogy a makkoltatás alá kerülő területeket bizonyos sorrend szerint oszszuk be s arra vigyázzunk, hogy a sertések éjjelre kosarakba hajtassanak. Megbízható kanászok alkalmazandók, a kik azután nemcsak a sertésekre vi-

---

mint igyekezett is, ezt az asszonyt nem tudta feledni. Az a váratlanul megszakadt, alig pár hétig tartott szerelmi láz kitörülhetetlen emléket égetett bele a férfi szivébe. Akkor szakadt el attól a nőtől, mikor szerelmi szenvedélye a tetőpontján volt, mikor még sem megszokás, sem túltelt ség nem gyöngitette meg azt. És az idő, a mi mindent eltörül, vagy más színben tüntet föl előttünk, Imre előtt letünt szerelmi boldogságát még ezerszerte ragyogóbb szinekben festette le. Mitsem hallott azóta Kláráról. Két izben írt még Annának, Klára testvérének, hogy a szökevényről valamit megtudjon. De első levelére nem jött válasz, a másik azon megjegyzéssel érkezett vissza, hogy a czímzett ismeretlen helyre elutazott.

Szalkay Imre nem tett több kisérletet, úgy is tudta, hiába lenne, mert Klára eléggé megmutatta, hogy nem akar kedveseként élni mellette.

De ha megtudja majd, hogy Szalkayné lehet belőle, hites felesége a férfinak, a ki imádta őt és a kit ő is szeretett egykoron (mert hiszen ennek elég bizonyitékát adta azon mámorító hetek alatt!) lehetetlen, hogy továbbra is ilyen konokul elrejtőzzék előle.

Igen, fel fogja keresni Klárát . . . lehetetlen, hogy meg ne találja őt. Valami nyomra majd csak akad . . . Tudomása volt Klárának egynéhány Budapesten lakó rokonáról. Ezekhez fog fordulni. És Imre annyira beletüzelte magát abba a gondolatba, hogy Klára keresésére indul, hogy talán még ugyanazon nap vasútra ül, ha a délután folyamán váratlan vendége nem érkezik. Rásky József, egyik legkedvesebb barátja, független gazdag ember, a kinek szenvedélye volt az utazgatás, a külföldön való bolyongás, imádta a változatosságot, gyűlölte a falut, a miért is bérbe adta birtokát és csak nagyon ritkán látták őt a megyében. Ő volt az, a ki Klárát pár év előtt Szalkayéhoz mint társalkodónőt beajánlotta, mert ismerte volt a férjét és megszánta az elhagyott asszonyt. Képzelhető tehát, minő benyomást tett Szalkayra, hogy jó barátját éppen azon napon látja viszont, midőn eszmelánczolatánál fogva többször gondolt reája. De gyakran fordul elő az életben, hogy sokszor hónapokig sem gondolunk valakire és aztán egyszerre eszünkbe jut és a véletlen egészen váratlanul összehoz vele. Vagy talán nem is véletlen ez, csak telepathia folytán előre megéreztük jöttét?

A két jó barátnak ezer mondani valója volt, de a társalgás eleintén természetesen az elhunyt feleségről folyt. Rásky nagy részvéttel tudakozódott a sokat szenvedett asszony után, a kit gyerekkora óta ismert. Aztán mintha Edith más valakit hozott volna emlékezetébe, hirtelen megszólalt:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gyáznak, de arra is, hogy az erdőben károsítások ne történjenek s főleg, hogy nagy szárazság idején erdei tüzeket ne okozzanak. Ha netalán a makkoltatás mellett a természetes bevetődés a czélunk, akkor az illető területre csak addig hajtassuk be a sertéseket, a míg a férges makk hullik; mihelyt az egészséges, jó makk hullása megkezdődik, a sertéseket azonnal más területre kell hajtani. A makkoltatás gyakorlati kivitelénél a helyi viszonyok s az erdőbirtokos külön kikötései is irányadók lévén, ezekre is mindenkor nagy súlyt fektessünk.

VII. *Mezőgazdasági közteshasználat.** Az erdősítési teendők megkönnyítése, az erdősítési munkálatoknak olcsóbban való kivitele s az illető vidék lakosságával való megkedveltetése czéljából némely sarjerdőkben a fahanyagoknak a vágásból való kiszállítása után, a visszamaradt ágfát, giz-gazt összegyűjtik, a gyepet felkapálják, halmokba rakják, elégetik és a nyert hamut a vágásban szétszórják. Az így előkészített vágásba azután a mezőgazdasági közteshasználatot két évre bevezetik. Első évben tatárkát termesztenek, a következő évben pedig kalászos növényt, burgonyát vagy tengerit. Ez az úgynevezett kapáserdő.

A beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületében a közteshasználat a következőképpen gyakoroltatik:

A vágásokban a közteshasználat három évig tart akként, hogy az első évben kapás növényeket (pl. burgonyát) ültetnek, a második évben szemes vetemények (gabona, árpa stb.) vegyes bokros rozszsal vettetnek el s végül a harmadik évben a terület többé nem míveltetik meg, hanem a második évben elvetett bokros rozsot sarlózzák le. A megmívelés második évében, midőn a vágás a szemes veteményekkel be van vetve, történik az ültetés. A vágásterületet rendesen $^1/_3$, vagy egész holdra osztják fel s adják ki mívelésre. A vágásterületrészeket elsősorban azoknak a kincstári munkát készséggel és megbízhatóan végező egyéneknek adják ki, a kik a vágásterület használatáért járó napszámokat előlegesen ledolgozták s csak azután jönnek a kiosztásnál tekintetbe azok, a kik haszonbér mellett kívánják a területet mívelni és használni. A vágásnak közteshasználatra kiadott részét az illető kitakarítja s a közteshasználat czéljaira előkészíti.

A mezőgazdasági közteshasználatnak az a nagy előnye van, hogy a kitünő erdei talajon nagy mennyiségben előjövő gyomnövényzetet a haszonbérlők kiirtják s azt erdősítésre mintegy előkészítik. Ilyképpen telepített szép fenyveseket lehet látni pl. a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületében. (Folyt. köv.)

* L. bővebben *Szécsi Zs.*: «Az erdőhasználattan» czímű munkáját. *Szerző.*

Az erdő apró lényei.

Minden állatnak joga van az élethez, tehát még a rovarnak is. A legtöbb közülök csak jogos önvédelem esetén bántja az embert. A kellemetlenség, a melyet okoznak, korántsem oly nagy, mint a milyennek elképzeljük. A hernyóknak, pókoknak vannak ugyan mérges csápjaik vagy fullánkjaik, amazoknak szájuk felé konyuló első pár lábukon, ezeknek szájuk előtt; de sok

— Tudod-e Imre, kivel találkoztam a télen Meránban?

— Kivel? — kérdezte Szalkay gyanutlanul.

— Klárával.

— Klárával? — kiáltott fel Szalkay meglepetve és minden önuralmára szüksége volt, hogy el ne árulja magát. — És mit keresett Klára Meránban? Kivel volt ott? — kérdezte mohón.

— A családjával volt ott; a férje tüdőbajos lett, miatta tölti a telet meleg éghajlat alatt.

— Klára férjhez ment? — kérdezte Szalkay elsápadva.

— Azaz kibékült a férjével . . .

— Azzal az Amerikába szökött gazemberrel, azzal a váltóhamisítóval, a ki olyan galádul elhagyta őt? — tört ki Imre, nem lévén képes többé felindulását fékezni.

— Hja barátom! — felelte Rásky flegmával, — sokat tesz a pénz. Klára férje váratlanul jelentékeny örökséghez jutott és mivel a váltóhamisítás miatt nem volt feljelentés téve ellene, a dolgot elsimíthatta és hazajöhetett. A honvágytól, a sok nélkülözéstől megtörten, betegen, bűnbánóan tért vissza és térden állva könyörögte felesége bocsánatát. Mit tehetett volna az a szegény asszony? Megbocsájtott neki a gyermeke kedvéért, gyermeke jövője miatt. Bizonyára meg is szánta azt a megtört, szerencsétlen embert, hiszen jól tudta maga is, mi a szenvedés! Aztán annyira szerencsétlen, elhagyatott volt azon időben! Mindezeket Annától tudom, a ki szintén velük volt Meránban . . .

— És . . . és mikor történt a kibékülés a házasok között?

— Nem kérdeztem, de könnyű kiszámítanunk, mert Klárának egy körülbelül kétéves fiacskája van most.

— Klárának fia van? — kiáltott fel Imre és valami átnyilalt a szivén, maga sem tudta, öröm-e, vagy fájdalom és a lelkét egyszerre nyugtalanítani kezdte valami homályos sejtés.

— Lehetetlen! . . . Azt mondod, a férje beteg . . . akkor hát . . . az a szegény gyerek is . . .

— Nem ütött a tüdőbeteg apjára! Mert soha pompásabb, egészségesebb, kedvesebb kis gyereket annál. Ennivaló kölyök.

— És Klára . . . boldog?

— Nem tudom . . . komolynak találtam, de nem elégedetlennek. Miért is lenne? Ha nem is szereti valami nagyon az urát, de legalább nem hontalan többé, nem bolyong az idegenben. Van otthona, van, a ki szereti őt.

«Van, a ki szereti őt!» — gondolta Szalkay keserűen. — És ezt neki mondják, neki! Mikor ő a szive vérét adta volna azért az asszonyért!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

természetbuvár megtette már velök azt a kisérletet, hogy szándékosan megharaptatta magát, s ha a harapás fájdalmat is és daganatot is okoz a harapás helyén, az sohasem jár súlyosabb bonyodalmakkal.

Vannak hengerded testű ezerlábú-félék, rövid lábakkal, melyek érett gyümölcsökben élősködnek, s ha érintik, össze tekeröznek; ezek is ártalmatlanok, csak bizonyos átható bűzt terjesztenek, a milyent rendesen csak növényeknél tapasztalunk.

A franczia *Gaubert* különös tanulmánya tárgyává tette a pókoknak azokat az organumait, melyekkel az idő változásait megérzik. E kisérletei közben szándékosan megharaptatta tenyerét hüvelykujja alatt nagyobb pókokkal. A pók két ollója oly mélyen hatolt bele húsába, hogy keze vérzeni kezdett, mindamellett sohasem lobosodott meg. Tudjuk különben, hogy a legnagyobb fajta pókok is, melyek nagyobb rovarokat képesek megölni, alig mérgesek, s még a forró égövi fajok rettegett tarantellái sem azok. Ez nem jelenti ugyan azt, hogy a pókok egészen ártalmatlanok volnának; lehetnek köztük mérgesebbek, mint a közönséges, vagy keresztes pókok nagy fekete-sárga testükkel. De annyi bizonyos, hogy ezeknek még nagyon kevéssé tanulmányozták ki szokásaikat, természetüket, s ha az embert megmarja is egy veszedelmesebb pók, egy kis jód-ecsetelés távol tart minden komolyabb következményt.

Az ismert hatlábú rovarok is két nagy csoportba sorozhatók, azokra, a melyek harapnak, és azokra, a melyek szúrnak. Tücskök, szöcskék és minden oly rovarok, melyeknek vastag, szarunemű első szárnyaik vannak, szájukon olyforma csápokkal vannak fölfegyverkezve, mint a szarvasbogarak közül a himek. De a melyek alig láthatók. Némely száska, ha megfogják, barnás folyadékot választ ki szájából, de ez sem veszedelmes, sőt bizonyos esetekben gyógyító hatásúnak tartják. Azok az aranyhátú bogarak, a melyek apróbb rovarok zsákmánya után szoktak leselkedni, szintén barnás nyáladékkal birnak s ha megriadnak, kellemetlen folyadékot bocsátnak ki magukból. Vannak olyanok, melyek valóságos füstfelleggel kisért petárdákat robbantanak ki, magukból, de ezek sem veszedelmesek.

Őszön át gyakran lehet az útakon és mesgyéken tova vánszorogni látni egy nagy szőrös, domború hátú fekete hernyót: ez a *Chrysomit*, mely ha az ember ujjai közé fogja, száján át mintha egy piros vércsöppet bocsájtana ki. Azt gondolná az ember, hogy talán megsebezte és sajnálkozva bocsájtja el. Pedig nem vérzik, csak valami vörös nyálat köp ki magából, mint a betel-rágók.

Sok ilyen kis ármányos fogásuk van a rovaroknak, melyekhez azért folyamodnak, hogy meglepjék, visszariaszszák, vagy elundorítsák támadójukat s meglepetésüket aztán arra használják fel, hogy kereket oldjanak. De az ily apró cselfogások rendesen arra is következtetni engednek, hogy az állat nem rendelkezik veszedelmesebb fegyverekkel.

Viszont aztán az olyan rovaroktól sincs mit tartanunk, melyeknek hátsó testvégükön látható fegyvereik vannak. A szöcskék és tücskök kardjai, bizonyos négyszárnyú legyek szárnyai ártatlan jószágok, a fülbemászó veszedelmessége is csak mese.

Azok a rovarok, melyektől igazán tartani lehet, rejtegetik fegyvereiket. Már Aristoteles észrevette, hogy a természet nem ad kétféle fegyvert ugyanegy teremtménynek. Szerinte, a mely állatoknak szarvaik vannak, nincsenek nagy szemfogaik, azok a rovarok, melyek elölről szúrnak, nem szúrnak hátulról. S ez így is van, csakhogy hozzátehetjük, hogy nem a természet fukarsága folytán van így, s hogy inkább a mely rovarok elölről szúrnak, azért teszik, hogy táplálékhoz jussanak, a melyek pedig hátulról, azért teszik, hogy védekezzenek.

Az előbbi kategóriába tartoznak a poloskák, legyek, szúnyogok stb. az utóbbihoz a darazsak, a méhek, hangyák. Eltekintve az ágypoloskától, a büdös poloskák csak a növényeken tanyáznak. De vannak vérszívó poloskák is. Nyári estéken, ha nyitva hagyjuk ablakainkat, lámpánk felgyujtva ég, gyakran látunk zúgva beröpülni egy hosszú fekete lapos hátu rovart hosszú lábakkal, melynek apró feje görbe csápban hajlik elő. Erről a rovarról, melynek tökéletes patkányszaga van, az a hiedelem, hogy ágypoloskákon él. Ezt azonban újabb entomologusok megczáfolták. Mindenesetre tanácsos ajtót, vagy ablakot nyitni neki, hogy távozzék, de óvakodjunk megfogni, mert igen fájdalmas szúrásokat ejt.

Vannak aztán, mint tudjuk vízi poloskák is. Olyanok, melyek háttal úsznak, továbbá zöldek, laposak, nagyfejüek. Mindezek az úszó poloskák szúrnak s fürdés közben kerülni kell őket.

Kisebbek és alkalmatlanabbak a szúnyogok, melyeknek száma légió. Csipéseik ellen azonban abszolut biztos szer a következő:

Formol	5 gr.
90°-os alkohol	10 «
Víz	10 «

Enyithetjük a szúnyogcsipés hatását kölni vízben oldott menthollal is, vagy mentholos szeszszel 5—10% arányban, egy kis szublimát hozzáadásával vagy a nélkül. De a legegyszerűbb és biztosabb a jód-ecsetelés, ha a csipés nincs az arczon. Különben a szúnyogcsípés ellen valósággal immunizálódik idővel az ember. Csakhogy ez esetben sem szabad elhanyagolni, mert ha a szúnyog fullánkja véletlenül fertőzve van, az áldozat feje egészen feldagadhat, s napokba kerülhet, míg helyreáll.

Sokat lehet szenvedni a légycsípésektől is, s ezek között különösen kellemetlenek a *Taonok*tól, *Hematopotok*tól, *Chrysopsok*tól és *Stomaxok*tól eredők. Az első helyen említettek a méheknél nagyobb, átlátszó szárnyú legyek, melyeknek hasuk világosabb, mint fejük és mellük. A *Hematopotok* fehér foltos szürke szárnyaikról ismerhetők fel, melyeket testükön mint a vitorlát vonnak össze. Szemük szürkés és aranyzöld. Erdőkben a számuk millió és millió s különösen zivataros napokon rendkívül alkalmatlanok s még a ruházaton át is szúr-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nak. Háromszorta nagyobbak a közönséges légynél. Szúrásuk fájdalmas, de nem okoz lobosodást.

Máskép a *Chrysops*-féle légyé, mely szintén igen gyakori az erdőkben. Chrysops görögül annyi, mint aranyszemű s valóban a szép legyek egészen arra látszanak teremtve lenni, hogy gyönyörködjünk bennök. Aranyszemeik ében testbe vannak foglalva, két fehér foltos keresztbe van terjesztett barna szárnynyal. Szivesen helyezkednek kézfőnkre, a hol aztán elmerülünk a szép rovar nézésébe. De ez az alatt belebocsátja fulánkját bőrünkbe, szinte nem is érez az ember semmi fájdalmat, de másnap kezünk feje megdagad s fáj, mintha megfagyott volna. Szerencsére egy napig tart az egész, s kölni víz és mentholos vazelin enyhíti a fájdalmat.

Még gyakoribb változat a bögöly vagy *Stomax*, mely közel rokon az álomkórt okozó afrikai cze-cze légygyel is. Szeptember körül úgy elszaporodnak, mint a közönséges legyek s nem szűnnek meg kinozni a szarvasmarhákat és lovakat. Hasonlítanak is a közönséges légyhez, csak szárnyaik esnek egymástól távolabb s csápjuk nem függélyes, de a fejből előre nyúlik vízszintesen. Ezzel szúrnak a nélkül, hogy sok kárt okoznának az emberben, de vannak, a kik azt hiszik, hogy ezek terjesztik a karbunkulust. Ezt ugyan megczáfolták, de azért jobb óvakodni tőlük.

Van azonban ezeknek is egy született ellenségük s az egy *Scatophag* tudományos névvel elnevezett, sárga szőrrel borított légy, mely nevét onnan vette, hogy a trágyában költi ki petéit. Ezek megrohanják a bögölyt, fulánkjaikat belemélyesztik fejök és mellök közé s kiszivják belőle egész tartalmukat.

Így véd meg maga a természet ellenségeinktől. Általában azonban ha nagy mértékben kellemetlenek lehetnek is mindezek a felsorolt apró lények, az emberre túlságos fontosságot nem lehet tulajdonitanunk kártételeiknek.

Különfélék.

Az Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége f. évi augusztus hó 4-én Beszterczebányán tartotta rendkivüli közgyűlését a tagoknak nagy részvéte mellett. Havran János alelnök megnyitó beszéde után Lichner János jegyző terjedelmes jelentés keretében beszámolt a szövetség működéséről s a választmánynak a szövetség hivatalos közlönyét: «Az Erdészet»-et illető intézkedéseiről, a mit a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vett. Megvizsgálták a számadásokat. megállapitották a jövő évi költségvetést s a tisztviselőknek megadták a felmentvényt. Az inditványok során beható vita indult meg Módla János és Szabolcs Ferencz inditványai felett az erdőaltiszti czímnek «erdész»-szé leendő megváltoztatásáról, a minősítésről és fizetés rendezésről. A közgyűlés Szabolcs Ferencz «Az Erdészet» szerkesztőjének inditványát elfogadta, a választmány ily értelmű memorandum elkészítésével s mielőbbi benyujtásával megbizta s felhatalmazta az elnökséget, hogy fontosabb alkalomkor a szövetség érdekében küldöttséget meneszszen. A lemondott vezetőség helyébe egyhangulag megválasztották a következőket: elnök lett: *Zimmermann* Vincze, alelnök: *Medriczky* János, jegyző: *Lichner* János, pénztáros: *Libits* László, könyvtáros: *Szartorisz* Ede, választmányi tagok: *Hain* Ede, *Havran* János, *Herchl* János, *Kozlik* Ignácz, *Prácska* Emil, *Schlosser* József, *Szabolcs* Ferencz és *Szlivka* András.

A közgyűlés után a tagok közös ebéden vettek részt, a melyen mindvégig lelkes hangulat uralkodott.

A rózsahegyi fiútápintézet tanulóiról. Bizonyára érdekelni fogja e lapok olvasóit, hogy a rózsahegyi fiútápintézet gondjaira bizott gyermekek tanulmányaikban milyen előhaladást tanusitottak.

A gondos felügyeletnek és vezetésnek valamint a kellő fegyelem mellett tanusitott szelid bánásmódnak tulajdonitható az, hogy az altiszti gyermekek igen szivesen látott tananyag a rózsahegyi iskolákban, mert nemcsak maguk a gyermekek sajátitják el a helyes magyar szót, hanem beviszik azt az iskolákba is, ezáltal könnyebbé teszik a tanitói karnak e részbeni munkáját s példás magaviseletükkel és kitartó szorgalmukkal az első helyekre küzdik föl magukat.

Az elmult tanév is fényes bizonyitékát adta annak, hogy a tápintézet fontos hivatásának a legteljesebb mértékben megfelel, a mennyiben a 29 növendék kivétel nélkül dicséretes osztályzatot kapott *a magaviseletből*, húsz (69%) kitartó, kilencz (31%) kellő osztályzatot *a szorgalomból*, míg általános osztályzatul kilencz (31%) a kitünő, tizenhat (55%) a jeles osztályzatot kapta meg s csak négy (14%) jutott az I. rendű tanulók közé.

Megemlitendőnek tartjuk még azt is, hogy az iskolákat a folyó évben látogatott 292 tanuló közül 20 tanuló kapott jutalmat s ezek közt hat tápintézeti növendék részesült kisebb nagyobb jutalomban s hogy a tanitói kar a tápintézeti növendékek magaviseletével és előhaladásával a legteljesebb mértékben megvolt elégedve.

Halálozás. Major Nándor a bezdáni m. kir. erdőgondnokság Feketesűrű nevű védkerületének m. kir. erdőőre f. é. június hó 27-én hosszas szenvedés után, öt, részben el nem látott gyermek visszahagyásával meghalt. A példás kötelességtudó altisztet sokan kisérték utolsó útjára és koporsójára az erdőgondnok, az apatini erdőhivatali altisztek és az elhunytnak gondnokságbeli kartársai díszes koszorúkat helyeztek. Béke hamvaira.

Babona és a róka. Pár évvel ezelőtt, akkori feletteS hatóságom megbizásából egy vágas őrzésére fiatal vágásőrt (erdőkerülőt) fogadtam fel, a ki rossz lövő volt.

Első évben egy öcska fegyvere volt, a mellyel 4—5 varjún és szarkán kivül egyebet nem tudott lőni, s miután az uradalomban az elejtett kártékony vadakért lődijat fizettek, minden negyedév végén bosszankodott és némi irigységgel nézte hogyan számolnak be a többiek a sok ragadozóval, csak ő nem tud semmit sem

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

felmutatni; mindig a fegyverét okolta, hogy nem jól hord. Második év elején hozzám jött s megkért, hogy rendeljek neki egy jó fegyvert, a mit meg is tettem; mikor kipróbáltam az új fegyvert, az elég jól hordott, de ő csak nem tudott azzal sem találni, mire pár hónapi próbálgatás után valami öreg vadorzónak elpanaszolta, hogy a fegyvere nem jól hord és tanácsot kért arra nézve, hogy mit csináljon.

A vadorzó azt mondta, hogy a fegyvere bizonyosan megvan igézve, azért nem tud vele lőni, s tanácsolta, hogy vigye el egy javasasszonyhoz, a ki majd ráolvas, s azután nézze meg az eredményt! A kerülő szót fogadott, s másnap felkereste a javasasszonyt, a ki bizonyos hókusz-pókuszok között ráolvasott a fegyverre s azután visszaadta, hogy most már fel van oldva.

Az erdőkerülő a javasasszonytól egyenesen az erdőre ment, s mire kiért a vágásokba 11 óra körül volt az idő, (ez eset 1910 febr. végén történt) útja a régebbi vágáson vezetett keresztül, a hol egy széles igen mély völgy van; a völgy szélére érve megpillantott két rókát a mint játszottak s párzani akartak; az erdőkerülő megállt, és miután fedezete nem volt, indult egyenesen feléjük; a rókák mintha nem is látnák, tovább folytatták játékukat, s mikor 50 lépésnyi távolságban volt tőlük, az egyikre rálőtt, mire az nyomban elesett, a másik pedig tovább ugrált elesett társa körül s azt szaglászta; az erdőkerülő ezt az időt felhasználta s egy másik lövéssel azt is leterítette.

Most már szentül meg volt a kerülő győződve, hogy csak a javasasszony ráolvasása segítette őt ilyen ritka szerencséhez. Estefelé eljött hozzám s örömtől sugárzó arczczal elmondta a leírt esetet és mutatta a két róka bőrét, a melyért azután a zsidótól 24 koronát, s lődíjban az uradalomtól négy koronát kapott.

Ezt az esetet azért írtam le, mert bár közel két évtizede vagyok erdészeti pályán, soha sem láttam, de nem is halottam, hogy valaki nappal, a déli órákban, nyilt helyen látott volna rókát párzani, és ennyire megfeledkezni a vele született óvatosságról.

Az erdőkerülőt a jól sikerült babona után, nem lehetett többé meggyőződésétől eltántoritani.

(Zsurka Karácsony).

Állat-barometer. A kik kevéssé bizakodnak a higanyos vagy az aneroid barométer pontosságában, avagy — mondjuk — nincs módjukban ilyet beszerezni, azoknak igen jó és főleg teljesen megbizható barometrikus szolgálatot tehet a piócza, a mely a megfigyelések szerint kitünő időjós hírében áll és legalább 24 órával előbb jelzi a bekövetkezendő időjárást s az ebbeli esetleges változásokat. Ilyen czélból legjobb a pióczát egy bőnyaku, mintegy félliter ürtartalmu palaczkba avagy befőttes üvegben vízbe helyezni s az üveg száját ezután valami ritka szövésü szövettel, vászonnal vagy tüllel bekötni. Ha a piócza összecsavarodva az üveg fenekén hever el, akkor pompás, veröfényes jó időre számithatunk. Ha ellenben élénken mozgolódik, ez esetben szél; ha meg nyugtalanul, szinte görcsösen ficzánkol, akkor jégiháboru; ha ellenben a viz szinén csendesen van, avagy az üvegfalán, a vászon alá huzódik meg, akkor 24—28 óra alatt okvetlen esőzés fog bekövetkezni. Időjósokként ismeretesek még az állatvilágból a leveli (zöld) béka, a fecske, a kakas, a pók, a légy, a földi giliszta, a gólya, a hangya, a páva és a pintyőke is, a melyeknek viselkedéséből a megfigyelések szerint szintén igen jól lehet az időjárásra következtetni.

Időjelzés. A «Meteor» augusztus hó második felére a következő időjelzést teszi közzé:

Augusztus hó második felének változási napjai 19—20—22- és 29-re esnek. Legerősebb hatásúak a 20-iki meleg, zivataros és a 27-iki szintén zivataros jelleggel.

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény az 1912. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.

Az erdőőri és vadőri szakvizsgák folyó évi október hó 14-én és az erre következő napokon Budapesten, Beszterczebányán, Miskolczon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszebenben, Temesvárott, Pécsett és Szombathelyen, a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, a kik az erdőőri vagy vadőri vizsgát letenni óhajtják, hogy az erre vonatkozó engedélyért, a szükséges kellékek birását igazoló bizonyitványokkal felszerelt folyamodványaikat folyó évi szeptember hó 30-ig ahhoz a kir. erdőfelügyelőséghez nyujtsák be, a melynek székhelyén vizsgát tenni kivánnak.

Budapest, 1912. évi július hó.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a szolgálat érdekében áthelyezte Szabó Ferencz erdőtanácsost Budapestről Kolozsvárra az ottani erdőigazgatóság központi szolgálatához, Biró Zoltán főerdőmérnököt pedig Máramarosszigetről Budapestre a vezetése alatt álló ministerium I./B. főosztályába.

Egyidejüleg Rejtő Adolf erdőtanácsost megbizta a kolozsvári erdőigazgatóság házipénztárának az ellenőri teendők ellátásával.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a szolgálat érdekében áthelyezte Bécsy Dezső főerdőmérnököt Máriaradnáról Orsovára az ottani erdőhivatal központi szolgálatához; Huszár Pál erdőmérnököt Bélesről Mariaradnára (milovai erdőgondnoknak), Vojtás Árpád segéderdőmérnököt pedig Kolozsvárról Bélesre erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az ungvári főerdőhivatal kerületében alkalmazott Csoma Pál m. kir. erdőlegényt állandó nyugalomba helyezte.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1912. évi julius hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:**

Tóth Mariska —·20, Fodor József hd. 1·40, Schmotzer Nándor hd. 10·55, Magyar János 2·14, Földmív. min. hd. 60·95, Putnócsky István 2·20. Beszterczebányai erdőig. 12·—, Görgényszentimrei erdőőri szakiskola hd. 12·15, Kendeffy urad. hd. 4·75, Kabzányi János hd. 2·—, Sebő Imre hd. 12·55, Tótsóvári erdőhiv. hd. 94·90, Soproni adóhivatal hd. 23·— kcr.

1 koronát fizettek: Misuta István, Nyevizsánszky János, Divéky József, Kóváry István, Udvardi Antal, Gyuga János, Matisa István, Petrucha György, Stier László, Szabó Pál, Székely István, Takács Kálmán, Kerpán János, Haracsi József, Molnár Ferencz.

2 koronát fizettek: Belyák Pál, Belimánd Károly, Bóna András, Bráz Mihály, Ernyey Károly, Hollschwander Mátyás, Kacsanovszky József, Plauder Lajos, Simon József, Szabó Ignácz, Tamási József, Várjon Géza, Horell Jakab, Pesti Ferencz, Siskovits József, Somogyi József, Bölcs István, Csápa Traján, Fodor József, Galántai Ferencz, Gyertyánffy Kálmán, Incze Antal, Kaiser János, Kicsiny Tivadar, Kisfaludy János, Ladányi Frigyes, Lankovits Albert, Molnár Orbán, Nezdei György, Pelenczei József, Papp Attimie, Potai Ferencz, Simontsits Adolf, F. Szabó Mihály, Szecsődy János, Winter Gusztáv, Bolzsa Barna, Bajda János, Gázsy Willibald, Horváth József, Imre János, Lányi András, Merreider István, Miklay Pál, Orbán Imre, Farkas Izsák, Horváth György, Pilvein Cziprián, Sztopa Sándor, Gubriánszky János, Parma János, Szabó József, Bencze Vincze, Hajdics János, Nagy Pál, Pataló Péter, Paulin Vilmos, Vaszil László, Antal Pál, Baka János, Battyányi Lajos, Berák József, Briza Bohumil, Butács Gyula, Eördögh István, Glavács Lajos, Jankovich Gyula, Kocze János, Miskovits Péter, Misuta Ferencz, Rutska Tivadar, Szalay Lajos, Széles Gábor, Szomora József, Vargha Antal, Wig András, Zsoldos József, Ternyik Lajos, Kertész László, Kozma Géza, Cservenyák György, Trifunor Miklós, Wunder Lajos.

3 koronát fizettek: Stummer Zoltán, Horváth Lajos, Illés Ignácz.

4 koronát fizettek: Jancsik Mihály, Halbaksz Andor, Lichner Pál, Noszály Endre, Daróczy Márton, Joszana Tivadar, Mészáros Tamás, Farkas Ferencz, Gajda Gábor, Paropatics János, Varga Gábor, Gelencsér János, Kolos István, Kovács Pál, Nagy Gábor, Fischer Kálmán, Stricz Ignácz.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

P. Gy. Az erdőőri szakiskolai bizonyítvány nem évül el. Annak, hogy ön most nem tud álláshoz jutni, valószínüleg az az oka, hogy nincs erdőőri szakvizsga bizonyítványa; ahhoz pedig, hogy erdőlegénynyé nevezzék ki, már nem elég fiatal. Tanácsot adni igen bajos dolog, mert ez nagy felelősséggel jár, ezt pedig nem vállalhatjuk magunkra. Ön — hozzánk intézett leveléből ítélve — olyan értelmes ember, hogy jövő sorsát illetőleg egész megnyugvással határozhat. Azt azonban mégis megjegyezzük, hogy az államhoz önt, már kora miatt is, nehezen fogják felvenni s így legfeljebb magánbirtokosoknál próbálhat szerencsét. Ilyen állásokra vonatkozó hirdetést lapunkban gyakran talál.

Egy erdőőr. Az erdőőrök az erdőtörvény 128. §-a értelmében az erdei kihágások, vagy a kihágást elkövetők nyomozásánál mint *rendőri közegek* járnak el. Ugyanezen törvény 150. §-a jogot ad az erdőőrnek arra, hogy a *tetten kapott* erdei kihágótól a lopott erdei terméket onnan vegye el, a hova azt elhelyezte. E szerint ha az erdőőr a kihágót *tetten érte*, s őt egészen a lakásáig, vagy bármily más helyiségig követte, a hol a tettes lopott holmit elrejtette, jogosítva van az erdőőr azt ott addig keresni, a míg fel nem találja. Ezt az esetet kivéve, hatósági engedély nélkül, az erdőőr házkutatást nem tarthat. A házkutatás elrendelését attól az elsőfokú közigazgatási hatóságtól kell kérni, a mely hatóság a kihágás felett bíráskodni illetékes; ha ez a hatóság a házkutatást elrendeli s annak foganatosításával — mint az erdőtörvény 128. §-a szerinti rendőri közeget — az erdőőrt bízza meg, akkor a házkutatást az erdőőr foganatosíthatja. Hogy pedig a kihágás felett bíráskodni és ebből folyólag a házkutatást elrendelni mely közigazgatási hatóság illetékes, ezirányt az erdőtörvény 117. és 118. §-ai intézkednek. Megjegyezzük, hogy a házkutatást mindig legalább két megbízható tanú jelenlétében kell foganatosítani és hogy a házkutatás foganatosítása előtt az azt elrendelő határozat annak, a ki ellen a házkutatás elrendeltetett, vagy esetleg megbízottjának kihirdetendő, továbbá, hogy a házkutatásról jegyzőkönyvet kell felvenni és a jelenvoltakkal aláíratni. Ha a főszolgabíró a házkutatás foganatosításával a községi bírót bízza meg, úgy ez *köteles* a házkutatást foganatosítani. Ha pedig a községi bíró rendeli el a házkutatást s ő maga azon nem akar részt venni, úgy írásbeli felhatalmazást kell tőle kérni arra, hogy az erdőőr, mint az erdőtörvény 128. §-a szerinti rendőri közeg a házkutatást megtarthassa. Ha a bíró ezt is vonakodik megtenni, úgy a főszolgabírónál kell a bíró ellen panaszt emelni, vagy pedig a főszolgabírótól kell kérni a házkutatás elrendelését. Hogy a községi bírónak ezért a ténykedéséért jár-e valamilyen díjazás, azt a főszolgabíró, illetve a községi jegyző megmondja.

B. M. 1. Hivatalos ügyek állásáról nem adhatunk értesítést. 2. Ha önök kinevezett *vármegyei* altiszteknek, akkor kapnak családi pótlékot, ha azonban járási erdőőrök, a kiket a birtokosok fizetnek, akkor nem kapnak.

Zsibó. A sorozás augusztusban lesz.

M. J. J. Az ebadóra vonatkozólag minden vármegyének külön szabályrendelete van s így azokat mi nem ismerhetjük. Nézze meg ezt a szabályrendeletet a legközelebbi jegyző, vagy szolgabírói hivatalban s abból megtudhatja, hogy a kivétés jogos volt-e és hogy helytelen kivétés esetén hova kell fordulnia.

G. D. 1. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár új nyugdíjcsoportjába bármily korú egyének is beiratkozhatnak. Ne késlekedjék a beiratkozással, mert kár az elveszett időért. 2. Az erdőtörvény 40. §-a világosan megmondja, hogy az erdőtisztek és az erdőőrök *szolgálatukban* tekintendők közbiztonsági közegeknek. Minthogy idegen területen nem teljesíthetnek szolgálatot, ebből következik, hogy ilyen helyeken nem tekintendők és nem is tekinthetők közbiztonsági közegeknek. Igaz ugyan, hogy a fegyver- és a vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. 39. §-a azt mondja, hogy: «az állami csend- és rendőrök, törvényhatósági közbiztonsági közegek, valamint a pénzügyőrök kötelesek, a vadászati jog tulajdonosai, haszonbérlői, gazdatisztjei és az erdők, szőlők és mezők felügyeletével megbizott személyek pedig jogosítva vannak azokat, kik akár lőfegyverrel, akár lóháton és bárminemű ebek használatával vadásznak, a vadászati jegy előmutatására felszólítani», csakhogy a közigazgatási hatóságok ezt sok úgy értelmezik, hogy utóbbiak, csak a gondjaikra bízott területen vannak erre feljogosítva. Ismételten megjegyezzük, hogy a közigazgatási hatóságok legtöbbnyire nem szokták ezt szigorúan venni s elfogadnak az erdőőrtől olyan vadászati stb. kihágás feljelentését is, a mely nem az illető erdőőr kerületében fordult elő. Mi a magunk részéről azt szeretnénk, ha az erdőőr az említett törvényczikknek megfelelően a hivatásához tartozó ügyekre nézve *mindenütt* közbiztonsági közegnek tekintetnék. 3. A birtokosokat nem kényszeritheti az állam arra, hogy az erdőőröknek családi pótlékot adjon és nyugdíjat biztosítson. Vajon mit szólna ön ahhoz, ha az állam kötelezné önt arra, hogy a cselédjének vagy a kocsisának családi pótlékot adjon, vagy ha munkaképtelen

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lesz, nyugdíjat fizessen. Ezt semmiképen se lehet megtenni. 4. A tekintélyt és a czímzést illetőleg tökéletesen igaza van s jól esett okos és egészséges nézeteit olvasni.

S. Zs. Az erdőtörvény 17. §-a alá nem tartozó erdőbirtokok tulajdonosait nem lehet arra kényszeríteni, hogy erdészeti főiskolát végzett erdőtiszteket alkalmazzanak. Innen van az — a mint ön írja — hogy az Erdészeti Zsebnaptárban az erdőtisztek közt több olyan egyén van felvéve, a kinek a megfelelő képesítése nincs meg. Ezen nem lehet segíteni.

B. F. Arra a kérdésére, hogy az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdőknél alkalmazott erdőőrök kapnak-e családi pótlékot? határozott feleletet nem adhatunk, mert míg például az állami erdőőrök kapnak, addig a szintén a 17. §. alá tartozó egyházi testületek, hitbizományok, stb. erdőőrei nem kapnak. Olvassa el mégegyszer figyelmesen a családi pótlékról szóló törvényjavaslatnak lapunk 11-ik számában közölt ismertetését, ott mindjárt azelső oldalon megtalálja, hogy kik részesülnek családi pótlékban.

Á. B. A járási erdőőrök — sajnos — nem kapnak családi pótlékot, miután ők nem állami, sem vármegyei alkalmazottak, hanem a birtokosok alkalmazottjai.

A. B. Ilyen egyoldalú információ után véleményt nem mondhatunk; de abból, hogy önt megbüntették, azt következtetjük, hogy nem járt el helyesen, vagy legalább is nem volt cég tapintatos. Ön bizonyára megzavarta a mulatságot, csendháborítást követett el, s azért büntették meg. Mindkét fél meghallgatása nélkül nem szólhatunk a dologhoz.

Mágnások. 1. Miután az irnok a szolgabíró társaságában volt ott mint hatósági közeg, ennélfogva jogosítva volt a fegyver leföglalására. 2. Flaubert fegyverért és revolverért nem kell fegyveradót fizetni s mindkettőből tárthat annyit, a mennyit akar. 3. Ha a vármegyei fegyvertartási szabályrendeletben elő van írva, hogy minden fegyverre kell fegyvertartási igazolvány, akkor a Flaubert fegyvert és a revolvert is be kell jelenteni, adó alá azonban nem esik egyik sem. A szolgabiróság határozata ellen forduljon másodfokban az alispán úrhoz.

Vadász. Tenyésztés czéljából a következő czégeknél kaphat pisztrángot: Kötte Rezső halgazdasága Znióváralja, vagy pedig a gróf Pálffy uradalomban Dejte (Pozsony megye). Bővebb felvilágositásért tessék hozzájuk fordulni.

C. A. K. 1. Az ebadóra nézve olvassa el fentebb M. J. J.-nek szóló üzenetünket. — 2. Ha a vadászat bérbe van adva, akkor a bérlő szokott a duvadért lődíjat fizetni. Erre azonban a bérlőt nem lehet kötelezni, kivéven azt az esetet, ha ez a kikötés a szerződésben benne van. Ez a bérlővel való megállapodás dolga. 3. A kincstári erdőőröknek nincs legelőilletményük, hanem legeltetési jogosultságuk. Ezt a jogosultságot mására átruházni nem szabad, s ha azzal az erdőőr nem kiván, vagy — mint ön írja, szegénysége miatt — nem tud élni, úgy a kincstár másnak adhat legeltetési bárczát, mely esetben a legeltetési bér a kincstáré. 4. Sorsjegyeit még nem húzták ki.

O. J. 1. Törvényhatósági *útbiztossá* az nevezhető ki, a ki a magyar nyelvet szóban és irásban bírja, négy elemi iskolát végzett, a mértékeket ismeri, számolni jól tud, az útfenntartáshoz ért, és elég értelmes ahhoz, hogy például jegyzőkönyvet tud felvenni valamely út- vagy hídrongálásról vagy útrendőri kihágásról. 2. Az 1912. évi Erdészeti Zsebnaptár még kapható.

N... v... 1. A közleményt hozzuk. 2. Ha olyan bizalmas a dolog, szivesen válaszolunk levélben is, csak ujból jelezze, hogy levélbeni választ kér.

F. R. Tessék a földmivelésügyi miniszterium könyvtárától kérni egy «Mesterséges fészkodvak alkalmazása» czimü füzetet, abban minden benne van. Lehet, hogy ingyen is megküldik, vagy legfeljebb néhány fillérért.

N. N. 1. Olyan könyv, melyből a vívás *elméleti* részét megtanulhatja, van; ilyenek pl.: Arlow G. «Kardvívás» czímü 54 képpel illusztrált müve, ára 5 kor., vagy Chappon S. br. «A nemes vivás müvészetének elmélete» czímü müve, ára 4 korona. Megjegyezzük azonban, hogy könyvből nem lehet vívni megtanulni. 2. Bolgár F. «A párbaj szabályai» czímü müve ára 3 korona. Mindezeket megrendelheti Grill Károly könyvkereskedőnél. Budapest, V., Dorottya-utcza 2. szám. 3. A párbaj nincs iskolai képesítéshez kötve, de a kihivást senki sem köteles elfogadni s ha párbaj utján a sértett fél nem tud magának elégtételt szerezni, úgy csak birói úton szerezheti azt meg. 4. Az nem mentség, hogy valaki nem tud párbajozni, de ha nem akar párbajozni, azt minden indokolás nélkül visszautasíthatja. 5. Furcsa kérdés, hogy szükséges-e a pisztolypárbajhoz is gyakorlat? ugyan ki gyakorolja magát a párbajozásban? mindenesetre a jobb lövő előnyben van az olyannal szemben, a kinek még talán pisztoly sohasem volt a kezében. 6. Az, hogy a párbaj pisztolylyal vagy karddal történjék-e, a sértés minőségétől és nagyságától függ és nem attól, hogy az illető tud-e vívni vagy sem. Kisebb szóbeli sértésért karddal, míg tettleges sértésért pisztolylyal szokás elégtételt venni. Ezt a párbajsegédek állapitják meg. Megjegyezzük különben, hogy abban az esetben, ha a sértett fél, a sértés elkövetésétől számított 24 órán belül nem kér elégtételt, elveszti azt a jogát, hogy a sértő felet párbajra hivhassa.

S. J. A községi vadászterület kibérlése nincs ugyan a tiltott mellékfoglalkozások közt felsorolva, mindannak daczára főnöke előzetes engedélyét kérje ki.

J. B. Lapunk ez évi 13-ik számában, hivatkozással a vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 36. §-ára azt izentük önnek, hogy a vadászati kihágások után megállapított pénzbüntetések fele mindenkor a feljelentőt illeti, másik fele pedig azon község szegényeinek javára esik, melynek határában a kihágás elkövettetett. Ez az üzenetünk téves, a mennyiben egy ujabb törvény, az 1901. évi XX. t.-cz. 23. §-a kimondja, hogy bármiféle czimen befolyt büntetéspénz fele a kincstárt, fele pedig a községet illeti. Ennélfogva a vadászati kihágások után megállapított pénzbüntetésből semmi sem sem illeti meg a feljelentőt.

E. J. 1. Élő vadat, tehát nyulat is, csak a földmivelésügyi miniszter úr engedélyével szabad befogni. Az ez iránt a közigazgatási bizottság útján benyujtandó és egy koronás bélyeggel ellátott kérvényben pontosan meg kell jelölni a vadászterület helyét, mivelési ágak szerinti kiterjedését, a szomszéd birtokosokat, a czélt, a melyből a befogás történik s mellékelni kell hozzá a vadászterület tulajdonosának irásbeli nyilatkozatát arra nézve, hogy nincs kifogása az ellen, hogy a bérlő a vadászatot az eleven vad befogása útján gyakorolja. 2. A befogott vad eladására és elszállitására szintén a földmivelésügyi miniszter úrtól kell, a közigazgatási bizottságnál benyujtandó kérvényben engedélyt kérni. 3. Fővadnak, tehát szarvasnak vagy dámvadnak tilalmi időben való lelőhetésére ugyancsak a közigazgatási bizottság útján, a földmivelésügyi miniszter úrtól kell engedélyt kérni, a mit indokolt esetekben, a miniszter úr engedélyez is. A kérvényben körülbelül ugyanazokat az adatokat kell felsorolni, mint az 1. alatt emlitettük. Megjegyezzük azonban, hogy bikára — tudomásunk szerint — csak rendkivül ritka és igen jövedelmes esetben adnak lelövési engedélyt. 4. Olyan vadásztérületet nem tudunk ajánlani. 5. Mintán állásközvetitéssel nem foglalkozunk, kivánságának — sajnálatunkra — nem tehetünk eleget. 6. Előfizetése már a mult év végével lejárt. 7. A 10 fillér a lap javára bevételeztük.

P. J. Más tanácsot nem tudunk adni, mint hogy forduljanak az erdészeti és vadászati altiszток országos szövetségéhez Beszterczebányára. Ennek a szövetségnek a hivatása az önök ügyében is eljárni, bár nem hisszük, hogy eredményt tudna elérni. A járási erdőőrök — mint azt már többször emlitettük — nem állami és nem is vármegyei alkalmazottak, hanem az egyes birtokosok (volt úrbéresek, stb.) alkalmazottjai, a kiket a miniszterium nem kényszeríthet arra, hogy önöknek családi pótlékot adjon. Mi az önök valóban rendkivül kedvezőtlen helyzetét nagyon jól ismerjük, s a lehető legnagyobb részvéttel vagyunk önök iránt, de élénk sajnálatunkra nem tudunk az önök érdekében ez idő szerint semmit se tenni.

W. J. Nézze meg a községi jegyzői hivatalban az *A)* lajstromban, hogy be van-e irátva, mert az itt nincs nyilvántartva. Ha

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

be van iratva, akkor megkapja a baleseti segélyt, ingyen orvost és gyógyszert; ezt a községi előljáróságnál kell kérni.

G. L. 1. Az országos gazdasági munkás- és cselédsegélypénztárba beiratkozhatik minden földmíves, gazda-ember, gazdasági munkás és gazdasági cseléd. Hogy ön ezek közé tartozik-e, azt levelében nem tudjuk megállapítani. Forduljon a községi jegyzőhöz, ott megmondják. 2. Nem adnak. 3. Miután csak állás-kereseltre vonatkozó hirdetményt közölhetünk díjmentesen, ennélfogva hirdetését ingyen nem tehetjük közzé.

Erdőőr. A katonai beszállásolásokról az 1879. évi XXXVI. törvényczikk intézkedik; hogy a szállásolásra milyen helyiségek nem vehetők igénybe, azt a törvény 10. §-a megmondja, de arra nincs helyünk, hogy azokat itt felsoroljuk. Tájékozásul azonban megjegyezzük, hogy a törvény szerint olyan községekben, hol minden lakház, vagy a lakházak egy része csak egy szobából áll, ezen szobát a legénység a házigazdával és házinépével, a lehetőséghez képest közösen használja. Ebből következik, hogy a kinek egy szobán kívül még konyhája is van, ahhoz be lehet szállásolni, mert hiszen ha máshol nem, hát a konyhában van hely.

Sz. Sz. A fegyelmi ítéletekben a fokozatos előléptetés megvonását most már hosszabb időre is ki lehet mondani, nem csupán két évre. Minthogy jelenleg fokozatos előléptetés már nincs, ezt a fegyelmi büntetést úgy kell értelmezni, hogy az illető a magasabb összegű személyi pótlék élvezetéhez való jogát veszti el a kitűzött időre. Vagyis ha valakit jogerős fegyelmi ítélettel a fokozatos előléptetés 3 évi megvonására ítélnek, ez azt jelenti, hogy az illető három évvel később jut a magasabb személyi pótlék élvezetébe, mint máskülönben jutott volna. Ez a három év azonban csak az első magasabb személyi pótlék utalványozásánál számíttatik le, a következő magasabb személyi pótlék esedékességét azonban már nem befolyásolja. Így pl. ha egy olyan erdőőrről van szó, a ki 1910 január 1-én jutott az évi 800 K. javadalmazásba, úgy az illető az évi 900 K. javadalmazást nem 1915 január 1-től, hanem 1918 január 1-től fogja kapni, az évi 1000 K javadalmazást pedig 1920 január 1-től. A kormányrendelet 31. §-át itt egész terjedelmében nem közölhetjük, mert arra nincs helyünk.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Erdővéd, jelenleg nagyobb uradalomban erdész, 25 éves, nőtlen, róm. kath., irodai, valamint erdészeti és vadászati teendőkben több évi gyakorlattal, továbbá kitünő szakiskolai és jó eredményű szakvizsga-bizonyítvánnyal bir, megfelelő állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (28.)

Több évi gyakorlattal és jó bizonyítványokkal rendelkező nős, családos, fiatalkorú, szakvizsgázott erdőőr, azonnali belépésre állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (35.)

Jó működési és szakvizsga-bizonyítványnyal, valamint több évi gyakorlattal bíró egyén, pagonykezelői, vagy körvadászi állást keres. Az erdőkezelésen és vadtenyésztésen kívül a mezőgazdaságban is jártas. Czíme Mészáros Tamás, Salánk (Ugocsa megye). (36.)

Szakvizsgázott erdőőr, kiszolgált katona, ki négy évig mint csendőr szolgált s legutóbb a váczi püspöki uradalomban volt alkalmazva, az erdőtenyésztésben jártas, bármikori belépésre állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (37.)

HIRDETÉSEK

Pályázati hirdetmény. 712/1912. sz. A pilismaróti m. kir. közalap. erdőgondnokságnál megüresedett erdőgondnoksági irodai I. osztályú erdőlegényi állásra pályázat nyittatik.

Javadalmazás: évi 700 kor. szegődménybér, 120 kor. lakbér, 12 ürm³ kemény I. oszt. dorongtüzifa, 60 kor. egyenruhaátalány, 40 kor. föld- és 28 kor. legelőváltság, esetleg két k. hold szántóföld, két drb tehén és egy drb növendék szarvasmarha legeltetésére természetbeni illetmény.

Pályázók felhivatnak, hogy életkoruk és illetőségüket tanusító anyakönyvi kivonattal, ép és erős testalkatuk, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket igazoló vármegyei fő- vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá katonai kötelezettségük mikénti lerovását és nyelvismeretüket igazoló bizonyítványokkal felszerelt, sajátkezűleg irt, a nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz czimzett kérvényüket az alulirott erdőgondnokságnál a f. évi augusztus hó 20-ig nyujtsák be.

Ezen állásért csak nőtlen, a magyar nyelvet szóban és irásban tökéletesen biró egyének pályázhatnak.

Erdőőri szakiskolát végzettek előnyben részesülnek.

Pilismarót, 1912. évi július hó 26-án. (2.)

Pilismaróti m. kir. közalap. erdőgondnokság.

Termelt fenyőhaszonfa-eladás. 1912. évi 49,567. szám. A beszterczebányai erdőgondnokság ortuti erdejében termelt 716·95 m³ fenyőhaszonfa négy eladási csoportra, az erdőbádonyi erdőgondnokságnál termelt 1685 folyóméter fenyőrúdfa, 668·15 m³ jegenyefenyőhaszonfa és 137·53 m³ erdei fenyőhaszonfa három eladási csoportra, együttvéve tehát hét eladási csoportra megosztva, zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok 1912. évi augusztus hó 26-án déli 12 óráig nyújtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és augusztus hó 27-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, árverési feltételek, ajánlati ürlap és boritók az árverező m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi július hóban.

(3.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

Pályázati hirdetmény. 1912. évi 2694. szám. A zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál elhalálozás folytán megüresedett egy (1) erdőőri (II. oszt. altiszti), illetve előléptetés esetén egy (1) erdőlegényi, esetleg segéderdőőri állásra pályázat nyittatik.

A II. osztályú altiszti állással 600 korona évi fizetés és 100 korona személyi pótlék, továbbá természetbeni

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lakás, vagy annak hiányában törvényszerű lakbér, három k. hold földilletmény, illetve annak hiányában holdanként 10 korona földváltság és 24 ürméter saját szükségletre felhasználható, házhoz szállított tüzifajárandóság; az erdőlegényi, esetleg segéderdőőri állással 600 korona szegődménybér, természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerű lakbér, saját szükségletre felhasználható házhoz szállított 12 ürméter tüzifajárandóság és 20 kor. évi földváltság van összekötve.

Az ezen állásra pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában megkivánt szakképzettségüket, az államerdészet szolgálatába újonnan belépni kivánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, életkorukat anyakönyvi kivonattal, illetőségüket és családi állapotukat községi bizonyítványnyal, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismeretüket és katonai kötelezettségük lerovását megfelelő hiteles bizonyítványokkal tartoznak igazolni.

Az ilyen módon felszerelt és sajátkezűleg irt kérvényeik 1912. évi augusztus hó 30-ig a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál nyújtandók be.

Zsarnócza, 1912. évi augusztus hó 1-én.

(4.) *M. kir. erdőhivatal.*

Széldöntött tölgy, fenyő és bükkfa eladása. 1912. évi 49,049. szám. Az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz tartozó hátmegi m. kir. erdőgondnokság kezelésében lévő háthegységi erdőkben a folyó év tavaszán dúlt szélviharok által kidöntött és letört tölgy-, fenyő- és bükkfákból a vevők által termelendő mü- és tüzifa tiz értékesítési csoportra megosztva, zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok legkésőbben 1912. évi augusztus hó 29-ik napjának déli 12 órájáig nyújtandók be az ungvári m. kir. főerdőhivatalnál, a hol azok augusztus hó 30-án d. e. 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Az eladási csoportokra való megosztás, a faválasztékokra, kikiáltási árakra és bánatpénzekre vonatkozó adatokkal, valamint az árverési és szerződési feltételek, ajánlati ürlapok és borítékok az ungvári m. kir. főerdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi július hó.

(5.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Sétabot és csernyőnyél pálcza termeléshez alkalmas — tekintet nélkül a távolságra — som-, mogyoró-, veresgyűrű-, kőris-, gyertyán-, esetleg tölgysarjerdőket megvesz, saját költségen megnézet, ilyen erdők közvetitését vagy ajánlását megfelelően honorál

Bing és Muránszky bottermelő czég,
(6.VI.1.) *Pelsőcz, Gömör megye.*

Pagonyerdészi vagy pagonyvadászi állást keres 1913. év jan.—ápr. havi belépéssel, jelenleg nagy uradalomban alkalmazott fiatal pagonyvadász, a ki az erdőkezelésben, fővad, fáczántenyésztésben jártas, a magyar, német és tót nyelvet bírja, végzett középiskolát, erdőőri szakiskolát, kitünő szakvizsgát és elsőrendü bizonyítványokkal rendelkezik. Czíme a kiadóhivatalban. (7.IX.1.)

Néhány szolgálaton kívül álló, vagy szabadságolt **erdőlegény** vagy **erdőőr** augusztus 20-tól kezdve öt—hat héten át alkalmazást nyerhet magashegységi vágásterületen fenyőrönkfa méretezésnél. Fizetés minden munkanapra 4 kor. és egyszerű koszt a havason.

Kendeffy uradalmak erdőhivatala,
(8.) Malomvíz, u. p. Kernyesd, Hunyad megye.

Gyufagyártási czélokra legkeresettebb

KANADAI NYÁR

Populus monolifera canadensis

szavatolt fajtiszta, erőteljes

isk. 65—100 cm. magas csemeték ezre 30 korona
« 100—150 « « « « 35 «
« 150—200 « « « « 40 «
2—3 méteres suhángok száza 12 kor., ezre 100 kor.

őszi szállításra — amíg készletem tart.

Kimeritő fajismertetéssel, valamint egyéb erdei facsemetékre és magvakra árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok. (1.—2.)

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.

Uri ruhák készítéséhez való

jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári árakon szállit

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállitói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnynyel jár.

Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(10.VI.1.)

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 17. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi szeptember 1.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intezendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez. Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iróli tiszteletdijban részesülnek, a melyet a szerkesztőség evnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A fenyőszálfavágások kidolgozásáról. (Kolozs József.)
A mai puskákról. (Bársony István.)
Különfélék: Tömeges nyugdíjbiztosítás. — Átlépés a nyugdíjcsoportba. — Évkönyv. — Ezüstlakodalom és eljegyzés. — A növények magtermés hozama. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Klára. (M. Hrabovszky Julia.)

A fenyőszálfavágások kidolgozásáról.

Irta: *Kolozs József* m. kir. főerdőmérnök.

Jelen czikkemben olyan fenyő szálfavágásokról lesz szó, melyeknél a kitermelést a kir. kincstár házilag eszközli.

Újabban tudvalevőleg mindinkább tért hódít a házi kezelés és ezért talán nem végzek fölösleges munkát, ha ezen aktuális tárgygyal bővebben foglalkozom.

Máramarosban, különösen a kincstári erdőgondnokságokban, már régi időtől fogva házi kezelésben használják ki a vágásokat.

A vágásokat, tekintettel a helyi, munkás és egyéb viszonyokra, vállalkozók dolgozzák ki.

Az itt szokásos eljárást a következőkben ismertetem, és pedig idő- és munkasorrendben:

I. Favágatási tervek, vágás kidolgozására vonatkozó költségvetések elkészítése és a szálfavágások kitűzése.

A vonatkozó évi favágatási terveket az üzemtervi előírásnak megfelelően, a részletes főhasználati terv alapján, mindenkor a kitermelést megelőző évben (augusztusban) készítik el az illető erdőgondnokságok és terjesztik be a felettes hatóságnak megvizsgálás és illetve jóváhagyás végett.

Hogy a favágatási tervek pontosan el legyenek készíthetők, szükséges, hogy ezt megelőzőleg az illető vágásterületeket is kitüzzük és a vágásterületeken tényleg található famennyiségeket számba vegyük.

Ez annyival is inkább szükséges, mert a kidolgozás alá kerülő vágásterületekre vonatkozólag az üzemtervek készítése alkalmával felbecsült és az utólag, tehát a vágáskidolgozás idejében talált fatömegek között, az időközben történt változások (esetleges előhasználatok, széltörések stb.) következtében különbségek lehetnek; már pedig a vállalkozóra nézve felette nagy fontossággal bir az, hogy a kitermelendő famennyiséget pontosan számba tudja venni, mert hiszen erre alapítja a vállalkozó minden számítását, ez szolgál mérvadóul arra nézve is, hogy milyen munkaerőt állítson a munkába.

De fontos a kitermelendő fatömeg pontos ismerete magára a tulajdonosra, jelen esetben a kir. kincstárra nézve is, mert hiszen az üzemterv szerinti gazdálkodásnak egyik fő intenczióját éppen az, hogy évenként és tartamosan lehetőleg egyenlő mennyiségü fahozamok kerüljenek kihasználás alá, hogy a háztartás egyensúlya meg ne zavartassék.

A vágások kitüzetvén, pontosan megállapithatjuk tehát, hogy az illető évben mily területü és fatömegü vágások kerülnek kihasználás alá, és ezen adatok számbavételével a favágatási tervet és ennek alapján a vágás kidolgozására vonatkozó költségvetést is teljes pontossággal készithetjük el.

Tekintettel azon körülményre, hogy a vállalkozó a kitermelt famennyiség köbtartalma szerint részesül díjazásban, a vágásköltségvetést is ily alapon készítjük el, kivéve az apró anyagok árát, melyeknél a vállalkozó mindenkor darabszám szerint kapja a kitermelési bért.

Hogy egy-egy vágásból a található fatömeg mily m^3-enkénti egységár mellett termelhető ki, ez igen sok körülménytől függ és minden egyes körülmény lelkismeretes megbirálás alá kell, hogy vétessék, mert csak igy állapitható meg a pontos és *reális kitermelési egységár*.

Ily számba veendő tényezők különösen a következők:

a) a vágásterület nagysága;

b) a vágásterületen talált fatömeg mennyisége;

c) a terepviszonyok;

d) a vontatással járó esetleges nehézségek, a vontató utak hossza;

e) a vágásterületnek a fő kezelési úttól való távolsága;

f) a munkásviszonyok;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

g) a helyi viszonyok stb.

Tájékozásul szolgáljon az alábbi költségvetés-minta.

Költségvetés.

A vaséri m. kir. erdőgondnokság kerületében fekvő A. ü. o. III. v. s. 18-ik tag 37-ik erdőrészletében kitüzött losztuni 1912. évi fenyőszálfavágás kidolgozásáról.

Területe = 18·0 k. hold. Fatömeg = 4205 darab = 4830 m³.

Szálfaanyag (díjazás m³-enként).

1. Döntés, águlevágás, kéreghántás, tuskókérgezés	K —·50.
2. Csúcslevágás, megfordítás	„ —·40.
3. A faanyagnak a vágásterületen együvé szállítása és lebocsátása a csusztató elé	„ —·12.
4. Csusztatás és farakás-igazítás	„ 1·—.
5. Csusztatók építése és csusztatók jókarban tartása	„ —·14.
6. Előkészítés a vontatásra	„ —·22.
7. Vontatás a rakpartra	„ —·30.
8. Máglyázás	„ —·32.
9. Faanyag besütése, jelzése és festése	„ —·05.
10. Vágáslomok összerakása és patakok takaritása	„ —·04.
11. Egyéb kiadásokra (istállók javitása, kolibákra stb.)	„ —·10.
	K 3·19.

Tutaj felszerelési és rudas anyag (díjazás darabonként).

1 darab evezőrúd termelése, máglyázása és besütése 35 fillér.

1 darab heveder termelése, máglyázása, besütése 30 fillér.

1 darab hajórúd termelése, máglyázása, besütése 16 fillér.

1 darab komlórúd termelése, máglyázása, besütése 6 fillér.

1 darab eveződeszka szállitása a raktárból a rakpartra 6 fillér.

1 köteg (50 darab) bükk tutajszeg készítése 50 fillér.

Megemlitendő a költségvetésben az is, hogy ha a vállalkozó bármily oknál fogva a faanyagot a meghatározott időpontig a rakpartra ki nem szállitaná, az esetben csak a következő díjazásban fog részesittetni:

a) A vágásterületen visszahagyott fáért m³-enként 50 fillér.

b) A vetetben (farakásban) visszamaradt fáért 1 K 10 fillér.

c) A vontató úton visszahagyott fáért m³-enként 1 K 20 fillér.

II. Árlejtés.

A fővágatási tervnek és vágás-költségvetésnek jóváhagyása és leérkezte után a vágások kidolgozására vonatkozó árlejtést, vagyis a vágásoknak vállalatba adását rendesen márczius havában tartjuk meg.

A vágások kidolgozását azon vállalkozóra bizzuk, a ki a m³-enként való kitermelést a legolcsóbban vállalja el.

Miután azonban gyakran megtörténik, hogy a legolcsóbb ajánlattevő nem nyujt elegendő garanczíát arra, hogy a vágást a szerződésnek megfelelően teljes pontossággal és a meghatározott időpontig kidolgozza, az ár-

TÁRCZA.

Klára.

Irta: *M. Hrabovszky Julia.*

IV.

A ház tele volt vendéggel. Víg vadásztársaság, számszerint vagy huszan, már nyolcz nap óta kergette a vadat Szalkay Imre erdeiben. Pompás vadászterület volt ez, híres az egész megyében és híresek voltak Szalkay őszi vadászatai is, a mikre minden évben nagy örömmel jöttek el a környék nimródjai. Hogyan is ne? Mikor bőséges vad, pompás ellátás és a legszeretetreméltóbb házigazda várta őket.

A vadászok pihenő napot tartottak; ki voltak fáradva és a következő napra nagyszabású vadászatot, az utolsót tervezték. Szalkay Imre gyönyörű kis kastélyának minden terme visszhangzott a jókedvtől; az egyikben kártyáztak, a másikban dohányoztak és víg adomák, vadászkalandok mesélése folyt, a harmadikban ittak... azaz valamennyiben ittak, mert úgy a kártya-, mint a dohányzószobából sem hiányzott a boros meg a likőrös üvegek légiója. Képzelhető tehát, minő emelkedett volt a hangulat, de a legvígabb valamennyiök között mégis a házigazda volt. Nem találta helyét. Kifogyhatatlan volt az élczelésben, tréfában. A szeme ragyogott, ajkáról nem tünt el a mosoly, úgy hogy még a víg kompániában is feltünt a jó kedve. — Mi lelte Imrét? — kérdezgették. — Így még nem láttam, mióta szegény feleségét eltemették, — mondogatták.

Éppen ebédhez ültek, mikor újabb vendég érkeztét jelezte a kapuharang és Szalkay Imre kezéből majdnem kiesett a leveses kanál, midőn az ebédlőbe lépő vendégben felismerte testvéröcscsét, Gábort, a híres írót. Gábor már egy év óta járta a nagy világot, kalandozott idegen, messze földrészeken és most is, mint rendesen, ha nagy útról érkezett, egészen váratlanul, minden előleges bejelentés nélkül toppant be a bátyjához. Szerette az ilyen meglepetéseket, szerette látni Imre nagy örömét váratlan megérkezése fölött. Mert a két testvér nagyon ragaszkodott egymáshoz. Imre büszke volt Gábor fényes írói tehetségére, Gábor pedig a legszeretetreméltóbb, legnemesbszivű, legbecsületesebb embernek tartotta bátyját, mint a hogy tényleg is volt.

Mialatt a vendégek a nagyon hosszú ebéd után pihentek szobáikban, a két testvér visszavonult Gábor lakosztályába, hogy ott szivük szerint kibeszélhessék magukat.

— Nem érkezhettél volna jobb pillanatban, — mondta

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lejtésnél működő bizottság dönt aziránt, hogy az ajánlattevők közül kit választ ki vállalkozónak.

Ennek megtörténte után a vállalkozó az árlejtés előtt már felolvasott szerződést aláírja és a szükséges munkaerő beszerzéséről haladéktalanul gondoskodik.

III. A vágások átadása.

A vágásterületeket rendesen a döntés előtt, tehát április havában adjuk át a vállalkozónak az illető védkerületi erdőőr jelenlétében.

A vágások határvonalán lévő szálfák a gondnokság bélyegzőjével jelöltetnek meg.

Ezen így megjelölt szálfák le nem dönthetők, hogy a vágásterület határain mindenkor pontosan meg legyenek állapíthatók.

IV. A vágáskidolgozást megelőző munkálatok.

Mielőtt vállalkozó munkásait a munkába beállítaná, köteles megfelelő mennyiségű munkáskunyhókról (kolibákról) gondoskodni.

Ezen kolibákat az előzőleg kijelölt helyeken építteti fel a vállalkozó.

Az érvényben lévő *«vállalati szerződés»* szerint vállalkozó köteles már most a további munkálatokat a következő kikötések mellett foganatosítani:

V. Döntés.

Vállalkozó köteles a kijelölt és neki a helyszínén átadott vágásterületen álló jó vagy selejtes törzset lehetőleg alacsonyan és pedig a hegy felől nézve, a föld színétől legfeljebb 30 cm. magasságban fűrészszel dönteni.

A fejszével való döntés csakis kivételképpen a vágás meredek és sziklás részein engedtetik meg és erre nézve az erdőgondnokság beleegyezése külön kikérendő.

A törzseket lehetőleg a csusztatás irányában és rendszerint vékony végükkel a hegy felé kell dönteni.

A völgy felé való döntés csak külön engedély mellett és ott engedhető meg, a hol a helyi körülmények a felfelé való döntést lehetetlenné teszik.

A döntésnél ügyelni kell arra, hogy a törzsek össze ne törjenek.

A ledöntött törzsek legalyazandók és 9 cm. vastag részökig lekérgezendők. A 9 cm.-nél vékonyabb törzsrészeken az ágak és a kéreg rajta marad, hogy a fa kiszáradása ezáltal is előmozdittassék.

A döntés után visszamaradt tuskók a döntés alkalmával lekérgezendők.

A döntést május elején meg kell kezdeni és legkésőbben junius hó végén a döntés befejezendő.

VI. Lúczkéreg-termelés.

Vállalkozó köteles a ledöntött lúczfenyőtörzsek kérgét 1·26 m. (4 láb) hosszú táblákban lehántani és azokat a törzs mellé kérges felökkel felfelé odatámasztani s egyáltalán szigoruan arra ügyelni, hogy a kéreg a nedvességtől óva legyen.

Ezen munkáért a vállalkozó külön dijazásban nem részesül, mivel e munkabére a köbméterenkint megállapított termelési bérben bennfoglaltatik.

Imre, miközben mindketten rágyujtottak és végigheverédtek a széles kereveten.

A nagy majolika-kályhában pattogott a tűz; lobogó lángja fantasztikus fényfoltokat rajzolt a kényelemmel bútorzott férfiszoba sötét kárpitjaira, ott tánczolt az öblös bőr-karosszékeken, megvilágított egy-egy nippet az asztalokon, egy-egy fegyvert a falon. A nagy könyves polczok egészen árnyékban voltak, mig ellenben a hatalmas faragott íróasztal, a melynek zöld posztóján annyi gyönyörü gondolat öltött alakot, hogy aztán hóditóan, gyönyörködtetve járja be a világot, bizonyos misztikus szürkeségben úszott az ablak előtt, melynek üvegén át a ködös novemberi délután gyenge világossága szürődött keresztül.

— Nem érkezhettél volna jobb pillanatban, — ismételte Imre. — A telepáthiában hivők azt mondanák, hogy az én erős óhajom beszélni veled, hozott ide a messzi távolból. Mert fontos közlendőm van. Életem fordulópontja előtt állok.

— Mi történt? — kérdezte Gábor élénken.

— Klára özvegy lett, — felelte Imre nyomatékkal.

— Ah! — kiáltott fel Gábor, könnyedén összeráncolva a szemöldökét. — Hát még mindig gondolsz arra az asszonyra?

— Szeretem őt, — felelte Imre, — nem tehetek róla!

— És nőül akarod őt venni?

— Nőül akarom őt venni.

— Megfontoltad jól a dolgot? Szeretni egy asszonyt, vagy pedig feleségül venni őt, ez kétféle dolog.

— Nem... ha a nőt, a kit szeretsz, érdemesnek tartasz arra, hogy megoszd vele az életedet. Minő asszony Klára, azt fölösleges lenne elmondanom neked, mert hisz a lelkét talán nálamnál is jobban ismered; nagyon jó barátságban voltatok...

— Az igaz... és *akkor*... mindenesetre érdemesnek tartottam volna őt a Szalkay név viselésére. De ne feledd, hogy hat év mult el azóta, minden változó a földön, legváltozóbb pedig talán az asszony...

— Eh! ez csak beszéd! Gyémántból sohasem lesz üvegdarab és viszont üvegdarabból nem lesz soha gyémánt! Klára pedig gyémánt volt... igazgyöngy, ha így jobban tetszik... Ha kevésbbé lett volna az, nem vesztettem volna el őt... De az ő kristálytiszta lelke nem tudott szinlelni, nem akart visszaélni annak a hiszékenységével, a ki jó volt hozzá. Szóval, a szerelem a karjaimba üzte őt, feleségem iránti hálája, ragaszkodása pedig elűzte őt onnan. Oh! jól tudom ezt! Eleget töprengtem, gondolkodtam ezen. Mert te nem képzelheted, Gábor, mennyit búsultam e nő miatt, mennyire szerettem őt... most pedig, a mióta szabadnak tu-

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VII. Lecsúcsozás és lebocsátás.

A döntött törzseken rajta maradt csúcsok levágását, a tűk elszáradása után a kezelő erdőtiszt felszólítására azonnal meg kell kezdeni. — Ezen munkálat többnyire július hó vége felé veszi kezdetét.

Olyan esetekben azonban, a midőn a kitermelendő vágásterületek nagy kiterjedésűek és sok faanyag hozandó le a vágásból, a csúcsozást azonnal a döntés után kell megkezdeni, nehogy a munkálattal elkéssünk.

Azon körülmény ugyanis, hogy a döntött törzseken visszahagyott csúcsok a szálfák kiszáradását előmozditanák, még problematikus és csak feltevésen alapszik, de eléggé bebizonyítva nincs.

Részemről ennek a dolognak nem tulajdonítok nagy fontosságot.

Mindenesetre jobb, ha a fa kellő időben kerül a rakpartra, mintha a későn megkezdett és későn befejezett lecsúcsozás miatt a munkálat halasztást szenved.

A csúcs az összes törzseknél, a tutajfelszerelési és apró anyagok kivételével 9 cm. átmérőnél vágandó le.

A törzseket a vágásban feldarabolni egyáltalán tilos.

Vállalkozónak már saját érdekében is arra kell törekednie, hogy a fák teljes hosszuságban kerüljenek a rakpartra.

A feldarabolásnak csakis a túlvastag törzseknél van helye, ha erre nézve az erdőtiszt az engedélyt megadja.

Rönkök és rövid szálfák a vágásban szintén fürészszel csakis az oly törzsekből termelhetők, melyekből selejtességük vagy görbeségük miatt hosszabb szálfa ki nem kerülne.

Ha mindezen kikötések daczára a vállalkozó a törzseket a vágásban külön engedély nélkül mégis eldarabolná, minden önkényesen feldarabolt törzs után két korona birságot fizet.

A lecsúcsozás befejezése után a törzseknek a hegy lejtőn való lebocsátása és a csúszható körül való összegyűjtése azonnal megkezdhető.

Ezen munkánál is törekedni kell arra, hogy a törzsek mindig a vastag végükkel előre bocsáttassanak le.

Rendes körülmények között a lebocsátást és összegyűjtést a vállalkozónak még a havazás beállta előtt kell befejeznie.

Ha azonban a vágásterület meredek, vagy sikos és a fa a sebes csuszás következtében törnék, úgy az őszi esős idő, vagy a havazás várandó be. Esetleg a fák csúcsostól bocsátandók le.

VIII. Csusztató építés.

A fának a rakpartokhoz, illetve vontató utakhoz való közelitésére szolgáló csusztatókat vállalkozó a kezelő erdőtiszt és az erdőőr utasításai szerint építi.

Ezek építése a fatermelési bérben benfoglaltatik.

A csusztatót csakis megfelelő méretű és teljesen ép fából szabad és kell építeni oly módon, hogy a törzsek törése és rongálódása elkerültessék.

Meredek helyeken, hol a fa törésétől lehet tartani, megfelelő számú fékező (medve) alkalmazandó, vagy a csusztatót földdel és hamuval kell állandóan behinteni, a facsusztatót földcsusztatóval kicserélni, esetleg megszakítani és szakaszonként csusztatni.

---

dom és láttam a fiát... a fiamat, nincs az a hatalom...

— A fiadat? — szólt közbe Gábor élénken. — Azt hiszed, az a fiú?...

— Az enyém, — felelte Imre meggyőződéssel. — Nyolcz hónapra rá született, hogy Klára elment tőlünk... és ő már a szive alatt hordta gyermekét, mikor férje Amerikából visszatért... Aztán, ha látnád ezt a fiút, mennyire hasonlit hozzám! Minden izében Szalkay!...

— Hol láttad őt? Mi módon? — kérdezte Gábor palástolhatatlan izgatottsággal.

— A nyáron láttam először; a véletlen, a végzet akarta, hogy megösmerjem. Valami ügyben egy-két napra Budapestre mentem és kint a Margitszigeten találkoztam Annával és Klára két gyermekével. Klára akkor a már végét járó férjével fürdőn volt. Anna eleintén nagyon tartózkodó volt velem, de aztán, mikor elmondtam neki mindent, mit szenvedtem Klára miatt, menynyire imádom még mindig, megszánt. Naponként találkoztunk és én két nap helyett négy napig maradtam Budapesten... a gyermek miatt. Az a kis fiú minden nap jobban a szivemhez nőtt... Imádom azt a gyereket és azt akarom, hogy a nevemet viselje s az anyja a hites feleségem legyen!

— És mit szól mindehhez Klára? — kérdezte Imre elfojtott hangon.

— Mindeddig semmit. Anna, a kivel sürűn levelezünk, azt tanácsolta, várjam meg az időt, a mig Klára idegei kissé megpihentek a súlyos beteg ápolásával járó fáradalmak, a halálesettel járó izgalmaktól. Pár nap előtt azonban azt irta: «Jöhet, előkészitettem Klárát a látogatására!»

— Mikor indulsz? — kérdezte Gábor szárazon.

— Rögtön a vadászatok után akartam, vendégeim holnapután szétoszlanak, most azonban, hogy megérkeztél...

— Ez ne zavarjon,... sőt szeretném, ha mielőbb utaznál, hogy megtudhassam lépéseid eredményét, mielőtt... én elutazom.

— Csak nem akarsz ismét elutazni? — kérdezte Imre szemrehányóan. — Olyan sokáig nélkülöztelek ugyis, annyira rosszul esik, ha távol vagy.

— Nem lesz reám szükséged; a boldogsághoz fölösleges a harmadik. Nekem pedig már régi vágyam Afrika vad vidékeit megismerni, most alkalmam nyilik rá, részt vehetek egy néprajzi expedicióban.

— Néprajzi expedicióban? Hiszen akkor sokáig oda maradsz!

— Talán évekig, — felelte Gábor, — de nyugodtabban fogok bolyongni a távolban, ha tégedet boldog családi körben tudlak idehaza.

— Nem... Nem engedlek Afrikába! Megházasitlak

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A fa lebocsátásának és összegyüjtésének befejeztekor a csusztatónak is okvetlenül készen kell lennie.

IX. Csúsztatás.

A csusztatás az őszi derek beálltával veszi kezdetét, a helyi viszonyok szerint, és ha sok a lecsusztatandó faanyag, jóval előbb is.

Az időjáráshoz képest reggel, este, nappal, esetleg éjjel szakadatlanul folytatandó mindaddig, míg a vágásterület összes fatömege a vontató útra vagy rakpartra leszállítva nincs.

Vállalkozó kötelességéhez tartozik a csusztatás folyama alatt a személybiztonság megóvására és a fatorlódás meggátlására elegendő számú őröket és munkásokat alkalmazni. Az ezen irányban való mulasztásokért a felelősség teljesen a vállalkozót terheli.

A csusztató végén a farakás szabályozásáról és a törzsek elhelyezéséről a vállalkozó tartozik gondoskodni, a csusztatást pedig úgy végezni, hogy a vontatási munka egyáltalán ne gátoltassék és az a kedvező idő beálltával szakadatlanul folytatható legyen.

Ha a vállalkozó észreveszi, hogy a csusztatásnál a fa a szükséges óvintézkedések daczára is törik, a munka azonnal beszüntetendő és a kezelő erdőtiszt utasításai haladék nélkül kikérendők.

X. A vontatás megkezdése előtti teendők.

A vontatás megkezdése előtt köteles vállalkozó a vontatásnál és máglyázásnál alkalmazandó munkások elhelyezéséhez szükséges és az időjáráshoz mérten felépítendő munkáskunyhókról és a vontatásnál alkalmazott igavonó marha részére szükséges száraz és meleg istállókról gondoskodni.

Köteles továbbá a vontató-utak kiépítését és javítását még a vontatás megkezdése előtt teljesen befejezni.

XI. A szállítási eszközök meghagyása.

Az oly csusztatókat, hidakat, istállókat és egyéb építményeket, a melyek a folytatólagos vágások fatömegének kiszállítására is használhatók, a vállalkozó egyáltalán nem bonthatja le, sem azok faanyagát rakpartra ki nem hozhatja, hanem azokat úgy, a mint állanak, sértetlenül, minden kárpótlás, vagy a következő vágásra való jogosultság nélkül visszahagyni köteles.

A munkáskunyhókat tartozik vállalkozó mindenkor jókarban visszahagyni, illetve az erdészeti személyzetnek átadni, mivel azokra az erdőmívelési munkánál szükség van.

Határozottan kiköttetik, hogy a vállalkozó a kezelő erdőtiszt engedélye nélkül semmiféle építményt nem létesíthet vagy bonthat el és a vágásból vagy a rakpartról anyagot el nem vihet. Ha pedig akár ő, akár alkalmazottjai ezt mégis megtennék, birságképen az elvitt anyagok árának ötszörösét tartozik megfizetni, illetve az elbontott építményt az előbbi állapotba saját költségén visszahelyezni. (Folytatása következik.)

---

téged is. Az igazi boldogságot, hidd el, csak a szerelem, a család adhatja . . .

— Sohasem fogok megházasodni, — felelte Gábor határozottan és felállt.

— Miért? — kérdezte Imre. — Nem találsz nőt, a kit szeretni tudnál?

Gábor nem felelt és az arcza fájdalmasan elkomolyodott, de Imre nem láthatta ezt, mert már majdnem teljesen besötétedett, csak a nagy, sürü pelyhekben alálhullani kezdő hó fehérlett pettyes fátyolként az ablak előtt.

A szobában fekete árnyak képződtek; a fantasztikus fényfoltok megszüntek, mert a tűz nem lángolt többé; a leégett fahasábok parazsa vörösen világított bele a mindjobban elsötétedő szobába.

A két fivér elhallgatott. Imre a kereveten végignyulva belebámult a tűzbe és annak vöröses fényében nagyon biztos körvonalakban rajzolta maga elé jövő boldogságát . . . Nemsokára látni fogja Klárát . . . nemsokára itt fog ülni mellette a szeretett nő és szerelmük zálogа, az az édes kis fiú itt fog játszadozni körülöttük . . . Igen . . . a boldogság most már nem siklik ki az ujjai közül . . .

Gábor az ablaknál állt és nézte, nézte az aláhulló hideg hópelyheket, a mint azok lassan-lassan fehér réteggel vontak be mindent, eltemették a park pázsitjainak utolsó zöld fűszálait is. Minden zöldnek . . . vége. A tél nagy léptekben közeledett. Gábor szivében már régen tél volt . . . A mi egykoron ott zöldelt . . . régen belepte azt a csalódás, a kényszerült lemondás hideg hóleple, csak kicsi-piczi zöld hajtás kandikált ki még onnan, az a koronként fel-felcsillanó remény, vagyis inkább elégtétel, hogy Klára talán mégis őt szerette és csak egy végzetes önámítás okozta, hogy Imréé lett egy gyönge pillanatában, talán daczból, talán kétségbeesésből, az ő habozása, rideg elutazása miatt . . . Nem lett az enyém, de szeretett . . . ezzel vigasztalta magát az ideálista. Most azonban a reménynek ez a parányi kis hajtása is elhalt szivében. Befútta a hó . . .

Hiszen Klára kész elfogadni Imrét! . . . Ez azt jelenti, hogy szerette őt, most is szereti és kész nőül menni hozzá. Nemsokára egyesülni fog az a három: a szerelmes szülők és a gyermek! Ő pedig megy ki, a nagy világba . . . Afrika vadonába. Jobb az így . . . Boldogságuknak nem tudna tanuja lenni . . . azt az egyet nem!

És a gondolatában elmerült két férfi látnoki szemmel vélt belepillantani a jövőjébe. Az egyik csupa fényt és derűt látott, a másik vigasztalan sötétséget.

De mit törődik a Végzet az emberi gyarló számításokkal?

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A mai puskákról.

Irta: *Bársony István.*

Az a rohamos fejlődés, a mely — sok egyéb közt — minden ipari téren is olyan szembeszökővé vált az utóbbi egy pár évtized alatt: a vadászok számára is meghozta a legújabb kor nagyszerű vívmányait, új találmányok és fegyvertökéletesítések alakjában. Ha az ember a vadászközönségnek szerkesztett szaklapokat figyelemmel kiséri, lépten-nyomon talál hasábjaikon igen érdekes közleményeket a «modern» és «legmodernebb» *puskakirályok, herczegek, grófok* stb. magnáskasztjának remekbe készült példányairól, megjegyezvén, hogy mai napság már jóformán minden elsőrangúnak joggal mondott puskát úgy lehet tekinteni, hogy az remekbe készült. Vannak minekünk magyaroknak is kiváló fegyver-(puska-)szakértőink, a kik a lövésre való vadászeszközök minden csinját-binját olyan alaposan tanulmányozták és magyarázzák, hogy már a megértésükhöz is kell bizonyos fokú készültség, a mivel az átlagos vadászemberek legtöbbje nem dicsekedhetik. Természetes ez, minthogy az ilyesmi elsajátítására nem csupán *olvasni* kell, hanem gyakorlati téren is meg kell ismerkedni a bizonyítékokkal, mert csak a gyakorlat az, a mi úgy «demonstrál», hogy példákkal vési emlékezetünkbe a tanításokat, a melyek pusztán teoretikus alapon hamar elröppenhetnek agyvelőnk tárházából. Csakhogy éppen a gyakorlati bizonyítékok szerzésére kevés az igazi jó alkalom; sőt a legtöbb vadászember egyáltalában nem ér rá, hogy ilyesmivel bibelődjék, hisz' örvendhet, ha egy kis jóizű vadászatra szánhat egy-egy napot, más egyéb dolga közt. Így aztán bátran elmondhatjuk, hogy a vadászok legtöbbje alig ért többet a fegyvertechnikához, mint a mennyi a puskája külső részeinek az ismeretét jelenti, beleszámítva talán még a cső kitisztítását. De már a lakatszerkezetet soha nem is látta, a puskát annyira szétszedni sem tudja, hogy az is eléje kerülhessen. Az ilyen vadászembernek azután hiába beszél vagy ir valaki puskarészletekről és azok különbözőségeiről; az ő számukra tulajdonképpen untig elég az, ha valamely puskával, a melyet éppen megvettek, a vadászaton kellőképpen tudnak bánni és ha még a töltényt is maguk tudják elkészíteni a puskájukhoz (sörétespuskát értek), akkor már «nagy szakértők» a még kevésbbé jártasok szemében.

Ez bizony — tessék elhinni — így van, ha még úgy leszólják is a fegyver igazi szakértői az ebben felületes «analfabétákat».

És, édes jó istenem, legyünk őszinték: nem olyan nagy szégyen az, ha nem vagyunk — vadászlétünkre — egyszersmind fegyverművesek is. Hisz — azt hiszem — bátran lehetne rá fogadni, hogy leghíresebb főúri vadászainknak nyolczvan perczentje is csak lőni tud a kitünő puskákkal, de a belsejét még egynek sem nézte meg, arra nem volt kíváncsi, pedig ráért volna; nem úgy, mint a polgári elfoglaltságú átlagos vadász.

Azt bizony a legritkább vadászember cseleszi meg, a mit jó magam, hogy minden puskámat sajátkezüleg tisztogatom meg kivül-belül, a lakatszerkezetével együtt; igaz, hogy tizéves puskáim is olyan karban vannak, mint bármelyik új puska, a melyet éppen most vettek elő a fegyverművés diszkirakatából.

Mindezek előrebocsátásával tulajdonképpen arra óhajtottam előkészíteni t. olvasóimat, hogy most azok számára mondok el egyet-mást puskákról s vadászatról, a kik nem foglalkoztak a fegyverismeret magasabb studiumával és erről ezutánra is lemondanak: a kik tehát inkább egynémely praktikus tudnivalóra kíváncsiak, sőt ebből is csak mértékletesen és könnyen érthető módon, nehogy a «méterszekundák» és a robbanó erők képleteinek a tömkelegében eltévedjenek.

Kezdjük azon a közismeretes alapon, hogy vadászatra készült puskáink részint golyósak, részint sörétesek.

A golyóspuska nagyvadra való, a sörétes pedig kisvadra.

A golyóspuska az, a mely hasonlithatatlanul előkelőbb szerepre van hivatva, de a mely, éppen ezért, sokkal kevesebb vadászkézen is forog.

Sörétespuskával a kezdő vadász is kisérletezhet, természetesen megfelelő betanitás után. Golyóspuskát tulajdonképpen csak olyan vadásznak volna szabad vadászaton a kezébe vennie, a ki a sörétespuskával már a legkifogástalanabbul tud bánni és a ki söréttel legalább is jól lő.

A golyóspuska tudniillik rendkivül veszedelmes szerszám és kivált a mai legújabb «modellek» egyszerűen félelmesek, hátborzongató képességűek. A ki az ilyen puskával meggondolatlanul lő, az esetleg egy geográfiai mértföld háromnegyedrészén belül még veszélyeztetheti a közbiztonságot. Vannak tudniillik golyópuskáink, a melyek öt-hat kilométerre röpítik az aczélburkolatú kúpgolyót.

Figyelmeztetek mindenkit, hogy sem *Mauser-*, sem *Schönauer-Mannlicher*-rendszerű golyóspuskát el ne süssön, ha nem bizonyos benne, hogy a puskájának feltétlen ura és azzal még álmában is kifogástalanul tud bánni. Ez a kétféle többlövetű golyóspuska van tudniillik most leginkább divatban.

Hatásuk rettenetes. Tökéletességük szédítő. De vadász legyen a szó legjobb értelmében, a ki használni meri.

Ezek a puskák még háromszáz lépésnyire is golyót golyóra lőnek, megfelelő kézben. De négy-, sőt ötszáz lépésnyiről is teljesen reális lövést lehet velök tenni olyan czélpontra, a melyet ennyiről a czélgomb még el nem föd. És ezentúl még több kilométerre röpítik a golyót.

Kaliberük *milliméterre* számit. A legkisebb kaliberü ezek közt a ma már divatjárt múlt hat és fél milliméteres Schönauer-Mannlicher. A legideálisabb puska volt régi kortársai között, mert legegyenesebben hordott, nagy távolságra is. De a golyója oly kicsiny, hogy még nemes részen lőtt vad is elveszhetett, ha nem esett össze mindjárt, vagy nagyon hamar, mert vérnyom sokszor nem maradt utána. A mai Schönauer-Mannlicherek kilencz és fél milliméteresek, sőt tizenegy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

milliméteres is van már. Ezek borzasztó kaput nyitnak a halálnak s a vadat feldöntik. A kilövési oldalon (a hol a golyó a testen áthatolva kiröpül) gyakran ökölnyi lyukat vernek. Azon át el kell vérezni; nincs ellene mentség.

Ilyen puskával a kezünkben igazi hatalomnak érezzük magunkat. A távolság szinte megszünik számunkra. Jóformán annyira lőhetünk, a mennyire látunk. Csak persze bánni kell vele tudnunk, de alaposan ám.

Az én 9·5 milliméteres Schönaueremmel (1911. évi modell) háromszáz lépésnyiről emberfejnagyságú kőbe lövöldözök. Háromszáz lépésnyiről lőttem már vele fáczánkakast is az erdőszélen. Ez persze dicsekvésnek látszhatik, pedig eszemben sincs, hogy *magamról* beszéljek. A *puskáról*, helyesebben a mai golyóspuskákról beszélek. Olyan vén vadásznak, a milyen én vagyok, nincs már mit dicsekednie. Hisz mindennap gyöngül a szeme, romlik, mint a vén czigány, a ki mindennap egy nótát felejt. És lám, a 8 milliméteres Mauserem még jobb volt. Azzal 100, 150 és 200 lépésnyiről egymásután lőttem bele egy akkora nyárfalevélbe, amekkora a tenyerem, nem számítva bele az ujjaimat. Minderre tanuim vannak; a ki kíváncsi rájuk, szivesen megmondom neki, hogy kik; de itt nem hivatkozom a személyekre, mert — ismétlem — nem *magamról* van szó, hanem ezekről a csudás fegyverekről.

A Mauser tulajdonképpen német puska és az igazi Mauserhez, a németországihoz német töltény való. Ez elsőrendű minőségű; de a vám révén nagyon drága. Száz tölténynek az ára itt nálunk ötven koronába kerül. Ezt már sokalom, mert szeretem ám a patront pazarolni. Czélba lövöldözök tudniillik, a mire a nagyobb gyakorlat szempontjából szükség is van. Éppen ezért beérem az olcsóbb, bár távolról sem olyan kitünő osztrák gyártmánynyal töltény dolgában. Ilyet használunk a Schönauer-Mannlicherhez, meg a 8 milliméteres Mauserhez is.

A különbség részint abban van, hogy a *német* patron egyenletesebb töltésü, a hatása is egyformább tehát; s aztán nem rozsdásít olyan hamar. Az osztrák patron használata után legkésőbb hat óra múlva már vegyhatású tisztitószerrel kell a golyóscsövet kitisztítani. A német patron után egy egész napig is várhatunk a tisztítással, ha éppen akadályozva volnánk; a cső még sincs megtámadás veszélyében.

Osztrák (füsttelen) puskapor használata után egy csőtisztítás nem is elég. Másnap megint ki kell a puskát tisztítani (csőtisztításra én ballistol-olajat használok, de vannak már ennél is jobbnak hirdetett új szerek), sőt ha a pihenő évad következik, a mikor a puska a szegén lóg, (nálam ugyan soha, mert én mindig tokban tartom), akkor jó egy harmadik áttörlés, a két első után egy hét mulva. Ilyen gondozás mellett azután az új évadig biztositva vagyunk a puskánk rozsdásodása ellen.

A czélbalövést említettem. Ez csakugyan szükséges; de nem megyek vele annyira, mint az a jeles puskaszakértőnk, a ki azt írta meg a minap az egyik szaklapunkban, hogy évenként legalább *ezer* golyólövést kell tennünk, különben nem lehetünk jó golyólövők.

Hát ez — bocsánat — túlzás. Sőt van benne valami, a mi eszembe juttatja a régi jó adomát az egyszeri emberről, a ki ugy gondolta a király ingváltozását, hogy csak felveszi-leveti, felveszi leveti. (Persze mindig ujat, azaz: tisztát.) A dolog ugyanis ugy áll, hogy az acélgolyók, még a félacélburkolatuak is (minden modern Mauser- vagy Mannlicher-Schönauer-patron legalább is ilyen) nagyon rontják a különben kemény acélcsövet, ugy hogy a nagyuri gazdag vadászok már három-négyszáz lövés után eldobják a puskájukat és ujjal kezdenek megint lőni. Ezer golyót pedig még a takarékos polgáremberek puskája is úgy megsinyli, hogy az a puska már nem megbizható többé; tehát mint golyóspuskának vége van. Hisz a modern golyóspuskákat éppen a teljes precizitásukért értékeljük. Mármost a túlságos sok lövöldözéssel (czélbalövéssel) a kitünő puskámat nyüvöm el; pedig *azzal* kell lődöznöm, mert a gyakorlat éppen ahhoz a puskához köt. Más puska megint más és ha az egyikkel kitünően lőttem, lehet, hogy a másik nem úgy áll a kezemhez, tehát ahhoz megint külön gyakorlatra van szükségem. Hová jutnánk, ha ez a gyakorlat ezer patronra szólna?

Elég is annál jóval kevesebb. Időnként és főképpen a szezón kezdete előtt öt-tiz töltény. Az ember ezzel megbizonyosodik, hogy a *légy* vagy az *irányzék* nem hajlott-e félre, mert a csőben, ha tisztán tartottuk, nem is eshetik hiba. De a czélgömböt véletlenül megütheti valami és ezzel elferdülhet. Az ember nyugodtabban lő vadra, ha tudja, hogy a puskája rendben van. Arról győz meg az a néhány (kevés) próbalövés. Mert az a legszükségesebb, hogy a puskánkban feltétlenül bizzunk. E nélkül nincs igazi vadászélvezet. Ha tudjuk, hogy a hiba csak bennünk van, akkor a legközelebbi alkalmat a reparálás biztos reményével várjuk. Ha a puskánk bizonyul hibásnak, akkor egyszerüen vége a reménységünknek, mert attól tartunk, hogy bármilyen jól czélozunk, harmincz lépésnyiről is hibázhatunk. Ez a legkeservesebb kedvetlenités a világon vadászember számára.

A golyóspuskákra ma már általában távcsövet «montiroznak». Ennek nagy előnye is van, de hátránya is van. Én rosszabbnak tartom a hátrányát, mint a milyen jónak az előnyét. Nem is használok távcsövet mostanig. Tudniillik a puskát nagyon súlyossá teszi és ezenkivül megneheziti a hordását, mert a távcsövet sem szabad véletlenül odakólintani valami fa derekához vagy egyébhez, a mi elhajlíthatná. Azután: haladó, pláne futó vadat távcsöves puskával lőni olyan nehéz, hogy a leggyakrabban szinte lehetetlen; az ember nem birja a mozgó czélt kisérni, folyvást megtalálni; esetleg éppen a legjobb alkalom mulhatik igy el felhasználatlanul. Pedig mégis csak minden vadászatnak a koronája a mozgó — pláne futó — vadnak golyóval lövése. Ennél csak a röpülő szárnyas vad lövése volna még több, még nagyszerűbb, de ezekkel a puskákkal röpülő czélra lőni nem szabad, mert a felfelé lőtt golyó útja kiszá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVGF/255/2018.

mithatatlan. Nagy előnye a távcsőnek a biztosabb czélzás lehetősége, meg az, hogy körülbelül tiz perczczel tovább tart a távcsöves puskával felszerelt vadász számára az alkonyatból a szürkületbe hajló esti világítás, a mikor még eléggé lát és lőhet; épp úgy a hajnali világosság is korábban kezdődik az ő számára. A mi kétségkivül igen számottevő előny és nyereség. De én inkább nem lövök olyan korán, illetve olyan későn, csak ne érezzem a tulságos súlyt és az esetlen távcsőfelszerelést, a mi tönkretenné a könnyedségemet, mintsem hogy a puskámat *magam* szeretem vinni és csak akkor adom át a kiséröimnek, ha már vége a vadászatnak.

A mostani nagyobb kaliberű (az enyém mondom 9·5 milliméteres) ismétlőpuskáink tulajdonképpen özre nem is valók. Azt nagyon összetépik. Özre kisebb kaliber jó, legfeljebb nyolcz milliméteres. De a többi nagy vadunkra feltétlenül a nagy kaliber a jobb, mert inkább helyben maraszt, a meglőtt vad nem vész el olyan könnyen.

A töltények közül én a fél, vagy háromnegyed acélköpenyest használom. Egész acélgolyóval nem is vadászom. Az ilyen golyó keresztülmegy a czombvastagságú fán is (jó vastag czombot értek) és ennek még sincs az az állati testet roncsoló hatása, mert keresztülsiklik a testen, a csonton is, a melyen kis lyukat fur és még csak el sem töri, ha csak nem üreges a golyó. Akkor persze rombol.

Ezek a puskák mind remekek, de a legéberebb vigyázat kell a használatukhoz. Hajtóvadászaton különösen. Ilyen puskával a hajtásba belőni csakis akkor szabad, ha biztos golyófogó van előttünk, például hegyoldal és bizonyosan tudjuk, hogy a hajtók még a tulsó oldalon vannak. Sikságon az ilyen puska golyója rettentő messzire elrepülhet, kivált ha «gellerezik», azaz ha valami kemény rugalmas tárgyról, magáról a kemény földről felpattan és korlátlanul változtat irányt, úgy búg-zúg tovább, mint a láthatatlan halálmadár.

Hogy milyen rettentő az ily golyó hatása, arra mondok egy példát.

A Mauseremmel löttem egyszer egy vaddisznót (vén koczát) éppen száz lépésnyiről. Keskenyen állott velem szemközt és valamicskét féloldalt; kissé alant löttem s a golyóm az első jobblába könyöke fölött érte a csontot, keresztülment az egész disznó lágy részein és a hátulsó ballába czombcsontját is összetörte. Mind a két átlőtt láb csak úgy lógott.

Ilyen puskával nem szabad tréfálni.

De aztán az is bizonyos, hogy ilyen puskával nagy vadat lőni a legnagyobb vadászgyönyörüség.

(Folytatása következik.)

Különfélék.

Tömeges nyugdíjbiztosítás. A nagybányai m. kir. főerdőhivatal f. évi tiszti értekezletén Janovszky Imre ottani társpénztári kezelőtiszt előadói jelentése alapján, Burdáts János m. kir. erdőtanácsos, az erdőmunkások szempontjából is üdvösnek tartván az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár működését, arra utasította az egyes erdőgondnokságok vezetőit, hogy adandó esetekben az intézményt az erdőmunkásokkal és a néppel is ismertessék, buzdítván őket a pénztárba való belépésre.

Eme felhivásnak Kende Dániel m. kir. főerdőmérnök, láposbányai erdőgondnok, Jeszenszky Kálmán m. kir. erdőmérnök, kohóvölgyi erdőgondnok és Fischer Károly m. kir. erdőmérnök, fernezelyi erdőgondnok a jó ügyet szolgáló teljes készséggel tettek eleget s erdőmunkásaik körében Janovszky Imre Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztári igazgatósági megbizott szakszerű felvilágositásai mellett, ki a pénztár ügyeit mindenkor fáradhatlanul intézi, az intézményt minden alkalommal ismerteti és ajánlja, oly fényes eredményt értek el, mely egyáltalában még elő nem fordult, mert olyan eset, hogy valamely kincstári erdőhatóság munkásai oly tömegesen léptek volna a pénztári tagok sorába, mint a nagybányai főerdőhivatal területében még nem történt.

Áldásos működésüket a biztositottak hálája fogja kisérni, kik magyarázatuk folytán tudatára ébredtek a törvény által nyujtott kedvezmények nagy horderejének, biztositani maguknak nyugdijat, aggkori ellátást, baleseti segélyeket és családjuk részére temetkezési segélyeket.

Buzdítólag hatott az erdőmunkásokra az a körülmény is, hogy az ottani erdőaltisztikar köréből nyugdijuk pótlásaként, a mely mellett még az előbb említett segélyeket is biztositották, Magos Ferencz, Kovács Imre, Maár János és Maár Lajos a nyugdijcsoportba szintén beléptek.

A felvétel az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár tagfelvételi osztálya vezetőjének és Janovszky Imre ezen pénztár nagybányai igazgatósági megbizottjának közreműködésével történt meg, Maár Lajos m. kir. erdőaltiszt dicséretreméltó buzgólkodása mellett.

Felvétetett 291 tag, a kik Láposbánya, Szilastelep, Misztbánya, Misztmagyarós, Szamosmonostor, Tőkés, Oláhlápos, Györkefalu, Laczfalu, Dióshalom, Kapnikbánya, Felsőbánya, Kisbánya, Felsőfernezely, Alsófernezely, Feketepatak, Kőbányatelep, Kohóvölgy, Erzsébetbánya és Rákosfalva, Szatmár- és Szolnok-Doboka vármegyék falvaiból, mint állandó erdei munkások vannak a nagybányai m. kir. főerdőhivatal területében alkalmazva. *G. K.*

Átlépés a nyugdíjcsoportba. Schirmann János m. kir. erdőaltiszt az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár rendes tagjainak első csoportjából az előnyösebb nyugdijcsoportba lépett át.

Évkönyv az erdészeti és vadászati altiszti személyzet részére. Most 7 éve annak, hogy egy ilyen hézagot pótló mű először jelent meg hazánkban, melyet *Podhradszky Emil*, a már megszünt «Erdészeti Ujság» szerkesztője és kiadója állitott volt össze s hogy arra való-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ban nagy szükség volt, legjobban bizonyítja az, hogy rövid idő alatt elfogyott a kiadás 2000 példánya.

Az azóta eltelt hosszú idő alatt az évkönyv példányai tulajdonosaik kezén jórészt elkallódtak s azok most annak hiányát érzik, viszont azóta sok száz, sőt ezer új ember lépett az erdészeti és vadászati altiszti pályára, a kik bizonyosan örömmel látnák egy ilyen hasznos és útmutató mű megjelenését, mit legjobban bizonyít az a számos tudakozódás, mely az Évkönyv új kiadása iránt a szerzőhöz nap-nap után érkezik.

Már magában ez az általános érdeklődés is eléggé indokolná az Évkönyvnek újból való kiadását, még jobban indokolja azonban az a körülmény, hogy az első kiadás óta elmult 7 év alatt számos fontos törvény és rendelet látott napvilágot, a melyeknek ismerete az erdészeti és vadászati altisztek életszükségletét képezi.

Fontolóra véve ezeket, az Évkönyv kiadója elhatározta, hogy most II-ik bővített kiadást fog rendezni s azt abban az esetben, ha vállalatában az erdészeti és vadászati altisztek támogatni fogják, a folyó év őszén sajtó alá adja, úgy, hogy az az év végével a megrendelőknek megküldhető legyen.

Az új Évkönyv tartalma a következő lesz:

1. Előszó. 2. Erdészeti és vadászati teendők, hónaponkint részletezve. 3. Erdőtörvény (1879. évi XXXI. t.-cz.). 4. Törvény az erdőmunkásokról (1900. évi XXVIII. t.-cz.). 5. Erdei kihágások és azok tárgyalása (tekintettel a Rendőri Büntető Ügyviteli Szabályokra). 6. Erdőőri szakiskolák és továbbképző tanfolyam. 7. Erdőőri szakvizsgák. 8. Erdőőrök hatósági felesketése. 9. Vadászati törvény (1883. évi XX. t.-cz.). 10. Fegyver- és vadászati adó törvény (1883. évi XXIII. t.-cz.). 11. Utasítás az idényjelövésre vagy bárczázásra és fővadtelepítésre fenntartott, továbbá a kincstári erdészeti személyzet részére vagy tanulmányi czélra kihasított, úgyszintén a bérbe ki nem vett vadászterületek felügyeletét és kezelését illetőleg (Földmiv. minist. 64,141/1904. számú rendelet.). 12. Fegyverviselési-, fegyverhasználati- és fegyelmi szabályok. 13. Erdőőri karabélyok. 14. Fegyverek adómentessége. 15. Vadőri vizsgák. 16. Duvadak mérgezése. 17. Kopókkal való vadászat tilalmazása. 18. Kivonat a szolgálati szabályokból (fegyelmi eljárásra vonatkozó rész.). 19. Nyugdijtörvény (kivonat.). 20. Törvény a családi pótlékról. 21. Internátusok szabályai. 22. Állandó munkások és napibéresek nyugdijjogosultsága. 23. Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége alapszabályai. 24. Szabályrendelet a kincstáriak egyenruhájáról. 25. Kincstáriak legeltetési jogosultsága. 26. Szabályzat az utazási, átköltözködési és helyettesitési illetményekről. 27. Útadó és vámmentesség. 28. Erdei famagvak és azok szállitása. 29. Csemeték csomagolása és kedvezményes szállítása. 30. Kiméléndő madarak jegyzéke. 31. Kitömésre szánt állatok kezelése. 32. Erdészeti és vadászati altisztek czimtára. 33. Tárgymutató. 34. Hirdetések.

Ilyen bő és változatos tartalom mellett az Évkönyv előreláthatólag mintegy 400 oldalra terjedő hatalmas kötetet fog képezni.

Előfizetési ára 3 korona, ajánlott küldésnél 3 kor. 35 fillér. Bolti ára 4 korona lesz.

Az előfizetések legkésőbb 1912. évi szeptember hó 10-ig küldendők be a következő czim alatt: Podhradszky Emil, Szászsebes (Szeben megye).

Az utalványon a megrendelő vagy megrendelők neve, lakása és utolsó postája olvashatóan kiirandó, az esetleges későbbi lakásváltoztatások pedig bejelentendők.

Ezüstlakodalom és eljegyzés. Gura János bányatisztviselő és neje f. évi augusztus hó 22-én ünnepelték meg házasságuk 25. évfordulóját Bindt telepen, mely alkalommal a köztiszteletnek örvendő család Jolánka leányával jegyet váltott Longauer József iglóvéghelyi városi főerdőnéd.

A növények magterméshozama. Az egyes növényféleségek magterméshozamára vonatkozólag eltérők az adatok s erre nézve átlagos adatot annál kevésbbé lehet fölvenni, mert bizonyos az, hogy erre nézve az egyes növények faja, a talaj minősége, a klima, az időjárás, a mivelés módja, a talajok kultur-állapota és vegyi összetétele is nagy befolyást gyakorolnak. Csak az az egy bizonyos, hogy a hasznos kulturnövények magtermése jóval kisebb, mint a káros gyomnövényeké. Metzger professzor akadt egy olyan buzakalászra is kutatása és vizsgálatai során, a melyben 170 magszemet talált, holott rendszerint ennek a számnak még a fele sincs meg a legnagyobb és legszebben fejlett kalászban sem. Egy Miller nevű amerikai angol-farmer 1866-ban ilyen irányban kisérletezni akarván, elvetett egy a szabadba kihelyezett edényben egy repczeszemet, a mi után a harmadik évben — folyton az összes magvakat elvetve — már 21.109 szem, a negyedik évben pedig 576.886 szem repczéje termett. A mák fejében átlagosan 800 magszem van s Linné egy máktörzsön — tehát több mákfejben — 32.000 magot számlált meg. A kulturnövények közt legbővebb magterméssel fizet, már a magszemek számát tekintve, a dohány. Kratzmann német kertész-tanár egy törzsön 360.000 magot számlált össze, a mi pedig nem is valami sok, mert ez a szám különösen kedvező esetben 800.000-ig is fölmehet. A gaz és gyomnövények magtermeshozama hihetetlenül óriási nagy. Ezt bizonyítja egyébként a gyomnövények óriás elterjedtsége is, holott az évről-évre megismétlődő folytonos irtás mellett e nélkül a gaznak és gyomnak talán már a hire sem volna meg. Az útszéli laborcz magtáskájában például átlagosan 200 magszem van, — úgy de egy törzsön 50 táska is lévén — egy-egy tő 10.000 magot is adhat és hullathat el a földre. Vetéseink gyors és nagymérvű elgyomosodása tehát a gyomnövények magtermésének horribilis nagyságára vezethető vissza.

Időjelzés. A «Meteor» szeptember hóra a következő időjelzést teszi közzé: Szeptember havának változási napjai 4—9—11—12—17—18—21 és 26-ra esnek.

Legerősebb hatásúak a 4-iki hűvös, kevés csapadék

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kal, a 9-iki csapadékos, szeles, a 17-iki hűvös esetleg viharos, a 21-iki száraz, a 26-iki hűvös jelleggel. Szeptember eleje tehát hűvös, majd 9-ike körül erősen csapadékos, szeles, de elég meleg, 17-ike körül hűvös esetleg viharos, majd 21-ike körül szárazabb és ismét melegebb időt igér. A száraz jelleg a hó végéig megmarad.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Berecz János m. kir. segéderdőmérnököt áthelyezte Csíkszeredáról Eperjesre erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Lotterhof Márton m. kir. erdőmérnökjelölt állásáról történt lemondását elfogadta.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a zágrábi kir. erdőigazgatóság kerületében alkalmazott Babić János és Tisljar Fábián kir. főerdőőröket, továbbá a vinkoveczi kir. főerdőhivatal kerületében alkalmazott Kosz Tamás és Lukačević Mihály kir. főerdőőröket, valamint a tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületében alkalmazott Klausenberger István m. kir. főerdőőrt állandó nyugalomba helyezte.

*

A liptóújvári m. kir. főerdőhivatal főnöke Paulinyi Gyula m. kir. főerdőőrt Rózsahegyről Fenyőházára, Cservenka Márton főerdőőrt Koleszárkiból Rózsahegyre, Schleichardt Godofréd főerdőőrt Fenyőházáról Szvarinba, Lustyek János erdőőrt Maluzsina-tóról Koleszárkiba helyezte át s Cservenkát a rózsahegyi internátus gondnoki, a többit pedig az illető védkerületek teendőinek az ellátásával bizta meg.

*

A liptóújvári m. kir. főerdőhivatal főnöke Nics Jánost a maluzsinai, Grandtner Mihályt a vichodnai erdőgondnoksághoz, Székely Istvánt pedig a liptóújvári faraktár-kezelőséghez II. oszt. m. kir. erdőlegényekké nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a címszalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

Sz. Gy. 1. Levelét nem közölhetjük, mert ha egy ilyen tartalmú levelet közlünk, akkor özönével kapunk hasonló tartalmú leveleket, a melyeknek irói szintén megkívánnák, hogy levelüket közöljük. Ezt a kérdést különben úgy sem mi, hanem a minisztérium fogja eldönteni. Azért azonban nem árt, ha a czímkérdés ügyében elfoglalt álláspontokat lapunk szerkesztője ismeri, mert azt legalább illetékes helyen tudomásra hozhatja. 2. Arról, hogy az állam a járási erdőőrök fizetését — úgy mint a felekezeti tanítókét — bizonyos összegig kiegészítse, ez idő szerint szó sem lehet; a járási erdőőrök államosítása azonban talán könnyebben keresztül volna vihető, bár ez is nehéz kérdés. Abban igaza van, hogy az erdőőri szakiskolákba csak olyan egyének vétetnek fel, a kik egyebek közt az elemi iskola hat osztályát (vagy két középiskolát) végeztek, azonban abban, hogy az erdőőri minősítés a szakiskola elvégzéséhez volna kötve, téved, mert az erdőőri minősítést magánúton is meg lehet szerezni és pedig 3 évi gyakorlati szolgálat után. A vizsga letételének egyik feltétele az, hogy az illető legalább írni, olvasni és a négy közönséges számművelet szerint számolni tudjon. 4. Ön azt írja, hogy a birságoknál és a vármegyéknél az irnokok és az irodatisztek, a kiknek a minősítése *szintén* (?) négy középosztály elvégzéséhez van kötve, a XI. és X. rangosztályba tartozó tisztviselők közé vannak besorozva. Ebből azt a következtetést vonja le, bár burkoltan, hogy az erdészeti altisztéket is ezekbe a fizetési osztályokba kellene besorozni. Sajnálatunkra igazat kell önnek adnunk abban a tekintetben, hogy «ez alkalommal is a lehetetlenség álláspontját» fogjuk hirdetni, még pedig azért, mert az erdőőri szakiskola nem egyenrangú a négy középiskolával. Ha az erdőőri szakiskola elvégzése egyenlő értékű volna a négy középiskola elvégzésével, akkor nem volna szabad megelégedni a XI. és X. fizetési osztályokkal, hanem kívánni kellene még a IX. és VIII. fizetési osztályt is, mert hiszen a négy középiskolai minősítéssel bíró irodatiszti személyzet egy része (a segédhivatali főigazgatók) a VIII. fizetési osztályba vannak besorozva. De a mint nem egyenértékű pl. a négy középiskolai és a négy évfolyamból álló tanítóképezdei minősítés a középiskola nyolcz osztályával, vagy a hat elemi, a középiskola két osztályával, úgy nem egyenértékű az erdőőri szakiskolai minősítés sem, a középiskola negyedik osztályával.

Tótfalusi. Semmi czélja nem volna annak, ha mi az ön leírását közölnénk; s mivel az nem is általános, közérdekű dolog, azt sajnálatunkra nem közölhetjük. Önnek tökéletesen igaza van, de ezen a közlemény közzétételével semmit se segítenénk. Forduljanak kérvénynyel a közigazgatási bizottsághoz s kérjék, hogy az önök részére lakásokat építsen.

G. L. 1. Fajbeli pulyka, liba, kacsa, tyúkok engedélyezése iránt nyújtson be kérvényt a földmívelésügyi miniszter úrhoz; hogy fog-e kapni, azt nem tudjuk. 2. Hirdetését díjmentesen nem közölhetjük, mert mint azt már számtalanszor megmondtuk, csak álláskeresletre vonatkozó hirdetményt közlünk ingyen, minden más hirdetésért a szabályszerű díjat meg kell fizetni.

T. Gy. Az erdőőri szakvizsgát magánúton a 20-ik életévtől kezdve, bármilyen korban le lehet tenni.

I. I. Ha ön álláskeresletre vonatkozó hirdetését 29-én küldi be, az a legjobb esetben 30-án érkezik hozzánk. Akkor már lehetetlen a hirdetést a legközelebbi, vagyis az 1-én megjelenő lapba bevenni, mert a hó utolsó napján a lap már mindig ki van nyomva. Minthogy pedig a szedést még a kinyomatás előtt néhány nappal ki is kell javítani, azért olyan határidőhöz nem kötött hirdetések, a melyek 10-ike és 25-ike után érkeznek hozzánk, a legközelebbi lapba rendszerint már nem vehetők be.

Ress. Az Országos Magyar Vadászati Védegylet hivatalos helyisége Budapest, VIII., Gyöngytyúk-uteza 13. szám alatt van. Hogy kérvénye oda beérkezett-e és hogy számíthat-e annak kedvező elintézésére, azt mi nem tudhatjuk. Miután levele csak 13-án jutott kezeink közé, a 15-iki számban már nem adhattunk választ.

B. K. Mintán az a tisztviselő, a ki az ilyen ügyeket szokta intézni jelenleg szabadságon van, sziveskedjék lapunk legközelebbi számának megjelenéséig türelemmel lenni, akkor majd tájékoztatjuk, hogy lehetne-e valamit ebben az ügyben tenni.

V. I. A vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz 36. §-át az 1901. évi XX. t.-cz. 23. §-a hatályon kívül helyezi, a mennyiben ez utóbbi törvény kimondja, hogy bármiféle czímen befolyt pénzbüntetés fele a kincstárt, fele pedig a községet illeti. Ennélfogva a vadászati kihágások után megállapított pénzbüntetésből a feljelentőt semmi sem illeti meg.

Ş. T. Hirdetését csak abban az esetben közöljük, ha hajlandó az érte járó hirdetési díjat megfizetni, mert csak álláskeresletre vonatkozó hirdetést közölhetünk díjmentesen. Sziveskedjék bennünket egy levelező-lapon elhatározásáról értesíteni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Főerdészhez elmenne **erdőőri gyakornoknak** egy 23 éves, két középiskolát végzett, jó családból való fiatalember. Szíves megkereséseket «Az Erdő» jelige alatt székesfehérvári póstára kérek. (38.)

HIRDETÉSEK

Sétabot és csernyőnyél pálcza termeléshez alkalmas — tekintet nélkül a távolságra — som-, mogyoró-, veresgyűrű-, kőris-, gyertyán-, esetleg tölgysarjerdőket megvesz, saját költségen megnézet, ilyen erdők közvetítését vagy ajánlását megfelelően honorál

Bing és Muránszky bottermelő czég,
(1.VI.2.) *Pelsőcz, Gömör megye.*

Pagonyerdészi vagy pagonyvadászi állást keres 1913. év jan.—ápr. havi belépéssel, jelenleg nagy uradalomban alkalmazott fiatal pagonyvadász, a ki az erdőkezelésben, fővad, fáczántenyésztésben jártas, a magyar, német és tót nyelvet bírja, végzett középiskolát, erdőőri szakiskolát, kitünő szakvizsgát és elsőrendű bizonyitványokkal rendelkezik. Czime a kiadóhivatalban. (2.IX.2.)

Egy fővadászt és egy vadőrt keresek főúri helyre. Jelentkezők kivált sik apróvadterületen úgy a vadtenyésztés, gondozás, mint vadászatok rendezése körül teljes jártassággal bírjanak s ebbeli készségüket megfelelő hosszú bizonyitványokkal igazolják. Gyermektelen vagy kiscsaládú házas egyének előnyben részesülnek. A bizonyitványok, vagy azok másolatai, arczképekkel felszerelve czimemre küldendők. Jelentkezők igényeiket, családi állapotukat, valamint legutóbbi fizetésüket is jelentsék be. Személyes megjelenés egyelőre felesleges. Dr. Kenedy László, Budapest, II., Oszlop-u. 5. (4.)

Tüzifa eladása kész állapotban az erdei rakodón. 1912. évi 50,455. I. B-1. sz. Az orsovai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó óaszonyréti (ógradinai) m. kir. erdőgondnokság «*A*» g. o. I. vágás sorozatában az 1912., 1913., 1914. és 1915. években a kincstár által termelendő, Újbányán a Karbonáriu patak torkolatához kiszállítandó és ott felrakásolandó évi mintegy két-négyezer ürméter bükktüzifa zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra kerül.

Az ajánlatok legkésőbben 1912. évi szept. hó 9-ik napjának délutáni 5 óráig nyújtandók be az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz, a hol azok a következő napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Kikiáltási ára az I. oszt. tüzifának ürméterenként négy (4) kor. 80 fill., a II. oszt. tüzifának ürméterenként négy (4) kor. 30 fill.

Bánatpénz: kettőezerötszáz (2500) kor.

Az árverési és szerződési feltételek, ajánlati ürlap és boriték az orsovai m. kir. erdőhivatalnál, valamint az óasszonyréti (ógradinai) m. kir. erdőgondnokságnál tekinthetők, illetve szerezhetők meg.

Budapest, 1912. évi augusztus hó.

(5.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

I.

Termelt tölgyrönkfa eladása. 1896/1912. sz. A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó csálai m. kir. erdőgondnokság (Arad) «*A*» gazdasági osztály 4. tag 20. erdőrészében házilagosan termelt s a tőnél készletezett következő tölgyrönkök kerülnek írásbeli versenytárgyalás útján eladásra:

I. csoport: 1—799. sorszámmal ellátott mintegy 410·72 töm m³ tölgyrönkfa.

Kikiáltási ár: 12,331 kor.

Bánatpénz: 1240 kor.

II. csoport: 800—1755. szorszámmal ellátott mintegy 425·56 töm m³ tölgyrönkfa.

Kikiáltási ár: 12,407 kor.

Bánatpénz: 1250 kor.

Mindegyik csoportra külön-külön vagy egy ajánlati lapon is, de utóbbi esetben csoportonként való megosztással teendők a zárt írásbeli ajánlatok, melyek folyó évi szeptember hó 8-ik napjának déli 12 óráját nyújtandók be a lippai m. kir. főerdőhivatalnál, a hol is azok folyó évi szeptember hó 9-én délelőtt 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Ajánlati ürlapok és boriték, valamint a versenytárgyalási feltételek a lippai m. kir. főerdőhivatalnál és a csálai m. kir. erdőgondnokságnál Aradon szerezhetők meg.

Lippa, 1912. évi augusztus hó 3-án.

(7.) ***M. kir. főerdőhivatal.***

II.

Termelt tölgydonga és tölgyoszlop eladása. 1896/1912. sz. A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó csálai m. kir. erdőgondnokság (Arad) «*A*» gazdasági osztály 4. tag 20. erdőrészében házilagosan termelt s a tőnél készletezett következő anyagok kerülnek írásbeli versenytárgyalás útján eladásra:

I. csoport: ¼—18 akó nagyságban termelt mintegy 6390·4 akó I. oszt. tölgydonga.

Kikiáltási ár: 25,561 kor. 60 fill.

Bánatpénz: 2556 kor.

II. csoport: ¼—16 akó nagyságban termelt mintegy 870·2 akó II. oszt. tölgydonga.

Kikiáltási ár: 1740 kor. 40 fill.

Bánatpénz: 174 kor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

III. csoport: 2 méter hosszú tölgyoszlop 715 drb
2·5 „ „ „ 128 „
3·0 „ „ „ 454 „
4·0 „ „ „ 2 „
Összesen: 1299 drb

Kikiáltási ár: 1983 kor.
Bánatpénz: 200 kor.

Mindegyik csoportra külön-külön vagy egy lapon is, de utóbbi esetben csoportonként való megosztással teendők a zárt írásbeli ajánlatok, melyek f. évi szept. hó 9-ének déli 12 óráját nyújtandók be a lippai m. kir. főerdőhivatalnál, hol is azok f. évi szeptember hó 10-én d. e. 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Ajánlati űrlapok és boríték, valamint a versenytárgyalási feltételek a lippai m. kir. főerdőhivatalnál és a csálai m. kir. erdőgondnokságnál (Arad) szerezhetők meg.

Lippa, 1912. évi augusztus hó 3-án.

(7/a.) ***M. kir. főerdőhivatal.***

Termelt fenyőhaszonfa-eladás. 1912. évi 3646. számhoz. Az óhegyi m. kir. erdőgondnokságnak a Vág völgye felé hajló „A“ üzemosztályában termelt 475·16 m³ fenyőhaszonfa, három eladási csoportra megosztva zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Ajánlatok 1912. évi szeptember hó 9-én déli 12 óráig nyújtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és szeptember hó 10-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, árverési feltételek, ajánlati űrlap és boríték alulírott m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Beszterczebánya, 1912. évi augusztus hóban.

(8.) ***M. kir. erdőigazgatóság.***

Termelt fenyőhaszonfa-eladás. 5466/1912. sz. A dobrócsi, karámi és a cserpataki erdőgondnokságban termelt és a kisgarami vasúti állomás melletti rakodóra kihozott 848·77 m³ fenyőhaszonfa egy eladási csoportban zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Ajánlatok legkésőbb 1912. évi szeptember hó 2-án déli 12 óráig nyújtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és 1912. évi szeptember hó 3-án délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Az árverési és szerződési feltételek, a faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boríték alulírt erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Beszterczebányán, 1912. évi augusztus hóban.

(10.) ***M. kir. erdőigazgatóság.***

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Tölgyfa-eladási hirdetmény. 49,961. I. B-3. sz. A vinkovczei kir. főerdőhivatalnál az 1912. évi szept. hó 24-én délelőtt 9 órakor írásbeli versenytárgyalás fog megtartatni az alább részletezett vágások, tölgy, kőris, szil és egyéb faanyagának tövön való eladása iránt.

Folyó szám	Erdőgondnokság neve	Védkerület neve	A vágás területe	Törzsek száma				Becsérték
				tölgy	kőris	szil	egyéb	
			k.hold	darab				korona
1.	Jasenovac	Čadjavski bok 2	93.40	1030	7770	3335	2219	227.687
2.	Lipovljani	Čardačinska greda S	58.92	1624	67	6	—	346.624
3.	„	Savički gjol 12	50.09	897	1835	66	152	108.436
4.	Rafé	Suše 20	65.09	860	10765	—	—	235.378
5.	Jamina	Puk IV	46.41	1332	—	12	66	186.121
		Összesen	312.92	5743	20437	3419	2437	1.104.246

Az ajánlatok a megajánlott vételár öt százalékának (5 %) megfelelő bánatpénzzel látandók el.

A versenytárgyalási és szerződési feltételek a vinkovczei kir. főerdőhivatalnál tekinthetők meg s kívánatra a nevezett főerdőhivatal által meg is küldetnek.

Budapest, 1912 augusztus hóban.

(9.) ***M. kir. földmívelésügyi miniszter.***

Uri ruhák készítéséhez való
jó brünni posztót és Lodent
legjutányosabb gyári árakon szállít
Etzler és Dostal, Brünn
Schwedengasse 5/z.
Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.
A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.
Dús mintagyűjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.
(3,VI.2.)

(6.) *Faiskolaterület: 100 hold!*
Jegenyefenyőmagot és csemetét, tölgymakkot, tölgycsemetét,
mindennemű egyéb
erdészeti magvakat és csemetéket, gyümölcsmagvakat, vadonczokat
ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér
FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.
Árajánlattal kívánatra szívesen szolgálok!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 18. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi szeptember 15.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre _ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A fenyőszálfavágások kidolgozásáról. (Kolozs József.)
A mai puskákról. (Bársony István.)
A talajbetegségekről. (Kukuljevič József dr.)
Különfélék: Udvarhelyvármegyei erdőőri személyzet átlépése az új nyugdijcsoportba. — A gyógynövények használáról. — Gyümölcsfák termőképességének tartama. — Az állatok korhatára. — Időjelzés.
Hivatalos közlemények: Felhivás kitüntetések és jutalmazásokra. Adómentes czukor méhek etetésére.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Klára. (M. Hrabovszky Julia.)

A fenyőszálfavágások kidolgozásáról.

Irta: *Kolozs József* m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

XII. Előkészítés és vontatás.

A csusztató végén levő farakásnál a vontatás előkészítésére mindig elegendő munkásnak kell rendelkezésre állani, a kik a törzseket a vontatáshoz előkészitik és a vontatóknak átadják.

Az átvett törzset a vontatónak útközben visszahagyni tilos, hanem azt a felmérési helyre és onnan a megfelelő mághyához kell szállitania.

A vontató-úton vagy a rakparton visszahagyott fákat jogában áll az erdészeti személyzetnek a vállalkozó költségére más vontatónak átadni és rendeltetési helyükre szállittatni.

A vontatás megkezdésének ideje attól függ, hogy mily nagymennyiségű faanyagot kell a rakpartokra kiszállitani.

Ha sok a kivontatandó faanyag, korábban kezdetjük meg a vontatást, ha kevés a faanyag, későbben látunk hozzá a munkához.

Előfordult, hogy daczára a kivontatandó faanyag nagy mennyiségének, a vállalkozó, arra való hivatkozással, hogy a hóval nem borított úton való vontatás igen nagy költségtöbblettel jár, nem volt hajlandó a vontatást a havazás beállta előtt megkezdeni és igy a munkálattal megkésvén, a vontatás nem volt a kellő időben befejezhető.

Ennek elejét veendő, czikkirónak a rendes évi erdőtiszti értekezleten tett javaslata folytán a vállalati szerződésben kiköttetett az is, hogy ha nagymennyiségű faanyag kerül kivontatás alá, vállalkozó köteles a vontatást lehetőleg minél korábban, október hó végén, még a havazás beállta előtt is megkezdeni.

Hogy azonban a vontatás ez esetben akadálytalanul foganatositható legyen, vállalkozó a vontatás megkönnyitése czéljából a vontató-útat ászokfákkal (bükkrudakkal, aljfákkal) köteles idejekorán kirakatni, mely ászokfákon azután a szálfák könnyen vontathatók le a rakpartokra.

Vontatás előtt megállapitandó az is, hogy hány pár lovat, vagy igavonó marhát köteles vállalkozó munkába állitani.

Igen fontos továbbá az is, hogy vállalkozó a vontatásba álló munkásokkal (fuvarosokkal) külön szerződést kössön, hogy a munkálat akadálytalanul legyen foganatositható és meg ne történhessék az, hogy a vontatók munka közben a vontatást abbahagyva, vagy máshová elszegődve, a vágásmunkálatnak idejében való befejezése lehetetlenné váljék.

A vontatók nem napszámbér, hanem m^3-enkénti egységár mellett fogadtatnak fel.

Igen czélszerű és méltányossági szempontból igen helyes a vontatásra vonatkozó szerződésben azt is kikötni, hogy azon esetben, ha valamelyik vontatónak lova vagy ökre munka közben megsérülne, vagy elpusztulna, a társvontatók a kárt szenvedett vontató kárát közösen tartoznak megtéríteni.

Ezen kikötés mellett a vontatók nyugodtabban és könnyebben állanak munkába, mert az esetleges kárra nézve biztositva érzik magukat.

A vontatásnál az apró anyag darabszám szerint lesz fizetve.

A vontatás rendesen november hó vége felé kezdődik és legkésőbben márczius hó elején fejezendő be.

XIII. Faanyagok minősítése és felmérése.

A kivontatott törzseket a tulajdonos (államerdészet) részéről kirendelt felrovó méri fel, minősíti és az azokból termelendő szál- és rönkfa méreteit, vagy a tutajfelszerelési és apró anyagok nemét meghatározza.

A törzsek feldarabolása a felrovó utasításai szerint kizárólag fűrészszel foganatositandó a rakpartokon.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A fa számbavétele ezen felmérés alapján történik.

A szálfánál a tényleges hosszúságból 1·30 méter, a rönkőnél 30 cm., mint a tutajba fűrászhoz szükséges felülméret, valamint a felülméretet meghaladó, de az egész métert meg nem ütő törzsrész számításon kívül hagyatik; még pedig a szálfánál 30 cm. a vastag végén, a többi a vékony végén, a rönkőnél az egész felülméret a vékony végén számittatik le és csakis az egész méterek vétetnek tekintetbe. A rönkő hossza 3—6 méterig, a szálfáé pedig 7—26 méterig terjedhet.

A szálfa és rönkő középátmérője egész cm.-ekben méretik fel, az egész cm.-t meg nem ütő rész elhagyatik.

Mivel azonban a fát a rakparton szállítás közben reátapadt sár, hó és jég miatt pontosan megmérni nem lehet, a számbavételnél az átmérőből 2 cm., mint vastagsági felülméret figyelmen kívül hagyatik.

A szálfák és rönkök a közép átmérőben mutatkozó 5 cm. különbségek szerint tíz vastagsági osztályba soroztatnak, még pedig:

X.	osztályú	szálfa	közép-átmérője	12—15	cm.
IX.	«	«	«	16—20	«
VIII.	«	«	«	21—25	«
VII.	«	«	«	26—30	«
VI.	«	«	«	31—35	«
V.	«	«	«	36—40	«
IV.	«	«	«	41—45	«
III.	«	«	«	46—50	«
II.	«	«	«	51—55	«
I.	«	«	«	56—60	«

Ezen felül pedig tovább, az esetleg még szükséges vastagsági osztályok 5—5 cm. vastagsággal képeztetnek, vagyis:

I/*a*	osztályú	szálfa	közép-átmérője	61—65	cm.
I/*b*	«	«	«	66—70	«
I/*c*	«	«	«	71—75	«

És így esetleg tovább.

A X., IX. és VIII. vastagsági osztályba tartozó szálfák és rönkök vékony végén mért átmérőjének 12 méter hosszúságig legalább 10 centiméternek; a 13—16 méter hosszú szálfánál legalább 13 cm.-nek, és a 17 méter hosszú és annál hosszabb törzseknél legalább 14 cm.-nek, a VII—I. vagy azonfelüli vastagsági osztályba tartozó rönkő- és szálfáknál pedig a vékony végén legalább 16 cm.-nek kell lennie.

A vágásterületen található és lehozott teljesen ép vékonyabb törzsekből tutajfelszerelési és apró anyagok termeltetnek, és pedig a következő méretekben:

I. osztályú evezőrúd 7—8 méter hosszú, 10 cm. felső átmérővel;

II. osztályú evezőrúd 7—8 méter hosszú, 8—9 cm. felső átmérővel;

I. osztályú csáklyarúd 5—6 méter hosszú, 6·5—8 cm. felső átmérővel;

II. osztályú csáklyarúd 5—6 méter hosszú, 4—6 cm. felső átmérőjel;

Komlórúd 3—4 méter hosszú, 3—4 cm. felső átmérővel;

Heveder 5 méter hosszú, 21 cm. felső átmérővel;

Bükk tutajszegek 0·4 méter hosszú, 6 cm. vastagságban, 50 darabonként összekötve;

Tutajszék 2 méter hosszú, 21 cm. átmérővel;

Szőlőkaró 1—2 méter hosszú, 3 cm. átmérővel, 50 darabonként csomóba kötve.

Az itt felsorolt méreteknek meg nem felelő törzsek, illetve faanyagok termeléséért vállalkozó semminemű díjazásban nem részesül, úgyszintén azon faanyagokért sem, a melyek nem voltak kellő gonddal lekérgezve, szúrágottak, bél- vagy ágkorhadtak, görcsösök, görbék, hasadtak, szóval műszaki célokra alkalmatlanok.

TÁRCZA.

Klára.

Irta: *M. Hrabovszky Julia.*

V.

Klára nem tudta elgondolni, miért késik Anna olyan sokáig a reggelivel és utána ment a konyhába. A ködös, sötét novemberi reggelen a takaréktűzhely fölött, a miben vígan pattogott a tűz, a gázláng fel volt gyujtva. A reggeli elkészítve állt a tálczán, de Anna mozdulatlanul, elborult arczczal ült egy faszéken és a szemei komoran meredtek az ölében heverő nyitott levélre.

— Mi történt? — kérdezte Klára, megdöbbenve nővére komor arczától és ijedt pillantást vetve a levélre.

Anna sajátszerű tekintettel nézett a hugára és pillanatnyi habozás után fájdalmasan tagolta:

— Rettenetes szerencsétlenség!

— Hol? Kivel? Kit ért? — kérdezte Klára ijedten.

— Szalkay Gábor írt, — felelte Anna lassan, nehezen ejtve ki minden szót, mintha a váratlanul vett rémhír megbénította volna a nyelvét. — Imre... az a kedves, áldott jó ember, szerencsétlenül járt a vadászaton... a fegyvere elsült, miközben leszállt a kocsiról és...

— Meghalt?! — sikoltott fel Klára és két kezével rémülten kapott halotthalványnyá vált arczához.

— Még él... de az orvosok feladták... — felelte Anna fátyolozott hangon.

— Oh! — csak ezt tudta mondani Klára és megdült a falnak, nehogy elessék. A szivében kimondhatatlan szánalom ébredt a szegény haldokló iránt, a ki annyira szerette őt és a kit egykoron ő is... szeretni vélt. Vagy talán szeretett is? Mit tudta azt ő, e rettenetes pillanatban!...

— Az órái meg vannak számlálva, — folytatta Anna, mindjobban ellágyulva, — utolsó óhaja látni téged és fiadat. Gábor kéret, utaznátok a legközelebbi vonattal a haldokloához.

— Gábor! — kiáltott fel Klára ijedten, aztán zavarodottan dadogta: — Oh, Istenem! ő hát... tudja! — és Klára előbb halotthalvány arczát most egyszerre biborvörösség öntötte el, talán a szégyen pirja.

— És aztán?... — látszott mondani Anna Klárára szegezett erélyes komoly tekintete.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A köbtartalom kiszámítására a szál- és rönkőfánál a következő táblázat szolgál.

Hosszúság méterekben	Szálfa									
	X.	IX.	VIII.	VII.	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.
	osztály									
	Középátmérő centiméterekben									
	12—15	16—20	21—25	26—30	31—35	36—40	41—45	46—50	51—55	56—60
4	0.06	0.10	0.17	0.25	0.34	0.45	0.56	0.72	0.88	1.06
5	0.07	0.13	0.21	0.31	0.43	0.57	0.73	0.90	1.10	1.32
6	0.09	0.15	0.25	0.37	0.51	0.68	0.87	1.09	1.32	1.58
7	0.10	0.18	0.29	0.43	0.60	0.70	1.02	1.27	1.54	1.85
8	0.11	0.20	0.33	0.49	0.68	0.91	1.16	1.45	1.76	2.11
9	0.13	0.23	0.37	0.55	0.77	1.02	1.31	1.63	1.98	2.38
10	0.14	0.25	0.41	0.62	0.85	1.13	1.45	1.81	2.21	2.64
11	0.16	0.28	0.46	0.68	0.94	1.25	1.60	1.90	2.43	2.91
12	0.17	0.30	0.50	0.74	1.03	1.36	1.74	2.17	2.65	3.17
13	0.19	0.33	0.54	0.80	1.11	1.47	1.89	2.35	2.87	3.43
14	0.20	0.36	0.58	0.86	1.20	1.59	2.03	2.53	3.09	3.70
15	0.21	0.38	0.62	0.92	1.28	1.70	2.18	2.71	3.31	3.96
16	0.23	0.41	0.66	0.98	1.37	1.81	2.32	2.89	3.53	4.23
17	0.24	0.43	0.71	1.05	1.45	1.93	2.47	3.08	3.75	4.49
18	0.25	0.46	0.75	1.11	1.54	2.04	2.61	3.26	3.97	4.76
19	0.27	0.48	0.79	1.17	1.62	2.15	2.76	3.44	4.19	5.02
20	0.29	0.51	0.83	1.23	1.71	2.27	2.90	3.62	4.41	5.28
21	0.30	0.53	0.87	1.29	1.80	2.38	3.05	3.80	4.63	5.55
22	0.31	0.56	0.91	1.35	1.88	2.49	3.10	3.98	4.85	5.81
23	0.33	0.58	0.95	1.42	1.97	2.61	3.34	4.16	5.07	6.08
24	0.34	0.61	1.00	1.48	2.05	2.72	3.48	4.34	5.29	6.34
25	0.35	0.64	1.04	1.51	2.14	2.83	3.63	4.52	5.51	6.60
26	0.37	0.66	1.08	1.60	2.22	2.95	3.78	4.70	5.74	6.87

Máramarosban a kinestári erdőgondnokságok területében lévő szálfavágásokból kitermelt és rakpartokra kivontatott faanyagok négy osztályba soroztatnak, és pedig:

1. Teljesen jó minőségű faanyag;
2. Selejtes faanyag;
3. Parasztépítkezésekre még alkalmas faanyag;
4. Hulladék fenyő tüzifa.

Vállalkozó a műszaki célokra teljesen alkalmas, tehát az első osztályba sorozott jó épületfáért a vállalati szerződésben részére kikötött m^3-enkénti termelési egységárat kapja meg.

A második osztályba sorozott úgynevezett selejtes fáért vállalkozó a jó fáért fizetett bér 75%-át kapja termelési bér fejében.

A harmadik osztályba sorozott úgynevezett parasztépületfáért a jó fáért fizetett bér 50%-át kapja a vállalkozó.

A hulladék fenyőfáért vállalkozó díjazásban nem részesül.

A szindelykészítésre alkalmas rakparti fenyőhulladékfáért és pedig a kitermelt szindelyminden egyezer (1000) darabja után egy köbmétert számítva, vállalkozó a jó fáért fizetett bért kapja.

A szindelytermelésről mindenkor a vállalkozó köteles gondoskodni, az időről-időre érvényben levő bérszabályzatban megszabott díjazás mellett.

XIV. Faanyagok máglyázása.

A rakpartok a kitermelt faanyag felrakásolása céljából a kezelő erdőtiszt utasítása szerint osztatnak be és a különböző máglyák helye megjelöltetik.

A rakpartok ezen beosztását vállalkozó betartani

— Ő meg fog vetni... megvet, — suttogta Klára, — hozzáférhetetlennek, tiszta erkölcsű nőnek tartott... és most tudja!... Oh!... oh!...

— Nem erre kell most gondolnod, — szólt Anna komolyan, — nem Gáborra, de Imrére... egy szerencsétlen haldokló várja türelmetlenül az érkezésedet, — folytatta rábeszélőleg.

— Nem... nem mehetek! — védekezett Klára elrémülve, — nem birok!

— Menned *kell!* — szólt Anna határozottan. — Nincs jogod gyermeked haldokló apjának utolsó kívánságát megtagadni. És Imre gondoskodni akar a gyermekről, ezt írja Gábor.

— Nincs szükségem semmire! — kiáltotta daczosan Klára. — Nevet adtam a gyermekemnek, elég keservesen megszolgáltam érte hat év kínszenvedésével!... Nem tartozom senkinek semmivel, nem is kérek semmit!

— Szívtelen lennél, Klára? — kérdezte Anna rövid szünet után olyan tekintettel, a mi a huga szívébe furódott. — Nem ilyennek ismertelek! Egy haldokló utolsó kérését meg tudnád tagadni önös érdekek miatt? Feláldoznád fiad jövőjét csupa álszégyenből, vagy mit tudom én! A multat nem törülheted el! Gábor abban a hiszemben van, hogy szeretted Imrét és akkor fog elítélni, ha nem sietsz a halálos ágyához! Sohasem bocsájtaná meg ezt neked!

Klára kezeibe temetett arczczal, a falnak dűlve, mozdulatlanul állt egy ideig. A legellentétesebb érzések viltak harczot a lelkében, két keze aztán lassan aláhanyatlott és ő sápadt fejét felemelve, tragikus elszántsággal mondá:

— Jól van!... megyek!

És egy óra mulva elutazott a kis fiával.

*

Nehéz feladat állt Klára előtt, de most már nem hátrálhatott. Aztán bármennyire fellázadt is a lelke ama ferde helyzet ellen, a mibe sodorja magát, ha gyermekével Imre halálos ágyához siet, másrészt valami elemezhetetlen érzés vonzotta őt oda, késztette őt, a haldokló vigasztalására sietni. Számalom, jószivűség sugalta-e ezt az érzést, vagy az csak utolsó parazsa volt az egykoron lobogó lánggal égő szerelemnek? Klára maga sem tudta, de a lelkében duló ellentétes érzelmek végtelen gyötrelmet okoztak neki és ő alig várta, hogy

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

köteles és tartozik ügyelni arra, hogy a szálfák és rönkök, valamint a rudak és apró anyagok a felmérés után a megfelelő máglyákhoz vontattassanak.

A faanyagok elegendő számú ászokfákra helyezendők hosszúság és vastagság szerint csoportosítva, vékony végükkel az uszta to patak folyása irányában, olyképen, hogy az anyag a máglyákban meg ne görbüljön és a földön ne feküdjék; különösen ügyelni kell arra, hogy a máglyákat a víz vagy jégzajlás meg ne bonthassa.

Vállalkozó kötelessége a rakpartra kiszállított és az előbbi fejezetben tárgyalt jó, selejtes és parasztépületi faanyagokat külön-külön máglyákban elhelyezni és a zsindelykészítésre alkalmas törzsrészeket a külön e czélra kitüzött helyre elszállítani.

A faanyagok máglyázásánál figyelemmel kell lenni arra is, hogy a tutajozásnál nehézségek ne merüljenek fel és a faanyagok tutajba furása megkönnyíttessék.

Így például a tutajozás érdekében feltétlenül szükséges, hogy a vékony fa elül, a vastag fa hátul máglyáztassék fel.

Megállapítandó jó előre az is, hogy a tutajozásnál mennyi evezőrúdra, hevederre, evezőlapátra, gúzsra és tutajszegre lesz szükség.

Ezen tutajfelszerelési anyagok kellő mennyiségben még a tutajozás megkezdése előtt termelendők ki és szállítandók a rakpartra, mert a tutajozás megkezdésekor erre már idő nincs.

XV. A tulajdonjegy besütése és a faanyagok jelzése.

Minden a máglyákba berakott szálfa és rönkő az államerdészet által meghatározott és használat végett a vállalkozónak átadott czímer pajzsbélyegzővel (korona sütővassal) a vastagabb vágási lap három helyén tisztán besütendő, a vékony bütü közepére pedig az osztálybélyeg (X., IX. stb. osztályú szálfának megfelelően) egyszer sütendő be.

Ebből a czélból a vastag bütűn szükség esetében 3—4 tisztára faragott hely készítendő; a vékony bütü mindenkor fürészszel vágandó le.

A szálfák és rönkök vastagabb végükön a besütésen kívül 2—3 helyen festékkel is megjelölendők és pedig már a máglyázás közben.

A tutajfelszerelési és apró anyagok közül a heveder és evezőrúd egy helyen szintén besütendő és festékkel megjelölendő.

A tutajszék, csáklyarúd, komlórúd stb. csak festékkel jelölendő meg.

(Vége következik.)

A mai puskákról.

Irta: *Bársony István.*

(Folytatás.)

A modern golyóspuskák közül nálunk — ismétlem — a Mauzer- és a Mannlicher-Schönauer van leginkább divatban. A többi kevésbbé; de nem is ér fel ezzel a kettővel egyetlen más rendszer sem. A régi *expresszek* teljességgel elavultak. Kedves emlékképpen tartogatjuk az ilyeneket. Borzalmasan rugtak s igen sulyosak voltak; emellett meg sem közelitették a modern ismétlők precizitását. Expresszgolyóssal százszázhusz lépésen túl már nehéz volt a czéltábla feketéjébe belelőni. A mai új golyósokkal ennyiről *minden lövésnek* benne *kell* lenni az araszos átmérőjü feketében, de még annak is a középső felében. Ez azt jelenti, hogy a ki nyugodtkezü, józsemü, általában hidegvérü lövő, az olyan lövéseket is nyugodt lelkiismerettel *mer-*

---

tul legyen mindenen és ismét a vasuton ülhessen hazafelé. El is határozta, hogy még aznap, az éjjeli vonattal visszautazik Budapestre.

— Mindennek Anna az oka, — gondolta Klára, mialatt a vonat dübörögve röpitette őt a szomorú czél felé, — ha nyáron távol tartja magától Imrét, nem ad annak alkalmat heteken át a kis fiával érintkezni; nem is tudva a gyermekről, Imre most nem vágyódnék fia és annak anyja után. De Anna a fejébe vette, hogy Klárát összeházasitja Imrével. Klára régen észrevette ezt és mivel belátta, hogy Anna elhallgattatására más mód nincs, beleegyezett az Imrével való találkozásba, ezen alkalmat a helyzet tisztázására akarva felhasználni. Vagyis végképen el akarta venni Imre minden reményét.

Nem akart többé tudni a Szalkayakról, nagyon is sok lelki szenvedést okoztak neki egykoron. Lehetetlenségnek tartotta, hogy Imre felesége legyen, miután annak tudatára jött, hogy tulajdonképen mindig Gábort szerette! Ámbár a hat keserves év alatt, a mit beteg férje ápolásával töltött, rajongó szerelme Gábor iránt egy olyan idealisztikus, misztikus érzéssé változott, a minek nem vágy és remény az éltető gyökere, de a mit a mult becses, de színehagyott virágaként kegyelettel őrzünk a szivünkben. Klára örökre eltemetve hitte ezt a multat . . . és ime az egyszerre ijesztő kisértetként emelkedik ki sírjából . . .

De semmi érzelgés, nem azért edzette meg lelkét az élet szomorú iskolája, hogy őt megijesszse ez a kisértet! Bátran fog szembeszállni azzal! Csak semmi érzelgés, semmi ellágyulás!

Így bátorította magát az úton Klára, így keményítette a szivét és meg volt győződve, hogy ura lesz érzelmeinek. Mikor azonban a kocsi befordult vele s fiával a jól ismert gesztenyefa-sorban, a hol annyi boldog órát töltött Gáborral, mikor megpillantotta a kis kastély piros fedelét, a hólepte nagy pázsitot, a kis lugast, a hol először borult zokogva Imre keblére, Klárán olyan elérzékenyülés, ellágyulás vett erőt, hogy a szemei megteltek könnyekkel és ő nem tudta azokat leküzdeni. Mikor pedig a házba lépett és az üdvözlésére elősiető Gábor sápadtan, megtörve, de meghatottan, hálásan mondott neki köszönetet, a miért eljött és Klára mindkét kezét megragadva, melegen, őszinte ragaszkodással nézett a szemébe, úgy mint egykoron, a jó időkben nézett reá: Klára önuralma teljesen megszünt, a szivében mintha megpattant volna valami, mintha az érzel-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

het, aminők azelőtt inkorrektszámba mentek: a *bizonytalanságuk miatt*. A nagy vadat tudniillik korrekt vadászelv szerint, a mely szinte törvényerejű, *csakis lapoczkán* (kamarán) szabad lőni, a hol nemcsak feltétlenül nemes részeket ér a golyó s igy biztos és *gyors* kimulást okoz, hanem a vad felhasználható részeiben a mellett kár sem esik. Ez helyes elv. De ha én — mondjuk — száz lépésnyiről *nyakon* lövöm azt a szarvast, a melynek a nemes részei födvék előttem, akkor is czélt értem. A vad úgy esik össze, hogy nincs az a szívlövés, a mely alaposabban végezne vele; és az egész test értékes része hibátlan marad. Hanem ezt a keskeny czélpontot jóval nehezebb ám «bizonyosra venni», mint a szarvas *egész* oldalát (elvégre a szorosan vett lapoczka környéke is halálos területe még a golyónak); hát még ha valaki adandó alkalommal *veselövést* merészel. De ez nem akárkinek való. Pontosan kell tudni a vese helyét és a legtökéletesebb lövéssel el is kell azt találni. A vesén lőtt vad mindig *ott marad*; meggörbül, esetleg előre ballag, de csakhamar eldől. Gyakran mindjárt is eldől. Futni sohasem bir. Az a miénk. De a rosszul merészelt ilyen lövésért aztán botbüntetés járna, ha el nem törölték volna. Annyi bizonyos, hogy a béllövésért én ezt visszaállitanám. Általában a nagyon gyakorlott és magát gyorsan feltaláló vadásznak jóval több szabad. «Quod licet Jovi»... (stb.) Az ilyen vadász néha hihetetlent merhet, mert *tudja*, hogy mit csinál; és a mit csinálni *akar*, azt meg is *tudja* csinálni. Már pedig a siker szentesit. De sokat és nagyot merni csak tökéletes puskával lehet. Másfélével tehát nem is szabad.

Egy igen nevezetes tudnivalóra figyelmeztetek minden golyós vadászt. Vigyázzon, nehogy a puskája csövébe csak egy esőcsepp is, csak egy harmatcsepp is beleessék. Ha ilyen vízcsöppecske téved a golyós vontcső elejébe, a golyó elveszti forgását, oldalára billen és czélt tévesztő még igen közelről is. Sok szarvas köszönhette már az életét egy esőcseppnek. És sok kétségbeesett vadász vágta földhöz kitünő puskáját ilyen «hihetetlen» hibázás miatt, mert nem tudta az okát.

Van mostanában egy kis «Mauserlein» golyóspuskácska, a mely nem is ismétlő, nem is füsttelen puskaporral töltött a tölténye, hanem fekete porral. A tölténykéje akkora, a minő egy kisebb Flaubert-puskáé. Ez a játékszerformájú kis *semmi* mégis *valami* ám. *Ölven* lépésnyiről golyót golyóra lő és ennyiről a verebet bizonyosra veheti vele, a ki beletanul. Mert a «légy»-től függ minden; hogyan veszem tudniillik, milyen magasan. De itt a magasság igazán hajszálnyira döntő. El lehet vele lőni kétszáz lépésnyire. Magasan vett czélzóval még ennyiről is igen jól «vág». Gyermek kezébe nem ajánlom; de óvatos, meglett vadászember sok mulatságot szerezhet vele, varjura, szarkára és más effélékre lövöldözvén. Ámbár nem vadászpuska, mégis megemlitem mint kuriózumot és legujabbat.

*

És most áttérek a sörétes puskákra, a melyek tulajdonképpen az igazán elterjedt vadászfegyverek. Hisz *nyulra* ez való. Már pedig a sörettel vadászó puskások nagy részének ideálja a *nyul*. Ezért él, hal. Erre érdemesnek tartja «vadászni» (lődözni); a töltényt erre nem sajnálja és sikert is leginkább akkor ér el, ha nyul kerül eléje. A szárnyas vadat jóval nehezebb lőni és nem is mindegyiket «érdemes». Hány «vadász» van, a ki például «nem pazarolja» a töltényt fürjre, mocsári

---

mek árja egyszerre áttört volna a mesterséges gáton és ő hangos zokogásban tört ki.

A kis fiú odabujt az anyjához, meghuzta annak szoknyáját és kedveskedően mondta:

— Ne sirj, mama, hiszen Imre bácsi nem beteg... látod... — és Gáborra mutatott.

Gábor csak most vette észre a gyermeket és a mint ott állt, hidegtől kipirult bájos kis arczával, csillogó, pajkos szemeivel, szakasztott mása volt Imre egyik gyermekkori arczképének, a mi mindig ott függött az anyjuk ágya fölött. Gábor a karjaiba kapta a gyermeket és össze-vissza csókolta.

— Én nem vagyok Imre bácsi, de a testvére, Gábor bácsi... — magyarázta.

— Úgy! — mondta a kis fiú a gyermekek kedves, éneklő hangján, — pedig egészen olyan vagy, mint Imre bácsi — és kis kezével megczirógatta az iró arczát.

Nagyon jó emlékben maradt meg nála Imre bácsi, a ki pár hónap előtt elhalmozta őt czukorkákkal, játékokkal; azért is vonzódott az Imréhez feltünően hasonlító Gáborhoz mindjárt az első pillanatban.

Klára türelmetlen mozdulatot tett és kérdezte:

— Láthatnám mindjárt a beteget?

Az iró elértette őt és azonnal letette a gyermeket, bár örömest dédelgette volna még, mert valami szokatlan, jóleső érzés melege járta át, mialatt a karjaiban tartotta a kis fiú hozzásimuló édes kis testét.

— Mindjárt hozzá vezethetem, — felelte Gábor hirtelen elkomolyodva, — türelmetlenül várja már. De kérem, uralkodjék magán, törülje le a könnyeit, nem szabad őt nagyon felizgatnunk.

Klára hirtelen letörülte könnyeit.

— Erős leszek! — mondta bátran.

De a szive azért rettenetesen dobogott, mikor pár perez mulva belépett Imréhez és azt halotthalványan, elváltozott arczczal látta feküdni a fehér párnák között. A szoba a chloroform és jodoform rettenetes szagával volt tele, az ágy lábánál egy betegápoló apácza ült, de a mint Klára a szobába lépett, azonnal távozott egy mellékajtón. Klára összeszorította az ajkait, nehogy felzokogjon; e szomorú betegszobában, e sápadt ember kórágya mellett a halál árnyát látta lebegni.

— Klára! Klára! — szólt Imre gyenge, erőtlen hangon és a paplanon nyugvó sárga kezét a közeledő asszony felé nyujtotta. Klára mindkét keze közé fogta

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sneffre; sőt a parasztpuskások legtöbbje még fogolyra sem igen. A legkisebb szárnyas vad, a melyre ez a fajta Nimród lő, a vadrucza. Mert az már «kiadós», ha t. i. tőkés, vagy ilyen nagyobbfajta.

Nos, a sörétes puskák közt már általában aszerint teszek különbséget, hogy ki vadászik velök. Szegény embernek, a ki éppen csak egy kicsit mozogni, járkálni akar valamely akár vadban szegény területen is és ugyancsak meggondolja, hogy mikor süsse el a puskáját: akármilyen sörétes puska megteszi. Elvégre *valahogyan* lőni talán mindegyikkel lehet; legfeljebb csak közelről kell az alkalmat felhasználni, a mire a kis vad mégis kínálkozik. Hiába terjedt úgy el a kakasnélküli (hammerless) puska, azért a kakasos puskák még sokáig lesznek forgalomban. Először is azért, mert sok konzervativ hajlamu ember van, a ki nem tér át az ujra, ha a régit is jónak látja. Sőt éppen azt látja jobbnak. Olvastam én már szakvadásztól is olyat, hogy már ő csak nem hagyja el a maga negyven év óta használt vén puskáját, mert hát csak az ám a puska! stb. Az ilyennel nincs mit vitatkozni. De az bizonyos, hogy a jókészítésü kakasos puska ma is viharállóbb, mint a legtöbb olcsó «hammerless», hisz olyan egyszerü a «lakat szerkezete» és annyira nincs összefüggésben a töltényből kicsapódó gázokkal, hogy nem romlik, hanem akár egy emberöleten át is «szuperál», azaz jól működik. A mit a kakasnélküliekről nem lehet elmondani, legalább általában nem.

Tudok én olyan hétszáz (700) koronás hammerlesst (előkelő czég direkt készítése), a melynek minden esztendőben elpattan a rugója. Igaz, hogy több ezer lövés után. De hát akkor is bosszantó az. Ellenben a kakasos puskának legfeljebb igen nagy ritkaságképpen a kakasa törik le. Belső szerkezeti hibájával énnekem soha bajom nem volt.

Egyébiránt az a kérdés, ki milyen szerepet szán a puskájának. Sok lövést csak finom puska birhat el baj nélkül; a közönséges fajta megkotyog mihamarabb, mindene mozog s ennél nincs utálatosabb. Azután: messzire is csak finom puskával lehet elég biztosan lőni. Mert a csőfurása jobb az ilyen puskának. Már pedig — és ez a főszempont — a *cső* teszi a puskát; nemcsak az anyaga, hanem elsősorban a furása. Ezzel (t. i. a furással) érhetjük el, hogy úgynevezett «messzehordó» puskánk legyen. De ezt a messzehordást nem szabad ám valami tulzott igénynyel elképzelni. Erről tudniillik legendák vannak ma már, még pedig olyanok tollából is, a kiket méltán tarthatunk legjobb szakértőink közül valóknak. Megnevezem Herényi Gotthard Sándort, a ki maga is jeles fegyverműves, minthogy teljesen berendezett, legmodernebb műhelye van, a melyben a legnagyobb igények számára dolgoztat. Ő tehát nem olyan ember, a ki a világba beszélhetne, mégis azt irta, hogy neki vannak puskái, a melyekkel százhusz, sőt százhuszonöt lépésnyiről is reálisan lövi a nyulat. Azaz: nem véletlen nála az ilyen lövés, hanem rendes dolog.

A míg én ezt magam nem látom, addig «érezni fogom a tisztaletteljes kételkedés illatát», boldogult Tóth Béla irótársammal szólván. Mert valami fogalmam nekem is van a messzelövésről (sörettel is), de én a nyolczvan lépést olyan maximális távolságnak ösmerem és tapasztalom, a melyre, ha igazán reálisan, azaz a találás biztos lehetőségével lődözhetnék, boldogan érném be vele. Nekem is van olyan sörétes puskám, a mely ötven lépésnyiről nyolczas sörettel a nyulalaku papiros-

---

azt a gyenge kezet, aztán leborult az ágy elé és hogy Imre előtt elrejtse a könnyeit, ráhajtotta fejét az erőtlen kézre.

— Végre itt vagy! végre!... — suttogta a beteg boldogan, — ne rejtsd el az arczod, nézz rám, Klárám!

Klára felemelte a fejét; a szeme tele volt könnyel, részvéttel, jósággal.

— Édes... édes, — suttogta Imre átszellemült arczczal. — Hát eljöttél? Nem feledtél el? Szeretsz még?

Mit tehetett Klára? Megmondhatta-e az igazat e súlyos betegnek? Szóval hazudni azonban még sem akart, azért csak bólintott a fejével...

De Imre nem érte be ezzel, a régen nélkülözött, boldogító szót Klára ajkairól akarta hallani.

Klára kénytelen volt azt kimondani, miközben gondolá: az irgalmasságból elkövetett hazugság nem bűn.

— Tudtam, oh tudtam, — mondta a beteg boldog mosolylyal, — tudtam, hogy nem szüntél meg szeretni, mert bármily kegyetlenül bántál is velem, a szerelmedben sohasem kételkedtem! Csakhogy... oh Istenem!... más viszontlátást reméltem, mást!... Elhoztad a kis fiút?

— Igen... behozzam őt?

— Még ne, Klára... előbb beszéljük meg a fontos dolgokat...

— Fontos most csak az, hogy ne izgasd magadat, ne beszélj sokat; minden egyébre ráérünk később is...

— Nem tudom, — felelte Imre szomorú mosolylyal, — a halál nem vár és mielőtt meghalok, jóvá akarom tenni, a mit ellened vétettem...

— Ellenem? — nem értelek...

— Nőül akarlak venni, Klára... nemcsak a vagyonomat, de a nevemet is reád és fiamra akarom hagyni. Minden el van rendezve az esküvőnkhöz, az öreg plébános csak az izenetünket várja, a végrendeletem megírtam...

Klára nem volt elkészülve erre; a meglepetéstől mintegy megkövülve hallgatta a beteg szavait...

Mit szóljon, mit tegyen? Igaz tehát, hogy az ember nem kerülheti el a végzetét? Mert mit nem követett ő el, hogy elvágjon Imre és közte minden összeköttetést? És nem használt semmi; férje, a kit válaszfalul állított közéjük, meghalt, a körülmények ide sodorták őt a nagybeteg ágyához, kényszerítették, hogy szerelmet hazudjon Imrének és most kényszerítik, hogy a felesége legyen! Mert a mit habozás nélkül megtagadott volna

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: ÉVgF/255/2018.

táblába negyven szemet lő; a hatos sörétből pedig körülbelül harminczat vagy huszonötöt, a röpülő fogolyalakba pedig tizenkettes sörétből szintén ötven lépésnyiről harmincz szemet, de a mikor néha úgy hatvanöt lépésnyiről «lehuzok» egy-egy foglyot, mindig szeretnék magammal kezet szorítani. Nyolczvan lépésnyiről is lőttem már nem egy kis vadat, de sohasem volt az az érzésem, hogy azt «*bizonyosra vettem*» és vehettem is. Egyszer egy régi kakasos puskámmal (lancaster volt) véletlenül száztizenegy lépésnyiről lőttem gerenczen (egy szem sörét találta) egy nyulat, a mely attól elnyult. Egy más alkalommal boldogult Ugron Gábor új Churchill-Hammerlessével vadruczáztam a naszvadi «vörösér»-ben, (már régen nyoma sincs ennek az «ér»-nek) és majdnem hanyatt vágódtam csudálkozásomban, a mikor a vizi vadászaton szabatosabb messzelövöldözéssel egy ruczát tizenkettes söréttel úgy lőttem le, hogy nyolczvankilencz lépésnyire volt tőlem, a mikor egyenest lekalimpálva ott maradt. A mikor rálőttem, még messzebbre lehetett, minthogy közepes famagasságban volt. Én nem akarom olyasmire mondani, a mit máskülönben szavokhihető uriemberek állítanak, hogy az *nem lehet;* de én *olyan* Gothard-féle puskákat még nem láttam, pedig eléggé kiterjedt a vadászösmeretségem és azt hiszem, már látnom kellett volna.

Száz szónak is egy a vége, a sörétlövés *próba* távolsága ma is a *36* méter, azaz ötven lépés. S én azt hiszem, hogy tekintettel az emberek versengő hajlamára, például a galamblövészeteken már jelét kellett volna tapasztalnunk annak a faktumnak, valóságnak, hogy lehet azt a galambot — mondjuk — nyolczvan lépésnyiről is épp oly jól lőni, csak megfelelő puska kell hozzá. No, ha pedig van ilyen puska, akkor lehetetlen, hogy a galamblövő gazdag sportsmanek pénzzel telt zsebe már rég ne biztositott volna ilyen nagy távolságra terjedő versenyeket is. (Bezzeg az automobilversenyek a legkisebb rekordnövekedést is rögtön «leszögezik» és új, még nagyobb eredménynyel igyekeznek azt tulszárnyalni.)

Egyelőre megállapithatjuk a közepes igényüek számára, hogy ötven lépés az a távolság, a mennyiről a jó lövőnek jó puskával és megfelelő tölténynyel *minden vadat* agyon kellene lőnie; azaz: ennyiről a jó puska feltétlenül megbizható. Messzebbről mindegyre kétségesebbé válik.

Nem árt valamit tudni arról sem, hogy a sörettel lövőnek majdnem mindig praktikusabb a kisebbfajta sörétet használnia, mint a nagyobbat. De azért ebben is kell mértéket tartani, mert a körülmények szerint néha jó ám az «öregebb» sörét.

Nyári foglyászaton én a 14-es sörétet untig elégnek tartom; de ha a fogoly már «röpülősebb», azaz messziről kél, akkor a tizenkettes sörét a legjobb, a mit meg is tartok fogolyra mindvégig. A tizes sörét már fáczánra való, kivált télen, mert őszszel, nem nagy távolságról a tizenkettes sörét is untig elég neki. Különben ezt a sörétkérdést a távolság dönti el.

Hazárdabb lövőnek az erősebb sörét néha jobban beválik. Éppen ezért a *téli* nyulvadászatokra én jobbnak tartom a *hatos* sörétet a nyolczasnál, mert a körvadászatok sok alkalmát kinálják a fegyelmezetlen messzelövésnek s a mohó vadász pufogtat is derüreborura olyan távolságra, a melyre a nagyobb sörét feltétlenül jobb a kisebbnél. Éppen ezért, meg aztán ott, a hol kevés a nyul, de mégis elakarunk érni valamelyes eredményt, akár 4-es sörét ellen sem eshetik ki-

---

az egészséges kérőtől, tehette-e azt egy halálos beteggel szemben? Nem, ez annyi volna, mint rögtön megölni őt...

Ime egyetlen ballépés az életben, a visszás dolgoknak minő lánczolatát vonja maga után!...

Klára nem mert, nem tudott nemet mondani és nem volt képes Imrét arra sem rábirni, halasztának el az esküvőt, a míg Imre jobban lesz.

Imre nem akart várni... Minek? A szertartás nem fogja őt kifárasztani, sokkal könnyebben érezte magát, a mióta Klára mellette volt...

— Eddig nem reméltem, hogy életben maradok, — vallotta be, — de most, mióta láttalak... nem tudom elhinni, hogy e boldogságnak vége szakadhat... élni akarok!... élni veled! Menj, siess Klárám, hozd be a fiamat, Gábor pedig küldjön a plébánosért.

*

Klára halotthalványan, remegő ajakkal mondta aztán a mellékszobában Gábornak:

— Imre azt óhajtja, esküdjek meg vele azonnal, nem tudtam őt lebeszélni a szándékáról. Ha önnek a legkisebb ellenvetése is lenne e házasságot illetőleg, kérem, találjon kibuvót, hogy azt elodázzuk...

— Ellenvetésem, nekem? Miért lenne? — felelte Gábor hidegen. — Nem volt két nap előtt sem, a mikor az élettől duzzadó Imre bejelentette nekem nősülési szándékát. Régen szeretik egymást, miért ne lettek volna egymáséi?! Most pedig bűnnek tartanám, ha szegény bátyám utolsó óhajának teljesitésével ne édesíteném meg végperczeit... És... ki tudja?... Az orvosok máskor is csalódtak már... A boldogság a legjobb orvosság és már sokszor tett csudát! Adja Isten, hogy úgy legyen!

«... Már sokszor tett csudát!» — visszhangzott Klára lelkében és ő megremegett arra a gondolatra, hogy talán egy hosszú élet alatt lesz szinlelni kénytelen... De nem hátrálhat... a sors akarja, hogy ő Imre felesége legyen! Eh, mindegy, Gábor szerelmét úgyis elvesztette... Gábor óhajtja ezt a házasságot...

És Klára legyőzve a sors végzése által, tehetetlenségének tudatában leroskadt egy karosszékbe és két kezébe temetve az arczát, csendesen zokogott.

— Mennyire szereti őt! — gondolta Gábor elszorult szívvel. És ment, hogy rendelkezzék az esküvő iránt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fogás, mert ebből két-három szem untig elég a nyulnak, hacsak nem a fülét, vagy a lábát éri a sörét. Hanem a 4-essel le is zárom a sörétfokozást; a régi időben divatos 2-est és 0 (nullást) meg dupla nullást, (farkasra például), már egészen a muzeumokba valónak tartom, természetesen minden fajtájával együtt a «*postának*», a mely a legrosszabb mindenféle töltényólom között, mert közelről is nagyon térít (szór) és akárhányszor csak a vad «inkorrekt» megsebzését okozza. A mikor posta kellene, ott tessék golyóval lőni.

(Vége következik.)

A talajbetegségekről.

A modern gazda szakemberekkel vizsgáltatja meg a földjét, ha pl. műtrágyát akar hozatni, mert nagyon jól tudja, hogy csak akkor számíthat haszonra, ha éppen azt az alkatrészt juttatja a földbe, a melyre annak legnagyobb szüksége van. Jól tudja ugyanis, hogy hiába adna még többet az amugy is meglevő tápanyagokból, ha nem azt pótolja, a miben hiány van. Ha szőlőt akar telepiteni, bizony nem sajnálja a fáradtságot s költséget és ismét szakemberhez fordul tanácsért, hogy az ő földjébe milyen fajtát ültessen, mert jól tudja, hogy másfajta szőlő díszlik a homokos, más az agyagos s ismét más a kövecses talajon. De az vajmi ritkán jut eszébe valakinek, hogy szakemberrel vizsgáltassa meg azt a területet, a melyet legelőnek szánt. Hiszen mainapság a meglevő legelőt is inkább felosztják, feltörik, nemhogy ujakat létesitenének. A hol pedig mégis megteszik, ott azt a területet jelölik ki, a mely bármi oknál fogva kalászos, vagy kapás növény alá nem alkalmas, sőt még mint kaszáló sem volna értékesithető. A legtöbb gazda úgy gondolkozik, hogy az állatot a legeltetés mellett még úgy is etetni kell, hát nem baj, ha a legelő nem is jó termőföld, csak az a fő, hogy az állat járjon, mozogjon a szabad levegőn. Hát hiszen az tényleg lényeges feltétele az állategészségnek, hogy az a szegény állat is járjon, mozogjon a szabad levegőn. Azonban egyet sohasem szabad szem elől téveszteni, azt t. i., hogy a legelőterület *egészséges* legyen.

Már a legrégebb korban is összefüggést kerestek a talaj, viz, levegő, hőmérséklet és egyes betegségek között. A IV. század híres görög medicusa *Hippokratesz* is azt tanácsolja, hogy kisérjük figyelemmel a környék talaját, vizét és klimáját. És a modern orvosi tudomány igazat ad az ó görög orvosnak, a mennyiben azt tanitja, hogy vannak egyes betegségek, a melyek csak bizonyos területeken észlelhetők, de ott állandóan lappanganak; ha egy-egy időre meg is szünnek, bizonyos körülmények behatása alatt ujra élednek. Más vidéken ezeket a betegségeket jóformán csak hirből ismerik. Ezek az ú. n. *talajbetegségek*.

Ilyenek embereknél a typhus s a váltóláz, állatoknál a lépfene, serczegő üszök, rosszindulatú vizenyő, a tetanus. Mindezeknek kórokozója mikroskopikus kis élő lény: hasadógomba, a mely a beteg állatok váladékával s az elhullottak tetemével kerül a földbe s ha ott fejlődésére alkalmas körülmények közé jut, hosszú fonalakat alkot, a melyeknek belsejében nagyszámú spóra fejlődik. Kellő hőmérséklet (28—30° C.) mellett már 1—2 nap mulva a bacillus széthull s a benne rejlő spórák felszabadulnak, megvárják, hogy a felszinre jutva, ismét bekerülhessenek az élő szervezetbe, hogy ott ujra bacillussá alakulva folytathassák kárhozatos működésüket. Van olyan talaj, a melyben a beléje temetett bacillus igazán örökre ártalmatlanná lesz, annyira, hogy még spóraképződésre sem kerülhet a sor, más talajban fejlődnek ugyan spórák, de azok örökre rejtve maradnak.

Itt közbevetőleg meg kell jegyeznem, hogy a bacillusok éppen nem ellentállók. Elpusztulnak, ha nincs szerves anyag a közelükben, a miből táplálkozhatnak, megöli őket a fagy, a hőség, a szárazság. Annál ellentállóbbak spóráik. Nem árt azoknak semmi. Többször kiszárítva s ujra benedvesitve hetekig kútvizben úszva sem vesztik el életképességüket, hanem kedvező viszonyok közt azonnal fejlődésnek indulnak. Kisérletek bizonyitják, hogy 6 éven túl megtartják fertőzőképességüket. De nemcsak akkor, ha laboratoriumi kisérletről van szó, hanem künn a szabad természetben is, a hol pedig kiszámithatatlan esélyeknek vannak kitéve. Így *Oemler* megemliti, hogy egy német gazdaságban a dögtemető földjét akarták trágyaképpen felhasználni s hogy még jobban megjavitsák, a földet behordták az akolba, hogy a juhok alatt maradjon egész télen át s ha a trágyalé már jól átjárta, mint pompás érett trágya kerüljön a szántóföldre. Alig nehány nap mulva heves lépfenejárvány kezdődött. Volt rá eset, hogy egyetlen éjjel 41 db. juh hullott el. Két hét leforgása alatt elpusztult 312 állat. A tulajdonos erre más akolba terelte a megmaradt juhokat, a földet pedig kihordatta s beléje temetve a lépfenében elhullott juhokat, *négy évig* érintetlenül hagyta, azután az egészet a komposzt trágyához csapta s az egész télen át felgyülemlő trágyát, hulladékot, szemetet, hamut is mind odahordatta. Tavaszszal jó sok meszet kevert közéje s alaposan átlapátolva trágyalével bőven megöntözte. Az átforgatást többször ismételte s az egészet $1^1/_2$ évig érni hagyta. Majd kihordatta a legelőre, éles, nehéz ekével jól felszaggatta a rét felszinét s fümag és lóheremagkeverékkel bevetette. A vetés nagyon szépen kikelt s buján növekedett. Azonban alighogy ráeresztették a juhnyájat, ujra kezdődött a lépfenejárvány, a mely pedig eddig szünetelt. Két nap alatt belepusztult 13 anyajuh. A tulajdonos erre egy egészséges nyájból 10 értéktelen mustrát terelt a legelőre, hogy lássa, vajjon csakugyan az-e hát a baj oka. A kisérleti juhok közül is elhullott egymás után 3 db. lépfenében. Most már bizonyossá vált, hogy a fertőzött föld 6 évi nyugvás és ismételt átforgatás után, daczára a mészszel való keverésnek még mindig fertőzőképes volt.

Egy másik gazda pedig a telke egyik sarkába földelt el egy lépfenés tehénhullát. 6 teljes esztendeig ezt a helyet gondosan kerülte és parlagon hevertette. Nem is volt egyetlen egy lépfene elhullás sem a tanyán. A 6. év letelte után a tulajdonos a tehénhulla szomszédságában ásatta meg a répavermet, a melynek azon-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ban csakis egyik sarkára került a fertőzött földből. Egész télen át ebből a veremből etetett a gazda anélkül, hogy baj történt volna. Végre a veremnek a tehénhullával szomszédos részére került a sor, mire a 13 ökör, 1 tehén és 1 üszőből álló szarvasmarhaállomány rövidesen elhullott, csak az üsző maradt életben. Az anyajuhok s bárányok egy akolban voltak, a bárányok kaptak répát, azok elhullottak, az anyák nem, azok életben is maradtak.

Ezek gyakorlati példák, a melyeket nem sorolhatunk a tudományos kisérletek közé, de a melyek mégis csak megerősitik amazoknak a helyességét.

A tudományos kisérletek lefolyása más. Laboratoriumokban a megvizsgálandó földből 1—2 g.-nyit beoltanak a kisérleti állat bőre alá s az elhullott kisérleti állat vérével, vérsavójával s egyéb váladékával új kisérleti állatokat oltanak be, a melyeknek vérét aztán gelatin vagy agar-agar lemezre hintik. Az ott fejlődő tiszta tenyészetekből aztán megállapitják, hogy milyen talajbetegség bacillusai, illetve spórái élnek az illető talajban.

A talajbetegségek spóráin kivül még más nem patogen hasadógombák is élnek a földben, melyeknek egy része egyenesen a patogen csirák rovására fejlődik: ilyenek pl. a penészgombák, a melyek nem mindig, de bizonyos körülmények között tönkre tehetik a patogen spórákat. A *Fränkel*-féle talajfuró segélyével azt is megtudhatjuk, hogy milyen mélységben hány s milyen mikroorganizmus él a talajban. A talajfuróval ugyanis bizonyos előre meghatározott mélységre a földbe hatolunk, aztán egy csavarással félretoljuk a talajfurót boritó hüvelyt, mire a föld annak belsejébe hatol. A furókészülékből az ekként nyert földből sterilizált platinakanállal kiveszünk $^1/_2$ cm.^{3} mennyiséget s azt ott rögtön olvasztott gelatinnal telt kémlőcsőbe viszszük s platinadróttal jól megkeverjük. Majd a gelatinát *Esmarch* eljárása szerint felhengergetjük. Az egész aztán a szekrénybe jő. Mihelyt a tenyészetek fejlődésnek indulnak, mikroskoppal meg lehet határozni, hogy milyen fajhoz tartoznak, esetleg platinadrót segélyével anyagot lehet venni állatkisérletek czéljára. *Miquel* egy park földjében 20 cm.-nyire a pázsit alatt 700.000 élő lényt számlált meg 1 gr. földben. *Flügge* müveletlen szűztalajban 1 cm.^{3} földben 100.000-et számolt meg. A mikroskopikus élőlények száma legnagyobb a felszin közelében, aztán fokozatosan csökken. Rendes talajban 1—3 méternyire a föld felszine alatt már bakteriummentes a talaj, de földcsuszamlásokban vagy repedések mellett *Beumer* még 6 méter mélységben is 210,000 mikroorganizmust talált 1 cm.^{3} földben.

Ismétlem, nem minden mikroorganizmus okoz betegséget, sőt még a kórokozó bakteriumok és spóráik is ártalmatlanok, mig a földben nyugszanak. Kárhozatos működésük csak akkor kezdődik, ha ismét a föld felszinére juthatnak s onnan akár a fü vagy takarmány utján, vagy az ivóvizzel, esetleg mélyrehato sebeken át bejuthatnak az élő szervezetbe. Ez pedig csak bizonyos talajviszonyok mellett történhetik.

Laza kavicsos vagy homokos talajban az eső és hólé nagy mélységre hatol be s magával ragadja a talajban esetleg található bacillusokat vagy spóráikat is, a hol azok örökre ártalmatlanná lesznek. Ha a laza talaj nem mély, hanem oly tömör szemecskékből álló réteg van alatta, a melynek egyes szemecskéi közé levegő nem hatolhat, akkor ez a talaj nem eresztí át a vizet; az felgyülemlik s valóságos tavacskákat alkot fölötte; ez a talajvíz. A talajvíz nem mozdulatlan viztükör, hanem lassan tovafolydogáló földalatti folyócska, a melyet itt-ott tavak szakitanak meg.

A talajviz a föld felszinétől nem egyenlő mélységben kezdődik, hanem a vizáteresztő réteg vastagsága szerint hol alacsonyabban, hol magasabban. A magasabban fekvő részekről természetesen az alacsonyabban fekvő felé folyik a viz, esetleges mélyedéseket betölt s kisebb-nagyobb tavakat alkot. A talajviz magassága, illetve vizbősége sem egyenlő. Nagyobb esőzések, hóolvadás után a földalatti patakok és folyócskák megáradnak s a felettük levő vizáteresztő rétegen át a föld felszinére törnek s ott képeznek kisebb-nagyobb pocsolyákat, a melyek idővel eltünnek, a bő csapadék után beálló szárazabb időben elpárolognak. A talajviz is visszatér rendes medrébe. Ez a talaj, a mely hol pocsolyákkal fedett, hol meg száraz, a legjobb melegágya a talajbetegségek spóráinak. Lássuk tehát egy ilyen környező élete folyását.

Valamilyen váladékkal vagy hullával a földbe jut, ott alkalmas körülmények között spórákat termel. A spórákat az esőviz lemossa a talajvízbe, hol évekig is eléldegélnek mindaddig, mig áradás utján a föld felszinére jutnak, de még a pocsolyában sem ártalmasak. A száraz idő bekövetkezte után a talajvíz visszahuzódik a mélységbe, a spórák azonban megtapadnak s kiszáradnak, aztán fúvel vagy ivóvizzel együtt bekerülnek valamilyen állati testbe, a hol csakhamar bacillussá válnak s áldozatukat megbetegitik, elpusztítják.

A talajbetegségek leghathatósabb ellenszere az árterületek, mocsaras rétek, legelők, berkek lecsapolása, alagcsövezése, csatornázása, szóval a talajviz szabályozása és a hullák elégetése. *Dr. Kukuljević József.*

Különfélék.

Udvarhely vármegyei erdőőri személyzet átlépése az új nyugdíjcsoportba. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár új csoportjába a következő Udvarhely vármegyei erdőőrök és erdőszolgák irattak át és pedig: az I. csoportból: Simin Ferencz, Nagy László, Mihálykó István, Parajdi Mózes, Jakab Antal, Lőrincz Mihály, Tófalvi István, Fábián Mózes, ifj. Molnár Péter, Vajda János, Molnár Imre, Czirják Antal, Nagy Pál, Molnár Péter, Máthé Ferencz, Molnár Lajos, Péterffy András, Kolozsi Márton, Duka István, Csoma Ferencz, Veres Sándor, Szatz Péter, Fosztó József és Imre Márton; a IV. csoportból: Olasz Márton, Hollósi István, Benedek Simon, Szakács József, Jánosi Lajos és Nagy Mihály.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A gyógynövények használról. Igaz, hogy vannak gyógynövénytanfolyamok, de az erdészeti altisztek közül a legjobb akarat mellett is, csak kevesen vehetnek azon részt. De nem is kell jobb tanfolyam, mintha egy olyan gyógynövény ismertető könyvet * szerzünk be, mely nem csak a növényt, hanem azt is megismerteti, hogy melyik növény milyen betegségnél használható és miként készítendő el. Úgy vélem, hogy pár koronát még a legszükösebb viszonyok közt is áldozhatunk erre a czélra, mert sokan vannak köztünk olyanok, a kik az orvostól és gyógytáraktól nagy távolságban laknak, ezeknek válik különösen az ilyen könyv nélkülözhetetlen kincsecsé, mert ennek nyomán egész kis gyógytárt rendezhet be otthon. Azokból a gyógyfüvekből, melyek a domboldalt vagy völgyet lepik el, ösmertetésül felhozok egynehányat. Az ezerjófüvet olvasóink közül mindenki ösmeri, rózsaszínű, apró csillagalakú virágja, megfőzve nagyon keserű levet ad, mely a gyomorfájást hamar megszünteti, ha a beteg naponta háromszor 2—2 deczit iszik belőle. Hát a kakukfüvet, avagy a czitromfüvet ki ne ösmerné, apró lilaszínű virágjával és kellemes illatával már jó messziről feltünik; ha e két növényt összekeverjük s a gyógygőzölőbe teszszük, a fejszaggatást megszünteti, a mi érthető is, mert minden növény kisebb-nagyobb mennyiségben illó olajat tartalmaz, a mi gőzölögetés közben a test likacsain felszívódván, jótékony hatással van a beteg testrészre. Sok illó olajat tartalmaz még a vad menta, a burgonyaszár, a paradicsomszár, stb. E két utóbbi növénynek szára-indája, melyet sokan kidobnak a kertből, megszünteti a reumát.

Én azt tartom, hogy a mit önmagán próbál ki valaki és az beválik, helytelenül cselekszik, ha azt embertársaival nem közli. A külföld erdészeti személyzete, (mint pl. a szomszéd Lengyelhonban) sokkal előrehaladottabb e tekintetben. Ott az erdész kimegy falubeli fogadott napszámosaival az erdőre s szekér számra szedeti a gyógynövényt, melyet haza hozva, árnyékos helyen szárittat meg; ezzel nemcsak házi gyógyszertára szükségletét fedezi, de eladásra is bőven kerül. Leginkább Poroszország veszi meg, métermázsa számra. S persze ebből az összegből busásan megtérül az az összeg is, a mit ő adott ki a napszámosokra. Igen ám, csakhogy a gyógynövény gyüjtésnél az erdész is künn van egész nap s felügyel a munkára.

Nagy és régi átka az a mi nemzetünknek, hogy még mindég nem tud felébredni lustaságából s hogy még mindég nem tud példát venni idegen nemzet élelmességétől. Bezzeg a czim és rangkórság tekintetében első helyen állunk, no meg a fényűzési czikkek beszerzésénél is. Magam voltam tanúja annak, a mikor egy erdőlegény kölcsön vett pénzen szerzett be arany gyűrűt magának.

Nézetem szerint, nem az arany gyűrű, lakk czipő stb. az, a mi tekintélyt szerez mások előtt s felebbvalóink becsülését nyeri meg, hanem a munkásság, szerénység, szorgalom, no meg az intelligenczia, vagyis a felsőbb emelet tárháza legyen gazdag, az hozza meg leginkább a közbecsülést. Csakhogy sajnos, de való, a mi erdészeti altisztjeink vajmi kevés gondot fordítanak a lélek ápolására. Külföldön jártamban kellemesen tapasztaltam, hogy ott 5—6 erdészeti altiszti családnak közös könyvtára volt, a hová közösen összetett pénzből szereztek meg a szépirodalmi műveket. Bizony az ilyen példát követhetnék a mi altisztjeink is! *J. G. M.*

* Dr. Flóris Áron orvosnak, Budapest (VIII., Karpfensteinutcza 18. szám) jelent meg ujabban egy ilyen könyve. *Szerző.*

Gyümölcsfák termőképességének tartama. Csudálatos, hogy az emberiség, még a műveltebb osztályok tagjai, de sőt a gazdák maguk is mennyire tájékozatlanok a fák termőképességének korhatárát illetően. Közelebb egy előkelő német szaklap hasábjain folyt le erről a themáról egy érdekes polémia s szinte nevetségességnek tünik fel, de tény, hogy akadt még tudós botanikus és pomologus hirében álló szakember is, a ki a dologhoz hozzászólva, a fáknak túlhosszú élettartamát s messze időkre kinyuló termőképességét a mesék birodalmába tartozó humbugnak állította. Holott pedig ez épen nem mese, de pontosan megfigyelt és hitelesen megállapított positiv valóság. A gyümölcsfák közül a körtefa az, a mely nagyon hosszú életű és hihetetlenül hosszú időkön át gyümölcsözik. Vannak még ma is olyan körtefák, a melyek már 2—300 év óta teremnek. Az almafák leghosszabb termőképes korhatára 100—150 év; a Harz-vidéken áll egy almafa, a mely 120 éven felüli kora daczára ma is termőképes. A Krim-félszigeten áll egy diófa, melynek hire még Ázsiába is eljutott; erről a diófáról azt tartják, hogy több mint ezer éves, de azért évente ma is leszednek róla 80—100.000 szem diót. A narancsfák 50—80 évig termőképesek, ép úgy, mint a fügefák. A canterbury érseknek London területén levő kertjében van egy fügefája, melyet még 1410-ben ültettek — s ez a nagy időket élt fa-Mathuzsalem még manapság is bőven termi a legpompásabb gyümölcsöt.

Az állatok korhatára. Az állatok korhatárára vonatkozólag majdnem mindegyik természetbúvár mást és mást mond, a mi fölött nem is lehet megütközni, mert hisz a szabadban, a nagy természetben és vadon élő állatoknál bajos, szinte lehetetlen megfigyelni és meghatározni, hogy mennyi ideig élnek, mert a legtöbbet ellenségeik idő előtt elpusztítják s e mellett örökös vándorlásaik és helyváltoztatásuk miatt nem is lehet őket megfigyelni s egy-egy megfigyelés alá vett állat mihamar eltünik szemeink elől. A megfigyelés és a kor meghatározás tehát csak a fogságban levő állatokon alkalmazható, ámde az ily módon nyert adat nem lehet általános érvényü és minden ugyanazon nemhez tartozó állatra vonatkoztatható. A következtetésre elég biztos alapot nyújtó adat azonban van sok, — a mik közül nehányat fölemlítünk a következőkben. Toulonban 1883. évben elfogtak egy elég szépen fejlett gyíkot, a mely akkor 50 gramm súlyú és 30 cm. hosszú volt. Azóta is fogságban van és máig is él ez a gyík s a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fogságban jól is fejlődött tovább, a mennyiben máig 155 gramm súlyt és 57 cm. hosszúságot ért el. Ime egy korhatár, a mit eddig nem is hittünk. Egy felsősziléziai erdész pár év előtt lelőtt egy farkast, a melynek nyakán egy érez-nyakkötő volt e felirással: «Königrätz 1866 julius 3.» Ez a farkas tehát öregebb 45 évnél. A hattyú a közhit szerint elél 300 évig is. Knauer azt állítja, «Naturhistoriker» című művében, hogy látott 150 éves sólymot; szerinte Berlinbe 1819-ben egy sas múlt ki, a melyet 1715-ben, körülbelül 10 éves korában fogtak el. Egy fehérfejű kánya 1824-ben döglött meg Schönbrunnban 118 évi fogság után. A holló eléli a 100 évet is, míg a csóka alig viszi 25 esztendeig — fogságban. Amerikában, Oregonban, Knowfarmon él egy vadbizon-házibivaly bastard, a mely ma 60 éven felül van s még most is vígan huzza az igát. A házi kakas 15—20 évet is megérhet, a galamb ellenben átlagosan csak 10 évig él. A fülemüle a fogságban elél 10 esztendeig, míg a kanári madarak 12—15 évig, sőt a szabadban több évtizedekig is életben maradnak.

Időjelzés. A «Meteor» szeptember hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: Szeptember hó 2-ik felének változási napjai 17—18—21 és 26-ra esnek. 17-én Jupiter együttállása széles, hűvös, esetleg viharos jellegű időjárást van hivatva hozni s csak a 21-iki változási nap lesz újra meleg befolyású és száraz jellegű, mely utóbbi egész a hó végéig megmarad.

Hivatalos közlemények.

Felhivás kitüntetések és jutalmazásokra.

Az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» igazgatósága az alapszabályok értelmében közzéteszi, hogy a folyó 1912-ik évre 3000 koronát irányozott elő, hogy abból a vadállomány megvédése körül a folyó 1912. évben kiváló érdemeket szerzett hivatásos vadászokat, vadőröket, vadőri teendőkkel is megbizott erdőröket, úgy nemkülönben a közigazgatási, közbiztonsági és pénzügyi hatóságok alatt álló ama buzgóbb közegeket, a kik a vadászati törvény ellen elkövetett kihágások üldözése, kipuhatolása és feljelentése által szereztek érdemeket, hiteles ajánlatok folytán érmekkel kitüntesse vagy pénzbeli jutalmakban részesitse.

Az érmek bronzból vagy ezüstből, a jutalmak 50 K-tól 200 K-ig terjedő összegben adatnak a vadászati szempontból kártékony vadak és állatok eredményes pusztitásáért; a hasznos vadak tenyésztése körül elért kiváló sikerekért; *vadorzók elleni sikeres működésért és feljelentésért s azokkal szemben tanusitott bátor és kötelességhü viselkedésért.*

Ezen jutalmakra első sorban jogosultak a vadőrzésre feleskütetett, illetőleg a hatóságnál mint ilyennek bejelentett egyének, ha maguk, vagy az, kinek szolgálatában állanak, az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» tagjai.

A kitüntetésre vagy jutalmazásra általános egyszerű jó magaviselet, vagy hosszú szolgálat nem elégségesek s azokra csakis a vadászati ügy érdekében kifejtett és az itteni feltételek szerint minősülő kiválóan eredményes munkálkodás érdemesit.

Oly esetekben, midőn az illető vadőrző keresetképtelenné válik, az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» esetleg évi segélyben is részesiti az illetőt, vagy özvegyét és árváit, a mi több évre is kiterjedhet.

A bejelentések az eset megtörténte után lehető mielőbb, de *legkésőbben folyó évi október 31-ig* az egylet titkárságához (Budapest, VIII., Gyöngytyúk-utcza 13. sz.) intézendők. A bejelentésbe irandók:

a) Az ajánlottnak neve, kora, polgári állása, foglalkozása, eddigi magaviselete és szolgálati éveinek száma.

b) Rövid hű leirása a cselekménynek, melynek folytán az illető kitüntetésre vagy jutalmazásra ajánltatik; megnevezése az illető kir. bíróságnak, melynél az ügy bejelentetett.

c) Az *a)* és *b)* pontok alatt felszámláltak bizonyitása a vadászat tulajdonosa által — oly kijelentéssel, hogy a mennyire ő tudja, az esemény elbeszélése a valósággal megegyez.

d) Ajánlat ugyanattól a körülményekhez képest kitüntetésre vagy jutalmazásra, mit az «Orsz. Magyar Vadászati Védegylet» igazgatósága — fenntartván magának az elhatározást — irányadóul veend.

A jutalmazások és kitüntetések az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» hivatalos lapjában, a «Vadászlap»-ban fognak közzététetni.

Budapest, 1912. évi április hó 10.

Az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» nevében:
Hg. Esterházy Miklós s. k. védegyleti elnök.

*

Adómentes czukor méhek etetésére.

A folyó év tavaszán beállott utófagyok az ország jelentékeny részében tönkretették a mézelőnövényeknek, különösen az ákáczoknak a virágzatát. Ennélfogva nemcsak az idei mézszüret maradt el, hanem a méhcsaládok is nagyon gyenge állapotban jutnak beteleléshez elé és igy félni lehet attól, hogy legnagyobb részük táplálék hiányában el fog pusztulni és ennek folytán a jövő évek méztermése is nagymértékben csökkenni fog. Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület ezért a kormányhoz fordult, hogy a méhcsaládok fenntartása végett a téli etetéshez szükséges czukormennyiséget adómentesen engedélyezze. A pénzügyminisztérium a földmivelésügyi minisztérium közbenjárására megengedte, hogy az Országos Magyar Méhészeti Egyesület igazolása alapján méhek etetésére a folyó év őszétől kezdve egész jövő év márczius hónap 15-ig összesen 5000 q nyerszczukor adómentesen a méhészeknek kiszolgáltassék. Ezen adómentes czukor igénybevétele a következő föltételekhez van kötve: 1. Méhcsaládonként 5 kg. czukor vehető igénybe, mely négy százalék homokkal és egy százalék fürészporral van denaturálva. — 2. Az eziránti kérések

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

az Országos Magyar Méhészeti Egyesület útján terjesztendők a czukorgyárak középponti eladási irodájához. — 3. A kérvényeken a községi elöljáróságnak kell igazolnia, hogy az illető méhész hány méhcsalád birtokában van. — 4. Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület pedig igazolja, hogy az illető méhész méhei fenntartása végett czukorral való etetésre kényszeritve van. A kiszolgáltatandó adómentes nyerszczukor ára métermázsánként 31 korona. Az adómentes czukor beszerzésére és felhasználására vonatkozó részletes utasitás, valamint a kérvényeknek mintája az Országos Magyar Méhészeti Egyesülettől (Budapest, IV, Veres Pálné-utcza 40) díjtalanul megszerezhető.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1912. évi augusztus hóban** a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Nagyenyedi adóhiv. hd. 21·93, Csíki Dénes —·20, földmív. min. hd. 29·70, Muránszky Sándor hd. 29·79, Kossovai erdőgondnokság 6·—, Papp Albert —·20, fehértemplomi vagyonközség hd. 19·15, apatini erdőhiv. hd. 17·15, Dostal Ede hd. 24·—, gróf Vigyázó S. urad. hd. 13·35, Gergeta Mátyás 2·04, Nagy László Ehd. 18·35, M. k. liptóújvári főerdőhivatal Ehd. 59·50, Sárossy János Ehd. —·20.

1 koronát fizettek: Előtvös Béla, Klugyirik István, Erdősi József, Warinszky Miksa, Brunner András, Tomasovics Svetozár, Hartmann György, Sáska János.

2 koronát fizettek: Kovács János, Stenczinger Sándor, Ardamicza János, Kocsis Mihály, Kottek Antal, Buváry Ferencz, Szédlmayer Gyula, Haracsi Gyula, Kapász János, Miksa József, Bakk Ferencz, Kalota Jenő, Esztel József, Huszágh Adolf, Ondrusek József, Kodón János, Ress Mihály, Nehéz Miklós, Szőke Gyula, Hódi Menyhért, Farkas József, Seemann Norbert, Dobó Imre, Szabó József, Schneider Jenő, Forgács Mihály, Tompa István, Cselka Nándor.

3 koronát fizetett: Bogár Mihály.

4 koronát fizettek: Székely István, Bencze Dezső, ifj. Thobiás Gyula, Tomcsala János, Rochlitz Dezső, Dworzsák Lajos, Horváth József, Német József.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

K. R. A bernáthegyi kutyának valószínüleg fülgyuladása van. Erre vall a fejrázogatás és a fülfolyás is. Mindenekelőtt tükörrel meg kellene nézni, hogy nincs-e a fülben idegen test. Ha nem áll módjában állatorvoshoz vezetni a kutyát, akkor szerezzen be egy körülbelül 250 gr ürtartalmú, körtealakú vagy akár gömbölyű lehetőleg gummivégű fecskendőt (gummiból) s langyos szódabikarbona-oldattal fecskendezze ki óvatosan, de alaposan a kutya fülét. Ha le tudja fektetni s rögzíteni a kutyát, akkor tegye meg olyképen, hogy a szódabikarbonás oldat egy ideig benn maradjon a fülben s a fülszírt feloldja. Néhány percz múlva aztán újabb befecskendezéssel szorítsa ki az előbbi oldatot. A szóda ugyanis elszappanosítja a fülszírt s tisztán kihozza. Ha már nagyon meggyült a fülszír s golyóvá tömörült, akkor azt is kihozza, ha nem is rögtön. Naponként legalább is 3-szori befecskendezés kell. Mihelyt azonban némileg megtisztult a fül járat, iparkodjék a kutya fejét oly módon forgatni a világosság felé, hogy a fény a fülbe essék, a fülkagyló óvatos kihúzása mellett ez sikerülni fog, esetleg egy kis kézitükör segélyével a napfényt vagy gyertyafényt is sikerül majd a fülbe vetíteni s akkor megláthatja, nincs-e ott valami idegen tárgy. Ha ilyet nem látna s a fül belül vörös, gyuladt vagy genyes, akkor nem tehet mást, minthogy a hydrogenhyperoxidos befecskendezéseket folytatja, de naponként legalább 3-szor. Hydrogen-hyperoxid helyett tán jobb lenne hyperolt használni, még pedig 1 gr. hyperolt 60 gr. vízre.

A kutya füleit pedig kösse le háromszögletű kendővel, a mint azt «Az Erdő» ez évi 7. számában közölt ábra mutatja. Mást így látatlanban én sem tanácsolhatok. *Dr. Kukuljevič József.*

G. L. Miután előbbi levelét már megsemmisítettük, a kiváni hirdetést nem tudjuk közzétenni, irja meg még egyszer a hirdetést s küldje azt el lapunk kiadóhivatalának (Budapest, V., Alkotmány-utcza 6 szám) s jelezze levelében, hogy a hirdetésért járó díjat meg fogja fizetni. Akkor hirdetését közölni fogjuk.

S. T. Hirdetését csak akkor közölhetjük, ha az érte járó hirdetési díjat hajlandó megfizetni, mert mint azt már sokszor megmondtuk, csak álláskeresletre vonatkozó hirdetményt közölhetünk díjmentesen. Szíveskedjék nyilatkozni, hogy kívánja-e díjfizetés mellett a közlést.

XXX. e. v. 1. Olyan állami gyárról vagy műhelyről nincs tudomásunk. Legjobb volna, ha e tekintetben valamelyik iparfelügyelőhöz fordulna. 2. Budapesten van ugyan az államvasutaknak gépgyára, de hogy oda állami ellátás mellett tanulókat vennének fel, arról nincs tudomásunk. Az iparfelügyelő különben ezt is megmondja. Más állami gyár Budapesten — tudtunkkal — nincs. Van azonban Aradon, Kolozsváron, Marosvásárhelyen és Szegeden állami fa- és fémipari szakiskola, a hol négy évi tanidő alatt szakképzett iparos segédeket nevelnek, s ennélfogva felkarolja különösen azon elméleti és gyakorlati ismereteket, melyek az épület- és bútor-asztalosság, valamint a lakatosság és géplakatosság iparszerű üzésére szükségesek. A négy évi tanidő alatt a tanulók nemcsak elméleti, hanem gyakorlati kiképzést is kapnak s a végzett tanulók jogosítva vannak munkakönyvet váltani és a megfelelő képesítéshez kötött iparágban működni. Rendes tanuló az lehet, a ki valamely közép- vagy polgári iskola második osztályát, vagy hat elemi osztályt sikerrel végzett, 12-ik életévét betöltötte s kifejlett, ép testalkatú. Tekintettel a felvendő tanulók korlátolt számára, mindig aug. 15-ikéig kell a szakiskola igazgatóságánál a felvétel iránti kérvényt benyújtani. Később jelentkezők csak üres hely esetén vétetnek fel. A tanév szeptemberben kezdődik, tandíj nincs. Az idén tehát erről már lekésett, de esetleg ide is fordulhat a fentebbi kérdésekben tanácsért. 3. Forduljon a «Földmívelési Értesítő» kiadóhivatalához: Franklin-Társulat Budapest (IV., Egyetem-utcza 4. szám), ha van felesleges példányuk, úgy annak ára ellenében megküldik. 4. Lapunk kért számait megküldtük. 5. Ön azt kérdi, «vajjon tanácsos volna-e fenti esetekre a kerületi csendőrparancsnoksághoz feljelenteni s ha igen, mily határidőn belül kell azt tenni?» Így feltéve a kérdést, mást nem mondhatunk, mint hogy nem tanácsos a csendőröket a kihágás miatt feljelenteni, mert ha már önök az ottani csendőrökkel úgy is hadilábon állanak, akkor feljelentés esetén még kellemetlenebb helyzetbe fognak kerülni. Másrészt azonban önnek, mint felesküdött erdőőrnek, kötelessége a csendőröket feljelenteni, mert hogy a kihágást csendőr követte el, az még súlyosabb beszámítás alá esik. Legjobb, ha e tekintetben az erdőgondnokságtól kér tanácsot. A feljelentésre határidő nincs szabva.

G. F. Előfizetése ez év végéig rendezve van. Az előfizetés lejártának a czímszalagon való feltüntetését azért hagytuk el, mert igen sokan csak negyedévenként fizetnek elő s így minden negyedévben új czímszalagokat kellene nyomatni, a mi bizony költségbe kerül; ezt pedig meg lehet takaritani, mert ha valaki nem tudja, hogy meddig fizetett elő, szívesen megmondjuk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Szakvizsgázott, középiskolát végzett 24 éves erdőőr, ki a magyar és német nyelvet szóban és írásban teljesen bírja, jelenleg (ez év szeptember 15-ig) mint ténylegesen szolgáló tüzér-Vormeister, irodában mint gépíró van alkalmazva, bármiféle megélhetést biztosító erdőaltiszti állást elfogad ez év október vagy november 1-ére. Szíves megkeresések az alábbi czimre intézendők: Brunner József, Godisa, U. p. Felsőmindszent, Baranya megye. (39.)

34 éves, róm. kath., családos, kiszolgált csendőr, deczember vagy január 1-re erdőőri állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (40.)

25 éves, nős erdészeti altiszt, ki jelenleg egy nagyobb uradalomnál van alkalmazva mint önálló pagonyerdész, birtokbérbeadás miatt november 1-től hasonló állást keres. A vadászat minden ágában teljesen jártas és a műszaki fáczántenyésztésben is némi gyakorlattal bír. Beszél magyarul és németül. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (41.)

HIRDETÉSEK

Sétabot és csernyőnyél pálcza termeléshez alkalmas — tekintet nélkül a távolságra — som-, mogyoró-, veresgyűrű-, kőris-, gyertyán-, esetleg tölgysarjerdőket megvesz, saját költségen megnézet, ilyen erdők közvetítését vagy ajánlását megfelelően honorálja.

Bing és Muránszky bottermelő czég,
(1.VI.3.) *Pelsőcz, Gömör megye.*

Pagonyerdészi vagy pagonyvadászi állást keres 1913. év jan.—ápr. havi belépéssel, jelenleg nagy uradalomban alkalmazott fiatal pagonyvadász, a ki az erdőkezelésben, fővad, fáczántenyésztésben jártas, a magyar, német és tót nyelvet bírja, végzett középiskolát, erdőőri szakiskolát, kitünően tette le a szakvizsgát és elsőrendű bizonyítványokkal rendelkezik. Czíme a kiadóhivatalban. (2.IX.3.)

Faeladási hirdetmény. 51,059. I. B-3. 1912. sz. A szusáki kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó skarei kir. erdőgondnokság «*A*« üzemosztálya IV. vágássorozatában és a ljeskovaci kir. erdőgondnokság «*A*» üzemosztályának II., III., IV. vágássorozatában elhelyezett 1912. évi rendes vágásterületeken, továbbá a skarei kir. erdőgondnokság «*A*» üzemosztályának I., II., III., IV. vágássorozataiban és a ljeskovaci kir. erdőgondnokság «*A*» üzemosztályában II., III., IV., V. vágássorozataiban elhelyezett 1913. évi rendes vágásterületeken, végül a skarei «*A*» üzemosztály IV. és a ljeskovaci kir. erdőgondnokság «*A*» üzemosztály IV. vágássorozatában elhelyezett 1914. évi rendes vágásterületeken előforduló, az illető kir. erdőgondnokságok jelzőkalapácsával kihasználásra kijelölt, számozó koronggal megszámozott és a megkötendő szerződés jóváhagyásától számítandó 5 (öt) év alatt kihasználandó 15,906 drb lucz és jegenyefenyő és 11,958 drb bükkfatörzseknek tövön az erdőn való eladása czéljából a szusáki kir. erdőhivatalnál az 1912. évi szeptember hó 25-én délelőtt 11 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján történő versenytárgyalás fog megtartatni.

Az eladásra szánt törzsek becslés szerinti tömegtömege 59,436 m^3 fenyőfa és 28,619 m^3 bükkfa.

Kikiáltási ár: 245,436 (Kettőszáznegyvenötezernégyszázharmincznat) korona.

A versenytárgyalási és a részletes szerződési feltételek, valamint az eladásra kerülő vágások részletes jegyzéke a szusáki kir. erdőhivatalnál tekinthetők meg.

Budapesten, 1912 augusztus hóban.

(9.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Termelt tüzifa-eladás. 50,986. I. B-1. 1912. sz. A garamrévi m. kir. erdőgondnokság Ujbánya és Rudnó közelében lévő erdőrészeiben termelendő 1912—1914. évi tüzifatermés zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi szeptember hó 23-án déli 12 óráig nyujtandók be Zsarnóczán a m. kir. erdőhivatalnál és szeptember hó 24-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőhivatal tanácstermében felbontatni.

A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, az árverési föltételek, ajánlati ürlap és boriték a zsarnóczai erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi augusztus hóban.

(10.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Termelt és a felsőbányai kincstári fűrész melletti rakodóra szállított bükkműfa eladása a fűrészbérlettel. 1912. évi 49,574. I. B-1. sz. A nagybányai m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó kapnikbányai m. kir. erdőgondnokságban az 1913—1917. években a kincstár részéről termelendő és a felsőbányai kincstári fűrész melletti rakodón átadandó évi mintegy 400—500 köbméter bükkműfa nyilvános versenytárgyalás útján eladásra kerül. Ezen eladással a felsőbányai kincstári vízi fűrésznek 1913. évi január hó 1-től 1917. évi deczember hó végéig tartó bérlete kapcsolatos. Ajánlatok kizárólag írásbelileg tehetők. A zárt írásbeli ajánlatok folyó évi szeptember hó 30-ik napjának délután 5 óráig nyujtandók be a főerdőhivatalnál, a hol is azok folyó évi október hó 1-én délelőtt 10 órakor nyilvánosan föl fognak bontatni.

Kikiáltási egységár: a) A felsőbányai kincstári fűrész melletti rakodón átadásra kerülő bükkműfarönkökért köbméterenként 13 korona.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fix haszonbérösszeg: b) A felsőbányai kincstári fűrész használatáért évenként 100 (egyszáz) korona.

Bánatpénz: 500 (ötszáz) korona.

A versenytárgyalási általános és részletes föltételek, ajánlati űrlap és boríték a nagybányai m. kir. főerdőhivataltól megszerezhetők.

Budapest, 1912. évi augusztus hóban.

(11.) ***M. kir. földmívelésügyi miniszter.***

Pályázati hirdetmény. 1912. évi 4792. szám. A vinkovczei kir. főerdőhivatal kerületében három II. o. erdészeti altiszti (erdőőri) állásra pályázat nyittatik.

Altisztté csak az nevezhető ki, a ki:

1. feddhetlen előéletű;

2. a ki 24. életévét betöltötte;

3. erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letette;

4. a ki a hivatalos nyelvet szóban és írásban teljesen bírja;

5. a ki ép és erős testalkatú, jó látó-, beszélő- és hallóképességgel bír, a mi pedig járási, vagy honvédorvos által kiállított bizonyítvánnyal igazolandó.

A felsorolt okmányokkal felszerelt, sajátkezűleg írt kérvények legkésőbb folyó évi október hó 15-ig az alulírott kir. főerdőhivatalhoz benyujtandók.

Vinkovczén, 1912. évi augusztus hó 27-én.

(8.) ***M. kir. erdőhivatal.***

Pályázati hirdetmény. 1026/1912. szám. Hont vármegye közigazg. erdészeti bizottságának 578/912. sz. határozatában nyert megbízás folytán, az üresedésben lévő *bakabányai* és az újonnan szervezett *vámosmikolai*, vagyis kettő járási erdőőri állásra, egyenkint 900 kor. évi összilletménynyel ezennel pályázat nyittatik.

Pályázhatnak mindazok, a kik 24-ik életévüket betöltötték, de 35 évesnél nem idősebbek, feddhetlen életűek, megfelelő szakképzettséggel birnak, teljesen egészségesek s miután a bakabányai járási erdőőri állásnál a hivatalos nyelven kivül a tót nyelv ismerete is kívánatos, megfelelő nyelvismerettel is rendelkeznek.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy szabályszerűen kiállított és sajátkezűleg írt kérvényeiket, melyekhez keresztlevél, erkölcsi bizonyítvány, erdőőri szakvizsgai bizonyítvány, hatósági orvosi bizonyítvány és szolgálati bizonyítvány is csatolandó, ezen állami erdőhivatalnál *legkésőbb f. é. szeptember hó 25-ig* nyujtsák be.

A kinevezendő járási erdőőrök 3—3 tagsági könyvecskével az Orsz. munkás- és cselédsegélypénztárba fognak beirattatni s az állás már október hó elején elfoglalandó.

Balassagyarmaton, 1912. szeptember hó 2-án.

(12.) ***M. kir. állami erdőhivatal.***

Pályázati hirdetmény. 10,448/1912. sz. Torda város fürdőbizottsága a «Bánya sósfürdő» «*Labirinth*» és «*Bagoly*» nevű dülőben levő beerdősített és erdősítendő területeinek őrzésére egy erdőőri állásra pályázatot hirdet.

Az állás legkésőbb október hó 15-én elfoglalandó.

Évi fizetés: 1200 (egyezerkettőszáz) kor., havi utólagos részletekben, természetbeni lakás, két szoba, konyha és kamara, egy kat. hold földhasználat.

Kötelességei:

1. az összes, mintegy 150 kat. hold őrzése s az okozható károk megakadályozása;

2. a fürdő épületeinek, berendezése tárgyainak, telefon és villanyvezetékeinek őrzése;

3. a létesítendő vizvezetéki medencze őrzése;

4. a szükséges erdősítések, pótlások, erdőápolási út, hídjavitási munkálatok vezetése, ellenőrzése;

5. csemetekert-telepítés és csemetenevelés;

6. egyéb felmerülő munkák.

Pályázók felhivatnak, hogy erdőőri szakiskolai, esetleg más szolgálati bizonyítványukat, keresztlevél, fényképpel felszerelt, sajátkezűleg irt kérvényüket legkésőbb október 1-ig Torda város polgármesteréhez, mint a fürdőbizottság elnökéhez nyujtsák be.

Tordán, 1912. évi augusztus hó 31-én.

Zilahi Sebes Andor,
(14.) polgármester.

Pályázati hirdetmény. 15,408/1912. tan. szám. Brassó szab. kir. város erdőgazdaságánál három II. oszt. erdőőri állás kerül betöltésre és pedig: Apácza-Zernest és Magyarbodza állomáshelylyel.

Évi fizetés: 800 korona, 15 % drágasági pótlék, igény a városi szervezeti szabályrendelet 116. §-ában megállapitott korpótlékra, 12 korona évi csizmaátalány, 24 ürméter bükkdorongfa, természetbeni lakás és ruházat.

A drágasági pótlék és ruházat azonban csak a megtörtént véglegesités után lesz folyósitva.

A kinevezés egy évre ideiglenesen történik, a melyre kielégitő szolgálattétel után a véglegesítés következik.

Az erdőőri szakvizsgát letett pályázók felhivatnak, hogy sajátkezűleg irt, egykoronás bélyeggel ellátott pályázati kérvényüket, nyelvismereteik felemlitése mellett, az erdőőri szakvizsga, egy szolgálati, egy erkölcsi és egy főorvosi bizonyítvánnyal felszerelve Brassó szab. kir. város erdőhivatalánál Brassóban (Ötvös-utcza 5. szám) legkésőbb 1912. évi október hó 15-ig nyujtsák be.

Brassó, 1912. évi szeptember hó 4-én.

(15.) ***A városi erdőhivatal.***

Pályázati hirdetmény. 872/1912. szám. A pilismaróti kir. közalap. erdőgondnokságnál megüresedett erdőgondnoksági irodai I. oszt. erdőlegényi állásra pályázat nyittatik.

Javadalmazás: évi 600 kor. szegődményidij, 120 kor. lakpénz, 12 ürm^3 kemény I. oszt. dorongtüzifa házhoz szállitva, 60 kor. egyenruhaátalány.

Pályázók felhivatnak, hogy életkoruk és illetőségüket tanusitó anyakönyvi kivonattal, ép, erős testalkatuk,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket igazoló bizonyítványnyal, továbbá katonai kötelezettségük mikénti lerovását és nyelvismeretüket igazoló bizonyítványokkal felszerelt, sajátkezűleg írt, a nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz czímzett kérvényüket az alulírott erdőgondnokságnál f. évi október hó 10-ig nyujtsák be.

Ezen állásért csak nőtlen, a magyar nyelvet szóban és irásban tökéletesen bíró egyének pályázhatnak.

Erdőőri szakiskolát végzettek előnyben részesülnek.

Pilismarót, 1912. évi szeptember 4-én.

Pilismaróti m. kir. közalap. erdőgondnokság.

(17.)

Szilágy vármegye közigazg. erd. bizottságától.

Pályázati hirdetmény. 2394/1912. sz. Szilágy vármegye törvényhatóságánál megüresedett zsibói járási erdőőri állásra, mely évi 700 kor. fizetéssel, 200 kor. lótártási átalánynyal és 100 kor. lakbérrel van javadalmazva, ezennel pályázatot nyitok s felhivom azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt képesitésüket s esetleg előbbeni szolgálatukat igazoló okmányokkal kellően felszerelt pályázati kérelmüket Szilágy vármegye közig. erd. bizottságához czímezetten a zilahi m. kir. áll. erdőhivatalhoz f. évi október 7-ig bezárólag annál is inkább adják be, mert a később érkező pályázati kérelmek figyelembe nem vétetnek.

Zilah, 1912. évi szeptember hó 7-én.

(18.) ***Péchy*** főispán, elnök.

Október hó 1-én **betöltendő egy erdőőri állás** a következő fizetéssel: készpénz 160 korona, 34 mérő gabona, két drb anyasertés-tartás évi szaporulatával, tejpénz, lődij és az eladásból %. Tót nyelv ismerete szükséges. Jó vadász előnyben részesül.

Uradalmi intézőség,

(16.) Ledény (Hont megye).

Pályázati hirdetmény. Az isztolnai uradalomban (Kolozs m.) egy erdőőri állás jő 1913. évi január 1-én, esetleg azonnali belépéssel üresedésbe.

Javadalmazás: évi 360 kor. készpénz, természetbeni lakás kerttel a faluban, 20 ürm. kemény dorongtüzifa a vágásban, egy k. hold szántó, egy tehén és egy növendék nyári legeltetése, téli tartásra két hold rét, erdei kihágások után befolyt pénz $^1/_3$-ada.

Pályázhatnak józan, erélyes, nős erdőőrök, kik állandó állásra reflektálnak. A bélyegtelen kérvény, erkölcsi és eddigi szolgálatot igazoló bizonyitvány «Erdőgondnokság, Isztolna, p. Szászfenes» czímzendők. (19.)

Élő hiuzt keresek megvételre. Ajánlatok Richter József, bolg. kir. vadász, Hámor, posta Szepesvéghely küldendők. (20.)

Eladó vizsla. Egyéves hím angol vizsla, fehér nagy májfoltokkal, gyönyörűen keres és aportiroz, kitünően áll minden vadat, vaddisznót kifogástalanul állit, ára 80 kor. Háromhónapos fekete szetter, kitünő fajból származik, szépen aportiroz, ára 30 kor. Érdeklődők forduljanak az alábbi czímhez: Siskovits József urad. vadászsegéd, Császár (Komárom megye). (21.)

Pályázat. 4409/1912. szám. A lugosi m. kir. erdőigazgatóság kerületében megüresedett öt főerdőőri (I. o. altiszti), továbbá egy, kinevezés esetén hat erdőőri (II. o. altiszti), valamint kinevezés esetén négy I. o. és négy II. o. erdőlegényi állásra pályázat nyittatik.

Az I. o. altiszti állással 800 kor. évi fizetés és 200 kor. személyi pótlék, a II. o. altiszti állással 600 kor. évi fizetés és 100 kor. személyi pótlék — mindkét osztályuval természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerű lakbér és egyéb rendszeresitett illetmények; az erdőlegényi állással 700 kor., illetve 600 kor. évi szegődménydij, természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerű lakbér és egyéb rendszeresitett mellékilletmények (fa, ruhaátalány stb.) vannak összekötve.

Az ezen állásokra pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az állami erdészeti szolgálatba újonnan belépni kivánó összes pályázók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jól látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállitott bizonyitványnyal, életkorukat anyakönyvi kivonattal, illetékességüket községi bizonyitványnyal, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismereteiket és katonai kötelezettségüket megfelelő bizonyitványokkal igazolni tartoznak.

Az ily módon felszerelt és sajátkezűleg irt kérvények a lugosi m. kir. erdőigazgatósághoz a folyó évi október hó végéig és pedig az állami szolgálatban levők részéről felettes hatóságuk, magánosok részéről pedig az illetékes közigazgatási hatóság útján nyujtandók be.

Lugos, 1912. évi szeptember hó 5-én.

(22.) ***M. kir. erdőigazgatóság.***

Uri ruhák készitéséhez való

jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári árakon szállit

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállitói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnynyel jár.

Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(3.VI.3.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

(4.VI.2.) *Faiskolaterület: 100 hold!*

Jegenyefenyőmagot és csemetét, tölgymakkot, tölgycsemetét,
mindennemű egyéb
erdészeti magvakat és csemetéket, gyümölcsmagvakat, vadonczokat
ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.
Árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok!

Gyufagyártási czélokra legkeresettebb
KANADAI NYÁR
Populus monolifera canadensis
szavatolt fajtiszta, erőteljes
isk. 65—100 cm. magas csemeték czro 30 korona
„ 100—150 „ „ „ „ 35 „
„ 150—200 „ „ „ „ 40 „
2—3 méteres suhángok száza 12 kor., ezre 100 kor.
őszi szállításra.— amig készletem tart.
Kimerítő fajismertetéssel, valamint egyéb erdei facsemetékre és magvakra árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok. (5.V.2.)

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.

Veszünk mindennemű **fa- és cserjemagot** a legmagasabb árakon, úgy, hogy a gyűjtés nagyon kifizeti magát. Kérjük a mintát beküldeni és az eladó mennyiséget tudatni.

NEUMAYR ÉS TÁRSA
erdészeti mag- és csemetekereskedés
Zalaegerszegen. (6.)

Erdészeti magvakat és csemetéket
legjutányosabb árban és legmegbizhatóbb minőségben szállít

NEUMAYR ÉS TÁRSA
erdészeti mag- és csemetekereskedés
Zalaegerszegen. (7.)
Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Tiszta akáczmag minden mennyiségben kapható!

Szolid és pontos kiszolgálás!

Tölgymakkot, tölgycsemetét
Jegenyefenyőmagot, erdészeti magvakat
Gyümölcsmagvakat, vadonczokat
Lomb- és tűlevelű csemetéket
Vadgesztenyét vadetetési czélra (13.)

ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér

STAINER GYULA

cs. és kir. udvari szállító magyar magpergető gyára

KÖRMEND, Vas megye.

Árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Tiszta akáczmag minden mennyiségben kapható!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 19. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi október 1.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre _ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdijban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhivás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megujítása iránt mielőbb intézkedni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

Kitüntetések.
A fenyőszálfavágások kidolgozásáról. (Kolozs József.)
A mai puskákról. (Bársony István.)
Pusztuló fák.
Gazdasági tanácsadó: Gyümölcspálinkák erjesztése. (Gy. K.) — Előzetes jel száj- és körömfájás fellépésére. — Adjunk konyhasót a teheneknek.
Különfélék: Az új nyugdijtörvény. — Nyugdijbiztositás. — Halálozások. — Drágasági pótlék. — Átlépések az új nyugdijcsoportba. — Lassan — gyorsan. — A nyelvek régisége. — Porczellánragasztó. — Rozsdafoltok fehérneműben.
Hivatalos közlemények: Körrendelet a segéderdőmérnökök földilletménye, valamint az erdőlegények és segéderdőőrök földváltsága ügyében. — Hirdetmény állami (erdei) facsemeték adományozása tárgyában.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Klára. (M. Hrabovszky Julia.)

Kitüntetések.

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége folyó évi augusztus hó 17-én kelt és a személye körüli magyar királyi ministerium ideiglenes vezetésével megbizott miniszterelnök úrhoz intézett legfelső kéziratával *Gutsel József-nek*, Frigyes főherczeg úr O császári és királyi Fensége magyaróvári uradalmán alkalmazott fővadásznak sok évi hű és buzgó szolgálata elismeréséül az arany érdemkeresztet méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

*

A Személyem körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Hublár Ferencz* soproni városi erdőőrnek buzgó szolgálata elismeréséül az ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bad-Ischlben, 1912. évi augusztus hó 4-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Lukács László, s. k.

A fenyőszálfavágások kidolgozásáról.

Irta: *Kolozs József* m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

XVI. A faanyagok ellenőri átvétele.

Ha a kijelölt vágásban lévő összes faanyagok ki vannak termelve és a rakparton rendesen felmáglyázva, besütve és festékkel megjelölve, a minek legkésőbb márczius hó 15-ig okvetlen készen kell lennie, az összes faanyagok a védkerületi erdőőr által készitett átvételi könyv alapján az ellenőrködő tisztviselők és az illető erdőgondnok által újból számba vétetnek és azok mennyisége pontosan megállapittatik.

A védkerületi erdőőr az általa átvett faanyagokat az alábbi kimutatás szerint összeállított *átvételi könyvecskében* tünteti ki:

Átvételi könyv a vaséri m. kir. erdőgondnokság 1910. évi loszlani szálfavágásából kitermelt és a rakpartra kivontatott faanyagokról:

Magyar szám	15 'm. szálfa										Összeg	Megjegyzés
	X.	IX.	VIII.	VII.	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.		
	osztály											
	darab											
1.	15	27	65	87	65	35	17	9	5	2	327	
8.	21	38	88	101	89	62	41	20	10	5	475	
	36	65	153	188	154	97	58	29	15	7	802	
	14 m. szálfa											
2.	19	37	75	93	74	52	36	20	7	1	414	
9.	22	39	86	115	98	70	55	27	11	3	526	
	41	76	161	208	172	122	71	47	18	4	940	
	13 m. szálfa											
3.	35	50	86	171	110	93	75	50	25	8	703	
10.	40	80	115	210	150	112	91	60	30	11	899	
	75	130	191	381	260	205	166	110	55	19	1602	
	És tovább mindenféle hosszuságu szálfára nézve.											

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ezen átvételi könyvecske alapján állítja azután össze az erdőgondnokság a rendes átvételi kimutatást, melyben azonban már a faanyagnak nemcsak darabszáma, hanem a megfelelő osztályszerinti köbtartalma is ki van tüntetve.

Az átvételi kimutatás a felettes hatóság által felülvizsgáltatván, ennek alapján már most elkészíthető az úgynevezett *végleszámolási bérjegyzék* is.

Tájékozásul szolgáljon az alábbi *átvételi kimutatás* és *végleszámolási bérjegyzék* minta:

Átvételi kimutatás a vaséri m. kir. erdőgondnokság 1910. évi losztuni szálfavágásából kitermelt és 1911. év tavaszán ellenőrileg átvett faanyagokról.

Tételszám	Faanyag megnevezése	Méret: hosszsza	Méret: vastag	Darab	Köbtartalom: egyenként	Köbtartalom: összesen
		méter	oszt.	szám	köbméter	
1.	Jófa szálfa	15	X.	15	0.21	3.15
		„	IX.	27	0.38	10.26
		„	VIII.	65	0.62	40.30
		„	VII.	87	0.92	80.04
		„	VI.	65	1.28	83.20
		„	V.	35	1.70	59.50
		„	IV.	17	2.18	37.06
		14	X.	19	0.20	3. 0
		„	IX.	37	0.36	13.32
		„	VIII.	75	0.58	33.50
		„	VII.	93	0.86	79.98
		„	VI.	74	1.20	88.80
		„	V.	52	1.59	82.86
		„	IV.	36	2.03	73.08
	Összesen			697		688.67

s. t. b.

Végleszámolási bérjegyzék

az 1910. évi losztuni szálfavágásból kitermelt faanyagokról.

Tételszám		Kifáró bérösszeg: kor.	Kifáró bérösszeg: fill.
	Engedélyeztetett 1910. évi 4402. sz. rendelettel. Előlegnyilvántartó év 13 tétel.		
	Az átvételi kimutatás szerint termeltetett:		
1.	*Vékony szálfa* 11,084 drb = 7,510·80 m³ — 1% = 7,435·78 m³ × 3 K 34 fill.	24,835	50
2	*Vastag szálfa* 60 drb = 154·31 m³ — 1% = 152·77 m³ × (3·34 + 10%) = 3 K 67·4 fill.	561	27
3.	*Rönkő* 740 drb = 224·29 m³ — 1% = 222·05 m³ × (3·34 — 10%) = 3 K 00·6 fill.	667	48
4.	*Selejtesfa vékony szálfa* 90 drb = 51·41 m³ — 1% = 50·90 m³ × (3·34 × 0·75%) = 2 K 50·5 f.	127	50
5.	*Selejtesfa ászokfa* 15 drb = 33·70 m³ — 1% = 33·37 m³ × (3·34 + 10% × 75%) = 2 K 75·55 f.	91	95
6.	*Selejtesfarönkő* 19 drb = 8·05 m³ — 1% = 7·97 m³ × (3·34 — 10% × 0·75%) = 2 K 25·45 fill.	17	97
7.	*Épezőrúd* 2931 drb — 5% = 2784 drb à 35 fill.	974	40
8	*Fenyő heveder* 1509 drb — 5% = 1434 drb à 30 fill.	430	20
9.	*Csáklyarúd* 591 drb — 5% = 903 drb à 16 fill.	144	48
10	*Komlórúd* 599 drb — 5% = 569 drb à 06 fill.	34	14
11.	*Bükk tutajszeg* 30,400 drb = 608 köteg — 5% = 578 à 60 fill.	346	80
12.	*Zsindely* 5200 drb 50 cm. hosszú fenyő zsindely termelése és kötése az 1911. évi bérszab. 887. és 888. tétele szerint 1000 drbonként à 6 K 50 fill.	33	80
13	5200 drb zsindely termeléséhez kell 5·20 m³ gömbölyű fenyő hulladékfa, fizettetik a vágás szerződés XXXVIII. fejezet *c)* pontja szerint à 3·34 — 10% = 3 K 00·6 fill.	15	63
14	*Vágás takarítás* 1910. évi 8461. számú rendelettel jóváhagyott alkújegyzőkönyv szerint	210	—
	Összesen	28,760	15
	Levonva az előleg nyilvántartó év 1—12 tételek szerint adott előlegeket	26,500	—
	Marad még fizetendő	2,260	15

TÁRCZA.

Klára.

Irta: *M. Hrabovszky Julia.*

VI.

— Miért sírsz, Klárika?

— Nem sírok, Gábor bácsi!

— Ne tagadd... látom.

— De i... ga... zán...

— Jó, hát én megmondom. Azért sírsz, mert elmult a vasárnap délután és Gerley Pali két szürkéje nem hajtatott be az udvarunkba.

— Nem is fog többé... soha... soha, Gábor bácsi, — tört ki sírásban a kis leány, a ki szakasztott képmása volt anyjának, özv. Szalkay Imrénének.

— De miért? — kérdezte Szalkay Gábor, az író, meglepetve. — Mi történt?

— Nem tudom, — felelte Klárika sírva, — de a mama eltiltotta Palit a háztól; azt mondja, nem hozzám illő férj és nem szabad rá gondolnom.

Az író elgondolkozott. Mi történhetett? Sógornője eddig szivesen látta Gerley Palit, a ki derék fiú és nagyanyja után vagyonos is lesz, tehát jó párti lenne Klárikának.

— Ne sírj, Klárika, — vigasztalta Gábor a leánykát, — majd beszélek én a mamával és ha lehet, rendbehozok mindent.

Ment is egyenesen Klárához, mert nem tudta nézni kedvenczének könnyeit.

Klára, mikor Gábor minden bevezetés nélkül megkérdezte tőle, miért tiltotta el házától Palit, kissé elpirult, kissé zavarba is jött, de semmi részletes magyarázatot adni nem akart, csak nagyon határozottan kijelentette, hogy nem akar hallani e házasságról, mert az nem felel meg az izlésének. Klárika különben is nagyon fiatal még, ráér a férjhezmenetelre.

— De szereti Palit! — ellenveté Gábor.

— Tudja is az olyan gyerek, mi a szerelem! — vélte Klára könnyedén. — Pár hét mulva nem is gondol többé Palira!

De mivel Klárika pár hét mulva is gondolt Palira, titokban egyre sirdogált, nem evett, belesápadt a bánatába és fogyott, az anyja pedig úgy tett, mintha mitsem venne észre, de azért látszott rajta, hogy bántja

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A végleszámolási bérjegyzék elkészítése alkalmával az ellenőri átvételkor felvett mennyiségből, miként ez a bérjegyzékből kivehető, a szál- és rönkfánál egy (1) százalék, a tutajfelszerelési és apró anyagnál pedig öt (5) százalék lett levonva, melyért a vállalkozó díjazásban nem részesül.

Az ezen fizetetlen százalékon felül a vállalkozó által kitermelt és ellenőrileg megállapított famennyiség képezi a leszámolás alapját, a mely szerint az érdembe hozott kereset kiszámíttatik.

A 45 cm.-nél vastagabb törzsekért a megállapított munkabérnél 10 százalékkal több, a 7 méternél rövidebbek után 10 százalékkal kevesebb számíttatik fel a vállalkozó javára.

Miután a vállalkozók a munkálat közben időnként előlegeket vettek fel, a végleszámolási, vagyis az utolsó érdembérjegyzék elkészítése alkalmával ezen előlegek levonásba hozatnak.

XVII. A vágásterület és a patakok kitakarítása.

A fatermelés és kihozatal befejezése után vállalkozó a neki átadott vágásterületet az erdősítés lehetővé tétele végett teljesen kitakarítani tartozik.

Ezen czélból a területen még álló, félig letört és az összes selejtes fákat ledönteni, a kérget, fahulladékot és forgácsot a hegy lejtő irányában futó és lehetőleg keskeny, egy méternél nem szélesebb és egymással párhuzamos sorokban összehordani köteles.

A vágásterületen előforduló műszaki czélokra alkalmatlan törzsek ledöntése, legalyazása darabonként fizettetik.

Még pedig a 10—20 cm. közép-átmérőig 10 fillérrel; a 20—30 cm. közép-átmérőig 20 fillérrel; az ennél vastagabb törzsek után pedig 30 fillérrel. A 10 cm. vastagsági minimumot meg nem ütő vastagságú törzsek döntéséért, legalyazásáért vállalkozó külön díjazásban nem részesül, mivel ez a munka a vágástakaritási munkához tartozik.

Ha a hasznavehetetlen törzsek ledöntése és legalyazása helyett a kincstár czélszerűbbnek tartaná a gyürűzés alkalmazását, ezen munkáért vállalkozó a fentebb megállapított munkabérek felét kapja keresetképen.

Költségkimélés szempontjából igen gyakran a vágásterületen lévő selejtes, törött műszaki czélokra teljesen alkalmatlan fenyőszálfák állva hagyatnak és csak a lombfák gyürűztetnek körül oly czélból, hogy ezek mielőbbi kiszáradását előmozdítsuk.

Ily esetekben a vállalkozó részére fizetendő munkabér megállapíthatása végett a kitakarítandó vágásterületen 1—2 holdnyi próbaterületen külön végezhetjük a vágástakarítást (lombcserjék stb. gyürűzése) és az ezen munkánál felmerült költségek alapul vétele mellett fizetjük ki a vállalkozót külön alkuszerződés alapján.

A vágásterületeken lévő hulladékfának felégetése szigorúan tilos és csak elkerülhetetlen esetekben engedhető meg.

Vállalkozó a vágástakarítás alkalmával a patakokat is köteles a bennük lévő törmeléktől kitakarítani.

A vágás- és pataktakarítási munka a fatermelési bérbe be lévén számítva, azért külön díjazás nem jár.

A vágástakarítási munkálatokból kifolyólag vállalkozó tehát csakis a lombfák gyürűzéséért, vagy pedig a vágásterületen található, de ott selejtességüknél, illetve műszaki czélra teljesen alkalmatlan voltuknál fogva visszahagyott fenyőszálfák ledöntéséért részesül díjazásban.

őt a dolog, Gábor elhatározta, hogy felkeresi Marjaynét, Pali nagynénjét, attól majd kitudja, mi történt a Gerleyek és Klára között.

Marjayné még gyermekkori ismerőse volt az írónak, azért Gábor egész biztosra vette, hogy Marjayné mindent egészen őszintén elmond neki.

De Marjayné eleintén ötölt-hatolt, szabadkozott.

— Jó, elmondom, — határozta el magát végre, — de nehogy aztán megharagudjék.

— Sohse féljen, — nyugtatta őt Gábor.

— Tudnia kell, — kezdte Marjayné, — hogy Gerley néni nagyon szigorú erkölcsű nő és sokáig előítélettel viseltetett Klára iránt a sok aljas rágalom miatt, a mit szegény Klárára rászórtak az irigyei, mikor Imre megesküdött vele a halálos ágyán. De mivel maga, mihelyt a családi ügyeket rendezte, elutazott Afrikába és ezzel minden rágalmat fényesen meghazudtolt...

— Hogyan! — kiáltott fel meglepetten az író — ezek a rágalmak velem voltak összefüggésben?

— Természetesen! De hagyjuk e régi dolgokat!...

— Ellenkezőleg! Tudni akarom, mivel vádolták Klárát és engem, — mondta Gábor nagyon erélyesen.

Marjayné vállat vont, mintha feleslegesnek tartaná e dolgok elmondását, a miket pedig nagyon örömest mondott el:

— Ha mindenáron akarja, ám tudja meg, hogy a vidéken azt beszélték, Klára szive nemcsak Imre, de maga felé is hajolt és a pletykanénik azon tanakodtak, hogy Klára kis fia, a kire Imre ráhagyta egész vagyonát, maga pedig nagylelkűen ráruházta a Szalkay nevet, melyikükhöz áll közelebb? Mert természetesen senkisem hitte, hogy a gyermek apja Klára tüdőbeteg férje lett volna... Azért mindenki meg volt róla győződve, hogy a gyászév letelte után, vagy talán még előbb is, maga nőül veszi Klárát. Maga azonban elutazott Afrikába, Klára pedig példás magaviseletével lassanként megnyerte az egész környék becsülését, rokonszenvét és a sok rágalom magától elnémult. Klárát most már mindannyian szeretjük és egyikünk sem látott abban semmi különöset, hogy maga hétévi távollét után visszatért a kastélyba Klárához...

— Igazán nagylelkű elnézés, — vágott közbe az író gúnyosan, — hogy nem pletykáltak, mikor a sárgaláztól elesigázva, Dél-Amerikából, élő csontvázként, meghalni jöttem az otthonomba...

— De hála Istennek, nem halt meg, nem is csont-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A vágástakarítás lehetőleg november hó végéig teljesen befejezendő és csak kivételképen engedhető meg a vágásterület kitakarításának a következő év április hó 15-ig való befejezése.

A vágástakarítási munka igen pontosan teljesítendő, mert ha a terület nincs jól kitakarítva, az erdőmívelési munkálatok nagy nehézségbe ütköznek és a rosszul kitakarított vágásterületen az ültetés is igen sokba kerül.

(Vége következik.)

A mai puskákról.

Irta: *Bársony István.*

III. (Vége.)

A kisebb sörét mérsékelt távolsága — a mint mondtam — általában jobb; de hogy például 8-as sörettel száz lépésnyire — meg azon felül is — rendszeresen lehessen bukfenczeztetni a nyulat, azt én majd akkor hiszem, ha látom. Az az egy eset, a melyet a multkori közleményemben említettem, hogy t. i. száztizenegy lépésnyiről lőttem gerinczen körvadászaton egy előttem keresztben elfutó nyulat: hatos sörettel történt és még így is inkorrekt dolog volt, a mit csak magyarázni lehet, menteni nem. Hisz ily távolságra még lőni sem szabadna sörettel. Én is csak abbeli kivételes unalmamban vetemedtem volt rá, hogy az egész körhajtásban semmi sem jött rám; csak az az egy nyul incselkedett velem, hát meg akartam egy kicsit ijeszteni. Az eredményre nem is számítottam.

Hogy már most milyen puskát vegyünk, az függ először is a zsebünktől, azután meg a vadászigényünktől. Vadászni elvégre olcsó puskával is lehet, de az olcsó puska annyira gyári munka, hogy a szerkezete *tartósan* jól működő bizony nem lehet. A ki tehát mindenképpen jó puskára vágyik, az forduljon jó czéghez, de nem olyan eladó és viszonteladó czéghez, hanem puskaműveshez, a kinek ambiczióját, hogy a hírnevén csorba ne essék. Én a magam részéről a mi híres Kirnerünk mai utódjával, Dotzauer Károlylyal nagyon meg vagyok elégedve. A mit ott a czégjelzéssel adnak, azt bátran meg lehet venni. Igaz, hogy ötszáz koronán alul ilyen puska ott nincs; sőt ötszázhatvan korona egy *Dotzauer*-féle jó duplapuska kezdő ára. Ezért a pénzért külföldi czégtől is kaphatunk jó puskát, de *ez* legalább magyar, már a mennyiben egyáltalán magyar lehet nálunk a puskafélé, a melynek a csöve mind külföldi. Vannak persze úgynevezett luxusfegyverek is, igen magas árban (párja több ezer korona), de azok már csak a nagy uraknak valók, a kik meg birják fizetni.

A legjobb minőségű belga és angol puskák mindenesetre felülmulják kvalitás dolgában a többi konkurrenst; de azoknak a finomságai már inkább a lövőművészek számára valók. Ezek a finomságok nem csupán külsőségek, hanem szerkezetiek és kivált lövőképességbeliek, még pedig három irányban és pedig: 1. a távolság, 2. a sörét egyenletes terítése, 3. az ölőerő tekintetében.

A távolságról már szóltunk, ezt még azzal egészítem ki, hogy annak a puskának, a mely száz lépésnyire elég sűrűn terítene arra, hogy a vadat bizonyosra lehessen vele venni: ötven lépésnyiről teljesen együtt kellene még tartania a sörétet; azzal ilyen közepes távolságról vagy igen sokat hibáznánk, vagy rongygyá lőnők a vadat.

A *terítés* az tulajdonképen, a mi a puskát kvalifikálja. Egy bizonyos czélterületen, például egy 75 czentiméteres átmérőjű körben, úgy kell elosztva lenni az

---

váz többé, édes Gábor, hanem viruló, erőteljes férfi, mint annak előtte... és már hónapok óta egy fedél alatt lakik Klárával!

— Ezt vetik a szemünkre? — kiáltott fel Gábor felháborodva.

— Én nem, — védekezett Marjayné, — de az az intrikus Lózyné, a ki a saját leányát szeretné Pali nyakába varrni, úgy telebeszélte Gerley néni fejét, hogy az öreg asszony bár megkérette Klárától a leánya kezét, az unokája számára, mert Pali kéréseinek ellentállni nem tudott, de azt a feltételt kötötte e házassághoz, hogy az eljegyzés előtt maga vagy végleg kiköltözzék a kastélyból, vagy... megesküdjék Klárával. Mert nem akarja, hogy unokája anyósáról botrányos hírek keringjenek.

Marjayné kis szünetet tartott és várta Gábor közbeszólását, de mivel az író hallgatott és egy arczizma sem mozdult, folytatá:

— Klára pedig azt felelte erre, hogy miután Klárikát nagy fiatalsága miatt nem szándékozik még férjhez adni, jobbnak látja, ha Pali beszünteti a látogatásait. Szóval kiadta az öcsém útját. Nos, mit szól mindehhez, Gábor? — fordult Marjayné most már egyenes kérdéssel Gáborhoz.

— Azt, hogy Klára okos asszony és tudja mit csinál, — felelte az író hidegen. — Klárika pedig tényleg még várhat a férjhezmenetellel.

Marjayné csalódottan pillantott Gáborra, nyilván más feleletet remélt, de Gábor felállt és búcsuzott, véget szakítva minden kérdezősködésnek.

Marjayné nem tudta, mit gondoljon, Gábor pedig nyugodtan ült fel a kocsijára. De csak látszólag volt nyugodt. Mert Marjayné szavai, mint az indiszkrét kéz, a mi kegyeletesen elrakosgatott emléktárgyak között kiméletlenül turkál, Gábor lelkében rég eltemetve hitt érzéseket hozott felszinre, a melyek azonban a jelennek világításában szemlélve, nem voltak többé fájdalmasak.

Klárika érdekében ment Marjaynéhoz, de onnan jövet csak Klárára gondolt.

Meg volt hatva. Valami rendkivülit látott abban, hogy ez a csupán gyermekeinek élő, példás anya, minden habozás nélkül feláldozta leánya érdekét az ő kedvéért. Mert nem azt mondta-e az öreg Gerleyné Klárának, válaszszon Gábor, vagy Pali között?

Azaz, hogy mondott az öreg Gerleyné még mást is, ajánlott ő más megoldást is, de erre Klára nem is gondolhatott! Mert hiszen Gábor soha egy szóval, egy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

odalőtt sörétszemeknek, hogy *mindenüvé egyformán* jusson belőlük. Az ilyen puska sokkal tökéletesebb, mint a melyiknek például jóval sürűbb az úgynevezett maglövése (a középső sörétek), mint a tábla külső részeit érintőké.

Végül a jó puskának jó · előerejének is kell lennie, a mi szintén nem csupán töltény kérdése, hanem csőfurat dolga is.

Hogy aztán XII-, XVI- vagy XX-as kaliberű legyen-e a puskánk, (ezek a szokásos kaliberek), az annyira egyéni izlés dolga, hogy ezt mindenkire bizzuk rá bátran. Az természetes, hogy a nagyobb kaliberrel nagyobb töltény (tehát több szem sörét) jár, a mi a találat valószinüségét növeli. Gyengébb lövő ilyformán jobban jár az öblösebb puskával: míg a jó lövő a szükebb csővel is csak úgy lőhet, mint a bővebbel. A XII-es kaliber a legbővebb, a XIV-es kaliber a multé, ilyet ma csak rendelésre készítenek, XVIII-as kaliber tudtommal nincsen is; XX-as kaliber a legszükebb *vadászcső*. A mi ennél is szükebb, a XXIV- és XXVIII-as kaliber, csak asszonynak vagy gyereknek való.

Finom aczélcsövek: a Krupp-félék, a Cook Erill-félék, a Siemens-Martin-félék, a Withworth-félék, a witteniek stb. stb. és legújabban a poldianticorró-csövek, a melyek nem rozsdásodnak.

A damaszt-csövek most kevésbbé divatosak, pedig kitünőek és van egy nagy előnyük az aczélcsövek fölött: az, hogy nem explodálnak, mint az aczélcső, hanem repednek, hasadnak. A nagyon erős töltény az aczélcsövet szilánkokra robbantja; a damasztcsövet csak végigrepeszti. A katasztrófa veszélye igy kisebb a damasztcsővel, a mely ha jó minőségü, a füsttelen puskaporok feszítő erejét is csakúgy elbirja, mint a legjobb aczél.

A füsttelen puskaporok előnyét mindenki tudja. Föképpen abban van, hogy a lövésünk eredményét rögtön látjuk s még rövid pillanatnyi idő alatt is duplázhatunk; holott a füstös puskapor néha egész felhőt lő elénk, a mely kivált csöndes, nedves-ködös időben nagyon lassan oszlik szét. De a füsttelen puskapornak erősebb is a hatása; nagyobb az ölőereje, mert gyorsabban dobja a löveget; holott a fekete puskapor jóval lomhább. Viszont egyenletesebben szórja a sörétet, míg a füsttelen por könnyen szétvágja és egyenetlenné teszi.

A füstös puskapor csak piszkit, de a csövet direkte nem támadja meg, holott a füsttelen, a belőle származó gázok által vegyi hatást is gyakorol és igen hamar rozsdásitja a cső belsejét, sőt a lakatszerkezetet is rontja, minthogy oda is becsapódnak a robbanás gázai. Füsttelen puskapor használata után legkésőbben hat óra múlva ki kell a puskát valamely megfelelő olajjal tisztítani (ballistol), míg a füstös puskapor kormos lerakodásai akár egy napig is várhatnak. Én vadászat után, hirtelenében úgy biztositom a csövet a füsttelen por rossz hatása ellen, hogy «kimosom» fekete puskaporral. Azaz teszek a két csőből egy-egy lövést fekete puskaporral. Ez egyelőre közömbösit.

Fekete puskaporral mindenki tölthet magának töltényeket, ha az *ürmértéket* használni tudja. Füsttelen puskaporral ellenben nem igen tanácsos akárkinek bánni, mert azt szemernyi *súlyra* kell mérni, a legnagyobb pontossággal. Csak igen kevés gondatlanság: és a puska szétrobban a kezünkben. Füsttelen puskaporral töltött hüvelyeket vegyünk tehát készen s abba mérjük a sörétet, ha már magunk bajlódunk a töltéssel, a mi kivált vidéken, falun, pusztahelyen néha elkerülhetetlen.

---

tekintettel sem mutatta, mintha mást is érezne sógornője iránt tiszta, önzetlen barátságnál! És Gábor maga is azt hitte, örökre eltemette a szivében azt a végzetes szerelmet, a mi ellen évekig küzdött a távolban és Klárához most már nem vonzza őt egyéb önzetlen barátságnál.

Hiszen túl voltak már mindketten a szerelem korszakán! És mégis... a mióta Gábor Marjaynéval beszélt, olyan különös meleget érzett a szive körül...

A nap már lenyugvóban volt, a mikor Gábor kocsija befordult a kastélyhoz vezető gesztenyefasorba, a melynek ősziesen sárguló lombkoronáin a bucsuzó napsugarak vöröses fénye csillogott. A fasor végén, közel a kastélyhoz, Klára ült kedvencz padján.

Gábor örömmel sietett hozzája.

— Honnan jössz? — kérdezte Klára szivélyesen.

— Marjaynétól, — felelte Gábor, jelentőségteljesen nézve az asszonyra.

— Marjaynétól? — kiáltott fel Klára meglepetve és némileg zavartan.

— Tőle, — folytatá Gábor, — és ő mindent elmondott nekem. Miért nem voltál őszinte hozzám, Klára? Miért nem beszélted meg velem azt a dolgot, mielőtt Gerleynének válaszoltál?

— Nem volt mit megbeszélnünk! — felelte Klára élénken. — Magától értetődött, hogy a Szalkay-kastélyban otthon vagy és onnan senkinek sincs joga elűzni téged!

— Köszönöm, Klára, szavaid nagyon jól esnek, — szólt Gábor, megszoritva az asszony kezét és a tekintete melegen nyugodott sógornője még mindig szép, üde arczán.

Igy álltak egy fél pillanatig, aztán Gábor megszólalt, egészen más hangon, mint egyébkor; vagy csak Klárának tetszett az úgy?

— Klára, — kezdte, nem véve le meleg tekintetét az asszonyról, — ha nem is ismételgettem előtted, de te azért tudod úgy-e, hogy boldog, nagyon boldog voltam itt köztetek?

— Remélem, — felelte Klára elfojtott hangon.

— Az voltam, Klára,... nagyon boldog. És neked köszönhetem, hogy hazatérve az idegenből, meleg otthont találtam. De a világ megirigyelte ezt a boldogságot és elűz...

— Nem törődünk a világgal, Gábor! — kiáltott fel Klára elszántan.

— De törődnünk kell, Klára, — felelte az iró ko-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Meg kell jegyeznem, hogy az antikorrocsövek a füsttelen puskaportól sem rozsdásodnak, vagy legalább sokáig nem, úgy hogy napok múlva is tisztíthatjuk a csövet vadászat után, még sem találunk benne vakrozsdát, a mely a legveszedelmesebb, mert kivenni nem lehet, ha egyszer bemarta magát a megtámadott csőbe.

Van a duplapuskákon kívül még háromcsövű (drilling) és ismétlő egycsövű sörétes vadász-fegyver, még pedig többféle is, köztük a legújabb találmány a Sjögven, a mely még csak nem is rúg, hanem a visszalökő csővel dobja ki a kilőtt patront a csőből és automaticze tölt újra a raktárból.

A drilling arra jó, hogy a harmadik csöve golyós lévén, hirtelenében nagyvadra is szabályos lövést adhatunk. Erdészeknek, kint sokat járó embereknek igen becses találmány. Együtt van benne minden, a mire szükség lehet. Csak az a baj, hogy a sörétes csövei ritkán jók. De közelről megteszik azok is a kellő szolgálatot. A golyós cső pedig néha igen vékony, a mi már nem egy szétrobbanásnak volt az oka. Kiválasztása tehát gondosságot és figyelmet követel.

Az egycsövű ismétlők *nekem* nem kellenek. Sok baj van velük és felmondják a szolgálatot igen könnyen. Aztán csak egyféle sörétet használhatunk belőlük, pedig némely erdei hajtásban elkél az egyik csőben az öregebb sörét, sőt néha még a golyó is, a mit sima csőből elég jól lehet lőni kisebb távolságra. Az «ismétlők» ezenkívül sok alkalmat adnak a szeles vadpusztításra, megsebzésre. Fegyelmezetlen puskás addig lődöz a falka fogoly után, a míg patron van a puskájában: pedig ezzel csak kárt tesz, mert messziről sebez, de az ilyen sebzett vad rendszerint elvész és a ragadozó állatok zsákmánya lészen.

Néha, például vadlibahúzáson, vagy nyúlhajtásban, (vonalhajtásban), a sarkokon, a hol csak mindegyre lőni kell: jól beválnak; de olyan könnyen éri baleset, hogy éppen akkor nem működik, a mikor legjobban kellene. A kinek gusztusa, ám vadászszék vele. Én a jó patronkidobó (ejektoros) duplapuskát ma a legelső vadászpuskának tartom.

Nagyjából ezekben foglaltam össze az általános tudnivalókat a mai vadászpuskákról. Hogy csak igen szükecske dióhéjban tehettem, az mentse a hiányokat. Hisz' erről a témáról kötetnyit lehetne írni és talán még akkor is szükség lehetne a második kötetre.

Pusztuló fák.

Daczára a tudományos meteorológiai nagy haladásnak, voltakép még mindig ott vagyunk, hogy senki se képes az időjárást előre megjósolni. A legtudósabb, legtapasztaltabb próféták is mindössze annyit tudnak, hogy huszonnégy-harmincz órányi időre bizonyos valószínűségeket csoportosítsanak. Ez minden. De senki sem képes előre megmondani sem azt, hogy milyen lesz egy kezdődő évad, sem azt, hogy mik lesznek uralkodó vonásai. A század csodálatos fölfedezéseit mikor fogja vajjon kiegészíteni a tudományos időjóslás biztos alapokra fektetése is? A ki ezt a problémát megoldja, annak dicsősége vetekedni fog Tubal Caineval, a vas feltalálójával, Galvaniéval és Pasteurével.

Igaz, hogy a falusi ember rendesen órákkal előbb megérez egy kitörni készülő vihart. Sőt vannak fogékonyabb szervezetű lények, a kik, ha reggel fölkelnek, megérzik a délután kitörendő vihart. Lehet, hogy ezeknek idegrendszerükben van valami, a mi érzékeny a készülőben levő égiháború iránt. De azt, hogy milyen

---

molyan. — Törődnünk kell a gyermekeid, a te jó hírneved miatt...

— A hírnevem miatt? A mit már annyiszor darabokra szaggattak úgyis! — vélte keserüen az asszony és hevesen folytatá: — A hírnevem! Mindig a látszat, a külszín miatt minden! De én nem akarom, hogy elmenj, Gábor, nem akarom! A barátom vagy, gyermekeim gyámolítója, a helyed itt van közöttünk! Elég sokáig nélkülöztünk, elég sokáig tartott, a míg a szíved felmelegedett irántunk!

— Az én szívem, Klára? — szólt Gábor megilletődve. — Az én szívemnek nem volt szüksége felmelegedésre! A gyermekeidet az első pillanatra megszerettem, téged pedig, Klára soha, soha sem szüntelek meg szeretni!

— Igazán? — kérdezte Klára bizonytalanul, — pedig én egy időben azt hittem, megvetsz, elvesztettem a becsülésedet.

— Mikor hitted ezt? Miből következtetted?

— Imre halála után, — felelte Klára halkan. — Mint bátyád özvegyéért megtettél ugyan mindent az érdekemben, de rideg, zárkózott lettél irányomban, kerültél... Aztán elutaztál. Elmentél a világ végére, csakhogy ne kelljen találkoznod velem!

— Tudod, miért utaztam én akkor Afrikába? — kérdezte Imre fellángoló szemmel. — Mert reménytelenül szerettelek, mert szenvedtem, mert fájtak a könyeid, mert féltékeny voltam még a halottra is!

— Pedig nem volt okod, Gábor, nem volt, erre esküszöm! — erősítette Klára egészen felindulva. — Oh Istenem! hogyan magyarázzam meg neked, minő végzetes tévedés sodort engem Imre karjaiba!... mit szenvedtem, mikor vissza kellett utasítanom házassági ajánlatodat, mit szenvedtem, mikor Imre halálos ágyánál találkoztunk és én nem tagadhattam meg a haldokló kérését, pedig éreztem, hogy benne is csak téged szerettelek, téged!...

— Tehát nem csalt a sejtelmem? te mégis engem szerettél, Klára? — kiáltott fel Gábor boldogan és az asszony keze után nyult.

— Mindig csak téged szerettelek! — felelte Klára komolyan, ünnepélyesen. — Mindig csak téged! — és nem húzta vissza a kezét. (Vége.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

erős lesz a vihar és meddig fog tartani, még a legérzékenyebb idegzetűek sem képesek megmondani.

A mi már a vihar elhárítását, előzését, a szomszéd határba terelését illeti, hát ez csupa agyrém. Beszélnek ugyan újabban megint bizonyos hatalmas erejű villamos készülékekről, melyek a vihar feltartóztatására alkalmasak volnának, de ezeket a híreket is csak kétkedve lehet fogadni. Az ember már ősidőktől fogva rettegte a vihart s mindent megpróbált, hogy védekezzék ellene, de sikertelenül. Egész Franklinig a villám ellen nem volt más védelmi eszköze, mint az imádság, s a jégeső ellen jóformán ma sincs egyebe, mert hiszen tulajdonképen imaszámba vehető a némely vidékeken még ittott szokásos vihar elé harangozás is, jóllehet voltak tudósok, a kik komolyan azt állították, hogy a harangszó által rezgésbe hozott levegő képes megváltoztatni a vihar útját. Erre azonban meggyőző példákkal nem rendelkezünk s ha történt is ilyesmi, az csak a véletlennek tulajdonítható. Egy fenyegetve közeledő viharfelhő ritkán követi az egyenes vonalat, hanem többnyire ferdén közeleg, megfordul és sokszor ép ellenkező irányt vesz. Könnyű ilyenkor azt állítani, hogy a harangszó vagy a viharágyú térítette ki útjából, hogy amaz elfordította Isten haragját, ez pedig átlyukasztotta és széjjel üzte a viharterhes felhőt. Honnan van mégis az, hogy ily eredmények csak elvétve fordulnak elő, holott az elemek ereje mindig ugyanaz.

Az igazság ott van, hogy ma már a legfélreesőbb falukban sem biznak többé a harangozás sikerében, sőt őrizkednek tőle, mert tudják jól, hogy a harangozó ilyenkor nagyon könnyen ki van téve annak a veszélynek, hogy a villám agyonsujtja. A mi pedig a pár év előtt oly sok lármát ütött viharágyúkat illeti, ezeknek használhatatlansága is kiderült, úgy, hogy mint ép most olvassuk, külföldön igen sok község vonakodik már megszavazni a beszerzésükre való költségeket.

Ámde a viharnál és fergetegnél még sokkal ártalmasabb az erdőültetvényekre a szárazság, különösen kavicsos, sziklás lankákon. Ezeken egy-egy száraz évben már messziről látni a nagy fekete foltokat a zöldelő vágások között. A talajnak nem volt elég nedvessége, hogy a gyökérzet tápszereket szivhatott volna magába s a szegény fák a szó szoros értelmében éhen vesztek. Ez történt most Francziaországban a tavalyi szokatlan szárazság következtében, a hol nem egy helyen minden húsz éven aluli fenyőfaültetvény elpusztult, más helyeken pedig annyi sem maradt meg, a mennyi fedezné az ültetés költségeit.

Nemcsak az időjárás, de egy újabban nagynehezen leküzdött betegség is veszélyezteti szép gesztenyefáink életét, nem is szólva az emberi kapzsiságról, az oktalan pusztítási vágyról. Mert a szegény gesztenyefáknak az a szerencsétlenségök, hogy fájokban egész csomó oly anyagot tartalmaznak, melyet a modern vegyészet ipari szempontból értékesíteni képes s azért halálra keresi valósággal e fákat. Nagy haszonról, biztos jövedelemről lévén szó, a gesztenyefák ez ellenségei nem is igen alkusznak, sokszor kétszeresét adják meg értök a föld értékének, a melyen nőttek; csoda-e tehát, ha a szegény paraszt, a kinek gesztenyefái vannak, szivesen belemegy az alkuba s örül, hogy jó áron eladhatja fáját, nem sokat törve fejét azon, hogy mit hoz a jövő. Sok helyt látni, különösen a külföldön, lázasan dolgozó gyárakat, melyek körül a hasábokban felhalmozott gesztenyefák várják leparoltatásukat s viszont ugyanannyiszor látni letarolt nagy területeket, melyeken az egykor díszlő szép gesztenyeerdőt rossz legelő helyettesíti. Ez is egyike azoknak a csapásoknak, melyeket a rohamosan fejlődő ipar mér az erdőgazdaságra.

Egyébiránt nemcsak egyes vidékek, hanem maga a híres boulognei erdő, a párisiak e kedvelt kirándulási helye is már-már kiveszéssel fenyeget. Régóta kisérik fájó figyelemmel a természet barátai s ez erdő kedvelői, hogy e ritkaszép erdőség vegetációja mintha lassú halált szenvedne, senyved és nyomorog. Hiába élénkitik a szemet a gondosan ápolt szép virágágyak, tekintetünk alig lát ép fát, mely erőteljesen küldené fiatal hajtásait az égnek; míg a jól tenyésző erdőségekben meglep és bámulatba ejt az az eleven élet, mely a fák koronáját mind magasabbra hajtja a világosság, a napfény felé, addig itt szomorúan megrokkant törzsek, csüggeteg lombok sejtetik az elmulást.

Érdekesen és szakavatottan nyilatkozik e jelenség okairól a párisi sétautak igazgatója, Forestier, s ez okok sokfélék. Először is a boulognei erdőtalaj nem bir azzal a termékenységgel, a milyenre következtetni lehetne némely javított vagy feltöltött talajon tenyésző szép ültetvényből. Már az a tény, hogy századokon át itt Páris közvetlen szomszédságában soha sem tettek kisérletet e terület felszántásával, vagy kertgazdaságra való felhasználásával, mutatja, hogy természeténél fogva kopár, sovány terület ez, mely gazdagabb kövekben, mint jó televényben. Igaz, hogy a havasok alján sokszor közepes, szegény talajon is hatalmas sudarú fákat látni, csakhogy itt a természet dolgozik a maga biztos és csalhatatlan módszerével. Az erőteljesebb virgoncz sarjak elnyomják a sinylődő növényzetet, mely a maga részéről elhullott maradványaival termékenyiti meg a győző útjait. Ellenben a boulognei erdőnél az emberkéz munkája nem tudta pótolni a természet áldásainak megfogyatkozását, sőt nem egy esetben végzetesnek bizonyult inkább. Így különösen abban is, hogy az erdő felujítására a közeli zsiros és kövér földből Merlyből hoztak magot, mely természetesen igen követelőnek bizonyult az új talajban.

Bebizonyult az is, hogy még XVI. Lajos idejében, a XVIII. században, az erdőfelügyelőség megdöbbenve a vadállomány által okozott pusztításokon, arra szánta el magát, hogy Dél-Francziaországból telepitsen át Quercus pubescens tölgyfákat, melyeknek szőrös lombjai kevésbbé csábitották az őzeket, szarvasokat. Ily «Quercus pubescens»-eket ma is gyakran találnak a boulognei erdőben kutató botanikusok, azt azonban nem gondolták meg, hogy Párisba ültetve át a délvidékről, ezek elsatnyulnak, nem birják ki az éghajlatot, a zord és nedves telet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Mindezen balsikerű kisérletek szinte okszerűleg vonták maguk után az erdő vegetációjának lassú elhalását s máris sokan vannak, a kik azt hiszik, hogy Páris büszkesége, a boulognei erdő nem sokáig fog annak az intenziv igénybevételnek ellenállni, melynek ma ki van téve, mert ne feledjük, hogy ötven-hatvan év előtt az erdő távolabb esett Páristól, a közlekedés módjai nehezebbek és költségesebbek voltak; holott ma nemcsak Páris látogatja a boulognei erdőt, hanem az évek során át perifériáján keletkezett kis községek és villatelepek lakói is. Nap-nap után ezrenként öntik a vasutak a kirándulókat s tudjuk azt, hogy a tömegekben mindig megnyilatkoznak olyan vandál ösztönök, a milyeneket egyénenként véve ritkán találunk az emberekben. Maguk a vadak is csak az emberek példáját követik a kártékonyságban s gyakran látni a boulognei erdőben dámvadakat, melyek félénken rejtőzve, szorongva várják, mig az éj leszáll s a Précotelan tájáról az utolsó mulatók is eltávoznak, hogy aztán ők is a maguk módja szerint lakmározhassanak a kertészek által elültetett legritkább, leginomabb csemegéken.

Rámutat aztán Forestière az automobilok egyre fokozódó forgalmára is, melynek kiszámithatatlan káros hatása van az erdők növényzetére. Ezek ugyanis oly porfelhőt kavarnak fel, hogy a fa levelei nem is lélegezhetnek tőle s lihegve várják megfuladásukat. Azt hitték eleinte, hogy tán segithetnek ezen, a bajon az utak kátrányozásával s Forestier az elsők egyike volt, ki már 1906-ban erre kisérletet tett, de csak azért, hogy szomorúan győződjék meg törekvései hiábavalóságáról. Konstatálni volt kénytelen, hogy a kátrányozás károsan hat vissza a növényzet fejlődésére, legalább húsz méter kiterjedésben a kátrányozott út mindkét oldalán.

Ez a kisérlet tehát csődöt mondott. Most azon fáradoznak a szakértők, hogy ásványi anyagok helyett más oldatokkal tegyenek próbát. Vajjon több sikerrel-e mint eddig, azt csak a jövő fogja megmutatni. Annyi azonban bizonyos, mondja Forestier, hogy a mai forgalom mellett a boulognei erdőnek nem hétszáz, hanem legalább kétezer hektár kiterjedésűnek kellene lennie, hogy elviselhesse az ily forgalommal járó hátrányokat s így ide s tova nem marad más hátra, mint a gyönyörű erdőt kertté nyilvánitani ezentúl s a nyilvános kertekre fennálló korlátolások alá vetni.

Gazdasági tanácsadó.

Gyümölcspálinkák erjesztése. A pálinkakészitésre felhasználást nyerő gyümölcsöket erjesztik a végből, hogy ezáltal a bennük levő czukor alkohollá alakuljon. Az erjesztési folyamat csak akkor lesz jó, ha a gyümölcsöket előbb szétzuzzuk és beczefrézzük. A szőlőfürtből sajtolt must is csak akkor megfelelő, ha sajtolás közben a szőlőbogyók teljesen szétzuzódhatnak. Kétszeres mértékben áll ez a pálinkakészitésnél használt gyümölcsök zuzolásánál és sajtolásánál. A gyümölcsöt, hogy az jó pálinkát adjon, gyümölcsmalmokban őrlik, sajtolják. Az alma, a körte, a birs, a berkenye, a naszpolya, stb. gyümölcsmalmokba kerül zuzás, sajtolás czéljából. Óvakodni kell azonban az összes csontárgyümölcskészlet szétzuzásától, egybesajtolásától. Az így előállított készletben a magrész és magbél a pálinka izét és aromáját hátrányosan befolyásolja, miért is a gyakorlatban a csontáros gyümölcskészleteknek legfeljebb $^1/_3$-ada kerülhet együvé zuzás. esetleg egybesajtolás alá.

A maggyümölcstermékek szétzuzásához rendszerint vashengerkészüléket használnak. A hengerek vasalkatrésze esetleg megfeketiti, sötétiti a czefrét, ámde ez a czefréből nyert desztillátumra nem gyakorol hátrányos befolyást.

A pálinkafőzésre használt gyümölcsöket közvetlenül erjesztik, vagyis a húsos és nedvdús alkatrészeket nem szokták a szilárd, keményebb, tehát száraz alkatrészektől elválasztani. E tekintetben az eljárás emlékeztet a borsajtolásra, a hol a szár és a bogyó, mag és héj együtt kerül sajtolás alá.

Finomabb pálinka előállításánál a czefrét átsajtolják, hogy így az átsajtolt nedv maga induljon erjedésnek s ily állapotban kerüljön lepárlás alá.

Ami a pálinkakészítésnél a gyümölcsök czukrozását illeti, eltekintve egyes államok e tekintetben érvényben álló szigorú szabályrendeleteitől, a gyümölcs bőséges czukrozása mindenkép hátrányos a pálinka aromájára. Ha érett, jó minőségében maga a gyümölcs nem bir elég czukortartalommal, azt mesterségesen hozzáadott czukorral ellensúlyozni sohasem leszünk képesek s így ajánlatosabb, ha kevés czukortartalmú gyümölcsöket pálinkafőzésre föl sem használunk.

Az erjesztésnél az erjesztő helyiségek hőmérséklete egyenletes legyen, vagyis 20—22 Celsiusnak megfelelő 14—16 Réaumur fok közt váltakozhatik. A sűrűbb, gyümölcsczefre az erjedés folyamata alatt amugy is jócskán átmelegszik; magasabb hőfok alkalmazása tehát mellőzendő. A fő az, hogy a főzőhelyiségek hőmérséklete nagyobb ingadozásoknak ne legyen kitéve. A nagyobb hőingadozásoknak kitett gyümölcsczefre ugyanis sohasem fog kellőképpen áterjedni, a mi végeredményében a hozam mennyiségére jelent veszteséget. *Gy. K.*

Előzetes jel a száj- és körömfájás fellépésére. Egy kieli állatorvos közli, hogy kiderithető egyéb ok nélkül mutatkozó, momentán tejcsökkenés teheneknél jele lehet annak, hogy az akkor egészségesnek látszó állaton a fertőző száj- és körömfájás körülbelül 7—8 nap mulva ki fog törni. Legalább megfigyelésekből ezt lehet következtetni. Ajánlja, hogy az ilyen tejapadás konstatálásakor vizsgáljuk meg azonnal s deritsük ki hőmérővel, hogy lázas-e a különben egészségesnek látszó állat s ha hőemelkedést állapitunk meg, vegyük azonnal egyik vagy másik, e betegség ellen javalt előzetes gyógykezelés alá. (Mezőgazdák.)

Adjunk konyhasót a teheneknek. Mindnyájan tudjuk, hogy házi állataink a konyhasót hosszabb időn

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

keresztül nem nélkülözhetik, de lehetséges, hogy ezrei az állatoknak, a melyeknek ezt az ásványi anyagot külön nem nyujtják, esetleg nem mutatnak sóhiányt elárulo jeleket. Lehetséges, de nem az következik belőle, hogy az állat konyhasó nélkül is el van, hanem a só külön nyujtása nélkül el lehet azért, mert takarmányban, vízben tényleg vesz fel sót.

Babik tanár teheneken e kérdés tisztázását czélzó tanulmányokat ejtve, következő eredményekre jutott:

Ha a konyhasónak külön nyujtását teljesen beszüntetik, 1—12 hónapon át az állatok nem mutatják az annak hiányából folyó tüneteket, de ez idő leteltével már nyomban erős leromlás mutatkozik, mely rossz étvágyban, a bőr elfeszesedésében, az élősúly csökkenésében, a tej apadásában nyilvánul meg s ezek a hátrányos következmények különösen nagy fokot érnek el a bőtejelő egyedeknél és leggyakrabban az ellés idején és azt követőleg.

A tanulmányokból különben kiderült, hogy a sóadagolást nyomban javulás követi s kiderült, hogy míg a nem tejelő marha elég jól meg van a só külön adagolása nélkül is, addig a tejelő megsinyli e hiányt, azért ennek külön is nyujtani sót érdekünkben áll.

Különfélék.

Az új nyugdíjtörvény. Teleszky János pénzügyminiszter úr szeptember hó 17-én nyujtotta be a képviselőházhoz az állami alkalmazottak nyugdíjáról, valamint azok özvegyeinek és árváinak ellátásáról szóló új törvényjavaslatot, mely a jelenleg érvényben levő nyugdíjtörvényt, az 1885. évi XI. törvényczikket teljesen hatályon kivül helyezi és új nyugdíjrendelkezéseket állapit meg.

A mint alkalmunk lesz az új törvényjavaslatot megszerezni, nem fogunk késni azt olvasóinkkal megismertetni.

Nyugdíjbiztosítás. A magyarláposvidéki m. kir. járási erdőgondnokság vezetője: Juron Bernát m. kir. erdőmérnök felismervén az 1912. évi VIII. t.-cz. által életbe léptetett új nyugdíjcsoport nyujtotta előnyöket, a kerületében alkalmazásban levő erdőszolgákat a törvény üdvös voltáról felvilágositotta s közülük az alább nevezetteket vétette fel az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár új nyugdíjcsoportjába: Zsurzs Timoftej, Kozmucza János a Demeter-é, Botha Tyirila, Nyámkó János, Zsurzs Ágoston, Nekita János a Pálé, Petrován Sándor a Jánosé, Buda Szilárd, Kozma Demeter, Farkas Tanászie, Petrucz Constantin, Rusz Joel, Pap Péter, Rusz László, Gicz János, Kocsis János a Györgyé, Matyesán Endre, Pap János a Pantilimoné, Revnyik Ágoston, Fábián Tódor, Látyis Sebestyén, Nodis Gábor az Eleké, Tyira Gábor a Gergelyé, Filip Nekita, Mosucz János, Bárány Gusztáv, Filip Tódor a Györgyé, Pogye János, Koszte Gergely a Péteré, Dumitru Miklós, Paska János a Jánosé, Pap Péter a Miklósé, Hermán Miklós, Pap Demeter, Grigucza József a Katonáé, Gyurka Zakariás, Marián Ágoston, Bálint Sándor, Leó Sámuel és Székely Pál járási erdőszolgákat biztosítván részükre a baleseti segélyeket, nyugdijat, aggkori ellátást és kétféle temetkezési segélyt. Az erdőgondnok ezen emberbarati fáradozása nem szorul dicséretre s legszebb jutalma lesz a biztosítottak hálája.

Ugyancsak nyugdijra biztosittattak: Király Vilmos uradalmi vadőr, Miklay Pál uradalmi erdőőr és neje, Vajda Gábor erdőőr, Csiszér János és Székely Ferencz járási erdőörök és Dezső Ignácz kerületi erdőőr.

Halálozások. Cornides György m. kir. főerdőtanácsos, az ungvári m. kir. állami erdőhivatal főnöke, életének 66-ik, állami szolgálatának 44-ik évében, szeptember hó 10-én, Masztics Ádám m. kir. főerdőmérnök, a nagybányai m. kir. főerdőhivatal pénztári ellenőre pedig életének 46-ik, állami szolgálatának 20-ik évében, szeptember hó 18-án meghalt. Nyugodjanak békében!

Drágasági pótlék. Mótz István járási erdőőr arról értesiti lapunkat, hogy a biharvármegyei járási erdőőrök, számszerint tizen, megkapták a várva-várt drágasági pótlékot, még pedig visszamenőleg január 1-től egyenkint 300 koronát, úgy hogy szeptember 1-én mindegyikük a fizetésen kivül, még 225 korona drágasági pótlékot is kapott. A járási erdőőröknek nagy az örömük, mert a 20 évnél kevesebb szolgálati idővel biró járási erdőőrök az eddigi havi 61 kor. 66 fill. helyett ezentúl 86 kor. 66 fill.-t, a 20 évnél több szolgálati idővel biró altisztek pedig az eddigi havi 70 kor. helyett ezentúl havi 95 kor. javadalmazást fognak kapni.

Levélíró — társai nevében is — ez uton fejezi ki hálás köszönetét főnökének, az irányukban tanusitott jóindulatért, a mit még azzal is tetézett a főnök, hogy az altiszteket nyugdíjra is biztosittatta.

Átlépések az új nyugdíjcsoportba. Az 1912. évi VIII. t.-cz.-el létesített új nyugdíjcsoportba az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár a következő I. csoportbeli tagokat irta át: Kecskés László, Schmalczl János uradalmi erdőőröket, Motz István járási erdőőrt, Kozsey György és Troján György uradalmi erdőőröket.

Lassan — gyorsan. J. James Jackson Amerikában élő angol fizikus és professzor különös előszeretettel, szinte szenvedélylyel foglalkozik a különféle sebességek megfigyelésével és mérésével s ebbeli tapasztalatairól könyvet is irt, a mely tele van az érdekesnél érdekesebb sebességi adatok halmazával. A professzor adatai szerint a különböző sebességek átlagai — néhány érdekesebb esetre vonatkozólag — a következők: Az ember körme másodperczenként 0·000,000.002 métert, a bambusznád ellenben 0·000,027 métert növekedik. A házát hátán czipelő csiga mozgási gyorsasága 0·0015 méter; a puskapor lángja a szabad levegőn 0·013 méter gyorsasággal terjed; az olvasó ember pillantása pedig 38 millimétert fut be — másodperczenként; — mig ellen-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ben a hegymászó merész turista ugyanennyi idő alatt 8—11 centimétert, s a lépcsőn fölfelé haladó ember 15 centimétert halad előre. Az ölyv repülése másodperczenként 15·65 méter, a fürj 17·80, a postagalambé 27, a sasé pedig 31 méter. Pettigrevnek Jacksonéval teljesen egyező megfigyelése és mérése szerint a fecske másodperczenként 67 métert, a tengeri fecske meg épen 89 métert repül. Az ember halad 1·25 métert, a sebes folyóvíz 4, a kengyelfutó 7·1, a versenyló 12·6, a gyorsvonat 16·7, az oceánhullám 21·8, a szél 10—15, a vihar 45, az ágyúgolyó 500, a dagályhullám 800 métert, — a hold 1 kilométert, a lőgyapotrobbanás ugyancsak 1 kilométert, a nap 7·6 kilométert, a föld 29·5 kilométert, a szélvész 30 métert és az orkán 40 métert — ugyancsak másodperczenként. A fény a levegőben másodperczenként 300,000 kilométert halad.

A nyelvek régisége. Fáradhatatlan kutatás révén már számos nagyfontosságú kérdésről föl tudták lebbenteni a fátyolt; de ha a tudósokat a felől kérdezzük meg, hogy mikor képződtek a régi nyelvek: őszintén be kell vallaniok, hogy azt az időt biztosan meghatározni nem tudják. A geológia segítségével megközelítően meghatározták, hogy néhány árja-nyelv, mint az indiai szanszkrit, a médiai zend, Krisztus születése előtt kétezer évvel már tökéletes volt, költészetük pedig kiváló. E nyelvek tökéletesedését nyomon követte a görög. Ha már most azt kérdezik, mennyi időnek kellett elfolyni, míg az árjából tiz különféle nyelv képződött, a minők például a szanszkrit és görög, a latin és a gót, ismét csak a geológiára támaszkodva, azt felelhetjük, hogy ama csekély különbség létrejöttére, mely mondjuk, a franczia és olasz nyelv között van, a legkisebb idő legalább is ezer esztendő. Az árja nyelv hatfelé osztására (kelta, teuton, szláv, görög, latin és indogermán) tehát hozzávetően tizezer esztendő kellett.

Porczellánragasztó. Porczellánt vagy cserépedényt egyszerű módon lehet ismét összeragasztani. Gummiarabikumból és vízből híg oldatot állítunk elő, aztán annyi gypszet adunk hozzá, míg az egész tejfölhöz hasonlít. A tiszta megmelegített törési helyeket ezzel az anyaggal bekenjük és erősen összetartjuk addig, míg a ragasztó megszárad.

Rozsdafoltokat fehérneműből következőképen távolítanak el: a szövetre, melyet előbb a napra kitettek, egy czitrom nedvét csepegtetik és azután egy időre ismét kiteszik a napsugár hatásának.

Hivatalos közlemények.

43805/912. F. M. szám.

Körrendelet valamennyi kincstári erdőigazgatóságnak, főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak

(a segéderdőmérnökök földilletménye, valamint az erdőlegények és segéderdőőrök földváltsága ügyében).

A törvényhozástól nyert felhatalmazás alapján utasítom a czimet, hogy az 1911. évben fa- és földilletmény élvezete nélkül segéderdőmérnökökké kinevezett erdőtisztek szabályszerű fa- és földilletményét, valamint az erdőlegények és segéderdőőrök évi 20 (Husz) korona földváltságát 1912. január 1-től kezdve utalványozza ki.

A szóban lévő mellékilletmények kiutalványozása tekintetében a fennálló szabályok irányadók, megjegyzem azonban, hogy a védkerületet ellátó erdőlegények és segéderdőőröknek indokolt esetekben a czím javaslatára a lehetőség szerint meg fogom engedni, hogy addig, a míg ebbeli megbizatásuk tart s illetve a míg erdőőrökké ki fognak neveztetni, a szabályszerű földváltságösszeg lefizetése ellenében védkerületükben legfeljebb két k. hold illetményföldet természetben élvezhessenek.

Budapest, 1912. április 20-án.

A miniszter helyett:

Bartóky, s. k.
államtitkár.

*

51,364/A. 1—1912. ügyszám.

Hirdetmény állami (erdei) facsemeték adományozása tárgyában.

Az állam által fenntartott erdei facsemetekertekből az 1913. évi tavaszi és őszi erdősítésekhez szükséges csemetekészletek a földmívelésügyi miniszter által a következő feltételek szerint fognak az ez iránt folyamodó birtokosoknak kiosztani.

I. feltétel. A kopár és vizmosásos területek beerdősítésére kért csemeték, a mennyiben az állami csemetekertek készleteiből kiszolgáltathatók, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 177-ik §-ának *b)* pontja értelmében ingyen, vagyis a termelési költségek elengedésével bocsáttatnak a birtokosok rendelkezésére; a csemeték kiszedésével, csomagolásával s vasúthoz való szállításával járó, ezer darab csemete után 1 koronával számított és utánvétellel beszedendő költségeket azonban, továbbá a vasúti szállítási költségeket rendszerint a birtokosnak kell viselni.

II. feltétel. Kivételesen kisbirtokosok részére, a menyniben az illetékes kir. erdőfelügyelő igazolja, hogy a folyamodót a fent említett költségek anyagi erejéhez képest aránytalanul megterhelnék, a csemeték a folyamodóhoz legközelebb fekvő utolsó vasúti állomásra teljesen dijtalanul fognak elszállítani.

III. feltétel. Az I. és II. pontban említett erdősítések czéljaira szükséges csemeték kiszolgáltatása után esetleg még fennmaradó készletből másféle erdősítések czéljaira (rendes erdei vágások és tisztások beerdősítésére) is adatnak ki csemeték, azonban csak az alább feltüntetett átlagos termelési költségeknek és ezeken felül a csemeték kiszedésével, csomagolásával s vasúthoz való szállításával járó, ezrenként egy koronával számított, költségek megtérítése mellett, melyek utánvétellel szedetnek be. A vasúti szállítás költségeit szintén a folyamodó birtokos viseli.

Az átlagos termelési költségek fejében — fanemek szerint — a következő összegek számittatnak fel:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Csemetefaj	1000 darabonként					
	1 évesért		2 évesért		3 évesért	
	K	f	K	f	K	f
Luczfenyő	—	60	1	—	1	40
Jegenyefenyő	1	—	1	60	2	20
Erdei fenyő	—	80	1	40	2	—
Fekete fenyő	1	—	1	60	2	20
Vörös fenyő	1	20	2	—	2	80
Tölgy	3	—	4	—	—	—
Kőris, juhar, ákácz és szil	2	50	3	80	—	—
Dió	10	—	16	—	—	—
Szelid gesztenye	8	—	12	—	—	—

IV. feltétel. Kisbirtokosoknak kivételes esetekben, midőn a kir. erdőfelügyelőség igazolja, hogy az előbbi pontban említett czélra szükségelt csemetemennyiséget saját költségükön nem képesek előállítani s aránytalan megterheltetésük nélkül a teljes termelési költségeket sem viselhetik, a termelési költségek 50%-a elengedhető.

A csemeték kiosztásánál először is azok a birtokosok fognak figyelembe vétetni, kiknek kopár s vízmosásos területei a törvény alapján befásításra hatóságilag ki vannak jelölve.

Az I. és II. feltételek szerint ingyen kiosztott csemetékkel beerdősített területek jövőre az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2-ik s illetve 4-ik szakaszának rendelkezései szerint kezelendő erdőknek fognak tekintetni.

Azok a birtokosok, a kik az I—IV. alatt felsorolt feltételek valamelyike szerint csemetékben részesülni kívánnak, 1 koronás bélyeggel ellátott *folyamodványaikat legkésőbb 1912. évi deczember hó 1-ig terjesszék be, még pedig közvetlenül az illetékes kir. erdőfelügyelőséghez*, mert az elkésve beérkezett, vagy nem az illetékes kir. erdőfelügyelőséghez, hanem más hatóságokhoz beterjesztett kérelmek csak akkor vétetnek figyelembe, ha a kir. erdőfelügyelőséghez kellő időben beterjesztett kérelmeknek teljesítése után esetleg még megfelelő csemetekészlet rendelkezésre fog állani.

A folyamodványokban a birtokosoknak határozottan meg kell jelölniök a beerdősítendő terület helyét (község, dülő) minőségét (kopár, vízmosásos, futóhomokterület, vagy vágás, tisztás stb.) és kiterjedését (kat. hold), továbbá a szükséges csemeték faját, korát és mennyiségét, az elültetés idejét (tavasz vagy ősz), a folyamodó vagy megbizottjának pontos czímét (lakóhely, utolsó posta) és végül azt, hogy a fentebb közölt feltételek közül melyik szerint kérik a csemeték kiszolgáltatását.

Végül figyelmeztetnek az érdekelt birtokosok, hogy ezen hirdetmény alapján csakis erdősítésre alkalmas s a fent elősorolt fajú, egy-két éves, kivételesen három éves erdei facsemeték kerülnek kiosztásra, a melyek tehát utak, tagok szegélyezésére és parkozási czélokra nem alkalmasak, továbbá, hogy az olyan folyamodók, kik a kért s kiutalványozott csemeték annak idején ok nélkül visszautasítják, — a jövőre az állami csemetékben való részeltetés kedvezményétől elesnek.

Gyümölcsfák adományozását az ültetés helyéhez legközelebb fekvő állami gyümölcsfaiskola vezetőségétől kell kérni.

Az 1898. évi XIX. t.-cz. alapján állami kezelésbe vett erdők és kopár területek birtokosai részére szükséges csemeték kiutalványozása iránt a szükséges lépéseket a m. kir. állami erdőhivatalok teszik meg, ezeknek a birtokosoknak tehát szükségleteiket az illetékes m. kir. állami erdőhivatalnál kell bejelenteni.

A csemeték szétküldése tavaszszal márczius hóban, őszszel pedig október hóban fog megtörténni.

Budapest, 1912. évi szeptember hóban.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter ideiglenesen áthelyezte Parragh Béla m. kir. főerdőmérnököt Veszprémbe (a m. kir. állami erdőhivatalhoz központi szolgálatra).

*

A beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság főnöke a három évi katonai szolgálatra bevonult Skultéty János II. oszt. m. kir. erdőlegény helyébe Luczatőre (faszénraktár-kezeléshez) Spissák Lajos I. oszt. erdőlegényt Garampéteriről, Spissák Lajos helyébe (a garampéteri erdőgondnoksághoz irodai segédszolgálatra) Bevelaqua Imre II. oszt. erdőlegényt Felsőszarvasról, Bevelaqua Imre helyébe a katonai szolgálatának teljesítése után megjött Höher György I. oszt. erdőlegényt Felsőszarvasra az óhegyi erdőgondnokság felsőszarvasi védkerületének ellátása végett áthelyezte, illetve beosztotta.

*

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal főnöke Zsurilla Béla m. kir. erdőlegényt m. kir. erdőőrré nevezte ki, továbbá Maruska Rezső m. kir. erdőőrt Madarasaljáról Zsarnóczára (irodai szolgálatra), Halász Győző m. kir. főerdőőrt Bacsófalváról Szélaknára (irodai szolgálatra), Rendla Pál m. kir. erdőőrt Zsarnóczáról Bacsófalvára, Vojnárovszky János m. kir. főerdőőrt Garamberzenczéről Zsarnóczára (a faraktárőri állásra), Kozák József m. kir. erdőőrt Kövesmocsárról Garamberzenczére, Novák József m. kir. erdőlegényt Szélaknáról Kövesmocsárra, Králik Vilmos m. kir. erdőőrt Kunosvágásáról Geletnekre (irodai szolgálatra), Ruiszl Nándor m. kir. erdőőrt Geletnekről Kunosvágásra helyezte át.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

P. L. Az ön által említett robbantó-anyagot nem ismerjük. A kérdés különben sem olyan egyszerű, hogy arra ebben a rovatban kielégítő választ tudnánk adni. Azért azt ajánljuk, hogy hozassa meg *Doletskó Ferencz:* «A robbantás technikája» czímű 112 oldalas, 152 ábrával illusztrált művet; ebben a tuskók mikénti befúrása képekben is be van mutatva. Kapható a «Pátria» irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaságnál, Budapest (IX., Üllői-út 25 szám).

Sch. F. 1. Hirdetését közöljük. 2. Miután mi álláskövetítéssel nem foglalkozunk, önt se tudjuk állásba juttatni. Lapunknak különben csaknem minden számában talál altiszti állásokra vo-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

natkozó pályázati hirdetményeket és sokkal többre menne vele, ha azok egyikének elnyeréséért folyamodna, mint azzal, hogy hirdeti magát. 3. Mi honoráriumot senkitől se fogadunk el. A mit módunkban áll előfizetőink érdekében megtenni, azt a legnagyobb örömmel megteszszük, annyival is inkább, mert lapunknak egyik czélja az is, hogy az önök érdekeit szolgálja, de azért ajándékot, vagy mint ön mondja honoráriumot nem fogadunk el. 4. Előfizetése ez évi szeptember hó végével lejáróan, kérjük annak mielőbbi megújítását.

K. J. Olvassa el lapunk ez évi 4-ik számában, a 45. oldalon «A fegyveradóról» irt közleményünket; abban kérdésére részletes felvilágosítást talált. Itt csak azt jegyezzük meg, hogy a földmívelésügyi miniszter úrnak 1891. évi 6755. számú az a rendelete, a mely az 1879. évi XXXI. t.-cz. (erdőtörvény) 38. § a értelmében felesketett erdőtiszteknek és erdőőröknek két darab adómentes fegyver tartását engedi meg, még ma is érvényben van.

J. G. M. Az erdőőri szakiskolák fel vannak ugyan könyvtárral szerelve, csakhogy szépirodalmi művek nincsenek benne, mert a növendékek ott ilyenek olvasására nem igen érnek rá.

S. J. Az erdőőri szakiskolákban a felvételi vizsgán legalább annyit kell tudni, a mennyit a hat elemi iskolában tanítanak.

K. F. Nem csak ön, de a járási erdőőröknek csaknem valamennyie óhajtja azt, hogy a járási erdőőri személyzet államosíttassék s azt kivánják, hogy ne a czím-kérdést feszegessük, mert önök azzal meg vannak elégedve, hanem a fizetésrendezést és az államosítást sürgessük. Már többször kifejtettük, hogy az állam a járási erdőőrök fizetésének emelésére különlegesebb befolyást nem gyakorolhat, a mennyiben nem kényszerítheti a birtokosokat arra, hogy saját alkalmazottjaiknak minő fizetést adjanak. A járási erdőőri személyzet államosítása pedig nehéz kérdés, mert az az államra nagy felelősséget róna. Nézetünk szerint volna azonban egy másik mód, a melylyel a járási erdőőri személyzet anyagi helyzetén segíteni lehetne, és pedig úgy, hogy, ha az erdőőrzési alapok összecsapatnának s abból nyerné a járási erdőőri személyzet a fizetését és a nyugdíját. Ilyen formán minden különösebb nehézség nélkül egyöntetüvé és rendszeresebbé lehetne tenni a járási erdőőri személyzet javadalmazását és szolgálatát.

H. J. B. Névtelen levelekre nem szoktunk ugyan válaszolni, ezúttal azonban kivételesen tudatjuk, hogy a tényleges katonai szolgálat csak akkor számít be a polgári állami szolgálatba, ha a tényleges katonai szolgálatból közvetlenül, megszakítás nélkül történt a polgári állami szolgálatba az átlépés. Minthogy az ön által említett esetben a tényleges katonai és a polgári állami szolgálat közt 3 évi megszakítás van, ennélfogva a tényleges katonai szolgálat a nyugdíjba nem számítható be.

T. V. Az erdőőri nyugdíjszabályzat jelenleg már tárgyalás alatt áll, s előreláthatólag rövid időn belül elintézést fog nyerni.

W. E. A m. kir. államvasutak talpfaszükségletének fedezésére f. é. augusztus hó 6-án tartott versenytárgyaláson, tölgytalpfák szállítására a következő árakon tétetett ajánlat: 270 cm. hosszú goliát talpfára 5·60—5·75 kor.; 250 cm. hosszú normál talpfára 4·50—4·80 kor.; 220 cm. hosszú viczinális talpfára 3·90—3·70 kor.

L. P. 1. Az erdőkezelési járulékok az állampénztárba fizetendők be s abból fedeztetik az erdők kezelési költsége. 2. A járási erdőőrök, állami közeg felügyelete alatt ugyan, a birtokosoknak és nem az államnak teljesítenek szolgálatot. 3. Hogy a járási erdőőrtől a községek nem kivánnak semmit, az nem áll, mert hiszen azért fizetik az erdőőröket, hogy vigyázzanak az erdőre s azért kötelessége is az erdőőrnek a birtokost, ha az kihágást követ el, feljelenteni. 4. Az erdőtörvény alapján kiszabott pénzbüntetések $^1/_5$ része az illető község szegény- vagy betegápolási alapját, $^4/_5$ része pedig az országos erdei alapot illeti. 5. A kártérítésekből netán önöket megillető összeg kiutalványozása, valamint 6. az országos gazdasági munkás- és cselédsegélypénztárba fizetett járulék visszatérítése és végül 7. az irodai átalány ügyében forduljon a járási erdőgondnoksághoz.

B. K. Ön azt írja, hogy a kinestári erdészeti altisztneknek 5 drb. marhát szabad ingyen legeltetni s ha ellések folytán szaporulat áll be, úgy a többleten túl kell adni, a miből az altisztekre nagy kár háramlik, mert a kis szopós borjúért alig kapnak valamit, holott ha a szaporulatot is legeltethetnék, a nagyobb marháért tizszeres árt is kaphatnának. Ez utóbbiban tökéletesen igaza van, azonban a dolog nem egészen úgy áll, a mint ön írja. Az 1885. évi 17,209. számú földmívelésügyi miniszteri körrendelet ugyanis, mely az erdőtisztek, az erdészeti altisztek és szolgák legeltetési és makkoltatása haszonélvezetét szabályozza, azt mondja, hogy «az erdészeti altisztneknek és szolgáknak két tehenet, egy növendék szarvasmarhát és két borjút, két öreg sertést és négy malaczot, vagy két darab egy éven felüli süldőt» szabad ingyen legeltetni, illetve makkoltatni. A körrendelet értelmében tehát nem öt darab, hanem csak két darab tehenet szabad legeltetni, a miből következik, hogy a körrendelet a szaporulatra figyelemmel volt, a mennyiben a két tehénen kívül még két borjúnak, sőt ezen felül még egy növendékmarhát a legeltetését is megengedi, vagyis módot nyújt az altisztteknek arra, hogy a két tehén szaporulatát ne legyenek kénytelenek rögtön eladni. Miután ez a körrendelet továbbá azt mondja, hogy «ezen megállapított állomány a szabadon legeltethető, illetve makkoltatható lábas jószág legtöbbjét» képezi, az erdőhatóságok csak arra ügyelnek, hogy az altisztek összesen öt lábas jószágnál többet ne legeltessenek, vagyis hallgatólag eltűrik, hogy az altisztek a növendékmarha és borjúk helyett teheneket legeltessenek. Hogy a megállapított létszámon felül bárcza-váltás ellenében több marhát legeltethessenek, erre nézve a hivatalból kellene engedélyt kérni, bár alig hiszszük, hogy a hivatal vagy akár a minisztérium is ezt engedélyezné.

B. I. 1. Lapunk mai számában közöljük egész terjedelmében az erdőlegények és segéderdőőrök földváltsága ügyében kiadott körrendeletet. Abból láthatja, hogy azok az erdőlegények és segéderdőőrök, a kik védkerülettet látnak el, a földváltságösszeg lefizetése ellenében két hold földet természetben kaphatnak. Abból, hogy az ön által említett pályázati hirdetményben a segéderdőőri állás két hold illetményföldnek van feltüntetve, nem következik az, hogy a kinevezendő segéderdőőr a földet természetben fogja megkapni, vagy ha megkapja, nem kell érte a váltságdíjat megfizetni, mert a pályázati hirdetményben nem lehet mindent részletesen kiírni. Az erdőtiszek kinevezési rendelvényében is benne van, hogy ennyi és ennyi föld- és tüzifajárandósággal van az állás összekötve, de azért nem kapja azt meg mindenki természetben. 2. A 8235. ein. 1912. számú körrendelet értelmében az erdőlegényeket és segéderdőőröket is megilleti a családi pótlék. Ha még nem kapta meg, kérje azt a hivatáltól. 3. Az értesítést jobbnak látjuk nem közölni.

U. J. Előfizetése már a múlt év végével lejárt; kérjük annak mielőbbi megújítását.

Nyugdíj. Az új nyugdíjtörvénytervezetet megvásárolni most még nem lehet, de a mint az törvénynyé fog válni, minden könyvkereskedő útján meg lesz szerezhető.

J. J. Mi öntől eddig még nem kaptunk tárczát s így látatlanban nem nyilatkozhatunk, hogy közölhető lesz-e az vagy sem. Szíveskedjék beküldeni s akkor nyilatkozni fogunk.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

25 éves, nős erdészeti altiszt, ki jelenleg egy nagyobb uradalomnál van alkalmazva mint önálló pagonyerdész, birtokbérbeadás miatt november 1-től hasonló állást keres. A vadászat minden ágában teljesen jártas és a műszaki fáczántenyésztésben is némi gyakorlattal bir. Beszél magyarul és németül. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (41.)

35 éves, erős, egészséges, nős, gyermektelen, katonaviselt tüzéraltiszt, jó erdőőri szakvizgabizonyítványnya

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

és 13 évi megszakítás nélküli erdészeti és vadászati gyakorlati szolgálattal, megfelelő állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (42.)

Gyakornoki vagy segéderdészi állást keres négy középiskolát végzett fiú, kinek apja nagy uradalomban pagonyerdész s igy alkalma volt a vadászat és az erdészet egyes ágaiban ismeretet szerezni. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (43.)

30 éves, nőtlen, földmívesiskolát és erdőőri szakiskolát végzett, szakvizsgázott járási erdőőr, jó bizonyítványokkal, azonnali belépésre állást keres. Beszél: magyarul, németül és románul. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (44.)

Nagyobb uradalomban ideiglenesen alkalmazott 25 éves, nős, több nyelvet beszélő, szakiskolát végzett és szakvizsgázott erdőőr, ki az erdészeti és vadászati teendőkben több évi gyakorlattal bir, megfelelő állást keres. Címe Battyányi Lajos, Nagybaráthegy. (45.)

Fáczánmester, ki jelenleg nagy uradalomban van alkalmazva, állását változtatni óhajtja. A vadtenyésztésben, vadászatban és dúvadirtásban nagy jártassággal bir. Beszél és ir magyarul, németül, csehül, tótul és szerbül. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (46.)

HIRDETÉSEK

Pályázati hirdetmény. Az isztolnai uradalomban (Kolozs m.) egy erdőőri állás jő 1913. évi január 1-én, esetleg azonnali belépéssel üresedésbe.

Javadalmazás: évi 360 kor. készpénz, természetbeni lakás kerttel a faluban, 20 ürm. kemény dorongtüzifa a vágásban, egy k. hold szántó, egy tehén és egy növendék nyári legeltetése, téli tartásra két hold rét, erdei kihágások után befolyt pénz $^1/_3$-ada.

Pályázhatnak józan, erélyes, nős erdőőrök, kik állandó állásra reflektálnak. A bélyegtelen kérvény, erkölcsi és eddigi szolgálatot igazoló bizonyítvány «Erdőgondnokság, Isztolna, p. Szászfenes» czimzendők. (11.II.2.)

Sétabot és csernyőnyél pálcza termeléshez alkalmas — tekintet nélkül a távolságra — som-, mogyoró-, veresgyűrű-, kőris-, gyertyán-, esetleg tölgysarjerdőket megvesz, saját költségen megnézet, ilyen erdők közvetítését vagy ajánlását megfelelően honorálja.

Bing és Muránszky bottermelő czég,
(1.VI.4.) ***Pelsőcz, Gömör megye.***

Pagonyerdészi vagy pagonyvadászi állást keres 1913. év jan.—ápr. havi belépéssel, jelenleg nagy uradalomban alkalmazott fiatal pagonyvadász, a ki az erdőkezelésben, fővad, fáczántenyésztésben járt, a magyar, német és tót nyelvet birja, végzett középiskolát, erdőőri szakiskolát, kitünően tette le a szakvizsgát és elsőrendű bizonyítványokkal rendelkezik. Címe a kiadóhivatalban. (2.IX.4.)

Szilágy vármegye közigazg. erd. bizottságától.

Pályázati hirdetmény. 2394/1912. sz. Szilágy vármegye törvényhatóságánál megüresedett zsibói járási erdőőri állásra, mely évi 700 kor. fizetéssel, 200 kor. lótartási átalánynyal és 100 kor. lakbérrel van javadalmazva, ezennel pályázatot nyitok s felhívom azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt képesítésüket s esetleg előbbeni szolgálatukat igazoló okmányokkal kellően felszerelt pályázati kérelmüket Szilágy vármegye közig. erd. bizottságához czimezetten a zilahi m. kir. áll. erdőhivatalhoz f. évi október 7-ig bezárólag annál is inkább adják be, mert a később érkező pályázati kérelmek figyelembe nem vétetnek.

Zilah, 1912. évi szeptember hó 7-én.

(10.II.2.) ***Péchy*** főispán, elnök.

Eladó vizsla. Egyéves hím angol vizsla, fehér nagy májfoltokkal, gyönyörűen keres és aportiroz, kitünően áll minden vadat, vaddisznót kifogástalanul állit, ára 80 kor. Háromhónapos fekete szetter, kitünő fajból származik, szépen aportiroz, ára 30 kor. Érdeklődők forduljanak az alábbi czimhez: Siskovits József urad. vadászsegéd, Császár (Komárom megye). (4.II.2.)

Pályázat. Nagys. Szabó Ferráris Artur úr sikvölgyi uradalmában betöltendő egy főerdészi és egy segéderdészi állás.

Pályázóktól megkivántatik a magyar és német nyelvnek szóban és irásban való tökéletes birása. A főerdészi állásra pályázónak gyakorlottsággal kell birnia az erdők önálló kezelésében, valamint a fő- és apróvadak okszerű gondozásában és vadászásában.

I. Főerdészi fizetés: 1. évi 2000 kor. készpénz, ötévenkint 10 %-os emelkedéssel; 2. hat drb szarvasmarha (három tehén, három növendék) nyári legeltetése, télire 60 q széna házhoz szállitva; 3. 88 — kor. sertésváltság; 4. öt kat. hold illetmény-szántóföld; 5. 36 ürm^3 kemény hasábtüzifa házhoz szállitva; 6. háromszobás lakás a szükséges mellékhelyiségekkel. Szolgálati czélokra egy uradalmi fogat használata.

Főerdészszé kinevezett tartozik nőtlen segédjét és időközönként a vadász vendégeket is külön díjazás ellenében élelmezni.

II. Segéderdészi fizetés: 1. évi 1440 kor. készpénz, ötévenkint 10 %-os emelkedéssel; 2. butorozatlan lakás; 3. fűtés és világitás.

A főerdészi állás f. évi deczember hó 1-én, a segéderdészi állás pedig minél előbb elfoglalandó. Pályázatok bizonyítványmásolatokkal felszerelve f. é. október hó 15-ig az Urad. birtokkezelőség czimén Sikvölgy, u. p. Bánhida, Komárom vármegye küldendők. (12.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Termelt fenyőhaszonfa-eladás. 1912. évi 51,550. számhoz. A zólyomlipcsei erdőgondnokságban termelt és részben a szelcsefővölgyi, részben garamparti rakodókra kihozott, összesen 4499·07 m³ fenyőhaszonfa nyolcz eladási csoportra megosztva zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok 1912. évi október hó 7-én déli 12 óráig nyujtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és október hó 8-án délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, árverési feltételek, ajánlati ürlap és boriték az árverező m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapesten, 1912. évi szeptember hóban.

(13.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

Van egy nemes fajú, sima szőrű, zsemlyeszinű kétéves **szuka vizslám** négy kis kölyökkel; eladnám vagy együttesen, vagy külön és ha a kicsinyek hathetesek lesznek 30 kor.-ért drb-ként, fajtisztaságukért kezeskedem.

Marosborsán (Arad m.), 1912 augusztus hó 22-én.

(14.) ***Sisa Tamas*** m. kir. főerdőőr.

Pályázati hirdetmény. 4026/1912. K. B. szám. Szatmár vármegye területén a közös erdőőri szervezethez tartozó, állami kezelés alatt álló erdőknél megüresedett járási II-od oszt. erdőőri állásra pályázat nyittatik.

Ezen állással évi 400 kor. fizetés, 200 kor. fizetési pótlék, 100 kor. lakbér, 140 kor. utazási, 6 kor. irodai átalány és 168 kor. mellékilletmény.

Az erdőőr székhelyét a közigazgatási erdészeti bizottság határozza meg.

Pályázóktól megkivántatik a magyar állampolgárság, feddhetlen előélet, legalább 24, de 35 évesnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő, valamint az erdőőri szakvizsga sikeres letétele, mely adatok hiteles okmányokkal igazolandók.

Sajátkezüleg irt, egykoronás bélyeggel ellátott kérvények 1912 november hó 1-ig a nagykárolyi m. kir. állami erdőhivatalhoz adandók be.

Szatmár vármegye közig. erdészeti bizottságának Nagykárolyban 1912. évi szept. hó 17-én tartott ülésében.

(15.) ***Csaba,*** elnök.

1912. évi 3721. szám. **Pályázat** egy erdőőri (II. o. altiszti), egy I. o. és egy II. o. segéderdőőri, valamint előléptetés esetén egy I. o. és egy II. o. erdőlegényi állásra.

Pályázatot hirdetek egy erdőőri (II. o. altiszti), egy I. o. és egy II. o. segéderdőőri, valamint előléptetés esetén egy I. o. és egy II. o. erdőlegényi állásra.

Az ezen állásokra pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban körülírt szakképzettséggel, az állami erdészet szolgálatába újonnan belépni kivánók ezenkivül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismeretükről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket 1912. évi november hó 2-ig a szászsebesi m. kir. erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Szászsebes, 1912. évi szeptember hó 20-án.

(16.) ***M. kir. erdőhivatal.***

Pályázati hirdetmény. 722/1912. sz. Kisküküllővármegye területén állami kezelésbe vett községi és némely más erdő és kopárterületek védelménél Harangláb község székhelylyel megüresedett erdőőri állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Az erdőőr évi fizetése 500 korona, mely előléptetés esetén 700 s illetve 900 koronára emelkedhetik.

Mellékilletmény mind a három fizetési fokozatban: Utazási átalánya 200 kor. Lakbére 100 kor. Tüzifa átalánya 100 kor. Iroda átalánya 5 kor. Az országos gazdasági munkás- és cselédsegélypénztárba való beiratás 3 könyv után 31 kor. 20 fillér.

Pályázótól megkivántatik a magyar állampolgárság, fedhetlen előélet, legalább 24 éves, de 35 évesnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő valamint az erdőőri szakvizsga sikeres letétele, mely adatok hiteles okmányokkal igazolandók.

Erdőőri szakiskolát végzett egyének előnyben részesülnek.

Sajátkezüleg irt egy koronás bélyeggel ellátott kérvények **1912. évi október hó 15-ig** a dicsőszentmártoni m. kir. állami erdőhivatalhoz adandók be.

Dicsőszentmárton, 1912. évi szeptember hó 20-án.

(18.) ***M. kir. állami erdőhivatal.***

Megvételre keresek két, csak kizárólag vaddisznót kereső és hajtó kutyát. Vevő: Soltész Sándor, Lipnikpuszta, u. p. Kapi (Sáros m.). (20.)

Pályázat. 5592/1912. ügyszám. A tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületében nyugdijazás folytán 1 (egy) m. kir. főerdőőri (I. oszt. altiszti), előléptetés esetén 1 (egy) m. kir. erdőőri (II. oszt. altiszti), 1 (egy) I. oszt. m. kir. erdőlegényi vagy segéderdőőri, 3 (három), esetleg 4 (négy) II. oszt. m. kir. erdőlegényi vagy segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követett szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépők ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos vagy megyei főorvos vagy pedig m. kir. honvédtörzsorvos által kiállított bizonyitványnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismeretük-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezüleg írt kérvényüket elöljáró hatóságuk, eddig még állami szolgálatban nem állók pedig az illetékes politikai hatóságuk útján folyó évi október hó 31-ig a tótsóvári erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Tótsóvár, 1912. évi szeptember 19-én.

(19.) *M. kir. kincstári erdőhivatal.*

Füz- és nyárfa-eladás tövön. 2958/1912. sz. Az apatini magy. kir. erdőhivatalhoz tartozó bezdáni, doroszlói és palánkai m. kir. erdőgondnokságok kerületében lévő alább felsorolt vágásterületeken álló füz- és nyárfaanyag tuskóirtási kötelezettség nélkül a vágásterületen álló tölgy és szilfatörzsek visszahagyásával zárt írásbeli ajánlatok útján a következő csoportosítás szerint kerül eladásra:

1. Monostorszegi Smagucz	13·99	h.	vágás	kikiáltási ára	5895 K
2. Szondi Bakula	85·89	«	«	«	30,942 «
3. Dunabökényi lágy erdő	101·25	«	«	«	12,938 «
4. Palonai lágy erdő 21 °/. erdőrészlet	22·40	«	«	«	5311 «
5. Kaboli Kozják sziget	10·35	«	«	«	447 «

Az ajánlatok legkésőbben **1912. évi október hó 21-ik napjának délutáni 4 óráig** nyujtandók be az apatini m. kir. erdőhivatalhoz, a hol azok a következő napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Az árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték az apatini m. kir. erdőhivatalnál, valamint a fent megnevezett m. kir. erdőgondnokságoknál tekinthetők, illetve szerezhetők meg.

Apatin, 1912 szeptember hóban.

(21.) *M. kir. erdőhivatal.*

Széldöntött tölgy-, fenyő- és bükkfa eladása. 1912. évi 51657/I. B. 1. sz. Az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz tartozó hátmegi m. kir. erdőgondnokság kezelésében lévő háthegységi erdőkben a folyó év tavaszán dúlt szélviharok által kidöntött és letört tölgy-, fenyő- és bükkfák még nem értékesített részéből a vevők által termelendő mű- és tüzifa hét (7) értékesítési csoportra megosztva, zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok legkésőbben **1912. évi október hó 8.** napjának déli 12 órájáig nyújtandók be az ungvári m. kir. főerdőhivatalnál, ahol azok október hó 9-én d. e. 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Az eladási csoportokra való megosztás, a faválasztékokra, kikiáltási árakra és bánatpénzekre vonatkozó adatokkal, valamint az árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlapok és borítékok az ungvári m. kir. főerdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi szeptember hó.

(22.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.

Tüzifa eladása kész állapotban az erdei rakodón. 1912. évi 98150/I. B. 1. sz. Az orsovai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó óasszonyréti (ógradinai) m. kir. erdőgondnokság «A» g. o. I. vgs.-ban az 1912, 1913, 1914. és 1915. években a kincstár által termelendő Ujbányán a Karbonárin patak torkolatához kiszállítandó és ott felrakásolandó évi mintegy 2—4 ezer ürméter bükktüzifa zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra kerül.

Az ajánlatok legkésőbben **1912. évi október hó 9-ik** napjának délutáni 5-óráig nyújtandók be az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz, ahol azok a következő napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Kikiáltási ára az I-sö osztályu tüzifának ürméterenként négy (4) kor. 80 fill. II.-od osztályu tüzifának ürméterenként négy (4) kor. 30 fill. Bánatpénz: Kettőezerötszáz (2500) korona.

Az árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték az orsovai m. kir. erdőhivatalnál, valamint az óasszonyréti (ógradinai) m. kir. erdőgondnokságnál tekinthetők, illetve szerezhetők meg.

Budapest, 1912. évi szeptember hó.

(23.) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Erdészeti csemeték,

úgymint: 1 éves fürtös juhart ... 6 kor. árban
1 éves mezgés-égert ... 6 « «
1 éves amerikai kőrist ... 7 « «
kanadai nyár-dugványokat ... 13 « «
1 éves tölgycsemeték ... 10 « «
1 éves Banks-fenyőt ... 5 « «
2 éves iskolázott Banks-fenyőt 10 « «

szállítunk 1000 darabonként, erőteljes, dúsgyökérzetü minőségben. Egyéb csemetékről és magvakról árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. (17. IV. 1.)

Neumayr és Társa erdészeti mag- és csemetekereskedés **Zalaegerszeg.**

Uri ruhák készítéséhez való

jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári árakon szállit

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnynyel jár.

Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(3.IX.4.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

(5.VI. 3.) *Faiskolaterület: 100 hold!*

Jegenyefenyőmagot és csemetét, tölgymakkot, tölgycsemetét,

mindennemű egyéb

erdészeti magvakat és csemetéket, gyümölcsmagvakat, vadonczokat

ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.

Árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok!

Gyufagyártási czélokra legkeresettebb

KANADAI NYÁR

Populus monolifera canadensis

szavatolt fajtiszta, erőteljes

isk. 65—100 cm. magas csemeték ezre 30 korona
« 100—150 « « « « 35 «
« 150—200 « « « « 40 «
2—3 méteres suhángok százа 12 kor., ezre 100 kor.

őszi szállításra — amig készletem tart.

Kimerítő fajismertetéssel, valamint egyéb erdei facsemetékre és magvakra árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok. (6.V.3.)

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.

Veszünk mindennemű **fa- és cserjemagot**

a legmagasabb árakon, úgy, hogy a gyüjtés nagyon kifizeti magát. Kérjük a mintát beküldeni és az eladó mennyiséget tudatni.

NEUMAYR ÉS TÁRSA
erdészeti mag- és csemetekereskedés
Zalaegerszegen. (7.VI.2.)

Erdészeti magvakat és csemetéket

legjutányosabb árban és legmegbizhatóbb minőségben szállít

NEUMAYR ÉS TÁRSA
erdészeti mag- és csemetekereskedés
Zalaegerszegen. (8.VI.2.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Tiszta akáczmag minden mennyiségben kapható!

Szolid és pontos kiszolgálás!

Tölgymakkot, tölgycsemetét
Jegenyefenyőmagot, erdészeti magvakat
Gyümölcsmagvakat, vadonczokat
Lomb- és tűlevelű csemetéket
Vadgesztenyét vadetetési czélra (9. V. 2.)

ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér

STAINER GYULA

cs. és kir. udvari szállító magyar magpergető gyára

KÖRMEND, Vas megye.

Árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Tiszta akáczmag minden mennyiségben kapható!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár. Az MTA Könyvtár és Információs Központ Agrártudományi Osztálya és az Országos Erdészeti Egyesület Könyvtárának digitális gyűjteménye. A digitalizálás a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával történt. Az Agrárminisztérium Agrárgazdasági Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 20. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi október 15.

AZ ERDŐ

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 4 K.
Fél évre . . . 2 K.
Negyed évre . . . 1 K.
Egyes szám . . . 20 f.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betufaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenkent utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A fenyőszálfavágások kidolgozásáról. (Kolozs József.)
A nyugdíjtörvény javaslat. (Balogh Ernő.)
Gazdasági tanácsadó; Istállózás küszöbén. (Kukuljevič József dr.)
Különfélék: Lapunk mult évi tiszta jövedelme. — Nyugdíjbiztosítás. — Béky Albert-féle «Számtan» elfogyott. — Faragó Béla árjegyzéke. — Kutyák átlagárai. — A fiáker eredete. — A leggyorsabb vonat. — A japán uralkodóház vagyona. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Kalucsni Leander. (Szabó Miklós.)

A fenyőszálfavágások kidolgozásáról.

Irta: *Kolozs József* m. kir. főerdőmérnök.

(Vége.)

XVIII. A szálfavágások kidolgozására vonatkozó egyéb intézkedések és megjegyzések.

A vágásterületen előforduló tűzesetek megakadályozása végett mindaddig, míg a ledöntött faanyag a vágásterületről teljesen el nem távolíttatik, a vágásterületen vágásőröket kell alkalmazni.

A mi a munkások alkalmazását illeti, vállalkozó a fatermelésnél és szállításnál alkalmazandó munkásokat szabadon fogadhatja fel, kivéve a tutajozás tartama alatt a már elszegődött kormányosokat, a kiket felfogadnia tilos.

Vállalkozó köteles intézkedni, hogy alkalmazottjai, munkásai és fuvarosai az erdészeti személyzetnek a fennálló szerződés kikötésein alapuló utasításait és intézkedéseit kövessék és betartsák és köteles az ellenszegülő személyeket a munkából, illetve szolgálatból elbocsátani.

Az igy elbocsátott egyéneket vállalkozó többé nem alkalmazhatja.

A felvállalt munkát a vállalkozó semmi szín alatt sem végeztetheti napszámban, hanem köteles az egyes végzendő munkálatokat ahhoz értő, megbízható alvállalkozóknak, illetve munkavezetőknek és munkáscsoportoknak szakmányban kiadni és tartozik azokkal a végzendő munkára vonatkozólag szabályszerű szerződést kötni, mely a kezelő erdőtisztnek mindig bemutatandó.

A bemutatott szerződés alapján, ha a munkások ez iránt való kívánságukat bejelentik, az érdembér közvetlenül az illető munkáscsapat részére is bérjegyzékelhető, esetleg a vállalkozó bérjegyzékéből a kezelő erdőtiszt által részükre levonható.

Vállalkozó a felmerülő munkák teljesítéséhez a külföldről munkásokat nem hozhat és csak rendkívüli körülmények esetén, mindenkor kikérendő külön engedély alapján alkalmazhat külföldi munkásokat.

Vállalkozó köteles alkalmazottjainak, munkásainak és fuvarosainak keresetét alku szerint pontosan kifizetni és felelős az alvállalkozói által alkalmazott munkásokkal szemben is a munkabérek kifizetése tekintetében.

Ha a vállalkozó az érdembe hozott kereseteket az esedékesség napjától számítandó egy héten belül munkásainak, fuvarosainak ki nem fizetné, felhatalmazza a kir. kincstárt, hogy a beigazolt és esedékessé vált kereseteket a vállalkozó rovására kifizethesse.

Megjegyzendő azonban, hogy ezen fizetés a királyi kincstárnak csupán jogát s nem pedig egyszersmind kötelességét fogja képezni.

Az ilyen módon kifizetett összegek a végleszámolás megejtése alkalmával természetesen vállalkozó érdembe hozott díjaiból és munkabéréből levonatnak.

Vállalkozó a munkások béréből levonásokat nem eszközölhet, hasonlóképen tiltva van a munkások bérét élelmi szerekkel, szeszes italokkal és más czikkekkel megváltani, azok beszerzési forrását meghatározni, vagy a munkabért bármiféle utalványnyal fizetni.

Vállalkozó köteles továbbá az egy évben összesen három hónapi időtartamon túl alkalmazott azokat az erdőmunkásokat, a kik valamely kincstári társpénztár kötelékébe nem tartoznak és az *Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár*-ba rendes tagokul belépni nem kívánnak, a szerződés tartamára a nevezett segélypénztárba rendkívüli tagokul felvétetni, illetve beiratni és az évi egy korona tagsági díjat helyettük az említett pénztárba befizetni.

Ha a szerződésben elvállalt munkák foganatosítása valamely elemi csapás (széldöntés, hegycsúszás, hógörgeteg, hófúvás, jégzalás, árvizek) által lényegesen megnehezíttetnék, vagy teljesen megakadályoztatnék, vállalkozó az ezek által szenvedett esetleges kár megtérité-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sére nézve a kincstárral szemben minden jogáról előre is lemond és feltétlenül aláveti magát az esetleges kárpótlás nagyságának megitélésére illetékes hatóság (m. kir. erdőigazgatóság) ebbeli határozatának.

Ha a vállalkozó a szerződés tartama alatt elhalna, avagy vagyonának kezelése tőle bármi okból, a csőd esetét kivéve, elvonatnék, akkor a vállalat egyetemleges kötelezettség mellett a vállalkozó törvényes örökösére száll.

A kincstárnak azonban, ha érdekeit veszélyeztetve látná, jogában áll a vállalkozó haláláról, illetve vagyona és személye felett való rendelkezési jogainak megszüntéről vett értesítés után 14 nap alatt a szerződést felbontani.

Magától értetődik, hogy a kir. kincstár ez esetben is a jelen szerződésen alapuló bármely jogát, vagy kártérítési igényét a volt vállalkozó örökösei és annak jogutódai ellen feltétlenül érvényesítheti.

Szerződésszegést követ el a vállalkozó, ha az erdészeti alkalmazottaknak a munkára vonatkozó utasításait, vagy egyéb rendelkezéseit egyáltalán nem, vagy késedelmesen teljesíti, a megszabott munkaerőt a kellő időben be nem állítja, vagy a vállalati szerződésben megállapított bármely más kötelezettségét a kezelő erdőtisztnek a vállalkozóhoz intézett irásbeli felszólításától számított nyolcz nap alatt nem teljesítheti, vagy végül, ha csődbe jut.

Ezen esetben fel van jogosítva a kir. kincstár vállalkozót a szerződésből folyó minden munkától és javadalmazástól minden birói beavatkozás mellőzésével azonnal eltiltani.

A vállalkozónak érdembe hozott munkabéréből a vállalatnál alkalmazott munkások béreinek kifizetése után fennmaradó rész a kincstárt illeti.

Ezenfelül jogában áll a kir. kincstárnak a vállalatot a szerződésszegő vállalkozó terhére és költségére szabad kézből, vagy egy új árlejtés megtartása mellett is más vállalkozónak átadni, mely esetben a netáni magasabb munkabérből a kir. kincstarra háramló veszteségért az új árlejtés költségeinek megtérítéséért és minden további hátrányok kiegyenlítéséért szerződésszegő vállalkozó összes ingó és ingatlan vagyonával felelős.

Ha az alkunál vagy az új árlejtésnél a fa kitermelésére nézve előnyösebb ajánlat tétetnék, az így elért különbség a kir. kincstár javára esik.

Ha vállalkozó nem felel meg kötelezettségeinek és a kincstár vállalkozó terhére és költségére házilag teljesítteti a munkát, vállalkozó az erdőigazgatóság, illetve az erdőgondnokság ezen intézkedésének feltétlenül aláveti magát.

Nem lehet beleszólása abba vállalkozónak, hogy az erdőgondnokság a teljesítendő munkálatokat napszámba, avagy alku útján végezteti, még abban az esetben sem, ha a munkálatoknak ily módon való teljesítése esetleg anyagi kárral járna is a vállalkozóra nézve.

A vállalkozó terhére ily módon teljesített munkálatoknál felmerülő munkabéreket az erdőgondnokság vállalkozó terhére bérjegyzékeli és ha a végleszámolásnál kitünnek, hogy az adott előlegek és az erdőgondnokság által teljesített munkáért fizetett összegek többet tesznek ki, mint a mennyi vállalkozónak a kihozott fatömeg után a szerződésileg kikötött egységárak számbavételével jár, ezen túlfizetett összegért vállalkozó és neje, ha pedig vállalkozó időközben elhalaloznék, úgy törvényes örökösei is összes ingó és ingatlan vagyonukkal felelősek.

A vállalati szerződésben végül mindenkor kiköttetik továbbá az is, hogy a vállalkozónak az elvállalt munkát az erdőigazgatóság (erdőhivatal stb.) beleegyezése nélkül más vállalkozónak átengedni tilos.

TÁRCZA.

Kalucsni Leander.

Irta: *Szabó Miklós.*

Kalucsni Leandernek jóforgalmú ócskavaskereskedése volt a főtéren. És ezzel mindent elmondtam, a mi Kalucsni Leanderről egy komoly novella keretein belül elmondható.

De mert én nem irok komoly novellákat, kénytelen vagyok megemlékezni arról a pompásan kifejlődött vörös «bibircsók»-ról is, a mely egykedvű lomhasággal terpeszkedett Leander barátunknak máskülönben klasszikus szabású orrán. Ez a bibircsók egyébként mitsem vont le hősünknek megdöbbentően szokatlan, vagy ha úgy tetszik: szokatlanul megdöbbentő rútságából. A mi pedig a színét illeti, hát biz' az számtalanszor átment a karminpirosból valami fenomenálisan elragadó zöldeskék színbe... Ezek a gyakori színváltozások azonban (oh, ne gondolják!) sohasem az ünnepnapoktól, vagy pláne az időjárástól, voltak függővé téve. Oh nem! Hanem mindig és kivétel nélkül a derék üzletember által elfogyasztott kupiczák számától...

Ennyit a bibircsókról.

De ha már egy közönséges bibircsóknak ennyi időt szentelt em, nem volnék igazságos, ha elfelejtenék megemlékezni Kalucsni Leander — feleségéről is. Képzeljenek el egy bájos, kívánatos asszonyszemélyt: ez Ökalucsniságának a felesége, a kinek azonban minden csinossága mellett is van egy megbocsájthatatlan hibája. Az, hogy 25 évvel fiatalabb az uránál.

Dibdáb főhadnagy szerint azonban ez nem hiba. Sőt!

Hogy ki ez a Dibdáb főhadnagy és miként jutott ahhoz a szerencséhez, hogy Kalucsniné önagyságával együtt emlegessék? — ezt nem illik kutatnunk. Elvégre Kalucsni Leander sem kutatta, noha erre neki több joga és *oka* lett volna. Ő egy igazi férj volt és azzal, hogy minden szabadidejét, mely az evésen-iváson és alváson kivül rendelkezésére állott, teljesen az üzletnek szentelte, éppen eleget tett a házasélet összes követelményeinek... Ha netán valaki mégis más véleményen volna, előre kijelentjük, hogy ez a körülmény Kalucsninak sok év tapasztalataiból leszürt meggyőződésén mit-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Kiköttetik továbbá az is, hogy a vállalkozó más társakat, mint a kik a szerződést eredetileg aláírták, maga mellé társul nem fogadhat.

Ha pedig ezen határozott kikötés daczára kitudódnék, hogy a vállalkozó az elvállalt munkát titokban másnak átadta, vagy maga mellé társakat fogadott, jogában fog állani a kincstárnak tőle a munkát rögtön elvenni és az ő terhére és veszélyére más vállalkozónak szabad kézből átadni a nélkül, hogy ezért az erdőkincstár ellen bármiféle kártérítési követeléssel fellépni jogosítva lenne; ellenkezőleg, előre is lemond a netalán támasztható kártérítés jogigényéről.

A nyugdíjtörvény-javaslat.

Lapunk előbbi számában már említettük, hogy a pénzügyminiszter úr szeptember hó 17-én beterjesztette a képviselőházhoz az új nyugdíjtörvény-javaslatot. Miután ez a törvényjavaslat — indokolással együtt — 146 oldalnyi vaskos füzetet képez, annak tartalmát lehetetlen teljes egészében közölnünk s azért itt csak az altisztekre és szolgákra, valamint ezek özvegyeire és árváira, továbbá az állandóan alkalmazott napszámosokra vonatkozó rendelkezéseket ismertetjük.

I. Általános határozmányok.

A törvényjavaslat 1. §-a szerint ellátásokra tarthatnak igényt:

a) a törvény értelmében *rendszeresített állásokra*, állandó évi fizetés (évi bér, évi zsold) mellett alkalmazott állami tisztviselők, altisztek és szolgák;

b) a *nem rendszeres* évi fizetés (évi bér, évi zsold) mellett állandóan alkalmazott állami altisztek és szolgák s az ezekkel egy tekintet alá eső egyéb alkalmazottak;

c) az állami hivataloknál, intézeteknél és vállalatoknál állandóan alkalmazva volt napszámosok és munkások s az ezekkel egy tekintet alá eső egyéb alkalmazottak, feltéve, hogy magyar állampolgárok;

d) az *a)* és *b)* pontok alá tartozó alkalmazottaknak özvegyei s árvái.

Azt, hogy milyen alkalmazottak tartoznak a *b)* és *c)* pontok alatt említett egyéb alkalmazottak közé, a miniszterium rendeleti úton fogja megállapítani.

A törvényjavaslat 1. §-ához fűzött indokolás szerint az *a)* pont alá csak azokat az altiszteket és szolgákat lehet sorozni, a kiknek állása a költségvetés részletezésében egyénenkint fel van sorolva, s a kik évi fizetést, évi bért vagy évi zsoldot s ezenfelül lakáspénzt vagy lakást természetben — a laktanyaszerű lakást is ideértve — kapnak.

A többi altiszt és szolga a nem rendszeres évi fizetés, illetőleg évi bér vagy évi zsold mellett alkalmazottak csoportjába *(b)* pont) tartozik. Ilyenek például: a *napibér mellett* alkalmazott kapusok, hivatalszolgák, háziszolgák, segédszolgák, iskolaszolgák, stb. — Az ide tartozó alkalmazottak azonban csak akkor tarthatnak igényt ellátásra, ha alkalmaztatásuk állandó jellegű.

Az indokolás szerint a *b)* pont alatt említett *altiszteken és szolgákon* és a *c)* pont alatt említett *napszámosokon és munkásokon* kívül még olyan egyének is állanak az állam szolgálatában, a kiknek állása *nincsen rendszeresítve*, a kik tulajdonképen sem altisztek, sem szolgák, sem napszámosok, sem munkások, a kiknek alkalmazása azonban vagy az altisztek és szolgák, vagy a napszámosok és munkások alkalmazásával tekintendő egyenlőnek. Ilyenekül hozza fel az indokolás

---

sem változtatna, lévén ő egy önálló gondolkozású, vas-(stílszerűbben: ócskavas)-akaratú ember... Punktum!

Hibái azonban neki is vannak.

Vagy nem hiba az például, ha valaki minden ok nélkül irtózik a sárczipőktől? Már most igazán mellékes, hogy nemleges, vagy igenlő választ kapunk-e erre a kérdésünkre; de annyi bizonyos, hogy azok voltak Kalucsni Leander életének legkeserűbb pillanatai, a mikor a felesége tavaszvégi esős reggeleken ilyenformán beszélt hozzá:

— Édes öregem, ma okvetlenül húzzál *kalucsnit*; rettenetes sár van odakint...

Máskor meg:

— Édes Leander, vegyél útközben a számomra egy pár *kalucsnit*; a régiek teljesen tönkrementek már...

Kalucsni ilyenkor szomorúan lehajtotta a fejét és emberfölötti fájdalmában *csak* három kiflit aprított a reggeli kávéjába, holott állandóan és következetesen hetet szokott.

Az ilyen és ehhez hasonló jelentéktelen eseményektől eltekintve azonban, Kalucsniék házasélete teljesen felhőtlen volt. Sőt ha a házibarátot is figyelmen kívül hagyjuk, Kalucsni barátunknak igazán semmi oka sem lett volna arra, hogy féltékenykedjék. S egy idő óta mégis a «zöldszemű szörnyeteg» hatalmában vergődött a szegény vasember...

Üzlete ugyanis a «Pánczélos gorillá»-hoz volt czímezve. Ez a körülmény egymagában véve még nem ok a féltékenykedésre; de ha hozzávesszük azt is, hogy hősünk egy rügyfakasztó tavaszi délutánon csupa kedélyeskedésből mind a kilencz inasát felpofozta (segédet «elvből» nem tartott) és hogy ennek egyenes következményeképen a czégtáblán vigyorgó óriási gorilla orrán másnap az övéhez teljesen hasonló vörös bibircsók ékeskedett, sőt ha (a körmondat kedvéért) azt is megemlítjük, hogy ezen hallatlan merényleten maga Kalucsniné asszony kaczagott a leghangosabban: mindenben megokoltnak láthatjuk azt a világraszóló csodadolgot, hogy Kalucsni Leander szivébe a féltékenység ördöge mártotta bele mérgezett karmait...

És ettől a naptól kezdve naponként pontosan 3-tól 4-ig olyan fájdalmas pillantásokat vetett a feleségére, a melyek egy forró olajban megfürösztött martyrnak is becsületére váltak volna. Ha pedig felejteni akart és

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

példaképen: *a havi-, heti- vagy napibér vagy zsold mellett* alkalmazott gépészeket, fűtőket, ápolókat, *erdőlegényeket, erdőőröket, segéderdőőröket*, partőröket, kormányosokat, éjjeli őröket, tűzoltókat, őröket, szülésznőket, stb. azzal a hozzáadással, hogy a miniszterium rendeleti úton fogja megállapítani azt, hogy az itt felsoroltak közül kik tartoznak a törvény 1. §-ának *b)*, illetőleg *c)* pontja alá.

Mielőtt a törvényjavaslat további rendelkezéseit ismertetnénk, jöjjünk tisztába azzal, — mert mint a továbbiakból látni fogjuk, ez fontos körülmény, — hogy a kincstári és közalapítványi erdészeti altisztek (famesterek, főerdőőrök és erdőőrök), továbbá az erdőlegények és segéderdőőrök a törvényjavaslat 1. §-ának melyik pontja alá tartoznak.

Mint fentebb említettük, a törvényjavaslat 1. §-ának *a)* pontjához fűzött magyarázat szerint az *a)* pont alá csak azokat az altiszteket és szolgákat lehet sorozni, a kiknek állása a költségvetés részletezésében egyénenkint fel van sorolva, s a kik évi fizetést, évi bért vagy évi zsoldot s ezenfelül lakáspénzt vagy lakást természetben kapnak.

Miután az erdészeti altisztek állása már évek hosszú sora óta, az erdőlegények és segéderdőőrök állása pedig már 1909. év óta a költségvetés részletezésében egyénenkint fel van sorolva, valamennyien *évi* fizetést, illetve *évi* bért, s ezenfelül valamennyien lakáspénzt, vagy lakást természetben kapnak: *kétségtelen, hogy a kincstári és közalapítványi erdészeti altisztek, erdőlegények és segéderdőőrök a nyugdíjtörvény 1. §-ának a) pontja alá tartoznak, illetőleg csakis ide tartozhatnak.*

A törvényjavaslat indokolásában említett havi-, heti- vagy napibér mellett alkalmazott erdőlegények, erdőőrök és segéderdőőrök alatt tehát, a kikre nézve rendeleti úton fog megállapíttatni, vajjon a törvény 1. §-ának *b)* vagy *c)* pontja alá tartoznak-e, nézetünk szerint másokat, mint a magyarországi, valamint a horvát-szlavonországi kincstári erdőknél alkalmazott *napibéres páterdőőröket, napibéres erdőlegényeket, napibéres segéderdőőröket, havibéres erdőőröket* stb. nem lehet érteni.

Hogy ezek rendeleti úton a törvény 1. §-ának *b)* és *c)* pontja közül melyikbe fognak soroztatni, azt ezuttal természetesen még nem tudhatjuk.

Abból a körülményből tehát, hogy az erdészeti altisztek, valamint az erdőlegények és segéderdőőrök, a szintén rendszeresített állásra kinevezett tisztviselőkkel egy csoportba tartoznak, már is azt a következtetést vonhatjuk le, hogy előbbiek ugyanolyan alapon részesülnek ellátásban, mint az állami tisztviselők. Ez — mint látni fogjuk — igy is van.

A törvény alapján járó ellátások állandóak, vagy egyszersmindenkorra szólóak (8. §.).

Állandó ellátás: az alkalmazottat megillető nyugdíj és lakbérnyugdíj, a napszámost és a munkást megillető nyugbér, az özvegyi nyugdíj, a gyermeknevelési járulék és az életjáradék.

Egyszersmindenkorra szóló ellátás pedig: a végkielégítés és a temetési járulék.

A törvényjavaslat tehát nyugdíjat és nyugbért különböztet meg; a napszámosok és a munkások csoportjába (1. §. *c)* tartozó alkalmazottak nyugbért, minden más állami alkalmazott pedig nyugdíjat fog kapni.

A nyugdíjba beszámítható szolgálati idő az az időtartam, melyet az alkalmazott a törvény 1., 2. és 3. §-aiban felsorolt hivataloknál és állásokban, a szolgálat tényleges megkezdésének napjától kezdve egyhuzamban, megszakitás nélkül tényleges szolgálatban annak a hó-

---

az üzleti könyvekkel babrált, a «Tartozik» és «Követel» lapokat annyi könnyceppel terhelte meg, hogy hamis bukás esetén tiz könyvszakértőnek is munkát adott volna azok összeadása . . .

Annyi bizonyos, hogy a hitvesi hűségbe vetett bizalma alaposan megrendült. S ebben a fájdalmas meggyőződésében csak jobban megerősitette az a körülmény, hogy egy vasárnapi napon a paradicsom-mártás a megchetetlenségig savanyú volt, holott ő csak édesen szerette . . .

És Kalucsni Leander szokása ellenére elkezdett gondolkozni. Ennek viszont az lett az eredménye, hogy másnap elferditett irással levelet irt a feleségének.

Áradozó, szerelmes szavakkal teli, forró, lángoló sorokat. Találkára hivta benne az asszonyt s mivel nagyon megerőltette az agyát: természetes, hogy Dibdáb főhadnagy nevét irta a levél alá . . .

És a találka estéjén 9-től 11 óráig a vasúti park összes frissen festett padjairól magára szedte a halványzöld festéket; a feleségét azonban hiába várta . . . S a mikor az ócskavaskereskedőnél is ócskább toronyóra elütötte a 11 órát, hősünk megkönnyebbülten siettett haza. Azzal a boldog tudattal nyitott be a felesége szobájába, hogy ártatlanul gyanusította meg a hűséges asszonyt.

A szobában még világosság volt és az általa irott levél ott feküdt az éjjeli szekrényen . . .

— Óh, az édes! még csak nem is titkolja előttem — sóhajtott fel olvadozva és édes megnyugvással vetett egy pillantást a kusza sorokra.

A másik pillanatban rémesen felordított és rettenetes haraggal darabokra tépte a levelet. A papiros felső balsarkában ott díszelgett kövér nyomtatott betűkkel:

Kalucsni Leander
ócskavaskereskedése
a Pánczélos gorillához.

. . . Hallatlan szórakozottsága dühbe hozta s haragja csak fokozódott, mikor egy gömbölyű valamire lépve, hirtelen megcsúszott. Felemelte. Egy aranyozott, fénylő gombocska volt; olyan, a milyent a tisztek viselnek az egyenruhájukon . . .

Mint megsebzett fenevad ugrott a szekrényhez és izgatott motoszkálás után, nagysokára előhúzott egy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

napnak a végéig töltött, a mely hónapban a szolgálat köteléke alól felmentetett.

Ha nem bizonyítható, hogy az alkalmazott a tényleges szolgálatot korábban kezdte meg, a szolgálat tényleges megkezdésének napjául az első hivatalos eskü letételének napját kell tekinteni (10. §.).

A törvényjavaslat tehát a beszámítható szolgálati idő kezdetéül nem az első hivatalos eskü letételének napját, hanem a szolgálat tényleges megkezdésének idejét állapítja meg, a mi által sok olyan szolgálati idő beszámítása lesz lehetővé téve, a melynek beszámíthatósága eddig kétséges volt. Előnyös továbbá az is, hogy a szolgálat végéül nem az ellátási igény megállapításának ingatag időpontja, hanem annak a hónapnak a vége állapíttatik meg, a mely hónapban az alkalmazott a tényleges szolgálat alól felmentetik. Ez a felmentés pedig nem történhetik előbb, mielőtt a nyugdij vagy végkielégítés meg nem állapíttatott s az erről szóló értesítés szabályszerűen nem kézbesíttetett (12. §.).

A végleges minőségben való alkalmazást közvetlenül megelőzőleg ideiglenes minőségben, valamint az ideiglenes minőségben való alkalmazást közvetlenül megelőző végleges minőségben eltöltött szolgálati időt be kell számítani (13. §.).

A felfüggesztett állapotban töltött idő beszámításának csak akkor van helye, ha az állásától felfüggesztett állami alkalmazott a felfüggesztés tartama alatt illetményeinek teljes élvezetében meghagyatott, vagy ha a felfüggesztés tartama alatt visszatartott illetményei részére utólag kiutalványoztattak.

A törvénynek ez a rendelkezése nagyon humánus. Eddig u. i. a felfüggesztett állapotban töltött szolgálati időt csak akkor lehetett a nyugdijba beszámítani, ha az illető teljesen ártatlannak találtatott. Többször megtörtént azonban, hogy valami nagyobbnak látszó szabálytalanság miatt az állami alkalmazott állásától és fizetésétől felfüggesztetett s a hónapokig elhúzódó fegyelmi vizsgálat során tünt csak ki, hogy a szabálytalanság az illető részéről csak csekélyebb jelentőségű, a melyet az irásbeli megrovással, tehát a legenyhébb fegyelmi büntetéssel is meg lehet torolni. Minthogy ilyen esetben az illető nem találtatott teljesen ártatlannak, azt az időt, a mit felfüggesztett állapotban töltött, a beszámíthatóság szempontjából elvesztette. Minthogy az érvényben álló szabályok szerint a visszatartott illetményeket utólag akkor is ki lehet utalványozni, ha a felfüggesztett állami alkalmazott nem nyilvánittatott teljesen ártatlannak, olyan esetben, ha a visszatartott járandóságok az illetőnek visszautalványoztatnak, a felfüggesztett állapotban eltöltött szolgálati idő ezentúl be fog számíttatni.

Az altiszteknél, szolgáknál, napszámosoknál és munkásoknál a 18-ik életév betöltése előtt eltöltött szolgálati idő beszámítás tárgya nem lehet. Ez azért volt kimondandó, mert nem lenne indokolt, hogy 58-ik életévük betöltése előtt teljes nyugdíjra, illetőleg nyugbérre legyen az illetőknek igényük.

Az altiszteknél és szolgáknál, az ebben a minőségben való alkalmazást közvetlenül megelőzőleg napibéres hivatalszolgai, napszámosi vagy munkási minőségben megszakítás nélkül töltött szolgálati időt be kell számítani (13. §.).

A szolgálati idő folytonosságának számításánál nem tekinthető megszakításnak:

a) a két szolgálat közé eső, de tényleges szolgálatban nem töltött idő, ha az 30 napot meg nem haladj;

b) a nyugdijazott állapotban töltött idő;

c) a rendelkezési állapotban töltött idő;

---

hatalmas — konyakos üveget. Egymásután három pohárral felhajtott belőle s aztán ünnepélyesen felordított:

— Ma nem ölöm meg a nyomorultat! Holnap sem! Azután sem! Éljen és lássa, miként sorvadok majd napról-napra, mint a hasonnevű virág, melyet nem gondoznak eléggé. Igen, juszt is sorvadni fogok!...

Nagyobb bizonyosság okáért felhajtott még három pohár konyakot és könnybelábadt szemekkel odalépett a felesége ágyához. Az asszony tettette az alvást. S Kalucsninak óriási erőfeszítésébe került, a míg fel tudta ébreszteni.

Az asszony csodálkozva emelte reá álmos tekintetét; ő meg egy utánozhatatlanul ünnepélyes mozdulattal a zsebébe nyult és onnan egy rozsdás, kiszolgált pisztolyt húzott elő...

Egy pillanatra hátat fordított a feleségének s a pisztolyból óvatosan kiszedte — a golyókat. Aztán a pisztoly csövét a homlokához illesztve, egy nagy «Meghalok!» kiáltással *elszántan* megnyomta a ravaszt. A másik pillanatban a rozsdás pisztoly — csütörtököt mondott.

— Ez az Isten rendelése! — ordította Kalucsni Leander lelkesen és szemeivel mohón kereste felesége tekintetét. A halk, egyenletes lélekzés azonban elárulta, hogy az asszonyt újra elnyomta a jótékony álom...

Kalucsni sírni szeretett volna dühében, de férfiasságának tudatában ennyire nem sülyedhetett. Egy megvető pillantás kiséretében megivott még három pohár konyakot és — lefeküdt.

Másnap pedig, mivel érezte, hogy a boszúját okvetlen ki kell valakin töltenie, a gorillát ábrázoló czégtáblát teljesen átfesttette és egy délczeg «Vértes lovag»-gal cserélte fel az egyszerre meggyűlölt, mitsem sejtő, ártatlan emberőst...

Ezt a *változást* azonban nem tudta sokáig elviselni. Az évek hosszú során át megszokott czégtábla utáni bánkódás csakhamar megölte és a gorilla átfestése után egy hónapra alkoholmérgezés következtében meghalt.

És a felesége meg Dibdáb főhadnagy minden Halottak napján *közös* koszorút helyeznek a korán elhunyt «mintaférj» virágos sírhalmára...

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

d) a szabadságon töltött idő, ha az egyhuzamban öt évet meg nem halad;

e) a felfüggesztett állapotban töltött idő, stb.

Itt különösen az *a)* pont alatt említett körülmény nevezhető igen fontos ujításnak, mert eddig ha két szolgálat közt csak egy napi megszakitás volt is, a korábbi szolgálalot legfeljebb kegyelmi úton lehetett beszámitani. Sok ilyen eset fordul elő az állami alkalmazottaknál, különösen azoknál, a kik a tényleges katonai szolgálatból léptek vagy lépnek át a polgári állami szolgálatba. Ezeknél tehát ezentúl a 30 napig terjedő szolgálati megszakitás nem fog megszakitásnak tekintetni (15. §.)

A katonai szolgálat beszámithatósága tekintetében az eddigi rendelkezések tartattak fenn, vagyis csak a *tényleges* katonai szolgálat, valamint a várakozási illetékkel szabadságon, vagy a rokkant állományban, vagyis az ellátás élvezetében töltött idő számitható be, ellenben a minden illeték nélkül szabadságon, valamint egyáltalán szabadságolt állományban, szolgálaton kivüli viszonyban, tartalékban, póttartalékban, vagyis az olyan nem tényleges szolgálatban töltött időt, a mely alatt az illető ellátást nem élvezett, beszámitani nem lehet (17. §.).

Kedvező a beszámitható szolgálati idő megállapitásánál a 20. §-nak az a rendelkezése, hogy az egész éveken felül maradó és hat hónapot meghaladó évhányad egész évnek számit, s csak a hat havi, vagy az annál kisebb évhányad marad figyelmen kivül, mig ezelőtt a be nem töltött teljes év nem volt beszámitható.

A hadjáratban részt vett, valamint a hadifogságba esett alkalmazottak ellátásának megállapitásánál hadiév hozzászámitásának van helye (21. §.).

Beszámitható javadalmazás:

a) a rendszeresitett fizetés, segélydij, bér és zsold;

b) a fizetés (bér vagy zsold) kiegészitő részét képező személyi pótlék, segélydijpótlék, korpótlék, jogi pótlék, képesitési pótlék, szaktanulmányi pótlék;

c) a csendőrségi szolgálati pótdij.

Utoljára élvezett beszámitható javadalmazás alatt a fentiek szerint tehát azt a javadalmazást kell érteni, a melynek felvételére az alkalmazottnak a tényleges szolgálatban utoljára igénye volt (23. §.).

Nem tekinthető azonban beszámitható javadalmazásnak a családi pótlék, a drágasági pótlék, a lakpénz, a fa- és földjárandóság értéke, utazási-, napidij-, lótartási-, irodai-, egyenruha-, stb. átalányok (24. §.).

Az ellátásokat mindig egész koronákban kell megállapitani; az 50 fillérig terjedő összeg elhagyandó, az 50 fillérnél nagyobb összeget pedig egész koronának kell venni (25. §.).

Minden rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) élvező állami alkalmazott, a tényleges szolgálat egész tartama alatt a 23. §. értelmében beszámitható javadalmazása (vagyis a fizetés és személyi pótlék) után nyugdijjárulékot köteles fizetni és pedig azok a tisztviselők, a kiknek a köteles szolgálati ideje 40 évben van megállapitva, 2·5 százalékot, az altisztek és szolgák pedig 1·5 százalékot, a mi az altiszteknél évi 1000 korona javadalmazásnál évi 15 koronát, egy évi 700 korona javadalmazást élvező erdőlegénynél pedig évi 10 korona 50 fillért tesz ki.

Az illetményeknek szolgálati díjjal terhelt része után egy éven át nem kell nyugdijjárulékot fizetni.

A nyugdíjjárulék havi részletekben, hivatalból vonatik le.

A nem rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) mellett alkalmazott altisztek és szolgák, valamint a napszámosok és a munkások a nyugdijjárulék fizetése alól mentesek (30. §.).

Habár a nyugdijjárulékok fizetése az állami alkalmazottakra ujabb terheket ró, azt mégis megnyugvással kell fogadnunk, mert az új nyugdijtörvény sok olyan az alkalmazottakra nézve előnyös rendelkezést tartalmaz (ilyen pl. a lakbérnyugdij, stb.), a mi az államkincstárnak e nélkül is nagyobb mértékű megterhelését vonja maga után. Az eddig fizetett szolgálati díj — sajnos — ezentúl is megmarad.

II. Az alkalmazottak ellátására vonatkozó határozmányok.

A 31. §. szerint minden véglegesen alkalmazott tisztviselő, rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) élvező altiszt és szolga, feltéve, hogy 40 éves kora előtt lépett szolgálatba, az alábbi feltételek egyikének bekövetkezése esetén nyugdijra tarthat igényt akkor, ha legalább *öt évi* beszámitható szolgálati ideje van;

mig a ki szolgálatba lépésekor 40-ik életévét betöltötte, továbbá az 1. §. *b)* pontja alá tartozó alkalmazottak csak akkor tarthatnak igényt nyugdijra, ha legalább *tiz évi* beszámitható szolgálati idejük van.

Az állami alkalmazott saját kérelmére a nyugalomba helyezést el kell rendelni, ha:

a) testi vagy szellemi fogyatkozás miatt szolgálatképtelenné válik,

b) ha köteles szolgálati idejét kitöltötte,

c) ha hatvanadik életévét betöltötte.

Az alkalmazott nyugalomba helyezését hivatalból is el lehet rendelni az *a)* vagy *b)* pont esetében, vagy ha az illető 65-ik életévét betöltötte, vagy ha betegség okából egyhuzamban több mint egy esztendő óta nem teljesit szolgálatot.

Az állandóan alkalmazott napszámosok és munkások — úgy mint eddig — csak teljes szolgálatképtelenség esetén tarthatnak nyugbérre igényt, de erre is csak akkor, ha legalább tiz évi beszámitható idejük van.

Ebben a szakaszban is megnyilvánul a törvény humánus szelleme, a mennyiben a törvény *1. §. a)* pontja alá tartozó alkalmazottak az eddigi tiz év helyett ezentúl már öt évi szolgálat után kapnak nyugdijat s az eddigi 65 éves koruk helyett már 60 éves korukban minden egyéb megokolás nélkül kivánhatják nyugalomba helyezésüket, mig hivatalból csak 65 éves korukban, illetőleg az *a)* és *b)* alatt említett esetek egyikének beálltával nyugdijazhatók.

A törvény *1. §. a)* pontja alá tartozó alkalmazot-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

taknak nyugdíját a 37. §. szerint 5—10 beszámítható szolgálati évig az utoljára élvezett beszámítható javadalmazás (fizetés és személyi pótlék) 40 százalékával, azontúl minden év után további 2 százalékával kell megállapítani.

Az *1. §. b)* pontja alá tartozó alkalmazottak csak 10 évi beszámítható szolgálati idő után kapják meg javadalmazásuk 40 százalékát s azontúl szintén minden év után annak további 2 százalékát.

A nyugdíj azonban tisztviselőknél évi 800 koronánál, a rendszeres fizetést élvező altisztteknél és szolgáknál évi 360 koronánál, a rendszeresített fizetést nem élvező altisztteknél és szolgáknál pedig évi 300 koronánál kevesebb nem lehet.

A nyugdíjra igénynyel bíró tisztviselőnek és a rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) élvező altisztnek és szolgának a nyugdíjon felül a 38. §. értelmében lakbérnyugdíjra is van igénye; még pedig:

ha a megállapított nyugdíj összege							akkor a lakbérnyugdíj évi
nem több, mint évi						400 K	120 K.
évi 400 koronánál több, de nem több, mint évi						600 „	160 „
„ 600 „	„	„	„	„	„	800 „	200 „
„ 800 „	„	„	„	„	„	1000 „	240 „
„ 1000 „	„	„	„	„	„	1200 „	280 „
„ 1200 „	„	„	„	„	„	1400 „	320 „
„ 1400 „	„	„	„	„	„	1600 „	360 „
„ 1600 „	„	„	„	„	„	1800 „	400 „

stb.

A törvényjavaslatnak e két utóbbi §-a a legfontosabb a kincstári és közalapítványi erdészeti altisztekre, valamint az erdőlegényekre és segéderdőőrökre nézve, a mennyiben az eddigi rendkivül mostoha és igazságtalan rendelkezések helyett, méltányos és a többi rendszeresített állomáson alkalmazott tisztviselőkkel, altisztekkel és szolgákkal teljesen azonos rendelkezéseket állapít meg reájuk nézve is.

Ezentúl tehát az erdészeti altisztek, erdőlegények és segéderdőőrök már öt évi szolgálat után is igényt tarthatnak fizetésük és személyi pótlékuk összegének 40 %-ával felérő nyugdíjra, a mi azonban évi 360 K-nál kevesebb nem lehet és ezen felül még lakbérnyugdíjra is.

Hasonlitsuk össze, hogy mit kapott például egy összesen évi 1200 korona fizetést és személyi pótlékot élvező erdészeti altiszt nyugdij fejében eddig, és mit fog kapni az új nyugdijtörvény alapján ezután:

Tényleg eltöltött szolgálati év	Az 1885. évi XI. t.-cz. 37. §-a alapján járó nyugdíj	Az új nyugdíjtörvény: 37. §-a alapján járó nyugdíj	38. §-a alapján járó lakbérnyugdíj	alapján összesen jár	alapján több
5	— K	480 K	160 K	640 K	640 K
6	— „	480 „	160 „	640 „	640 „
7	— „	480 „	160 „	640 „	640 „
8	— „	480 „	160 „	640 „	640 „
9	— „	480 „	160 „	640 „	640 „
10	400 „	480 „	160 „	640 „	240 „
11	400 „	504 „	160 „	664 „	264 „
12	400 „	528 „	160 „	688 „	288 „
13	400 „	552 „	160 „	712 „	312 „
14	400 „	576 „	160 „	736 „	336 „
15	400 „	600 „	160 „	760 „	360 „
16	400 „	624 „	200 „	824 „	424 „
17	400 „	648 „	200 „	848 „	448 „
18	400 K	672 K	200 K	872 K	472 K
19	400 „	696 „	200 „	896 „	496 „
20	600 „	720 „	200 „	920 „	320 „
21	600 „	744 „	200 „	944 „	344 „
22	600 „	768 „	200 „	968 „	368 „
23	600 „	792 „	200 „	992 „	392 „
24	600 „	816 „	240 „	1056 „	456 „
25	600 „	840 „	240 „	1080 „	480 „
26	600 „	864 „	240 „	1104 „	504 „
27	600 „	888 „	240 „	1128 „	528 „
28	600 „	912 „	240 „	1152 „	552 „
29	600 „	936 „	240 „	1176 „	576 „
30	900 „	960 „	240 „	1200 „	300 „
31	900 „	984 „	240 „	1224 „	324 „
32	900 „	1008 „	280 „	1288 „	388 „
33	900 „	1032 „	280 „	1312 „	412 „
34	900 „	1056 „	280 „	1336 „	436 „
35	900 „	1080 „	280 „	1360 „	460 „
36	900 „	1104 „	280 „	1384 „	484 „
37	900 „	1128 „	280 „	1408 „	508 „
38	900 „	1152 „	280 „	1432 „	532 „
39	900 „	1176 „	280 „	1456 „	556 „
40	1200 „	1200 „	280 „	1480 „	280 „

Ennek a táblázatnak a megértéséhez nem kell ugyan magyarázat, azonban mégis rámutatunk arra, hogy ezentúl már 5 szolgálati év után több nyugdijat fog élvezni egy évi 1200 koronával javadalmazott erdészeti altiszt, mint ezelőtt 29 szolgálati év után, s hogy már 20 évi szolgálattal eléri azt a nyugdíjat, a mit ezelőtt 39 szolgálati év után kapott.

Itt emlitjük meg, hogy az erdészeti altiszti személyzet köteles szolgálati ideje 40. évben van megállapitva, szemben az államrendőrségi-, határrendőrségi-, csendőrségi-, pénzügyőri legénységi, valamint a birósági fogházaknál, az országos büntető- és a kir. javító intézeteknél az őrszemélyzethez tartozó alkalmazottakkal, a kiknek köteles szolgálati ideje a 11. §. értelmében 35 évben állapittatott meg, azzal a megokolással, hogy ezek olyan terhes szolgálatot teljesitenek, a melynél fizikai munkaerejük sokkal fokozottabb mértékben vétetik igénybe, mint más szolgálatokban.

A törvénynek talán ez az egyetlen rendelkezése az, a mi az erdészeti altisztekkel, erdőlegényekkel és segéderdőőrökkel szemben nem méltányos, mert hogy az erdészeti alkalmazottak, a pénzügyőri legénység, vagy a fogházőrök szolgálatánál könnyebb szolgálatot teljesitenének, nagyon is kétségbe vonjuk. Igaz ugyan, hogy az erdészeti altiszti személyzetnek nincs annyi éjjeli szolgálata, mint a fentebb megnevezett alkalmazottaknak, nappali szolgálatuk azonban sokkalta fárasztóbb, életveszélyesebb és terhesebb, mint amazoké. Nézetünk szerint tehát a 35 évi szolgálat kedvezménye az erdészeti altiszti személyzetre is kiterjesztendő volna.

Lakbérnyugdíjat a rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) nem élvező alkalmazottak, valamint az állandóan alkalmazott napszámosok és munkások nem fognak kapni, mert ezek tényleges szolgálatukban sem élveznek lakbért vagy természetbeni lakást.

Az állandóan alkalmazott napszámosok és munká-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sok és a velük egy tekintet alá eső egyéb alkalmazottak, tekintet nélkül élvezett járandóságukra, 10 évi szolgálat után évi 120 korona, minden további év után pedig 40-ik szolgálati évükig évi 6 koronával több, tehát 40 évi és ezen felüli szolgálat után évi 300 korona nyugbért fognak kapni. (39. §.) Ez az összeg — nézetünk szerint — a mai drágasági viszonyok közt kevés, különösen ha figyelembe veszszük, hogy az állandóan alkalmazott munkások és napszámosok csak akkor tarthatnak nyugbérre igényt, a mikor teljesen szolgálatképtelenekké válnak. Minthogy azonban az állandóan alkalmazott napszámosok és munkások nyugdíjjárulékot nem fizetnek, nem tudjuk eléggé figyelmükbe ajánlani, hogy biztosítsák magukat az «Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár»-nál is nyugdíjra, hogy öreg napjaikban, a mikor már munka- és keresetképtelenek lesznek, ne legyenek nélkülözéseknek kitéve.

Rendkivül humánus intézkedést tartalmaz a törvényjavaslat 42. §-a, mely kimondja, hogy az állami rendőrségnél, határrendőrségnél, pénzügyőrségnél, csendőrségnél, fogházaknál, *állami erdészetnél*, bányászatnál — s szolgálatot fegyver alatt teljesítő — altisztet, szolgát vagy őrt, a ki ellenszegülőkkel folytatott harczban vagy más, a szolgálat teljesítése közben előállott viadalban, vagy szolgálatközben orvtámadás folytán szerzett sérülése következtében vált szolgálatképtelenné, beszámítható javadalmazásának teljes összegével *kell* nyugalomba helyezni. Eddig ilyen esetekben csak kegyelmi úton volt a szabályszerű nyugdij felemelhető.

III. Az özvegyek és árvák ellátására vonatkozó határozmányok.

A tisztviselő, valamint a rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében állott altiszt és szolga özvegyének nyugdíja annak a beszámitható javadalmazásnak az alapul vétele mellett, melyet a férj a tényleges szolgálatban utoljára élvezett, a következőkép állapittatik meg: (53. §.)

ha a beszámítható javadalmazás összege volt								akkor az özvegyi nyugdíj évi
						nem több, mint évi	700 K	360 K
évi	700	koronánál	több, de	nem	több,	mint évi	1000 «	480 «
«	1000	«	«	«	«	« «	1200 «	600 «
«	1200	«	«	«	«	« «	1400 «	800 «
«	1400	«	«	«	«	« «	1800 «	1000 «
«	1800	«	«	«	«	« «	2400 «	1200 «

stb.

Abban az esetben azonban, ha a fentiek szerint járó özvegyi nyugdij kevesebb lenne, mint annak az összegnek a fele, a mely a férjet nyugdij czímén megillette, vagy megillette volna, az özvegy részére a különbözetet is ki kell utalványozni. Ha tehát pl. egy évi 1000 K javadalmazást élvező erdészeti altiszt köteles 40. évi szolgálatát kitöltötte s évi 1000 K-val nyugdíjba megy, halála után özvegye nem a fentebb kimutatott 480 K özvegyi nyugdíjat fogja kapni, hanem évi 500 K-t, mert az özvegyi nyugdij nem lehet kevesebb, mint a férjet megillető nyugdij fele.

A rendszeres évi fizetés élvezetében nem állott altiszt és szolga (1. §. *b)* pont) özvegyének nyugdíja, annak a beszámitható javadalmazásnak egyharmad részével állapittatik meg, a melyet a férj a tényleges szolgálatban utoljára élvezett; az ekként megállapított özvegyi nyugdij azonban évi 300 koronánál kevesebb nem lehet.

A munkások és napszámosok özvegyei ellátásra úgy mint eddig, ezentúl sem tarthatnak igényt.

Ha a férj halálát a 42. §-ban emlitett körülmények okozták, a hátramaradt özvegy részére az elhalt férj által utóljára élvezett beszámitható javadalmazásnak teljes összegével felérő özvegyi nyugdíjat lehet engedélyezni (55. §.).

A 31. §. értelmében nyugdíjra igényt adó szolgálati idő betöltése után az elhalt tisztviselő, altiszt és szolga *minden egyes* gyermekének nevelési járulékra van igénye (62. §.). Ez a rendelkezés is sokkal kedvezőbb a régi nyugdíjtörvény rendelkezésénél, mert míg utóbbi szerint legalább három gyermeknek kellett lenni, hogy a gyermekek nevelési járulékot kapjanak s hatnál több gyermek már nem kapott nevelési járulékot, addig az új törvény szerint minden egyes gyermeknek jár az.

A rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében állott altiszt és szolga minden egyes gyermekének nevelési járuléka az eddigi évi 24 korona helyett évi 72 koronával, a rendszeres évi fizetés élvezetében nem állott altiszt és szolga minden egyes gyermekének nevelési járuléka pedig évi 60 koronával állapittatott meg (65. §.), s ezt nemre való tekintet nélkül 16 éves korukig kapják (eddig a fiúk 16. a leányok pedig 14 éves korukig kapták). Ha azonban a gyermekek tanulmányokat folytatnak, úgy a nevelési járulék legfeljebb 24 éves korukig meghagyható (68. §.).

A napszámosok és munkások gyermekei nevelési járulékot nem kapnak (63. §.).

A szülőtlen árvák, ha az árvák száma egy vagy kettő, a nevelési járulék kétszeresét, ha pedig az árvák száma kettőnél több, úgy a nevelési járulék másfélszeresét kapják.

Az özvegyet és a gyermekeket megillető özvegyi nyugdíjnak és nevelési járuléknak az összege együttvéve nem haladhatja meg az elhalt férj által a tényleges szolgálatban utóljára élvezett javadalmazásnak az összegét, illetve ha a férj már nyugdíjazva volt, az elhalt által élvezett nyugellátásnak az összegét, beleértve a lakbérnyugdijat is (73. §.).

A mig eddig pl. egy 1200 K javadalmazást élvező és két ellátatlan gyermekkel biró erdészeti altiszt özvegye évi 400 K nyugellátást kapott, addig az új törvénytervezet szerint özvegyi nyugdíj fejében évi 600 K-nát, gyermeknevelési járulék fejében évi 144 K-nát, vagyis évi 744 K-nát, tehát csaknem a kétszeresét fogja kapni.

A törvényjavaslat 76. §-a lehetővé teszi, hogy a meghatározott életkort már elért olyan atyától, vagy szülőtlen gyermek részére, a ki teljesen munka- és keresetképtelen s a mellett nyomorék, vagy költséges ápolást igénylő beteg, életjáradék engedélyeztessék; ez

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

azonban nem lehet több, mint a szabályszerű nevelési járulék. A régi törvény alapján ilyen árvák is csak kegyelmi úton nyerhettek nevelési járulékot.

IV. A temetési járulékra vonatkozó határozmányok.

Minden — akár tényleges szolgálatban, akár nyugdíjazott állapotban — elhalt tisztviselő, altiszt és szolga után temetési járulék jár azoknak, a kik az elhalt gyógykezeltetéséről és eltemettetéséről gondoskodtak, tekintet nélkül arra, hogy az alkalmazott mennyi időt töltött az állam szolgálatában.

A napszámos és munkás után temetési járulék nem jár. (77. §-a.)

A temetési járulék úgy a tényleges szolgálatban, mint a nyugdíjazott állapotban elhalt tisztviselő és rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében állott altiszt és szolga (1. §-a *a)* pont) után a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak (fizetés és személyi pótlék) alapul vétele mellett a következőképen állapíttatik meg:

ha a beszámítható javadalmazás összege volt:	akkor a temetési járulék
nem több, mint évi 800 K	200 K
évi 800 koronánál több, de nem több, mint évi 1200 «	300 «
« 1200 « « « « « « « 1600 «	400 «
« 1600 « « « « « « « 2000 «	500 «

stb.

A rendszeres évi fizetés (évi bér, évi zsold) élvezetében nem állott altiszt és szolga (1. §. *b)* pont) után, az élvezett javadalmazásra, vagy nyugellátásra való tekintet nélkül, a temetési járulék 200 koronával állapíttatik meg. (78. §.)

Ugyanez a § lehetővé teszi azt is, hogy ha az elhalt állami alkalmazott özvegyet vagy gyermekeket nem hagy hátra, a temetési járulék erejéig felmerülő összeg azoknak fizettessék ki, a kik az illető eltemettetéséről gondoskodtak.

A míg tehát eddig az erdészeti altisztek özvegyei és árvái temetési járulékot nem kaptak, ezentúl azt is meg fogják kapni, sőt még a nőtlen alkalmazottak hozzátartozói is megkaphatják a gyógykezelésre és temetésre fordított és hiteles számlákkal igazolt költségeket, a szabályszerű temetési járulék erejéig.

V. Átmeneti határozmányok.

A törvénynek a szolgálati idő számítására és az ellátások megállapítására vonatkozó határozmányai visszaható erővel birnak:

a) a tényleges szolgálat köteléke alól a törvény hatálybalépését közvetlenül megelőző január hó elsejétől a törvény hatálybalépéséig terjedő időben felmentett s e törvény hatálybalépésének időpontjában még életben levő tisztviselőre, altisztre és szolgára,

b) ugyanezen idő alatt akár a tényleges szolgálatban, akár a nyugdíjazott állapotban elhalt tisztviselőnek, altisztnek és szolgának olyan özvegyére és árváira, a kik a törvény hatálybalépésének időpontjában még életben vannak. (80. §.)

A törvényjavaslatnak ez az intézkedése úgy értelmezendő, hogy abban az esetben, ha a törvényjavaslat még ebben az évben törvényerőre emelkedik, úgy mindazon nyugdíjazott tisztviselőnek, altisztnek és szolgának, továbbá ezek özvegyeinek a nyugdíja, valamint az árvák nevelési járuléka, a kik ebben az évben helyeztettek nyugalomba, illetőleg váltak özvegyekké, vagy árvákká, ha még életben vannak, nyugdíjuk, illetőleg nevelési járulékuk hivatalból revizió alá fog vétetni és az új törvény alapján megállapíttatni. Ha azonban a törvényjavaslat csak a jövő év folyamán emelkedik törvényerőre, úgy annak hatálya valószínüleg már csak jövő évi január 1-ig fog visszaterjedni.

A törvény hatálybalépését közvetlenül megelőző január hó elseje *előtt* nyugalomba helyezett tisztviselők, altisztek, szolgák és napszámosok nyugdíját az új törvény nem érinti, vagyis azoknak a nyugdíja nem fog felemeltetni, azonban az igényjogosult özvegyek nyugdíja, ha még életben vannak, húsz százalékkal fel fog emeltetni, még pedig úgy, hogy a felemelt özvegyi nyugdíjnak tiz koronánál kisebb részösszege tiz koronára fog kiegészittetni. Vagyis ha valakinek a 20%-al felemelt özvegyi nyugdíja pl. 272 koronát tenne ki, úgy az illető 280 K-t fog kapni.

A felemelt özvegyi nyugdíjaknak a nevelési járulékra kihatásuk nincs (81. §.).

A nyugdíjjárulékot minden olyan tisztviselő és rendszeres évi fizetést (évi bért, évi zsoldot) élvező altiszt és szolga, a ki a törvény hatálybalépésének időpontjában már alkalmazásban áll, a jelen törvényjavaslat hatálybalépésének napjától kezdve köteles fizetni (85. §.).

*

A törvényjavaslat VI. fejezete a dijnokok, valamint azok özvegyeinek és árváinak ellátására vonatkozó határozmányokat tartalmazza. Ennek részletesebb ismertetését mellőzzük s csupán azt jegyezzük meg, hogy a törvényjavaslat 14. §-ához fűzött indokolás szerint a dijnoki szolgálat beszámítására az altisztek és szolgák nem tarthatnak igényt.

A törvényjavaslat VII. fejezete a záró határozmányokat tartalmazza s ebből csak azt emeljük ki, hogy a jelen törvény határozmányai nem terjednek ki egyebek közt az állami kezelés alatt álló bányászati és erdészeti társlódák tagjaira; a m. kir. államvasutak nyugdijintézetének vagy nyugbérpénztárának kötelékébe tartozókra; a külön nyugdijintézet kötelékébe tartozó vízmesterekre; a cselédekre és a gazdasági cselédekre, valamint az ezekkel hasonló minőségben alkalmazottakra; stb.

*

Ezekben kivántuk az új nyugdijtörvény-javaslatot rövid kivonatban lapunk t. olvasóival megismertetni. Ez a törvényjavaslat van hivatva az erdészeti altiszti kar egyik régi és súlyos sérelmét orvosolni, s a mint az előzőkből láthatjuk, ez a sérelem oly gyökeres orvoslást fog nyerni, hogy az ellen alig lehet észrevételt tenni.

Egyedüli kifogásunk az új nyugdijtörvény-javaslat ellen az, hogy az erdészeti altiszti személyzetre nem

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

terjeszti ki a 35 éves szolgálati időt. Igaz ugyan — a mint ezt közvetlen tapasztalatból tudjuk, — hogy az erdészeti altiszti személyzetnek csak igen elenyésző csekély része kérte eddig 40-ik szolgálati évének betöltése előtt nyugalomba helyezését, ezt azonban irányadóul nem lehet tekinteni, mert a régi nyugdíjtörvény szerint nyugdíjuk csak 10 évenkint változván, nem lehetett rossz néven venni, ha valaki, a kinek már 37—38 évi szolgálata volt, iparkodott a még hátralevő 2—3 évet úgy, a hogyan szolgálatban tölteni. Hátrányos volt ez viszont a kincstár érdekeire nézve is, mert bizony sok esetben csak azért nem nyugdíjazták az erre különben érdemes és rászolgált altisztet, mert nem lett volna méltányos 1—2 év miatt tetemesen kisebb nyugdíjjal az illetőt nyugalomba helyezni.

Még legfeljebb az lehet feltünő, hogy a törvényjavaslat 68. §-a az összes állami altisztek és szolgák gyermekeinek nevelési járulékát csak 16-ik életévük betöltéséig engedélyezi. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy az olyan gyermekek, a kik tanulmányaikat sikeresen folytatják, a nevelési járulékot 24 éves korukig is megkaphatják, míg azok, a kik tanulmányokat nem folytatnak, 16 éves korukban már keresetképesek, úgy ennek a szakasznak a rendelkezése ellen jogosan nem lehet kifogást emelni.

Lapunk t. olvasói több izben fordultak a szerkesztőséghez azzal az észrevétellel, hogy lapunk szerkesztője nem foglalkozik eleget a régi nyugdíjtörvény sérelmes rendelkezéseivel. Mi a szerkesztői üzenetekben mindannyiszor rámutattunk arra, hogy a régi nyugdíjtörvény sérelmes rendelkezéseinek folytonos és ismételt tárgyalásával és szellőztetésével nem érünk el semmit, mert az intéző körök úgy is ismerik és a legteljesebb mértékben méltányolják is az erdészeti altiszti személyzetnek a nyugdíjtörvény megváltoztatására irányuló törekvését. Rámutattunk arra is, hogy miután törvényes rendelkezéseket csak törvényhozási úton lehet megváltoztatni, a régi nyugdíjtörvénynek csupán az erdészeti altiszti személyzetre vonatkozó rendelkezései módosítását nem lehetett volna keresztül vinni, egyrészt azért, mert ez számos jogos felszólamlásra adott volna okot, másrészt pedig és főleg azért, mert a különben is elavult nyugdíjtörvénynek a módosítása és teljesen új alapokra fektetése évek óta úgyis tervbe volt véve.

Hogy az intéző körök a nyugdíjtörvénynek az erdészeti altiszti személyzetre vonatkozó sérelmes rendelkezéseivel mennyire tisztában voltak és hogy mennyire méltányolták azokat, annak legkézzelfoghatóbb bizonyítéka az új nyugdíjtörvény-javaslat, a mely a régi sérelmeket teljesen kiküszöbölte.

Mi illetékes helyen ezúttal is rámutattunk az új nyugdíjtörvény-javaslatnak ama nem méltányos rendelkezésére, a mely az erdészeti altiszti személyzet köteles szolgálati idejét 40 évben állapitja meg, holott az állami rendőrség, a pénzügyőrség, a fogházak stb. legénységének és altiszti karának köteles szolgálati ideje 35 évben állapittatott meg, s az összes állami erdészeti hivatalok is mozgalmat indittottak ennek a rendelkezésnek a megváltoztatása iránt s — értesülésünk szerint — az «Országos Erdészeti Egyesület» fog is ezzel a kérdéssel foglalkozni s törekedni fog a 35. évi szolgálati időnek az erdészeti altiszti személyzetre való kiterjesztését kieszközölni.

Ennek a köteles 35 évi szolgálati időnek az erdészeti altiszti személyzetre való kiterjesztése különben valami különösebb jelentőséggel nem bir, mert hiszen a tapasztalat azt mutatja, hogy a ki rendes időben, 19—20 éves korában kezdi meg állami szolgálatát, az még 40 évi szolgálat után sem megy szivesen nyugdíjba, mert 59—60 éves korában még oly erőben van, hogy szolgálatát kifogástalanul el tudja látni. Ez csupán azokra az erdészeti altisztekre hátrányos, a kik betegség, vagy más okok miatt 40 évi szolgálatuk betöltése előtt kénytelenek nyugdíjba menni, mert az ilyenek kevesebb nyugdíjat fognak kapni, mint kapnának abban az esetben, ha a köteles szolgálati idő 35. évben lenne megállapitva. Ezekre való tekintettel tehát kivánatos volna a köteles szolgálati idő leszállitása.

Az előmenetelre nézve a szolgálati időnek 35 évre való leszállitása annyiban volna előnyös, hogy az altisztek hamarabb érnék el a magasabb fizetési fokozatokat, de viszont fiatalabb, 54—55 éves korukban a legtöbb esetben már kénytelenek volnának nyugalomba vonulni.

Az özvegyi nyugdijakra nézve a szolgálati időnek a leszállitása semminemü befolyással sincs, kivéve az évi 1000 K javadalmazást élvező altisztek özvegyeit, a kik évi 20 K-val magasabb nyugdíjra tarthatnak igényt abban az esetben, ha férjük évi 1000 K nyugdíjra szerzett igényt. *Balogh Ernő.*

Gazdasági tanácsadó.

Istállózás küszöbén. A mindinkább zorddá váló időjárás lassan-lassan istállózásra szorítja az állatokat, a legeltetés lassan megszünik és ha ki is mennek az állatok, úgy az már inkább jártatás czéljából történik, mert hisz állandóan künn tartózkodni már némi veszélyt jelentene az állatokra.

Az istállózás a szegény állatnak annyi, mint az embernek a zárt szobalevegő, mert hiába, az anyagcsere csak a szabad levegőn tökéletes, az istállózás pedig sok bajnak lehet a kútforrása, különösen akkor, ha istállózás közepette nem fordittatik kellő gond a friss levegőre, az istálló nem tisztittatik, szellőztetik eléggé, ha az nem lesz naponként jól kitisztítva és az állat nem lesz kellőleg gondozva, ápolva.

Nem elég az, hogy az istállózással az állatokat megvédjük a zord időjárás ellen, mert sokkal nagyobb gondozást igényel az állat az istállón, mint a szabad természet ölén.

Hisz hányszor, de hányszor tapasztaljuk, hogy az állat téli istállóztatás után leromlik, ha kimegy tavaszszal a legelőre, hamarosan megfázik, fogékony minden betegség iránt; mindez azért van, mert az istállózás alkalmával az állat nem részesült kellő gondozásban.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A legutóbbi napokban előfordult három szomorú eset késztet arra, hogy olvasóimnak e tárgyról egyet-mást elmondjak, olyant, a mi alapjában véve ártalmatlannak látszik, végeredményében azonban nagy anyagi veszteséget jelent az illetőre.

Különösen szegényebb sorsú embernél, a ki szűkében van a helynek, nem egyszer láttam, hogy a szárnyasok az istállóban avagy a takarmánykamrában, félszerben hálnak és ezt az állattartó mintegy természetesnek találja, nem számítva arra, hogy ebből még baj is lehet.

Pedig ebből a helytelenségből igazán nagy baj származhatik.

Eltekintve attól, hogy a jászol szélén ülő szárnyas ürüléke a jászolban lévő szénára hull és ezzel a takarmányt beszennyezi, történhetik, mint a hogy történni szokott, ott nagyobb hiba is.

A szárnyas ugyanis tollászkodik, tisztogatja magát és akkor könnyen hullat el tollat, a mi ugyancsak a takarmányra esik, azzal elkeveredik, az állat, különösen a szarvasmarha, a táplálékkal együtt lenyeli, az a gyomorba kerül, ott esetleg a tollnak szárrészlete beleékelődik a gyomor reczéi közé és nem tud onnan tovább haladni.

Ezzel gyomorhurut, később gyomorgyulladás állhat be, a mit felfuvódás kisér és az állat emésztetlenségben szenved; a gazda azt sem tudja, hogyan kapta a bajt.

Hányszor mondták nekem ilyen esetben: kérem, hetek óta a legjobb bükkönyös zabot eszi az állat, hetek óta ki se járt, az istállóban itattuk, nem rontha-tta el a gyomrát.

Mikor ilyen állandóan ugyanazon tartás mellett, istállózás esetén súlyosabb emésztési zavarokat észlelünk a szarvasmarháknál, kell ilyesmire gondolni, hogy talán tollat, vagy a szecskavágóból kikerült szöget, vagy vasdarabot evett az állat.

Ismeretes, hogy a szarvasmarha nagyon nyalakodó természetű. Mindent megnyal, azért vigyázni kell pipás embernek is, ha állatját gondozza, hogy az a pipaszurkáló ne lógjon ki a zsebéből, mert az állat észrevétlenül benyalhatja és a gyomorba kerülve, ott gyulladást okoz. Nők ne menjenek tűvel az istállóba.

Ne türjünk meg az istállóban olyan fafelszerelést, a mi korhadt, szilánkokat tartalmaz, mert a szarvasmarha lerágja és megeszi.

Ha az állat a szájában észre is veszi, hogy valami idegen test került a szájába, nem tudja már azt onnan kiadni, mert a nyelven lévő hosszú papillák hátrafelé irányulnak és megakadályozzák azt, hogy azt szájukból kilökjék; no meg a szarvasmarha nem igen rág meg semmit, hanem hamarosan lenyel mindent.

Így magyarázható meg, hogy találtak már szarvasmarha gyomrában sértetlen tyúktojást, szöget, késpengét. Sőt *Bergmann* már konyhakést is talált, mely három hónapig volt a gyomorban.

Nagyon gyakori, hogy szarvasmarhák gyomrában nagy szőrlabdákat találunk, mert egymást nyalogatják és így a szőr gomolyokban kerül a gyomorba.

Nagyon sokan azt a helytelen szokást követik, hogy a házi hulladékot közel az istállóhoz öntik ki és azután az állatot eloldják és kieresztik a kútra.

Természetesen az állat útközben a szeméttelepnél megáll, ott nyalakodik és esetleg valamit eszik.

Mindezeket figyelembe kell venni és ilyen eshetőségekkel számolni kell, hogy nagyobb bajoknak elejét vehessük.

Vannak idegen testek, a melyek, ha a gyomorba bekerülnek, nagyobb bajt nem okoznak, mert azokat részben a gyomorsav feloldja, részben összekeverednek a tápszerrel és így haladnak tovább.

Legveszélyesebbek a hegyes fémtárgyak, mert ezeket a gyomor meg nem emészti; ezek átfúrhatják a gyomrot és más szervet sérthetnek meg és ilyenkor belső elvérzés, belső fertőzés áll be, az állat menthetetlenül elpusztul.

Ha istállózott marhánál ily tüneteket látunk, kopallassuk ki az állatot, adjunk hashajtót és ha ezek daczára 4—5 napon belül javulást nem látunk, úgy több mint bizonyos, hogy idegen test okozta a betegséget, akkor a kényszervágással ne késsünk, különösen akkor, ha az emésztetlenséggel kapcsolatosan más súlyos tünetet is látunk.

Mindenesetre azonban kikérendő az állatorvos véleménye, mert ilyen súlyosabb jellegű bántalomnál egyedül az állatorvos van hivatva a kényszervágott állat húsának elbirálására.

A ki ezt elmulasztja, kihágást követ el és szigorúan megbüntetik.

Tehát gonddal, odaadással ápoljuk állatainkat és azokat állandóan figyeljük meg.

Dr. Kukuljević József.

Különfélék.

Lapunk múlt évi tiszta jövedelme. Miként az lapunk homlokán olvasható, a lap után származó tiszta jövedelem teljes összegében az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — a lapunkra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni. Az érdekeltek előnye tehát, hogy az alap minél előbb oly összegre gyarapodhassék, hogy annak kamatai a kitüzött czél mielőbbi megvalósíthatására fordíthatók legyenek.

«Az Erdő» lapnak 1911. évi tiszta jövedelme 1753 K 46 f (1910. évben 1269 K 61 f, 1909. évben pedig 316 K 68 f) volt, mely az eddigi összeghez csatoltatván, az alap vagyona 1911. év végén az időközi kamatokkal együtt készpénzben ..... 1838 K 06 f, 1700 K n. é. Magyar Földhitelintézeti szabályozási és talajjavítási záloglevél ..... 1700 » — »

Összesen 3538 K 06 f.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál az 1912. évi VIII. t.-czikkel alkotott új nyugdíjcsoportba mint új tagok felvétettek:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Somossy Ferencz és Boros Pál uradalmi vadőrök, Szalik-Pusim András erdőőr, Lauschmann Istvánné járási erdőőr neje és Mariska leánya, Szántó Antal és Kanyar János járási erdőőr és Szántó Antalné.

Régebbi csoportjaiktól az új nyugdíjcsoportba átirattak:

Tasch Ferencz védkerületi erdőőr, Viszloczky Mihály erdővéd, Hlebavi András, Dinda András és Szép Károly, szepesvármegyei járási erdőőrök, és Lauschmann István járási erdőőr.

A Béky Albert-féle «Számtan erdészeti altisztek részére» czímű mű, mely az Országos Erdészeti Egyesületben volt kapható, teljesen elfogyott.

Faragó Béla cs. és kir. udvari szállító, magnagykereskedő Zalaegerrzegen, ez évi őszi csemeteárjegyzéke gazdag tartalommal már megjelent, s azt kívánatra az érdeklődőknek ingyen megküldi.

Kutyák átlagárai. A «*Mezőgazdák*» szept. 30-iki számában a következőket irja: Nagyobb speciális kutyakereskedéssel foglalkozó üzletek a kirakataikban elhelyezett kutyák árait is fel szokták a ketreczeken tüntetni. Ezek az árak rendszerint önkényesen vannak megállapitva, úgy hogy az állatkedvelő közönség — kevés kivétellel — nem tud a normális árakra nézve tájékozódni. Némely kutyafajtáknál a divat szabja meg az árakat, a melyek néha rövid időn belül háromszorosra emelkednek, a divat azonban ezen fajták elszaporitása után csakhamar idejét multa.

Az alábbiakban azon kedveltebb kutyafajták átlagárait közöljük, a melyek nálunk is gyakran piaczi forgalomba kerülnek:

Fajta	2—3 hónapos	féléves	egyéves
Bernáthegyi	60 K,	150 K,	250 K,
Ujfundlandi	60 »	150 »	250 »
Német dogge	50 »	100 »	200 »
Orosz agár	50 »	100 »	200 »
Angol agár	50 »	100 »	200 »
Skót juhász	40 »	80 »	150 »
Német juhász	50 »	120 »	200 »
Buldog	50 »	100 »	200 »
Boxer	50 »	100 »	200 »
Dalmát	40 »	80 »	120 »
Dobermann-pincsi	50 »	100 »	150 »
Hosszúszőrű német pincsi	40 »	80 »	150 »
Spiczli (Spitz)	30 »	50 »	80 »
Pudli	30 »	50 »	80 »
Bullterrier	40 »	80 »	120 »
Foxterrier	30 »	50 »	80 »
Simaszőrű törpe pincsi	40 »	100 »	150 »
Mopszli	20 »	40 »	60 »
Japán Chins	50 »	150 »	200 »
Közönséges agár	60 »	120 »	200 »
Rövidszőrű német vizsla	50 »	100 »	150 »
Hosszúszőrű német vizsla	50 »	100 »	150 »
Tacskó (Dachsli)	30 »	60 »	100 »
Pointer (rövidszőrű vizsla)	50 »	150 »	250 »
Setter (hosszúszőrű angol vizsla)	50 »	150 »	250 »

Vadászkutyáknál természetesen nemcsak azok kora, kifogástalan alakja és származása, hanem a mellett szaglása és iskolázottsága dönti el, hogy milyen áron szerezhetők meg.

A fiáker eredete. Augusztus 30-ika szent Fiacrius napja. Ez a szent a 644-ben elhalt IV. Jenő skót király fia volt, de lemondott nemcsak a trónról, hanem a földi élet minden örömeről is. Elköltözött Franczia-országba, a hol Meaux mellett élt aztán remeteéletet. Müveltebbé tette a vidéket, ápolta a betegeket, tanácsot adott a bajba kerültnek és általában annyira segitségére és vigaszára volt mindenkinek, hogy nemsokára általános tisztelet vette őt körül. 670-ben bekövetkezett halála után több templomot épitettek a tiszteletére és búcsujárást rendeztek a csontjához Meauxba és Saint-Fiacrebe. És bajában a nép őt hivta segitségül, közbenjáróul Isten előtt. Sőt mikor egy alkalommal XIV. Lajoson veszedelmes operácziót hajtottak végre, Bossuet, mint Meaux püspöke, kilencznapos zarándoklást rendezett Saint-Fiacrehez.

Természetes, hogy Saint-Fiacre, Franczia-ország egyik legnevezetesebb szentje aztán sok vállalkozásnak is a védője lett. Őt vette patronusának Sauvage is, a ki az első párisi bérkocsikat járatta. Az újfajta kocsijain ott volt Saint-Fiacre képe és a nép a kocsit is a pátronus után nevezte el. A bérkocsi terjedésével terjedt aztán a fiáker név is.

A leggyorsabb vonat. A világon a leggyorsabb vonat a pennszilvániai vasútársaság luxus-expressze, a mely Newyork és Csikágó közt közlekedik. A vonat az ezernégyszázhetven kilométernyi útat tizenhét óra és negyven perez alatt teszi meg, útközben csak ötször áll meg: Filadelfiában, Harrisburgban, Pittsburgban, Fort Wayenben és Englewordban. A vonat középsebessége óránként nyolczvanhét és négytized kilométer, de a pálya egyenes és sik részén Newyork és Filadelfia közt óránként százharmincz kilométernyi gyorsasággal halad. A vonat arról híres, hogy minden esetleges késést ismét be is hoz. Egy alkalommal például egy órai késést óránként százhatvan kilométernyi sebességgel két óra alatt behozott.

A japán uralkodóház vagyona. Az elhunyt japán császár halála alkalmával a japán lapok megemlékeztek az uralkodóház magánvagyonáról is, a mely sokkal nagyobb összeget tesz ki, mint eddig hitték. A lapok közleményei szerint ugyanis a császári ház teljes vagyona mintegy 3600 millió koronára rúg, míg a készpénzvagyon megközeliti a 816 millió koronát. Az ingatlan vagyon 2,058.000 kho (1 kho = 99.17 árból), 149 ezer kho müvelt területből, 594 kho terjedelmü és 253 helyen fekvő parkokból áll. A császári család birtokában levő paloták és épületek, valamint ezeknek rendkivül értékes berendezései és az azokban elhelyezett mükincsek szintén óriási értéket képviselnek. A yuvari kőszénbányatelep is az uralkodóház tulajdonát képezi, úgy hogy ebből meg a többi birtokokból eredő évi jövedelme túl-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

haladja a hat millió koronát. A császárnak azonkivül huszonhárom millió korona évi fizetése is van, a mi még jelentékenyebb összeggé emeli a jövedelmét.

Időjelzés. A «Meteor» október hó második felére a következő időjelzést teszi közzé:

Október hava második felének változási napjai 14—15—18—19—26- és 28-ra esnek. A 15-iki szeles, esetleg viharos hűvös, a 18—19-iki száraz meleg, a 28-iki hűvös szeles, esetleg viharos jelleggel.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Nagy Mihály m. kir. erdőmérnökgyakornokot a szolgálat érdekében Körmendről Nagyváradra helyezte át az ottani erdőhivatalhoz.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a zágrábi kir. erdőigazgatóság kerületében alkalmazott Birtics György kir. főerdőtanácsost saját kérelmére ideiglenes nyugalomba helyezte.

*

Gróf Széchenyi Pál kinevezte Kokály Imrét zalavármegyei birtokára Ötvösre pagonyerdészszé.

*

Az apatini m. kir. erdőhivatal főnöke Madarász Mihály erdőlegénynyé II. oszt. erdőalkalmazottá, Benedek János II. oszt. erdőlegényt I. oszt. erdőlegénynyé, Dvoracsek Géza pőterdőőrt pedig II. oszt. erdőlegénynyé nevezte ki.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1912. évi szeptember hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:**

Eperjesi adóhiv. hd. 15·85, Batyányi Lajos Eld. 20·—, Nagykörcsei erdőgond. hd. 19·85, Németh Rudolf 1·40, Faragó Béla hd. 40·29, Kendeffy urad. hd. 9·35, Pilismaróthi erdőgond. hd. 28·15, Siskovics József hd. 1·40, Földmív. min. hd. 132·50, Zsarnóczai erdőhiv. hd. 31·65, Pilismaróthi erdőgond. hd. 19·15, Vinkovczei főerdőhiv. hd. 29·15, Konopacsek Henrik hd. 22·75, Puska Pál 8·—.

1 koronát fizettek: Koreny János, Kemény Zsigmond, Horváth Alajos, Csokona József, Tari Sándor, Saáry Mihály, Lonacsaris Ferencz, Nyedizsánszky János, Kucsera József, Orbán Gyula.

2 koronát fizettek: Dobos Rezső, Naszlady Sándor, Boksay György, Bekes Dezső, Györke József, Matkovics Vilmos, Bándy Sándor, Horváth Imre, Kalocsa József, Gallasz András, Szappanos Gábor, Csóka József, Zsarnóczai Kálmán, Matula József, Buócz Gyula, Smoglián Gáspár, Chiba Béla, Farkas József, Pózna Rezső, Orosz György, Kocsis Lajos, Ujvári Sándor, Edelovtovics Dániel, Fodor István, Burger János, Juhász József, Győry

3 koronát fizettek: Nigrin József, Mező Károly.

4 koronát fizettek: Fehérvári Vincze, Vancsura A., Czuczor Sándor, Lengyel István, Farkas Gábor, Orovicsián Vazul, Gróf Esterházy S. pulai erdőhiv., Neumayer Tsa, Sarkadi Sándor, Bagyinszky Pál, Hegedüs Imre.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. **Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.**

G. J. A hizalni kijelölt pulykát ketreczbe kell zárni, a ketrecz előtt favályú legyen, a melybe az ételt, mely áztatott tengeri, zab vagy árpa lehet, teszszük. Naponta 3-szor adunk a pulykának enni s ha jóllakott, az eledelt elveszszük előle, helyébe langyos vizet, vagy ha van, tejet teszünk. Ez előtte marad, a következő etetésig. Ily eljárás mellett a pulyka húsba jön, de túlkövér nem lesz. A szószoros értelemben való hizlalás, tömés, vagy kézzel, vagy erre alkalmas tömőgéppel történik. Ez utóbbi azonban körülményes és költséges eljárás s csak nagyobb üzemű baromfihizladában fizeti ki magát.

A kézzel való tömést, tengeri-, árpa- és zablisztből — egyenlő arányban keverve e háromféle takarmányt — ujjnyi vastag galuskafélét készítünk, tejbe mártogatva csúsztatjuk le a pulyka torkán s ha begye jól megtelt, megitatjuk és hat óra múlva ismét megtömjük. Háromszori napontai tömés mellett a pulyka öt hét alatt igen kövér, húsos lesz, de ez igen költséges s polgári házi szükségletre nem fizeti ki magát. Ha pulykáinkat, midőn a tarlóról jó húsban beterelődnek, jól tartjuk tengerivel, jó húsban maradnak s bármikor vághatók. *(bl.)*

P. Gy. Hirdetését háromszor díjmentesen közöljük.

S. M. A kérdezett könyv árát nem tudjuk. Intézzen kérdést egy levelező-lapon a szerzőhöz.

N. J. 1. A hiányzó lapot megküldtük. 2. Az évkönyvre vonatkozó előfizetési felhívást lapunk 17-ik számában mi is ismertettük. Abból láthatja, hogy mit fog az évkönyv tartalmazni és elbirálhatja, hogy megér-e az önnek 4 koronát. Mi így látatlanban nem tudunk véleményt mondani.

M. J. 1. Olvassa el a földmívelésügyi miniszter úrnak a vadászati alkalmazottak felesketése és nyilvántartása ügyében kiadott s lapunk ez évi 6-ik számában közölt 19,426/911. számú körrendeletét; abból látni fogja, hogy vadőrökül csak olyanok eskethetők fel, a kik a vadőri vizsgát letették. 2. Másik kérdésére így nem tudunk feleletet adni. Forduljon a postahivatalhoz, vagy a posta- és távirdaigazgatósághoz.

K. F. 1. Flaubert fegyverért ez idő szerint nem kell fegyveradót fizetni, de idegen vadászterületre nem szabad vele kimenni. 2. Ha ön — mint írja — az erdőőri szakvizsgát kitünő sikerrel letette, képesítve van arra, hogy a kincstárnál II. osztályú erdészeti altiszti állást nyerjen. Csakhogy minden kincstári erdőhivatalnál van több szakvizsgázott erdőlegény és segéderdőőr, s az üresedésbe jövő erdőőri állásokat rendszerint ezekkel szokták betölteni, a mi méltányos is, mert ha az erdőőri állásokat idegen pályázókkal töltenék be, akkor a már kincstári szolgálatban levő erdőlegények és segéderdőőrök sohase juthatnának előbbre. Ha állami szolgálatba akar lépni, önnek is a legalsóbb állásnál kell kezdeni. A czímszalag kiigazítása iránt intézkedtünk.

K. J. 1. A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cz. 77. §-a értelmében mezőőrként az eskethető fel, a ki magyar állampolgár, gondnokság vagy csőd alatt nem áll, büntett vagy vétség miatt vád alá helyezve vagy általában szabadságvesztés büntetése alatt nincs, bármely büntett, vagy nyereségvágyból eredő vétség miatt elitélve nem volt, hivatalvesztésre szóló itélet hatálya alatt nem áll, erkölcsi tekintetben kifogás alá nem esik és 24 évet betöltött. Mielőtt a főszolgabíró a bejelentett mezőőrt felesketné, köteles a fentebbi kellékek meglétét pontosan megállapítani. 2. A törvény 75. §-a értelmében az, a kinek egy vagy több szomszédos község határában 100 k. hold, vagy ennél nagyobb birtoka van, külön mezőőrt is tarthat s ez esetben a községi mezőőr tartási költségeihez hozzájárulni nem köteles. A 100 k. holdnál kisebb birtokosok akkor is kötelesek a községi mezőőr tartási költségeihez hozzájárulni, ha külön pásztort tartanak. Az ilyen pásztorok a mezőőröknek biztosított jogokkal nem ruházhatók fel. Bekerített helyek, kertek, gyümölcsösök és szőlők tulajdonosainak, tekintet nélkül a terület nagyságára, joguk van felesketett mezőőrt tartani s ha ilyeneket tartanak, az illető területre a községi mezőőr

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

költségeivel nem terhelhetők. 3. Felebbezni első fokban a főszolgabiróhoz, másodfokban az alispánhoz, harmadfokban pedig a földmívelésügyi miniszter úrhoz lehet. 4. A 30 fillért a lap javára bevételeztük.

M. I. 1. Miután a városoknál a kineveztések nem szoktak olyan gyorsan menni, más tanácsot nem adhatunk, mint hogy várjon még egy ideig türelemmel s azután újból sürgesse meg okmányainak visszaküldését. Ha ez eredményre nem vezetne, úgy forduljon panaszával a belügyminiszter úrhoz. Jövőre pedig ha valahova állásért pályázik, sohase csatolja kérvényéhez az eredeti okmányait, hanem mindig azoknak hiteles másolatait. Az eredeti okmányokat nem szokás a kézből kiadni, mert bizony azok könnyen el is kallódhatnak, vagy mint az ön esetében, ha kérvényének elintézése késik, addig, míg eredeti okmányait vissza nem kapja, nem nézhet máshol állás után; ha eredeti okmányai kezei közt lennének, hiteles másolatokkal több felé is pályázhatott volna. 2. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

T. J. 1. A kérdezett fanemek *tőárai* körülbelül a következők:

tölgy épületi és műszerfa		
15—20 cm. középátmérőig	7·20 K	— 8·80 K
21—30 „ „	12·50 „	— 14·00 „
31—40 „ „	18·60 „	— 20·00 „
41—50 „ „	23·50 „	— 24·50 „
51—60 „ „	27·00 „	— 30·00 „
61 cm. és ezen felüli „	35·00 „	— 36·00 „
tölgy tüzifa	1·80 K	— 2·00 K
bükk „	2·00 „	— 2·30 „
fenyő épületi és műszerfa:		
12—25 cm. középátmérőig	10·00 K	— 11·00 K
26 cm. és ezen felüli „	13·00 „	— 14·00 „

2. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

J. J. Tárczáját nem közöljük, mert semmi új vagy érdekes nincs benne, és mert sokkal jobbakkal úgy is tul vagyunk halmozva.

M. I. Hogy a tényleges katonai szolgálatban bennmaradó gyógyszerész-önkéntesek mennyi idő alatt érhetnek el kellő fizetéses pozicziót, azt nem tudjuk. Erről az illető akkor, mikor önkéntesi évét szolgálja, részletes információt szerezhet. A katonai gyógyszerésznek, ha hadnagyi rangban van 30,000 K, ha pedig főhadnagyi rangban van 25,000 K házassági ovadékot kell letenni.

J. M. Czikkét nem közölhetjük, egyrészt azért, mert ilyen közlemények lapunk keretén kívül esnek, másrészt pedig és főleg azért, mert tartunk tőle, hogy az úgy önre, mint reánk nézve is kellemetlen felszólalásokra adna okot. Mi helyeseljük az Ön egészséges nézeteit, de gondolnunk kell arra is, hogy: «Szólj igazat — betörik a fejed.»

B. S. Kérdésére lapunk mai számának második czikkében megtalálja a feleletet.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

25 éves, nős erdészeti altiszt, ki jelenleg egy nagyobb uradalomnál van alkalmazva mint önálló pagonyerdész, birtokbérbeadás miatt november 1-től hasonló állást keres. A vadászat minden ágában teljesen jártas és a műszaki fáczántenyésztésben is némi gyakorlattal bir. Beszél magyarul és németül. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (41.)

Gyakornoki vagy segéderdészi állást keres négy középiskolát végzett fiú, kinek apja nagy uradalomban pagonyerdész s igy alkalma volt a vadászat és az erdészet egyes ágaiban ismeretet szerezni. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (43.)

Fáczánmester, ki jelenleg nagy uradalomban van alkalmazva, állását változtatni óhajtja. A vadtenyésztésben, vadászatban és dúvadirtásban nagy jártassággal bir. Beszél és ir magyarul, németül, csehül, tótul és szerbül. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (46.)

Erdőőri szakiskolát végzett, 38 éves, ép, erős testalkatú kiszolgált altiszt, a ki magyarul, németül és tótul tud, magánbirtokon erdőőri, esetleg kisegítő erdőőri állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (47.)

Bármikori belépésre állást keres szakvizsgázott erdőőr, a kinek több évi szolgálati bizonyitványa van és a ki az erdészeti és vadászati teendőkben jártas. Czíme: Illés Ignácz, Érsekvadkert (Nógrád megye). (48.)

Keresek azonnali vagy ujévi belépésre egy **fővadászt** 110 kor. havi fizetéssel, szabad lakással a kastélyban, $^1/_2$ hold konyhaföld, szabad fütés, világitás, lődij és egyenruha. Pályázhatnak olyan szakvizsgázott altisztek, a kik a magyar és német nyelvet szóban és irásban birják és hosszú gyakorlattal rendelkeznek. Czim a szerkesztőségnél megtudható. (49.)

Állást keres január 1-re kiszolgált szakaszvezető, volt csendőr, a ki az erdészet és vadászat terén 15 éve működik. Jelenleg felmondatlan állásban van. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (50.)

Négy középiskolát, földmívesiskolát végzett és erdőőri szakvizsgát tett, az erdő- és mezőgazdaságban gyakorlattal biró, jó lövő, 28 éves, nős, tartalékos honvédőrmester, erdőőri vagy vadászi állást keres. Beszél magyarul, németül és románul. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (51.)

Erdőőri vagy vadőri állást keres 30 éves, kiscsaládú, róm. kath. uradalmi vadász, ki 1908 óta gróf uradalomban van alkalmazva s az erdészeti és vadászati teendőkben hat évi gyakorlattal bir. A fáczántenyésztésben teljesen jártas. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (52.)

HIRDETÉSEK

Sétabot és esernyőnyél pálcza termeléshez alkalmas — tekintet nélkül a távolságra — som-, mogyoró-, veresgyűrű-, kőris-, gyertyán-, esetleg tölgysarjerdőket megvesz, saját költségen megnézet, ilyen erdők közvetitését vagy ajánlását megfelelően honorálja.

Bing és Muránszky bottermelő czég,
Pelsőcz, Gömör megye.
(I. VI. 5.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pagonyerdészi vagy pagonyvadászi állást keres 1913. év jan.—ápr. havi belépéssel, jelenleg nagy uradalomban alkalmazott fiatal pagonyvadász, a ki az erdőkezelésben, fővad, fáczántenyésztésben jártas, a magyar, német és tót nyelvet bírja, végzett középiskolát, erdőőri szakiskolát, kitünően tette le a szakvizsgát és elsőrendű bizonyítványokkal rendelkezik. Czime a kiadóhivatalban. (8.v.5.)

Pályázati hirdetmény. Alulirott erdőhivatal kerületében katonai szolgálatra való bevonulás miatt megürült két erdőőri állás betöltendő. Megkivántatik szakiskolai végzettség és szakvizsga, nemkülönben hegyi szolgálatra alkalmas testalkat, 35 éves vagy ennél fiatalabb nős egyének előnyben részesülnek. Javadalmazás: 720 korona kezdőfizetés, mely alkalmazhatóság esetén rövidesen felemeltetik, szabad lakás, 24 ürm[3] házhoz szállitott tüzifajárandóság, egy tehén nyári legelője, téli takarmányozásra egy kijelölendő erdei tisztás használata. A kinevezendők kötelesek a társládába belépni, melytől családostól szabad gyógykezelést és gyógyszert kapnak, azonkivül szolgálatképtelenség esetén 30 kor. havi nyugbért. Ezen nyugbéren kivül a birtokos társaság a fizetés és szolgálati idő arányában is ád nyugdijat ugy, hogy 40 évi szolgálat után teljes fizetésének megfelelő nyugdij — s a társládától havi 30 kor. élvezetébe juthat.

A nadrági vasipartársulat erdészeti
10.II.1.) *és gazdasági hivatala.*

A nagytapolcsányi járás főszolgabirájától.

Pályázati hirdetmény. 5799/1912. szám. Nyitra vármegyében, Radosna államáshelylyel a védkerületi erdőőri állás megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással 700 kor. bérfizetés, 80 kor lakbér, 120 kor. uti átalány és 40 kor. tüzifaváltság, azaz összesen 940 kor. évi javadalmazás van összekötve, mely a beosztott erdőbirtokosok által megfelelő előleges havi részletekben szolgáltatik ki.

Pályázhatnak oly magyar honpolgárok, a kik a magyar nyelvet szóban és irásban tökéletesen birják, esetleg a tót nyelvben is jártasak, ép, erős testalkatúak, a mit hatósági orvosi bizonyitványnyal igazolni tartoznak, egyúttal pedig az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban előirt kellékeknek megfelelnek.

A kellően felszerelt és sajátkezüleg irt kérvények f. é. november hó 1-ig a nyitrai m. kir. járási erdőgondnoksághoz nyujtandók be. A kitüzött határidőn túl beérkezett, valamint a kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Az állás betöltése hivatalos helyiségemben megtartandó választás útján fog történni s arra f. é. november hó 4-ik napjának délelőtti 10 óráját tüzöm ki.

A megválasztott erdőőr a választás jóváhagyása után tartozik állását elfoglalni.

Nagytapolcsány, 1912. évi október hó 7-én.

(11.) ***Markovich,*** főszolgabiró.

A nyitrai járás főszolgabirájától.

Pályázati hirdetmény. 6540/1912. szám. Nyitra vármegyében, Nyitra államáshelylyel a védkerületi erdőőri állás megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással 500 kor. bérfizetés, 100 kor. lakbér, 140 kor. utiátalány, 60 kor. tüzifaváltság, azaz összesen 800 kor. évi javadalmazás van összekötve, mely a beosztott erdőbirtokosok által megfelelő előleges havi részletekben szolgáltatik ki.

Pályázhatnak oly magyar honpolgárok, a kik a magyar nyelvet szóban és irásban tökéletesen birják, esetleg a tót nyelvben is jártasak, ép, erős, testalkatúak, a mit hatósági orvosi bizonyitványnyal igazolni tartoznak, egyuttal pedig az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt kellékeknek megfelelnek.

A kellően felszerelt és sajátkezüleg irt kérvények f. évi november hó 1-ig a nyitrai m. kir. erdőgondnoksághoz nyujtandók be. A kitüzött határidőn túl beérkezett, valamint a kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vétetni fognak. Az állás betöltése hivatalos helyiségében megtartandó választás útján fog történni s arra f. é. november hó 10-ik napjának d. e. 10 óráját tüzöm ki. A megválasztott erdőőr a választás jóváhagyása után tartozik állását elfoglalni.

Nyitra, 1912. évi október hó 7-ik napján.

(12.) ***Czocher,*** főszolgabiró.

Erdészeti csemetéket,

úgymint: 1 éves fürtös juhart ... 6 kor. árban
1 éves mezgés-égert ... 6 „ „
1 éves amerikai kőrist ... 7 „ „
kanadai nyár-dugványokat ... 13 „ „
1 éves tölgycsemetéket ... 10 „ „
1 éves Banks-fenyőt ... 5 „ „
2 éves iskolázott Banks-fenyőt 10 „ „
szállítunk 1000 darabonként, erőteljes, dúsgyökérzetü minőségben. Egyéb csemetékről és magvakról árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. (7. IV. 2.)

Neumayr és Társa erdészeti mag- és csemetekereskedés **Zalaegerszeg.**

Uri ruhák készítéséhez való

jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári árakon szállit

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállitói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnynyel jár.

Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(2.IX.5.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

(3.VI 4.) *Faiskolaterület: 100 hold!*

Jegenyefenyőmagot és csemetét, tölgymakkot, tölgycsemetét,

mindennemű egyéb

erdészeti magvakat és csemetéket, gyümölcsmagvakat, vadonczokat

ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.

Árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok!

Gyufagyártási czélokra legkeresettebb

KANADAI NYÁR

Populus monolifera canadensis

szavatolt fajtiszta, erőteljes

isk. 65—100 cm. magas csemeték ezre 30 korona
„ 100—150 „ „ „ „ 35 „
„ 150—200 „ „ „ „ 40 „
2—3 méteres suhángok száza 12 kor., ezre 100 kor.

őszi szállításra — amig készletem tart.

Kimerítő fajismertetéssel, valamint egyéb erdei facsemetékre és magvakra árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok. (4.V.4.)

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.

Eladó két drb drótszőrű foxterrier, igen jó állatok, kétévesek, egyik szuka, másik kan, ára párban 150 kor., jótállok értük, a meddig nem talál a kotorékban rókát vagy borzot, akár élve vagy kimulva, félóra legtöbb, okvetlen eredménynyel működnek. Alkalmas állatok lehetnek vaddisznó állitására, roppant merges utállók, kölykök is kaphatók. Szabó Lajos, vadász, Dég, u. p. Lepsény (Veszprém megye). (9.)

Erdészeti magvakat és csemetéket

legjutányosabb árban és legmegbizhatóbb minőségben szállit

NEUMAYR ÉS TÁRSA

erdészeti mag- és csemetekereskedés

Zalaegerszegen. (6.VI.3.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Tiszta akáczmag minden mennyiségben kapható!

Szolid és pontos kiszolgálás!

Tölgymakkot, tölgycsemetét
Jegenyefenyőmagot, erdészeti magvakat
Gyümölcsmagvakat, vadonczokat
Lomb- és tűlevelű csemetéket
Vadgesztenyét vadetetési czélra (5. V. 3.)

ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér

STAINER GYULA

cs. és kir. udvari szállító magyar magpergető gyára

KÖRMEND, Vas megye.

Árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Tiszta akáczmag minden mennyiségben kapható!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogatás: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 21. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi november 1.

AZ ERDŐ

Előfizetési ár:
Egész évre ___ 4 K.
Fél évre ___ 2 K.
Negyed évre ___ 1 K.
Egyes szám ___ 20 f.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iróti tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
A földmívelésügyi miniszterium 1913. évi költségvetése. (Balogh Ernő.)
Róka-csapdák. (Gy. K.)
Különfélék: Gépkocsivezető erdőőrök. — Könyvismertetés. — Nyugdíjbiztosítás. — A dohányzásról. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Az affektáló csimpi. (Zsoldos László.)

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

VIII. *Erdei gyümölcsök.* Újabban a tenyésztendő fanemek magjainak gyüjtése, azoknak különféle czélokra való felhasználása, nemkülönben az erdei gyümölcsöknek ipari s gyógyczélokra való alkalmazása hovatovább nagyobb tért hódít. Ennélfogva szükséges, hogy ezen erdei mellékhaszonvétel nyerését és értékesítését illetőleg a kellő tájékozással birjunk.

a) Első helyen kell megemlékeznünk az erdősítési czélokra és a csemetekertek bevetésére szolgáló erdei famagvak gyüjtéséről. Minthogy egészséges, jó csirázóképességü s megfelelő magmennyiséget az erdőbirtokos néha csak hosszas utánjárással, tetemes költséggel tud beszerezni, hazai erdőgazdaságaink egynémelyikében kísérleteket tettek az erdei famagvak gyüjtésével. Az így nyert famagvak a kivánt czélnak igen jól megfeleltek s ennélfogva több erdőgazdaság manapság már maga gyüjteti, raktároztatja magszükségletét, sőt a felesleget értékesíti is. Különösen a fenyőfélék magja és a tölgynek makkja képezi leginkább a gyüjtés tárgyát. Manapság már jóhírnevű erdei magkereskedőink is szívesen vásárolják az erdőbirtokosok által gyüjtött erdei magvakat. A kincstári erdészet házilagosan gyüjteti főleg a lúcz-, erdei-, vörös- és jegenyefenyő magjait s azokat értékesíti. A kincstárnak az ország több vidékén, Máramarosban: Tiszabogdányban, a felvidéken Liptóújvárott, a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületében Mihályteleken s a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületében Zsarnóczán stb. vannak magpergetői.

Ha az erdei famagvak gyüjtése elrendeltetik, úgy ennek kivitelénél az alábbiakra kell súlyt helyezni.

A lúczfenyő tobozait rendesen novemberben, a jegenyefenyő tobozait szeptember és október havában, a vörösfenyő tobozait pedig csak tél végén gyüjtetjük össze. A kocsányos tölgy makkját október elején, a többi fajnál pedig rendesen valamivel később szedetjük a makkot, a mikor a férgese már lehullott. A gyüjtés lehetőleg száraz időben eszközlendő. Lehetőleg nagy és ép makk gyüjtendő. Az összegyüjtött tobozok rendszerint zsákokba rakatnak s azután a magpergetőkhöz szállíttatnak; a tölgymakkot azonban vagy elvettetjük, vagy pedig átételeltetjük s a következő év tavaszán vettetjük el, esetleg értékesítjük.

b) Némely vidéken a bükkmakkot is jól lehet értékesíteni olajkészítésre. Erre a czélra a makknak érettnek kell lennie és sokáig nem szabad a földön hevernie.

c) Az erdei gyümölcsök egy része szeszgyártásra is alkalmas; ilyen például a vadalma, vadkörte, málna, fekete áfonya, vadeseresznye, borókamag stb.; különösen a vadalma és vadkörte jó ecetet adnak. Pótkávé készítésére a tölgymakkot használják fel. Friss állapotban élvezeti czikket képeznek a szamócza, málna, szeder, veres és fekete áfonya, melyek befőttek készítésére is alkalmasak. A szelidgesztenye érett magja szintén kereskedelmi czikket képez. Végül megemlítendők még az ehető gombák számtalan faja is, melyek úgy a fenyő, mint a lomberdőkben helyenkint nagy mennyiségben fordulnak elő s különösen nagyobb városok, fürdők, nyaralók közelében jól értékesíthetők.

Az erdei gyümölcs értékesítése nagyobb területeken rendszerint árverés útján történik, vagy pedig a helyi közönségnek bárczák útján eladatik.

IX. *Cserző anyagok.* Nem megvetendő jövedelmet nyújtanak az erdőbirtokosnak a cserzésre alkalmas anyagok. E czélra leginkább a tölgy és lúczfenyő kérge szokott felhasználtatni.

a) A tölgykéreg nyerésére az úgynevezett csererdők szolgálnak, melyeket az éghajlati és termőhelyi viszonyok szerint 15—20, esetleg 25 éves vágásfordulókkal szoktak kezelni. Cserkéreg termelésre úgy a kocsányos,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mint a kocsántalan tölgy jól megfelel. A csertölgy ellenben erre a czélra alig alkalmas. A csererdőket akkor kell fejsze alá bocsátani, a mikor a törzsek kérge még nem kezd felcserepesedni. A hántásnak ideje a rügyfakadás utáni időre esik. A tapasztalat ugyanis azt igazolta, hogy a tölgykéregben az első lomb kifejlődése után van a legnagyobb mennyiségű csersav. Miután a csererdőben rendszerint gyomfák is fordulnak elő, ezeket a vágást megelőző ősszel kivágatjuk s a vágásból kiszállíttatjuk, hogy a cserkéreg-termelésnél akadályt ne képezzenek. Hazánkban a cserkéregtermelés akként történik, hogy a munkások a tölgyrudakat ledöntik s kérgüket az úgynevezett hántókanállal lehántják. Egy favágó két hántót képes foglalkoztatni. A ledöntött rudak még aznap lehántandók, mivel a hántás másnap már nehezebben megy. A lehántott kérget megszárítják. A szárítás házfedélalakú rakatokban történik, melyeknek készítésénél főszabály az, hogy az eső a kérget ne érje, mert ilyenkor az meg szokott penészedni. Egyes helyeken bakokon történik a kéreg szárítása. A kérget ezután 1 m. hosszú és 1 m. kerületű kévékbe kötik s így jön forgalomba. A kérget ürméterekbe rakva is szokás értékesíteni. A kéreg után visszamaradt hántott fának vargafa a neve. Általában 1 ürm.[3] vargafa 75 kilogramm kérget szokott adni. A kérget vagy az erdőbirtokos maga házilagosan, vagy pedig a vevő termeli ki.

b) Borjúbőrök kikészítésénél nagy szerepet játszik a lúczfenyőkéreg. A fenyőféléknek kérgét a döntés után főleg azért szokás lehántani, hogy minél elsőbbrendű választékokat nyerjünk s másrészt, hogy a szúféléknek elterjedését megakadályozzuk. A hántást rendszerint 1·26 m. hosszú táblákban eszközöljük. A lehántott kérget összegyűjtjük s házfedélalakú rakatokban szárítjuk; ennél a munkáknál arra kell a lehetőség szerint ügyelni, hogy a kéreg belseje meg ne ázzék. A száradt kérget ürméterekbe rakjuk s úgy értékesítjük. Egyes erdőgazdaságokban a kéreg mennyiségét előre megbecsültetik s árverésen adják el. A légenszáradt kéreg zúzókba kerül, a hol összetörik s mint apritott kéreg kerül aztán a forgalomba.

c) Még igen kiváló cserzőanyagot képez a gubacs, melyet különösen talpbőrcserzésre alkalmaznak szívesen. Kocsános tölgyeseinknél ez az erdei mellékhasználat néha jelentékeny jövedelmet szokott adni. A gubacs akként keletkezik, hogy a gubacsdarázs a kocsános tölgy növirágjának alsó részén levő csészét megszúrja s a szúrás által keletkezett lyukba petét rak; ebben a megsebzett részben a növényi szövetek elváltoznak, eltorzulnak s létrejő a gubacs, mely nyár végén lehull a fákról. Tapasztalat szerint minden hetedik évben van jó gubacstermés.

A gubacstermést előzetesen megejtett becslések alapján szoktuk értékesíteni. Egy katasteri holdon átlag 2—3, esetleg 4 hektoliter gubacs szokott teremni. A gubacs kezelésénél arra kell törekedni, hogy csak száraz időben gyüjtsük azt; az éretlen, penészes stb. anyag eldobandó s a netalán megázott gubacsot gondosan ki kell szárítani. A gubacsszedés legalkalmasabb ideje augusztus hó közepétől szeptember hó végéig terjed. Hogy a gubacsdarázs állományainkban túlságosan ki ne pusztuljon, hanem a jövőben is megmaradjon, a gubacstermés egy részét meghagyjuk.

X. *A gyanta és terpentin.* Ez az erdei mellékhaszonvétel hazánkban alárendelt szerepet játszik. Tájékozásul közöljük, hogy a jegenyefenyőből a «strassburgi

TÁRCZA.

Az affektáló Csimpi.

Irta: *Zsoldos László.*

Csimpi, a csodamajom, miután a mutogató gazdája három esztendőn keresztül bejárta vele a fél világot, s összeharácsolt néhány tizezer koronácskát a derék gorilla tudományából, mondom, Csimpi, a csodamajom végképen megcsömörlött a világot jelentő deszkáktól és nyugalomra vágyott. És mivel ebbeli érzelmeit nem tudta másként megértetni az impreszáriójával, hát az utóbbi időkben minden egyes előadáson olyan bambán viselte magát és annyi ügyetlenséget követett el szántszándékkal, hogy a közönség (a melyiknek a falragaszok mesébe illő dolgokat hazudtak Csimpi bámulatos mutatványairól), negyedórai türelmes várakozás után rendszerint majmostul, mindenestül kifütyülte az egész kókler társulatot. Sőt a legutolsó alkalommal már annyira dühbe jött a nézőtér, hogy fülsiketítő lármával a pénzét akarta visszakövetelni a kétségbeesett «igazgatón».

Ez hatott. Az impreszárió belátta, hogy Csimpivel egy fakrajczárt sem fog keresni többé, három nap lefolyása alatt túladott a tudós gorillán.

Elkeseredetten hátba vágta.

— Meghülyültél, Csimpi, — ez volt a majmához a búcsuszava, — hát most eridj a pokolba; én nem tartalak tovább a nyakamon. — S aztán rázárván a ketreczajtót, elvitette a megszeppent állatot egy Fondsa nevű milliomos építőmester családjához, a kikre szerencsésen sikerült jó pénzért rásóznia a szőrös különlegességet.

Az építész, a kinek az állványairól már vagy harmincz-negyven tót napszámos zuhant le három-négyemeletes magasságból, olyan előkelően élt a feleségével, meg a gyerekeivel, hogy a mikor Csimpit hazaszállították palotájukba a nagy ketreczben, hát az asszony, meg a már zsurozó nagy lánya elégülten dörzsölték a kezüket a gorilla láttára:

— Na, ezt csinálják utánunk Kropácsiék! Vagy az a gőgös grófnő, ideát a tulsó oldalon!

Igazuk is volt. Sem Kropácsiék (szintén milliomos család, de nem malterből, hanem szappanból), sem pedig az átellenes villa büszke mágnásasszonya nem dicsekedhettek volna vele, hogy övék Csimpi, a tudós

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

terpentint»; a lúcz fenyőből a «közönséges gyantá»-t; a veresfenyőből a «velenczei terpentint», a henyefenyőből pedig a «magyar terpentint vagy balzsamot» nyerik. Gyanta és terpentinnyeréssel főleg Svájczban, Franczia országban, Tirolban stb. foglalkoznak.

Minthogy a gyanta és terpentinnyerés czéljaira készített sebhelyek a fának korhadását, a törzs értékes alsó részeinek elalaktalanodását vonják maguk után s növedékveszteséget okoznak, azért ennek az erdei mellékhaszonvételnek a nyerése kerülendő. A feketefenyőnek árt legkevésbbé a sebezés.

XI. *A tőzeg.* Erdeinkben helylyel-közzel a tőzeg is elő szokott fordulni. Tőzegnek oly humuszos talajt nevezünk, a melynek a szerves anyagok, tehát a humusz képezik a túlnyomó részét, mig a nem szerves anyagok csak alárendeltebb mennyiségben fordulnak azokban elő. A tőzeg olyan talajban képződik, a mely állandóan nyirkos, nedves és a melyből az ásványi anyagokat a víz kioldja, kilúgozza s ezek helyét a növények gyökérzete foglalja el, a mely korhadásnak indulva humuszos földdé alakul. Ilyen tőzeges talajban a humusz rendszerint 70%-nyi mennyiségben fordul elő. A tőzeglápokat kihasználásuk előtt lecsapoljuk, de csak azt a részét, a melyet ki akarunk használni. A tőzeget május közepétől augusztus végéig téglaalakban ássuk ki s arra vigyázunk, hogy eső ne érje azt. Az iszaptőzeget, nemkülönben a tisztátalan tőzeget is mintázással téglaalakra formázzuk.

A tőzegből lepárlás útján kátrányt, ebből kőolajat, parafint, különféle festékeket, alomanyagot, papiranyagot stb., valamint a kő- és barnaszénaprólék összeragasztására szolgáló szert készítenek.

XII. *Kő- és földbányák.* Az erdőgazdaság üzleti bevételeit időszakilag még a kő- és más bányák anyagainak értékesítéséből befolyó mellékhaszonvétel is sokszor nagyban gyarapítja.

a) Kőbányák. Erdőségeinkben nagy mennyiségben található különféle kőanyag részint az építkezéseknél, részint pedig a kőfaragásnál és a szobrászatnál használtatik fel; milyenek a különféle márvány, mészkő, gránit, gneisz, bazalt, homokkő stb. Nem csekély fontosságú a köveknek felhasználása az utak készítésénél és javításánál, hol főleg mint útkavics jön leginkább számba.

A rendszeres kőbányakezelésnél nyert kőanyagot az utcza burkolásánál koczka és egyéb faragott kövek és folyamszabályozási czélokra alkalmas terméskövek előállítására, valamint a mészégetéshez, a különféle építkezéshez használjuk fel.

A bányák megnyitása után tanácsos a kőanyag különféle tulajdonságait megvizsgáltatni;* ilyenek: a fagy és hővel szemben tanusított ellenállóképesség, vízállóság, tömöttség és hasadékonyság s csak ha ez a vizsgálat kedvező eredményű, czélszerű a kőbányaüzemet megkezdeni. A kőanyag fejtése az előforduló kőzet rétegessége, a rétegek iránya s a szerint, a mint faragott vagy terméskövet kell termelni, különféle, ahhoz a különböző vasrudakon, ékeken kívül különféle robbantó anyagot használnak. Minthogy a robbantás a napnak csak bizonyos szakában szokott eszközöltetni, mivel a fúrólyukak elkészítése hosszadalmas, az üzemben levő kőbányák előtt «Figyelmeztető táblák» útján a közönséggel a robbantás idejét tudatni kell. Nagyobb bányaüzemeknél, a hol a kőbányák valamely közlekedési út

* Ilyen megvizsgálást meghatározott díjak ellenében «A m. kir. földtani intézet» végez. *Szerző.*

---

csodamajom. Csimpi, a kinek ettől fogva többnyire minden délután a kocsikorzó órájában ki kellett ülnie szmokingban az erkélyre czigarettázni. A bal kezében volt a czigaretta, a jobb kezével pedig a czilinderét emelgette le a rút, szőrös fejéről mindannyiszor, valahányszor Fondsáné az erkélyajtóból odaszólt a szmokingos gavallérnak:

— Csimpi, köszönj annak az undok bárónőnek!

— Csimpi, köszönj! Ott jön az Emeráék gépkocsija. Hadd pukkadjanak, hogy nekik nincs idomított gorillájuk.

A mi azt illeti, hát a bárónőék, meg a gőgös grófék, meg Kropácsiék, meg Emeráék és a többi társaságbeli gazdag ismerősök meglehetősen vegyes érzelemmel fogadták Fondsáék tudós majmát. Egyikük-másikuk csakugyan mérgelődött a lefőzetésen, akadt azonban köztük olyan is, a ki csak a vállát vonogatta mosolyogva, a hogy a kocsijáról fölpillantott az erkélyen köszöngető gorillára.

— No, már megint új házibarátja van Fondsánénak.

Ez bizony gonosz megjegyzés volt. De a mennyire gonosz volt, ép annyira téves. Mert igaz ugyan, hogy a milliomos építőmester feleségének volt házibarátja, csakhogy ez a házibarát nem volt új, hanem még mindig a régi. A negyven év felé hajló, de azért még mindig szemrevaló, s mindenek fölött hiú és élni vágyó asszonyban ebben a tekintetben sokkal több volt meg a hagyományos kutyahűségből, semhogy már hatheti barátság után hűtlen tudott volna lenni ahhoz a nagysörényű fiatal festőhöz, a kit másfél hónappal ezelőtt egy gyönge pillanatban kitüntetett a bizalmával. Mert egy tisztességes asszony, kedves olvasóm, esetleg megcsalhatja az urát, hanem a kedvesét hat héten belül soha.

Csimpi, a ki reggeltől estig szmokingban és a karmos, kézellős kezére külön rászabott fehér keztyűben guggolt, vagy sétálgatott ide-oda Fondsáék fejedelmi lakásában a süppedő, drága szőnyegeken (mert művelt majom létére a világért sem mászott volna fel az asztalra, vagy más ilyen illetlen helyre), nem volt olyan ostoba, hogy már első nap észre ne vette volna azt a bensőbb kapcsolatot, a mely a milliomosnét a nagysörényű festőhöz fűzte. Észrevette, de értelmes állat létére úgy tett, mintha nem tudna semmit. Nyájasan és előzékenyen fogott kezet a festővel, a mikor kevessel Fondsa úr gépkocsijának az eltőffögése után besurrant a szalonba. (A tejképű nagy Fondsa-lány ilyenkor vagy elbújt zongorázni a szobájába, vagy sétálni ment az angol társalkodónővel). És szemhunyorítás nélkül disz-

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mentén terülnek el, a robbantás idejére őröket kell felállítani. A kőbányakezelés mindenkor a legnagyobb óvatosságot igényli.

A kőbányák anyagának értékesítése évi átalány fizetése mellett szokott történni, de nem ritka az az eset sem, hogy a bérlő a termelt tiszta árú mennyisége után fizeti a megállapított egységárakat. A tiszta árú mértékegysége faragott köveknél a tömörköbméter, terméskőnél és útkavicsnál pedig az ürméter.

b) Kavics-, homok-, agyag-, márga- és palabányák. Utak építéséhez a bánya- és folyókavicsot tisztán, rostálva alkalmazzuk; a homokbányákból nyert anyagot az építkezéseinknél használjuk fel; míg az agyagbányák anyagát vagy mint agyagot, vagy pedig téglák és cserépzsindelyek készítésére használjuk fel. A különféle palaanyagok főleg mint fedőpala nyernek alkalmazást.

Az ilyen bányák anyagát rendszerint fuvarszámra szokás értékesíteni; de nagyban való értékesítésénél szerződéseket is lehet kötni. Végül megemlítjük, hogy gyakran az erdőbirtokos házi kezelésben maga termeli ki a különféle faragott követ (koczkakő, járdakő, járdaszegély, fejkövek, malomkövek stb.) s kitermelt állapotban értékesíti azokat. Természetes, hogy az ilyen üzem csakis a kellő szakmunkások alkalmazásával és nagyban való termelés, valamint a termelt kőanyagnak megrendelése esetén jár a kellő haszonnal. A mészkövek kihasználását sok esetben szintén maga az erdőbirtokos végzi s a kiégetett meszet értékesíti.

XIII. Mint egyéb mellékhasználatok ide tartoznak a sokszor nem kis jövedelmet adó *halászat* és *vadászat*, melyekről a VII-ik fejezetben lesz bővebben szó.

XIV. *A szenítés.* A fát a papiaczoktól való nagy távolság s illetve az ezzel járó nagy szállítási költség miatt nem lehet mindig messzire szállítani s e miatt olyan terményt állítunk belőle elő, a mi kisebb helyet foglal el, mint a nyersfa s a szállítási költségeket megbírja. Ezért azután, ha a faszenet jól értékesíteni sikerül, a fát felszenítjük. Ha az erdőaltiszt védkerületében szenesítési üzem folyna, akkor a helyi viszonyok szerint megállapított felügyeleti szabályokon kivül főleg arra kell ügyelnie, hogy erdőtüzek vagy erdőégések ne keletkezzenek és hogy a munkások a szükséges óvatossággal járjanak el a szenítésnél.

XV. Végül meg kell emlékeznünk még *a kisebb erdei mellékhaszonvételekről* is. Ilyenek a háncs (hársfa kérgéből), a fűmag, az élesmosó fenyér vagy sikárfű (homoki erdőkben), a moha stb. Ezeknek a mellékhaszonvételeknek a gyakorlásánál arra kell vigyázni, hogy az azt gyakorlók károkat ne okozzanak az erdőben.

(Folyt. következik.)

A földmivelésügyi miniszterium 1913. évi költségvetése.

Szeptember 17-én terjesztette be Teleszky János pénzügyminiszter a magyar kormánynak 1913. évi költségvetési előirányzatát tárgyalás és törvényerőre emelés czéljából az országgyűlés képviselőházához.

Lapunk olvasóit természetszerűleg a földmivelésügyi miniszterium erdészeti ágazataira vonatkozó költségvetés érdekli leginkább s ezért azt főbb vonásaiban az alábbiakban ismertetjük:

A magyar- és horvát-szlavonországi kincstári erdők rendes kiadásai az 1913. évre ... 20.110,484 koronával,
rendes bevételei pedig ... 28.417,055 «
vagyis ... 8.306,571 korona
bevételi többlettel irányoztatott elő.

---

kréten kikullogott a negyedik szobába, ha a kettes a szalonképesség határain túl kezdett bizalmassá válni. Szóval, Csimpi úgy viselte magát, mint egy igazi gentleman. Tehette, mert még soha életében nem volt olyan úri dolga, mint Fondsáéknál.

Azt hitte szegény feje, hogy ez most már örökké így lesz. Csalódott. Egy téli délután, alkonyatkor, teljesen átadva magát az édes semmittevés gyönyörűségének, csöndesen gubbasztott a hatalmas dohányzó szögletében a bőrkarosszékben, a mikor váratlanul két alak osont keresztül a homályban a termen: a nagysörényű festő és nem Fondsáné (mert az épp nem volt odahaza), hanem a tejképű, nagy leánya. Izgatottan, suttogva beszéltek, mintha vitatkoztak volna egymással. Csimpi, a kit nem vettek észre, a beszédből természetesen nem értett semmit, annyit azonban látott, hogy a nagysörényű valamire rá akarja beszélni a leányt, a ki a perzsa szőnyeg szélén még felháborodva tiltakozott, a terem másik oldalán pedig — a derék majomnak még a lélekzete is elállt a feszült figyelemben — minden átmenet nélkül egyszerre csak leroskadt a széles bőrdivánra, és szenvedélyes öleléssel szorította magához a festőt.

Ebben a pillanatban Csimpi villámgyorsan leugrott a karosszékből és rekedt ordítással vetette rá magát a rémesen siköltő két alakra. Belevájta a fehér kextyűn keresztül az éles karmát a festő húsába, és ha a veszett lármára berohanó inasok szerencsére még idejekorán le nem bunkózzák róla, hát biztos, hogy itt azon a szent helyen széjjelmarczangolja.

Így azonban csupán az arczán hasította végig a húst, hogy a mentőknek kellett hazaszállítani a jeles művészt. A cselédség furcsán vigyorgott, de a kisasszony — a kit érthető módon felizgajott az eset — mindeniküknek a markába nyomott hirtelen egy-egy százkoronást, s ettől azután elégült csönd lett. Egyéb nem történt. Csupán, a mikor Fondsáné hazajött és elmondták neki, hogy a Csimpi minden ok nélkül hogy megsebesítette az ő drága barátját, akkor telefonoztak a peczérért, hogy a veszedelmes majmot, a kit a cselédségnek sikerült ártalmatlanná téve visszagyömöszkölni a ketreczébe, szállítsa el a háztól és pusztítsa el.

Így jár a gorilla, a mikor affektál és megbotránkozik minden csekélységen.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ezt összehasonlítva az 1912. évi költségvetési előirányzat megfelelő tételeivel, a hol

a rendes kiadások ... 17.397,018 koronával,
a rendes bevételek pedig ... 25.063,718 «
vagyis ... 7.666,700 korona

bevételi többlet irányoztatott elő, látjuk, hogy az 1913. évi költségvetésben a rendes kiadások 2.713,466 koronával, a bevételek pedig 3.353,337 koronával emelkednek, úgy hogy végeredményében az 1913. évi költségvetés 639,871 koronával kedvezőbb, mint a milyen az 1912. évi költségvetési előirányzat volt.

A «fizetések, lakpénzek, pótlékok és egyéb járandóságok» alrovaton az 1913. évre 78,174 koronával több kiadás irányoztatott elő, mint a mennyi az 1912. évre engedélyezve volt. Ebben az összegben foglaltatik az erdőmérnöki kar folytatólagos létszámrendezésére szükséges összeg, továbbá a fatermés házilagos előkészítésének fejlesztése, valamint a tervezett beruházások végrehajtásának biztosítása érdekében elodázhatlanul szükséges 10 új főerdőőri és 10 új erdőőri állás szervezésével járó kiadás, valamint a kincstári erdészeti orvosok létszámának rendezéséből eredő költségtöbblet.

A «jutalmak és segélyek» alrovaton az 1912. évi 13,500 koronával szemben 80,000 korona, vagyis 66,500 koronával több vétetett be a költségvetési előirányzatba azért, hogy azok a kincstári erdészeti alkalmazottak, a kik a fatermés házilagos előkészítése körül, vagy más téren fokozottabb és sikeres szolgálatokat teljesítenek, ezentúl megfelelő pénzbeli jutalomban legyenek részesíthetők.

Az «üzemi és gazdálkodási kiadások» az 1912. évi 10.072,537 koronáról 11.763,630 koronára, vagyis 1.691,093 koronával emelkednek, a melyet részint a faanyagok házilagos kitermelésével járó több kiadások, részint pedig az a körülmény von maga után, hogy ezentúl a kincstári munkálatoknál szerencsétlenül járó s hosszabb-rövidebb időre munkaképtelenné váló munkások, valamint azok özvegyei és árvái, továbbá azok a fuvarosok, a kiknek a vonómarhája a kincstári munkánál tönkrement, ennek a rovatnak a terhére legyenek megfelelő segítségben részesíthetők. Ezen a rovaton nyernek elszámolást továbbá a fokozatosan épülő erdei vasutak üzemi költségei, a meglevő erdei utak helyreállítási és jókarbantartási költségei, a telefonhálózat kiterjesztésével és üzembentartásával járó kiadások, stb.

A «beruházások» rovatán az 1902. évre engedélyezett 1.200,000 koronával szemben 1.750,751 korona, vagyis 550,751 koronával több kiadás irányoztatott elő; ebből az összegből fog elsősorban az exponált helyeken, javarészt falvakban és azokon kívül is elhelyezett személyzet megfelelő természetbeni lakással elláttatni, mert ilyenekben — a szolgálat nagy hátrányára — bizony még mindig nagy a hiány, — továbbá a meglevő erdei pályák és erdei utak kiegészítésére szükséges építkezések, kincstári havasgazdasági és halgazdasági, valamint az erdőfeltárási berendezések költségei fedeztetni.

Az «üzemi és gazdálkodási bevételek» a folyó évi 24.819,571 koronával szemben 28.138,255 koronával, vagyis 3.318,684 korona bevételi többlettel irányoztattak elő. Ez a tetemes bevételi többlet a tűzifa, valamint az épületi és műszerfa keresleti viszonyai folytán várható áremelkedésekből, a házilag kitermelt faanyagok és fagyártmányok előnyösebb értékesítéséből, a nagyobb arányokban előállítandó faszén árából, a havasi és egyéb legelők, valamint a mezőföldek kedvezőbb hasznosításából, stb. fog előreláthatólag befolyni, továbbá abban is leli magyarázatát, hogy ez év tavaszán a szélviharok károsításai folytán feldolgozás alatt álló fatömeg egy jelentékeny része a jövő évben kerül eladásra.

Az állami kezelésbe vett községi és némely más erdők és kopár területek szükségleteinek fedezésére 2.981,819 korona (az 1912. évre engedélyezett összegnél 286,361 koronával több) irányoztatott elő, a melyből a birtokosok kezelési költség fejében 796,040 koronát megtérítenek; ebből látjuk, hogy az állam erre a fontos közgazdasági czélra, a 100,000 korona egyéb bevételek levonásával 2.085,779 koronát fog jövő évben áldozni.

A «fizetések, lakpénzek, pótlékok és egyéb mellékilletmények» alrovaton a kiadások 105,557 koronával emelkednek, a mely összegből egyrészt az erdőmérnöki kar létszámának rendezésével felmerülő kiadási többletek, másrészt 7 új segéderdőmérnöki, továbbá 15 új I. osztályu és 12 új II. osztályu erdészeti altiszti, valamint 1 irodakezelési gyakornoki állás szervezésével járó kiadások fognak fedeztetni.

Az erdészeti altiszti létszámnak ennél a szolgálati ágazatnál a folyó évben és a jövő évben is 25—25 állással történt szaporítására azért volt szükség, mert a kopár, futóhomokos és vízmosásos területek gazdasági állapotának megjavítását czélzó munkálatoknál foganositandó feladatok vezetésére és ellenőrzésére, valamint a birtokosoknak a munkálatokban való kitanítására, nemkülönben a csemetenevelésnél is megfelelő számu altiszti személyzetre van szükség.

A beszterczei erdőigazgatóságnál két famesteri állás rendszeresittetik abból a czélból, hogy az építkezések házilag legyenek végrehajthatók.

A «beruházások» rovatán a sátoraljaujhelyi és a tatatóvárosi állami csemetekertekben alkalmazott őrök részére szükséges lakóház építésére 10,000 korona irányoztatott elő.

Az erdőfelügyelőségek és ornithologiai (madárvédelmi) *központ* 1913. évi kiadásai 608,466 koronával, rendes bevételei pedig 3800 koronával, míg *az erdőőri szakiskoláknál* az 506,715 korona kiadással szemben 220,666 korona bevétel irányoztatott elő; a növendékek ellátása 74,990 koronába fog kerülni, vagyis 2500 koronával többe, mint a folyó évben, a mi az élelmiszerek megdrágulásában leli magyarázatát.

A liptóújvári erdőőri szakiskolának továbbképző tanfolyammal leendő kiegészítése czéljából, új intézeti épület, új tiszti és altiszti lakások fognak építtetni, a melyre, a többi erdőőri szakiskoláknál szükséges építkezéseken kívül, mintegy 500,000 koronára lesz szükség. Minthogy azonban az építkezések több évre fognak kinyúlni, a jövő évi költségvetésbe erre a czélra egyelőre 126,000 korona irányoztatott elő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Szaporodni fog a tanári személyzet a liptóújvári erdőőri szakiskolánál 1 segéderdőmérnöki állással, az altiszti személyzet pedig a vadászerdői erdőőri szakiskolánál 1 irodai II. osztályu erdészeti altiszti állással.

Az országos erdei alap címénél 260,000 korona kiadás és ugyanannyi bevétel irányoztatott elő, szemben az 1912. évre engedélyezett 220,000 korona kiadással, illetve bevétellel. Ebből az összegből az erdészeti kisérleti állomások nemzetközi szövetségének 1914. évben Budapesten tartandó kongresszusa alkalmából magyar és német nyelven kiadandó az «Erdészeti jelentőségű fák és cserjék elterjedése a magyar állam területén» czímü mü 43,000 korona költségének fedezésére második részleteképen 13,300 korona fog fordittatni.

A kopár területek befásításának előmozdítására az 1912. évre engedélyezett 550,000 koronával szemben 1.300,000 korona vétetett fel. Ez a tetemesen nagyobb összeg azért irányoztatott elő, mert a kopár és vizmosásos területek befásításához szükséges csemeték nevelésére szolgáló csemetekertek számát a folyton növekvő csemeteszükségletre való tekintettel a kormány jelentékenyen szaporitani kivánja és pedig úgy, hogy lehetőleg minden olyan községben, a melynek határában kopár terület van, ez utóbbinak terjedelméhez mért megfelelő nagyságu csemetekert létesittessék.

Az erdészeti altiszti állások száma az 1913. évben — mint láttuk — összesen 48 állással fog szaporodni (1912. évben a szaporulat 26 volt), még pedig 2 famesteri, 23 főerdőőri és 23 erdőőri állással, a mi az előmeneteli viszonyokat mindenestre kedvezően fogja befolyásolni. Fizetésemelésről — sajnos — ezuttal se tudunk beszámolni, pedig a mostani drágaság és egyébként is nehéz megélhetési viszonyok közt, erre az erdészeti altiszti személyzet nagyon rá van utalva.

A magyarországi kincstári erdőknél 1913. évre 552 főerdőőri és famesteri (I. oszt. altiszti), 526 erdőőri (II. oszt. altiszti), 140 erdőlegényi és 126 segéderdőőri állás van előirányozva.

A főerdőőrök és famesterek közül:

54-nek (57)* lesz évi 1300 K fizetése
207-nek (164) « « 1200 « «
111-nek (150) « « 1100 « «
180-nak (171) « « 1000 « «

az erdőőrök közül pedig:

56-nak (51)* lesz évi 1000 K fizetése
104-nek (124) « « 900 « «
139-nek (161) « « 800 « «
227-nek (180) « « 700 « «

A horvát-szlavonországi kincstári erdőknél megmarad a 145 főerdőőri és 172 erdőőri állás.

Itt a főerdőőrök közül:

12-nek (3)* lesz évi 1300 K fizetése
49-nek (63) « « 1200 « «
47-nek (39) « « 1100 « «
37-nek (40) « « 1000 « «

az erdőőrök közül pedig:

14-nek (16)* lesz évi 1000 K fizetése
53-nak (47) « « 900 « «
52-nek (62) « « 800 « «
53-nak (47) « « 700 « «

Az állami kezelésbe vett községi erdőknél az altiszti állások számának szaporitása következtében az eddigi 36 főerdőőri állással szemben 51 főerdőőri, a 37 erdőőri állással szemben pedig 49 erdőőri állás lesz.

Az I. osztályú altisztek közül:

30-nak (15)* lesz évi 1300 K fizetése
12-nek (13) « « 1200 « «
5-nek (4) « « 1100 « «
4-nek (4) « « 1000 « «

A II. osztályú altisztek közül pedig:

31-nek (19)* lesz évi 1000 K fizetése
4-nek (5) « « 900 « «
6-nak (8) « « 800 « «
8-nak (5) « « 700 « «

Az erdőőri szakiskoláknál megmarad a 8 főerdőőri állás, de a jelenlegi 9 erdőőri állással szemben 10 erdőőri állás lesz.

Itt az I. osztályú altisztek közül:

—-nek (—)* lesz évi 1300 K fizetése
4-nek (4) « « 1200 « «
4-nek (4) « « 1100 « «
—-nek (—) « « 1000 « «

A II. osztályú altisztek közül pedig:

—-nek (—)* lesz évi 1000 K fizetése
—-nek (—) « « 900 « «
5-nek (4) « « 800 « «
5-nek (5) « « 700 « «

Összehasonlitva az erdészeti altisztek 1912. évi előmeneteli viszonyait az 1913. évben bekövetkező állapottal, azt látjuk, hogy a kincstári erdőknél csupán az I. osztályú altisztek előmeneteli viszonyai javultak észrevehetőbb módon, a mennyiben a jövő évben a magyarországiak közül többen bekerülnek az évi 1200 koronás fizetésbe, a horvát-szlavonországiak közül pedig többen az évi 1300 koronás fizetésbe, míg a II. osztályú altisztek előmeneteli viszonyai különösebb változást nem mutatnak; ellenben jelentékenyen javul a helyzet az állami kezelésbe vett községi stb. erdőknél alkalmazott altiszteknél, a mennyiben itt úgy az I. osztályú, mint a II. osztályú erdészeti altisztek zöme, a legmagasabb fizetési fokozatba jut. Az erdőőri szakiskoláknál az altisztek előmeneteli viszonyaiban számbavehető javulás nem mutatkozik.

Végül megemlitjük, hogy erdészeti tisztviselők, altisztek és szolgák családi pótlékára 492,600 korona irányoztatott elő. *Balogh Ernő.*

* A zárjelben levő számok az 1912. évi állapotot tüntetik föl.

Róka-csapdák.

Irta *Gy. K.*

A róka tőrbeejtése a kezdetleges csapóvassal, már eleinknek is gyakorta üzött szórakozása volt. Módszernek jó és biztos volt az minden időkben s az is maradt napjainkig. A régi szerkezetű ú. n. hattyúnyak-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

forma félkörív hajlású csapóvas hátránya abban rejlett, hogy az a rókán kívül más hasznos állatban, sőt esetenként emberben is kárt tett. Ma már a csapószerkezet számtalan változatban annyira tökéletesedett, hogy alig lehet azok ellen kifogásokat tenni. Az idevágó legegyszerűbb árjegyzékekben is az e fajta vasaknak számtalan czélszerű alakjával találkozunk. Az ú. n. tányérvagy serpenyővasak az ismertebbek közé tartoznak, mindamellett az ívrehajló hattyúnyak, újabb javított kiadásában, a legeredményesebbek egyikének bizonyult.

A tőrbeejtés a hattyúvas-szerkezettel legczélszerűbbnek bizonyul nyilt mezőkön. Lehet ugyan erdőkben is czélt érni, különösen nagyobb irtásokban, tágasabb tisztásokon, mégis a nyiltabb térségek ajánlatosabbak. Az egyszerű, erős szerkezetnek a fagy sem csökkenti erejét s legfeljebb nagyobb havazások idején válik használhatatlanné. Ilyen havazásokban azonban, legalább sík földeinken, csak ritka évben van részünk.

Hatásában a hattyúvas a tányérvasnál is czélszerűbb, miután az állatnak fölösleges gyötrelmeket alig okoz. A felállításnál a szelek járását és irányát mindenkor figyelemre kell méltatni, mert kedvezőtlen széljáratok, a finom szimatú rókával szemben, az eredményt kétségessé tehetik.

Októberben, midőn a tarlók és szántóföldek rendelkezésünkre állanak, hozzáláthatunk a felállításhoz. Ilyenkor a talaj még puha, fagymentes és könnyebben is munkálható. Azért, kivált az Alföldön s lankásabb vidékeinken, vagy az 1911/12-ikihez hasonló enyhe tél idején, november—december havában sem késtünk el a munkával. Tarlóknak, vetéseknek olyan pontjai a legalkalmasabbak az ilyen czélra, a melyek pl. közelebb esnek az erdő széléhez. A távolság ettől pár száz lépésnyi lehet. Közvetlen az erdő szélén vasat felállítani nem czélszerű, mivel a róka, mihelyt az erdő árnyékából nyiltabb területre ér, elsőben is óvatosan kikémleli a tájat s így csakhamar megneszeli a veszedelmet. Mihelyt a róka szabad területre lép, minden tárgyat szemügyre vesz s tüstént tisztában is van azzal, a mitől félnie lehet. Az őszi vetések, szántók és tarlók a legalkalmasabbak, miután azokon jószág is ritkábban szokott megfordulni. Mielőtt a csaléteknek a vasba helyezésére kerülne a sor, a kiszemelt hely közvetlen szomszédságában, az alkalmas csalétket előzetesen ki kell tenni, hogy a róka a környéket megkedvelje és ahhoz hozzászokjon.

Kedvező szelek idején, zsákba kötött csapdával, ásóval, csalétekkel s szerszámaival kimegy a törvető a kiszemelt területre s ott a szél irányára figyelemmel a szerkezet rugós oldalát a szélhez igazítja. A csapdafelállítás legapróbb részletében is kellő óvatossággal kell eljárni.

A róka ravaszságait ismerve, czélszerű a szerkezet elmélyítésekor kihányt földet a hozott zsákba rakni s távolabbi pontokon elszórni. A csapda felállítására 2 □ méter terület elég. A jobb fajta újabb szerkezeteknél bármely oldalon álljon is a rugó, akadálytalanul működik. Ha régibb szerkezetű vasat közelit meg a róka, rendszerint egyik mellső lábával érinti azt, mire a rugó felpattan s legfeljebb fejen csapja a rókát, a mely aztán egy tanulsággal tapasztaltabban oldalog tova. Egyébként, rendesen csak egyik lábával kerül a csávába, a mivel aztán már czélt is érünk.

A szerkezetet mintegy 3 ujjnyi mélységben a talajba helyezzük, az alkatrészeket könnyedén lefödjük földdel s különösen óvatosan s alig észrevehetően a rugószerkezet körül. Itt-ott szilárdabb alátámasztás czéljából követ is közéilleszthetünk. Teljes elfödés okából czélszerű az egész telepet lóganéjjal is teleszórni oly módon, mintha az valami szemét vagy trágyatelep volna, melyet a szárnyasok, varjak stb. széthánytak.

A csalétek húsdarabkáit a telep szélein szokták elszórni. A letaposott helyeket, lábnyomokat, szerszámot, egyszóval mindent gondosan eltakarítunk, eltüntetünk, hogy a tervszerű munka nyomait mi se árulja el. Az elsimított nyomokra ganajat szórunk. Felállítás után a környéken lehetőleg naponként szemlét tartunk, hogy a telep közelében megforduló egyéb állat felől is tájékozodhassunk. A gyakorlott vadász szeme nemcsak a hónyomok, hanem a közönséges talajlenyomatokból és egyéb jelekből is tájékozódni képes bizonyos távolságból a felől is, hogy a csalétket róka vagy varjú látogatta-e?

Ha a varjúkat a telepről elriasztani nem lehet, kénytelenek vagyunk naponta friss csalétekről gondoskodni, vagy azt napközben sűrű dróthálóval lefedni, s alkonyat táján, ha már a varjú pihenni tér, óvatosan megint elszedni. Varjúk ellen más ósvzer alig akad.

A szerkezet beállításának legczélszerűbb időpontja a délelőtt. Ha a róka által már ismételten elfogyasztott csalétek után elérkezettnek látjuk az időt a továbbiakhoz, eltávolítjuk a ganéjhulladékot s frisset hintünk el, hogy ezzel újból elfödjük a telepet. A csábító étket most már a legnagyobb óvatossággal a szerkezethez erősítjük. Bárminő fogószerkezetet is hozassunk, ahhoz megkapjuk az utasítást is. A fődolog, hogy a vasat legalább is czentiméternyire ganéjjal elfödjük s az előbbeni ganéjmaradékkal együtt a friss lábnyomokat s általában minden szembeötlő jelet eltüntessünk, mielőtt a vasat «fogóképessé» tennők.

Ha a helyi viszonyok megengedik, czélszerű a vasszerkezet részére 2—3 helyet kiszemelni s ha az egyik be nem válik, kisérleteket tenni a többivel. Esetleg egyszerre két vassal is fölkészülhetünk. Ha azt akarjuk, hogy a róka a szél változásakor meg ne kerülje a csalétket, sőt azt az ellenkező oldalról esetleg kényelmesen elhorgászsza, a szemközt levő oldal felől megfelelő vastagságú czöveket tüzdelünk a földbe.

A tőrbeesett rókával néhány ütéssel vagy ebekkel csakhamar végezünk. Ha a róka csapdába kerül, ugyanazon helyen legtöbbnyire társai is lépre kerülnek. Mihelyt tehát sikerült egy rókát elfognunk, tüstént előkészülhetünk a következő fogásra.

A vasba került róka hallatlan erőfeszítésekkel igyekszik szabadulni s a nehéz vasszerkezetet néha több száz lépésnyire is magával vonszolja.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Szabadulási igyekezeteiben a fényezett alkatrészeket tisztára lehorzsolja, azt tehát újabb használat előtt megint be kell vonni szagtalan, gyorsan száradó festanyaggal. Vadászeszközök és felszerelésekre berendezett nagyobb üzletekben mindenütt kaphatunk szagtalan fényező anyagot. Egyébként a vasat a rátapadt földtől, szennytől meg kell tisztogatni, nem ugyan puszta kézzel, hanem gallyakkal. A rugószerkezet kifogástalan működését előzetesen mindenkor tüzetes vizsgálat alá kell venni.

Ilyen utakon rókáink garázdálkodásainak a mezőkön és szántókon határt szabhatunk; viszont az erdők mélyében, ha czélt érni akarunk, a már mondottaknál is körmönfontabb fogásokkal kell élni; a mikről majd más alkalommal szólunk.

Különfélék.

Gépkocsivezető erdőőrök. A földmívelésügyi m. kir. Miniszter úr a kincstári erdők fatermésének szállításánál gépjárműveket is óhajt alkalmazni s a gépkocsik vezetését szakképzett erdőőrökre szándékozik bízni.

A gépkocsi vezetésének és az azzal való bánásmódnak elsajátítása czéljából a Budapesten ez év őszén megtartandó hat heti tanfolyamra a lippai főerdőhivatal kerületéből Terbancsa Romulusz m. kir. erdőlegényt és Kozsán József erdőőri szakvizsgát tett hivatalszolgát Budapestre kirendelte.

Könyvismertetés. «*A magyar büntető törvények és szabályok magyarázatokkal és jegyzetekkel.*» Kézikönyv a m. kir. csendőrség, állami, városi és községi rendőrség, valamint általában az összes nyomozó hatóságok és közegek részére. Kiadja a Franklin-Társulat, Budapest. 1912. Bolti ára egész vászonkötésben 15 korona. Erdészeti hivatalnokok és közegek részére 10 korona.

A fenti munkát jó lelkiismerettel ajánlhatjuk segédkönyvül erdészeti hivatalnokok és közegek részére, mert benne vannak az összes büntető szabályok, beleértve a kihágási rendelkezéseket is. Így teljes szövegükben rövid és mindenki által megérthető módon tartalmazza az erdőtörvényt és az azzal kapcsolatos rendeletek teljes szövegét s azok magyarázatait, pontosan kitüntetve azt is, hogy ezekből mi van ma hatályban és mi vesztette már hatályát. De ajánlhatjuk e művet azon szempontból is, hogy az összes büntető és kihágási rendelkezések ily rövid és mindenki által megérthető magyarázata az erdészeti hivatalnokok és közegek részére számos esetben lehet szükséges. E hivatalnokok és közegek, mint közhivatalnokok gyakran jönnek abba a helyzetbe, hogy egyéb állami közegekkel együtt nyomoznak, más esetben azok nyomozását elősegítik, végül nem egy esetben kell az erdészeti hivatalnokoknak és közegeknek büntető feljelentést tenni, avagy büntető ügyben mint a panaszos, vagy a sértett képviselője, vagy mint tanu megjelenni. Nincs egyetlen oly törvénykiadás, a mely az összes rendelkezéseket így egy kötetben magában foglalná, az erdészeti alkalmazottaknak pedig sem ideje, sem módja nincs arra, hogy olyan alkalmakkor, a midőn a bíróság előtt eljárnia kell, egész könyvtárakat keresgéljen vagy böngészszen át egy-egy ügy miatt. Ebben a könyvben minden rendelkezés, a melyre csak szüksége lehet, feltalálható lévén, nélkülözhetővé teszi az összes egyéb könyvek használatát. A könyv olcsó ára mellett 1270 oldalból áll és 67 oldalt kitevő pontos tárgymutatóval van ellátva.

Kármán Elemér, erzsébetfalvi járásbíró.

*

Tassonyi: «*A ki a párját keresi*». Regény a selmeczbányai diákéletből. Mühlbeck Károly rajzaival. 8°, fűzve 4 korona, kötve 5 korona. Tassonyi lendülettel és éles megfigyeléssel megirt, nehány esztendő óta elfogyott volt könyve immár második kiadásban is megjelent. Kik valaha Selmeczbányán jártak, vagy hozzátartozóik és ismerőseik, kik az ottani főiskolai ifjúsági élettel akarnak megismerkedni, egy szerelmi história keretében hűen s élénken leirva találják azt ezen regényben, sok tréfával tarkitva. Szép nyelvezete és tiszta, nem a szennyes feltálalásával hatni akaró tárgyalása folytán nyugodtan lehet a serdülő mindkét nembeli fiatalság kezébe adni, mely azt mindig örömmel olvasta el, nem egyszer, de többször is. A könyv Mühlbeck Károly hírneves illusztrátorunk nyolcz sikerült tollrajzával ékeskedik és nyomdai kiállítása is kifogástalan. A könyv Joerges Á. özv. és Fia kiadásában jelent meg Selmeczbányán és minden könyvkereskedésben kapható.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál az 1912. évi VIII. t.-cz. által alkotott új nyugdijcsoportban nyugdijra, balesetre, aggkorra és temetkezési segélyekre mint új tagok biztosittattak: Virosztek János, Martinek Lajos és Bohus György járási erdőőrök és Raninger József uradalmi vadőr. Régi biztosításukból az új nyugdijcsoportba átirattak: Nevlasta János, Pajerchin Mihály és Bodenbücher János járási erdőőrök.

A dohányzásról. Aligha van még tárgy, melyet annyian és annyi oldalról kezdtek volna ki, mint a dohányzás kérdését. Először a vallás rugaszkodott neki, majd az illem és végül a higienia. A vallás rohama nem tartott sokáig, mert a XVII. század közepén minden bullázás, minden tilalom és pokoltűzzel való fenyegetés ellenére is derekasan elterjedt egész Európában, bár általánossá csak a XVIII. században lett. A mikor megengedték nagynehezen, akkor a hatóságok szorongatták meg, adóval sujtván a dohányost. A mikor ez is meg volt, meghódolt előtte minden terület, csak a szalón ajtaja maradt zárva. A czigaretta és szivar még nem ismeretes és a patriarchális pipa füstje ugyancsak csavarta a precziózitás kora hölgyeinek finyás orrocskáját. Ezzel a füstokádó szörnyeteggel nem léphetett be sehová egy igazi úri ember, azért kitalálja a dohányzás elegánsabb és kecsesebb módját, a burnótozást, melyből egy csipetnyi szippantás kellemes tüszszentésre ingerli az orrot. A burnótozás a hajporos hölgyeket is meghódítja s polgárjogát a szalonban senki sem meri kétségbe vonni, legföljebb egy-két tulzó poeta, például

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Schiller. Goethe azonban előkelő mozdulattal kezelte a burnótosszelenczét.

Nálunk magyaroknál második hazára talált a dohány. A nagy pipáról és kevés dohányról szóló kurucz példaszó eléggé ékes dokumentuma ennek. A régi faragványos, cseresznyepirosra szitt tajtékpipák egészen külön műfajszámba mentek, melyet dicsekedve mutogattak egymásnak eleink. Később divatba jött a szivar és cigaretta s ekkor már olyan univerzális élvezet volt a dohány, hogy illik, nemillik okadatolással nem merte megtámadni senki.

De jöttek az orvosok, a kik kijelentették, hogy a dohány árt. Tépi, roncsolja az idegrendszert, megrontja a tüdőt, butítja az agyvelőt.

Erre a nagyhangu kijelentésre czáfol most rá dr. Fillibert amerikai orvos, a ki fölötte érdekes, lebilincselő előadásu könyvében élesen czáfolja ezeket az orvosi kijelentéseket, a melyeket eddig a tudomány nem igazolt, nem bizonyított be, csupán egyes emberek szubjektiv nyilatkozatai, melyek mindjárt elvesztik értéküket, mihelyt a tudomány objektiv üvegét szegezzük neki. A nikotin hatása ugyanis nem állandó, ez az inger multán maga is elmulik, utókövetkezése nincsen, legfeljebb a tömeges élvezetnél, de akkor sem a nikotin rossz hatása okoz zavart, hanem azok a preparáló vegyi szerek és mellékes termékek, melyekkel a dohányt élvezhető formába gyurják. A nikotinnak határozott bakteriumölő, vagyis desinficiáló hatása van, a mely a szájüregben tenyésző mikrobákat és bakteriumokat irtja. Ugyanez a hatása a torokrészekre, melyeket nyálkaoldó hatásával tisztit.

A hosszu és aprólékos tudományos magyarázat után kitér arra, hogy a dohány a legideálisabb, legkulturabb élvezet, a melyet ember kitalált. Az európai embernek nemcsak a polgári élete kulturált, hanem az élvezete is. Mert mi a dohány a hasishoz és ópiumhoz képest, melylyel a keleti ember a fantáziák mámorába ringatja magát s a melylyel megöli a jelent? Ártatlan füstölő, kishatásu izgatószer, melylyel fokozott agyműködést hoz létre, a nélkül, hogy magát az agyvelőt megtámadná. Erre szükségünk van, ugymond könyve befejező oldalán, mint egyetlen barátunkra, a mely buzdit, bátorit, előzi unalmunkat, betölti álmatlan éjszakáinkat. Kanyargó füstje alakot ad szétfolyó fantáziánknak és csillapitja vérünk lüktetését. Ha valami nagyon rágódik a szivünkön, rágyujtunk egy könnyű, illatos czigarettára és füstjével együtt szélnek eresztjük a bút, bajt, bánatot. Nem szabad tehát bántani a dohányt, mondja a derék doktor, mert ezzel együtt egy nagyszerű élvezetet hajitunk el magunktól, a melyet nem pótolhat semmi, csak maga a — dohány.

Időjelzés. A «Meteor» f. évi november hóra a következő időjelzést teszi közzé:

November hó változási napjai: 3—5—9—10—11—16—17—23—24—25- és 28-ra esnek. Jellegükre nézve a 3-iki csapadékos, az 5-iki szeles, a 9-iki szeles, a 10-iki enyhe, a 11-iki hideg viharos, a 16-iki száraz, a 17-iki enyhébb száraz, a 23-iki hideg, a 24-iki száraz hideg, a 28-iki pedig csapadékos. Legerősebb hatásuak a 3—11—16—24—28-iki változási napok. November hava, ha Jupiter és Szaturnusz eddigi erősen hideg befolyása egész októberben megmarad, úgy 11- és 23-án e két bolygó együttállása alkalmával erősen hideg leend.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola erdészeti ágazatánál alkalmazott tisztviselők létszámába kinevezte Kelle Artur m. kir. segéderdőmérnököt tanársegéddé az erdőmiveléstani tanszékhez, továbbá Horváth Dezső m. kir. erdőmérnökjelöltet áthelyezte Aradról Liptóújvárra és beosztotta az ottani m. kir. erdőori szakiskolához.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter Kellényi Armand m. kir. segéderdőmérnököt Beregszászról áthelyezte a balassagyarmati m. kir. állami erdőhivatalhoz.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte Horváth Sándor m. kir. erdőgyakornokot Sepsiszentgyörgyről Fehértemplomra, az újmoldovavidéki m. kir. járási erdőgondnoksághoz.

*

A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság főnöke a kovásznai erdőgondnokságnál alkalmazott Albert Sámuel és ifjú Kacsó István, az isztiesói erdőgondnokságnál alkalmazott Katarig Sándor, a laposnyai erdőgondnokságnál alkalmazott Török Zsigmond és a topánfalvai erdőgondnokságnál alkalmazott Szabó János m. kir. erdőőröket jelenlegi állomásukon való meghagyásuk mellett m. kir. főerdőőrökké, a reketói erdőgondnokságnál alkalmazott ifj. Dénes Károly I. oszt. m. kir. erdőlegényt és Bálint György I. oszt. m. kir. segéderdőőrt, a strézakerczisórai erdőgondnokságnál alkalmazott Szamoskőzy Bálint I. oszt. m. kir. erdőlegényt, az aranyosfői erdőgondnokságnál alkalmazott Mikulecz József és Edelhauser Vilmos I. oszt. m. kir. erdőlegényeket, valamint a m. kir. erdőigazgatóság központjában az épitésvezetőségnél alkalmazott Pataky József I. oszt. m. kir. erdőlegényt jelenlegi állomásukon való meghagyás mellett m. kir. erdőőrökké, az isztiesói erdőgondnokságnál alkalmazott Kotta Miklós, a reketói erdőgondnokságnál alkalmazott Nemes Miklós II. oszt. erdőlegényeket, Tóth László II. oszt. segéderdőőrt, az erdőigazgatóság központjában alkalmazott Makai Elek II. oszt. segéderdőőrt jelenlegi állomásukon való meghagyásuk mellett I. oszt. erdőlegényekké és Todea Jánost a vidrai m. kir. erdőgondnoksághoz I. oszt. erdőlegénynyé, továbbá a bihardobrosdi erdőgondnokságnál alkalmazott Malicza Flórián és a mocsári erdőgondnokságnál alkalmazott Bereczki Szabó József II. oszt. m. kir. segéderdőőröket jelenlegi állomásukon való meghagyás mellett I. oszt. segéderdőőrökké, végül a mocsári erdőgondnoksághoz Jakab Jakab, a vidrai erdőgondnoksághoz Román József, a dési erdőgondnoksághoz Salak Imre, a fogarasi erdőgondnoksághoz Jónás István és a reketói erdőgondnoksághoz Togyer László szakvizsgázott erdőőröket és Purcsel Demeter napibéreset, a dési erdőgondnoksághoz Zsurzsán László, az aranyosfői erdőgondnoksághoz Mátyis Péter és az abrudfalvai erdőgondnoksághoz Sicoe Achim alkalmazásban levő napibéreseket II. oszt. m. kir. segéderdőőrökké nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czimszalagon átjavított lakczim miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

N. A. A tünetekből ítélve az ön vérebe *izomcsúzban* szenved, *nem* pedig *izületi csúzban*, mert izületi csúznál a beteg izület és környéke megduzzad, igen meleg és feszes. A duzzanat 1—2 hét alatt elmúlik, de más izületen újra mutatkozik; erről az Ön levelében nincs említés, ezért hiszem én, hogy nem izületi, hanem izomcsúzzal van dolgunk. A szem megbetegedése is kisérőtünete az izomcsúznak, a mely meghülésből eredő baj, s a gyógyítható betegségek közé tartozik.

Legfőbb teendő a beteg testrész masszálása. Legjobb erre a czélra az «Alexipon» nevű szer, a mely könnyen felszivódik a bőrön át, de nem izgat és nem is romlik el, nem avasodik meg, mint az olajos készítmények legnagyobb része. Az Alexiponnal jól dörzsölje be a beteg részeket, aztán csavarja be száraz flanelldarabbal s takarja be az egész kutyát jó melegen. A bedörzsölést napjában többször ismételje. (Legalább 3—4-szer.)

Reggel, délben, este adjon be 1—1 jó evőkanálnyit a következő szerből:

Rp. Natrii salicylici 20·0
Aqu. destill. 250·0
M. f. sol. naponta 3 evőkanállal kutyának.

Ha nincs a közelében patika, otthon is elkészítheti a szert, mely nem egyéb mint 20 gr. salicylsavas natrium (de lehet egyszerű salicylsav is) és 250 gr. (¼ l.) víz. Ha van esetleg otthon aspirintablettája vagy aspirinpora, akkor abból adhat 1—1 grammos port vagy tablettát a salicyl helyett. (Meleg vízben oldódik az aspirin is.)

A szemet kezelje Hyperollal. 1 gr. Hyperolt oldjon fel 34 gr. vízben s az oldatból csepegtessen be nehány cseppet a szembe (este és reggel), napközben pedig mosogassa többször czzel az oldattal s az leoldja a szemre boruló hártyát.

Ha a kutya túri, akkor borogathatja is a beteg szemet, de akkor a hyperolt higitsa, 1 gr. hyperolt 60 gr. vízben oldjon fel. Ha a kutya nem túri a borogatást, nem kell erőltetni a dolgot, a mely gyorsítja a gyógyulást, de nem feltétlenül szükséges. A borogatást pár perczig kell csak a szemen hagyni s ügyelni kell arra, hogy a hyperol ne legyen hideg. Használat előtt üvegestől meleg vízbe kell állítani, kogy melegedjék, ha pedig frissen készíti az oldatot, használjon meleg (de nem forró (vizet. *Dr. Kukuljević József.*

F. J. A családi pótlékról szóló 1912. évi XXXV. t.-cz. 9. §-a szerint méltánylást érdemlő körülmények fennforgása esetén és ha azt a vagyoni viszonyok is indokolják, a miniszter családi pótlékot engedélyezhet olyan alkalmazott részére is, a ki legalább két, vele közös háztartásban élő és saját jövedelemmel nem biró családtagot tart el keresményéből. Ilyen esetekben két családtag után olyan összegű családi pótlékot lehet engedélyezni, mint egy gyermek után, három családtag után olyan összegűt, mint két gyermek után és négy vagy ennél több családtag után olyan összegűt, mint három, vagy ennél több gyermek után. Ha önnek felesége is van, akkor az is családtagnak számít s így négy családtag után kérhet családi pótlékot. Megjegyezzük azonban, hogy a családtagok után engedélyezhető családi pótlék, a gyermekek után járó családi pótlékkal együtt nem lehet több, mint a három, vagy ennél több gyermek után járó családi pótlék; vagyis ha ön már élvez három gyermek után családi pótlékot, akkor a családtagok után már nem kaphat semmit; ha azonban nincs gyermeke, vagy csak 1—2 gyermeke van, akkor még kaphat. Családi pótlékra való igényét jelentse be a hivatalnak s ott kérje az eljárás folyamatba tételét. A teendőkre ott majd felvilágosítják.

Autó. Az automobilokon látható piros római szám, vagy piros betű és utána következő fekete szám értelme a következő: Az 1910. évi 57,000. számú belügyminiszteri rendelet értelmében minden gépjárművet (automobilt) rendszámmal (piros római szám, vagy piros betű) és folyó számmal (fekete arabs szám) kell ellátni. A rendszámok tekintetében az ország 12 kerületre van felosztva; a rendszámok a gépjármű birtokosának lakóhelyét, illetőleg azt a kerületet jelzik, a melyben a gépjármű birtokosa lakik. A folyószámok minden kerületben 1-étől kezdődnek. Budapest székesfőváros területén a rendszámok 1—1000 folyószámig I-el, 1000—2000 folyószámig II-vel és így tovább vannak jelölve. A budapesti kerület rendszáma «B»; a brassói kerületé «R»; a debreczeni «D»; a győri «G»; a kassai «K»; a kolozsvári «O»; a pécsi «E»: a pozsonyi «P»; a szegedi «S»; a temesvári «T»; a fiumei pedig «F». Az «O—126» tehát azt jelenti, hogy a kolozsvári kerületbe tartozó 126. számú automobil. Az olyan automobilokon, a melyek az ország határán kívül is szoktak járni, nemzetközi megállapodás folytán a származási országot is fel kell tüntetni, még pedig ovális alakú táblán. Az államokat jelző betűk a következők: Ausztria = A; Németország = D; Magyarország = H (Hongrie); Oroszország = R; Románia = RM; Szerbia SB; stb.

G. K. Miután ön nincs rendszeresített állásra kinevezve, ennélfogva családi pótlékra sincs igénye.

P. L. 1. Az állami alkalmazott mostoha gyermekei után is éppen úgy jár a családi pótlék, mint az édes gyermekek után. **2.** Második kérdését nem értjük s nem tudjuk, hogy tulajdonképen mit óhajt tudni. Azon ne ütközzék meg, hogy egyik helyen kell párbért fizetni, a másikon pedig nem, mert nem mindenütt kell fizetni. Az pedig, hogy a pap az államtól tüzifát kap, a párbérrel semmiféle összefüggésben sincs, mert ezt minden ellenszolgáltatás nélkül is adhat a minisztérium.

Vadász. 1. Miután a közigazgatási hatóságok már többször kimondták, hogy a magánuradalmi erdőőrök — gazdasági cselédeknek tekintendők, ennélfogva reájuk a gazdasági cselédekről szóló 1907. évi XLV. t.-cz. határozmányai az irányadók. Ennek a törvénynek a 7. §-a értelmében a gazdasági cseléddel kötött szerződés — ha máskép nincs kikötve a szerződésben — egy évre szól; a 40. § szerint pedig az éves szerződést, ha két hónappal előbb egyik fél sem nyilatkoztatja ki azt, hogy a szerződést megujítani nem akarja, ugyanazon feltételekkel még egy évre meghosszabbítottnak kell tekinteni. Ebből következik, hogy úgy a gazda, mint a cseléd, a szerződés lejárta előtt két hónappal tartozik felmondani. **2.** A párbajképesség nincs életkori bizonyítványhoz kötve; senkinek sincs «*joga*» párbajozni, mert ezt a törvény tiltja.

H. A. Miután előfizetése már junius hó végével lejárt, ennélfogva állásközlésre vonatkozó hirdetését díjmentesen nem közölhetjük. Szíveskedjék félévi hátralékos előfizetési díját a kiadóhivatalnak beküldeni s arról a szerkesztőséget értesíteni, a mikor is hirdetését közölni fogjuk.

L. A. Kloroformok tekintve, hogy az méreg orvosi rendelet nélkül szerezni nem lehet és így hiába kisérli meg annak beszerzését. A mint akkori szakfeleletemben is jeleztem akármily mérget alkalmaz is, azzal vigyázni kell, mert könnyen baj történhetik. Mérgezéshez való mérget amúgy sem adnak ki, még orvosi rendeletre sem magánosnak kezéhez és így azt ajánlom, mivel a kloroformot vagy bármely más mérget megszerezni nem tud, forduljon állatorvoshoz, az vagy befecskendezés vagy más méreggel fogja a kutyát kiirtani 2 koronáért, ha házhoz viszi a kutyát. A mint levelében említi nagyon szívós nagy kutya tehát ez esetben a kloroformnak igen nagy mennyiségére volna szükség és ez aztán hosszadalmas is. Tekintve, hogy Ön puskával bánó ember, jól tud lőni, legegyszerűbb ha saját maga irtja ki, oda kötve egy fához a kutyát egy biztos lövéssel; azzal sem szenved. Mérget én azért nem küldhetek, mert csak azon járás területén szolgáltatják ki nekem, a hol működöm és ott is pontosan két reczept alapján veszik jegyzékbe milyen mérgezésre és kinek kell, mert ezt a megyei tiszti főorvos ellenőrzi, tehát innen Szolnok-Dobokába nem rendelhetek látatlanban.

Dr. Kukuljević József.

I. I. A czímszalag kiigazítása és a hiányzó lapok megküldése iránt intézkedtünk. Hirdetését valószínűleg nem kaptuk meg s azért nem közöltük. Fogalmazza meg még egyszer a hirdetést és küldje be, akkor közölni fogjuk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Gyakornoki vagy segéderdészi állást keres négy középiskolát végzett fiú, kinek apja nagy uradalomban pagonyerdész s így alkalma volt a vadászat és az erdészet egyes ágaiban ismeretet szerezni. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (43.)

Erdőőri szakiskolát végzett, 38 éves, ép, erős testalkatú kiszolgált altiszt, a ki magyarul, németül és tótul tud, magánbirtokon erdőőri, esetleg kisegítő erdőőri állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (47.)

Erdőőri állást keres 28 éves, nőtlen, józaneletű, kiszolgált csendőr, ki már nagyobb uradalomban mint erdőőr több évig volt alkalmazva. Az erdészet és vadászat minden ágában jártas. Beszél: magyarul, tótul, románul és kevéssé németül. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (53.)

Nagy uradalomnál szolgálatban álló, 34 éves, róm. kath. kiscsaládos, jó vizsgabizonyítványnyal rendelkező erdőőr, ki a vadászat minden ágában és a fűvadak irtásában is jártas, január 1-re megfelelő állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (54.)

HIRDETÉSEK

Pályázati hirdetmény. Alulirott erdőhivatal kerületében katonai szolgálatra való bevonulás miatt megürült két erdőőri állás betöltendő. Megkivántatik szakiskolai végzettség és szakvizsga, nemkülönben hegyi szolgálatra alkalmas testalkat, 35 éves vagy ennél fiatalabb nős egyének előnyben részesülnek. Javadalmazás: 720 korona kezdőfizetés, mely alkalmazhatóság esetén rövidesen felemeltetik, szabad lakás, 24 ürm³ házhoz szállitott tüzifajárandóság, egy tehén nyári legelője, téli takarmányozásra egy kijelölendő erdei tisztás használata. A kinevezendők kötelesek a társládába belépni, melytől családostól szabad gyógykezelést és gyógyszert kapnak, azonkivül szolgálatképtelenség esetén 30 kor. havi nyugdijt. Ezen nyugbéren kivül a birtokos társaság a fizetés és szolgálati idő arányában is ád nyugdijat ugy, hogy 40 évi szolgálat után teljes fizetésének megfelelő nyugdij — s a társládától havi 30 kor. élvezetébe juthat.

A nadrági vasipartársulat erdészeti és gazdasági hivatala.
(8.II.2.)

Bükktüzifa-eladás. 98,667/1912. sz. Az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz tartozó csontosi erdőgondnokság kerületében termelt és a Malomrét vasúti állomás melletti rakodóra kihozott 5000 ürm³ bükkhasábfa zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Kikiáltási ár ürméterenkint 5 kor. 35 fill. Bánatpénz 2700 kor.

Az ajánlatok *1912. évi november hó 4-én déli 12 óráig* nyujtandók be Ungvárott a m. kir. főerdőhivatalnál s november hó 5-én délelőtt 10 órakor fognak a főerdőhivatal tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

A versenytárgyalási föltételek, ajánlati ürlap és boriték az ungvári főerdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi október hóban.

Földmivelésügyi miniszter.
10.)

Termelt fenyőhaszonfa-eladás. 1912. évi 6953. szám. Az erdőbádonyi erdőgondnokságban termelt és egy eladási csoportot képező 1685 folyóméter fenyőrúdfa és 425·46 m³ jegenyefenyőhaszonfa zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok 1912. évi november hó 4-én déli 12 óráig nyujtandók be Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és *1912. évi november hó 5-én délelőtt 10 órakor* fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, árverési feltételek, ajánlati ürlap és boriték az árverező m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Beszterczebánya, 1912. évi október hóban.

M. kir. erdőigazgatóság.
(11.)

Pályázat védkerületi erdőőri állásra. — 572/1912. sz. Sopron vármegye közig. erdészeti bizottságának f. évi 1793. számú határozata alapján az üresedésben levő malomházi, illetőleg esetleges áthelyezés folytán megüresedő egy más védkerületi erdőőri állásra nyolcszázkilenczvenhat (896) korona összjavadalmazás mellett azonnal pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak mindazon magyar állampolgárok, kik feddhetlen életüek, 24-ik életévüket betöltötték, az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel kiállották, ép szellemi erő és egészséges testalkat mellett hibátlan beszélő-, látó- és hallóképességgel s a német nyelvben némi jártassággal birnak.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy szabályszerüleg kiállított és sajátkezüleg irt, egykoronás bélyeggel ellátott kérvényüket, melyhez hatósági bizonyitvány, születési anyakönyvi kivonat, erdőőri szakvizsgálati bizonyitvány, közhatósági orvosi bizonyitvány és szolgálati bizonyitvány is csatolandó — Sopron vármegye közig. erdészeti bizottságához czimezve — ezen állami erdőhivatalnál legkésőbb folyó év november hó 20-ig nyujtsák be s a kérvényben jelentsék ki azt is, hogy kinevezés esetén ezen állásukat — legkésőbben — mikor foglalhatják el.

Sopron, 1912 október hó 24-én.

M. kir. állami erdőhivatal.
(12.)

Sétabot és csernyőnyél pálcza termeléshez alkalmas — tekintet nélkül a távolságra — som-, mogyoró-, veresgyürű-, kőris-, gyertyán-, esetleg tölgysarjerdőket megvesz, saját költségen megnézet, ilyen erdők közvetitését vagy ajánlását megfelelően honorálja.

Bing és Muránszky bottermelő czég, Pelsőcz, Gömör megye.
(1.VI.6.)

(3.VI. 4.) *Faiskolaterület: 100 hold!*

Jegenyefenyőmagot és csemetét, tölgymakkot, tölgycsemetét,

mindennemű egyéb

erdészeti magvakat és csemetéket, gyümölcsmagvakat, vadonczokat

ajánl őszi szállitásra és előjegyzéseket kér

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.

Árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Két drb szép, kifejlett **Uhu eladó** 70 koronáért. Cím megtudható e lap kiadóhivatalánál. (9.)

Erdészeti magvakat és csemetéket
legjutányosabb árban és legmegbizhatóbb minőségben szállít
NEUMAYR ÉS TÁRSA
erdészeti mag- és csemetekereskedés
Zalaegerszegen. (6.VI.4.)
Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Gyufagyártási célokra legkeresettebb
KANADAI NYÁR
Populus monolifera canadensis
szavatolt fajtiszta, erőteljes
isk. 65—100 cm. magas csemeték ezre 30 korona
„ 100—150 „ „ „ „ 35 „
„ 150—200 „ „ „ „ 40 „
2—3 méteres suhángok száza 12 kor., ezre 100 kor.
őszi szállításra — amíg készletem tart.
Kimerítő fajismertetéssel, valamint egyéb erdei facsemetékre és magvakra árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok. (4.V.5.)
FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.

Uri ruhák készítéséhez való
jó brünni posztót és Lodent
legjutányosabb gyári árakon szállít
Etzler és Dostal, Brünn
Schwedengasse 5/z.
Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.
A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnynyel jár.
Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.
(2.IX.6.)

Erdészeti csemetéket,
úgymint: 1 éves fürtös juhart 6 kor. árban
1 éves mezgés-égert 6 „ „
1 éves amerikai kőrist 7 „ „
kanadai nyár-dugványokat 13 „ „
1 éves tölgycsemetéket 10 „ „
1 éves Banks-fenyőt 5 „ „
2 éves iskolázott Banks-fenyőt 10 „ „
szállítunk 1000 darabonként, erőteljes, dúsgyökérzetű minőségben. Egyéb csemetékről és magvakról árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. (7. IV. 3.)
Neumayr és Társa erdészeti mag- és csemetekereskedés **Zalaegerszeg.**

Tiszta akáczmag minden mennyiségben kapható!
Szolid és pontos kiszolgálás!
Tölgymakkot, tölgycsemetét
Jegenyefenyőmagot, erdészeti magvakat
Gyümölcsmagvakat, vadonczokat
Lomb- és tűlevelű csemetéket
Vadgesztenyét vadetetési czélra (5. V. 4.)
ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér
STAINER GYULA
cs. és kir. udvari szállító magyar magpergető gyára
KÖRMEND, Vas megye.
Árajánlattal kivánatra szivesen szolgálok.
Szolid és pontos kiszolgálás!
Tiszta akáczmag minden mennyiségben kapható!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 22. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi november 15

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre _ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszédés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intezendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iróii tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
Erdőőri és vadőri szakvizsgák eredménye.
Czobolyvadászat Szibériában. (—h.)
Gazdasági tanácsadó: Istállózás küszöbén. (Gegesi Kiss Ernő.) — Baromfiak ivóvízzel való ellátása télen.
Különfélék: Névváltoztatás. — Nyugdíjbiztosítás. — A fázásról és megfagyásról. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. A csatavesztés. (Dánielné-Lengyel Laura.)

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

V. Fejezet. Az erdei termények árusítása körüli szolgálat.

Ismeretes, hogy az erdő terményeinek eladása nemcsak nagyban, hanem kicsinyben is történik, a minek az a czélja, hogy a vidéki lakosság faszükségletét kielégítsük. Az illető vidéken élő faiparosok, földmivesek, kisgazdák stb. a részükre szükséges faanyagot szívesebben veszik magától az erdőbirtokostól, mint fakereskedőtől, mivel ez esetben olcsóbban szerezhetik be szükségleteiket s a mi náluk fő, az erdőről esetleg saját fuvaraik segítségével szállithatják haza a vásárolt faanyagot. Az erdőbirtokosok nagy része tehát arra törekszik, hogy a helyi szükségletet is kielégitse s ezért az erdei termények vagy az erdőn tövön, vagy esetleg raktárakban adja el. Ezzel azt is eléri, hogy a szegénynyebb néposztály olcsóbban képes faszükségletét beszerezni, a minek természetes következménye azután az erdőkárok apadása.

Hogy a vásárlóközönség mindazon faanyag áráról, a mit az illető erdőgazdaság értékesíteni kiván, tájékozást szerezhessen, az erdőgazdaságokban «Erdőterményárjegyzék»-ek állittatnak össze. A kinestári erdőgazdaságoknál az a szokás, hogy az erdőterményárjegyzékeket évről-évre készítik s jóváhagyás végett a m. kir. földmivelésügyi minister úrhoz felterjesztik. Ha a jóváhagyott árjegyzék az erdőhivatalhoz visszaérkezett, az elárusitás annak alapján történik.

Az «Erdőterményárjegyzék» az illető erdőgazdaságokban vásárolható, illetve eladásra kerülő erdei választékoknak tőárait s eladási árait tartalmazza.

Megfelelő tájékozás czéljából egy ily «Erdőterményárjegyzék» beosztását, tartalmát, az erdei választékok fajait stb. alább közöljük. Általános tájékozásul megjegyezzük, hogy az erdőgondnokságok területe távolság és értékesítési viszonyaik szerint úgynevezett értékosztályokba vannak beosztva s az illető erdei választékok árai ennek megfelelően vannak megállapitva.

a) Az erdei termények közül mindenütt a tüzifa czímen az «Erdőterményárjegyzék»-ben a tüzifának hasábfa, dorongfa, hulladékfa, tuskófa, selejtesfa stb. választékaira a tőárak, továbbá ugyanezen választékoknak az erdőben, a tő mellett már feldolgozott állapotban való eladási árai, az erdei rakodókra kihozott tüzifának s végül az úsztatott, esetleg a fuvarozott tüzifának a faraktárakban levő eladási árai vannak közölve fanemenkint külön-külön.

b) Ezután következnek az épület- és műszerfának, fenyőfélék és lombfélék szerinti tőárai; majd a kitermelt és erdei rakodókra hozott műfa árai (szintén fanemenkint külön-külön) s végül a faraktárba hozott haszonfának árai.

A beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóságnak az 1910. évre jóváhagyott «Erdőterményárjegyzék»-ében a műfa választékai a következőleg voltak megállapitva*:

1. *Fenyőféléknél:*

1.	Karó	3·5—6	cm.	alsó átmérőig,	1·6	m.	hosszúsággal,	
2.	«	3·5—6	«	«	«	1·8	«	«
3.	«	4 —7	«	«	«	2·0	«	«
4.	«	5 — 8	«	«	«	2·5	«	«

(Az elárusitási árak karóknál 1000 darabonként vannak megállapitva.)

5. Lécz 5—8 cm. alsó átmérőig, 6 m. és hosszabb (a lécz ára 100 drb.-kint van meghatározva).
6. Rúd 12 cm.-ig terjedő középátmérő és 8 cm. legkisebb felső átmérővel (az ár 100 fm.-kint van kitüntetve).

* Az adatok a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság 1910. évi «Erdőterményárjegyzékés-ből vannak véve, úgy a «Megjegyzések» czím alatt közöltek tartalma is. *Szerző.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

7. Vékony műfa, 12 cm. középátmérőig (az árak m³-kint).
8. Szálfa és rönkő 12—19 cm. « (az « m³-kint).
9. « és « 20—28 cm. « (az « m³-kint).
10. « és « 29 és több cm. « (az « m³-kint).
11. Bányafa 10—25 cm. középátmérő és 1—8 m. hosszúsággal (az árak m³-kint).
12. Sarangolt haszonfa (bodnárfa, zsindelyfa, cellulose vagy más ipari czélokra alkalmas műhasáb- vagy dorongfa), az árak ürm³-kint.

Megjegyzések. A fenyőféléknél a középátmérő kéreg nélkül méretik. A haszonfa vastagsága a tört részek elhagyásával csak egész cm.-ben mérve, a hosszúság pedig méterekben és deciméterekben vétetnek számításba. A köbtartalom kiszabására nézve és az ár meghatározásánál mérvadó a szálfáknál és rönkőknél a középátmérő. A vörösfenyő árai a 8., 9. és 10. tételek alatti áraknál 10—20—30%-al magasabbak. Gyéritések, valamint fokozatos felújító vágások anyagtermése tövön nem értékesíthető. Száraz, szúrágott vagy széldöntött haszonfáknál az erdőigazgatóság esetről-esetre 30%-ig terjedhető árengedményt adhat, míg a kiválóan jóminőségű, különleges czélokra válogatott haszonfa árai esetről-esetre 20%-ig fölemelhetők. Sarangolt haszonfa csak egyéb műfára nem alkalmas törzsvégekből termelhető.

2. *Lomblevelűek.*

a) *Tölgy.*

13. Karó 5 cm. alsó átmérőig (eladási ár drb.-kint).
14. « 8 « « « « « «
15. Rúd 15 « közép « (ár folyóm.-kint).
16. Haszonfa 15—20 cm. középátmérőig (árak m³-kint).
17. Haszonfa 21—30 cm. középátmérőig (árak m³-kint).
18. « 31—40 « « « «
19. « 41—50 « « « «
20. « 51—60 « « « «
21. « 61 cm. s ennél vastagabb « «
22. Bányafa 11—24 cm. átmérő és 1—2·4 m. hosszúságig (m³-kint).
23. Bányafa, a 22. tételnél vastagabb méretűek mint haszonfa értékeltetnek.
24. Műhasáb (aszás réteg nélkül), ürméterenkint.

b) *Szil, juhar, kőris.*

25. Rúd 15 cm. középátmérőig (árak folyóm.-kint).
26. Haszonfa 16—20 cm. középátmérőig (árak m³-kint).
27. « 21—34 « « « «
28. « 35 cm. s több « « «
29. Műszerfa-hasáb (ürm.³-kint).

c) *Nyárfa.*

30. Haszonfa 12—20 cm. középátmérővel s 10 cm. legkisebb felső átmérővel (árak m³-kint).
31. Haszonfa 21 s nagyobb középátmérővel s 10 cm. legkisebb felső átmérővel (árak m³-kint).
32. 1 m. hosszúságú, vegyes vastagságban termelt, sarangolt nyárhaszonfa (árak ürm³-kint).

d) *Bükk, csertölgy és más, fentebb meg nem nevezett fanemek.*

33. Rúd, 15 cm. középátmérőig (folyóm.-kint).
34. Haszonfa 16—20 cm. középátmérővel (árak m³-kint).

TÁRCZA.

A csatavesztés.

Irta: *Dánielné-Lengyel Laura.*

Kelemenné beszélte el a vitatkozás végén, talán bizonyításnak, talán mert csak úgy eszébe jutott:

— Azon a héten érkeztem meg Stockholmból, a nőszövetségek internaczionális kongresszusáról és egyenesen Flórához utaztam, hogy az ő békés, derűs falusi otthonában a nagy kongresszus izgalmait és fáradságait kipihenjem.

— Mert, ugyebár, azt mindnyájan tudjátok, hogy a stockholmi kongresszus volt a legjelentősebb esemény az újabb nőmozgalom hódításaiban. A feminizmus ott valóban káprázatos diadalt ült, mert hiszen a legszámottevőbb férfiak álltak mellénk és jelezték, hogy egyetértenek velünk és hajlandók küzdelmeinkben támogatni.

Én még égtem a szent lelkesedéstől, mikor leutaztam Flóráékhoz és itt történt valami ostobaság, igazán jelentéktelen semmiség, a mi azt bizonyítja, hogy . . .

— Hogy az új mozgalomban valami hiba van . . .

— Nem, nem, ezt nem akarom hinni. Ennek a harcznak a szükségességében, jogosságában, igazságában, győzelmében nem akarok kételkedni, csak . . . csak azt hiszem, hogy egy új asszonygenerácziónak kell annak élvezéséhez, mi még az átmeneti időkben élünk. Az elmének már ismeri és elfogadja az új igazságot, de az érzéseink még nem tudnak hozzáilleszkedni, átidomulni.

— Bizonyos vagy benne?

— Egészen bizonyos. És, mint már említettem, egy jelentéktelen esemény győzött meg róla. Megérkezésem második napján sétálni mentem Flórával, meg egy náluk időző fiatal úrral. A nevét nem mondom meg, kiméletből. Ám nem őt kímélem, hanem saját magunkat, mert ebben a történetben mi játszottuk a siralmasabb szerepet. Mi vesztettük el a csatát s a mi elveink verődtek meg csúful, a mint mindjárt meglátjátok.

— A kertből kiléptünk a faluba. Majd átvágtunk a kis házak közt, egyenesen a mezőnek tartva. A falu végén állhattunk, mikor valami elszabadult ló nagy vágtatással egyenesen nekünk tartott. Erős, szép fekete állat volt, a mely csak úgy tombolt hirtelen visszanyert szabadságában.

— Megvallom, nagyon megszeppentünk és riadtan néztünk a kisérő gavallérra. És ez volt első csatavesztésünk, mikor is önkéntelenül, akaratunk ellenére, csakis érzéseinktől, ösztöneinktől vezetve, védelmet vártunk és kértünk: attól, ki nekünk ma, a mi világfelfogásunk szerint semmi ilyesmivel nem tartozik. Nem tudom, a gavallér a stockholmi kongresszus hatása alatt cseleke-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

35. Haszonfa 21 cm. középátmérőtől fölfelé (árak m^3-kint).
36. Abroncsszál és gúzsvessző (árak 100 drb.-kint).
37. Sövény és seprővessző (árak kétfogatú szekerenkint).
38. Gyomfairtás anyaga (árak kétfogatú szekerenkint).

Megjegyzések. A lomblevelű szál- és rönkőfa középátmérője kéreggel méretik. A tölgyhaszonfának (16—21. tételek) az ág, göcsös, bélkorhadt s ágkorhadt vagy 2 m. rövidebb daraboknál az erdőigazgatóság 30%-ig terjedhető árkedvezményt adhat s a 4 m.-nél hosszabb, egyenes növésű s ágnélküli példányok áregysége 15%-al; a 8 m.-nél hosszabbaké 25%-al drágábbak stb.

Megjegyezzük, hogy némely erdőgazdaságban fentieken kívül még az egyéb ipari s gazdasági czélokra szolgáló anyagoknak és a vízépítészeti anyagoknak, nemkülönben a különleges választéknak a tőárai is vannak közölve. Ilyenek a vágásokban rönktermelés, zsindely, donga és vékonyabb méretű épületi fa készítése után visszamaradt és m^3-kint nem értékesíthető nyers fenyőépületfának, valamint álló száraz és dült nyers fenyőépületfának, szarufának, keréktalpaknak, tengelyrúdnak, szekérrúdnak, szántalpnak, szénavillának, sövénykarónak, szőlőkarónak, csapkarónak, komlókarónak, babkarónak, kosárvesszőnek, sövény-, rőzsevesszőnek, galylyaknak és töviseknek, boronáló tövisnek, kerítés tövisnek, szénagyűjtő rúdnak, vendégoldalnak, karácsonyfának, pipaszáraknak, sétabotoknak, pőzsnek, rőzsekaróknak, kosárfonásnak stb. való anyagok.

Hasonló részletességgel vannak az «Erdőterményárjegyzék»-ben felsorolva a kitermelt és erdei rakodókra hozott műfa árai is. Erdei rakodóul tekintetik az erdő bármely részén haladó út, erdei tisztás és minden az erdőn belül, vagy kívül rakodóul kiszemelt olyan hely, mely a kinczár egyoldalú elbirálása szerint kocsival megközelíthető.

Végül a faraktárakba hozott haszonfa, a fenyőbodnárfa (hasábfa); juhar, kőris, szil-szerszámfa (hasábfa); gömbölyű fenyőszőlőkaró stb. árai vannak felsorolva.

c) A fagyártmányok czím alatt a zsindely, a kerítésoszlopok, kerékvetők, párnafák (tölgy); válogatott lúczfenyő-fűrészárú, lúcz- és jegenyefenyő vegyes fűrészárú, fenyőléczek, padlódeszkák, fűrészelt gerendák, hulladékdeszkák, dongák, hídpadlók, tölgyküllők, bükk-keréktalpak, bükkhasítványok, bükkfaekegerendelyek, villanyelek, kapa-, fejsze- és lapátnyelek, csákány-, zászló- és fúrónyelek, vasúti talpfa, iparvasúti talpfa, szőlőkarók stb. ára vannak közölve.

d) A faszénnek részint a termelési, részint a fogyasztási helyeken való eladási árait (bükkfaszén I. és II. oszt., bükkfaszéntörmelék és szénpor, fenyőfaszén stb.) az erdőterményárjegyzékekbe szintén fel szokták venni.

e) A *mellékhaszonvételek* czím alatt a fejtett kő, burkoló kő, malom- és mükő, patak- és folyamkavics-, porond, vagdalt kő, mészkő, homok, agyag, salak, terméskő, lúczfenyőkéreg, mogyoró, vadalma, vadkörte, eper, szamócza, szeder, málna, fekete és vörös áfonya, famoha, alom, falevél, zöldgally, széna (vevők által termelve fiatalosokban, vágásokban, ültetésekben stb. és termelt állapotban), gomba, gyanta, tölgymakk, bükkmakk, boróka, gubacs, kecskefűz, vagy más fanem, mint lombtakarmány,

---

dett-e, vagy hirtelen pánikszerű félelem fogta-e el, elég az hozzá, hogy keresztülugrott egy sövénykerítésen, be valami káposztáskertbe s mi Flórával ott álltunk a tajtékzó állattal szemben.

— No, nem kell megijedni, nem történt semmi baj. A felbőszült állat volt a legokosabb köztünk, mert nem tett kárt egyikünkben sem. A gavallér is kibujt a sövény mögül. Előbb nagyon sápadt volt, aztán nagyon piros lett és zavartan rágta az ajkát. Énrajtam pedig valami oktalan, dőre jókedv vett erőt. Szerettem volna ostoba vigságomat elfojtani, mert sajnáltam a mellettem lépkedő szégyenkező férfit, de hiába, jókedvem erősebb volt mint magam, s újra meg újra elkaczagtam magamat. Végtelenül nevetségesnek, szánandónak, sőt mi tagadás, kissé megvetendőnek is tartottam a férfit, ki átugrik a sövényen és veszedelemben hagy két aszszonyt.

— Csak este, mikor egyedül maradtam szobámban, jutott eszembe, hogy vérzlázitóan igazságtalan voltam. Mit akarok én? Mi jogon várok én a férfitől oltalmat, védelmet, mikor egyforma ember vagyok vele. Miért koczáztassa értem testi épségét, ha idejekorán el tud szaladni a veszedelem elől. Semmiféle különös barátság vagy rokonszenv nem volt köztünk. Tartozik-e egy felbőszült vadállattal szembeszállni két idegen, közömbös embertársáért. Fussunk mi is, ha birunk, ha nem, álljunk szembe a veszedelemmel. De gyáván, remegve várni, hogy a férfi segítsen rajtunk, ráadásul még valami csöndes megvetésfélét is érezni, ha nem hajlandó a lovagias szolgálatra... Ej, hát a stockholmi kongresszus és határozatai...

— Nagyon szégyeltem és nagyon összeszidtam magamat, de ezzel már nem javítottam a dolgon. Mert csak az elmém haragudott, csak gondolatban voltam felháborodva következetlenségem és ostobaságom miatt. Az érzéseim igenis most is azt mondták, hogy a férfi, ki veszedelemben cserben tud hagyni két asszonyt, gyáva és nevetséges. S mialatt keményen, haragosan korholtam magamat, újra meg újra nevetnem kellett, mert a sövényen villámgyorsan átugró férfi alakja jelent meg előttem.

— Hát ez az!... A meddig itt tartok, addig félek, hogy hiába minden elvi határozat, minden kongresszus... Maradunk, a kik voltunk. De hiszen nem is magunknak dolgozunk, hanem a jövendő generácziónak, annak az új asszonynemzedéknek, mely nemcsak gondolataiban, hanem érzéseiben is ott él amaz új világban. A mi helyzetünk szomorú is, nevetséges is, tragikus is, kómikus is, de nem jobb, nem rosszabb, mint a milyen az átmeneti idők embereié szokott lenni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

karácsonyfa, vadrózsató, nadragulyalevél és gyökér, hársкéreg, kereskedelmi, illetve gyógyfüvek, páfrány, tégla, különféle erdei csemeték és suhángok, gyümölcsfák[1] gyümölcsmagcsemeték, fagyöngy, télizöld, erdei fű, sikárfű, árvalányhaj, továbbá a különféle erdei fák magjának árai s végül a különféle erdei és havasi legelőbérek és makkoltatási bérek s ahol a vadászati jog nincs bérletileg értékesítve, ott még a bárcza mellett való vadászati díjak is a különféle vadnemek szerint s végül a halászati díjak vannak közölve.

f) Az egyéb üzemi bevételek czimen az erdei úthasználati-, kincstári hídmérlegek-, őrkunyhók használati díjait; nagyobb folyók mentén a kikötői, kenderáztatási s egyéb díjakat is meg lehet említeni.

Megismerkedvén az «Erdőterményárjegyzék» beosztásával, tartalmával s rendeltetésével, az elárusítás úgy történik, hogy a vásárló az erdőgondnoksághoz megy, a hol a vásárlandó erdei választék árára, kiszolgáltatási helyére, idejére stb. a kellő felvilágositást megkapja. Ugyancsak az erdőgondnokságnál fizeti be az erdei termékek árát, mire fizetési jegy-et kap, melynek alapján az erdőaltiszt az abban megjelölt helyről s mennyiségben az erdei terméket kiszolgáltatja.

Az erdei termékek kiszolgáltatására vonatkozólag az egyes uradalmakban, erdőgazdaságokban más és más az eljárás és szokás s ezért az e tekintetben szükséges tudnivalók leirását itt mellőzzük.

Az erdőtermények árusitása körüli szolgálatban igyekezzünk mindig a legnagyobb óvatossággal s lelkiismeretességgel eljárni s tartsuk be az erre vonatkozó szabályzatot. Az árusításnál főleg arra kell vigyázni, hogy a faanyagok megmérésére szolgáló mérőszalag és átlaló mindig pontos legyen. Használat előtt sohase mulasszuk el az átlalót megvizsgálni s vizsgáljuk meg mindig a mérőszalagot is, nehogy hibás méretek keletkezzenek.

Egy dologra azonban szükségesnek tartjuk a kellő figyelmeztetést megadni s ez a fabélyegző balták használata. Az erdőaltiszt védkerületi bélyegző baltájának az a czélja, hogy az a védkerületben, az állófa kijelölésére és a levágott törzsek megjelölésére s ezenkivül a kincstári erdőgazdaságokban, ha az erdei lopás állófáknak levágásából állott, a tuskóknak lebélyegezésére szolgáljon. (Az igy lebélyegezett tuskók folyószámmal láttatnak el és a szolgálati könyvbe bevezettetnek, mely alkalommal a tuskók méretei, faneme és helyi fekvése is pontosan felveendők.) A bélyegzőbalta foka rendesen az illető erdőgondnokság kezdő betűjével és a védkerület számával van ellátva. Magánelárusításnál, ha erre a védkerületi erdőaltiszt fel van hatalmazva, a fakijelölés is az ő feladata. A jelölést ekkor úgy teljesitse, hogy a levágandó törzset a völgy felőli részén mélyen, a gyökfőn faragja meg s a megfaragott helyet bélyegezze le. Ezenkivül minden egyes törzset, a mi kiadatik, a vágáslapon úgy bélyegezze le, hogy az ily anyagoknak eredete bármikor biztosan és könnyen megállapítható legyen.

Ilyen gondos s óvatos eljárás mellett a sok esetben alapnélküli gyanúsításoknak egyszer s mindenkorra eleje fog vétetni. (Folytatása következik.)

Erdőőri és vadőri szakvizsgák eredménye.

Az 1912. évben megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák a következő eredménynyel végződtek:

Mely erdőfelügyelőségnél	A vizsgázók száma	A vizsgázók közül			Nem nyert képesitést
		kitünő	jó	elégséges képesitést nyert	
I. Erdőőri szakvizsgák:					
Beszterczebányai erdőfelügyelőségnél	17	3	5	6	3
Brassói «	16	—	4	5	7
Budapesti «	19	1	5	12	1
Kassai «	25	4	7	10	4
Kolozsvári «	9	—	3	3	3
Máramarossziget «	22	—	5	13	4
Miskolczi «	15	1	—	9	5
Nagyszebeni «	5	1	2	2	—
Pécsi «	24	2	7	11	4
Pozsonyi «	20	1	7	8	4
Szombathelyi «	41	—	12	19	10
Temesvári «	21	—	4	14	3
összesen:	234	13	61	112	48
%	—	5.56	26.07	47.86	20.51
		79.49			
II. Vadőri szakvizsgák:					
Brassói erdőfelügyelőségnél	1	—	—	1	—
Budapesti «	6	—	4	2	—
összesen:	7	—	4	3	—
%	—	—	57.14	42.86	—

Czobolyvadászat Szibériában.

A szőrmék iránti kereslet az utóbbi években oly óriási mérveket öltött, hogy már tartani kell attól, hogy egyes állatfajokat teljesen kipusztítanak az inkább csak állati bőrök után áhitozó vadászok.

A szibériai czoboly bundája egyike a legértékesebb és legdrágább szőrméknek s igy érthető, hogy ezt is a kipusztulás veszélye fenyegette. Ennek elejét veendő, az orosz kormány a czobolyra tilalmi időt állapított meg, hogy ezáltal azokat az érdekes czobolyvadászatokat, a melyeket a vadban dús Szibéria nyujt, továbbra is fenntartsa. Ennek a tilalmi rendelkezésnek azonban nagyon kétséges, hogy meg lesz-e a kivánt eredménye, mert ugyan ki volna képes az óriási kiterjedésű szibériai rengeteg őserdőkben a vadászati kihágót tettenérni és feljelenteni? Ez úgyszólván a lehetetlenséggel határos.

A czobolyvadászat Szibériában általában októberben szokott kezdődni. Erre a czélra többnyire kutyát használnak, még pedig olyat, a mely a czobolyon kivül más kisebb állatra nem reagál, medvére, jávorszarvasra és húzra azonban szintén használható. Havazás előtt a czobolyra ritkán vadásznak, de azért néha megesik, hogy a kutya véletlenül egy czoboly nyomára akad, azt követi, a czobolyt egy fára kergeti és megugatja. Ilyenkor a kutya nyomában járó vadász már tudja, hogy hol kell a czobolyt keresnie.

Ha a vadász a czobolyt már eléggé megközelítette, akkor lehetőleg zajtalanul, óvatosan és fedezetet keresve,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mindig közelebb kúszik, iparkodik szorosan a fa törzséhez lapuló állatot kifürkészni és egy biztos lövéssel zsákmányul ejteni.

Az elhibázott, vagy csak könnyebben megsebesített czoboly úgy elmenekül, hogy nem könnyü dolog újból megközelíteni, mert az üldözött czoboly gyakran kidült fákban, cserjékben, róka- vagy borzlyukakban keres menedéket.

Ilyen esetekben a vadász egy a széleken csengőkkel vagy csörgőkkel ellátott hálót terít a bokorra, vagy borzlyukra és a közelben kutyájával együtt elbújik. Több óra mulva a czoboly iparkodni fog ideiglenes rejtekhelyét elhagyni s hallgatózik, figyel, hogy csendes-e minden körülötte; ha veszélyt nem érez, kiugrik rejtekéből, mire belegabalyodik a hálóba. A hálóra erősített csörgők erre megszólalnak s figyelmessé teszik a hallgatózó vadászt, a ki azután a kutyáját rá ereszti. Minthogy a kutya hamarabb ér oda, mint a vadász, mindjárt meg is fogja az állatot s megakadályozza, hogy esetleg elmeneküljön.

Ha a czoboly üldözés közben galyrakás alá menekül, akkor a vadász a galyakat szétdobálja s úgy ejti el a menekülő vadat.

Ha pedig a fürgelábú rabló odvas fába bújik, akkor a vadász a nyilást betapasztja, a fát ledönti, légjáratot csinál az oduhoz és a czobolyt annak rendje és módja szerint kifüstöli, vagy pedig az egyik nyilás végére kergeti, a hol azután meg lehet fogni.

A tulajdonképeni czobolyvadászat azonban csak az első hóval veszi kezdetét. A vadász ilyenkor felkeresi azokat a vidékeket, a melyekről tudja, hogy ott czoboly szokott tartózkodni. A kutyát, ha nincs rászoktatva, hogy a gazdája után menjen és csak parancsra kövesse a nyomokat, pórázra veszi.

Ha már most a vadász czobolycsapát talál, úgy azt addig követi, a míg friss nyomra akad. Ekkor nagy körben körüljárja a helyet s ha a körből a czoboly nem ment ki, minden felesleges podgyászát lerakja, fegyverét készenlétbe helyezi s nyomoz tovább. Ha a czoboly fára kúszott, akkor a fákról lehullott és alig észrevehető hópamatokat követi; ezek a hónyomok, vagy inkább hócsomócskák az által keletkeznek, hogy a czoboly ágról-ágra ugrálva, a havat az ágakról lerázza, a mik azután a régi havon, mint kis dudorodások meglátszanak. Ehhez tapasztalat és kiváló gyakorlat kívántatik. A czoboly által felvett útirányon kívül a mozgás gyorsaságára is következtetni lehet az ágakról lehullott hópelyhek és hócsomócskák nagyságából.

Ha azután a czoboly menekülni igyekszik, a vadász ráereszti a kutyáját, mire őrült verseny keletkezik, a mi gyakran napokig is eltart s bizony nem egyszer a drága rabló megmenekülésével végződik. Hogy egy kitartó és szenvedélyes vadász a czoboly üldözését nem egykönyen hagyja abba, az könnyen érthető.

A czobolyvadászathoz egy jó kutyára feltétlenül szükség van. A kutyának nagyon izmosnak, erősnek, de a mellett lehetőleg könnyűnek és okosnak kell lenni; kis kutyák erre nem használhatók, mert a 30—40 cm. vastag hóban nem tudnak előre jutni, míg a magaslábú kutyák könnyen utólérik a czobolyt.

A róka-, vagy borzlyukba menekült czobolyt ki is szokták néha füstölni. Ilyen esetekben két kijárat kivételével, a többi lyukakat betömik s a nyitva hagyott kijárók egyikénél a kutya ügyel fel, a másiknál pedig hasábokból tüzet raknak; hogy azután a füst a kotorékba húzódjék, léghuzamot készítenek belé. A mikor a czoboly a füstöt érzi, a szabadon hagyott nyiláson kirohan s ott azután a kutyának esik zsákmányául, vagy pedig a tűz felé menekül, a hol pedig megfullad. Megmagyarázhatatlan, hogy a czoboly megközelíti ugyan a tüzet, de azt nem meri átugrani, hanem inkább ott a tűz közelében leli halálát.

Különféle csapdákat, hurkokat, vasakat, stb. is szoktak használni a czoboly elfogására, de legáltalánosabban a «Kulema» nevü csapdát használják, a mely egy átjáróhoz hasonlít s csak abban különbözik a nyest elfogására használt csapdától, hogy egyik vége csukott.

Ugyanilyen úgynevezett Kulemákat használnak az oroszok medvefogásra is, de természetesen megfelelő erős méretekben.

Vasakkal is fogják a czobolyt, bár abba nem igen szokott belemenni, mert úgy látszik, hogy megérzi azt.

Sokkal könnyebb azonban vas-, vagy rézsodrony hurkokkal a czobolyt megfogni. Ezeket leginkább kis patakokban dús vidékeken szokták elhelyezni, mert ilyen helyeken az íziletes halak miatt szívesen szokott a czoboly tartózkodni. Ha a szőrmevadász a patak partjainak figyelmes tanulmányozása közben ráakad a czoboly nyomára, a hol az a patakon át szokott járni, akkor a patak partját hosszabb vonalon ágakkal és galyakkal eltorlaszolja s csak egy szük nyilást hagy a vízhez, a melynek végén, a vízen keresztül egy ágaktól megtisztított fatörzset fektet, a melynek a közepére jön azután a hurok. A czoboly mihelyt az elzárást észreveszi, elkezd ide-oda futkosni s ha megtalálja a kényelmes átjárót, azon át akar menni, mire hurokra kerül.

A czobolynak a bundáját, úgy mint más kisebb ragadozókét is egészben húzzák le, úgy mint egy harisnyát. Hazaérve a vadász, kifeszíti a szőrmét egy fél csónak alakú deszkára, a hol azokat többször szét kell huzogatni, hogy a bőr rövidebb, a szőrme pedig tömöttebb legyen. Az így kifeszített bőr két-három napon át száraz helyen marad, azután leveszik és alkalmas helyen megóvják.

Lehet a czobolyt vadászatok alkalmával élve is elfogni; minthogy a czoboly nagyon falánk állat, ha jól tartják, hamar megszelidül. Fogságban, a hol eleintén rendkivül vérengző, mindent megeszik, a mit csak talál: kenyeret, húst és különösen halat, csak semmiféle sós ételt nem.

Kemény és nélkülözésekkel teljes élete van a czobolyvadásznak s bizony gyakran megesik, hogy mikor a csapdának vagy huroknak utána néz, szomoruan tapasztalja, hogy a róka már megette a zsákmányát.

Mondják, hogy ezek a vadászatok többe kerülnek, mint a mennyit a zsákmányul ejtett bőrök megérnek, de ez is olyan szenvedély, a melytől nem lehet a népet visszatartani. *(—h.)*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Gazdasági tanácsadó.

Istállózás küszöbén. Azt hiszem, nem veszi rossz néven sem Kukuljevič József dr. úr, sem e lapok olvasóközönsége, ha a fenti czímen «Az Erdő» ez évi 20. számában megjelent czikket folytatom, s illetőleg egy pár ezen időszakban aktuális dolog leirásával kiegészítem.

Ha őszszel, a hideg idő beálltával, a rendes gazdasszony a nyári pitvarból a konyhába költözik, első dolga — még a beköltözés előtt — a konyhát kimeszelni, felsúrolni, az ajtókat, ablakokat a nyári piszoktól, ha egyéb nincs: a légypiszoktól lúggal lemosni s petroleumos rongygyal ledörzsölni!

No hát mennyivel sürgősebb feladata az alapos tisztogatás a gazdának őszszel az istállóban, melybe téli szállásra «bemasiroztatni» akarja vagyona jelentős részét, a «délczeg» csikót, a jövő reményeit kitevő üszőket s no meg a nyáron át a szellős félszer alatt hálatott jó fejős tehénkét.

Hogyne lenne az alapos tisztogatás, meszelés, fertőtlenités az istállóban ilyenkor sürgős szükség, hisz nyáron át arra a külső mezei munkák miatt rá nem értünk, sőt a nyári időszak alatt megtelt az istálló a pókhálótól elkezdve, légypiszokkal s ezerféle baczillussal egyaránt.

Seperjünk hát le a jószág bekötése előtt minden falat az istállóban. Meszeljük ki azt jól, nemcsak a falakat, de a hidlást is. Mossuk le jól erős lúggal a jászlakat, ajtókat, ablakfákat, választó oszlopokat, rudakat s a többit. De szedjük fel a hidlásokat s takaritsuk ki azok alját, tisztogassuk ki a trágyalévezetéket! Rakassuk be a furulyás tóttal a kitörött «ablakszemeket», hozzuk rendbe a szellőztetőket.

Szóval, mielőtt a jószágot bekötnők, tegyük oly tisztává azok téli szállását, mint a tükröt!

Mert igaz az a közmondás, hogy télen a gazda rendességének tükre állatainak tisztasága s egészséges jó kinézése. Ez pedig csak levegőben dús s tiszta istállóban érhető el.

Az állatok részére nagyságuknak megfelelő férőhely biztositandó oly mértékben, hogy azok kényelmesen fekhessenek s könnyen kelhessenek fel a nekik kijelölendő helyeiken. Rendkivül fontos dolog ez különösen a vemhes és igás állatoknál. Nagyjelentőségű dolog ez nemcsak az állatok pihenhetése végett, de azok tisztántarthatása s különösen a csiklandósabb lovak takarithatásának szempontjából is! Egy felnőtt állat férőhelye legyen azok nagysága szerint 1·5—2 méter széles s ennek megfelelő hosszú. A lovaknál elkerülhetetlenül szükséges, de a szarvasmarháknál is biztonsági s különkülön élelmezhetési szempontból igen helyes, ha azok egymástól el vannak választva. Erre szolgál a farnál levő oszlop, mely legjobb, ha a padlózatig ér s feltétlenül legömbölyitett, és a választórúd, mely minden esetben legyen gömbölyű. A jászol és oszlop között pedig lógjon a választórúd, de mindig kiakaszthatóan, hogy ha valamelyik állat éjjeli hánykolódás közben alája kerül, onnan a rúd kiakasztása által könnyen kiszabadítható legyen. Vadabb természetű állatok (bikák, rugós, harapós lovak stb.) részére teljesen elkülöníthető állások készitendők. Ugyancsak ilyenekbe helyezendők az ellés ideje előtt pár héttel a vemhes állatok is. Szép s igen jó, mert ez által elkerülhető a csipőleütés s más sérülés, ha az oszlopok és választórudak szalmával fonatnak be. Ez a fonat azonban, nehogy a pornak s piszoknak gyüjteménye legyen, időnként újjal cserélendő ki.

A régi világban a szarvasmarhák jászlait a földre, a lovakét pedig magasra helyezték. Ma már ez a felfogás túlhaladott álláspont; mert első esetben az ételhulladék a jászol fenekében meggyűlve s ott poshadva betegségek csiráinak lesz gyüjteménye, utóbbi esetben pedig nemcsak megtelik a lónak haja, sőt szeme is gazzal; de főleg fiatal csikóknál a folyton zsirafszerűen a magasból evés miatt hátgörbülés áll be.

Ez okból legczélszerűbb a jászlakat az állatok nyaktövével (vagy szügye közepével) egyenlő magasra készíteni. A jászol mindenesetre legjobb, ha czementből van, úgy hogy bármikor kimosható legyen. Ha ezt módunk meg nem engedi, akkor is gyalult deszkából gömbölyüre lehornyolt kötőgerendával (tüskegerenda) készitsük, mindenesetre olyképen, hogy az könnyen tisztitható legyen. A jászol feneke semmiesetre ne feküdjük közvetlen a földön, hanem legyen alatta üreg.

A lekötésnél arra ügyeljünk, hogy egyenlő korú, egyenlő ivarú s azonos takarmányozásban részesitendő állatok kerüljenek egymás mellé. Egyes falánkok lehetőleg teljesen elkülönítendők.

A vemhesek ne legyenek a külön abrakolandók mellett, hanem azoktól oly távol, hogy az abraknak még szagát se érezhessék.

A mi magát a lekötést illeti, ennél arra legyen gondunk, hogy az állatok a mellett, hogy biztosan meg legyenek kötve, legyenek könnyen és gyorsan oldalhatók. Utóbbi különösen tűzeseteknél bir igen nagy fontossággal. A legczélszerűbb, ha mellőzzük a láncot s még szarvasmarhánál sem a nyakon áttéve alkalmazzuk a kötést; mert ez esetben könnyen beleakad a kötelékbe vakarózásnál a hátsó láb körme, s a vége lábtörés; hanem ezeknél is legyen a fejen rendes fék, mint a lónál szokott, s ennek állalatti két karikájába jójjon bele a két kötél (istráng) s azzal legyen az állat kétfelé kikötve. Ez istrángokba alul egy-egy fagolyó jójjön karikába húzva. Ez által biztositva van az állatnak állásában a szabad mozgás, s ha bele lép a kötelekbe, azt a golyó lehúzza s ez által elkerültetik a láb fennakadása.

Nem rég láttam egy igen elmés és egyszerű kötést. Leirom s ajánlom minden gazdának, különösen a tűzveszélyes faistállóknál alkalmazni.

A jászol kötőgerendáján (tüskegerendáján), melybe rendszerint a karikák szoktak beleverve lenni, az állatok lekötésére e karikákon áthúzva kifeszittetik egy vastag (tutajkötélszerű) kötél, melynek mindkét vége az istálló falán keresztül ki van húzva s kivül az istálló falán meg van göbözve. Ehhez a kifeszített vastag kötélhez s nem a vaskarikákhoz vannak az állatok meg-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kötve olyan lágyan, hogy az ők kötele a vastag kötélen mozgatható. Most ha tűz üt ki, bent az istállóban már ég, csak egyszerűen elvágjuk a vastag kötél az istálló egyik külső oldalán levő göbjét s a másik oldalon ugyanakkor egy ember húzni kezdi azt, miáltal az összes állatok egyszerre elszabadulva menekülhetnek, míg ha minden egyest kellene eloldani, ezen sok idő alatt az állatok egy része bent égne.

A természetben nincs ugrás, így a gondozásunk alá tartozó állatok életmódjában sem szabad annak lennie, ha a károsodástól meg akarjuk magunkat kimélni. Ez okból a legelős állatokat ne kössük le egyszerre, hanem előbb csak éjjelre, fele zöld, fele száraz takarmányból készült «rázott»-at adva nekik. Reggel azonban, ha a harmat felszáradt, bocsássuk őket a legelőre, s ezt a legelőjárási időt fokozatosan rövidítsük; a nyerstakarmányt pedig a rázottban fokozatosan apaszszuk, míg a hó leestével egészen rátérünk a téli takarmányozásra s az állatoknak a «kifutók»-ban való mozgatására. A nem legelős, hanem nyáron is istállózott állatokat is fogjuk rázottra s fokozatosan hagyjuk el a zöldségetetést, okos beosztással, hogy a zöldtakarmányt az egész készlet elfogytáig feletethessük.

Az állatok szőre, a mint a hideg beálltával kezd nőni és tömöttődni, ezzel egyidejűleg kezdjük el a jó takarítást, ne sajnáljuk a csutakot, vakarót, kefét, mert ha az állat szőre «piszkosan» kezd sürűsödni és nőni, ember legyen, a ki azt vedlésig teljesen kitisztítja, már pedig nem igaz az, hogy csak belül legyen a marha jól takarítva (értsd: jól legyen az étetve) s kivül feleslegesen azt takarítani, de szent igaz, hogy «jó takarítás fél abrak».

Ha így viszszük be az állatokat a télbe, illetve az istállóba, s ott jó és okszerű (gazdaságos) takarmányozást folytatunk, jól almozunk (elmondtam máskor, hogy mikép), szépen takarítunk s főleg a növendéket minél többet mozgatjuk a szabadban, s az alatt (különösen a déli órákban) minél többet szellőztetünk az istállóban, nem sokszor kell futnunk az állatorvoshoz s tavaszszal «üti a nagy bankó markunkat». *Gegesi Kiss Ernő.*

Baromfiak ivóvízzel való ellátása télen. Télen, a midőn a viz befagy, nem csekély gondot okoz a baromfiaknak ivóvízzel való ellátása; annyival is inkább, mivel a jéghideg ivóvíz nem válik a baromfi javára. A túlságos hideg víz ugyanis különféle betegségeket, legkivált bélbajokat idézhet elő. A hol sok baromfinak vízzel való ellátásáról van szó, ott a már mindenkép bevált önműködő víztartó-edényeket használják. Ezeket a víztartókat szénbrikettel fűtik s tartják melegen. Egy félbrikett darabka teljesen elegendő ahhoz, hogy egy-egy víztartó ivóvíz készletét egész napon át élvezhető lanyha hőmérsékletben tartsa. A víztartót melegítő készülék szabályozóval van ellátva. A mintegy négy liter ürtartalmú víztartó ára darabonként 8—9 korona. A melegitő anyag beszerzési ára oly csekély, hogy alig jöhet számításba, kivált akkor, ha nagyobb számú, e mellett pedig értékes baromfi gondozásáról van szó.

Különfélék.

Névváltoztatás. Kaszián János, m. kir. erdészeti altiszt, családi nevét — belügyminiszteri engedélylyel — *Kalász*-ra változtatta.

Nyugdíjbiztosítás. Az alsókubini m. kir. állami erdőhivatal főnöke: Porubszky Gyula m. kir. erdőtanácsos javaslatára Árva vármegye az eddig nem biztosított erdőőri személyzetet az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár új nyugdíjcsoportjába felvétette, az eddig már biztosítottakat pedig oda átiratta.

Mint új tagok biztosittattak: az alsókubini m. kir. járási erdőgondnokság kerületében: Sevcsik Marczel János, Kubinyán András, Hazucha János, Zsubor Kovács Ádám, ifj. Furinda János, Szvorencsik János, Viczány-Klács András, Csutka János, Kaján József, Matyuga András, Zapotocsny András, Szopkó-Presina Mátyás, Hakel Lőrincz, Pomlák János, Mikulecz András, Huncsaga István, Trnka János, Krizsó József, Jurcsák József, Pavnicza János, Jurek István, Radzó Tamás, Ulik András, id. Szvincsák Márton, Skunta János, Balyák Ignácz, ifj. Michaliga István; a turdosini m. kir. járási erdőgondnokság kerületében: Pányik József, Lófaj János, Prisegem József, Lajcsák János, Skerda János, Benyusik Miklós, Ujnicza András, Gangyi Ferencz, Szahul János, Kubik József, Merecs János, Huczik József, Gyugyka János, Sprlyák János, Rapcsanyák József, Bistyák András, Masztelya Károly, Tyazsandlák János, Janotyik István, Reguli István, Farszki János, Kriss Károly és Mlinarcsik Pál.

Régi csoportjaikból az új nyugdíjcsoportba átirattak: Tornyos Ferencz, Matyeásek Ferencz, Gangyi József, Vaszek András, Paczák Kamil, Gáspár Cyril, Sperlágh József, Slima József és Folfasz Ferencz járási erdőőrök; Stasz Ferencz, Simala János, Vojtsák Pál és Kott Károly járási erdőszolgák.

Örömmel jegyezzük meg, hogy a kincstári erdőhatóságok körében is például szolgál a nagybányai m. kir. főerdőhivatal területén az erdőmunkások nyugdíjbiztosításával elért fényes eredmény, a honnan a mai napig immár közel 400-an jelentkeztek az új nyugdíjcsoportba való felvételre, biztositván maguknak az aggkori ellátást a majdan esetleg valamely társládából élvezendő csekélyke nyugbér mellé.

Furrherr János m. kir. főerdőmérnök, a galgamácsai m. kir. erdőgondnokság vezetője, ismertette a jó ügyhöz méltóan a biztosítás előnyeit, a melynek már is megvan az eredménye, mert az erdőgondnokság területén alkalmazott erdőmunkások közül ötöt már bejelentett felvételre.

A fázásról és a megfagyásról. Hirtelen hidegre fordult az idő s a hideg hatása meglátszik az utczán mellettünk elsiető járókelők arczán. Ez a hatás később azonban, ha a hideg még fokozódik, a piros arczszínt halványság váltja fól, a mely azután kékes, szederjes

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

színbe megy át s a test izomzata rángatózik, a fogak vaczognak stb. A kik azonban a hidegben erősebb testmozgást végeznek, például a téli sport különféle nemeit gyakorolják, a fázás eme szimptomáit nem tapasztalják magukon. De hát voltaképen mi is az a fázás, mi az oka és hogyan támad annak érzete? Az érzékszervek és kiváltképen a tapintás szervének működésére vonatkozó ismeretek bizony hiányosak és még kiegészítésre szorulnak. Azt már régen tudjuk, hogy a test bizonyos részei különösen érzékenyek a hideg iránt; ilyen testrész: a mell, az orr és az alkar belső felülete. Azt azonban, hogy a hideg és meleg hatások érzékelésére külön szervek vannak a bőrben, csak újabb kutatások tapasztalatai révén állapították meg. A hideg iránt érzékeny és azt érzéklő pontokat a bőrfelületen huszonöt évvel ezelőtt Goldscheider német és Magnus Blik dán fiziológus egyidejűleg fedezte fel. Ezeket a pontokat hideg kötőtű hegyével kiki kitapinthatja a testén; minden négyzetczentiméternyi felületen átlag 6—23 ilyen hideget érzéklő pont van, míg a meleget perczipiáló pontok közül ezzel szemben csak legfölebb három esik ugyanekkora bőrfelületre. Az egész test felületére tehát mintegy 250,000 hideg- és 30,000 meleg-pontot számíthatunk.

Ezek a hideg-pontok (a rövidség okáért nevezzük így) tudtára adják az agynak és a gerinczagynak, hogy a test fázik, mihez képest a külső és belső hő-kicserélés folyamatát megfelelően szabályozni kell és e szerint igazodik reflexszerűen a vérkeringés. Hogyha azonban a hideg túlságig fokozódik, akkor a külső bőr véredényei megszűnnek kellőképen alkalmazkodni s beáll a vérpangás révén a vörös színeződés, majd a bőrfelület némely helyütt, esetleg egész végtagra kiterjedőleg, megfagy, a mi daganatok és egyéb jelenségek alakjában mutatkozik. Ezek ugyancsak «helyi jelenségek», de lehet a hideg oly intenziv is, hogy halált okozhat. Bámulatos, hogy az ember mily roppant nagy hideget képes elszenvedni; sarki utazók állítják, hogy — 50 fok C-t még könnyen eltűrtek. A halált sem az abszolut hideg okozza, hanem legkülönfélébb körülmények játszanak közre. Kimerült vagy részeg emberek aránylag nem nagy hidegben is megfagyhatnak, míg a jól táplált, erős, egészséges ember a legszigorúbb hideget is baj nélkül kibírja.

Időjelzés. A «Meteor» november hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: November hó második felének változási napjai 16—17—23—24—25- és 28-ra esnek. A 16-iki száraz, a 17-iki enyhébb száraz, a 23-diki hideg, a 24-iki száraz hideg, a 28-iki csapadékos jelleggel. Legerősebb hatásúak a 16—24- és 28-iki változási napok. A november hó 23-iki változási nap, ha Jupiter és Szaturnusz eddigi erősen hideg befolyása érvényesül, nagyon hideg jellegű leend.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Harkó Lajos m. kir. erdőmérnökgyakornokot a szolgálat érdekében áthelyezte Apatinból Királyhalomra az ottani erdészeti kisérleti állomáshoz.

*

A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság főnöke Boér József m. kir. főerdőőrt a strézakerczisórai m. kir. erdőgondnokság VI. számú védkerületéből a VII. számú védkerületébe Felsőárpásra, Gáspár József m. kir. erdőőrt az erdőgondnokság irodájából az V. számú védkerületbe Felsőporumbákra, Szamosközy Bálint m. kir. erdőőrt a VII. számú védkerületből a IV. számú védkerületbe Felsőporumbákra, Grich Ferencz II. oszt. segéderdőőrt a IV. számú védkerületből a III. számú védkerületbe Oprakerczisórára, Oana Miklós II. oszt. segéderdőőrt a III. számú védkerületből a VI. számú védkerületbe Felsőporumbákra, Kühn János erdőőrt a reketói erdőgondnokság kerületéből a topánfalvai IV. számú plotonyászai védkerületbe, Purcsel Demeter II. oszt. segéderdőőrt a reketói erdőgondnokság kerületében az V. számú védkerületből a III. számú védkerületbe Jósikafalvára, Schleihardt Nándor erdőőrt a kovásznai II. számú védkerületből a reketói erdőgondnokság IX. számú védkerületébe Dubulba, Stark Sándor II. oszt. erdőlegényt az abrudfalvai erdőgondnokság II. számú védkerületéből az aranyosfői erdőgondnokság II. számú védkerületébe Lemasójára, Kebelei Lajos m. kir. erdőőrt a topánfalvai erdőgondnokság V. számú védkerületéből az isztiesői erdőgondnokság II. számú védkerületébe Felsőfancsalra, Domokos Nagy Péter m. kir. erdőőrt a topánfalvai erdőgondnokság IV. számú védkerületéből a gyalui erdőgondnokság III. számú védkerületébe Reketóra, Edelhauser Vilmos m. kir. erdőőrt az aranyosfői erdőgondnokság V. számú védkerületéből a topánfalvai erdőgondnokság V. számú védkerületébe Valeamaréba, Csizmadia György erdőőrt az aranyosfői erdőgondnokság II. számú védkerületéből a sárkányi erdőgondnokság I. és II. számú védkerületébe Ruderitára; Nyitra János I. oszt. m. kir. segéderdőőrt a sárkányi erdőgondnokság I. és II. számú védkerületéből a fogarasi erdőgondnokság V. számú ucsamarei védkerületébe és végül a vidrai erdőgondnokság kerületéből Orbán Dénes m. kir. erdőőrt az I. számú védkerületből a topánfalvai erdőgondnokság III. számú védkerületébe Aranyosbányára és Román József II. oszt. segéderdőőrt az aranyosfői erdőgondnokság V. számú védkerületébe Urszójára helyezte át.

*

A vinkovczei kir. főerdőhivatal főnöke Dretvics Sándor, Milobara Antal és Zorics István helyettes erdőőröket II. oszt. erdészeti altisztekké nevezte ki, meghagyván őket jelenlegi szolgálati helyeiken.

*

A tótsóvári m. kir. erdőhivatal főnöke Sas Lajos II. oszt. m. kir. erdőaltiszt I. oszt. m. kir. erdőaltiszttó; Hinterbuchner Ferencz I. oszt. m. kir. segéderdőőrt II. oszt. m. kir. erdőaltiszttó; Turek József II. oszt. m. kir. segéderdőőrt I. oszt. segéderdőőrré; Puska Pál szakvizsgázott kisegítő erdőőrt, Palecsek József és Bulla Károly szakvizsgázott, végzett erdőőri szakiskolai növendékeket II. oszt. m. kir. erdőlegényekké; Milcsevics István szakvizsgázott kincstári erdőmunkást pedig II. oszt. m. kir. segéderdőőrré nevezte ki.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1912. évi október hóban** a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Dr. Kenedi László hd. 11·95, Benedek István —·80, Brassó város hd. 19·35, Lugosi erdőig. hd. 21·25, Heiter Ferencz —·30, Neumayr és Tsa hd. 9·30, Siskovits József hd. 10·20, Murár Miklós 5·—, Sikvölgyi birtokkezelőség hd. 24·55, Vinkovczei főerdőhiv.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hd. 14·55, földmív. min. hd. 94·35, Sisa Tamás hd. 6·55, Gleitz Ferencz —·30, Veszprémi adóhiv. hd. 16·43, Engel Bernát —·60, földmív. min. 48·—, és hd. 36·50, Zsigó Gyula 2·40.

1 koronát fizettek: Kacsanovszky József, Stier János, Kiss Imre, Lázár József, Erdőfy István, Fáska János, Zsédely Flórián, Böczén Lajos, Borbély Kanut, Takács Kálmán, Dudák Albert.

2 koronát fizettek: Marosics Pál, Vancsura István, Szimon Károly, Garay Vendel, Magyar György, Haverlik István, Kutics Győző, Rothländer György, Stünner János, Balás János, Duchov Lajos, Festő Pál, Helczer Róbert, Raffay Gergely, Subkegel Jenő, Csiba Béla, Hollósy Árpád, Dávid János, Klés Kálmán, Pál János, Zahorecz Lajos, Deák Ferencz, Hartl József, Urbán István, Klagyirik József, Nemes Miklós, Prónay Béla, Keresztes István.

3 koronát fizettek: Komsa György, Vajka János.

4 koronát fizettek: Kozmér Zsigmond, Szekeres Károly, Horváth János, Miklai István, Szabó Lajos, Pasen Viktor, Kovács Miklós, Szamkó Lajos, Chmeliczky Péter, Laszke Jenő, Fischer Géza, Nadhera László, Vargha István, Udvardy József, Grauzer Jenő, Podbjeli erdőgond.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czímszalagon átjavított lakczím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czímváltozás alapján, a nagyobb arányú czímnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamáczióikkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

B. R. 1. Hogy tartozik-e apaállat-fenntartási költségeket mint városi alkalmazott fizetni, azt elsősorban kinevezési okmányának avagy a várossal kötött szerződésének tartalma dönti el. Ebben kell lenni tételenként felsorolva minden dotáczióknak (conventio). Ha bennfoglaltatik, hogy állattartás is jár, vagyis, hogy állatja a város tulajdonát képező közlegelőre járhat, úgy nem tartozik fizetni, mert természetes, hogy ott állatjait szabadon befedeztetheti a város tulajdonát képező apaállatokkal.

Ha az apaállatok nem a város tulajdonát képezik, hanem azok a közbirtokosság, avagy az úrbéresek tulajdona, úgy az utóbbiak kötelezhetik az állattartás fizetésére, vagyis ha állatai ezeknek legelőjére járnak.

Ha azonban önnek külön legelőterülete van a várostól konvencziő fejében, úgy ez esetben sem tartozik fizetni.

Az állattartás mikéntjét mindenütt szabályrendelet szabályozza, kérje ezt ki a városháza gazdasági hivatalától, kötelesek azt önnek felmutatni. Lehet, hogy ebben a szabályrendeletben oly intézkedés foglaltatik, mely szerint ön mindenképen tartozik fizetni. Miután az ön esete helyi viszonyoktól függ, úgy általánosságban rámutattam a gyakorlatban levő jogszokásokra, de már most azt, hogy ott melyek vannak érvényben, csak ön birálhatja el a szabályrendelet betekintésével.

Ha netalán a fizetési kirovást sérelmesnek találja, fellebbezéssel élhet a II. fokú hatósághoz. *Dr. Kukuljevič József.*

2. Az ebadóra nézve nézze meg az ebadóra vonatkozó vármegyei szabályrendeletet.

P. P. Annak, hogy ön mint nyugalmazott csendőr valamelyik vármegyénél, vagy uradalomnál erdészeti altiszti alkalmazást vállaljon, semmiféle akadálya sincs.

R. P. Az államvasutaknál a régi fajta hócekéken kívül újabb fajta hótisztító-gépek is vannak. Ezeken a gépeken elül propeller-kerékhez hasonló fúrószerkezet van alkalmazva, mely forgás közben könnyűszerrel szétszórja az 1—2 méter magas hóréteget. Ezt a hótisztítógépet a mozdony elé kapcsolják.

H. J. Már számtalanszor megmondtuk, hogy a járási erdőőrök nem kapnak családi pótlékot, mert a járási erdőőrök nem állami és nem is vármegyei alkalmazottak, hanem a birtokosok alkalmazottjai; ez utóbbiakra pedig a családi pótlékokról szóló 1912. évi XXXV. t.-cz. határozmányai nem terjednek ki. Ugyanebből az okból az új nyugdíjtörvény sem fog a járási erdőőrökre vonatkozni. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Z. K. Sorsjegyét még nem húzták ki.

R. P. 1. A szeszgyártásról a többek közt a következő művek vannak: *Baintner Ferencz:* «A mezőgazdasági szeszgyárak jövedelmezősége, berendezése, üzeme. Gyümölcspálinkafőzés.» 9 képpel. Ára: 1 kor. *Pechmann Alajos:* «Segédkönyv a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék üzeme, pénzügyi ellenőrzése és felülvizsgálatához, valamint az ily szeszfőzdék felállításához és azok vállalkozótól a törvény és szabályok által megkövetelt minden írásbeli teendő végzéséhez.» Ára: 7 kor. *Reichenhaller Kálmán dr.* és *Stássny Nándor:* «Szeszgyártás és ecetgyártás. Különös tekintettel a szesztermelési adó ellenőrzésére.» Ára: 3 K 20 fill. *Szilágyi Gyula dr.* «A szeszgyártás üzemének ellenőrzése» 43 ábrával, 2 szeszgyári tervrajzzal és egy színes lappal. Ára: 3 kor. *Zalka Zsigmond:* «Mezőgazdasági szeszgyártás» 85 ábrával. Ára: 8 kor. 2. A kassai m. kir. gazdasági akadémián minden évben rendeznek szeszfőző-tanfolyamot külön gazdatisztek és szeszgyártulajdonosok, valamint külön szeszgyárvezetők részére. A szeszgyárvezetők tanfolyama február 1-től április 15-ig tart s ezen részt vehet a gazdasági akadémiák, szakiskolák és földmívesiskolák bármely végzett növendéke, továbbá mindenki, a ki magyarul tud, s okirattal igazolja, hogy valamely szeszgyárban hosszabb ideig alkalmazva volt. A jelentkezés határideje junius 20-ika. A tanfolyam díja 54 kor. Lakásról és ellátásról a hallgatók maguk gondoskodnak, s nemcsak az előadásokon jelen lenni, hanem a szeszgyári munkában részt venni is tartoznak. A tanfolyam végén vizsgát tartanak, a melynek eredményéről a hallgatók bizonyítványt kapnak. Hogy ezt a vizsgát a tanfolyam hallgatása nélkül le lehet-e tenni, s ha igen, milyen könyvből kell készülni, azt nem tudjuk. Ez iránt forduljon a kassai m. kir. gazdasági akadémiához. 3. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Z. m. 1. Mi, az ügynek ilyen rövid és egyoldalú ismerete mellett — sajnálatunkra — nem tudunk felvilágosítást adni. Az ön által kivánt tudnivalókat a tárgyalás rendén megkérdezheti a birótól, vagy pedig forduljon tanácsért ügyvédhez. 2. Miután a közigazgatási hatóságok az uradalmi erdőőröket cselédeknek minősítik, ennélfogva az uradalom tartozik ugyan a cseléd után az adót megfizetni, de az 1875. évi XXIX. t.-cz. 2. és 11. §-ai értelmében jogosítva van az uradalom, illetőleg a gazda az adókat a cseléd béréből levonni.

S. J. A vadbőrök árára nézve határozott választ nem adhatunk, mert az ár mindig a szőrme minőségéhez (színéhez, tömöttségéhez, stb.) alkalmazkodik. Átlagos árak a következők: Nyest 30—35 K; nyuszt 35—40 K; görény 7—8 K; vidra 30—50 K; róka 14—16 K; vadmacska 5—8 K; őz 1—2 K; szarvas 5—6 K; nyúl 40—60 f; hiuz 40—60 K; medve 80—100 K. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Ifj. T. G. 1. Az erdőőri szakvizsgát azok is letehetik, a kik nem végzték el valamelyik erdőőri szakiskolát. A vizsga letételére azok bocsájtatnak, a kik az elemi népiskolát elvégezték, illetőleg írni, olvasni és a négy közönséges számmüvelet szerint számolni tudnak, s ezt, valamint azt, hogy legalább 3 évig szakadatlanul erdészeti gyakorlati szolgálatban állottak, hitelesen igazolni tudják, feddhetlen magaviseletűek és 20-ik életévüket betöltötték. 2. A gyakorlati szolgálatot az a birtokos igazolja, a kinél alkalmazásban volt. Ha ezt a bizonyítványt állami hivatal állítja ki, úgy arra se okmánybélyeg, se más igazolás nem szükséges. Magán egyén által kiállított bizonyítvány hitelesítendő. 3. A vizsgára *Bedő Albert dr.:* «Erdőőr, vagy az erdészet alapvonalai» czímű művéből kell készülni. Más tankönyvre nincs szükség. 4. Az erdőőri szakvizsgát tett egyének nem «*okleveles* erdőőrök», hanem «*szakvizsgázott* erdőőrök» s erdészeknek csak abban az esetben nevezhetik magukat, ha a birtokos őket erdészekké kinevezi, vagy erdészekül alkalmazza. Egyáltalán mindenki csak olyan czímet használhat, a mivé ki lett nevezve; ha pedig nincs kinevezve, vagy nincs alkalmazásban, akkor csak azt a czímet használhatja, a mivé képesítve van. A mint pl. egy okleveles erdőmérnök csak akkor nevezheti magát főerdőmérnöknek, vagy akár erdőmérnökgyakornoknak is, ha azzá valósággal ki van nevezve, ellenkező esetben csak okleveles erdő-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mérnöknek hivathatja magát, úgy a szakvizsgázott erdőőrt se lehet erdésznek nevezni, ha ezzé nincs kinevezve. A szakvizsgázott erdőőr tehát — ha nincs alkalmazásban — jogosan csak a szakvizsgázott erdőőr czímet viselheti. 5. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Z. J. Róka-csapdát Weber Rudolf csapdagyárosnál Haynau (Porosz-Szilézia) kaphat. Kérjen előbb onnan árjegyzéket.

J. Gy. 1. A hiányzó lap megküldése iránt intézkedtünk. 2. Nem tudjuk. Szíveskedjék Béky Albert m. kir. főerdőmérnök úrhoz Kolozsvár (m. kir. erdőigazgatóság) fordulni; lehet, hogy neki van még néhány példánya.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Erdőőri szakiskolát végzett, 38 éves, ép, erős testalkatú kiszolgált altiszt, a ki magyarul, németül és tótul tud, magánbirtokon erdőőri, esetleg kisegítő erdőőri állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (47.)

Fáczán- vagy baromfitenyésztő-mesteri állást keres nőtlen, 28 éves fiatalember, ki a gödöllői m. kir. szárnyas tenyésztési szakiskolát 1901. évben végezte s tizenkét évi tenyésztési gyakorlata van nagy eredménynyel. Elvállalja bármily nagyságú telep kezelését s több ezer fáczán felnevelését. Teljes jártassággal bír a ragadozók irtásában és a konyhai mészáros teendőkben. Czíme Illés Kálmán, fáczánvadász, Sárvár (Vas megye). (55.)

26 éves, négy középiskolát és erdőőri szakiskolát végzett, szakvizsgázott egyén, ki az erdészeti és vadászati teendőkben jártas, állást keres. Czíme: Hollósy Árpád, Vágkeresztúr-Apaj (Pozsony megye). (56.)

Erdőőr, ki hosszabb idő óta gróf uradalomban van alkalmazásban, 1913 január hó 1-ére állást keres. Jó szakvizsgabizonyítványnyal és szolgálati bizonyítványnyal rendelkezik, az erdőaltiszti teendőkben, valamint a fáczántenyésztés és más hasznos vadak tenyésztésében és a dúvadak irtásában teljes jártassággal bír, róm. kath., 35 éves, nős, kiscsaládú. Czíme: Kovács György, urad. erdőőr, Csabony-puszta, u. p. Dunavecse. (57.)

HIRDETÉSEK

A nyirsidi erdőgondnokságban mintegy 500 kat. holdon kitermelhető gyertyán, mogyoró és tölgy **botanyag** eladatik. Feltételek megtudhatók: Uradalmi Erdőgondnokságnál, Nyirsid, Szilágy megye. (6.)

Faértékesítés tövön. 3533/1912. sz. Az apatini m. kir. erdőhivatalhoz tartozó doroszlói és palánkai m. kir. erdőgondnokságok kerületében lévő alább felsorolt vágásterületeken álló fűz- és nyárfaanyag tuskóirtási kötelezettség nélkül, a vágásterületen álló tölgy- és szilfatörzsek visszahagyásával zárt írásbeli ajánlatok útján a következő csoportosítás szerint kerül eladásra:

1. Szondi Bakula 85·89 holdas vágás kikiáltási ára 30,942 kor.

2. Palonai lágyerdő 21/. erdőrészlet 22·40 holdas vágás kikiáltási ára 5311 kor.

Az ajánlatok legkésőbben folyó évi *deczember hó 2-ik napjának* délutáni 4 óráig nyujtandók be az apatini m. kir. erdőhivatalhoz, a hol azok a következő napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Az árverési és szerződési feltételek, az ajánlati űrlap és boríték az apatini m. kir. erdőhivatalnál, valamint a fent megnevezett m. kir. erdőgondnokságnál tekinthetők, illetve szerezhetők meg.

Apatin, 1912 október hóban.

(7.) ***M. kir. erdőhivatal.***

Termelt tölgy és fenyőhaszonfa és tölgy vasúti talpfa eladása. 99,689. I. B-1. 1912. szám. A delnekakasfalvi m. kir. erdőgondnokság kerületében a folyó évi tavaszi széldöntésekből kitermelt 2723·78 m³ tölgyhaszonfa és 103·64 m³ bányafa, továbbá 880·07 m³ jegenye, lucz és erdei fenyőhaszonfa és 54·97 m³ erdei fenyő-bányafa, valamint 2999 drb vasúti talpfa két eladási csoportra megosztva zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az írásbeli zárt ajánlatok legkésőbb *1912. évi nov. hó 21-ik napjának* déli 12 órájáig nyujtandók be a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz, a hol azok november hó 22-én délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Az árverési és szerződési feltételek, a faanyagok eladási csoportjainak és kikiáltási árainak kimutatása, ajánlati űrlap és boríték a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál megszerezhetők.

Budapest, 1912. évi október hóban.

(8.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

Rózsahegy rt. város tanácsa.

Pályázati hirdetmény. 12,105/1912. tan. szám. Rózsahegy rend. tan. városnál a megüresedett villaludrovai erdőőri állásra pályázat nyittatik.

Javadalmazás: havi utólagos részletekben fizetendő 720 kor. évi bér, 150 kor. lakbér, szabad fűtés, két drb szarvasmarha szabad legeltetése, ½ kat. holdon fűhasználat és évenkint egy rend egyenruha.

Azon esetben, ha az erdőőri nyugdijintézmény a városnál létesittetnék, a kinevezendő erdőőr abba köteles leend belépni.

A sajátkezüleg irandó és Rózsahegy város polgármesteréhez folyó évi november hó 20-ig benyujtandó pályázati kérvények kellékei: az erdőtörvény 37. §-ban megszabott minősítés, a magyar és tót nyelvekben való jártasság és testi épséget igazoló orvosi bizonyítvány.

Az állás folyó évi deczember hó 1-én mulhatlanul elfoglalandó.

Rózsahegy, 1912 október hó 30-án.

(9.) ***Króner Béla,*** polgármester hely.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati hirdetés járási erdőőri állásra. 501/1912. e. h. szám. Lemondás folytán megüresedett, Esztergomban lakó vármegyei járási erdőőri állásra, a vármegye közig. erdészeti bizottságának 1607—1912. sz. határozata és az esztergomvármegyei erdőőri és szolgálati és fegyelmi szabályok alapján pályázatot hirdetek.

Javadalmazás: 700 kor. évi bér, 130 kor. lakbér, 50 kor. tüzifaváltság, 120 kor. úti és írószerátalány; összesen 1000 kor.

Ezen összeg 12 havi előleges részletekben fizettetik ki az esztergomi állampénztárból.

Ezenfelül az állast elnyert erdőőr, ha nincs 35 éves két drb I. oszt. tagsági könyvvel, ellenesetben egy drb nyugdijkönyvvel lesz az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárba beiratva.

Ezen állást elnyerni óhajtók, az erdőőri szakvizsga és szolgálati alkalmazásukat igazoló bizonyítványnyal ellátott, szabályszerűen felbélyegezett kérvényüket a komáromi m. kir. állami erdőhivatalhoz 1912. évi nov. hó 25-ig nyujtsák be.

Az állás a kinevezés után azonnal elfoglalható, de legkésőbb deczember 31-ig elfoglalandó.

Komárom, 1912. évi november hó 2-án.

Az áll. erdőhivatal főnöke szabadságon.

(10.) ***Pöschl Ferencz s. k.,*** m. kir. főerdőmérnök.

Tüzifa eladása kész állapotban az erdei rakodón. 99,839. I. B-1. 1912. sz. Az orsovai m. kir. erdőhivatal területéhez tartozó óasszonyréti (ógradinai) m. kir. erdőgondnokság «A» g. o. I. vgs-ban az 1912., 1913., 1914. és 1915. években a kincstár által termelendő Ujbányán a Karbonariu patak torkolatához kiszállitandó és ott felrakásolandó évi mintegy 2—4 ezer ürméter bükktüzifa zárt irásbeli ajánlatok útján eladásra kerül.

Az ajánlatok legkésőbben 1912. évi *november hó 27-ik napjának* délutáni 5 óráig nyujtandók be az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz, a hol azok a következő napon délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Kikiáltási ára az

I. oszt. tüzifának ürméterenként Négy (4) kor. 80 fillér.
II. « « « Négy (4) « 30 «

Bánatpénz Kettőezerötszáz (2500) kor.

Az árverési és szerződési feltételek, ajánlati ürlap és boriték az orsovai m. kir. erdőhivatalnál, valamint az óasszonyréti (ógradinai) m. kir. erdőgondnokságnál tekinthetők, illetve szerezhetők meg.

Budapest, 1912. évi november hó.

(11.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

Alkalmi vétel. Két drb tiszta faj Dachsli, hat hónapos, egy szuka és egy kan, a szuka fekete, a kan sárga, a szüleik kiválóak kotorékban, úgyszintén hajtásban, az apjok mint véreb is sokszor jó szolgálatot tett; mindkettő 50 koronáért eladó. Komoly vevők információt nyerhetnek Jancsik Miklós által, Göncz, Abauj-Torna megye. (12.)

Pályázati hirdetmény. 788/1912. sz. Az alulirott erdőgondnokság a kezeléséhez tartozó máriacsaládi közalap. uradalomnál megüresedett kisbellegi erdőőri állomásnak hat heten belüli betöltésére pályázatot hirdet.

Az erdőőri állománnal egybekötött javadalmazás áll: 600 kor. évi készpénzfizetés, 100 kor. nyugdijba beszámitható évi személyi pótlék, évi 100 kor. ruhaátalány, természetbeni lakás, avagy megfelelő lakpénz, természetbeni legelő, avagy évi 28 kor. legelőváltság, két kat. hold földilletmény és házhoz szállított évi 18 ürm³ I. oszt. vegyes kemény dorongtüzifából.

Pályázni kivánók tartoznak minden tekintetben való alkalmatos voltukat igazoló bizonyitványukkal felszerelt és a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz intézett, sajátkezüleg irt bélyeges folyamodványt a m. kir. közalapitványi erdőgondnoksághoz Vágapátfalva, p. k. Csákfalva, Trencsén megye, legkésőbb f. évi deczember hó 10-ig benyujtani.

Vágapátfalva, 1912 november hóban.

(13.) ***M. kir. közalap. vágapátfalvai erdőgondnokság.***

Pályázat. 467/1912. sz. Stósz nagyközségben elhalálozás folytán megüresedett erdőőri állásra pályázatot hirdetek. Felhivom pályázni óhajtókat, hogy kérvényüket 1912. évi deczember hó 10-ig alulirotthoz nyujtsák be.

Fizetés: évi 720 kor. készpénz, a szükséghez képest 60-tól 100 koronáig lakbér, 12 bécsi öl keménytüzifa házhoz szállitva, 20 kor. jelentkezési költség, hatszor három évenként ismétlődő 50 kor. korpótlék.

Megválasztott erdőőrt a község pénztára, a Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdijegyleténél rokkantság s nyugdijra biztositja.

Stósz, 1912 november 9-én.

(14.) Előljáróság nevében ***Onczay Nándor,*** jegyző.

Eladó egy darab washington damast duplacsövü, serétes, könnyü foglyászó fegyver, ferlachi gyártmány, teljesen jó állapotban 60 koronáért. Érdeklődők forduljanak: Ziegelhoffer Arnold, uradalmi erdőaltiszthez, Osztroluka, Zólyom megye. (15.)

Erdészeti magvakat és csemetéket

legjutányosabb árban és legmegbizhatóbb minőségben szállit

NEUMAYR ÉS TÁRSA

erdészeti mag- és csemetekereskedés

Zalaegerszegen. (4.VI.5.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Pályázat. Zichy Ödön gróf őméltósága révi (biharmegyei) uradalmában betöltendő egy erdészi s esetleg egy pagonykezelő-erdővédi állás. Pályázóktól megkivántatik a magyar nyelven kivül a román nyelvnek szóban való birása is, 35 évnél nem nagyobb életkor, gyakorlottság az erdők önálló kezelésében, valamint a fővad

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

s apróvad gondozásában és vadászásában. Egyévi próbaidő kiköttetik. Bizonyítványmásolatokkal és lehetőleg arczképpel felszerelt, bélyegtelen, képzettséget igazoló folyamodványok f. évi deczember hó 1-ig küldendők be. Az állás, illetve állások mielőbb elfoglalandók. Az élvezendő járandóságok tekintetében felvilágosítást nyujt alulirt uradalmi felügyelőség.

Gróf Zichy Ödön uradalmi felügyelősége
(16.) Rév (Bihar vármegye).

(2. VI. 6.) *Faiskolaterület: 100 hold!*

Jegenyefenyőmagot és csemetét, tölgymakkot, tölgycsemetét,

mindennemü egyéb

erdészeti magvakat és csemetéket, gyümölcsmagvakat, vadonczokat

ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító
Magyar magpergetőgyára
Erdészeti csemetetelepek * ZALAEGERSZEG.

Árajánlattal kívánatra szivesen szolgálok!

Uri ruhák készítéséhez való

jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári árakon szállit

Etzler és Dostal, Brünn
Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállitói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(1. IX. 7.)

Erdészeti csemetéket,

úgymint: 1 éves fürtös juhart ... 6 kor. árban
1 éves mezgés-égert ... 6 „ „
1 éves amerikai kőrist ... 7 „ „
kanadai nyár-dugványokat ... 13 „ „
1 éves tölgycsemetéket ... 10 „ „
1 éves Banks-fenyőt ... 5 „ „
2 éves iskolázott Banks-fenyőt 10 „ „

szállitunk 1000 darabonként, erőteljes, dúsgyökérzetű minőségben. Egyéb csemetékről és magvakról árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. (5. IV. 4.)

Neumayr és Társa erdészeti mag- és csemetekereskedés **Zalaegerszeg.**

Tiszta akáczmag minden mennyiségben kapható!

Szolid és pontos kiszolgálás!

Tölgymakkot, tölgycsemetét
Jegenyefenyőmagot, erdészeti magvakat
Gyümölcsmagvakat, vadonczokat
Lomb- és tűlevelű csemetéket
Vadgesztenyét vadetetési czélra (3. V. 5.)

ajánl őszi szállításra és előjegyzéseket kér

STAINER GYULA

cs. és kir. udvari szállító magyar magpergető gyára

KÖRMEND, Vas megye.

Árajánlattal kívánatra szivesen szolgálok.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Tiszta akáczmag minden mennyiségben kapható!

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 23. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi deczember 1.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre _ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések
egy hasábos garmondszédés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betünél kisebb betüfaj szedés másfélszeres egységárral számittatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Előfizetőknek az álláskereslet és kinálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iroi tiszteletdijban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
A nyugdijtörvény-javaslat a pénzügyi bizottságban. (—h.)
Milyen eb nevezhető vadászati szempontból kóbor ebnek. (Balogh Ernő.)
Gazdasági tanácsadó: Házinyúl-tenyésztés külföldön. (bl). — Tehenek fejése és takarmányozása.
Vegyesek: Nemes füztelepek berendezése. — Erdőmunkások nyugdijbiztosítása. (G. K.) — Nyugdijbiztosítás. — Haláleseti segély. — Halálozások. — Időjelzés.
Hivatalos közlemények: A kincstári erdőlegények nősülési engedélye ügyében. — Meghivó az «Országos Erdészeti Egyesület» közgyülésére.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Két kemény kő. (Steukáné-Bapcsányi Vera.)

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

VI. Fejezet. Az erdőművelés körüli szolgálat.

Erdőművelés körüli szolgálat alatt mindazon teendők összességét értjük, a mik az erdők természetes vagy mesterséges úton való felújításával kapcsolatosak.

Az erdőgazdaságnak nemcsak az a czélja, hogy minél nagyobb jövedelmet nyujtson, hanem az is, hogy a kihasznált erdők helyett minél értékesebb faállományokat neveljen. Az erdő müvelésével kitüzött feladatokat csakis akkor sikerül elérni, ha az ezt szolgáló munkálatokat az ügy iránti kedvvel, szeretettel s nem egyedül a kötelesség tudatával végezzük.

Az erdő felújításának a modern erdőgazdasagokban hova-tovább nagyobb tért hódító helyes módja manapság a természetes úton való felújitás, a mikor ugyanis az erdőt alkotó fanemek magtermő és sarjadzási képessége — czélszerü gazdasági elvek alkalmazásával — az erdők felujítására felhasználtatik. Minthogy azonban különösen a közép- és magas-hegységi erdőgazdaságokban a magtermő évek ritkák s másrészt, mert bármenynyire is óhajtanók a fentebb emlitett felújitási módot alkalmazni, bizonyos körülmények között egyes gátoló akadályok miatt nem vihetők azok kellő sikerrel keresztül, gyakran jövünk abba a helyzetbe, hogy a mesterséges úton való felújitást kell alkalmaznunk, a mikor is az erdőtelepitést vagy erdősitést vetéssel vagy ültetéssel eszközöljük.

Az alábbiakban mindazokat a teendőket felsoroljuk, a mik az emlitett felújitási módok sikeres elvégezéséhez szükségesek.

Az erdőmüvelés körüli szolgálati teendőknél főleg a csemetenevelésre, az erdősités munkájára, az erdősitések pótlására s felügyeletére, nemkülönben a természetes úton való felújitás elveire s gyakorlati kivitelére vonatkozólag kell alaposan s pontosan tájékozva lennünk. E tekintetben az alábbiak szolgáljanak általános tájékozásul.

1. *Csemetenevelés.* Abból a czélból, hogy vágásainkban a felújitást s másnemü területeken az erdőtelepitést sikeresen eszközölhessük, arra kell törekednünk, hogy jó, erőteljes, zömök s kültetésre alkalmas csemetéket neveljünk. A csemetéket fenti czélokra vándor- és állandó csemetekertben neveljük.

A vándorcsemetekertek kisebb erdőgazdaságokban rendszerint az illető vágások közelében telepittetnek; erre a czélra lehetőleg sik fekvésü s jó talajú helyet választunk, azt bekeritjük s ágyakba felosztván, a szükséges csemetéket abban neveljük.

Nagyobb erdőgazdaságokban azonban, hol évenkint sokszor igen nagymennyiségü, különfele korú s fajú csemetére van szükségünk, a völgyekben s lehetőleg a védkerületi erdőaltiszt lakásához közel fekvő helyen állandó csemetekerteket telepitünk. Az ilyen csemetekerteknek nagyságát az évenkint ültetés útján erdősitendő területre szükséges különfele fajú s korú csemetemennyiség alapján határozzuk meg s azonkivül arra is figyelemmel vagyunk, hogy az ültetésekhez szükséges csemetemennyiség az ilyen csemetekertekben tartamosan neveltessék. Az állandó csemetekertekben a kopárok erdősitésére, avagy más különleges czélokra is nevelhetünk csemetéket. Természetes, hogy az állandó csemetekert a tartamos használatnak csakis akkor fog megfelelni, ha annak egy része (rendszerint az egy évi csemeteszükségletnek megfelelő terület) ugarnak hagyatik. A tapasztalat ugyanis azt igazolja, hogy ugarolással a csemetekert talaja nem merül ki olyan gyorsan s állandóan jókarban tartható.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ha a fentiek figyelembevételével a csemetekert nagysága meghatároztatott, követi azt a csemetekert helyének gondos kiválasztása, területének kitűzése s a bekerítése.

A csemetekert helyéül lehetőleg sík területet válaszszunk s arra is ügyeljünk, hogy a terület az erősebb szelek ellen védve legyen. A csemetekert helyének megválasztása alkalmával a túlságos laza és túlságos kötött talajoktól óvakodjunk. A nem nedves rétek igen alkalmasak csemetekertek czéljaira. Minthogy a csemetekertet állandóan felügyelni kell, a mennyire lehetséges, a csemetekertet helyezzük el az erdőaltiszti lakások közelében. Arra is kell vigyázni, hogy a csemetekert öntözéséhez szükséges *víz* közelben legyen. Nagyobb csemetekerteknél őrkúnyhókat vagy csemetekertőri lakásokat is szokás építeni. Az ilyen csemetekertekben, vagy azok közelében a csemeték fenntartásához, ápolásához, a vetéshez, iskolázáshoz, az öntözéshez stb. szükséges eszközök és szerszámok részére megfelelő kamarákat is építtetünk.

Ha a csemetekert helye gondosan megválasztatott, a csemetekert határait kitűzzük s a csemetekertet bekerítjük. A csemetekertek bekerítésére főleg az egyszerű rúd-, patics-, erdei lécz- s végül a drótkerítést szokták alkalmazni.

A következő munkálatot a csemetekert talajának első megmivelése képezi, melynél teendőnk az, hogy a köveket, gyomokat s gyepet eltávolítjuk, a mit azután a föld felásása követ. Tapasztalatok szerint leghelyesebb az az eljárás, ha a csemetekert első megmivelési munkálatait a vetés előtti nyáron, vagy őszszel végezzük. A vetés idején, tavaszszal a csemetekert másodszori megmivelését foganatosítjuk, a mikor is a területet újból felásatjuk, táblákba osztjuk s azután a csemeteágyakat, gyomláló ösvényeket készíttetjük el, majd a vetőbarázdákat léczrámákkal, vagy más eszközökkel kinyomatjuk, a magvakat elvetjük s a vetőbarázdákat földdel betakarjuk.* A kikelő csemetéket a madarak, nap heve ellen az úgynevezett csemeterácsokkal szokás megvédeni.

Nem csekély fontosságú a csemetekert állandó gondozásához tartozó teendőknek, minők: a gyomlálásnak és kapálásnak, öntözésnek, csemeték beárnyalásának, a csemeték ollózásának s végül a csemetekert védelmének stb. idején való elvégezése. Csemetekertjeinkben sohase tűrjük meg a gyomokat s főleg arra vigyázzunk, hogy azok magba ne menjenek, nehogy újból elszaporodjanak. Gyomokat még a csemetekertek közelében sem szabad megtűrni. Csemetekertjeinket évenkint általában háromszor szoktuk gyomláltatni, de ha a csemeték jól fejlődése érdekében szükségesnek mutatkozik, azt többször is eszközölhetjük. A gyomokat gyökereikkel együtt kell a csemetekertekből kiirtani. Szélesebb csemetesorok között a megkapálásra kézi kapáló ekéket is alkalmazhatunk. Nagy szárazság alkalmával öntözzük meg esténkint, lehetőleg állott vízzel csemetéinket. Igen fontos a sűrűen kelt vetésnek átritkitása, mely ollózással történik.** Erre a czélra leginkább a «Máramarosi csemeteritkító olló» (leirását lásd «Az Erdő» 1909. évi 4. füzetében) használható. A csemeték ritkitását a csemeték egy éves korában kell végezni, lehetőleg korán, a tenyészet megindulása előtt, a mikor is a csemeték törzsecskéi a föld színéhez közel vágandók le. A csemeteritkitási munkálatokhoz csak ügyes, teljesen megbizható munkások alkalmazandók.

Fentieken kívül még arra is törekedjünk, hogy csemetekertjeinket mindenkor a megfelelő védelemben

* L. bővebben *Tomcsányi Gusztáv:* «Erdei facsemeték nevelése» czímű művét. *Szerző.*

** A csemeteritkitásra vonatkozó eljárás leirását l. «Az Erdő» 1911. évi. 99. és 100. lapjain. *Szerző.*

TÁRCZA.

Két kemény kő.

Irta: *Stenkáné Bapcsányi Vera.*

Bár semmiféle akadály nem állott útjokban, koruk és társadalmi állásuk teljesen megegyezett, a vagyont is mintha a sors egy és ugyanazon mérlegen szabta volna számukra, azonkivül fiatalok és szépek voltak mindketten, mint maga az életerős tavasz s tudták, hogy szerelmük egész hosszú életre kiható marad — mégis, a mindig csendes és jelentéktelen Radnóthyné aggódva csóválta fejét, midőn Horváth Elek megkérte Márta kezét.

— Csak valamivel más természeted lenne, akkor én is nyugodtan biználak Elekre.

— Ugyan mama, hiszen Elek éppen ilyennek szeret, a milyen vagyok.

— Hiszen nem is kételkedem benne, de mi lesz majd tovább, mindketten kemények és önfejűek vagytok, már pedig a házaséletben ez soha se vezet jóra.

— Te mondod ezt, mama, ki éppen határtalan jóságod és engedékenységed miatt teljesen háttérbe szorulsz és nem tudsz érvényesülni apa mellett?

— Nem érted még ezt, Márta, így a legjobb, a hogyan van. Isten őrizzen, hogy nekem is kemény természetem legyen apád mellett. A böles természet úgy osztotta be számunkra az életet, hogy a házasfelek úgyszólván egymást kiegészítsék: majdnem mindig a kemény kezű és hatalmaskodó férfi mellé engedékeny feleséget rendel és a lanyhább férj mellé erélyes asszonyt, hogy így pótolja a férj jelleme nyomán támadó hézagot. De ha olyan két természet kerül egymás mellé, mint a tietek, csak szerencsétlenséget és bajt idézhet elő; ne feledd, gyermekem: «két kemény kő rosszul őröl».

— Én pedig mást mondok, mama: két összetett erő dupla hatalom. Micsoda ideális életet élhet az olyan pár ember, a ki egyformán erős s nem hátráltatja egymást repülésében.

— A házaséletben nem repülünk, Márta, hanem igát húzunk, és csak tőled fog függni, hogy nagyon ne érez-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

részesítsük. Az erdei vadak és a legelőmarha ellen a csemetekerteket a megfelelő kerítéssel látjuk el; az egereket mérgezni, a madarakat elriasztani, vagy a vetéseket ellenük betakarni; a cserebogarakat s azok pajodjait összeszedni, a lótetűt fészkükben felkeresni s megsemmisiteni stb. szokás.

Csemetekertjeink talajának állandóan a kellő karban való tartására a különféle trágyázási eljárásokat alkalmazzuk. Csemetekertjeink talaját leginkább a keveréktrágyával (kompossttal) szoktuk termőképes állapotban tartani. A komposzt főleg a csemetekert gyomlálása alkalmával kiszedett gyomokból áll; a gyomot erdei alommal, fahamuval, gyephantokkal stb. összekeverjük s úgy rakjuk, hogy lehetőleg minden 15 cm. vastag réteget égetett mészszel szórunk be. Az égetett mész hatása folytán a gyomok korhadása gyorsabb lesz. A kúpalakúlag összerakott kompossthalmot kivülről gyephantokkal borítjuk be s a halom tetején az esővíz felfogására mélyedést készítünk. A kompossthalmokat két éven át évenkint kétszer, esetleg háromszor átforgatjuk addig, mig teljesen porrá érett trágya lesz belőle, a mit azután a csemetekert talajának javítására felhasználhatunk. Néhol az erdei levelényt, a fahamut, gyephamut, istállótrágyát, zöldtrágyát s végül a meszet és a különféle műtrágyákat is szokták alkalmazni.

Gyomos helyek erdősítésénél, hézagok utánpótlásánál nagyobb, fejlettebb s erősebb csemetékre is van szükségünk. Ilyen csemetéket átiskolázással nyerünk; ennél szabályul azt tartsuk be, hogy az iskolázásnál a satnya, vékony, nyurga csemetéket dobjuk el s csakis teljesen ép, erőteljes, egészséges és jól kifejlődött csemetéket használjunk iskolázásra. Az iskolázás kivitelére a tavasz a legalkalmasabb; lehetőleg korán, még a rügyek kifakadása előtt kell ezt végezni. Ha lomblevelű fanemekből fölsuhángokat vagy suhángokat kell nevelni, akkor másodszor is iskolázzuk azokat; a mikor is a gyökérmetszést is alkalmazhatjuk s arra törekszünk, hogy a nagyon mélyre hatoló s oldalt kiterjeszkedő gyökerek megkurtittassanak.

Csemeteszükségletünket vétel vagy csere útján is beszerezhetjük és kisebb mennyiségü csemetét az erdőből, az úgynevezett magakelt csemeték összegyűjtése útján is lehet szerezni. Mindezekkel szemben azonban a csemetekertekben nevelt csemeték adják — tapasztalat szerint — a legjobb és legbiztosabb eredményt.

Végül megemlítjük, hogy rendszeres erdőgazdaságokban az egyes csemetekertekről, úgynevezett csemete-törzskönyveket vezetnek, melyek alapján a csemetekertekben nevelt csemetekészlet bármikor megállapítható. Az ilyen törzskönyvekben ki van tüntetve a csemetekert czélja, beosztása, területe (külön a megművelés és ugar szerint); továbbá az egyes fanemek, korosztályok, ugar által elfoglalt táblák, a csemetekészlet stb. A törzskönyveknek kiegészitő részét a csemetekert vázlatrajza képezi. Az ilyen törzskönyvekbe a csemetemennyiség felvétele becslés útján történik. A csemetemennyiség becsülése úgy történik, hogy a becslés alá kerülő ágy vagy táblából kiválasztunk néhány, az átlagot képviselő próbasort, abban a csemetéket megolvassuk s az adatokból megállapítjuk, hogy egy sorra átlag hány darab csemete esik; ezt az átlagot aztán az ágyban vagy a táblában levő sorok számával szorozzuk. A satnya, ki nem fejlődött csemetéket a számításnál mellőzzük. Ismervén az egy táblában vagy egy ágyban levő csemeték számát, a csemetekertben levő csemetekészlet darabszámát nyerjük, ha az átlag ágy vagy tábla csemetéinek számát a csemetekertben levő ágyak vagy táblák számával szorozzuk. A csemetebecslés a csemeték kora és faja szerint (külön az egy-, két-, háromévesek stb.) történik.

(Folytatása következik.)

---

zétek annak terhét. A mit pedig az összetett erőkről emlitesz, az igaz, de csak addig, a mig egyet akartok, ellenkező esetben e két erő: két ellenség; azért jó az én engedékenységem, mert mint gyöngébb fél az erős támogatásába szegődtem, azért nem érzem nehéznek apád mellett az élet igáját.

*

Mikor már vagy félesztendő is elmult egybekelésük óta a nélkül, hogy egy parányi felhő borult volna boldogságukra. Radnóthyné megkönnyebbülten lélegzett föl s örömest jelenté férjének abbeli reményét, hátha leányuk Elek befolyása alatt megváltozik, engedékenyebb és alkalmazkodóbb lesz.

— Dehogy változik az meg, — veté ellen Radnóthy, ki már csupa megszokásból sem hagyta soha jóvá felesége nézetét. — Annyi az egész, hogy Elekben mesterére talált a gyerek: kemény csikónak kemény zabola kell, már pedig ehhez senki sem ért jobban Eleknél.

— Ne hidd, nem ettől változik meg; attól tartok, hogy a túlságos szigorral és erélylyel inkább maga ellen lázítja; ezt különben te jobban tudhatnád, hiszen a te nevelésed.

— Enyém hát, nem is neveltem a gyerekből afféle holdkóros selyemkisasszonyt, a kin minden léhűtő gavallér kifoghat. Ember legyen a talpán, a ki tud fölötte uralkodni, mert különben ő fogja nyereg alá törni. Ha látnád, milyen regulában tartja az a két kölyök a házat és gazdaságot, hogy gyönyörűség nézni; olyan azoknak a keze és akarata, mint az aczél; különben nyugodt lehetsz, egyelőre még egyik sem gondol az uralom elkaparintásával, a mint látom, még mindig olyan fülig kozmásak egymásba, hogy már szinte nem járja.

A «gyerek» pedig — mint fűgyermek hián Mártát elöszeretettel nevezte az apja — éppen ma mérte össze erejét férjével. A fiatal pár szeme haragos fényben villogott s feleleteik, mint két összecsapott éles aczélpenge pattogott, s miután egyik sem engedett a maga igazából, haragban váltak el egymástól. A férfi hevesen becsapva maga mögött az ajtót, távozott, az asszony meg, hogy megmutassa, hogy tulajdonképen ő a sértett fél, bezárkózott a szobájába s a férj először étkezett magában.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A nyugdíjtörvényjavaslat a pénzügyi bizottságban.

Lapunk ez évi 20. számában részletesen ismertettük az új nyugdíjtörvényjavaslatot s rámutattunk annak abbeli sérelmes rendelkezésére, mely az erdészeti altiszti személyzet köteles szolgálati idejét 40 évben állapítja meg, szemben az államrendőrségi, határrendőrségi, csendőrségi, pénzügyőri legénységi, valamint a bírósági fogházaknál, az országos büntető- és a kir. javító-intézeteknél az őrszemélyzethez tartozó alkalmazottakkal, a kiknek köteles szolgálati ideje 35 évben szabatott meg, azzal a megokolással, hogy ezek olyan terhes szolgálatot teljesítenek, a melynél fizikai munkaerejük sokkal fokozottabb mértékben vétetik igénybe, mint más szolgálatokban.

Rámutattunk arra, hogy a törvényjavaslatnak ez a rendelkezése nem méltányos az erdészeti altisztekkel, erdőlegényekkel és segéderdőőrökkel szemben, mert hogy ezek a 35 évi szolgálát kedvezményében részesülő alkalmazottaknál könnyebb szolgálatot teljesítenek, — éppenséggel nem áll.

Megemlítettük azt is, hogy — értesülésünk szerint — az Országos Erdészeti Egyesület fog ezzel a kérdéssel foglalkozni s törekedni fog a 35 évi szolgálati időnek az erdészeti altiszti személyzetre való kiterjesztését kieszközölni.

Az Országos Erdészeti Egyesület legutóbbi igazgatóválasztmányi ülésén tárgyalta is ezt a kérdést s úgy az egyesület, mint a földmivelésügyi miniszter úr is minden lehetőt megtett arra nézve, hogy a 35 évi szolgálat kedvezménye az erdészeti altisztekre is kiterjesztessék, azonban — sajnos — eredmény nélkül.

A képviselőház pénzügyi bizottsága november hó 26-án tárgyalta az új nyugdíjtörvényjavaslatot, a melynek renden Tallián Béla báró, az Országos Erdészeti Egyesület nagyérdemü elnöke, azt a kérelmet terjesztette elő, hogy a törvényjavaslat 11. §-ának hatása, vagyis a 35 évi szolgálati idő, terjesztessék ki az erdészetnél alkalmazott altiszti és őrszemélyzetre is, mint a kik szintén fokozottabb mértékben terhes és életveszélyes szolgálatot teljesítenek.

Teleszky János pénzügyminiszter úr rámutatott arra, hogy a 40 évi szolgálati időnek 35-re való mérséklését nagy óvatossággal kell tárgyalni és minden olyan törekvést, mely a munka csökkentésére irányul, vissza kell utasítani. Utal arra, hogy a gazdag német társadalom csakis a 40 éves szolgálati időt ismeri és akkor is a maximális nyugdij a fizetésnek 75 százaléka. Bár a német példát helyesnek tartja, a szolgálati időnek részben való leszállítását Ausztriára és a közös hadsereg havidijasaira való tekintettel vette fel a javaslatba.

A javaslat elvi alapon áll: 35 éves szolgálati időt állapít meg azoknál, a kik főiskolai tanulmányaik folytán később juthatnak csak állami szolgálatba. Ez az intézkedés egyenlőséget teremt. A szolgálati idő leszállítása a fegyver alatt szolgáló alkalmazottaknál arra az elvi álláspontra vezethető vissza, hogy ezek szolgálata súlyosabb és koczázatosabb. De éppen, mert a javaslat elvi alapon áll, annak megbolygatása igen nehéz.

Nem járulhat hozzá ahhoz, hogy a postaalkalmazottaknak és erdészeti altisztéknek köteles szolgálati ideje leszállíttassék.

A nyugdíjjárulék mértékének a leszállításához hozzájárul, noha a leszállításnak tárgyi alapja nincs és a járulék Ausztriában 4·3% a tisztviselőnél, 1·6% az altisztéknél és a szolgáknál. Mivel azonban a nyugdijjárulékot jóléti intézményekre szándékozik forditani, nem zárkózik el attól, hogy az alkalmazottak erre a czélra kevesebbet adózzanak, és hogy a járulék tisztviselőknél 1·5%, altisztéknél és szolgáknál 1%-ra szállíttassék le.

Ez csak a kezdet volt s csak jelentéktelen ostobaságból eredt, mégis, ezután már napirenden voltak hasonló heves viták, melyek lassanként teljesen megbontották az eddigi szép egyetértést. A legcsekélyebb dolog is alkalmat adott összezördülésre s miután egyik sem akart engedni a maga vélt igazából, az elkeseredés mind nagyobb mérvet öltött, úgy hogy Márta már nem tudta többé titkolni szülei előtt. Bár soha se panaszkodott, de nyomott kedélye és ingerültsége mindent elárult. Végre Radnóthy már nem állhatta szó nélkül, s sarokba szoritva leányát, vallatóra fogta.

— Gyerek, mi az ördög van veletek egy idő óta, mit jelentsen az a folytonos duzzogás, mi?

— Semmi, apus, túl vagyunk a mézesheteken, anynyi az egész.

— De hiszen nekem ugyan beszélhetsz, nem olyan könnyen hintesz port a szemembe, mint anyádnak. Hát csak ki vele, rossz talán hozzád, megcsal, nem szeret már a gézengúz?

— Nem, nem, apus, nem ez a baj, — tiltakozik a fiatal asszony lángbaborult arczczal.

— Hát ne is legyen, az áldóját, mert akkor velem gyülik meg a baja. Beszélj hát, neked nem tetszik már, unod magad mellette?

— Óh nem, apus, ez nem, de... de...

— Nos?

— Rettenetesen makacs természetü, mindenben neki kell hogy igaza legyen, s ha nem engedek, összezördülünk s utána napokig nem beszélünk egymással.

— Ejh, hát nem tudsz ezen segiteni? Hát ez az a hires virtus, a melylyel régebben dicsekedtél?

— Apus nem ismeri Eleket, más fából faragták azt, mint a többi fiatalembert. Ha régi módszeremet ki akarom próbálni rajta, még jobban megköti magát s napokig sem néz felém s úgy tesz, mintha nem is törődne duzzogásommal. Ezt az életet nem birom soká, inkább visszajövök hozzád, ki jobban tudod megérteni Mártádat!

— Nem jó lesz egy igy, gyermekem, — simogatta Radnóthyné leánya fejét. — A te helyed már Elek mellett van, hiába jönnél ide, tőle távol még boldogtalanabb lennél. Nem szabad elcsüggedned, Elek szeret s

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A szolgálati díj leszállításához azonban már azért sem járulhat hozzá, mert ennek a nyugdíjjal semmi összefüggése sincs.

A kényszernyugdíjazásnak az egész vonalon való kimondását czélszerűnek nem tartja. A javaslat azonban kimondja, hogy a nyugdíjjárulékot a köteles szolgálati idő betöltése után is kell fizetni és így ez részben azzal az eredménynyel fog járni, hogy azok, a kik kiszolgáltak, nyugalomba helyezésüket kérni fogják. Ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy a 11. szakasz alá nem eső alkalmazottak (ilyenek az erdészeti altisztek is) a 36-ik évtől a 40-ik szolgálati évig nem fognak nyugdíjjárulékot fizetni.

Hozzájárul ahhoz, hogy az özvegyek férjük halála után három hónapig a férj fizetésének megfelelő ellátást kapjanak.

Végül a pénzügyminiszter úrnak egyéb kijelentései után a pénzügyi bizottság egyhangú lelkesedéssel elfogadta a javaslatot a részletes tárgyalás alapjául.

A pénzügyminiszter úr említett álláspontjából most már csaknem biztosra vehetjük, hogy a 35 évi szolgálat kedvezménye az erdészeti altisztekre nem fog kiterjesztetni.

Sajnálattal tudatjuk ezt a hírt t. olvasóinkkal s megnyugtatásul csak azt tudjuk felhozni, hogy a törvényjavaslatnak egyéb számottevő kedvezései és előnyei mellett ez a kevésbbé méltányos eljárás nem bir nagyobb jelentőséggel s ebben a mostoha sorsban, nemcsak az erdészeti altiszteknek, hanem a szintén nem kevésbbé életveszélyes és a mellett egészségtelen, fáradságos szolgálatot teljesítő bányászati altiszteknek, posta-alkalmazottaknak, kik különösen Budapesten reggeltől estig számtalan emeleteket járnak meg, s más egyéb alkalmazottaknak is része lesz.

A kormánynak egyébként az a terve, hogy a törvényjavaslatot az országgyűlés mindkét háza még ebben az évben letárgyalja s hogy az még ebben az évben törvényerőre emelkedjék. *(—h.)*

Milyen eb nevezhető vadászati szempontból kóbor ebnek.

A vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 14., 16. és 17. §-ai már számos félreértésre szolgáltattak alkalmat s lapunk t. olvasói is több izben fordultak hozzánk e tekintetben felvilágosításért. Különösen arra nézve térnek el a vélemények és nézetek egymástól, vajjon az idegen vadászterületen talált *vadászkutyákat* jogosítva van-e a vadászterület tulajdonosa, alkalmazottja vagy bérlője lelőni, vagy sem.

A törvény 14. §-a azt mondja, hogy: «A vadászati területen talált házimacskákat és kóbor ebeket, a vadászatra jogosított, elpusztíthatja».

A 16. §. harmadik bekezdése szerint: «A vadászatra jogosítottakon kívül senkinek sem szabad a vadászati területre bármi faju ebeket bocsájtani; kivételnek a nyájőrök, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függeszteni, mely első lábaik térdein alul 5 centiméternyi távolságra lóg alá».

Végül a 17. §. kimondja, hogy: «A sebzett vadat idegen területen üzni nem szabad. Ha a vadászatra jogosultak vadászebei idegen területre átmennek, ott az illető vadászatra jogosult által letartóztathatók mindaddig, mig gazdáik az okozott károkért teljes elégtételt nem adtak; a kártérítés iránti követelés joga az ebek le nem tartóztathatása esetén is fennmaradván».

A mig tehát a törvény 14. §-a — tekintet nélkül az ebek fajtájára — kimondja, hogy a vadászati területen talált kóbor ebet a vadászatra jogosított elpusztíthatja, addig a 17. §. a vadászebekre nézve már külön-

---

idővel majd csak eligazítják egymás közt, a mi most nem vág össze.

— Nem lesz ez már soha jobban, mama, Elek hovatovább zsarnokabb.

— Baj ez, Márta, nagy baj, ez az, a mitől előre féltem és óva intettelek, de még minden jóra fordulna, ha némileg le tudnád küzdeni makacs természetedet. Csak egyetlen-egyszer birnál Elek kedvéért valami áldozatot hozni, valami nagy és neki igen kedves áldozatot s meglátnád, mennyire megváltozna veled szemben. Próbáld meg, leányom, ha lesz egyszer alkalmad erre, el ne szalaszd, de ennek tisztán az ő kedvéért kell történnie, mert ne feledd, Elek nem az a természet, a kit erőszakkal le lehet győzni; azonkivül neked sem tetszene olyan oroszlán, a ki legyőzetve, tenyeredből czukrot nyalna, ... ne kivánd, hogy férfias önérzete árán szerezze meg neked a házi békét.

Így következett be ismét a tavasz, a nélkül, hogy Márta életébe változást hozott volna. Örökös feszültség ritka kibéküléssel, kevés jó napot hozott számukra, a helyzet már-már mindkét félre tarthatatlanná vált, midőn egy napon a férj heves jelenet után kilovagolt a mezőre, egy városias öltözetű, munkásnőnek látszó asszony állított be hozzájuk, vézna kis leánygyermekkel a karján s Horváth Elek után tudakozódott. A cselédek Mártához utasították, de az nem akart bemenni, azt hajtogatván, hogy már csak inkább megvárja a nagyságos urat, mert neki vele van dolga és senki mással.

A hangos beszédre kijött Márta s kérdé az asszonytól, mi járatban van.

— Ezt a gyereket hoztam el, — felelé az asszony szemtelenül vigyorogva.

— Minek hozta ide? — kérdezte Márta csodálkozva, — mit csináljak vele?

— Haha, — nevetett az asszony, — nem is a nagyságának hoztam, hanem a férjének.

— De hát minek?

— Az már a nagyságos úr dolga, hogy mit csinál vele, én már eleget vesződtem a fattyúval. Mit gondolnak, nincs más gondom, mint gazdag urak gyerekeit ingyen eltartani?

— Ez a maga baja, mi köze hozzá a férjemnek?

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

leges intézkedéseket tartalmaz s úgy rendelkezik, hogy a vadászatra jogosultak idegen területre átment vadászebei, az illető vadászatra jogosult által letartóztathatók.

Ez a két egymásnak látszólag ellentmondó rendelkezés szolgáltatja a kétséget abban a tekintetben, hogy az idegen vadászati területen talált *vadászeb* egyáltalán elpusztítható-e, vagy csak letartóztatható.

A vadászebekre is áll az az általános jogszabály, hogy gazdáik kötelesek azokra akként felügyeltetni, hogy idegen vadászterületen magukban ne kóboroljanak, s a vadászatra jogosult a saját vadászterületén talált idegen vadászebeket csak akkor nem jogosult elpusztítani (lelőni), ha és amennyiben azok gazdáiknak, illetve azoknak környezetében vannak, a kiknek gondozása és felügyelete alatt állanak, vagy azoktól vadászat közben felismerhetően a vad felkutatása vagy üldözése közben távoznak el és mennek át idegen vadászterületre.

A törvénynek 14. és 17. §-ai tehát nem ellentmondók, hanem kiegészítik egymást, amennyiben a 17. §. kiméletben részesíti a vadászebet akkor, a mikor az tényleg nem kóborol, hanem gazdája társaságában a vad felkutatása vagy űzése közben idegen vadászterületre téved.

Arra nézve, hogy milyen ebet nevezhetünk vadászati szempontból kóbor ebnek és hogy kóborláson ért vadászkutyák is az arra jogosítottak által elpusztíthatók, tájékozásul közlünk néhány bírósági határozatot:

A vadászatra jogosított a vadászterületén talált gazdátlan ebet abban az esetben pusztíthatja el, ha azt a fennforgó körülmények figyelembevétele mellett kóbor ebnek tarthatta. (Győri kir. itélőtábla 1898. évi nov. hó 3-án kelt határozata.)

Kóbor eb a gazdátlan és az a kutya, mely gyakran vagy rendszerint felügyelet nélkül csatangol. (Budapesti kir. itélőtábla 1900. évi február hó 22-én kelt határozata.)

Nem tekinthető kóbor ebnek az a kutya, melyet annak lelövője, mint a közvetlen szomszéd kutyáját ismert. (Budapesti kir. itélőtábla 1897. évi november hó 19-én kelt határozata.)

Az a körülmény, hogy a kopó vadász nélkül, de vadűzés közben és a vadászatra nem tilalmas időben a vadászra idegen, de vadászterületével szomszédos vadászterületre átment, a kopót kóbor ebbé nem minősiti. (Budapesti kir. itélőtábla 1900. évi február hó 22-én kelt határozata.)

A vadászeb is kóbor ebnek tekintendő akkor, ha nem vadászatra jogosult által gyakorolt vadászat közben jutott idegen területre. (Marosvásárhelyi kir. itélőtábla 1895. évi szeptember hó 29-én kelt határozata.)

Valamely idomitott és gondozás nyomait viselő vadászeb csupán annálfogva, mert gazdájától annak jogos és jogosult módon való vadászása esetén kivül jutott idegen területre, kóbor kutyává nem válik. (Kassai kir. itélőtábla 1902. évi junius hó 30-án kelt határozata.)

Kóbor ebnek tekinthető minden olyan eb, mely idegen vadászterületen gazdátlanul, vagy kellő felügyelet nélkül szabadon kószál, vagy vadászik, nincs tehát kivéve a vadászeb sem, mely ép úgy lehet gazdátlan, elhanyagolt és gondozatlan, mint bármely másfaju eb. (Marosvásárhelyi kir. itélőtábla 1903. évi szeptember hó 29-én kelt határozata.)

A törvény nem kóbor ebnek csak azt az ebet tekinti, mely felismerhetőleg gazdájának felügyelete alatt áll, ennek környezetében mozog s esetleg csak ettől szabadult el rövid időre idegen vadászterületre. (Marosvásárhelyi kir. itélőtábla 1903. évi szeptember hó 29-én kelt határozata.)

— Ugyan már ne tegye magát a nagysága, mintha nem értene. Ez a gyermek a nagyságos úré; ej no, ne sápadozzon úgy, hiszen még abból az időből való, mikor az úr legényember volt, aztán meg is fizetett a gyerekért becsületesen annak a haszontalannak, hogy tisztességesen eltarthassa, de ez a szerencsével elverte a pénzt s a világba ment. Már most én mit csináljak a gyerekkel, ingyen nem tartom, sem el nem pusztíthatom, mert a milyen bolond a törvény, menten nyakamba szakadna a baj. Már három hónapi tartásdijjal adós az anyja, azért jöttem hát, hogy ezt megfizessék. No, most már tudja a nagysága is, mit akarok.

Mártával mintha egyet fordult volna a világ, nem tudta, fájdalom vagy harag-e az, a mi egyszerre megszállta. Úgy? hát ilyen az az ember, a ki vele szemben olyan nagyon ragaszkodik önérzetéhez és reá akarja erőszakolni féleyes hatalmát? Ez, ez akar fölötte uralkodni? Óh, hogy ezt előbb nem tudta! De még most sem késő. No, csak jöjjön haza, most kezében van, most vissza fogja neki fizetni egyszerre azt a sok keserűséget és megaláztatást, a mit hónapokig tehetetlenül el kellett szenvednie! Meg fogja alázni, meg, egészen a földig, hogy egész életén át többé föléje ne emelkedhessen. S míg ezeket magában elgondolta, kezei önkéntelenül ökölbe szorultak s a harag eltorzitotta szép arczát. A gyermek ijedten fordult félre.

— Kicsoda az anyja? — kérdé Márta a szepegő gyermekre mutatva.

— Julcsa, instálom, a nagyságos úrnál szobalány volt a haszontalan.

Márta visszament a szobájába, de sehol sem találta helyét s százszor is elgondolta, mit fog férjének mondani, hogy jobban lesujthassa. És egyszerre, azt sem tudta hogyan, eszébe jutottak anyja intő szavai: «csak egyetlen-egyszer birnál Elek kedvéért valami nagy áldozatot hozni», de nem, ilyen áldozatot még az anyja sem akarhat tőle, hisz önmagát kellene megtagadnia, minden erkölcsi érzését eldobni magától, hogy képes legyen ezt megtenni.

Önmagával elégedetlenül sétált fel s alá szobájában, a dél ideje már közeledett, minden pillanatban itt lehet Elek. Kívülről, a nyitott ablakon át behallatszott a gyermek sirása s az asszony szitkozódása, melylyel a gyermeket csendre intette.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az idegen vadászterületen egyedül és felügyelet nélkül futkározó eb, ha vadászeb volt is, kóbor ebnek tekinthető s ha kóborlása közben nyaklánczot vagy szíjat viselt volna is, az az 1883. évi XX. t.-cz. 14. §-a szerint büntetlenül elpusztítható. (Kir. Curia 1899. évi 12,479. számu határozata.)

Az idegen vadászterületen csatangoló vadászebek is kóbor ebeknek tekintendők és a vadászatra jogosult által szabadon lelőhetők, hacsak az ebek gazdáikkal, illetve azoknak környezetében nincsenek, a kiknek gondozása és felügyelete alatt állanak, vagy azoktól felismerhetően vadászat közben és a vad felkutatása és üldözése közben távoznak el s mennek át idegen vadászterületre. (Kir. Curia 1906. évi 496. számu határozata.)

Idegen vadászterületen talált kóbor vadászkutyát a kerülő jogosult lelőni, mert a vadászatra jogosított ezt a jogot nemcsak személyesen, hanem megbizottja által is gyakorolhatja és mert a törvény az ebek fajára tekintettel nincs és a kóborlásban talált ebek közül a vizslákra kivételt nem tesz. (Kir. Curia 1894. évi 1091. sz. határozata.)

A közölt birói határozatokból következik, hogy minden olyan kutya, tehát a vadászeb is, mely gazdája nélkül idegen vadászterületen csatangol, vagy őzi a vadat, vadászati szempontból kóbor ebnek tekinthető s mint ilyen, az arra jogosított által a vadászatról szóló törvény 14. §-a értelmében büntetlenül elpusztítható.

De viszont következik az is, hogy semmi néven nevezendő olyan kutyát, legyen az vadászeb, vagy másfajtáju eb, a mely idegen vadászterületen gazdája társaságában, vagy annak környezetében találtatik, elpusztitani (lelőni) nem szabad, mert a gazdája társaságában levő kutya kóbor ebnek nem minősíthető. Nem szabad lelőni továbbá a vadászkutyát akkor sem, ha az gazdája felügyelete alatt, vagy annak környezetében a gazda jogosult vadászata alkalmával, a vad felkeresése vagy a vad üzése közben téved át idegen vadászterületre. Ilyen esetben a vadászebet a törvény 17. §-a értelmében csak letartóztatni szabad.

Minthogy az idegen vadászterületen talált vadászebről igen bajos megállapitani azt, vajjon az gazdája környezetében van-e, vagy pedig szabadon kószál, azért a vadászebek elpusztításánál a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel járjunk el, nehogy a jogosulatlanul elpusztított vadászebért még kártéritést is kelljen fizetnünk.

Az idegen vadászati területen gazdája társaságában talált ebre nézve a vadászati törvény 32-ik §-a intézkedik, a mely szerint: «A ki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati térre viszi, úgy szintén az is, a ki a nyájőrző ebekre vonatkozó intézkedés ellen vét, 2 koronától 20 koronáig büntettetik».

Minthogy a törvénynek ez a §-a sem tesz az ebek fajtájára nézve különbséget, nyilvánvaló, hogy semmiféle fajta olyan kutyát, mely gazdája társaságában van, elpusztitani nem szabad.

Elpusztítható azonban a nyájőrző eb is akkor, ha az nem a nyájat őrizte s nem is a gazdája mellett, vagy annak közelében s felügyelete alatt, hanem idegen vadászterületen gazdátlanul koborolva találtatik, mert a vadászatról szóló törvény 16. §-a szerint a nyájőrző ebeket, a nyájőrzők is csak azon feltétel alatt bocsájthatják idegen vadászterületre, ha maguk is jelen vannak. Ezt minden kétségen felül visszatükrözi a törvény 16. §-ában előforduló «bocsátani» szó, mely feltételezi, hogy a bocsátás megtörténjék. (Bocsátás alatt ugyanis csak azt lehet és kell érteni, hogy a más vadászati területre lépés a nyájőrzők által — megengedés útján — következzék be.) Ott pedig, a hol a nyájőr nincs jelen,

---

Márta felháborodott a durva szitkozódás fölött s öntudatlanul ébredt fel lelkében az asszonyi részvét egy parányi szikrája. Elvégre mégis Elek vére ez a gyermek, a kivel oly dúrván bánik a romlott lelkü asszony. Kihajolt az ablakon s rendreutasította az asszonyt.

— Hja, persze, — feleselt az asszony, — én hallgassak, a beszédem nem tetszik a nagysága kényes fülének, de gyerekeiket azért eltartatnák a szegény emberekkel, erre jók vagyunk.

Márta nem állhatta tovább az asszony szájaskodását, kemény hangon beparancsolta magához a szobába.

— Mennyivel tartoznak a gyermekért?

— Bizony már három hónapi tartásbérrel, ez huszonegy forint.

— Itt van harmincz forint, benne van az útiköltsége is, de most aztán hordja el magát.

Az asszony alázatosan hálálkodva indult kifelé.

— A gyermeket pedig itthagyja! — parancsolt rá Márta.

— De hiszen, ha fizetnek érte, szivesen tartom tovább is.

— Mondtam, hogy a gyermek itt marad; most pedig pusztuljon innen, még mielőtt férjemmel találkozna. Márta aztán ölébe vette a rossz bánásmódtól és éhségtől elgyöngült gyermeket s gyöngéd biztatással megitatott vele egy pohár meleg tejet. Aztán helyet csinált neki a diványon s lefektette a még mindig félénken szepegő fáradt gyermeket, mire ez nemsokára elaludt.

Márta az ablakon át meglátta férje kipirult arczán, hogy találkozott az asszonynyal és mindent tud. Röviddel aztán benyitott hozzá a férje. Márta az alvó gyermekre mutatva, csendre intette, de az ezt nem bánta, hanem odaborult felesége elé s megszégyenülten, alázattal dadogta:

— Hogy ezt megtudtad tenni!

— Csak a te kedvedért, Elek!

— Óh én ostoba, vak bolond! Meg tudod-e valaha bocsátani tévedésemet? Legutóbbi időben már kezdtem kételkedni szerelmedben s te most igy megszégyenitesz nagylelkűségeddel! Soha, a mig élek, nem fogom elfelejteni ezt a nagy áldozatodat és meglásd, egész életemen át azon leszek, hogy ezt az adósságomat iránt tad lerójam . . .

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nem követhet el «bocsátást», mert akkor a nyájőrző-eb nem «bocsátatik» idegen vadászati területre, hanem minden bocsátás nélkül, önként és akadálytalanul, természeti ösztönéből megy oda. A nyájőrzők távollétében, idegen vadászterületre minden felügyelet nélkül és gazdátlanul kóborló nyájőrző-ebeket nem védi az idézett törvényszakasz, miért is az ilyenek méltán tekinthetők kóbor ebeknek, melyek a 14. § értelmében elpusztíthatók. (Így döntött a kir. Curia egy felmerült eset alkalmából 1885. évi 6262. számú határozatában.)

Végül szükségesnek tartjuk még megjegyezni, hogy idegen vadászterületen keresztülvezető és használatban levő gyalogúton megkötött ebekkel és vállravetett puskával való átmenés, egymagában véve még nem képez vadászati kihágást. *Balogh Ernő.*

Gazdasági tanácsadó.

Házinyúl-tenyésztés külföldön. Anglia, a hol a házinyúl-tenyésztés igen magas fokot ért el, már évszázadok előtt a házinyulat, mint a közönség legkedvesebb eledelét ismerte, míg Franciaországban csak a mult század elején, még pedig a napoleoni hadjáratok révén ismerkedtek meg a jól kifejlett nemesebb fajtájú lapinokkal.

Hogy Franciaországban a lapin húsát mily nagyra becsülik, bizonyítja az a körülmény, hogy egyedül Páris évente 1.400,000 darabot fogyaszt.

Ott az nem «népeledel», mint Németországban, hanem az egész lakosságnak osztálykülönbség nélküli kedvencz húsa; de a francziák mesterei is a lapin-feldolgozásnak; ki ne hallott volna lapin gibelotte, a fricassé, a ragout és a filetsről? mind megannyi fejedelmi asztalon is megforduló ételek!

Belgiumban a lapin-tenyésztés szintén igen magas fokon áll, a flandriai tenyésztők a belga óriás név alatt ismert nyulat oly tökélyre hozták, hogy az a tenyésztés non plus ultráját képezi.

Bámulatos lendületet vett a lapin-tenyésztés Németországban is, pedig ott csak 1871. év után, a Franczia-országból visszakerült katonák ismertették meg hasznos voltát.

A német alaposság e téren is bevált s szaklapok, könyvek, ezerre menő egyletek foglalkoznak a lapinkérdéssel. Németországban az egyes fajták annyira nemesítettek, hogy ajánlatos volna, ha hazánkfiai vérfelfrissítés czéljából onnan szereznék be tenyészállataikat.

A mi a szomszéd Ausztriát illeti, ott Russó Alfréd 1872. évben egy praktikus lapin-tenyésztést indított meg s e czélból 2000 darab mintaállatot importált Normandiából, de miután a házinyúl-tenyésztés abban az időben még aktuális nem volt, Russó állományát jelentékenyen redukálta.

Ma azonban Russó büszkén tekinthet körül, mert a mi jelenleg Ausztriában házinyúl-tenyésztés tekintetében létesült, az jórészt az ő buzdításának, példaadásának, szóval apostoloskodásának köszönhető.

Ezekből látható, hogy az egész művelt nyugat a lapint mint megfelelő élelmi czikket fogadta el; erős a hitem, hogy hazánkban is, ha a házinyúl kellő formában bemutattatik, keresett árút fog képezni. *(bl.)*

Tehenek fejése és takarmányozása. Ha a teheneknek fejés közben enni is adunk, úgy az vagy a tejhozamot befolyásolja hátrányosan, vagy pedig a tehenek nem rágják meg a takarmányt azzal az alapossággal, mint hogy ha evés közben nem háborgatják őket a fejéssel. A gyakorlati tapasztalat többszörösen igazolta, hogy olyan tehenészeteknél, a hol takarmányozni és fejni egyidőben szoktak, ha ezt elkülönítve teszik, a tejhozam emelkedik. Ez természetes is, mert a tej nagyobb része a fejés közben kifejtett inger folytán keletkező erősebb vérkeringés következtében választódik ki. Az evés és a táplálék benyálazása azonban szintén erősebb vérkeringést vált ki, még pedig a nyálképződés elősegítésére. Ha tehát egyszerre fejünk és takarmányozunk, természetes, hogy vagy a tejkiválasztás, vagy az evés, illetve az étel benyálazása nem történhetik kielégítő módon. Ha azonban a tehénistállókban betartjuk a többszörösen kipróbált és jónak bizonyult két főtakarmányozási időt, akkor a fejést könnyű szerrel különválaszthatjuk a takarmányozástól. A fejésnek a takarmányozástól való különválasztása mellett szól az a körülmény is, hogy a takarmányozásnál, különösen ha poros szénát adunk a teheneknek, az istálló levegőjét bepiszkítjuk s így a tejbe is könnyen por vagy más piszok juthat. Sohase adjunk tehát a teheneknek fejés közben enni.

Különfélék.

Nemesfűztelepek berendezése. Ma mintegy negyvenezer munkáscsalád foglalkozik télen rendszeres mezőgazdasági háziiparral s ennek következtében sok helyen előállott annak a szüksége, hogy e téli foglalkozás nyersanyagát termeszszék és nemesfűztelepeket rendezzenek be. A földmivelésügyi minisztérium erre a czélra ismét 30,000 K-val emelte a költségvetési tételt, a mely összegből a községek, a termelő- és értékesítőszövetkezetek a nemesfűztelepek berendezéséhez államsegélyt fognak kapni. A földmivelésügyi miniszter minden községnek, mely értéktelenebb területeit fűztermesztés czéljaira berendezi, holdanként a rigolirozási munkálatokra 100 K segélyt és megfelelő mennyiségű ingyen fűzvesszőugványt engedélyez.

Erdőmunkások nyugdíjbiztosítása. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárra vonatkozó törvények kiegészítéséről szóló 1912. évi VIII. t.-cz. a gazdasági munkásbiztosítást gyökeresen átalakította nemcsak azáltal, hogy a balesetbiztosítást a díjak emelése nélkül kedvezőbbé tette, hanem kiváltképen azáltal, hogy olyan nyugdíjcsoportot állított fel, a melybe a legidősebb emberek is beléphetnek, a melyben a nyugdíj nemcsak igazolt rokkantság esetén, hanem a

© OEE Wágner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

65. életév betöltésekor feltétlenül megadatik még teljes munkabirás esetén is.

A törvény ez intézkedéseivel az érdekeltek köréből felhangzott óhajtásokat teljesítette, mindazonáltal ismerve a nép konzervatizmusát, s azt, hogy mily tartartózkodással fogad mindent a mi új, számolni kell azzal, hogy az új nyugdíjbiztosítás csakis akkor fog szociális fontosságához méltó elterjedést nyerni, ha sikerül iránta a nép bizalmát gyakorlati példákkal felkelteni.

Első feladat ezen a téren az, hogy a gyakorlati példák megszerzése czéljából a nyugdíjbiztosítás számára legalább azok nyeressenek meg, a kikben meg van a fogékonyság arra, hogy ennek üdvös voltát belássák. Eleinte valószinüleg túlnyomóan csak az időssebbek lesznek megnyerhetők, a kik már közeledni érzik az öregkor tehetetlenségét. De a czélnak ezáltal is nagy szolgálatot tesznek, mert az öregebbek példája utóbb bizonyára magához fogja vonzani a fiatalabbakat is, a kik látni fogják, hogy minél korábban kezdik meg a biztosítást, annál magasabb nyugdijat szereznek maguknak öreg korukra; az aggkori ellátás folytán elkerülik a koldusbotot vagy azt, hogy tehetetlenségükben családjaik könyörületére legyenek utalva.

Az új nyugdíjbiztosítás népszerűsítésének és elterjesztésének munkájában, a kincstári erdőhatóságok közreműködése, mint a melyeknek a munkásokkal való állandó érintkezése — különösen az időnkénti bérfizetések — erre a legjobb alkalmat szolgáltatják, felette előnyös; példa erre a nagybányai m. kir. főerdőhivatal, mint a melynek kerületében 21 község határából immár közel 400 erdőmunkás lépett be az új nyugdijcsoportba, biztositván magának a majdani társládai csekélyke nyugbérhez nyugdijat, temetkezési segélyt, baleseti segélyeket s a mi a legfontosabb aggkori ellátást.

A kincstári erdőhatóságok különösen előmozdithatják ezen nyugdijbiztosítás elterjedését, mert munkásaik számtalan községből lévén, hirét hazatértükkor elviszik s a többi lakossággal közlik.

Előmozdithatják a kincstári erdőhatóságok továbbá ezen nyugdijbiztosítás elterjedését akképpen is, ha a munkások jól felfogott érdekében megkövetelik, hogy a felfogadandó munkás az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár nyugdijcsoportjának már tagja legyen, a hol baleseti biztosítást élvezvén, balesetre való további biztosítása a kincstár részéről elesik. *G. K.*

Nyugdíjbiztosítás. A zalaegerszegi m. kir. állami erdőhivatal javaslatára, Zala vármegye alispánja elrendelte, hogy az erdőőri személyzet az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár keretében az 1912. évi VIII. t.-cz. által létesített új nyugdijcsoportban biztosittassék, illetve a más csoportokban biztosítottak oda átirassanak, biztositván így részükre háromféle módon elérhető nyugdijat, baleseti segélyeket és temetkezési segélyeket, főleg pedig aggkori ellátást, ha egyébként még munkabirók és szolgálatképesek is.

Ezen intézkedés alapján mint új tagok felvétettek: Körmendy János, Takács János, Kovács István, Kiszelák Ádám, Győri Gábor, Pintér János és Németh Jenő. A régi csoportjaikból az új és előnyösebb nyugdijcsoportba átirattak: Pap János, Salamon János, Hudvager János, Kovács Vendel, Bécs József, Steiner Gyula, Varga Albert és Németh Ferencz, hatósági erdőőrök és erdőszolgák.

Haláleseti segély. Szabó Árpád erdőőr a kisjenői főherczegi uradalomban volt alkalmazva; az uradalomhoz tartozó nadasi határban levő somosi erdőben dúvadakra vadászván, puskája véletlenül elsült, a lövés jobb hónalja alatt megsebezte s sebébe a gyulai közkórházban elhalt.

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál az 1910. évi XVI. t.-cz. 8. §-a alapján a kötelező balesetbiztosítás szerint lévén biztosítva, a pénztár özvegyének a 400 korona haláleseti segélyt Kisjenő község előljárósága útján kiutalványozta.

Halálozások. *Rend Domokos* m. kir. erdőtanácsos, az orsovai m. kir. erdőhivatal pénztárosa, életének 66-ik, állami szolgálatának 41-ik évében, november hó 10-én. — *Lakner Lajos*, m. kir. erdőmérnök munkás életének 43-ik, és hivatalos működésének 10-ik évében, november hó 12-én meghalt. — *Szálka Albert* bustyaházai m. kir. főerdőőr pedig életének 62-ik évében, november hó 21-én meghalt.

Időjelzés. A «Meteor» f. évi deczember hóra a következő időjelzést teszi közzé: Deczember havának változási napjai 1—3—7—8—9—12—13—14—16—18—21—24—26 és 30-ára esnek. Ezek közül legerősebb hatásuak a 3—8—9—12—14—21 és 26-ikiak. A 3-iki szeles hideg, a 8-iki enyhe csapadékos, a 9-iki szeles hideg, a 12-iki enyhe, a 14-iki hidegebb, a 21-iki igen hideg, a 26-iki pedig csapadékos, havas jellegű.

Hivatalos közlemények.

45,783. szám.
I. B.-1.

Valamennyi magyarországi kincstári erdőigazgatóságnak, főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak.

A kincstári erdőlegények nősülési engedélye ügyében.

Utasítom, hogy az erdőlegényeknek nősülési engedélyezése iránt benyújtandó kérvényeit ezentúl saját hatáskörében bírálja el, a nősülésre azonban csak akkor adjon engedélyt, ha az illető erdőlegény:

a) működése és magaviselete kifogás alá nem esik s ezen felül

b) huszonötödik életévét betöltötte,

c) ideiglenesen védkerületet lát el, s ezen állomáshelyén előreláthatólag erdőőrré leendő kinevezése után is meg fog hagyatni.

Ha e három feltétel közül bármelyik is hiányzik, a nősülést ne engedélyezze, hozzám pedig csak kivételes esetben s csak olyankor tegyen előterjesztést, a midőn a fent felsorolt kellékek hiánya mellett is külö-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nös méltánylást érdemlő okok kívánják a nősülés engedélyezését.

A nősülési engedély mindenkor csak azzal a fenntartással adható meg, hogy ha a szándékolt házasságkötésnek törvényes akadály nem áll útjában.

Budapest, 1912 május hó 31-én.

A miniszter helyett:

Kázy
államtitkár.

*

Meghivó az «Országos Erdészeti Egyesület» közgyülésére.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» f. évi rendes közgyülését *december hó 15-én* d. e. 11 órakor Budapesten, saját helyiségeiben (V., Alkotmány-u. 6. sz., II. emelet) tartja meg a következő tárgysorozattal:

1. Jelentés a legutóbbi közgyüles óta kifejtett egyesületi tevékenységről.

2. Tizenegy választmányi tag választása. Az alapszabályok értelmében kilépnek, de újra választhatók: Ambrózy Lajos báró, Arató Gyula, Eszterházy Miklós herczeg, Hirsch István, Kaán Károly, Tavi Gusztáv, Török Gábor, Tuzson János dr. és Zselénszky Róbert gróf. Két hely elhalálozás következtében van üresedésben, az egyik 1, a másik 3 évre.

3. Jelentés az 1911. évi számadások megvizsgálásáról és az 1913. évi költségvetés megállapitása.

4. Jelentés a Deák Ferencz-alapitvány kamataiból kiirt pályázatok eredményéről és javaslat az alapitvány rendelkezésre álló kamatainak hovafordítása ügyében.

5. Inditvány az 1913. évi közgyülés helyére és tanácskozási tárgyaira nézve.

6. Inditványok az egyesület czéljainak előmozditására általában. (Ily inditványok az alapszabályok értelmében a közgyülést megelőző napig a titkári hivatalnak irásban bejelentendők.)

Van szerencsénk az Országos Erdészeti Egyesületi t. tagjait felkérni, hogy a közgyülésen minél számosabban megjelenni és tanácskozásainkon résztvenni sziveskedjenek.

Budapest, 1911. évi november hóban.

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége.

*

Ezen meghivóval kapcsolatban azon t. tagtársakat, a kik a m. kir. államvasutak vonalain menetjegykedvezményre más alapon nem birnak jogosultsággal, felkérjük, hogy kedvezményes menetjegy váltására jogosító igazolvány megküldése végett legkésőbb deczember hó 11-ig alulirott titkári hivatalhoz fordulni sziveskedjenek.

A közgyülést közös ebéd követi, melynek helyét magán a közgyülésen fogjuk a t. tagok tudomására hozni. *A titkári hivatal.*

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesiteni sziveskedjenek.)

A Kóburg herczegi erdészeti tisztikarban: Okolicsányi Lajos, garamszécsi erdőhivatali főnök erdőtanácsossá neveztetett ki. Hering Samu erdőigazgató helyébe a királyhegyaljai erdőhivatali főnöki állásra Lux János ágostonlaki főerdőmérnök, — Lux János főerdőmérnök helyére, Ágostonlakra Kolbenheyer Gyula főerdőmérnök, — Kolbenheyer Gyula főerdőmérnök helyére, Helpára Szontagh Andor főerdőmérnök, pénztári ellenőr, — Szontagh Andor főerdőmérnök helyére Buday Aladár erdőmérnök-jelölt helyeztetett át, valamennyien jelen rangjukban.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte Modrovich Ferencz m. kir. segéderdőmérnököt Beszterczebányaváról Besztercére az erdőigazgatósághoz.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a czimszalagon átjavított lakczim miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett czimváltozás alapján, a nagyobb arányú czimnyomtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamácziókkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk

Bényes. A hiányzó lapot megküldtük s mivel előfizetése már junius végén lejárt, kérjük annak mielőbbi megujitását.

S. Gy. Gy. 1. Előfizetése már márczius hó végével lejárván, kérjük a hátralékos összeg mielőbbi beküldését. 2. A czimszalag kiigazitása iránt intézkedtünk. 3. Diczel: «Az apró vad vadászata» czimü és dr. Mika Károly fordításában megjelent müvét diszkötésben 24 koronáért a «Pátria» r. t. gazdasági szakkönyvkereskedésében (Budapest, IX., Üllői-út 25. szám) rendelheti meg

Cz. S. Előfizetése junius végével lejárt.

Sz. J. A szarvasbőröket küldje kikészités végett valamelyik állatpræparáló czéghez, vagy egy szücshöz. Ilyen állatpræparáló czégek: dr. Lendl Adolf, Budapest, (II., Donáti-utcza 7. szám); Hazai zoologiai laboratorium, Budapest, (VIII., Peterdy-utcza 18. szám); Szikla Szilágyi, Budapest, (VII., Amazon-utcza 13. szám); szücsök: Katzer József, Budapest, (IV., Szervita-tér 1 szám); Dán Testvérek, Budapest, (V., Dorottya-utcza 11. szám); stb. Hogy a kikészités mibe kerül, azt nem tudjuk, de egy levelezőlapon megkérdezheti bármelyik czégtől.

S. I. Miután a húzási-jegyzék még nem jelent meg, kérdésére lapunk következő számában adjuk meg a választ.

G. J. Szelid-gesztenye suhángot Faragó Bélánál, Zalaegerszeg, Stainer Gyulánál, Körmend, vagy Neumayr és Társa czégnél Zalaegerszeg, kap.

V. A. Olvassa el lapunk ez évi 5-ik számában «Az erdőőrök családi mivoltáról és családadójáról» irt közleményünket. abban megtalálja kérdésére a választ. Abban igaza van, hogy a suszter akármelyik munkaadónál dolgozik, suszter marad. Az erdőőrökre nézve azonban ez a hasonlat nem találó és nem áll fenn. Ha elolvassa említett közleményünket, tisztába jön a dologgal.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

26 éves, négy középiskolát és erdőőri szakiskolát végzett, szakvizsgázott egyén, ki az erdészeti és vadászati teendőkben jártas, állást keres. Czime: Hollósy Árpád, Vágkeresztúr-Apaj (Pozsony megye). (56.)

Erdőőr, ki hosszabb idő óta grófi uradalomban van alkalmazásban, 1913 január hó 1-ére állást keres. Jó szakvizsgabizonyitványnyal és szolgálati bizonyitványnyal rendelkezik, az erdőaltiszti teendőkben, valamint a fáczántenyésztés és más hasznos vadak tenyésztésében és a dúvadak irtásában teljes jártassággal bir. róm. kath., 35 éves, nős, kiscsaládú. Czime: Kovács György, urad. erdőőr, Csabony-puszta, u. p. Dunavecse. (57.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

45 éves fővadász, ki az erdészet és vadászat minden ágában 25 évi gyakorlattal bir s a szőllő és mezőgazdaság vezetésében is kellő jártassággal bir, jelenlegi állását változtatni óhajtja. Címe a szerkesztőségnél megtudható. (58.)

Vadászi állást keres kiscsaládú, 30 éves, katonaviselt egyén, ki az erdészeti teendőkben is jártas. Címe Veres Imre, Máramarossziget. (59.)

Mielőbbi belépésre erdőőri állást keres több évi gyakorlattal és jó bizonyitványokkal rendelkező szakvizsgázott erdőőr, kiszolgált katonai altiszt és csendőr. Címe: Illés Ignácz, Gyulakeszi (Zala megye). (60.)

HIRDETÉSEK

Tölgy- és egyéb lombfa-eladás. 4041/1912. sz. A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó sistaróczi m. kir. erdőgondnokság «A» gazdasági osztályának I., II. és III. vágássorozataiban összesen 71·66 k. h. kiterjedésü 1913. évi vágásterületeken termelendő tölgy- és egyéb lombfaanyagok négy területi csoportra felosztva, zárt irásbeli ajánlatok útján fognak eladatni.

Az ajánlatok 1912. évi decz. hó 8-án déli 12 óráig nyujtandók be a lippai m. kir. főerdőhivatalnál, hol azok decz. hó 9-én délelőtt 9 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

A versenytárgyalási feltételek, a területek, faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boriték alulírt főerdőhivatalnál szerezhetők be.

Lippa, 1912. évi november hó 7-én.

(3.) ***M. kir. főerdőhivatal.***

Házasság czéljából megismerkednék egy 20—28 éves leánynyal.

Oly háziasan nevelt és szerény igényü leányok, kiknek komoly szándékuk van, küldjék részletes ajánlataikat «uradalmi erdész» jeligére a kiadóhivatalba. (4.)

Termelt tölgyhaszonfa, donga és kerékküllő eladása. 101,453. I. B-1. 1912. sz. A szomolnoki m. kir. erdőgondnokság kerületében a folyó évi tavaszi széldöntésekből kitermelt 4027·49 köbméter kéregben mért tölgyhaszonfa, 6637·11 akó tölgydonga és 1275 drb tölgy-kerékküllő négy eladási csoportra megosztva zárt irásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az irásbeli zárt ajánlatok legkésőbb 1912. évi decz. hó 12-ik napjának déli 12 órájáig nyujtandók be a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz, a hol azok decz. hó 13-án délelőtt 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Az árverési és szerződési feltételek, a faanyagok eladási csoportjainak és kikiáltási árainak kimutatása, ajánlati űrlap és boriték a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál megszerezhetők.

Budapest, 1912. évi november hóban.

(5.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

Pályázat erdőőri állásra. A szepesi püspökség és kápt. kisidai (Abauj-Torna vármegye) erdőgondnokságának kisidai védkerületében 1913 január 1-től egy nyugdijjogosultsággal biró II. oszt. erdőőri állás töltendő be alábbi kezdőilletményekkel:

540 kor. évi fizetés, 1 kat. hold szántóföld, 14 ürm. házhoz szállitott kemény hasábfa, három drb szarvasmarhatartás, szabad lakás kerttel.

Megjegyeztetik, hogy az első év próbaszolgálatnak fog tekintetni s véglegesités után illető az előléptetés rendszerében részesülhet.

Kellően felszerelt bélyegmentes kérvények fenti erdőgondnoksághoz folyó évi decz. 10-ig küldendők be.

Kisida, 1912 november 15-én.

(6.) ***Nagy József,*** urad. főerdész.

Pozsony vármegye közigazg. erdészeti bizottságától.

Pályázati hirdetmény. 2941/1912. K. E. B. Pozsony vármegyében Stomfa állomáshelylyel a védkerületi erdőőri állás megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással: 750 kor. bérfizetés, 80 kor. lakbér, 100 kor. utiátalány és 20 kor. irószerátalány, összesen tehát 950 kor. évi javadalmazás van egybekötve, melyet a közigazgatási erdészeti bizottság a kinevezett erdőőrnek a vármegye alispánja útján előleges havi részletekben a pozsonyi m. kir. adóhivatalnál folyósit. Pályázhatnak oly magyar honpolgárok, kik a magyar nyelvet szóban és irásban tökéletesen birják, esetleg a tót nyelvben is jártasak, ép, erős testalkatúak, a mely körülményt hatósági vagy honvédtörzsorvosi bizonyitványnyal kötelesek igazolni és az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt kellékeknek is megfelelnek.

A kellően felszerelt és sajátkezüleg irt kérvények f. évi decz. hó 31-éig Pozsony vármegye közigazgatási erdeszeti bizottságához nyujtandók be. A kitüzött határidőn túl beérkezett, valamint a kellően fel nem szerelt kérvényeket a bizottság figyelembe venni nem fogja.

A kinevezett erdőőr, a kinevezési okmányban kikötött határidő alatt, de legkésőbb 1913. évi február hó 1-től tartozik állását elfoglalni.

Pozsony, 1912. évi november hó 16-án.

Petőcz Jenő
alispán, a közig. erd. bizottság elnöke.

(7.)

Özbak. Egy erős, héthónapos, szelid özbak eladó. Ajánlatok Gubriánszky János, Nemecske, u. p. Nyitraperjés czimen kéretnek. (8.)

Pályázat. Ballestrem Ferencz gróf őméltósága csaczai (Trencsén megye) uradalmában betöltendő egy pagonyerdészi (Revierförster) és két erdészi (Förster) állás. Pályázóktól megkivántatik a német nyelvnek szóban és irásban és a tót nyelvnek szóban való birása. Bizonyitványmásolatokkal felszerelt s képzettséget igazoló folyamodványok gróf Ballestrem Ferencz jószágigazgatósága, Csacza (Trencsén megye) czim alatt küldendők be. Az elvezendő járandóságok a következők: a pagonyerdész kezdőfizetése évi 2200 kor., az erdészeké egyenkint évi 1400 kor., minden állás mellékilletménye: szabad lakás, fütés, évenkint egy szolgálati egyenruha és nyugdijigény. Az állások azonnal elfoglalandók.

(9.III.1.) ***Gróf Ballestrem Ferencz***
urad. jószágigazgatósága, Csacza (Trencsén vármegye).

M. kir. erdőigazgatóság Beszterczén.

Pályázati hirdetés. 4595/1912. ügyszám. A besztercei m. kir. erdőigazgatóság a kezelése és felügyelete alá tartozó volt naszódvidéki községek erdei őrizetének üresedést 3 (három) ideiglenes minőségü erdőlegényi állásra pályázatot hirdet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Jelzett állások mindegyike havi utólagos részletekben fizetendő 500 (ötszáz) kor. s ötévenkint 50—50 kor.-val javuló évi fizetéssel van egybekötve.

Kinevezett az erdőigazgatóság nem állami alkalmazottai részére létesített nyugdijalapnak köteles tagja lenni s a vonatkozó nyugdijszabályzat szerint megállapított nyugdijalap-járulék fizetéséből levonatik, minek ellenében nyugbér vagy más ellátásra igényt nyer.

Erdőőri szakiskolai, vagy erdőőri szakvizsgai bizonyitványnyal, keresztlevél és orvosi bizonyitványnyal ellátott és szabályszerűen bélyegezett folyamodványok nevezett erdőigazgatósághoz folyó év deczember hó 25-ig beadandók.

Beszterczén, 1912. évi november hó 27-én.

(10.) *M. kir. erdőigazgatóság.*

Jegyzéke

azoknak az **erdészeti szakmunkáknak,** melyek az «Az Erdő»-re egész évre egyszerre, vagy bár részletekben, de egy évnél már hosszabb idő óta előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmányutcza 6. sz.) az alábbi **kedvezményes áron** rendelhetők meg:

Bölcsházi Belházy Emil: **Az erdőrendezéstan kézikönyve.** Ára 6 K.

Fekete Lajos: **A tölgy és tenyésztése.** Ára 4 K.

„ „ **Erdőrendezéstan.** Ára 9 K.

„ „ **Erdőértékszámitástan.** Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)

„ „ **Erdészeti nyereségszámitástan.** Ára 3 K.

„ „ **A szálaló erdők berendezése.** Ára 90 f.

Fekete L. és Magócsi Dietz S.: **Erdészeti növénytan.** (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.

Fekete L. és Sóltz Gyula **Erdőbecsléstan.** Ára 6 K. (II. kiad.)

Gaul Károly: **Hazánk házi faipara.** Ára 1 K 40 f. Bérmentesitésre 45 f. küldendő.

Gellért József: **A bükk-tüzifa romlása s az ellene való védekezés.** Ára 60 f. Bérmentesitésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: **Erdészeti zsebnaptár.** Ára 2 K. Bérmentesitésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: **Erdészeti géptan.** Ára 4 K.

Márton Sándor: **A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznositása.** Ára 4 K 80 f.

Péch Dezső: **A külföldi fanemek megtelepitése.** Ára 3 K. Bérmentesitésre 45 f. küldendő.

Pohl János: **Tangenstáblázatok.** Ára 1 K.

Sobó Jenő: **Erdészeti építéstan. I. R. (I. és 2. kötet) Középitéstan;** egy-egy kötet ára 11 K 20 f. **II. R. Út-, vasút- és hidépitéstan,** ára 12 K.

Tagányi Károly: **Magyar erdészeti oklevéltár.** 3. kötet Ára 20 K.

Tomcsányi Gusztáv: **Erdei facsemeték nevelése.** Ára 3 K. Bérmentesitésre 45 f. küldendő.

Tuzson János dr.: **Rendszeres növénytan.** I. általános rész és a virágtalan növények. Ára 8 K.

Vadas Jenő: **Erdőmiveléstan.** Ára 7 K.

Vadas Jenő: **Az akácfa monografiája.** Ára 6 K.

Zemplén Géza dr.: **Fából készitett czukor és alkohol.** Ára 1 K 50 f. Bérmentesitésre 45 f. küldendő.

Erdészeti Rendeletek Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. 1908. (XXVIII.) évfolyam ára 1 K. 1909. (XXIX.) évfolyam ára 1 K. 1910—11. (XXX—XXXI.) évfolyam ára 2 K. Bérmentesitésre 45 fillér küldendő.

A nem emlitett évfolyamok elfogytak.

Egyéb olyan erdészeti müvek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: **A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leirása.** 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földmivelésügyi ministerium.)

Bedő Albert dr.: **Az erdőőr** vagy **Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben.** Ára 6 K. Bérmentesitésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: **A vadászati ismeretek kézikönyve.** (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzve 9 K., kötve 13 K.)

Bund Károly: **Értekezések az erdőrendezés köréből.** Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cséti Ottó: **Általános földméréstan.** Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: **Az erdők berendezése.** Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: **Népszerű erdészeti növénytan.** I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tűlevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházas növények. Ára 3 K. Bérmentesitésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: **Erdészeti talajtan.** Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Kövesi Antal: **Grafostatika és vasszerkezetek.** Ára 8 K. (Kapható ugyanott.)

Muzsnay Géza: **Erdőrendezésünk fejlesztéséről.** Ára 5 K. Bérmentesitésre 45 f. küldendő. (Kapható szerzőnél Zsarnócza, Bars megye.)

Muzsnay Géza: **Erdőrendezéstan.** Ára 10 K. (Kapható szerzőnél, Zsarnócza, Bars megye.) Bérmentesitésre 55 f. küldendő.

Petricsek Adolf: **A magyar birodalom fontosabb fásnövényeinek mag- és terméshatározója.** Ára 1 K 60 f. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbánya.)

Stark Dezső: **A vadász-vizsla.** Gyakorlati útmutató a vizslanevelés, tanitás, használat és gyógykezeléshez. III. kiadás. Ára 2 K. (Kapható a «Pátria» irodalmi vállalatnál, Budapest, VIII. ker., Üllői-út 25 szám.)

Szécsi Zsigmond: **Az erdőhasználattan kézikönyve.** Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)

Téglás Károly: **Erdővédelemtan.** Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)

Tomasovszky Imre: **Betüsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeletek Tára». I—XXIV. évfolyamaihoz.** Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: **A bükkfa korhadása és konzerválása.** Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-utca.)

Vadas Jenő: **A selmecbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője.** Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmecbányán.)

Vadas Jenő: **Az árvédelmi füzesek telepitése és müvelése.** Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapesten, Muzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtáblák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnál.)

Erdei rovatos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)

Termési táblák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezősége, Jolsva, Gömör-megye.)

Erdészeti magvakat és csemetéket

legjutányosabb árban és legmegbizhatóbb minőségben szállit

NEUMAYR ÉS TÁRSA

erdészeti mag- és csemetekereskedés

Zalaegerszegen. (2.VI.6.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Uri ruhák készitéséhez való

jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári árakon szállit

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállitói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnyei jár.

Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(I.IX.8.)

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VI. évfolyam. — 24. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1912. évi deczember 15.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

AZ ERDŐ

Szerkeszti:
BALOGH ERNŐ
m. kir. erdőtanácsos

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskereslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iróitiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhívás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megujítása iránt mielőbb intézkedni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
Takarékosság törvénye a természetben. (dr.)
Állatbőrök kezelése. (Szlávik Nándor.)
Gazdasági tanácsadó: Állatok izomcsúzáról. (Kukuljevič Józsefdr.)
Különfélék: Szerkesztői üzenetek. — A nyugdijtörvény. — Törökország erdőgazdasága. — A magyarok szaporodása. — Könyvismertetés. — Nyugdijbiztositás. — Időjelzés.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza. Milliomosok karácsonya. (V. S.)

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

2. *Erdősítés.* Az erdősítés alá kerülő vágásterületeket lehetőleg az erdősítés előtti őszszel kell az erdősítés czéljaira előkészíteni, illetve kitakarítani. Ez az úgynevezett vágástakarítási munka abból áll, hogy a vágásokban levő és már nem értékesíthető csúcsfát, gallyfát, rőzsefát, lehántott kérget s más hulladékokat halmokba vagy keskeny, párhuzamos sorokba rakatjuk s ezáltal az erdősítés czéljaira helyet készítünk. Máramarosban* a vágások összes lomjait a gerincztől a völgy felé és vissza haladva, keskeny párhuzamos sorokba rakják s a sorokat helyenkint megszakítják, hogy közöttük közlekedni lehessen. Némely erdőgazdaságban a vágáslomokat természetesen kellő óvrendszabályok alkalmazásával elégetik. Minthogy az égetéssel a humuszréteg is elég s néha nagyobb erdőtüzek is keletkeznek belőle, az égetést lehetőleg mellőzni kell.

Ha a vágástakarítási munkálat befejeztetett; hozzáláthatunk a terület beerdősítéséhez, mely abból áll, hogy a sorokba vagy halmokba rakott lomok között tavaszszal elültetjük a jól kifejlett, erőteljes csemetéket. Mielőtt az erdősítési munkálatot megkezdenők, a siker biztosítása érdekében a csemetéket előkészíttetni, a helyszinére szállíttatni, a munkásainkat a kellő erdősítési szerszámokkal ellátni, őket munkájukra betanitani szükséges.*

Először mindig az alacsonyabb fekvésű, száraz, déli oldalakat vesszük munkába s csak azután kezdünk a magasabban fekvő helyek erdősítéséhez. Mindenekelőtt a legutóbb kidolgozott vágásterületeket kell beerdősíteni, hogy a csemeték a gyomok megtelepülése előtt megerősödjenek s ne legyenek az elnyomatásnak kitéve; a régebbi ültetések és a kiegészítendő fiatalosok pótlását később is végezhetjük.

Minthogy csemetekertjeink az erdősítés alá kerülő vágásoktól néha elég messze vannak, arról gondoskodjunk, hogy csemeténk sértetlen állapotban jussanak az ültetési helyekre s főleg arra vigyázzunk, hogy a csemeték gyökerei ki ne száradjanak. Ha alacsonyabb fekvésű csemetekertekből eredő anyagot kellene kiültetni magasabban fekvő helyekre, a csemeték fakadását azok elültetéséig úgynevezett hóvermekbe való elrakással akadályozzuk meg akképpen, hogy a csemetekertek mellé, avagy esetleg a vágásainkban is egy-egy hóvermet építünk s azokba helyezzük a szükséges csemetéket. A hóvermek 8—10 m. hosszúság s rendszerint 2—3 m. szélesség mellett, 1·5 m. mélységüek; nagyságukat mindig a belőlük helyezendő csemeték mennyisége szerint állapítjuk meg. *Lonkay Antal* szerint ilyen nagyságú hóverembe mintegy 80,000 drb. csemete helyezhető el. A kiásott gödör fölé egyszerű nyeregfedeles s két végén bedeszkázott s azokon 1—1 ajtóval ellátott fedél jön. Télen a vermet hóval betapostatjuk s a két szembefekvő ajtót nyitva tartjuk, hogy a hó megfagyjon. Tavasz közeledtével a hóra galyakat és azokra porhanyó földet tétetünk, melyekbe aztán a csemetéket elvermeljük.

* L. bővebben *Lonkay Antal:* «Magashegységi erdősítések a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületében.» Erd. Lapok, 1907. évfolyam. *Szerző.*

* A vonatkozó adatok *Mikófalvi Bekény Aladár:* «Máramaros erdőművelési viszonyai» czímű művéből vétettek. *Szerző.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Éjszakánkint a hóvermeket szellőztetni kell, nehogy a penész meglepje csemetéinket. Az így elhelyezett csemetéket — a gyakorlat tanúbizonysága szerint — június közepéig is ki lehet ültetni, mivel a csemeték addig rendszerint nem hajtanak ki. A hóvermekben a csemetéket rakassuk át többször, nehogy megfülledjenek s megpenészedjenek.

A mennyiben hóvermekre nincs szükség, a csemeték kiszedése párhuzamosan haladhat az ültetéssel, mely munkánál arra kell vigyázni, hogy a csemeték gyökerei ne szakadjanak el. A csemetéket megolvasva, 100 darabonkint raffia segélyével csomókba köttetjük s szekereken, lóháton, esetleg napszámosokkal szállittatjuk az erdősítési helyekre, hol felhasználásukig árkokba helyeztetjük el. A csemetéket csomókba való kötésük előtt gondosan át kell válogatni s csak az erdősítés czéljaira alkalmasakat szabad a csomókba rakatni.

Említettük, hogy a munkásokat be kell tanitani munkájukra. Ez azért szükséges, nehogy a munkában torlódás és a munkának kellő rem ismerése folytán fennakadás álljon be. A munkásokat a különféle munkanemek szerint osszuk be. Így elkülönitve végzik teendőiket a fészek készitők, az ültetők, a csemete kiosztók s a csemetét hordozók. A fészkek elkészitéséhez férfiakat és erősebb nőket; az ültetéshez nőket és gyermekeket, a csemeték hordására pedig erős férfiakat alkalmazzunk. Máramarosban két fészek készítő után egy ültető, tiz ültető után pedig egy csemete kiosztó munkás van alkalmazva. Az ültetésnél arra is kell vigyázni, hogy csemetehiány miatt a munka fennakadást ne szenvedjen. A munkásokat lehetőleg az erdősítések közelében olyan erdei kunyhókban helyezzük el, a hol igényeiknek megfelelő éjjeli hajlékot találhatnak. A vágások közelében mindig vannak ilyen kúnyhók, csak használatuk előtt rendbe kell azokat hozatni. Ha a munkásokat sikerült elhelyeznünk, lássuk el őket a megfelelő ültető szerszámokkal (ilyenek: az irtókapa, csemetehordókosár, az ültetőfa stb.) s végül a munkásokat vezessük be teendőikbe. Magyarázzuk meg nekik, hogy a fészkeket milyen nagyra csinálják, annak készitését mutassuk meg s figyelmeztessük arra, hogy a fészekkészitésnél mindig a hegy felé fordulva kapáljanak, a fészek helyéről a talajtakarót, a gazt távolitsák el, a felső televényes réteget külön helyezzék el a jobb földdel, a készitendő fészek mily mélységű legyen s hogy a fészeknek alkalmas, megfelelő s olyan helyeket keressenek, a melyekben a csemeték megeredése s növekedése sikeresnek látszik stb. Az ültetőknek megmutatjuk, hogy a csemetecsomókat miként helyezzék el kosarukban, hogy az ültető kosárban mindig nedves moha legyen, hogy a csemeték gyökerei meg ne sérüljenek, ki ne száradjanak s hogy az ültetést miként foganatositsák. Legczélszerűbb, ha magunk ültetünk el előttük néhány csemetét. Fontos szabály továbbá az ültetésnél az is, hogy az ültetők a fészkeket készitők után úgy haladjanak, hogy a fészkek földje ne száradhasson ki. Ezenkívül a sortávolságot kijelöljük s fentiek figyelembe vételével az erdősítési munkát megkezdjük. A sor elején s végén ügyes munkásokat alkalmazzunk, a kik a többi munkásokat a munka folyamata alatt irányitják. Hogy az emlitett teendők gondosan végeztessenek, a munkások munkáját szigorúan ellenőrizzük. Ebbeli teendőink végzéséhez kisegitőkül az erdősítési munka tartamára ültetési munkafelvigyázókat is (15—20 munkásra egyet számitva) szoktak alkalmazni. A munkafelvigyázókat mindarra ki kell tanitani, a mit az erdősítés sikeressége s lehető olcsó kivitele megkövetel. Így tisztában kell lenniök a fennebb emlitett erdősítési szabályok-

TÁRCZA.

Milliomosok karácsonya.

Egy baltimore-i (Amerika) milliárdos palotájában mult karácsony előtt több héttel rejtélyes munkával foglalkozott egész sereg munkás. Óriási ládákat czipeltek s raktak le a palota bejárata elé s aztán titokzatosan eltüntek egy teremben, hova senki sem léphetett be a ház urán kivül, a ki ajkán sokat jelentő mosolylyal járt-kelt és rendelkezett munkásai közt. Karácsony estéjén aztán megszünt a kopácsolás, a munkás-sereg szétoszlott, miután mindent elkészitett az utolsó szögig. A milliárdos kis fiacskája pedig törte a fejét, hogy vajjon mit hoz neki az idén a Jézuska. De hiába törte, a papa mély hallgatásba burkolózott s a mamának se volt más válasza a kis trónörökös faggatásaira, mint hogy: «Várj szépen, kis fiacskám, majd megtudod».

Ólomlábon teltek az órák, de végre mégis este lett. A milliárdos hazajött irodájából, a mama estélyiesen öltözött ki s egyszerre megkondult az ezüst harang, mely a kastély termébe szólitotta az egész háznépet, a hol az ajándékok szétosztása következett. Az egész család és szolgaszemélyzet, a rokonok és barátok hosszú sora, az udvarmestertől az utolsó kis inasig megkapta a maga angyalfiáját s természetesen legjobban a papa kedvencze sugárzott az örömtől, látva minden vágya teljesülését. Nem tudta, hogy még hátra van a legnagyobb meglepetés, mely legmerészebb álmait is messze túl fogja szárnyalni.

A papa egy intésére követi őt a titokzatos szobába. Az ajtó felnyilik: koromsötét van mindenütt. Egyszerre egy gomb nyomására megvilágosodik a szoba, ragyogó fényben úszik minden s az elébe táruló látvány ámulatba ejti a gyermeket. Valóságos seherezádei czeregy éj! Az egész tágas szobát egy kis falu tölti ki, templomával, házaival és malmaival, körös körül erdőtől körülvéve. A falu közepén igazi patak fut végig, egy miniatür tavon hattyúk, kacsák úszkálnak. Egyetlen nyomás egy észrevehetetlen szerkezetre, s a kis templomban megkondul a harang, a malomkerék forog, az úton liliputi emberkék mozognak szekereikkel, a piaczt éren egy körhinta kereng, gyermekek táncznak körben, a kakas kukorékol, a madarak csicseregnek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kal, ők vigyáznak fel az erdősítésre s ha kell, utasításokat adnak arra, hogy az ültetés miként történjék, a fészek elkészítését, az ültetés kivitelét, a csemetehordást stb. ellenőrizik. Meredek hegyoldalakon csakis felülről lefelé szabad ültetni, nehogy a megmozgatott kövek, föld, lom stb. a már kész fészkekben s a beültetett csemetékben kárt okozzanak. Tuskók alá azért jó a csemetéket ültetni, mivel azok a csemetéknek védelmet adnak. Vigyázni kell az erdősítésnél arra is, hogy a munkások, vagy munkafelügyelők a már erdősített területen ne járjanak, nehogy az erdősítést megrongálják.

Mindezekből látható, hogy az erdősítési munkálatokat a legnagyobb lelkiismeretességgel kell felügyelni s ellenőrizni.

Hogy fentieken kivül az erdősítésnél alkalmazott munkások napszámát, az általuk elültetett csemeték számát, a felhasznált igás napszámokat, az ültetéssel kapcsolatos egyéb teendőket naponkint fel kell jegyezni, az általánosan ismeretes.

3. *Az erdősítések felügyelete s pótlása.* Az erdősítési munkálat befejezése után az a feladatunk, hogy a sokszor igen költséges és fáradságos erdősítéseket kellőleg felügyeljük, azokat a károsítóktól — tőlünk telhetőleg — megóvjuk s annak pótlása tekintetében elöljárónknak jelentést tegyünk.

Az erdősítés sikerét csak a következő tavaszszal lehet teljes bizonyossággal megállapitani. Ekkor szerezhetünk csak meggyőződést arról, hogy az elültetett csemeték miként eredtek meg és belőlük mennyi pusztult el. A csemeték rendszerint foltokban vagy pásztákban pusztulnak ki. Korán tavaszszal, mikor a vágásokban, erdősített területekben levő régi fű még nem frissült meg, a csemetefészkeket s az azokban levő csemetéket (főleg fenyvesekben) messziről lehet látni. Legczélszerűbb ilyenkor a területet alaposan bejárni s a fészkeket s a bennük levő csemeték állapotát gondosan szemügyre venni. A terület több izben való szorgalmas és figyelmes bejárása alkalmával a siker százalékát megállapithatjuk. Lombfanemekkel történt erdősítéseknél főleg a rügyek állapotát vizsgáljuk meg s abból következtethetünk arra, vajjon a csemete nincs-e kiszáradva.

Az erdősítéseket a legeltetéstől tilalmazni kell; ismeretes, hogy mily nagy károkat okozhat az erdősítésekben a legelőjószág. Egyes erdőgazdaságokban, különösen az erdei utak mellett fekvő erdősített területeket rúdkerítéssel szokták bekeriteni. Nagyon kell ügyelni arra is, hogy az erdősítésekben, főleg kora tavaszszal, mikor a régi fű száraz, erdőtüzek ne keletkezzenek. Az erdősítésekben idegeneknek czéltalan barangolását is meg kell tiltani stb.

Az erdősítések további védelmét illetőleg a II. fejezetben elmondottakra utalunk.

Ha az erdősítések pótlásának szükségességét tapasztaljuk, úgy tegyünk erről főnökünknek jelentést, a ki gondoskodni fog arról, hogy a hiányok, az ezekhez szükséges, erős iskolázott csemetékkel pótoltassanak. A pótlásoknál a fészek megnagyobbitandó s illetőleg újból készitendő s a fészek körül a magas füvet, málnát, epilobiumot stb. gondosan kapával kell megtörni, nehogy azok felegyenesedvén, a beültetett csemetét elfojtsák. A pótlásnál gondosan kell eljárni, nehogy később újabb s költségesebb pótlásokra legyen szükség.

4. Az erdősítések pótlását követik a fiatalosok ápolása, illetőleg a *tisztító vágások* s végül a *gyérítések* (áterdölések) foganatositása. Ezeknek gyakorlati kivitelét a III. fejezet *B)* pontjában tárgyaltuk.

(Folytatása következik.)

Ez volt a börzekirály egyetlen fiának karácsonyi ajándéka. Csekélység az egész, csak 35.000 dollárba (175.000 koronába) került, és mi ez egy amerikai milliárdosnak?

Ne is gondoljuk, hogy a példa egymagában álló, csak éppen a legeredetibb. Egyébként pedig az ily drága karácsonyi meglepetések nem tartoznak a ritkaságok közé az amerikai óriás vagyonú pénzfejedelmek közt. Mit szólnánk mi például egy két méter hosszú pukkanó czukorhoz, mely kifogyhatatlanul önti magából a legdrágább karácsonyi meglepetéseket, értékes fogantyújú ernyőket, útitáskákat, pompás női karmantyúkat, sőt valóságos bundákat is. Ilyen lövő bombonokat szokott a newyorki «legfelső négyszáz» egyik előkelő és leleményes tagja minden karácsonyestén vendégei közt szétosztani.

Természetesen a gyermekek sem húzzák a rövidebbet a gazdagok e pazar karácsonyi megemlékezéseinél. Így a Vanderbilt lányát nőül vett Harry Payne Whitney amerikai milliárdos kétéves kis fia oly kereplőt kapott karácsonyi ajándékul, mely egy ritkaszép elefántagyarból készült, aranynyal s drágakövekkel dúsan kirakva; az egész kis játékszer majdnem négyezer koronába került. Egy bábúnak, melyet Lord Sharon Los Angelosban, 1908 karácsonyára készittetett kis leánya számára, ára több mint negyvenezer korona volt. Ezt a bábút Kettynek hivták s nemcsak szemeit és száját tudta mozgatni, hanem beszélt és járt is, mint egy igazi úrnő, elegáns napernyő védelme alatt. A bábú csodaszép fejét nem kisebb művész mintázta, mint a híres amerikai szobrász Joe Tyson. Mellékelve volt aztán a drága bábúhoz egy egész kelengye, azaz töméntelen fehérnemű, ruha, bunda, kalap, czipő és más czifrálkodási tárgy. Van aztán Kettynek egy legfinomabb fából készült teljes szobaberendezése, czüst mosdó eszköze stb. De az ajándék nem lett volna még így sem teljes, ha nem szegődtetett volna egyúttal mindjárt hozzá a gazdag ajándékozó egy komornát is, kinek egyetlen feladata Ketty-t gondozni, kis úrnője kivánsága szerint öltöztetni, fürészteni, sétáltatni és a többi.

Kevesebb hóbort van abban az ajándékban, melylyel egy másik amerikai pénz-zsák lepte meg leánykáját. Ez egy gyönyörű kis vadászkocsi volt, aranyos kis shotlandi ponnyval, mely nem volt nagyobb egy szentbernáthegyi kutyánál. Az apró kis fogatot, mely azonban háromezer

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Takarékosság törvénye a természetben.

(Lex parsimoniæ). — *Dr. Zell* nyomán.

A mai kor szülötteinek — mely kort ezer év mulva az utánunk jövő nemzedék «az elégedetlenség korának» fog nevezni, — talán némi vigasztalásul szolgál, ha elárulјuk, hogy a sors, a mostoha sors nemcsak az emberek, hanem az állatok között sem osztotta egyenlő mérlegen az élet «Mitgiftjét», a testi és lelki képességeket, hanem elég szükkeblűen juttatott abból nemcsak egyes állatnemek, fajok és fajták, hanem az egy családhoz tartozó «egyedek» közé is.

Azon régi, régi időben, midőn a Teremtő az eléje járuló «tömegnek» kiosztotta azon «porcziót», melyet ki-ki egy egész életre való adagban magával vihetett, szigoru takarékosság elvei érvényesültek.

Minden élő lény, ember, állat kapott a jóból is, a rosszból is, a rosszból nem többet, mint kellett, de viszont a jóból sem sokat. Így azután a természet böles törvényei szerint a képességek, az előnyös tulajdonságok megoszoltak az egyes állatfajok között. Egyik állat kitünő szemmel, de rossz szaglással, a másik kitünő szimattal, de gyenge látóképességgel megy — a világba és annak küzdelmeibe. A *jóból mindkettőt egyik állat sem kapja meg*, vagy egyiket, vagy másikat, de föltétlenül csak az egyiket.

Ez a «*takarékosság törvénye*» a természetben (Lex parsimoniæ).

A ki «lovas ember» volt és sötét éjjeleken ült lóháton, az bizonyára észrevehette, hogy a ló mily biztosan talált haza, pedig a koromsötétben látni egyáltalán nem lehetett. Nos, ekkor a ló, melynek látóképessége egyáltalán gyenge, inkább szimatja segélyével halad előre és találja meg a helyes utat. Bizonyára sokan tudják, hogy koromsötétben jobb a lónak — akár lóháton, akár kocsin megyünk — «odaadni» a gyeplőt, mert ekkor fejével ide-oda szimatolva biztosabban halad, mint a meghúzott gyeplővel, mereven tartott fejjel.

Fiatal gazdasági gyakornok koromban egyik alföldi nagy uradalomban, többször átjártam lóháton a szomszédos, körülbelül $1^1/_2$ óra járásnyira levő falu egyik úri házához, honnét késő éjjel ügettem haza a síkságon, tüskén-bokron át. Bármily koromsötét éjjel volt, jó lovam engem rendesen hazaszállított, sőt néhány elég mély árkon is baj nélkül jutottunk mindig át. Egy zord januári éjjelen azonban rettenetes hózivatar süvöltött, vágta a havat, én is elvesztettem tájékozottságomat és hasztalan nógattam a lovat, nem találtunk haza. A ló megállt, körülnézett és szokatlan hangon nyerített, utána füleit hegyezve figyelt. Ekkor vettem észre, hogy eltévedtünk. A puszta sik, sehol fasor, vagy ház, mely tájékoztatna. A dolog kissé kellemetlen kezdett lenni, mert keresgélés után sem találtam olyan nyomot, jelet, mely útbaigazíthatna. Ösztönszerüleg hagytam magam a lóra, mely többször megállt és fölnyerített. Egy ilyen «signál adás» után egyszerre sebes ügetéssel haladt egy irányba, hol vándorczigány sátor mellett néhány ló álldogált a fagyos hidegben. Innen már sikerült haza találnom. Hogy az ott levő lovak válasznyerítése, vagy szaga után talált-e a ló ide, azt nem tudom, de az esetben utólag gondolkodva, arra jutottam, hogy a ló eltévedt, mert a kavargó hó miatt nem jutott *szimathoz*, mely őt haza kalauzolja.

Régi elbeszélésekből tudjuk, hogy Északamerikában a vörösbőrü indiánok meghóditása mily sok fehér ember véráldozatába került és a harczban az indiánokat nemcsak a terep és klima, hanem — lovaik is támogatták. Egy indián-tanyát az éj sötét leple alatt megközelíteni

---

koronába került, egy kis lovászinas szolgálta ki, a ki alig volt egy fejjel magasabb a liliputi lovacskánál.

Egy philadelphiai milliárdos fia, Ralph Sullivan, azzal dicsekedhetik, hogy neki hozta a Jézuska a legdrágább játékvasutat, mely a világon létezik. A rendkivül nagy téren épitett pályatest egyenesen a Pacificvasút után van mintázva, tölgy talpfakon, sinekkel, kitérőkkel, jelzőkészülékekkel, táviró és távbeszélő vezetékekkel s nem kevesebb mint 76 méter hosszú. Igazi csodaművek a rajtuk szaladó kis mozdonyok. Egész sereg van belőlük s mindenik 2000 koronáért készült a legelső gépgyárak egyikében s menetgyorsaságuk óránkint tizennégy angol mértföld. Szeszszel fűtik s hosszasága egynek-egynek 1·40 méter. Természetesen a kocsik belseje is a legfinomabban van kiállitva, úgy hogy a kis bábutasoknak, melyek ide-oda utaznak rajtuk, nincs panaszra okuk. Nem is szólunk arról, mily érdekessé teszik a kis vasutat a különböző hidak és alagutak. Az egész majd háromszázezer koronájába került a fiatal Ralph Sullivan papájának, de teheti, mert ő a leggazdagabb czukorkirály Amerikában, kinek megszámlálhatlan milliók állnak rendelkezésére.

De valóságos feltünést keltett a mult karácsony évadján a newyorki milliárdosok közt egy oly ötlet, melynek hamar akadtak seregestől követői. Egy müszaki téren működő amerikai Krözus egyszerüen egy drótnélküli távirót rendezett be karácsonyi ajándékul fia számára. Nemsokára számos ismerős család is utánozta ezt az újitást és hasonló szerkezeteket állitottak be gyermekeik számára palotájukban. Csak hogy a garázda kis ficzkók nem érték be azzal, hogy palotából palotába táviratozhattak, hanem merészebb tréfát kiséreltek meg. Egy viharos éjszakán a tengerparti mentőállomásokon az a hir terjedt el, hogy Rhode Island körül egy hajó bajba jutott. Rögtön megtettek minden intézkedést, hogy a szorongatott legénységnek segitségére siessenek. Persze felesleges volt, mert már másnap kiderült, hogy az egész híradás nem volt egyéb rossz viccnél, melyet egyik milliárdos fiú játékból engedett meg magának, az ötödik Avenue-n, orránál fogva vezetve az egész hatóságot.

De ebben az esetben a karácsonyi játékszernek komolyabb következménye is lett, mert nemsokára utána törvényjavaslatot terjesztettek a szenátus elé a drót-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

és meglepni — a lehetetlenséggel volna határos, mert az indiánoknak a tanya körül levő félvad lovai a közeledő ellenséget kitünő «szimatjukkal» már messziről jelezték és nyugtalanságukkal a harczosokat felébresztették.

Dr. Zell több esetet sorol föl a ló kiváló finom szaglóképességének bizonyítására. Ezek közül néhányat ideiktatok. Németország hegyvidékén a falusi nép között a középkori harczok idejéből sok legenda jár szájról-szájra a lovagok egymás ellen viselt harczairól. Felsőbajorországban, a grünwaldi vár ostrománál, a várőrség vitézül tartotta magát, mert el volt látva eleséggel és vízvezetéke volt, tehát a támadó csapat nem ment semmire. Egy öreg asszony azt tanácsolta a támadó sereg vezérének, hogy ne adjon egy fekete lónak három napig inni és az majd odakünn megtalálja a vár földalatti vízvezetékét, a minek elrombolásával a várvédő csapat vízhiány miatt kénytelen lesz kapitulálni. Így is történt a dolog a valóságban is. Ilyen esetről hiteles források több helyről emlékeznek meg, tehát az már nem is legenda, hanem valóság, mert azt, hogy jó szimatu állatok a földalatti forrást megtalálják végső szomjuságai keserveikben — a legujabb időkben előfordult, több esetből tudjuk.

Pár évvel ezelőtt Glasersdorfban (Csehországban) egy falusi ember kora tavaszszal egy lóval szántott az országút közelében levő földjén. A csendesen húzó ló egyszerre csak megállt és orrát a föld felé tartva horkolt és nem akart semmiképen azon pont felé közeledni. A földet ott felásva, egy emberi hullára akadtak, melyben fölismerték az elmult év telén eltünt Sida Antal nevü mészáros meggyilkolt és kirabolt tetemét.

Dr. Zell egy másik esete már komikusabb lefolyásu és azon időben játszik, midőn a városi hölgyek a 80 as években a «Tournure»-t viselték. Berlinben az utczán élénken beszélget két úri nő, egy «Droschke»-Stand (egylovas bérkocsi-állomás) mellett. Egyszerre éles sikoly hallatszik, a «konflislós» beleharapott a neki háttal álló hölgy Tournure-jébe, ruháját leszakítva. A toilettedarab ugyanis illatos kerti szénával volt kitöltve és a ló annak szimatát érezve, ragadtatta el magát, — mint jó széna- (nem pedig hús-)evő állat — a merényletre.

Keletafrikában a gyarmatokra kivezényelt német katonák többször irják haza leveleikben, hogy a forró pusztaságokban sokszor elpusztulnának, ha lovaik a földalatti forrásvizet nem tudnák szaglásukkal föltalálni és kaparással jelezni.

Egy német telepesgazda irja Keletafrikából, hogy a pusztákban lóháton menve eltévedt és tisztán lovának köszönheti életben maradását, mert a benszülött ló a harmadik napon, midőn az ember is, állat is elgyengülve, a szomjuság miatt már vánszorogni sem tudott, több kilométer távolságról kiszimatolta az ott csörgedező forrást és végső erejét összeszedve, orrát föltartva ügetett a viz irányában, hol felüdülve és megerősödve el tudtak érni emberektől lakott helyre.

Hogy a vizet mindenféle szabadon, legelőn élő állat megérzi, arról több eset szól, de mutatja az egyszerű vizibogár is, melyet ha a vizből kiemelünk és messzire elviszünk, az szárnyrakelve nyilegyenesen a viznek tartva repül oda vissza, nyilván, mert még az ilyen alsóbbrendü állatnak is van érzéki szerve, talán szimatja — a viz iránt.

Dr. Zell-nek a «Lex parsimoniæ» iránt felállított tétele számos példával van igazolva, sőt *Brehm*, a híres természettudós is azt tartja, hogy csak a mozgatható és nedvesorrú állatoknak van kitünő szimatjuk. Brehm szerint ezek «szimat-állatok» (Geruchsthier), pl. a kutya-

---

nélküli távirók jogosulatlan használatáról s a hamis hírek terjesztőinek megbüntetéséről.

Vége-hossza nem volna azonban, ha minden amerikai excentriczitást fel akarnánk sorolni, mely a karácsonyi ajándékozás terén elharapózott. Csak röviden említjük meg hát, hogy a híres vas-király, Carnegie, egyszer ötéves kis lányának, Margaretnek, kerek tiz millióba kerülő palotát építtetett karácsonyi ajándékul az ötödik Avenue-n. A palota nyolczvan szobáját a legnagyobb kényelemmel rendeztette be; harminczöt inast és komornát állított az ötéves kis tündér szolgálatába, a kik minden kivánságát ellessék és teljesítsék.

De hogy vajjon boldogabb-e azért az a szegény gyermek játékai káprázatos gazdagsága közepett, mint az egyszerű munkás gyermeke, a ki meghatottan öleli magához durva fából faragott báránykáját, mit a Jézuska hozott neki, — abban már szabad kételkednünk.

Nem a fényben, nem a hiú vetélkedésben, hanem az ajándékozó szivében van a tiszta örömnek az a forrása, mely boldogítja szeretteinket! A gazdag emberek nem értik ezt, nekik csak a pénz imponál s azért Amerikában mind nagyobb a vetélkedés az óriási vagyonok urai közt, hogy ki lepi meg értékesebb karácsonyi ajándékkal legközelebbi hozzátartozóit. Gyöngyökkel, gyémántokkal halmozzák el feleségeiket, imádottjaikat s a százezrekbe kerülő nyakékek nem is tartoznak a ritkaságok közé. Vanderbilt György roppant művészi értékü rubin- és gyémántékszert küldött jegyesének karácsonyi ajándékul, mely egy millió koronájába került; a szintén rengeteg gazdagságú Olivier Belmont bankár feleségének pedig azt a gyöngynyaklánczot kapta férjétől karácsonyi ajándékul, melyet egykor Mária Antoinette királyné viselt s melynek értékét 800.000 koronára becsültek. Ennél persze praktikusabban gondolkozott az az amerikai milliárdos, a ki feleségét huszonöt millió koronáról szóló életbiztosítási kötvénynyel lepte meg karácsonyra, a melyért aztán biztosítási díjul körülbelül 160.000 koronát fizetett be évenkint, vagyis ugyanannyit, a mennyi az amerikai elnök évi fizetése.

Szegény milliárdosok, ha tudnák, hogy mennyivel olcsóbban lehet karácsonyi örömet szerezni magunknak s másnak, ha igazi szeretet és megelégedés tölti be a szíveket! *V. S.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

félék, szarvasmarhák, stb. A «szimat-állatoknak» szaglószerve rendkivül érzékeny. Ezek mindenféle illatot (szagot, bűzt), már messziről megéreznek és gondosan — szinte félve — kerülnek, mert nekik ez kellemetlen és idegizgató hatásu, igy még fájdalomérzetet keltő is lehet. A kutya például egyforma undorral fintorgatja az orrát a nekünk oly kellemes illatu kölni víztől, épúgy, mint a nekünk is kellemetlen szagu kénhydrogéntől. Neki mindkettő utálatos szag.

Az ember «tompaszimatu» lény, neki viszont a lálása van kifejlődve. Az ember — Brehm szerint — az ő eltompult érzékü, szimatnélküli orrával nem is tudja elképzelni azt, hogy miért kellemetlen pl. a kutyának a parfüm illata; míg a kutya a gyönyör és kiváncsiság bizonyos nemével szagolgatja a döghúst, vagy az ürüléket, mely viszont az emberre utálatos illatu.

A finom és éles szimat azonban az állatnál is változó fokban van kifejlődve, sőt az meg is romlik. Zell szerint egy gyógyszerésznek kitünő szimatu vizslája hasznavehetetlen «orrú» lett, mert folyton a patikában volt a sok szagos gyógyszer között és eltompult szagló érzéke.

A városokban lakó ember és állat szaglóérzéke szintén jobban eltompul a sok füst, korom és sokféle kipárolgó gáz miatt, mint a falusi tiszta, por- és füstmentes levegőben élőké. Az erős dohányos férfi szaglóérzéke sokkal tompább, mint a nem dohányzóé.

Minél szabadabb levegőben él az állat, tehát szaglószerve minél kevésbé van igénybevéve és eltompítva, az annál élesebben működik.

Némely állat szimatolóképessége szinte a csodával határos. A hiéna a föld alatt levő dögöt 1 méter mélységről is képes kiszimatolni, a norvég hómezőkön élő jávorszarvas pedig — egy esetben — *1500 lépés* távolságról már megérezte a közeledő vadászt egy sik hómezőn, pedig nem is látta azt a messzeség miatt.

A «Lex parsimoniæ» szerint egy állatnak sincs mindkét «fegyvere», azaz tehetsége egyformán kifejlődve, hanem vagy egyik, vagy másik. A melyiknek a szarv a fegyvere, annak nincs erős harapása és viszont, a jó futó állat rendszerint nem tud kúszni, vagy a jó kúszó nem tud futni. A melyik állatnak jó az orra, annak rendszerint gyenge a szeme (látóképessége), vagy megfordítva. Így aztán Zell dr. kétféle kategóriába sorozza az állatokat: *a)* vannak *szimatállatok* (Nasenthiere) és *b)* vannak *erősszemü állatok* (Sehgeschöpfe).

Az erőslátásu állatok rendszerint nem tudnak szimatolni (wittern), míg a jó orru (szimatu) állatoknak rendszerint rossz a szemük, illetve a látásuk nem oly erős (pl. ló, szarvasmarha, disznó, juh, farkas, kutya, medve, elefánt, stb.).

Dr. Zell felsorol több esetet a szarvasmarha gyenge látóképességéről és jó szaglásáról. Dániában és Schleswig-Holsteinben a legelőn a teheneket «pányvázva» legeltetik, azaz a teheneket egymástól bizonyos távolságra, egy földbe vert karóhoz kötött kötélre kötik. Ezen legeltetési módnak előnye az, hogy az őrzéshez nem kell ember, a gazda a teheneket otthagyja magukra, másrészt a tehén nem válogathat a füben, hanem lerágja körben a füvet mind, a meddig a kötele elér. Estefelé azután a tehén már kopaszra lerágta a füvet és azután már szomjasan, éhesen, epekedve nézeget a tanya felé, várva a gazdát, hogy megittassa, vagy tovább kösse új füre. A tehenek füleiket mozgatva nézegetnek a tanya felé és sajátságos hangon bőgnek is, ha gazdájukat közeledni látják. «Egyedüli sétáimon — írja dr. Zell — többször megtörtént, hogy a tehenek engem néztek várva-várt gazdájuknak — városi öltözetem daczára — és én felém bőgtek, ha közeledtem, pedig a falusi ember egészen másként néz ki, mint a városi. Csak ha már egészen közelükbe értem, vették észre erős tévedésüket».

Schlatter német utazó, ki sok évig a tatárok között élt, meséli: «A délorosz és tatár népnél a tehén csak akkor engedi magát megfejni, ha borjuját aláeresztik szoptatni. Ha most a borju elhullik, úgy fognak ki a tehénen, hogy a borju kitömött bőrét tartják a tehén alá, mikor megfejik a tehenet. A fő az, hogy valóban az ő borjujának bőre legyen az, hogy az anya a szagát érezhesse. Ezen eljárás nélkül az anya tejét nem adja le».

Brehm szerint a drezdai állatkertben történt a következő eset: egy bölénytehén, a karámban egy borjut ellett. Az újszülött borjuhoz odament a bölénybika és szarvaival a borjut a keritésen átdobta. Az ápolók a borjut talpra állitva bevitték ujra a tehénhez, de előbb a bikát egy másik karámba hajtották át. A behozott borjuhoz odament az anyja és folytonos szaglászás után — valószinüleg, mert az emberek szagát érezte rajta — agyontaposta.

Zell szerint az ismert közmondás, hogy «a tehén (borju) bámulja az új kaput», is onnét magyarázható, hogy az állat nem a kapu szinét bámulja, hanem a szagát, mely a festék, vasalás, stb. miatt belőle árad.

Érdekes az is, a mit egy vadász beszélt el Zellnek egy vaddisznóról. A vadász az erdőben fiatal vadmalaczokat lepett meg és egyik kis malaczot sikerült megfognia. A visitásra egyszerre odarohant a vadkocza és a vadász a malaczot elereszti — egy fára menekült. A kocza erre szétfutott malaczait összegyűjtve, végigszaglászta őket és azt, melyet az ember megfogott, megölte. A házisertésről tudjuk, hogy nagyon nehéz egy idegen kocza malaczát a szoptató kocza saját malaczai közé odacsempészni, azaz dajkaságba adni, mert a kocza nem tudja ugyan számontartani, hogy hány darab az övé, hanem az idegen malaczot vagy nem fogadja el, vagy megöli, mert szagáról megismeri, hogy nem az ő magzata. Ezen úgy segítünk, hogy valamennyi malaczot — így a dajkaságba adottat is — bekenjük tejjel, vagy kreolinnal, hogy az idegen malacz is és a saját malaczok is szagukat elveszítsék és *egyforma* szaguak legyenek.

A szimatos állatoknál azonban az illatból (bűzből) már a sok szintén megárt, mert az erős illat hamar *eltompítja* a szimatállat rendkivül finom szaglószervét. Emlitettem előbb, hogy a gyógyszertárban tartott vadászvizslának elromlott az orra. Ugyanezt tapasztalták a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018."

drogueriákban, trafikokban tartott finom orru vadászkutyáknál is. Más esetekben azt tapasztalták, hogy ha virágzó csillagfürt (Lupinus) táblán megy keresztül a vadászvizsla, az erős virágillattól jó darab időre elveszíti a szaglását.

Amerikában a rabszolgaság idején, az indiánok úgy fogtak ki megszökésük esetén az üldözésükre küldött vérebeken, hogy a czipőjükbe, talpuk alá tört borsot hintettek és ekkor lábuk nyomát a véreb nem tudta jól szimatolni.

A vágóhídra hurczolt marha azért csökönyösödik meg a kapu előtt, mert érzi a vérszagot; a vadonélő marhacsordák mindig szél *ellen* (és soha a széllel) menekülnek, mert a szél messziről hozza nekik a veszély szimatját, tehát idejében menekvésre készülhetnek. Olyan a szimatos állatoknak a szél, mint nekünk — a sötét helyett — a világosság.

Ha az «ember» nevében Göthe ezt kívánta: «több világosságot!», addig a szarvasmarhák egész helyesen ezt kívánhatják: «több szelet! több illatot!» *dr.*

Állatbőrök kezelése.

Irta: *Szlávik Nándor* ny. főerdész.

Megjött az ideje annak, a mikor vadászaink különös igyekezettel iparkodnak a vadászterületeiken található szőrmés ragadozókat, mint nem kívánatos elemeket, minők a farkas, hiúz, róka, vidra, nyest, görény, stb. elejteni.

Manapság kétszeresen is kifizeti magát a ragadozók pusztítása, mert ezáltal nemcsak a hasznos vad érdekében cselekszünk, hanem maga az értékesítés alá eső szőrme is jelentékeny jövedelemmel kecsegtet.

A szőrmék árának emelkedése csökkenti a ragadozók pusztítása után fizetni szokott lődíjakat, sőt azokat többnyire teljesen fedezi is.

A legtöbb vadász nem igen foglalkozik az elejtett ragadozók bőrének lehuzásával, lenyuzásával, lefejtésével, de még kevésbé a szőrmés csuha kezelésével. Pedig a lefejtett bőr kezelése részben a vadász teendőihez is tartozik, az állat bőrének lefejtését, vagy a mint közönségesen nevezik, lehuzását, lenyúzását, ha csak lehet, addig végezzük el, a míg a test meleg és ki nem hült. A legczélszerűbben úgy járunk el, ha a vadat a hátára fektetjük, kinyujtjuk s a mellső bármelyik lábát a talpától, persze belső részén, felhasítjuk egészen a melléig; azután erről a mellső lábról lefejtjük a bőrt; ezután a hátsó lábat hasítjuk fel, ép úgy a talpától kezdve egészen a végbélnyilásig. Ezt a hasítást úgy kell végezni, hogy a felső czombon alul valamivel közelebb a has felé vezessen a vágás, hogy a gerinczszőrme hosszabb legyen. A hátsó láb lefejtése után felhasítjuk a végbélnyilástól a farkat, alulról körülbelül $^3/_4$-ed rész hosszuságáig; a bőrt körül lefejtjük, azután a fel nem hasított farokról úgy veszszük le a bőrt, hogy a szőrös farkat balkézzel megmarkoljuk, míg a jobbkézzel ideoda csavarjuk a már lenyuzott farkat, hogy az a még rajta lévő bőrtől meglazuljon; ha ez megtörtént, óvatosan a szőrös bőrből kihuzzuk; a farok szőrös része úgy marad, mint egy tok, vagy hüvely. A bőr lefejtésénél nagyon kell vigyázni, hogy az állat farka el ne szakadjon, mert akkor már értékcsökkenést szenved a szőrme.

Most azután mind a két hátulsó lábat a horgasinánál átlyukasztjuk s az elejtett vadat valamire felakasztjuk úgy, hogy a felakasztott két hátsó láb jó széjjel álljon s azután megkezdjük az állat testéről a bőrt lefejteni, kézzel gyömöszölve azt le egyenletesen, mind a két oldalon húzva és nyomkodva, egészen az első lábakig, ezeket azután keresztül húzzuk s azután tovább fejtjük a bőrt, egészen a fülekig; ezt az oda nőtt helyeken késsel át kell metszeni, de úgy, hogy a bőrt át ne vágjuk. A fejbőr lefejtése után az orr a porczogónál lesz átvágva, ép igy az alsó ajak is; ez valamint a körmök rajt maradnak a bőrön.

A lefejtett bőr kifeszítése feszítő deszkán történik, és pedig úgy, hogy a bőr szőrös oldala befelé legyen fordítva, vagyis a mi az állaton kivül volt, most belül essen.

Hogyha pedig a tél daczára lágy időjárás van, úgy a bőrt vékonyan szitált hamuréteggel hintjük be.

A kifeszítendő bőrök számára különféle szélességü és hosszuságu deszkára van szükség; a frissen lefejtett bőrt a kifeszítés alkalmával néhány centiméternyire huzni, nyujtani lehet, sőt kell is, mert az olyan bőr, a melyik csak lazán volt kifeszítve, összeszárad, összezsugorodik s veszit értékéből, mert kisebbre huzódik össze.

A bőrt a kifeszítésnél jó szét kell huzni s hosszu vékony drótszeggel az orr és az alsó ajaknak külső hegyes részét a deszkára erősíteni. Azután széjjel huzzuk a bőr alsó részét s egy szeggel megerősítjük; ott, a hol a farok kezdődik egy szeget balról, egyet pedig jobbról verünk be.

Ajánlatos a bőrt a hasrészén is 2—3 szeggel megerősíteni, hogy jól ki legyen feszítve. Azután veszünk egy kemény papirlapot és kivágjuk úgy, hogy a farok a lábakkal együtt takarva legyen s oda nyomjuk a még sok ragadós anyaggal telt bőrhöz, azért, hogy a lábak és a farokbőr száradás közben össze ne zsugorodjék, hanem szép síma lapos maradjon. A bőr szárítása úgy történik, hogy a kifeszített bőrt deszkástól meleg helyiségbe viszszük, de semmiesetre se közel a kályhához, a hol a bőr 24—48 óra alatt annyira megszárad, hogy a szegeket kihuzgálhatjuk s a bőrt a deszkáról lehuzhatjuk és kifordíthatjuk oly formán, hogy a szőrmés oldala kifelé legyen. Ajánlatos még hűvös, tiszta téli napon a bőrt a levegőre kitenni, hogy ott a bőr teljesen kiszáradjon. A kiszárított szőrmét lesimítjuk és lágy-puhaszőrű kefével a szőrmés oldalát lekeféljük, mire a bőr teljesen készen van, s érett a szűcs részére.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Gazdasági tanácsadó.

Állatok izomcsúzáról. Egy nagyon is aktuális kérdéssel óhajtok e közleményemben foglalkozni, mely erdész embert saját személyét tekintve is érdekli, de érdekli állatjai szempontjából is. Nem lévén ember orvos úgy az emberekre vonatkozólag nem foglalkozhatom behatóbban, de nem is adhatok e szempontból tanácsot, annál inkább azonban az állatokat illetőleg. E czikk megirására egy «Az Erdő» előfizetőjének multkori kérdése késztet, melyre röviden a feleletet már megadtam, de sokkal fontosabb, semhogy újra részletesen ne foglalkoznék vele.

Az izomcsúz (Rheumatismus musculorum, vagy Myontis rheumatica) rendszerint nyirkos, hideg levegő behatása, légvonat, meghülés, megfázás következtében jelentkezik úgy embernél, mint állatnál. Kórokozóját nem ismerjük, de annyit tudunk, hogy gyakran ízületi csúzzal együtt szokott egyazon betegen egy időben jelentkezni, bár a két betegség egyáltalán nem azonos.

A keletkezését feltüntető okok is kétségtelenül megerősitik azt a tényt, hogy erdészek és azok állatjai élnek rendszerint olyan hajlamosító és betegitő okok közepette, mint a felsorolt okok. Az erdőkben nyirkos, vizes a levegő, ott van mindig hőmérsékleti különbség, sokszor egyes vágásoknál légvonat, az erdész ember és állatja van kitéve legjobban meghülésnek és átfázásnak, mikor néha óraszám kell egy helyben, vizes talajon állnia, avagy pocsolyákon, vizeséseken keresztül gázolnia, kimelegedetten, kifáradtan, hogy kötelességét teljesitse. A betegség körül szerzett tapasztalatokból és megfigyelésekből határozottsággal állapitjuk meg, hogy leginkább nemes fajta, jól tartott, fárasztó munkát végző kutyák kapják meg leghamarább a betegséget, a mi vadászkutyánál természetes is, mert ha gazdája pihen, ő is oda fekszik a kandalló mellé, sőt egyenesen tűzimádó, mert a vadászkutya orrát oda tartja az izzó kályhaajtó elé és bizony úgyszólván mindennapos jelenség, hogy igy jól átmelegedve hirtelen szolgálatba kell kisérnie gazdáját, a hideg, jeges, fagyos hóval boritott erdőbe, esetleg a legnagyobb hóviharban.

A vadászkutya már fiatal zsenge korában megy ki tanulni és igy bizony akkor kerül a betegséget előidéző, hajlamosító körülmények közé, mikor szervezete még nem nagyon edzett és igy nem oly ellenálló képességű. Már ez a körülmény is elősegiti a gyorsabb megbetegedhetést.

Hogy a betegség ellen védekezhessünk, szükséges a betegség tüneteit ismernünk, hogy legalább akkor, mikor már a betegség jelentkezik, az ellen kellő időben és kellő módon küzdhessünk.

Az izomcsúzban szenvedő betegnek részben a test egyes izom csoportjaiban, részben az egész izomzatában fájdalomérzés mutatkozik, minek folyományakép a betegek testük ezen részét kimélik; pl. ha az ágyéki izmokban székel a baj, úgy hátsó végtagjaikat, ha a lapoczka vagy mell izmokban, úgy az elülső végtagokat kimélik. Ilyenkor a lábállás rendszerint merev, a járás feszes és fájdalmas. Ha a bántalom a czomb izmokra is átterjed, úgy az állatok hátulsó testrészüket használni nem tudják, csak vonszolják. Az elülső végtag izmainak megbetegedésénél a lépés nagyon rövid, feszes, óvatos, az izületei nem igen hajlanak be, sőt néha járás közben ropogás is hallható. A nyak izmok betegségénél az állatok fejüket mereven előre szegzik, nem szeretnek fordulni és néha olyan tüneteket mutatnak, mintha merevgörcsben szenvednének.

Ha ilyen tüneteket látunk, úgy izomcsúzra kell gondolnunk. Ha most azután még megtapogatjuk az izmokat és azokat duzzadtaknak, tömöttteknek találjuk és az állatok fájdalmat mutatnak, úgy kórisméink alig lesz téves.

Tekintve, hogy az izomcsúzzal a legkisebb izommunka is fájdalommal jár, az állatok ezt elkerülendő, lefekszenek, sokszor nyögnek. Ha a bántalom a szervezetben lévő izmokra, teszem azt a rekeszizomra is átmegy, úgy az állatok nehezen lélegzenek, sokszor nehezen ürítenek; ha a bántalom a fejre terjed, nehezen vagy egyáltalán nem rágnak.

E betegségnek rendszeres szövődménye a szemek megbetegedése, mely azonban rendszerint 6—8 nap alatt gyógyul. Ha mindezeket a felsorolt tüneteket észleljük, úgy ezek izomcsúz mellett szólanak.

A betegség nem szokott súlyosabb következménynyel járni, bár adott esetben az is előfordulhat.

Ilyen tünetek esetén ne késsünk a gyógykezeléssel, mely elég egyszerű és könnyen keresztül vihető.

Az izomcsúz esetén legelső teendőnk a beteg testrész *massziroztatása*, a mely czélra legjobbnak bizonyult a legutóbbi tudományos kisérletek és észleletek szerint az *Alexipon* (acetylsalicylsavas æthylæter), melyet *Richter* vegyészeti gyára Budapesten gyárt és minden gyógytárban vagy «Veterinaria» drogeriában (Budapest, IX., Lónyay-utcza 18/*b*) lehet beszerezni. Ezzel a szerrel *szőr ellen* bedörzsöljük a beteg testrészt, akár az egész testet és jól melegen flanell vagy pokróczczal begöngyölgetjük. A fájdalom hamarosan szünik és az állat vidámabb lesz. Ujabban az ember gyógyászatban is kiterjedten alkalmazzák az alexipont. Lehet azonban egyszerűbb szereket is használni, úgy mint kámfor spiritust, sósborszeszt, mustár vagy szappanszeszt, terpentinolajat. Ha ezt alkalmaztuk, úgy a második teendőnk az állatot jól kiizzasztani, kutyát meleg gőzbe állitjuk, avagy belsőleg kamilla teában salicylt, antipyrint, antifebrint adunk 1 grammot. Ha az izomcsúzzal kapcsolatosan szembaj is jelentkezik, úgy a szemet Hyperol oldattal kezeljük. Semmi esetre sem szabad *teljes* felgyógyulás előtt és közvetlen utána az állatot a hideg, nyirkos levegőre küldeni és fárasztó munkával megterhelni, mert könnyen visszaesés jelentkezhetik. *Dr. Kukuljević József.*

Különfélék.

Szerkesztői üzenetek. Mint a lapunkhoz mellékelt évi tartalomjegyzékből t. előfizetőink láthatják, lapunknak «Szerkesztői üzenetek» czimű rovata ez évben jelentékenyen igénybe volt véve s számos közhasznu ismeretet, tanácsot, felvilágositást és útbaigazitást tartal-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

maz. Ez évben nem kevesebb, mint 321 előfizetőnk 469 kérdésére adtunk ebben a rovatban feleletet s azt hiszszük, hogy azok közül, a kik hozzánk fordultak, senki se panaszkodhatik a miatt, hogy kérdését válasz nélkül hagytuk volna. Habár a szerkesztői üzenetek reánk nagy munkát rónak, azt mégis örömmel teljesítjük, mert a kérdezősködésekből azt látjuk, hogy előfizetőink a lap iránt érdeklődnek s iránt bizalommal viseltetnek.

Midőn lapunknak további szives támogatását kérjük, egyben t. előfizetőinknek boldog, vig és kellemes karácsonyi ünnepeket kivánunk. *A szerkesztőség.*

A nyugdíjtörvény. Az új nyugdíjtörvényjavaslatot az országgyülés képviselőháza f. é. deczember hó 4-én tartott ülésében letárgyalta s azt némi módosításokkal, a melyekről lapunk előbbi számában már megemlékeztünk, úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta. Minthogy ekként a törvényjavaslat kétségtelenül még ebben az évben törvényerőre emelkedik, mind azok az állami alkalmazottak, a kik ebben az évben mentek nyugdíjba, valamint mind azok az özvegyek és árvák is, a kik ebben az évben vesztették el férjüket, illetve atyjukat, már az új nyugdijtörvény szerint járó nyugdijat, lakbérnyugdijat, özvegyi nyugdijat és nevelési járulékot fogják pótlólag megkapni, mert a törvényben kimondatott, hogy annak hatálya 1912. évi január hó 1-től kezdődik.

Törökország erdőgazdasága. Nagyon aktuális manapság az a közlemény, melyet a Continentale Holz-Zeitung közölt nemrégen a török erdőkről. Az adatokat a kormány tette közzé. Az erdők kiterjedése 8.803,765 hektár. Ebből 88·03% állami, 1·23% holtkézi, 1·66% községi, 6·13% magántulajdon, 2·96% tulajdonjoga pedig ismeretlen. Állami erdészeti igazgatásról jóformán beszélni sem lehet. A felügyeletet a miniszteriumban levő igazgatóság s csak nehány erdőhivatal gyakorolja. A kormány a legközelebbi multban a mirdita püspököt tizenöt esztendőre feljogosította, hogy a mirditák földjén levő hatalmas tölgyerdőket kihasználhassa. Bib Doda, a mirditák fejedelme, mintegy két évvel ezelőtt hatalmas erdőt adott el a Skutari tó partján az olaszoknak, kik mindent megtesznek a kihasználás érdekében.

A magyarok száporodása. A most napvilágot látott 1910. évi népszámlálási eredmények örvendetes képet adnak hazánk népességének egységes irányban való fejlődéséről. Az 1910 deczember 31-én végrehajtott népszámlálás az egész Magyarbirodalomban 10.050,000 magyar anyanyelvüt talált, míg 1880-ban a magyar anyanyelvűek száma 6.445,000 volt. Harmincz év alatt három millió hatszázezerrel szaporodott a magyarság száma, a mi 55·9 százaléknak felel meg, míg a nem magyar ajkúak szaporodása ugyanazon idő alatt csak 17·8 százalékot tett. 1880-ban a Magyarbirodalom összes népességének még csak 44·2 százaléka volt magyar, 1910-ben pedig már 48·1 százaléka. Magában a magyar anyaországban a magyarság számaránya 46·6 százalékról 54·5 százalékra emelkedett. Érdekes, hogy a Magyarbirodalomban mennyivel erőteljesebben fejlődött a magyarság, mint Ausztriában a német elem. Ma már százezerrel meghaladjuk az osztrák-németek abszolut számát, míg harmincz évvel ezelőtt több mint másfél millióval kisebb volt a magyarság száma. Ausztriában a németek aránya visszaesett 36·8 százalékról 35·6 százalékra; a Magyarbirodalomban ellenben a magyarság diadalmas előnyomulásával szemben a nem magyar ajkúak aránya többé-kevésbbé hányatlott, a németeké 12·5-ről 9·8 százalékra, a tót ajkúaké 11·9-ről 10·3-ra, az oláhoké 15·4-ről 14·1-re, a horvát-szerbeké 15-ről ugyancsak 14·1 százalékra.

Könyvismertetés. «*Mezőgazdasági Kalauz.*» (Tenyész- és haszonállatok, vetőmagvak, gyümölcs, bor, stb. közvetlen beszerzési forrásai.) Szerkesztik *Buday* Barna és *Konkoly Thege* Sándor dr. Budapest, 1912. «Pátria» nyomda. 30 iv. Ára kemény vászonkötésben 16 korona.

A «*Mezőgazdasági Kalauz*» czélja az, hogy czim- és adatjegyzéket adjon a nagyközönség kezébe, a mely tájékoztatja az érdeklődőt, hogy mindazt a szükségleti czikket, a mit a termelő gazda állit elő, hol, melyik gazdaságban, milyen mennyiségben, minőségben és milyen feltételek mellett szerezheti be. A könyv tehát a hazai gazdaságokat mint beszerzési forrásokat ismerteti.

A «*Mezőgazdasági Kalauz*» I. része beszerzési forrásokat sorol fel a tenyész- és haszonállatokra, (ló, szarvasmarha, sertés, juh, baromfi, eb, házinyúl, kecske, szamár, ösvér, hal,) állati és növényi termékekre, (vaj, sajt, túró, méz, méh, műlép, kaptár, élő és lőtt vad,) vetőmagvakra, fákra, oltványokra, szőlővesszőkre, gyümölcsökre, konyhakerti terményekre és borra nézve s ezeknek minden nevezetesebb fajtáját és féleségét felkarolja. A II. rész ipari beszerzési forrásokat közöl. A könyv 4000 gazdaságról emlékezik meg és több mint 10,000 beszerzési alkalmat ismertet. Nem csupán czimét adja a termelő gazdaságoknak, de megjelöli a tenyésztés, illetve termelés mértékét, irányát, haszonczélját, az eladó fajtákat, illetve féleségeket, azok mennyiségét, árát, szóval lehetőleg mind azt, a mi a vásárlót érdekelheti.

«*A nyelvmester karrierje. — Egy kisváros rejtelmeiből*» czimmel *Szabó* Miklóstól, ki lapunkban is már többször közölt tárczákat, humoros regény jelenik meg a karácsonyi piaczon, mely egy kis város félszegségeit derűs és mulattató előadásban ismerteti. A könyv, mely körülbelül 10—12 nyomtatott ivre fog terjedni, szerzőnél — Baja (kir. járásbiróság) 2 K 50 fill. áron rendelhető meg.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál, az 1912. évi VIII. t.-cz. alkotott új nyugdíjcsoportban ujabban biztosíttattak: Kriller József és Lazarus Béla Sopron vármegyei védkerületi erdőőrök; Kremper József uradalmi vadőr és Kézd

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

József hatósági erdőszolga. A régi biztosítási csoportból az új nyugdíjcsoportba átiratott: Vincze János Veszprém vármegyei járási erdőőr.

Időjelzés. A «Meteor» deczember hó 2-ik felére a következő időjelzést teszi közzé: Deczember hó 2-ik felének változási napjai 16—18—21—24—26 és 30-ra esnek. Legerősebb hatásúak a 21- és 26-ikiak. A 21-iki igen hideg, a 26-iki csapadékos jellegű.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)

Magyar földmívelésügyi minisztertem előterjesztésére Nyitray Ottó és Petényi Keresztély főerdőmérnököknek az erdőtanácsosi czímet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1912. évi deczember hó 9-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Serényi Béla s. k.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter kinevezte dr. Andor Samu rahói körorvost a bustyaházai m. kir. erdőhivatal kerületébe Királymezőre m. kir. kincstári erdészeti orvossá.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Hibbján János m. kir. erdőtanácsost Ungvárra a m. kir. állami erdőhivatal főnökének, Zseleznyák Péter m. kir. segéderdőmérnököt Nagyszőllősről Turóczszentmártonba erdőgondnoknak és Szy Dénes m. kir. segéderdőmérnököt Székelyudvarhelyről Nagyszőllősre erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte Pisó Kornél m. kir. erdőtanácsost Beszterczebányáról Liptóújvárra, Plech József m. kir. főerdőmérnököt pedig Liptótjvárról Gödöllőre.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati létszámába kinevezte m. kir. erdőmérnökjelöltté Radó Gábor okleveles erdőmérnököt (Tótsóvárra); továbbá ideiglenes minőségű m. kir. erdőmérnökgyakornokokká a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat, és pedig: Szokol András, (Gödöllőre), Michalovics Sándort (Zalatnára), Witting Ottót (Szilágysomlyóra), Nagy Kálmánt (Csikszeredára), Pauks Pált (Beszterczebányára), Kerényi Zoltánt (Lippára), Schorscher Jánost és Teutsch Oszkárt (Beszterczére), Zsurilla Pált (Sušakra), Horváth Valtert (Medgyesre), Tóber Samut (Csikszeredára), Biró Jenőt (Máramarossziget re), Illyés Károlyt (Kolozsvárra), Szporni Károlyt (Sušakra), Bencsik Mátyást (Lőcsére) és Csáky Dezsőt (Csikszeredára); végül díjtalan m. kir. erdőmérnökgyakornokokká a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat, és pedig: Kiss Zoltánt (Liptóújvárra), Schauer Gyulát (Beszterczére), Hofstädter Ottó, Róbertet (Beszterczére), Richter Györgyöt (Nagybányára), Koprič Andrást (Zágrábba), Nagy Zoltánt (Kolozsvárra), Klőzel Oszkárt (Ungvárra), Henter Jánost (Nagyszebenbe), Wingert Jánost (Versecz re), Holtz Jánost (Vinkovczére), Bruder Gyulát (Eperjesre), Nagy Jenőt (Kolozsvárra), Bodor Sándort (Beszterczére), Sándor Bélát (Ungvárra), Bauer Sándort (Csikszeredára), Rochlitz Bélát (Bustyaházára), Jeremics Gábort (Beszterczére), Deák Gerőt (Beszterczebányára), Szőke Győzőt (Lippára), Daday Gábort (Ungvárra), Kalmár Elemért (Orsovárra,) Ondrejkovics Tituszt (Liptóújvárra) és Bocsor Dezsőt (Tótsóvárra).

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Jámbor István m. kir. erdőmérnökgyakornoknak állami szolgálatáról történt lemondását elfogadta.

*

A lugosi m. kir. erdőigazgatóság főnöke Franczeszku Döme, Radó János, Boján Ádám, Várady István és Bernáth Kálmán II. oszt. altiszteket I. oszt. altiszteké (főerdőőrökké), Bakkay Miklós m. kir. erdőőrt a vadászerdei szakiskolától, Mike Pál m. kir. erdőőrt a máramarosszigeti erdőigazgatóságtól, Miklós Gergely, Király Máté I. oszt. erdőlegényeket, Takár András II. oszt. erdőlegényt, Verbanácz István napibéres erdőőrt az újvidéki állami erdőhivataltól és Bukur Ignácz szakiskolát végzett szakvizsgázott erdőőrt II. oszt. altiszteké (erdőőrökké), Borcseszku Demeter és Murár Miklós II. oszt. erdőlegényeket I. oszt. erdőlegényekké, Király Vilmos, Prohászka Szilárd és Keller Hubert szakvizsgázott erdőőröket pedig II. oszt. erdőlegényekké nevezte ki.

Továbbá Woldrán János erdőőrt a dunadombói védkerületből Pancsovára irodai szolgálatra, Répásy Ferencz m. kir. erdőőrt Begaszederjesről Lugosra irodai szolgálatra, Hajducsi Márton erdőőrt a györösdi védkerületből Begaszederjesre a bozsurzsuppáni faraktár őrizetére helyezte át.

*

A lugosi m. kir. erdőigazgatóság főnöke Várady István m. kir. erdőőrt Begalankásról Galadnabányára, Pareo Sámson m. kir. erdőőrt Ferdéről Felsőkastélyra, ifj. Lugosán Miklós m. kir. erdőőrt Drágfalváról Galadnabányára, Zsurmeszku Péter m. kir. főerdőőrt Felsőkastélyról Kossóra, Burdus Mihály m. kir. főerdőőrt Pancsovából Galadnabányára, Vizy Gyula m. kir. főerdőőrt Galadnabányáról Pancsovára, Keppich Fülöp m. kir. erdőőrt Pancsováról Facsádra, Novák János m. kir. erdőőrt pedig Facsádról Dobosdra helyezte át.

*

A nagybányai m. kir. főerdőhivatal főnöke Kerekes Ábrahám m. kir. erdőőrt a kapnikbányai m. kir. erdőgondnokság kiskörtvélyesi védkerületéből a fernezelyi m. kir. erdőgondnokság kerületébe helyezte át és ideiglenesen a II. számú védkerület ellátásával bízta meg, továbbá Nagy Pál I. oszt. m. kir. erdőlegényt a kapnikbányai m. kir. erdőgondnokság irodai szolgálatából a kiskörtvélyesi védkerületbe; Régeni József erdőlegényt a kohóvölgyi m. kir. erdőgondnokság rákosfalvi védkerületéből a kapnikbányai m. kir. erdőgondnokság kerületébe Felsőbányára; Dézsi Sándor m. kir. erdőőrt a kohóvölgyi m. kir. erdőgondnokság kerületéből a tőkési m. kir. erdőgondnokság cziblesi I. számú védkerületébe helyezte át.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az **1912. évi november hóban** a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Batthyány Lajos —·20, Pothánszky József —·30, Zaborszky József —·20, Richter József hd. 2·75, Farkas Károly 7·—, Szabadka város 47·78, Nadrági vasipar t. hd. 28·95, Tótsóvári erdőhiv. hd. 19·75, Brassói adóhiv. hd. 21·55, Jósika urad. hd. 21·75, Pothánszky József —·30, Ptacsek Rezső hd. 1·40, Prosszek József hd. 2·—, Földmív. min. hd. 105·95, Faragó Béla hd. 65·52, Stainer Gyula hd. 287·40, gróf Zichy urad. hd. 13·55, Ledényi urad. hd. 6·55, Szászsebesi erdőhiv. hd. 17·95, Kántor Benedek hd. 2·— fillér.

1 koronát fizettek: Petrucha György, Kranitz György, Gyuga János, Haracsi József, Kerpán János, Tomasevics Szvetozár, Barnóczky István, Ádám István.

2 koronát fizettek: Blum Mátyás, Syllaba Kálmán, Chovanyecz János, Krisztbaher Lajos, ifj. Sperlagh József, Juhász János, Rábel Iván, Sütő Géza, Baltyán Antal, Volosin József, Ötvös Sándor, Gönczi Sándor, Szántó János, Jónás István, Harth Ferencz, Pascu György, Nobik István, Puska Pál, Horváth Vilmos, Pálovits János, Bernát István, Horváth Gáspár, Vincze János, Buri József, Vida Péter, Keresztes János.

4 koronát fizettek: Benkő Rezső, Rosala Ananie, Farkas Elek, Kántor Benedek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a címszalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a pósta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

V. P. J. Ha tanuval igazolni tudja, hogy az említett járandóságok önnek meg voltak igérve s azt eddig élvezte is, úgy követelését bírói úton is érvényesítheti. Jobb azonban, ha kéréssel fordul a birtokoshoz.

B. J. Kívánságához képest a küldött 4 koronából 2 koronát V. P. előfizetésére, 2 koronát pedig az ön javára számoltunk el. Előfizetése a mostani 2 koronával ez év végéig rendezve van.

S. I. 1. Józív sorsjegyeit még nem húzták ki. 2. Lapunk folyó évi összes számait 4 koronáért a kiadóhivatalban (Budapest V., Alkotmány-utcza 6. szám) még megkaphatja.

K. B. Előfizetése a most beküldött 2 koronával ez év végéig rendezve van. Szíveskedjék azt a jövő évre is mielőbb megújítani.

L. F. Előfizetése ez év végével jár le.

K. J. Álláskeresletre vonatkozó hirdetését háromszor fogjuk díjmentesen közölni. A válaszra küldött 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Éhes P. A vasárnapi munkaszünetről szóló 1891. évi XIII. t.-cz. rendelkezései csak az ipari munka szünetelésére vonatkoznak, de az állami alkalmazottak hivatalos ténykedéseire nem. Így nem lehet jogosan kifogást emelni az ellen, ha egyes helyeken megkívánják az állami alkalmazottaktól a vasárnapi szolgálatot is, bár méltányos volna, ha legalább felváltva mód és alkalom nyújtatnék nekik arra, hogy templomba mehessenek vagy pihenhessenek. Ezt különben minden jó érzésű főnök meg is teszi. Egyébként a vasárnapi teljes munkaszünetet az állami alkalmazottak összességére kiterjeszteni veszélyes volna, mert akkor pl. az erdészetnél tág tere nyílnék a vasárnapi falopásoknak, orvvadászatoknak, stb.

Titus. 1. Szarvasbőrt úgy kidolgoztatni, hogy abból ruhát lehessen készíteni Melczschmit czégnél, Tata (Komárommegye) vagy Leopold Ulrich czégnél, Wien (I., Sonnenfelsgasse Nr. 11) lehet. Egy szarvasbőr ilyen kidolgozása körülbelül 10—15 K-ba kerül s a wieni czég állítólag olcsóbb, mint a magyar. A megrendelésnél írja meg azt is, hogy milyen színűre (fehér, sárga, szürke) kívánja a bőrt. 2. Az agancsok értékesítése tekintetében forduljon Szikla-Szilágyi állatpraeparáló intézetéhez Budapest (VII., Amazon-utcza 13. szám).

V. I. 1. A földi kutya (Spalax typhlus Pall) életmódjáról és irtásáról lapunk egyik közelebbi számában fogunk írni. Ha módolna 1—2 drb. ilyen földi kutyát fogni, úgy szíveskedjék azokat megfojtva nekünk elküldeni; a felmerülő költségeket szívesen megtérítjük. 2. Miután előfizetése már 1911. év végével lejárt, kérjük a hátralékos előfizetési díjat mielőbb beküldeni és egyúttal a jövő évre is előfizetni, mert különben kénytelenek volnánk a lap további küldését beszüntetni.

P. J. Az erdőőri szakiskolai növendékek a vasuton csak egész jegygyel utazhatnak.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

26 éves, négy középiskolát és erdőőri szakiskolát végzett, szakvizsgázott egyén, ki az erdészeti és vadászati teendőkben jártas, állást keres. Czíme: Hollósy Árpád, Vágkeresztúr-Apaj (Pozsony megye). (56.)

Erdőőr, ki hosszabb idő óta grófi uradalomban van alkalmazásban, 1913 január hó 1-ére állást keres. Jó szakvizsgabizonyítvánnyal és szolgálati bizonyítványnyal rendelkezik, az erdőaltiszti teendőkben, valamint a fáczántenyésztés és más hasznos vadak tenyésztésében és a dúvadak irtásában teljes jártassággal bír, róm. kath., 35 éves, nős, kiscsaládú. Czíme: Kovács György, urad. erdőőr, Csabony-puszta, u. p. Dunavecse. (57.)

Állást keres azonnali belépésre 32 éves, nős, kiscsaládú református, szakvizsgázott erdőőr, ki az erdőkezelésben, vadtenyésztésben, dúvadirtásban, vizsladoktatásban több évi gyakorlattal bir s kitünő szolgálati bizonyítványokkal rendelkezik. Czíme: Nagy Gábor — Debreczen (Csapókert, Mátyás király-utcza 28. szám). (61.)

Véglegesített káptalani birtokon erdőőri állásomat szeretném magán- vagy más egyházi uradalmi erdőőri vagy főerdőőri állással felcserélni. 46 éves, családos, róm. kath. vallású, józanéletű, egészséges egyén vagyok s hosszú és jó bizonyítványokkal rendelkezem. Czímem a szerkesztőségnél megtudható. (62.)

Erdőlegényi állást keres 1913. évi április hó 1-re 20 éves, magyarul és tótul tökéletesen beszélő egyén, ki az erdészetnél mint tűzőr volt alkalmazva. Czíme: Koreny János, Disznóshorvát, u. p. Szuha-Kálló, (Borsod megye). (63.)

Uradalmi fővadász, ki jelenleg nagyobb erdőbirtokot kezel, állását változtatni óhajtja. Magánuradalmak kegyes pártfogását kéri. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (64.)

HIRDETÉSEK

Pályázat. Ballestrem Ferencz gróf ő méltósága csaczai (Trencsén megye) uradalmában betöltendő egy pagonyerdészi (Revierförster) és két erdészi (Förster) állás. Pályázóktól megkivántatik a német nyelvnek szóban és írásban és a tót nyelvnek szóban való bírása. Bizonyítványmásolatokkal felszerelt s képzettséget igazoló folyamodványok gróf Ballestrem Ferencz jószágigazgatósága, Csacza (Trencsén megye) czím alatt küldendők be. Az élvezendő járandóságok a következők: a pagonyerdész kezdőfizetése évi 2200 kor., az erdészeké egyenkint évi 1400 kor., minden állás mellékilletménye: szabad lakás, fűtés, évenkint egy szolgálati egyenruha és nyugdijigény. Az állások azonnal elfoglalandók.

(2.III.2.) *Gróf Ballestrem Ferencz*
urad. jószágigazgatósága, Csacza (Trencsén vármegye).

Alsófehér vármegye Közigazgatási Erd. Bizottságától.

Pályázati hirdetmény. 3954/1912. erd. szám. Alsófehér vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága a lemondás folytán megüresedett Boroskrakkó lakhelylyel rendszeresített boroskrakkói járási erdőőri állásra pályázatot hirdet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Javadalmazás: kezdőfizetés 600 kor., mely ötévenként 100 kor.-val emelkedik 1000 kor.-ig, utazási átalány 200 kor., lakbér 120 kor., tüzifaátalány 60 kor., irodai átalány 10 kor., az általa felfedezett és felhajtott kártérítésekből 10 % rész és hajtópénz, erdőkihágási tárgyaláson való megjelenésért 2 kor. élelmezési díj és kilométerenként 20 fill. fuvardíj.

A pályázóktól az 1879 : XXXI. t.-cz. 37. §-ban foglaltak és a szakvizsga letételén kívül az oláh nyelvnek szóbeli tudása is megkiváníatik. Szakvizsgával nem bírók pályázata csak abban az esetben vétetik figyelembe, ha szakvizsgás pályázó nem jelentkezik elegendő számban, kiknek megválasztásuk esetére a szakvizsga letételéig törzsfizetésük 90 %-a fizettetik ki.

A kellőleg felszerelt pályázati kérések *1912. évi deczember hó 31-ig* Alsófehér vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához nyujtandók be. Megválasztott állását a megválasztásról vett értesítés keltétől számított egy hónapon belül köteles elfoglalni.

Nagyenyed, 1912. évi november hó 26-án.

(3.) ***Báró Bánffy Kázmér,*** alispán, elnök.

Uhu kerestetik megvételre. Szives ajánlatokat kérek Heves m., Apcz, Kántor Benedek, urad. fővadász czímre. (4.)

Pályázati hirdetmény. 1825/1912. sz. Hont vármegye közigazg. erdészeti bizottságának 2231/1912. sz. határozatában nyert megbizás folytán az üresedésben lévő *bakabányai* és az újonnan szervezett *vámosmikolai* járási erdőőri állásra egyenkint 900 kor. összilletménnyel ezennel újabb pályázat hirdettetik.

Pályázhatnak mindazok, a kik 24-ik évüket betöltötték, de 35 évesnél nem idősebbek, feddhetlen életűek, megfelelő szakképzettséggel bírnak, teljesen egészségesek s miután a bakabányai járási erdőőri állásnál a hivatalos nyelven kívül a tót nyelv ismerete is kivánatos, megfelelő nyelvismerettel is rendelkeznek.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy szabályszerűen kiállított és sajátkezűleg irt kérvényeiket, melyekhez keresztlevél, erkölcsi bizonyitvány, erdőőri szakvizsgai, hatósági orvosi és szolgálati bizonyitvány is csatolandó, ezen állami erdőhivatalnál legkésőbb *f. évi deczember hó 31-ig* nyujtsák be.

A kinevezendő járási erdőőrök az Orsz. Munkás- és Cselédsegélypénztárba fognak három-három tagsági könyvecskével biztosittatni.

Balassagyarmat, 1912 november 29-én.

(5.) ***M. kir. állami erdőhivatal.***

Bükkműfa eladása vasúti kocsikba rakva. 101,959. I. B-1. 1912. sz. A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó bródi erdőgondnokságban az 1913—1916. években a kincstár részéről termelendő és a zsarnóczai vasúti állomáson vasúti kocsikba rakva szolgáltatandó évi mintegy 1200—2000 köbméter bükkműfa zárt irásbeli ajánlatok útján eladásra kerül.

Kikiáltási ár köbméterenkint 17 kor. 20 fill.

Bánatpénz 2200 kor.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi deczember 19-én déli 12 óráig nyujtandók be Zsarnóczán az erdőhivatalnál, a hol is azok 1912. évi deczember 20-án délelőtt 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Árverési és szerződési feltételek, ajánlati ürlap és boriték a zsarnóczai erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi november hóban.

(6.) ***M. kir. földmivelésügyi miniszter.***

Pályázati hirdetmény. A Zala vármegyében lévő állami kezelés alatt álló erdők őrzésére szervezett egy III. oszt. járási erdőőri állás Lendvahosszufalu székhelylyel üresedésben van.

Az erdőőri állás következőleg van javadalmazva: évi 700 kor. bérrel, 160 kor. lakáspénzzel, 10 kor. irószerátalánynyal.

Azok az erdőőrök, a kik ezen állásra pályázni kivánnak, kérvényüket *1912. évi deczember hó 31-ig* nyujtsák be a m. kir. állami erdőhivatalhoz Zalaegerszegen.

A kérvények felszerelendők anyakönyvi kivonattal, ép és erős testalkatot tanusító orvosi bizonyitványnyal, a lakóhelyük elöljáróságától kiállított erkölcsi bizonyitványnyal, illetve a szolgálatban levők kérvénye szolgálati bizonyitványnyal és erdőőri szakvizsgabizonyitványnyal.

Az állás a kinevezés után azonnal elfoglalandó.

Zalaegerszeg, 1912. évi deczember hó 2-án.

(8.) ***M. kir. állami erdőhivatal.***

A ki hárs- és fekete nyárfáját a legjobban értékesiteni akarja, az forduljon «Vesuvius» magyar gyufagyár részv. társasághoz Győr. (7.III.1.)

Jelen számhoz **G. Teschner & Cie Wilhelm Collath Söhne Frankfurt a. d. Oder fegyver- és tölténygyár** katalogusa csatolva van. (9.)

Uri ruhák készitéséhez való

jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári árakon szállit

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállitói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnynyel jár.

Dús mintagyüjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(1.IX.9.)

Budapest, 1912. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

© OPE, Magyar Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium Határidő: 2018